

Ekáti Nku Nkɔ

New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

Ekáti Nku Nkɔ

New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenyang

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
0a400be4-2dfe-565d-bdea-5f3d59d48520

Contents

Mátio	1
Mák	54
Lúkas	84
Jón	135
Betik	170
Rom	217
1 Kórint	240
2 Kórint	263
Galéshia	277
Efesós	284
Filipi	292
Kólóse	298
1 Tesalónika	303
2 Tesalónika	307
1 Timoti	310
2 Timoti	317
Táytós	322
Filemøn	325
Hibru	327
Jems	344
1 Píta	350
2 Píta	356
1 Jón	360
2 Jón	366
3 Jón	367
Jud	368
Kenó Jón	370

Mbok Ndíndí mbonyu Mátio ásiṅí

Bachĩmbi Yesu Kristo

(Lk 3.23-38)

¹ Né chí manyén bachĩmbi Yesu Kristo, ebhárémọ Mfọ Debhít nẹ Abraham. ² Abraham achí nyaka chí Aisek, Aisek abhak chí Jekóp, Jekóp abhak chí Júda nẹ bõmayi. ³ Júda achí nyaka chí Péres nẹ mómayi Será. Máyap aka nnyén be Táma. Péres abhak chí Hésròn, Hésròn abhak chí Rám. ⁴ Rám achí nyaka chí Aminadap, Aminadap abhak chí Náshon, Náshon abhak chí Sálmon. ⁵ Sálmon achí nyaka chí Bóas. Nnọ Bóas aka nnyén be Ráhab. Bóas abhak chí Obed. Nnọ Obed aka nnyén be Rúť. Obed abhak chí Jése, ⁶ Jése abhak chí Mfọ Debhít.

Debhít achí nyaka chí Sólomon. Nnọ Sólomon ayambi abháy Uria, ke ábhay Debhít. ⁷ Sólomon achí nyaka chí Rehóboam, Rehóboam abhak chí Abija, Abija abhak chí Asa. ⁸ Asa achí nyaka chí Jehósafat, Jehósafat abhak chí Joram, Joram abhak chí Usia. ⁹ Usia achí nyaka chí Jótam, Jótam abhak chí Ahas, Ahas abhak chí Hesékia. ¹⁰ Hesékia achí nyaka chí Manáse, Manáse abhak chí Emọs, Emọs abhak chí Josáya. ¹¹ Josáya achí nyaka chí Jekonáya nẹ bõmayi. Mpok yọ kẹ bápókọ bo Israel be mandak manchakọ etak Bábilon.

¹² Mpok ane bo Israel bárov Bábilon bápètnsem etak eyap, Jekonáya achí nyaka chí Siltiel, Siltiel abhak chí Serúbabel. ¹³ Serúbabel achí nyaka chí Abiud, Abiud abhak chí Eliákim, Eliákim abhak chí Asọ. ¹⁴ Asọ achí nyaka chí Sádak, Sádak abhak chí Akim, Akim abhak chí Eliud. ¹⁵ Eliud achí nyaka chí Eliása, Eliása abhak chí Mátan, Mátan abhak chí Jekóp. ¹⁶ Jekóp achí nyaka chí Joséf nném María, María ane ábhé Yesu mmu achí Mpepe Mandem afyé nyaka bariẹp be áto.

¹⁷ Bébho amuet Abraham beghaka amuet Debhít, mkpák bachĩmbi Kristo échí ye nyaka byo nẹ enwi. Bébho amuet Debhít beghaka mpok bápókọ bo Israel be mandak manchakọ etak Bábilon, ébhák byo nẹ enwi. Bébho mpok bo Israel bárov Bábilon bápètnsem etak eyap, béchúọp mpok Kristo, Mpepe Mandem afyé nyaka bariẹp be áto, mkpák bachĩmbi Yesu ebhak byo nẹ enwi.

Nebhe Yesu

(Lk 2.1-7)

¹⁸ Enyu éfakári nyaka ke bábhé Yesu Kristo: María achí nyaka nnọ Yesu. Mpok yọ Joséf ati bébhay yi. Ke bápere riṅi bati, éfakari be María achi nẹ menie. Apọkọ menie bhọ chí ndü betan Efónọ Bedyere. ¹⁹ Joséf abhak chak besí Mandem. Eká yí keyán bechye María ntíanwóp. Aka ye nti beway nebhay nẹ María ansem ansem. ²⁰ Ke ené Joséf akaysi ndak ane, Mandem ató ángel ywi amot ntá Joséf ndü kenó. Angel wu aghati yi be, “Joséf, ebhárémọ Debhít, kéchay besot María ndü nebhay, apókọ menie chí ndü betan Efónọ Bedyere. ²¹ Nẹ chọṅ ambé mómbakanem. Nnyén eni nembak be Yesu, mbonyune chọṅ yí ampeme bõbhi ndü ntemsi bebá bhap.” ²² Menyin ebhen menkem béfakári be enyin ene Mandem ághátí ndemekepinti andem, emfu tetep. ²³ Arem nyaka be, “Chọṅ Ngosọṅ ane ábhíkí re riṅi mbakanem ampọkọ menie ambé mómbakanem, nnyén eni nembak be Emánuel”, nó chí be, “Mandem achi nẹ

bhese.” ²⁴ Joséf áñémé nókó ndü kenó, aka nkúbhé mbó enyü ángel Mandem aghati yi. Asot María ndü nebhay. ²⁵ Yé nó, bó kerinji bati kpáte María abhe Móywi. Abhé nókó, Joséf arem be nnyén mmó chi Yesu.

2

Bõ abhen bárónj bēgho Yesu

¹ Bábhé Yesu etak Bétlehem atú Judéya. Mpok yó, Hérød abhak Mfó atú wu. Nebhé bábhé Yesu, bo abhen bárinji éti mambe báfú atú mmok áfù batwó Yerúsalem, mámbēbhe nókó be, ² “Mmó ane bábhé bé ámbák Mfó bo Israel achí fá? Sébhèp mbonyune séghò nēmbē enén nérēm éti nebhē eni awu atú mmok áfù, ne sétwó bechye yi kenókó.” ³ Mfó Hérød ághókó nókó enyij ene bõbhó baramé, ntí átáka yi amem. Ébhák enyumót ne bõ mankem amem etak Yerúsalem. ⁴ Hérød abhinji bõbatí bachiákap Mandem ne batõj ebhé Mandem ndü nebhuet amot. Abhép bhó be, “Bábhõj bebhe Mpepeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto fá?”

⁵ Bághátí yi be, “Bábhõj bebhe yi etak Bétlehem, fá atú Judéya, mbonyune échí amem ekátí ndemekepinti be,

⁶ Mandem arem be, ‘Wó Bétlehem ndü mmik Júda, puyé wó ke óchí ansem ndü betak Júda menkem, mbonyune ntá ye ké Mfó áfù.

Mfó ane ákēm bõbha, bo Israel, mbó erítí mbabheri bághõjõmén ákēm bághõjõmén yi.’”

⁷ Hérød ághókó nókó nó, abhinji mankó bhó, abhõj kepi ne bhó ansem ansem, abhép bhó be mángátí yi mpok ane bõ baghó nēmbē eno atú etak yap. ⁸ Aghati ye bhó be, “Dók ka Bétlehem, mámbep sayri nebhuet ane mówu achí. Mánán mángó yi, pet ká nsem mángati me, bé me nkwó ndók nyhyé yi kenókó.”

⁹ Mankó bhó bághókó nókó enyij ene Mfó Hérød árémé, báfá bare rõj. Ndü bárõj, bághó nkúbhé nēmbē enén báyámbi baghó atú etak eyap ne nó nérõj nókó ambi, bó mánkõjõ nókó ansem. Báchwóbhé nókó Bétlehem, nēmbē eno néte amfay nebu, tébhé tébhé ne eket ené mówu achí aré. ¹⁰ Nēghó bághó nēmbē eno, manják amap aya acha. ¹¹ Bághó eket ene nó nété are tebhē tebhē, barak bachwe amem, baghó mmó ne máyi María. Bátép mánén amik bare chye yi kenókó. Mánéne bebha bhap bafere menyij ebhen béyá nkáp báchyé mbó awap akap ntá yi. Émõt ebhak pú, échák ébhák enyü serwó esen bádùre sēchye nókó erítí eriep. * Enéfú ébhák enyij ené básõt beghoko ngú be áké chõjti. †

¹² Mankó bhó bápéré gure, Mandem asemti bhó ndü kenó bé báké petnsem ntá Mfó Hérød. Báfuét chí ndü mbi achak ke bágure etak eyap.

Joséf ne Maria bápókó Yesu babwé bárók etak Ijip ne yi

¹³ Bõ bhó nó batwó beghó Yesu bagure nókó, ángel Mandem abhesi ntá Joséf ndü kenó ekén yi aghó aghati yi be, “Joséf, Hérød áyàn mbi beway mone. Faté yé, sot mmó ne máyi, bwé dák etak Ijip. Dák, ómbák aré kpáte ngati wó ómpétnsem.” ¹⁴ Joséf aneme, asot mmó ne máyi, afa, arók etak Ijip ne bhó nkúbhé beti ebhó mbó enyü ángel Mandem aghati yi. ¹⁵ Agháká nókó aré, abhak aré kpáte Mfó Hérød agú. Menyij befákári nyaka enyu eyó bé enyij ene Mandem ághátí ndemekepinti andem, emfu tetep be, “Mbínjí mówa be ámfá etak Ijip”.

* 2:11 Bábhinji enyü serwó eso be “Frankinsens” ndü eyõjõndik. † 2:11 Bábhinji enyij eyó be “Myrrh” ndü eyõjõndik.

Hérød arem be mángwáy bōbabhakanem abhen

¹⁶ Hérød ághó nókó be mankō bhō bārwo yi ndū yi ánóhó bhō kegghó, nti nénen yi amem. Achye eyōh be mángwáy bōbabhakanem mankem abhen bábhíkí cha mamié apay ndū etak Bétlehem ne ndū betak ebhen bechi kekwoť. Hérød atik bé énanj échí mamié apay bébhó mpok mankō bhō báyámbi baghō nembe mpok bábhé Yesu. ¹⁷ Ekú enyih ene ndemekerpinti Jeremáya árémé bé chōh émfakari, emfu tetep. ¹⁸ Arem nyaka be, “Eyōhó kebho éfū etak Ráma. Kebho kényá ne bása. Ráshel áđi bōbhi. Mánik yi mmuet be ambot kebho ke apú ka mbōnyune bágu barō yi.”

Joséf ne María bāpetnsem ndū mmik Israel ne Yesu

¹⁹ Hérød ágú nókó, ángel Mandem abhesi ntá Joséf ndū kenó amem etak Ijip, ²⁰ aghati yi be, “Joséf, faté sōt mmó ne máyi petnsem ndū mmik Israel. Bo abhen báyanj nyaka beway mmó mananj bagu.” ²¹ Joséf aneme, asot nno ne mmó apetnsem etak Israel. ²² Ke Joséf ághókó nókó bé Akelos asot epok etayi mbō Mfō atú etak Judéya, acháy berōh aré. Ndū kenó kéchák, ángel Mandem ayep Joséf batú be yi ándók chí atú Gálili. ²³ Joséf arak, achokō amem etak Gálili ené bábhinj be Násáret, mbōnyune échí amem ekáti ndemekerpinti be Mandem arem éti Kristo be, “Chōh bo mámbinj yi be ‘Mmu Násáret’ ”.

3

Enyih ene Jōn Njwiti aghati bho éti Yesu

(Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Mpok yō, Jōn Njwiti abho bégháti bho amem baso atú Judéya be, ² “Yéntiki mmu yweka abhōj betiknsem ndū bebú bhi mbōnyune mpok Mandem ábhák ne bo mbō Mfō wap arōp chí kekwoť.” ³ Jōn Njwiti ké Aisáya ndemekerpinti Mandem árème nyaka éti yi be, “Mmu achi amem baso ábik ne eyōh amfay andeme nōkō be, ‘Tojtí ká mbi ane Acha áfuét are. Kú ka mbí ywi ambak chak.’ ” ⁴ Nkú Jōn abhak chí enyih ene baghoko ne babyok mpoňo baso. Mghat ane yi ágwōt ebho abhak nkwobhénya, ne nenyí éni nébhak ngémtáy ne baweré betu ámén yi ághō amem baso. ⁵ Beyá bho báfú, bārók ntá Jōn ndu beghok enyih ene yi árēm. Báfú etak Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ne betak menkem ebhen bechi kekwoť ne Nnyén Jódan. ⁶ Báré su bebú bhap, Jōn anjwiti nōkō bhō amem Nnyén Jódan.

⁷ Ke Jōn ághó nókó ndū beyá bōnkwo Fárisi ne bōnkwo Sádusi bátwō be yi anjwiti bhō, abho bérem ntá yap be, “Bé befé! Agha áyébhé be batú be mánjanj mbi bebue ntamsi Mandem ane átwō? ⁸ Bábhōh bekū menyih ebhen bétōh be mánanj bātiknsem ndū bebú ebheka tetep. ⁹ Báké chōkō mánkáysi be báchí bebhárebhō Abraham ne yényih epu kway bekū bhe. Dinj ká be Mandem ákwáy besot batay ane anku yó ámbak bebhárebhō Abraham. ¹⁰ Yé chí néne, seti séchí bhueré, ne bákway bekpōt yéntiki enok ene epu nyu berítí kepem te ndū bakanj, mangūep angó.”

¹¹ “Mějwiti bhe ne manyiep betōh bé bātiknsem ndū bebú ebheka. Ke mmú ane átwō me ansem achá me enyune mbíkí kway mmu ane nchí kanari nkwobhányá beka ebhi. Antwō, chōh anjwiti bhe ne éfónj Bedyere ne ngó. ¹² Atwō ne nchán myákáti awō béchák nkway ndū befáp ene éri ne bekpáfu. Anánj ánkú nō, ástō mbwōť anten ndū nkpané, anyō mmik, ansot bekwōp ebhi amfyé ndū ngo ane apu neme.”

Jōn ajwiti Yesu
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

¹³ Ebhíki tat, Yesu afú atú Gálili arək ndü Nnyén Jōdan be Jōn anjwiti yi. ¹⁴ Ke Jōn keyan bejwiti Yesu. Are yán beka Yesu anjibhiri nkaysi yi. Are m be, “Ŋtwo be njwiti wə, ené me ke mbónó bétwə ntá ye be ónjwiti mé?” ¹⁵ Yé nó, Yesu akeme yi chí be, “Dó émbák mbə enyü ngátí wə, mbonyune eri be senka yéntiki enyinj ene Mandem áyàn.” Jōn aka ye, ajwiti Yesu. ¹⁶ Nejwiti Jōn ájwiti yi, Yesu afú anyén. Nebu nénéne, aghə ndü Efónó Mandem afú amfay, asot mkpá ebhónó are sep kpát ate yi amuet. ¹⁷ Eyon éfú ye amfay éré rem be, “Né chí Mōwa. Nkəy yi tontó. Achyè me beyá manják.”

4

Satan are mə Yesu
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

¹ Efaéré nókó nó, Efónó Bedyere aka Yesu arək amem baso be Satan amə yi. ² Aré amem baso, Yesu abhak ndü netarénsay beti ne ngósí ndü manywəp besa bepay. Nsay akém yi. ³ Satan arək ntá yi, arem be, “Mbák óchí Mmə Mandem tetep, chyé eyon be batay ane anjibhiri andəp bekpókó bret.” ⁴ Ke Yesu akeme yi be, “Echi amem Ekáti Mandem be, ‘Puyé nenyíe nónó ke nékəm nepém. Yéntiki enyinj ene Mandem árəm ké ébhón betan bekem nepém mmu.’ ”

⁵ Satan asot yi barək Yerúsalem, etək Mandem, bákó ndü nebhuet ane áchí te amfay ndü ekerákəp Mandem. ⁶ Aré, arem ntá Yesu be, “Mbák óchí Mmə Mandem, dók, tëndu echi amem Ekáti Mandem be, ‘Chəy Mandem anchye eyon boángel bhi mántwə manchye wə nekwa. Ekáti Mandem épet érəm be, chəy mánkruer wə ne amə yap bé óké tem ekak ndü ntay.’ ”

⁷ Yesu akeme yi be, “Ekáti Mandem épet érəm be, ‘Kémə Mandem Acha ywe.’ ”

⁸ Béfú afo, Satan asot Yesu ndü njie ane aré sáp amfay, atón yi betókó mmik menkem ne kefo eken kéchí aré. ⁹ Are m ye ntá Yesu be, “Chəy nchyé wə menyinj ebhen menkem mbák óntep mánén besí bha, onchyé me kenókó.”

¹⁰ Ke Yesu aghati yi be, “Fá me besí, wə Satan! Ekáti Mandem érəm be ‘Mmu abhəy bechyé kenókó chí ntá Mandem Acha, antók chí yi aywinti.’ ”

¹¹ Satan arə ye Yesu arək, boángel Mandem barək bachye Yesu nekwa.

Yesu abho betek ebhi
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

¹² Mpok Yesu aghoko be bákém Jōn Njwiti báfyé ekerékenəy, afa atú Judéya apetnsem atú Gálili. ¹³ Ke yí kerón Násáret. Arək achəkə Kapənaum. Etək Kapənaum ébhák nepak manyu Gálili, atú Sébulon ne Náftali. ¹⁴ Efakári nyaka enyu yə be enyinj ene Mandem ághátí ndemekepinti Aisáya andem émfú tetep. Aisáya arem nyaka be:

¹⁵ “Mmik Sébulon ne Náftali,

mmik ane bo báfuət are berəy ndü éntínyen ené bábhini be Manyu Gálili, mmik ane áchí ebhényen negho Jōdan, atú Gálili ane beyá bo abhen bápú bo Israel bachi are.

¹⁶ Bə abhen báchí amem ejuri, bághə beyá bediéré.

Bə abhen báchí ndü mmik ndikandi newu, mban əghə etək eyap néne.”

17 Nεbho mpok γω, Yesu abho bégháti bho βε, “Yéntiki mmu abhōη βétiknsem ndũ bebú bhi mbōnyune mpok anε Mandεm ábhák ne bho mbō Mfō wap arōp chi kekωt.”

Yesu abhij̄i bo bati anwi βε mámbák bakoηo bhi
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 Εwak émot, ené Yesu ákō nepak manyu Gálili, aghó bo bati apay, bō nno amōt chi amōt. Amōt aka nnyén βε Símun. Nnyén eni néchák nébhák βε Píta. Manó ywi aka nnyén βε Andru. Bō bati apay bare ḡep βeyá nkáp anyén ndu βeway nsi mbōnyune bachi nyaka bawánsi. 19 Yesu arem ntá yap βε, “Twó ká bhák bakoηo bha, ne chōη ntōη βε enyũ bákε βé bo bachak mámbák bakoηo bha.” 20 Témté wu, Símun ne manó barō βeyá nkáp yap, bakoηo Yesu.

21 Yesu átén nókō mm̄uet ambi mandú, aghó bō nno amōt chi amōt bachak bati apay, nō chi, Jems ne Jōn, bō Sebēdi. Bábhák amem áchwí chókō ne etayap Sebēdi, mángoko nókō βeyá nkáp yap. Yesu abhij̄i bhō nkwō βε mámbák bakoηo bhí. 22 Témté wu, bárō áchwí wap ne etayap, bakoηo yi.

Βetik Yesu atú Gálili
(Lk 6.17-19)

23 Yesu abho βekō atú Gálili ankem antōη nókō bho Eyōη Mandεm amem βekeré nenik̄im̄uet bo Israel, angati nókō bhō nkwō Mbok Ndíndí anε árēm enyũ Mandεm ábhák ne bhō mbō Mfō wap. Ne ambu nókō yéntiki enyũ neme enen bo babhōηo. 24 Ékú nnyén Yesu nétáka kpát négháka atú Síria ankem. Bo báré pókō bō abhen bábhōηó mame menyũ ne menyũ mándak nókō ntá Yesu βε ámbú bhō. Mbók yap bábhák bo abhen βefōηó bebúbεβε bésōηori bhō, báchák bábhák bō abhen bákwēn nt̄imen, abhénéfú babhak bō abhen bachi bh̄aré. Yesu abú bhō mankem. 25 Βeyá bhó bare fú mban̄ ne mban̄ mánkoηo nókō Yesu yéntiki ebhak ene yi árōη. Mbók eyap báfú atú Gálili, báchák báfú Díkápolis, nō chi atú βetók byo, báchák báfú Yerúsalem, báchák báfú atú Judéya, ne abhénéfú báfú ebhényén negho enen babhij̄i βε Jōdan.

5

Yesu acháko ambi njie are tōη bo menyij̄

1 Εwak émot, bo báré twō ntá Yesu ndũ bakwó. Aghó nókō bhó, arók acháko ambi njie. Bakoηo bhi bákó bátéméri yi, bachókō ne yi. 2 Abho βetōη bhō menyí.

Manák amen tetep
(Lk 6.20-23)

3 Are tōη andem nókō βε, “Eri εcha ntá yéntiki mmu anε ághó βε βesí Mandεm, yi apu yényij̄,

mbōnyune Mandεm achi Mfō ywi!

4 Eri εcha ntá bō abhen báchí ndũ nedí kebho néne;
mbōnyune chōη mánchye bhó nepōptí ntí!

5 Eri εcha ntá bō abhen bábhōηó nesept̄im̄uet ne bápú tōη βetan̄,
mbōnyune chōη yí anchye bhō áfók ankem anε yi afyé bariεp βechye bhó!

6 Eri εcha ntá bō abhen bábhōηó nsay ne ekwak beka menyij̄ ebhen βechi chak
βesí Mandεm,

mbōnyune chōη yi anchye bhō menyij̄ ebhen bábhōηó ekwak bebhōη!

7 Eri εcha ntá yéntiki mmu anε ághò bho nt̄inso,
mbōnyune chōη Mandεm angó yi nt̄inso!

8 Eri εcha ntá bō abhen bati yap áchí amem pépép,

mbonyune chon Mandem anka bó mángó yi!

⁹ Eri echa ntá bõ abhen mánù be bo mámbák eyon émot ne bati; mbonyune chon Mandem anka bó mámbak bõbhi!

¹⁰ Eri echa ntá yéntiki mmu ane bo báchyè esonjori ndü ákà menyin ebhen bechi chak besí Mandem.

Ayet yi mbonyune achi Mfõ ywi!

¹¹ “Eri echa ntá yeka mpok bo básókoti bhe ne mpok ane báchyè bhe esonjori, mámbare nõkõ bhe barak amuet ndëndem eti ya. ¹² Nák ká ne mámbõn manák mbonyune Mandem abháré bhe erem akap awu amfay. Ne báké ghókantik be báchyè nyaka baremé kepinti abhen tesáy esonjori nkwo.”

Yesu yi bakojo bhi báchi mbõ ngán ne erónj
(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

¹³ “Báchi mbõ ngán ntá bõ mmik mankem. Ke mbák ngán ábhíki pere bhón manyinti mi, ná bákway beka wu ampè ambak eriti ngán? Bápú pere kway beka yenyin ne wu. Arõp chi enyinj beto nefi ebhak ene bo báfuèt mánjati nõkõ wu.

¹⁴ “Báchi erónj ntá bõ mmik. Etok ené échi amfay njie epú bhesè. ¹⁵ Ne bápú dure erónj mäsot enyinj mánkuti. Bádure erónj mante chi ebhak ene bábhónjõ bete yõ bé mbanj ángõ ntá yéntiki mmu ane achi anywõp. ¹⁶ Dõ yé ka epin eyeka éngõ mbõ erónj. Epin eyeka ébhon bebhak mbõ erónj bé bo mángó, mámbiti Etayeka mmu achi amfay.”

Enyinj Yesu ághati bho eti bebhé Moses

¹⁷ “Báké kaysi bé ntwo béfere bebhé Moses. Báké kaysi bé ntwo chí beferè basinj baremé kepinti. Mbíki twõ béfere mó, ntwo chí beka be yéntiki enyinj ene bo básinj émfú tetep. ¹⁸ Tetep, nchi ghati bhe be te mfáy ámfuèt, mmik amfuet, bápú kwáy beferè yè mandú enyinj ndü basinj amen wáwák. Basinj amen ábhák kpáte yéntiki enyinj ene básinj émfu tetep. ¹⁹ Yé agha ane ápú bhæere yé chí móbhé amot, anton nõkõ bo bachak be mánká enyumot mbõ yi, chon ambak ansem ndü nkwo bhó mankem abhen Mandem achi Mfõ wap. Ke mmu ane ábhære bebhé Mandem menkem, anton nõkõ bo be manka nkwo mbõ yi, ábhák mungõ ndü nkwo bho abhen Mandem achi Mfõ wap. ²⁰ Nchi ghati ye be be, mbák menyin ebhen bákà bebhiki cha ebhén baton ebhé Mandem ne ebhen bõnkwo Fárisi, bápú bhák bo abhen Mandem achi Mfõ wap.”

Enyinj ene Yesu átónj eti bebenti
(Lk 12.57-59)

²¹ “Bárinj ndü ebhé Moses éghati nyaka bachimbi bheka be mmu áké wáy nti, ne yé agha ane áway mmu, bákà manyé ne yi. ²² Ke enyinj ene nchi ghati bhe chí be, yé agha ane ábenti ne mómayi Mandem átan yi. Yé agha ane ásókotí mómayi mbõ berem be, ‘Wõ ochi agha?’ Básöt yi besi acha manyé. Ne yé agha ane árem ntá mómayi be, ‘Wõ echinjímu’ chí mmu ane bábhónjõ memese amem nepingo. ²³ Mbák ðrõn ye bechye akap ntá Mandem ke óntik be nti manõ ábè nti eti enyinj ené ókú yi, ²⁴ dõ akap aywe ndü nebhuèt ane bo báchyè akap, dók kpík ká mámbák eyon émot ne yi ke ómpetnsem onchye akabhe ywe ntá Mandem.

²⁵ “Mbák mmu abhon ndak ne wõ, antí wõ, dók temerí yi ayak mäsokori ndak wu, mámbak eyon émot. Mbák óbhíki ka nõ, mpok ámfuèt, yi andak ntá ntajá manyé ne wõ, afyé wõ amõ yi, ne yi anchye wõ ntá bo mbinj nkú, ne bó mámfye wõ ekerékenonj. ²⁶ Dinj be mbák émfákári enyu eyõ, õpú fu wawak kpáte onchye ákwõ ywe ankem, yenyinj kerõp.”

Yesu dtónj eti berwop

²⁷ “Bárinjí ndü ebhé Moses érèm be, ‘Mmu abhíkí bhøj bekwen berwop.’ ²⁸ Ke nchí ghati bhe be, yě agha ane afyé amík amæet ngoré, ambónj nkaysi bebhuere ne yi, anánj akwen berwop ne ngoré wu ndü nti eni. ²⁹ Mbák nyésé ene nemot néto wə ndü bebá, feré nɔ guerp. Eri be óném epókómæet eye émot echa wə berøj ambi bekə bebá, mánsot mmæet eye nkem mámesə amem nepingo. ³⁰ Ne mbák awónem ywe átó wə ndü bebá, kpót wú guerp. Eri be óném epókómæet eye émot echa wə berøj ambi bekə bebá, mánsot mmæet eye nkem mámesə amem nepingo.”

Enyij ene Yesu atəjə eti awáy nebhay

(Mk 10.11-12; Lk 16.18)

³¹ “Ebhé Moses epét érèm be, ‘Yě agha ane áro ngoré ywi ndü nebhay, abhøj bechye yi ekáti ndu betøj be awáy nebhay.’ ³² Ke enyij ene nchí ghati bhe chí be, yěntiki mmu ane árd ngoré ywi ndü nebhay ené ngoré ábhíkí kwen berwop, akə ngoré akwen berwop, ne yěntiki mbakanem ane ábháy ngoré ane ápét apu ekerénebhay, akwen nkwo berwop.”

Yesu dtónj eti neyiki

³³ “Bárinjí ndü ebhé Moses épét éghàti nyaka bachĩmbi bhəka be, ‘Ké fyé bariəp bekə enyij ené óbhíkí bhøj nti bekə yə. Mmu abhøj bekə enyij ene yi áyíkí bekə ndü nnyén Mandem.’ ³⁴ Ke nchí ghati bhe be mmu abhíkí bhøj beyiki wáwák. Mmu abhíkí bhøj beyiki ambijnj mfay, mbənyune mfay chí bechókó Kefə Mandem. ³⁵ Mmu abhíkí bhøj beyiki ambijnj mmik mbonyune mmiki ne achi mbə enək ene Mandem ásiki bekak are. Ne mmu abhíkí bhøj beyiki ambijnj Yerúsalem, mbənyune chi etək eremé Mfə ywese. ³⁶ Ké yiki əmbijnj nti ywe mbənyune óbhíkí bhøj betaj bekə ekaká emene émbák pépép, ne óbhíkí bhøj betaj bekə yə embak pyə. ³⁷ Mbák ónká bekə enyij, dem be, ‘Ee’. Mbák óbhíkí ka bekə enyij, dem be, ‘Ae’. Yěntiki enyij ene echa eyə, éfù chí ntá mbámbə.”

Yesu yi be ebhiki ri bekeme bebá amfay bebá

(Lk 6.29-30)

³⁸ “Bárinjí be ebhé Moses érèm be, ‘Mbák mmu achóntí nyésé nti mánychóntí ghati nkwo. Ne mbák mmu áféré nényén nti, bábhøj beferə eni nkwo.’ ³⁹ Ke nchí ghati bhe be, mbák mmu akwə wə bebá, óké keme yi. Mbák mmu adəp wə atá ndü ebhe awónem, tónj yi ebhe échák nkwo. ⁴⁰ Mbák mmu áyən bekə manyé ne wə be ánsót nkú ye, kpík chyě yi nde ye nkwo. ⁴¹ Ne mbák ntemé nenu anyéré wə be əmpəkə ntu ywi əndək ne yi nekə ntay* nemot, dók ne yi nekə batay apay. ⁴² Mbák mmu aníj wə enyij ene óbhónó, chyě yi yə. Ne mbák mmu atwə ntá ye be əmpúo yi enyij óké nisi bekə nə.”

Yesu yi be mmu abhøj bekə bo abhen bápábhé yi

(Lk 6.27-28, 32-36)

⁴³ “Bárinjí ndü ebhé Moses érèm be, ‘Óbhónj bekə mmu etək eye, əmpap mmu ane ápábhé wə.’ ⁴⁴ Ke nchí ghati bhe be, kəj be kə bəmpap abhəka, mánik nəkə mmæet be Mandem ankwak bə abhen báchyé bhe esəjəri. ⁴⁵ Mbák bákə nə, bo bəghə be bəchi bə étayeka mmu achi amfay. Báké ghokəntik be yi áto mmok ntá yěntiki mmü bebá ne yěntiki mmü ndíndí. Mandem áto manyiəp

* 5:41 Ntay nemot: Ntay chí “Mile” ndü eyəjəndik.

ntá yěntiki mmu ane ákà enyij ene yi áyàñ ne mmu ane ápú kà enyij ene yi áyàñ mmu wu ankà. ⁴⁶ Mbák bákəñ chi bõ abhen bákónj bhe, ntiki nsáy bábhəñ? Yě chí bakù bebá mbə babhebhé nkábhénti bakəñ bõ abhen bákónj bhə. ⁴⁷ Ne mbák bákaka chi bõ abhen mānyie ne bhə, nó bákə yi? Yě chí bõ abhen bápú bo Israel bákù nə. ⁴⁸ Bábhəñ ye bebhak chak ndü babhi ankem nkúbhé mbə enyü Etayeka Mandem mfay achi chak ndü babhi ankem!”

6

Yesu atəñ enyü mmu abhónj bekwak mmu ane eyi epu

¹ Yesu arak ambi berem be, “Sot ká mpok be yě mmu yweka áké kà beri ebhen Mandem áyàñ yi ankà besi bhə ndu betəñ mməet. Mbák mmu ankà nə, apú bhəñ nsáy ane Etayeka Mandem mfay áchyə.

² “Yěntiki mpok ane óchyə enyij ntá mmu ane eyi épú, ké dep akánkəñ mbə bõ abhen bákà menyij chi be mángó bhə. Bákə nə amem bekeré nenikíməet ne ndu mántítək be bo mámbiti bhə. Diñj ká be nebiti ane bo bábiti bhə chi awap akap ankem ané bə mānánj bábhónj. ³ Mbák óchyə mmu enyij mbənyune eyi épú, kà nó enyune yě mmu apu riñj enyij ene ókà. ⁴ Eri be ónkú beri bhésé bhésé ne chəñ Etaye Mandem mmu ághò yěntiki enyij ene mmu ákú bhésé bhésé ankap wə.”

Yesu atəñ enyü bo bábhónj menikməet

⁵ “Yěntiki mpok ane mānikməet, báké kà mbə bõ abhen bákà menyij chi be mángó bhə. Bákəñ bete amem bekeré nenikíməet ne ndü manyé mbi ke manikməet bé mángó bhə. Diñj ká be, neghó ane bo bəghò be bə mānikməet, chi awap akap ane mānánj bábhónj. ⁶ Mpok ane mmü yweka áyàñ menikməet, áchwe anywóp, ebhak ene yi ábhak aywinti, antiép mbinywóp anikməet ntá Mandem Eta yeka mmü bápú ghə ne amík. Mbák mmu akà nə, chəñ Etayeka mmu ághò yěntiki enyij ene mmu ákú bhésé bhésé ankap yi.

⁷ “Mpok mmu yweka ánikməet, áké rem beyá menyij ebhen bébhíkí bhəñ ntí ne ñnet, mbə bõ abhen bápú bo Israel bákà. Bákə nə mbənyune bákaysi be beyá kəpi ke kékú Mandem angok nenikíməet enap. ⁸ Báké bhak mbə bhó. Bəpəre nikməet, Mandem Etayeka anəñ arinj enyij ene báyan. ⁹ Enyu ene ké bábhónj menikməet:

‘Etayese, wə mmu óchí amfay:

Kà bo mányché nnyén ena kenókó;

¹⁰ kà bé mandə wə əmbak Mfə wap;

ne be mánká nókó chí menyij ebhen óyan bo mankə fá amík, mbə enyü echí awu amfay.

¹¹ Chíé bhesə nenyié enen echəñ;

¹² Əmfəñori bebá bhesə,

mbə enyu séfónjóri bo abhen bákú bhesə bebá.

¹³ Ne óké ka sénchwe ndü nemə enen nékə sénkwén ndü bebá, ke feré bhesə ndu amə mbámə.’

¹⁴ “Mbák əmfónjóri bo abhen bákú wə bebá, chəñ Etaye Mandem mmu áchí amfay nkəwə amfəñori wə. ¹⁵ Ke mbák əpú fəñori bo abhen bákú wə bebá, Etaye Mandem Mmu achi amfay apú fəñori wə.”

Yesu atəñ eti netarənsay

¹⁶ “Yěntiki mpok ane bātət nsay ndu menikməet ntá Mandem, besi ebheka béké bhak mbə bõ abhen enyij éśəñori bhə. Báké bhak mbə bõ betábhá.

Bágwot besí bhap chi be bo mángó be bo bachi ndü netarénsay. Dijní ká be, neghó ane bo bágghò be bo bátát nsay, chí awap akap ane mänánj bábhónj. ¹⁷Ke mpok óbhak ndü netarénsay, sò besí bhe watí, ómpák ntí. ¹⁸Mbák ónká nò, bo bápú riñi be achí ndü netarénsay, ke Etaye mmu bápú ghó ne amík áriñi. Ne chonj Etaye mmu ághò yéntiki enyinj ene mmu ákà bhésé bhésé ankap wo.”

*Yesu átónj eti kefó mmik
(Lk 12.33-34)*

¹⁹“Báké sòt kefó nkáp ne kefó menyinj bechak mámbare fá amík. Fá amík, kengok ne mfárékánj báchonjti, ne baghép báway eket mámpoko yéntiki enyinj. ²⁰Enyinj ene yéntiki mmu yweka ábhónjó beka chí be, ansot kefó nkáp eki ne kefó menyinj bechak ambare amfay ntá Mandem. Aré, kengok ne mfárékánj bápú kway bechonjti bhò ne baghép bápú kway bedak eket mángéep wú. ²¹Ebhak ené nkáp aywe áchi, aré ké ntí ene nkwo nébhak.”

*Yesu átónj be amík áchi mbò erónjó ene ékà mmu ángó mbanj
(Lk 11.34-36)*

²²“Amík áchi erónjó ene ékà mmu ángó mbanj. Mbák mmu abhónj amík ariari, ághò andinj yéntiki enyinj ene yi ákà. ²³Ke mbák ápú ariari, mmuet ye nkem ábhak chí amem ejuri. Ke mbák erónjó eye égirigiri, nó ejuri ene achí are eya echa.”

*Enyinj Yesu átónj eti Mandem ne menyinj mmik
(Lk 16.13, 12.22-31)*

²⁴“Yé mmu apu kwáy betok bachi bati apay ndonj amot. Mbák ámbónj bachi bapay, ákónj amot ancha anefú, mbák épú nó, áchye kenóko ntá amot, ambyák anefu. Mmu apu kwáy betok Mandem antok noko menyinj mmik.

²⁵“Nó ké nchí ghati bhe be, mmu áké bhónj basémé eti nepém eni andem bé, ‘Chónj nyíe yi? Chónj nyú yi? Chónj mfyé yi?’ Nepém nkwa nébhíki cha nenyíé? Nepém nkwa nébhíki cha ndené? ²⁶Yinj ká kenen. Képu kwanj nenyíé ne képu fere mbwot ebhi kembay ndü betem. Yé nò, Etayeka mmu achí amfay áchye ko nenyíé. Bábhíki riñi be báchá kenen-e? ²⁷Ne ntiki mmu yweka basémé ákway beka nepém eni nénsap yé chí mandú niñininj, nenchá enyu nebhónj bebhak?

²⁸“Ne ndaká yi bábhónj basémé eti nden ene béfyé amuet? Yinj ká enyú bochuchu abhen bachi ebhi bágò. Bápú ka betik ne bapu ghoko nden. ²⁹Ke nchí ghati bhe be, yé chí Mfó Sólomon mmu ábhónj nyaka beyá keném, abhíki bhónj nyaka nden ene eri mbò yé chuchu amot. ³⁰Mandem ké ághóko táko ne berí ebhi, táko ane ákway bebhak echónj, mbúré angwosi, mámfyé angó. Bákáysi bé be ké Mandem apu kwáy békwák mámbónj nden béfyé amuet ké? Neka eneká ne Mandem négápsi necha!

³¹“Báké bhónj ye basémé, mándeme noko be, ‘Chónj sényie yi? Chónj sényú yi? Chónj sémfyé yi?’ ³²Menyinj ebhen menkem ké bò abhen bápú bo Israel básíki ntí are. Ke Etayeka mmu áchi amfay aríñi be bábhónj bébhónj menyinj ebhen menkem. ³³Yá yé ka mbi befye ntí beró Mandem ámbák Mfó yweka, mámfyé ntí beka chí yéntiki enyinj ene yi áyàn bo manka, ne chónj yi anchye bhe menyinj ebhen menkem nkwo. ³⁴Báké bhónj ye basémé eti nywop enen mbúré. Chónj mbúré antwo ne ayi barak ane mmu afyé ntí are. Báké sòt besonjori bechak mámaká ndü ebhen echónj.”

7

Yesu atón bé bo babhíkí bhəŋ bétán bati
(Lk 6.37-38, 42-43)

¹ “Báké tán bati kéká mántán be nkwo. ² Mmu áké tán nti mbənyune, enyu ené stàn nti enyu yə ke Mandem átàn wə. Enyü óyenti ónchye nti, nkúbhé enyu yə ke báyenti mánychye wə. ³ Ndaká yí óyinjí móŋnyinjí ane achi anyese nti, ené ópú fyé nti ndü nkókónok ane achi wə anyese? ⁴ Ná óghàti nti be, ‘Manó, dō me mferé móŋnyinjí ane achi wə anyésé,’ ené nkókónok achi wəmbəŋ anyese? ⁵ Wə mmü betábhá, feré kpík nkókónok ane achi wəmbəŋ anyese, ke óngə mban sayri beferé móŋnyinjí ane achi amem nyésé manóywe.

⁶ “Báké sət menyin Mandem mánychye ntá bō abhen bábhíkí bhəŋ mpok ne yi. Báchí mbə mmü. Mmu áké sət menyin Mandem ányché ntá bo abhen bábyak bhə. Báchí mbə bakók. Mbák mánychye bakók enyinjí nkáp, básət mányop chi ndü ntəp. Ne mbák mánychye mmü menyin Mandem, áyibhiri mmuet antoko bhe anet.”

Bép, chəŋ mánychye wə
(Lk 11.9-13)

⁷ “Nik mmuet éti enyinjí ene óyàn, chəŋ Mandem anchye wə. Yán, chəŋ óngə. Dep nekok, chəŋ mánene ntá ye. ⁸ Kə nə mbənyune yéntiki mmu ane ánikmuet éti enyinjí ene yi áyàn, Mandem áchye yi. Yéntiki mmu ane áyàn enyinjí, ághə yə. Yéntiki mmu ane adébhé nekok, mánene ntá yi. ⁹ Bě bachíbhə, mmu yweka ane mbák móywi ámbép yi bret, ansət chi ntay anchye yi, chi agha? ¹⁰ Mbák ámbép wə tansi, óchye yi nnyó ke? ¹¹ Mbák be bō bebá, bábhəŋ nti bechye berítí menyin ntá bōbhəka, bákáysí be Etayeka mmu achi amfay ke anək bebəŋ beyá ekəŋ ndu bechye berítí menyin ntá bō abhen mánikmuet ke? ¹² Yéntiki mmu yweka ánkú ye ne bati mbə enyü yi ákway beyəŋ be bo mankə ntá yi. Mbák mánkú nə, étəŋ be bákú menyinjí ebhen Moses ne baremé kepinti bághàti bhese amem basinjí amap.

¹³ “Nyūbhá ané mmu áfuet aré bechwe ndü Kefə Mandem áchí mábhéri. Nyūbhá ané mmu áfuet are andək anchwe ndü mbí newú anéné mmuet ne mbi wu áchik, ne échí wikirik befuet are. Ekə bo abhen báfuet are baya. Fuet yé ka chi ndü nyūbhá ane achi mábhéri. ¹⁴ Fuet yé ka ndü nyūbhá ane achi mábhéri mbənyune wú ké mmu áfuet aré anchwe ndü mbí nepém. Mbi wu abé mmuet befuet aré, ne bō abhen báfuet are babhiki ya.”

Yéntiki enək ne eyi bakanj
(Lk 6.43-44)

¹⁵ “Sət ka mpok ne bō-nsé abhen bārəm be báchí baremé kepinti Mandem. Bákət ngepti be báchí bághəŋəmén, ke sayri sayri, báchí chí nkwo ene nsay ánu yə. ¹⁶ Chəŋ mándinjí enyü bō báchí ndü bepəŋ ebhap, nkúbhé mbə enyü mmu árinjé enək ndü kepem eki. Bápú rəŋ ndü támfán mánkók nepi. Ne bápú rəŋ ndü nnet áróŋóri mánkók bakwa. ¹⁷ Enyu yə ke échí ne erítí enək. Enyu chi berítí kepem, epu kway menyü bebéptí kepem. ¹⁸ Ne ebéptí enək ényu chi bebéptí kepem, épú kwáy ményü berítí kepem. ¹⁹ Bákət yéntiki enək ene épú nyu berítí kepem, mámkpəti, mansəŋ angó. ²⁰ Baremé kepinti nsé bachi mbə menək ebhen bepə nyu berítí kepem. Bārinjé bhə chí ndü bepəŋ ebhap.”

Bakoŋo Yesu abhen tetep
(Lk 13.25-27)

21 “Puyē yēntiki mmu ane ábhñi me be, ‘Acha, Acha’ kē áchwè ndü Kefō mfáy. Mũne ákà enyñi Etaya mmu achi amfay áyan ke áchwe are. 22 Ndü nywabhé manyé, chñj beyá bho mándem ntá ya be, ‘Acha, Acha, pú séghati nyaka bho Eyñj eye ndü nnyén ena? Pú sébòk nyaka befónó bebábèbè ndü nnyén ena? Ne sékà nyaka menyñj maknkay ndü nnyén ena!’ 23 Ke ndü nywəp enə chñj ngati bho bhe, ‘Mbíkí riñj be wáwák. Fä ká me besí, be bakä bebá.’ ”

Menyü batē beket bati apay
(Lk 6.47-49)

24 Yēntiki mmu ane ághòk menyñj ebhen mērēm, ankə mbə enyü ndémé, achí mbə ndñjindak ane até eket ndü setárébhé. 25 Ëti yə, yēndu manyier ákwéné tontó, ne manyén ájwí, agboko, babhəp atañatan anu, eket eyə éke kwen. Éke kwen mbənyune mbəñóket até yó ndü setárébhé. 26 Ke mmu ane ághok menyñj ebhen mērēm, yi ke kə mbə enyü ndémé, achí mbə echiñtímu ane até eket ndü šisiép. 27 Eso étwó nókó, manyier akwen tontó, ajwi, ataka ebhi, babhəp atañatan ánú, eket eyə ébáy mməet amik juu!

Yesu atñj mbə mmu ane drēm émbak chí enyu yə

28 Yesu ánáná nókó berem menyñj ebhen yi átñj, bō mankem abhen báchí are bábhak maknkay tontó Ëti eyi enyü ene yi átñj. 29 Atñj nyaka mbə mmu ane árēm emay, puyē mbə batñj ebhé Moses.

8

Yesu abú mmu ebhanákwa
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Yesu ánáná nókó menyñj ebhen yi átñj, arə nñje asep amik. Beyá bo bábhó bekoñj yi. 2 Bápére yñj, mmu ebhanákwa amət atwə akwen yi bekak abho berem be, “Acha, mbák əkñj, škway beka me ntañ.” 3 Yesu anyabhe awə atək yi arem be, “Nkñj beka wə óntán, neme ene némay.” Témté wu, atañ. 4 Yesu arem ntá yi be, “Ké ghati yē mmu enyñj ene éfákári, ke dók ntá nchiakap Mandem be yi angə be ebhanákwa ye emay. Anán ambyó wə, óndək, onchye ye akap ntá Mandem békónj ebhé Moses. Chñj eyə émbak enyñj ene étñj bo be ebhanákwa ye emay.”

Yesu abú mməbetok münti batémé nenu Rom
(Lk 7.1-10)

5 Yesu afa are rñj Kapēnaum. Agháká nókó aré, mmu amət ane áchí münti eká batémé nenu Rom besa betay arək ntá Yesu, abho menikməet ntá yi, 6 andeme nəkə be, “Acha, mməbetok awa achí anywóp bñjiri ne beyá bebe.” 7 Yesu akeme yi be, “Chñj ntwə nkə yi antañ.” 8 Ke münti batémé nenu wu arem be, “Acha, mbíkí kway mmu ane ótwó eket eyi. Chié chí eyñj, chñj mməbetok wa antañ. 9 Nchí rem nə mbənyune menkwó mbñj bə abhen, mbák mángátí me nkə enyñj, mbñj beghok bho. Ne mbñj nkwo batémé nenu antene ya abhen mbák ngati bho enyñj, bábhan beghok mé. Yēntiki mmu wap ane ndémé be, ‘Dók’, árñj, ne yē agha ane ndémé be, ‘Twó’, átwə. Ne mbák ngátí mməbetok awa be, ‘Kə enyñj ene’, abhan beka yə.” 10 Yesu ághókó nəkə nə, abhak maknkay tontó. Ayibhiri mməet, arem ntá bō abhen bákñjñj yi be, “Dñj ká be mbíkí re ghə yē mmu Israel amət ane ábhónj neka ne me enyu ené. 11 Dñj ká be beyá bo báfù chñj bebhe menkem mántwə manchəkə ne Abraham ne Aisek ne Jekóp ndü menyie epä ndü nebhuere kefō mfay. 12 Ke chñj mánten bo abhen bábhónj nyaka bebhak ndü nebhuere Kefō Mandem

nefi ndü ejuri. Aré, mámbak ndü kebho ne nenyie ámén.” ¹³ Yesu ayibhiri ye mmæet arem ntá münti batémé nenü be, “Petnsem anywóp, yéntiki enyih echí mbó enyu ónókó.” Nkúbhé mpok ane Yesu árèm nò, mmòbètók wu atañ.

*Yesu abú beyá bómame
(Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)*

¹⁴ Yesu arók achwe eket Píta, aghó nnò ngórè ywi bháré ne mbáép amæet. ¹⁵ Arók yi nékúmæet atók yi ndü awò. Mbáép wu ámay. Afate aká nenyíé abho mene Yesu. ¹⁶ Egháká nókó beku, bo béré sòt beyá bo abhen befónó bebúbèbè bésòñori bhò mándak nókò ntá Yesu ne bhò. Yesu are sòt chí ey-òñnyu eyi amboko nókò befónó bebúbèbè be méndó bho, ne ambu nókò bómame. ¹⁷ Yesu aká menyih ebhen ntá bho be enyih ene ndemekerèpinti Aisáya árémé nyaka éti yi émfú tetep. Aisáya arem nyaka be, “Asòt mame ayese ne apókò besòñori ebhesé.”

*Enyü nepém nkonjo Yesu nébhónj bebhak
(Lk 9.57-62)*

¹⁸ Yesu ághó nókó beyá bo ndü bátwó bakábhé yi, aghati baghók abhi be, “Sémpé ebhé manyu éne awu.” ¹⁹ Ntòñ ebhé Mandem amòt arók ye ntá Yesu arem be, “Ntòñ, chòñ nkonjo wò yéntiki ebhak ene óròñ.” ²⁰ Yesu akeme yi ne nekay be, “Besòp bebhòñ babhok, kenen kébhónj manyay, ke Me Mmu mfú ntá Mandem mbíki bhòñ ebhak beson ntí.” ²¹ Nkonjo Yesu achak arók ntá yi arem be, “Acha, dó kpík ndók mbémé Etaya.” ²² Ke Yesu akeme yi be, “Konó me. Dó bawú mámbémé ngú wap.”

*Yesu aká mbáép atañatanj akwen chák
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)*

²³ Yesu arók achwe amem áchwí ne bakoño bhi ndu bépe beròñ ebhé manyu echak. ²⁴ Ndü báròñ, bápéré ghó mbáép atañatanj ábhó menu, mpérényen ebho beðep áchwí, manyièp anchwe nókò amem. Yesu abhak ndü kenó. ²⁵ Bakoño bhi bárók maneme yi barem be, “Acha, pemé bhese, sétwò gu anyén!” ²⁶ Yesu arem be, “Bácháy yi? Neka eneka négupsí necha!” Afate ye asáy mbáép ne mpérényen, nnyén nekwen tíi. ²⁷ Bábhák maknkay tontó, babho berem be, “Ntiki enyü mmu né? Yé chí mbáép ághòk yi, mpérényen éngok yí!”

*Yesu aká befónó bebúbèbè bérés bòbati apay
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)*

²⁸ Yesu arók aghaka atú mmik bõ Gerása ebhé manyu echak. Bõ bati apay abhen befónó bebúbèbè bésòñori bhò, báfú ndü nebhúéré manem ané bõ báchòkò are, bátémeri yi. Bághò nyaka bo, mántoko bhò anet. Ekú bo keperè fuét atú wu. ²⁹ Nèghò ane bághó Yesu, babho bebik mándeme nókò be, “Mmò Mandem, óbhòñ ntiki ndak ne bhese? Ótwó bechye bhese ntemsi éné mpok abhiki re kway?” ³⁰ Ereme nkwo bakók ányie nyaka kekwot ne nebhúét wu. ³¹ Befónó bebúbèbè ebhen bésòñori bhò bébhó menik Yesu mmæet be, “Mbák óbòk bhese, tó bhese chí ndü nkwo bakók wu.” ³² Yesu aghati befónó bebúbèbè bhò be, “Dók ká.” Béfú bõbhò amæet, berók, bechwe ndü nkwo bakók. Bakók ankem bárókóri básipe ndü nkoko-njie dúgúdúgúdúgú bágúre anyén. ³³ Bõ abhen bábhàbheri bakók, bághó nókó nò, bábué, bárók ndü etók ene echí kekwot, baghati bho yéntiki enyih ne enyü éfakári ne bõ abhen befónó bebúbèbè bésòñori nyaka bhò. ³⁴ Etók enkem émókó témté erók étémeri Yesu. Mánik yi mmæet be ándó atú etók eyap.

9

*Yesu abú mbénti**(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)*

1 Yesu áfá nókó atú Gerása, arək, asət áchwí apé nnyén, apetnsem Kapēnaum, etək ene yi áchəko. 2 Bǒfú bátwǒ ne mbénti amət ane bápókó ndú bekpaka ntá yi. Yesu ághó nókó enyú neka enén bábhónǒ ne yi be abhǒn betan bebú mmu wu, arem ntá yi be, “Mǒwa, áké chay, mfǒnǒrí bebú ebhe.” 3 Ekə mbək batəŋ ebhé Mandem abhen bachi are bábho berem ne mməət eyap be, “Arem kpát mbə bhé achi Mandem! Mandem aywínti ké ákway bǐfǒnǒrí bebú mmu!” 4 Yesu arinǒ nkaysi yap, abhép bhə be, “Ndaká yí bákaysi bebépti menyinǒ? 5 Enyinǒ ene échí wikirik chí ene? Berem be, ‘Mfǒnǒrí bebú bhe,’ ké chí berem be, ‘Faté kǒ?’ 6 Ke chəŋ nkə mǎndinǒ be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbǒŋ betan fá amik befonjori bebú bho.” Arem ntá mbénti wu be, “Faté, pəkó bekpaka bhe gure!” 7 Mbénti wu afate kperep, agure. 8 Bo bǎghó nókó enyinǒ ene efakari, bábhak maknkay tontó, babho bebíti Mandem mmú áchyé nkwa enyú betan ebho.

*Yesu abhinǒ Mátio be ámbák nkoŋo ywi**(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)*

9 Ené Yesu árs ebhak ene yi ábú mbénti ákǒ, árəŋ, ághó mbebhé nkabhénti amət chəkǒ amem ekerébetik eyi. Aka nnyén be Mátio. Abhinǒ yí, arem be, “Tǒwǒ, bhák nkoŋo wa.” Mátio afate, abho bekoŋo Yesu.

10 Étaré nókó, Mátio abhinǒ Yesu eket eyi. Anak mamwete bhi ne babhebhé nkabhénti bachak, ne bakú bebú bachak. Yesu, achəkǒ anyie nəkǒ nenyíé ne bhə, ne bakoŋo bhi nkwa. 11 Bǒnkwa Fárisi bǎghó nókó ndú Yesu ányie nenyíé ne bhə, bábhó bebhep bakoŋo Yesu be, “Ndaká yí ntəŋ ywəka ányie nenyíé ne menyú bǒbhen?” 12 Yesu ághók enyinǒ ene bǎrəm, akeme bhə ne nekay be, “Bǒ abhen bápú me, bápú yanŋan. Bǒ mame ké báyanŋanŋan.” 13 Arémé nókó nǒ, arək ambi berem be, “Dók ká, mǎnu berinǒ enyinǒ ene Mandem árémé. Arem be básinǒ be, ‘Enyinǒ ene méyanǒ chí be bo mángǒ ntínso ne bati, puyé chí akabhénnya.’ Mbíkí tǒwǒ bebhinǒ bǒ abhen bakaysi be bachi chak besí Mandem be mǎmbák bakoŋo bha, ntǒwǒ bébhinǒ chí bo babábabá.”

*Babhép Yesu éti netarénsay ndú menikmwet ntá Mandem**(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)*

14 Mbək bakoŋo Jǒn Njwiti bǎrək ntá Yesu bábhep yi be, “Ndaká yí besé ne bǒnkwa Fárisi sétare nəkǒ nsay ndu menikmwet ntá Mandem, ké bakoŋo bhe bápú kə nǒ?” 15 Yesu akeme bhə be, “Bákaysi bé bo bǎkwəy bechəkǒ nsónso ndú epá nebhay ené mbǎyngǒré abhwét ne bhə? Nsé! Ke mpok átwǒ ane bǎfere chəŋ mbǎyngǒré ntá yap. Ne chəŋ mǎntare nsay mpok yǒ.” 16 Yesu arək ambi berem be, “Yé mmu apú kway besət ebhókónden nkǒ anchók mbok ndú esí nden? Mbák mmu ankə nǒ, ebhókónden nkǒ éŋjati, enkə mbokó nden anchik ancha esí mbok. 17 Ne ntá bo abhen báfyə mmém ndú bebhǎ nkwaobhanya, bápú fyə mmém bakǒ amem ebhǎ nkwaobhanya ene esi. Mbák mánkú nǒ, ebha ésen, enchəŋǒ, ne mmem andək amik. Báfyə mmem bakǒ chí ndú ebhǎ nkwaobhanya ene ekǒ. Mbák mánkə nǒ, mmem apú rəŋ amik ne ebha epu sen enchəŋǒ.”

*Yesu aneme mmǒ münti**(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)*

18 Ené Yesu abhwet beghati bhə menyinǒ ebhen, bǎpére ghə münti bo Israel amət arək akwén yi bekek, abho berem be, “Éta, mǒwa agu néne. Chí mǎngǒré.

Nnikmæet, twó nyanjá amə yi amæet, ne chəŋ ampɛtnsem ndü nepém.”¹⁹ Yesu afate ne bakoŋo bhi bábhə berəŋ ne münti wu.²⁰ Ené bárəŋ, ngərə amət afú Yesu ansem, arək pətii, atək nkokəŋ nkú yi. Ngərə wu áfere nyaka manəŋ ndü mamíe byo ne apay.²¹ Akə nó mbənyune arem nyaka ne mmæet yi be, “Mbák ntək yě chi nkokəŋ nden Yesu, chəŋ ntaŋ.”²² Yesu ayibhiri mmæet aghó yi, aghati yi be, “Mówa, kéchay. Neka ene ne me nékə ɔtaŋ.” Témté wu ngərə wu ataŋ.²³ Yesu afuét yé are rəŋ ndü eket ene münti bo Israel wu. Agháká nókó aré, achwe anywóp, aghó bafé babhaŋ ne ngémtay bho ndü bádí kebho ne beyá ewat.²⁴ Aghati bó mankem be, “Fú ká kpík, mónə abhíkí gú. Abhəre chí kənó.” Bó mankem bərə way Yesu way.²⁵ Bó nneréket bátén nókó bhə nefi, Yesu arək kekəwət ne ngú wu, ákém yi ndü awó, mówu apɛtnsem ndü nepém, afate.²⁶ Mbok éti ndak ane ataka atú etək wu ankem.

Yesu akə manémámik bati apay babho beghə mbaŋ

²⁷ Ené Yesu áró nebhuet wu árəŋ ambi, manémámik bati apay babho bekoŋo yi mámbik nəkə be, “Mmó Mfo Debhit, ghó bhese ntínsol!”²⁸ Mpok Yesu achwe anywóp, manémé amík bhə bákəŋo yi aré. Abhép bhə bé “Mánókó be məkwayə bekə mǎngó mbaŋ?” Bákémə be, “Acha, sénoko.”²⁹ Yesu atək yé amík ayap arem be, “Embák ne bhe mbə enyü mánókó.”³⁰ Amík ánəne bhə témté, bapet babho beghə mbaŋ. Yesu asemti bhə be, “Báké ghati yě mmu enyiyi ene efakari.”³¹ Yé nó, bárəŋ nókó, mángati nəkə bho ndü atú etək wu ankem enyiyi ene Yesu ákú ntá yap.

Yesu akə mbók abho berem kepi

³² Bə-bhə bati apay báró nókó Yesu, bəfu basət mbók bárók ntá Yesu ne yi. Efónó ebábə ke ékú nyaka yi ákwéné kebhook.³³ Yesu abók efónó ebábə ya. Éró mmu wu, abho berem kepi témté. Beyá bo abhen bachi aré, babhak maknkay, bábho berem be, “Sébhíkí re ghó ene enyu fá amem etək Israel.”³⁴ Ke bənkwo Fárisi bərə rem chi be, “Chí mfo befónó bebábəbə ké áchyé Yesu betəŋ bəbok befónó bebábəbə.”*

Yesu ághə bho ntínsə

³⁵ Yesu ákə nyaka amem betək beghə ne ndü bəbetək, antəŋ nəkə bho amem bekeré neníkímæet bo Israel. Ne angati nəkə bho Mbok Ndíndí éti Kefə Mandem. Abú nyaka bo abhen bárəŋ ntá yi ne mame menyu ne menyu.³⁶ Yesu ághó nókó ndü ngémtay bho bátwə ntá yi, aghó bhə ntínsə mbənyune báchi ndü esəŋəri, kebhoŋi nkwač, mbə bághəŋəmən ane ábhíkí bhəŋ mbabheri.³⁷ Yesu arem ntá bakoŋo bhi be, “Mbəwət bérére ebhi aya, ke bakú betik bábhiki ya.³⁸ Nik yé ka mmæet ntá Mandem mmu achi mboŋonki bé ántó bakú betik mamfere mbwət ebhi.”

10

Yesu ayap bəbati byo ne apay be mámbák bənto bhi (Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

¹ Éwak émət, Yesu abhiŋi bakoŋo bhi bati byo ne apay, achye bhə betəŋ bəbók befónó bebábəbə ne ndü bəbú mame menyu ne menyu.² Manyén bənto Yesu bhə bati byo ne apay achi be: Anə mbi abhak Símun. Nnyén eni néchák nébhak be Píta. Achák abhak Andru, manó Píta. Ne Jems ne mómáyi Jón, bə Sebédí.³ Báchák bábhák Fílip ne Batolómio, ne Tómás, ne Mátio mbəbhé nkabhénti,

* 9:34 Ndón ane apu ndü mbok basin amen tesáy.

ne Jems mmḏ Alfeyos, ne Tadios. ⁴ Ne Símun, mfyě-betan ndü barakátok, ne Júdas Iskariot mmu átí nyaka Yesu.

*Yesu ató bönto bhi bati byo ne apay nefi ndü betik
(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)*

⁵ Yesu abhiñi böbhə bati byo ne apay aghati bhə be, “Mětò bhe nefi ndü betik. Ke báké rəñ ntá bo abhen bápú bo Israel, ne báké chwe ndü yě etək Samária emət. ⁶ Dók ká chi ntá bo Israel abhen bachi mbə ághónəmən ané ánémé ebhi. ⁷ Dók ká mǎngati nəkə bhə be, ‘Mpok arəp kekwət ane Mandem abhak ne bho mbə Mfə wap.’ ⁸ Bú ká bömame, ñemé ká bawú, mǎmbu bə ebhanjákwə nkwo. Bók ká befónə bebábəbə be méndə bho. Nchye bhe betan ndu bekwə menyin ebhen nke sət nkáp. Dók yé ka kwə bhə ntá bho kebhep bhə nkáp. ⁹ Mmu áké pəkó yěntiki enyü nkáp aməet. ¹⁰ Mmu áké pəkó ebhá nekə, ne yě chí nkú áchák, ne yě chí nkwo bhánya échák, ne yě chí ntəm. Bo bábəñ bəchíe nkəbetik enyin ene yi ábhónə bébhón. ¹¹ Yěntiki etək ené bächuóbhé aré, yán ká esáyri mmu ane ábhónə ekəñ besyepi bhe eket eyi, mǎnchəkə ne yi kpáte mpok ane bǎrə etək eyə. ¹² Nəchwe ane bächwe anywóp, kaká ka bə abhen bachi aré mǎndem be, ‘Áfók Mandem ámbák ne bhe.’ ¹³ Ne mbák básət bhe ne ekəñ, ñik ka mməet be áfók Mandem ámbák ne bho. Ke mbák bábhičí sət bhe ne ekəñ, ñik ka mməet be Mandem ánkém áfók ywi, kechye bhə. ¹⁴ Ne mbák bábhičí syepi bhe ndü yě eket ne yě chí etək, kwet ka mfok ane áchi bhe bekak, mǎmfa aré. ¹⁵ Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átəñ bə mmik, chəñ angó ntínso ne bə etək Sódom ne abhen Gomóra encha bə etək ené bábhičí sət bhe ne ekəñ.” *

*Yesu aghati bönto bhi esəñəri ené bábhónə bébhón
(Mk 13.9-13; Lk 21.12-17)*

¹⁶ “Ghók ká, Nchí to bhe ntá bə mmik mbə bǎghónəmən nenti nkwo. Bák yé ka bə kəñwán mbə nnyó, mǎmbón bati pépép mbə bebhónə. ¹⁷ Sət ka mpok mbənyune bo bákəm chəñ bhe mǎmfye amə bə bati etək, mǎndep manet ayeka amem bekeré ne ñikíməet ebhap. ¹⁸ Chəñ bo mánja bhe gbaka gbaka gbaka ntá bəgóbhanə ne bafə éti ya. Ne chəñ eyə énychye bhe mbi beghati bhə ne bə abhen bápú bo Israel Mbok Ndíndí éti ya. ¹⁹ Mpok básóré bhe ambí ndu bétán be, báké semə be, ‘Chəñ séndem be yi ne yě chí be chəñ séndem ná?’ Báké səñəri mməet mbənyune mpok ánkway, Mandem ághati bhe enyin ene bábhónə berem. ²⁰ Nchí ghati bhe enyin ene mbənyune mpok yə, menyin ebhen bǎrəm bépú fu be anti. Efónə mmu Mandem etayeka átə ké ághati bhe enyin ene bábhónə berem. ²¹ Chəñ manó anchye nti manó ntá böbati be mǎngway. Chəñ mbək bachi mánkwə enyumət ne böbhəp. Chəñ mbək bhə mǎnte nenu ne bachi ne manə, mánkwə be mǎngway bhə. ²² Chəñ menyü bho mənkwə mǎmpap be éti ya. Ke Mandem əpeme yěntiki mmu ane átə kpírí te ndü ngwenti. ²³ Etək ene bo bächyè be esəñəri, fá ká aré áyák mǎndək etək échák. Diñí ká be bápú kway bekwə ndü betək Israel mənkwə bekwə betik ebha ené Me Mmu mfú ntá Mandem mbiki re petnsem.

²⁴ “Mmókáti apu kway beriní enyin ancha ntəñ ywi. Ne mübetok apú cha chi-betok ywi. ²⁵ Echí enyiní manák be mánkwə ne mmḏ ekáti mbə enyu báká ne ntəñ aywi. Ne échí enyiní manák be mšbetok ámbák mbə chi-betok ywi. Mbák bo bákway bəchik nti kpát mǎmbiní me münti nneréket be Belsebul, ná ne be bəneréket? Chəñ mánchye bhe manyén ané ábébhé áchá enə!”

* **10:15** Sódom ne Gomóra: Chi betək ebhen Mandem átə nyaka ngo áson bhə éti beyá bebá böbhəp.

Mmu abhōj bécháy chi Mandem
(Lk 12.2-7)

²⁶ “Báké chay yě mmu ane ápàbhe. Yěntiki enyiy ene bákúti, chōj mánene. Ne ené echi bhésé bhésé, chōj mánka be bo mándinjī yō. † ²⁷ Yěntiki enyiy ene ngátī bhe ansem ansem, ghatī ká bho kpónórōj. Ené bāghókó ansem ansem, kó ka amfāy beket mändem be mmik nkem ángók. ‡ ²⁸ Báké chay bō mmik. Bákway beway chi mmuet nkwa. Bábhíkí bhōj betaj beka yěnyiy ndu Efónó mmu. Mandem ké bābhónó bécháy. Yí ke ábhónó betaj bechye mmuet mmu ne efónó mmu esōjōri amem nepingo. § ²⁹ Pú mmu ákwáy beku bōkenen bayay ne nkáp ane apu yěnyiy? Yě nō, yě mósenen amot apú kway bekwen amik ené Etayeka mmu achi amfay abhiki rinji. ³⁰ Enyu yō ke échí ne bhe. Mandem arinjī yě chí mpāy beakaká emene ebhen béchí yěntiki mmu yweka anti. ³¹ Báké chay ye yěnyiy ené bo bakway beka bhe. Besí Mandem, yěntiki mmu yweka abhōj menwōp tontó achá ngémtáy kenen.”

Bō abhen bachi bō-Yesu
(Lk 10.8)

³² “Yěntiki mmu ane árēm kponjorōj besí bō mmik be yi achi mmu wa, chōj menkwō ndem besí Etaya mmu achi amfay ndū nywōp manyé, be mmu wu achi awa. ³³ Ke mmu ane átáná besí bho be yi apu mmu wa, chōj menkwō ntaja besí Etaya mmu achi amfay be yi apu mmu wa.”

Mbok Yesu átwō ne ákóré
(Lk 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ “Báké kaysi be ntwō fá amik chi beka bo mámbák ndu kpák ne bati. Ae. Ntwō chi be bo mánú ne bati. ³⁵ Ntwō beka bō abhen babhakanem mánú ne bachi bhap, abhén baghōré mánú ne manō ne baghōré mánú ne manō maném abhap. ³⁶ Bōmpap báfú chi eket mbōj mmu. ³⁷ Mbák okōj etaye, ne yě chí máye ochá me, nō obhíkí kway bebhak nkojō wa. Ne mbák okōj móywe ochá me, nō obhíkí kway bebhak nkojō wa. ³⁸ Mmu ane ábhíkí ka bepōkō ekotakátí eyi ankojō ndū bayarékak aya, abhíkí kway bebhak nkojō wa. ³⁹ Mmu ane areme be abhíkí rinji me ndū áyān be ámpémé mmuet yi, apú bhōj nepém enen tetep. Ke mmu ane áká bēgu éti ya, ábhōj nepém enen tetep.”

Mandem ákap yěntiki mmu ane ásōt bakā betik abhi sayri
(Mk 9.41)

⁴⁰ “Yě agha ane ásōt bhe sayri, ásōt chi me. Ne yě agha ane ásōt me sayri, ásōt chi Eta mmu átó me. ⁴¹ Mbák osōt mmu sayri mbōnyune rōinjī be yi achi ndemekepinti wa, chōj Mandem anchye wō nkúbhé akap ane yi áchye ntá ndemekepinti ywi. Ne mbák osōt mmu sayri mbōnyune rōinjī be ákà chi enyiy ene Mandem áyān bo manka, chōj Mandem anchye wō akap mbo mmu ane ákà enyiy ene Mandem áyān bo manka. ⁴² Dinjī ká be yě agha ane áchye yě chí manyiep bakwen ntá yě mmu amot ndū nkwō bōbha bhēn mbōnyune achí nkojō wa, dinjī be Mandem abhōj bechye yi akap.”

† 10:26 Belsebul: Mfō befónó bebúbew akōj bebhese tetep ane Mandem áyān bo mándinjī. ‡ 10:27

Yesu yi be bakōjō bhi babhōj beghati bo kpónórōj menyiy ebhen yi ághátí bho ansem ansem. § 10:28 Efónó nkwa épú gu. Mmuere eyi ke águ.

11

Jñn ató mbòk bakoŋo bhi be mambép Yesu mmũ yi achi
(Lk 7.18-35)

1 Yesu anáná nókó beghati baghòk abhi bati byo ne apay enyiyi ene bo bábhòŋó beka, afa nebhuet yi achi ne bhò aròk ndũ betòk Israel béchák ndu beghati bo Mbok Ndíndí.

2 Mpok ya, Jñn Njwiti abhak ekerékenoŋ. Aghókó nókó menyiyi ebhen Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átò ákù, ató mbòk bakoŋo bhi be mándók mambép Yesu be, ³ “Wò ke òchí Mpeme ane Jñn áréme be átwò, ke chi be sébhòŋ menoŋ mmu achak?” ⁴ Yesu akeme bhò be, “Pet ka nsem ghatí Jñn menyiyi ebhen bághók bo bárèm, ne ebhen be babhòŋ bághò. ⁵ Bághok ne bághò be manémámik bághò mban nénéne, ne bakem báfáté bákò. Bò ebhanákwa bátán ne bachókó batú bághòk mban. Bawú bápɛnsem ndũ nepém ne bo bághàti bachébhébo Mbok Ndíndí. ⁶ Eri echa ntá mmũ ane ápú kwén ndũ bebú éti menyiyi ebhen mèkù.”

⁷ Ené bakoŋo Jñn bárò báròn, Yesu abho berem ntá beyá bo abhen bátwò nebhuet ane yi achi éti Jñn be, “Mpok báròn nyaka awu amem baso, bárók beghò ntiki enyũ mmũ? Bárók beghò mmu ane achi mbò énsómanyiep ene babhúép áfòk énkwén ene ebhe, ámfok enkwén ebhe échák ke? ⁸ Báròn nyaka amem baso beghò yi? Mmu ane afyé berítí nden amuet ke? Bò abhen báfyè menyũ nden ebhò báchòkò chi amem bekírí-bafò! ⁹ Ghatí ká me. Báròn nyaka amem baso béghò ntiki enyũ mmũ? Ndemeképinti? Echi tetep. Ke diŋi ka be mmu ane bághò achá ndemeképinti. Bè bárók ye beghò kpik yi? Báriŋi be báròn nyaka chi beghò ndemeképinti? Ke diŋi ka be, Jñn acha baremé képinti báchák. ¹⁰ Jñn ké achi mmu ane Ékátí Mandem érèm éti yi be,

‘Mandem arem nyaka be, Yiŋi, chòŋ ntó mpòkòntó wa wò ambi, be ángókó mbi ywe ke óntwò.’ ”

¹¹ Yesu aròk ambi berem be, “Nchí ghati bhe be Jñn Njwiti acha yéntiki mmu achak, ndũ bo abhen bágu ne abhen bachi nepém. Yé nò, yé chí mmu ane apu yényiyi ndũ mpáy bo abhen mányìè Kefò mfáy acha yi. ¹² Bébhó ndũ mpok ane Jñn Njwiti ághàti nyaka bhò Eyoŋ Mandem beghaka echòŋ, Kefò mfáy kégò ne betan ne mbòk bhò mánù béchwé are ne betan. ¹³ Jñn ápére tó bò betik bhi, basiŋ amen Moses ne amen baremé képinti árem nyaka éti Mpeme Mandem afyé bariep be áto. ¹⁴ Mbák bábhòŋ nti menoko enyiyi ene mèrem, diŋi ká be sayri sayri mpok ane baremé képinti bárémé be Eláija átwò, bárèm nyaka chí éti Jñn. ¹⁵ Yé agha ane áyàn beghok enyiyi ene mérèm, ántá batú ángók sayri.

¹⁶ “Chòŋ njenti mkpáká bhò abhen echòŋ ne yi? Báchí mbò bò abhen báchókò nefisie bákù ntok. Eka émot barem ntá abhen eka echak be, ¹⁷ ‘Sékwáy bakwáy nebhay be mamben nebhén ke bábhiki bhén. Sékwáy bakwáy newú, kebho bè kedí!’

¹⁸ Jñn Njwiti atwò nyaka antare nòkò nsay ndu menikmuet ne mmem yi ke nyu. Yéntiki mmu are rem be, ‘Éfòŋó ebúbù echi ne yi!’ ¹⁹ Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem ntwó, nde nyie, nnyú nòkò ne bhe. Yéntiki mmu arem be, ‘Yiŋi nyie menyiyinyié ne nyũmém wu. Mamure bhi chí babhebhé nkábhénti ne bakù bebú bachak!’ Ke diŋi ká be menyiyi ebhen mmu ane ákòŋo mbi Mandem ákù ke bétòŋ be nerinĩndak enen néfú ntá Mandem nechi tetep.”

*Bõ abhen bábhóǵó bétẽmsi
(Lk 10.13-15)*

²⁰ Bõ abhen báchí nyaka amem betøk ebhen Yesu áká beyä menyinjí maknkay, bábhíká tík nyaka nsem ndü bebá bhap. Ekü Yesu abho beji bho andeme nõkõ be, ²¹ “Bẽ bo Korasin, chõj embép ntá yeka encha! Bẽ bo Betsáida, chõj embép ntá yeka nkwo encha! Mbõ chí amem betøk Táya ne Sídõn ke nká menyinjí maknkay ebhen-ne nkü ntá yeka, mbú báfyé nden pyõ, mánto batwóp anti tesáy, betõj be bátiknsem ndü bebá bhap! ²² Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átàn bõ mmik, chõj angó ntínsõ ne bõ Táya ne Sídõn encha bhe! ²³ Ne bẽ bho Kapënaum, bákaysi be bákway beyõj mmæt, mánkó kpát mántøk nebu? Nsè! Chõj Mandem amese bhe amem etókõ bawú! Mbõ amem etøk Sídõn ke nká menyinjí maknkay ebhen-ne nkü ntá yeka, mbü yõ ebhæt téé tẽ echõj! ²⁴ Dijní yé ka be, ewak ene Mandem átàn bõ mmik, chõj angó ntínsõ ne bõ etøk Sódõm ancha bhe.”

*Yesu yi bo mántwõ ntá yi mambõj neywẽmæt
(Lk 10.21-22)*

²⁵ Ndü mpok yõ, Yesu ánikmæt be, “Eta, wõ mmu óbhóǵó mfay ne mmik! Nchí chye wõ bakak ndü óró menyinjí ebhen mémbak bhésé bhésé ntá barijindak ne ntá bo abhen bárijí beyä menyinjí. Óréné bho otõj kpojõroj ntá bo abhen bábhíká rijí yënyinjí mbõ mámbõ. ²⁶ Eta, enyu yõ kẽ wõmbõj óyáná be embak.” ²⁷ Yesu apet abho beghati bho be, “Etaya achyé me menyinjí menkem. Yẽ mmu abhíká rijí mmu ane Mmõ áchí ébhíká fuet chí Etayi. Ne yẽ mmu abhíká rijí mmu Eta áchí ébhíká fuet chí Móywi ne bõ abhen yi áyábhé ndu beku bõ mándinjí Etayi. ²⁸ Twõ ká ntá ya, bẽ mankem abhen bápókõ menwóptí batü besõjõri ne bápõp, chõj nsebhe yõ amik, nchýé bhe neywẽmæt. ²⁹ Sõt ka betik ebhen nchýé bhe, mángók menyinjí ebhen mëtõj bhe mbõnyune nchí kpák ndü epinjí eya ne neyõjõmæt népú me anti. Kú ká nõ chõj mámbõj neywẽmæt. ³⁰ Twõ ká ntá ya mbõnyune ntu áne mëchye bhe achi fuyak.”

12

*Enyinjí bábhébhé Yesu eti nywõbhé neywẽmæt
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)*

¹ Ébhíká tat, Yesu ne baghøk abhi béré kõ mámfæt nõkõ amem nkí nchwifü ndü nywõbhé neywẽmæt bo Israel. Nsay are nu baghøk abhi. Ekü bábhõ békæp enyü nchwi yõ, mányie nõkõ. ² Mbøk bõnkwo Fárisi bághó nõkõ nõ, bárém ntá Yesu be, “Yinjí, baghókõ bhe bákà enyinjí ene épú chak bekojõ ebhé yese. Bákæp nchwi ndü nywõbhé neywẽmæt!” ³ Ke Yesu akeme be, “Bábhíká re pay amem Ekáti Mandem enyinjí ene Mfõ Debhít áká nyaka ne bõ abhen báchí ne yi mpok nsay ákémé bhó? ⁴ Achwe nyaka amem ekeré Mandem, yi ne bõbhi, mányie nenyié enen báchýé ntá Mandem. Békõjõ ebhé, epú nyaka chak be yi ne bõbhi mányie nenyié enõ. Ndiere bachiákap Mandem ke bábhóǵó nyaka ngàngan menyie nõ. ⁵ Ne bérõj ambi, bábhíká re pay amem ekáti Moses be bachiákap bákü betik amem ekerákap Mandem ndü nywõbhé neywẽmæt ke? Eyo éká be bõ mánkwén ebhé ene érem be mmu áké kú betik ndü nywõbhé neywẽmæt ke? Bábhíká rem be bõ bákü bebá. ⁶ Nchí ghati bhe be, mmu achí fá ane áchá ekerákap Mandem. ⁷ Mandem ághàti bhese mbõ enyu échí amem ekáti yi be, yi árem be, ‘Enyinjí ene mëyán chí be bo mángó ntínsõ ne bati, puyé chí akabhénya. Mbõ bẽ bárijí ntí beyõj ebhen, mbü bábhíká ji bõ abhen

békwéné bépú ne bho.’ ⁸ Diñí yé ka be Me Mmu mfú ntá Mandem ké mbóhó berem enyú mmu ábhóhó békú ne ebhé ene éyíñi nywábhé neywémuet.”

Yesu abú mmu awó ágú ndú nywábhé neywémuet
(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹ Yesu arók etók écháak achwe amem ekeré nenikímueti eyap. ¹⁰ Mmu amot abhak amem ekeré nenikímueti eyo ane awó ywi ágú. Mbók bo bábhák aré abhen báyan mbi béréem be békwéné béchi ne Yesu. Bábhép Yesu be, “Ebhé yese érem be épu chak bebu mmu ndú nywábhé neywémuet ke?” ¹¹ Yesu akeme bho be, “Ntikí mmu yweká ane, mbák abhón ághónomen amot, ákwén nókó amem nepi ndú nywábhé neywémuet, ando, keferé wu? ¹² Ná ne nkwanwan mmu áchá ághónomen tontó? Eyo étón be ebhé eyese épú kán mmu bekwak nti ndú nywábhé neywémuet.” ¹³ Yesu arem ntá mmu ane awó ágú be, “Nyabhé awó ywe.” Anyabhé, awó wu ápet atan, abhak mbo ácháak. ¹⁴ Bónkwó Fárisi abhen bachi aré baghó nokó nò, báfú, bárovk. Báte eyu, bati beway Yesu.

Épiñ ene nkúbetik ane Mandem áyábhé

¹⁵ Yesu arinji be bate eyu ndu beway yi. Afa, arók ebhak écháak. Beyá bho bákóno yi, abú bo mankem abhen mámé. ¹⁶ Yesu asemti bho be báké ghati bo bachak enyinj éti yi. ¹⁷ Éfákári enyu yo be enyinj ene ndemekerinti Aisáya áréme nyaka émfú tetep. Mandem agháti nyaka Aisáya andem éti yi be, ¹⁸ “Ghó ka móbetok wa ane njábhé. Chi Mónti wa ne mbóhó manják ne yi tontó. Chón nkú Éfónó ya émbák ne yi. Ne chón yí anku mángati maneréket bó mmik ankem be chón yí ampeme bho. ¹⁹ Apú bhak mbo mmu ane ánú be bo mángók yi. Apú bhak mbo mmu ane bághok eyon eyi nefi. ²⁰ Yí apú syep nkóré-tákó ane abho bewosi, aróp chi bégu. Ne apú neme erónó ene bawet amay amem, éróp chi mandú ménéme. Enyu yo ké yi arón ambi beghó bho ntínso, kpáte yi anku nkaysi ane achi tetep ansot awónem. ²¹ Ne chón bó betókó mmik menkem mámbaka nti chi ne yi be ampeme bho.”

Bo bávém be betan Yesu béfú chi ntá Belsebul
(Mk 3.20-30; Lk 11.14-23)

²² Étáré nókó, bófú básot mbók bárovk ntá Yesu ne yi. Éfónó ebábú ke ékú nyaka amík anémé yi ne akwén kebhook. Yesu abú yí, abho berem kepí, ne abho beghó mban. ²³ Bó mankem abhen bachi are babhak maknkay tontó, bábhó bebhep bati, mándeme nokó be, “Ebháremó Debhít né ke?” ²⁴ Ke bónkwó Fárisi bághókó nókó nó, babho berem be, “Chí Belsebul, mfo befónó bebábéba ke áchyé Yesu betan bébók befónó bebábéba be mémfú, méndó, bho.” Mmú achák apú! ²⁵ Yesu arinji nkaysi yap. Arem ntá yap be, “Yéntiki etok ene ákóré áchí are ne bóbatí mánu nokó ne bati, ébhón chi ménéme. Nneréket ane ákóré achi are ákwene kwen. ²⁶ Enyu yo ke echi ne kefo Satan. Mbák Satan ábók Satan, ná kefo eki kétee? ²⁷ Ne mbák nchí bók befónó bebábéba chi ndú betan Belsebul, bó bheka básot betan ághá bébók bho méndó bhó? Éti yo chón bó mántan be. ²⁸ Ke mbák, sayri sayri, mébók befónó bebábéba chi ndú betan Éfónó Mandem, nó Mandem anan achi nenti eneka mbo Mfo. ²⁹ Yé mmu apu kway bechwe amem eket ene mmú ntantan angép enyinj, ampókó, andok ne yó, mbák abhíkí yambi ankem yi angwot. ³⁰ Yé agha ane apú ne me, achí chí mümpap awa. Ne ye agha ane apú kwak me menyokoti bho, átakátak. ³¹ Diñí yé ka be, Mandem áfonjori bebú ebhen bo bákú ne bebéptí menyinj ebhen bó bávém. Ke apú fonjori mmu ane árém bebéptí menyinj éti Éfónó Bedyere. ³² Mandem áfonjori yé agha ane árém ebéptí enyinj éti nnyén ena, Me Mmu mfú ntá Mandem, ke apú fonjori

mmu ane árəm ebábu ɛti Efónó Bedyere. Mandem apú fonori yi, yɛ ndü mmiki ne, ne yɛ ndü mmik nko.”

*Ɔriɲi enək chi ndü kepem
(Lk 6.43-45)*

³³ Yesu arək ambi berem be, “Mbák enək éri, kepem eki nkwo kérí. Mbák enək ebhōn neme, kepem eki nkwo kébhōn neme. Mmu ɛriɲi enək chí ndü kepem eki.
³⁴ Bè befé, nó ke échí ne bhe. Ná beríti kepi kekway ye béfú be anyu ené bāchí bō bebú? Enyɲɲ ené éjwí mmu anti, yó ke éfù yi anyu. ³⁵ Nkúbhé mbə enyü menyɲɲ nkáp béjwi amem mókere nkáp, nó ké nkaysi ndíndí ájwí anti mmu ndíndí, ne berí ke béfu are. ³⁶ Diɲi ká be, ewak ene Mandem átɲɲ bō mankem, yɛntiki mmu ághati yí enyɲɲ ene ékú ke yɛntiki epó eyon éfú yi anyu. ³⁷ Kepi eken kéfú wə anyu ké yi ásat antɲɲ wə ewak émot. Mbák beríti kepi ke kéfú wə anyu, ewak eyo, yi ɛrem be obhíki bhon manyé. Ke mbák bebépti kepi ke kéfú wə anyu, ewak eyo, Mandem ɛrem be ókwɛn manyé.”

*Bárém be Yesu ántɲɲ eriɲi maknkay
(Mk 8.11-12; Lk 11.29-32)*

³⁸ Mbək baton ebhé Mandem ne bōnkwo Fárisi bárém ntá Yesu be, “Nton, tɲɲ eriɲi maknkay ene ékway beton be betan ebhe béfú ntá Mandem.” ³⁹ Yesu akeme bho be, “Bebú ná ne mkpáká bho ane echon! Bápú kə mbə enyü Mandem áyɲɲ. Báyɲɲ begho chi eriɲi maknkay! Ke yɛ émot mpú ton be, ébhíki fuet chi ene Jóna, ndemekepinti Mandem. ⁴⁰ Nkúbhé mbə enyü Jóna achi nyaka amem meniɛ nsí-ngo ndü manywəp arat, nó ke bábheme chon Me Mmu mfú ntá Mandem, mbak amem nnem ndü manywəp arat. ⁴¹ Ewak ene Mandem átɲɲ bō mmik, bō etək Ninive báfate mángati bhe be bākə bebú. Ewak eyo, bō bárem nə ntá yeka mbonyune bō bátik nyaka nsem ndü bebú bhap mpok Jóna ághati bho Eyon Mandem. Néne, mmu achi fá nénti eneka ane áchá Jóna; yɛ nə, bápu ka betiknsem ndü bebú ebheka. ⁴² Ewak Mandem átɲɲ bō mmik, mfo ngoré ane áchí nyaka etək Shéba áfate andem be bākə bebú. ɛrem be bākú bebú mbonyune yi afu nyaka nekə nesie arək beghok menyɲɲ ebhen Mfo Sólomon átɲɲ bho ne beyá neriɲi kepi. Ne nchí ghati bhe be mmu achi fá nénti eneka ane acha Sólomon, Yé nó, bápu ka beghok yi.”

*Efónó ebábu ékway bepetnsem ntá mmu
(Lk 11.24-26)*

⁴³ Bérɲɲ ambi Yesu arem be, “Mbák mámbók efónó ebábu éndó mmu, érap chí bɲɲbɲɲ amem baso, éɲɲɲ nəkə ebhak ene yo échwe. Mbák ébhíki ghó ebhak bechəkə, ⁴⁴ érem be, ‘Chon mpetnsem ebhak ene mfú.’ Ne éɲɲɲ émpetnsem, éngó be yɛ mmu apu amem esí eket eyi, ne be, mányo yo, bághókó sayri, ⁴⁵ efónó ebábu eyo érdɲ ye, énsot befónó bebúbebu béchák tándramot ebhen bebébhé becha yo. Bó menkem mendək, menchwe mmu wu amɛt, mémbak ne yi, nté yi ambép ancha ane mbi. Nə, ké ébhónó béfákari ne be bo bebú abhen mkpák ane echon.”

*Nnə Yesu ne bōmayi
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)*

⁴⁶ Ené Yesu árɲɲ ambi berem menyɲɲ ebhen yi ághati bho, máyi ne bōmayi bátwó bátee nefi, mánɲɲ nəkə berem kepi ne yi. ⁴⁷ Mmü amot aghati Yesu be, “Máye ne bōmaye bāchí nefi téé, báyɲɲ berem kepi ne wo.” * ⁴⁸ Ke Yesu akeme

* 12:47 Ndón ane apú amem basinj amen tesáy.

mmu wu be, “Sayri sayri, máya chí agha? Ne ntiki bho bachi bómaya?” ⁴⁹ Yesu asá awo ntá bakoño bhi, arem be, “Máya chí bóbhen, ne bómaya chí bóbhen. ⁵⁰ Bó abhen bákà enyiyi ene Etaya mmu achi amfay áyàn bó manka, ke báchí maya, ne bómaya.”

13

*Yesu atém nekay ntyëmbwot
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)*

¹ Nkúbhé nywop eno, Yesu afú amem eket ene yi achi are, arak achako neku manyu. ² Beyá bo bákóno yi aré. Yesu aró bho tété, arak achwe, achako amem áchwí ené beyá bóbho báté angokonyén. ³ Abho beghati bho beyá menyiyi ndú bakay be, “Ewak émot, nkwanjanki amot arak betak enyü nchwife amem nki ywi. ⁴ Ené yi átak áron, mbok akwenti ndú mómbi ane áchí amem nki. Kenen kétwó kébwópti nchwi yo nkem. ⁵ Achák akwenti ndú mmik setarébhé ane ntóp abhiki ya are. Awakari achak. ⁶ Ke mpok mmok afú, ásón yo ndú bakan ayi ábhíki kway bechwe amik sayri. Aniyti, awosi. ⁷ Anefú akwenti ndú mmik ane táko nsense ágò are. Achak are gó, ke táko nsense agó áchet yo kpát agú. ⁸ Nchwi áchák akwenti ndú mmik ndíndí, achak, agó, achye beyá nchwi. Nchwi ayá acha ane bápí ndon besa betay, achák ndon besa berat, anefu ndon esa nsem byo.” ⁹ Ndú ngwenti, Yesu arem be, “Mmu ane áyàn beghok, ántá batú ángók sayri.”

*Yesu aghati baghok abhi nti ane yi atém bakay
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)*

¹⁰ Yesu ánáná nókó betem nekay nkwanjanki, baghok abhi bárók ntá yi bábhép yi be, “Ndaká yí óghati bho menyiyi ndú bakay?”

¹¹ Yesu akeme bho be, “Mandem aka mándini tetep ane áchí bhésé bhésé, ne eyo ékwak báriyi enyü yi ábhák ne bho mbó Mfo wap. Ke abhíki ka no ne bo bachak. ¹² Mmu ane afyé ntí beghok menyiyi ebhen métón ájwimem. Měka yi andini beyá menyiyi bechak. Ke mmü ane apu fye ntí, yé chí mandú enyiyi ane yi arini básot ntá yi. ¹³ Ntú ane nchí ghati bho menyiyi ndú bakay achi be, báyiñi ke bápú ghó, ne bághok menyiyi mbó be bápú ghok, ne bápú jwimem. ¹⁴ Bóbhen, bákà enyiyi ene ndemeképti Aisáya árémé nyaka émfú tetep. Mandem aka nyaka Aisáya andem be, ‘Chon mángoko ghok beyon ebha ke bápú jwimem wawák; chon mánjini yini ke bápú ghó,

¹⁵ Echí enyu yo mbonyune batú bóbhen aka bápú bechiñti bho,
báchí mbó bó abhen batú ábé bho ne bapu pefe yán beghok yényiyi,
báchí mbó bo abhen bákúti amík
be báké ghó mban,
ne bé batú yap áké ghók yényiyi,
ne be báké jwimem,
mantwo ntá ya, mbú bho.’ ”

¹⁶ Yesu arak ambi berem be, “Ke mbák chí bhe, éri ntá yeka echa, mbonyune amík ayeka ághó mban, ne batú yeká ághók mban. ¹⁷ Nchí ghati bhe be, beyá baremé képti ne bó abhen báchí chak besí Mandem bábhón nyaka ekwak begho menyiyi ebhen bághó ke bo kegho bho. Bábhón ekwak beghok menyiyi ebhen bághók, ke bábhíki ghok bho.”

Yesu aghati baghok abhi nti nekay ntyëmbwot

18 Yesu arək ambi berem be, “Ghók yé ka enyiy ene nekáy mmu ane ataka mbwət nētōn. 19 Mbuət ane ákwéntí ndü mómbi ane achi amem nkí, até ndü mmu ane ághókó Mbok Ndíndí éti enyu Mandem ábhak Mfə ywi, ke yi kejjwimem, Satan atwó ye afəŋə mbok ane Mandem ápi amem ntí eni. 20 Mbuət ane ákwéntí ndü mmik setárébhé até ndü mmu ane ághòk Eyəŋ Mandem, anoko témté ne beyá manjá. 21 Ke yi kebhəŋ bakan amik. Ante kákátí ndü mómbijí mpok. Ke mpok esəŋəri étwó ne bo mámbò menyok yi éti Eyəŋ Mandem ene yi anoko, amferə amə témté. 22 Ne mbwət ane ákwéntí ndü mmik táko nsense, até ndü mmu ane ághòk Eyəŋ Mandem, ke básémé éti menyiy mmik atwó nókó yi anti, ne ngonó nkáp, angəkəntik Eyəŋ Mandem ene echi are, Eyəŋ Mandem yə kekwak yi ndü nepém eni. 23 Mbák chi mmu ane ághòk Eyəŋ Mandem anjjwimem, émbak yi anti, achi mbə mbwət ane ákwéntí ndü mmik ndíndí, achak, ágó sayri, achye beyá mbwət nkə. Ne nsáy Eyəŋ Mandem ndü nepém mmu achi mbə mbwət nkə ane áyá áchá ane bápí, ndəŋ esa nsem byo, achák ndəŋ besa berat, ne anefu ndəŋ besa betay.”

Yesu atém nekay táko ane mümpap ápi

24 Yesu atém nekay nécháak be, “Mbák Mandem ambak ne mmu mbə enyü Mfə ábhák ne bəbhi, nepém eni nébhák mbə nkí ané mmüfu ápi nchwi. 25 Ke mümpap arək ne beti ené bo bábhəre kenó, aták nchan, arək ebhak eyí. 26 Mpok nchwi ágó, abho menyu kepem, ke bághó nchan aré. 27 Bakä-betik báfá bárók ntá mbəŋónki barem be, ‘Eta, pú nchwi ke sépi amem nkí? Nchan éfu aré fá?’ 28 Akeme bhə be, ‘Mümpap ké ápi nə nchan eyə.’ Bábhép yi be, ‘Séndók sémféré yó éndəp chi nchwi yəyə ke?’ 29 Mbəŋónki akeme bhə be, ‘Dó ká. Mbák mándók beferə nchan eyə, bákway bэфéré mbək nchwi nkwə. 30 Dó ká yə ambak, mpok ánán ánkway, chəŋ ndem bə abhen báfere nchwi ebhi mánjambi mamferə nchan eyə mányokoti ndü nebhaet amət, mánsəŋ. Ke mámfere nchwi mámbəre anywóp.’”

Nekáy sepem mónək ane bábhijí be móstat (Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

31 Yesu atém nekay nécháak be, “Kefə Mandem fá amik kechi mbə sepem mónək ane bábhijí be móstat, ane bápí amem nkí. 32 Sepeme mónək móstat séchi níŋínijí tontó, ke mbák séncháak, sengo, sébhak nnet mónək ane áchik. Kenen kəntwə kente manyay ndü batabhe yi.”

Yesu atém nekay yis (Lk 13.20-21)

33 Yesu atém bhə nekay nécháak be, “Kefə Mandem fá amik kechi mbə yis ane ngoré ásré achemti ne nchan fláwa érat. Mandu yis wu akə fláwa nkem amwət, kpát ajwi ndü enyiy ene yi achi are.”

Ntí ane Yesu atémé bakay (Mk 4.33-34)

34 Yesu aghati bho menyiy ebhen menkem chi ndü bakay. Yi ke ghati bhó yənyiy ene yi abhiki tém nekay. 35 Atém bakay betəŋ be enyiy ene ndemekepinti Aisáya árémé nyaka be chəŋ emfakari, éfákári. Aisáya arem nyaka be, “Chəŋ ngati bho menyiy chi ndü bakay, chəŋ ntəŋ bə menyiy ebhen Mandem ákú mémbak bhésé bhésé, te ndü nebhómik.”

Ntí ane Yesu ateme nekay táko mbúmbu ne bakəndik

³⁶ Yesu arò yé beyä bö abhen bachi nefi, aròk achwe anywóp ne baghòkó bhi. Aré, baghòkó bhi barem ntá yi be, “Èta, ghatí bhese ntí nekáy nchanj.”

³⁷ Yesu akeme bhò be, “Mè Mmu mfú ntá Mandem ké nchí mmu ane ápi nchwi amem nki. ³⁸ Nki chí mmik nkem, ne nchwi chí bo abhen Mandem áchi Mfò wap. Nchanj chí bö Satan. ³⁹ Mũmpap ane ápi nchanj chí Satan. Mpok ane báfèrè mbwòt ebhi chí nemáy mmik, ne bakú betik abhen báfèrè mbwòt ebhi chí böàngel Mandem. ⁴⁰ Nkúibhé mbò enyü báfèrè nchanj, mányokoti nebhuet amot básòj, enyu yò ke ébhòjò béfákari mpok mmik ámay. ⁴¹ Mpok yò, Mè Mmu mfú ntá Mandem, nchí to böàngel bha mámfere yéntiki enyij ené étwò ne bebú, ne yéntiki nku bebú ndü nkwo bo abhen me nchí Mfò wap. ⁴² Böangel bha báfèrè bhò mámesè amem nepingo. Aré, bábhak ndü nedí kebho ne nenyié ámén. ⁴³ Mpok yò, bo abhen bachi chak besí Mandem bághò mbò mmok ndü nebhuet ane Ètayap achi Mfò. Yéntiki mmu ane áyàn begbok enyij ene mèrèm, antá batú ángók sayri!”

Yesu atém nekáy enyij beyä nkáp ene echi bhésé bhésé

⁴⁴ Yesu atém nekay néchák be, “Kefò Mandem kechi mbò enyij beyä nkáp ene echi bhésé bhésé amem nki. Mmu amot ághó nókó yò, apet abhese yò sayri, arò, aròk ne beyä manák, ati yéntiki enyij eyi, asot nkáp, aku nki wu.”

Nekáy ntay enen beyä nkáp

⁴⁵ Yesu atém nekay néchák be, “Kefò Mandem kéchí mbò nkòsíe ane áyàn beku batay beyä nkáp. ⁴⁶ Ághó nókó némót enen neyá nkáp tontó, aròk ati yéntiki enyij eyi, aku ntáy beyä nkáp enò.”

Yesu atém nekay ási

⁴⁷ Yesu apet atém nekay néchák be, “Kefò Mandem kechi mbò beyä nkáp ané báguébhé anyén ne ákém nsi menyü ne menyü. ⁴⁸ Ási ájwi nókó ne nsi, báya bákó ebhi, bachòkò amik bayap nsi ene eri, báfyé ndü menyij. Bító ené ébhíki ri. ⁴⁹ Enyu eyò ke ébhák chòj mpok mmik ámay. Böangel bátwò, mámfere bakú bebú ndü nkwo bö abhen bachi chak besí Mandem, ⁵⁰ mámfyé amem nepingo. Aré, bábhak ndü nedí kebho ne nenyié ámén.”

Barak akò ne ané ásí

⁵¹ Yesu abhép baghòkó bhi mbák bajwimem ndü menyij ebhen yi ághátí bho menkem.

Bákéme yi be bajwimem.

Nku Nsí ne Nku Nkò

⁵² Yesu arem be, “Yéntiki ntòj ebhé Mandem ane ághòkó, áriji enyü Mandem ábhák ne bho mbò Mfò wap, áchí mbò mbòjòket ane áfere menyij beko ne ebhen besí amem móket ane yi ábhéré menyij.”

Bábyak Yesu etòk Násáret

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³ Yesu anaja nòkò betem bakay yò ndu betòj bo menyij, afa atú etòk wu. ⁵⁴ Apetnsem etòk eyi Násáret. Ené yi átòj Eyòj Mandem amem eket ene nenikimuet eyap, bo bábhak maknkay tontó. Bábhó bebhep bati be, “Aré bhòj enen enyü nerijíndak fá? Aré bhòj betan fá ndu beku berem menyijí maknkay enyu ene? ⁵⁵ Pú mmò nchwé menòk né? Pú María ké achi máyi? Pú Jems, ne Joséf, ne Símun, ne Júdas, chí bömayi abhen babhakanem? ⁵⁶ Pú bömayi abhen baghoré báchí fá mankem nebhuet amot ne bhese? Aré bhòj enyü nerijíkepi enen, ne enyü betan ebhen fá?” ⁵⁷ Eku bare byak yi byak.

Yesu aghati ye bhò be, “Bo báchyè ndemekepinti Mandem kenóko yéntiki ebhak. Ndiere etok eyi, ne ndü nneréket ywi, ke bápú chyé yi kenóko.” ⁵⁸ Tëndu bò bábhíki bhòj neka ne Yesu, yi kekà beyá menyinjí maknkay amem etok eyi Násáret.

14

Enyu báwáy Jón Njwiti (Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

¹ Mpok yò, Héròd abhak mmu ane ákè m atú Gálili. Aghóko nókò éti menyinj ebhen Yesu ákà, ² arem ntá baká betik abhi atú Gálili éti Yesu be, “Jón Njwiti ke aperiensem ndü nepém. Éti yò ké yí ábhónó betanj bekà menyinjí maknkay.” ³ Héròd akaysi be Yesu chi Jón Njwiti éti enyinj ene yi ákà nyaka ntá Jón. Achyé nyaka eyòj, bákém Jón, bagwòt, ne báfyé yi ekerékenòj bekonò enyinj ene ngoré ywi Heródias áyàn. Heródias ayámbi achi nyaka chi ngoré Filip, manò Héròd, ke Héròd ássòt yi ndü nebhay. ⁴ Héròd ássóré nókò Heródias ndü nebhay, Jón aré ghati yi be, “Ebhé eyese bo Israel ebhiki ka be ómbay Heródias ngoré momáye.” ⁵ Héròd áyàn nyaka berem mángwáy Jón, ke are chá y bò abhen yi achi münti wap. Bo Israel mánoko nyaka be Jón achi ndemekepinti Mandem. ⁶ Ke ewak Héròd ánáká epá nebhe eyl, mmó Heródias ane móngoré abhén nebhén sayri besí bo abhen bachi ndü epá yò. Nebhén eni nekà Héròd abhòj beyá manák, ⁷ kpát Héròd ayíki be, “Chòj nchye wò yéntiki enyinj ene óyàn nchyé wò.” ⁸ Békónò enyinj ene máyi aghati yi, aròk arem ntá Héròd be, “Chíé me ntí Jón Njwiti amem nchán myákátí-ne néne!” ⁹ Mfò Héròd apò! Éti neyiki ane yí áyiki nyaka besí manko abhi échá yi beyibhiri eyòj eyi. Achye ye eyòj bé batemé nenu manka mbò enyü mmó Heródias áyàn. ¹⁰ Akà ye bárók ekerékenòj, bafere ntí Jón Njwiti, ¹¹ báfyé amem nchán myákátí, bárók bachye ntá mmó Heródias. Asòt, aròk achye ntá máyi. ¹² Bakoñò Jón bárók, basòt erené Jón bárók, babheme. Bárók ye baghati Yesu enyinj ene éfákári ne Jón.

Yesu adík ngemntay bho (Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Yesu ághóko nókò mbok newú Jón, afa, bárók bachwe amem áchwí, babho beròj ndü nebhuet ane yé mmu achak apu. Ayàn nyaka be mámbák bòbhò. Ke mpok bo bághóko be yi asòt áchwí áràj, báfá betòk ebhap, babho bekonò yi ne bekak. ¹⁴ Yesu áfú amem áchwí, akó ebhi. Aghò beyá bho, ntínso nékém yi ne bhó. Abú abhen mámè. ¹⁵ Egháká nókò beku, baghòkò bhi bárók ntá yi barem be, “Nywòp nénanj neròj, ne nebhuet ane chi ebhi. Ghati bòbhen be mándók ndü bòbetòk abhen báchí fá kekòt manku enyinj ményie.” ¹⁶ Yesu aghati baghòkò bhi be, “Ntí apu beghati bhò be mándók mánjáj nenyié. Bè babhòj, chyé ká bhò nenyié mányie.” ¹⁷ Bákème yi be, “Sébhòj chi bòbekpòkò bret batay ne nsi epay. Enyinj echak épú.” ¹⁸ Yesu aghati bhò be, “Twò ká ne bhò.” ¹⁹ Aghati ye beyá bòbhò be manchòkò amik ndü tákò. Asòt ye bekpòkò bret bhò betáy ne nsi epay. Ayòj amik mfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébókòti bret wu anchye nòkò ntá baghòkò bhi be mánkòré ne nsi ntá beyá bòbhò. ²⁰ Yéntiki mmu wap anyié kpát ajwi. Baghòkò Yesu mányókòti nenyié enen neròbhe. Néjwí bekay byo ne bepáy. ²¹ Mpáy babhakanem abhen manyié bret wu ne nsi eyò ábhák mbò nka etay, kefyé baghoré ne bhò.

Yesu are kò amfányén (Mk 6.45-52; Jn 6.15-21)

²² Ebhíki tat, Yesu aghati baghokó bhi be mándók mánchwe amem áchwí, mámpe nnyén manjambi ndü ebhè manyu echak. Arəp ansem beka beyá bo bho abhen bachi are mangure. ²³ Anáná nókó beka nə, akó amfay nje aywintí ndu menikmæet. Beti begú bétèmeri yi are. ²⁴ Mpok yə, áchwí ane ápókó baghokó bhi anan arəŋ nyaka nekə nesie befu angokonyén. Mbúep atanatan ere fú bhə ambi. Eká mpérényen eya écha, bə mánu nəkə ne yə. ²⁵ Befæt nkárénká érat beghaka nkárénká étandat beti Yesu abho beka amfányén berəŋ betemeri bhə. ²⁶ Ke bághó nókó ndü yi ákə amfányén átwə, bécháy békém bhə tontó. Bábhə bebik, mándeme nəkə be, “Chí efónó-ngu! Chí efónó-ngu!” ²⁷ Témte wu, Yesu afyé bhə nti arem be, “Chí me, báké chay!”

²⁸ Píta akeme yi be, “Acha, mbák chí wə, chyé eyəŋ be nsép anyén, nkə, ntemeri wo.” ²⁹ Yesu akeme Píta be, “Sep twó.” Píta afú amem áchwí asep anyén abho beka andokə nəkə betemeri Yesu. ³⁰ Ke ághó nókó ndü mbúep ákə mpérényen ékə te amfay ke énsəp, abho becháy ne abho begure anyén témte. Abik ye arem ntá Yesu be, “Acha, pemé me!” ³¹ Yesu asá awə témte akem yi arem be, “Píta, neka ene négapsi necha! Ndaká yí ómákátí be mékwáy beka wə ónkə amfányen?” ³² Yesu ne Píta bákó nókó ndu áchwí, mbúep wu ákwen. ³³ Baghok Yesu babho ye békwen yi beka, ndu bechye yi kenókó, mándeme nəkə be, “Tetep, óhí Mmə Mandem!”

Yesu abú bómame (Mk 6.53-56)

³⁴ Yesu ne baghokó bhi mánáná nókó bepe manyu, bákó ebhi, atú Genésaret. ³⁵ Bo abhen bachi atú etək eyə báriŋí bé Yesu achi are. Bátó eyəŋ mbánkem beka bo mántwó ntá yi ne bómame. ³⁶ Bo abhen báriosó ntá Yesu ne bómame bhəp, mánikmæet bé yi andə bómame mántək yé chí nkokoŋ nden ayi. Ne yéntiki mmu ane ánú átókó nkokoŋ nden Yesu, atan.

15

Bepiŋi bho ne bebhé Mandem (Mk 7.1-13)

¹ Etaré nókó, mbək bənkwo Fárisi ne batəŋ ebhé Mandem báfú Yerúsalem bários ntá Yesu bábhəp yi be, ² “Ndaká yí baghokó bhe bápú koŋə bepŋ ebhen bachĩmbi bhese? Bápú so amə ke manyíe nenye.”

³ Yesu akeme bhə be, “Ne ndaká yí bərd bebhé Mandem, mánkoŋə nəkə chi menyŋ ebhen bachĩmbi bhəka batəŋə? ⁴ Mandem arem be, ‘Chíe étáyə ne máye kenókó’ ne be ‘Yé agha ane árəm ebéptí eyəŋ ntá etayi, yé máyi, bábhəŋ beyay yi.’ ⁵ Ke bághàti bho be, ‘Mbák mmu ándém ntá etayi, yé máyi be, ‘Nsot enyŋ ené mbónó mbá bekwak wə ne yə, nchyé ntá Mandem’, ne bé yi abhiki bhəŋ bechye máyi, yé etayi kenókó,’ ⁶ nó bəbyak bebhé Mandem, ne bəbhəre chí bepŋitək. ⁷ Bé bə betábhá! Ndemekəpinti Aisáya arem nyaka ndak aywi tetep éti yeka! Aghátí nyaka bho be Mandem arem be,

⁸ ‘Bəbhen bəchyé me kenókó chí ne beyəŋonyu bhəp, bati yap asap nekə ne me.

⁹ Kenókó eken bəchyé me kechi chí ndéndem, mbənyune bebhé ebhen bakwəŋwəŋ báfyé, ke bə bátəŋ bho mbə be bechi Eyəŋ eya.’”

Enyŋ ene ényəp mmu (Mk 7.14-23)

10 Yesu áréme nókó nó, abhijí beyá bo abhen bachi aré arem be, “Tá ká batú mángok enyijí ene mbónó béré, mánjwimem! 11 Puyé enyijí ene échwé anyu ké ékà mmu áké bhák pépép besí Mandem. Enyijí ene éfú mmu anyu ké ékà mmu áké bhák pépép besí Mandem.”

12 Yesu áréme nókó nó, bakojo bhi bákókósi mmæet ne yi, barem be, “Eta, órijí nó be ndak ane óréme ákú bati ábè bõnkwo Fárisi?” 13 Yesu akeme bhó be, “Chõj mángwõp yéntiki enyijí ene Etaya mmu achi amfay ábhíkí pí, mámfere. 14 Dó ká bhó awu! Báchi chí manémámik abhen býañ beya bho mbi. Ne mbák nnémámik ánjá nti nnémámik mbi, bó mankem bákwen amem nepi.”

15 Píta arem ntá Yesu be, “Eta, ghatí bhese ntí nekay enen.”

16 Eká Yesu abhép bhó be, “Bé nkwo bábhíkire jwimem ndú menyijí ebhen mérème? 17 Bábhíkí rijí be yéntiki enyijí ene mmu afyé anyu, énsép yí menie, ájì yó amfere? 18 Ke yéntiki enyijí ene éfú mmu anyu, éfú yi chí anti, ne yó ké ékwáy beka yi áké bhák pépép besí Mandem. 19 Nõ chí be amem nti mmu ké nkaysi mbámbá áfú, antó mmu ndú bebéptí menyijí mbo beway mmu, bekwen berwõp, kebhuré eken bõ abhen bábhíkí bhay bati, ne aghép, ne bété ntísie ákwaré, ne béré, ne bebéptí menyijí éti mmu ndú bechõnti nnyén eni. 20 Menyijí ebhen ké ékà mmu áké bhák pépép besí Mandem. Ményie nenyíé keso amõ, apú ká be mmu áké bhák pépép besí Mandem.”

Yesu abú ngoré ane apu mmu Israel (Mk 7.24-30)

21 Yesu afa ye atú Gálili ne bakojo bhi, bárõk ndú atú etõk ane achi kekwoé Táya ne Sídõn. 22 Ngoré amõt abhak atú etõk wu ane apu mmu Israel, ké abhak mmu Kánán. Arak ntá Yesu, ambik nõkõ be, “Acha, mmõ Mfõ Debhit, ghó mé ntínso! Éfõjõ ebábú ésdõjõri mówa tontó.”

23 Yesu ké keme yí yé eyõj. Ne bakojo Yesu baghati Yesu be, “Bók yi andók. Achyé bhese esõjõri.”

24 Yesu akeme be, “Mandem ato mé be ntwo nkwak chí bo Israel, bághõjõmén yi ane ánémé ebhi.”

25 Ke ngoré wu arõk akwén bekek Yesu are nik yi mmæet andeme nõkõ be, “Acha, kwak me.”

26 Yesu akeme yi be, “Épú chak besõt nenyíé bhõ mányché ntá mmú.”

27 Ngoré wu arem be, “Acha, échí tetep, ké mpok mmu ányie nenyíé, apú kán mmu be éké nyie bechõkõtí ebhen bákweniti amik.”

28 Yesu akeme ye yi be, “Óchí ngoré ane óbhõjõ neka ne me tetep, ne chõj Mandem anká ntá yéntiki enyijí ene óyàn.” Témte wu, móywi atan.

Yesu abú beyá bho bachak

29 Yesu afa ye atú Táya ne Sídõn apetnsem angõkõ manyu Gálili. Akõ, afuét aré, akõ achõkõ ambi njie. 30 Beyá bho babho berõj ntá yi ne bõmame, ne bakem, ne bo abhen bachi bhare, ne manémámik, ne babhók ne bõmame báchák, mámbure nõkõ bhó besí bhi. Abú bhõ mankem. 31 Manyu áchók bõ abhen bachi aré ndú bághó bé babhók bábhõ berem kèpi, ne be bõ abhen bachi bhare báfate kperep, ne bakem bábhõ beko, ne manémámik babho begho mban. Bábhõ bebítí Mandem, Mmu bo Israel báchyé kenókó.

Yesu adík nka bo enwi

32 Yesu abhijí ye bakojo bhi arem be, “Ntínso nékém me ne bõbhen. Báchi fá ne me ndú manywõp arat, ne bábhíkí bhõj yenyijí menyie. Mbíkí yán berõ bõ mandõk kenye nenyíé mbõnyune bákway begu nsay ambi.”

³³ Bakonjo bhi bábhép yi be, “Étok épú fá, chonj sémbónj nenyíe enen nékway beyá böbhen fá?”

³⁴ Yesu abhép bhó be, “Bábhonj bekpókó bret afó méní?”
Bákéme yi be, “Sébhonj bekpók tándramot, ne báru nsi.”

³⁵ Yesu achye ye eyonj be bó mankem mánkókó amik. ³⁶ Asot ye bekpókó bret ebho tándramot ne nsi. Achyé nókó bakak ntá Mandem, abho bébókóti bho anchye nokó ntá bakonjo bhi, bé mánkóré ntá böbho. ³⁷ Yéntiki mmu anyíe ane ákwáy yi. Bakonjo bhi bábwopiti nenyíe enén néróbbhé. Néjwí be kay tándramot.

³⁸ Mpáy babbakanem abhen mányíe nenyíe eno abhak mbó nká enwi kefyé mámbó ne baghoré.

³⁹ Yesu aghati ye bhó bé mánguré. Bo mankem bárónj nókó, asep anyén ne bakonjo bhi, asot áchwí arók atú Magádan.

16

Bábhép Yesu erinjí maknkay (Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

¹ Éwak émot, bönkwo Fárisi ne bönkwo Sádusi bárók ntá Yesu bárè yan mbi memó yi. Bábhép yi anka enyinjí maknkay ené ébhak mbó erinj ené étónj be betanj ebhi béfú chi ntá Mandem. ² Yesu akeme bhó be, “Mbák mmok áném beku, nebu némbak chuuu, be bārè m be, Chonj nywop nendi mbore. ³ Ne mbák nywop nénj nebu néngiri, bārem be, ‘Chonj nywop némbép tontó.’ Bárinjí béyinj nebu mándem mbák manyier ákwen chonj, ne mbák apu kwen. Ke bághó menyinj ebhen befákari echonj, be kerinjí ntí ane bo befákari. ⁴ Bébú ná ne mkpáká bho ane echonj! Bápú ka mbó enyú Mandem áyan. Báyan begho chi erinjí maknkay! Ke yé émot mpú tonj be, ébhíkí fuet chi ené Jóna, ndemekerinti Mandem.” Yesu árémé nókó nó, aró bhó, arók. *

Yis nkwo Fárisi ne Sádusi (Mk 8.14-21)

⁵ Bakonjo Yesu bápé barók ebhé manyu echak, bagho be baghokontik bepoko bret. ⁶ Yesu aghati bhó be, “Sot ka mpok ne yís ane bönkwo Fárisi, † mánsot mpok ne yís ane bönkwo Sádusi.” ⁷ Bábhó berem ne bati be, “Arém no chi ndú sébhíkí twó ne bret.” ⁸ Yesu arinjí enyinj ené bó bārè m, abhép bhó be, “Ndaká yí bārè m éti bret ane bábhíkí bhónj? Neka eneka négapso necha! ⁹ Kpáté echonj bábhíkire jwimem-é? Bághókóntik ndu ndíkí nka bho etay ne bekpókó bret betay? Bághókóntik bekáy bret ane áróbbhé? ¹⁰ Ná ne ane bekpok tándramot ane nká bho enwi mányíe? Bághókóntik bret ane áróbbhé mányókóti báfyé ndú be kay? ¹¹ Ndaká yí bápú kway begho be mpú rem mbá chi éti bret? Sot ka mpok ne yís ane bönkwo Fárisi, ne ane bönkwo Sádusi.” ¹² Afó ké bakonjo Yesu bájwimem be Yesu abhiki semti bhó chi éti yís ane báfyé ndú flawa, ke éti menyinj ebhen bönkwo Fárisi ne ebhen bönkwo Sádusi bátónj.

Píta arem be Yesu chi Mpeme (Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

¹³ Yesu arók atú Seséria Filipi ne baghókó bhi. Aré, abhep bhó be, “Bo bārè m bé Me Mmu mfú ntá Mandem nchi agha?” ¹⁴ Bákéme Yesu be, “Mbók bho bārè m be ochí Jón Njwiti. Bachak be Eláija, abhénéfú bé ndemekerinti

* **16:4** Sádusi: Bo Sádusi babbiki noko nyaka be chonj bawú mámpetnsem ndú nepém. † **16:6** yís chi enyinj ene éká fláwa ane bret anko.

Jeremáya, ne be, mbák puyë yi, nò chi ndemekepinti achak.”¹⁵ Yesu abhép bho be, “Ke bë babhəŋ bārəm be menčí agha?”¹⁶ Símun Píta akeme yi be, “Wə ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be ätò, wə ke óchí Mmə Mandem ane áchí nepém.”¹⁷ Yesu akeme Píta be, “Símun mmə Jóna, éri ntá ye echa! Etaya mmu áchí amfay ke áká óriŋi ndak ane, puyë nkwá. ¹⁸ Wə, óchí setárébhé, † ne ndü setárébhé esén ke nchí te eket eya. § Ne yë chí betanə nēwú bēpú kway betan mencha nkwə bo Mandem. ¹⁹ Ne chəŋ nchýe wə betan amem Kefə Mandem. Ne enyŋ ené ógwóré fá amik, chəŋ Mandem angwət yə awu amfay. Ené ókánari, Mandem ákanari awu amfay.”²⁰ Yesu árémé nókó nó, asemti ye bakoŋo bhi bati byo ne apay be báké kə yë mmu andiŋi be yi chí Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariəp be ätò.

*Yesu arəm be chəŋ manchyə yi beyä esəŋəri ne mangway yi
(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)*

²¹ Bəbhó mpok yə, Yesu abho bégháti bakoŋo bhi menyŋ ebhen bebhəŋo befakari ne yi. Arəm be yi abhəŋ berəŋ Yerúsalem, ne aré, bəbati etək, ne bəbati bachiákap Mandem ne batəŋ ebhé Moses máncyə yi beyä esəŋəri, kpát mángwáy yi, ke éghaka nəkó manywəp arət, ampetnsem ndü nepém. ²² Ke Píta asət yi nepak, abho beji yi be, “Acha, Mandem áké ka! Awú ndak ábhíki bhəŋ befakari ne wə!” ²³ Ke Yesu ayibhiri mməet ayiŋi Píta, arəm be, “Satan, fá mé besí! Óchí erem ntá, ntá ya. Nkaysi ye chí nkaysi nkwəŋwəŋ, abhíki fu ntá Mandem!”

*Enyŋ ene mmu ábhəŋó bekə ke ambak nkoŋo Yesu
(Mk 8.34-9.1; Lk 9.23-27)*

²⁴ Yesu aghati ye baghókó bhi be, “Mbák mmu äyən bebhak nkoŋo wa, ángókóntik mməet yi, ampəkó ekotákáti yi, ankoŋo me. ²⁵ Yë agha ane äyən bepeme mməet yi ánem nepém eni. Ke yë agha ane áká menem nepém eni éti ya, ábhəŋ nə. ²⁶ Ntiki nsáy mmu ábhəŋ mbák abhəŋ yəntiki enyŋ fá amik, ke aném nepém eni? Ne mbák mmu ánem nepém eni, ntiki enyŋ yí ákwáy besət anchyə bé yi ampet ambəŋ nepém eni? ²⁷ Nchí ghati bhe menyŋ ebhen mbənyune chəŋ Me Mmu mfú ntá Mandem mpetnsem fá amik ne betan Etaya. Mbəŋ bétwə ne bəángel Mandem, nchýe yəntiki mmu aywi akap, békóŋo betik ebhen yi áká. ²⁸ Nchí ghati bhe be, mbək yeka báchí fá te abhen bápú gu kpáte mángó Me Mmu mfú ntá Mandem ndu nchí twə fá amik mbə Mfə bə mankem.”

17

*Besí Yesu béyibhiri
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)*

¹ Efuéré nókó manywəp atandat, Yesu asət Píta, asət Jems nkwó ne manə ywi Jón, akó amfay nje ngo ne bhə, bábhak aré bəbhó. ² Bápére yŋi, besí Yesu béyibhiri berəbhe ghəó ghəó mbə mmok. Nden éyi nkwə éyibhiri erəp pépépép, énkət nəkó ŋwəŋwəŋwəŋ. ³ Témchok, Moses ne Eláija, baremé kepinti Mandem abhen tesáy bábhəsi, mándeme nəkó kepi ne Yesu. ⁴ Píta abho berem ntá Yesu be, “Acha, éri tontó be sechi fá. Mbák ókəŋ, chəŋ nte betem barat. Emət ntá ye, echat ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” ⁵ Ené Píta ábhíkire nanə enyŋ ene yí árəm ntá Yesu, ekpəkó nebhan enen néghə pépépép ékúti bhə mankem. Eyəŋ éfú ndü nebhanə enə éré rem be, “Né chí Mőwa. Nkoŋ yí tontó. Ghók ka yí!”

† 16:18 Setárébhé: Píta, chí “Setárébhé” ndü eyəŋó Grik chí Píta. § 16:18 Eket eya: Chí nkwə bo Mandem.

6 Píta ne mamuere bhi bághókó nókó eyōñ eyō, becháy bekem bhō tontó, ne yēntiki mmu wap ákwén, atep besí amík. 7 Ke Yesu arək, atək bhō arem be, “Faté ká, báké cháý.” 8 Báýón nókó amík amfay, bó keperε ghō yē mmu. Erōp chi Yesu aywínti.

9 Ne ndü Yesu ne bōPíta básεp njiε, Yesu aghati bhō be, “Báké ghati yē mmü enyññ ene Mandem áká bághó fá, kpáte yi anku Mmu ane áfú ntá yi ampεtnsem ndü nepém.” 10 Píta ne mamuere bhi bábhép Yesu be, “Ndaká yí batōñ ebhé Moses bárεm be Eláija abhōñ bepetnsem fá amík ke Mpepeme Mandem afyé bariεp be átó antwó?” 11 Yesu akeme bhō be, “Echí tetep bé Eláija abhōñ béyámbi antwó, angoko yēntiki enyññ fá amík, ke Mpepeme antwó. 12 Ke nchí ghati bhe be, Eláija anán atwó ke bo bábhíki rññ yi. Báká ne yi mbō enyü bákōñó. Nó ké Mmu ane áfú ntá Mandem nkwo ábhōñ chōñ esōñori amō yap.” 13 Mpok yō ké bakoño Yesu bárññ sayri sayri be Yesu árεm chi éti Jñ Njwiti.

Yesu abü mó anε efónó ebábu échyé yi ntimen
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43a)

14 Yesu ne bakoño bhi básébhé nókó anten njiε, bátεmeri beyá bo abhen báchémé aré mánōñ bhō. Mmu amōt afú ndü eka yō, arək, atep mánén besí Yesu, 15 arem be, “Acha, ghó ntínso ne mówa. Akwen ntimen, ne esōñori éné yí ábhōñ eya echa. Beyá mpok, ákwen angó, ndōñ echak, ákwen anyén. 16 Nsōt yí ntwó ntá bakoño bhe, ke bábhíki kway bεbu yi.” 17 Yesu arem ntá bakoño bhi be, “Bé mkpáká bhō ane ábhíki bhōñ neka ne me, bé bhó báýibhiri tetep ndü enyññ echak, chōñ mpet ntat ne bhe ná? Chōñ nkεpnti ne bhe ngaka fá? Twó ká ne mówu ntá ya.” 18 Bárōñ nókó ntá yi ne mówu, Yesu ásáy efónó ebábu yō, bé éndó yi. Efónó ebábu érō yi, atan témté. 19 Mpok Yesu áróbhé chí ne bakoño bhi, bábhép yi be, “Ndaká yí sébhíki kway bebok efónó ebábu yō?” 20 Yesu akeme bhō be, “Chí éti bábhíki bhōñ neka ne Mandem. Nchí ghati bhe be, mbō bábhōñ neka ne Mandem enén néchí yē chi nínññññ mbō mósepeménok ene bábhñññ be *móstat, *bákwáy beghati njiε bé ámfá fá andək nebhuet áchák, émfakari enyu yō, ne yēnyññ kekweý becha bhe. 21 [Bo bákwáy bébók enyü efónó ebábu yō chí mbák báchí ndü netarénsay ne neníkímuεt]” †

Yesu apεt aghati bakoño bhi bé chōñ mángwáy yi
(Mk 9.30-32; Lk 9.43b-45)

22 Ewak émót, bakoño Yesu mankem bati byo ne apay bápét nókó nsem atü Gállili, Yesu aghati bhó be, “Bákém chōñ Mmu ane áfú ntá Mandem mámfye yi amō bó mmík. 23 Bō-bhō mángwáy yi, ke égháká nókó manywōp arat, Mandem anku yi ampεtnsem ndü nepém.” Beyōñ ebhen beku bakoño bábhōñ beyá basémé.

Yesu arem éti nkábhénti amεm ekerákap Mandem

24 Yesu ne bakoño bhi bárók baghaka Kapēnaum. Ené bó báchí are, babhebhé nkábhénti abhen ekerákap Mandem bárók ntá Píta bábhép yi be, “Ntōñ ywεka áchyé nkábhénti ane ekerákap Mandem-ε?” ‡ 25 Píta akeme be, “Eε.” Píta apεtnsem anywōp berem kepí ne Yesu. Ke ápéε rem enyññ, Yesu ayambi abhep yi be, “Píta, ókásýi bé yí? Ntúki bhó báchyε nkábhénti ntá bafó

* **17:20** Sepeme móstat: Móstat chi mónok ane kepem eki kechi mbō kepemé mkpōñ. Ago, ambōñ beyá batap ne ngep ndü mmík Pálestain. † **17:21** Mbok bekáti ebhen mbok ane achi are, sébhíki bhōñ beyōñ ebhen. ‡ **17:24** Nkábhénti ane ekerákap Mandem: Nkábhénti wu achí mandú nkáp ane bo báchyé nyaka be mangoko noko ekerákap ene Yertúalem.

mmik? Chí bõmik ke chi mankwõ?” ²⁶ Píta akeme be, “Bafõ básõt nkábhénti ntá mankwõ.” Yesu arem ye be, “Έγὼ ἐτὼν βέ babhõñ bõmik bábhíkí bhõñ bechye nkábhénti. ²⁷ Ke tẽndu sèpú yáñ beka bõbhen mambe nti, sep, dók manyu, gũep áwám anyén. Nsi mbi ane ókémé nené nnyu ywi. Chõñ óngõ nkáp are ane akway bechye awa nkábhénti ane ekerákap Mandem ne aywe. Sot wu chye bho.”

18

Nkoño Yesu ane acha bachak (Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

¹ Ebhíkí tat, bakoño Yesu bárók ntá yi babhep yi be, “Ndü nkwõ bhó abhen Mandem achi Mfõ wap, ághá áchíkí áchá bácháak?” ² Yesu abhiñ mandú mõ, aka yi ate besí bhap. ³ Arem be, “Nchí ghati bhe be mbák bábhíkí yibhiri mãndõp mbõ mãmbõ, bãpú kway bebhak ndü mpáy bho abhen Mandem achi Mfõ wap wáwák. ⁴ Yẽ agha ane ásèpti mmuet mbõ mãmbõ, yí wu ke ákway bechwe ndü kefõ mfay.”

Mmu áké ka nti ankwen ndü bebú (Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁵ “Yẽ agha ane áslepti mandú mõ mbõ ané, ãti ya, áslepti chí me. ⁶ Chõñ embep encha ntá mmu ane ákà mówa amõt ane abhõñõ neka ne me ánkwen ndü bebú. Echi sayri ntá mmu wu, be mãnsõt ntay negho mãnsèt emi eyi, mámeşe yi amem manyu.

⁷ “Eber ntá bõ mmik echa, mbõnyune bó bátwõ ne mamõ ane ákà bo mankwen ndü bebú! Mamõ ápú nõk bétwõ, ke chõñ embep ntá mmu ane átwõ ne mamõ encha! ⁸ Eri ye be mbák awõ ywe amõt, ne yẽ chí ekak eye kẽ ékà ònkwen ndü bebú, kpót awõ wu, ne yẽ chí ekak gũep! Echi sayri bé ómbák ne Mandem ndü nepém enen nebhiki bhõñ ngwentí, yẽ chí ne awõ amõt, yẽ chí ne ekak émõt, échá bémése wõ amem ngó ane apu neme, ne amõ apay, bekak bepáy. ⁹ Ne mbák nyésé ene nékà bé ónkwen ndü bebú, poñórí nó fere, óngũep. Echi sayri bé ónchwe ndü nepém enen nebhiki bhõñ ngwentí ne nyésé nemõt echa mémése wõ amem nepíngo ne amík aye ankem apay.”

Nekay ághõñomen ane ánémé (Lk 15.3-7)

¹⁰ Yesu arem ntá bakoño bhi be, “Sot ka mpok bé báké byak yẽ amõt ndü nkwõ báru bõbha abhen. Yẽntiki mmu wap abhõñ ángel amfay ane ákway beghati Mandem enyiyi ene éyíñí yi yẽntiki mpok. ¹¹ [Me Mmu mfú ntá Mandem, ntwó chí bepeme yẽntiki mmu ane ánémé ebhi] * ¹² Bákaysi be yi? Mbák mmu abhõñ bághõñómén besa betay, amõt anem ebhi, yí áku yi? Pú áro bághõñómén ane achi ndü nkwõ besa menwi nsem neku ne anwi ambĩ-njie, andõk beyañ awu amõt ane ánémé? ¹³ Nchí ghati bhe be, mbák ayañ wú aghõ, manák áyá yi anti ãti ághõñomen wu amõt encha manák amen yi ábhõñ be ané besa menwi nsem neku ne anwi abhiki taka ebhi. ¹⁴ Echi enyumõt ne Eta yeka mmu achi amfay be apú yan yẽ mandú móywi amõt áném ebhi.” †

Enyiyi ene mmu abhõñõ beka ne nti manõ ane ákú yi bebú

¹⁵ Berõñ ambi Yesu arem be, “Mbák nti múnkwõ ánkú wõ bebú, dók temerí yi, mãmbák ndiere be bati apay. Mbák òku yi ángõ bekwéné bhi mãnsokori ndakáré, nõ ówéné nti múnkwõ. ¹⁶ Ke mbák abhíkí ka beghok enyiyi ene órèm,

* **18:11** Mbok besi bekáti ebhen tentep bébhíkí bhõñ ndõñ ane. † **18:14** Mbok bho abhen básíñ ekáti ene, básíñ chí bé etayá.

pet dók ghó yi ne manə achak amət, yě bati apay, yě arat, bé bó mámbák batísie ndü yěntiki enyij ene bárəm. † 17 Mbák abhíkí ka beghok bhə nkwo, kə nkwo Mandem mándíj. Ne mbák bo Mandem bárəm ke yí áchòk chi batú, dš yi ambak yě mbə mmü ane ápú chye Mandem kenókó, ne mbə mbebhé nkabhénti. 18 Dínj ká be, yěntiki enyij ene bágwóré fá amik, Mandem ágwot awu amfay. Ne ené bákánjári fá amik, Mandem ákanjari yə awu amfay. 19 Enyij échák ene méyanj mándij chi be mbák bo bati apay mánká eyəj émət fá amik ndü enyij ene bó báyanj ne mánikməet, Étaya mmu achi amfay, ághók nenikíməet enap. 20 Yěntiki ebhak ené bakoŋo bha bati apay, bati arat, báchémé éti ya, nchi aré ne bhə.”

Yesu atém nekay ndu betəj enyu sébhónó befonjori bati

21 Pita arək ye ntá Yesu abhep yi be, “Acha, mbák mmu ántónjóri beka me bebá, mbəj bəfónjóri yi ndəj éní? Ndəj tándrámət ke?” 22 Yesu akeme yi be, “Wáwák! Mbák mmu ántónjóri beka wə bebá, əbhəj bəfónjóri yi manək besa berat nsem byo, ndəj tándrámət.” §

23 “Dš ka ngati bhe éti Kefə Mandem. Kéchi mbə Mfə ane ábhíj bə betik abhi bé yěntiki mmü wap ánkémé nkáp ane yi ákəm yi. 24 Abhó nók bebhəp barem ami, bátwə ntá yi ne mmu amət ane ákəm yi nkáp ane aya acha. 25 Nkə betik wu kekway bekeme beyá nkáp wu. Chi-betik ywi achye eyəj be mánti yi ne ngəré ywi ne bəbhi, ne yěntiki enyij échák ene yi ábhónó, bé nkáp ywi ámfú. 26 Mmü betik wu ághókó nókó nó, akwén beka mfə wu abho ménikməet be, ‘Acha, chyé mé mpok, chəj nkeme yěntiki enyij ene məkem wó.’ 27 Chi-betik aghó nkəbetik wu ntínso, afoŋjori yi, afere ntí ndü yěntiki enyij ene yi ákəm yi, arə yi ándók. 28 Ke nkúbhé mmu ane mfə wu áfónjóri áfú nókó, arək atemerí ntí nkəbetik ane ákəm yi manyú nkáp ane ápú yěnyij. Akém yi angonjo arem be, ‘Kwə barem amen ókəm me néne.’ 29 Nti nkəbetik wu akwén yi beka abho menikməet be, ‘Chié mé mpok, chəj nchyé enyij ene məkəm wə.’ 30 Ke abhíkí ghok wáwák. Akə bákém mməere ywi wu, bárək, bafye ekerékenəj, be mbák abhíkí kwə barem ami ánánj, apú fú aré. 31 Batí bə betik bághó enyij ene yi áká, bati ábə bhə tontó. Bárók bágháti mfə wu yěntiki enyij, ene efakari. 32 Mfə achye eyəj bé mándók mántwə ne yi. Bátwə nókó ne yí, arem ntá yi be, ‘Wə ebépti nkəbetik ne! Žnikməet ndó wó ərəj ne beyá nkáp ane ókémé me. 33 Wə nkwo əpú kwáy beghə mbə nti mübetik ntínso mbə enyú ngó wə ntínso?’ 34 Mfə wu achye eyəj ne beyá bebénti, be mánsot yi mămése ekerékenəj be mbák abhíkí keme yěntiki enyij ene yi ákémé, apu fú aré.” 35 Yesu ánánj nókó mbək nekay enen, aghati bakoŋo bhi be, “Nó ké Étaya mmu achi amfay ákə ne yěntiki mmü yweka ane ánisi beghə nti ntínso, kéka befonjori yi ne nti nenkem.”

19

*Yesu dtəj éti awəy nebhay
(Mk 10.1-12)*

1 Mpok Yesu ánánj berem menyij ebhen atú Gálili, afa, apé Nyén Jódan, asep, arək atú Judéya. 2 Beyá bhó bákónjo yi are, abú abhen mámé.

3 Agháká nókó aré, mbək bənkwo Fárisi bárók memə yi, bábhep yi be, “Yě yí, yě yí, ebhé eyese eka be mmu ándó ngəré ywi ndü nebhay ke ebhiki ka?”

† 18:16 Ghó Ekáti Deteronəmi 19.15 nkwo. § 18:22 Ekwáy nkwo bebhak ndəj “Besa berat nsem nektü ne épáy”.

4 Yesu akeme bhò be, “Bàbhíkire pay enyìn ene echi amem ekáti Mandem-e? Eghàti bhesè be, te nebhómik, Mandem aghókó nyaka menyü bo bapay, ngoré ne mbakanem, 5 arem be, “Èti yò, mbakanem abhòy bérò etayi ne máyi, ambat mmuet ne ngoré ywi, 6 bó batí apay mándòp chi mmü amòt.’ Bó keperè bhak ye batí apay, ke mmü amòt. Mmu áke fye ye ákórè nénti bo abhen Mandem áchémé.” 7 Bónkwò Fárisi bábhèp Yesu be, “Mbák enyu yò ke échí, ndaká yí Moses árémé bé mmu ákway bérò ngoré ywi mbák achye yi ekáti awáy nebhay?” 8 Yesu akeme bhò be, “Chí èti netanjánti eneka ké Moses áká nyaka be bákway bérò baghoré bhèka ndü nebhay. Èpü nyaka enyu yò ndü nebhònet. 9 Dìnjí ká be, yè agha ane áró ngoré ywi ndü nebhay, kebháak bé ngoré akwen berwòp, ambáy ngoré achak, akwen berwòp.”

10 Yesu áré m nókó nó, bakojo bhi bárem be, “Mbák échí nó, ntí ápú yé ane mmu abhay ngoré.” 11 Ke Yesu akeme bhò be, “Puyè yèntiki mmu ke ákway beka beyòy ebhen. Ndiere bo abhen Mandem achyé bhò nti béchókó nó, ké bákway beka bhò. 12 Mbák bo bachi bagú-bhò te amem menie. Abhénéfú báchí bagú-bhò mbonyune bo bachak ke bákú bò mámbák nó. Ke báchák bábhíki ka nebhay ndu báchyé mmuet beka betik Kefí mfáy. Yèntiki mmu ane ákway bekojo enyìn ene ndémé, ánkóyò yó.”

Yesu ayét mambò

(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 Bofú básòt bóbhap bárók ntá Yesu ne bhò be yi anyanà bhò amò anti, anikmuet be Mandem anjet bhò. Bakojo bhi bághò nókó nó, bábhò besayti bhò be báké sòrri Yesu. 14 Ke Yesu arem be, “Dó ká mambò mantwò ntá ya, báké chyèt bhò mbi mbonyune bó abhen bachi mbò bhò ké Mandem ábhak Mfò awap.” 15 Yesu áré m nókó nó, asòt bóbhò anyanà bhò amò anti, ayèt bhò. Aká nókó nó, arò nebhuet wu aròk ebhak échak.

Mfò nkáp

(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16 Èfákari be mmu amòt aròk ntá Yesu, abhèp yi be, “Ntòy, ntiki erítí enyìn mèkwáy beka ke Mandem anchye me nepém enen nébhíki bhòy ngwenti?” 17 Yesu akeme yi be, “Ndaká yí óbhèp me èti erítí enyìn? Mmü amòt aywintí ke árí. Mbák óyán yi anchye wò nepém enen nébhíki bhòy ngwenti, óbhòy bébháré bebhé Mandem.” 18 Mmü wu abhèp Yesu be, “Ebhén?” Yesu akeme yi be, “Órínjì bebhé Mandem. Bèrè m be, ‘Ké kwen berwòp. Ké wáy mmu, Ké ghèp aghèp. Ké te ntísie akware, 19 chyè máye ne etaye kenókó. Ne óbhòy bekojo nti nkwa mbò enyu ókóyò mmuet eye.’ ” 20 Èsakámu yò arem be, “Nnán nchí bhèere bebhé ebhen menkem. Enyìn écháak ébhuet ké?” 21 Yesu aghati yi be, “Mbák óyán ombak chak ndü babhi ankem, dók tí menyìn ebhe menkem, chyè nkáp ntá bachelbhébhò. Mbák ónká nó, chòy ómbòy kefí menyìn amfay. Ìntwò ye ónkojo me.” 22 Èsakámu yò ághókó nókó nó, aròbhe ròyeròy nsónso mbonyune abhòy nyaka beyá menyìn.

23 Yesu ayibhiri mmuet arem ntá bakojo bhi be, “Nchí ghati bhe be ébè mmuet tontó be múnkáp anka Mandem ambak Mfò ywi. 24 Échí wikirik be mpojo baso ámfuét ndü mbok mbíábhàn écha múnkáp béka Mandem ambak Mfò ywi.” 25 Bakojo Yesu bághókó nókó nó, bápóp! Babho bebhèp yi be, “Mbák enyu yò ké echi, ághá yé ákway bebhak mmu ane Mandem ápeme?” 26 Yesu ayìnjì bhò dííí, arem be, “Ntá nkwanwan, mbi ápú, ke yènyìn èpü cha Mandem.” 27 Píta asá eyòy arem be, “Ná ne bhesé? Sérò yèntiki enyìn sékòyò wò! Nsáy

ane sébhòh chí yí?" ²⁸ Yesu aghati bhò be, "Nchí ghati bhe be ndü mmik nkò, mpok Mmu ane áfú ntá Mandem áchòkò ndü enòkò kefo yi ne keném kenkem, be bakoño bha báchòk nkwo ndü menòkò kefo, bekem maneréket Israel byo ne apay. ²⁹ Ne yé agha ane áró yé chí beket, yé chí bómáyi, yé chí étáyí, yé chí máyi, ye chí bóbhi, yé chí bakí yi éti yí ákòño me, chòh ampèt ambòh menyih ebhen menkem ndòh besa betay, ambòh nkwo nepém enen nebhiiki bhòh ngwenti. ³⁰ Ke chòh beyá bo abhen bachi ambí néne, mándòp ansem, ne abhen bachi ansem, mándòp bayámbi."

20

Mandem ákap bakü betik abhi

¹ Yesu aròk ambi berem be, "Mbák Mandem achi ne bho mbò Mfò wap, menyih bébhak mbò enyu échi ndü nekay enen. Nekáy enen nechí be, mbòhònkífú achi nyaka. Ewak émòt, afa beti beti aròk beyan bò abhen bákü betik amem nki ywi. ² Aka ne bakü betik abhen yi ayambí ásóré be chòh yi anchye bhò nkáp ané ákwáy ndü betik ebhen nywòp nemòt. Ató yé bhò be mándók mánká betik amem nki ywi." ³ Egháká nókó nkárénká nénenamòt beti bhò, afa aròk nefisie, aghò bõfu tété abhen babhiiki bhòh yényih beku. ⁴ Aghati bhò be, "Dók ká nkwo ndü nki wa manká betik aré. Mánàh mámfáté beku, chòh nchyé bhe nkáp ane ákwáy." Báfuét bóròk. ⁵ Egháká nókó mbò nkárénká byo ne epay, ne nkarenka érat ene ngósi, mbòhònkí wu aka enyumòt. Nó chí, asòt bõ betik bachak ató ebhi. ⁶ Béròh nkárénká etay beku, apèt afú, aròk etòk, aghò bo báchák tété, enyih ene bákü ti. Abhép bhò be, "Ndaká yí báchi fá tété, nywòp nenkem, enyih ene báku ti?" ⁷ Bákéme yi be, "Séchi fá tété mbònyune sébhiki bhòh mmu ane ásòt bhesè ndü betik." Mbòhònkí wu aghati bhò be, "Dók ká nkwo mánká betik amem nki wa." ⁸ Egháká nókó békü, mpok bakü betik bápètnsem anywòp, mbòhònkí abhinj mmu ane áyinj bakü betik aghati yi be, "Binj bakü betik chye bhò bakáp ayap, bébhò ne abhen bóròhò ebhi ndòbhensem, bewenti ne abhen báyámbi." ⁹ Abho ne abhen básóré bhò ndü betik nkárénká etay beku, achye yéntiki mmü wap nkáp nywòp nemòt ankem. ¹⁰ Agháká nókó ntá bõ abhen báyámbi bábhò betik beti beti, bákáysi be chòh anchye awap nkáp anja ancha ane bõ abhen babho betik chí beku. Ke achye yéntiki ntí mmu chí enyumòt, nò chí nkáp betik ebhen nywòp nemòt. ¹¹ Básóré nókó bakap ayap, babho menywinti éti mbòhònkí, ¹² mándeme nòkò be, "Bõ abhen bákü betik chí ndü nepòkò nywòp nemòt, achyé bhò nkáp enyumòt ne bhesé bhò séká betik ndü nywòp nenkem amem esòhti mmok." ¹³ Ke mbòhònkí akeme mmu wap amòt be, "Nkwáne, mbíki nyié be yényih. Séká eyòh émòt ne bhe be méchye yéntiki mmu ywèka nkáp betik ebhen nywòp nemòt. Pú nò? ¹⁴ Sòt nkáp aywe dók. Membòh kè mbòhò nti bechye mmu ane abho betik ndòbhensem nkáp betik ebhen nywòp nemòt mbò enyü nchyé wò. ¹⁵ Nkáp chí awa. Mbíki bhòh betan beku enyü nkòhò ne wú? Mpabhamík aka óbénti ndü ntòhò bóbhen berinti?" ¹⁶ Yesu ánáná nókó bétém nekay enen, arem ye be, "Enyu eyò ke échi be chòh beyá bayámbi mándòp ansem, ne beyá baròbhensem mándòp ambi."

Yesu arem ndòh ené éjwí érat be chòh mángwáy yi

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

¹⁷ Ené Yesu ákò beròh Yerusalem ne bakoño bhi bati byo ne apay, asòt bhò nepak, abho beghati bhò enyih ené ébhòhò békákari ne yi. ¹⁸ Arém be, "Ghók ká, séròh nò chí Yerusalem, ne mpok ségháká aré, chòh mámfye Mmu ane

áfú ntá Mandem amò bōbati bachiäkap Mandem ne ntá batəŋ ebhé Moses, bó mándem be mángwáy yi. ¹⁹ Ne bōbati mánsət yi mamfyε amò bo abhen bápú bo Israel, bé mánjókó yi, ne be mándén yí ne ekpa, ne be mángó yi ndü ekótákátí. Ke égháká nókó manywəp arət, ampətnsem ndü nepém.”

*Yesu yi be münti abhəŋ bebhak mübetok
(Mk 10.35-45)*

²⁰ Ebhíkí tat, ngaré Sebedi asət bōbhi bati apay, arək ntá Yesu ne bhə. Atep mánén besí bhi are bhéep yi be ankwak yi. ²¹ Yesu abhéep yi be, “Ŷyāŋ mənkə wə yi?” Akeme be, “Eta, kə bé mpok óbhək Mfə, bōbha abhen bati apay, manchəkə ne wə, amət ebhe awónem, achák ebhe awóghə.” ²² Ke Yesu akeme yi be, “Ŷbhíkí riŋi enyiyi ene óyāŋ nkə ntá ye. Bákway beka menyu esəŋəri ane mbóŋó mányú?” Bákeme yi be, “Sékwáy beka nə.” ²³ Yesu aghati bhə be, “Tetep, chəŋ mányú nkóp esəŋəri ane mbóŋó menyu, ke mbíkí bhəŋ betəŋ beyap bo abhen babhəŋ bechəkə ebhe awónem eya ne abhen babhəŋ bechəkə ebhe awóghə. Bebhak ebhə bechi ntá bō abhen Etaŷa aghoko bhó ábháré ntá yap.” ²⁴ Bakoŋo Yesu báchák bati byo bághókó nókó enyiyi ene bō Sebedi bareme, bábhó bebənti ne mamwεre bhap nə bachi nnə amət. ²⁵ Ekú Yesu abhiŋi bhə mankem arem be, “Bārīŋi be ntá bō mmik, bafə bábhəŋ beyá betəŋ amfay bōbhəp, ne bōbati básət beyá betəŋ beka bōbhəp mángók bhə. ²⁶ Ke ebhíkí bhəŋ bebhak enyu yə ndü nkwə yweka. Mmu ane áyāŋ bebhak müŋgo yweka, abhəŋ bebhak mübetok yweka, ²⁷ ne yəntíkí mmu yweka ane áyāŋ bebhak mmú mbi abhəŋ bebhak nsem ayweka, ²⁸ nkúbhé mbə enyü Me Mmu mfú ntá Mandem mbíkí twə be bo mántók me. Ntwə chi bebhak mübetok, ne bechye nepém ena ndu beku beyá bhó, mféré bhə ndü kesemé bebá.”

*Yesu abú manémámik bati apay amem etək Jeriko
(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)*

²⁹ Yesu áfú nyaka etək Jeriko ne bakoŋo bhi. Ngémtay bhə béré koŋo bhə. ³⁰ Manémámik bati apay babhak nepaká mbi chəkə. Bághókó nókó bé Yesu ké áfueť, bábho bebik mandeme nəkə be, “Eta, Mmə Mfə Debhít! Ghó bhese ntínso!” ³¹ Bo abhen bachi are bábhó besayti manémámik bhə be, “Kusi ká!” Ke bákpiik bare bik ne eyəŋ amfay be, “Acha, Mmə Mfə Debhít! Ghó bhese ntínso!” ³² Yesu ate, abhiŋi bhə, abhéep bhə be, “Báyāŋ bé nkə bhe yí?” ³³ Bákeme yi be, “Eta, séyāŋ ónkú amík yeŷe ánéné.” ³⁴ Yesu aghó bhə ntínso. Atək amík apay. Témté wu, babho beghə mbanj ne babho bekoŋo Yesu.

21

*Yesu achwe Yerúsalem mbə mmu ane anu ansət awónem
(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Yesu ne baghəkó bhi bákó baghaka ndü bōbetək Betfáge ne Bétani, ndü Njie Menok Olif, kekəwət ne Yerúsalem. Aré, ató baghəkó bhi bati apay ambi. ² Apére tó bhə, aghati bhə be, “Dók ká ndü mótək ane achi afo ambi. Nəchwe báchwé etək, chəŋ mángó mpoŋə batu sesét, ne móywi. Kanári ká, mántwə fá ne yo. ³ Mbák yě mmu abhep be ntí ane bákāŋari yə, ghatí ká yi be, ‘Acha, áyāŋ yo.’ Témté wu, chəŋ yi andə mánsət yo.” ⁴ Éfákari nkúbhé enyu eyə bé enyiyi ndemekepinti áréme nyaka émfú tetep. Ndemekepinti arem nyaka be, ⁵ “Ghatí bo Sion * bé

* 21:5 Sion chi Yerúsalem.

mfə wap átwə.
 Abhəŋ neŋeptímæet,
 átwə chəko amfay mpəŋə batu,
 amfay mómmpəŋə batu.”

⁶ Bakoŋo Yesu bhə bārók bakə mbə enyū yi aghati bhə. ⁷ Bāsót mpəŋə batu yə ne móywi, bārók ntá Yesu ne yə. Bāsót nden mfámæet yap basəbheri yə, Yesu akó achəko amfay. ⁸ Beyá bo abhen bachi are, báfere nden mfámæet yap baghay ambi. Báchák bərə kəpət béwókéndé mángay nəko ndū mbi ane yí áfæet aré. † ⁹ Beyá bho bərə rəŋ ambi, bachak mankoŋo nəko ansem. Yesu abhak néntí enap. Bó mankem bərə bik mándeme nəko be, “Sémbítí Nyiž newú Mfə Debhít! Mandem ánjet mmu ane átwə ndū nnyén Acha! Sémbítí Mandem mfay!” ¹⁰ Nechwe yí áchwé Yerúsalem, etək enkem ényíkisi tikítik. Bo bábhó bebhep bati be, “Ane mmu átwə chi agha?” ¹¹ Bo abhen bákò ne yi bərə keme mandeme nəko be, “Chí Yesu, Ndemekəpínti Mandem ane áfú Násáret, atú Gálili.”

Yesu abók bakösie

(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Yesu áchwé nókó etək, arək amem ekerákap Mandem. Abók bakösie ne bo abhen bákú menyiŋ. Atakati béfémé bo abhen bákò esie bakap bewupsi. Atakati nkwo ménək bo abhen bátí bebhónó. ¹³ Ndū Yesu ákə nə, aghati bhə be, Mandem arem be, “Eket eya ébhəŋ bebhak chi ekeré nenikímæet, ke báyibhiri yə érop nebhuet ane baghép bábhése are.” Nó ké básinjí amem Ekáti Mandem.

¹⁴ Ené Yesu ábhæet amem ekerákap Mandem, beyá manémámik ne bakem bārók ntá yi, abú bhə mankem. ¹⁵ Bəbati bachiákap Mandem ne batəŋ ebhé Moses bághó menyiŋí maknkay ebhen Yesu áká. Bághó nkwo ndū mǎmbə bábik amem ekerákap mándeme nəko be, “Bakak ne kenókó ámbák ne Nyié-newu Mfə Debhít!” Baghə nókó nə, bati ábé bhə amem tontó. ¹⁶ Bábhép Yesu be, “Opú ghók nə enyiŋ ene bəbhen bərəm-ə?” Yesu arem be, “Nchí ghók. Nó tē bächí, bábhíkí re ghók wáwák enyiŋ ene basiŋi amem Ekáti Mandem?” Básiŋ be, “Okə mǎmbə ne abhén babhuet amə mándinjí bechye wə bakak ne kenókó?”

¹⁷ Yesu áró nókó bhə, afa Yerúsalem arək Bétani, abhəre are.

Yesu akə enək ékuri

(Mk 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Néyí nókó, Yesu afa abho bepətnsem Yerúsalem. Nsay akém yi. ¹⁹ Ndū árəŋ, aghó enək fig nékú mbi. Arək aré, ke yě mósepeménək ake ghó amfay. Ebhíkí fæet chí beyé bəbhə. Yesu arem ntá enək eyə be, “Tě mmik ámány, opú pere kway menyu kəpəm.” Enək fig eyə egu témté. ²⁰ Baghək Yesu bághó nókó enyiŋ ene éfákári, bábhák maknkay tontó. Bábhó berem ne bati be, “Yí ékú enək fig ene egu témté enyune?” ²¹ Yesu aghati bhə be, “Nchí ghati bhe be, mbák mǎmbəŋ neka ne Mandem tetep, kemakati betəŋ ebhen yí ábhónó, bákway bekə enyiŋ ene nkə enək fig ene. Ne bákway béghátí yě chí njie ne be ‘Fá fá kwén awu amem manyu,’ émfakari enyu yə. ²² Ne yěntiki enyiŋ ene mǎnikmæet be Mandem anchye bhe, apú rə bechye bhe, mbák mǎnókó.”

Ebhak ené betəŋ Yesu béfí

(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

† 21:8 Enyu eyə ké bo Ju bákə nyaka mpok mungo átwə.

²³ Yesu achwe amem ekerákap, abho betəŋ bho Eyəŋ Mandem. Ndü yí áká nə, bóbati bachiákap ne bóbati etək báchák bárók ntá yi bábhép yi be, “Ntiki betəŋ óbhónó beka menyiŋ ebhen ne óká? Agha áchyé wə betəŋ ebhó?” ²⁴ Yesu akeme bhə be, “Menkwə mbóŋ enyiŋ émot bebhep be. Mbák mánkémé me yə, chəŋ menkwə ngati be mmu ane áchyé me betəŋ beka menyiŋ ebhen mékà.” ²⁵ Enyiŋ ene mbóŋó bebhep be chi be, “Agha áchyé nyaka Jón Njwiti betəŋ bejwiti bho? Mandem, ke chí bə mmik?” Bäre kem epáítí ne bati be, “Chəŋ séndem be yi? Mbák séndem be betəŋ ebhen Jón bífú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yi bábhíki noko eyəŋ eyi?’ ²⁶ Ne mbák séndém be, ‘Béfú nyaka ntá nkwá’, nó séyən esəŋəri ne bə bhese mbonyune bó mankem mánoko sayri be Jón achi nyaka ndemekəpínti Mandem.” ²⁷ Bákémé Yesu chi be, “Sébhíki riŋi.” Yesu aghati bhə be, “Menkwə mpú ghati ye bhe mmu ane áchyé mé betəŋ beka menyiŋ ebhen né mékà.”

Nekay chi ne bəbhi

²⁸ Yesu arem be, “Bárem bé yi éti ndak ane? Mmu amot achi nyaka ne bəbhi bati apay. Bábhák bə babhakanem. Ewak émot abhiŋi ane mbi aghati yi be, ‘Mówa, dák ká betik amem nki echəŋ.’” ²⁹ Mówu akeme be, “Mpú rón.” Ke ansem mpok, awupsi nti arək. ³⁰ Chi afuét arək ntá mmó ane mónkwen, aghati yi nkwə be, “Mówa, dák amem nki kə betik echəŋ. Mówu akeme yi be ‘Eta, chəŋ ndək.’ Ke akérón.” ³¹ Ghati ká me. Ndü bəbhə bati apay, ane ághókó étayi, akə enyiŋ ene yi áyən chí ané?” Bə mankem bakeme be, “Ane nsénsi.” Yesu aghati bóbati bo Israel bhə be, “Diní ká tetep be bə bebú mbə babhebhé nkábhénti ne baghoré-neko báyambi bəbhón mbi bebhak bə abhen Mandem achi ne bhə mbə Mfə wap, ené bārəp nsem. ³² Nchí rem nə mbonyune Jón Njwiti atwó nyaka ntá yeka bo Israel mankem, betəŋ bé enyú mmu ákwáy bebhep nepém eni chak besí Mandem, ke bábhíki noko enyiŋ ene yi árəm. Babhebhé nkabhenti ne baghoré-neko ké mánókó enyiŋ ene yi árəm. Yəndu bəghó bé babhebhé nkábhénti ne baghoré-neko mánókó Jón, báke tiknsem be mánókó enyiŋ ene yi árəm.”

Bakə betik ne mbəŋónki (Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

³³ Ghok ka nekay néchák, “Mmúfú abhəŋ nyaka nki. Api menək vain are. Atep ebhá ene eghabheri nki ankem. Atém mbok aghoko nebhuət ane báyət kepem vain, be nnok yi amfu, mánsot, máná mmém. Ate məkérəmfay amem nki wu, bé ámbák nebhuət ane mmu áchəko ndu bəbhábheri nki. Afyé ye bo aré be mánkə betik mánkəre nsáy ne yi. Arə, arək nekə etək echak. †” ³⁴ Mpok bekək kepeménak ákwáy nókó, mbəŋónki ató bakə betik bhi bachak be mándók mánsot aywi ákoré mbwət. ³⁵ Ke bəchwóbhé nókó amem nki, bakə betik ndü nki bákém bhə. Bádén amot, báwáy áchák, bátémtí anefú ne batay. ³⁶ Ebhíki tat, mbəŋónki wu afere bakə betik abhi báchák ató. Báyá báchá abhen mbi. Ke bakə betik abhen báchí amem nki bákém bhə, bákə enyumot ne bhó, mbə enyú bákə ne abhen mbi. ³⁷ Ndü ngwenti, mbəŋónki arem ne mmuet yi be, ‘Chəŋ ntó mbəŋ mówa. Yé yí, bábhəŋ béchye yi kenókó.’ Afere ye móywi ató. ³⁸ Ke neghó ane bakə betik bəghó yi, bábhə berem ne bati be, ‘Yiní mbəŋ móywi né, ne yí ké ábhónó ményié newú etayi. Twó ká sénkem yi séngwáy be etayi ánán ángú, menyiŋ ebhi méndəp chí ebhese.’ ³⁹ Bákém yé yi, baya, báfú amem nki ne yi, barək baway.” ⁴⁰ Yesu ánáná nókó bétém nekay enen, abhép ye

† 21:33 Vain áko ndü menək ne básot kepem eki mána mmém.

bóbatí etək Israel be, “Bé bákáysi bé mpok mbəṅónki wu ápérénsem nekə enen yí árónj, ákə yi ne bakä betik bhə?”

⁴¹ Bóbatí bhə bakeme Yesu be, “Mpok ane mbəṅónki wu ápérénsem, ákə bebéptí bakä betik bhə mángú ebéptí newú, ansət nkí wu anchye ntá bakä betik abhen bápú nók bechye yi aywi ákóré mbwət témté, yéntiki mpok ane enyinj éfú ebhi.”

⁴² Yesu abhép bhə be, “Bábhíki re pay enyinj ene echi amem Ekáti Mandem? Básiṅ be, ‘Nkúbhé ntay enen batéket bágwébhé bé nébhíki ri, nó ke néróbhé ntay enen nékémé eket nechá batay ácháak ankem. Mandem ke ákú bé émbák enyu yə, ne echi ndaká maknkay tontó ntá yesé!’

⁴³ “Měghāti ye be be, chəṅ Mandem amfere áfók ane bábhónj ndü yí áchí ne bhe mbə Mfə yweka, anchye ntá bo báchák abhen bákə menyinj ebhen yi áyàn bə manka.” ⁴⁴ [Yéntiki mmu ane akwene ndü ntay enen, ásiəpti ndü mbiṅ, ne mmu ane ntay enen nékwéné yi aməet, néchəkəti yi.]

⁴⁵ Bóbatí bachiákap Mandem ne bönkwə Fárisi bághókó nókó bakay yə nó Yesu átémé, báriṅi be árəm nə chí éti yap. ⁴⁶ Báre yan bekem yi, ke báchànyaka beyá bo abhen báchi are, mbənyune báriṅi nyaka be bóbhə básət Yesu mbə ndemekepinti Mandem.

22

Yesu átém nekəy epá nebhay (Lk 14.15-24)

¹ Yesu apət abho beghati bhə menyinj ndü bakay. ² Yí be, “Mbák Mandem achi ne bhə mbə Mfə wap, menyinj bébhak mbə enyu echi ndü nekay enen. Mfə amət anak nyaka epá nebhay ntá móywi. ³ Mpok epa ákwáy nókó, ató bə-betok abhi bé mándók mángátí bə abhen yi ánáká be mpok akway. Ke ye amət ke twə. ⁴ Apət abhiṅi bə-betok abhi báchák aghati bhə be, ‘Dók ká ghati bo abhen nnáká bé ngwáy bhə besené mṗəṅ ne mánánj mana nenyié, yéntiki enyinj énanj échí téé. Dók ká ghati bhə mántwə.’ ⁵ Ke ndü bo abhen yi ánáká mankem, ye mmu amət abhíki fye ntí. Mánkə nəkə chi ebhap menyinj. Amət arək ebhi eyi, achák arək chí ekerésie eyi, ⁶ abhénéfú bákémte bə-betok abhen mfə wu átó, bádén mbə nnya baway. ⁷ Mfə wu abhónj beyá bebénti. Ató batémé nenu bhi bárók báwáy bóbhə, básónj etək eyap. ⁸ Abhiṅi ye bə-betok abhi arem be, ‘Mpok epa akway. Ke bə abhen nnáká bátəṅ be babhiki kway bə abhen bátwə ndü epá eya. ⁹ Dók ye ká ndü yéntiki mbay, mánák yéntiki mmu ane bághó, bé ántwə ndü epá nebhay.’ ¹⁰ Bəbetok bhə bárók bakə mbə enyü yi ághátí bhə. Bábhíṅi yéntiki mmu. Mmü mbámmbə mámbiṅi bhíṅi, mmü ndíndí mámbiṅi bhíṅi. Ékə eket epá nebhay éjwí ne bo.

¹¹ “Ke mpok mfə áchwé anywóp beghə bə abhen yi ánáká, aghó bé mmu amət abhíki bhəṅ nkú-nebhay aməet. ¹² Abhép mmu wu be, ‘Nkwáne, ákú ná ke őchwe fá, nkú-nebhay wə aməet tí?’ Echa mmu wu enyinj berem. ¹³ Mfə achye eyəṅ be mánkém yi mángwót amə ne bekek, máməse nefi ndü ejuri. Aré, bo bábhak ndü nedí kebho ne nenyié ámén.” ¹⁴ Yesu ánájá nókó betem nekay enen, arem be, “Mandem ának beyá bho, ke áyap chí bärü.”

Babhép Yesu éti nkábhénti ndu báyanj yi ánkwen anyu (Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

¹⁵ Ébhíki tat, mbək bönkwə Fárisi bárók báté eyu, babho beyəṅ enyü bákway bekə Yesu ánkwen anyu, be bə mámbónj mbi bekem yi. ¹⁶ Báká eyəṅ

émot, bátó mbək bakonjo bhap ne mbək bo Israel abhen báté ansem Hérød ntá Yesu be mámbép yi be, “Ntəŋ, sériŋi bé wə ɔchi mmu tetep, ne bé ɔtəŋ bho mbi Mandem tetep. Sériŋi bé ɔpu yiŋi mmu ndü besí óncháy yi. ¹⁷ Ghatí ye bhese, ebhé yese eka be sénchié nkábhénti ntá Mfə Rom ke ébhíki ka?” ¹⁸ Yesu ariŋi nkaysi mbámbə yap. Arem be, “Bé bho betábhá, ndaká yí mámbə me?” ¹⁹ Aghati bhə be, “Təŋ ká me nkáp kpokorok ane básət bechye ndü nkábhénti.” Bátwə yi ne ebhəkə nkáp. * ²⁰ Yesu asət akém awə, abhép bhó be, “Ntú ághá né are? Ne nnyén chi enen ághá?” ²¹ Bákéme yí be, “Chí ntí Sísa, Mfə Rom. Ne nnyén, chí eni.” Yesu aghati ye bhə be, “Chíé yé ka mfə Rom yəntiki enyiŋ ene echi eyi, máchye Mandem yəntiki enyiŋ ene echi ene Mandem.” ²² Bághókó nókó enyiŋ ene Yesu areme, bápóp! Báro yi, barək ebhak eyap.

*Enyiŋ bəbhébhé Yesu ɛti neperənsəm ndü nepəm
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)*

²³ Nkúbhé nywəp enə, mbək bənkwə Sádusi bārók ntá Yesu bebhəp yi enyiŋ ndu beka yi ánkwen anyu. Bənkwə Sádusi bəbhíki noko nyaka be ewak émot bawú bəpetnsəm ndü nepəm. ²⁴ Bəbhép Yesu be, “Ntəŋ, Moses asiŋ ndü ebhé eyese be, mbák mmu ángú ándó ngoré ke bə kebhan yé mmó, mómayi abhan besət ngoré wu bé ámbé bə ne yi ndü nnyén manə ane ágú. ²⁵ Bə chi amot bati tándramət bəchí nyaka fá. Ane mbi abhá y ngoré, ágú ené yi abhíki bhəŋ yé mmó. Ane ákəŋo yi, asət kénkwésé wu ndü nebhay. ²⁶ Yí nkəwə ágú, kebhan mmó ne kénkwésé wu. Éfákari enyumət ne ane ájwí bati arət, ne bəmayi bachak nkəwə. ²⁷ Ndü ngwenti, ngoré wu nkəwə ágú. ²⁸ Ndu echi nə, mpok Mandem ákə bawú mámpətnsəm ndü nepəm, ngoré wu ábhák ane agha? Ndu bó mankem, bati tándramət, yəntiki mmu wap abhay nyaka yi.”

²⁹ Yesu akeme bhə be, “Bəkwené bəchí ne bhe tontó! Nti achi be bəbhíki riŋi yé chi menyiŋ ebhen bechi amem Ekáti Mandem ne yé chi betəŋ Mandem. ³⁰ Mpok Mandem ákú bawú mámpətnsəm ndü nepəm, bo bəbhak mbo bəángel awu amfay. Bápú pere bhay nebhay. ³¹ Ke mbák māmákati be bawú bapú kway bepetnsəm ndü nepəm, nə bārem be bəbhíki re pay ndü Ekáti Mandem enyiŋ ene yi ághátí bhe? Echi amem ekáti bé Mandem arem be, ³² ‘Me nchí Mandem Abraham, Mandem Aisek, ne Mandem Jekóp!’ Mandem achí Mandem bo abhen bachi nepəm. Apú Mandem bawú.” ³³ Beyá bo abhen bəchí nyaka are bághókó nókó enyiŋ ene Yesu árémé, manyu áchók bhə, béyiŋi enyü netəŋ enen Yesu átəŋ.

*Ebhé Mandem ene echa bechak menkem
(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)*

³⁴ Bənkwə Fárisi bághók be enyiŋ ene Yesu ághátí bənkwə Sádusi ékú manyu áchók bhə. Báté eyu, báyan enyiŋ échák ene bəbhəp Yesu. ³⁵ Mmü wap amot ane achí esáyri ntəŋ ebhé Moses arək memə Yesu. Abhép yi be, ³⁶ “Ntəŋ, ebhé ene échá bebhé Moses bəchák chí éné?” ³⁷ Yesu akeme yi be, chí ebhé ene érem be, “ ‘Kəŋ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efóŋó ye enkem, ne nkaysi ye nkem’. ³⁸ Ené ke echi ebhé mbi, ne yó ke échá bechak menkem. ³⁹ Ené éjwí bepay échi mbo ené, ne érem be, ‘Kəŋ nti nkəwə mbo enyü ókəŋó mməet eye.’ ⁴⁰ Bəbhé ebhen bepay békúti yəntiki enyiŋ ene Mandem áyan bo mándiŋi, mbo enyü echi ndü menyiŋ menkem ebhen Moses ásiŋi, ne ebhen baremé kepinti Mandem básíŋi.”

* **22:19** Yesu ariŋi be báyan yi ankwen ndü ntá yap.

Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp bɛ áto
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

⁴¹ Ené bõnkwɔ Fárisi babhuet ebhak émɔt ne Yesu, yi abhéɛp bhɔ bɛ, ⁴² “Ndũ nkaysi yɛka, Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp bɛ áto abhɔn bebhak mmɔ agha?” Bákɛme Yesu bɛ, “Abhɔn bebhak ebhárɛmo Debhít.”

⁴³ Yesu arɛm bɛ, “Ná ɛchi yɛ bɛ ɛfónó Mandem ákɛ nyaka Mfɔ Debhít ambiɲi yi bɛ ‘Acha?’ Mfɔ Debhít arɛm nyaka bɛ,

⁴⁴ ‘Mandem Acha arɛm nyaka ntá Acha wa bɛ, chɔkɔ fá ebhé awónɛm eya ndũ enɔkɔ-kenókó, † kɛpate nkɛ bõmpap abhe mándɔp mbɔ enɔk ene ónyɔnɔ chɔn bekaɛ arɛ.’

⁴⁵ Yesu abhéɛp yɛ bhɔ bɛ, mbák Mfɔ Debhít ábhini nyaka Mpemé ré bɛ Acha. Ná Achá-rɛ áyibhiri ambak ebhárɛmo ywi?”

⁴⁶ Yɛ mmu kekway bekeme Yesu enyɲi ene yi ábhébhé bõnkwɔ Fárisi. Ne bébhó mpok ɛyɔ, yɛ mmu keɛɛɛ mɔ bebheɛp yi yɛnyɲi.

23

Sɔt ká mpok ne batɔn ebhé Mandem ne bõnkwɔ Fárisi
(Mk 12.38-39; Lk 11.43, 46, 20.45-46)

¹ Ebhíkí tat, Yesu abho beghati bakoɲo bhi ne beyá bo abhen bachi ebhak émɔt ne yi bɛ, ² “Batɔn-ebhé Mandem ne bõnkwɔ Fárisi kɛ bábhónó batɔn beghati bho mbõn menyɲi ebhen béchi amɛm bekaɲi ebhen Moses asiɲi.

³ Bábhɔn yɛ bekoɲo chi menyɲi ebhen bɔ bárɛm, báké kɛ menyɲi ebhen bɔ báká. Nchí rɛm nɔ mbɔnyune bɔ babhɔn báɲú kɛ menyɲi ebhen bɔ bághati bho wáwák. ⁴ Báɲáɲ bo menwópti batu anti bɛ mámpákó, ndũ beyá bebhé ebhen bɔ báfyɛ, kɛ bɔ babhɔn báɲú kwak bo mámbúré bebhé bhɔ yɛ mandú.

⁵ Báká yɛntiki enyɲi eyap chi ndu betɔn mmuet. Enyɲi émɔt ɛchi bɛ, yɛntiki mmu wap áɔt ɛyɔn Mandem ansɲi amfyɛ amɛm bõmenyɲi mbɔ nchón ambat nefó puréé, angwót écháɛ ndũ erebháwɔ, kɛmbyáká bejenjɛmé ndɛn eyap nkɔwɔ bésápti méncha enyu bébhónó bebhak. ⁶ Bákɔn nkɔwɔ béchɔkɔ ndũ bebhaká kenókó amɛm bekeré nenikímuet ne ndũ beɛpa. ⁷ Bákɔn nkɔwɔ bɛ bo mánkaka náɛk bhɔ nefisiɛ ne kenókó. Ne bákɔn bɛ bo mambini nɔkɔ bhɔ bɛ,

‘Ntɔn’. ⁸ Yɛ mmu yweka áké ka mámbini yi bɛ, ‘Ntɔn! Bábhɔn chi ntɔn amɔt, ne bɛ mankɛm báchi chi bati bõnkɔwɔ.’ ⁹ Ne báké bhini nti múnkɔwɔ bɛ, ‘ɛta mbɔnyune bábhɔn chí chí amɔt, yí mmú áchi amfay.’ ¹⁰ Ne mmu yweka áké ka bati mámbini yi bɛ, ‘Ntɔn’ † mbɔnyune bábhɔn chí amɔt, Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp bɛ áto. ¹¹ Mmu anɛ áchá bácháɛ abhɔn bebhak mübetok yweka. ¹² Yɛ agha anɛ áyón mmuet, Mandem ásepti yi amik, ne yɛ agha anɛ ásepti mmuet amik, Mandem ákosi yi amfay.”

Betábhá batɔn ebhé Moses ne ebhen bõnkwɔ Fárisi
(Mk 12.40; Lk 11.39-42, 44, 52, 20.47)

¹³ Yesu abho yɛ berɛm ntá batɔn ebhé Moses ne bõnkwɔ Fárisi bɛ, “Bé batɔn ebhé Moses, ne bɛ bõnkwɔ Fárisi, bo betábhá! Chɔn émbɛp ntá yɛka encha mbɔnyune báchyɛt bo mbinywɔp bɛ báké rɔ Mandem ambak Mfɔ wap. Bé babhɔn báɲú ka Mandem ambak Mfɔ yweká, ne báchyɛt mbi ntá abhen bákway beyaɲ bechwe arɛ! ¹⁴ [Bé batɔn ebhé Moses, ne bɛ bõnkwɔ Fárisi, bɔ betábhá! Chɔn émbɛp ntá yɛka encha. Básɔt beket mánkwésé, mánkɛ nɔkɔ

† 22:44 Ebhe awónɛm Mandem: Nɔ chi nebhuét kenókó. * 23:7 Bo báchyɛ nyaka batɔn beyá kenókó.

† 23:10 “Ntɔn” ndũ ndón anɛ até ndũ “Kristo”, Mpeme anɛ ábhónó nyaka bétwɔ.

berórí nenikímuet, berwə bho be báchi besayri bo Mandem. Eti yo, chəŋ ntémsi yeka ancha ane bo bachak.] ¹⁵ Bə batəŋ ebhé Moses, ne be bōnkwə Fárisi, bō betábhá! Chəŋ émbép ntá yeka encha. Bákway bekə mánkini bəmanyu mándək mban ne mban ménú beyəŋ yé chí mmu amot be ámbák mūnkwə ywəka. Ke mpok yi ayibhiri arəbhe mbə bhe, nkúbhé bé ké báku yi ámbép ancha be babhəŋ ndəŋ epay, ambak mmü ane árəŋ ndü neŋingo.

¹⁶ “Bə manémámik abhen báya bho mbi, chəŋ émbép ntá yeka encha! Bə bārəm be, ‘Mbák mmu ámfyé bariəp ne Mandem bekə enyiŋ, anjiki ndü nnyén ekerákap Mandem betəŋ be yi abhəŋ bekə enyiŋ eyə, ke yi kekə yo, yé esəŋəri epu bhak.’ Ne be, ‘Mbák mmu ánjíki ambini beriti menyin ebhen bechi amem ekerákap Mandem, abhəŋ bébhure bariəp ami.’ ¹⁷ Bə bechiŋti manémámik! Ekerákap Mandem ké échá menyin gol, ke menyin gol ke becha ekerákap ene eká menyin gol mémbak nyáná? ¹⁸ Ne bārəm be mbák mmu ámfyé bariəp ne Mandem bekə enyiŋ, anjiki ambini nnyén éfémé akap Mandem betəŋ be abhəŋ bekə enyiŋ eyə ke yi kekə yo, yé esəŋəri épú bhak. Bārəm nkwə be Mbák mmu ánjíki ndü nnyén menyin ebhen bábhuré ndü éfémé bechye akap ntá Mandem, abhəŋ bébhure bariəp ami. ¹⁹ Bə manémámik! Bəsi Mandem, éfémé akap Mandem ké echa menyin ebhen bábhure aré ndu bechye akap, ke menyin ebhə ke becha éfémé akap Mandem? Pú éfémé yo ké ekú enyiŋ ene bábhuré are embak nyáná? ²⁰ Ndu échí nó, mmu ane árəm ndak, anjiki ambini nnyén éfémé akap Mandem, abhəŋ berini be, ayíki nó nkwə ndü nnyén yəntiki akap ane achi ndü éfémé yo. ²¹ Ne mmu ane árəm enyiŋ, anjiki ambini nnyén ekerákap Mandem, abhəŋ berini be, ayíki nó nkwə chi ndü nnyén Mandem mmu achi amem ekerákap, ²² ne mmu ane árəm enyiŋ anjiki, ambini mfay, abhəŋ berini be ayíki nó chi enokó kefə Mandem ne Mandem mmu áchəko are.”

²³ Yesu arək ambi berem be, “Bə batəŋ ebhé Moses, ne be bōnkwə Fárisi, bō betábhá, chəŋ émbép ntá yeka encha! Bəsət ndu bəri amot ndü baru byo mánychye ntá Mandem, mánkə enyumot ne mbwót achak, ke bápú fyé ntí bebhak chak ne bo mankem, bápú fyé ntí beghə bho ntínso, ne bápú fyé ntí bebhak tetep ne bo mankem. Eri bekə menyin ebhen echa bekore menyin baru byo, mánychye ndu amot ntá Mandem. Eri nyaka be mánkónjə ebhé ene bekore menyin ndü baru byo mánychye ndu amot ntá Mandem, ke bábhiki bhəŋ nyaka beghəkəntik bebhé béchák. ²⁴ Bə manémámik abhen báya bho mbi, bəsət mpok bəfére yəntiki mónya ane áchi amem enyiŋ ene mányú, ke mpəŋə baso mámenemén ham.

²⁵ “Bə batəŋ ebhé Moses, ne be bōnkwə Fárisi, bō betábhá, chəŋ émbép ntá yeka encha! Chəŋ émbép ntá yeka encha mbənyune bəsət mpok bétyet nsemámok ne nsemé nchán, ke bati yeka ájwi ne bepə nkaysi ndü bəsət menyin bho ne betəŋ, ne ndü báchi bo bati rakáraka. ²⁶ Bə Nkwə Fárisi, manémámik! Ya ká mbi sō mmem ámók ne mmem nchán. Mbák mánkə nó, chəŋ nsemámok ne nsemé nchán éndyere pépépé nkwo.

²⁷ “Bə batəŋ ebhé Moses, ne be bōnkwə Fárisi, bō betábhá! Chəŋ émbép ntá yeka encha mbənyune, báchi mbə manem ane bághókó sayri, bawati ne mbi pépép, enyu ene mmu ághə, ankəŋ, yəndu berené bawú ebhen ménán béchónjə ne begher ke bechi amem. ²⁸ Enyu yo ké báchi. Mmu ághə be ankaysi be báchi chak ne bho, ke bati yeka ájwi amem ne bapu ne bebá.”

*Chəŋ mántémsi batəŋ ebhé Moses ne bōnkwə Fárisi
(Lk 11.47-51)*

²⁹ Yesu arək ambi berem be, “Bə batəŋ ebhé Moses, ne be bōnkwə Fárisi, bō betábhá, chəŋ émbép ntá yeka encha! Bachimbi bhəka baway nyaka

baremé kepinti ne bo abhen bachi chak besí Mandem. Bátè manem ayap néne, mǎngwati nõkõ mbi aré bekũ yõ ándí amík. ³⁰ Bákũ menyin ebhen mǎndeme nõkõ be, ‘Mbo bhese sechi nyaka mpok bachĩmbi bhese, mbú sébhíkĩ ka ne bhõ be mǎngwáy baremé kepinti Mandem Acha.’ ³¹ Nerem ane bárẽm nõ átoŋ be bé bãbhõŋ bárẽm ne manyu yeka be bãchi enyumõt mbo bachĩmbi bhẽka abhen bãwáy nyaka baremé kepinti Mandem. ³² Dók yé ka ambi mǎnǎnjá betik ebhen bachĩmbi bhẽka bãbhõ. ³³ Bé nnyõ ene! Bé bhõ bãbebhe bãchá mbõŋ befé! Bákáysĩ bé bãkway bebhõŋ mbi bebũe be Mandem ake temsi bhe amem nepingo? ³⁴ Ghók yé ka, nchĩ to be baghatĩ Eyoŋ Mandem ne yéntiki mmu ane áchĩ ndinĩndak ndu ákõŋo Eyoŋ Mandem. Chõŋ ntõ be bátõŋ-Eyoŋ Mandem nkwõ. Chõŋ mǎngwáy mbõk eyap, mǎngo bãchák ndũ bekotakati, ne mǎnden abhénéfũ ne bekpa amem bekeré nenikĩmũet ebhẽka, mǎnkoŋo nõkõ bó betõk ne betõk ndu bekem bhõ beway. ³⁵ Chõŋ eyõ enkũ be manõŋ yéntiki mmu ane achĩ chak ane bo bãwáy, ámbák be antĩ, bébho ne manõŋ Abel mmu achĩ nyaka chak besí Mandem, beghaka ndũ manõŋ Sakarĩa mmõ Barákia, mmu bãwáy nyaka nenti ekerákap Mandem ne nebhuet ane bãchyè akap aré. ³⁶ Nchĩ ghati bhe be, chõŋ Mandem antemsi be bhõ mkpák ane echõŋ mankem éti bebéptĩ menyin ebhen bé ne bachĩmbi bhẽka bãká.”

Yesu adi kebho éti bo Yerusalem

(Lk 13.34-35)

³⁷ Yesu akók arẽm be, “Eé Yerusalem, bõ Yerusalem! Bé bo bãwáy baremé kepinti Mandem, mǎntemti nõkõ ne batay ndu beway bo Mandem átõ be mǎngátĩ bhe Eyoŋ eyi. Ndũ beyǎ mpok, njǎŋ besõt bhe mfýé amũet bé mǎmbak ne me mbo bõnkõk abhen nno nõkõ ákúti nebhuet amõt ne bebhap ebhi, ke bãpũ ka be nkũ nõ! ³⁸ Ne néne, chõŋ Mandem andõ eket eyeka, éndõp enyu yõ. ³⁹ Ne dinĩ ká be, bãpũ pere ghó chõŋ me wáwák kpatẽ mpok ane bárẽm be, ‘Sémbítĩ mmu ane átwõ ndũ nyén Mandem Acha.’”

24

Yesu arẽm bé chõŋ mǎnchõŋti ekerákap

(Mk 13.1-2)

¹ Mpok Yesu áró ekerákap Mandem áron, baghókõ bhi bãbhĩŋi yi, mǎndeme nõkõ be yi ángõ ndũ eket eyõ eri echa! ² Ke akeme bhõ be, “Pũ bãghõ menyin menkem ebhen básóré báté bekẽt ebhen bechi ndũ ekerákap ke ébhak enyune? Nchĩ ghati bhe be, mpok átwõ ane eket ene éron amík enkem, yényin kerop téé.”

Chõŋ mǎnchyẽ nõkõ bhe beyǎ esõŋri

(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

³ Ené Yesu achĩ chókõ ambi Njie Menõk Olif. Bakoŋo bhi bárók ntá yi. Yé mmu achak kebhak ne bhõ. Bárẽm be, “Eta, ghati bhese, chõŋ émfakari nõ ntiki mpok, ne ntiki eriŋ ébhõŋõ bekũ bo mǎndinĩ be mpok ane ótwõ arõp kékwõt, ne bé mandũ mpok mmik ámay?” ⁴ Yesu akeme bhõ be, “Sõt ka mpok bé yé mmu áké rwõ bhe! ⁵ Beyǎ bo bátwõ chõŋ mǎnsõt nnyén ena mǎnten ambi, yéntiki mmu wap andem nõkõ be ‘Yi ke achĩ Mperme ane Mandem afýé nyaka bariẽp be átõ!’ Ne mǎndwõ beyǎ bhõ be mǎnjibhiri batĩ yap. ⁶ Chõŋ mǎngõk nsõŋõ nenu, mǎngõk mbõk éti manu ane achĩ neko nesie ne ane átwõ ansem. Ke bãké chay. Menyũ menyin ebhõ bébhõŋ befakari, ke eyõ epu toŋ be ngwenti mmik aghaka. ⁷ Chõŋ betõk ménu ne betõk béchák, bafõ etõk mǎnu ne batĩ bafõ etõk. Chõŋ nsay ankwén mban ne mban, mmik anyikisi ndũ betõk ne betõk.

⁸ Ke menyin ebhen menkem bechi chi mbò nebhõnet enen bebe ntá ngoré ane anõnsi.

⁹ “Mpok menyin ebhen béfákari, chõn mánkem be mámfye amó bõbati etok be manyok bhe sayri, mángwáy bhe. Ne chõn bõ betókõ mmik mankem mámpap bhe éti báchi bakoño bha. ¹⁰ Ne mpok yò, chõn beyá bakoño bha mánkeme mmuet ansem, mánti nõkõ bati ntá bõbati etok, ne mámpabhe nõkõ bati. ¹¹ Mpok yò, beyá bo báfù, mándeme nõkõ be báchi baghatí Eyõn Mandem, ené bárùò bho rwò be mankoño bhò. ¹² Chõn bebépti menyin ebhen bo báká ménja kpát bo kepere kõn bati. ¹³ Ke mmü ane àtè kákátí te ndü ngwenti, Mandem ápeme yi. ¹⁴ Ne bo bábhõn beghati Mbok Ndíndí ne éti Kefò Mandem ndü betókõ mmik menkem, bé amem yéntiki etok bo mámbõn mbi begbok yò, ke Mandem anka ngwenti mmik antwó.”

*Èrem esõjõri ene ebhõnõ bétwò Yerusalem
(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24)*

¹⁵ “Chõn mángõ ‘Èrem enyin ene Mandem ápábhé’ téé amem Ekeré Mandem ndu ényõp yò mbò enyü Daniel ndemekerõnti Mandem árémé tesáy be chõn émfakari.” [Yéntiki mmu ane ápay ekátí ené ámfye anti, anjwimem.] ¹⁶ “Mpok yò, bõ abhen bachi atú Judéya mámbáé, mámbésé amfáy njie. ¹⁷ Mpok yò, mbák éfákári bé mmu áka betik amfáy eket eyi, áké sõjõri mmuet besep kpik be andok amfere menyin anywõp ke ambhæ. ¹⁸ Ne mmu ane achi ebhi ákà betik, áké rõn kpík bebuop nde yi. ¹⁹ Ne chõn émbép encha ntá baghoré abhen báchi ne menie ne abhen báchi ne bo amò mpok yò! ²⁰ Nik nõkó ka mmuet be mpok bebhæ áké kwen yé chi mpok mban ákwen chaæe, ne yé chi ndü nywõbhé neywémuet. ²¹ Báke rò menikmuet, mbõnyune esõjõri ené bo bábhõn mpok yò chi enyü esõjõri ene bábhíki re ghò wáwák te nebhõmik. Ne mpok yò ánán ámfuét, enyü esõjõri yò epu pere bhák wáwák. ²² Ne mbò Mandem abhíki kpõt manywõp yò be ake ya, mbà ye nkwanwan amõt apu rõp nepém. Ke Mandem akpõt mpok esõjõri yò mbin éti bo abhen yi áyábhé be mambak abhi. ²³ Mpok yò, mbák mmu ángátí bhe be, ‘Ghó ká Mpeeme ane Mandem átó fá’, yé chi be, ‘Ghó yi awu!’ Báke noko be echi tetep. ²⁴ Báke noko bé échi tetep mbõnyune chõn bõ betábhá mantwò, yéntiki mmu wap andem nõkõ be yi ke achi Mpeeme Mandem afyé nyaka bariep be áto. Chõn baremé kepõnti nsé nkwo mantwò. Ne yéntiki mmu wap átwò, anka nõkõ bereme menyin maknkay ndu berwò bho. Ne mándwó yé chí bõ abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi, mbák bábhõn mbi beka nõ. ²⁵ Sot ye ka mpok! Nnán ngati nõ bhe menyin ebhen ambi ambi. ²⁶ Ndü echi nõ, mbák yé mmu angati bhe be, ‘Yinj ká Kristo awu amem baso’, báké noko mámfá berõn are. Yé mmu andem chi be, ‘Yinj ká Kristo fá amem mókèt’ báké noko enyin ene yi árèm. ²⁷ Báke rò mmu ándwó bhe mbõnyune, mbò enyü miámian ákõt, angòò, befu ebhókó nebu émõt beghaka echak, nõ ké ébhõnõ bebhak mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twò. ²⁸ Nebhuet ane egúnnya echi, aré ké kenem ekén kényiie begú nnya kéchemti.

*Menyin ebhen bébhõnõ béfákari ke Yesu antúõ
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)*

²⁹ “Mbák manywõp ane beyá esõjõri yò ámay, mmok ánem témté, ntan kepere ghòò, mambe ámfu amfay ánkwenti, ne betan mfáy menyikisi. ³⁰ Mpok yò ké etin ené étõn be Me Mmü mfú ntá Mandem nchí twò ébhesi ye amfay, ne bõ yéntiki nnerékèt fá amik mámbõ mémiak ne amò mámbíki nõkõ ndü kebho áyõme. Ne mángõ nõkõ ndü Me Mmu mfú ntá Mandem nchí sep nchí twò

amem nebhán enen mfay ne betan, mban énkem éngō nōkō ne bediérē Mandem.
 31 Ne erem eyōjō mmba énkwen. Chōn ntó bōángel abha ndū mmik nkem, mánsat bo abhen Mandem áyábhé, bebho ndū ebhókómik émōt beghaka ndu echak, mánhem nebhuet amōt.

Enyīñ ene nekāy enōkō Fig nētōñ bhese

(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

32 “Ghók ká enyīñ ene enokárem ene bábhīñi bé ‘Fig’ étōñ bhese. Enánj émbō betem betó, báññi bé eso érōp chi kekwoť. 33 Echí enyumōt ne netwō wa, Mē Mmu mfú ntá Mandem. Mánánj mángō ndū menyīñ ebhen menkem ne ngátí bhe béfakari, dīñj ka be mpok netwō wa arōp kekwoť. 34 Nchí ghati be tetep be menyīñ ebhen menkem bébhōñ befakari, ke mkpáká bho abhen echōñ amfuet. 35 Chōñ mfay amfuet, mmik amfuet, ke Eyōñ eya epú fuet wáwák.

Yē mmu abhíkí rīñi mpok Yesu átwō

(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)

36 “Ke yē mmu abhíkí rīñi mbōñ mpok ane menyīñ ebhen bébhōñ béfakari. Bōangel Mandem bábhíkí rīñi, Yē chí Mmō Mandem abhíkí rīñi. Eta aywintí ké arīñi. 37 Mpok ane Mē Mmu mfú ntá Mandem nchí twō, menyīñ bébhak mbō enyū béchí nyaka mpok Nóa. 38 Eghorí manyiep épére twō ndū mpok Nóa, bo mányīē nyaka mányu nōkō, ne mámbay nōkō babhay, ne mántoko nōkō bō, kpáte mpok ane Nóa áchwē amem eremé áchwí ane Mandem ághátí nyaka Nóa ángókó. 39 Bo bábhíkí rīñi nyaka enyīñ ene ébhōñ béfakari, kpáte mpok éghorí manyiep étwō. Ne mpok étwō épókō bō mankem. Enyu yō ké netwō wa, Mē Mmu mfú ntá Mandem ábhák chōñ. 40 Mpok yō, mbák bō bati apay bachi ebhi bákū betik, bákway besōt amōt mándō achak. 41 Ne mbák baghoré bati apay bachi nebhuet amōt bákōk nchwi, bákway besōt amōt mándō achák. 42 Bák yé ka pé, mbōnyune bábhíkí rīñi nywōp enen Acha yeka átwō. 43 Bábhōñ berīñi be mbák mbōñōket arīñi mpok ane ngép átwō eket eyi, apú bhuerē kenó. Abhak pé, be ngép ake twō andak eket. 44 Bē nkwō bábhōñ ye bebhak pé mpoknkem, mbōnyune, Mē Mmu mfú ntá Mandem, nchí twō chí mpok ane yē mmu apu kway bekaysi be mētō.”

Mmō betok ane achi tetep

(Lk 12.41-48)

45 Ébhíkí tat Yesu arem be, “Agha yé áchí mmōbetok tetep ane ábhōñj kebon ne mbōñōket ásíkánti ne yí? Chí mmōbetok ane mbōñōket ákway berō eket ntá yi, angati yí be ányché nókó nenyíé ntá batí bō-betok ndū mpok. 46 Chōñ éndi ntá mmōbetok wu encha mpok chi-betik ywi afu nekō, apetnsem, aghó bé yi ákū betik ebhi sayri. 47 Dīñj ká be chi-betik apú nók berō yēntíkí enyīñ eyi awó mmōbetok wu. 48 Ke mbák mmōbetok achi ebéptí mmu, andem ne mmuet yi be, ‘Mbíkí kaysi be chōñ chi-betik awa ampētsem ndu nekō enen yi áróñj áyák’, 49 ambo bedēn batí bō-betok, anchem ekakáneko ne manyū mmém, ambo menyīē, anyu nōkō ne bhō, 50 chi-betik ywi ákway bétwō ndū nywōp enen yi abhíkí kaysi be yi ákway bepētsem. 51 Ne mbák émfákárí enyu yō, chi-betik átemsi yi sayri, antén yi ándók ámbák ne bō betábhá, ndū nebhueré kebho ne nenyíé ámén.”

1 Yesu atém nekay enen be, “Nywōp Mandem átwō bebhak Mfō bōbhi, menyih bebhak mbō enyū echi ndū nekāy baghōsōñ bati byo abhen básórē nyaka berōñō ebhap, barok betemeri mbāyngorē amot. 2 Bati atay bābhōñ kēñwāñ, bāchák bati atay bābhák echīñti. 3 Abhen echīñti bāpókō berōñō bhap, ke bō kepókō bawet mánkēm amuet. 4 Ke abhen kēñwāñ bāpókō nókō ebhap berōñō, bāpókō menyih bawet nkwo bákēm amuet. 5 Efákari be mbāyngorē ane bō mankem mánōñ abhiki twō áyák. Eká bābhō memok kenō, kpát bákwnén kenō. 6 Egháká nókō néntibheti, mmū amot abho bebik andem nōkō be, ‘Ghók ká, mbāyngorē wu atewū átwō! Twō ká sensyepti yi!’ 7 Baghōsōñ bhō mankem bācháyti, maneme, yéntiki mmu wap abho békósi nnik-erōñō ywi. 8 Abhen echīñti bati atay babho berem ntá abhen kēñwāñ be, ‘Kwak ka bhese ne mbō bawet erōñō. Ebhese berōñō bétwō neme.’ 9 Ke abhen kēñwāñ bákēme be, ‘Ngufú bawet amen sébhōñō apu kway chōñ bhese ne bhe. Dók ká ntá batí bawet mánku ameka bawet.’ 10 Ke bārōñ nókō beku amap bawet, mbāyngorē achwōp, asot abhen bati atay, abhen ebhap berōñō bédū, achwe amem epá nebhay ne bhō. Bakü-betik báya nekok batiep. 11 Ebhíki tat, baghōsōñ abhen báfú beku bawet bápētsem, báte nefi, babho bedep nekok, mándeme nōkō be, ‘Eta, Eta, dem mánéné bhese mbīnywōp’. 12 Ke mbāyngorē akeme bhō chi be, ‘Dīñí ká be mbíki rinji bhe!’ ” 13 Yesu ánáná nókō bétém nekay enen, arem be, “Bák ye ka pē, mbōnyune bābhíki rinji mpok ane Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twō.”

*Nekāy bōbetik bati arat
(Lk 19.11-27)*

14 Yesu atém nekay enénéfú be, “Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twō, menyih bebhak mbō enyu efákári nyaka ne mmu amot ne bakü betik abhi. Nywōp némót, achye nkáp be mándōp mánkō nōkō esié ne wu. 15 Arō bhō nkáp bekoñō enyū yéntiki mmu wap ákwāy beka ne aywi nkáp. Achye amot bebhá nkáp betay. Achye achák bebhá nkáp bepāy. Achye anefu ebhá nkáp émōt. Afa ye arōk nekō. 16 Bārōbhé nókō, mübetik ane yí achyé bebhá nkáp betay abho beko esie ne wu témte. Ebhíki tat, abhōñ nsáy bebhá nkáp béchák betay. 17 Ane bebhá nkáp bépáy aka enyūmōt, abhōñ nsáy bebha bepāy. 18 Ke nkübetik ane ebhá nkáp émōt, ásórē nókō aywi nkáp, arok atém chí mbok amik abhese ebhá nkáp eyō aré. 19 Chi-betik, átát nókō ndū nekō enen yi áróñō, apētsem, abhīñi bakü betik be mántwō, yéntiki mmu wap andem enyū yi aka ne aywí nkáp. 20 Ane bebhá nkáp betay atwō ne bebha byó, arem be, ‘Eta, ochyé nyaka me bebhá nkáp betay be nkō esie ne wu. Nnu kpát bebha béchák betay beko amfay.’ 21 Chi-betik akaka yi tontó arem be, ‘Ōka sayri! Ōchí erítí mübetik ne ochí mmu tetep. Ōññ ndū mandú nkáp be ochí mmu tetep. Néne, chōñ nchyé wō betañ amfay beyá menyih. Twō sénkú manák!’ 22 Ane bebhá nkáp bepāy atwō ne menwí arem be, ‘Eta, ochyé nyaka me bebhá nkáp bepāy. Nnu kpát bechak bepāy beko amfay’. 23 Chi-betik akaka yi tontó arem be, ‘Ōka sayri! Ōchí erítí mübetik ne ochí mmū tetep. Ōññ ndū mandú nkáp bé ochí mmū tetep. Néne, chōñ nchyé wō betañ amfay beyá menyih. Twō sénkú manák!’ 24 Ane ebhá nkáp atwō nkwo arem be, ‘Eta, ndíñí bé ochí mmu mbeápak. Ōkōñ beghem nebhuet ane óbhíki pi, ñnyokoti nebhuet ane óbhíki tak mbwōt aré.’ 25 Mbōñ yē becháy békó esié ne nkáp aywe kéka áném mbōñ esōñori ne wō. Eká ndok ntém mbok amik mbeme wú aré. Yīñí ebhá nkáp eye. 26 Ke chi-betik akeme yi be, ‘Wō ebéptí nkübetik! Wō mbót! Ōrīñí sayri bé nkōñ beghem nebhuet ane mbíki pi, nnyokoti nebhuet ane mbíki ták mbwōt aré, pú nō? 27 Ke

ndaká yí ðbhíkí fye nkáp awa amem ekerénkap be nnán ntwó, mbòñ nsáy are?’²⁸ Chi-betik achye ye eyon be mánsot ebhá nkáp mübetik wu manchye ntá ane ábhónó bebhá nkáp byo.²⁹ ‘Yéntiki mmu ane ábhónó enyìn, mámaka yi béchák, ambón ménja mencha. Ke yéntiki mmu ane ábhíkí bhon enyìn, yé chí mandú ane yi ábhónó, básot ntá yi.’³⁰ Ke mbák chí nkweñdon mübetik ne, bwóp ká yi mámesé nefi ndü ejuri, bé ámbák awu ndü nebhuet nedí kebho ne nenyié ámén.”

Manyé ané ngwenti mmik

³¹ Yesu arók ambi berem be, “Mpok Mmu ane áfú ntá Mandem átwò mbò Mfo ne keném eki, bòángel Mandem bátwò ne yi, ambak chókó ndü enókó kefó yi ne betan ebhi menkem.³² Anán ántwó, báka mkpaká bho betókó mmik menkem mánchem besí bhi, áfap bhó ndü bakwó apay, nkúbhé mbò enyü mbabheri bághónómén áfap mméné mbon ne bághónómén,³³ antén bághónómén ebhé awónem eyi, anten mmén ebhé awoghó.³⁴ Mfo andem ye ntá bo abhen báchi ebhe awónem ywi be, ‘Twó ká fá, be bhó Etaya áyéré! Twó ká mámbak nebhuet ane Mandem achí ne bo abhen yi achi Mfo wap. Yí ághókó nebhuet wu chí ntá yeka te nebhómik.³⁵ Twó ka! Mpók nsay ánu me, báchyé me nenyié; mpók manyiep ákwák me, báchyé me manyiep nnyü; ne mpók ntwó mbò kenkó, básót me mbò mómáyeka.³⁶ Mpók mbíkí bhón nden, báchyé me nden; mpók mème, bákókóri me; mpók nchí ekerékenon, báré twó beghó me.’³⁷ Mpók yo, chon bo abhen báchi chák besí Mandem mankeme yi be ‘Acha, ntiki mpók séghó bé nsay ánu wó, séchíe wó nenyié? Ntiki mpók manyiep ákwák wó ke séchíe wó manyiep ónyü?’³⁸ Ntiki mpók ótwó mbò kenkó, ke sésót wó chí mbò mómayese? Ntiki mpók óchébhé nden, ke séchíe wó nden?’³⁹ Ntiki mpók ómè, mbák épú nó, ðbhak ekerékenon, ke séré twó beghó wó?’⁴⁰ Mfo akeme bho be, ‘Diní ká be yéntiki mpók ane báka nyaka beri ntá bo abhen báchi mbò bómaya, yé chí ntá mmu wap amot ane ápú yényìn, échí enyumot mbò be báka nyaka beri ebho chí ntá ya.’⁴¹ Mpók yo áyibhiri mmé andem ye ntá bo abhen bachi ebhe awoghó ywi be, ‘Fá ká me besí, bé bho ntemsi Mandem achi ne bhe! Fá ká, dók amem ngo ane apu neme yé ewak, ngó ané Mandem aghókó ábháré ntá Satan ne bòángel abhi. *⁴² Fá ká me besí. Mpók nsay ánu me, bábhíkí chye me nenyié; mpók manyiep ákwák me, bábhíkí chye me manyiep menyü.⁴³ Mpók nchí kenkó nenti eneka, bábhíkí sot me mbò nti manó; mpók mbíkí bhón nden, bábhíkí chye me nden; mpók mème, bábhíkí kokori me, ne mpók nchí ekerékenon, bábhíkí twó beghó me.’⁴⁴ Mpók yo, bó abhen bachi ebhe awoghó yi bákéme be, ‘Acha, ntiki mpók séghó ndü nsay ánu wó, ke séke chye wó nenyié? Ntiki mpók ane manyiep ákwák wó ke séke chye wó manyiep? Ntiki mpók ótwó mbò kenkó ntá yese ke séke sot wó mbò nti manó? Ntiki mpók nden échébhé wó, ke séke chye wó nden? Ntiki mpók ómè ke séke kokori wó? Ne ntiki mpók óchí ekerékenon ke séke kwak wó?’⁴⁵ Mfo akeme ye bho be ‘Diní ká be, yéntiki mpók ane mánsí nyaka bekú beri ntá yé chí mmu amot ane ápú yényìn, échí enyumot mbò be me ké mánsi nyaka bekwak.’⁴⁶ Mpók yo, bó báron ye ndü nebhuet ntemsi ane ábhíkí bhon ngwenti, ke bó abhen bachi chak besí bhi, mánehwe ndü nepém enen nebhiki bhon ngwenti.”

* 25:41 “Boangel” Satan chi befónó bebábeba.

26

*Böbati etak báté eyu be mángwáy Yesu
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)*

¹ Yesu ánánjá nókó betonj menyinj ebhen menkem, arem ntá baghokó bhi be, ² “Bárinj bé ndú manywop apay echonj, Epá Nekiinj ebho. Chonj mánti Me Mmu mfú ntá Mandem ntá bóm pap abha, mánkém me mango ndú ekotákátí.” ³ Mpok yó, böbati bachiákap Mandem ne böbati etak báchem amem senta Mungo bachiákap Mandem. Mungo wu aka nnyén be Káyfas. ⁴ Báché m aré baka eyonj émot be mánkém Yesu bhésé bhésé mángwáy. ⁵ Ke bághó bé ebhiki ri be mánkém yi mpok epa. Bárinj nyaka bé mbák mánkém yi mpok epa, bo báguép esonjori amem etak.

*Ngoré amot atemti bawerérip anti Yesu amem etak Bétani
(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)*

⁶ Mpok Yesu áhí etak Bétani, abhak amem eket Símun. Símun wu anánj ame nyaka ebhanákwa. ⁷ Ené Yesu ányíe nenyíe aré, ngoré amot arak ntá yi ne bawerérip amen aré ya nkáp amem ménényinjí fú. Bághókó nyaka mókpémé wu ne enyú nta y enen bábhinj be alabásta. Ngoré wu atwó ne baweré m, atemti anti Yesu. * ⁸ Ke baghok Yesu bághó nókó nó, bati ábé bhó amem, bábo berem ne bati be, “Ndaká yí ngoré ne aré chonjti bawerérip amen enyúné? ⁹ Bákway mbu beti m ndú beyá nkáp, mánsot nkáp wu mányché ntá bachébhé bho”. ¹⁰ Yesu arinj enyinj ene bo bárém. Ekú arem be, “Ndaká yí básonjori ngoré ne? Aka erítí enyinj ntá ya. ¹¹ Bachébhé bho báhí ne bhe mpoknkem, ke mpú bhak chonj ne bhe mpoknkem. ¹² Atémí mé bawerérip amen amet be báképeré fyé me bawet amet ke mámbeme me. ¹³ Dinj ká be, yéntiki ebhak ene bo bághati Mbok Ndíndí fá amik, chonj mángati enyinj ene ngoré ne áká nkwo, ne eyo énkú bé báké ghokontik yi.”

*Júdas aka beti Yesu
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)*

¹⁴ Etaré nókó, ngok Yesu amot ane áká nnyén be Júdas Iskariot afuét arak ntá böbati bachiákap Mandem ¹⁵ abhép bhó be, “Chonj mányché me yi mbák nkwak be mánkém yi?” Bápáy nkáp silbha bebhók esá nsem byo bachyé yi. ¹⁶ Bébhó mpok yó, Júdas abho béyánj mbi bekwak bo mánkém Yesu.

*Yesu anyíe nenyíe Epá Nekiinj ne baghokó bhi
(Mk 14.12-21; Lk 22.7-13, 21-23; Jn 13.21-30)*

¹⁷ Nywop Epá Bret ane kebhonj yis yó, baghok Yesu bárók ntá yi bábhép yi be, “Éta, séndók séntonjti ebhak ene ónyíe Epá Nekiinj fá?” ¹⁸ Yesu arem be, “Dók ká afo etak egho, chonj mángó mmú fú. Négó bághó yí, ghati ká yi be Ntonj arem be mpok akway, ne yi abhonj menyie nenyíe Epá Nekiinj amem eket eye ne baghokó bhi”. ¹⁹ Baghok Yesu bárók baku ntonjti mbó enyú yi aghati bhó. ²⁰ Egháká nókó beku, Yesu arak achoko menyie nenyíe ne baghokó bhi bati byo ne apay. ²¹ Ené mányíe nenyíe, Yesu arem be, “Dinj ká be, chonj mmu ywéka amot anti me”. ²² Etók baghok Yesu tontó, babho bebhep yi amot amot be, “Acha, chi me ke?” ²³ Yesu akeme be, “Mmú ywéka amot ane ásebhe awó ywi amem ekpéré nenyie ne me áti chonj me. ²⁴ Me Mmu mfú ntá Mandem, nchí rónjónj mbó enyú básinjí éti ya, ke chonj émbép ntá mmu ane áti me énta! Mbó bábhíki bhe yi, mbu éri

* 26:7 Alabásta: Ntáy alabásta néfú nyaka etak Ijip.

ntá yi echa!" ²⁵ Júdas mmu abhəŋə beti Yesu arem be, "Eta, chi me ke?" Yesu akeme be, "Echi mbə enyū órémé."

Yesu anyié nenyilé ngwenti eni ne baghəkó bhi
(Mk 14.22-26; Lk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

²⁶ Ené mányilé nenyilé, Yesu asot ekpakó bret, achye bakak ntá Mandem. Abho bebókati anchye nəkə ntá baghəkó bhi, andeme nəkə be, "Sot ka, nyié. Né chi mmuét eya." ²⁷ Asot ye amokó mmem, áchye nókó bakak ntá Mandem, abho bechye ntá yap, andem nəkə be, "Sot ka nyu, bə mankem. ²⁸ Né chi manon ma. Akə nku ane Mandem ányú ne bóbhi ántée. Bákə manon ma arəŋ amík bə Mandem ámfónórí bebú beyá bho. ²⁹ Nchí ghati bhe be mpú pere nyu mmém amen, kpáte ewak ene mēnyú mmēm bakə ne bhe ndū nebhuət bechəkə Etaya". ³⁰ Ndū ngwenti, Yesu ne baghəkó bhi bákway nekwayáchyé Mandem bakak. Báfú ye bákó amfay Njie Menək Olif.

Yesu arem be chəŋ Píta andem be abhíkí rinji yi
(Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

³¹ Bágháká nókó ndū Njie Menək Olif, Yesu aghati bhə be, "Nkúbhé beti ebhen echəŋ, chəŋ bə mankem mámfere ntí ne me mbənyune Ekáti Mandem érem be, 'Mandem ádep chəŋ mbabheri bághónəmən anguer amík, nkwó bághónəmən ántaka ebhi. ³² Ke Mandem ánán ánká mpétnsem ndū nepém, chəŋ njambi atú Gálili, mántemeri me aré.' " ³³ Píta arem be, "Yé bə mankem mámbúé wə, me, mpú bué!" ³⁴ Yesu aghati Píta be, "Nchí ghati wə be, nəkə aperé kok nkúbhé beti ebhen, chəŋ óndem ndəŋ érat be əbhiki rinji me." ³⁵ Yé nš, Píta arem be, "Yé chí newú, chəŋ ngu ne wə. Mpú bué wə." Baghək Yesu báchák mankem bárém chí enyumət.

Yesu are nikmuət amem Getsémani
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

³⁶ Yesu arək ye nebhuət ane bábhinji be Getsémani ne baghəkó bhi. Aré, aghati bhə be, "Chəkó ká fá, mēten mmuət ambi ndu menikmuət." ³⁷ Arém nókó nó, asot Píta ne bš Sebedi bati apay, arək ne bhə. Arəp nšonso ne beyá basémé anti. ³⁸ Aghati bəPíta be, "Basémé ajwi me anti mbə be áway me way. Chəkó ká fá, mámbak pé ne me." ³⁹ Arə bhə atén mmuət ambi mandú. Akwen ne besí amík, abho menikmuət be, "Etaya! Kə nkóp esəŋəri ene ámfuét me ansem ntí, mbák mbi achi bekə nə. Ke éké bhák mbə enyū mēyán, émbák chi mbə enyū óyən." ⁴⁰ Afate ye, apétnsem ntá baghəkó bhi abhen bati arət. Aghə bhə ndu bábhuere kenó. Abhép Píta be, "Bápú kwáy béchókə pé ne me ndū neŋókə nywəp némót-é? ⁴¹ Bák ká pé, mánik nəkə mmuət, bə nemə néké dep be amík. Bábhəŋ nti, ke mmuət apu bhe." ⁴² Yesu apət arək are nikmuət be, "Etaya! Mbák nkóp esəŋəri ane apú kway befuet me ansem ntí, nká bə émfákári mbə enyu óyən." ⁴³ Yesu apétnsem ndəŋ ene ejwi epay, aghó baghəkó bhi ndū bábhuere kenó. Bápú kwáy nyaka béchókə pé ndū kenó kéjwí bə amík. ⁴⁴ Arə bhə arək ndəŋ ane ajwi érat are nikmuət enyumət mbə ndəŋ ené mbi epay. ⁴⁵ Yesu apət ye nsem ntá baghəkó bhi bhə bati arət, aghó ndu bábhuere kenó. Abhép bhó be, "Bábhuət bebhure kenó? Bábhuét béywməre? Mpok akway ane bati Me Mmu mfú ntá Mandem ntá bš bebú. ⁴⁶ Faté ká séndók, ghó ká, mmú ane áti me ndū átwə."

Bákem Yesu
(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴⁷ Ené Yesu abhuét berem nə ne baghəkó bhi, ngək aywi amət ndū abhen bati byo ne apay ane aka nnyén be Júdas, achwəp ne beyá bho. Bš bhə bábhák

ne bə akparenja ne nkík amə. Bəbati bachiákap ne bəbati etək kě bátó nyaka bhə. ⁴⁸ Júdas anán ayámbi achyé nyaka bhə erin ene ékwák bə mándiní Yesu. Akə nó, ndü ághátí bhə be, “Mmu ane mébhene chəj, chí yi. Kém ká yi!” ⁴⁹ Júdas áchwóbbhé nókó, afəét téé, abhene Yesu arem be, “Ntəj!” Abhene yi. ⁵⁰ Yesu arem be, “Mmuere wa, dók ambi, enyin ene ótwó beka, ku yó.” Témté wu, bə abhen Júdas átwó ne bhə bárók téé bákém Yesu bábáyti. ⁵¹ Bákém nókó Yesu, mmu amət ane áchí ne yi, agwəp akparenja ywi akpót atú nsem Múngo bachiákap Mandem chwát aguep amik. ⁵² Yesu aghati mmu ywi wu be, “Kémé akparenja ywe amem kénkwóp. Mmu ane ánú nenu ne akparenja, águ newú akparenja. ⁵³ Óbhíkí riní bé mékwáy menikmuet nta Etaya antó me témté bəángel mánja máncia nka byo ne epay, mántwó mánu ntá ya? ⁵⁴ Ke mbák nku nə, ná enyin ene echi amem Ekáti Mandem éfú tetep?” ⁵⁵ Yesu abhép ye beyá bəbhə be, “Bátwo bekem me ne bəakparenja ne nkík mbə be nchi ngébbhé ntanta? Yəntiki ewak, nchí chəkə ekerákap Mandem, ntəj nəkə bhə menyin éti Mandem, bərə nyaka kekém me? ⁵⁶ Ke diní ká be menyin ebhen menkem bəfákari chi be menyin ebhen baremé kepinti Mandem básinjí mémfú tetep.” Afó kě baghókó bhi báró yi bábue.

Básót Yesu barək ndü echeme batanjá manyé

⁵⁷ Bo abhen bákémé Yesu, básót yi barək ndü eket Káyfas, Múngo bachiákap Mandem. Batəj-ebhé Mandem ne bəbati etək bəchémé nyaka are. ⁵⁸ Ndu bárəj are, Pita are kojo bhə te ansem, kpát aghaka ndü senta Múngo bachiákap Mandem. Achwe aré, arək achəkə ne bo abhen bəbhəbheri senta wu, anoj nəkə beghə enyin ene bákə chəj ntá Yesu. ⁵⁹ Bəbati bachiákap Mandem ne bə echeme batanjá manyé bachak mankem bərə yan bə abhen bákway bebhat Yesu barak amuet enyu ene bə bəbhəj mbi beway yi. ⁶⁰ Ke bákə bhəj yə mbi. Beyá bhə báfú bərə sence amuet Yesu, ke yə mmú kerem enyin ene ékway beka be mángwáy yi. Etaré nókó, bo bati apay báfú bəté besí batanjá manyé, ⁶¹ bərəm be, “Yi wu arem be ákwáy memokoti ekerákap Mandem ampət ante yó ndü manywəp arət.” ⁶² Múngo bachiákap afate arem ntá Yesu be, “Óbhíkí bhəj yənyin bekemé ndü menyin ebhen bəbhen bərəm be əka?” ⁶³ Yé nó, Yesu achəkə kpák, ake rem yənyin. Múngo bachiákap Mandem arem be, “Ndü nnyén Mandem ane áchí nepém mpoknkem, ghati bhesé tetep mbák wə ke óchí Mpepe Mandem afyé nyaka bariep be áto, Mmo Mandem.” ⁶⁴ Yesu akeme be, “Echi mbə enyú óréme. Ke diní ká be mpok átwó ane bəghə chəj Me Mmu mfú ntá Mandem, chəkə ndü enókó kefə, ebhe awónem Mandem betaj menkem. Chəj mángo ndü Mmu ane áfú amfay átwó amem nebhanj.” ⁶⁵ Múngo bachiákap Mandem ághókó nókó enyin ene Yesu áréme, akém nkú yi adak ndu betəj bebənti bhi. Akók bé, “Akə te anánj! Ayenti mmuet ne Mandem! Sépét séyan batísie mántwó mándém enyin ene yi áká ndaká yi? Bə mankem bəghok ndü yi ayənti mmuet ne Mandem!” ⁶⁶ Bərəm be yi?” Bákéme be, “Abhəj bəgu!” ⁶⁷ Bəbhə bəpa yi batié besí, mándepti nəkə. Báchák máncye nəkə yi nsáp. ⁶⁸ Bákú nókó nó, mándem nəkə be, “Ndémé kepinti Mandem, Mpepe Mandem afyé nyaka bariep be áto, ghati bhesé enyin ene Mandem akə wə óriní. Ghati bhesé! Agha ádébbhé nó wə?”

Pita arem be abhíkí riní Yesu

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Mpok yə, Pita abhak nefi, amem senta chókó. Ngərə ane achi mmə-betik Múngo bachiákap Mandem arək ntá yi arem be, “Wə nkwo óchí nyaka ne Yesu

mmu Gálili wu.” ⁷⁰ Ke Píta atañja besí bõ abhen bachi are mankem be, “Mbíkí riñi mbõñ enyñ ene órèm nò.” ⁷¹ Etaré nókó, afú arøk anyũbhá ené senta. Aré, mmõ-betik Mũngo bachiãkap Mandem achák, ághó nókó yi arem ntá bo abhen bachi aré téé be, “Tánkwané achí nyaka nkwo ne Yesu mmũ Násáret wu.” Mmõ betik anefũ wu nkwo abhak chi ngaré. ⁷² Píta apet atañja, kpát, ayiki be, “Mandem arñi, mbíkí riñi mónkwá wu.” ⁷³ Ebhíkí tat, bo abhen bachi are téé bákókósi mmuet ne Píta barem be, “Nsé apu are, wò nkwo òchí mmũ amot ndũ nkwo bho Yesu mmũ atú Gálili wu. Eyoñonyu ye éti wò.” ⁷⁴ Ndõñ ane, Píta arem be, “Mandem antémsi me mbák mèse chi nsé! Mbíkí riñi mbõñ mmu wu!” Témté wu, nném nkak akók. ⁷⁵ Píta atik enyñ ene Yesu ághátí nyaka yi be, “Nkøk aperé kók, chõñ óndem ndõñ érat be òbhíkí riñi me.” Afú nefi, adi kebho, ne beyã basémé anti.

27

Bárók ntá Páilet ne Yesu

(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Néyí nókó, bõbati bachiãkap Mandem ne bõbati etok báchóko betí betí báká eyõñ émot enyũ bábhõñó bekũ be mángwáy Yesu. ² Báchyé eyõñ be mángwót yi. Bafyé yi ngem amò, básót bárók ntá Páilet, mmu Rom ane achí nyaka gõbhano atú Judéya mpok ya.

Júdas asuri

(Bk 1.18-19)

³ Júdas mmu átí Yesu ághók nókó bé bábhõñ beyaw Yesu nedĩ kebho néjwi yi anti éti epõndak ene yi áká. Asot nkáp silbha bebhók esa nsem byo ane báchyé yi anti Yesu arøk bekéme ntá bõbati bachiãkap Mandem ne bõbati etok. ⁴ Agháká nókó besí ebhap arem be, “Nkũ-bebá ndu ntí mmu ane ábhíkí kũ yënyñ, kpaté bátwò way yi.” Bákéme yi be, “Eyo éyíñí bhesé ná? Esonõri eye ke échí.” ⁵ Júdas aták nkáp wu amik amem ekerákap Mandem, afú arøk asuri. ⁶ Bõbati bachiãkap Mandem bárók bábwópti nkáp wu, baram be, “Nkáp ane chí nkáp manõñ ne ebhé eyese ébhíkí ka be mánychém nkáp manõñ ne ané ekerákap Mandem.” ⁷ Báká nókó eyõñ émot, básot nkáp wu bárók bákú nebhuérémik ntá ngoko bete ndu bebhéme nkò mankò. ⁸ Éti eyo ké bó bábhuet bebhiní nebhuérémik wu bé Mmikí Manõñ kpáté echõñ. ⁹ Efákári nókó enyu eyo, enyñ ene ndemekepñti Mandem Jeremáya áréme nyaka éfú tetep. Jeremáya arem nyaka be, “Básót bebhókó nkáp esa nsem byo, manyũ nkáp ane mbak bo Israel bághó be ákway béchyé ntá mmu ane ati yi. ¹⁰ Bákú mmik ntá ngoko-bete ne nkáp ére, nkúbhé mbõ enyu Mandem ághátí nyaka me nkũ.”

Páilet are bhép Yesu bebhep

(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Bárõñ nókó ntá Páilet ne Yesu, ate besí bhi. Páilet abhép yi be, “Wò ke óchí né Mfõ bo Israel?” Yesu akeme yi be, “Échí mbõ enyu óréme.” ¹² Bõbati bachiãkap Mandem ne bõbati etok bábhó bebhatí yi barak amuet, ke abhíkí keme yé eyõñ. ¹³ Ekú Páilet arem ntá yi be, “Opú ghók nó beyã menyñ ebhén baram bé okũ?” ¹⁴ Ke Yesu akerem yënyñ. Ekú gõbhano abhak maknkay tontó.

Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu

(Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

15 Góbbhanə abhđñ nyaka epñ be yěntiki mmíé, ndü mpok Epä Nekinj, áfere mükenəñ amət ane bo báyan yí ámféré. 16 Mpok yo, mükenəñ amət ane bo bäre rinji éti barak ane yí áré ka, abhak ekerékenəñ. Aka nnyén bé Barabas.

* 17 Beyä bhó báchéme nók eket Páilet beti ebhə, abhép bó be, “Agha báyan mendó ándók, Barabas ke chí Yesu, ane bábhñji bé Mpepe Mandem afyé nyaka bariép be átò?” 18 Páilet arinjí nyaka sayri bé böbati bo Israel bákem Yesu bárñ ntá yi ne yi chí éti mpabhamík. 19 Efákári nkwó be, ené Páilet áchókó bétán Yesu, ngóre ywi ató mmu ntá yi ne eyəñ be, “Dó mmu wu ándók. Achí chak. Ngə kenó ekén kére səñari me éti yi ndü beti ebhén béfuéré.” 20 Mpok yo nə, böbati bachiákap ne böbati etək bäre ghati beyä bhó abhen báchí aré bé báké rə bebhep Páilet ándó chí Barabas ándók, anchye betan be mángwáy Yesu. 21 Eká Páilet apet abhép bó be, “Ndü böbhen bati apay, ane báyan ndó ándók chí agha?” Bábík be, “Barabas!” 22 “Nká yi ne Yesu mmu bábhñji bé Mpepe Mandem afyé nyaka bariép be átò?” Bó mankem bábhó bébík be, “Dem mángó yi ndü ekotákátí!” 23 Ke Páilet abhép bó be, “Ntiki ebépti ndak yi ákú?” Bó mankem bápét bábhó bébík be, “Dem mángó yi ndü ekotákátí!”

24 Páilet ághó nókó bé yí áchəñti chí mpok ne bé ebyək ébhə békwén, arem mántwó yí ne manyiep ndü enyñ. Asət manyiep amə aso amə amem besí beyä böbhə andem nəkə be, “Me mbíkí bhón amə ndü newú mmu ne. Newú eni néyñji chí bhé!” 25 Bó mankem bákéme be, “Də manəñ ami ámbák bhesé antí, ne bə bhesé!” 26 Páilet afere ye Barabas mmü bo Israel ne böbati bhap báyan yí amfere. Achye eyəñ bé batemé nenu mánden Yesu ne ékpá, mánsət yí, mándək, mángó ndü ekotákátí. †

*Batemé nenu bäre yəko Yesu
(Mk 15.16-20; Jn 19.2-3)*

27 Batemé nenu Páilet básót Yesu bárók amem áchá ywi ne yí, batemé nenu báchák mankem ndü eká batemé nenu eyap bátwó nkwó bákáp Yesu. 28 Báyoók nkú yi aməet, básót nkú chu báfyé yí aməet. ‡ 29 Básót böbatábhénək nsənsé mání mbə ntá kefə báfyé yí antí, básót enəkofú báfyé awónem aywi. Bábhó bétép mánén besí ebhi máñəkə nəkə yí be, “Acha mfə bo Israel, kenókó kéchí ke eta!” 30 Bákú nókó nó, bápáti yí batié aməet, báfəñə enək eyəñ yí awə bákébhə bedepi yí anti ne yo. 31 Bápəbhə nəkə beyəko yí, báfere nkú chu yi aməet, básót ayi yimbəñ bákéme yi aməet. Básót ye yí bárók bego ndü ekotákátí.

*Bágó Yesu ndü ekotákátí
(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)*

32 Ené báfú eket Páilet bárəñ, bátémeri mmu etək Sírene fú ambi ane áká nnyén bé Simun. Bájire yí ápókó ekotákátí Yesu. 33 Bárók ebhak ené bábhñji bé Golgóta, nó chí “Nebhəet Enkónti.” § 34 Aré, batemé nenu básót enyñ ene énen mbə mbənya, * báfyé ndü mmem báchyé yí ányú. Aghókótí nókó mó, ake ka ményú yě ndu báyan nyaka be yi anyu mə. 35 Básót Yesu bágó ndü ekotákátí. Batemé nenu abhen bágó yí ndü ekotákátí, báguép ebháná bérñji enyú bábhón békóre nden eyi be yěntiki mmu wap ambəñ amət. 36 Báchókə ye amík mámbabheri nəkə yí. 37 Básññ enyñ ene Yesu ákú ke bágó yí ndü

* 27:16 Ndü mbək bekátí, básññ chí Yesu Barabas. † 27:26 Ekpa: Ekpa yo ebhəñ nyaka səñəñ anti.

‡ 27:28 Báfyé yi nkú chu aməet ndu beyəko yi be achí Mfə. § 27:33 Nebhəet wu achí nyaka chí njie ane achí amík mbə ĩnkónti. * 27:34 Enyñ ene énen mbə mbənya echi nyaka mbə babhé amen bó báyan be ánkə yi ake ghok beyá bebe.

ekotákátí, ndü ebhók enək. Bágó ebhók enək eyo ndü eko amfay ntí aywi. Enyinh básíj aré ébhák be, “Né chí Yesu, Mfo bo Israel.” ³⁸ Bágó ngébhé nntantan amot ndü eyi ekotákátí ebhe awónem Yesu. Báká enyu émot ne achák ebhe awoghó yi. ³⁹ Bo abhen báfæere fuet, báhaka nyaka are mánte, mámkək ne bati, mánsəkoti yi ne mándeme nək be, ⁴⁰ “Wə mmu ókway memokoti ekerákap Mandem, ne ónte yó ndü manywop arat! Pemé mmæet eye mbák óhí Mmō Mandem! Fú ndü ekotákátí sep amik séngó!” ⁴¹ Bōbati bachiákap Mandem ne baton ebhé Mandem ne bōbati etək béré way nkwo yi, mándeme nək be, ⁴² “Apeme nyaka bo báchák, ke apú kway bepeme mmæet yi! Pú yí achi Mfo bo Israel? Amfá ndü ekotákátí ansep amik, chon sénoko yi. ⁴³ Asíkí nti ne Mandem. Mandem ampeme yi néne mbák áyan bepeme yi, mbonyune arem be achi Mmu ane afú ntá Mandem.” ⁴⁴ Baghép abhen bágó ndü ebhap beko mbō yí, béré so yí nkwo ne nsək enyu émot.

Yesu agu ndü ekotákátí

(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Egháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósi, ejuri ékwén etək enkem. Ebhák kpáte nkárénká érat ne ngósi. ⁴⁶ Egháká nókó mbō nkárénká eyo érat ne ngósi, Yesu abik arem be, “Eli, Eli, lama sabatani?” Nó chí, “Mandem wa, Mandem wa, ndaká yí óféré ntí ne me?” ⁴⁷ Mbək bo abhen báté kékwót báyiñi, báhók nókó ndü Yesu ábíki enyu eyo, béré rem ne bati be, “Abhíñi Eláija!” ⁴⁸ Ntemé nenu amot ajet témté arək asot ekuchá fofok asebhe ndü echyé mmém, asot akpan anti mónək, asá amfay ntá Yesu, bechye yi enyu. ⁴⁹ Ke abhénéfú béré rem be, “Dō yi séngó mbák Eláija átwó bepeme yi!” ⁵⁰ Yesu abik ndon achak, arō efónó yi awó Mandem.

⁵¹ Nkúbhé mpok yo, ekát ene echi amem ekerákap Mandem éghäre bebhək bepays befú amfay beghaka amik. Mmík anyíkisi, ketárábhé kérákátí. ⁵² Manem ánéne, Mandem akə beyá bo Mandem abhen mánánj bágú nyaka bapetssem ndü nepém. ⁵³ Báfú amem manem ayap, ne Yesu ápéré nókó nsem ndü nepém, bo Mandem bhō bārók Yerúsalem. Beyá bhō báhó bhō. ⁵⁴ Múngo batemé nenu ne batemé nenu abhen bachi ne yi bábhábhəri Yesu báhó nókó ndü mmík ányíkisi, báhó menyinh béchák ebhen béfákári. Bechay békém bhō tontó. Bábhó berem be, “Achí mbə Mmō Mandem tetep!”

⁵⁵ Beyá baghoré bábhák are nkwo. Abhen bákōnjo nyaka Yesu befú te atú Gálili mánkwak nək yi, babhak téé, nekō nesie, mámkpəkō nək. ⁵⁶ Mbək baghoré bhō bábhák María mmō etək Mágdala, ne María nno Jems ne Joséf, ne María ngoré Sebedi, nno Jems ne Jón.

Bábhéme Yesu

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Mmü nkáp amot afú nyaka etək Arimátia. Aka nnyén be Joséf. Abhak nkonjo Yesu amot. Egháká nókó beku, ⁵⁸ arək ntá Páilet be anchye betan amfere erene Yesu ndü ekotákátí. Páilet achye eyon bé mámféré Yesu ndü ekotákátí manchye yi. ⁵⁹ Joséf asot ye Yesu anép ne ésienden nkō. ⁶⁰ Joséf abhōñ nyaka nsem nekō enén yi átéme ndü setárebhé. Arək abheme Yesu ndü nmem eni no. Abinjiri ye erem ntay áchók nnyü nmem, agure. ⁶¹ María, mmō etək Mágdala ne María achák, bábhák kékwót chókó mánjini nəkō nmem.

Páilet ató bo be mámbábhəri nəkō nmem Yesu

⁶² Néyí nókó, ndü nywobhé neywémæet bo Israel, bōbati bachiákap Mandem ne bōnkwo Fárisi bārók bátémeri Páilet. ⁶³ Bárem be, “Eta, sébhíki re ghokantik

be mmũ nsé wu arem nyaka be ndũ manywop arat yi apetnsem ndũ nepém.
⁶⁴ Eri ye be ónchyé eyon bo mandok mambabheri nõko nnem eni kpaté manywop arat amfuet. Bakojo bhi bákway beron mángep yi mámpako, mándok, mámbó ye beghati bho be yi apetnsem ndũ nepém. Ne mbák émfakári nõ, nsé yap yo áchõnti menyin ancha nsé ane mbi.” ⁶⁵ Páilet arem be, “Yinì batemé nenu nõ. Sot ka bhõ mándok mámbabhéri nõkõ nnem mbõ enyü bãyan.” ⁶⁶ Bárõ ye barok báfyé erin ndũ ntay, ne bárõ bõ are be mambabheri nõko nnem.

28

Yesu apetnsem ndũ nepém

(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Nywobhé neywemuet bo Israel néfueré nõkõ, María mmõ etok Mágdala ne María achák, báfũ ntinywop, ené mban abhíkí re kanari ndu beron beyinì nnem Yesu. ² Éfakári bé ángel Mandem áfũ amfay ásèp amik, abiniri ntay afere anyunnem, achako aré. ³ Besí ángel Mandem wu béré ghõ mbõ miámian, nden eyi éndiere nõkõ pépépép mbõ etokfion. ⁴ Babhabheri nnem béré wet ne becháy ne bárõp mbõ bawú. ⁵ Ke ángel arem nta baghoré be, “Báké chay. Ndinì bé bãyan Yesu mmu bágó ndũ ekotákátí. ⁶ Apú fá. Mandem akã yi apetnsem ndũ nepém nkúbhé mbõnyu yi areme be ebhon befakari. Twó ká ghõ nebhuet ane bábhéré yi. ⁷ Dók yé ka áyák mángátí bakojo bhi be apetnsem ndũ nepém ne achi be ambi áron atú Gálili. Chon mángó yi are! Nnan ngati nõ bhe.” ⁸ Baghoré bhõ bárõ nebhuet ane nnem nechi ntiét ntiet. Becháy békém bõ, ke manák nkwo ajwi bhõ anti. Bájat barok býyan bakojo Yesu be mángátí bhõ enyin ene ángel Mandem ághátí bhõ. ⁹ Ndu bárõn, bápére ghõ, Yesu atemeri bhõ, arem be, “Mandem ámbák ne bhe!” Bárók bákwen amik besí bhi bábhõ bekem bekak ebhi máncyé nõkõ yi kenókó. ¹⁰ Yesu aghati bhõ be, “Báké chay. Dók ká ghati bakojo bha. Ghatí ká bhõ be, mándok atú Gálili. Chon mángó me aré.”

Babhabheri nnem bárók bághati enyin ene efakari

¹¹ Ené baghoré bhõ bárõn, éfakári be mbok bo abhen bábhábhéri nnem bárók Yerusalem bághati bõbati bachiákap Mandem yéntiki enyin ene efakari mpok ángel Mandem ásébhé átwõ ndũ nnem. ¹² Bõbati bachiákap Mandem báchõko ne bõbati etok, báká eyon émot, báchyé bhõ beyã nkáp ndũ beson. ¹³ Bághati bhõ be, “Ghatí nõkõ ká bhõ chi be bakojo bhi bátwõ ne beti, mpok sékwéné kenõ, bághép yi, bápoko barok. ¹⁴ Mbák gõbhanã ángók ndak ane, chon séndinì ndũ séchõk nnyu ywi be nti nendi yi amem, enyu ené bãpu chwe ndũ esõõri.” ¹⁵ Babhabheri nnem básõ ye nkáp beson wu, bárók bákã mbõ enyü bõbati bághátí bhõ. Ne mbok yo bé bakojo Yesu bághép yi ghep ké bo Israel bábhuet beghati bo kpaté echon.

Yesu atõn mmuet ntã bakojo bhi

(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹⁶ Bakojo Yesu abhen bati byo ne amot bárõ ye bárók atú Gálili ndũ njie ane Yesu ághátí nyaka bõ mándok aré. ¹⁷ Mpok bághõ yi, bákwen amik babho bechye yi kenókó. Ke mbok ayap bare makati mbák, sayri sayri, Yesu ke bo bághõ nõ. ¹⁸ Yesu akokosi mmuet ne bhõ, aghati bhõ besí ne besí be, “Etaya achyé me betan menkem amfay yéntiki enyin ne yéntiki mmu awu amfay ne fá amik. ¹⁹ Dók yé ka, mánká be bõ betok menkem mámbak bakojo bha, mánjwiti bhõ ndũ nnyén Eta, ne nnyén Mmõ, ne nnyén Éfõjó Bedyere,

²⁰ mántɔŋ nókó bhɔ be mánká yěntiki enyiyi ené ngátí be mánká nɔkɔ. Ne nchí bhák ne bhe mpoknkem, te ndũ ngwenti mmik.”

Mbok Ndíndí mbonyu

Mák ásinjí

Mbok Jón Njwiti ɛti Yesu

(Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Fá chí Mbok Ndíndí ɛti Yesu Kristo Mmɔ Mandɛm. ² Abho nyaka mbɔ enyũ ndemekɛpĩnti Aisáya ásinjí amɛm ɛkátí yí bɛ, Mandɛm arɛm nyaka bɛ, Yínjí, chɔŋ ntó mpɔkɔntó wa wɔ ambi, bɛ ángókó mbi ywɛ kɛ ɔntwɔ. ✱

³ “Mmũ achi amɛm baso ábik andɛmɛ nɔkɔ bɛ, ‘Tonjí ká mbi anɛ Acha áfuɛt arɛ. Kú ka mbi ywi ambak chak.’”

⁴ Jón Njwiti abhɛsí nyaka amɛm baso angati nɔkɔ bho Eyɔŋ Mandɛm bɛ bó mántíknsɛm ndũ bɛbú bhap mánjwítí bho bɛ Mandɛm amfonjori bɛbú bhap.

⁵ Bɛyá bho báfú atú Judéya ankɛm, nɛ bó Yerusálem mankem mándak nɔkɔ ntá Jón ndu bɛghok enyɪŋ ɛnɛ yí árɛm. Báré su bɛbú bhap, Jón anjwiti nɔkɔ bho amɛm Nnyɛn Jódan. ⁶ Nkú Jón abhak enyɪŋ ɛnɛ baghoko nɛ babyɔk mpɔŋɔ baso. Mgbat anɛ yí ágwɔt ebho abhak nkwobhɛnya nɛ nɛnyíɛ ɛni nébhak ngémtáy nɛ bawéré betu amɛn yí ághɔ amɛm baso. ⁷ Jón árɛm nyaka nkwo bɛ, “Mmũ átwɔ mɛ anɛm anɛ áchá mɛ. Mbíkí kwáy yɛ béchótí yí bɛkak bé nkánjári nkubhanya bɛkak ebhi. ⁸ Méjwiti bhe nɛ manyiɛp, kɛ chɔŋ yí anjwiti bhe chí nɛ ɛfónó Bedyɛɛ.”

Jón ajwiti Yesu, Satan amɔ yi

(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Ndũ mpok yɔ, Yesu afú Násáret atú Gálili arɔk Jón ajwiti yí ndũ Nnyɛn Jódan. ¹⁰ Nɛfú Yesu afú anyɛn, aghó ndũ nɛbu nɛnɛnɛ, nɛ ɛfónó Mandɛm asɔt mkpá ebhónó asɛp yí amɛt. ¹¹ Eyɔŋ ɛfú amfay ɛré rɛm bɛ, “Wɔ ɔchí Mɔwa. Nkɔŋ wɔ tontó. Ɔchɛ mɛ bɛyá manák.” ¹² Tɛmté wu, ɛfónó Mandɛm akɔ yí arɔk amɛm baso. ¹³ Abhak arɛ ndũ manywɔp bɛsa bɛpay Satan amɔ nɔkɔ yí. Nnya ɛbɛbɛ ébhák arɛ nkwo, kɛ bɔáŋgel Mandɛm báchɛ Yesu nɛkwak.

Yesu abhɪŋi baghɔk abhɛn mbi bati anwi

(Mt 4.12-22; Lk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ ɛnɛ mánánj bákémé Jón báfyé ɛkerɛkɛnɔŋ, Yesu arɔk atú Gálili abho bɛghati bho Mbok Ndíndí Mandɛm, ¹⁵ andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Mpok anɛ Mandɛm ábhak nɛ bho mbɔ Mfɔ wap arɔp chi kekɔt. Tík ká nɛm ndũ bɛbú ebhɛka, máńókó Mbok Ndíndí!” ¹⁶ ɛnɛ Yesu ákɔ nɛpaká Manyu Gálili, aghó Símun nɛ mómayi Andru ndũ báguɛp bɛyá nkáp ndu bɛway nsí mbɔnyunɛ báchí nyaka bawánsi. ¹⁷ Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Twó ká mámbák bakoŋo bha nɛ chɔŋ ntɔŋ bɛ enyũ bákwɔ bɛ bo báchák mambak bakoŋo bha.” ¹⁸ Tɛmté wu, báro bɛyá nkáp yap bakoŋo Yesu. ¹⁹ Atɛn nókó mmɛt ambi mandú, aghó Jɛms nɛ mómayi Jón, bó Sebɛdi. Báchí nyaka amɛm áchwí mángoko nɔkɔ bɛyá nkáp yap. ²⁰ Nɛghó Yesu aghɔ bho, abhɪŋi bho bɛ mankoŋo yí. Bárɔ ɛtayap Sebɛdi amɛm áchwí nɛ bó betik, bákóno yí.

✱ 1:2 Mal 3.1

Mmu ane efónó ebúbu échyè esòhòri
(Lk 4.31-37)

²¹ Yesu ne baghàkó bhi bāròk etòk Kapřenaum. Néyí nókó ndü nywòbhé neywèmmæt bo Israel, Yesu aròk téé ekeré nenikímæti eyap abho betòñ Eyòñ Mandem. ²² Bo abhen bachi are bábhák maknkay tontó òti enyu ene yi àtòn. Àtòn nyaka mbò mmu ane àrèm émay, puyè mbò batòn ebhé Moses. ²³ Bápère ghò, mmu ane efónó ebúbu esòhòri atwó achwe amem ekeré nenikímæti are bik bé, ²⁴ “Yesu, Mmu Násáret, òbhòn yí beka ne bhese! Òtwò fá beway bhese? Ndíní mmù wò óchí. Òchí Mmu Nyáná ane Mandem átó!” ²⁵ Yesu asáy Efónó yò be, “Kusí! Fú yi amæet!” ²⁶ Efónó ebúbu ényikisi yi gbogbògbok, ébik ne betàn, éró yi. ²⁷ Bò mankem bábhák maknkay, ne bábho bebhep bati be, “Ené enyu echi ná? Chi enyü netòn enen nekò ke? Mmü-ne abhòn betàn ebhen ásay befónó bebúbèbù ne ménkok yi!” ²⁸ Mbok Yesu atin ataka atú Gálili ankem.

Yesu abú beyä bömame
(Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

²⁹ Yesu áró nókó ekeré nenikímæti bo Israel ne baghàkó bhi, bāròk téé ndü eket Símun ne Andru. Jems ne Jòn bábhak ne bhó. ³⁰ Nèchwe Yesu áchwé anywóp, bágháti yí be nno ngoré Símun achí bhúré ne mbáép amæet. ³¹ Yesu aròk nepakámæet eni akém yí ndu awó akwak yí afate achòkò chókó. Mbáép wu ámay. Abho mene bhò. ³² Ègháká nókó beku, ené mmok ánémé, bo béré sòt bömame mankem ne abhen befónó bebúbèbù bésòhòri mándòk nòkò ntá Yesu ne bhó. ³³ Etòk enkem érók échem ambínywóp. ³⁴ Yesu abú beyä bo abhen bábhónó mame menyü ne menyü. Abók beyä befónó bebúbèbù béré bho. Yí keka be bó méndem yényin mbònyune bérinjì nyaka mmù yí achi.

Yesu are ghati Mbok Ndíndí atú Gálili
(Lk 4.42-44)

³⁵ Néyí nókó, Yesu afate kpanjwák, aròk nèbhæet ane bo bápú are, are nikmæet. ³⁶ Èbhíkí tat, Símun ne mamæere bhi báfú béré yan yi. ³⁷ Bághò nókó yi, bárem ntá yi be, “Yéntiki mmu àyàn wò.” ³⁸ Yesu akeme bhò be, “Sébhòn beròn ambí ndü betòk bechak ebhen bechi fá kekwo. Mbòn bégháti Eyòñ Mandem áré nkwo mbònyune òti yò ke ntwò.” ³⁹ Yesu abho ye beko atú Gálili ankem angati nòkò bho Mbok Ndíndí amem bekeré nenikímæet bo Israel, anka nòkò befónó bebúbèbù ebhen bésòhòri bho mémfu bó amæet.

Yesu abú mmu ebhanákwa
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

⁴⁰ Èwak émòt, mmu ebhanákwa amòt aròk akwén yi bekak abho berem be, “Èta, mbák òkòn, òkway beka me ntán.” ⁴¹ Yesu aghó yi ntínso. Anyabhe awò, atòk yi, arem be, “Nkòn, ebhanákwa ye émay!” ⁴² Témte wu, ebhanákwa yi émay, atan. ⁴³ Yesu aya yí batú ansemti nòkò ⁴⁴ be, “Ké ghati yè mmu enyìn ene éfakári, ke dók ntá nchiakap Mandem be yi ángò be ebhanákwa ye émay. Anán àmbyò wò, óndòk, ònchye ye akap ntá Mandem bekonjo ebhé Moses. Chòn eyò émbak enyìn ene ètòn bho be ebhanákwa ye émay.” ⁴⁵ Yè nò, ndu árdòn, are ghati bho mbánkem enyìn ene éfakári. Akà Yesu kepere kwáy bechwe etòk kponòron. Aròp chi bheseé bheseé ndü mban ene bo bápú aré. Yè nò, bo béré fú mbàñ ne mban mándòk nòkò ntá yi.

2

Yesu abú mbéntí
(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹ Ansem mpäy manywɔp, apetnsem Kapënaum ne mbok ataka mbänkem bé Yesu achi etok. ² Beyä bo bärók eket ené yi achi aré, enyu ené epok épú nyaka beson ekak, yě chí nefi. Yesu are ghati bhò Eyon Mandem. ³ Ndu árèm nò, bô bati anwi bátwò ne mbéntí amot ane bápókò ndü bekpaka. ⁴ Ke bó kebhões mbi ane báfuèt mánchwe anywóp òti beyä bho. Báko amfay eket mánene mbok aré, básebbe yi bhæere ndü bekpaka bhi nenti bho, besí Yesu. ⁵ Yesu ághò nókò enyü neka enén bábhónò ne yi, aghati mbéntí wu be, “Mówa, mfónórí be bá bhe.” ⁶ Mbok baton ebhé Moses abhen báchí nyaka aré chòkò báre bhep mmæet eyap be, ⁷ “Agha né? Enyiyi ene yi árèm chi nsok ntá Mandem! Mandem aywínti ke ákway befonjori bebú mmu!” ⁸ Témté wu, Yesu arinjí nkaysi yap, abhep bho be, “Ndaká yí bákáysi menyü menyiyi ebho?” ⁹ Enyiyi ene echi wikirik berem ntá mbéntí-ne chí ené? Berem be ‘Mfónórí bebú bhe’, ke chí, ‘Faté pókò bekpaka ebhe kò?’ ¹⁰ Ke chon nká mándinjí be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbónj betan fá amik ndu befonjori bebú bho.” Arém ntá mbéntí wu be, ¹¹ “Nchí ghati wò, faté pókò bekpaka bhe gure!” ¹² Bápéere ghò, mbéntí wu afaté kperep, apoko bekpaka bhi, afa amik. Bó mankem bábhak maknkay tontó bábhò bebiti Mandem mándeme nòkò be, “Sébhíkí re ghò ené enyu!”

Yesu abhinjí Lévi be ámbák nkoño ywi
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³ Yesu apet aròk nepaká Manyu Gálili. Ngémtay bo báre ròn ntá yi, anton nòkò bhò. ¹⁴ Ndu ákò áròn, ághò mbebhé nkabhénti amot chòkò amem ekerébetik eyi. Aka nnyén be Lévi. Abhak mmò Alfeàs. Abhinjí yi, arem be, “Twó bhák nkoño wa.” Lévi afaté, abho bekoño Yesu. ¹⁵ Etaré nókò Yesu ne bakoño bhi báre nyie nenyié amem eket Lévi. Beyä babhebhé nkabhénti ne bakú bebú báchák bakóño Yesu, mányie nòkò nenyié ne yi. ¹⁶ Mbok baton ebhé Mandem abhen báchí nyaka bònkwò Fárisi bághò nókò ndu Yesu ányie nenyié ne bô bebú ne babhebhé nkabhénti, bábhép bakoño bhi be, “Ndaká yí yi ányie nenyié ne menyü bôbhen?” ¹⁷ Yesu ághók enyiyi ene bárèm, akeme bhò be, “Bo abhen bapu me, bápú yan ngan. Bô mame ke báyan ngan. Mbíkí twò bebhinjí bô abhen bákáysí be bachí chak besí Mandem be mámbák bakoño bha, ntwo bebhinjí chí bô bebú.”

Enyiyi ene babhébhé Yesu èti netarénsay
(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

¹⁸ Bakoño Jón Njwiti ne abhen nkwo Fárisi báchí nyaka ndü netarénsay mpokófu. Mbok bho bärók ntá Yesu bábhép yi be, “Ndaká yí bakoño Jón Njwiti ne abhen nkwo Fárisi bátare nòkò nsay, ke babhok abhe bápú ka nò?” ¹⁹ Yesu akeme bhò be, “Bákáysi be mankò abhen epá nebhay bákway bebhak ndü netarénsay? Nsé! Tëndu mbáyingoré abhæet ne bhò, bápú kway betat nsay. ²⁰ Ke mpok átwò ane báferé mbáyingoré ntá yap. Chon mántare nòkò nsay mpok yò.” ²¹ Yesu atém bó nekay enen be, “Yě mmu apú kway besot ebhókónden nkò bechok mbok ndü esí nden, mbonyune mbák ánká nò ebhókónden ane nkò éjati, ane nsí andaka, mbok ámpet anchik ancha. ²² Ne ntá bo abhen báfyé mmém ndü bebhá nkwobhénya, mmü apú kway befyé mmém bakò amem esí ebhá nkwobhénya, mbonyune, mbák ánká enyu yò, mmém bakò ákú esí

ebha énsen, enchōŋo, mmém andok amik. Báfyε mmém bakō chi amem ebhá nkwobhénya ene ekō.”

*Enyīŋ ene babhébhé Yesu éti nywōbhé neywēm̄et bo Israel
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)*

²³ Éfákári be, Yesu ne baghokó bhi bákō mámfuere noko amem nkí nchwi ndú nywōbhé neywēm̄et bo Israel. Ene báfuét, baghokó bhi bábho bekuε enyū nchwi yō. ²⁴ Mbok bō nkwo Fárisi bágħó nókó nō, bárem ntá Yesu be, “Yīŋí, baghokó bhe bákā enyīŋ ene épú chak beka ndú nywōbhé neywēm̄et!” ²⁵ Ke Yesu akeme bho be, “Bábhíkí re pay amem Ekáti Mandem enyīŋ ene Mfo Dehít akú mpok yi áyāŋ enyīŋ menyīe ndú nsay ákémé yi ne bōbhi? ²⁶ Achwe nyáká amem ekeré Mandem anyīe enen báchyé mbo akap ntá Mandem. Achyε ntá bōbhi nkwo, mányīé, ene ebhé ébhíkí ka nyaka be mmu achak anyīe, ebhikifuet nkubetik amem ekerákap Mandem. Éfákári nō ndú mpok ane Abiata achi mūŋgo ndú ekerákap Mandem.” ²⁷ Bérōŋ ndú ngwenti, Yesu arem ntá yap be, “Dīŋí ká be bágħoko nywōbhé neywēm̄et éti nkwa, bábhíkí ghoko nkwa éti nywōbhé neywēm̄et. ²⁸ Me Mmu mfú ntá Mandem ké mbōŋo ye berem enyū mmu abhōŋo beka ne ebhé ene éyīŋí nywōbhé neywēm̄et.”

3

*Yesu abú mmu ane awō ágú yi ndú nywōbhé neywēm̄et
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)*

¹ Yesu apet achwe amem ekeré nenikím̄eti bo Israel angati noko bho Mbok Ndíndí. Mmu amot abhak amem ekeré nenikím̄eti eyō ane awō ywi ágú. ² Mbok bho bábhák aré abhen báyan mbi berem be bekwéné bechi ne Yesu. Bátép ye yi amik am̄et beghō mbák chōŋ Yesu ambú mmū wu ndú nywōbhé neywēm̄et. ³ Yesu arem ntá yi be, “Fú, twó fá ambi.” ⁴ Abhép ye bho be, “Ebhé yese érēm be sénkū yi ndú nywōbhé neywēm̄et? Bé sénkū beri ke chi bebú? Chi bépeme ke chí bechōŋti nepém?” Bárōp křákpřák. ⁵ Nti nébé Yesu tontó. Abhanjari ayīŋi bhō mankem ne bebēnti bhō mbōnyune bátāŋ batí. Yē nō, abhōŋ ntīnso ne mmu ane awō ágú nō yi aghati yi be, “Nyabhé awō ywe.” Anyabhe awō wu, apet atāŋ abhak mbo áchák. ⁶ Bōnkwo Fárisi báfú, bárók. Bátēmeri bo Israel abhen báté ansem Hérōd, bákém echeme, bati beway Yesu.

Beyā bhō bakoŋo Yesu angokō Manyu Gálili

⁷ Yesu ne bakoŋo bhi bárō bárak angokō Manyu Gálili. Ngémtay bho báre koŋo yi. Bo báfú atú Gálili, mbok atú Judéya, ⁸ Yerúsalem ne Iduméya. Báchák báfú ebhényen Jódan, abhénéfú báfú atú betok Táya ne Sídon. Bo mankem abhen máme bárók ntá Yesu ndu bágħokó menyīŋ ebhen yi ákū. ⁹ Yesu aghati bakoŋo bhi bé mántōŋtí áchwí ane yi áchwé are ndú bo baya bacha, be báké nyīre yi. ¹⁰ Ntí abhak be anāŋ abu nyaka beyā bōmame. Beyā abhen bábhuét mēme háre nu, mányīre noko bati, be mámbōŋ mbi betok yi. ¹¹ Yēntiki mpok ane bo abhen befōŋó bebábēba bēsōŋori bhō bágħó nyaka yi, bákwen yi bekak mámbiki noko be, “Wō ke óchí Mmō Mandem!” ¹² Ke Yesu asemti befōŋó bebábēba be, “Báké ghati yé mmu enyū mmu me nchi.”

*Yesu ayap bōnto bati byo ne apay
(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)*

¹³ Étáré nókó, Yesu akó amfáy njie, abhīŋi bakoŋo bhi mánkōŋó yi. Bárōŋ nókó, ¹⁴ ayap batí byo ne apay, áchyε bhō nnyén be bōnto. Aghati bhō be,

“Njap be bé mǎmbák ne me. Chəŋ ntó bhe neŋi ndu beghati bho Mbok Ndáíndí Mandem, ¹⁵ ne chəŋ nchyé bhe betan ndu bébók beŋónó bebabébe e bhen bésonəri bho.” ¹⁶ Manyén bōnto Yesu bhə bati byo ne apay achi be, Símun ane Yesu áchyé nnyén nechak be Píta; ne ¹⁷ Jems, ne mómayi Jón, bə Sébedi [Yesu achye bhó nnyén néchák bé Boanejis, nə chi bōnefan]; ne ¹⁸ Andru, ne Filip, ne Batolómio, ne Mátio, ne Tómás, ne Jéms mmə Alfeyos, ne Tadios, ne Símun, mfyé-betan ndü barakátok, ¹⁹ ne Júdas Iskariot ane ábhónó nyaka beti Yesu.

Betan Yesu bebhíkí fú ntá Belsebul
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

²⁰ Ené Yesu ne bakoŋo bhí bápətnsem anywóp, bo abhen báchémé aré, bápət baya bacha, ekə yí ne bakoŋo bhí kebhón yé epok ndu ményie nenyié. ²¹ Bə nneréket ywi bághókó nókó nə, bábho beŋəŋ ndu besot yi mbənyune bārəm nyaka be, “Nti átáká yi amem!” ²² Mbok batəŋ ebhé Moses abhen báfú Yérusalem báre rem be, “Belsebul, mfo beŋónó bebabébe, ké áchyé Yesu betan bebok beŋónó bebabébe.” ²³ Yesu abhiŋi bhó be mantwə ntá yi. Bārónó nókó, abho beghati bhə ndü bakay be, “Satan ákway bebok mməet ná? ²⁴ Mbák ákóré ánkwén etok, bo mánu nəkə ne bati, etok eyo épú te. ²⁵ Mbák ákóré ánkwén ndü nneréket, bo mánu nəkə ne bati, nneréket wu ákwən. ²⁶ Enyumot ke echi be mbák Satan ánu ne mməet eyi, ákóré ákwən ndü kefo eki, ne betan ebhi mémay. ²⁷ Ná mmu ákway bechwe amem eket ené ntantanŋ angép menyiŋ ebhi mbák abhiki yambi ánkém yi angwot? Anaŋa kəm yi angwot, ke ánkway beghəp menyiŋ ebhi. ²⁸ Diŋi ká, ne échi tetep be bákway beŋónóri bebú bo mankem ne bebépti beŋəŋ ebhen befú bho anyu. ²⁹ Ke bápú foŋori yé agha ane árəm ebábú éti Eŋónó Bedyere. Eyə enyü bebú bétinji mmu anti, ngwenti ti.” ³⁰ Yesu arem nə, mbənyune mbok bho bārəm nyaka be, eŋónó ebábə esonəri yi.

Nnə Yesu ne bōmayi
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹ Nnə Yesu ne bōmayi bátwó batee neŋi, báto eyəŋ be mámbiní yi. ³² Ngémtay bo abhen báchókó bákábhé Yesu bághati yi be, “Máye ne bōmaye báchí neŋi téé báyan wa”. ³³ Ke Yesu akeme bhó be, “Sayri sayri, máyá chi agha? Ne ntiki bho bachi bōmaya?” ³⁴ Ayibhiri mməet ayinji bo abhen báchəkə bákábhe yi arem be, “Máya chi bōbhen, ne bōmaya chi bōbhen, ³⁵ Bə abhen bákə enyiŋ ene Etaya mmu achi amfay áyan bə mánkə ke báchí máya ne bōmaya.”

4

Yesu atəm nekáy ntyəmbwə
(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Yesu apət abhə betəŋ bo angəkə manyu Gálili. Beyá bho bákoŋo yi aré báte angəkənyén. Yesu arə bhó tété, arək achwe, achəkə amem áchwí. ² Ené beyá bōbhə báte angəkənyén, abho beghati bhə beyá menyiŋ ndü bakay be, ³ “Ewak émət, nkwanjanki amot arək betak enyü nchwifú amem nkí ywi. ⁴ Ené yi átək árəŋ, mbok akwenti ndü mómbo ane áchi amem nki. Kenen kétwó kébwópti yə nkem ⁵ Mbuət áchák akwenti ndü mmik setarébhé ane ntəp abhiki ya are. Awakari achak. ⁶ Ke mpok ane mmok áfú, áson yó ndü bakan ayi ábhíki kway bechwe amik sayri. Aninji, awəsi. ⁷ Mbuət anefu akwenti ndü mmik ane táko nsense ágò are. Achak are gó, ke táko nsense agó áchók yə. Ake fyé. ⁸ Nchwi áchák akwenti ndü mmik ndáíndí, achak, agó, achye beyá nchwi. Nchwi ayá

acha ane bápí ndoŋ esa nsem byo, achák ndoŋ besa berat, anefu ndoŋ besa betay.”⁹ Ndũ ngwenti, Yesu arem be, “Mmu ane áyàŋ beghok, ántá batú angok sayri.”

Nti ane Yesu arẽm kepi ndũ bakay

(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

¹⁰ Mpok Yesu achi aywinti, mbok bho ne baghokó bhi bati byo ne apay bábhak aré, bábhép yi nti bakay ane yi átémé. ¹¹ Akeme bhó be, “Ngátí bhé kponoroŋ menyin ebhen bechi bhésé bhésé ẽti Kefo Mandem, ke ntá bo báchák, nchí ghati bhó menyin chi ndũ bakay, ¹² ne nti be,

‘Bákwáy béyini ne amík
ke bápú ghó yẽnyin;
mángók ne batú,
ke kejiwimem,
bé báké petnsem ntá Mandem
yi ámfonori bhó.’ ”

Yesu aghati baghokó bhi nti nekay ntyẽmbwot

(Mt 13.18-23; Lk 6.11-15)

¹³ Yesu arem ntá yap be, “Bábhiki jwimem ndũ nekay enen, chon mánjwimem chí ndũ bakay anefu? ¹⁴ Mbuot ane nkwanjanki átié, chí Eyoŋ Mandem. ¹⁵ Mbok bho báchi mbó mbwot ane ákwénti ndũ mómbi ane achi amem nki. Neghóp ane bághokó Mbok Ndíndí, Satan antin antwó amfere yó amem batí yap. ¹⁶ Bo báchák báchi mbó mmik setárébhé ane mbwot achak akwenti aré. Bághok Eyoŋ Mandem mánsot yó ne manák témté. ¹⁷ Ke enyú mú wu kebhoŋ bakan amík. Ante kákati ndu mómbiniŋi mpok. Ke mpok esonori étwó, bo mámbó menyok yi ẽti Eyoŋ Mandem ene yi ánokó, amfere amó témté. ¹⁸ Bo abhénéfú báchi mbó mmik ane ábhónó táko nsense. Bághok nkwo Eyoŋ Mandem, ¹⁹ ke basémé ẽti menyin mmik atwó nóko yi anti, ne ngonjo nkáp, ne ekwak bebhoŋ menyú menyin bechak menkem, angokantik Eyoŋ Mandem ene echi aré, yo kekwak yi ndũ nepém eni. ²⁰ Ke bo bachak báchi mbó mbwot ane ákwénti ndũ mmik ndíndí. Bághok Eyoŋ Mandem, mányu kepem ndũ bapém ayap. Mbuot amot anchye mbwot nko ane aya acha ane bapi ndoŋ esa nsem byo, achák ndoŋ besa bérát, anefu ndoŋ besa betay.”

Nekay erónó ené bádúré

(Lk 8.16-18)

²¹ Yesu arok ambi berem be, “Bádure erónó mánsot enyin mankuti ke? Bádure erónó mánten antené bekok ke? Pú bádure erono mánte chí ndũ nebhuét ane bate erono? ²² Chon mánku yẽntiki enyin ené echi bhésé bhésé emfu kponoroŋ. Ne chon mánene ene bákúti. ²³ Mbák mmu abhoŋ batú béghok mban, ángok sayri!”

²⁴ Yesu apet aghati bhó be, “Tá ká batú ndũ menyin ebhen bághok! Enyu óyènti onchye nti, nkúbhé enyu yó ke báyènti mánychye wó. Báperé chye wó, mámaka échák aré, ²⁵ mbonyune, mmu ane ábhónó enyin, mámaka yi échák. Ke mmu ane ábhíki bhon yẽnyin, yé chí mandú ane yi ábhónó, chon mánsot mamfere ntá yi.”

Nekay mbwot ane ago

²⁶ Yesu arok ambi berem be, “Kefo Mandem kéchí mbó enyin ene éfákári ndũ mpok ane nkwanjanki átié mbwot ebhi. ²⁷ Beti bégu, ambure kenó. Néyi nóko, amfate, ankó, anku noko menyin. Mbuot anchak, ango noko, ke yi kerinji ndu

éfákári. ²⁸ Mbuot ane áchí amik áchak ndü mmæet yi ango nõkõ, kpát anchye ane nõkõ. ²⁹ Mpok áñññ ánkway, áto bõ betik ne ngak témté, mándæk mámféré yó ebhi.”

Nekáy sepeṃ mónæk móstat
(Mt 13.31-32, 34; Lk 13.18-19)

³⁰ Yesu achakõ abhép bho be, “Kefõ Mandem fá amik kechi mbõ yi? Chõñ sénsot ntiki nekay betõñ enyu kõ kechi? ³¹ Kéchi mbõ mósepeménæk ane bábhñi be móstat. Ségupsi sécha kepeménæk kéchák kenkem fá amik. ³² Yé nõ, mbák mmu ánsot só ampí, séchák, séngó, enæk éñchik áñcha bõmenæk báchák mankem, ne éngat batáp enyu ené kenen kétwõ kente manyay ndü batábhé yi.”

³³ Yesu asot beyá bakay mbõ enen ndu betõñ bho mpoknkem enyu ené bákway bejwimem. ³⁴ Yi ke ghati bho yéñyiñ ené abhíkí tém nekay. Ke mpok ane yi ábhák aywíntí ne bakoñõ bhi, anene yéñtiki enyiñ kponoroñ ntá yap.

Yesu akã mbúép atañatañ akwen chák
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵ Egháká nõkõ beku ndü nkúbhé ewak eyõ, Yesu arem ntá bakoñõ bhi be, “Sémpé séndók ebhé manyu ené awu.” ³⁶ Bárõ ye beyá bho, bátëmeri Yesu amem áchwí, bábhõ bérõñ ne yi. Báchwí áchák ané áchí nyaka aré áre koñõ bhó. ³⁷ Bápéere ghó mbúép atañatañ átwõ, ákã mpérényen ébho bedep áchwí, manyíep anchwe nõkõ amem, kpát árop kekwoṭ bebet. ³⁸ Ke Yesu abhak anet áchwí. Anyánjá nyaka ntí ndü enókóntí, ambuere nõkõ kenó. Ke baghokó bhi bárók máñéme yi bárem be, “Ntoñ, ébhíkí yiñi wõ bé sétwõ gu anyén-é?”

³⁹ Yesu afaté asáy mbúép arem be, “Mban ánkwen!” Aghati nnyén be, “Kwen tí!” Mbúép ámay, mbãñ akwen chák. ⁴⁰ Yesu arem ye ntá bakoñõ bhi be, “Báchay enyune ndaká yi? Bábhíkí re bhõñ neka ne me?”

⁴¹ Bécháy bépet bekem bó tontó. Bábhõ bebhep bati be, “Ntiki enyü mmú ne? Yé chí mbúép ághok yi, mpérényen éngok yi!”

5

Yesu akã befónó bebúbëbã berõ mmu ane bõ besõñri
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

¹ Yesu ne baghokó bhi mánók ye bárók ebhé manyu Gálili echak, báchwõp angokonyén, kekwoṭ ne atú Gerása. ² Nefú ane Yesu áfú amem áchwí asebhë angokonyén, mmú amot ane befónó bebúbëbã besõñri afú ndü nebhuéré manem arók atëmeri yi. ³ Achokõ nyaka chí ndü manem ne yé mmu kepere kwáy begwoṭ yi yé chí ne ngem. ⁴ Báfyé nyaka yi beko bekak ne ngem amó. Ke ngem eyõ éré kiti kiti ne beko méndakati nõkõ. Yé mmu kebhoñ betañ ebhen ákway bekem yi. ⁵ Beti ne ngósi, arebik, andakati nõkõ mmæet ne batay ndü nebhuét manem ne ndü njie. ⁶ Aghó nõkõ Yesu nekõ nesie, ajet, arók atep mánén besí bhi, ⁷ abho bébik ne eyõñ etañatañ andeme nõkõ be, “É Yesu, Mmõ Mandem mfay! Jbhõñ ntiki ndak ne bhésé? Yíkí Mandem bé õpú chyë chõñ me esõñri.”

⁸ Are rem nõ, mbõnyune Yesu arem bé efónó ebúbëbã ené éssõñri yí éndó yi. ⁹ Yesu abhép yi be, “Nnyén ene nechi be yi?” Akeme Yesu be, “Nnyén ena nechi be ngémtáy, mbõnyune séyá tontó.” ¹⁰ Arók ambi menik Yesu mmæet be áké to befónó bebúbëbã bho atú etók achak. ¹¹ Eremé nkwo bakók ányíe nyaka ambi njie ane achi kekwoṭ. ¹² Befónó bebúbëbã bho méník Yesu mmæet be andõ bõ mándæk máñchwe amæet bakók bhõ. ¹³ Yesu achyë bhõ mbi. Befónó bebúbëbã bho befú mmü wu amæet, berók bechwe ndü nkwo bakók. Nkwó bakók ankem

abhak mbə nká epay. Bárókóri básep ndü nkókónjie dúgúdúgúdúgú kpát bágüre anyén. ¹⁴ Bo abhen bábhàbheri bakók bágħó nókó nó, bábué ntiét ntiét bárók etək égho ne amem baki mángati nəkə enyij ene éfákári. Bo báfú báre rəj beghə ne amík enyij ene éfákári. ¹⁵ Bágħáká nókó nebhuet ane Yesu achi, bágħə mmu ane befónó bebábəbə bífú yi amuet aré chəkə. Abhak sayri ndü nkaysi yi, ne nden amuet. Becháy békém bo mankem. ¹⁶ Bo abhen bágħó enyij ene éfákári, béré ghati bə abhen bárəj are enyij ene éfákári ntá mmu ane befónó bebábəbə bésəjəri nyaka ne ene éfákári ne nkwó bakók. ¹⁷ Bábho ye ménikmuet ntá Yesu be ándó atú etək eyap. ¹⁸ Nəchwe ane Yesu achwe amem áchwí, mmu ane befónó bebábəbə bésəjəri nyaka yi, abho menik yi mmuet bé ándó yí ándók ne yi. ¹⁹ Ke Yesu kəka. Aghati yí chí be, “Petnsem ntá bóbhe ghati bhə enyijí maknkay ene Mandem ákú ntá ye.” ²⁰ Mmü wu afa ye, arək, angati nəkə bho ndü betək byo menkem enyij ene Yesu ákú ntá yi. Mankem abhen bəghókó bábhák maknkay.

*Yesu atan acha neme ne newú
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)*

²¹ Yesu apetnsem ndü ebhə manyu echak. Ndu yi áchí angəkonyén téé, beyá bo bárók bákáp yi. ²² Münti ane ekeré nenikímueti bo Israel ndü nebhuet ane yi achi, ane áká nnyén be Jáyrəs atwó are nkwo, ne ághó nókó Yesu, arək akwén yi bekak ²³ abho ménikmuet ntá yi ne nti eni nenkem be, “Mówa ane móngoré áme tontó. Acha, twó nyanjá yi amə amuet be antan, áké gu.” ²⁴ Yesu afa, abho berəj ne yi. Beyá bo bákáp yi bebhe bepəy. ²⁵ Ngoré amət abhak aré ane afère manəj ndü mamié byo ne apay. ²⁶ Anán abhəj nyaka beyá esəjəri amə beyá bagħəj ne achənti nkáp ankem ane yi ábhəjə ndéndem. Nte yi ambép andəkə nəkə chí ambi. ²⁷ Aghók řti Yesu. Ekə atəti amem beyá bho kpát arək, atək nkokəj nkú yi. ²⁸ Aká nó mbonnyune řrem nyaka ne mmuet yi be, “Mbák ntók yě chí nkú yi, chəj ntaj.” ²⁹ Nətək yí átók nkokəj nkú Yesu, manəj amen yi afère nyaka asiép. Aghók ndü mmuet yi bé neme eni némay. ³⁰ Témté wu, Yesu arinj be betan bífú yi amuet. Ayibhiri mmuet, abhép beyá bo abhen bachi yi ansem be, “Agha átók nden eya?” ³¹ Bakəjə bhi bákéme yi be, “Ŋghə beyá bho ndu bákábhé wə, yě nə, řbhép be, ‘Agha átók me?’ ” ³² Are bħanjari ndu beghə mmu ane átók yi. ³³ Móngoré wu anán řrinj nyaka enyij ene éfákári ne yi. Afú angwəre nəkə gbagbəgbak ne becháy. Atep mánén besí Yesu aghati yi tetep nkem. ³⁴ Yesu arem ntá yi be, “Mmá, neka ené ne me nékə otan. Mandem áchí ne wə, dók sayri, képerə chay.” ³⁵ Ené Yesu ábhuet berem kepri ne ngoré wu, bəntə abhen báfú eket Jáyrəs, bátwó bəgháti yi be, “Móywe anán águ, əbhuet besəjəri Ntəj yi?” ³⁶ Ke Yesu kefyé ntí ndü enyij ene bərəmé. Aghati yi be, “Ŋké cháy. Dók rəj ambi menoko.” ³⁷ Yesu kəka yě mmu amət ánkəjə yi, ébhíkífuet Píta ne Jems ne mómayi řjn. ³⁸ Bákə, bárək, bəchwəp eket Jáyrəs. Yesu aghó ebyək ene echi aré ndü bo bádí, mámbik nəkə. ³⁹ Achwe, arem ntá yap be, “Chí yí ne beyá ebyək ne kebə? Məne abhíkí gu. Abhure chí kenó.” ⁴⁰ Béré way Yesu way. Ke Yesu abók bó mankem atén nefi. Asot chimə ne nnamə ne bakəjə bhi bati arat arək, achwe ebhak ene mówu áchí bhuré. ⁴¹ Akém yi ndü awə arem be, “Talita, kum!” Nə chi be, “Móngəsəj, faté!” ⁴² Témté wu, afaté abho bekə. [Achí nyaka mamié byo ne apay.] Manyu áchók bo mankem. ⁴³ Ke Yesu asemti bhó bé, “Báké ghati yé mmu enyij ene éfákári.” Achye eyəj be mánchyé Tabíta nyilé anyilé.

6

*Bábyak Yesu amem etok Násáret
(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)*

1 Yesu afa atú etok eyo apetnsem etok eyi Násáret. Bakoŋo bhi bárók ne yi. 2 Egháká nókó ndú nywobhé neywémæet bo Israel, arok ekeré neníkímæti, abho beton bo Eyon Mandem. Beyá bho bábhák aré. Bághókó nókó menyin ebhen yi átón, beyá bhap bábhak maknkay. Eka béré bhep be, “Aré fú fá ne menyin ebhen menkem? Ntiki enyú nerinjindak né báchyé yi? Ná yi aká menyiní maknkay ebhén?” 3 Pú mmó nchwé menok ne? Pú mmó María ne? Pú yi achi manó Jems, ne Júdas ne Símun? Pú bómáyi abhen baghoré bachí fá ne bhesé?” Eka bare byak yi byak. 4 Afó ke Yesu arémé ntá yap be, “Bo báchyé ndemekerinti Mandem kenókó yéntiki ebhak. Ndiere etok eyi ne ndú nneréket ywi, ke bápú chye yi kenókó.” 5 Eka Yesu keka menyiní maknkay aré, ébhíkífuet chí nenyanya ane yi ányáná amo amæet mpäy bómame, abú bhó. 6 Yesu abhak maknkay mbonyune bô etok eyi bábhíki bhon neka ne yi.

*Yesu ató bakoŋo bhi bati byo ne apay
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)*

Yesu are kó ndú bôbetok abhen bachi kekwo, anton nako bho Eyon Mandem. 7 Abhiní ye bakoŋo bhi bati byo ne apay ató neffi, bati apay apay. Achye bhó betan bebok befonó bebábæba. 8 Asemi bhó báké pako yényin ndú neko enap, ébhíkífuet chí ntém. Yí báké pako nenyíé, ne yé bebhá-neko, ne yé chí nkáp. 9 Yí mámfyé nkwobhanya ke báké pako nden écháak. 10 Ne aghati bho be, “Yéntiki etok ené básiepti bhe aré, bák ká amem eket émot kpráte mándo etok eyo. 11 Ne mbák báchwop etok ke bo kesyepti bhe ne manák ne bó keka beghok enyin ene bághati bho, fá ká aré. Ne báperé fá aré, kwet ka mfok ane achi bhe bekak. Chon eyo émbak mbo ntisie ndú enyin ené bó báká.” 12 Báró ye bárók, mángati nako bho Eyon Mandem be bó mántíknsen ndú bebá bhap. 13 Báre bok beyá befonó bebábæba, ne mángwati nako beyá bómame ne bawet ólif mámbu nako bho.

*Enyu báwáy nyaka Jón Njwiti
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)*

14 Mfó Hérod aghók éti menyin ebhen menkem, mbonyune bo mánán báriŋi nyaka nnyén Yesu mbánkem. Mbok baram nyaka be, “Jón Njwiti ke áperénsem ndú nepém. Éti yo ké yi ábhónó betan beka menyiní maknkay.” 15 Ke abhénéfú be, “Chí Eláija.” Bácháak baram be, “Ndemekerinti amot ane te nyaka” 16 Ke mbák chí Hérod, ághókó nókó éti Yesu arem be, “Chí Jón ane ndémé nyaka be mámkpót ntí ywi ke áperénsem ndú nepém.” 17 Efakari nyaka be Hérod achye eyon, bákém Jón, bagwo, ne báfyé yi ekerékenon éti Heródias, ngoré mómayi Filip ane yí áfónó, ábháy. 18 Jón ághati nyaka Hérod be, “Ebhé eyesé bo Israel ébhíki ka be ónsot ngoré mómaye ombay.” 19 Éti yo, Heródias afyé Jón anti, ne are yan berem mángwáy yi, ke yi kebhon mbi. 20 Hérod are cháý beway Jón mbonyune ariní nyaka be Jón achi chak ne nyáná besi Mandem. Yéndu enyin ene Jón arém éfyé nyaka yi ebyok anti abhón manák beghok Jón. 21 Nywop némot, Heródias abhón mbi. Hérod anak epa ndú betik nywobhé nebbe eni. Abhiní maném bô etok, ne bô bagho, ne batémé nenu, ne maném bo Gálili. 22 Mmó Heródias ane móngoré arok ndú epá eyo, abhén nebhén enyu ené Hérod ne mankó bhi bábhónó beyá manák. Hérod arem ntá móngosón wu be, “Ghati

me, yě óyàn yi, chòṅ nchyé wò.” ²³ Ayiki beyá ndòṅ ntá yi be, “Chòṅ nchyé wò yěntiki enyiṅ ene óyàn nchyé wò, yě chí ebhakátok eya émot.” ²⁴ Ngosón wu aròk ntá nno, abhép yi be, “Mma, ndém mfo áchye me yi?” Nno yi be, “Ntí Jón Njwiti.” ²⁵ Ngosón wu apetnsem áyák ntá mfo arem be, “Chié me ntí Jón Njwiti amem nchán myákátí ne, néne!” ²⁶ Héròd apòp! Ke ébé yí mmæt bekú enyu échák èti nenyiki ane yí áyíkí besí mankò bhi. ²⁷ Témte wu, Héròd ató mbabheri ywi amòt ne eyòṅ bé ándòk ántwò ne ntí Jón. Aròk, afere ntí ywi amem ekerékèṅ, ²⁸ atwò ne wu amem nchán myákátí, baròk bachye ntá mmò Heródias. Asòt, aròk achye ntá máyi. ²⁹ Bakoṅ Jón bághókò nòkò enyiṅ ene éfákári, báròk basòt erené Jón, baròk babheme.

Yesu adík ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Bònto báfú ndú nekò enen Yesu ató bho bápetnsem ntá yi, bágháti yi èti menyiṅ ebhen bó bákú ne ebhen bátónò bho. ³¹ Beyá bhó bátwò nyaka mándòk nòkò enyuné Yesu ne baghòkò bhi bábhíkí bhòṅ yě epok menyie nenyié. Ekú arem ntá yap be, “Séndòk ndú nebhuæt ane achi kpák be mánjwémæt mandú.” ³² Báfa ye báre rón amem áchwí ndú nebhuæt ane yě mmu achak apu. ³³ Beyá bhó bághó ndu bó báròṅ. Báriṅi bé chí Yesu ne bóbhi bhò, ne báriṅi nebhuæt ane báròṅ. Beyá bho báfú ndú betòk ne betòk, báfa ne bekak, báròk ntiét ntiet, báre noṅ bò ambi. ³⁴ Mpok Yesu áfú amem áchwí, aghó ngémtay bho. Ntínso nékém yi ne bhò mbonyune bachi nyaka ndú esòṅori, nkwak ti, mbò bághòṅmèn ane ábhíkí bhòṅ mbabheri. Abho ye bétòṅ bhò beyá menyin. ³⁵ Ené mpok áfúæt bèku ebho, baghòkò bhi báròk ntá yi barem be, “Nywòp nénanṅ neronṅ ne nebhuæt ane sechi-ne aré chi ebhi. ³⁶ Ghatí bóbhen mándòk ndú bakí ne bóbètòk abhen báchí fá kekwoṅ manku enyiṅ menyie.” ³⁷ Yesu akeme bhó be, “Bé babhòṅ, chyé ká bhò nenyié mányié.” Ke bábhép yi be, “Óyán séndòk sènkú nenyié ne nkáp ane nkú bétik ányie ndú batanṅ ánen séchíe bóbhen?” ³⁸ Yesu abhép ye bhó be, “Bábhòṅ bekpòkò bret afo méní? Dòk ká byo.” Bábyò nòkò, bárem be, “Bekpòkò bret bétay ne nsi épay.” ³⁹ Yesu aghati bhò be mámfyé bho ndú bakwó, mánkú bò manchòkò amik ndu táko. ⁴⁰ Báchòkò ye amik ndú baròṅ, ndú bakwó besa bétay ne besa bépay nsem byo. ⁴¹ Yesu asòt ye bekpòkò bret bhò bétay ne nsi épay. Ayòṅ amík amfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébòkòti bret wu anchye nòkò ntá baghòkò bhi be mánkóré ne nsi ntá beyá bóbho. ⁴² Yěntiki mmù wap anyié kpát ajwi. ⁴³ Baghòk Yesu mányókòti nenyié enen néròbhé. Néjwí bekay byo ne bépay. ⁴⁴ Mpáy babhakanem abhen manyié bret wu ne nsi eyò abhak mbò nka etay.

Yesu are kò amfányen

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Ebhíkí tat, Yesu aghati baghòkò bhi be mándòk mánchwe amem áchwí, mampe nnyén manjambí Betsáida, ndú ebhè manyu echak. Yimbòṅ aròp ansem bekú beyá bóbho mángúrè. ⁴⁶ Agháti nòkò bhò be, “Mánkò sayri”, arò akò amfay njié ndu menikmæt. ⁴⁷ Ené mpok ánán áróṅò beku bhò, áchwí ábhak nenti manyu, Yesu abhak ebhi aywinti. ⁴⁸ Yesu aghó ndu ébè baghòkò bhi mmæt ménòk áchwí èti mbéep ane áfú bhó ambi. Befuæt nkárénká érat beghaka nkárénká etandat betí, abho bekò amfay manyu ankoṅo nòkò bhò. Aròk kpát eròp kekwoṅ befuet bhò. ⁴⁹ Bághò nòkò ndú yi ákò anyén átwò, bécháy

békém bó tontó. Bábho bebik, mándeme nako be, “Chí efónó-ngú! Chi efónó-ngú!” ⁵⁰ Bó mankem bágħo nyaka yi, becháy békem bhó. Témte wu, Yesu afyé bhó nti arem be, “Chi me, báké chay!” ⁵¹ Achwé nókó amem áchwí, mbáép wu ákwen. Bechay békém bó tontó. ⁵² Yéndu Yesu ááik nyaka nka bhó etay ne bekpakó bret, bó kejjwimem ndú enyú mmu yi achi. Bó kenene batí yap amem.

*Yesu abú bōmame atú Genésaret
(Mt 14.34-36)*

⁵³ Yesu ne bagħakó bhi mánanjá nókó bepe manyu, bákó ebhi, atú Genésaret. Báset áchwí wap. ⁵⁴ Nefú báfú amem áchwí, bo báríñi bé Yesu achi are. ⁵⁵ Ntiét ákwén atú etók eyo ankem ndu bápókó bōmame ndú bēsák ebhap mándak nako mbán enkeme ene bágħokó bé Yesu achi aré. ⁵⁶ Yéntiki nebhuet ane yi áchwóbhé ndú bōbetak, ne yé chi amem betak begho ne amem baki, béré pakó bōmame ndú mban ene bo báchem mbó nefisie, mánik nako mæet be yi andó bōmame mantak yé chi nkokon nden yi. Ne yéntiki mmu ane ánú átókó nkokon nden Yesu, atan.

7

*Bepiñi bho bebhiki bhəj beyibhiri bebhé Mandem
(Mt 15.1-9)*

¹ Bōnkwo Fárisi ne mbak baton ebhé Mandem abhen báfú Yerúsalem, bátwó nyaka bákáp Yesu. ² Bágħo bé mbak bakonjo Yesu mányìe nenyíe keso amó mbó enyú epiní bō bhap étòn. ³ Bōnkwo Fárisi ne bo Israel mankem bápú nyie nenyíe ke yambi beso amó mbó enyú epiní bachĩmbi bhap étòn. ⁴ Ne bápu nyie enyinj ené éfu esie kpáte mánso yo mbó enyú epinj eyap étòn. Bábħon bepini bechak tontó ebhen bábħure mbó bésó nkóp, bekpure, ne bete árik. ⁵ Mbak bōnkwo Fárisi ne baton ebhé Mandem bábħép Yesu be, “Ndaká yí bagħakó bhe bápú konjo bepini ebhen bachĩmbi bhesé? Ndaká yí mányìe nenyíe keso amó mbó enyu éyàn?” ⁶ Yesu akeme bhó be, “Ndemeképinti Aisáya arem nyaka ndaká yí tetep éti yeka! Bächí bō betábhá nkúbhé mbó enyu yi ásiní be Mandem arem be, ‘Bōbhen báchyè me kenókó chi ne beyonnyu bhap, bati yap ásap nekó ne me. ⁷ Kenókó eken bó báchyè me kechi chi ndéndem, mbonyune bebhé ebhen bakwāñwan bafýe ké bó bátòn bho mbó be bechi Eyon Mandem.’ ⁸ Bārò bebhé Mandem bákonjo chi bepini ebhen bō mmik.” ⁹ Yesu arak ambi aghati bhó be, “Bábħon erítí mbi béro bebhé Mandem ndu békonjo chí menyinj ebhen bachĩmbi bhéka bátónj! ¹⁰ Moses arem be, ‘Chié étáye ne máye kenókó’ ne be ‘Yé agha ane árem ebéptí eyon ntá etayi, yé máyi, bábħon beway yi.’ ¹¹ Ke bágħati bho be mbák mmu ándém ntá etayi, yé máyi be, ‘Nsot enyinj ene mbónjó mbu bekwak wó ne yo, nchyé ntá Mandem’, ¹² nò, bächet bho mbi be báké kwak bachi ne manó bhap. ¹³ Ndú bákú nò, básot bepini ebhen bachĩmbi bhéka bebyak Eyon Mandem. Né beyá menyinj bechak ebhen bákú béchí mbó ebhó.”

*Menyinj ebhen békú mmu aké bhak pépép besí Mandem
(Mt 15.10-20)*

¹⁴ Yesu árem nókó nó, apet abhiní beyá bo abhen bachi aré arem be, “Bé mankem, tá ká batú mángok enyinj ene mbónjó berem, mánjwimem! ¹⁵ Yényinj epu ene mmu ányie énkú be yi aké bhak pépép besí Mandem. Enyinj ene éfu mmu anyu ke ékú mmu aké bhák pépép besí Mandem. ¹⁶ Mmu ane ábhónjó batú beghok ángok.” ¹⁷ Yesu aró nókó bhó, arak anywóp. Aré, bagħakó bhi

bábhép yi ntí beyəŋ ebhə. ¹⁸ Yesu akeme bho be, “Bé nkwo bábhíkire jwimeme? Bábhíkí riŋi be enyiŋ ene mmu ányíe enchwe yi menie épú kway beka be yi ake bhak pépép besí Mandem? ¹⁹ Enyiŋ ene mmu ányíe, épú chwe yi anti, éroŋ chi menie ebhi ne áji yo amferé.” Yesu arem nə, ndu áyən bo mándiŋi be yéntiki nenyíe nékway menyie. ²⁰ Arək ambi berem be, “Enyiŋ ene éfù mmu anti ke ékə yi ake bhak pépép besí Mandem. ²¹ Chí amem nti mmu ké nkaysi mbámba áfú, antén yi ndú epúsi, ne beway mmu, ne bekwen berwəp, ne ²² béfyə amík ndú menyin bo bachak, ne ebébhénti, ne berwə bho, ne epó epin ene mmu apu kem mmuet, ne mpap amík, ne bechəŋti nnyén mmu, ne neyoyómuet ne echinji. ²³ Bebepti menyin ebhen menkem béfù mmu chi anti ne bó ke békə mmu ake bhak pépép besí Mandem.”

Ngoré ane abhónjə neka
(Mt 15.21-28)

²⁴ Yesu afa ye nebhuet wu are rónj atú etək ane achi kekwoť Táya ne Sídən. Arək achwe eket émot abhak aré. Ake yánj mándiŋi bé yi achi aré. Yé nə, ake rəp bhésé bhésé. ²⁵ Ngoré amot ane efónjə ebábu ésdəŋri móywi ane ngəsónj aghok éti Yesu. Arək ntá yi kechəŋti mpok, akwén beka ebhi. ²⁶ Ngoré wu apú nyaka mmu Israel. Bábbe yi chí atú Siria ndú nneréket agho ané bábhini be Fonisia. Anik Yesu mmuet be ambok efónjə ebábu yo émfu móywi amuet. ²⁷ Ke Yesu arem ntá yi be, “Dó sénchié kpík mámbə nenyíe. Épú chak besot nenyíe mámbə mányché ntá mmú.” ²⁸ Ngoré wu akeme yi be, “Acha, échí tetep. Ke mmú ényie nəkə bechəkoti ebhen béfú ntá mámbə amfay éfémé nenyie ménkwenti amík.” ²⁹ Yesu arem be, “Éti beyəŋ ebhe ebhen, petnsem anywóp, efónjə ebábu eyə énanj éro móywe.” ³⁰ Apetnsem anywóp, aghó mó bhəre ndú ndu ené efónjə ebábu yo énanj éro yi.

Yesu abú mbók

³¹ Yesu arə atú Táya, afuet Sídən achwe atú betok byo ane bábhini be Dikápolis, akə achwəp ndú Manyu Gálili. ³² Básot mmú amot bārək ntá yi ne yi. Mbanj yi ke ghók, kepi yi kerem kəkə kəkə. Mánik Yesu mmuet bé ányánj yi amə anti. ³³ Yesu aya yí báfá nenti bho, bārək nékú. Asoŋ yí kenəŋámə batú, apá batié, atək néri eni. ³⁴ Yesu ayinji mfay asók nsək arem be, “Éfáta” nə chí, “Nené.” ³⁵ Témte wu, batú yi ánéne, nerí nékánari yi anyu abho berem kepi sayri. ³⁶ Yesu asemti bho be báké ghati yé mmu enyiŋ ene éfákari. Yé nə, ásémti nókó bho, mángati nəkə ghati bho. ³⁷ Bo bábhák maknkay, mándeme nəkə be, “Yini, enyiŋ ene yí ákú éri echa. Akə yé chí bo abhen batú áchókó mángók mbanj, babhók mándem kepi.”

8

Yesu adik nka bho enwi
(Mt 15.32-39)

¹ Ebhíkí tat, ené beyə bho bápət báchəm nebhuet amot, Yesu abhinji bakoŋo bhi arem be, ² “Ntínso nékəm me ne bəbhen. Báchi fá ne me ndú manywəp arət, ne bábhíkí bhəŋ yényin menyie. ³ Mbák ntó bho mámpetnsem kenyíe nenyíe, bákway begu nsay ambi, ne beyə bhap báfú bako asie.” ⁴ Bakoŋo bhi bábhép yi be, “Étok épú fá, chəŋ mmu ambəŋ nenyíe enen nékway bəbhen mankem fá?” ⁵ Yesu abhép bho be, “Bábhəŋ bekpəkó bret afo meni?” Bákeme yi be, “Sébhəŋ bekpəkó tándramot.” ⁶ Yesu achye eyəŋ be bó mankem mánychókó amík. Asot ye bekpəkó bret bho tándramot. Achyé nókó bakak ntá Mandem,

abho bebəkoti bhə anchye nəkə ntá bakoŋo bhi be mányché ntá bo bhə. Baré sət mánkəre nəkə. ⁷ Bábhəŋ nyaka bǎrú nsi nkwo. Yesu áchyé nəkə bakak ntá Mandem, achye yó ntá bakoŋo bhi be mánkóre yo nkwo. ⁸ Yéntiki mmu anyié ajwi. Baghəkó bhi bábwópti nenyié enen néróbbhé, néjwi bekay tándramət. ⁹ Mpáy bho abhak mbə nka enwi. ¹⁰ Yesu aghati bhə mánguré. Témté wu, Yesu ne bakoŋo bhi báchwə amem áchwí bǎrək atú Dalmanúta.

Bənkwo Fárisi bábhep Yesu ántəŋ bə erinjí maknkay
(Mt 12.38-42, 16.1-4)

¹¹ Mbək bənkwo Fárisi bǎrək ntá Yesu bábho bekem epáítí ne yi. Baré yaŋ mbi memə yi. Bábhep yi ankə enyinjí maknkay ené ébhak mbə erinj ené étəŋ be betəŋ ebhi bífú chi ntá Mandem. ¹² Yesu asók nsək arem be, “Ndaká yí mkpáká bho ané echəŋ áyàŋ erinjí maknkay? Teter, nchí ghati bhe be yé mmu apú təŋ bhə enyú erinjí maknkay ené bə báyaŋ.” ¹³ Arem nókó nə, arə bhə apet achwe amem áchwí, are pé bérəŋ ebhé manyu échák.

Sət ka mpok ne yis bənkwo Fárisi ne ane Hérəd
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Bakoŋo Yesu bǎghókəntik bérókə bret. Babhəŋ nyaka chí mókpəkó bret amət amem áchwí. ¹⁵ Yesu are semti bhə be, “Sət ka mpok ne yis bənkwo Fárisi ne ane Hérəd.” ¹⁶ Bábhbó berem ne bati be, “Árəm nə mbənyune sébhíkí bhóŋ bret.” ¹⁷ Yesu arinjí enyinj ene bó bǎrəm abhép bhə be, “Ndaká yí bǎrəm éti bret ane bǎhíkí bhəŋ? Bábhbíkire jwimem-ε? Bati ábhuet be amem chóchókó? ¹⁸ Bábhəŋ chí amík ntiako? Bábhəŋ chí batú nemak-a? ¹⁹ Bǎghókəntik ndu ndíkí nka bho etay ne bekpəkó bret betay? Ane áróbbhé abhak bekay méní?” Bákeme yi be, “Bió ne bəpay.” ²⁰ Yesu apet abhép bhə be, “Ne mpok nkóré ane bekpək tándramət nká bho enwi ényié, ane áróbbhé mányokoti, abhak bekay méní?” Bákeme yi be, “Tándramət.” ²¹ Abhép bó be, “Bábhbíkire jwimem?”

Yesu akə nnémámík aghó mban

²² Ené Yesu ne baghəkó bhi bǎgháká Betsáida, bǒfú básót nnémámík bǎrək ntá yi, mánikmuet be ántək yi. ²³ Yesu akém yi ndu awə, aya bǎrək antí etək. Apá yi batíé amík, anyaya amó anti ywi abhep yi be, “Ǿghə nə yényinj?” ²⁴ Mmu wu ayinjí mfay arem be, “Nchí ghó bo ke bachi chi mbə be menək ke békə.” ²⁵ Apet atək amík yi. Ndəŋ yo, mmú wu ayinjí díí, apet abho beghə mban, ne are ghó yéntiki enyinj sayri. ²⁶ Yesu aghati yi be ándək eket eyi, ne beyəŋ ebhen be, “Képetnsem etək.”

Píta arem be Yesu chí Kristo
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

²⁷ Yesu ne bakoŋo bhi báfuét bǎré rəŋ ndú bəbetək abhen bachi kekwoť Seséria Filipi. Ambi, Yesu abhép bhə be, “Bo bǎrəm be me nchí agha?” ²⁸ Bákeme yi be, “Mbək bǎrəm be əchí Jǒn Njwiti. Bachak be Eláija, ne abhenefu be əchí ndemekerpinti amət.” ²⁹ “Ke bə babhəŋ bǎrəm be me nchí agha?” Símun Píta akeme yi be, “Wə ke əchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be áto.” ³⁰ Yesu asemti bhə be báké ghati yé mmu.

Yesu arem be chəŋ mányché yi beyá esəŋəri ne mángwáy yi
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

³¹ Yesu abho beghati bhə be, “Me Mmu mfú ntá Mandem mbəŋ beghə beyá esəŋəri. Bəbati etək, ne bəbati bachiákap Mandem, ne batəŋ ebhé Mandem

bábyak chōŋ me ne mángwáy me, ke égháká nōkō manywōp arat, mpetnsem ndū nepém.”³² Yesu aghati bhō nō kponorōŋ. Píta asōt yi nepak arem be, “Eta kerem awū ndak.”³³ Ke ndu Yesu áyíbhírí mm̄aet agho baghōkō bhí, aji Píta be, “Satan, fá mé besí! Nkaysi ye chi ane nkwan̄wan̄, abhíkí fu ntá Mandem!”

Enyiŋ ene mmu ábhōŋó beku ke ambak nkoŋo Yesu

(Mt 16.24-28; Lk 9.23-27)

³⁴ Yesu abhin̄i ngémtáy bho ne bakoŋo bhí arem ntá yap be, “Mbák mmu áyan̄ bébhak nkoŋo wa, abhōŋ béghókōntik mm̄aet yi, ampōkō ekotákátí yi, ankoŋo me.”³⁵ Yé agha ane áyan̄ bepepe mm̄aet yi ánem nepém eni. Ke yé agha ane áká menem nepém eni éti ya ne éti Mbok Ndíndí, ábhōŋ chōŋ nō.³⁶ Ntiki nsáy mmu ábhōŋ mbák abhōŋ yéntiki enyiŋ fá amik, ke aném nepém eni? ³⁷ Ne mbák mmu aném nepém eni, ntiki enyiŋ yí ákwáy besōt anchye be yi ampēt ambōŋ nō? ³⁸ Mbák mmu abhōŋ ntíanwōp éti ya ne éti Eyōŋ eya ndū mkpáká bho ané ápú k̄a mbō enyu Mandem áyan̄, mkpáká bho bebá, chōŋ M̄me Mmu mfú ntá Mandem mbōŋ ntíanwōp éti yi mpok nchí twō ne keném Etaya ne bōangel bhí.”

9

¹ Yesu arōk ambi beghati ngémtáy bōbhō be, “Nchí ghati bhe be, mbōk bho báchi fá abhen bápú gu kpáte mángō ndū Kefō Mandem kétwō ne betan̄.”

Besí Yesu béyibhíri

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

² Efuéré nōkō manywōp atandat, Yesu asōt Píta, ne Jems ne Jōn, akó amfay njie ngo ne bhō. Bábhák aré bōbhō. Bápére yin̄i, besí Yesu béyibhíri. ³ Nden eyi nkwo éré diere pépépép enyu ené yé mmu ápú kwáy besō nden yé chí ne babhé éndiere enyu ya. ⁴ Témchok, Moses ne Eláija, baremé kepinti Mandem abhen tesáy, bábhési mándeme nōkō kepi ne Yesu. ⁵ Píta abho berem ntá Yesu be, “Acha, éri tontó be sechi fá. Dō sénté bétém barat. Emōt ntá ye, échák ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” ⁶ Píta arem nō mbōnyune abhíkí rin̄i nyaka enyiŋ échák ene yi ábhōŋó berem ndū becháy beke me bhō tontó. ⁷ Nerem ane Píta árémé enyu yo, nebhán̄ nésep témté, nebhō békúti bhō. Eyōŋ éfú amem nebhán̄ éndeme nōkō be, “Né chí Mōwa. Nkōŋ yí tontó. Ghók ká yi!” ⁸ Témte wu, bōPíta báyin̄i, ke bákepere ghó yé mmu, ebhiki faet chi Yesu aywinti.

⁹ Ne ndū Yesu ne bōPíta básèp njie, Yesu aghati bhō be, “Báké ghati yé mmu enyiŋ ene bághó fá, kpáte Mmu ane áfú ntá Mandem ampētsem ndū nepém.”

¹⁰ Bábháre enyiŋ ene Yesu aghati bhō anti, bóke ghati yé mmu enyiŋ ene bághō. Mámbebhe nōkō chi bati be, “Nepérénsem ndū nepém chi yi?” ¹¹ Bó bati arat bábhèp Yesu be, “Ndaká yí batōŋ ebhé Moses bárem be Eláija abhōŋ bepetnsem fá amik ke Mpeme Mandem afyé barièp be áto antwó?” ¹² Yesu akeme bhō be, “Échí tetep be Eláija abhōŋ beyambi antwó, anyure menyin̄i menkem ambare, ke ná básin̄i amem Ekáti Mandem bé Mmū ane áfú ntá Mandem abhōŋ béghō esōŋori ne bé bábyak chōŋ yi? ¹³ Ke nchí ghati bhe be Eláija anán̄ átwō ne bo báká yi bebá mbō enyu bákōŋó mbō enyu básin̄i nyaka amem Ekáti Mandem éti yi.”

Yesu abú mmó ane efōŋó ebúb̄u échye esōŋori

(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43a)

¹⁴ Ené Yesu ne baghōkō bhí bati arat bápētsem, bátéméri bakoŋo bhí báchák. Bághó beyá bho ne batōŋ ebhé Moses ndu bákem epáiti ne bhō.

15 Témte wu, beyä bo bho mankem bágghó nókó Yesu, bábhák maknkay tontó. Báre rəŋ ntiét ntiét bekaka yi. 16 Abhép bakoŋo bhi be, “Ntikí epáítí nò bákem ne bho?” 17 Ke mmu amot amem nkwo bóbhò akeme yi be, “Ntəŋ, ntwdə ne mówa ntá ye. Efónó ebábu epú ka yi andem kepi, 18 ne yéntiki ebhak ené efónó yo ékém yi, éghəp yi amik, befen mémfu noko yi anyu. Mpok yo, ande nyie amən ne anəkə. Nnik baghokó bhe mmuet bé mámbók yo éndó yi, ke bábhíkí kway beka nò.” 19 Yesu akeme bho be, “Bé mkpaká bho ane ábhíkí bhəŋ neka ne me, bé bho báybhirí tetep ndú enyiŋ echák, chəŋ mpet ntat ne bhe ná? Chəŋ nképnti ne bhe ngaka fá?” Ke árem be, “Twdə ká ne mówu fá ntá ya.” 20 Bəsət mǝre bārók ntá Yesu ne yi. Efónó ebábu yo eghə noko Yesu, témte wu, ényíkisi mówu gbogbǝgbok, akwén amik are biŋiri, efen émfu noko yi anyu. 21 Yesu abhép chimə be, “Efónó ene énaŋ etat yi amuet ná?” Chi mówu akeme be, “Te kembó eki. 22 Beyä ndəŋ efónó ebábu yo ékə yi ankwén ango. Mpokófu éka yi ankwen anyén ndu be way yi. Mbák žkway beka enyiŋ, ghə bhesé ntinso kwak bhesé.” 23 Yesu akeme be, “Wə bé mbák məkwáy beka enyiŋ! Yéntiki enyiŋ ékway beka ntá mmu ane ánókó Mandem.” 24 Témte wu, chimə arem ne eyəŋ amfay be, “Nnokó ke neka ená nébhíkí taŋ. Kwak me nnókó sayri.” 25 Yesu ághó nókó bé bo bátwdə chi tontó tontó, ásáy efónó ebábu yo be, “Wə efónó ené, efónó kebhók ne batú chóchók, ghók. Fú yi amuet, ne yé ewak, óke pəre twó yi amuet!” 26 Yesu árem noko nò, efónó yo ébik, ényíkisi mówu gbogbǝgbok, éfú yi amuet. Arəp mbə ngú. Bo abhen báchi are barem be, “Agú.” 27 Ke Yesu akém yi ndu awə, akwak yi afate. 28 Yesu ákú noko nò, achwe anywǝp. Bakoŋo bhi bábhép yi ansem ansem be, “Ndaká yi sébhíkí kway bebok efónó ebábu yo?” 29 Yesu akeme bhó be, “Ndiere ne nenikímmuet ne netarənsay ke bákway beka enyú efónó ebábu ene émfu mmu amuet.” *

*Yesu apət arem be chəŋ mángwáy yi
(Mt 17.22-23; Lk 9.43b-45)*

30 Yesu ne baghokó bhi bārə báre fuet atú Gálili mándək noko. Akeyán mándíŋi ebhak ene yi achi, 31 mbənyune, áŋəŋ nyaka bakoŋo bhi angati noko bho be, “Bákem chəŋ Mmú ane áfú ntá Mandem mámfye yi amó bǝ mmik mángwáy yi, ne éghaka noko manywəp arət ampetnsem ndú nepém.” 32 Ke bǝ kejwimem ndú enyiŋ ene yi áreme ne báre chay bebhep yi.

*Nkoŋo Yesu ane áchá abhenefu
(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)*

33 Bággháká nókó Kapənaum, báchwə anywǝp. Ené bachi aré, Yesu abhép bho be, “Bákem mbə epáítí ambi éti yi?” 34 Báchókə kpák, mbənyune bákem nyaka epáítí ne bati ankəŋombi ndu berini mmú wap ane áchá báchák. 35 Yesu achəkó amik, abhiŋi bho bati byo ne apay, abho beghati bho be, “Mmú yweka ane áyən bebhak müngo, abhəŋ besət mmuet yi mbə be apu yényin ne ambak mübetok ntá bo bachak mankem.” 36 Asət mandú mmó ate néntí nap, apəkə ye yí amuet, arem ntá yap be, 37 “Yé agha ane áśót mmó mbə ane sayri éti ya, áśót chi me, ne yé agha ane áśót me sayri, áśót chi mmu ane átó me.”

*Yé agha ane áká ne bhesé achi ne bhesé
(Lk 9.49-50)*

38 Jəŋ árem ntá yi be, “Ntəŋ, séghə mmu ane apu ndú nkwo ywese ndu ábók befónó bebábebu ndú nnyén ena. Ségháti yi be, áképəre kə nò mbənyune apú

* 9:29 Netarənsay: Mbək besí basin abhíkí bhəŋ “Netarənsay”.

ndü nkwo ywese.”³⁹ Yesu akeme be, “Báké kan mmu mbə awu mbənyune yě mmu apú ane ákə enyinjí maknkay ndü nnyén ena antiñ anjibhiri mmæt andem bebépti menyinjí eti ya.”⁴⁰ Mmu ane apu nu ne bhese, achí ne bhese.⁴¹ Dinjí ká be yě agha ane áchyé be nkóp manyiép mányú mbənyune báchí bakonjo abhen Mpepe Mandem afyé nyaka bariép be átó, apu nók bebhəñ akap.”

Sot ka mpok bé mmu áké kə nti ankwen ndü bebú
(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

⁴² Yesu arem be, “Chəñ émbep encha ntá mmu ane áká mówa amət ane abhəñó neka ne me ánkwen ndü bebú. Echi sayri ntá mmu wu, be mánsət ntáy negho mánsət emi yi, mameše amem manyu.”⁴³⁻⁴⁴ Mbák awə ywe ákə onkwen ndü bebú, kpót wu feré! Echi sayri be onchwe ndü nepém enen nebhiki bhəñ ngwenti ne awə amət echa memese wə amem nepingo ane apu neme ne amə apay!⁴⁵⁻⁴⁶ Mbák ekak eye étó wə ndü bebú, kpót yə feré. Echi sayri be onchwe ndü nepém enen nebhiki bhəñ ngwenti ne ekak emət echa bé mámeše wə amem nepingo ne bekak bepay.⁴⁷ Ne mbák nyésé ene nekə onkwen ndü bebú, ponjóri nó gəép. Echi sayri bé onchwe ndü Kefə Mandem ne nyésé nemət echa be mámeše wə amem nepingo ne amik apay.⁴⁸ Amem nepingo enə, kényore eken kényie bho képú gú, ne ngó apu neme.⁴⁹ Chəñ mángoko yéntiki mmu ne ngó nkúbhé mbə enyu báfyé ngán ndü nenyié be néndí anyu.⁵⁰ Ngán achí erítí enyinj. Ke mbák ngán ábhiki pere bhəñ manyinjti mi, ná bákway beka wu ampet ambak erítí ngán? Bəñ ká ngán aməet, mánychəko eyəñ emət ne bati.”

10

Enyinj ene Yesu átəñó eti awáy nebhay
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹ Yesu ne baghəkó bhi bərə ye Kapənaum bərək atú Judéya. Bákini Manyú Jódan. Ngəmtay bho, bápət bəre rəñ ntá yi. Are təñ bə mbə enyú yi ákə nyaka mpoknkem.

² Mbək bənkwo Fárisi bátwə memə yi. Bábhép yi be, “Ebhé yese éká be mmu ándó ngoré ywi ndü nebhay?”³ Yesu akeme bhó be, “Moses aghati nyaka bhe be yi eti awáy nebhay?”⁴ Bákéme be, “Moses arem be mmu ákwáy bəro ngoré ywi mbák achyé yi ekati ené awáy nebhay?”⁵ Yesu aghati bhə be, “Chí eti netanjánti eneka ke Moses áchyé nyaka bhe ebhé ene.”⁶ Sayri sayri, te nebhómik, ‘Mandem ághókó nyaka bo, ngoré ne mbakanem.’⁷ Eti yə, ‘Mbakanem abhəñ béró etayi ne máyi, ambat mmæt ne ngoré ywi,⁸ bə bati apay mándəp mbə mmü amət. Bó kepere bhak ye bati apay, ke mmü amət.’⁹ Mmu áké fyé ye ákóré nenti bo abhen Mandem áchémtí.”

¹⁰ Yesu ne baghəkó bhi bápéré nók nsem anywəp, baghəkó bhi bápət babhəp yi menyinjí eti nkúbhé ndaka wu.¹¹ Arem ntá yap be, “Yě agha ane áró ngoré ywi ndü nebhay, abháy achak, akwən bərwəp,^{*} ¹² ne ngoré ane áró nném abháy achak, akwən bərwəp.”

Yesu áyét mámbə
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹³ Bofú básót bəbhəp bərək ntá Yesu ne bhə be yi anyanə bhə amə anti anjet bhə. Baghəkó bhi bəbhə besáyi bhə.¹⁴ Ke Yesu aghə nəko nə, nti nébé yi amem, arem ntá yap be, “Də ká mámbə mántwə ntá ya, báké chyət bhə mbi mbənyune

* 10:11 Nə chi akwən nku nebhay ne ngoré ywi.

bo abhen bachi mbə bhə kě Mandem abhak Mfə wap.” ¹⁵ “Nchí ghati bhe be, mbák mmu apú ne Mandem mbə enyü mmó abhak ne etayi, apú kway bebhak ndü mpäy bho abhen Mandem achi Mfə wap wáwák.” ¹⁶ Yesu asot ye bhó amot amot, ne yentiki ane yi ásré ambat amæt, anyanja yi awə anti, anjet yi.

Mmu nkáp

(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

¹⁷ Ené Yesu áron nekə, mmüfú ajiæt, arək, atep mánén besí bhi, abhép yi be, “Ntəŋ, wə mmü ndíndí, chəŋ nkə yi ke mbəŋ nepém enén nebhíki bhəŋ ngwenti?” ¹⁸ Yesu akeme yi be “Ndaká yí óbhijí me be mmü ndíndí? Yě mmü ndíndí apú. Mandem aywinti ke achi Ndíndí. ¹⁹ Ōríní bebhé Mandem. Bérəm be, ‘Kéwáy mmu, Kékwen bərwəp, Kéghép aghép, Kéte ntísie ákwáré, Kényie enyinjí mmu ndü bapu, Chiě máye ne etaye kenóko.’” ²⁰ Mmu wu arem be, “Ntəŋ, nnár nchí bhəere bebhé ebhen menkem te kembó eka.” ²¹ Yesu ayinjí yi ne beyá ekəŋ arem be, “Erəp chí enyinjí émot ené óbhəŋo beka. Dók tí menyinjí ebhe menkem chyě nkáp ntá bachébhəho. Mbák ónkú nə, chəŋ ómbəŋ kefó menyinjí amfay. Ōntwó ye ónkoŋo me.” ²² Aghoko nəkə nə, apəp, arəbhe rónóŋəŋ ne basémé anti mbənyune abhəŋ nyaka beyá menyinjí

²³ Yesu ayibhiri mmæt arem ntá baghəkó bhi be, “Ebe mmæt tontó be münkáp anka Mandem ambak Mfə ywi!” ²⁴ Baghəkó bhi báhókó nókó nə, mmæt agú bhə. Ke Yesu apət arem ntá yap be, “Bəbha, ébe mmæt tontó be mmu anka Mandem ambak Mfə ywi! ²⁵ Echí wikirik be mpəŋə baso ámfuét ndü mbok mbiábhan écha münkáp beka Mandem ambak Mfə ywi.” ²⁶ Báhókó nókó nə, mmæt agú bhó tontó, bábhép yi be, “Agha ákwáy ye bebəŋ nepém enén nebhíki bhəŋ ngwenti?” ²⁷ Yesu ayinjí bhó dí arem be, “Ntá nkwájwan, mbi ápú, ke yěnyinjí épú cha Mandem.” ²⁸ Píta asá eyəŋ arem be, “Ná ne bhesé? Séró yéntiki enyinjí sékəŋo wə!” ²⁹ Yesu aghati bhó be, “Tetéter, mmü ane áró yě chí eket eyi, yě chí bəmayi abhen babhakanem yě chí abhen baghərə, yě chí máyi ne etayi, yě chí bəbhi, ne yě chí bakí yi éti ya ne éti Mbok Ndíndí. ³⁰ chəŋ Mandem anchye yi beyá menyinjí fá amik, ne chəŋ ampət ambəŋ beket, bənnə abhen babhakanem ne abhen baghərə, ne mánó, ne bə, ne bakí, ndəŋ besa betay. Chəŋ bo mánchye yi beyá nenyok, ke ndü mmik nkə Mandem anchye yi nepém enén nebhíki bhəŋ ngwenti. ³¹ Ke chəŋ beyá bo abhen bachi ambi néne, mándəp ansem, ne abhen bachi ansem, mandəp ambi.”

Yesu arem ndəŋ ane ajwi érat be chəŋ mángwáy yi

(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

³² Yesu ne baghəkó bhi báfa báre ko bəŋə Yerúsalem, yi ambi, bó ansem. Mmæt agú baghəkó bhi ne becháy békem bo abhen bákəŋo bhə. Apət asət baghəkó bhi bati byo ne apay nepak abho beghati bhə menyinjí ebhen bebəŋə befakari ntá yi be, ³³ “Ghók ká, sérəŋ nə chi Yerúsalem, ne mpok ségháká aré, chəŋ mánti Mmu ane áfú ntá Mandem, mánsət yi mamfyə amo bəbati bachiákap Mandem ne ntá batəŋ ebhé Moses, mándem be mángwáy yi, mámfye yi amó bo abhen bápú bo Israel. ³⁴ Chəŋ mánjəkə yi, mámpati batíé yi amæt, mánden yi ne ékpá ne mángwáy yi. Ke éghaka nəkə manywəp arət, ampətnsem ndü nepém.”

Yesu yi be münti abhəŋ bebhak mübetok

(Mt 20.20-28)

³⁵ Jems ne Jón, bə Sebədi bərók ntá Yesu bárem be, “Ntəŋ, séyən be ónkə yéntiki enyinjí ene sənikmæt be ónkə ntá yese.” ³⁶ Yesu abhép bhə be, “Bájəŋ nkə be yi?” ³⁷ Bákéme yi be, “Kə enyu ené bese séchəkə ne wə, amot ebhé awónem,

achák ebhé awógho mpok óbhak ndü enókó kefo eye ne kenókó.” ³⁸ Ke Yesu arem ntá yap be, “Bábhíki rinji enyinj ene báyan nka ntá yeka. Bákwáy beka menyu nkóp esonjari ane mbónjó ményú? Chonj mánkway beká bégu enyu newú enen mbónjó begu?” ³⁹ Bákéme yi be, “Sékwáy beka nò.” Yesu arem ntá yap be, “Teter chonj mánka enyú esonjari ene mégho ne mángu enyú newú enen mégú, ⁴⁰ ke mbíki bhonj betan beyap bo abhen bábhonj bechoko ebhé awógho. Mandem ke áchye bebhak ebho ntá bo abhen bábhónjó bebhak are.” ⁴¹ Baghok Yesu báchák bati byo bágthókó nókó enyinj ene Jems ne Jón bárémé, bábhó bebenti ne bhó. ⁴² Yesu abhinji bó mankem arem be, “Bárinji be, ntá bó mmik, bo abhen básot be báchí bafó, bábhonj beyá betan amfay bóbhap, ne bóbati básot beyá betan beka bóbhap mangok bhó. ⁴³ Ke ébhíki bhonj bebhak enyu yo ndü nkwo yweka. Mmu ane áyanj bebhak múnngo yweka, abhonj bebhak mübetok yweka, ⁴⁴ ne yéntiki mmu yweka ane áyanj bebhak mmü mbi abhonj bebhak nsem yweka, abhonj bebhak nsem ntá abhenefu mankem. ⁴⁵ Yé chi Me Mmu mfú ntá Mandem, mbíki twó be bo mántók me. Ntwó chi bebhak mübetok ne bechye nepém ene ndu beku beyá bhó mferé bhó ndü kesemé bebá.”

*Yesu abú Batímaos, nnémámík etok Jeriko
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)*

⁴⁶ Yesu ne baghokó bhi báchwop Jeriko. Ené bó báró Jeriko bérónj, ngémtay bo bare konjo bhó ansem. Nnémámík amot ane aka nnyén be Batímaos, mmó Timáyos, abhak nepaká mbi chókó. ⁴⁷ Aghokó nókó bé Yesu ane Násáret ke áfaét, abho bebik be, “Yesu! Mmó Mfó Debhít! Ghó me ntínsol!” ⁴⁸ Beyá bo báre sayti yi be ánychókó kpák. Ke akpik are bik ne eyonj amfay be, “Mmó Mfó Debhít, ghó me ntínsol!” ⁴⁹ Yesu ághókó nókó nò, ate arem be, “Binji ká yi antwó.” Bárók babhinji yi bárem be, “Faté twó, óké chay, ábhini wo.” ⁵⁰ Nnémámík wu ayók nde yi amese awu, afate, báya yi arók ntá Yesu. ⁵¹ Yesu abhép yi be, “Jyanj me nká wo yi?” Nnémámík wu akeme Yesu be, “Acha, nchí yanj be mpet ngó mbanj.” ⁵² Yesu arem ye ntá yi be, “Guré, neka ene néku onj.” Témté wu, abho begho mbanj, ne abho békónjo Yesu.

11

*Yesu achwe Yerúsalem mbó Mmu ane abhónj betan menkem
(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Yesu ne baghokó bhi bákó baghaka ndü bóbetok Betfáge ne Bétani ndü Njie Menok Olif, kekwo Yerúsalem. Ató baghokó bhi bati apay ambi. ² Aghati bhó be, “Dók ká ndü mótko ane achi afó ambi. Nechwe ane báchwe aré, chonj mángó mómpwónjó batu sesét, ane yé mmu abhikire ko ne yó. Kanjari ká, twó ne yó. ³ Mbák mmú ámbép bhe ntí ane bákànjari yó, ghati ká yi be, ‘Acha ke áyanj yo, ne chonj antó mántwo mánkeme yó témté.’” ⁴ Báfa bárók, bágtho mómpwónjó batu wu sesét nefi eket, nékú mbi. Bábhó békànjari yo. ⁵ Ené bákànjari mómpwónjó batu wu, bo abhen báchí are tée bábhép bhó be, “Ndaká yí bákànjari mómpwónjó batu wu?” ⁶ Baghok Yesu bágtháti bhó enyinj ene Yesu áréme mpok yi átó bhó. Báró ye bo mándok ne mómpwónjó batu. ⁷ Básot yo bárók ntá Yesu. Básót nden mfámuet yap básobheri mómpwónjó batu wu, Yesu achoko amfay. ⁸ Bo abhen bachi aré, báfere nden mfámuet eyap baghay ambi. Báchák báre kpoti béwuókéndé mángay noko ndü mbi ane yí áfaét are. Báchák báre kpoti kefbhé eken kébhónjó beyé mángay noko ambi. ⁹ Ndu bárónj, bo abhen báchi

ambì ne abhen báchi ansem báre bik mándeme nõkò be, “Sémbítí Mandem mfay! Mandem ánjét mmu ane átwò ndù nnyén Acha! ¹⁰ Mandem ánjét kẹfò etayese Debhít eken kẹtwò! Sémbítí Mandem mfay!”

¹¹ Nẹchwe yí áchwé Yerúsalem, arøk amem ekerákap Mandem, abyo yěntiki enyìj. Aghó nõkò bé mpok áfuet, asòt baghókò bhi bati byo ne ápay bárøk ndu mótòk Bétani.

*Yesu akw enok ene babhiji bé Fig ekuri
(Mt 21.18-19)*

¹² Nẹyi nõkò, ené Yesu ne baghókò bhi bárò Bétani bápɛtnsem, nsay akém Yesu. ¹³ Aghó enok fig nekò nesie ne beyé aré gẹbhese, arøk beyìjì mbák ákway béghò yě sẹpéménok are. Aghaka nõkò aré, ake ghó yěnyìj ebhiki fuet chi beyé, mbonyune mpok menok fig ményù kẹpem abhiki re ghaka nyaka. ¹⁴ Yesu arem ntá enok eyò be, “Bebho echòj, opú pẹre nyu kẹpem.” Baghók abhi báhok enyìj ene yí árémé.

*Yesu achwe amem ekerákap Mandem abók bakòsie
(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)*

¹⁵ Baghaka nõkò Yerúsalem, Yesu arøk achwe amem ekerákap Mandem. Abók bakòsie ne bo abhen bákù menyìj. Atakati béfémé bo abhen bákò esie bakáp bewupsi. Atakati nkwo menok bo abhen bátì bebhónó, ¹⁶ ne akaka bé yě mmu ámpókò enyìj ámfuet amem ekerákap Mandem ndu áyàj mbì mbìj. ¹⁷ Are tónj ye bho andeme nõkò be, “Pú basìj Mandem arem be, ‘Eket eya ébhòj bebhak chi ekeré nenikimuetì ntá bo betókò mmik menkem’, ke báyìbhíri yó érap chi eket ené baghép bábhése are!” ¹⁸ Bòbati bachiákap Mandem, ne batòj ebhé Moses báhok nõkò nò, báre yáj mbi beway yí bhése bhése mbonyune báchàj nyaka ngémtay bo abhen báchi are, ne ntí bé bòbhò bachi nyaka maknkay tontó ndù menyìj ebhen Yesu átòj. ¹⁹ Egháka nõkò beku, Yesu ne baghókò bhi bárò etok egho báfú.

*Enyij ene enok Fig ene ekuri étòj bhese
(Mt 21.20-22)*

²⁰ Bétì, ene Yesu ne baghókò bhi báfuèt bepɛtnsem, bághò enok fig ené Yesu areme bé epu pẹre kwáy ményu kẹpem, ndu énanj éjú te ne bakanj. ²¹ Píta atík nõkò enyìj ené Yesu árémé ntá enok fig eyò, arem be, “Acha, yìjì! Enok ené óréme be epu kwáy ményu kẹpem égu.” ²² Yesu akeme bhò be, “Bónj ká neka ne Mandem. ²³ Nchí ghati bhe be, yě agha ane ághàti njie be, ‘Fá fá dók kwén awu amem manyu,’ ne yí ke makati ndù ntí eni ke anoko be Mandem ákw nò ntá yí, Mandem ákw yò ntá yí mbonyune abhíkì makati be Mandem ákw enyìj ene yí areme emfakari. ²⁴ Nchí ghati ye bhe be yěntiki enyìj ené mánikmuet be Mandem anchye bhe, nokó ká be mánanj bábhòj yó ne chòj mbòhòj yò tetep. ²⁵⁻²⁶ Yěntiki mpok ane mmù yweka ánikmuet, ámfónjóri yěntiki mmu ane áká yí bebá. Mbák bákù nò, chòj Etayeka Mmu achi amfay ámfonjori be nkwo.”

*Bábhép Yesu ebhak ene betanj ebhi béfú
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)*

²⁷ Yesu ne baghókò bhi bápɛtnsem Yerúsalem. Ené Yesu ákò amem ekerákap Mandem, bòbati bachiákap Mandem ne batòj ebhé Moses ne bòbati etok bárók, ²⁸ bábhèp yí be, “Ntíki betanj óbhónó beka menyìj ebhen ne ókà? Agha áchyé wò betanj ebhò?” ²⁹ Yesu akeme bhò be, “Mẹ nkwo mbòj enyìj bebhèp be. Mbák mánkémé me yò, chòj me nkwo ngati bhe mmu ane áchyé me betanj beka menyìj ebhen mèkà.” ³⁰ Ghatí ká me, “Agha áchyé nyaka Jón Njwiti betanj

bejwiti bho? Mandem ke chí bõ mmik?” ³¹ Báre kem epáíti ne bati be, “Chõj séndem be yi? Mbák séndem be betan ebhen Jõn befú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yí bãbhíkí noko eyõj eyi?’ ³² Ke chõj séndem be yi? Séndem be, ‘Befú nyaka ntá nkwa?’ Bápú kway nyaka berem enyu eyõ ndu báchây ngémtáy bo abhen báchi aré mbõnyune bó mankem mánoko nyaka sayri be Jõn achi ndemekerõnti Mandem.” ³³ Ekã bákéme yi be, “Sébhíkí riñi.” Yesu aghati bho be, “Me nkwo mpú ghati ye bhe mmu ane áchyé mé betan beka menyin ebhen né mēkã.”

12

Nekã bakã betik ne mbõjõnki (Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

¹ Yesu abho bétem bó nekay néchák be, “Mmũfú achi nyaka. Atí nki api menok vain aré. Atep ebhá ene eghabheri nki ankem. Atém mbok aghoko nebhuet ane báyát kepem váin, be nnok ywi ámfu, mánsot, máná mmem. Ate mókerémfay amem nki wu bé ámbák nebhuet ane mmu áchõko ndũ bébhábhéri nki. Afyé ye bo aré be mánkã betik mánkõre nsáy ne yi. Arõ, arõk nekõ etõk echak. ² Mpok bekõk kepeménok ákwáy nõkõ, mbõjõnki atõ nkubetik ywi be ándõk ánsõt aywi ákõré mbwõt. ³ Ke bõ betik bho kechye. Bákém yi bádén, báfen apetnsem amó apay. ⁴ Mbõjõnki atõ mmõ-betik achak. Bákém awu nkwo bádén báfyé yi befuet anti ne báchye yi ntíanwõp. ⁵ Atõ anefu ane aká batí arat. Yí wu, bákém báwáy. Arõk ambi bétõ bakã betik abhenefu. Báku enyumõt ne bhõ. Bádén mbak, báwáy abhenefu. ⁶ Erõp chi njanã-mõ ywi ane yi are kõj. Ndũ ngwenti, mbõjõnki arem ne mmuet yi be, ‘Chõj ntõ mbõj mõwa. Yé yí, bãbhõj béchye yi kenõkõ.’ Afere ye mõywi atõ. ⁷ Ke bõ betik bho bãghõ nõkõ yi, bãbho berem ne bati be, ‘Yinji mbõj mõywi né, ne yí ke ábhõjõ menyie newú etayi. Twõ ká sènkem yi sengway bé etayi anán ángú menyin ebhi méndõp chi ebhese.’ ⁸ Mõywi wu áchwé nõkõ amem nki, bákém báwáy báfémeri ansem ebhá. ⁹ Bákaysi be chõj mbõjõnki wu anka yi ntá bo bhõ? Chõj antwõ angwáy bhõ anchye nki wu ntá bo bachak. ¹⁰ Bãbhiki re pay enyin ené basinji ndũ Ekáti Mandem bé:

‘Nkúbhé ntay enen batëket báguébhé bé nébhíkí ri, nõ ke nérõbhé ntay enen nékéme eket nechá batay áchák ankem?

¹¹ Chi Mandem Acha ke akã émbak nõ, ne chí erémé enyin ntá yesé.’”

¹² Yesu átém nõkõ nekay enen, bárinji be atém nekay enõ chí ãti yap. Báre yan bekem yi, ke ndu báchây beyã bo abhen báchi are, bårõ yi bårõk.

Bãbhép Yesu ãti nkãbhénti ndu báyan yi ánkwen anyu (Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

¹³ Bátõ mbõk bõnkwo Fárisi ne mbõk bo Israel abhen báté ansem Hérõd ntá Yesu ndu bebhep yi menyin mbõ ntá ndu beka yi ankwen anyu. ¹⁴ Bárõj nõkõ ntá Yesu bárem be, “Ntõj, sérinji be õhí mmu tetep, ne õpú tõj kériñámik. Sérinji bé õpú yinji mmu ndũ besí õncháy yi, ke õtõj tetep ãti menyin ebhen Mandem áyan bo mánkã. Ghati bhese, ebhé yesé éka be sènchi nkãbhénti ntá Mfõ Rom ke ébhíkí ka?” ¹⁵ Yesu arinji bapu amap, abhép bhõ be, “Ndaká yí mámpõ me? Tõj ká me ebhõkõ nkáp.” ¹⁶ Bátwõ yi ne ebhõkõ nkáp. Abhép bhõ be, “Ntí ághá né aré? Ne nnyén chi enen ághá?” Bákéme yi be, “Chí ntí Sisa, Mfõ Rom. Ne nnyén, chí ení.” ¹⁷ Yesu arem ntá yap be, “Chié yé ka Mfõ Rom yèntiki enyin

ene echi eyi, mánchye Mandem yéntiki enyiyi ene echi ene Mandem.” Bághókó nókó enyiyi ene Yesu areme, bápóp!

*Enyiyi ene bábhébhé Yesu éti neperénsem ndü nepém
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)*

¹⁸ Mbók bönkwó Sádusi bārók ntá Yesu babhep yi éti neperénsem ndü nepém. Bönkwó Sádusi bábhíkí noko nyaka be chon bawú mámpétnsem ndü nepém. Babhep yi be, ¹⁹ “Ntón, Moses asiyi ndü ebhé eyese be mbák mmu ángú ándó ngoré kebón yé mmó, mómayi abhón besot ngoré wu bé ámbé bó ne yi ndü nnyén manó ane agú. ²⁰ Bó chi amot bati tándrámot báchí nyaka. Ane mbi abháy ngoré, agú kebón yé mmó. ²¹ Ane ákòno asot kénkwésé wu ndü nebhay. Yí nkwo agú keró mmó. Éfákári enyumót ne ane ajwi bati arat. ²² Enyu yó enyu yó kpát mankem bati tándrámot bágu keró yé mō amot. Ndü ngwenti, ngoré wu nkwo agú. ²³ Ndu echi no, mpok Mandem ákà bawú mámpétnsem ndü nepém, ngoré wu ábhák ane agha? Ndu bó mankem, bati tándrámot, yéntiki mmú wap abháy nyaka yi.” ²⁴ Yesu akeme bhó be, “Bekwéné béchí ne bhe mbonyune bábhíkí riñi yé chi Eyon Mandem ne yé chi betan Mandem. ²⁵ Mpok Mandem ákú bawú mámpétnsem ndü nepém, bo bábhak mbó boángel awu amfay. Bápú pere bháy nebhay. ²⁶ Ne beyiyi neperénsem ndü nepém, bábhíkí re pay amem ekáti Moses éti mónak ane ágò ebhi ndu ádú nyaka keson? Bábhíkí pay ndu Mandem ághátí Moses be, ‘Mé nchí Mandem Ábraham, Mandem Aisek ne Mandem Jekóp?’ ²⁷ Ndem nó mbonyune yéndu Abraham ne Aisek ne Jekóp bāró mmiki ne, báchí nepém, ne Mandem achi ne bhó. Mandem áchí Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú. Bè bo Sádusi báchi ndü bekwéné tontó!”

*Ebhé Mandem ené échá ebhénéfú
(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)*

²⁸ Ntón ebhé Moses amot achi nyaka are. Aghók ndu Yesu áreme ne bó nkwo Sádusi. Ne ághókó náko ndu Yesu ákéme bebhep ebhap ne beyá kebon abhép yi be, “Ebhé Mandem ené échá bechak menkem chi ené?” ²⁹ Yesu akeme yi be, “Ebhé ené échá béchak menkem chi ené érém be, ‘Bo Israel, ghók ká. Mandem Acha ane ábhónó bhesé mankem áchí amot.’ ³⁰ ‘Ne obhón bekón Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efónó eye enkem, ne nkaysi ye nkem, ne betan ebhe menkem.’ ³¹ Ené éjwí bepay ebhé échí mbó eyó ne érém be, ‘Kón nti nkwa mbó enyu ókónó mmuet eye.’ Ebhé ene écha ebhen bepay epu.” ³² Ntón ebhé arem ntá Yesu be, “Ntón arem sáyri! Echi tetep mbonyu órémé bé Mandem Acha áchí amot, achák apú. ³³ Ne bekón Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne nkaysi ye nkem, ne betan ebhe menkem, ne bé nkón nti nkwa mbó enyu ókónó mmuet eye ari acha. Besí Mandem, bebhare bebhé ebhen bepay achá akabhé nya besón ankem ne akap achak ane bo báchyé ntá yi” ³⁴ Yesu aghó náko be ntón ebhé Mandem ane ákeme yi sayri ne kebon, arem ntá yi be, “Eróp wó chí mandú béró Mandem ambak ne wó mbonyu Mfó ábhák ne mmu ane áchí anten eyi.” Bebho mpok eyó, yé mmu kepere mō bebhep yi yényiyi.

*Mpeme Mandem afyé nyaka bariap be átó
(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)*

³⁵ Ené Yesu átón be Eyon Mandem amem ekerákap abhép bó be, “Ná batón ebhé Mandem bārém be Mpeme Mandem afyé nyaka bariap be átó chí ebhárémó Mfó Debhit? ³⁶ Efónó Bedyere akú nyaka mbón Mfó Debhit arem be Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, ‘Chókó fá ebhé awónem eya ndü enókó kenókó, kpate nkú bōmpap abhe mámbak mbó enók ene ónyáña

bekek aré.' ³⁷ Séghò fá be mbõñ Debhít àbhìñi nyaka Mpeemé be Acha. Ná Achà-re áyibhiri ambak ebháremò ywi?" Beyá bo babhõñ manjá k béghok menyin ebhen Yesu átòñ.

Yesu aghati bakoño bhi be mánsòt mpok ne bõ baru

(Mt 23.1-36; Lk 20.45-47)

³⁸ Ené Yesu átòñ arem be, "Sòt ka mpok ne batòñ ebhé Moses. Bákwòñ béghap, mánkò mansep ne bewubhe wubhé nden amuet nefisie be bo mánkaka nõkò bhò ne kenókò. ³⁹ Bákwòñ nkwo bechòkò ndũ bebhaká kenókò amem bekeré nenikimuet ne ndũ bepa. ⁴⁰ Ne bõ bhere ke mányie menyin mánkwésé ne yé chi beket ebhap ndũ mangwò, mánkò nõkò beróri nenikimuet baru besí bho. Chòñ ntémsi yap anjá ancha!"

Akap ane kénkwésé ngòré

(Lk 21.1-4)

⁴¹ Yesu achi nyaka kékwoót ekubhé nkáp amem ekerákap Mandem anjini nõkò ndu bo báfyè bakáp amem. Aghó ndũ beyá bõ nkáp bátwò, yéntiki mmu wap amfyè nõkò beyá nkáp amem. ⁴² Etaré nõkò, aghó ndu kénkwésé-ngòre ane eyi épú átwò, afyé bõbebhókò nkáp bapay abhen baru yéñyin. ⁴³ Yesu abhìñi bakoño bhi arem be, "Nchi ghati bhe be, akap kénkwésé-ne ácha ané yéntiki mmu. ⁴⁴ Ndũ beyá bakáp ké yéntiki mmu wap áféré mandú achye mbò akap, ke nchébhe ngòré ne achyé yéntiki enyin ene yi ábhòñ."

13

Yesu arem bé chòñ mánychòñti ekerákap

(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Nefú Yesu áfú amem ekerákap Mandem, nkoño ywi amòt arem ntá yi be, "Ntòñ, yinji. Báte ekerákap Mandem ene-o! Batáy ané básóre báté yó ári ácha!"

² Yesu akeme yi be, "Óghò berem beket ebhen? Mpok átwò ane ekerákap ene érdòñ amik enkem yéñyin keròp téé."

Chòñ bo mánychye nõkò bakoño Yesu beyá esòñòri

(Mt 24.3-14; Lk 21.7-19)

³ Etaré nõkò, ené Yesu achi chókò ebhé Njie Menok Olif ene éyinji ekerákap Mandem, Píta ne Jems ne Jõn ne Andru bárók ntá yi ansem ansem. ⁴ Bábhèp yi be, "Eta, ghati bhese, chòñ émfakari nõ ntiki mpok, ne ntiki erin ébhòñó beka bo mándinji be mpok ane ótwò aròp kékwoót." ⁵ Yesu abho béghati bhò be, "Sòt ka mpok bé yé mmu áké rwó bhe! ⁶ Beyá bo bátwò chòñ mánsòt nnyén ena mánten ambi, yéntiki mmu wap andem nõkò be, 'Me ke nchi Mpeeme ane Mandem afyé nyaka barièp be átò!' Ne mándwò beyá bho be mánjibhiri bati yap. ⁷ Ne mpok bághókò nsòñó-nenu báké chay. Menyú menyin ebhò bébhòñ befakari, ke eyo epu tòn be ngwenti mmik aghaka. ⁸ Chòñ betòk mbenu ne betòk béchák, bafõ etòk mánu ne batí bafõ etòk ne chòñ mmik anyikisi ndũ beyá bebhak, nsay ankwén etòk. Ke menyin ebhen menkem bechi chi mbò nebhònet enen bebe ntá ngòré ane ándõñsi.

⁹ "Ke sòt ka mpok! Chòñ mánkem be mánychye ntá bõbati etòk bõ mántan be. Chòñ mángwapti bhe amem bekeré nenikimuet. Chòñ mánte besí bõgòbhano ne bafõ éti ya be mángátí bhò Mbok Ndíndí éti ya. ¹⁰ Mbok Ndíndí abhòñ bégháka betòkò mmik menkem ke ngwénti antwò. ¹¹ Yéntiki mpok ane bákémé bhe ndu betan be, báké seme ambi ambi be, 'Chòñ sèndem be yi?' Mpok ánkway, dem ka yéntiki enyin ené éfú be anyu mbonyune Éfòñó Bedyere ke ághàti chòñ be enyin ené bábhòñó berem. ¹² Chòñ manò anchye nti manò ntá

bõbati be mángwáy. Chõn mbøk bachi mánkũ enyumõt ne bõbhap. Chõn mbøk bõ mánte nenu ne bachi ne manõ bhap, mánkũ be mángwáy bhõ. ¹³ Chõn menyũ bo menkem mámpap bhe ãti báchi bakõõ bha. Ke mmu ane átè kákáti te ndũ ngwenti, Mandem ápeme yi.”

Èrem esõõrì ene ebhõõ bétwõ Yerusalem

(Mt 24.15-28; Lk 21.20-24)

¹⁴ Yesu apet arem be, “Chõn mángõ ‘Èrem enyìn ene Mandem ápábhé’ téé ndũ nebhuet ane ébhiki bhõn bebhak. Mpok yõ, bo abhen bachi átú Judéya mámbúé mámbésé amfáy njie. [Yéntiki mmu ane ápáy ekáti-ne ámbúré antí, anjwimem.] ¹⁵ Mpok yõ, mbák éfákári bé mmu ákũ betik amfay eket eyi, áké sõõrì mmuet besep kpik be andok amferé menyìn anywóp ke ambue. ¹⁶ Ne mmu ane achi ebhi ákũ betik, áké rõn kpík anywóp ndu bebwóp nde yi. ¹⁷ Ne chõn émbép encha ntá baghoré ne menie ne abhén bábhak ne bõ amõ mpok yõ! ¹⁸ Nik nókó ká mmuet be barak ane áké fakari ne eso ndu ébè mmuet bébue mpok yõ. ¹⁹ Báké rõ menikmuet, mbõnyune esõõrì ené bo bábhõn mpok yõ chi enyũ esõõrì ene bábhíki re ghõ wáwák tẽ mmik ábhó. Ne mpok yõ ánán ámfuét, enyũ esõõrì yõ epu pere bhák wáwák. ²⁰ Ne mbõ Acha abhíki kpõt manywóp yõ be ake ya, mbũ yé nkwanwan amõt apu rap nepém. Ke Mandem akpõt mpok esõõrì yõ mbin ãti bo abhen yi áyábhé be mambak abhi. ²¹ Mpok yõ, mbák mmu ángátì bhe be, ‘Ghó ká Mpeme ane Mandem átó fá’, yé chi be, ‘Ghó yi awu!’ Báké noko be echì tetep. ²² Báké noko bé échì tetep mbõnyune chõn bõ betábhá mantwõ, yéntiki mmu wap andem nõkõ be yi ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átõ. Chõn baremé kepinti nsé nkwo mántwõ. Ne yéntiki mmu wap átwõ, ankũ nõkõ menyìnjì maknkay ndu berwõ bhõ. Ne mándwõ yé chí bõ abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi, mbák bábhõn mbi bekũ nõ. ²³ Sõt ye ka mpok! Nnán ngati nõ bhe menyìn ebhen ambì ambì.

Menyìn ebhen bébhõõ béfákari mpok Kristo átwõ

(Mt 24.29-31; Lk 21.25-28)

²⁴ “Mbák manywóp ane beyá esõõrì yõ ámay, mmok ánem témté, ntañ kepere ghõ, ²⁵ mambe ámfu amfay ánkwenti, ne betañ mfáy ményikisi. ²⁶ Ne chõn Mmũ ane áfú ntá Mandem ambesi ande twõ amem nebhán ne beyá betañ ne kenókó. ²⁷ Mpok yõ, chõn ntõ bõángel abha, mándok ndũ mmik nkem, bebho ndũ ebhókó mmik émõt beghaka ndu echak, mánsõt bo abhen Mandem áyábhé mánhem nebhuet amõt.

Enyìn ene nekáy enõkõ Fig nétõn bhese

(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

²⁸ “Ghók ká enyìn ene enokárem ene bábhìnjì bé, fig étõn bhese. Enán émbó betem befú, báriñi bé eso érop chi kékwõt. ²⁹ Echì enyumõt ne netwõ wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánán mángõ ndũ menyìn ebhen ne ngátì bhe béfákari, ãnjì ká be mpok netwõ wa arõp kekwo. ³⁰ Nchì ghati bhe tetep be menyìn ebhen menkem bébhõn befakari, ke mkpáká bhõ abhen echõn ámfuét. ³¹ Chõn mfay amfuet, mmik amfúét, ke Eyon eya épú fuét.

Yé mmu abhíki riñi nywóp ne mbõn mpok eyõ

(Mt 24.36-44)

³² “Yé mmu abhíki riñi nywóp ne mbõn mpok ane menyìn ebhen béfákari chõn. Bõángel Mandem bábhiki riñi, yé me Mmu mfú ntá Mandem mbíki riñi. Eta Mandem aywinti ke áriñi. ³³ Sõt yeka mpok, mámbak pé mbõnyune yé

mmu abhíkí riñi mbõñ nywõp enõ. ³⁴ Echi enyumõt mbõ mmũ ane árdñ nekõ, ke áperé rõ eket eyi, arõ yéntíkí enyih amõ bõ betik abhi, achye yéntíkí mmu wap ayi ntí betik. Aghati ye mababheri nyúbha bé ámbák pé. ³⁵ Bák yé ka pé! Bábhíkí riñi mbõñ mpok ane chi eket ápetnsem. Ke chí beku-a, ke ne nénti beti-a, ke manémnkõk-a, ke chi neyinywõp-a, yé mmu abhíkí riñi. ³⁶ Ebhíkí ri be yi ántwõ témchok antemeri bhe ndũ bábhàre keñõ. ³⁷ Mbõ enyu ngáti né bhe, ke nchí ghati bo mankem fá amik: Bák ká pé.”

14

Bõbati etõk báté eyu be mángwáy Yesu
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Erõp manywõp apay ndu ményie Epã Nekihñ ndu betik nefere Mandem áferé bo Israel ndũ kesem amem etõk Ijip, ne Epã Bret ane ábhíkí bhõñ yis. Bo bati bachiãkap Mandem ne batõñ ebhé Moses báre yan mbi bekem Yesu bhésé bhésé mangway. ² Báre rem be, “Séké kem yi mpok epa mbonyune bo bákway béchye esõñõri.”

Ngõré amõt atemti bawere eriep anti Yesu
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Yesu abhak etõk Bétani, amem eket Símun ane ánãñ ámé nyaka ebhanákwa. Ené yi ányie nenyié aré, ngõré amõt atwõ ne esáyri ékpémé bawerérip amen áyá nkáp. * Mõngõré wu asiép emi ékpémé bawet eyõ, apikiri mõ anti Yesu. ⁴ Ekũ mbõk bo abhen bachi are chõkõ bábénti tontõ, mándeme nõkõ ne bati be, “Mõngõré ne áchõñti bawerérip amen ndaká yí? ⁵ Bákway mbũ bétí mõ anchye nkáp ané áyá échá nkáp ane nkubetik ányie ndũ mmie, mánsõt nkáp wu mánychye ntá bachébhé bho.” Bõbhõ bábho beji mõngõré wu. ⁶ Ke Yesu arem be, “Dõ ká yi. Ndaká yi básõñõri yi? Akũ me erítí enyih. ⁷ Bachébhébhõ báchí ne bhe mpoknkem. Yéntíkí mpok ane mmu ákõñõ, ánkwák bhõ. Ke mpú bhak chõñ ne bhe mpoknkem. ⁸ Akũ enyih ené yi ábhõñõ mbi beku ntá ya. Awátí me ne bawerérip ke mpok bébhéme ne ankwáy. ⁹ Diní ká tetep be yéntíkí ebhak ené bághtëti Mbok Ndíndí ndũ mmik nkem, chõñ bo mándem éti enyih ené mõngõré ane áká.” Ne ndũ bo bárèm éti enyih ené yi áká, chõñ mántík nõkõ yi.

Júdas aka beti Yesu
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

¹⁰ Júdas Iskariõt achí nyaka mmũ amõt ndũ nkwõ baghõk Yesu bati byo ne apay. Afuét arõk ntá bõbati bachiãkap ndu beti Yesu ntá yap. ¹¹ Aghátí nõkõ bhõ nkaysi yi, bábhõñ manák. Báfyé bariép béchye yi nkáp. Júdas abho beyan ye mbi ndu beti Yesu ntá yap.

Yesu anyié nenyié Epã Nekihñ ne baghõkõ bhi
(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30)

¹² Ndũ nywõbhé mbi enen Epã Bret ane kebhõñ yis, nõ chi nywõp enen beway mõnkwõmen ndu bekũ nenyié Epã Nekihñ, baghõk Yesu bábhep yi be, “Jyan séndók sénkũ nenyié Epã Nekihñ ntá ye fá?” ¹³ Atõ baghõkõ bhi bati apay ne eyõñ be, “Dók ká afõ ndũ etõk egõho. Aré, chõñ mángõ mmu ane ápókõ ejõ manyiep. Konõ ká yi. ¹⁴ Chwe ká ndũ eket ené yi áchwe mángati mbõñõket be,

* **14:3** Bágõkõ ékpémé yõ ne ntay enen bábhiñi bé “Alabásta” ne bágõkõ bawerérip amõ ne bakan mõnok ane bábhiñi be “Nad”.

‘Etayesé ato bhesé sémber wə be, ekeré mankwə ené yi ábhónó ményie Epə Nekiñi ne baghəkó bhi aré échi fá?’ ¹⁵ Chəñ antón yə be móket ane áchíkí amfay, ndü ekerémfáy. Yéntiki enyinj ene séyán échi amem. Tonji ká yéntiki enyinj aré ntá yese.” ¹⁶ Baghək Yesu bhə bati apay bərok etək egho eyo. Bəgho yéntiki enyinj mbonyu Yesu ághati bhə, bákə nenyíé Epə Nekiñi bábhare.

¹⁷ Egháká nókó beku, Yesu atwə ne baghəkó bhi bati byo ne apay bəchəkó ményie nenyíé epə eyo. ¹⁸ Ené mányie nenyíé, Yesu arem be, “Dinjí ká tetep be mmu yweka amət áti chəñ me. Yi wu achi fá ne me ányie nenyíé enen.” ¹⁹ Ndak ane ákú bati ábé baghəkó bhi amem, bábho bebhep Yesu amət amət be, “Puyé me, pú nə?” ²⁰ Akeme bhə be, “Chi mmu amət ndü nkwo yweka batí byo ne apay. Yi nkwo ášəbhe awə amem nkúbhé ekpərə nenyie ene émət ne me.” ²¹ Chəñ Me Mmu mfú ntá Mandem ngu mbə enyu Ekáti Mandem érem. Ke chəñ émbep éncha ntá mmu ane áti me. Eri nyaka bé báké bhe yi wáwák.”

Yesu anyie nenyíé ngwenti eni ne baghəkó bhi

(Mt 26.26-30; Lk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

²² Ené Yesu ne baghəkó bhi mányie nenyíé, asot ekpokó bret akém awó. Achye bakak ntá Mandem abho bəbókóti anchye nəkə bhó ne beyəñ ebhen be, “Sot ka nyíé. Né chi mməét eya.” ²³ Asot yə nkóbhémém, áchyé nókó bakak ntá Mandem, abho bechye ntá yap. Básót. Nti anyü anchye nti. ²⁴ Yesu arem yə be, “Né chi manəñ ma. Akə nku ane Mandem ányü ne bəbhi ántéé.” ²⁵ Nchi ghati bhe be mpú pere nyu məmən, kpáte ewak ene mənyü mmém bakə amem Kefo Mandem.” ²⁶ Ndü ngwenti, Yesu ne baghəkó bhi bákway nekway bəchyé Mandem bakak. Báfú yə bákó amfay Njie Menək Olif.

Yesu arem be chəñ Pita andem be abhíkí riñi yi

(Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁷ Bəgháká nókó ndü Njie Menək Olif, Yesu aghati bhə be, “Chəñ bə mankem māmferə ntí ne me mbonyune Ekáti Mandem érem be, ‘Mandem ádep chəñ mbabheri bəghónómén angwép amik, nkwo bəghónómén ántaka ebhi. ²⁸ Ke Mandem ánanj ánká mpətnsem ndü nepém, chəñ njambi atú Gálili, mántemeri me aré.’ ” ²⁹ Pita akeme be, “Yé bə mankem mámbúé wə, me, mpú búé!” ³⁰ Yesu aghati Pita be, “Nchi ghati wə be, nkək apéré kok ndəñ epay nkúbhé beti ebhen, chəñ óndem ndəñ érat be əbhiki riñi me.” ³¹ Yé nə, Pita arem ne nti eni nenkem be, “Yé chí newú, chəñ ngu ne wə. Mpú bwe wə.” Baghək Yesu bəchák mankem bərəm enyumət.

Yesu arem ne niki mət amem mónki ane bəbhijə be Getsəmani

(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³² Yesu arək yə nebharé ane bəbhijə be Getsəmani ne baghəkó bhi. Aré, aghati bhə be, “Chəkó ká fa, məten mməet ambí ndu menikməet.” ³³ Asot Pita ne Jems ne Jón arək ne bhó. Arəp nsónso ne basémé anti. ³⁴ Arəm ntá yap batí arət be, “Basémé ajwí me anti mbə be áway me way. Chəkó ká fá, mambak pə ne me.” ³⁵ Arə bhó atén mməet ambí mandú. Akwen ne besí amik, abho menikməet, bəgho mbák ákway bəferə esəñəri ené échi yi ambí. ³⁶ Ndu nenikiməet eni arem be, “Eta, Etaya! Enyinj ené écha wə épú. Ku nkóp esəñəri ene ámfəét me ansem nti. Ke éké bhák mbə enyü məyán, émbák chi mbə enyü óyán.” ³⁷ Afate yə, apətnsem ntá baghəkó bhi abhen bati arət. Agho bhə ndu bəbhəre kenó. Anjeme bhó abhep Pita be, “Simun, bəbhəre chi kenó? Bəpú kwáy bəchəkó pə yé chí ndü neñókó nywəp némót-ə?” ³⁸ Aghati yə bhə be, “Bák ká pə, məník nəkə mməet, bé nemə néké dep be amik. Bəbhəñ nti, ke mməet apu bhe.” ³⁹ Apət arə bhó

arok anikmaet ntá Mandem enyumot mbó ndon ane mbi. ⁴⁰ Apetnsem, aghó bhó bati arat ndu bápét bákwené kenó. Bápú kwáy nyaka béchókó pé ndú kenó kéjwí bhó amík. Bó kerinjí enyinj ene bákway beghati yi. ⁴¹ Yesu aró bhó arok. Apéré nókó nsem ndon ane ajwí erat, arem ntá yap be, “Bábhuet bebhure kenó? Bábhuet béywémure? Ekway ná! Mpok akway ane bákem Me Mmu mfú ntá Mandem mánychye ntá dóbebá. ⁴² Faté ká, mmu ane átí me anánj achi kékwt. Séndók séntéméri yi.”

Bákem Yesu

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Ené Yesu abhuét berem ná ne baghókó bhi, ngók aywi amot ndú abhen bati byo ne apay ane aka nnyén be Júdas, achwop ne beyá bho. Bó bhó bábhák ne boakparenja ne nkík amó. Bóbati bachiákap, ne batonj ebhé Moses, ne bóbati etok ké bátó nyaka bhó. ⁴⁴ Júdas anánj achyé nyaka bhó erinj ene ékwák bó mándinj Yesu. Aká ná, ndú ághátí bhó be, “Mmú ane mébhene chonj chí yi. Kém ká yi mándok ne yi be áké bue.” ⁴⁵ Achúsbbhé nókó ebhak ené Yesu achi, arók akaka yi be, “Ntonj!” Abhene yi. ⁴⁶ Bó bhó barok *bákem Yesu babáyti. ⁴⁷ Ke mmu amot ane áchi kékwt, agwop akparenja ywi akpót atú nsem Mungo bachiákap Mandem chwát aguer amík. ⁴⁸ Yesu abhép bo abhen bátwó bekem yi be, “Bátwó bekem me ne boakparenja ne nkík mbó be nchí ngébbhé ntantanj? ⁴⁹ Nchí nyaka ne bhe amem ekerákap Mandem nénj neni ntonj noko, be kekém me. Ke echi enyu ene be enyinj ené básinjí amem Ekáti Mandem émfú tetep.” ⁵⁰ Afó ké baghókó bhi bárov yi babué.

⁵¹ Esakámu amot abhak aré ane áchi ne nden amuet nénép. Are konjo Yesu. Báyanj nyaka bekem yi, ⁵² ke abué ebhówó, nden ayi aróp bó amó.

Básot Yesu ntá bataná manyé

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Básot Yesu bárov ntá mungo bachiákap Mandem. Bóbati bachiákap Mandem ne bo bati etok ne batonj ebhé Moses báchem aré. ⁵⁴ Píta ákonjo nyaka bhó ansem nekó nesie, kpáte amem senta mungo bachiákap Mandem. Aré, arok achókó ne babhabheri angókó ngó angwaka noko ngó. ⁵⁵ Bóbati bachiákap Mandem ne bó echemé bataná manyé bachak mankem béré yanj bo abhen bákway bebbat Yesu barak amuet enyu ené bó bábhonj mbi beway yi, ke báke bhonj yé mbi. ⁵⁶ Beyá bho bápú barak babáy yi anti, ke menyinj ebhen bó béréme kebhá enyumot mbonyune báchi nyaka beyonj beyonj. ⁵⁷ Báchá káfáte ye básé nsé amuet Yesu be, ⁵⁸ “Séghok ndú yi árem be, ‘Chonj mmokoti ekerákap Mandem ene báté ne amó, ne beka manywop arat, nte échák ené puyé bo ke báté.’” ⁵⁹ Yé ná, bó nkwo kebhá eyonj émot. ⁶⁰ Mungo bachiákap Mandem afaté besí bo echeme eyó abhép Yesu be, “Óbhíki bhónj yényinj bekeme ndú menyinj ebhen bó bhen bárem be oku?” ⁶¹ Yé ná, Yesu achókó kprák, akere me yényinj. Mungo bachiákap Mandem apet abhép yi be, “Wó ke óchí Mperem Mandem afyé nyaka bariep be átò, wó ke óchí Mmó Mandem Mmu sébhónjó bebíti?” ⁶² Yesu akeme be, “Chi me, ne chonj mángwó Mmu ane áfú ntá Mandem chókó ndú enok kenókó ebhe awónem Mandem betanj menkem. Chonj mángwó ndú Mmu ane áfú amfay átwó amem nebhanj.” ⁶³ Yesu akeme noko ná, mungo bachiákap wu akém nden ene échi yimbónj amuet adak. Arem be “Sépét séyanj batisié mántwó mándem enyinj ene yi áká ndaká yí?” ⁶⁴ Bágghok menyinj ebhen yi áremé ndu bétónj bé áyenti mmuet ne Mandem. Bákaysi be yi? Báká eyonj émot be mángway yi.” ⁶⁵ Mbok eyap bábhó bépáti Yesu batié amuet. Básot nden

bágwot yi amík. Báre depti yi mándem nòkò be, “Ghati bhese! Agha ádébhé nò wò?” Babhabheri básot yi. Ndu báròn, mándepti nòkò yi.

*Píta arem be abhíkí riñi; Yesu
(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)*

⁶⁶ Ené Píta ábhuet amem senta múnko bachiákap Mandem, ngoré betok aywi amot arak ebhak ene Píta achi. ⁶⁷ Aghó nókó yi ndú áwàk ngó, ayinji yi dñi arem be, “Wò nkwo óchí mbá ne Yesu mmu Násáret-ne.” ⁶⁸ Píta atañja, arem be, “Mbíkí riñi enyinj ene órèm. Mbíkí riñi ntí ne nnet aré.” Arem nòkò nò, afa arak ate ndú nyúbha ene senta, [nkúbhé mpok eyo nném nkòk akók]. ⁶⁹ Ngoré betok wu aghó yi aré, apet abho berem ntá bo abhen báchi are téé be, “Mmúne achi mmú ywi nkwo.” ⁷⁰ Píta apet atañja. Ebhíkí tat, bo abhen báté aré ne Píta bárem ntá yi be, “Sayri sayri, óchí mmú ywi amot mbonyune wò nkwo óchí mmu Gálili!” ⁷¹ Ndòñ ayò, Píta arem be, “Mandem ántémsí me mbák mèsè chi nsé! Mbíkí riñi mbòñ mmú ane bàrèm nò òti yi!” ⁷² Nkúbhé mpok ayò, nném nkòk akók ndòñ ané ajwí épay. Píta atik ndú Yesu ághátí yi be, “Nkòk aperé kók ndòñ épay, chòñ óndem ndòñ erat be óbhíkí riñi me.” Agbòkò kebho, are di.

15

*Báròk ntá Páilet ne Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Bėti bėti, bóbati bachiákap Mandem ne bóbati etok ne batòñ ebhé Moses báté eyu ne nkwo echemé bóbati etok bácháak mankem. Báfyé yi ngem amó, básot baròk ntá Páilet, mmu Rom ane achi nyaka góbhanò atú Judéya mpok yò. ² Páilet abhép yi be, “Wò ke óchí né Mfò bo Israel?” Yesu akeme yi be, “Èchí mbo enyu órémé.” ³ Bóbati bachiákap Mandem bábhat Yesu beyá barak amuet besí Páilet. ⁴ Páilet apet abhép yi be, “Òbhíkí bhòñ yènyinj békéme? Ghok bebépti manyinj ebhèn bàrèm bé òkù!” ⁵ Ke yènyinj Yesu kerem. Páilet abhak maknkay tontò.

*Páilet akpót manyé Yesu
(Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)*

⁶ Góbhanò abhòñ nyaka epin be yèntiki mmíé, ndú mpok Epá Nekinj, áfere mükèñòñ amot ane bo báyan yi ámféré. ⁷ Mpok eyò bo bábhák ekerékenòñ. Báfyé bhò kenòñ ndu bápú noko bóbati etok ne ndu bágáébhé ebyòk amem etok kpát báway bho. Mmú wap amot aka nnyén bé Barábas. ⁸ Eká bho báròk ntá Páilet bé ámfere mükèñòñ nkúbhé mbonyu yi ákù yèntiki mmíé mpok Epá Nekinj. ⁹ Páilet abhép bó be, “Báyan mféré Mfò bo Israel amò be yi andakò?” ¹⁰ Páilet aríñi nyaka sayri be bóbati bachiákap bákem Yesu bátwò ntá yi ne yi chi òti mpabhamík. ¹¹ Yè nò, bóbati bachiákap Mandem báku ngémtáy bóbho mándem Páilet ámfere chi Barábas ekerékenòñ. ¹² Páilet abhép bó be, “Báyan ye be nka yi ne mmu ane bábhinj bé Mfò bo Israel?” ¹³ Bábhò bébik be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí.” ¹⁴ Ke Páilet abhép bó be, “Ntiki ebépti ndak yi ákù?” Ke ngémtáy bóbho bápét báre bik ne betañ be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí!” ¹⁵ Ndu Páilet áyan nyaka beku mbo enyú beyá bóbho báyan, áfere Barábas ekerékenòñ. Achye eyòñ bádén Yesu ne ékpá. Achye yi ntá yap bé mángó ndú ekotákátí.

*Batémé nenu báre yòkò Yesu
(Mt 27.27-31; Jn 19.2-3)*

¹⁶ Batemé nenu básot yi bárök amem áchá góbhano. Bábhiŋi batemé nenu báchák mankem nebhuet amot. ¹⁷ Báfyé yi nkú chu amuet ane ágháká yi te bekak. Básot bōbatábhénok abhén báchí nsense mání nta báfyé yi anti be chi ayí nta kefo. ¹⁸ Bábho beway Yesu mándem nako be, “Acha mfo bo Israel, kenóko kéchí eke etá!” ¹⁹ Báre deŋti yi anti ne menok. Mámŋati nako yi batié amuet ne mántep nako mánén besí bhi mbó be báchyé no yi chi kenóko. ²⁰ Bápóbbhé nókó béyóko yi, báfere nkú chu yi amuet, básót eyi yimbōŋ bákéme yi amuet. Básót ye yi bárök bego ndü ekotákátí.

Bágó Yesu ndü ekotákátí
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Ené bárōŋ, bátēmeri mmü etok Sírene amot ane aka nnyén bé Símun ndu afú ebhi arōŋ etok. Mányiere yi ámpókó ekotákátí Yesu. Símun achi nyaka chi Aleksánda ne Rúfos. ²² Básot Yesu bárök ebhak ené bábhiŋi bé Golgóta, nó chi “Nebhuet Ēnkónti.” ²³ Báchyé yi mmēm amen báchóbbhé ne babhé amen bábhiŋi be myrrh. Ke Yesu kenyu mó. * ²⁴ Bágó yi ndü ekotákátí. Básot nden eyi bekóre. Báguep ebháŋá bérŋi ane yēntiki mmu wap ábhōŋó básot. ²⁵ Bágó yi ndü ekotákátí mpok nywōp néghaka nkárenka nénenamot. ²⁶ Amfáy ntí Yesu, ndü ekotákátí, ebhok enok ebhak babhát. Básiŋ aré enyiŋ ené ékū ke báway yi. Básiŋ be, “Mfo bo Israel.” ²⁷⁻²⁸ Bágó nkwo ngébbhé ntantaŋ amot ndü eyi ekotákátí ebhe awōnem Yesu. Báká enyumot ne achák ebhe awoghó yi. ²⁹ Bo abhen báfuéré faét, bágháká nyaka are mánté, mánka ne bati, mánsokoti nako yi be, “Aha! Wō mmu ókway memokoti ekerákap Mandem, ne ónte yó ndü manywōp arat! ³⁰ Peme mmuet, ne fá ndü ekotákátí sep amik!” ³¹ Bōbati bachiákap Mandem ne batōŋ ebhé Mandem ne bōbati etok béré way nkwo yi, mándeme noko ne bati be, “Ápeme nyaka bo báchák, ke apú kway bepepe mmuet yi! ³² Dó ká séngó ndü Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, Mfo bo Israel, áfa ndü ekotákátí ansep amik. Mbák ánsép amik, chōŋ sénoko bé Mandem ke áto yi.” Baghép abhen bati apay báre sokoti Yesu nkwo.

Yesu agu ndü ekotákátí
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Egháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósi, ejuri ékwén etok enkem. Ebhák kpáte nkárénká érat ne ngósi. ³⁴ Egháká nókó mbó nkárénká eyo érat, Yesu abik arem be, “Eli, Eli, lama sabátani?” Nó chi, “Mandem wa, Mandem wa, ndaká yi óféré ntí ne me?” ³⁵ Mbok bo abhen báté kékwót báyiŋi, bághók nókó ndü Yesu ábiki enyu eyo, béré rem ne bati be, “Ghók ka, ábhiŋi Eláija!” ³⁶ Mmü wap amot ajiat arok asot ekuchá agwót antí mōnok asebbe yó amem ehyé mmém. Asá amfay, ateme Yesu anyu bé ánsóp. Arem be, “Dó séngó mbák Eláija átwō beferé yi ndü ekotákátí ne.” ³⁷ Yesu ábiki nókó, asebbe. ³⁸ Nkúbbhé mpok yo, ekát ene echi amem ekerákap Mandem égháre bebhok bepay befu amfay beghaka amik. ³⁹ Münti nkwo batemé nenu besa betay ane áté áyiŋi Yesu aghó enyu yi ágú. Ekū arem be, “Tetep, müne achi mbū chi Mmo Mandem!”

⁴⁰ Baghōré fú báté nekó nesie mánjiŋi nako. Mbok eyap báchi nyaka María ane etok Magdala, ne Salóme ne María nno Jems ane mōnkwen ne Jóses. ⁴¹ Baghōré bhó bákōŋo nyaka Yesu máncyé nako yi nekwak bebhó mpok ane yi áchi atú Gálili. Beyá baghōré báchak abhen bákōŋó nyaka Yesu Yerúsalem bábhak aré nkwo.

* 15:23 Babhé mo achi nyaka ndu beku yi áké ghok bebe tontó.

*Bábhème Yesu**(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)*

⁴² Eghaka beku ndü Nywəp Ntonṭi, ené bātōṅti mmuet béchwe ndü nywəbhé neywəmmuet, ⁴³ Joséf mmü Arimátia amət, afa ne netanṅanti arək ntá Páilet be ányché yi betanṅ ámfere Yesu amfay ekotákátí. Joséf achi nyaka mmü echem egho ene bōbati etək ane abhōṅ kenókó besí bho, ne ánoṅ nyaka mpok ane Mandem átwò ambak Mfò ntá bo abhen bachi abhi. ⁴⁴ Páilet ághókó nókó enyij ene Joséf árémé, abhak maknkay bérinj; bé Yesu agu. Abhinji müntí batemé nenu ane agho ndu Yesu ágù, abhép yi mbák anán agu tetep. ⁴⁵ Müntí batemé nenu wu aka bé anán agu. Páilet aghati ye Joséf bé ákway bérōṅ beferere erene Yesu. ⁴⁶ Joséf arək aku ésienden. Aferere ye asebhé amík. Anép ne ésienden eyo, arək afyé yi amem nmem enén bátémé ndü setárébhé. Afú abinjiri ye eremé ntay akuti nyünem. ⁴⁷ María ane etək Magdala ne María nno Jóses bághó nebhuet ane bábhure Yesu.

16*Yesu apetnsem ndü nepém**(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Nywəbhé neywəmmuet nefere noko, baghore bati arak báku bawereri ep ndu berōṅ bewati Yesu amuet. Bábhák María ane etək Mágdala ne María nno Jems ne Salome. ² Bėti bėti ndü nywəbhé mbi amem Sónde, báfú báre rōṅ ndü nmem. Báchwəp aré mpok mmok anán áfúú ³ Ené bó bárōṅ, báre rem ne bati be, “Agha ábinjiri chōṅ ntay amfere anyu nmem ntá yese?” ⁴ Bárēm nyaka no mbonyune ntay eno néchik nyaka tontó. Bápere chwəp aré, bághó bé bábinjiri no nérop chi nepak. ⁵ Baghore bhō báchwe amem nmem, bágho esakámu choko ebhe awónem eyap ne nkú pépép amuet. Becháy békém bó tontó. ⁶ Esakámu eyo éghati bhō be, “Báké cháý! Ndínj; bé báýāṅ Yesu ane Násáret ane bágó ndü ekotákátí. Apú fá. Mandem aka yi apetnsem ndü nepém nkúbhé mbō enyü yi árémé nyaka be ebhōṅ befakari. Twó ká ghō nebhuet ane bábhuré yi. ⁷ Dók ye ka ghati bakoṅo bhi, sayri sayri Píta, bé achi be ambi áron atú Gálili. Chōṅ mángō yi aré, nkúbhé mbonyu yi ághátí nyaka bhe.” ⁸ Baghare bhō báfú ndü nmem báre rōṅ ntiét ntiét mángwere noko ne bábhak maknkay tontó. Becháy beka bó kerem yényinj ntá mmu.

*Yesu abhesi ntá Maria ane Mágdala**(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)*

⁹ Yesu áfú noko ndü newú beti bheti ndü nywəbhé mbi ndü sōnde, ayambi atōṅ mmuet ntá María ane etək Magdala. Yí ke achi nyaka ngoré ane Yesu ábókó befōṅó bebábeba tándrámot béro yi. ¹⁰ María arak aghati ndak ane ntá bo abhen bákó noko nyaka ne Yesu. Atemeri bó ndü básème mándi noko. ¹¹ Ke bághoko noko be Yesu apetnsem ndü nepém ne bé María agho yi, báke noko bé echí tetep.

*Yesu abhesi ntá bakoṅo bhi bati apay**(Lk 24.13-35)*

¹² Etat noko, Yesu abhesi enyu echak besí bakoṅo bhi bati apay abhen báfu etək egho báko mándoko noko ndu mótok ebhi. ¹³ Etat noko, bárinji enyu mmu yi áchi. Bápetssem etək egho bághátí bakoṅo bhi báchá, ke yé mmu wap ke noko be echí tetep.

*Yesu abhesi ntá bakoṅo bhi bati byó ne amət**(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)*

¹⁴ Ansem mpok, ené bakoŋo bhi batí byo ne amət mányie nenyíé, Yesu afú bhə besí. Are bé ne bhə ne ntí be bágwət bati yap ne bábhíkí noko be yi apetnsem ndü nepém mbə enyü bo abhen báyám̄bi baghə yi bággháti bhó.

¹⁵ Aghati yě bhə be, “Dók ká ndü betəkó mmik menkem ghati nəkó ká Mbok Ndíndí ntá bə mankem. ¹⁶ Yě agha ane ánókó Mbok Ndíndí ne bájwíti yi, Mandem əpeme yi ndü bebú be ámbák mmü ywi mpoknkem. Ke mmu ane abhíkí ka menoko, Mandem əchye yi ntemsi ndü bebú bhi bebhet ne yi.

¹⁷ Chəŋ bo abhen mánókó mámbəŋ betəŋ békə menyíŋí maknkay. Chəŋ mámbok befóŋó bebúbebə ndü nnyén ena, chəŋ mándem beyəŋótək ebhen bábhíkí riŋí ndü nnyén ena. ¹⁸ Mbák mánkém nnyó ne awə, apú kə bhe yěnyíŋ, ne mbák mányú enyíŋ ené éwəy mmu, épú kə bhe yěnyíŋ. Chəŋ mányəŋə bómame amó anti mántəŋ.”

*Yesu apetnsem ntá Mandem
(Lk 24.50-53; Bk 1.9-11)*

¹⁹ Yesu Acha ánánjá nəkó bérem kepi ne baghəkó bhi, Mandem asət yi apetnsem amfay, achəkó ndü enəkó kenókó ndu ebhe awónem Mandem.

²⁰ Bakoŋo Yesu báróbhé nəkó, báre kə mángati nəkó Mbok Ndíndí mbänkem. Yesu Acha abhak ne bhə, achye bhə betəŋ bekə menyíŋí maknkay ndu betəŋ be Mbok Ndíndí ane bə bággháti bho achi tetep.

Mbok Ndíndí mbɔ enyũ Lúkas ásinjí

¹ Eta Tiófilos: Ōrínjì be beyá mámbɔ besinj menyinj ebhen befakari ndũ nkwo ywese. ² Básinj ěti menyinj ebhen bo abhen bághó ne bágháti bhese. Batísyé bhɔ bághɔ nyaka barak ayɔ te nebhònet, ke bábhak bɔ betok ndu bégháti bhɔ Eyɔn Mandem. ³ Eta, mbɔ enyũ membɔn nkwo nnán nkónó menyinj ebhen menkem sayri ndũ erɔri mpok, nkáysí bé eri be nsinj ngati wɔ enyinj émot émot enyu efakari. ⁴ Nchí sinj bekwè òndinj tetep ane ayinj menyinj ebhen bágháti wɔ.

Angel Mandem arem be chɔn mámbé Jɔn Njwiti

⁵ Mpók ane Hérɔd achí mfɔ atú Judéya, nchiakap Mandem abhak ane áká nnyén bé Sakaríá. Akù nyaka betik Mandem ne nkwo bo abhen babhinj be Nkwó Abíja. Nnyén ngɔré ywi nebhak be Elísabet. Yí nkwo afú ndũ nneréket Arɔn, nneréket bachiákap Mandem. ⁶ Sakaríá ne ngɔré ywi babhak chak besí Mandem. Bábhɔn kenókó ne Mandem, mámbure nɔkɔ bebhé bhi menkem bekwéné tí. ⁷ Ke bɔ kebɔn yé mmó mbɔnyune Elísabet achí nyaka nkongoré, ne bɔ bati apay mánán nyaka bákɔk.

⁸ Ewak émot, nkwo bachiákap ané Sakaríá bábhák ndũ betik. Ekù Sakaríá are kù betik mbɔ nchiakap besí Mandem. ⁹ Békónɔ epinj ené bachiákap Mandem, bágwep nyaka ebháná ndu beyap mmu ane árɔn ndũ mɔket ane achí te amem ekerákap Acha ndu besɔn enyinj ene échyè erítí * eriep amem ekerákap Mandem. Bagwep ebháná, ékwén amuet Sakaríá. ¹⁰ Mpok ákwáy nɔkɔ, bo bachem nefi ekerákap Mandem. Báre nikmuet ené Sakaríá achí amem ásdn enyinj erítí eriep eyɔ. ¹¹ Angel Mandem abhesi ntá yi, ate ebhe áwɔnem, ndũ nebhuet efeme-akap atú ane básn enyinj erítí eriep eyɔ. ¹² Mpok Sakaríá ághó yi achayti, becháy békém yi tontó. ¹³ Ke ángel wu arem ntá yi be, “Sakaríá, óké cháý! Mandem aghok nenikímuet ene. Ne chɔn ngɔré ywe Elísabet ampɔkɔ menie ambé wɔ mɔmbakanem, ne òbhɔn bédu yi nnyén bé Jɔn. ¹⁴ Ne chɔn ómbón beyá manák; ne beyá bo mámbɔn manák mpok bábhé yi. ¹⁵ Chɔn émbak nɔ mbɔnyune yi ábhák chɔn eremému besí Acha. Báperé bhé yí, chɔn Efónó Bedyere ambak ne yi tontó. Abhíkí bhɔn ményú mmém amen ákém mmu, ne yé chí mmem batanbatan. ¹⁶ Chɔn anja beyá bo Israel, mámpetnsem ntá Mandem Acha wap. ¹⁷ Chɔn Mówu anjambi ke Acha antwó, ne chɔn yí ambɔn betan ebhen Efónó mbɔ ndemekepinti Eláija, bé yi anku bachíbhɔ mánkɔn bóbhap, anku bo abhen bátánjti ne Mandem mámbón kebɔn, mámbak mbɔ bo abhen bachi chak besí Mandem. Chɔn yí anku bo mámbák ndũ nté ane bákway besyepi Acha.”

¹⁸ Ke Sakaríá abhép ángel be, “Chɔn ndíndí bé ané ndak achí tetep ná. Me ne ngɔré wa sékɔk tontó.” ¹⁹ Angel akeme Sakaríá be, “Dinjí bé me nchí Gábriel. Nchí téé besí Mandem, ne yimbɔn ke átó me be ngati wɔ mbok ndíndí ne. ²⁰ Ke òbhíkí noko enyinj ene ngati wɔ, ené ébhónó befufu tetep mbák mpok akway. Tëndu òbhíkí noko, chɔn ónkwén kebhók òkperere kwáy berem kepí kpáte nywɔp enén barietp amen afu tetep.”

* 1:9 Enyinj ene básn enchyé erítí eriep, ne ndũ eyɔndik bábhinj yo be, ‘Insens’.

21 Ndú mpok yó bo abhen báchyè Mandem bakak nefi ekerákap bare non Sakaría mámakati nòkò enyih ene eka yi are tat amem ekerákap. 22 Afú nókó, akereere kwáy berem kèpi ne bho. Are mak ne amó ntá yap. Bághó be aghò kenó amík anti fúú amem ekerákap.

23 Mpok ane Sakaría ábhak ndú betik áfúéré nókó, agure anywóp.

24 Ebhíki tat, ngoré ywi Elísabet apókò menie. Yí kéfú nefi ndú batan átay andem nókò be, 25 “Néne, Eta Mandem atoj me berindu. Aféré ntíanwóp ané mēbhōn nyaka besí bho.”

Angel Mandem arem be chōj mambé Yesu

26 Mpok menie Elísabet beghaka batan atandat, Mandem ató ángel Gábríel etok Násáret, atú Gálili. 27 Ató yi ntá ngósōj ane aka nnyén be María. Abhíki re riñi nyaka mbakanem. Mmu ane áká nnyén be Joséf ane áfú ndú nneréket Mfō Debhít ati nyaka bebhay María. 28 Angel wu átwó nókó ntá yi arem be, “Mmá, nkáká! Mandem ayet wó tontó!” Acha achí ne wo.

29 María aghoko nókò nò, ntí átáka yi amem, are bhep mmuet eyi bé, “Ntiki enyū bakak ne!” 30 Angel arem be, “María, óké cháý. Mandem atōj wó berindu. 31 Chōj ómpókò menie, ómbe mómbakanem, ne óbhōj bebhiñi yí be Yesu.

32 “Chōj yi ambak eremúu ne chōj nnyén eni nembak be Mmō Mandem Acha. Chōj Eta Mandem anchye yí enókó kefó ené Debhít mmu yi achi ebhárémó ywi. 33 Ne chōj ankém bo Israel mbō Mfō mpoknkem. Kefó eki kébhíki bhōj ngwenti!” 34 María abhép ángel wu be, “Chōj ané ndak ámbak ná, ené mbíki riñi mbakanem?” 35 Angel akeme yi be, “Chōj Efónó Bedyere ántwó ntá ye, ne betan Mandem Acha ménka ómpókò menie. Èti yó, mmó ane óbhe, ábhák nyáná ne mámbiñi yi be, ‘Mmō Mandem.’ 36 Yiñi Elísabet, mánó ywe ndu nneréket. Yēndu yi are kók ne bábhñi yi bé nkongoré, achí ne menie ndú batan átándát néne, ne chōj ambé mómbakanem. 37 Yēnyih epu cha Mandem.”

38 María arem be, “Menchí chí mūbetok Mandem, émfákári ne me mbō enyu órémé.” Angel arō ye yi arók.

María arək beghō Elísabet

39 Ebhíki tat, María afa, arək áyák, ndú etok njie emót atú Júda. 40 Achwóbhé nókó aré, arək achwe eket Sakaría, akaka Elísabet; 41 Mpok Elísabet aghoko bakak María, mmó ayonj mmuet amem menie ebhi ne Efónó Bedyere abhak ne yi tontó. 42 Abik ne betan arem ntá María be, “Ōchí ane Mandem áyéré ndú nkwo baghoré, ne áfók ámbák ne mmó ane óbhe chōj! 43 Ndé ka yi be Mandem anchye me ené enyū erem áfók, bé nnō Acha ántwó ntá ya? 44 Nēchwe óchwé ókáká me, mmó ane achi me menie ayonj mmuet ne manák. 45 Eri echa ntá yé mbonyune onókó bé chōj Mandem ankā ntá ye mbo enyu yí árémé.”

Nekwáy enen María akwáy ndu bebíti Mandem

46 María abho bébíti Acha be,

“Nti ena nékwáy ndu békáka Mandem Acha ne manák.

47 Efónó eya éñàk èti Mandem Mpeme wa.

48 Atōj me beyá berindu yēndu nchí chí mmóbetok ywi ne mpú yēnyih! Nēbho néne, chōj mkpáká bho enkem mámbiñi me be, ‘Ngoré ane eyi eri echa!’

49 mbonyune Mandem betan menkem, akā beyá menyihí maknkay ntá ya. Ne yí achí nyáná.

50 Aghò ntinso ne bō abhen báchyè yi kenókó, ndú mkpáká bho enkem.

51 Aká betan̄tí menȳiñ ne awó ywi, aták bo abhen báyòñ mmuét ne nkaysi ane achi amem bat̄i yap.

52 Aféré beremé bafò ndü menakó kefo ebhap, ákosi bo abhen bápú yēnȳiñ.

53 Achyé berítí menȳiñ ntá bo abhen nsay ánú bhò, abók abhen bábhòñó, bárøk amò amò.

54 Mandem akwak bo Israel, bó betok bhi.

Abhíkí ghòkòntik bariεp ami ntá bachĩmbi bhese be chòñ angò bhò ntĩnso.

55 Abhíkí ghòkòntik beghò Abraham ntĩnso, ne bebháré bõbhi mankem, mpoknkem!"

56 María achòkò ne Elísabet ndü batan̄j arát, ke àpetnsem eket eyi.

Nebhè Jòn Njwiti

57 Mpok ane Elísabet ábhòñó bébhé ákwáy nòkò, abhé mómbakanem.

58 Bakokosi bhi ne bõneréket, bághók nókò enyü ber̄inti ebhén Mandem átòñó yí, báre ñák ne yi. 59 Mmò ágháká nókò manywòp ánen, bo bárók bésíεp yí. Báre yàn beđu yi nnyén be Sakaría mbònyune chi nnyén Etayi. 60 Ke máyi arem be, "Nnyén eni nebhòñ bebhak chi Jòn." 61 Yé nò, bárem ntá yi be, "Yé mmu apú ndü nneréket aywéka ane ábhòñó nnyén enò!" 62 Bábhò ye memak ne amò ndu bebhεp chimò nnyén enen yi áyàn manchye mò. 63 Sakaría amak ne amò bé mánchyé yi enȳiñ ené yi ánsiñ aré. Báchyε nòkò yi enȳiñ asiñ aré be, "Nnyén eni chí Jòn." Bò mankem babhak maknkay tontó. 64 Témté wu Sakaría apet abho berem kep̄i ankaka nòkò Mandem. 65 Becháy békém bakokosi bhap mankem. Ne mbok menȳiñ ebhò ataka ndü betakó ñjie menkem atú Judéya. 66 Yé agha ane ághókò mbok menȳiñ ebhen befákári abhuerε bhò anti, amebhe nòkò mmuét eyi be, "Ntiki enyü mmú yi abhak chòñ?" Ebhak kponjorjor be betan̄j Mandem Acha béchí ne yi.

Nekwáy Sakaría

67 Efónó Bedyere abhak ne Sakaría, chi Jòn. Abho bérem kep̄inti be,

68 "Bakak ámbák ne Mandem Acha bo Israel, mbònyune atwò ndu bekwak bõbhi, ne ndu befére bhò ndü kesem.

69 Achyé bhese etan̄tí Mpeme

ane áfú ndü nneréket ané mübetok ywi Mfò Debhít.

70 Mandem aká nyaka baremé kep̄inti bhi abhen bachi nyánjá mandem enyü eyò tentεp,

71 be chòñ ampeme bhese ndu amó bõmpap abhese, ne amfere bhese amò bo abhen bapabhe bhese.

72 Arém nyaka be chòñ angó bachĩmbi bhese ntĩnso, ne ántik nku ane yi anyu ne bõbhi.

73 Nò chi enȳiñ ene Mandem aghati nyaka Etayese Abraham, ayiki bé yí ákú yò;

74 nò chi, befére bhese amò bõmpap abhese, ankwak bhese bé séntók nòkò chí yi, kebhan̄j becháy,

75 sémbák nyánjá ne chak besí bhi ndü nepém enese nenkem. ndü manywòp yesé fá amik ankem.

76 Ne wò mówa, chòñ mámbiñi wò be ndemekεp̄inti ane Mandem Acha, mbònyune chòñ òñjambi ke Acha antwò, be òntor̄ñi mbi ntá yi,

77 ònkú bõbhi mándiñi be chòñ yi amfòñori bebú bhap, ne ampeme bhò.

78 Mandem ywese ákà nò mbònyune ághò bhese ntĩnso tontó.

Chí ntínso ke néka yi áto chonj Mpeme ywesé,
yí amfú amfay antwò mbò nyienyíémok bèti.

⁷⁹ Atwò bechye bediéré ntá bo abhen bachi ndü ejuri
ne ndü becháy newú,
ne ndu beya bhese ndü mbi ane átwò bhese ne kpák.”

⁸⁰ Mówú agó atanj ndü nkwómuet ne ndü Efónó. Bechókó bhi bebhak amem
baso, anonj nòko nywòp enén yi átonj mmuet ntá bo Israël.

2

Nebhe Yesu (Mt 1.12-25)

¹ Mpok eyò Jógóstas abhak mfò Rom, achye eyonj bé mánsot mpáy bho
mankem abhen bachi ndü betòk ebhen bechi anten yi. ² Nepáy-bho enò nébhak
enén mbi mpok Kwirínias achi góbbhanò etòk Síria. ³ Yéntiki mmu aròk eyi
etòk ndu besinj nnyén. ⁴⁻⁵ Joséf nkwo afa Násáret atú Gálili aròk Bétlehem, atú
Judéya. Bétlehem abhak etòk ene babhe Mfò Debhít. Joséf aròk aré mbonyune
achi nyaka ebhárémò Debhít. Aròk ne María, ngoré ane yi ati bebhay be
mánsinj manyén. Abhak ne menie. ⁶ Ené bò bachi Bétlehem, mpok nebhe ayi
akway. ⁷ Abhé móm̄bi ywi, abhak móm̄bakanem. Anép yi ne nden, abhure
amem ekwòbhé nenyie nnya mbonyune bábhíkí bhonj nyaka ebhak bechòko
amem ekeré manko.

Bàngel ne babhabheri bághónómén

⁸ Ndü befi bhò, nkwo babhabheri bághónómén bábhak nefi ne bághónómén
eyap ndü atú etòk wu. ⁹ Àngel Mandem abhesi bò besí, bediéré Mandem beghò
bhò amuet ne becháy bekem bò tontó. ¹⁰ Ke àngel wu arem ntá yap be, “Báké
chay, mbonyune ntwò bhe ne Mbok Ndíndí ane áchye chonj bo mankem beyá
maják. ¹¹ Bábhè Mpeme yweka echonj etòk Debhít. Yí ke achi mmu ane
Mandem afyé nyaka bariep be áto. Yí chi Acha. ¹² Erinj ené étonj chonj be mmòre
chi be bághò chonj ndü mánébhé yi ne nden, bábhure amem ekwòbhé nenyie
nnya.” ¹³ Témté wu, ngémtay bòàngel Mandem babhesi bare kway mámbiti
nòko Mandem be

¹⁴ “Kendókó kémbák ne Mandem amfay;

kpák ambak fá amik ne bo abhen berindu ebhi bechi ne bhò!”

¹⁵ Bòàngel báro bhò, bapetnsem amfay. Babhabheri bághónómén babho
berem ne bati be, “Séndók ká Bétlehem séngó enyinj ene efakari, ené Mandem aku
sendinj.” ¹⁶ Báfá, báro ak ayak bághò Joséf ne María. Bághò mmòre nkwo bháré
amem ekwòbhé nenyie nnya. ¹⁷ Bághò nókó nò, barem éti menyinj menkem ebhen
àngel Mandem aghati bhò éti mówu. ¹⁸ Bò mankem abhen baghoko enyinj
ene bò bareme babhak maknkay. ¹⁹ Ke María abhure menyinj ebhò menkem
anti, ankaysi nòko bhò. ²⁰ Babhabheri bághónómén bapetnsem. Báre kway
mámbiti nòko Mandem mbonyuné menyinj menkem ebhen bághò ne ebhen
baghoko, bechi enyumot mbonyu àngel aghati bhò.

Bádu Yesu nnyén

²¹ Egháká nókó manywòp ánen, básyep mó, bádu yi nnyén be, Yesu, nnyén
enen àngel areme nyaka be babhonj bechye yi te mpok babhiki re pòkó menie
ebhi.

Bàro ak betonj Yesu nta Mandem

22 Mpok ákwáy ane Joséf ne María barəŋ beka mbənyu ebhé Moses éřem be mánkə ndu bebhak pépép besí Mandem mpok ngoré abhé, bápókə Yesu bārək Yerúsalem ndu betəŋ yi ntá Mandem Acha, 23 mbənyu básin nyaka ndü Ebhé Mandem be, “Yěntiki mǎmbi ane achi mbakanem, bábhəŋ bechye yi ntá Mandem. 24 Bábhəŋ nkwo bechye akap ébu wu ane achi ‘Bǎbebhəŋó bepay, mbák epu nǎ, bebhep bepay, bekoŋo ebhé Mandem.’” * 25 Mpok eyo, mmu abhak Yerúsalem ane aka nnyén be Símiön. Abhak chak anchye nǎkə Mandem kenókó. Anəŋ nyaka mpok ane Mandem átwə ankwenə bati bo Israel. Ne Efónó Bedyere abhak ne yi. 26 Efónó Bedyere anəŋ akə nyaka yi arinji bé apú gu keghó Mpe me Mandem afye nyaka bari ep be áto. 27 Efónó Bedyere akə Símiön arək ndü ekerákap Mandem. Nnə ne chí Yesu báchwe aré ne yi ndu betəŋ yi ntá Mandem bekoŋo ebhé Moses. 28 Símiön aghə nǎkə mǎr é asot yi akém amə abiti Mandem bé:

29 “Acha, əkə bari ep amə afü tetep, do yé me, mmǎbetok ywe ndók petii,

30 mbənyune nnəŋ ngo ne amík mmu ane óto be ampeme bhese.

31 Mpe me ane ótəŋti be bǎ mankem mángo.

32 Achí erəŋə betəŋ bo abhen bápú bo Israel mbi berinji wə, ne be kenókó kəntwó ntá bǎbhe, bo Israel.”

33 Chí ne nnə babhak maknkay beghok menyin ebhen Símiön are me éti Yesu.

34 Símiön ayét bhə, arem ntá máyi María be, “Mandem ayap mǎne be ankə beyá bo Israel mankwen ne be anjon abhenefu, ne be ámbák erin éné bo bārəm be bápú yan.

35 “Ne chəŋ ene énkə be nkaysi ane achi bo ánti ambo befü kponorəŋ, ne wə əmbəŋ beyá basémé éti mǎne mbə mmu ane eekak éyémé yi anti.”

36 Mpok eyo, ngoré ane áká nnyén be Ana abhak Yerúsalem. Abhak ndemekepinti Mandem. Abhak mmǎ Fanuel, ebhárémə ane nneréket Asha. Akək nyaka tontó ne anəŋ achi nyaka ekeréebhay ndü mamié tándramət ke nném aywi əgu. 37 Arəp kənkwésé, te mpok ane yi aghaka mamié besa menwi nsem anwi. Yi kerə berəŋ ndü ekerákap Mandem ndu bechye yi kenókó, ne are nikmæet ambak nǎkə ndü netarənsay, beti ne ngósí. 38 Nkúbhé mpok eyo Joséf ne María bārək ne mmó. Aghó nǎkó mǎr é, achye bakak ntá Mandem andeme nǎkə beyá menyin éti mmó, ntá bo abhen mánəŋ nyaka be Mandem amfere bǎ Yerusalem ndü esəŋəri.

39 Joséf ne María manəŋə nǎkə beka menyin menkem bekoŋo ebhé Mandem, bápətnsem ne mmó etək eyap Násarət atú Gálili. 40 Yesu arək ambi bəgo ne bébhəŋ betəŋ. Abhəŋ beyá nerinji ndak ne áfók Mandem abhak ne yi.

Yesu arəp ansem amem ekerákap Mandem

41 Yěntiki mmíé, chí ne nnə Yesu bārəŋ nyaka Yerúsalem ndü *Epǎ Nekinji.

42 Mpok yi aghaka mamié byo ne apay, bārók ndü epǎ eyo mbə enyu esí. 43 Epǎ é máy nókó, bare petnsem etək eyap ke Yesu arəp Yerúsalem, chí ne nnə kerinji.

44 Bákə ndü nywəp nenkem mánkaysi nǎkə be yi achi ndü nkwo wap. Bágħó nókó be apú ne bhə, babho beyan yi nenti mamæere bhap ne bǎneréket awap.

45 Báyán nókó yi keghə, bápətnsem Yerúsalem ndu beyan yi aré. 46 Egháká nǎkə manywəp arát, bágħó yi amem ekerákap Mandem chəkə ne batəŋ ebhé, ndu aghək menyin ebhen bǎ bārəm, ne ambəbhe nǎkə bǎ bebhep. 47 Bo mankem ebhen bágħók menyin ebhen yi arəm bábħák maknkay éti menyin ebhen yi arinji ne enyü ene yi akémə bhə menyin ebhen bábħəp yi. 48 Mpok ane chí ne

* 2:24 Lk 2.22-24; Lévitikos 12; Nomba 18.15-16.

nnɔ bǎghó yi, ebhak bhɔ chi enyɪŋ maknkay. Nnɔ abhép yi be, “Mówa, mbu abhiki kɔ etaye ne me enyune!”

⁴⁹ Mme ne etaye sékɔ, séyàŋ wɔ ne beyá becháy anti. Yesu akeme bhɔ be, “Báyàŋ mbu me ndaká yí? Bǎbhíkí rɪŋi be mbɔŋ bebhak amem eket Etaya?”
⁵⁰ Ke nnɔ ne chi keɟwimem ndú enyɪŋ ené yi areme ntá yap.

⁵¹ Apet ye nsem Násáret ne bhɔ, abhak ne bhɔ sayri aketanŋtí. Máyi abhare menyɪŋ ebhen menkem anti.

⁵² Arak ambi bégo ndú nkɔwɔmɔet ne ndú nerɪŋɪndak. Mandem abhón maŋak ne yi andak nɔkɔ chí ambi. Ebhak enyumot ne bo.

3

Jɔn Njwiti arem eti Yesu

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹⁻² Mpok Jɔn mmɔ Sakaríá achi amem baso, Mandem achye yi menyɪŋ ebhen yi ábhónɔ beghati bho. Mpok Tibériɔs achi mfo ngo ane etok Rom ndú mamié neku, Póntiɔs Páilet abhak góbhanɔ atú Judéya, Hérod abhak múnti atú Gálili, mómáyi Filip abhak múnti atú Itúria ne Trakonítis, ne Lisánias abhak múnti atú Abilene. Káyfas ne Anas babhak bɔbati bachiakap Mandem. Mandem aghati Jɔn mmɔ Sakaríá enyɪŋ mpok yi achi amem baso, ³ Jɔn arak ye ndú betok menkem ebhen bechi atú Nnyén Jódan, angati nɔkɔ bho Eyɔŋ Mandem be bo mántiknsem ndú bebú ebhap mánjwítí bhó be Mandem amfonɔri bebú ebhap. ⁴ Ebhak mbɔ enyú Aisáya ndemekepinti Mandem asɪŋi nyaka amem ekátí yi be: “Mmú achi amem baso ábik ne eyɔŋ amfay andeme nɔkɔ be, ‘Tonŋtí ká mbi ane Acha áfuèt aré.

Ká ka mbí ywi ambak chak.

⁵ Chók ká yéntiki éyémé, mánkɔ yéntiki nɔje ngo ne yéntiki mónɔje andɔp mmik nebhuet. Nyabhé ká babhi ane achi nótí nótí, mándansi ané achi gbokotí gbókótí,

⁶ ne chɔŋ bɔ mankem mángɔ ndu Mandem ápème bho.’”

⁷ Jɔn arem ntá beyá bo abhen bárɔŋ ntá yi bé yi anjwiti bhó be, “Bé befé! Agha áyéhé be batú be máŋjan mbi ndu bebue ntemsi Mandem ane átwɔ?”

⁸ Bǎbhɔŋ bekɔ menyɪŋ ebhen bétɔŋ be bátiknsem ndú bebú ebheka tetep. Báké chɔkɔ mándem bé báchí bebhárébhɔ Abraham. Dɪŋí ká bé Mandem ákwáy besot batay áne ankɔ yó ámbak bebhárébhɔ Abraham. ⁹ Yé chí néne, seti séchí bháré, ne bákway bekpɔt yéntiki enok ene epu nyu berítí kepem te ndú bakan, mángɔep angó.”

¹⁰ Bó bhɔ bǎghókó nókó nó bábhɔp Jɔn be, “Yi sébhónɔ ye beku?” ¹¹ Akeme bhɔ be, “Mmu ane ábhónɔ nkú epay ányché amot ntá ane abhiki bhɔŋ, ne mmu ane ábhónɔ nenyié ánkóré ne ane abhiki bhɔŋ.”

¹² Babhebhé nkabhenti nkɔwɔ bárók be yi anjwiti bhɔ. Bábhɔp yi be, “Ntɔŋ, yi sébhónɔ beku?” ¹³ Jɔn akeme bɔ be, “Báké sot nkábhénti éntcha ané bábhɔŋ besot.” ¹⁴ Mbok batemé nenu nkɔwɔ bábhɔp yi be, “Yi sébhónɔ beku?” Akeme bhɔ be, “Báké sot nkáp ntá mmu ne betan, báké bhat mmu ndak amuet; dɔ ká akap ané báchyé bhe ndú betik ebhen bákú ánkway bhe.”

¹⁵ Bo bábhaka nyaka nti ndú menyɪŋ ebhen Jɔn arəm ne ebhen yi ákà. Ekɔ bábhɔ bebhɔp mmuet mbák Jɔn ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariɔp be áto. ¹⁶ Jɔn akeme bhó be, “Méjwítí bhe ne manyiɔp. Ke mmu ane acha me átwɔ. Mbíkí kwáy mmu ane nchí kanari nkɔwɔbhénya bekek ebhi. Anán

ántwō, chōŋ anjwiti bhe ne Efónō Bedyere ne ngō. ¹⁷ Atwō ne nchán myákáti awō ndu béchák nkway be amfáp ene eri ne bekpáfu. Anánh ánká nō, ansot mbwot anten ndu nkpané, anyō mmik, ansot bekpáfu amfye amem ngō ane apu neme.”

¹⁸ Jōn arem beyá menyih bechak ndu beye bhō nti ndu ánu beka mánoko Mbok Ndándi ane yi aghati bhō. ¹⁹ Jōn aji Mfō Hérōd be akwen ebhé Mandem ndu ásré Heródias ngōré mó máyi ábhay. Aji yí eti barak abáabā achak ankem ane yi áká. ²⁰ Ne mémáka ndū ebhō menkem, Hérōd arem báfé Jōn amem ekerékēnōŋ.

Jōn ajwiti Yesu

(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

²¹ Bápéfe fe Jōn, anánh ájwiti nyaka bho. Ajwiti Yesu nkwo. Ne mpok Yesu ánikmæet, nebu nénéne. ²² Efónō Mandem asot mkpá ebhōŋō aseŋ yi amæet. Eyōŋ efú amfay erem be, “Wō ochí Mōwa. Nkōŋ wō tontó. Jchye me beyá manák”

Bachĩmbi Yesu Kristo

(Mt 1.1-17)

²³ Mpok Yesu ábhō betik ebhi, achi nyaka mbō mamié esá nsem byó, bo mándem nōkō be Yesu chí mmō Joséf mmō Héli, ²⁴ Héli mmō Mátat, Mátat mmō Lévi, Lévi mmō Mélki, Mélki mmō Jánai, Jánai mmō Joséf, ²⁵ Joséf mmō Matátias, Matátias mmō Emōs, Emōs mmō Náhūm, Náhūm mmō Esli, Esli mmō Nágai, ²⁶ Nágai mmō Máat, Máat mmō Matátias, Matátias mmō Sémen, Sémen mmō Jōsek, Jōsek mmō Jōda, ²⁷ Jōda mmō Joánan, Joánan mmō Résa, Résa mmō Serúbabel, Serúbabel mmō Síltiel, Síltiel mmō Nerí, ²⁸ Nerí mmō Mélki, Mélki mmō Adi, Adi mmō Kósam, Kósam mmō Elmádam, Elmádam mmō Er, ²⁹ Er mmō Jóshua, Jóshua mmō Eliésa, Eliésa mmō Jórīm, Jórīm mmō Mátat, Mátat mmō Lévi, ³⁰ Lévi mmō Símiōn, Símiōn mmō Júda, Júda mmō Joséf, Joséf mmō Jónam, Jónam mmō Eliákim, ³¹ Eliákim mmō Meléa, Meléa mmō Ména, Ména mmō Matáta, Matáta mmō Nátan, Nátan mmō Debhít, ³² Debhít mmō Jése, Jése mmō Obed, Obed mmō Bóas, Bóas mmō Sálmon, Sálmon mmō Náshōn, ³³ Náshōn mmō Amínadap, Amínadap mmō Rám, Rám mmō Hérōn, Hérōn mmō Péres, Péres mmō Júda, ³⁴ Júda mmō Jekóp, Jekóp mmō Aisek, Aisek mmō Abraham, Abraham mmō Téra, Téra mmō Náho, ³⁵ Náho mmō Sérug, Sérug mmō Réu, Réu mmō Pélek, Pélek mmō Eba, Eba mmō Shéla, ³⁶ Shéla mmō Kainan, Kainan mmō Afásad, Afásad mmō Shém, Shém mmō Nóa, Nóa mmō Lámek, ³⁷ Lámek mmō Metúsela, Metúsela mmō Enok, Enok mmō Járet, Járet mmō Mahálálel, Mahálálel mmō Kánán, ³⁸ Kánán mmō Enos, Enos mmō Sét, Sét mmō Adam, Adam mmō Mandem.

4

Satan amō Yesu

(Mt 4.1-11; Mk 1.12, 13)

¹ Yesu ápéfe fú ndū nnyén Jōdan, ajwi ne Efónō Bedyere. Yí akū Yesu arōk amem basō, ² abhak aré ndū manywōp besa bepáy Satan amō nōkō yi. Yí kenye yēnyih ndū manywōp eyō ankem. Ndū ngwenti manywōp eyō nsay akém yi. ³ Satan arōk arem ntá yi be, “Mbák ochí Mmō Mandem, chyé eyōŋ be ntáy enen enjibhírí néndōp ekpōkō bred.” ⁴ Yesu akeme yi be, “Echí amem Ekáti Mandem be, ‘Puyé nenyíé nónó ke nékēm nepémé mu.’”

⁵ Satan asot yi akó ndü nebhuet ane achi te amfay atón yí betókó mmik menkem ne kefo eken kéchí aré ndu mómbinjí mpok. ⁶ Arém ye ntá yi be, “Báchyé betan ne kefo mmik nkiem ntá ya, ne nchí kway bechye ko ntá yé agha ane nkónó. Chón nchyé wó bóbben menkem ne kefo ekap. ⁷ Mbák óntép mánén amík, ónchye me kenókó, mbó Mandem ywe, chón menyin ebhen menkem ménndap ebhe.” ⁸ Yesu akeme bé, “Ekáti Mandem érem be, ‘Mmu abhon bechye kenókó chi ntá Mandem Acha, antók chí yí aywintí.’ ”

⁹ Satan asot yi bárók Yerúsalem, bákó ndü nebhuet ane áchí te amfay ndü ekerákap Mandem. Aré, arém ntá Yesu be, “Mbák óchí Mmó Mandem, dók, ¹⁰ téndu echi amem Ekáti Mandem be, ‘Chón Mandem anchye eyon bóángel bhi mántwó manchye wó nekwa.’ ”

¹¹ Ekáti Mandem épet érem be, ‘Chón mánkruép wó ne amó yap, bé óké tem ekak ndü ntay.’ ”

¹² Yesu akeme yi be, “Ekáti érem be, ‘Óké mó Mandem Acha ywe.’ ” ¹³ Satan ámó nókó Yesu ndü beyá babhi kekém yi, aró kpík yi.

*Yesu abho betik ebhi atú Gálili
(Mt 4.12-17; Mk 1.14, 15)*

¹⁴ Yesu apet ye nsem atú Gálili ndü betaná Efónó Bedyere. Mbok yi ataka atú Gálili wu ankem. ¹⁵ Are tón bo Eyon Mandem amem bekeré nenikímuet bo Israel, ne bo báré chye yi kenókó.

*Bábyak Yesu amem etók Násáret
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)*

¹⁶ Yesu afa, arók Násáret, etók ene máné yi aré. Mbó enyü epin eyi echi nyaka, arók amem ekeré nenikímueti ndü nywóbbhé neywémuet bo Israel. Ebhíkí tat, afate bepay Eyon Mandem. ¹⁷ Báchyé yi ekáti ene ndemekepinti Aisáya. Anene yó, ndü nebhuet ane básinjí bé:

¹⁸ “Efónó Mandem Acha achi ne me mbonyune, ayap me bé ngátí Mbok Ndindí ntá bachébbého. Ato me, be ntwó ngátí bo abhen bachi ndü yéntiki enyü kesem, be chón mámfere bho are. Ne bé chón amík anene manémámik, ne be chón mánychye ngangan ntá bo abhen batí bakwánwan mányiere bho amík.

¹⁹ Ato me bé mbé ntá bho be mpok ane yi átón bó beríndu bhi akway.”

²⁰ Yesu ánáná nókó bépay ekáti yó, akuti yó, akeme ntá münti arók achoko amík. Bó mankem abhen bachi amem ekeré nenikímueti bátép yi amík amuet. ²¹ Abho ye beghati bho be, “Echón, enyin ene basinjí men árem éfákári mbó enyü bághókó.” ²² Bó abhen bachi aré, bárém berítí menyin éti yi, ne babhak maknkay éti berítí kepi eken kéfú yi anyu. Ke bábho bebhep be, “Pú mmó Joséf né?” ²³ Yesu arém ntá yap be, “Chón mántem me nekay enen éti ya be, ‘Ngan, bú mmuet eye. Menyin ebhen seghoko be óku awu etók Kapřnaum, ka bhó fá amem etók eye nkwo.’ ” ²⁴ Yesu arém be, “Nchí ghati bhe be, bápú ka ndemekepinti amem etók yi. ²⁵ Ke nchí ghati bhe be, mánkwésé bayá nyaka amem etók Israel ndü mpok ndemekepinti Eláija. Mpok yó manyierp kekwen ndü mamié arat

ne ebhók, ne eremé nsay ékwén ndü etók Israel enkem. ²⁶ Ke Mandem ábhíki tó nyaka Eláija ntá yé kénkwésé amot, ebhíkífuet chi ane achi etók Sárefat, atú Sídón, etók bo bachak. ²⁷ Ne ndü mpok ndemekepinti ane áká nnyén be Eláisha, beyá bõ ebhanákwa bachi nyaka amem etók Israel. Ke yé amot Eláisha ábhíki bu, ebhíkífuet chi mmü etók echak, Náman, mmu Síria.” ²⁸ Bo mankem abhen bachi amem ekeré nenikímuetí, bágthókó nókó nó, bati ábé bhõ amem tontó. ²⁹ Báfáte bákém yi, bafu etók ne yi. Ndü etók yap echi amfáy nje, básót yi barak ndü nkókónjie bé mámpúrí yi ankwen aré. ³⁰ Ke ayibhiri mmuét, anone, afuét nenti nap arak ebhakayi.

Mmu ane efónó ebúba échyè yi esòjori
(Mk 1.21-28)

³¹ Yesu apet asep arak Kapënaum, etók eghe, atú Gálili. Aré, are tón bo amem ekeré nenikímuetí bo Israel ndü nywõbhé neywëmuet enap. ³² Bábhák maknkay tontó éti enyu ene yí átòn mbonyune átòn nyaka mbõ mmü ane árèm émay. ³³ Mmu amot abhak aré ane efónó ebúba ésjòri. Are bik ne eyon etajatan andeme nõkõ bé, ³⁴ “E! Yesu, Mmu Násáret, õbhõn yí bekã ne bhesè! Jtwo fá beway bhesè? Ndiní mmu wõ õchí. Jchí Mmu Nyáná ane Mandem átó!” ³⁵ Yesu asáy efónó yõ be, “Kusi! Fú yi amuet!” Efónó yõ eguap mmü wu amik besí bhap. Ke éfú yi amuet kekã yi yényin. ³⁶ Bõ mankem bábhák maknkay, ne babho bebhep bati be, “Eyõn ené mmü-ne échí né ná e? Asay befónó bebúbèbè ne betan bé mémfu bo amuét, ne mémfú.” ³⁷ Ne nsorjo Yesu ako ataka atú etók wu ankem.

Yesu abú beyá bõmame
(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

³⁸ Yesu afa ekeré nenikímuetí yõ, arak, ndü eket Símun. Nnõ ngoré Símun abhõn mbúep atajatan. Baghok Yesu manik yi mmuet be ambu yi. ³⁹ Arak, ate nekõ bekak ebhen yí achi aré bhúré. Achye eyon be mbúep wu ándó yí. Amay. Afaté akã nenyíe abho mene bhõ.

⁴⁰ Mpok ane mmok ánèm, bõ mankem abhen bábhõjõ bõmame menyu ne menyu básót bhõ bárók ntá Yesu. Abho ményánja amõ amuet yéntiki mmu wap, kpat abú bhõ mankem. ⁴¹ Beyá bhap babhõn nyaka befónó bebúbèbè. Befónó bebúbèbè bhõ befú beyá bhõ amuet mémbiki nõkõ bé, “Wõ õchí Mmõ Mandem!” Ke Yesu are sáy bhõ, kekã méndem yényin, mbonyune bérinji nyaka be yi achi Mpe me ane Mandem átó.

Yesu are tón bo amem bekeré nenikímuet bo Israel
(Mk 1.35-39)

⁴² Néyí nõkõ, Yesu afa etók, arak ndü nebhuet ane bo bápú aré. Bõ babho beyan yi. Bágthó nõkó yí, babho menikímuet bé áké rõ etók eyap. ⁴³ Ke yi aghati bhõ bé, “Mbõn bégháti Mbok Ndíndí be Mandem achi Mfõ amem betak bechak nkwo, mbonyune Mandem átó me fá amik chi éti yõ.” ⁴⁴ Arõ ye, are kõ andõkõ nõkõ ndü betak ebhen bechi atú Judéya angati nõkõ bhõ Mbok Ndíndí amem bekeré nenikímuet bo Israel

5

Yesu abhinji bakojo bhi abhen mbi bati ánwí
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

1 Ewak émot, Yesu abhak téé angókò Èntiṅnyen Genésaret. * Bo báre nu bebhak kekwoṭ ne yi be mangok Eyōṅ Mandem. 2 Aghó bachwi apay angókonyén. Bawánsi abhen bábhónó bachwi yó, báfù amem mánychaka náko basi yap. 3 Yesu arók achwe amem áchwí amot. Abhak ane Símun. Aghati yi be ánok áchwí anten anyén mandú. Yesu acháko ye amem áchwí wu, antōṅ náko bo abhen bachi angókonyén Eyōṅ Mandem. 4 Anánjá nókó betōṅ bo arem ntá Símun be, “Tén áchwí ndú èntem mánguep basi ye ka anyén be mánkem nsi.” 5 Símun akeme yi be, “Eta, séden mmuet beti menkem ke yēnyīṅ sébhíki kem. Ke ndu bekoṅo eyōṅ eye, chōṅ nguep básí ndú èntem.” 6 Yí ne mamuee bhi bárók baguep beyá nkáp anyén, bákém beyá nsi. Eyá kpát beyá nkáp yap abho berakati. 7 Bámák bati bawánsi abhen bachi ndú áchwí achak ne awó be mántwó mánkwak bhó. Bárók bachem ne bhó, bafere nsi báfyé amem bachwi apay kpát ábhó bebet. 8 Símun ane mpíkiri nnyen eni nechi be Píta, ághó nókó enyīṅí maknkay yó, arók atep mánén besí Yesu, arem be, “Acha, kétwó kekwoṭ ne me, mbonyune nchí mmú bebú.” 9 Arém ná, mbonyune yi ne bati bhi bachi nyaka maknkay tontó beghó beyá nsi ene bakeme. 10 Jems ne Jōn, batí bawáy nsi, bábhák nkwo maknkay. Báchí nyaka bō sebedi. Yesu arem ntá Símun be, “Kécháy. Bebhó echōṅ aróbbhe ya chí bo be mantwó ntá ya.” 11 Bo Píta bátémé nókó bachwi yap angókonyén, báró yēntiki enyīṅ bakoṅo Yesu.

*Yesu abú mmu ebhanákwa
(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)*

12 Mpok Yesu achi etókófu, mmu ebhanákwa amot arók akwén yí bekak abho menikmuet ntá yi bé, “Acha, mbák okōṅ, ókway beka me ntaṅ.” 13 Yesu anyabhe awó atak yi arem be, “Nkōṅ beka wó óntán, neme ene né máy.” Témté wu, ebhanákwa yi emay. 14 Yesu asemti yí be, “Ké ghati yé mmu enyīṅ ene éfákári, ke dók ntá nchiakap Mandem be yi angó be ebhanákwa ye emay. Anán ámbýó wó, óndók, ónchye ye akap ntá Mandem békōṅo ebhé Moses. Chōṅ eyó émbak enyīṅ ene étōṅ bo be ebhanákwa ye émay.” 15 Ke yé ná, mbok Yesu ataka mbánkem. Ngémtay bo bárók ntá yi ndu beghók Eyōṅ Mandem ne bé yi ambu mame yap. 16 Ke aya mmuet arók ndú nebhúéréfu amem baso anikmuet.

*Yesu abú mbénti
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)*

17 Nywōp nemot, Yesu átoṅ nyaka bho Eyōṅ Mandem, Mandem Acha achye yi betāṅ, are bú bómame. Bónkwó Fárisi ne batōṅ ebhé Mandem babhak aré. Báfú ndú bōbetók mankem atú Gálili, ne bachak báfú atú Judéya, ne abhenefu báfú Yerúsalem. 18 Bōfú bátwó ne mbénti amot ane bápókó ndú bekpaka. Báré yaṅ mbi bechwe anywóp be mambare yi besí Yesu. 19 Ke bó kebhoṅ mbi ane báfhuet manchwe amem éti beyá bó. Bákó amfáy eket, manene mbok aré, basebbe yi bhare ndú bekpaka bhi, néntí bhó, besí Yesu. 20 Yesu ághó nókó enyū neka enén bábhónó ne yi, aghati mbénti wu be, “Nkwáne, mfónórí bebú bhe.” 21 Batōṅ-ebhé Mandem ne bónkwó Fárisi bábho bebhēp mmuet be, “Agha né? Enyīṅ ene yi arém chí nsók ntá Mandem! Mandem aywínti ke ákway befoṅori bebú mmu!” 22 Yesu arīṅi nkaysi yap. Abhép bó be, “Ndaká yí bákáysi menyū menyīṅ ebho? 23 Enyīṅ ene échí wikirik chí ené? Berem be, ‘Mfónórí bebú bhe’, ke chi berem be, ‘Faté kó?’ 24 Ke chōṅ nká mándiṅi be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbōṅ betāṅ fá amik befoṅori bebú bho.” Arém ntá mbénti wu be, “Nchí ghati wó, faté, pókó bekpaka bhe gure!” 25 Témté wu, afate kperēp besí

* 5:1 Èntiṅnyen Genésaret: Chí Èntiṅnyen Gálili.

bhap, apóko enyiyi ene yi ábhàre nyaka aré, abho begure, ambiti nòkò Mandem. ²⁶ Beyá becháy bekem bo mankem! Bábhák maknkay, babho bebíti Mandem, mándeme nòkò be, “Seghó baraká maknkay echon!”

Yesu abhiyi Lévi

(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

²⁷ Awu áfúéré nókò, Yesu afa nebhuéré wu aròk aghò mbebhé nkabhénti ane áká nnyén be Lévi chòkò amem ekerébetik yi. Yesu aghati yi be, “Twó, bhák nkoŋo wa.” ²⁸ Lévi afate, arò yéntiki enyiyi, abho bekoŋo Yesu.

²⁹ Ebhíki tat, Lévi anak erem epa eket yi ntá Yesu. Beyá babhebhé nkábhénti ne bakú bebá bachak nkwo babhak aré ne Yesu. ³⁰ Bónkwò Fárisi ne baton ebhé Mandem, béré nywinti, ne bábhép bakoŋo Yesu be, “Ndaká yí mányie mányu nòkò ne babhebhé nkabhénti ne bakú bebá bachak?” ³¹ Yesu akeme bhò be, “Bo abhen bapu me, bápú yan ngan. Bó mame ke báyan ngan. ³² Mbíki twò bebhíyi bo abhen bakaysi be bachi chak besí Mandem be mántíknsēm ndú bebá bhap, ntwo bébhíyi chi bo babábabá.”

Bábhép Yesu éti netarésay ndú menikmæet ntá Mandem

(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

³³ Bo béré ntá Yesu be, “Bakoŋo Jón Njwiti bátat nòkò nsay ndu menikmæet. Bakoŋo nkwo Fárisi báku enyumot. Ke abhe mányie, mányu ne bapu tat nsay?” ³⁴ Yesu akeme bhò be, “Bákaysi be mankò abhen bachi ndú epá nebhay bakway bebhak ndú netarésay? Nsé! Tendu mbáyngoré abhæé ne bhò, bápú kway betat nsay. ³⁵ Ke mpok átwò ane báfere chon mbáyngoré ntá yap. Ne chon mántare nòkò nsay ndú mpok yo.” ³⁶ Yesu atém bò nekay enén nkwo be, “Yé mmu apú kway bedak ebhókónden ndú nkú ane nkò anchók mbok ndú esí nku. Mbák mmu ánkú nó, áchonŋi nkú nkò, mbonyune ebhókónden ené éfú ndú nkú nkò épú kò ne esí nden. ³⁷ Ne ntá bo abhen báfyē mmém ndú bebhá nkwo bhena, bápú fyē mmém bakò amem ebhá nkwo bhena ené esí. Mbák mánkú nó, ebha ésen, enchonŋo, ne mmém andok amik. † ³⁸ Bábhon befye mmém bakò chi amem ebhá mmém ené ekò. ³⁹ Ne bápú nyu esí mmém mánjan amen bakò mbonyune bákaysi be esí mmém arí achá amen bakò.”

6

Enyiyi ene bábhébhé Yesu éti nywabhé neywémæet bo Israel

(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

¹ Yesu ne baghókò bhi béré kò mámfæet nòkò amem nkí nchwifú ndú nywabhé neywémæet bo Israel. Baghókò bhi bábhò bekæep enyú nchwi yo, mámfíkiri mányie nòkò. ² Mbók bónkwò Fárisi bábhép be, “Ndaká yí báku enyiyi ene ebhé yese épú yan manka ndú nywabhé neywémæet?” ³ Ke Yesu akeme bhò be, “Bábhíki re pay amem Ekáti Mandem enyiyi ene Mfò Debhít áká nyaka ne bõ abhen báchi ne yi mpok nsay ákémé bhò? ⁴ Achwe amem eket Mandem, apóko nenyíe enen báchyé mbò akap ntá Mandem akóre ne bõbhi mányie. Ebhé érem be ndiere bachiákap Mandem ke bakway menyie nenyíe eno.” ⁵ Yesu arem ye ntá yap be, “Me Mmu mfú ntá Mandem ké mbónŋo berem enyú mmu ábhónŋo beka ne ebhé ene éyíni nywabhé neywémæet.”

Yesu abú mmú ane awó águ yi ndú nywabhé neywémæet

(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

† 5:37 Bo Israel básyt nyaka nkwo ághónomen mángoko beba ebhen báfyē mmém are.

⁶ Ndũ nywəbhé neywémæet néchák, Yesu achwe amem ekeré nenikímæeti bo Israel antəŋ nəkə bo Mbok Ndíndí. Mmũ amət abhak aré ane awónem aywi águ. ⁷ Mbək batəŋ ebhé Mandem ne bənkwə Fárisi abhen bachi aré, bábháka nti be chəŋ mámbəŋ mbi ndu berem be yi akə ebépti ndak. Bátép ye yi amík amæet ndu beghə mbák chəŋ Yesu ambú mmũ wu ndũ nywəbhé neywémæet. ⁸ Yesu arinjɪ nkaysi yap. Arəm ntá mmũ wu be, “Faté, twó fá ambi.” Mmũ wu afate arək ate aré. ⁹ Yesu arəm ye ntá bəbhə be, “Ebhé yesé ɛrəm bé sənku yi ndũ nywəbhé neywémæet? Chí békə berɪ ke bekə bebú? Chí bépéme mmu ke chí béchəŋti nepém eni?” ¹⁰ Yesu ayibhiri mmæet ayinjɪ bó mankem, arəm ntá yi be, “Nyabhé awó ywe.” Akə nə, awó ywi apet atan, ábhák mbə enyu esí. ¹¹ Ke bati ábé bənkwə Fárisi ne batəŋ ebhé tontó. Bábhó besokori enyinjɪ ené bákway bekə Yesu.

*Yesu ayap bənto bati byo ne apay
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)*

¹² Ndũ manywəbhé yə, Yesu akó amfáy njiefú ndu menikmæet. Anikmæet ntá Mandem beŋi menkem. ¹³ Néyí nókó, abhinjɪ bakoŋo bhi be mántwó ntá yi. Bátwó nókó, ayap bhó bati byo ne apay, áchyé bhó nnyén be bənto. ¹⁴ Manyén yap áchi nyaka be: Símun ane Yesu áchyé nnyén nechak be Píta, ne mómáyi Andru, ne Jems ne Jón, ne Filip ne Batolómio, ¹⁵ ne Mátio, ne Tómás, ne Jems mmó Alfeyəs, ne Símun mfyé-betan ndũ baraká etək, ¹⁶ ne Júdas mmó Jems, ne Júdas Iskariət ane átɪ nyaka Yesu.

*Yesu átəŋ ne ábu bho
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Yesu aseŋ antən njie ndũ mmik nebhæet ne bhó. Ngémtay bakoŋo bhi bábhák aré ne ngémtay bo bachak abhen báfú Yerúsalem ne abhen báfú atú Judéya ankem. Bo báfú ndũ betək bépáy ebhen bechi kekwət ne manyu ebhen bábhinjɪ be Táya ne Sídon. ¹⁸ Bátwó beghók menyinjɪ ebhen yi átəŋ ne be yi ámbu bhə. Ne bo abhen befóŋo bebúbəbə bésəŋəri bhə, batan. ¹⁹ Bó bhə mankem bare nu betək Yesu, mbənyune betan bəfú nyaka yi amæet mémbu nəkə yé ághá ane átək yi.

*Manák ne basémé
(Mt 5.1-12)*

²⁰ Yesu ayon amík ayinjɪ bakoŋo bhi arəm be, “Ɛri echa ntá yeka bachébhəbho; mbənyune Mandem achi Mfə ywəka.

²¹ Ɛri echa ntá yeka bə nsay ánu néne, mbənyune chəŋ yi anchye bhe menyinjɪ ebhen bábhóŋó ekwak bebhəŋ. Ɛri echa ntá yeka bə bádi kekə néne, mbənyune chəŋ mángway ámen!

²² “Ɛri echa ntá yeka mpok bo bápəp bhe, ne mánsəkəti nəkə bhe ne mándem bebépti menyinjɪ ɛti yeka, ne mándem nəkə be bächí bebépti bho ɛti ya, Me Mmu mfú ntá Mandem! ²³ Bəŋ ká manák yəntiki mpok ane éfákári nó ne bhe, mbənyune Mandem abháré ɛrəm ákap ntá yeka awu amfay. Nchí ghati bhe mbənyune enyu eyə ke bachímbi bhap bächyé nyaka baremé kéŋinti Mandem esəŋəri.

²⁴ Ke chəŋ émbep ntá yeka bafənkáp encha mbənyune, mánanə bábhəŋ ebhəka berítɪ menyinjɪ, ne mányie nepém, ndak ámay.

²⁵ Chəŋ émbep ntá yeka bə mányie mánjwi néne,

mbonyune chon nsay anu bhe!

Chon embep ntá yeka bo báway amén néne,
mbonyune chon mándap ndú basémé ne nedí kebho!

²⁶ Chon émbép ntá yeka, be bho bo bārēm erírí ěti yeka,

mbonyune enyu yó kě bachĩmbi bhap bārēm nyaka ěti baremé kepĩnti nsé.”

Bakono Yesu bábhōj bekōj bōmpap abhap

(Mt 5.38-48, 7.12a)

²⁷ Yesu arók ambi betōj. Arem be, “Ke nchĩ ghati bhe bho bāghòk me be, kōj ká bo abhen bápábhé bhe, mántōj bó beri. ²⁸ Nik noko ká mm̄aet be Mandem ankwak bo abhen bārēm ebúbu ěti yeka. ²⁹ Mbák mmu adep wó atá ndú ebhe awónem, tōj yi ebhe échák nkwo. Ne mbák mmu ásot ndé ye, dō yi ansot yě chí nkú ye nkwo. ³⁰ Mbák mmu anĩj wó enyĩj ene óbhōj, chyě yi. Ne mbák mmu asot enyĩj eye, kéghati yi be ákémé yó ntá ye. ³¹ Ne yěntiki mmu yweka ánká ye ne bati mbo enyũ yi ákway beyanj be bo mánkũ ntá yi.

³² “Mbák bākōj chi bo abhen bakōj be, bakak amen bábhōj bēchyē bhe ábhák be yi? Yě chí bō bebú bākōj bo abhen bakōj bho! ³³ Ne mbák bākũ beri chi ntá bo abhen bākũ bhe beri bakak amen bábhōj bēchyē bhe ábhák be yi? Yě chí bakũ bebú bākũ nō! ³⁴ Ne mbák bāpwò menyĩj chí ntá bo abhen bábhaka nti be bakeme ntá yeka, bakak amen bábhōj bēchyē bhe achi be yi? Yě chí bō bebú bāpwò nkwo menyĩj ntá bati bakũ bebú, ndu bákeme yěntiki enyĩj ene bāpwò ntá yap! ³⁵ Ke bábhōj bebhak kekúrí! Kōj ka bōmpap abheka, ne mánkũ bho beri. Pwó ka bhó, kebhaka nti be chōj mánkeme bhe yěntiki enyĩj. Mbák bākũ enyu yó, chōj akap ayweká ánja ancha, ne mámbak bó Mandem Acha. Atōj berĩnti ntá bō bebú abhen bápú kaka yi ne abhen máñem menéme. ³⁶ Ghó ká bati ntĩnso, nkúbhé mbo enyũ Mandem ághò bhe ntĩnso.”

Yesu atōj bé bo bábhíkĩ bhōj betāj bati

(Mt 7.1-5)

³⁷ Yesu yi be, “Báké tāj bati keka mántāj be. Báké rem be mánychyé bati ntémsi, ne mbák bápú rem nō, bápú rem be manchyē bhe ntémsi. Fojorí nókó ka bati ne chōj mámfōjorí noko bhe. ³⁸ Chié ntá nti, ne chōj Mandem anchye wó nkwo. Yi aperé chyē, áyenti sayri, angoko kpát ěnjwi entakati noko amik. Enyũ ené óyènti onchyē nti, nkúbhé enyuyó ke báyènti manchyē wó.”

³⁹ Yesu atém bó nekay nkwo be, “Nnemámík apu kway beyá nti nnémámík mbi. Mbák ándók beku nō, bó bati apay bápú kwen amem nepi? ⁴⁰ Mmókáti apu kway berĩj enyĩj ancha ntōj aywi. Ke mpok ane bātōj yi kpát ánaja neghók eni, ábhák mbo ntōj aywi. ⁴¹ Ndaká yí óyĩj mójnyĩj ane achi anyese nti, ené ópú fyē nti ndú nkókónok ane achi wó anyese? ⁴² Ná óghati nti be, ‘Manó, dō mféré mójnyĩj ane achi wó anyésé,’ ené wōmbōj ópú ghó nkókónok ane achi amem ene nyésé? Wó mmú betábhá! Feré kpík nkókónok ane achi wōmbōj anyese, ke óngo ye mban sayri ndu bēfere mójnyĩj ane achi amem nyésé manóywe.”

Yěntiki enok ébhōj eyi enyũ kepem

(Mt 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ Yesu apet arem be, “Erírí enok épú nyu bebépti kepem. Ne ebépti enok épú nyu berítĩ kepem. ⁴⁴ Báriji erítĩ enok chí ndú kepem eki. Bápú rōj ndu támfāj mánkók nepi. ⁴⁵ Nkúbhé mbo enyũ nkáp ájwi amem mókeré nkáp, nó kě nkaysi ndĩndĩ ájwĩ anti mmú ndĩndĩ, ne beri bóbhó ke befú aré. Ke mbák mmú abhōj

ebépti nti, barak abúabá ke áfù yi anyu, mbonyune enyiyi ené éjwí mmu anti, yó ke éfù yi anyu.”

*Menyü baté beket bati apay
(Mt 7.24-27)*

⁴⁶ Yesu arem be, “Ndaká yí bábhìjì me be, ‘Acha, Acha’, ené bápü ká enyiyi ene mëghàti bhe? ⁴⁷ Chòjì ntón be enyü mmü ane átwó ntá ya, aghók enyiyi ene ndémé, anká mbó enyü yi ághókó achi. ⁴⁸ Achí mbó mmü ane áyámbi átémé nebhuéréket kpát néchwé nēghaka ndü setárébhé ke áte eket. Ne mpok nnyén négbókó kpát néghaka ndü eket, ébhíkí moko énkwén mbonyune até yó sayri. ⁴⁹ Ke mmu ane ághok menyiyi ebhen mērēm yi ke ká mbó enyü ndémé, achí mbó mmu ane até eket, yi ke yambi beghoko nebhuéréket sayri. Mpok nnyén nēgboko néghaka ndü eket, témté wu, ébáy mmuet amik juu, échónó enkem!”

7

*Yesu abú mmöbetok münti nkwo batémé nenu Rom
(Mt 8.5-13)*

¹ Yesu anánjá nókó beton bo menyiyi ebhen menkem, afa apetnsem etok Kapēnaum. ² Münti nkwo batémé nenu bō Rom amot achi nyaka aré. Mübetok aywi ane yi aré kōjì áre me. Arōp chi kekwoť bégu. ³ Münti wu ághókó nókó ndü bo bārēm ãti Yesu, ató bōbati bō Israel be máníkmuet nta yi be ándók ámbü mübetok aywi. ⁴ Bárók ntá Yesu máníkmuet nta yi ne neseptímuet mándeme noko be, “Éta, dák kwák münti-ne. Achi mmu ane akwáy bébhōj nekwať. ⁵ Akōj bō bhese ne yimbōj ke até ekeré nenikímueti eyese.” ⁶ Yesu are rōjì ne bhō. Mpok bághaka kekwoť ne eket, münti wu ató mamuere bhi bé mángátí Yesu be, “Acha, kēsōjōri mmuet bétwó ndü eket eya. Mbíkí kway mmu ane ótwó eket eyi. ⁷ Yé chi membōj mbíkí kaysi be nkway bétwó ntá ye. Chié chí eyōj, chōj mübetok wa antaj. ⁸ Nchí rēm nō mbonyune me nkwoť mbōj bo abhen, mbák mángátí me nká enyiyi, mbōj beghok bhō. Ne mbōj nkwoť batémé nenu antene ya abhen mbák ngátí bhō enyiyi, bábhōj beghok mé. Yēntiki mmu wap ane ndémé be, ‘Dók’, ārōj, ne yé agha ane ndémé be, ‘Twó’, átwó. Ne mbák ngátí móbetok awa be, ‘Ká enyiyi ene’, abhōj beká yó.” ⁹ Yesu ághókó nókó nō, abhak maknkay tontó. Ayibhiri mmuet arem ntá beyá bo abhen bákōjō yi be, “Dinjí ká tetep be, mbíkí re ghō mmü Israel amot ane ábhōjō neka ne me mbó kenkō-ne.” ¹⁰ Mamuéré abhen münti wu ató bápētnsem eket eyi, bághó be mübetok ywi anáj antaj.

Yesu aká mmö kénkwésé apetnsem ndü nepēm

¹¹ Ansem mpok, Yesu ne baghókó bhi báfá báre rōjì etok Naín. Ngémtay bo báre rōjì ne bhō. ¹² Ndu bágháká antítok, bághó ndü bo bápókó ngü báfù etok berōj bebheme. Ngü wu abhak njanamō ntá máyi ane achí nyaka kénkwésé. Tóntó bo etok eyó báre kōjō nkókōngu. ¹³ Acha aghó nókó ngōré wu, ntínso nékém yi tontó, arem ntá yi be, “Képeré di.” ¹⁴ Arōk, atok nkók ané bápókō ngü aré. Bo abhen bápókó ngü báte. Yesu aghati ngü wu be, “Esakámu! Nchí ghati wó, faté.” ¹⁵ Témté wu, afaté achōkó chókó, abho berem kēpi. Yesu asot yi achye ntá máyi. ¹⁶ Becháy békém bo mankem abhen báchí aré. Bábhó bebiti Mandem mándemé noko be, “Étantj ndemekepinti Mandem afú fá ndü nkwoť ywese! Mandem atwó bepéme bōbhi!” ¹⁷ Mbok éti yi akó aghabheri mmik bo Judeya nkem kpát aghaka ndü betok bechák ebhen bechi kekwoť.

*Jón ató mbòk bakoŋo bhi be mámbép Yesu mmü yi achi
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Mpok ane bakoŋo Jón Njwiti nkwo bághókó menyiŋ ebhen béfákari bágháti yi bó menkem. ¹⁹ Abhiŋi batí apay, ató ntá Acha be mámbép yi be, “Wò ke óchí Mpeme ane Jón áréme be átwò, ke chi be sébhòŋ menoŋ mmu achak?”

²⁰ Bárók ntá Yesu bárem be, “Jón Njwiti ató bhesé be sémbep wò be, ‘Wò ke óchí Mpeme ane Jón áréme be átwò, ke chi be sébhòŋ menoŋ mmu achak?’ ”

²¹ Bátwò ne ntó enò ntá Yesu mpok yi ábù beyá bho abhen bábhòŋó nyaka mame menyu ne menyu. Abòk nyaka nkwo befóŋó bebabébeba méndò nòkò bho, anka nòkò manémámik mángò mbán. ²² Akeme baghókó Jón be, “Pet ka nsem ghati Jón menyiŋ ebhen bághò ne ebhen bághókó bo bárem: Bághókó ne bághò be manémámik bághò mban néne, ne bakem báfáté bákò. Bó ebhanákwa bátán ne babhókó bághókó mban. Bawú bápétsem ndü nepém ne bágháti bachébhébo Mbok Ndáindí. ²³ Ne éri echa ntá mmü ane ápú kwén ndü bebá éti menyiŋ ebhen mèkà.”

²⁴ Bapókó ntó Jón bhò bápéré nókó nsem, Yesu abho berem ntá beyá bo abhen báròŋó nebhæet ane yi achi éti Jón be, “Mpok báròŋ nyaka awu amem baso, bárók beghò ntiki enyü mmu? Bárók beghò mmu ane achi mbò énsómanyiép ene babháép áfòk énkwen ene ebhe, ámfok enkwen ebhe échák ke? ²⁵ Báròŋ nyaka amem baso beghò yi? Mmu ane afyé berítí nden amæet ke? Bó abhen báfyè menyü nden ebhò báchòkò chi amem bekírí-bafò! ²⁶ Ghati ká me. Báròŋ nyaka amem baso beghò ntiki enyü mmu? Ndemeképinti? Echi tetep. Ke diŋí ká be mmu ane bághò achá ndemeképinti. ²⁷ Jón ke achi müntó ane basiŋ nyaka amem Ekáti Mandem éti yi be,

Mandem arem be, ‘Yiŋí, chòŋ ntó mpòkòntó wa wò ambi, be ángókó mbi ywe ke óntwò.’

²⁸ Nchí ghati bhe be Jón Njwiti achá yéntiki mmu achak ndü abhen bágu ne abhen bachi nepém. Yé nò, yé chí mmu ane apu yényiŋ ndü mpáy bho abhen Mandem achi ne bhò mbò Mfò wap, acha yi.” ²⁹ Bo bághókó nókó enyu yo, bó mankem ne babhebhé nkábhénti barem ye be, nkaysi Mandem achi tetep. Barem enyu yo, mbònyune manan baka nyaka nkwo bé Jón anjwiti bhó. ³⁰ Ke bònkwò Fárisi ne batòŋ ebhé Mandem bábhíki ka nyaka be Jón anjwiti bhò. Enyu eyò, bábyak nkaysi ane Mandem abhòŋo ne bhò.

³¹ Yesu aròk ambi berem be, “Chòŋ njenti mkpáká bho abhen echòŋ ne yi? Bachi mbò yi? ³² Báchí mbò bó abhen báchókó nefi esié. Ke mbòk mámbiŋi nòkò abhenefu be,

‘Sékwáy bakwáy nebhay be mámben nebhén, ke bábhíki bhén. Sékwáy bakwáy newú, kebho bé kedí!’

³³ Jón Njwiti atwò nyaka antare nòkò nsay ndu menikmæet, ne mmém yi kenyu. Bé bare rem be, ‘Éfóŋó ebábe echi ne yi!’ ³⁴ Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem ntwò, nde nyie, nnyü nòkò. Béka bare rem be, ‘Ghò ká yi awu, nyië menyiŋinyié ne nyümém. Mamæere bhi chi babhebhé nkábhénti ne bakú bebá bachak!’

³⁵ Ke diŋí ká be menyiŋ ebhen mmu ane ákòŋ mbi Mandem akà ke bétòŋ be neriŋíndak enén nefú ntá Mandem nechí tetep.”

Mbok ngóré bebú ne Simun mmü nkwo Fárisi

³⁶ Éfákári be múnkwò Fárisi amòt abhiŋí Yesu be ányíe nenyíe eket yi. Yesu aka, aròk, achòkò are nyie nenyíe ne yi. ³⁷ Ngóré nekò amòt ane achi nyaka etòk eyò, ághók be Yesu ányie nenyíe amem eket ené múnkwò Fárisi wu. Asòt

ékpémé bawerériep arək aré ne yo. ³⁸ Ate kékwoť ne Yesu andi nəkə kebho. Babbese mi are chiti bekał Yesu. Atep nti amik antese nəkə bekał Yesu ne emenenti yi, angwati nəkə ne bawerériep. ³⁹ Munkwo Fārisi wu aghə nókə nó, are kaysi amem nti eni be, “Mbə mmũ-ne achi ndemekepinti Mandem tetep, mbə arinji enyũ mmu ane ngoré ane átək yi achi. Chi ngoré nekə.” ⁴⁰ Ke Yesu abhni munkwo Fārisi wu be, “Sĩmun, mbɔŋ ndak béghati wə.” Sĩmun akeme be, “Ntəŋ, dók ambi.” ⁴¹ Yesu abho yé bétəm nekay enen be, “Mmũ amot apwə nyaka nkáp ntá bɔ batı apay. Amot akém yi bebhá nkáp byo. Anefú ebhá nkáp émot. ⁴² Mmũ wu abhép nkáp ane bákəm yi, ke yé mmu wap ke kway bekeme ané yi akəm. Afɔ ké yi afoŋori bhó mankem, aferé nti ndũ nkáp wu. Ghati yé me, ndũ bati yap apay, ntiki mmu akway bekał mpwənkáp wu ancha anefu?” ⁴³ Sĩmun akeme be, nkáysi be, “Chi ane barem ami áyá.” Yesu arem be, “Jrem tetep.” ⁴⁴ Ke Yesu ayibhiri mmuet ayinji ane ngoré wu, arem ntá Sĩmun be, “Yinji mɔngoré-ne. Te nchwé eket eye, obhíkí chye me manyiep nsó bekał, ke yi asó bekał ebha ne babbese mi, atese ne emenenti yi. ⁴⁵ Obhíkí syepti me ne kenókó mbə enyũ óbhóŋó bekał, ke yi abhúét menyoti bekał ebha. ⁴⁶ Obhíkí wati me nti ne bawet ke yi áwati me bekał ne bawerériep. ⁴⁷ Nchi ghati yé wə bé mɔngoré-ne atɔŋ beyá ekəŋ betəŋ be Mandem afóŋorí beyá bebú ebhen yi áká. Ke mmu ane akáysi be bebú bhi ebhen Mandem akway befóŋorí bébhíkí ya, áɔŋ chi mandú ekəŋ.” ⁴⁸ Yesu arem ye ntá mɔngoré wu be, “Mfóŋorí bebú ebhe.” ⁴⁹ Ke bɔ abhen mányie nenyíe ne Yesu bábhə menywinti mándeme nəkə be, “Agha né, ane árəm te be yi áfoŋori bebú?” ⁵⁰ Yesu apet arem ntá mɔngoré wu be, “Dók sayri, neka ené ne me néka ɔtaŋ.”

8

Baghoré abhen bákoŋo Yesu (Mt 13.1-8; Mk 4.1-9)

¹ Ebhíkí tat, Yesu are kə amem betək begho ne ndũ bɔbetək angati nəkə Mbok Ndíndí žti enyu ené Mandem ábhak ne bho mbə Mfə wap. Baghəkó bhi bati byo ne apay bábhák ne yi. ² Mpáy baghoré bákə nyaka nkwo ne bho. Bábhák baghoré abhen Yesu ábú mame yap ne mbək bábhák abhen Yesu ábókó befóŋó bebúbəbebə ebhen bésəŋori nyaka bhə. Ngoré amot abhak aré ane áká nnyén be María mmɔ etək Mágdala. Yesu anán abok nyaka befóŋó bebúbəbebə tándramot ebhen bésəŋori yi. ³ Anefú abhak Joana, ngoré Kusa, mmũ ane achi nkémfo ntá Mfə Hérəd. Anefú abhak Susana. Ne beyá baghoré bachak. Bə básot nyaka nkáp awap mánkwak nəkə be Yesu ne baghəkó bhi mámbóŋ menyin ebhen bechebhe bhə.

Yesu atém nekəy ntyémbwot (Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

⁴ Bo barək ambi béfú ndũ betək ne betək mántwə nəkə ntá Yesu. Ngémtay bho bánchezé nebhuet amot. Yesu atém bhə nekay enen bé: ⁵ “Ewak émot, nkwanjanki amot arɔŋ nyaka betak enyũ nchwifú amem nki ywi. Ené yi átək arɔŋ, mbək akwenti ndũ mómbi ane áchí amem nki. Bə býáti. Kenen kétwó kébwópti nchwi yo nkem. ⁶ Achák akwenti ndũ mmik setarébhé ne mpok ácháká, aninji, awəsi, mbənyune nebhúérémik wu apu kem manyiep. ⁷ Mbuot anefu akwenti ndũ mmik ane tákə nsense ágò aré. Achak are gó, ke tákə nsense ágò áchók yo. ⁸ Ke nchwi áchákał akwenti ndũ mmik ndíndí, ágò achye

beyá nchwi. Ayá acha ane bápi ndòh besa betay.” Ndù ngwenti, Yesu arem be, “Mmù ane áyàh beghok, ántá batú angok sayri.”

*Ntí Yesu árem kèpi ndù bakay
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)*

⁹ Baghòk Yesu bábhèp yi ntí nekay enen. ¹⁰ Akeme bhó bé “Mandem achyé mbi be mándíni menyin ebhèn bechi bhésé bhésé òti enyù yi àkèm bòbhi mbo Mfò wap. Ke mbák chi bo bachak, nchí rem kèpi ne bhó chi ndù bakay be yèndu báyihi baké ghò, ne yèndu bághòk baké jwimem.”

*Yesu aghati baghòkò bhi ntí nekáy ntyèmbwòt
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)*

¹¹ Yesu aròk ambi árem be nekáy enen nétòn be, “Mbuòt chi Eyòh Mandem. ¹² Mbuòt ane ákwéntí ndù mómbi chi bo abhen bághòkò Eyòh Mandem. Ke Satan antwò amfere yó ndù bati yap be baké noko Mandem yi ampeme bhò. ¹³ Mbuòt ane ákwéntí ndù mmik setárebhé até ndù bo abhen bághòk Eyòh Mandem, mánoko témté ne beyá manák. Ke bò kebhòh bakan amik. Mánoko chi ndu mómbihi mpok. Nemò netwò nòkò, mánkwèn ansem. ¹⁴ Ne mbwòt ane ákwéntí ndù mmik tákò nsense, até ndù mmu ane ághòk Eyòh Mandem, ke bakáysi òti menyin mmik, ne bakáp, ne nepém ményiè, aká bò kesene ndù Eyòh Mandem. ¹⁵ Mbo enyu efakari ne mbwòt ane ákwéntí ndù mmik ndíndí, nò ke echi ne bo abhen bághòk Eyòh Mandem mánkém ne nti némòt manká nòkò mbo enyu éyàn, mándòk nòkò ámbi beká enyu eyò ne ekébhéntí.”

*Nekáy eròhò ené bádiré
(Mk 4.21-25)*

¹⁶ “Yè mmu apú dure eròhò ansòt enyih ankuti, mbák épú nò ante anten bekòk. Ate yò chí nebhet ane babhòhò bete yò be mban angóò ntá yèntiki mmu ane achwe anywòp. ¹⁷ Dini ká be, chòh yèntiki enyih ene echi bhésé bhésé, émfú kpororòh, ne ené bábhésé émfú kpororòh. ¹⁸ Sòt ka mpok beghok Eyòh Mandem sayri enyu ene bájwimem mbonyune mmù ane ábhòhò enyih, chòh màmaka yi écháak, ke mmù ane ábhíki bhòh yènyih, yè chí mandú ane yi ákási bé abhòh, chòh mánsòt yò ntá yi.”

*Nnò Yesu ne bòmayi
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)*

¹⁹ Nnò Yesu ne bòmayi báròk beghò yi. Ke bò ke kwáy beròh kekwoòt ne yi mbonyune bo bayá nyaka bacha. ²⁰ Múfu aghati yi be, “Máye ne bòmaye báchi nefi téé báyàn beghò wò.” ²¹ Yesu akeme be, “Máya ne bòmaya chi bo abhen bághòk Eyòh Mandem ne mánká mbo enyu yò érem.”

*Yesu aká mbúép atanatan akwèn
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)*

²² Nywòp nemòt Yesu arem ntá baghòkò bhi be, “Sémpé séndòk ebhè manyu éne awu.” Báchwe amem áchwí ne yi bábhò menok mandòkò nòkò. ²³ Ndù mánòk báròh, Yesu akwèn kenò. Mbúép atanatan abho menu. Nnyén nébho bedep áchwí, manyièp anchwe nòkò amem. Èròp chi mandú be mambet anyén. ²⁴ Baghòkò bhi baròk májémé yi barem be, “Eta! Eta! Sétwò gu anyén!” Yesu ajemè asáy mbúép ne mpérényen. Mbúép ágú, ne nnyén nékwèn tii. ²⁵ Abhèp bhò be, “Neka eneka ne me néchi fá?” Bècháy bekem bò ne bábhak maknkay, bábhò bebhep bati be, “Ntiki enyù mmu ne? Asay yè chí mbúép ne mpérényen, ne yò énká mbo enyù yi areme!”

*Yesu akw befónó bebúbébeu béró mmu ane bó bésòñori
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)*

²⁶ Yesu ne baghókó bhi mánók ye, bápe nnyén, báchwóp etók Gerása. Gerása abhak ebhényen ene éyinjí Gálili. ²⁷ Nefú Yesu afú amem áchwí, mífú afú etók Gerása eyo akwese yi. Befónó bebúbébeu bésòñori nyaka yi. Ndú eróri mpok, mmú wu ákò nyaka chi ebhowó, yi ke chákò anywóp. Achákò nyaka ndú nebhuéré manem. ²⁸ Aghó nókó Yesu, abik, arók akwén yi bekak, arem ne, eyon etanjatan be, “Yesu Mmó Mandem Acha! Òbhòñ ntiki ndak ne me? Níkmuet óké chyé me esòñori!” ²⁹ Arem enyu eyo mbonyune Yesu asay nyaka efónó ebúbéu ene ésòñori yi be éndó yi. Beyá mpok, efónó yó éfate nyaka yi amuet, ne yé bákem yi báfyé ngem amó ne bekak, mámbabheri nókò yi, ákiti ngem eyo, efónó eyo énkú yi ambúé anche amem baso. ³⁰ Yesu ásáy nókó efónó ebúbéu yó, abher mmu wu be, “Nnyén ene be yi?” Akeme be, “Nnyén ena chi ngémtáy”; mbonyune befónó bebúbébeu beyá nyaka yi amuet tontó. ³¹ Befónó bebúbébeu bhó beré ník Yesu mmuet bé áké tó bhó amem nepi enen nebhiiki bhon ngwenti. ³² Eremé nkwo bakók ányie nyaka ambi njie ane achi kekwo. Befónó bhó ménikmuet ntá Yesu bé ándó bó mándók máchwé amuet bakók bhó. Yesu achye bhó mbi. ³³ Befónó bebúbébeu bhó befú amuet mmu wu berók bechwe amuet nkwo bakók. Bakók mankem bórókóri básep ndú nkokonjie dúgúdúgúdúgú bágúre anyén.

³⁴ Bo abhen bábhábhéri bakók, bágó nókó enyinj ene efakari, bórók etók egho ne mbanj ene echi kekwo ntiet ntiet bághati bho. ³⁵ Bo bórók ye bego enyinj ene efakari. Bágáká nókó ntá Yesu, bágó mmu ane befónó bebúbébeu befú yi amuet. Abhak sayri ndú nkaysi yi. Becháy békem bó mankem tontó. ³⁶ Bó abhen bágó enyinj ené éfákári, béré ghati abhen batwo enyinj ene éfákári ke befónó bebúbébeu béró mmu ane bó bésòñori nyaka, yi atan. ³⁷ Becháy békem bó atú Gerása wu mankem. Bághati Yesu bé amfu etók eyap ándók. Arók achwe amem áchwí ndu beron. ³⁸ Mmú ane befónó bebúbébeu befú yi amuet are ník Yesu mmuet be ándó yi ankonjo yi. Ke ndu Yesu aghati yi ampetssem, arem ntá yi be, ³⁹ “Petnsem anywóp ghati bo enyinjí maknkay ene Mandem áká ntá ye.” Arók ye ndú etók eyo enkem angati nókò bo enyinj ene Yesu akw ntá yi.

*Yesu akw mmó Jáyrós apetnsem ndú nepém
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)*

⁴⁰ Yesu apet nókò nsem ebhé manyu echak, bó abhen mánon yi, basyepti yi. ⁴¹ Mífú ane áká nnyén be Jáyrós arók ntá Yesu. Achí nyaka munti ekeré nenikimueti bo Israel ndú nebhuet ane yi achí are. Akwén Yesu bekak anikmuet be Yesu andok eket eyi. ⁴² Mýwi aróp nyaka kekwo begu. Ne ndiere mówu ke yi ábhónj nyaka. Abhak móngósón ane achí mamié byo ne apay.

Ndu Yesu árón aré beyá bo bákáp yi bebhe bepáy. ⁴³ Ngóre amot abhak aré, ane áfere manon ndú mamié byo ne apay. Anán achónjí nyaka nkáp ané yi ábhónj ankem ke yé mmu kekway bebu yi. ⁴⁴ Afú Yesu ansem, atoti amem beyá bhó kpát arók atók nkokon nkú yi. Témté wu, manonj mó asiép. ⁴⁵ Yesu abhép be, “Agha átókó mé?” Bó mankem batanja. Píta arem ye be, “Etá, beyá bo bákáp wó ne mányiere wó!” ⁴⁶ Yé nò, Yesu arem be, “Mmu atók me. Ndínjí nò mbonyune ngók ndú betanj befú me amuet.” ⁴⁷ Móngóre wu ághó nókó bé Yesu arinj enyinj ene efakari, arók angwere nókò gbagbágbak, ákwén bekak Yesu arem besí bo mankem ntí ane yi átókó Yesu ne enyú yi átánj témté. ⁴⁸ Yesu arem ntá yi be, “Mmá, neka ene ne me nékú otanj. Mandem achi ne wo, dók sayri.”

49 Ené Yesu ábhúét bérem kepi ne ngoré wu, munto achwop ane áfú eket ene Jáyrós munti arem ntá yí be, “Móywe agu. Ǿképere sǾori NtǾn.” 50 Ke Yesu aghoko nǾkǾ nǾ arem ntá Jairós be, “Ǿké cháy. DǾkǾ rǾn ambǾ menǾko, chǾn móywe antan.” 51 Yesu aghaka nǾkǾ eket Jairós, yi keka yǛ mmu áchwe anywǾp ne yi, ébhíkí fǾet Píta, ne JǾn, ne Jems ne chimǾ ne máyi. 52 BǾ mankem abhen bachi aré bare dí mówu mámbiyaka nǾkǾ anti. Ke Yesu arem be, “BǾt kǾ kebho. MǾne abhiki gú. AbhǾre chí kenó!” 53 BǾ mankem bǾré way Yesu way ndu bǾrínǾi bé mǾré agú tetep. 54 Ke Yesu arǾk kékwǾt ne mówu, akém awǾ ywi, abhinǾi yi be, “MǾwa, faté.” 55 EǾónǾ yí épétntsem, afate témté. Yesu achye eyǾn be manchye yi nenyíé ányie. 56 Etayi ne máyi bábhák maknkay tontó. Ke Yesu asemti bhǾ be bǾké ghati yǛ mmu enyǾn ene éfákári.

9

Yesu atǾ bǾnto bhi ndú betik (Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

1 NywǾp némót, Yesu abhinǾi baghǾkǾ bhi bati byo ne apay, achye bhǾ betan ndu bébók menyú befǾnǾ bebúbeba menkem ne ndu bébu mame. 2 Ke atǾ bhǾ nefi bé mándók mángátí bhǾ enyu Mandem abhak ne bo mbǾ MǾw wap ne be mámbú bǾ mame. 3 Apet arem ntá yap be, “BǾké pǾkǾ yǛnyǾn ndú nekǾ enǾ, yǛ ntem, yǛ ebha, yǛ bret, yǛ nkǾp, ne yǛ chí nden échák. 4 YǛntiki etǾk ené basyepti bhe aré, bǾk kǾ amem eket émǾt kpáte mándǾ etǾk eyǾ. 5 Ne yǛntiki ebhak ené báchušbhé ke bo ke syepti bhe, dǾ kǾ etǾk eyǾ ne bǾperé fá aré, kwet ka mfok ane áchí be bekak. ChǾn eyǾ émbak mbǾ ntísie ndú enyǾn ené bǾ bǾkǾ.” 6 BǾfá bǾre kǾ betǾk ne betǾk mángati nǾkǾ bhǾ Mbok Ndíndí ne mámbu nǾkǾ bǾmame yǛntiki ebhak.

Ntí átaka HérǾd amem (Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

7 HérǾd, gǾbbhanǾ Gálili, aghók yǛntiki enyǾn ene éfakari. Ntí átaka yi amem mbǾnyune mbǾk bo bǾrǾm nyaka be, “Yesu chí JǾn Njwiti ke ápérǾntsem ndú nepém.” 8 BǾchák be, “Eláija ke ábhésí.” Ne abhénéfú be, “NdemekepǾnti amǾt ane te nyaka ke ápérǾntsem ndú nepém.” 9 HérǾd arem ne mmǾet yi be, “Nchyé nyaka eyǾn ne bǾkpǾt ntí JǾn. Ke mmú ane mǛghǾk ne menyǾnǾi maknkay ebhen éti yi chí agha?” Are yǾn mbi begho Yesu.

Yesu adík ngemntay bho (Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 BǾnto Yesu bǾperé nǾkǾ nsem, bághátí Yesu menyǾn ebhen bǾ bǾkǾ. AsǾt ye bhǾ ansem, bǾrǾk etǾk ene bábhǾnǾi be Betsáida. 11 YǛ nǾ, beyǾ bo bághǾk, bábhǾ bekoǾnǾ yi. AsǾt bhǾ sayri, abho beghati bhǾ enyu Mandem abhak ne bhǾ mbǾ MǾw wap ámbu nǾkǾ abhen báyanǾ yi ambu bhǾ. 12 Mmok ábhǾ nǾkǾ méném, baghǾkǾ bhi bǾrǾk ntá yi barem be, “Ghati bǾbhen be mándók ndú betǾk ebhen bechi fá kekǾt ne ndú baki mánjǾn nenyíé ne bebhak bebhare. EtǾk épú fá!” 13 Ke Yesu aghati bǾ be, “Bé babhǾn, chyé kǾ bhǾ nenyíé mányíé.” BǾkéme yi be, “SébhǾn chí bǾbekpǾkǾ bret batay ne nsi epay. EnyǾn echak epu. JyǾn séndók sénku nenyíé ntá ngémtáy bǾbhen mankem ke?” 14 MpǾy babhakanem abhen bachi are abhak mbǾ nkǾ etay. Yesu aghati baghǾkǾ bhi be, “KǾ ka bo márchókǾ amik ndú bakwǾ, yǛntiki nkwǾ ámbǾnǾ bǾbati besa bepays nsem byo.” 15 BaghǾkǾ bhi bǾkǾ mbǾ enyú yi árémé, bǾ mankem báchókǾ amik. 16 AsǾt bekpǾkǾ bret bhǾ betáy ne nsi epay. AyǾn amik mfay. Achye bakak

ntá Mandem, abho bébókóti bret wu anchye nõkõ ntá baghókõ bhi be mánkóré ne nsi ntá beyá böbhõ. ¹⁷ Yéntiki mmu wap anyié kpát ajwi. Baghók Yesu mányókóti nenyé énen nerõbhe. Néjwí bekay byo ne bepáy.

Píta arem be Yesu chi Mpeme Mandem átõ
(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

¹⁸ Nywõp nemõt, éfákari be Yesu ánikmuet aywínti ne baghókõ bhi babhak kekwot ne yi. Anánjá nõkõ menikmuet abhép bhõ be, “Bo bárem bé nchí agha?” ¹⁹ Bõ bákéme yi be, “Mbõk bárem be õchí Jõn Njwiti. Bachak be Eláija, ne abhenefu be õchí ndemeképinti amõt ane té nyaka ke õpetnsem ndü nepém.” ²⁰ Arem nta yap be, “Ke bé babhõn bárem be menchí agha?” Símun Píta akeme yi be, “Wõ ke õchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átõ.”

Yesu arem be chõn manchye yi beyá esõõri ne mangway yi
(Mt 16.21; Mk 8.31)

²¹ Yesu asemti bhõ bé báké ghati yé mmu be yi achi Mpeme. ²² Ne arem be, “Me Mmu mfú ntá Mandem mbõn beghõ beyá esõõri. Bõ-batí etõk, ne böbati bachiákap Mandem, ne batõn ebhé Mandem bábyak chõn me ne mángwáy me, ke éghaka nõkõ manywõp arat, mpetnsem ndü nepém.”

Enyíñ ene mmu abhõjõ békõ ke ambak nkojo Yesu
(Mt 16.24-28; Mk 8.34-9.1)

²³ Yesu aghati yé bho mankem be, “Mbák mmú áyàn bebhak nkojo wa, abhõn béghókõntik mmuet yi, ampõkõ ekotákátí yi yéntiki nywõp, ankojo me, ²⁴ mbõnyune mmü ane áyàn bepeme mmuet yi áném nepém eni. Ke yé agha ane áká menem nepém eni éti ya, ábhõn chõn nõ. ²⁵ Ntiki nsáy mmu ábhõn mbák abhõn mmik nkem ke aném nepém eni? Yényin épú. ²⁶ Mbák mmu abhõn ntíanwõp éti ya ne éti eyõn eya, chõn Me Mmu mfú ntá Mandem mbõn ntíanwõp bésõt yi mbõ mmú wa mpok ane métwõ ne keném eka eken kechi keném Eta ne eken bõángel abhi. ²⁷ Nchí ghati bhe be, mbõk bhõ báchi fá abhen bápú gu kpáte mángõ ndü Mandem abhak ne bhõ mbõ Mfõ wap.”

Besí Yesu béyibhiri
(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

²⁸ Yesu anánjá nõkõ berem menyin ebhen, berõn mbõ manywõp ánen, asõt Píta, ne Jõn, ne Jems akõ amfáy njie ne bhõ ndu menikmuet. ²⁹ Ndu ánikmuet, besí bhí bébhõ beyibhiri. Nden éyi nkwo éyibhiri énkõt nõkõ ñwanñwan. ³⁰ Témmchok bõ bati apay bábhési bare rem kepí ne Yesu. Babhak Moses ne Eláija. ³¹ Báre ghõ ne bediéré Mandem ne mándem nõkõ kepí ne Yesu éti nerõn ane yi ábhõjõ berõn Yerúsalem angu are. ³² Píta ne mamuere bhi bati apay bákwen kenõ, ke mánémé nõkõ bághõ bediéré Yesu ne bõ bati apay abhen bachi nyaka téé ne yi. ³³ Mpok bõ bárõ Yesu, Píta arem ntá yi be, “Eta, éri tontó be sechi fá! Dõ sénté betem berat, Emõt ntá ye, echak ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” Píta kerinjí mbõn enyín ene yi areme. ³⁴ Ené Píta árem enyu yõ, nebhán nésep nekuti bhõ. Bécháy békém baghók Yesu bhõ ndü nebhán nékuti bhõ. ³⁵ Eyõn éfú ndü nebhán éndeme nõkõ be, “Né chí Mõwa ane njábhé. Ghók ká yi!” ³⁶ Eyõn eyõ éréme nõkõ enyu yõ, baghók Yesu baghõ be yi arõp chi aywínti. Báchók manyu ke ghati yé mmu ndü manywõp yõ menyinjí maknkay ebhen bõ baghõ.

Yesu abú mmõ ane efõjõ ebúbhõ échyé yi ntímen
(Mt 17.14-18; Mk 9.14-27)

³⁷ Νεγί νόκός mpok Yesu ne bə Píta básébhé njie, beyä bho bárək batemeri Yesu. ³⁸ Mmü amət ndü nkwo bo bho abho bebik andeme nako be, “Ntəj, nnikmæet, bú mówa. Achí mbakanem ne ndiere yi ke mbónj! ³⁹ Εφόγ εβábη εσəjəri yi. Εκə áchəkə ambo bebik, éngwep yi amik, énkə yi ande wet éféñ émfu nako yi anyu. Ne étaj ke éndə yi. Edən yi, émfye yi meni amæet. ⁴⁰ Nnikmæet ntá baghəkó bhe bé mámbók yó ke bábhíkí kway beku nə.” ⁴¹ Yesu arem be, “Bé mkpáká bho ane abhiki bhəj neka ne me, bé bhó báylbhiri tətəp ndü enyij echak, chəj mpət ntat ne bhe ná? Chəj nképnti ne bhe ngaka fá?” Kə arem ntá chimə be, “Twó ne móywe fá.” ⁴² Mpok mówu árəj ntá Yesu, éfónj yə epet égwep yi amik, ekə yi are wet. Ke Yesu ásáy éfónj εβábη yə, be éndó mówu. Yesu abú yi, akeme ntá etayi. ⁴³ Bo mankem bábhák maknkay begħə betaj Mandem.

*Yesu apet aghati bakojo bhi bé chəj mángwáy yi
(Mt 17.22, 23; Mk 9.30-32)*

Bo bárək ambi bebhak maknkay eti yəntiki enyij ene Yesu áká. Yesu arem ntá baghəkó bhi be, ⁴⁴ “Nené ká batú sayri mángok enyij ene nchí ghati bhe. Chəj mánti Mmu ane áfú ntá Mandem, mámfye yi amə bə mmik.” ⁴⁵ Ke bə kejwimem ndü enyij ene yi árémé. Mandem abhesə ntí beyəj bho ntá yap be báké riñi ndak ane áchí amem. Ne báre cháý bebhep Yesu mbəj enyij ene yi árémé.

*Nkojo Yesu ane acha bachak
(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)*

⁴⁶ Baghəkó bhi bábhók bekem epáítí ne bati ndu berinj mhu wap ane áchá bachak. ⁴⁷ Yesu arinj enyij ene bə bakaysi. Ekə asot mandú mmó, ate nepakámæet eni. ⁴⁸ Arem ye ntá yap be, “Yé agha ane ásyepiti mandú mmó mbə ane ne manjak ndü nyén ene, ásyepiti mé; ne ye agha ane ásyepiti me ne manjak ásyepiti mmu ane átó me. Diñí ká be mmu yweká ane ášəpti mmæet ntá abhenefu, ke áchí münjə sayri sayri ntá yeka mankem.”

*Mmu ane áká ne bhe achi ne bhe
(Mk 9.38-41)*

⁴⁹ Jón arem ntá Yesu be, “Eta, séghə mmu ane apu ndü nkwo ywese ndu ábòk befónj bebábebə ndü nnyén ena, ségháti yi be, áképerə kə nə mbənyune apú ndü nkwo ywese.” ⁵⁰ Yesu akeme be, “Báké káj mmu mbə awú, mbənyune yəgha ane apú mümpap yweka achí mmü yweka.”

Bə Samária kesyepiti Yesu

⁵¹ Mpok ágháká nókó kékwót ane Mandem asot Yesu amfay, Yesu akə nti eni berəj Yerúsalem ne abho berəj. ⁵² Ndu árəj, ató bəpəkó ntó ambi. Bárək bachwe amem mótok amət atú Samária ndu betonji mbanj ntá yi. ⁵³ Ke bə etək yə ke ka yi anchwe are mbənyune bagħə nyaka be yi ati berəj chi Yerúsalem. * ⁵⁴ Bagħək abhi Jems ne Jón, bághó nókó nó, bárem ntá Yesu be, “Acha, ýəñ sémbíñi ngó ámfú amfay antwə ansəj bəbhən-ε?” ⁵⁵ Ke Yesu ayibhiri mmæet aghati bho be enyij ene báreme épú chak. ⁵⁶ Yí ne bagħəkó bhi báfət bárək ndu mótok achak.

*Enyü nepém nkojo Yesu nébhəj bebhak
(Mt 8.19-22)*

* **9:53** Bə Samária bápú eyəj émot ne bo Judéya. Yerúsalem achi atú Judéya. Eti yə ke bo etək Samária babhiki ka be Yesu amfæet etək eyap ke andək Yerúsalem.

⁵⁷ Ndu báròn, mmüfú arem ntá Yesu be, “Chòŋ mbak nkoŋo ywe yèntiki ebhak ene ðròn.” ⁵⁸ Yesu akeme yi be, “Besop bebhòn babhok, ken en kèbhòn manyay, ke Me Mmu mfú ntá Mandem mbíki bhòn ebhak beson ntí.” ⁵⁹ Arem ntá mmu achak be, “Kòŋó mé.” Ke mmu wu arem be, “Acha, dð kpík ndók mbémé Etaya.” ⁶⁰ Yesu aghati yi be, “Dð bawú mámbémé ngú wap. Ke wò, dók ghati bo Mbok Ndíndí ðti enyu Mandem abhak ne bho mbò Mfò wap.” ⁶¹ Mmü achak arem be, “Acha, chòŋ nkoŋo wò, ke dð kpík ndók anywóp ndyép bðbha.” ⁶² Yesu arem ntá yi be, “Yè agha ane ákémé enò ákwàn mbanj ne anjinj nòko nsem, abhíki kway bebhak mübetok ane Mandem achi Mfò ywi.”

10

Yesu ató bakoŋo bhi besa bérát nsem byo ne apay

¹ Awu áfúéré nókó, Acha ayap bakoŋo bhi bachak besa berat nsem byo ne apay ató ambi bati apay apay be mándók ndü yèntiki etok ne nebhaet ane yí mbòn áyàn nyaka beròn. * ² Apére to bhò, aghati bhò be, “Mbuot béfère ebhi aya, ke bakü betik bábhíki ya. Nik yeka mmuet ntá Mandem mmu achi mbònónki be antó bakü betik, mámféré mbwot ebhi. ³ Dók ka! Nchí to be ntá bð mmik mbò bághòŋómén nenti nkwo. ⁴ Báké pokó yè móbha nkáp, yè ebhá nekò, ne yè nkwo bhánaya echak. Ne báké kaka yè mmu ambi. ⁵ Yèntiki eket ené báchwé aré, mánjambi mándem be, ‘Kpák ane Mandem áchyè ámbák fá amem eket ene.’ ⁶ Mbák mmu achi amem eket eyò ane ákónó kpák, chòŋ Mandem ankü kpák ambak ne yí. Ke mbák yè mmu apú, áfók wu ápetnsem ntá yeka. ⁷ Chwé ká mámbak chi are. Báké kò beket ne beket. Nyíé ká, mányú yèntiki enyìn ene bachye bhe. Echi chak be nkubetik ambòŋ akap ndü betik ebhi. ⁸ Yèntiki etok ene báchwé aré ne básípti be ne manjá, nyíé ká yèntiki nenyíé enen bachye bhe. ⁹ Bú ká bðmame abhen etok eyò, mángati bo abhen bachi are be, ‘Mpok ane Mandem abhak ne bho mbò Mfò wap arap chi kekwo.’ ¹⁰ Ke yèntiki mpok ane báchwé etok ke bo abhen bachi are kesyepti bhe ne manjá, fú ka dók ndü nkòŋo-mbi ene etok yò, mándem be, ¹¹ ‘Yè chí mfok etok eyeka ane ábátí ndü bekak ebhese sékwèt séfère mbò ntísie ndü enyìn ene báká. Ke ðinjí ka be, mpok ane Mandem abhak ne bo mbò Mfò wap arap chi kekwo.’” ¹² Yesu arak ambi arem be, “Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átàn bð mmik, chòŋ angó ntínso ne bð etok Sódóm encha bð etok eyò.”

Chòŋ émbep nta bð abhen bábhíki tik nsem ndü bebú (Mt 11.20-24)

¹³ “Bè bo Korasin, chòŋ émbep ntá yeka encha! Bè bo Betsáida, chòŋ émbep ntá yeka nkwo encha! Mbò chi amem betok Táya ne Sídon ké nká menyinjí maknkay ebhen-ne nkü ntá yeka, mbú báfyé nden pyò, mánto batwóp anti tesáy, betòn be bátiknsem ndü bebú bhap! ¹⁴ Ke ewak ene Mandem átàn bð mmik, chòŋ angó ntínso ne bð-Taya ne Sídon encha bhe. ¹⁵ Ne bè bho Kapënaum, bákaysi be hákway beyon mmuet, mánkó kpát mántok nebu? Nsé! Chòŋ Mandem amese bhe amem etókó bawú!”

¹⁶ Yesu apet arem ntá bakoŋo bhi bhò abhen yi ato be, “Yè agha ane ághók bé ághók chi me. Ane ábyak be ábyak chi me. Mmu ne ábyak me, ábyak chi mmu ane átó me.”

Enyìn ené échyè bakoŋo Yesu manjá

* 10:1 Mbak besí bekáti be; besa berat nsem byo.

17 Abhen bati besa berat nsem byo ne apay bápetnsem ne manák, baré ghati Yesu be, “Acha, ndü nnyén ena, ye chi befónó bebábeba bésépti mmuet ntá yeSe.” 18 Yesu akeme bhó be, “Ngó ndu Satan afú amfay akwene amik mbo miámianj. 19 Ghó ka! Nchýe bhe betan be bákway beyat nnyó ne ngá-neghay amik. Nchýe be betan amfay betan Satan, mümpap, ne yényin epu chye be esonori. 20 Yé no báké nják chi be, befónó bebábeba bésépti mmuet ntá yeka. Njak ka chi be Mandem asin manyén yeka amem ekáti ene amfay.”

*Enyin ene échyé Yesu manák
(Mt 11.25-27, 13.16, 17)*

21 Mpok yo, Yesu anikmuet be, “Eta, wó mmu óbhónó mfay ne mmik! Nchi chye wó bakak ndü óró menyin ebhen mémbak bhésé bhésé ntá bariñindak ne ntá bo abhen báriñi beyá menyin. Onéné bhó otan kponorotan ntá bo abhen bábhíki rinji yényin mbo mámbó. Eta, enyu yo ké wómbon óyáná be embak.”

22 Yesu apet arem be, “Etaya achyé me menyin menkem. Yé mmu abhíki rinji mmu ane Mmó áchi ébhíki fuet chí Etayi. Ne yé mmu abhiki rinji mmu Eta áchi ébhíki fuet chí Móywi ne bó abhen yi áyábhé ndu beku bó mándiní Etayi.”

23 Ayibhiri ye mmuet arem ntá baghókó bhi ansem ansem be, “Eri ntá yeka echa bé bǎghò menyin ebhen ne bǎghò! 24 Nchi ghati bhe be, beyá baremé képinti ne bafó babhón nyaka ekwak beghó menyin ebhen bǎghò, ké bó keghó bhó. Bábhón ekwak beghok menyin ebhen bǎghók, ké bábhiki ghok bhó.”

Nekáy ndindu mmú Samária

25 Éfákari be ntan ebhé Moses arak memó Yesu. Abhép yi be, “Ntan, chon nku yi ke mbón nepém enen nébhíki bhon ngwenti?” 26 Yesu arem ntá yi be, “Ekáti Mandem érem be yi? Jpay aré be yi?” 27 Akeme be, érem be, “Kon Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efónó ye enkem, ne betan ebhe menkem, ne nkaysi ye nkem, ne kón nkokosi ye mbo enyu ókónó mmuet eye.” 28 Yesu arem ntá yi be, “Chi enyu yo. Ku ná, ne chon ómbón nepém.”

29 Ke ndü yi áyan betanja mmuet, arem be, “Ke mbón nkokosi wa chi agha?” 30 Yesu akeme yi ne nekay enen be, “Mmúfu afú nyaka etok Yerúsalem ásep Jeriko. Ndu arón, akwén amó baghép batanatan. Báfére yéntiki enyin yi amuet, bádén yi, bárók, baró yi mpok aróbbhe kekwot begu. 31 Éfákari be nchiakap Mandem amot ásep ndü nkúbhé mbi wu. Agháká nókó are, aghó yi, apé ebhëmbi, arak ebhak eyi. 32 Éfákari enyumot ne nkú betik amem ekerákap Mandem amot ane nneréket *Lévi. Mpok yi aghaka are, aghó yi, ke afuét nkwo chi ebhe echak, arak. 33 Ke mmu Samária fú ásep nyaka nkwo ndü mbi wu. Agháká nókó nebhet ane mmu wu achi, aghó yi, ne abhón ntínso ne yi. 34 Arak ntá yi, achiti babhe ndü befuet bhi, agwót. Apakó ye yi anyanja amfáy mponjo batu yi, arak ne yi ndü eket ené manko bachye nkáp ke mabure aré. Akwak yi. † 35 Neyi nókó afere nkáp achye ntá mmu ane ayini eket eyo arem be ‘Yini mé yi. Nnan mpetnsem chon nkeme yéntiki enyin echak ene óchonji yi amuet.’” 36 Yesu arem nako no, abhép ntan ebhé Mandem be, “Okáysi be ndü nkwo wu bati arat, agha átonó bé achi nkokosi ntá ane akwene amó bǎghép?” 37 Akeme be, “Chi ane ághó yi ntínso.” Yesu aghati ye yi be, “Dók yé ku mbo yi.”

Yesu arak beghó María ne Matá

38 Ené Yesu ne baghókó bhi bákó bārón bǎchwóp ndu mótókfú. Ngore amot ane áká nnyén be Matá abhak are. Asyepti Yesu amó apay amem eket eyi.

† 10:34 No chi: achiti mmém ne bawet.

³⁹ Abhón manò ane áká nnyén be María. María aròk asibhiri ndù beka Acha angoko nòkò Eyòh Mandem ene yi átòn; ⁴⁰ Matá ankà nòkò chi betik ebhen nywòp ndu mene Yesu. Aghó nòkò bé betik beyá ntá yi aywíntí, aròk ntá Yesu arem be, “Acha, òbhíkí ghò ndù mómaya árs betik menkem me awó? Ghatí yi antwò ankwak me!” ⁴¹ Ké Acha akeme yi chi be, “Matá, Matá! Ɔfýé ntí ne ðèdèn mmæet òti beyá menyìn. ⁴² Dìnjí bé enyìn émòt ke eri echa. Yó kě María áyábhé, ne yě mmu apú kway besòt yò ntá yi.”

11

Bo bárém be betan Yesu béfú chi ntá Belsebul (Mt 6.9-13, 7.7-11)

¹ Éwak émòt, Yesu are níkmæet nebhúéréfu. Anáná nòkò, nkoño ywi amòt arem ntá yi be, “Acha, tòn bhese enyu mánikmæet mbò enyù Jòn átòn nyaka baghòk abhi.” ² Yesu aghati baghòkò bhi be, “Yèntiki mpok ane mánikmæet, dem ka bé:

‘Èta, kà bo mánchýé nnyén ene kenókò.

Kà bo mándó wò òmbak Mfò wap.

³ Chié bhese yèntiki nywòp, ení nenyíé.

⁴ Fòñorí bebá bhésé,

mbò enyu séfòñori yèntiki mmu ane áká bhese bebá.

Ne kéka sénchwe ndù nemò enen nékà sénkwén ndù bebá.’ ”

⁵ Yesu arem ye ntá yap be, “Sénsót be mmu yweka amòt aròn ntá mmæere ywi mpok nywòp négháká néntibheti, adep nekok arem be, ‘Nkwáne, nnikmæet pwo me bekpòkòkò bret bérát. ⁶ Mmæere wa amòt ane achi ambi ndù nekò atwò me anywòp néne, ne mbíkí bhòh nenyíé bechye yi anyie!’ ⁷ Mmæere ywe wu ankeme be, ‘Képere sòñori me. Nnán mfe mbínywòp ne nnán mbære ne bòbha. Mpú kway befate be nchýé wò yènyìn.’ ⁸ Dìnjí ká be, yě ndù yi apú kway befate be anchye yi nenyíé, òti yi achi mmæere ywi, abhòh béfáte anchye yi yèntiki enyìn ené yi áyan mbonyune atónórí bédép nekok kebhòh ntánwòp. ⁹ Nchí ghatí ye bhe bé: Ník ka mmæet òti enyìn ene óyan, chòh Mandem anchye wò. Yán, chòh òngò. Dep nekok, chòh mánene ntá ye. ¹⁰ Kà nò, mbonyune yèntiki mmu ane ánikmæet òti enyìn ene yi áyan, Mandem áchye yò ntá yi. Yèntiki mmu ane áyan enyìn, ághò yò. Yèntiki mmu ane ádébhé nekok, mánene ntá yi. ¹¹ Bé bachíbhò, mmú yweka ane mbák móywi abhep yi tansi, ansòt chi nnyó anchye yi, chi agha? ¹² Yě chí nechí-nkòk ké mmò abhep wò, óchye yi ngá-néghay? ¹³ Mbák be bò bebá, bábhòh nti bechye berítí menyìn ntá bòbheka, bákáysi be Èta mmu achi amfay, ànòk bechye Éfónó Bedyere ntá bo abhen mánikmæet be yi anchye bhò Éfónó Bedyere ke?”

Yesu atan achá Satan (Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

¹⁴ Mpokòfú, Yesu àbòk éfónó ebábù ene éká mmu akwene kebhok. Éfú nòkò mbók wu abho berem kepi. Bo abhen bachi are babhak maknkay. ¹⁵ Ké mbòk yap béré rem chi be, “Belsebul mfò befónó bebábèbù ke áchýé yi betan bebok befónó bebábèbù.” ¹⁶ Bo béré yan mbi memò yi. Bábhép yi ankà enyìní maknkay ené ébhak mbò erìn ené étòn be betan ebhi béfú chi ntá Mandem. ¹⁷ Ké ndu Yesu árinjí nkaysi yap, aghati bhó be, “Yèntiki etòk ene akòre achi are bo mánù nòkò ne bati, ébhòh chi meneme. Ne nneréket ané ákóré áchí are ne bo mánù nòkò ne bati, ákwéné kwen. ¹⁸ Ne mbák Satan ankà befónó bebábèbù bhi

menu ne bati, ná yi ákway bebhak enyü mfo ane yi achi ndü eröri mpok? Nchi bhep be mbonyune bärëm be ndü betan Satan ké mēbók befónó bebúbēbē. ¹⁹ Ne mbák ndü betan Satan ké mēbók befónó bebúbēbē, bakoŋo bhēka bábók bhō ndü betan agha? Chōŋ bakoŋo bhēka mántan be! ²⁰ Ke mbák, sayri sayri mēbók befónó bebúbēbē chi ndü betan Mandem, nō chi Mandem anán achi nenti eneka mbō Mfo. ²¹ Mpok mmü ntantan ábhahberi eket eyi ne menyiní nenu bhi, yē mmu apu kway beghep menyiní ebhi. ²² Ke mbák mmu ane átán acha yi atwō ánu ne yí, andén yi, ansot menyiní nenu ebhi ebhen yi asiki nti are, ampókō menyiní ebhi andok ankore ne bo bachak. ²³ Mmu ane apu ne me, achi chi mümpap wa. Ne mmu ane ápú kwak me ndu mēnyókóti bhō, átákatak.”

*Efónó ebúbē ekway bepetnsem ntá mmu
(Mt 12.43-45)*

²⁴ Bérōŋ ambi Yesu arem be, “Mbák mámbók efónó ebúbē éndó mmu, érap chí bōŋbōŋbōŋ amem baso, éŋjan nōko ebhak ene yo échwe. Mbák ébhíkí ghō ebhak bechōko, ²⁵ érēm be, ‘Chōŋ mpetnsem ebhak ene mfú.’ Ne énáŋ émpetnsem, engo be mányo esi eket eyi, bághókó sayri, ²⁶ efónó ebúbē eyo éróŋ ye, énsot befónó bebúbēbē béchák tándrámtō ebhen bébébhé becha yo. Bó menkem mēndok mēchwe mmu wu amwet mémbak ne yi, nté yi ambep ancha ane mbi.”

Manák amen tetep

²⁷ Yesu arémé nókō nō, ngoré amōt amem ngémtáy bo abhen bachi are arem ntá Yesu ne eyōŋ amfay be, “Éri echa ntá ngoré ane ábhé wō, achye wō ami!” ²⁸ Yesu akeme be, “Bo abhen eyap eri echa chí abhen bághók Eyōŋ Mandem ne mánkē nōko mbō enyü éyāŋ!”

*Bárēm be Yesu ántōŋ eriní maknkay
(Mt 12.38-42)*

²⁹ Ené bo báchák báchēm aré mándok nōko chí ambi, Yesu abho berem ntá yap be, “Mkpáká bhō ane echōŋ áber acha! Bábhēp be mántōŋ bhō eriní maknkay. Ke yē emōt mpu tōŋ bhō, ébhíkí fuet ene Jóna. ³⁰ Nkúbhé mbō enyü Jóna achi nyaka eriní ntá bo Ninive, enyu yo ké Me Mmu mfú ntá Mandem nchi bhak chōŋ eriní ntá mcpáká bhō abhen echōŋ. ³¹ Ewak Mandem átāŋ bō mmik, mfo ngoré ane áchí nyaka etok Shéba áfate andem be be bo mcpáká mmik ane echōŋ bákú bebú mbonyune yi afu nyaka nekō nesie arōk begbok menyiní ebhen Mfo Sólomon átāŋ bhō ne beyā neriníndak. Ne nchí ghati bhe be mmu achi fá nēntí eneka ane acha Sólomon, Yē nō, bápú ka begbok yi. * ³² Ndü nywōbhé manyé, chōŋ bō Ninive mángati be bhō mcpáká mmik ane echōŋ bé bekwéné bechí ne bhe mbonyune mpok bō bághókó enyiní ene Jóna aghati bhō, bátíknsem ndü bebú bhap. Nchí ghati bhe be mmu achi fá néne ane áchá Jóna, yē nō, bápú ghok yi!”

*Yesu atōŋ be amík áchi mbō erónó ene ékà mmu ángó mban
(Mt 5.15; 6.22, 23)*

³³ “Yē mmu apu dure erónó ansot enyiní ankuti. Bádare erónó, mánte chí ebhak ene babhōŋo bete yo be mban ángó ntá yēntiki mmu ane achwe anywóp. ³⁴ Amík ayeka achi berónó ebhen békū mángō mban. Mpok amík ayeka achi ariári, mmwet eyeka enkem éjwi ne bediéré. Ke mbák amík ayeka ápú ariari, mmwet eyeka enkem éjwi ne ejuri. ³⁵ Sot ye ka mpok be bediéré ebhen

* 11:31 Nō chí: etok ene echí ebhe Saut.

bákaysi be bechi be anti béké bhak ejuri. ³⁶ Mbák ye bati yeka ankem ajwi ne bediéré, ne ye mandú ejuri apu are, chon nepém eneka nenkem nembak pépép, mbó mmu ane ábhónó erónó ne éghò, enton noko yi mbi.”

Yesu aji bõnkwo Fàrisi ne baton ebhé Mandem

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

³⁷ Yesu ánaná nókó berem kepi eken, múnkwò Fàrisi amot abhinji yi ndú nenyíe eket eyi. Yesu arak achwe anywóp, achokò amik menyie nenyíe.

³⁸ Múnkwò Fàrisi wu abhak maknkay béghò be Yesu abhiki so amò mbò enyú epin eyap étón ke anyie nenyíe. † ³⁹ Acha aghati múnkwò Fàrisi wu be, “Bé bõnkwo Fàrisi, básòt mpok bétyét nsemé nchán ke menjémé ne bebá bejwi be anti. ⁴⁰ Bé bechinji bho! Mandem ane aghókó enyinj, pí yi ke aghoko mmem ne nsem eyi nkwo? ⁴¹ Ke enyinj ene bábhonò beka chi besot menyinj ebhen bechi amem bekpáre ebheka mánychye ntá bachébhébhò ne chon bepín ebheka menkem mémbak nkwo pépép.

⁴² “Bé bõnkwo Fàrisi, chon embep ntá yeka encha, mbonyune bapú ka enyinj ene echi chak ntá bho ne bábhiki kon Mandem. Básot ndu beri amot ndú baru byo mánychye ntá Mandem, mánká enyumot ne mbwot achak. Bábhon bekon Mandem ne mámbak sayri ne bho ke bábhiki bhon beghokontik bebhé béchák.

⁴³ Bé bõnkwo Fàrisi, chon embep ntá yeka encha! Bákon bechokò ndú menak kenókó amem bekeré nenikímæet bo Israel, ne bákon be bo mankaka noko bhe ne kenókó nefisie. ⁴⁴ Chon émbép ntá yeka encha! Báchi mbò manem ane mmu akò amfay kerinji be chi manem.”

⁴⁵ Nton ebhé Mandem amot arem ntá Yesu be, “Nton, mpok órém menyinj ebhen, óchye bhese nkwo ntíanwóp!” ⁴⁶ Yesu akeme be, “Bé baton ebhé Mandem, chon embep ntá yeka nkwo encha! Nti achi be mányíere bo mámpókó menwópti batu ané be babhon bápú kwak bo mámburé bebhé bho ye mandú. ⁴⁷ Chon émbép ntá yeka encha! Bachimbi bheka báway nyaka baremé kepinti. Bâte manem ayap néne, mángwati mbi aré beka yo ándí amik.

⁴⁸ Beká enyu eyo, étón be báchi enyumot mbò bachimbi bheka abhen báway nyaka baremé kepinti Mandem ndú bâte beriti manem ntá yap. ⁴⁹ Etiyo, ke Mandem, ndú nerinindak eni, áréme be ‘Chon ntó baremé kepinti ne bõnto bha ntá bo Israel; ne chon mángwáy mbok eyap, ne mánychye abhénéfú beyá esonjori.’ ⁵⁰ Chon Mandem antemsi ye mkpáká bho abhen echon éti manon baremé kepinti mankem abhen bó báway te nebhómik, ⁵¹ bebho ne Abel kpát beghaka amæet Sakaria mu báway nenti éfémé akap ne ekerákap Mandem. Nchi ghati bhe be chon Mandem antemsi mkpáká bho abhen echon éti bawú yo ankem! ⁵² Bé baton ebhé Mandem, chon embep ntá yeka encha! Bábhese éfinji ene mánène mbinywop ane mmu áfuæt aré ke ambón nejwímem ndú barak Mandem. Bábhiki chwe are, ne báchyet mbi ntá abhen báyan nyaka bechwe are!”

⁵³ Neró ane Yesu arò nebhæet wu, baton ebhé Mandem ne bõnkwo Fàrisi babho bechiti yi ne bebhép, mányonji noko yi beka yi ankwen anyu. ⁵⁴ Ne mánòbheri noko yi ndu beka yi ákwén ndú eyonónyu.

12

Yesu ayep bõbhi batu be baké bhak bó betabha

(Mt 10.26, 27)

† **11:38** Bo Israel babhon nyaka enyu ené básó amò ke mányie nenyíe. Bákaysi nyaka be epin eyo éká bó mámbák chak besí Mandem.

¹ Ɛne Yesu árèm nɔ, bo báre twɔ, kpát báyá báchá, mánjati nɔkɔ bati. Yesu ayambi arɛm ntá baghɔkɔ bhi be, “Sɔt ka mpok ne yis bɔnkwɔ Fárisi. Báchi chí bɔ betábhá. ² Yɛntiki enyih ene bakuti, chɔh mánene. Ne ené echi bhésé bhésé chɔh mánkɔ bo mandih yɔ. ³ Ndu echi nɔ, yɛntiki enyih ene bārémé ansem ansem, chɔh bo mangok yɔ kponorɔh. Ne menyih ebhen bághati bárú bho ansem ansem chɔh bo mánte amfay beket mámbik be bo mángók.

Mmu abhɔh bécháy chí Mandɛm
(Mt 10.28-31, 12.32, 10.19-20)

⁴ “Mamɛre bha, nchí ghati bhe be, báké cháy bɔ mmik. Bákway beyay chí mmɛet nkɔá ke bápu kway beku enyih echak ene ebɛbhe echa eyɔ. ⁵ Ghók ká mmu ane bábhɔhó béchay. Cháy ka mmu ane ákway beyay mmɛet yeka, ne ankway memese be amem nepingo! ⁶ Pú mmu akway beku bɔknen batay ne nkáp ane apu yɛnyih? Yé nɔ, Mandɛm apú ghɔkɔntik yé amɔt. ⁷ Ke ná ne be? Mandɛm aríhí yé chí mpáy bekaká emene ebhen béchí yɛntiki mmu yweka anti. Báké chay ye yɛnyih ené bo bakway beku bhe. Besí Mandɛm, yɛntiki mmu yweka abhɔh menwɔp tontó achá ngémtáy kenen.

Bo abhen bachi bɔ-Yesu
(Mt 10.32, 33; 12.32; 10.19, 20)

⁸ “Nchí ghati ye be be, yɛntiki mmu ane árèm kponorɔh besí bɔ mmik be yi achi mmu wa, chɔh Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ndem besí bɔángel Mandɛm ndú nywɔp manyé be mmu wu achi awa. ⁹ Ke mmu ane atanja kponorɔh besí bho be apu mmu wa, chɔh menkwɔ ntanja besí bɔángel Mandɛm be yi apu mmu wa. ¹⁰ Ne chɔh Mandɛm amfonɔri yɛntiki mmu ane árèm ebábɔ éti Mmu ane áfú ntá Mandɛm, ke apú fonɔri mmu ane árèm ebábɔ éti Efónó Bedyere. ¹¹ Mpok básóré bhe ambi ndu betan be amem bekeré nenikímmɛet ebhap ne besí bɔbati etɔk ne bɔgɔbhano, báké seme enyú bákway betanja mmɛet ne éti enyih berem. ¹² Mpok eyɔ chɔh Efónó Bedyere ántɔh be enyih ene bábhɔhó berem.”

Nekáy echihiti mfo nkáp

¹³ Ené Yesu áchyé baghɔkɔ bhi manie enyu eyɔ, mmu amɔt amem ngémtáy bho arɛm ntá Yesu be, “Ntɔh, ghati mómaya ánkóré newú etayese ányché ebha menyih!” ¹⁴ Yesu akeme yi be, “Nkwáne, agha ábháré mé ntanjá manyé ne nkóre menyihí newú ntá yeka?” ¹⁵ Ke arɔk ambi arɛm ntá bo mankem be, “Sɔt ka mpok! Kém ká mmɛet be báké fyɛ ngonɔ ndu bebhɔh beyá menyih. Puyé chí beyá menyih ke békém nepém nkɔá.” ¹⁶ Yesu átém bó nekay be, “Nki múnkáp amɔt áchyé nyaka yi beyá mbwɔt. ¹⁷ Ekɔ abho békáysi andeme nɔkɔ be, ‘Chɔh nkɔ yi? Mbíki pere bhɔh nebhwɛt bébhure mbwɔt?’ ¹⁸ Ke árɛm ne mmɛet yi be, ‘Chɔh mmokoti bɛtak ebha, ngoko ebhen béchíkítí, mfyé mbwɔt aya ne menyih ebha arɛ.’ ¹⁹ Ndem ye ne mmɛét eya be, ‘Ɔnáj ɔbhɔh beyá menyih ebhen besɔt beyá mamié. Képerɛ sɔhɔri mmɛet. Nyié, nyú, ɔnkɔ manák.’ ²⁰ Ke Mandɛm aghati yi be, ‘Wɔ echihítumu! Nkúbhé beti ebhen, nepém ene némay. Ke menyih ebhén ɔbhúré bérɔp chɔh chí ebhen bo bachak!’ ²¹ Nɔ ke éfakari ne mmu ane ábháré menyih ntá yimbɔh, ke yi kekɔ menyih ebhen bébhɔhó menwɔp besí Mandɛm.”

Nkɔh Yesu abhɔh besiki nti ne Mandɛm
(Mt 6.25-34)

²² Yesu aghati ye baghɔkɔ bhi be, “Nó ké nchí ghati bhe be, mmu áké bhɔh basémé éti nepém eni be chɔh nyié yi, chɔh mfyé yi? ²³ Nepém nkɔá nébhíkí cha nenyié? Nepém nkɔá nébhíkí cha ndené? ²⁴ Yihí ká kenen. Képu kwan

nenyíé ne kápú fere mbwot ebhi. Kébhíki bhon beket ne yé chi béták ebhen bébhúre nenyíé aré. Mandem ke áchyé kó nenyíé, ne besí Mandem, bácha kenen tontó! ²⁵ Ne ntiki mmu yweka basémé ákway beka nepém eni nénsap, ye chi mandú niñiniñi nénchá enyu nebhon bebhak? ²⁶ Mbák ye bapú kway beka mandú enyih mbó eyo, ndaká yi bábhon basémé éti menyih bechak? ²⁷ Yiní ká bochuchu abhen bágó. Bápú ká betik, ne bapu ghoko nden. Ke nchí ghati bhe be, yé chí Mfó Sólonon mmu ábhónó nyaka beyá keném, abhíki bhon nyaka nden ene eri mbó yé chuchu amot. ²⁸ Mandem ké ághókó tákó ne berí ebhi, tákó ane ákway bebhak echon, mbúré angwasi, mámfyé ango. Bákáysí bé be ké Mandem apu kwáy békwak mámbón nden béfyé amuet ké? Neka eneká ne Mandem négápsi necha! ²⁹ Báké sonori ye batí yeka bebhew éti menyih ményie ne éti menyih menyú. ³⁰ Bó mmik bákóno menyih ebhen ke diñí ká be étayeka arinj be bábhon bebhon bó. ³¹ Fíé ká ntí chi be Mandem ámbák Mfó yweka, ne chon yi anchyé be menyih ebhen menkem nkwo.

*Enyih Yesu átónó éti kefó mmik
(Mt 6.19-21)*

³² “Bóhha, báké chay, yéndo báchi nkwo bágónómén ane abhiki ya. Mandem abhon manák bechye be akóre ndú kefó eki. ³³ Tí ká menyih ebhen bábhónó manchyé nkáp ntá bachébhébo. Bón ká bóbebhá-nkap abhen bápú chon be nkáp anem. Bure ká kefó menyih ekeka amfay. Aré, kó kébhak mpoknkem. Yé ngép apu kway beghew enyih are, ne kengok apú chwe ánochti yényih. ³⁴ Ebhak ene nkáp ywe áchi, aré ké nti ene nkwo nébhak.

Bák ká pé mpoknkem

³⁵ “Tonjí ká mmuet mándure berónó bhéka. ³⁶ Bák ká mbó bó-betok abhen mánón be chi-betik awap amfu ndú epá nebhay ene yi áronó are ampetnsem be mánéné mbinywop ntá yi témté, mpok yi átwó ádébhé nekók. ³⁷ Chon endi encha ntá bo abhen bábhak pé mpok etayap átwó! Tetep nchí ghati bhe be mpok yi atwó, ághati bhó mancháko amik, ánochón nden eyi, ansot nenyíé anchyé bhó manyié. ³⁸ Yé antwó chí ne néntí bhiti, yé chí mpok nkók ékók, ke antemeri bhó pé, éri encha ntá bó betok bhó! ³⁹ Diñí ká be mbó mbónóket árinji neñókó nywop enen ngép átwó, mbu apú ró mándak eket eyi. ⁴⁰ Bé nkwo bábhon betonji mmuet Mmu ane áfú ntá Mandem átwó chon chi ndú mpok ane bábhíki kaysi be yi átwó.”

*Mmó betok ane achi tetep
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Píta abhép Yesu be, “Acha, otém nekay enen chí ntá yese ke chi ntá bo mankem?” ⁴² Acha akeme yi be, “Mmú betok ane achi tetep ne ndinindak chí ane? Chí ane chi-betik ywi áchyé yi betan be anjini noko bati bakú betik abhen bachi amem efo yi, anchyé noko bhó awap akóre nenyíé ndú mpok. ⁴³ Chon endi encha ntá mübetok wu ane chi-betik ywi átwó antemeri yi ndu ákú enyih ene baghati yi ankú! ⁴⁴ Nchí ghati bhe be, mbák nkúbetik wu ákú nó chi-betik ywi áchyé yi betan amfay menyih ebhi menkem. ⁴⁵ Ke mbák mübetok arem be, chi-betik awa átat bétwó, ambo beden bó-betok bachak, abhen baghoré ne abhen babhakanem, ne ambo ményie, anyu noko, kpát mmem ánkem yi, ⁴⁶ chi-betik ywi átwó ndú nywop enen mübetok abhiki kaysi be yi átwó ne ndú neñókó nywop enen mübetok wu abhiki rinji. Antemsi yi, amfyé yi nebhuet ane bo abhen bábhíki noko Mandem bachi. ⁴⁷ Ne mübetok ane árinjí enyih ene chi-betik áyan yi ankú, ke yi ke tonji mmuet ankú mbó enyu éyan, bátemsi chon yi

sayri. ⁴⁸ Ke ane ábhíkí riñi enyiyi ene chi-betik áyàn yi anka, mbák aka enyiyi ene éyàn mantemsi yi, báchyé yi chi mandú ntemsi. Bábhēp tontó ntá mmu ane báchyé yi tontó. Ne báfyé amík tontó ntá mmu ane báfyé beyá menyiyi amó yi.”

Yesu arem be yi atwo ne akóre

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Yesu apēt arem be, “Ntwō beghēp chi ngó fá amik. Mbō ánan akem, mbū nkōñ tontó! ⁵⁰ Chōñ mámfyé me ndū esōñōri mbō mmū ane báfyé yi anyén ndū mpok ane bájwiti yi. Nti nēpú pōp me amem te esōñōri ene éntwō emfuet! ⁵¹ Bákáysí bé ntwō fá amik chi bekā bo mámbák ndu kpák ne bati ke? Ae, ntwō chí ne akōre. ⁵² Bēbhō néne, yēntiki eket ené bo bachi are bati atay, chōñ ákóré ámbak nenti nap. Bati arat kēka abhen bati apay. Bati apay kēka abhen bati arat. ⁵³ Akóré ábhak chōñ enyūné chi ápap móywi ane mbakanem, mmō ane mbakanem ampap etayi, nnō ampap móywi ane ngoré, móywi ane ngoré ampap nnō. Nnōném ampap ngoré móywi, ngoré ampap nnōném éywi.”

Mmu abhōñ beriyi mpok

(Mt 16.2, 3)

⁵⁴ Yesu arem ye ntá ngémtay bho abhen bachi are be, “Mánán mǎngó nebu ndū nēgírí ndū ebhē nebu ene mmok ánem are, bárem be ‘Manyiēp átwō kwēn’; ne émbak enyu yō. ⁵⁵ Ne mánán mǎngō nebhán ndu nebhō bekwēn, bárem be, ‘Enem étwō’; ne émbak enyu yō. ⁵⁶ Bé bō betabha! Bāríní béyíní nebu mǎndem mbák manyiēp ákwēn chōñ, ne mbák apu kwēn. Ndaká yí bábhíkí riñi menyiyi ebhen Mandem ákū ndū mpokó-ne?”

Petnsem ndū ekōñ ne mümpap ywe

(Mt 5.25, 26)

⁵⁷ “Ndak yí bé babhōñ bapú kway beriyi enyiyi ene echi chak be mmu anka? ⁵⁸ Mbák abhōñ ndak ne mmu ne yi áká manyé ne wō, óka yi? Óbhōñ béghō be ndaka wu ámay ansem ené bábhíkí rōñ ndu acha manyé. Mbák ónká yi ansōt wō ambi ndū manyé, ntañá manyé áchyé wō ntá bo mbñ nkú ne bō mámfē wō. ⁵⁹ Nchí ghati wō be, opú fu wawak kpáte onchye ákwō ywe ankem, yēnyiyi kerōp.”

13

Tík ká nsem ndū bebú

¹ Nkúbhé mpok yō, mbók bho abhen bachi aré, bátéme Yesu éti bo Galili abhen Páilet aka baway mpok báchyé akap ntá Mandem. ² Yesu akeme bho be, “Bákáysí be bo Galili bhō báká nyaka bebú bacha bō etōk Gálili bachak ke? ³ Nó bhō! Dō ngati be be, mbák bábhíkí tíknsēm ndū bebú ebheka, chōñ be mankem mángu mbō bhō. ⁴ Ná ne bō bati neku-ne-arat abhen ekerémfáy ene echi nepak éntiñnyen Sílom ékwéné éwáy? Bákáysí bé efákárí nyaka ne bhō enyu yō chí ndu báká bebú bacha bo bachak abhen bachi etōk Yerúsalem yō ke? ⁵ Nó bhō! Nchí ghati be be, mbák bábhíkí tíknsēm ndū bebú ebheka, chōñ bé mankem mángu mbō bhō.”

Yesu atém nekáy enok ene epu nyu kepem

⁶ Yesu atém ye bhō nekay enen be, “Mmu amōt api nyaka enok ene babhñi be *fig amem nki ywi. Égháká nókó ményu kepem, are kō ambyo nōkō mbák ényu kepem, ke ake ghó yēnyiyi. ⁷ Aghati mmu ane ákū betik amem nki wu be ‘Yiñí, ndū mamié árát nchí twō beyañ kepem ndū enok ene, ke mpu ghō yēnyiyi.”

Kpót yó gáép amik! Ekà kpík yi fá téé, échet nəkō mmik ndéndem? ⁸ Nkə betik wu akeme yi be, ‘Eta, dō émpét embak ndū mmíe enen nkwo. Chəŋ ntém nnet ywi ngabheri, mfyé ntəbhé-píə. ⁹ Ne mbák ényu kepem mmíe mbúré éndi, ke mbák ébhíkí nyu kepem, ðkwáy beghati me mkpót yó ngəep amik.’”

Yesu abú ngoré ane abhénti ndū nywəbhé neywəməet

¹⁰ Ewak neywəməet bo Israel, Yesu áre təŋ bo amem ekeré nenikíməeti eyap. ¹¹ Ngoré amət abhak aré ane éfónó ebábə éká yi ápéné ndū mamié neku-ne-arət, yi keperé kway beko chak. ¹² Yesu ághó nókó yi, abhinji yi arem be, “Mmá, neme ene némay.” ¹³ Atək yi ne amə. Ténte wu, anyabhe mməet téé, abho bebiti Mandem.

¹⁴ Múnti ekeré nenikíməeti ághó nókó bé Yesu akə móngoré wu atəŋ ndū nywəbhé neywəməet enap, abé nti, abho berem ne eyəŋ etəŋətəŋ ntá bo abhen bachi are be, “Sébhəŋ manywəp átəndət ndū békə betik. Mmu ámbəŋ neme, ántwó chí amem manywəp ayə be mámbú yi. Eképeré bhak chí ndū nywəbhé neywəməet.” ¹⁵ Yesu Acha akeme ye yi be, “Bé bō betabha! Ntiki mmū ywəka ápú kanjari ye chí mpəŋ yi, yé chí mpəŋə batu yi ándók anchye yó manyiep ndū nywəbhé neywəməet? ¹⁶ Ná ne ngoré ne, mmó Abraham * ane Satan ágwóré ndū mamié neku ne arət. Echí ebépti enyiŋ beferé yi ndū esəŋəri ndū nywəbhé neywəməet ke?” ¹⁷ Nerem Yesu áréme nə, ntíánwəp akem bəmpap abhi mankem. Ke beyá bo bábhəŋ manák be yi ákə menyiŋi maknkay bho menkem.

Yesu atém nekáy sepep mənək ane bəbhəŋi be móstət
(Mt 13.31; Mk 4.30-32)

¹⁸ Ebhíkí tat, Yesu arem ye be, “Kefō Mandem kéchi mbə yi? Chəŋ njenti kə ne yi? ¹⁹ Kefō Mandem fá amik kéchi mbə mósəpep ane énok ene bəbhəŋi be móstət, ane bápí amem nki, séchák, ségó, séróp enək ene kenen kétwó kente manyay ndū batáp ayi.”

Yesu atém nekáy yís
(Mt 13.33)

²⁰ Yesu apət arem be, “Chəŋ mpət njenti Kefō Mandem ne yi? ²¹ Kechi mbə yís ane ngoré ásré achem ne nchán fláwa érat. Mandu yís wu akə fláwa nkem amwət, kpát ajwi amem enyiŋ ene yi achi aré.”

Mbi mábhérti ke achi mbi nepém
(Mt 7.13, 14, 21-23)

²² Ené Yesu árəŋ Yerúsalem, are te ndū betək begho ne bəbetək antəŋ nəkə bho Eyəŋ Mandem. ²³ Mmū amət abhep yi be, “Acha, chəŋ Mandem ampeme chí báru bho?” Yesu arem ntá yap be, ²⁴ “Nu ka béfuét ndū nyūbhá ane áchi mábhəri. Nchí ghati bhe be beyá bho báyan chəŋ befuét manchwe ke bápú bhəŋ mbi. ²⁵ Mbəŋəkət ánəŋ chəŋ amfate antiép mbinywəp, bəte nefi mändəp nəkə nekək ne mánik nəkə mməet be, ‘Acha, nené bhesə mbinywəp.’ Ke mbəŋəkət ankeme chí be, ‘Mbíki riŋi bhe ne yé chí ebhak ene báfu.’ ²⁶ Mámbo ye berem be, ‘Pú séchəkə nyaka nebhuət amət sényié, ne senyu ne wə? Ne ótəŋ Eyəŋ Mandem amem betək ebhesə?’ ²⁷ Ke ákeme bhe chí be, ‘Mbíki riŋi bhe ne yé chí ebhak ene báfu. Fá ká me besí, bé bakū bebú mankem!’ ²⁸ Aré, chəŋ mándi kebho ne mámbak ndū nenyie ámén mpək bəgho Abraham ne Aisek ne Jekóp ne baremé kepinti mankem chəkə ndū nebhuéré kefō Mandem, ene

* 13:16 Ndu nkaysi bo Israel, mbák mmu áchi ebhárémə Abraham, nó achi mmu ane Mandem ápəme.

bátiebhé be nefi. ²⁹ Chōŋ bo mámfu mbi ne nsem, ebhé awónem ne awógho, mánychoko manyiē epá ndü nebhüéré kefö Mandem. ³⁰ Diñí ká be, chōŋ mbok bho abhen bachi ansem néne mándōp bōmbi, ne abhen bachi bōmbi mandōp ansem.”

*Yesu adi kebho žti bo Yerusalem
(Mt 23.37-39)*

³¹ Ndü nkúbhé mpok eyo, mbok bōnkwo Fárisi bárak bāgháti Yesu be, “Fá fá dok ebhak échák. Mfō Hérōd āyāŋ béway wō!” ³² Yesu akeme bho be, “Dók ká ghati Hérōd esōp eyo be, ‘Chōŋ ndok ambi bébok befōŋō bebábēba ne mbú bho echōŋ ne mbúrē, ne égháká noko manywōp arat, nnaŋa betik ebha. ³³ Yēndu échí nō, mbōŋ berōŋ Yerusalem. Nchí ko echōŋ ne mbúrē ne éghaka noko ndü nywōp enen nejwi arat ngaka aré. Amem Yerusalem ke báway noko baremé kepinti Mandem.’ ³⁴ Yesu akók arem be, Eé Yerusalem, bō Yerusalem! Bē bo báway baremé kepinti Mandem, mántemti noko ne batay ndu béway bo Mandem átō be mángáti bhe Eyoŋ eyi. Ndü beyā mpok, nján besōt be mfyé amuet bé mámbak ne me mbō bōnkōk abhen nno nkōk ákúti nebhuet amōt ne bebhap ebhi, ke bāpú ka be nkā nō! ³⁵ Ne néne, chōŋ Mandem amferē ntí ndü eket eyeka, éndōp enyu eyo. Nchí ghati bhe be, bāpú pere ghó chōŋ mé, kpáte mpok ane bārēm chōŋ be ‘Sémbítí mmu ane átōw ndü nnyén Mandem Acha.’”

14

Yesu abú mmu ndü nywōbhé neywēmuet bo Israel

¹ Ndü nywōbhé neywēmuet bo Israel nemōt, Yesu arōk ményiē nenyiē amem eket ene münti amōt ane achi mūnkwo Fárisi. Bo Fárisi bho bátep yi amík amuet begho ndü yi ákà. ² Mūfú abhak besí Yesu ane ábhōŋō nemē afemntay. ³ Yesu abhép batōŋ ebhé Mandem ne bōnkwo Fárisi abhen bachi are be, “Ebhé eyese éká be mámbú mmu ndü nywōbhé neywēmuet ke?” ⁴ Ke báke rem yēnyīŋ. Yesu asōt mmu wu abú yí. Arō ye yí arōk. ⁵ Abhép yé bho be, “Ntiki mmú ywēka ane móywi ne yē mpōŋ yi ákwen amem mbokó manyiēp ndü nywōbhé neywēmuet ke yi keya yé yi, yé yo témté ámféré?” ⁶ Bó kekway békeme Yesu yēnyīŋ.

Mandem ábhōŋ maŋák ne mmu ane ásēpti mmuet amik

⁷ Ené Yesu áyīŋi, aghó ndü bō abhen mánáká ndü epa báre yap bebhaká kenókó. Achye bho manie be, ⁸ “Mpok mánáká wō ndü epá nebhay, óké tiŋi yap enókó kenókó ónchoko aré mbōnyune ékwáy befakari be mának mmú ane acha wo. ⁹ Ne mmu ane ánáká bhe antwō andem be, ‘Faté chye epok ene ntá mmú-ne.’ Mbák émfákári enyu yo, šfaté ne beyā ntíanwōp bēroŋ bechoko ndü nebhuet ane ábhíki bhōŋ yē mandú kenókó. ¹⁰ Mpok mánáká wō ndü epa, yap chi enok ene ébhíki bhōŋ yē kenókó, be mmu ane ánáká epa ántwō, ankwáy berem ntá ye be, ‘Nkwāne, twó choko ndü enókó kenókó.’ Bō epa bachak mángo be mmu ane ánáká epa áchyē wō kenókó. ¹¹ Yē agha ane áyoŋ mmuet, Mandem ásēpti yi amík. Ne mmu ane ásēpti mmuet amík, Mandem ákōsi yi amfay.”

¹² Yesu arem ye ntá mmu ane ábhíŋi yí ndü epa nkwo be, “Mpok óbhíŋi bho ndü nenyiē, óké bhíŋi chi mamūere bhe, ne bōneréket ywe, ne bō nkáp abhen bachi kekwot ne wa. Mbák ómbíŋi chi menyū bo bho, bō nkwo bákway bebhiŋi wō bé ónyíé nenyiē ne bho ne eyo émbak akap ane óbhōŋ. ¹³ Mbák ónák epa, biŋi bachébbébhō, ne babák, ne bakem, ne manemamík. ¹⁴ Ne eyo éndi encha mbōnyune menyū bōbhō bāpú kway bekeme enyīŋ ene óká ntá yap. Ke

Mandem ákap wə mpok yi ákà bo abhen bachi chak besí bhi mámpetnsem ndü nepém.”

Yesu atém nekäy epä εgho
(Mt 22.1-10)

¹⁵ Yesu ánáná nókó bérémen menyin ebhen, mmu amət ane áchí ndü nenyié ne yi, arem ntá yi be, “Chəj endi ntá yé agha ane ányie epä ene ébhak ndü nebhəet Kefə Mandem awu amfay!” ¹⁶ Ne Yesu aghati yi be, “Mmüfu anak nyaka erem epa, abhinj beyä bho. ¹⁷ Mpok ane epa ébhónj bebho ákwáy nókó, ató mōbetok ywi be andok angati bo abhen yi anaka be, ‘Twó ká, mánanj batonji yéntiki enyinj.’ ¹⁸ Arək aghati bhó, ke yéntiki mmu wap arəbhe ghati yi chí be ndak akem yi. Ane mbi arem be ‘Nku nki ne mbəj bérəj beyinj wu. Nikməet, ghati etayə be áké benti.’ ¹⁹ Achák arem be, ‘Nku mpəj byó ene ékwənj baki. Nchí yan ndók ngó betik ebhen yə ékwáy beka. Nikməet. Ghati Etayə be áké benti.’ ²⁰ Anefú arem be, ‘Néne ke mbáy ngoré. Mpú kwáy ye bétwə.’ ²¹ Mmō betok wu arək aghati etayi menyin ebhen bōbhə bərəme. Mbəjket abenti. Aghati mōbetok yi wu be, ‘Fú, dók áyák ndü yéntiki mbay ane áchí etok ne yéntiki nebhəet ane bo báci arə sət bachébhəbho twə ndü epa ne bhə. Twó ne babák ne bakem ne manémamik.’ ²² Mmō betok arək atwó, arem ntá yi be, ‘Eta, nku enyinj ené órémé ke eket ébhíki re jwi.’ ²³ Etayi arem be, néne ‘Fú, dók, etok ndü babhí agho ne ndü babhí bebhi. Fíé betanj bé bo mántwó bé eket epa énjwi. ²⁴ Dinj ká be, yé mmu amət ndü bo abhen njambi ke bó ketwó, apú kwáy béghókóti enyinj ndü epa eya-ne.’”

Menyinj ebhen nkoŋo Yesu abhónj ménem
(Mt 10.37, 38)

²⁵ Ngémtay bho bərə kə ne Yesu. Ayibhiri mməet arem ntá yap be, ²⁶ “Mbák mmu áyən bébhak ne me apú kwáy bebhák nkoŋo wa mbák abhíki kəj me áchá etayi ne máyi, ne ngoré ywi, ne bōbhi, ne, bōmayi abhen babhakanem ne abhen baghoré ne ankəj me ancha ye chí mməeré yi. ²⁷ Yé agha ane ábhíki ka bəpəko eyi eko ankoŋo me apú kway bebhak nkoŋo wa.

²⁸ “Mbák mmu yweka áyən bete eket εgho, pú áyambi anchəkə amik ankay, angə mbák nkáp ane yi ábhónj akway ane yi áte eket anaŋa? ²⁹ Mbák abhíki kə nə, ákwáy beghoko nebhééréket ke yí kete eket ánáná, ne bo abhen bágħó yə mámbə bəwáy yi be, ³⁰ ‘Ane abho bete eket ke echa yi menaŋa.’

³¹ “Ne sénsət be mfə amət abhónj batemé nenu nka byo (10, 000). Apeéré rəj menu ne mfə ane ábhónj batemé nenu nka esa, (20, 000) ákə yi? Pú áyambi anchəkə, ankaysi sayri, mbák ákway menu ne mfə wu? ³² Ne mbák ángó bé betanj ebhi bébhíki kway, áto bo ntá mfə wu mpok batemé nenu bhi babhəet nekə nesie be mánsókóri enyu ené bápú nu ne bati.” ³³ Yesu arem ye be, “Échí enyumət ne be mankem. Mbák mmu abhíki bhəj nti bəro yéntiki enyinj ene yi ábhónj, apú kway bebhak nkoŋo wa.”

Ngán ane ábhíki bhəj manyinjti
(Mt 5.13; Mk 9.50)

³⁴ Yesu arem be, “Ngán áchí erítí enyinj. Ke mbák ngán ábhíki pəre bhəj manyinjti mi, ná bákway beka wu ampet ambak erítí ngán? ³⁵ Enyū ngán wu apú pəre ri ndü yényinj. Apú ri amik ne apu ri yé ndu befye ndu ntó-takə ane báyanj ámpóś ánychye ntəbhé-píś. Báto wu to. Mmü ane áyən beghok ántá batu angok sayri.”

15

*Aghónómén ane aneme
(Mt 18.12-14)*

¹ Mpokófu, babhebhé nkábhénti ne bakú bebú bachak béré kap Yesu ndu beghok menyin ebhen yí átòn. ² Bónkwá Fárisi ne baton ebhe Mandem bábho menywinti be, “Mónkwáne ásyepiti bô bebú, ne ányie te nenyié ne bho.”

³ Eká Yesu atém bô nekay enen be: ⁴ “Sénsót be mmü yweka amot abhön bágghónómén besa betay. Mbák amot anem ebhi, ákà yi? Pú áró ané besa menwi nsem neká ne anwi, andak beyan awu amot kpát ambon wu? ⁵ Ne mbák agho wu, ápokó anyana manki ne manák, ⁶ ne mpok ane yi ágháká anywóp, ábhini mamæere bhi ne bakokosi bhi, angati bho be, ‘Nák ká ne me mbonyuné, mbón ághónómén wa ane ánémé nyaka.’” ⁷ Yesu arem ye be, “Nchi ghati bhe be nkúbhé enyu yo ké manák ábhák amfay ntá Mandem ne bóangel éti mmü bebú amot ane átikínsem ndü bebú bhi encha bo besa menwi nsem neku ne anwi abhen bákáysi be bachi chak besí Mandem ne ntí apú ane bô batic nsem ndü bebú bhap.”

Ebhókó nkáp ene énémé

⁸ Yesu apet arem be, “Sénsót be ngoré amot abhön bebhókó nkáp byó. Mbák ebhak émot énem, ákà yi? Pú ádure erónó, ansot ketini anyo eket enkem, ambyo sayri mbánkem kpaté angó yó? ⁹ Ne mpok ághó yo ábhini mamæere ne bakokosi bhi, angati bho be ‘Nák ká ne me mbonyuné ngó ebhókó nkáp ene eneme.’ ¹⁰ Yesu arem ye be nchi ghati bhe be bóangel Mandem bábhon manák éti mmü bebú amot ane átikínsem ndü bebú ebhi.”

Nekáy chi ne bôbhi bati apay

¹¹ Ndu beron ambi Yesu arem be, “Mmüfü abhön nyaka bô babhakanem bati apay. ¹² Ewak émot, ane mónkwen arem ntá etayi be, ‘Eta, chye awa ákóré menyin bé.’ Etayap akore menyin ebhi ntá yap bati apay. ¹³ Ansem mpáy manywop, ane mónkwen anyokoti menyin ebhi apoko arok etok échák neko nesie. Aré achonji menyin ebhi menkem ndu ményie epó nepem. ¹⁴ Achonji nókó yéntiki enyin, erémé nsay ékwén etok eyo enkem, aron amo apay. ¹⁵ Eká arok, abhat mmæet ne mmü etok eyo amot. Ató yi be ándók, áne nókó bakók bhi amem nki ywi. ¹⁶ Are yán menyie nenyié bakók, ke yé mmu kechye yi enyin menyie. ¹⁷ Ke ásoré nókó nkaysi ne mmæet yi arem be, ‘Ghó ká me-á, bakú betik etaya báchí awu mányie nenyié mmæet ngokngok, mándó nokó mbok, nsay átwó way me fá! ¹⁸ Chon mfá mpetnsem ntá Etaya ngati yi be, “Eta, nká Mandem bebú, ne nká wó bebú. ¹⁹ Mbíki pere kway mmu ane bábhini be móywe. Sot me chi mbó nkubetik ywé amot.”’ ²⁰ Afate abho bepetnsem ntá etayi. Ke ené yi abhæet neko nesie, chi aghó yi ndu átwó. Ntinso nékém yi, afate, ajet arok akém yi abhene. ²¹ Mmo arem ntá yi be, ‘Eta, nká Mandem bebú, ne nká wó bebú, ne mbíki pere kwáy mmu ane bábhini be móywe.’ ²² Ke chi aghati bô-betok bhi be, ‘Twó ká ayak ne éwet ene erí échá mánsobheri yi ne yo, mámfyé yi senon ndü senonáwó, ne nkwbhánya bekak. ²³ Dók ye ká mánkem mósené mpon mángwáy mánká nenyié be sényié senká manák, ²⁴ mbonyune mówa-ne agú nyaka, ke nëne apet achi nepém. Anem nyaka ke mpet ngo yí.’ Afó ké epa ébhó.

²⁵ “Mpók yo, móywi ane nsénsi abhak ebhi. Agháká nókó kekwót ne eket ndü yi afu ebhi ápetnsem anywóp, aghók ndü nkenkwet ne nebhen néchi anywóp.

²⁶ Abhini mmóbetok amot abhép yí be ‘Ntiki ndak áchí fá echon?’ ²⁷ Mmó betok

wu aghati yí be 'Mómáye apetnsem, ke etaye áway mósene mpõh mbõnyuné apetnsem dok.' ²⁸ Mómbi wu abénti, anisi bechwe anywóp. Chi afú arøk are anik yí mmæt be anchwe anywóp. ²⁹ Ke akeme etayi chi be, 'Yini, beyá mamíe ane ankem, nchí fá ne wõ, nkũ nõkõ betik ntá ye mbõ nsem. Yé òrem be yi, nkũ kũ, nke tanj ntí. Yé nõ, òbhíkí re chye me yé chi mómnen bé nkũ mãnják ne mamuere bha. ³⁰ Ke mpok móywe-ne mmu áronó anyíe menyin ebhe ne baghõrè-nekõ ápérênsem, òwáy yi esenémpon!' ³¹ Chi abhinji ye yí arem be, 'Mõwa, òchí fá ne me mpõk nkem, ne yéntiki enyini eya, chí eye. ³² Echi mbũ erítí enyini be senkem epa éne, sénkũ manják, mbõnyune momáye ne agú nyaka ke néne achi nepém. Anem nyaka ke sépet segho yí.'"

16

Yesu atém nekay betan enyũ mmu ákway békũ ne nkáp

¹ Yesu apet arem ntá bakonõ bhi be, "Mũnkáp amõt achi nyaka. Abhón mũbetik ane ákem menyin ebhi menkem. Bo bághati yi be, mmũ betik ywí wu áchõnti nkáp ywí. ² Abhinji mũbetik wu arem be 'Ntiki ndak né ngoko ãti ye? Dók twõ mé ne bekáti ebhen ósinj yéntiki enyini eya aré. Òbhíkí pere kwáy békem menyin ebha.'

³ "Mũ betik wu arem ne mmæt yi be, 'Chõn nkũ yi? Mmæt apú mé békũ betik betan betan, ne ntí ánwõp me menyini menyini. ⁴ Ebhíkí tat, arem be, néne ndinj enyini ene nchí kũ bé bo mánsiéptí me amem beket ebhap mpok báfere me ndũ betik.' ⁵ Abhinji bõ barem abhen chi-betik ywi amõt amõt. Abhép ane mbi be, 'Yi ókèm chi-betik wa?' ⁶ Akeme yi be 'Babhanjá bawet besa betay.' Mmũ betik wu aghati yi be, 'Ghó ekati barem eye, sõt, wupsi, sinj babhanj besa bepays nsem byo ndũ ené ekõ ne.' ⁷ Abhép ye anefú be, 'Ókém ná?' Akeme be, 'Bebhá nchwi besa betay.' Mmũ betik wu achye yí ekati barem arem be, 'Sõt, wupsi sinj bebhá nchwi besa menwi ndũ ene ekõ.' ⁸ Chi-betik ywi ághó nõkõ bé arwõ yi enyuyõ, akaka yí bé yi abhõn kénwán bekáysi ndak. Echi tetep be bõ mmiki ne bákũ menyin ebhap ne kenwan bácha enyũ bo Mandem bákũ ebhap."

⁹ Yesu arem be, "Kefõ bakáp ne menyinj mmik kékway bétwõ ne bebépti menyin ke nchí ghati bhe be, mánsót kõ mãnkũ bo mámbák mamuere bheka bé mpok kémáy, Mandem ánsõt bhe ndũ bechókõ bhi ebhen bébhíkí bhõn ngwenti. ¹⁰ Mmũ ane ábhàre bariep ndũ báru menyin, ábhàre bariep mi ndũ beyá menyin. Ne mmu ane apú bhũere bariep ndũ báru menyin, apú bhũere bariep ndũ beyá menyin nkwõ. ¹¹ Mbák bãbhíkí tõn be bãbhàre bariep ndũ baraká nkáp ne menyinj mmik, agha ákway besiki nti ne be amfye kefõ bakáp eken kebhi bhõn ngwenti amõ yeka? ¹² Mbák bãpú bhũere bariep ndũ menyin ebhen báfyé amõ yeka, yé mmu apú kway bechye bhe menyin ebhen bechi amfay? ¹³ Yé mõbetok apu kwáy betok bachi batí apay ndõn amõt. Mbák ámbõn bachi bpapay, ákõn amõt ancha anefú, mbák epú nõ, áchye kenókõ ntá amõt, ambyak anefu. Mmu apu kwáy betok Mandem antok nõkõ menyin mmik."

Mbõk menyin ebhen Yesu árémé

¹⁴ Yesu árém nõkõ menyin ebhen, nkwõ Fárisi bo bákõnjõ nkáp tontó báre way yi. ¹⁵ Yesu aghati bõ be, "Bé bãchí bo abhen bátõn mmæt be bãchí chak besí bho. Ke Mandem arinj bati yeka. Enyini ené bo báyinj bé ebhõn menwõp chí enyini ene Mandem ápáp."

16 Yesu apɛt arɛm bɛ, “Jɔn Njwiti ápɛrɛ twɔ, bo bátɔn nyaka chi menyin ebhen bechi amɛm basin Moses nɛ amɛn baremé kepinti. Basiní mɔ kɛ bo bákɔnɔ nyaka. Jɔn átwɔ nókó, bábho bɛghati bho Mbok Ndíní éti Kɛfɔ Mandɛm, nɛ yɛntiki mmu arɛ nu bechwe aré nɛ betan. 17 Kɛ echi wikirik bɛ mfay ámfáét, mmik amfáet, ɛcha bɛ mandú enyin ndú basin amɛn Moses nɛ amɛn baremé kepinti áném. 18 Echi yɛ bɛ, yɛntiki mmu anɛ áró ngoré ywi ndú nebhay, akwɛn bɛrwɔp. Nɛ mmú anɛ ábháy ngoré anɛ nném áró ndú nebhay, akwɛn nkwo bɛrwɔp.”

Nekáy múnkáp nɛ Lásárɔs

19 Yesu atɛm nekay enén bɛ, “Múnkáp amɔt achi nyaka anɛ afyé ndɛn beyá nkáp, anyie nɔkɔ ɛpa yɛntiki nywɔp. 20 Nchébhému amɔt achi nyaka. Aka nyén bɛ Lásárɔs. Báre bhare yi ndú nyúbha múnkáp wu mpoknkɛm. Mmɛt yi ajwi nɛ bɛfáet. 21 Abhón ekwak menyie yɛ chi bechokoti ebhen békwènti amik mpok múnkáp anyie nenyie. Enyin ɛchak abhak bɛ mmú múnkáp éré rɔn éniyi nɔkɔ bɛfáet ebhi. 22 Ansem mpok, nchébhému wu agú, bɔángel Mandɛm basɔt yi barɔk amfay, bákɔ yi achokɔ kekwoɔt nɛ Abraham. Múnkáp agú nkwo, bábhéme yi. 23 Arɔk ɛtɔkɔ bawú, abhak ndú beyá ɛsɔnɔri aré. Ayón nókɔ amik amfay, aghó Abraham nekɔ nesie nɛ Lásárɔs abhak yi nɛpaká mmɛt. 24 Múnkáp wu akók yɛ arɛm bɛ, ‘Eta, Abraham, ghɔ mɛ ntínso. Tó Lásárɔs ántáp ɛnɔn awɔ ndú manyiɛp antwɔ ankwɛnɛ mɛ nti mandú. Nchí ndú beyá ɛsɔnɔri amɛm ngó-nɛ.’ 25 Kɛ Abraham akɛmɛ yi chi bɛ, ‘Mówa, kɛ ghɔkontik bɛ mpok óchi awu amik, óbhɔn nyaka bɛriti menyin ené Lásárɔs ábhónɔ chí bebépti menyin. Kɛ néne yi achí sayri fá ené wɔ óchi ndú nenyié ámén. 26 Diní nkwo bɛ, ɛrɛmé nepi nékɔrɛ bhɛsɛ enyuné, yɛ mmu apu kway bɛfu fá ampe antwɔ ntá yɛka; nɛ yɛ mmu apú kway bɛrɔ ébhé yɛká, ampe ántwɔ fá ntá yɛsɛ.’ 27 Múnkáp wu arɛm bɛ, ‘Eta Abraham, nikiɛt tó yɛ Lásárɔs ndú nnerékɛt ɛtaya. 28 Mbɔn bɔmaya batí atay. Ghati yi ándók ánsemti bhɔ bɛ báké twɔ nkwo ndú nebhuét nenyié ámén anɛ.’ 29 Kɛ Abraham akɛmɛ yi chí bɛ ‘Bɔmayɛ babhɔn basin Moses nɛ amɛn baremé kepinti. Mángók menyin ebhen basiní mɔ ághati bhɔ.’ 30 Arɛm ntá Abraham bɛ, ‘Aɛ Eta Abraham, ɛyɔ ébhíki kway. Mbák mmu amɔt anɛ ánánjá agú ámpétnsem angati bhɔ, chɔn mántiknsem ndú bebú bhap.’ 31 Abraham aghati yɛ yi bɛ, ‘Mbák bɔmayɛ babhíki ka beghok menyin ebhen bechi amɛm basin Moses nɛ amɛn baremé kepinti, nɔ bápú kway beghok yɛ chi mmu anɛ ánánjá agú kɛ ápɛtnsem ntá yap.’”

17

Sɔt ka mpok bɛ mmu aké kɛ nti ankwɛn ndú bebú (Mt 18.6, 7, 21, 22; Mk 9.42)

1 Yesu abho béghati bakonɔ bhi bɛ, “Mamɔ anɛ átɛn bo ndú bebú apú nók bétwɔ. Kɛ chɔn émbɛp éntcha ntá mmú anɛ akú mamɔ ántwɔ ntá bho! 2 Echi sáyri ntá mmu wu bɛ mánsɔt ntay negho mánsɛt emi eyi, mámesɛ yi amɛm manyu ɛcha yi bebhak nɛpém ankɛ mmú amɔt anɛ ánokó Mandɛm ankwɛn ndú bebú. 3 Sɔt ka mpok! Mbák mómayɛ ánkɛ wɔ bebú, ghati yi bé ándó ɛpin ɛyɔ. Mbák atiknsem ndú bebú bhi, fonɔri yi. 4 Nɛ mbák akɛ wɔ bebú ndɔn tándrámɔt ndú ɛwak nɛ yɛntiki ndɔn antwɔ, anik wɔ mmɛt bɛ, ‘Eta fonɔri mé,’ óbhɔn bɛfónɔri yi.”

Nɛka nébhɔn betan

⁵ Bõnto Yesu barem ntá yi be, “Acha, kwak bé neka eneŋe néntán nendak ambi.” ⁶ Acha akeme bhõ be, “Mbõ bábhõn neka ne Mandem enén néchi yé chi níjíníjĩ mbõ mósepem ane enok éne bábhijĩ be *móstat, mbu bákway béghati enok éne be, ‘Fá fá ne bakan dók tẽ awu amem manyu’, ne yó engok be.”

Betik ebhen mübetok Yesu

⁷ Yesu arak ambi betõn. Arẽm be, “Sénsõt be mmü yweka amõt abhõn mübetik ane áchĩ ebhi ákũ betik, yé chí ndu bebhábhẽri bághõnõmẽn, yé chi ndu békwan mban. Mbák afũ ebhi apetnsem anywõp, wõ chi-betik ywi õghati yi be, ‘Twó chókó amik nyie nenyié?’ ⁸ Pú õghati yi chi be, ‘Dók wupsĩ nden, kũ nenyié twõ ne nõ. Nnán nnyié nnáná, õnsõt ene õnyie?’ ⁹ Mbák akũ mbõ enyu õghatĩ yi õpú kwáy bekaka yi be, ‘Õkũ a’ mbõnyune akũ chí betik ebhen yi ábhõnõ bekũ. ¹⁰ Embák ye enyumot ne bhe. Mánán mánkũ betik menkem ebhen báchyé bhe, bábhõn berem chi be, ‘Séchi chí bõ betok, yé ndak áchák ápú. Séká chí enyĩn ene sébhõnõ békũ.’”

Yesu abũ bõ ebhanákwa bati byo

¹¹ Ndu Yesu ákõ berõn Yerúsalem, are faét ndũ ndyerebhi Samária ne Gálili. ¹² Neshwe áchwé amem mótok amõt, bõ ebhanákwa bati byo bághõ yi ndu átwõ, báte, kerõn kékwõt ne yĩ. ¹³ Bábhõ bebik mándeme nõkõ bé, “Yesu, Eta, ghõ bhese ntĩnso.” ¹⁴ Yesu ághõ nõkõ bhõ, aghati bhõ be, “Dók ká ntá bachĩákãp Mandem be máchák bhe.” Ené bårõn, ebhanákwa yap émay. ¹⁵ Mmu wap amõt ághõ nõkõ bé atan, abho bepẽtnsem ntá Yesu ambiti nõkõ Mandem ne eyõn amfay. ¹⁶ Agháká nõkõ besĩ Yesu, akwẽn yi beka ankaka nõkõ yi. Éfakári be mmü wu achĩ chí mmu Samária. ¹⁷ Yesu arẽm ye be, “Pú bõ bati byo ke mbúú? Abhénéfú bati nénenamõt báchĩ fá? ¹⁸ Ndiere kenkõ ne aywĩntĩ ke áperẽnsem bebiti Mandem-é?” ¹⁹ Yesu aghati ye mmu wu be, “Faté, dók ebhak eye. Neka enén õbhõnõ ne me nékũ õtan.”

Netwõ Kefõ Mandem (Mt 24.23-28, 37-41)

²⁰ Nywõp nẽmõt, mbak bõnkwõ Fárisi bábhẽp Yesu be, “Ntĩkĩ mpok Mandem ábhák ne bo fá amik mbõ Mfõ wap?” Akeme bhõ be, “Yé erĩn epú ene étõn be Mandem abho békem bo mbõ Mfõ wap. ²¹ Ne yé mmü apú kwáy berem yé be, ‘Ghõ ká Mandem fa ne bho mbõ Mfõ wap!’ Dijnĩ ká be Mandem anán achi Mfõ ndũ nkwõ yweka.”*

²² Yesu arẽm ye ntá bakoõnõ bhi be, “Mpok átwõ ane bábhõn chõn ekwak bebhak ne Me Mmu mfũ ntá Mandem yé chi ndũ nywõp nemõt ke be kebõnõ mbi. ²³ Mpók yõ, chõn bo mámbak abhen bághatĩ bhe be, ‘Ghõ ká yi awu!’ Báchák mandem be, ‘Ghõ ká yi fá!’ Mbák mángók nõ, báké rõn, báké bho békõnõ bhõ. ²⁴ Mbõ enyu miámian ákõt angõ, befũ ebhókõ nebu émõt beghaka échák, nõ ké ébhõnõ bebhak mpok Me Mmu mfũ ntá Mandem nchĩ twõ. ²⁵ Ke yĩ abhõn beyambĩ angõ beyá esõjõri ne mkpáká bhõ abhen echõn mámbyak yĩ, ke antwõ. ²⁶ Mbõ enyu éfakári nyaka mpok Nõa, nõ ké éfakari chõn ke Mmu ane áfú ntá Mandem ambesi. ²⁷ Bo mányĩé nyaka mányũ nõkõ, abhen bábhây baghõré mámbay nõkõ, ne abhén bátõk bhõ mántoko nõkõ kpatẽ nywõp enen Nõa áchwé amem áchwĩ, ne manyiẽp átwõ akuti mmik awáy bõ mankem. ²⁸ Chõn émbak nkwõ mbõ enyu échi nyaka mpok Lot. Bo mányĩé nyaka ne mányũ nõkõ. Bákũ nyaka menyĩn ne abhen bẽtĩ mántĩ nõkõ menyĩn ebhap.

* 17:21 Ekwáy bebhak nkwõ be: Kefõ Mandem kénán kéchĩ amem batĩ ayeka.

Mbók bákwaŋ nyaka nenyíé, abhénéfú mánte nòkò beket. ²⁹ Ke ndù nkúbhé nywɔp enén Lot afa etak Sódóm, Mandem akwá ngó áfú amfay ne ekem mbó batay ane ádù, anye mbó manyiɛp, ásón bɔ mankem. ³⁰ Nó ke ébhak chɔŋ ne bo mpok Mmu ane áfú ntá Mandem ábhèsi.

³¹ “Ewak eyɔ, ébhák enyumɔt ne mmu ane achi amfáy eket. Aké rón kpík anywɔp be ampókò menyiŋ ke ambæ. Enyumɔt ne mmu ane achi ebhi. Áké rem bé ápetnsem anywɔp ansɔt yényiŋ. ³² Báké ghòkòntik enyiŋ ene éfákári nyaka ne ngóré Lot. ³³ Mmü ane áyàŋ beɛeme mmæet, chɔŋ aném nepém eni. Ke yé agha ane áká ménem nepém eni éti ya, chɔŋ ambóné nó. ³⁴ Nchí ghati bhe be, ndù mpok yɔ ane mɛpetnsem, bɔ bati apay bákway bebhære ndù bekók mémɔt, mánsɔt amɔt mandók ne yí, mándò anefu. ³⁵ Baghóré bati ápay bákway bebhak ndù ntay nemɔt mánkák nòkò nchwi, mánsɔt amɔt mándók ne yí, mándò anefú.” ³⁶ [Bɔ bati apay bákway bebhak ebhi, mánsɔt amɔt, mándò anefú.] ³⁷ Bakoŋo Yesu bábhép yi be, “Acha, menyiŋ ebhén befákari chɔŋ fá?” Yesu arem be, “Nebhæet ane egú-nnya echi, aré ké kenen eken kényiè begú nnya kécheme.”

18

Nekáy kénkwésé ne ntaŋá manyé

¹ Yesu atém nekay enénéfú ntá bakoŋo bhi ndu betɔŋ bhɔ be, bábhɔŋ meniŋkmæet ntá Mandem mpoknkem, keferé ntí are. ² Arem be, “Ntaŋá-manyé amɔt achi nyaka etókófú, Mandem yi ke chye kenókó, nti nkwa yi kebhoŋ mpok ne yi. ³ Kénkwésé amɔt abhak nkwo etak eyo. Are rón ntá ntaŋá manyé wu anik nòkò yí mmæet be, ‘Eta, táŋ manyé ya sayri fere me amó mümpap awa.’ ⁴ Ndù nebhoŋet, ntaŋá manyé wu kefyé ntí. Ke ansem mpok, achakò diíí arem ne mmæet yi be, ‘Yéndu mpú chye Mandem kenókó, ne mbíki bhɔŋ mpok ne nti nkwa,’ ⁵ ke ndu móngoré-ne áron chi ambi bechye me esɔŋori, chɔŋ ntán manyé yi sayri nchye yi. Mbák épú nó, apú sebhe me ante amik.’”

⁶ Yesu Acha arem ye be, “Bághok nɔ enyiŋ ene ntaŋá manyé ane ápú chak áréme? ⁷ Mbák mmu mbɔ yi ákwáy nyaka békwak móngoré wu, Mandem ke apu kway bekwak bo abhen yi áyábhé mbák bádi kebho ntá yi bëti ne ngósi? Akway béchɔŋti mpok ke ankwak bhɔ? ⁸ Nchí ghati bhe be, chɔŋ Mandem amkpót manyé áyák anchye böbhi. Ke mpok Mmu ane áfú ntá Mandem ápérénssem, chɔŋ angó bo abhen bábhónó neka ne Mandem fá amiki?”

Yesu atém nekáy múnkwɔ Fárisi ne mbebhé nkabhénti

⁹ Yesu atém nekay enénéfú ntá bo abhen bakaysi nyaka be bachi chak besí Mandem, mámbiyaka nòkò bo bachak. ¹⁰ Yi be, “Bo bati apay bárɔŋ nyaka meniŋkmæet amem ekerákap Mandem. Amɔt abhak múnkwɔ Fárisi, anefú abhak mbebhé nkabhénti. ¹¹ Múnkwɔ Fárisi ate eyí ebhak anik mmæet be, ‘Mandem, nkáká wɔ be mpú mbɔ bo báchák abhen bachi baghép, baká bebú, ne bakwené berwɔp. Nkáká wɔ be mpú mbɔ yé chí mbebhé nkabhénti ane áte nó awu. ¹² Nchí bhak ndù netarénsay ndɔŋ épáy ndu sónde amɔt. Ne ndù menyiŋ ebha menkem nchí chye ndu amɔt amfay baru byo mbɔ akap ntá ye.’ ¹³ Ke mbebhé nkabhénti ate nekò nesie. Ntí, yi ke yoŋ amfay, ne adɛp awó anti arem be, ‘Eta Mandem, nchí mmü bebú. Ghó me ntínsol!’ ¹⁴ Nchí ghati bhe be Mandem ásót nyaka be mbebhé nkabhénti wu achí chak besí bhi. Ékebhák nɔ ne múnkwɔ Fárisi mbonyuné Mandem ásepti yéntiki mmu ane áyòŋ mmæet, ke ákòsi yé agha ane ásepti mmæet amik.”

*Yesu ayét mǎmbɔ**(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)*

¹⁵ Bofú básót bǔbhap bǎrǔk ntá Yesu ne bhɔ be yi anyanɔ bɔ amɔ anti anjet bhɔ. Baghǔkó bhi bǎghɔ nǔkɔ nɔ, bǎbhɔ besáyti bhɔ be báké kɛ nɔ. ¹⁶ Kɛ Yesu abhinjǐ bǔbhɔ ne bǔbhap. Ne ntá baghǔkó bhi arem be, “Dǔ ká mǎmbɔ mántwɔ ntá ya, báké chyet bɔ mbi mbɔnyune bɔ abhen bachi mbɔ bhɔ kɛ Mandem abhak Mfɔ wap.” ¹⁷ Dinjǐ ká be, mbák mmu abhíkí rɔ Mandem ankem yi mbɔ mǔnkwen apú kway bebhak ndú mpǎy bo abhen Mandem achi Mfɔ wap wáwák.

*Mǔnkáp**(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)*

¹⁸ Ewak émɔt, mǔnti bo Israel abhép Yesu be, “Ntɔn, wɔ mmǔ ndíndí, chɔn nkɛ yi kɛ mbɔn nepém enén nebhiiki bhɔn ngwenti?” ¹⁹ Yesu akeme yi be, “Ndaká yǐ óbhinjǐ mɛ be mmǔ ndíndí? Mmǔ ndíndí apú. Mandem aywinti kɛ achi Mmǔ ndíndí. ²⁰ Orinjǐ bebhé Mandem. Bérɛm be, ‘Ǔké kwen berwɔp. Ǔké wáy mmu. Ǔké ghep. Ǔké te ntísie ákwáré. Chiš máyɛ ne etaye kenókó.’” ²¹ Mmǔ wu árem bé “Nnán nchí bhɛere bebhé ebhen menkem.” ²² Yesu ághókó nǔkɔ nɔ, arem ntá yi be, “Erɔp enyinjǐ émɔt ené óbhíkí re kɛ. Dók tí menyinjǐ ebhe menkem, chyé nkáp ntá bachébhébhɔ. Mbák ónká nɔ, chɔn ómbón kɛfɔ menyinjǐ amfay. Ǔntwɔ ye onkonɔ mɛ. Ne chɔn ómbón kɛfɔ menyinjǐ awǔ amfay.” ²³ Aghókó nǔkɔ nɔ, apɔp, arɔbhe rónérɔn mbɔnyune abhɔn nyaka beyá menyinjǐ. ²⁴ Yesu ayinjǐ yǐ, arem be, “Ebémɛet tontó be mǔnkáp anka Mandem ambak Mfɔ ywi. ²⁵ Échí wikirik be mɔrɔɔ baso ámfɛét ndú mbok mbíabhan écha mǔnkáp béka Mandem ambak Mfɔ ywi.” ²⁶ Bo abhen baghoko beyɔn ebhɔ bǎbhép Yesu be, “Agha ákwáy ye bebhɔn nepém enen nébhíkí bhɔn ngwenti?” ²⁷ Yesu akeme bhɔ be, “Enyinjǐ ené écha nkwañwan, épú cha Mandem.”

²⁸ Píta asá eyɔn arem be, “Yinjǐ, sérɔ menyinjǐ menkem sékɔnɔ wɔ.” ²⁹ Yesu aghati bhɔ be, nchí ghati bhe be, “Mmǔ ane áɔ yé eket, yé ngɔré, yé bɔmayi, yé etayi ne máyi, ne yé bǔbhi éti Kɛfɔ Mandem, ³⁰ Mandem áchye chɔn yi menyinjǐ ebhen beyá becha ebhen yi aneme fá amik. Ne chɔn ambón nepém enen nébhíkí bhɔn ngwenti ndú mmik nkɔ.”

*Yesu arem ndɔn ené éjwǐ érát bé chɔn mángwáy yi**(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)*

³¹ État nǔkɔ, Yesu asɔt baghǔkó bhi bati byo ne apay nepak. Abho béghátí bhɔ be, “Ghók ká! Sérɔn nɔ chí Yerúsalem, ne aré, chɔn yéntiki enyinjǐ ene barem kɛpinti Mandem básinjǐ éti Mmu ane áfú ntá Mandem émfakari. ³² Chɔn mánkém yi mámfye amó bɔbati abhen bápú bo Israel, mánjókó yi, ne mánsókoti yǐ, ne mámpati yi batié amɛet. ³³ Chɔn mándén yi ne ekpa, ne mángwáy yi. Kɛ égháká nǔkɔ manywɔp arat, ampentsem ndú nepém.” ³⁴ Kɛ baghǔkó Yesu kejjwimem yé chí ndú enyinjǐ émɔt ndú ebhen yi áréme. Bébhak bhésé bhésé ntá yap ne bó kekém enyinjǐ ene yi areme.

*Yesu abú nnémámík etok Jeriko**(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)*

³⁵ Mpok Yesu aghaka kekɔt ne Jeriko, nnémámík amɔt abhak nepak mbi chókó, aninjǐ nɔkɔ meninjǐ. ³⁶ Aghókó nǔkɔ ndú beyá bó báfɛét, abhép enyinjǐ ene éfakari. ³⁷ Bǎghátí yi be, “Yesu ane Násáret kɛ áfɛét.” ³⁸ Abho ye bébík be, “Yesu! Mmǔ Mfɔ Debhit! Ghó mé ntínsɔ!” ³⁹ Bo abhen bǎrɔn ambi bǎré sayti yi

be ánychók kprák; ke akpik are bik ne eyon etanetan be, “Mmō Mfō Debhít! Ghó mé ntínso!” ⁴⁰ Yesu áte, achye eyon be mántwō ne yi. Bátwō nókó kékwtō ne yi, Yesu abhép yi be, ⁴¹ “Jyán mēnká wō yi?” Akeme Yesu be, “Acha, nchí yan mpet ngo mban.” ⁴² Yesu arem ye ntá yi be, “Ghó mban. Neka enén òbhōjo ne me nēkū òtan.” ⁴³ Témte wu, abho beghō mban! Ne abho bekojo Yesu, ambiti nōkō Mandem. Bo mankem bághó nókó nō, babhō bebíti nkwo Mandem.

19

Yesu ne Sakio

¹ Yesu achwe etak Jeríko are kō befuet. ² Mmu amōt abhak aré ane aka nnyén be Sakio. Abhak múnti babhēbhé nkábhénti. Abhón beyā nkáp. ³ Aríní nókó bé Yesu áfuet, abho beyan mbi be ángó enyū mmu Yesu achi, ke éti kembin eki ne beyā bo, yi kekway beghō yi. ⁴ Ajet arōk ambi, akó amfáy enok ene bábhini be Síkámō ndū mbi ane Yesu ákō are ndu áyàn beghō yi. ⁵ Yesu ágháká nókó are, ayon amík amfay aghati Sakio be, “Sakio, sep twó áyák. Mbōn bébhak eket eye echon.” ⁶ Sakio asep amík áyák, anak Yesu eket yi ne beyā manák. ⁷ Bo bághó nókó ndū Yesu árōn ndū eket Sakio, béré nywinti mándeme nōkō be, “Yesu árōn bebhák kenkō amem eket nkū bebú.” ⁸ Ené Yesu ne Sakio báchí anywóp, Sakio afate arem ntá Yesu be, “Acha, ghók, chōn nkóre menyin ebha ndū baru apay, nchye ndu amōt ntá bachébhé bho. Ne mbák nsot enyini mmu ndū mangwō, chōn nkeme yō ndōn enwi.” ⁹ Yesu arem ntá yi be, “Echōn, Mandem apémé wó ne éfo eye enkem mbonyune wō nkwo óhí ebhárémō Abraham ane Mandem ábhōn béréme. ¹⁰ Ne Me Mmu mfú ntá Mandem ntwō béyán ne béréme chi bo abhen manémé ebhi.”

Yesu atem nekáy mmu ane arō bakā betik abhi ne nkáp (Mt 25.14-30)

¹¹ Ené bo bághòk menyin ebhen Yesu árēm, arōk ambi betem nekay nechak. Ntí abhak be, anán agháká nyaka kekwtō ne Yerúsalem, ne bo bákāysi nyaka be Kefō Mandem kétwō fá amík mandú mpok. ¹² Yesu aghati ye bhō be, “Nném mmu amōt arō nyaka etak yi arōk etak échák nekō nesie bé mánkú yi mfō ntá bōbhi ke ampentsem. ¹³ Apére rōn, abhini bakā betik abhi bati byo. Achye yéntiki mmu wap ebhá nkáp, arem be ‘Kō nókó ká esie ne nkáp wu kpátē mpok neperēnsem ená.’ ¹⁴ Arō ye are rōn. Ke bō etak yi hápap nyaka yi. Bátó ye bo be mándók mángátí mfō ngo be ‘Acha, sébhíki yan mmū-ne ambák mfo ywese.’ ¹⁵ Yé nō, nerōn yi arōn bákú yi mfo. Apéré nókó nsem etak yi, abhini bō betik abhen yi achye nyaka nkáp be mántwō yi angō nsay ane bábhōjō. ¹⁶ Ane mbi arōk aghatí yi be, ‘Acha, mbōn nsáy bebhá nkáp byo amfay ebha émot ene óchyé me.’ ¹⁷ Mfō wu arem ntá yi be, ‘Ókū sayri, óhí erítí nkubetik! Tēndu ótōjō ndū mandú enyini be òbhère bariep, mēchye wō betan bekem betak byo.’ ¹⁸ Ane ájwí bati apay atwō arem be, ‘Acha, mbōn nsay bebhá nkáp betay amfay ebha émot ene óchyé me.’ ¹⁹ Mfō arem ntá nkubetik wu be, ‘Mēchye wō betan bekém betak beghō betay.’ ²⁰ Nkū betik achák atwō arem be, ‘Acha, ghó ebhá nkáp eye. Nnep nyaka wu ndū ebhókōnden mbesē. Mbíki kú enyini ne wu. ²¹ Mbōn nyaka becháy mbonyune óhí mmu mbeápak. Enyini épú eye, òsōresot. Ne òghēm enyini ené òbhíki pi.’ ²² Mfō wu aghati yi be ‘Wō nkubetik mbámbe, eyōjōnyu ye éway wō! Óríní bé nchí mmu mbeápak. Órini bé nchí sot ené épú eya, ne nchí ghēm ené mbíki pi, pú nó? ²³ Ke ndak yi òbhíki fyé nkáp awa amem ekerénkap? Mbō òkū nō, mbú ndu ntwō né, mbíki sot wú ne nsáy?’

24 Aghátí ye bo abhen báchi are téé be, ‘Sot ka ebhá nkáp eyí yo mánychye ntá mmu ane ábhónó bebha byo.’ 25 Bárém ntá yi be, ‘Acha, pú yi abhōn bebhá byo?’ 26 Mfō wu akeme be, ‘Nchí ghati bhe be, mmu ane ábhónó, báchye yi échák. Ke ane ábhíki bhōn, básót ntá yi yé chí mandú ane yi ábhónó.’ 27 Ne mbák chí bōmpap abha bhēn, abhen bábhíki yan nyaka be mbák mfō wap, twó ká ne bhō fá, mángwáy bhó besí bha.’ ”

*Yesu achwe Yerúsalem mbō mmu ane anu ansot awónem
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)*

28 Yesu átém nókó bhó nekay enen, arák ambi békó berōn Yerúsalem, yi abhak ambi, bo abhen báchi ne yi mankoño nókō ansem. 29 Agháká nókó kékwót bōbeták Betfáge ne Bétani, ndü Njie Menók *Olif, ató baghókó bhi bati apay ambi. 30 Aghati bhō be, “Dók ká ndü mótok ane achi afō ambi. Nēchwe ane báchwē are chōn mángō mó mpōnō batu sesét, ane yé mmu abhíki re kō ne yó. Kanjari ká twó me ne yó. 31 Mbák mmú ámbép be ntí ane bákānari yó, ghati ka yi be, ‘Acha ke áyān yó.’ ”

32 Bō abhen yi átó, bárók, bághó yēntiki enyīn mbō enyū yi aghati bhō. 33 Ené bákānari mómpōnō batu wu, bō abhen babhōnō yo, bábhép bhō be, “Ndaká yi bákānari mómpōnō batu wu?” 34 Bákéme be, “Acha áyān yo.” 35 Bárók ye ne yo ntá Yesu. Básót nden ené mfāymaet eyap basobheri mómpōnō batu wu, bákwák yi achókō amfay. 36 Ne ndü yi ákó árōn, bo béré sot ndenē mfāymaet eyap mángay nókō ambi be mómpōnō batu wu anko amfay.

37 Agháká nókó kékwót ne nebhuēt ane mbi árō Njie Menók Olif ásèp Yerúsalem, ngémtáy bakoño bhi bábhó menjá, mámbiti nókō Mandem ne eyōn amfay éti menyīn maknkay menkem ebhen bó bághó. 38 Mándeme nókō be, “Mandem ánjét mmu ane átwó ndü nnyén Acha! Mandem Mfay ke áchyē kpák. Sénchíe yí kenókó!” 39 Mbók bōnkwō Fárisi abhen báchi ndü ngémtáy bo bhō, bárém ntá Yesu be, “Ntōn, sáy bakoño bhe mánychókō kpák.” 40 Yesu akeme bhō be, “Nchí ghati bhe be yé mbá mánychókó chí kpák, batay ábik ambiti Mandem.”

Yesu adi éti Yerúsalem

41 Yesu ágháká kékwót ne Yerúsalem, aghó etók, adi kebho ndü ntinso nékem yi ne Yerúsalem, 42 andeme nókō be, “Mbō be báriní yé chí echōn, menyīn ebhen békū bo mámbón kpák, mbú éri-e! Ke néne, bechi bhese bhese nta yeka ne bápú ghō bhō. 43 Mpok átwó ane bōmpap abheka bátwó mankap be, mántep nkók ankap etók yeka, mánchet bhe bebhé menkem. 44 Ne mánychwe mánaŋa bhe ne bōbhēka mankem, mámokoti etók enkem enyuné yé ntay népú rōp amfáy nti. Chōn émfakari nō, mbōnyuné bábyak Mandem mpok yi átwó bépéme bhe.”

*Yesu achwe ekerákap Mandem abók bakōsie
(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)*

45 Yesu arák achwe amem ekerákap Mandem abho bebok bō abhen bákó esíe amem, 46 ambe nókō ne bhō be, “Ekáti Mandem érēm bé Mandem arem be, ‘Eket eya ébhōn bebhak chí ekeré nenikimmaet’, ke báyíbhírí yó érop chí eket ené baghép bábhēse are!”

47 Yesu are rōn ye antōn nókō bo amem ekerákap Mandem, yēntiki nywōp. Bōbati bachiákap Mandem, ne batōn ebhé Moses, ne bōbati etók bachak báre yán mbi beway yi. 48 Ke bó kebhōn mbi mbōnyuné bo mankem bábhōn nyaka ekwak béghok menyīn menkem ebhen Yesu árēm.

20

*Bábhép Yesu ebhak ene betan ebhi béfú
(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)*

¹ Éwak émot, ené Yesu átòn bo amem ekerákap Mandem angati nõkõ bhõ Mbok Ndíndí, bõbati bachiákap Mandem ne batõn ebhé Mandem ne bõbati etõk bårók ntá yi, ² barem be, “Ghati bhese, ntiki betan ðbhõnjõ bekã menyin ebhen né ðkù? Agha áchyé wõ betan ebhõ?” ³ Yesu akeme bhõ be, “Me nkwo mbõn enyìn bebhep be. Ghati ká me. ⁴ Betan ebhen Jõn ábhõnjõ nyaka ndu bejwiti bho, béfú chi ntá Mandem ke ntá nkwá?” ⁵ Báre kem epáiti ne bati be, “Chõn séndem be yi? Mbák séndem be betan ebhen Jõn béfú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yi bábhíkí noko eyõn eyi?’ ⁶ Ne mbák séndém be, ‘Béfú nyaka ntá nkwá’, bõ mankem bátémti bhese ne batay mangway, mbõnyune bõ mankem mánóko sayri be Jõn achi nyaka ndemeképiñti Mandem.” ⁷ Éká bakeme Yesu be, “Sébhíkí riñi.” ⁸ Ne Yesu aghati bhõ be, “Menkwõ mpú ghati ye be mmu ane áchyé mé betan bekã menyin ebhen né mékù.”

*Yesu átém nekáy baká betik ne mbõnjõnki
(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)*

⁹ Yesu abho ye bétém bõ nekay nechak be, “Mmũfú achi nyaka. Ati nki api menok vain are. Afyé bo are, be mánku betik mankõre nsáy ne yi. Arõ ye arek nekõ enen yi átát, etõk echak. ¹⁰ Mpok bekõk kepem énok ákwáy nõkõ, mbõnjõnki atõ baká betik abhi bachak be mándók mánsõt aywi ákóré mbwõt. Ke bõ betik bhõ kechye. Bákém yi baden, bábók, apetnsem amõ amõ. ¹¹ Mbõnjõnki atõ mübetok achak. Bákém awu nkwo báden, báchyé yi ntiánwõp, bábók apetnsem amõ apay. ¹² Atõ mmõbetok ane ajwi bati arat. Bádén, báfyé befuet amuet, bábók, afú arek. ¹³ Éká mbõnjõnki wu arem ne mmuet eyi be, ‘Chõn nkã ná? Chõn ntõ mbõn mmõnti wa. Yé yi, bábhõn béchye yi kenókó.’ ¹⁴ Ke baká betik bághõ nõkõ yi, bábhõ berem ne bati be, ‘Yiní mbõn máywi né, ne yi ké ábhõnjõ ményie newú etayi. Twõ ká senkem yi séngwáy bé etayi ánán ángú, menyin ebhi méndõp chi ebhese.’ ¹⁵ Mõywi wu áchwé nõkõ amem nki, bákém yi baya báfú amem nki ne yi, barok baway.” Yesu átém nõkõ nekay enen, abhép bõ be, “Bákaysi be chõn mbõnjõnki wu ankã yi ntá bõbhõ? ¹⁶ Chõn antwõ angway bhõ, anchye nki wu ntá bo bachak.” Bághókõ nõkõ nõ, babho berem be, “Mandem ake ka!” ¹⁷ Yesu ayiní bhõ ðfi, abhep be, “Nti basiní amen achi be yi? Basiní amen árém be: ‘Nkúbhé ntay enen batéket báguébhé bé nébhíkí ri, nõ ke nérõbhé ntay enen nékémé eket nechá batay áchák ankem.’

¹⁸ Yéntiki mmu ane akwene ndü ntay enen, ásepti ndü mbin, ne mmu ane ntay enen nékwéné yi amuet, néchõkoti yi.”

*Bábhép Yesu éti nkábhéñti ndu báyan yi ankwén anyu
(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)*

¹⁹ Yesu atem nõkõ nekay enen, batõn ebhé Mandem ne bõbati bachiákap Mandem báriní be atem nekay enõ chi éti yap. Báre yan bekem yi, ke bácháy bo abhen báchi are. ²⁰ Bårók ye ambi beyan mbi bekem yi. Bátõ baghokotí kepi ntá yi be mánkot ngepti be bachi bõ tetep. Ke bårõn nyaka chi be mámbébhé nõkõ yi menyin kpát ankwén anyu, ankwén ndü ntá yap be mansõt yi manto ntá Gõbhanõ Rom mmü betan menkem bechi yi amõ. ²¹ Baghokotí kepi bhõ bårõnjõ nõkõ ntá Yesu, babhep yi be, “Ntõn, sériní bé menyin ebhen ðrém ne

ḡtṓṓ bechi chak. Sériní bé ṓpú yiní mmu ndú besí óncháy yi, ke ḡtṓṓ tetep ḗti menyin ebhen Mandem áyan bo mánká. ²² Ghatí bhese, ebhé yese eka be sénchié nkábhénti ntá Mfṓ Rom ke ébhíkí ka?" ²³ Yesu ariní bapu map, arem ntá yap be, ²⁴ "Tṓṓ ká me ebhókó nkap." Bátṓṓ nókó yi abhép bhṓ be, "Ntí ághá né aré? Ne nnyén chí enen ághá?" Bákéme yi be, "Chí ntí Sísa, Mfṓ Rom. Ne nnyén, chí eni." ²⁵ Yesu arem be, "Chié yé ka nta Mfṓ Rom yéntiki enyin ene echi eyí, mányché ntá Mandem yéntiki enyin ene echi ene Mandem." ²⁶ Bághókó nókó enyin ene Yesu areme, bápóp! Bó kebhoṓ yényin ndú enyin ene yi áréme, ene éká yi ankwen anyu be bó mánkém yi besí bhṓ. Bárṓp kápákpákpak.

Enyiní babhébé Yesu ḗti neperénsem ndú nepém

(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

²⁷ Mbók bṓnkwo Sádusi bárók ntá Yesu babhep yi ḗti neperénsem ndú nepém. Babhep yi be, ²⁸ "Ntṓṓ, Moses asin ndú ebhé eyese be, mbák mmu ángú ándó ngoré ke bó kebhoṓ yé mmó, mómayi abhoṓ besṓt ngoré wu bé ámbé bó ne yi ndú nnyén manṓ ane ágú. ²⁹ Bṓ chí amṓt bati tándrámtṓt báchí nyaka. Ane mbi abháy ngoré, agú kebhoṓ yé mmó. ³⁰ Ane ákṓṓ asṓt kénkwésé wu ndú nebhay agú kebhoṓ mmó. ³¹ Ane ájwí bati arat nkwo asṓt yí ke agú kebhoṓ mmó ne yi. Éfákári enyumṓt ne bó mankem bati tándrámtṓt. ³² Ndú ngwenti, ngoré wu nkwo agú. ³³ Ndu echi nṓ, mpok Mandem áká bawú mámpétnsem ndú nepém, ngoré wu ábhák ane aghá? Ndu bó mankem, bati tándrámtṓt, yéntiki mmu wap abhay nyaka yi."

³⁴ Yesu akeme bhṓ be, "Fá amik, baghoré ne babhakanem bábháy bati, ³⁵ ke bo abhen chṓṓ bápétnsem ndú nepém, mánychwe ndú mmik nkṓ, bápú pere bháy nebhay ³⁶ mbonyune bápú pere kway begu. Bábhak mbṓ bóángel Mandem, bábhak bṓ Mandem abhen yi aká bápétnsem ndú nepém. ³⁷ Yé chí Moses atṓṓ nyaka kponorṓṓ ndú mbok enṓk ené ngó ádu are be bawú bápét chṓṓ nsem ndú nepém. Ndú basiní mi ḗti mbok eyṓ, Moses ábhiní Mandem mmu achi Acha be, 'Mandem Abraham, Mandem Aisek, Mandem Jekóp!' ³⁸ Eyṓ étṓṓ be Mandem achi Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú. Ntá Mandem, bóbhṓ mankem bachi nepém."

³⁹ Mbók batṓṓ ebhé Mandem báká ne yi, barem be, "Ntṓṓ, ṓrem sayri!" ⁴⁰ Yé mmu kepere mṓ bébhep yi yényin.

Mpeme Mandem afyé nyaka bariep bé átṓ

(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37a)

⁴¹ Yesu abhép bo abhen bághòk yi be, "Ná bákway berem be Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átṓ achi ebhárémṓ Mfṓ Debhít? ⁴² Mbṓṓ Debhít asin amem Ekáti Bakway be:

'Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, chṓkṓ fá ebhé awónem eya ndú enṓk-kenókó,

⁴³ kpaté nká bṓmpap abhe mándṓp mbṓ enṓk ene chṓṓ ónyáṓa bekak are.'

⁴⁴ Debhít ábhiní nyaka Mpeme ere be Acha. Ná Achá áyibhiri ambak ebhárémṓ ywí?"

Yesu aghati bakoṓo bhi be mánsót mpok ne batṓṓ ebhé

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

⁴⁵ Besí bo mankem abhen bághòk yéntiki enyin, Yesu arem ntá baghókṓ bhi be, ⁴⁶ "Sṓt ka mpok ne batṓṓ ebhé Mandem. Bákṓṓ beghap mánkó mansép

ne bewubhe wubhé nden amuet nefisie be bo mánkáká nókó bhó ne kenókó. Bákəñ nkwó béchəkó ndü bebhaká kenókó amem bekeré nenikimuet ne ndü bepa. ⁴⁷ Ne mányìe menyìñ mánkwésé ndü mangwə, mánkə nəkə beróri nenikimuet besí bhó mbə be bachi berití bho. Chəñ ntémsí yap anjá ancha.”

21

Akap ane kénkwésé ngoré (Mk 12.41-44)

¹ Ené Yesu achi amem ekerákap Mandem, ayiní aghó ndü bə bakáp báfyé akap amem ekubhé nkáp. ² Aghó nkwo kénkwésé amət ane eyi épú ndu afyé bəbēbhókó nkap bapay. ³ Yesu arem be, “Nchi ghati bhe be, akap kénkwésé-ne ácha ane yéntiki mmu. ⁴ Ndü beyá bakap ké yéntiki mmu wap áféré mandú achye mbə akap, ke nchébhé ngoré ne, achyé yéntiki enyin ene yí ábhónó.”

Yesu arem bé chəñ mánychəti ekerákap (Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

⁵ Mbək baghəkó bhi bərə rem éti berí ekerákap Mandem, mánkak nəkə berití batay ané básóré báté yó ne éti menyin ebhen bo báchyé be mánsóbhéri eket ére. Ke Yesu arem ntá yap be, ⁶ “Menyin ebhen bəghə ne menkem, mpok átwə ane eket ene érdəñ amik enkem yenyin kerəp téé.”

Chəñ mánychə bakoño Yesu beyá esəñəri (Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)

⁷ Bábhép yi be, “Ntəñ, ntiki mpok chəñ menyin ebhen bəfakari, ne ntiki erin ébhónó bekə bo mandiní be mpok ane átwə arəp kékwót?” ⁸ Yesu akeme bhó be, “Sət ka mpok be báké rwo bhe máñjibhíri bati yeka. Beyá bo bátwə chəñ mánsət nnyén ena mánten ambi, yéntiki mmu wap andem nəkə be, ‘Me ke nchi Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariep be átó!’ Ne be, ‘Mpok akway ane Mandem ápeme mmik!’ Mbák mángók nó báké koño bhó. ⁹ Ne mpok bəghókó nsónó-nenu ne ebyək, báké chay. Menyü menyin ebhə bebhəñ befakari, ke eyo épú təñ be ngwenti mmik arəp kékwót.”

¹⁰ Yesu arək ambi bərem be, “Chəñ betək ménu ne betək bəchák, bafə etək mánu ne batí bafə etək. ¹¹ Chəñ betaníti nenyikisí mmik ne nsay ne beghorí mame mémbak mbán ne mban. Ne chəñ menyin ebhen méntwə ne beyá becháy, ne beriní maknkay mémfu amfáy. ¹² Ke menyin ebhen menkem béperé fákári, chəñ mánkem be, mánychə esəñəri, mánsət be mandək amem bekeré nenikimuet ebhap mántan be are, mámfyé bhe amem bekerékenəñ. Ne chəñ mámfye be amó bafə ne bəgóbhanə be mántán be éti ya. ¹³ Chəñ eyo énychə bhe mbi beghati bə Mbok Ndíndí éti ya. ¹⁴ Kə yeka batí yeka be bəpú seme éti enyin ene bəbhəñə berem ndu betanə mmuet, ¹⁵ mbənyune chəñ membəñ nchyé bhe enyin ene bəbhónó berem, nchyé neriníndak be mánychók manyü bömpap abheka. ¹⁶ Chəñ yé chí bachi ne manə bheka, ne bəmayeka, ne bə nneréket, ne maməere bheka mámfye be amó bömpap abheka. Ne chəñ mángwáy mbək yeka. ¹⁷ Chəñ bo mankem mámpap be éti bächí bakoño bha. ¹⁸ Chəñ menyin ebhen ménkway befakari ne bhe ke yé ekək emenénti mmu yweka epu nem. ¹⁹ Mbák mánté kákátí, chəñ mámpeme mmuet eyeka.”

Yesu arem be Yerúsalem abhəñ bekwen (Mt 24.15-22; Mk 13.14-20)

²⁰ “Mpok bəghó bakwó batemé nenu ndu bákábhé Yerúsalem, diní yé ka be mpok bechəñti Yerúsalem akway. ²¹ Mpok yə, bə abhen bachi atú Judéya

mámbúé, mámbésé amfay njie. Abhen báchi amem etok Yerúsalem mámbúé mándók. Ne abhen bachi nefi báké chwe etok, ²² mbonyune manywop ayó chi ane ntemsi, béku be, menyin menkem ebhen bechi amem Ekáti Mandem mémfú tetep. ²³ Ne chon émbép encha ntá baghoré ne menie ne abhen báchi ne bó amo mpok ayó! Chon beyá besonjari méntwó fá amik ne Mandem anka bó Yerúsalem mángwé bebénti bhi. ²⁴ Chon mángwáy beyá bhap ne baokparenja, ne mánkemti bachak mbó basémé nenú ndü betok ne betok. Chon bo abhen bábhíki rinj Mandem mánjati Yerúsalem kpaté mpok ayap amfuet.

*Menyinj ebhen bebhono befakari ke Yesu antwo
(Mt 24.29-31; Mk 13.24-27)*

²⁵ “Mpok yo, chon berinji maknkay mémbak amfay ndü mmok, ne ndü ntañ ne ndü mambe. Ne fá amik, chon betok mémbónj basémé ne becháy éti beremti ebhen befú ndü mpérényen ene bomanju. ²⁶ Chon bo mámbónj becháy kpaté mbok mámfé ndu bárinj bebépti menyinj ebhen bébhó befakari fá amik. Chon betanj mfáy ményikisi. ²⁷ Ne chon Mmú ane áfú ntá Mandem ambesi, ande twó amem nebhanj, ne beyá betanj ne kenókó. ²⁸ Mpok menyinj ebhen bébhó befakari, té ká sené ne nkaysi be mpok ane Mandem áferé bhe ndü esonjari aróp chi kekwoť.”

*Nekay enoko Fig netonj bhesé
(Mt 24.32-35; Mk 13.28-31)*

²⁹ Yesu atém bó nekay enén be, “Yinj ká enok *fig ne menok béchák. ³⁰ Netém ane bó bébho bétem betó, bárinj be eso érop chi kekwoť. ³¹ Echí enyumót ne netwó wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánánj mángwé ndü menyinj ebhen-ne ngátí bhe befakari, dinj ká be mpok ane Kefó Mandem kétwó aróp kekwoť. ³² Nchí ghati bhe tetep be menyinj ebhen menkem bébhónj befakari, ke mkpáká bho abhen echon amfuet. ³³ Chon mfay amfuet, mmik amfuet, ke eyon eya épú fuet wáwák.”

Bák ká pé mpoknkem

³⁴ “Sot ka mpok bé báké fye ntí ndü ményie nenyié tontó, báké fye ntí ndu mmém ne báké bhonj basémé éti menyinj ebhen nepemé mmik enen. Menyinj ebhen békway beku be nywabhé netwó ena némbák témchok ntá yeka ndü bábhíki tonji mmuet, ne némbayti bhe mbó ntá. ³⁵ Chon menyinj ebhen befakari ndü nywop eno ménjinj yéntiki mmu fá amik. ³⁶ Bák ye ka pé mpoknkem, mánik noko mmuet be mámbónj betanj bébue menyinj ebhen bebhónj befakari, mánte besí Mmu ane áfú ntá Mandem.”

³⁷ Yéntiki nywop Yesu are tónj bo amem ekerákap Mandem. Eghaka noko béku, ankó andak ambare amfay njie menok Olif. ³⁸ Ne néyí nókó, bo mámpu mandak ntá yi amem ekerákap Mandem ndu beghok menyinj ebhen yi átonj.

22

*Bóbatí etok báté eyu be mángwáy Yesu
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-54)*

¹ Mpok ane bo Israel mányié epá Bret ane kebhonj yis aróp kekwoť. Bábhinj epá yo be, *Nekinj. ² Bó batí bachiákap Mandem ne batonj ebhé Mandem bare yan mbi beway Yesu bhésé bhésé mbonyune bácháy nyaka enyinj ene bo bakway beku.

*Júdas aka beti Yesu
(Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)*

³ Satan akó anti Júdas ane mpíkírí nnyén eni nechi be Iskariot. Júdas achi nyaka mmu amot ndü nkwo baghok Yesu bati byo ne apay. ⁴ Arak anyié beti ne böbati bachiakap Mandem ne böbati batemé nenu abhen bábhábhəri ekerakap Mandem, enyu yi akway beti Yesu ntá yap. ⁵ Bábhónḡ manák tontó, ne báká bechye yi nkáp. ⁶ Júdas aka ne bhó. Abho beyan mbi ndu bétí Yesu ntá yap ndü mpok ane ngémtay bho hapu gho.

Yesu aghati baghokó bhi be mántḡnti nenyié Epá Nekiḡi
(Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Jn 13.21-30)

⁷ Nywop Bret ane ábhákí bhónḡ yís nékwáy. Ndu nywop eno ké báwáy nyaka mónkwómén ane Epá Nekiḡi, ⁸ Yesu ató ye Píta ne Jón ne eyon be, “Dók ká tonḡtí menyin bé sényié Epá Nekiḡi.” ⁹ Bábhep yi be, “Ḳyàn séntónḡtí yó fá?” ¹⁰ Yesu akeme bhó be, “Yinḡ ká, nechwe ane báchwé etok, chonḡ mángó mmu ane ápókó ejš manyiep. Konḡ ká yi kpáte eket ené yi áchwé, ¹¹ mángati mbonḡket be, ‘Nton áto bhese be sémbep wo be, mókeré manko ane mbónḡ ményie Epá Nekiḡi ne baghok abha achi fá?’ ¹² Chonḡ antónḡ be móket ane achi amfay ne achik ane bábhónḡ besobhəri. Tonḡtí ká yéntiki enyinj aré.” ¹³ Bárók, bagho yéntiki enyinj mbó enyü yi aghati bhó. Bátónḡti Epá Nekiḡi aré.

Yesu anyié nenyié ngwenti eni ne baghokó bhi
(Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Kór 11.23-25)

¹⁴ Mpok ákwáy nókó, Yesu achokó ndu éfémé nenyie ne bönto. ¹⁵ Aghati bhó be, “Nnán nján menyie Epá Nekiḡi ené ne bhe tontó ke nchwe ndü esonḡri. ¹⁶ Nchí ghati bhe be, mpü pere nyié chonḡ Epá Nekiḡi kpáte mpok Mandem ákà bo mándinḡi ntí epá ene, nó chí mpok yi ábhák Mfó bö mankem.” ¹⁷ Yesu asot ye nkóp ne mmém amem. Achyé nókó bakak ntá Mandem, achye ntá bönto andeme nokó be, “Sot ka nyü, nti anyü anchye nti. ¹⁸ Nchí ghati bhe be, bébhó echonḡ, mpü pere nyü mmémén kpáte mpok ane Mandem abhak Mfó bo mankem.” ¹⁹ Asot ye ekpokó bred. Achye bakak ntá Mandem. Are bokoti anchye nokó ntá baghokó bhi, andem nokó be, “Bret-ne até ndü mmæt eya ane nchí chye mbó akap éti yeka. Mándop, mánkə nokó enyune ndu bétik me.” ²⁰ Mánánḡá nókó ményie nenyié, asot nkóp ne mmém amem, achye bakak ntá Mandem nkúbhé mbó enyü yí ákú ne nenyié. Arem be, “Né chí Nku Nko ane Mandem ányü ne bö mmik éti newú ena ndu betanḡ be chonḡ ankə *Nku Nko ane yi ányü ne bo ante. ²¹ Ke mmu ane áti me achi fá chokó ányie nenyié ne me. ²² Nchí rem nò mbonyune chonḡ Me Mmu mfú ntá Mandem ngu mbó enyü yi áréme. Ke chonḡ émbép encha ntá mmu wu nò áti me ntá bömpap abha!” ²³ Bönto bábhó bebhep bati be, “Ntiki mmü ywese ákway bekə ane enyü ndak ntá yi e?”

Yesu apet atónḡ bakonḡo bhi ne septimæt

²⁴ Baghokó Yesu babho bekem epáti ne bati ndu bérinḡi mmu wap ane áchá abhenefu. ²⁵ Yesu arem ntá yap be, “Bafó abhen betokó mmik babhónḡ betanḡ amfay böbhap ne yéntiki mmu ane ábhónḡ betanḡ amfay bho, áyàn mámbinḡi yi be, ‘Nkwaka-bho.’ ²⁶ Ke éké bhák nò ne bhe. Müngo yweka abhónḡ bebhak mbó mónkwén ndü nkwo yweka, münti ambak mbó mübetok. ²⁷ Agha áchá nti? Mmü ane báfuèt yi nenyié ke ane áfuèt nenyié? Pú ane áchokó mámfæt yi nenyié? Ke nchí ne bhe mbó mübetok.

²⁸ “Bé ké bäté ne me ndü besonḡri bha menkem. ²⁹ Ne nkúbhé mbó enyu Etaya áchyé me betanḡ menyie kefo, enyu yo ké nchí kə chonḡ be be nkwo manyié kefo. ³⁰ Chonḡ mányie ne mányü ne me nebhuèt amot ndü epá kefo eya, ne mánychokó nkwo ndü menokó kefo ndu bekem maneréket Israel byo ne apay.”

*Yesu arem be chəŋ Píta andem be abhíkí riŋi yi
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-30; Jn 13.36-38)*

³¹ Ɛtáré nókó, Yesu arem ntá Píta be, “Símun, Símun, ghók! Báchyé Satan betan bé ámó bhe, amfap abhén bári ne abhen babebhe mbo mmü ányíkisi kasára ndu besot ane yi ághàn gari. ³² Ke nnikmuet Ɛti ye bé óké rə bébhəŋ neka ne me. Ne ónán ɔmpétnsem ntá ya, óké rə beye bəmaye nti.” ³³ Píta akeme yi be, “Acha, yé báfyə wə chi ekerékenəŋ, ye báway wə wáy, mǝgú chi ne wo.” ³⁴ Yesu aghati yí be, “Píta, diŋi bé nkək aperé kók betí ebhen, chəŋ óndem ndəŋ érat be abhíkí riŋi me.”

Enyü bakoŋo Yesu bəbhəŋó bétəŋti batí-yap

³⁵ Yesu abhép baghəkó bhi be, “Mpok ntó bhe pósá ti, ebha ti, nkwo bhányá bekak ti, báchep nyaka yənyin ke?” Bákéme yi be, “Wáwák.” ³⁶ Aghati ye bhə be, “Ke néne, mmü ane ábhəŋó nkáp ankem wu amuet. Mmü ane ábhəŋó ebhá nekə ánsót yə. Ane abhíkí bhəŋ akparenja, ántí ndé yi anku akparenja. ³⁷ Nchí ghati bhe be enyin ene básiní ndü Ɛkátí Mandem Ɛti ya, ebhəŋ befu tetep. Nə chí ene érem be, ‘Básot yi mbo nkə bebú amot.’ Menyin ebhen básiní Ɛti ya bébhəŋ befu tetep.” ³⁸ Baghəkó bhi barem be, “Acha, ghə bəakparenja baypay fá.” Aghati bhó be, “Dó ká nə.”

*Yesu are nikmue amfay Njie Menok Olif
(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)*

³⁹ Yesu afa ye arək amfay Njie Menok Olif mbo enyu esi. Baghəkó bhi barək ne yi. ⁴⁰ Aré, aghati bhə be, “Nik nókó ká mmuet be mbák nemə nətəwə báké kwen.” ⁴¹ Arémé nókó nó, arə bhə, atén mmuet ambí mandú, mbo ndü nebhuet ane ɔtəm ntay nengaka. Atəp mánən amik, abho menikmuet be, ⁴² “Ɛtaya, mbák əkəŋ, feré nkóp esəŋəri ne bé ámfóri me. Ke óké kə enyin ene mǝyán, kə chí ene wəmbəŋ óyən.” ⁴³ [Ené yi ánikmuet nə, ángel Mandem abhesi yi besí, afyé yi nti. ⁴⁴ Nə ndü beyá baseme, are nikmuet ne nti eni nenkem. Nsəŋtí ane áfú yi amuet are chiti amik mbo bakəŋ manon.] ⁴⁵ Anáná nókó menikmuet, afate, apətnsem ndü nebhuet ane yí aró baghəkó bhi. Aghə bhə ndu bəbhəre kenə ndu mánán bápóbhé Ɛti beyá basémé. ⁴⁶ Yesu abhép bhó be, “Ndaká yí bəbhəre kenə? Faté ká, mánikmuet be nemə nətəwə, báké kwen.”

*Bakém Yesu
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.1-11)*

⁴⁷ Ené Yesu abhuet berem nə ne baghəkó bhi, éká bhə échwóp. Júdas, mmu amot ndü nkwo baghək Yesu batí byó ne apay, abhak bə ambí. Arək kekəwə ne Yesu ndu bébhéne yi. ⁴⁸ Ke Yesu abhép yi be, “Júdas, ɔbhəne Me Mmu mfú ntá Mandem ndu beti me ntá bəmpap abha?” ⁴⁹ Baghəkó bhi bəghó nókó enyin ene ɛtwə fakari, bəbhép yi be, “Acha, sénsót bəakparenja bhese senu ne bəbhen-ɛ?” ⁵⁰ Mmü wap amot agwəp akparenja ywi. Akpót atú nsəm mǝŋgo bachiákap Mandem chwát aguəp amik. ⁵¹ Ke Yesu aghati bhə be, “Dó ká nə!” Atək ye atú mmu wu, abu yi. ⁵² Yesu abhép ye bəbati bachiákap Mandem ne bəbati batemé nenu abhen bəbhəbheri ekerákap Mandem ne bəbati etək abhen bátwə bekem yi be, “Bátwə bekem me ne bəakparenja ne nkík mbo be nchí chí ngébe ntantan?” ⁵³ Mpok nchí ne bhe amem ekerákap Mandem nənji nənji, bəbhíkí kem me. Ke mpok yeka ne Satan, mfo ejuri, akway néne.”

*Píta arem be abhíkí riŋi Yesu
(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Bóhbhó bákém yé Yesu, bábhó berōḡ ndū eket ene mūngo bachiákap Mandem. Píta are koḡo bhó ansem nekó nesie. ⁵⁵ Bábháyti ngó nenti senta. Bo báchhóká nepaká ngó mángwaka nókó ngo. Píta achakó aré ne bhó. ⁵⁶ Ngōré betok amōt ane achi are, aghó Píta nkwó aré chókó ndū ngo ághò yi amūet. Ayíní yi díi, arem be, “Mónkwáne nkwó achi mbá ne Yesu.” ⁵⁷ Píta atañá, arem be, “Mma, mbíkí riḡi yi.” ⁵⁸ Ébhíkí tat, mmū achak aghó Píta arem be, “Wó nkwó óchí mmú ywi amōt.” Píta akeme yi be, “Cháá, mpú ne bhó.” ⁵⁹ Éfúéré nókó mbó neḡókó nywop nemot, mmú achak arem be, “Tetep, mmú-ne nkwó achi mbá ne Yesu. Yi nkwó chi mmu Gálili.” ⁶⁰ Píta aghati yi be, “Nkwáne, mbíkí riḡi enyiyi ene wó órēm!” Témté wu, ené yi ábhúét berem enyiyi ene yi árēm, nkók akók. ⁶¹ Acha ayibhiri mmúét ayiḡi Píta. Amík ayap átéméri. Píta atik enyiyi ene Yesu ághátí yi be, “Nkók aperé kók beti ebhen, chōḡ óndem ndōḡ erat be óbhíkí riḡi me.” ⁶² Afú nefi, adi kebho, ne beyá basémé anti.

Bábhó beyókó Yesu ne mándene nókó yi
(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

⁶³ Batémé nenu abhen bábhábhəri Yesu bábhó beyókó yi ne mándene nókó yi ne ékpá. ⁶⁴ Bágwót yi amík nkwó, mámbebhe nókó yi be, “Wó mmu óchí ndemekepinti, ghati bhese! Agha ádébhé nó wó?” ⁶⁵ Bárém beyá menyiyi bechak, mánsó nókó yi ne nsók.

Básót Yesu barók ndū echeme batañá manyé
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Néyí nókó, bōbati etók, bō bati bachiákap Mandem ne batōḡ ebhé Mandem bákém echeme eghō yap. Básót Yesu barók aré ne yi. ⁶⁷ Bábhép yi be, “Ghati bhese, óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto?” Akeme bhó be, “Mbák ngátí bhe bápú noko; ⁶⁸ ne mbák mbép bé enyiyi, bapú keme me. ⁶⁹ Ke bébhó eḡōḡ, chōḡ Mandem Betan Menkem amfyé Mē Mmu mfú amfay nchókó ndū nebhuēt beyá kenókó, ebhé awónem eyi.” ⁷⁰ Bó mankem babhep yi be, “Nó óchí Mmō Mandem-ε?” Yesu akeme bhó be, “Echi mbó enyū bārémé.” ⁷¹ Bó bárém be, “Sépét séyāḡ batisié mántwó mándém enyiyi ene yi áká ndaká yí? Besé babhōḡ séghok ne batú enyiyi ene éfú yi anyu.”

23

Bárók ntá Páilet ne Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5, Jn 18.28-38a)

¹ Nkwó batañá manyé bárém nókó nó, bō mankem báfáte, básót Yesu béré rōḡ ntá Páilet ne yi. ² Bábhó bebhat yi barak amūet mándeme nókó be, “Seghó, mmú-ne ndu aká be bō bhese báké bhūere bebhé etók. Akāḡ nkwo bé bo báké chyē nkábhénti ntá Sísa, Mfó Rom. Ne árēm be yí achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto, nó chi be achi Mfó.” ³ Páilet abhép ye Yesu be, “Wó óchí né Mfó bo Israel?” Akeme be, “Échí mbó enyu órémé.” ⁴ Páilet arem ye ntá bōbati bachiákap Mandem ne ngémtay bo abhen bachi are be, “Mbíkí ghō yé bekwéné ne mmú-ne.” ⁵ Ke bárók ambi bekeme be, “Akò atú Judéya ankem antōḡ nókó bho ndu ményíkísi batí yap amem be mángúép esōḡori etók. Aká nó, bebho atú Gálili kpát bégháka fá Yerúsalem.”

Páilet ató Yesu ntá Mfó Hérōd

⁶ Páilet ághókó nókó menyiyi ebhen, abhép bhó mbák Yesu achi mmu atú Gálili. ⁷ Aríní nókó bé Yesu afú atú etók ene Hérōd achi mfó aré, achyē eyōḡ be

mandək ne yi ntá Hérød. Mbəŋ Hérød achi nyaka Yerúsalem mpok yə. ⁸ Hérød ághó nókó Yesu, ábhón manák tontó, mbənyune anán ághòk nyaka řti yi ne abhón ekwak tentep begho yi ne amík. Abháka nyaka nti be chəŋ Yesu anka enyinj maknkay yi ángó. ⁹ Eká Hérød abhép Yesu beyá bebhep ke ye émot Yesu ábhíki keme. ¹⁰ Ené Hérød áròn ambi bebhep yi bebhep, bəbati bachiákap Mandem ne batəŋ ebhé Mandem báte kekwoť, mámbat nəkó yi barak aməť ne beyá řyu. ¹¹ Hérød ne batemé nenu bhi bərə byak yi, mámfye nəkó yi étəŋok. Mámése yi nkú kefo aməť. Arem bé mánsót yi mámpetnsem ntá Páilet ne yi. ¹² Kemmæere Hérød ne Páilet kébho ndú nkúbhé nywəp enə. Ndú mpok ane áfúéré ansem bachi nyaka chi ndú mpap.

*Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.38b-19.16a)*

¹³ Bápéré nókó nsem ntá Páilet ne Yesu, Páilet ató bábhinj bəbati bachiákap Mandem ne bəbati etək ne bə etək. ¹⁴ Arem ntá yap be, “Bátwə fá ntá ya ne mmú-ne be ákú bo báké bhæere bebhé etək. Mbép yi menyinj besí bheka, ne mbíki ghó yě bekwéné ebhé yi. ¹⁵ Mfə Hérød nkwó abhíki ghó yě bekwéné ebhé yi mbonyune ató yi apetnsem ntá ya. Nchí ghati bhe be yěnyinj yi abhíki ka ené étəŋ be mangway yi. ¹⁶ Chəŋ nchyé eyəŋ be mándén yi, mámfere yi amə.” ¹⁷ [Eřinj] bo Israel échí nyaka be, yěntiki mpok ane bó mányíe Eřá Nekinj, Páilet abhəŋ béfere mmu amot ane bó Yerúsalem báyan yi amfere ekerékenəŋ.]

¹⁸ Bó mankem bábi mándeme nəkó be, “Dó mángwáy yi. Feré bhese chi Barábas!” ¹⁹ Barábas chi mmu ane báfyé nyaka ekerékenəŋ ndú barak apay, “Agəbhé nyaka ebyok etək, ne awáy mmu.” ²⁰ Páilet apet arem keri ntá yap ne nkaysi béfere Yesu amə. ²¹ Ke bərək ambi bebik be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí! Mángó yi ndú ekotákátí!” ²² Ndú ndəŋ ane ájwí érat Páilet arem be, “Ntiki ebéptí ndak yi áká? Mbíki ghó yě ebéptí enyinj ene yi áká ene étəŋ be mángwáy yi. Chəŋ nchyé eyəŋ mándén yi ne ékpá, mámfere yi amə.” ²³ Ke bərək ambi bekpeme, mambiki nəkó be Páilet andə mango yi ndú ekotákátí. Bəri map anyiere Páilet, awupsi nti. ²⁴ Aká ye bé mánkú ne Yesu mbə enyu bakəŋ. ²⁵ Afere Barábas mmu ágəbhé ebyok etək ne awáy mmu, ekerékenəŋ, mbə enyu bə báyan. Achye Yesu ntá bo Israel be mánkú ne yi mbə enyu bákəŋ.

*Bágó Yesu ndú ekotákátí
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶ Batemé nenu básót Yesu báre rəŋ ne yi. Ndu bərəŋ, bátəmeri mmú etək Sírene amot ane áká nnyén be Símun. Afí nyaka ebhi ápetnsem anywəp, Yerúsalem. Bákém yi bábyti ne eko Yesu, bákú yi apəkó yó ankoŋo nəkó Yesu. ²⁷ Ngémtáy bhó báre koŋo Yesu ansem. Mbək yap bábhák baghəré abhen báséne nyaka, mándi nəkó yi. ²⁸ Ke Yesu ayibhiri mmæet arem ntá baghəré bhə be, “Baghəre Yerúsalem, báké di me! Dí ká chí mmæet eyeka ne bəbheka. ²⁹ Nchí ghati bhe be mpok átwə ane bo bərəm chəŋ be, ‘Eři ntá yentiki nkongərə ne yěntiki ngərə ane ábhíki re bhé!’ ³⁰ Ndú mpok yə, chəŋ bo mándem ntá njie eghe be, ‘Kwén ká bay bhésé’; ne ntá bənjie be, ‘Kutí ká bhese.’ ³¹ Bo bərəm chəŋ nó, mbənyune, mbák bákway békú menyinj ebhen ntá ya, Mme mmu nchí enək ebik, chəŋ émbak ná ne ené égu?”

³² Ené bərəŋ nə, basot bakú bebú bati apay nkwə abhen batemé nenu bərəŋ nyaka beway ne Yesu. ³³ Bágháká nókó ndú njie ane bábhinj be *Enkónti, bágó Yesu ndú ekotákátí. Bágó nkwó bakú bebú bhə bati apay, yěntiki mmu

wap ndü eyi ekotákátí, amət ebhë awónem Yesu, achák ebhë awógho. ³⁴ Aré, amfäy ekotákátí, Yesu anikmuet ntá Mandem be, “Eta, fojori bhó, mbonyune bábhíki riñi enyiy ene bákù.” Batemé nenu báguer ebhánjá ndu bériñi enyu bábhónó békòre nden Yesu. ³⁵ Bo bábhák aré tee mámpkòkò nòkò enyiy ené éfakari. Ke bóbati báre way yí way mándeme nòkò be, “Apème nyaka bo bachak! Ampémé mmuet eyi mbák achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariet be áto? Mmu Mandem Ayabhe!” ³⁶ Batemé nenu nkwo báre way Yesu, mándòkò nòkò bechye yi mmëm amen ábáká. ³⁷ Ne mándeme nòkò be, “Mbák tetep áchi Mfò bo Israel, pemé mmuet eye!” ³⁸ Amfay ntí Yesu, ebhòkenòk ebhak babhát ndü eko ene básíñi are be: “Né chi Mfò bo Israel.”

³⁹ Nku-bebú amət ane áchi nkwo krañkpan ndü eyí ekotákátí are way Yesu andeme nòkò be, “Pú wò ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariet be áto? Pemé mmuet eye, ómpeme bhesé nkwo bhó!” ⁴⁰ Ke mmü bebú achák wu are sayti yi be, “Yëndu ógù ndü ekotákátí mbò Yesu, ópú cháy Mandem-é? ⁴¹ Wò ne me ségù éti bepò barak ayese, ke mmü-ne abhíki ku yé ebéptí enyiy?” ⁴² Arem ye be, “Yesu, ghó me ntínso, mpok óbhak Mfò.” ⁴³ Yesu aghati yí be, “Nchi ghati wò be, echòñ, chòñ ómbak ne me ndü nebhuet manák ane bábhñi be Párádis.”
*

Yesu agú ndü ekotákátí

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Egháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósi, mmok áném, ejuri ékwen ekuti etòk enkem kpáte nkárénká érat beku, ⁴⁵ mbonyune mmok ábhíki pere ghò. Ne ekát ene echí amem ekerákap Mandem égháre ndü bebhok bepaya gbee. ⁴⁶ Yesu abik arem be, “Etaya, ndó nepém ena amó ye!” Arém nókó nó, asebhé. ⁴⁷ Münti batemé nenu ághó nókó menyiy menkem ebhen befakari, abiti Mandem, andeme nòkò be, “Tetep, mmü-ne áchí mbu chak besí Mandem!” ⁴⁸ Ngémtay bo abhen báchéme nyaka are ndu beghò, bághó yéntiki enyiy ene éfakari. Bágúre ne basémé, mámbiyaka nòkò amò anti. ⁴⁹ Bó mankem abhen báriñi Yesu, ne baghòré abhen bábhó bekoño yi te Gálili, báté nekò nesie mángò nòkò yéntiki enyiy.

Bábhème Yesu

(Mt 27.59-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Mmü amət achí nyaka Yerusalem mpok yo. Aka nnyén be Joséf. Achi nyaka mmü Arimátia, etòk bo Israel. Abhak ndündu ne mmü chak ne ándòñ nyaka mpok ane Mandem abhak Mfò bho. Abhak mmü amət ndü echeme eghe ene bð batí etòk. Ke ábhíki ka nyaka ne bhò ndü nkaysi yap ne nekwa wap. ⁵² Yi aròk ntá Páilet bé ányché yi betañ amfere Yesu amfäy ekotákátí. Páilet áchyé nókó yi betañ, ⁵³ aròk ye asebhé Yesu amik, anép yi ne esyénden, aròk afyé amem nnem enén bátémé ndü setárebhé, ke kere bheme yé mmu aré. ⁵⁴ Echí nyaka chí nywop enen bo bátòñti menyiy ebhen Nywòbhé neywémuet, ne éróp chí mandú begháká ndü mpok ane Nywòbhé neywémuet nébho. † ⁵⁵ Baghòre abhen báfú ne Yesu te Gálili, bákòño, baghò nnem, ne enyü bábhúré mmuet yi amem. ⁵⁶ Bápét ye nsem ndü nebhuet ane báchòkò amem Yerusalem. Bátòñti bawet erítí eriep amen báwati amuet ngu.

* **23:43** Nò chí: *Párádis. † **23:54** Yesu agú ndü nywòbhe-betik békòre mmuet manywop apay. Nywòp neywémuet bo Israel nébho nyaka chí beku, mpok mmok áneme, ndü nywòbhe-betik bekòre manywop ápay.

Nywobhé neywemmet enap négháká nókó, báywemmet mbo enyü ebhé Moses érem.

24

*Yesu apetnsem ndü nepém
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-10)*

1 Ne neyinwoyop ndü Nywobhé neywemmet, baghoré bho básót bawerérierp amen bo bágókó bárók ndü nnem Yesu ne neyinwoyop. 2 Bágó be ntay enen anyü nnem néróp chi nepaká nnem. 3 Báchwé amem nnem, ke báke gho mmæet yi. 4 Échá bho enyu báka. Témté wu, babhakanem bati apay ne nden amæet ené ékót ñwanñwanj báté kekwot ne bho. 5 Becháy békém baghoré bho tontó. Bátép bati amik. Bó-bho bábhép bho be, “Ndaká yí báyanj mmu ane achi nepém ndü nkwo bawú? 6 Apú fá. Mandem aka yi apetnsem ndü nepém nkúbhé mbo enyü yí árémé nyaka be ebhøj befakari. Twó ká gho nebhæet ane bábháré yi. Tík ka ndü yi ágháti bhe mpok ábhæét atú Gálili ne bhe. 7 Yi arem nyaka be, chøj mámfye Mmu ane áfú ntá Mandem amó bó bebú, mángó yi ndü ekotákátí, ne éghaka noko manywoyop arat, ampetnsem ndü nepém.” 8 Baghoré bho batic ye beyøj Yesu. 9 Bápéré nókó nsem, bágháti menyij ebhen befakari ntá bõnto Yesu bati byo ne amot ne bakojo bhi abhénéfú mankem. 10 Baghoré abhen bágháti nyaka bõnto Yesu mbok yo chi María ane áfú etok Mágdala, ne Joana, ne María nno Jems, ne baghoré báchák abhen báchi nyaka ne bho. 11 Ke bõnto básót enyij ene baghoré bho bárémé mbo eráká ndak, bó kenókó wáwák. 12 Yé nó, Pita afate, ajet arak ndü nnem. Akurí nókó, agæep amík, ayij anem nnem. Aghó ðebhókó nden ebhen manébhé nyaka mmæet Yesu ne bho bháré. Apetnsem anywoyop, amakati noko enyij éné éfakári.

*Yesu atemeri bakojo bhi bati apay ndü mbi Emayus
(Mk 16.12-13)*

13 Nkúbhé ewak eyo, bakojo Yesu bati apay bafá Yerúsalem bare røj ndu mótok ane bábhij be Emayus, nekó enen nechi mbo bokólóméta nénenamot ne ebhók. 14 Mándeme noko éti menyij menkem ebhen befakári. 15 Ené bårém mánkem noko epúiti ne bati, mboj Yesu arak kekwot ne bho anko noko ne bho. 16 Ke ébhák mbo bé bágwot amík ayap. Bó kerij bé chí Yesu. 17 Abhép bhó be, “Ntiki ndak bákó mándeme noko enyune?” Báté nsõso. 18 Mmu wap amat ane áká nnyen be Klópas abhép ye yi be, “Ndiere wo ke óchi kenkó ane átwó Yerúsalem ane ábhíki rinj menyij ebhen befakari aré ndü manywobhé-ne?” 19 Abhép be, “Ntiki menyij?” Bákéme yi be, “Menyij ebhen befakári ne Yesu ane Násáret. Achi nyaka ndemeképinti Mandem, ne atõj besí bho ne besí Mandem be betan Mandem bechi ne yi ndü menyij ebhen yi árem ne ebhen yi ákà. 20 Ke bõbati bachiákap Mandem ne bó batí etok abhese bákém yi bachye mangway, ne bágó yi ndü ekotákátí. 21 Sébhaka nyaka nti be yí ke ábhõj bífère bo Israel ndü esøjari. Échi néne manywoyop arat ené ndak ané áfakári. 22 Enyij échá échi bé mbok baghoré ndü nkwo ywese báka batí áta ka bhese amem. Bárók ndü nnem bėti bheti, 23 ke báke gho Yesu. Båpetnsem barem be bágó bo mbo boángel Mandem ndü kenó amík antifú abhen bágháti bho be Yesu achi nepém. 24 Mbok bo abhen báchi nyaka ndü nkwo ywese bárók ndü nnem bágó bé yéntiki enyij echi nkúbhé mbo enyü baghoré bho bárémé, ke bó keghó mboj Yesu.” 25 Afó ke Yesu árémé ntá yap be, “Báchiñti bácha! Ne batí yeka apú wakari ménoko menyij menkem ebhen baremé kepinti báreme! 26 Pú Mpeme

Mandem afyé nyaka bariεp be átò, abhòñ nyaka begħò besəñori ebhen menkem ke anchwe ndü kefò eki?" ²⁷ Yesu abho ye menene ntá yap be manjwimem ndü menyih ebhen básinjí žti yi amem Ekáti Mandem, bébho ndü Basinj Moses beròñ begħaka ndü amen baremé kepinti Mandem mankem.

²⁸ Bágháká kekwoť etak ene bāròñ, Yesu aká mbò be ārò bhò berəñ ambi. ²⁹ Ke báñwé yi, barem be, "Buré ne bhese. Nywəp nérəñ ne mban ananj ágiri." Arək ye bebhure ne bhò. ³⁰ Mpok nenyié ákwáy nókó, asot ekpokó bret. Achyé bakak ntá Mandem. Abho ye bébókóti anchye nəkò ntá yap. ³¹ Amík ánéne bhò, bārinj ye be chi yi. Ke anemsi bhó besí. ³² Babho berem ne bati be, "Nyakányet manjak achí mbə bhese anti mpok yi árəm kepí ne bhese ambi, anene nəkò basinj ntá yese!" ³³ Báfáte témté bápətnsem Yerúsalem. Bághó bōnto Yesu bati byo ne amot ne bakoño bhi abhénéfú abhen bāchí ne bhó ndü nebħæt amot. ³⁴ Nechwe bāchwé, bághāti bhò be, "Acha apətnsem ndü nepém tetep! Atñ mmæt ntá Símun!" ³⁵ Bōbhò bati apay bághāti enyih ene efakari ambi, ne enyu bó bārinj yi mpok yi abókoti bret achye bhò manyié.

Yesu abhesi ntá bakoño bhi

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)

³⁶ Ené bārəm nò žti yi, mbəñ Yesu abhesi besí bhap! Arəm be, "Kpák ámbák ne bhe." ³⁷ Bācháyti, ne becháy békém bhò. Bákáysi be bághò nò chí efónó ngu. ³⁸ Ke abhép bhó be, "Bācháy yi? Yi māmákati amem bati yeke? ³⁹ Ghó ká amə ya ne bekak ebha, mändinj be chi me tetep. Mó ká mmæté ya mǎngo be chi me. Efónó épú bhəñ mmæt ne begħep mbò enyü bághó be mbəñ." ⁴⁰ Arəm nəkò nò, atñ bó amə yi ne bekak. ⁴¹ Bābhəñ manjak tontó ne babhak maknkay be yi achí nepém. Ekə bó kenókó be echí tetep. Yesu abhép bó be, "Bābhəñ yēnyih menyie fá?" ⁴² Bāchye yi mbinj nsi ane bǎgwó. ⁴³ Asot anyié besí bhap.

⁴⁴ Aghati ye bhó be, "Menyih ebhen bághò-né, chí nkúbhé barak ane mēghāti nyaka bhe mpok mbæt ne bhe. Mēghāti nyaka be be, menyih menkem ebhen béchi amem basinj Moses ne amen abhen bechi ndü basinj baremé kepinti ne ebhen béchí amem Ekáti Bakway žti ya, bébhəñ befu tetep." ⁴⁵ Anene ye nkaysi yap be manjwimem ndü menyih ebhen básinjí amem Ekáti Mandem. ⁴⁶ Aghati bhò be, "Básinj be, Mpeme Mandem afyé nyaka bariεp be átò abhəñ béghò esəñori, angú, ne begħaka manywəp arát, ampətnsem ndü nepém. ⁴⁷ Ne be bābhəñ begħati bō betək menkem ndü nnyén eni bebhò Yerúsalem be Mandem áfəñori bo abhen bātíknssem ndü bebú bhap. ⁴⁸ Bāchí batisié ndü menyih ebhen menkem ne bābhəñ béghāti bo bachak bə menkem. ⁴⁹ Ghó ka, chəñ nto be akap ane Etaya afyé bariεp be átò ntá yeke. Ke bābhəñ ménəñ fá amem etak kpáte betəñ mémfu amfay mémbak ne bhe."

Yesu apətnsem ntá Mandem

(Mk 16.19-20; Bk 1.9-11)

⁵⁰ Yesu asot ye bagħókó bhi, afú etak ne bhò. Bārók bachwəp etak Bétani. Aré, ayəñ amə amfay, are yet bhò. ⁵¹ Ené yi áyèt bhò, arə bhó, Mandem asot yi ámpətnsem amfay. ⁵² Ne ndü yi ákò bagħókó bhi bāré chye yi kenókó. Bápét ye nsem Yerúsalem ne beyá manjak. ⁵³ Bāre rəñ ekerákap mámbiti nəkò Mandem.

Mbok Ndíndí mbonyu

Jñn

ásíní

Eyoŋ éyibhiri erəp nkwa

¹ Bápéere ghoko mmik, mmu ane achi Eyoŋ anánŋ achi nyaka. Abhak ne Mandem, ne abhak Mandem. ² Abhak ne Mandem te ndú nebhönet. ³ Mandem afuét ntá yi ke ághoko menyinj menkem. Mandem abhíki ghoko yenyinj ene yi apu ne yi. ⁴ Nepém néfú chí ntá yi mmu bábhinj be Eyoŋ. Ne nepém enen nébhak erónj ené éká bo mángó tetep. ⁵ Erónj yə éghò ndú nebhuet ane ejuri echi, ne ejuri épú kway meneme yo. *

⁶ Mandem atə nyaka mmu amot ane aka nnyén be Jñn. ⁷ Atwó bégháti bho éti erónj eyə be yéntiki mmu ane ághókó enyinj ene yi árem, anoko yo. ⁸ Jñn apu nyaka erónj yo. Atwó chí bégháti bho enyinj ene yi arinj éti erónj yo.

⁹ Erónj ene tetep, ené éká yéntiki mmu ango mbanj étwó ntá bə mmik.

¹⁰ Eyoŋ ébhak fá amik, ne báfúét ntá yi ke bághoko mmik. Yé nə, mpok yi átwó fá amik, bə mmik kerinj enyu mmu yi achi. ¹¹ Atwó ntá bəbhi, ke bəbhi bábhíki sət yi ne manjá. ¹² Ke bo mankem abhen básóré yí ne manjá, básíki nti ne yi, áchye bho betanj bé mándəp chí bə Mandem. ¹³ Mbənj Mandem ke ákú bə mambak bəbhi. Bábhíki fu nyaka ye chi amuet nkwa, ne yé chi ndú nkaysi nkwanwanj.

¹⁴ Eyoŋ, éyibhiri nkwa, atwó achəkə ne bhese. Séghó menwəp ebhi ebhen bejwi ne berindu ne tetep. Eyoŋ chí Njanamə ane áfú ntá Eta. ¹⁵ Jñn ágháti nyaka bho éti yi ambik, andeme nəkə be, “Né chí mmú ane méréem nyaka éti yi be, ‘Mmú ane átwó me ansem achá me. Bápéere bhe me, yí achi.’” ¹⁶ Éti beyá berindu ebhi, achyé bhese áfók ndənj ne ndənj. ¹⁷ Mandem afuét nyaka ntá Moses achye bho bebhé. Ke afuét chí ntá Yesu Kristo ke áton bhese berindu bhi ne tetep. ¹⁸ Yé mmu abhíki re ghə Mandem. Njanamə ywi mmu achi nebhuet amot ne yi ke áká bo mandinj mmu yi achi.

Enyinj ene Jñn Njwiti ágháti bho éti Yesu

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)

¹⁹ Éwak émot, bəbati bo Israel abhen Yerúsalem bátó bachiákap Mandem ne bəneréket Lévi ntá Jñn be mámbép yi angati bho enyú mmu yi achi. Ne chí enyinj ene éfú Jñn anyu mbə ntísie. ²⁰ Yi ke bhese bho yenyinj ne yi ke rə bekeme bho. Arem be, “Puyé me ke nchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be átò.” ²¹ Bə bho bápət bábhép yi be, “Wə óchí yé agha? Eláija ke?” Jñn yi be, “Mpú Eláija.” Bápət babhép yi be, “Óchí ndemekepinti ane Moses áremé nyaka be átwó?” Akeme be, “Ae.” ²² Ndənj eyə bábhép yi be, “Wəmbənj ərem be óchí agha? Ghati bhese mmu wə óchí bé sémpétnsem ne eyə ntá bo abhen bátó bhese. Wəmbənj óchí agha?” ²³ Jñn aghati bho mbonyú ndemekepinti Asaya əreme nyaka be, “Nchí mmú ane achi amem baso ábik ne eyə amfay andeme nəkə be, ‘Nyabhé ká mbi Acha ambak chak.’”

* 1:5 Ejuri épú kway meneme yo: Nə chí be Satan apú kway betanj ancha Yesu.

24 Bōnkwō Fárisi ke bātó nyaka bōbhō ntá J3n. 25 Bábhép yi be, “Ǫbhé ǫpú Mpeme Mandem afyé nyaka bariεp be átó, ǫbhé ǫpú Eláija, ne ǫpú ndemekepinti, ke ndaká yí ǫjwiti bho?” 26 J3n akeme bhó be, “Mεjwiti bho ne manyiεp, ke mmu áchí fá téé nenti eneka ane bábhíki riŋi. 27 Yi átwò me ansem. Mbíki kway mmu ane nchí kaŋari nkwōbhénya bekak ebhi.” 28 Menyiŋ ebhen befákári chi etok Bétani, ebhé Nyén Jódan, ne ndü nebhuet ane J3n ájwiti nyaka bho.

Yesu, Mónkwómén Mandem

29 Nti nywǫp, J3n aghó Yesu ndu átwò ntá yi, arem be, “Yiŋí Mónkwómén Mandem ane ápòkò bebá bo mankem fá amik! 30 Yi ke mεrēm nyaka éti yi be, ‘Mmü átwò me ansem ane acha me mbōnyune báperε bhe me, yi achi.’ 31 Yé membōŋ mbíki riŋi nyaka be chi yí, ke ntí ane ntwó njwiti nòkò bho ne manyiεp chí ndu beka bo Israel mandinji mmu yi achi.” 32 J3n abho beghati bho enyiŋ ene yi ághó ne amík éti Yesu. Yi be, “Ngó ndü Efónó Mandem áfú amfay asot mkpá ebhónó are sep kpát ate yi amuet. 33 Kpáte mpok εyó, nke riŋi bé chí yí. Ke Mandem mmu átó me njwiti bho ne manyiεp, anán aghati nyaka me be, ‘Mmu ane ǫghó Efónó Mandem asebhε arǫp ne yí, yí wu ke áchi mmu ane ájwiti bho ne Efónó Bedyere.’ 34 Me J3n ngó ne amík ndü menyiŋ ebhen befákári, ne nchí rem mbó ntísie be tetεp mmü-ne chí Mmó Mandem.”

Bakoŋo Yesu ahben mbi

35 Néyí nókó, J3n apet abhak téé ne bakoŋo bhi bati apay. 36 Aghó ndü Yesu áfuet, arem be, “Ghó Mónkwómén Mandem!” 37 Bakoŋó J3n bati apay bághók nókó enyiŋ ene yi áréme, báro yi bábhō bekoŋo Yesu. 38 Yesu ayibhiri mmuet aghó bhō ndu bákōŋo yi. Abhép bhō be, “Báyāŋ yi?” Bákeme yi be, “Rábay, ǫchakó fá?” [Rábay chi Ntōŋ] 39 Aghati bhō be, “Twó ká ghó.” Bárók ne Yesu baghó nebhuet ane yi áchókò. Mpok yó nywǫp nébhák mbó nkárénká enwi ené ngósí. Bábhák ne yi kpátε beti bega.

40 Mmu amot ndü bōbhō bati apay abhen bághoko nyaka enyiŋ ene J3n áréme éti Yesu, ne abho bekoŋo yi áka nnyén be Andru. Abhak manó Símun Píta. 41 Arók témté, aghó mómayi Símun, aghati yi be, “Séghó mmu ane bábhini be, ‘Mesáya’”, nò chí, Mpeme Mandem afyé nyaka bariεp be átó. 42 Andru asot Símun arók ntá Yesu ne yi. Yesu ayini yí, arem be, “Wó ǫchí Símun, mmó J3n. Chōŋ nnyén ena néchák némbak be Séfas” [nò chí Setarébhé]. †

Yesu abhini Filip ne Natániel bé mámbák bakoŋo bhi

43 Nti nywǫp, Yesu aká nti bérōŋ atú Gálili. Arók aghó mmu ane áká nnyén be Filip. Aghati yi be, “Twó bhák nkoŋo wa.” 44 Filip abhak mmü Betsáida, nkúbhé etok ene Andru ne Píta báfú aré. 45 Filip arók atemeri Natániel aghati yi be, “Séghó mmu ane Moses ásinji nyaka éti yi amem Ekáti Bebhé Mandem, nkúbhé yi mmü baremé kepinti nkwó básinji éti yi. Nò chí, Yesu mmu Násáret, mmó Joséf.” 46 Natániel ághókó nókó enyiŋ ene Filip áréme abhép yi be, “Ntiki érití enyiŋ ékway befu Násáret?” Filip aghati yi be, “Wōmbōŋ twó ghó.” 47 Yesu ághó nókó ndü Natániel átwò ntá yi, arem éti yi be, “Né, chí mbōŋ mmü Israel témé témé. Bapu apú ne yi wáwák.” 48 Natániel abhép Yesu be, “Ǫkú ná ke ǫriŋi me?” Yesu akeme yi be, “Filip ápére bhini wó ndü mpok ane ǫchí anerénok fig, nnánŋ ngó wó.” 49 Natániel arem be, “Ntōŋ, ǫchí Mmó Mandem tetεp! Ǫchí Mfó bo Israel!” 50 Yesu ákémé yí be, “Éti ndémé bé ngó wó anerénok fig ke ǫnókó bé

† 1:42 Séfas ndü εyónó Grik chí “Setarébhé” ndu Kényan.

nchí Mmò Mandem? Chòṅ óngó menyìṅ ebhen becha ebhen.” ⁵¹ Yesu aghati yi be, “Tetèter, chòṅ mǎngò ndù nebu nénéne gbee, bòàngel Mandem mǎnkó amfay mǎnsebhe nòkò amik betemeri Me Mmu mfú ntá Mandem.”

2

Yesu akw manyiep ayibhiri mmem ndù epá nebhay

¹ Èfuéré nókó manywòp apay, epá nebhay ébhák amem etòk Kána, atú Gálili. Nnò Yesu abhak aré. ² Mának nyaka Yesu nkwo ne bakoṅo bhi ndù epá nebhay eyò. ³ Mmém ámay nókó, nnò Yesu aròk aghati yi be, “Mmém epá amay.” ⁴ Yesu akeme yi be, “Mmá, ndaká yí ósòṅori me èti mmém? Mpok aya abhíkí re kway.” ⁵ Máyi aghati bo abhen bákòre mmem be, “Kw ka yéntiki enyìṅ ene yí ághàti bhe.” ⁶ Bejò manyiep betandat bechi nyaka are téé. Yéntiki ejo éssòt nyaka mbò líta manyiep besá byo. Békòṅo epìṅ ené bo Israel, básòt nyaka manyiep ndù bejò ebhò ndu bésò bépókó mmuet. ⁷ Yesu aghati bakú betik be, “Fíé ká manyiep amem bejò ebhò kpát ménjwi.” Báfyé manyiep amem bejò, béjwí te anyu. ⁸ Aghati bhò be, “Sòt ka mbòk mǎnchýé ntá mǔntí epá nebhay”. Bákú nó. ⁹ mǔntí epá nebhay ághókótí nókó, aghò bé manyiep mò aròp chi mmém. Yí kerìṅí ebhak mó áfú, yèndu bakú betik abhen bákò mò bárinjì nyaka be manyiep ke ayibhiri ndù mmem. Mǔntí epá nebhay abhinjì mbáyngòré, ¹⁰ arem be, “Ndù epa, báymbi mantwò chi ne erítí mmém. Ne bo mánánj mánýú ánchwé bhò amuet, ke mǎntwò ne yéntiki enyù mmém báchák. Ke oró erítí mmém ansem, ne néné ke ótwò ne mó.” ¹¹ Yesu akw nyaka enyìṅí maknkay ene amem etòk Kána, atú Gálili. Ébhák erìṅ ené mbi ene yí akú ndu betòṅ enyù betan ebhen yi ábhòṅó. Èkú, bakoṅo bhi mánóko be yi achi Mmò Mandem. ¹² Epá nebhay èfuéré nókó, Yesu asep aròk Kapènaum ne máyi ne bómayi ne bakoṅo bhi. Bábhak aré ndù mpay manywòp.

Yesu achwe ekerákap Mandem abók bakòsie (Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46)

¹³ Epá Nekìṅí ene bo Israel éròbhé nókó kékwoót, Yesu akó, aròk Yerúsalem ndu menyie epá eyò. ¹⁴ Aré, aròk achwe amem ékírí ene ekerákap Mandem. Aghò bo abhen bátí mpòṅ ne bághòṅomén ne bebhòṅó. Bo básòt nyaka menyìṅ ebhò ndu bechye akap. Aghò bawupsí bakap nkwo aré. ¹⁵ Asòt nnik aghoko ékpá, abhò bébok bhò ne yo, be mǎmfú amem ekerákap Mandem. Akw enyumòt ne bághòṅomén, ne mpòṅ ené échí aré. Atakati béfémé bo abhen bákò esié bakáp bewupsí, ne atakati bakáp ayap. ¹⁶ Aghati batí bebhòṅó be, “Féré ká menyìṅ ebhen fá! Báké sòt eket Etaya mǎnjibhiri ndù ekerésie!” ¹⁷ Ndak awu ákú bakoṅo bhi bátik be Èkátí Mandem érèm be, “Chòṅ ekòṅ ené mbòṅó ne eket eye éngway me.” ¹⁸ Békòṅo enyìṅ ene Yesu ákú, bo Israel bábhép yi be, “Ntiki enyìṅí maknkay ókway bekú mbò erìṅ ndu betòṅ bhese be óbhòṅ betan bekú menyìṅ ebhen?” ¹⁹ Yesu akeme bhò be, “Mbák mǎnchòṅtí ekerákap ene, chòṅ mpet nte yó ndù manywòp arat.” ²⁰ Bo Israel bárem be, “Cháá, báté eket ene ndù mamíé besa bepay nsem atandat, óbhé ókway bete yo ndù manywòp arare?” ²¹ Ke ekerákap ené Yesu árémé ébhak chi mmuet yi. ²² Mpok Mandem akw yi ámpetnsem ndù nepém, ké bakoṅo bhi bátik be yi arem nyaka beyòṅ ebhen. Èkú bò mánóko menyìṅ ebhen bechi amem Èkátí Mandem ne ebhen Yesu áréme.

Yesu arìṅí enyù nkwa achi

²³ Ené Yesu áchí Yerúsalem ndü mpok Epä Nekijɔ, beyä bo básíkinti ne yi ɛti menyiní maknkay ebhen bághó yi ákú. ²⁴ Ke Yesu keguép mmuet ntá yap, mbonyune, aríní nyaka enyü nkwanwan achi. ²⁵ Yé mmu keghati yi nkaysi böbhö mbonyune yimböŋ aríní nyaka ndü ntí nkwa nechi amem.

3

Yesu ne Nikodémós

¹ Münti bo Israel amot achi nyaka. Aka nnyén be Nikodémós. Abhak münkwö Fárisi. ² Ewak émot arök ntá Yesu ne beti arem be, “Ntɔŋ, séríní bé Mandem ké átó wə be óntwó óntón bo mbonyune yé mmu apú kway beka menyiní maknkay ebhen ókə mbák Mandem apu ne yi.” ³ Yesu aghati yi be, “Tetétɛp, Mandem apú kway bebhak ntá mmu mbö Mfö ywi, kpáte mámbé yi ndɔŋ achak.” * ⁴ Nikodémós abhép yi be, “Ná bákway bebhe mmu ane ánan áchíkí? Akway bépétnsem amem menie máyi be mámbé yi ndɔŋ achak ké?” ⁵ Yesu akeme yi be, “Tetétɛp, Mandem apú kway bebhak ntá mmu mbö Mfö ywi kpáte mámbé yi ne manyiep* ne Efónó Mandem. ⁶ Nebhé enen nkwa chi nebhé nkɔmmet, ke nebhé Efónó chí enen nefú ntá Efónó Mandem. ⁷ Oké bhák maknkay ndu ngátí wə be, ‘Bábhɔŋ bebhe wə ndɔŋ achak.’ ⁸ Mbúép áfòk, ándək ebhak ene wu ábhónó bérɔŋ. Ɔghok ndu wu áfuèt ke ɔpú ríní ebhak wu áfú ne ebhak ene wu árɔŋ. Echí enyumot ne yéntiki mmu ane bábhé yi ndu betan Efónó Bedyere.” ⁹ Nikodémós abhép yi be, “Eyo ekway befákari ná?” ¹⁰ Yesu akeme yi be, “Ɔchí ntɔŋ ntá bo Israel ane bo báriní sayri, yé nɔ obhíkí ríní menyiní ebhén-ɛ? ¹¹ Tetétɛp, sérém menyiní ebhen séríní, ne séghati bho chí menyiní ebhen séghó ne amík, yé nɔ bápú noko menyiní ebhen séghati bhe. ¹² Mbák ngátí bhe menyiní ɛti barak ané áfákari fá amík be kenóko, ná bákway menoko mbák ngátí bhe menyiní ɛti barak ane áfákari awu amfay? ¹³ Yé mmu amot ábhíkí re ko amfay ebhak ene Mandem achi, ébhíkí fuet Mmu ane áfú ntá Mandem, yi mmu áfú amfay atwə amík. ¹⁴ Nkúbhé mbö enyü Moses ásóré nyaka nnyó-senɔŋ abhat ndü enək, ayon amfay, amem baso, enyu eyo ké bábhónó beyon Mmu ane áfú ntá Mandem nkwo amfay. ¹⁵ Bábhɔŋ bekrɔŋ yi amfay enək be yé agha ane anoko yi, ámbón nepém enen nebhíkí bhɔŋ ngwenti. ¹⁶ “Mandem akɔŋ nyaka bö mmik tontó, kpát achye Njaná Móywi be yé agha ane ánóko yi, áké gu áném, ke ámbón nepém enen nebhíkí bhɔŋ ngwenti. ¹⁷ Mandem abhíkí to Móywi fá amík be ántwó ántán bö mmik andem be babhɔŋ bekwéné. Ató yí chí bé ámfuèt ntá yi, ampeme bö mmik. ¹⁸ Bápú temsi mmu ane ánóko yi, ke mmu ane ábhíkí ka menoko, bekwéné bechi ne yi mbonyune ábhíkí ka menoko Njanə-Mə Mandem. ¹⁹ Ntí ane Mandem átɔŋ bo abhen bábhíkí noko Móywi chí bé erónó étwə fá amík ke bo bákɔŋ ejuri bácha erónó, mbonyune barak abúabə ke bo bákə. ²⁰ Yéntiki mmu ane ákə barak abúabə ɔpap erónó. Apú rɔŋ ebhak ene erónó echi ndü apú yan bo mango menyiní yi ákə. ²¹ Ke mmu ane ákə menyiní ebhen bechi tetɛp átwə ndü erónó ne manák, be bo mango be Mandem ke ákwak yi anku menyiní ebhə.”

Enyin ene Jɔn drémé ɛti Yesu

* 3:3 Bebhe mmu ndɔŋ achak: Chi nepém nekə enen Mandem áchye mmu mpok yi átiknsem ndü bebə, aka be Yesu achi Mpeme ne Acha ntá yi.

²² Yesu ánáná nókó bérémm enyíñ ené yi ághàti Nikodémòs, arək bebhak bechak atú Judéya ne baghəkó bhí. Abhak aré ne bhə anjwiti nəkó bho.

²³ Mpok eyə, Jñn abhak Aénən, kekwoət ne Sálím, anjwiti nəkó bho. Abhak aré mbənyune manyiép aya nyaka ebhak eyə. Bo bərə rəñ ntá yi, anjwiti nəkó bho.

²⁴ Bábhíki re kem nyaka Jñn mamfyé ekerékenəñ.

²⁵ Ebhíki tat, epúti ékwén nenti bakoño Jñn ne mmu Israel achak éti enyú nesə enen nékú mmu ambak pépép besí Mandem. ²⁶ Ekú bakoño Jñn bārók ntá yi barem be, “Ntəñ, mmu ane achi nyaka ne wə ebhé Nyén Jódan ené awu óngati nəkó bo menyíñ éti yi, ájwiti bho ne yéntiki mmu árəñ ntá yi.” ²⁷ Jñn akeme bhə be, “Yé mmu apu kway bebhəñ enyíñ kpáte Mandem anchye yi yə.

²⁸ Bə babhəñ báchi batísie ndú ndémé bé puyé me ké nchi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átó. Nchi chí mpəkəntó ane Mandem átó be njambi ke yi antwə. ²⁹ Mbäy-ngoré ke ábhónó ngoré. Mmwege mbäyngoré ane áchi téé ánòñ béghok eyəñ ene mbäyngoré, † ághok eyəñ eyi, ambón beya manák. Enyu yə ke échi ne me. Manák ama ajwí pəot néne. ³⁰ Nsónó yi abhəñ békó nókó kó, aya ansepp nəkó.

³¹ “Mmu ane áfú amfay, achá yéntiki mmu achak. Mmü mmik afu fá amík, ne árem chi barak ane mmik. Mmu ane áfú amfay achá bə mmik mankem.

³² Yí ághati bo menyíñ ebhen yi aghə ne amík, aghók ne batú. Yé nə, yé mmu apú noko enyíñ ene yi árəm mbə enyíñ. ³³ Ke mmu ane ághókó enyíñ ené yi areme anoko, átnə be yi anókó enyíñ ene Mandem árémé be échi tetep. ³⁴ Echi nə mbənyune yi mmu Mandem átó, árəm chi Eyəñ Mandem mbənyune Mandem achyé yi Efónó Bedyere njenti ti. ³⁵ Eta Mandem akəñ Móywi ne afyé menyíñ menkem yi awə. Mandem achyé yi Efónó eyi njenti ti. ³⁶ Yéntiki mmu ane ánókó Mmu ane áfú ntá Mandem, ábhəñ nepém enen nebhiki bhəñ ngwenti. Mmu ane ábhíki noko Mmu ane áfú ntá Mandem apú bhəñ nepém. Ke bebənti Mandem bétinjí ne yi.”

4

Yesu ne ngoré Samária

¹ Yesu arinjí be bənkwo Fárisi bāghók be beyá bo bārəbhe koño chi yi ne yi anjwiti nəkó bho, ne bé bakoño bhi báya máncha nəkó abhen Jñn. ² Sayri sayri, puyé Yesu ke ájwiti nyaka bho, chí bakoño bhi. ³ Yesu arinjí nəkó nə, afa atú Judéya apet atú Gálili. ⁴ Abhəñ nyaka béfuét atú Samária ndu beəñ Gálili. ⁵ Ekə, akə aghaka etək Samária ene bábhinjí bé Síka, kékwót ne nebhéérémik ane Jekóp áchye tentep ntá móywi Joséf. ⁶ Mbokó manyiép ane Jekóp ábhák are. Yesu ágháká nəkó aré, ndú yi ánán ápəbhé, achəkə nepaká mbokó manyiép wu. Nywəp nébhák mbə nkárénká byo ne epay.

⁷ Ngoré Samária amət atwó ndu beya manyiép aré. Yesu aghati yi be, “Mma, chye me manyiép nnyú.” ⁸ Mpok eyə, bakoño Yesu bārəñ nyaka etək ndu békú nenyié. ⁹ Ngoré Samária wu akeme Yesu be, “Wə, óchi mmu Ju, atú Judéya, me mbák ngoré atú Samária, ekə ná ke órem be nchye wə manyiép ónyú. Bə Judeya bábhíki bhəñ yényíñ bekə ne bhese bo Samaria!” ¹⁰ Yesu akeme yi be, “Mbə arinjí akap ane Mandem áchye bho, ne mmu ane árémé nó be, ‘Chie me manyiép’, mbə órem me nchye wə manyiép amen áchye nepém.”

¹¹ Ngoré wu arem be, “Eta, óbhíki bhəñ enyíñ ndu béya manyiép ne yə, ne

† 3:29 Ndu kémbáep, Yesu achi mbäyngoré mbənyune atwə nyaka fá amík chí éti yesə, ne mbák sémbat mmuet ne yi, yényíñ epu kway befap bese ne yi.

mbokó manyier áchwɛ, ɔbhɔn manyier amen áchɔyɛ nɛpém fá? ¹² Ɔchá etayɛsɛ Jekóp mmu átémé nyaka mbokó manyier anɛ arɔ ntá yɛsɛ? Ná ɔkway bɛchɔyɛ mmu manyier amen áchá amen yímbɔn ɔnyu nyaka, nɛ bɔbhi mányú, mpɔn eyi ényú?” ¹³ Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Yɛ agha anɛ ɔnyú manyier amen, apú rɔ bɛbhɔn ekwaká manyier. ¹⁴ Kɛ mmu anɛ ɔnyú manyier amen mɛchɔyɛ, apú pɛrɛ bhɔn ekwaká manyier wáwák. Manyier amen mɛchɔyɛ yi, ábhák ntá yi mbɔ ntí mɔnyɛn anɛ manyier ɔnyáy arɛ, anchɔyɛ nɔkɔ yi nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔn ngwɛnti.” ¹⁵ Ngɔré wu arɛm ntá yi bɛ, “ɛta, chɔyɛ mɛ manyiebhé mɔ, bɛ manyier ákɛ pɛrɛ kwak mɛ, nɛ bɛ nkɛpɛrɛ twɔ fá ndu bɛya manyier.”

¹⁶ Yesu aghati yi bɛ, “Dɔk bhɔnɔ nɛm aywɛ, twɔ nɛ yí.” ¹⁷ Ngɔré wu akɛmɛ yi bɛ, “Mbíkí bhɔn nném.” Yesu arɛm bɛ, “Ɔrɛm tetɛp bɛ ɔbhiki bhɔn nném. ¹⁸ Ɔnán ɔbhɔn manɛm batay, nɛ mmú anɛ ɔchí nɛ yi néne, abhiki bhay wɔ. Ɔrɛm tetɛp!” ¹⁹ Ngɔré wu arɛm ntá yi bɛ, “ɛta, ngɔ néne bɛ ɔchí ndemɛkɛpinti Mandɛm. ²⁰ Botayɛsɛ bátwɔ nyaka fá ndú njie nɛ mánchɔyɛ nɔkɔ Mandɛm kɛnókó, kɛ bɛ bɔ Judeya bārɛm bɛ Yerúsalem kɛ áchi ebhak ɛnɛ bo bábhɔnɔ bɛchɔyɛ Mandɛm kɛnókó arɛ.” ²¹ Yesu arɛm bɛ, “Mmá, nokó ɛnyin ɛnɛ mɛgháti wɔ. Mpok átwɔ anɛ bo bápú pɛrɛ bhɔn bɛchɔyɛ ɛta Mandɛm kɛnókó yɛ chí fá ndú njie nɛ, yɛ chí Yerúsalem. ²² Bɛ bo Samaria, báchɔyɛ kɛnókó ntá ɛnyin ɛnɛ bábhíkí rinji. Bɛsɛ bo Judeya sérɔnɔ mmu anɛ séchɔyɛ kɛnókó mbɔnyunɛ Mandɛm áfɛt chí ntá bo Judeya bépɛmɛ bho. ²³ Mpok átwɔ, nɛ mpok ɛyɔ anán aghaka anɛ bo abhɛn báchɔyɛ ɛta Mandɛm kɛnókó, bákù nɔ ɛnyu ɛnɛ échí tetɛp bɛ ɛfɔnɔ Mandɛm áɔnɔn bho mbi. Mɛnyú bo bho kɛ Mandɛm áyàn mánchɔyɛ yi kɛnókó. ²⁴ Mandɛm áchi ɛfɔnɔ, nɛ bɔ abhɛn báchɔyɛ yi kɛnókó, bábhɔn bɛchɔyɛ yi kɛnókó nɛ nti nɛmɔt ndú betan ɛfɔnɔ Bedyɛrɛ.” ²⁵ Mɔngɔré wu arɛm bɛ, “Ndinɔ bɛ Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ áɔ, yi mmu bábhɔnɔ bɛ Kristo átwɔ. Anán ántwɔ, chɔn angati bhɛsɛ barak ankɛm.” ²⁶ Yesu aghati yi bɛ, “Mɛ, mmu nchí rɛm né kɛpi nɛ wɔ, kɛ nchí Mpɛmɛ.”

²⁷ Nkúbhé mpok yɔ, bakoŋo Yesu báfú ebhak ɛnɛ bārɔnɔ beku nenyié wápɛtɛnɛm. Bábhák maknkay bɛghɔ bɛ Yesu arɛm kɛpi nɛ ngɔré, kɛ yɛ mmú wáp kɛbhɛp ngɔré wu bɛ, “Ɔyàn yi?” Nɛ yɛ amɔt kɛbhɛp Yesu bɛ, “Nɔdaká yí ɔrɛm kɛpi nɛ yi?” ²⁸ Ngɔré wu arɔ ɛtɛ manyier eyi, arɔk ɛtɔk tɛé, abho bɛgháti bho bɛ, ²⁹ “Twɔ ká ghɔ mmú anɛ ágháti mɛ yɛntiki ɛnyin ɛnɛ nkú ndú nɛpém ɛna. Chí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ áɔ kɛ?” ³⁰ Ɔkú ɛtɔk ɛnkɛm ɛmókó, bábhɔ bɛrɔn ntá Yesu.

³¹ Mpok anɛ ngɔré wu arɔ arɔnɔ ɛtɔk, bakoŋo Yesu bárɛ nik yí mmɛt bɛ “Ntɔn, nnyié mbɔ nenyié.” ³² Kɛ yí aghati bho bɛ, “Mbɔn nenyié mɛnyie ɛnɛn bábhíkí rinji.” ³³ Ɔkú, bábhɔ bɛbhɛp bati bɛ, “Mmúfú atwɔ yi nɛ nenyié kɛ?” ³⁴ Yesu aghati bho bɛ, “Nenyié ɛna chí beku ɛnyin ɛnɛ mmu anɛ áɔ mɛ áyàn nkú, nɛ mɛnáná betik ebhi. ³⁵ Pú bārɛm bɛ, ‘Mbák ɛngáká batan anwi, chɔn mámfɛrɛ mbwɔt ebhi?’ Kɛ nchí ghati bhe bɛ mánjon amík mánjinɔ nki, mǎngó ndú mbwɔt anán ágháká bɛfɛrɛ ebhi. ³⁶ Mmu anɛ áfɛrɛ mbwɔt ebhi, ábhɔn akap ndú betik ebhi. Nɛ ányokoti mbwɔt anɛ áchí chí bo abhɛn bábhɔn nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔn ngwɛnti, bɛ mmu anɛ ápi mbwɔt nɛ anɛ áfɛrɛ yɔ ebhi, bó mankɛm mǎmbɔn manák. ³⁷ Ɔchí tetɛp mbɔ ɛnyu bārɛm bɛ, ‘Mmu bɛpi ápi, anɛ bɛghɛm angɛm.’ ³⁸ Ntɔ bɛ bɛ mǎndɔk mámfɛrɛ mbwɔt anɛ bábhiki pi. Bo bachak bápí, bɛ bághɛm mbwɔt anɛ bó bapi.”

³⁹ Bɛyá bo Samaria abhɛn báfú ɛtɔk mánókó Yesu ɛti nɛrɛm anɛ ngɔré wu arɛmɛ bɛ, “Agháti mɛ yɛntiki ɛnyin ɛnɛ nkú ndú nɛpém ɛna.” ⁴⁰ Mpok bátéméri Yesu, máník yi mmɛt bɛ ámbák nɛ bho, nɛ abhak nɛ bhɔ ndú manywɔp apay.

41 Ne beyā bo bāchák mánóko ɛti menyin ebhen Yesu aghati bhō. 42 Ekā bārém ntá ngoré wu be, “Épét epu bé ɛti menyin ebhen órémé ke sénókó. Besé babhōŋ séghok ne batú beyōŋ ebhen befú yi anyu, ne sériŋi be né chí Mpeame bō mmik tetep.”

Yesu abú mmō mūngo

43 Manywōp apay ane Yesu achi ne bo Samária áfáéré nókó, afa berōŋ atú Gálili. 44 Yimbōŋ arem nyaka be, “Bápú chyε ndemekepinti kenókó amem etak eyi.” 45 Mpok Yesu áchwóbhé Gálili, bō Galili básot yi ne manák ndu bāghó yɛntiki enyin ene yi ákú Yerúsalem mpok bārōŋ are ndü Epá Nekinji. Bó nkwo bārōŋ nyaka ndü epá yō.

46 Yesu apet arək etak Kána, atú Gálili, ndü nebhuet ane yi ákú nyaka manyiep áyibhíri mmém. Münti amot abhak Kapénaum ane móywi áme. 47 Aghókó nókó bé Yesu afú atú Judéya átwō Gálili, arək are ník yi mmuet be ándók Kapénaum ámbú móywi. Mōwu arōp nyaka chí kékwtót bégú.

48 Yesu aghati mūngo wu be, “Bápú ka menoko me mbák bābhíkí ghō berinjí maknkay.” 49 Mūngo wu arem be, “Eta, twō séndók be mówa áké sebhe.” 50 Yesu akeme yi be, “Pɛtnsem anywóp, móywe apú gú.” Mūngo wu anoko enyin ene Yesu árémé, afa, are gure. 51 Ené yi ásèp árōŋ, bō betok bhi bátéméri yi ambi, baghati yi be, “Móywe achí nepém.” 52 Abhép bhō be, “Ntikí mpok yi ábhó béchoko sayiri?” Bákémé yi be, “Eyu ndu nkárénká amot ne ngósi.” 53 Chí mówu atik bé ndü nkúbhé neŋókó nywōp eno ké Yesu ághati yi be, “Móywe apú gú.” Eká mūngo wu ne *efo eyi enkem mánóko Yesu. 54 Enyin ene ébhák eriŋ ené éjwí bepay ndü menyinjí maknkay ebhen Yesu ákú mpok yi afú atú Judéya arōŋ atú Gálili.

5

Yesu akā mmū ane átáré amik ndü neme atan

1 Étáré nókó, mpok epá bo Israel échák akwáy. Yesu akó, arək Yerúsalem.

2 Éntinnyén ebhak Yerúsalem, kékwtót ne nyū-ebhá ane bābhinjí be nyūbha bāghōŋmén. Bābhinjí éntinnyen eyō ndü eyōŋ ené bo Israel be Betsáta. Bétem betay ebhak kékwtō ne éntin eyō. 3 Beyā bōmame bābhák aré; manémamik, ne babbhénti, ne abhen bachi bharé. Báré noŋ be nnyén némbōŋ. 4 Mpok ne mpok, ángel Mandem ásèp nyaka amik ambon éntinnyen eyō. Ne mmū neme ane áyámbi ásébhé amem, yɛntiki enyū neme enen yi abhōŋo némay. 5 Mmū amot abhak aré ane ánán achí nyaka amik ndü neme mamíé esá nsem neku ne arat. 6 Yesu ágháká nókó ndu betem ebhō, aghó mmu wu bharé. Arinjí bé yi anán atar aré ndü eróri mpok. Abhép yi be, “Jyán bé óntán?” 7 Mmū neme wu akeme Yesu be, “Eta, mmū apú ane ápókō me nsep anyén ayak mpok nnyen nébōŋ. Mperé nu béchwóp aré, mmu achák anán áyámbi.” 8 Yesu aghati yi be, “Faté, pókó éśák eye kō.”

9 Témté wu, mmu wu atan. Asot bekpaka bhi abho bekō. Nywōp eno nébhak chí nywōbhé neywēmuet bo Israel. 10 Ekā, bo Israel bārém ntá mmu ane bábú yi be, “Echōŋ chí nywōbhé neywēmuet ne ebhé ébhíkí ka be ómpókó éśák eye.” 11 Akeme bhō be, “Mmu ane ábú me ke ághátí me be, ‘Pét éśák eye, faté kō.’” 12 Bābhép yi be, “Mmüré ághátí wō ómpet éśák eye onkó chí agha?” 13 Ke yi ke riŋi mmu wu. Yesu ábú nyaka yi anone arək mbōnyune beyā bo bāchí nyaka aré. 14 Ébhíkí tat, Yesu atemeri yi amem ekerákap Mandem, aghati yi be, “Yinjí, onán ōtaŋ! Dō bebá be esōŋori ené échá eyō éké temeri wō.” 15 Mmū wu arō,

arok, aghati bōbati bo Israel be Yesu ke abú yi. ¹⁶ Eṭi yo kē bo Israel bábhó béchye Yesu nenyok, be yi aká mmu atan ndú nywōbhé neywēmæet. ¹⁷ Ke Yesu aghati bhó be, “Etaya ákà betik mpoknkem, ne menkwó mbōn bekà betik.” ¹⁸ Eṭi enyiy ene Yesu árémé, bo Israel bápét bare yan mbi beway yi. Ntí abhak be, puyé chi ndiere be akwen ebhé nywōbhé neywēmæet, ke ndak ané akpik ábébhé áchá ábhák be, yí ábhijí Mandem be etayi, ne be békà nò chi beyenti mmæet ne Mandem.

Mandem achyé Móywi betan

¹⁹ Yesu aghati bhó be, “Tetētep, Mme Mmō Mandem mpú kwáy bekà yēnyiy ndú betan ebha. Mékà chí menyiy ebhen ngó Etaya ákà. Yēntiki enyiy ené Etaya ákà, yó ke Me Móywi nchí kà nkwo. ²⁰ Echi enyu eyo mbōnyune Eta akōn Mme Móywi, ne áṭōn me yēntiki enyiy ene yímbōn ákà. Ne chōn antōn me menyiyí maknkay ebhen becha ebhen, be manyu ánychók bhe. ²¹ Nkúbhé mbō enyū Eta áñhēme bawú anchye bhō nepém, nò kē Mme Móywi nchí chye nepém ntá yé agha ane méyān bechye nepém. ²² Yé mmu, Eta apu tan manyé yi. Achyé betan menkem ntá ya, Mme Móywi, be ntān yēntiki mmu. ²³ Aká nò be bo mankem mányché Mme Móywi kenókó nkúbhé mbō enyū báchye yi kenókó. Mmú ane apu chye Mme Móywi kenókó, apú chye kenókó ntá Etaya mmu ato me. ²⁴ Tetētep, mmú ane ághókó enyiy ene mērēm, anoko mmu ane átó me, ábhōn nepém enen nebhiki bhōn ngwenti. Mandem apú rem be bekwéné bechi ne yi. Afú ndú newú, achwe ndú nepém.

²⁵ “Tetētep, mpok átwò, ne anān akway, ane bawú bághok eyōn eya, Mme Mmō Mandem, ne abhen bághókó mámbōn nepém. ²⁶ Nkúbhé mbō enyū Eta áchye nepém, nò kē yi áchye Mme Móywi nkwo betan béchye bo nepém. ²⁷ Ne achyé me betan ndu betán bo, mbōnyune me ke mfú ntá Mandem. ²⁸ Báké bhak maknkay beghok menyiy ebhen. Mpok átwò ane bawú mankem bághok eyōn eya amem manem ayap. ²⁹ Ne mánān mángók eyōn eya, báfú ndú manem ayap. Abhen bákú nyaka berí ndú mmik ne, máneme, manchwe ndú nepém enen nebhiki bhōn ngwenti, ne abhen bákú nyaka bebá, máneme mámbōn ntēmsi.”

Battisie Yesu

³⁰ Yesu arak ambi berem be, “Mpú kwáy bekà yēnyiy ndú betan ebha. Ené mēkà nchí kà chí ndú betan Mandem mmu átó me. Mētān bo mbō enyū yi aghati me ntān bo. Ne mētān bo chí enyu ené echi chak, mbōnyune mpú kà menyiy ebhen membōn nchí yan bekà. Nchí kà chí menyiy ebhen mmu ane átó me áyān nkā. ³¹ Mbák ndem eṭi mmæet eya, mbōn bo abhen bakway bérinjí be enyiy ene mērēm ébhíki bhōn menwōp. ³² Mmú ane áté me ntisie achi nyáná, ne ndinjí bé enyiy ené yi árēm eṭi ya ebhōn menwōp. ³³ Bātō nyaka bo ntá Jón be mámbep yi ángati bhe eṭi ya, ne aghati bhe enyiy ené echi tetep. ³⁴ Puyé chi be nkwanwan ke ábhōnó bété me ntisie, nchí ghati bhe enyiy ene Jón árémé eṭi ya be Mandem ámpémé bhe. ³⁵ Jón achi nyaka mbō erōnó ene édu éngō noko ṅwaan, ndu mōmbinjí mpok, báka eyōn eyi ne bábhōn manák ndu mōmbinjí mpok. ³⁶ Ke menyiy béchi ebhen bérēm eṭi ya enyu ené échá enyiy ene Jón árēm. Nkúbhé menyiy ebhen mékà, bété me ntisie be Eta ke átó me. ³⁷ Ne Eta, yímbōn, mmu átó me áté me ntisie. Bábhíki re ghok eyōn eyi, bábhíki re ghó enyū yi achi. ³⁸ Ne Eyōn eyi épú amem bati yeka mbōnyune bábhíki noko mmu ane yi átó. ³⁹ Báfyé betan bepaya Eyōn Mandem mbōnyune bákáysí be étōn be mbi nepém enen nebhiki bhōn ngwenti ne yó érēm chí eṭi ya. ⁴⁰ Yé nò, bápú ka bétwò ntá ya be mámbōn nepém. ⁴¹ Mpú yān nò chí kenókó ntá nkwa. ⁴² Nchí rem

menyiŋ ebhen mbonyune ndiŋi bhe. Ndiŋi bé ekon Mandem epú amem bati yeka. ⁴³ Ntwɔ ndü nnyén Etaya, ne bābhíki sɔt me mbɔ mmu. Mbɔ mmu achák ke átwɔ nó arém ěti ndu mmuet yi ne ndü betan ebhi mbɔ básót yi mbɔ mmu yweka. ⁴⁴ Ná bákway menoko ené báyan chi bakak amem bächyè bati, kefyé ntí ndü bakak amem Mandem áchye. ⁴⁵ Báké kaysi bé chon ngati Eta enyü bho bächi. Moses ke ághati chon yi, Moses mmu bābhaka nti ne yi. ⁴⁶ Mbɔ mánókó enyiŋ ene Moses asiŋi tetep, mbú mánókó enyiŋ ene mēghati bhe. Moses asiŋi nyaka chí ěti ya. ⁴⁷ Mbák bābhíki noko basin ami, ná bákway ménókó enyiŋ ene mērēm?”

6

Yesu adik ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

¹ Etaré nókó, Yesu apé, arək ebhē Manyu Gálili. Nkúbhé Manyu wu ke bābhiji be Manyu Tibérias. ² Ngémtay bo béré konjo yi mbonyune bāghó nyaka menyiŋi maknkay ebhen yi áká ntá bōmame. ³ Yesu akó ambi njie, achəkɔ aré ne bakoŋo bhi. ⁴ Epá bo Israel ené bābhiji be Epá Nekiji éróp kekwoɔ. ⁵ Ayibhiri mmuet, ayiŋi, aghó ndü ngémtay bho bátwɔ ntá yi. Abhép Filip be, “Chon sémbon bret béku fá ane ákway bōbhen?” ⁶ Yesu arem nɔ ndu memɔ Filip mbonyune yimbɔn áriŋi nyaka enyiŋ ene yi ábhónó bekɔ. ⁷ Filip akeme Yesu be, “Nkáp nkabetik ndü manywɔp besá byo apú kway béku bret ane yéntiki mmu wap akway bebhɔn mandú.” ⁸ Nkonjo ywi amot ane achí manɔ Símun Pita ane aka nnyén bé Andru arem ntá yi be, ⁹ “Mmɔ amot achi fá, ane ábhónó bekpókó bret betay ne nsi epay, ke eyɔ chí yi ntá beyá bōbhen?” ¹⁰ Yesu aghati bhɔ be, “Kɔ ka bo mánchókó amik.” Táko ayá nebhuet ére. Ekɔ bo báchókó amik. Babhakanem bābhák mbɔ nká etay. ¹¹ Yesu asɔt ye bekpókó bret bhɔ. Achyé nókó bakak ntá Mandem, akɔre ntá bo abhen báchókó amik. Akɔ enyumót ne nsi. Yéntiki mmu anyié kpát ajwi. ¹² Yéntiki mmu ányié nókó ení enén nékwáy yi, Yesu aghati bakoŋo bhi be, “Nyokotí ká mbwóptí ane áróbhé be yényiŋ eke chonji ndéndem.” ¹³ Mányókóti ye mbwópti ane bo mányié, báro. Ajwi bekay byo ne bepay. ¹⁴ Bo abhen báchi aré, bāghó nókó eriŋi maknkay eyɔ, bárém be, “Tetep, né chi ndemekepinti Mandem ane ábhónó nyaka bétwɔ fá amik.”

¹⁵ Yesu aghó be bo báyan békem yi ne betan be mánku yi Mfɔ, afa, akó njie, abhak aré aywinti.

Yesu are kɔ amfānyen

(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

¹⁶ Béku bégháká nókó, bakoŋo Yesu basep, barək angokɔ manyu, ¹⁷ báchwe amem áchwí béré pé nnyén beron Kapēnaum. Beti ménan begu nyaka ené Yesu ábhíki re temeri bhɔ. ¹⁸ Mbáép atanatan abho menu. Ekɔ betanji mpérényen eya anyén. ¹⁹ Bakoŋo bhi mánók mbɔ bokilometa batay ne batandat. Bāghó nókó ndü yi ákɔ anyén átwɔ kekwoɔ ne bhɔ, bécháy bekém bhɔ tontó. ²⁰ Ke Yesu aghati bhɔ be, “Báké chay. Chí me!” ²¹ Báká ye be yi anchwe amem áchwí. Nechwe yi áchwé, áchwí arək ateme angokonyén, ndü nechyenyen enen bó bárɔn aré.

Bo béré yan Yesu

²² Néyí nókó, bo abhen bárobhé ebhényen ene Yesu ne bakoŋo bhi báfú aré, bátik be ndiere áchwí amot ke áchí nyaka are, ne be Yesu abhíki chwe amem

áchwí wu andək ne baghəkó bhi. Bó báró nyaka yi bárók. ²³ Efákári be bachwi achak ane áfú Tibérias átwó kekwət ndü nebhuet ane bó mányíe nyaka bret mpok Acha anan áchyé bakak ntá Mandem. ²⁴ Bó bhó bághó nókó ye be Yesu ne bakoŋo bhi, bápét bapu aré, bó babhəŋ báchwé amem bachwi yə, barək Kapēnaum ndu béyan Yesu.

Yesu chi nenyíe enén néchyè nepém

²⁵ Bágháká nókó ebhē manyu ene Yesu árónó ne bakoŋo bhi, bághó yi are, babhəp yi be, “Ntəŋ, əpé ətwə wen ntiki mpok?” ²⁶ Yesu akeme bhə be, “Tetətep, bápú yan me éti bághó berinjí maknkay, ke éti bret ane mányíe bájwi. ²⁷ Báké fyə ntí ndü nenyíe enen néchəŋti. Fíe ká ntí chí ndü nenyíe enen nepu chəŋti, nenyíe enen néchyè nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti, enen Me Mmu mfú ntá Mandem nchí chye chəŋ be. Éti yə ke Etaya achye erin betəŋ be yi ke átó me.” ²⁸ Bó bábhəp ye Yesu be, “Betik Mandem ebhen sébhónó beka nókó chí yi?” ²⁹ Yesu akeme bhə be, “Enyin ene Mandem áyan mánkə chí be mánókó mmu ane yi átó.” ³⁰ Ekə bárem ntá Yesu be, “Ntiki erin ókwə ye beka bé séngó, sénoke wə? Chəŋ ónkə yi ntá yese?” ³¹ Báchí mbi bhése mányie nyaka mana mpok bákó amem baso. Enyu eyə ke básinjí amem Ekáti Mandem be, ‘Achye nyaka bhə nenyíe enen néfú amfay!’” ³² Yesu aghati bhə be, “Tetətep, puyé Moses ke áchyé nyaka bachímbi bheka nenyíe enen néfú amfay. Etaya ke áchyè bhe nenyíe enen mbəŋ enén néfú amfay. ³³ Nenyie Mandem chi mmu ane áfú amfay atwə, ne áchyè nepém ntá bə mmik.” ³⁴ Bárem ntá yi be, “Eta, chyé bhese nenyíe enə mpoknkem.”

³⁵ Yesu aghati bhə be, “Me ke nchí nenyíe enen néchyè nepém. Mmu ane átwó ntá ya apu pere ghok nsay ne mmu ane ásíki nti ne me, apú bhón ekwaká manyiep wáwák. ³⁶ Ke ngátí bhe be yəndu bághó me bábhíki noko me. ³⁷ Yé nə, yéntiki mmu ane Eta áchyé me, átwó ntá ya. Ne yé mmu apú twə ntá ya mēmbók yi, ³⁸ mbənyune mbíki fú amfay ntwó fá amik beka enyin ene mēyan. Ntwə beka chí enyin ene mmu ane átó me áyan mēnkə. ³⁹ Ne enyin ene mmu ane átó me áyan nkə chí be nkérə yé mmu amət ane yi áchyé me áném, ke bé nkə yéntiki mmu wap ampətnsem ndü nepém ndü nywəp enen ngwenti. ⁴⁰ Enyin ene Eta áyan chí bé yé agha ane ághó Móywi, asiki nti ne yi, ámbón nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti. Ne chəŋ nkə yi ampətnsem ndü nepém ndü nywəp enen ngwenti.”

⁴¹ Bə Israel bábhó ye ménywinti éti Yesu, ndü yi árémé be, “Me ke nchí nenyíe enen néfú amfay.” ⁴² Bäre rem be, “Pú Yesu mmó Joséf né? Pú sérinjí etayi ne máyi? Ekə ná ke yi arem be, ‘Mfu amfay ke nchí ntwó fá amik?’” ⁴³ Yesu akeme be, “Dó ká nenywintí eneká nə. ⁴⁴ Yé mmu apú kwáy bétwə ntá ya mbák Etaya mmu átó me abhíki ya yi ntá ya. Ne mmu ane átwó ntá ya, chəŋ nkə yi ampətnsem ndü nepém ndü nywəp ngwenti. ⁴⁵ Echí amem basinjí baremé kepinti be, ‘Chəŋ Mandem ántón bó mankem.’ Yéntiki mmu ane ághókó, ne ághók enyin ene Etaya árémé, átwó ntá ya. ⁴⁶ Mpu rem chi be mmu achi ane anan aghə Etaya. Mmu ane áfú ntá Mandem ke ánán ághó yi. ⁴⁷ Tetətep, mmú ane anoko ábhəŋ nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti. ⁴⁸ Me ke nchí nenyíe enén néchyè nepém. ⁴⁹ Bachímbi bheka mányie nyaka mana amem baso, yé nə, bó mankem bágú. ⁵⁰ Ke né chí nenyíe enen néfú amfay, bé mmú ane ányíe nó áké gu. ⁵¹ Me ke nchí nenyíe enen néchyè nepém enen néfú amfay. Mmu ane ányíe nenyíe enen, ábhák nepém mpoknkem. Nenyíe enén méchye chəŋ bé bə mmik mámbón nepém, chí nyamwəət eya.”

52 Enyinj ene Yesu árémé éká bo Israel bábhō bekem epáiti ne bati, mándeme nókō be, “Ná mmū-ne ákway bechye bhese nyamwuaét ayi be senyie?” 53 Yesu aghati bhō be, “Tetētep, mbák bábhíki nyié nyamwuaét Mmu ane áfú ntá Mandem, mányú manoj ami, bápú bhōj nepém. 54 Mmū ane ányíé nyamwuaét ya ne anyú manoj ma, ábhōj nepém enen nebhiki bhōj ngwenti, ne chōj nká yi ampetnsem ndú nepém ndú nywōp enen ngwenti. 55 Nyamwuaét eya ke áchí mbōj nenyíé menyie, ne manoj amá ke áchí mbōj mmém amen menyu. 56 Mmu ane ányíé nyamwuaét ya ne anyú manoj ma, áchí babhát ne me, ne me nkwó nchí babhat ne yi. 57 Eta mmu achi nepém ke átó me, ne éti yi ke nchí nepém. Nkúbhé enyu eyō ke echi be, mmū ane ányie me ábhák nepém éti ya. 58 Né chi nenyíé enén nefú amfay nétwó fá amik. Népú mbō enén bachímbi bhéka mányíé nyaka, bágú. Mmū ane ányíé nenyíé enen ábhōj nepém enen nebhiki bhōj ngwenti.” 59 Yesu arem barak ane mpok yi áchí amem ekeré nenikímueti ene etok Kapēnaum átōj bo.

Beyā bakojo Yesu bachen yi, bárō

60 Bakojo Yesu bághókó nókó kepi eken yi árēm, beyā bhap béré rem be, “Ané ndak atanj acha, agha ákway beka wu?” 61 Yesu arínjí bé baghókó bhi mánywinti éti ndak ane. Abhép bō be, “Bati ábé bhe éti ndak ane ndémé? 62 Mbák mángó ye Me Mmu mfú ntá Mandem ndu nchí petnsem amfay ndú nebhuet ane mfú, bárem bé yi? 63 Efónó Mandem ke áchyé nepém. Mmuet nkwa apu ka yēnyinj. Beyōj ebhén ngátí bhe bétwō ne Efónó Mandem ne béchye nepém. 64 Yē nō, mbok yeka bábhíki noko.” Yesu arínjí bo abhen bábhiki noko yi te ndú nebhōnet, ne arínjí mmu ane ábhōjō beti yi. 65 Yesu arem ye be, “Éti yō ke ngátí bhé be mmu apú kway bétwō ntá ya mbák Eta abhíki chye yi mbi.” 66 Nebho mpok yō, beyā bakojo bhi báya mmuet ansem, bó kepepe kono yi. 67 Éká Yesu abhép baghókó bhi bati byo ne apay be, “Ná ne bhe, bārōj nkwo?” 68 Símun Pita akeme yi be, “Eta, ntá agha? Wō ke óbhōjō beyōj ebhen béchye nepém enen nebhiki bhōj ngwenti. 69 Sénoko ne sérinjí be wō ke óchí Mmu Nyájá ane Mandem átó.” 70 Yesu akeme bhó be, “Pú njap be bati byo ne apay? Yē nō, mmū yweka amot abhōj efónó ebába.” 71 Yesu árēm nyaka nō éti Júda, mmō Símun Iskariot, mbonyune Júda, mmu amot ndú nkwo baghókó bhi bati byo ne apay, abhōj nyaka nkaysi beti yi.

7

Yesu ne bōmayi

1 Barak ane áfáéré nókó, Yesu are kō mbāj ne mban, atú Gálili. Yi keyán beko atú Judéya mbonyune bo Judeya báyanj nyaka mbi béway yi. 2 Mpok yō, epā bo Israel ene bábhinjí be Epa Bétēm * éróp kekwo. 3 Eká bōmayi bārēm ntá yi be, “Fá fá, dók atú Judéya be bakojo bhe mángó menyinjí maknkay ebhen ókà. 4 Yē mmu apú ka menyinjí maknkay bhésé bhésé mbák áyanj bo mándinjí yi. Tēndu ókà menyinjí maknkay, ka nókó bhō kponoroj be mmik nkem ángó.” 5 Ke yē chi bōmayi kenoko yí. 6 Yesu arem ntá yap be, “Mpok aya ábhíki re kway, ke ntá yeka yéntiki mpok akway. 7 Bō mmik bápú kwáy bepap be. Bápap me mbonyune nchí rem be menyinjí ebhen bó bákú beber. 8 Bé babhōj mándók ndú epa. Mpú rōj. Mpok aya abhíki re kwáy.” 9 Yesu árēm nō, arōp atú Gálili.

* 7:2 Epa Bétēm: Chi epā ene bo Israel mányie ndú bétik mpok ane báchōko nyaka chi ndu bétēm, mpok báfú Ijip bákó berōj Kanán.

Yesu yi be menyin ebhen yi átòn béfú chi amfay

¹⁰ Ené bõmayi mánán b́aró, b́arónó Yerúsalem ndü epa eyo, Yesu arak aré nkwo. Ke arak chi bhésé bhésé, kerón kponorón. ¹¹ Bõbati bo Judeya b́aré yan yi aré mándeme noko be, “Yi achí fá?” ¹² Bo b́aré rem beyá menyin éti yi. Mbak mándeme noko be, “Yi achi erítí mmu.” B́achák be, “Nsé, árwò bho be máném ebhi!” ¹³ Yé nò, yé mmu amot kerem enyin kpónórón éti yi, mbonyune b́acháy nyaka bõbati bhap.

¹⁴ Egháká nókó nenti epa, Yesu arak amem ekerákap Mandem abho beton bo Eyon Mandem. ¹⁵ Bõbati bo Judeya b́abhák maknkay ndü menyin ebhen yi átòn mándeme noko be, “Ná mmü-ne aré rinji enyin enyu ene, ené yi ábhíkí ghok ekáti?” ¹⁶ Yesu akeme bho be, “Menyin ebhen mètòn bébhíkí fu ntá ya. Béfú chi ntá mmu ane átó me. ¹⁷ Yé agha ane ábhónó nti beku enyin ene Mandem áyan, árinji be menyin ebhen mètòn béfú chi ntá Mandem ne be puyé membón ke ntí beton bho. ¹⁸ Mmu ane árem menyin ndü betan ebhi, áyan kenókó eki yimbón. Mmu ane áyan bo mányché kenókó chi ntá mmu ane átó yi, achí mmü tetep, bapu apú ne yi. ¹⁹ Moses achyé nyaka bhe bebhé, pú nó? Yé nò, yé mmu yweka apú bhare bho. Ndaká yí báyan beway me?” ²⁰ Beyá bo abhen b́achí are bákeme yi be, “Éfónó ebúbá ésonori wò! Agha áyan beway wò?” ²¹ Yesu akeme bho be, “Nku erinji maknkay émot manyu áchok bhe. ²² Moses aghátí nyaka bhe be mánsyébhé nókó bõbheka. Yé nò, ebhé yo ebhiki fu nyaka ntá Moses. Éfú chí ntá bachímbi abheka. Ne báslep mmu ndü nywabhé neywémæet. ²³ Bè báslep bo ndü nywop neywémæet be báke kwen ebhé Moses. Bábenti ne me mbonyuné nku mmü neme átán ndü nywabhé neywémæet? ²⁴ Báké kpót manyé mmu bekonjo menyin ebhen b́aghó yi áká. B́abhón bekpót manyé sayri bekonjo tetep Mandem.”

Bo bare bhép mbák Yesu ke achí Mpeme

²⁵ Mbak bo Yerusalem b́aré rem ye be, “Pú mmü ré báyan beway ne? ²⁶ Achí fá árem kepi kponorón, ne b́abhíkí rem yényin ntá yi. Ekway bebhak be bõbati bárinji be yí chí Mpeme Mandem afyé nyaka barietp be átó? ²⁷ Ke sérinji ebhak ene mmü-ne áfú. Mpok Mpeme Mandem afyé nyaka barietp be átó átwó, yé mmu apú rinji nebhetp ane yi áfú.” ²⁸ Eká, ndu Yesu átòn bho amem ekerákap Mandem, arem ne eyon etanatan be, “Bárinji me, ne bárinji ebhak ene mfú? Mbíkí twò ndü betan ebha. Mmü ane átó me achí mmü tetep. B́abhíkí rinji yi. ²⁹ Ndínji yi, mbonyune mfú chí ntá yi, ne yi ke átó me.”

³⁰ Enyin Yesu arémé éká b́aré yan bekem yi, ke yé mmu abhíkí tok yi awo amæet, mbonyune mpok ayi abhíkí re kway nyaka. ³¹ Beyá bo mánóko yi, mándeme noko be, “Mbák Mpeme Mandem afyé nyaka barietp be átó ántwó, chon ankæ menyinji maknkay ebhen béchá ebhen mmü-ne ákà?”

Bátó bo be mánkém Yesu

³² Bõnkwo F́arisi b́aghókó nókó ndü bõ eka yo b́arem beyá menyin éti Yesu, b́achem ne bõbati bachiákap, bátó babhabherí abhen ekerákap be mankem yi. ³³ Yesu arem ye ntá yap be, “Mbón bépet bebhak ne bhe ndü mómbinji mpok ke ndók ntá mmu ane átó me. ³⁴ Chón mánjan me, ke bápú gho me. Nebhetp ane méròn bápú kwáy bétwó aré.” ³⁵ Bo Israel b́abhó berem ne bati be, “Ati b́erón fá, ené sépú kway chon begho yi? Ati beron chi etókó manko ené bõ bhese bátáká b́arónó aré ke? Ayàn beron bétón bo abhen bápú bo Israel aré ke? ³⁶ Yi

be ‘Chøn sënjárj yi, ke sepu ghø, ne bé nebhæet ane yi árøn, sépú kway berøn are. Nó be yi?’ ”

Manyiep amen áchyè nepém

³⁷ Egháká nókó nywøbhé ngwenti epa, nó chi, nywøp negho enen epá eyø, Yesu afate arem ne eyøn etanjatøn be, “Mmũ ane manyiep ákwak yi, ántwø ntá ya. † ³⁸ Echí nkúbhé mbø enyu básinjí amem Ekáti Mandem be, ‘Mmũ ane anókó me, manyiep amen áchyè nepém áfu yi anti ansep nøkø mbø nyén.’ ” ³⁹ Yesu árèm nyákø nø ãti Efónø Bedyere ené bábhónø bechyè ntá bo abhen mánókø yi. Bábhíkí re chye nyaka Efónø Bedyere ntá bo abhen mánókø mbønyune Mandem ábhíkí re sot nyaka Yesu amfay, ánchyé yi kenókó.

Bétáká békwen nëntí beyä bho ãti Yesu

⁴⁰ Bo bághókó nókó beyøn ebhén Yesu árémé, mbøk bo bábhø berem be, “Né, chí ndemekèpinti Mandem ane ábhónø nyaka bétwø.” ⁴¹ Bácháak be, “Chí Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be ätø.” Ke abhénéfú bárem be, “Yi abhøn befú chi atú Gálili ke? ⁴² Pú básinj amem ekáti be, Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be ätø chí ebhárémø Mfø Debhít ne abhøn befú chí Bétlehem, etøk nebbe Mfø Debhít?” ⁴³ Ekú ákóré ne betaka békwen nëntí nap ãti Yesu. ⁴⁴ Mbøk ayap báyøn nyaka bekem yi ke yë mmu ketøk yi awø amæet.

Bøbati bo Israel keka ne Yesu

⁴⁵ Babhabheri abhen ekerákap Mandem bápét ye nsem ntá bøbati bachiákap ne bønkwø Fárisi. Bøbati bábhép bhø be, “Ndaká yí bábhíkí twø ne yi?” ⁴⁶ Babhabheri ekerákap bákémè bhø be, “Yë mmu abhíkí re rem menyin menyin ebhen mmũ wu árém!” ⁴⁷ Bønkwø Fárisi bákémè bhø be, “Arwø be nkwø bágúré ebhi? ⁴⁸ Bághø yë münti etøk amøt anókó yi? Bághø yë münkwø Fárisi anókó yi? ⁴⁹ Ndiere ndéndemebho abhen, bábhíkí rinji bebhé Moses ke mánókø yi. Ntá Mandem, bø mankem báber!” ⁵⁰ Nikødémø, mmũ wap amøt ane ánán árónø nyaka ntá Yesu abhep bhø be, ⁵¹ “Ebhé eyese éká be mánchyé mmu ntæmsi ené bábhíkí re tan yi, mánðinjí sayri sayri enyinj ené yi ákø?” ⁵² Bákémè yi be, “Wø nkwø øchí mmũ Gálili? Yinjí Ekáti Mandem, chøn óngø bé yë ndemekèpinti amøt apú kway befú atú Gálili.” ⁵³ Yëntiki mmu árø ye, agure eket eyi. ‡

8

Ngoré ane bákémé ndü dkwèn berwøp

¹ Yesu arøk amfay Njje Menøk Olif. ² Néyí nókó, apetnsem ekerákap Mandem bëti bëti. Bø mankem bårók ntá yi. Achøkø amik, abho betøn bhø Eyøn Mandem. ³ Batøn-ebhé Mandem ne bønkwø Fárisi báyá ngoré ane bákémé ndü akwen berwøp, bátwø ne yi, bátep besí bø mankem. ⁴ Bárém ntá Yesu be, “Ntøn, bákém ngoré ndü ákwèn berwøp. ⁵ Ekáti bebhé Moses éghäti bhese be bábhøn hétæmti enyü ngoré ne ne batay mángwáy. Ørem bé yí?” ⁶ Bárém nø ndu memø yi be mámbøn mbi bebhat ndak yi amæet. Yesu atep ntí amik, ansinj nøkø enyinj amik ne senøn awø. ⁷ Ndu bårøn ambi berem be yi ánchyé bhø eyøn, anyabhe mmæet téé, aghati bhø be, “Mmũ yweka ane ábhíkí re kø

† 7:37 Mpok epá yø, bo Israel bátik nøkø nyaka ndu Mandem áchyé bhø manyiep amen áfu chí ndü setarébhé, mpok bákø amem baso. ‡ 7:53 Ndu eyønø Griik, ndón 53 ne ané (Jn 8.1) achem ndu amøt. Ëti yø ke TEV (Today's English Version) afyé barøn eyø apay ndu (Jn 8.1).

bebú ánjámbi ámbwóp ntay antem yi.”⁸ Apet atep ntí amik ánsínjǐ nókó enyinj amik ne senəŋ awó. ⁹ Bó bhó bághókó nókó enyinj ene Yesu árémé, bábhó beró amot amot, bebho ne baseansi. Yesu arəp aywínti ne ngoré wu aré téé, besí bhí. ¹⁰ Yesu ayonj amik arem ntá yi be, “Mma, bó báchí fá? Yě mmu abhákí rem be mángwáy wó?” ¹¹ Akeme Yesu be, “Eta, yě amat.” Yesu arem be, “Me nkwó mbákí rem be mángwáy wó. Dók, ke óké pere ka bebú”.

Yesu chi Erónj mmik

¹² Yesu apet abho bégháti bho menyinj. Arem be, “Nchí erónj ene échyè nepém. Mmu ane ábháré mmuet ne me, ábhəŋ bediéré ebhen békú bo mámbónj nepém, ne apú kó amem ejuri.” * ¹³ Bónkwó Fárisi bárem ye ntá yi be, “Wó mbəŋ órəm éti mmuet ye. Enyinj ené órəm puyě ndak.” ¹⁴ Yesu akeme bhó be, “Yě émbak be nchí rem chí éti mmuét eya, enyinj ené mérəm chí mbəŋ ndak, mbənyune ndínjǐ ebhak ené mfú ne ebhak ené mérəŋ. Ke bábhíkí rinjǐ ebhak ené mfú ne ebhak ane mērəŋ. ¹⁵ Báyinjǐ bho chí ne amik ke mámkpət manyé yap. Məmbəŋ mpú kpót manyé mmu. ¹⁶ Yě émbak chí bé métəŋ bhó, enyu ené métəŋ échí erírí mbənyune puyě me awánti ke nchí taŋ bo. Me ne mmu ane átó me ke sérəm enyú mmu áchí. ¹⁷ Básinj ndú ekáti bebhé eyeka be, batísie bati apay mándem enyinj émot, nó chí enyinj ene bó báréme échí tetep. ¹⁸ Məmbəŋ nchí te ntísie bé enyinj ene mérəm chí mbəŋ ndak, ne Eta ya mmu átó me áté me ntísie nkwó be enyinj ene mērəm echí tetep.” ¹⁹ Bábhép ye yi be, “Eta ye achí fá?” Yesu akeme bhó be, “Bábhíkí rinjǐ me, ne yě Eta ya, bábhíkí rinjǐ. Mbə bərinjǐ me, mbə bərinjǐ Eta ya nkwó.” ²⁰ Mpok Yesu átəŋ bho amem ekerákap Mandem ke yi árémé beyəŋ ebhen. Achí nyaka kékwót ne beka bhe akap. Yě mmu ketək yi mbənyune mpok yi abhákí re kway nyaka.

Enyinj Yesu árémé éti ebhak ene yi dfú

²¹ Yesu apet aghati bhó be, “Nchí rə bhe, bérəŋ. Nnán ndók, chəŋ mánjaŋ me. Ke bágu chəŋ ndú bebú ebheka. Bápú kwáy bétwó ebhak ene mérəŋ.” ²² Bo Israel bábhó ye berem be, “Yi be ‘Nebhuet ane mērəŋ, bápú kwáy bétwó are,’ áyanj beyaw mmuet ke?” ²³ Yesu aghati bhó be, “Báchí bó mmik. Mfu chí amfay. Báchí bó mmik ne, mpú mmú mmik ne. ²⁴ Éti yo ke ngáti be bé chəŋ mángú ndú bebú ebheka. Chəŋ mángú ndú bebú ebheka mbák bábhíkí noko bé nchí mmu ane nchí.” ²⁵ Bábhép yi be, “Wó achí agha?” Yesu akeme bhó be, “Nchí mmu ane ngáti bhe te nebhónet be nchí. ²⁶ Mbəŋ beyá bebéptí menyinj ebhen nkwáy berem éti yeka ne nsot betəŋ be. Ke mpú ka nə, mbənyune mmu ane átó me ábhueré bariəp ami, ne ndieré menyinj ebhen yi ágháti me ke nchí ghati bó mmik.” ²⁷ Ene Yesu árəm nə, bó ke jwimem bé yi árəm chí éti Eta. ²⁸ Eká Yesu aghati ye bhó be, “Mánánj mánjəŋ Me Mmu mfú ntá Mandem amfay, chəŋ mándinjǐ bé nchí mmu ane nchí, ne bé mpú ka yěnyinj ndú betəŋ ebha. Nchí rem chí enyinj ene Eta ágháti me ndém. ²⁹ Ne yí mmú átó me, achi ne me. Abhákí rə me mbak awanti mbənyune mékú chí menyinj ebhen yi ákónj.” ³⁰ Beyá bó abhen bághókó beyəŋ ebhen, mánoko yi.

Yesu ne Abraham

³¹ Yesu arem ye ntá bo Israel abhen mánoko yi be, “Báchí bakoŋo bha tetep mbák mándók ambi bekoŋo beyəŋ ebha, ³² ne chəŋ mándinjǐ tetep ane Mandem, ne tetep wu amferé be ndú kesem.” ³³ Bákéme yi be, “Séchí bebhárebho

* **8:12** Yesu áyanj nyaka bo mándinjǐ be yí achí erónj ene ékú bo mándinjǐ tetep ane Mandem áyanj bo mándinjǐ.

Abraham, ne yě mpok apú ane séchí basem ntá mmu. Ndaká yí órèm be chòṅ sémfú ndü kesem?"

³⁴ Yesu akeme bho be, "Tetětɛp, yěntiki mmu ane ákù bebú, achí nsemé-bebù. ³⁵ Nsem apú bhak ndü nneréket mpoknkem. Mmó nneréket ke ábhák are mpoknkem. ³⁶ Mbák ye mbòṅ mmó amferɛ be ndü kesem, chòṅ mǎmbak ngàngaṅ tetɛp. ³⁷ Ndíní bé báchí bebhárebhò Abraham. Yě nó, báyaṅ mbi beway me mbònyune eyòṅ eya épú chwe amem bati yeka. ³⁸ Nchí ghati bhe chí menyin ebhen ngó ntá Etaya, ke bákù chí menyin ebhen etayeka ághátí bhe." ³⁹ Bághátí Yesu be, "Etayese chí Abraham." Yesu arem be, "Mbò báchí bò Abraham tetɛp, mbú bákù menyin mbò Abraham ákù nyaka. ⁴⁰ Ke báyaṅ mbi beway me, me mmu ngátí bhe tetɛp ane ngókó ntá Mandem. Abraham apú kù nyaka nó. ⁴¹ Bákù menyin mbò etayeka." Bághátí yí be, "Mandem ke achi etayese, sépú bò-ɛnòṅ." ⁴² Yesu aghati bho be, "Mbò Mandem achi etayeka, mbù bákòṅ me, mbònyune mfú chí ntá Mandem. Mbíkí twó chí ndü mmæt ya, yí ke átó me. ⁴³ Ndaká yí bápú jwimem ndü menyin ebhen mɛrɛm? Chí mbònyune bábhíkí bhòṅ nti beghok beyòṅ ebha. ⁴⁴ Bè báchí bò etayeka Satan, ne bákòṅ bekù chí menyin ebhen etayeka áyaṅ mǎnkù. Achí ngwayti bho te nebhònet. Abhíkí kòṅ tetɛp Mandem mbònyune tetɛp apu ne yí. Mpok yí áse nsé, ákù chí enyin ene ékó ndòṅ ámot ne epin eyi, mbònyune achi nsɛnse, ne nsé enkem éfú chí ntá yí. ⁴⁵ Ke tɛndu mɛghátí bhe chí tetɛp Mandem, bápú noko enyin ene mɛrɛm. ⁴⁶ Ntiki mmú ákway betòṅ be nkù bebú? Mɛrɛm chí tetɛp, ndaká yí bápú noko mɛ? ⁴⁷ Mmu ane Mandem achí etayi, ákòṅ beghok eyòṅ eyi. Ntí ane bábhíkí kòṅ beghok Eyòṅ Mandem achí be bápú bòbhi."

Yesu achá Abraham

⁴⁸ Bòbati bo Israel bákéme yí be, "Sébhíkí kù nefwòp berem be òchí mmu Samária ne bé efòṅó ebúbù ɛsòṅori wò?" ⁴⁹ Yesu akeme be, "Mbíkí bhòṅ efòṅó ebúbù. Mɛchye Etaya kenókó, ke báchòṅti nnyén ena. ⁵⁰ Mbíkí bhɛre nti bé bo mányché me kenókó. Ke mmú achí ane áyaṅ bé bo mányché me kenókó, ne yí ke ákway berem enyü menyin bebhòṅó bebhak. ⁵¹ Tetětɛp, mmu ane ábhàre eyòṅ eya, apú gú wáwák." ⁵² Bo Israel bho bárem be, "Békòṅo beyòṅ ebhe, ségho néne be òbhòṅ efòṅó ebúbù. Abraham agü nyaka, baremé kepinti Mandem mankem bágú nkwo, ke wò, órɛm be, 'Mbák mmu ámbúré beyòṅ ebha apú gú wáwák.' ⁵³ Wò, òchá etayese Abraham mmu ágú nyaka? Baremé kepinti Mandem nkwo bágú nyaka! Ɔsòt mmæt ye mbò agha?" ⁵⁴ Yesu akeme bho be, "Mbák mɛchye mmæt eya kenókó, nó kenókó éka képú yěnyin. Etaya ke áchye me kenókó, ne nkúbhé yí ke bǎrɛm be achi Mandem ayweka. ⁵⁵ Ke yěndu bǎrɛm be yí achi Mandem ayweka, bábhíkí riní yí, me ke ndíní yí. Mbò ndem bé mbíkí riní yí, mbù nchí se chí nse mbò béka. Ndíní yí ne nchí bhɛre eyòṅ eyi. ⁵⁶ Chí-mbi yweka Abraham, ànòṅ nyaka ne maṅák béghò nywòp netwò ena. Aghó nó, nti néri yí amem." ⁵⁷ Bòbati bo Israel bho bárem ye ntá yí be, "Òbhíkí re ghaka yě mamié besa bepaya nsem byo, òbhé ònán óghò Abraham-ɛ?" ⁵⁸ Yesu aghati bhò be, "Tetětɛp, Abraham ápére bhák, Me Nchí." † ⁵⁹ Ekù bábho bebwòpti batay betemti yí ne yó mángwáy, ke Yesu abhesɛ, te áfú amem ekerákap Mandem.

† 8:58 Me Nchí: Chí nnyén enen Mandem, nkúbhé mbò enyü yí ághátí nyaka Moses (ɛsodás 3.14).

9

Yesu aka nnémámik aghó mbanj

¹ Ené Yesu áfuàèt áràṅ, aghó mmú ane achi nnémámik te ndù nebhe eni. ² Bakonjo bhi bábhép yi be, “Ntṅ, bebú agha beka amík mmú ne ánémé? Ebhi yímbṅ, ke ebhen chí ne nno?”

³ Yesu akeme bhó be, “Puyé chi bé mmú-ne aka bebú, ne puyé chí be etayi ne máyi baká bebú. Amík áne me yi chi be eyo énkwak bo mángṅ enyú enyíṅí maknkay ene Mandem aywínti ákway beka. ⁴ Sébhṅ beka betik ebhen mmu ane átó me ndù mpok ane beti bébhíkí re twó. Beti bétwó, ne ménánj méntwó, yé mmu apú pere kway beka betik. ⁵ Mpoknkem ane nchí fá amík, nchí eróṅṅ ntá bṅ mmik.”

⁶ Arémé nókó nṅ, apá batié amík, anywòbheri ntṅ ne senṅ awó ndù nebhet ane yi apá batié, asṅ ntṅ wu achəri yi amík ⁷ aghati yi be, “Dók ndù éntíṅnyén Sílom, sṅ besí aré.” Sílom chí “Bátó”. Mmu wu arək, aso besí are ne mpok ápètnsem are ghó mbanj. ⁸ Bakokosi bhi ne bṅ mankem abhen báríṅí nyaka yi mbo nniṅí meniṅí, bábhṅ berem be, “Pú mmú nyaka áchòkṅ aníṅí nòkṅ meniṅí ne?” ⁹ Mbək bho béré rem be, “Chí yi.” Báchák be, “Ae, ke achi mbo yi,” ke yímbṅ arem be, “Chí me.” ¹⁰ Bábhép yi be, “Éfákárí ná ke obho begho mbanj?” ¹¹ Akeme bhó be, “Mmu ane áká nnyén be Yesu ke ányóbhéri ntṅ, asṅ, achəri me amík, arem be ndók ndù éntíṅnyén Sílom nsó besí are. Ndək aré nso besí, mbo begho mbanj.” ¹² Bábhép yi be, “Mmú-ré achi fá?” Akeme bhó be, “Mbíkí riṅí.”

Báre bhep enyu éfákárí ke nnémámik abho begho mbanj

¹³ Básṅ nnémámik ane Yesu áká yi ághò mbanj bárók ntá bṅkwó Fárisi. ¹⁴ Ndù nywòbhé neywémæt bo Israel ke Yesu ányóbhéri nyaka ntṅ awati yi amík, amík anene yi. ¹⁵ Bṅkwó Fárisi bápét bábhép yi enyu éfákári ke yi ághò mbanj. Aghati bhó be, “Awátí ntṅ me amík, nsó nókó besí, mbo begho mbanj.” ¹⁶ Mbək bṅkwó Fárisi bhó bárem be, “Mmú ane aka enyíṅí ene abhíkí fú chí ntá Mandem mbṅnyune apú noko nywòbhé neywémæt enese.” Ke bachak béré rem be, “Ná mmu bebú ákway beka menyú menyíṅí maknkay ebhen?” Akore akwen nenti enap. ¹⁷ Bṅkwó Fárisi bápét bábhép nnémámik ane Yesu áká yi ághò mbanj be, “Wó bé mmu wu ke áká óghò mbanj, okáysí be yi achi agha?” Akeme bhó be, “Chí ndemekéṅinti Mandem.”

¹⁸ Bṅbati bo Israel kenókó be amík anan aneme nyaka yi ke apet abho begho mbanj, kpate mpok bábhíṅí máyi ne etayi, ¹⁹ bábhép bhó be, “Mmó yweka ne, bárèm bé amík aneme yi tṅndu nebhe eni? Éfakari ná ke yi ághò mbanj néne?” ²⁰ Nnṅ ne chí bákeme be, “Séríṅí bé ne chí mmó ywese, ne bé amík aneme yi tṅndu nebhe eni. ²¹ Ke sébhíkí riṅí enyu éfákári ke yi ághò mbanj néne. Ne sébhíkí riṅí mmú ane anene yi amík. Bép ká yi. Apú chí mandú mmó. Chṅ yímbṅ angati bhe.” ²² Chi ne nno bákéme enyu eyo mbṅnyune bácháy nyaka bṅbati bo Israel ne ntí be báká nyaka eyṅ éṅṅ be mbák mmu ándem be Yesu chí Mpe me Mandem afyé nyaka bariép be áto, bábók yi ndù ekeré nenikímætí eyap. ²³ Eka ye chí ne nno bárem chí be, “Apú mandú mmó. Bép ká yímbṅ angati bhe.”

²⁴ Ndṅ ené éjwí eyap, bábhíṅí nnémámik ane Yesu áká yi ághò mbanj, baghati yi be, “Dem tetép aywe besí Mandem. Séríṅí be mmú ane órèm nṅ be

anéné wə amík chi mmũ bebú.” ²⁵ Akeme bhə be, “Ke chí mmũ bebú ke puyě mmũ bebú-a, mbíki riŋi. Ené ndíŋi chí be nchí nyaka nnémámik, ke néne nchí ghə mbanj.” ²⁶ Bábhep yi be, “Akú yi ntá ye? Ná yí akú ke ðghə mbanj?” ²⁷ Akeme bhə be, “Nnán ngáti bhe, ke bábhíki noko, ndaká yí bāpet bábhep me? Bě nkwo báyanj bebhak bakonjo bhí?” ²⁸ Bábho besəkti yi mándeme noko be, “Wə ke óchí nkonjo ywi, bese séchí chí bakonjo Moses. ²⁹ Séríŋi bé Mandem arem nyaka kepi ne Moses, ke mmũ-ne, sébhíki riŋi ebhak ene yi áfú.” ³⁰ Akeme bhə be, “Échí me nepəp tontó be bábhíki riŋi ebhak ene yi áfú, yəndu yi anéné me amík! ³¹ Séríŋi be Mandem apu ghok bə bebú. Aghok chí mmu ane áchyə yi kenókó, ankə noko menyinj ebhen yi Mandem áyanj. ³² Tě mmik ábhó, sébhíki re ghók be mmu akə amík anéné mmu ane bábhe yi amík néménémé. ³³ Mbə mmũ ne abhíki fú chí ntá Mandem, mbə abhíki kway békə ene enyinj.” ³⁴ Bákéme yi be, “Kwáé, wə mmu bábhe ndú bebú, óyanj betonj bhese?” Bapuri yí bátén nefi be ámfú eket nenikímæet eyap.

Bo abhen bábhíki noko, bachi manémámik

³⁵ Yesu aghók bé bábók mmu ane yi akú amík anéné batən nefi. Abho beyanj yi. Aghó noko yi, abhép yi be, “Onókó Mmu ane áfú ntá Mandem?” ³⁶ Yi akeme Yesu be, “Éta, mmu wu chí agha? Ghatí me, be nnókó yi.” ³⁷ Yesu aghati yi be, “Onánj oghó yi, ne yí ke árem kepi ne wə néne.” ³⁸ Mmũ wu arem be, “Acha, nnókó.” Akwén Yesu bekak, abho béchye yi kenókó. ³⁹ Yesu arem be, “Ntwə fá amík be mámkpót manyé bho. Ntwə bé bo abhen bachi amík néménémé mangə mbanj, ne bé amík anémé abhen bāghə mbanj.” ⁴⁰ Mbək bənkwo Fárisi abhen bachi nyaka kekwoť bāghókó nókó enyinj ene yi áremé, bábhep yi be, “Ōrem nə chí be bese nkwo séchí amík néménémé ke?” ⁴¹ Yesu akeme bhə be, “Mbə bāchí amík néménémé mbú bebú bépú ne bhe. Ke tēndu bārem be bāghə mbanj, bebú ebheka berəp ne bhe.”

10

Yesu atém nekay éti mbabheri bāghónómén ane tetep

¹ Yesu arem be, “Tetētep, mmũ ane ápú fəet ndú nnyübha áchwə ndú nkwo bāghónómén, ke áko chí ebhak échák anchwe amem, chí ngép. Mbák épú nə, chí ngébhé ntantanj. ² Ke ane áfəet ndú nyübhá, chí mbabheri bāghónómén. ³ Mbabheri nnyübha, anéne nyübhá ntá yí. Bāghónómén áriŋi eyonj eyi. Abhinj yó ndú manyən ayap, anset yó amfu ne yo. ⁴ Ne ánánj ántən yó anken nefi, áronj ambi, yó ákonjo noko ansem, mbonyune áriŋi eyonj eyi. ⁵ Apú konjo kenkó mmu. Abhə yi bhə, mbonyune ábhíki riŋi eyonj eyi.” ⁶ Yesu atém bo Israel nekay enen, ke bó kejmimem ndú ntí nekay.

Yesu ke áchi Erítí Mbabheri bāghónómén

⁷ Ekə, Yesu apet aghati bhə be, “Tetētep, me ke nchí nyübhá bāghónómén. ⁸ Bə mankem abhen bayambi bátwó ke métwó, chí baghép ne baghép batanj batanj. Bāghónómén ábhíki ghók bhə. ⁹ Me ke nchí mbinywəp. Mmu ane áfəet ntá ya ke anchwe, enyinj épú tək yi. Achwə, amfú mbə enyú yí ákónj, ambónj yəntiki enyinj ene yi áyanj. ¹⁰ Ngép átwó chí béghəp aghép, bəwáy, ne béchónjti. Ntwə bé bo mámbónj nepem ne bé mámbónj nə nénjwí pəot ne áfók anken.

11 “Me ke nchí erítí mbabheri bághòjómén. Erítí mbabheri bághòjómén áchyè nepém eni èti bághòjómén ayi. 12 Mmü ane básórè ndü betik be ámbábherí nókó bághòjómén ené yi apú mbabheri bághòjómén ne yò apu ayi, ághò nkwo ndu átwò andò bághòjómén ambuè, nkwo ankém mbòk, ne antak akwà. 13 Abuè mbonyune achí chí mübetik, ne apú fyé ntí ne bághòjómén. 14 Mme ke nchí erítí Mbabheri bághòjómén. Ndiní bághòjómén aya, ne bághòjómén aya árinji me, 15 nkúbhé mbò enyü Etaya árinji me, me ndiní Etaya. Ne nchí chye nepém ene èti bághòjómén. 16 Mbòj bághòjómén áchák ané apú ndü nkwo bághòjómén ane. Mbòj bésot yó nkwo, ntwo ne yò, bé ánehém mmuet ne anéfú. Chòj ánkòjo eyòj eya. Ènkü yó ankem ámbak ndü nkwo ámòt ané ábhòjò mbabheri bághòjómén amòt. 17 Etaya akòj me mbonyune nchí chye nepém ena be mpet mbòj nò. 18 Yé mmu apú ane àsòt nepém ena ntá ya. Membòj ke nchí chye nepém ena. Mbòj betan béchye nò, ne mbòj betan bépét bebòj nò. Ene, chí enyinj ené Etaya ághátí me nkü.”

19 Beyòj ebhen békú ákòre ápet ákwén nenti bo Israel. 20 Beyá bhap béré rem be, “Èfónjò ebábú èsòjori yi! Abhokori! Ndaká yí báté, bághòk enyinj yi árem?” 21 Ke báchák béré rem chí be, “Puyé menyinj ebhen mmu ane efónjò ebábú èsòjori yi akwáy berem ne. Èfónjò ebábú ékwáy békú nnémámík ángò mban-á?”

Bo Israel bábyak Yesu

22 Mpok aghaka ane bo Israel mányíe epa ene bátik ndu máníkímuet báfyé ekerákap ene Yerúsalem awò Mandem. 23 Mbanj are kwen, Yesu aròk ekerákap Mandem, are kò ndu móket mambarenkók ane bábhijí bé móket mambarenkók Sólonon. 24 Bo Israel bárók, bákáp yi, bábhò bebher yi be, “Chòj óndò sènonj entat ná ke óngati bhese mbák wò ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átò. Mbák wò ke óchí Mpeme, ghatí bhese kponòronj.” 25 Yesu akeme bhò be, “Nnánj ngátí bhe, ke bábhíkí noko. Betik ebhen mékà ndü nnyén Etaya bétòj be enyü mmu nchí. 26 Yé nò, bápú noko mbonyune bápú ndü nkwo bághòjómén aya. 27 Bághòjómén aya ághòk eyòj eya. Ndiní yó, ne yò ákòjo me. 28 Ne nchí chye yó nepém enen nebhiiki bhòj ngwenti. Apú gú áném. Mmu apú ane ákwáy béferè yó amóya. 29 Etaya mmu áchyé me yò, achá bo mankem. Ne mmu apú kwáy beferè yò ndu amò yi. 30 Me ne Etaya séchí mmu amòt.”

31 Yesu áremé nókó nó, bo Israel bápét bábhò bebwopti batay ndu betemti yi ne yó mángwáy. 32 Yesu arem be, “Ntòj be beyá berítí menyinj ebhen nká ndü nnyén Etaya. Ndu menyinj ebhen menkem, ené ékú báyanj beyaw me ne batay chí ené?” 33 Bo Israel bákéme yi be, “Sépu yanj beway wò ne batay èti erítí enyinj ene ókú, ke èti órèm be óchí Mandem yèndu óchí nkwanjanj.” 34 Yesu akeme bó be, “Pú básinj amem ekátí bebhé eyeka be Mandem arem be, ‘Me ndem bé báchí bòmandem?’ 35 Sérinjí bé enyinj Ekátí Mandem érem épú kway bewupsi enyu. Mbák Mandem abhinji nyaka bo abhen bághòk eyòj eyi be bòmandem, 36 ná bákway berem be mērèm be nchí Mandem ndü ndémé be nchí Mmò Mandem, mmu yi áyábhé átó fá amik? 37 Mbák mpú kú chí betik Etaya, báké noko me. 38 Ke mbák mékà chí betik Etaya, yèndu bábhíkí noko me, nokó ká enyinj ené betik ebhén mékà béghàti bhe. Chòj eyò énkwak mándinj, ne mánjwimem bé Etaya achí babhat ne me, ne me nchí babhat ne Etaya.” 39 Bápét babho beyanj mbi ndu bekem yi, afori bó amò aròk ebhakayi.

40 Apetnsem ebhë manyu Jódan, ndü nebhuet ane Jñn ájwiti nyaka bho, abhak aré. 41 Beyä bo bárók ntá yi mándeme nõkò be, “Jñn ábhíkí ká yënyinjí maknkay émot, ke yëntiki enyinj ene yi áréme éti mmü ane échí tetep.” 42 Beyä bo mánoko Yesu ebhak eyo.

11

Newú Lásáròs

1 Mmü amot achi nyaka etok Bétani, ane áká nnyén be Lásáròs. Akwén neme. Bétani abhak etok ene María ne mómayi Matá báchòkò. 2 María wu, ke áwáti nyaka bekak Yesu Acha ne bawerérip, are tese ne emenénti yi. Yi ke mómayi Lásáròs akwene nyaka neme. 3 Eká bómayi bátó eyoj ntá Yesu Acha be, “Acha, mmæere ywe ane ókóns áme.” 4 Yesu ághókó nõkó ntó enen arem be, “Neme enén nepü nemé newú, néchí chí békú bo mángó betan Mandem. Nétwò chí be némbák enyinj ené eká bo mángó be Mmò Mandem abhøj betan.”

5 Yesu akøj nyaka Matá ne bómayi María ne Lásáròs tontó. 6 Yë nõ, mpok yi ághókó bé Lásáròs áme, achòkò ebhak ene yi achi ndü manywöp apay. 7 Manywöp yò apay áfáéré nõkó, arem ntá bakojo bhi be, “Sémpétntsem atú Judéya.” 8 Bakojo bhi bárem be, “Ntoj, ébhíkí re tat ene bõ batí Israel báyan bétenti wò ne batay mángwáy, òbhé òpetntsem aré?” 9 Yesu akeme bhò be, “Pú manókò nywöp achi byo ne apay bébho beti bégháka beku? Mmu ane ákò ne ngósí, apú chínti nekwen mbonyune ághò erónj mmik. 10 Ke mmu ane ákò ne beti áchínti ankwen mbonyune mban apu ghò.” 11 Yesu átémé nõkó nekay enen, aghati ye bhò be, “Mmæere ywese Lásáròs akwen kenó, ke nchí røj ménéme yi ndü kenó.” 12 Bakojo bhi bárem be, “Acha, mbák ábhære kenó, chøj aneme, ambak sayri.” 13 Kenó eken Yesu áréme nyaka be Lásáròs ábhære kebhak chi newú ke bákáyí be Yesu arem chi be Lásáròs ábhære kenó mbój. 14 Eká, ye Yesu aghati bhò kponojon be, “Lásáròs agu, 15 ne éti yeka, mbój manák be mpú aré mbonyune efakari chi be be mánókó. Séndók séngó yi.” 16 Tòmás ane bábhinj be Efák, arem ntá batí bakojo Yesu abhénéfú be, “Séndók ká nkwo be Yë chí newú, séngó ne yi.”

Yesu ke ákà bawú mampétntsem ndü nepém

17 Yesu ágháká nõkó Bétani, aré, ághò bé mánán bábhéme Lásáròs kpát efæet manywöp anwi. 18 Béfu Bétani bégháka Yerúsalem achi nyaka mbo nekò bokilometa babay ne ebhòk, 19 ne beyä bo Israel bárók béwáka ne Matá ne María ndü newú mómayap. 20 Matá ághókó nõkó bé Yesu átwò, afú, aròk atemeri yi ené María áróbhé anywóp. 21 Matá ághó nõkó Yesu, arem be, “Acha, mbo òchí fá, mba mómaya abhíkí gu! 22 Ke ndíj be yë chí néne, yëntiki enyinj ene óbhébhé Mandem áchye.” 23 Yesu aghati Matá be, “Chøj mómaye ampétntsem ndü nepém.” 24 Matá arem be, “Ndíj bé chøj ampétntsem ndü nepém ewak ene bawú mankem bápétntsem ndü nepém, ndü ngwenti mmik.” 25 Yesu arem be, “Me ke nchí ká bawú mampétntsem ndü nepém, mámbak nepém. Mmu ane ánókó me, yë angú gú, chøj ampét ambak nepém. 26 Ne yë agha ane áchí nepém, anoko me, apú gú wáwák. Matá, onókó beyoj ebhen?” 27 Matá akeme be, “Acha, nnókó. Nnókó bé òchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, Mmò Mandem ane ábhónj nyaka bétwò fá amik.”

Yesu are di kebho

28 Matá áréme nõkó nó, aròk abhíj mómayi María, aghati yi ndü eyu be, “Ntoj atwò, ne áyan beghò wó.” 29 María ághókó nõkó nó, afate, áyák aròk ntá

Yesu. ³⁰ Yesu abhíkí re ghaka nyaka etok, abhak chí ndü nebhuet ane Matá atemeri yi. ³¹ Bo Israel abhen báchí anywóp ne María báwaka ne yi, bághó nókó ndü yi afate áyák afú nefi, bákóño yi ne nkaysi be áron ndü nnem bedi kebho are. ³² María arök nebhuet ane Yesu achi. Neghó yí ághó Yesu, akwén yi bekak abho berem be, “Acha, mbó òchí fá, mbá mómaya abhíkí gú!” ³³ Yesu ághó nókó ndü María ádí ne bo Israel abhen bátwó béwaka ne yi bádí nkwo, étók yi te anti, ntínso nékém yi. ³⁴ Abhép bhó be, “Bábhémé yi fá?” Bákemé yi be, “Acha, twó ghó.” ³⁵ Yesu adi. ³⁶ Eká bo Israel bhó bábhó berem ne bati be, “Akón nyaka Lásárós achá! Ghó ndu áré di.” ³⁷ Ke mbók eyap béré rem chi be, “Yi mmu áká nnémámík ághó mban, apú kwáy nyaka beku be Lásárós áké gú?”

Yesu akú Lásárós apetnsem ndü nepém

³⁸ Epét etok Yesu tontó, afa, arök ndü nnem. Nnem eno nébhak chí mbok ane achi ndü setárbhé. Mánan básot nyaka ntay negho bákúti nyünem. ³⁹ Yesu aghati ye bo abhen bachi are be, “Bijiri ká ntay eno feré.” Ke Matá, manó ngwó are be, “Acha, eriep éya chon encha. Eku manywóp anwi echon ené bábhémé yi!” ⁴⁰ Yesu aghati Matá be, “Matá, pú ngátí wó be mbák onókó, chon óngó betan Mandem?” ⁴¹ Bábijiri ye ntay eno báfere anyü nnem. Yesu ayon amík ayini mfay arem be, “Eta, nkáká wó bé òghok me. ⁴² Ndíjí bé òghok me mpoknem, ke ndem enyih ene chí éti bo abhen bachi fá téé bé mánkwáy menoko be wó ke ótó me fá amík.” ⁴³ Yesu áréme nókó nó, abik be, “Lásárós, fú twó!” ⁴⁴ Lásárós mmu ane ánán ágú nyaka, afú ndü nnem, ne nden ene mánébhé yi amo ne bekak ne besí ke bábhémé yi. Yesu aghati bo be, “Kanari ká nden eyó yi amuet, be yi ándók.”

Bóbatí etok báté eyu be mángwáy Yesu (Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

⁴⁵ Beyá bo Israel abhen bakoño María bághó enyih ene Yesu áká, mánoko yi. ⁴⁶ Ke mbók yap báfá bárók ntá bónkwó Fárisi bághati bhó enyih ene Yesu akú. ⁴⁷ Bóbatí bachiákap Mandem ne bónkwó Fárisi bábhíni bo ndü echémé bóbatí Israel. Báchéme nókó nebhuet amot bárem be, “Chon sénku ná? Mmü-ne áton beyá berini maknkay. ⁴⁸ Mbák séndó yi andak ambi beku menyih ebhen, chon yéntiki mmu anoko yi. Ne mbák émfákári enyu yó, bó Rom bátwó mánchonti ekerákap Mandem eyese ne etok eyese.” * ⁴⁹ Ke mmü wap amot ane áká nnyén be Káyfas ane achi nyaka mungo bachiákap Mandem ndü mmíe eno, arem ntá yap be, “Bábhíki rinji yényini! ⁵⁰ Bábhíki rinji be eri ntá yeka be mmu amot ángú éti bo mankem echa be etok enkem enem?” ⁵¹ Káyfas abhíki rem nyaka nó chí mbó enyih ene éfú ndü nkaysi yi. Mandem ke áká nyaka be yi andem nó mbó mungo bachiákap ndü mmíe eno. Arem bé chon Yesu ángú éti bo Israel mankem. ⁵² Yesu abhíki bhón nyaka bégu chí ndiere éti bo Israel. Abhón nyaka bégu éti bó Mandem abhen bátáká mmik nkem be mambak ndü nkwo amot. ⁵³ Bébhó ewak eyó, bóbatí bo Israel béré yán mbi béwáy Yesu.

⁵⁴ Yesu kepere kó ye kponoron atú etok bo Israel. Afa aré, arök atú etok ene echi kekwo ne baso, amem etok ene bábhíni be Efraim, abhak are ne bakoño bhi.

* **11:48** Bóbatí etok Israel bákáysi nyaka be mbák mándó bo mandak ambi bekoño Yesu bo bákway besot yi mbó mmu ane átwó béfere etok Israel anten bó Rom ne eyó énkú bó Rom mántwo manguep nenu amem etok eyap.

⁵⁵ Mpok menyie Epã Nekiñi bo Israel arəp kekwaṭ. Beyã bho báfa ndü bḥbetək bhap bako, barək Yerúsalem ene mpok epã eyo ábhíkí re ghaka, ndu bekə be mámbák pépép besí Mandem mbə enyu bo Israel báka nəkə nyaka. ⁵⁶ Bḥ bho báyañ nyaka Yesu, ne ndu báchéme amem ekerákap Mandem bərə bhép bati be, “Bákáysi bé yí? Bákáysi bé apu twə ndü epã?” ⁵⁷ Bḥbati bachiákap ne bḥnkwo Fárisi báchyé nyaka eyəñ be yé agha ane áriñi ebhak ene Yesu áchi, ángátí bhḥ be mánkém yi.

12

Ngərɛ amət awati Yesu ne bawerɛriep

(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

¹ Epã Nekiñi éróbhé nókó manywəp atandat, Yesu afa arək Bétani. Bétani abhak etək Lásárəs ane Yesu akə yi apetnsem ndü nepém. ² Aré, báká yi nenyíé békú. Matá ke áfuət nyaka nenyíé. Lásárəs abhak mmu amət ndü bo abhen bachəkə mányie nenyíé ne Yesu. ³ María asət esáyri ékpémé bawerɛriep amen áyá nkáp apikiri bekek Yesu, antese nəkə ne emenéntí yi. Eket enkem éjwi ne erítí eriebhé bawere mə. ⁴ Júdas Iskariot, nkoño Yesu amət ane ábhóñó nyaka beti yi arem be, ⁵ “Bákway mbə beti bawerɛriep amen anchye nkáp ane nkəbetik ányie ndü mmíé. Ndaká yí bábhíkí tí mó mánsət nkáp mánychye ntá bachébhébhó?” ⁶ Júdas abhiki rem nyaka enyu eyo chi be ághə báchébé bho ntínso. Arem nə chi ndu ábhóñó nyaka nti ngép. Ne ndü nkwo bakoño Yesu, yi ke áchí nyaka mbəre nkáp, ne ášət nyaka aywi aré ansem ansem anyie nəkə. ⁷ Yesu arem be, “Dó yí! Eri yi ambəre bawet amen be ámbák ndü nywəp enen bábheme me. ⁸ Bachébhébhó bachi ne bhe mpoknkem, ke mpú bhak ne bhe mpoknkem.”

Bḥbati etək báté eyu be mangway Lásárəs

⁹ Beyã bo Israel bághókó nókó bé Yesu áchi Bétani, bárók are, puyé ndiere ndu béghə Yesu ke ndu béghə Lásárəs nkwo mmü yi akə apetnsem ndü nepém. ¹⁰ Eká bḥbati bachiákap Mandem báté eyu be mángwáy Lásárəs nkwo. ¹¹ Báyañ nyaka be mángwáy Lásárəs nkwo mbənyune enyiy ene efakari ne yi ékú nyaka batí bo Israel bábhé bho, mánoko nəkə Yesu.

Yesu achwe Yerúsalem mbə Acha

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹² Néyí nókó, beyã bo abhen bátwó ndü Epã Nekiñi bághók bé Yesu átwə Yerúsalem. ¹³ Eká bo babho békpóti béwḥamáj mandəkə nəkə betemeri yi, mámbik mandeme nəkə be, “Sémbítí Mandem mfay! Mandem ánjét mmu ane átwə ndü nnyén Acha! Sémbítí Mfə bo Israel!” ¹⁴ Yesu asət mómpəñə batu, achəkə yó ansem nkúbhé mbə enyu básiyi amem Ekáti Mandem be, ¹⁵ “Bḥ etək Síon, * báké cháý. Ghó ká, Mfə ywəka átwə, chókó, amfay mómpəñə batu.” ¹⁶ Mpok ane barak ayə áfákári, baghək Yesu ke jwimem be menyiy ebhen básiyi éti yi ke befú nó tetep. Ke mpok Yesu apereñsem ndü nepém ne Mandem asət yi amfay achye yi kenókó, batic ye be básiyi nyaka menyiy ebho éti yi. Batic nkwo enyü menyiy ebho befákári ntá yi. ¹⁷ Bo abhen bachi ne Yesu mpok yi ákú Lásárəs afu ndü nñem bare ghati bo enyiy ene éfákári mbə batísie Yesu. ¹⁸ Nti ane beyã bo bárəñ nyaka béghə Yesu chí be, bághok bé yi akə eriyi maknkay

* **12:15** Yerúsalem áchi ndü njie Síon. Éfákári nyaka be nnyén Yerúsalem nécháki chi “Síon”. “Bḥ Síon” chi “Bḥ Yerúsalem”.

εγώ. ¹⁹ Bōnkwō Fárisi bághó nókó ndū beyá bo bárōn ntá Yesu bábho ye berem ne bati be, “Séway chí mmæet. Yíñí, mmik nkem arōbhe konjo chi yi.”

Mbək bō Grik nkwō bārē yaŋ begho Yesu

²⁰ Mbək bō Grik nkwō bāchí nyaka ndū nkwō bho abhen bárōnó Yerúsalem bechye bakak ntá Mandem ndū mpok Epā Nekinjí. ²¹ Bō Grik bhō bārók ntá Filip ane áfú nyaka Betsáida, atú Gálili barem be, “Eta, séyaŋ bégho Yesu.” ²² Filip afa, arək aghati Andru. Bó bati apay bārók baghati Yesu. ²³ Yesu akeme bhō be, “Mpok akway ane Mandem ákà bo mánychyé Mmu ane áfú ntá yi kenókó. ²⁴ Tetēter, mbák bābhíkí pí nyésé nchwi amik némpō, nébhak chí nyésé nchwi nemōt. Ke mbák mámpí nyésé nchwi amik némpō, nénchak, néchye beyá nchwi nko. ²⁵ Mmū ane ákōŋó nepém eni, ánem nó, ke mmu ane ápú re fyē ntí ndū nepém eni enen fá amik apu ném nó, ábhōn nó kpát anchwe ndū nepém enen nebhihi bhōn ngwenti. ²⁶ Mmu ane áká betok me, abhōn bekōŋo me. Ne nebhuēt ane mēbhák, aré kē nkabetik awa ábhák nkwo. Mbák mmu ántók me, Eta ya áku yi ambōŋ kenókó.”

Yesu arem bé chōŋ mángwáy yi

²⁷ Yesu arem be, “Néne, nti ena népú amem kpák. Chōŋ ndem be yi? Chōŋ ndem chí be ‘Eta, feré me ndū esōŋori ene étwō né ke?’ Wáwák! Mbōŋ éti esōŋori ené ke ntwó fá amik! ²⁸ Eta, kə bo mánychyé nnyén ena kenókó.” Yesu áréme nókó nó, eyōŋ éfú amfay erem be, “Nnánj nkə nnyén ena némbōŋ kenókó ne chōŋ mpet nkə nō.” ²⁹ Beyá bo abhen bachi aré téé bághókó nókó eyōŋ eyō, bare rem be, “Nefan ke ásáy!” Bāchák be, “Ángel Mandem árēm kepí ne yi.” ³⁰ Yesu aghati bhō be, “Eyōŋ ene étwō éti yeka. Ebhíkí twō éti ya. ³¹ Mpok akway ane Mandem átán mmik ne, mpok akway ane báfere mfo mmik ne ndū kefo eki. ³² Ne mánánj mamkpánj me amfay ndū ekotákátí, chōŋ nja bō mankem be mándó mmik mantwō ntá ya.” ³³ Yesu arem beyōŋ ebhen ndu betōŋ enyū newú enen yi ábhōŋó bégu. ³⁴ Beyá bo abhen bāchí are bārém be, “Ékátí Mandem éghati bhese be, ‘Mpe me Mandem afyé nyaka bariēp be átō apú gú. Ndaká yi órēm be chōŋ mánsōt mmu ane áfú ntá Mandem mango ndū ekotákátí? Mmu ane áfú ntá Mandem chí agha?’ ” ³⁵ Yesu aghati bhō be, “Erōŋó ébhuet ne bhe ndu mōmbinjí mpok. Dok ye ka ambi bekō ndū mpok ane erōŋó ébhuet ne bhe, be ejuri eke twō emfōkōri bhe. Mmū ane ákō amem ejuri, apú riŋj ebhak ene yi árōn. ³⁶ Sikí ká nti ne mmū ane áchye bediéré néne, ndū yi abhuēt ne bhe, bé mámbák bō bedyere.”

Bo Israel keka ne Yesu

Yesu áréme nókó nó, arək abhese ebhak ené bo bápú kwáy begho yi. ³⁷ Yēndu yi áká beyá menyinjí maknkay besí ebhap, bābhíkí noko yí. ³⁸ Ebhak enyu eyō bé enyij ené ndemekepinti Aisáya áréme tentep bé chōŋ émfakari, émfú tetep. Nō chí be, “Eta Mandem, agha ánókó enyij ene séghátí bhō? Agha ághó betan ebhe?” ³⁹ Bōbhen bābhíkí kwáy nyaka ménókó, nkúbhé mbō enyu Aisáya apet áréme nyaka be ⁴⁰ “Mandem akə bō mámbák amik néménémé, agwót bati ayap, bāchí mbō bo abhen bákútí amik be báké ghó mbanj, ne bé batu yap áké ghók yēnyij, ne be báké jwimem, mantwō ntá ya, mbú bhō.”

⁴¹ Aisáya arem nyaka nò mbònyune aghò nyaka kenóko Yesu, ne are rem òti yi.

⁴² Ke yèndu beyá bo mánóko nyaka Yesu, bábhíki rem kponororò be mánóko, ndu báchày bònkwò Fárisi, be báké bók bhò ndù ekeré nenikímæet. ⁴³ Bákwò kenóko eken hò mmik báchyè bhò, echa kenóko eken Mandem áchye.

⁴⁴ Yesu arem ne eyòh amfay be, “Mmù ane ánóko me, abhíki noko chí me, anóko mmu ane ato me nkwo. ⁴⁵ Ne mmù ane ághò me, ághò mmu ane átó me nkwo. ⁴⁶ Ntwò fá amik mbò eròhò bé yè agha ane ánóko me, áké ròp amem ejuri. ⁴⁷ Mmu ane ághóko eyòh eya ke yi kekà mbò enyù yí ághóko, mpú tán yí. Mbíki twò fá amik bétán bo, ntwò chi bepeme bho. ⁴⁸ Enyih échi ene étan mmu ane ábyak me, yi kenóko eyòh eya. Chòh menyih ebhen ndémé mentan yi ndù nywòp enen bátan bo. ⁴⁹ Ebhòh bebhak enyu eyò mbònyune menyih ebhen ndémé, mbíki rem chí ndù betan ebha. Etaya mmu átó me ke ágháti me enyih ene mbòhò bérem. ⁵⁰ Ne ndíhí bé eyòh eyi ene yí áchyé mbò ebhé étwò ne nepém enen nebhihi bhòh ngwenti. Enyih ene mèrè m ye chí ené Èta ágháti me ndem.”

13

Yesu are so beka bakoñi bhi

¹ Epá Nekiñi épère ghaka, Yesu arinji be mpok akway ane yi áro mmik, ampètsem ntá etayi. Ndù yi ákòh nyaka bòbhi fá amik, néne atòh bé akòh bò acha. ² Mpok Yesu áchóko, ányie nenyie, béku ne baghóko bhi. Satan anán achwe nyaka antí Júdas, mmò Símun Iskariot, ndu bekà yi ánti Yesu.

³ Yesu arinji be etayi achye yi betan amfay menyih menkem, ne bé yí afú chí ntá Mandem ne ápètsem ntá Mandem. ⁴ Mpok báchóko menyie nenyie enò, Yesu afaté, afere éwet eyi amæet, asot táway atém ebho. ⁵ Asot ye manyier afyé ndù enyih, abho beso beka bakoñi bhi, antese nòko ne táway ane yi átémé ebho. ⁶ Achwòbhé nókò ntá Símun Píta, Píta arem be, “Acha, òyàn beso beka ebha?”

⁷ Yesu akeme yi be, “Néne, òbhíki rinji ntí ane mèkù enyih ene mèkù, ke ansempok chòh ònjwimem.” ⁸ Píta arem be, “Òbhíki bhòh beso me beka wáwák.” Yesu akeme yi be, “Mbák mbíki so beka ebhe, nò memay ne wò sémay.” ⁹ Píta arem ntá Yesu be, “Acha, óké so chi ndiere beka ebha, só amò ya ne ntí wa nkwo!”

¹⁰ Yesu aghati yi be, “Mmù ane ánán ásó mmæet, abhíki pere bhòh beso mmæet, ebhiki fæet beka ebhi, mbònyune mmæet nkem achi pépép. Ne báchi pépép, ke puyè yèntiki mmu yweka.” ¹¹ Yesu anán arinji nyaka mmu ane ábhòhò beti yi. Èti yò ke yi áréme be, “Puyè be mankem ke báchi pépép.”

¹² Anáná nókò bésò beka ebhap, akeme nkú amæet, apètsem, aròk, achòko amik. Abhép bhò be, “Bájjwimem ndù enyih ene nkú ntá yeka? ¹³ Bábhìhí me be, ‘Ntòh’ ne ‘Acha’ ne échi tetep. Nchí Ntòh ne Acha ntá yeka. ¹⁴ Mbák me, Acha ne Ntòh ayweka nsò beka ebheka, be nkwo bábhòhò beso beka bati!”

¹⁵ Ntòh be chí erih be be nkwo mánké nókò mbò enyù nkú. ¹⁶ Tetèter, mübetok apú cha chi-betok aywi, ne münto apú cha mmù ane átó yi. ¹⁷ Néne, bárinji menyih ebhen. Chòh endí ntá yeka encha mbák bàkù bhò. ¹⁸ Mpú rem chi èti yeka mankem, ndíhí bo abhen njábhé. Enyih ene Ekáti Mandem éghàti bhese ebhòh bífú kponororò mbò enyu basinji be, ‘Ane ányie nenyie ne me áti chòh me.’

¹⁹ Nchí ghati bhe menyih ebhen néne ndu bébhíki re fakari, bé ménán mémfakári, mánóko be, ‘Nchí mmu nchí’ mpoknkem.” ²⁰ Tetèter, “Mmù ane ásòt yè agha ane ntó sayri, ásòt me. Ne mmù ane ásóré mé sayri, ásòt mmù ane átó me.”

*Yesu arem be chəŋ nkoŋo ywi amot anti yi
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)*

²¹ Yesu árém nókó menyiŋ ebhen, nti néré səŋəri yi amem, arem kponoroŋ be, “Tetětəp, mmu yweka amot áti chəŋ me.” ²² Bakoŋo bhi bábhó bəyiŋi bati, kerinji mmu ane Yesu árém nò éti yi. ²³ Nkoŋo ane Yesu ákónj tontó abhak chókó kekwət ne yi. ²⁴ Símun Pita amak yi ne awə arem be, “Ghati bhésé mmu ane órém nò éti yi.” ²⁵ Nkoŋo wu akokosi mmuət ne Yesu abhép yi be, “Acha, chí agha?” ²⁶ Yesu akeme yi be, “Chi mmu ane mětəp chəŋ brət ane amem nchán nnok nchyé yí.” Yesu asət ye ekpəkó brət atap ndú nnok, achye Júdas, mmó Símun Iskariót. ²⁷ Nesət Júdas ásóré brət wu, Satan akó yi anti. Yesu aghati yi be, “Óké chəŋti mpok beku enyiŋ ene óyàn beku.” ²⁸ Bakoŋo Yesu báchák kerinji nti ane Yesu árémé nò ntá Júdas. ²⁹ Təndu Júdas ke ákem nyaka ebhá nkáp, mbək eyap bərə kaysi be Yesu ághati yi chí be ándók, ánkú menyiŋ ebhen bə básət menyié Epá Nekinji. Báchák bákáysi be Yesu ato yi ándók ányché nkáp ntá bachébhébhó. ³⁰ Júdas ásóré nókó ekpəkó brət eyo, afú nefi témté. Ne beti bégá.

Ebhé ekə

³¹ Júdas afú nókó, Yesu arem be, “Néne, chəŋ bo mángó ndu báchye Mmu ane afú ntá Mandem kenoko, ne befuet ntá yi mángó ndu bachye Mandem kenókó. ³² Mbák Mmu ane afú ntá Mandem ákə mánychye Mandem kenókó, mbəŋ Mandem ákə bo mánychye Mmu ane afú ntá yi kenókó, ne chəŋ ankə nò témté. ³³ Bəbha, mpú pere tat ne bhe. Chəŋ mánján me, ke enyiŋ ene ngátí nyaka bəbati bo Israel, nchí ghati bhe néne be, ‘Ebhak ené mērəŋ, bápú kway bétwə aré.’ ³⁴ Nchí chye be ebhé ekə. Kəŋ ka bati mbənyu nkəŋ be. Enyu eyo ké bəbhəŋj bəkəŋ bati. ³⁵ Mbák mánkəŋ bati, chəŋ énkə bə mankem mándinji be báchí bakoŋo bha.”

*Yesu yi chəŋ Pita antaŋa yi
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)*

³⁶ Símun Pita abhép Yesu be, “Acha, órəŋ fá?” Yesu akeme yi be, “Ebhak ené mērəŋ, opú kway bétwə aré néne, ke chəŋ ónkoŋo me aré ansempok.” ³⁷ Pita arem be, “Acha, ndáká yí mpú kway békəŋo wə néne? Yé chí newú, nká bəgu éti ye.” ³⁸ Yesu arem ntá yi be, “Óbhé yé chí newú óká bəgu éti ya? Tetětəp, nkək aperé kok nkúbhé beti ebhen, chəŋ óndem ndəŋ érat be əbhíki rinji me.”

14

Yesu ke áchí mbi ane mmu ákəŋo ke angə Eta

¹ Yesu aghati baghəkó bhi be, “Báké rə bati ánsónjóri be amem. Sikí ká nti ne Mandem, mánsiki nti ne menkwə. ² Eket Eta ya ebhəŋ bəyá bəbəkət. Mbə épú nə, mbə mbíki ghati bhe be nchí rəŋ aré bétónjti ebhak ntá yeka. ³ Ne nnán, ndók, ngókó ebhak mburé, ntá yeka chəŋ mpətɲsem, nsət be, bə nebhuət ane nchí, bə nkwo mambák aré. ⁴ Bərinji mbi ane árəŋ ndú nebhuət ane mērəŋ.” ⁵ Tomás arem ntá Yesu be, “Acha, sébhíki rinji nebhuət ane órəŋ, ná sékwəy berinji mbi?” ⁶ Yesu aghati yi be, “Me ke nchí mbi, me ke nchí tetəp, me ke nchí nepém. Yé mmu apu kway bétwə ntá Eta ené əbhíki fuet ntá ya. ⁷ Mbə bərinji mé tetəp, mbə bərinji Eta ya nkwo. Nebho néne, bərinji yí ne mánanj bəghó yí.”

⁸ Filip arem be, “Acha, tónj bhésé mbəŋ etaye. Enyiŋ échák ene séyən épú.” ⁹ Yesu akeme yi be, “Filip, mpok ane nkem nchí ne bhe, yé nə, əbhíki rinji me? Mmu ángó me nó aghə Eta ya nkwo. Ná órém ye be, ‘Tónj bhésé etaye?’ ¹⁰ Óbhíki

noko be nchí babhát ne Etaya ne Etaya achi babhat ne me? Menyiy ebhen méghati bhe, mpú ká nò chí ndú mmuét eya. Etaya mmu achí babhat ne me ákà betik ebhi. ¹¹ Nokó ka enyiy ene ngátí bhe bé nchí babhat ne Etaya ne Etaya achi babhat ne me. Mbák bápú kway menoko menyiy ebhen mērēm, nokó ká žti menyiy ebhen mēkà.”

¹² Tetēter, “Mmu ane asiki nti ne me, ákway békú menyiy ebhen mēkà. Akwáy békú yē chí menyiy ebhen béchá ebhen, mbonyune mērōn ntá Etaya. ¹³ Yēntiki enyiy ene bábhēbhé ndú nnyén ena, chōn nká yó bé bo mángó menyiy ebhen mmó ákà ne mánychye Eta kenókó žti Mōywi. ¹⁴ Yēntiki enyiy ene bábhēbhé ndú nnyén ena, chōn nká yó nta yeka.”

Bariep beto Efōjō Bedyere

¹⁵ Yesu apet aghati baghokó bhi be, “Mbák bākōn me, buré ká eyōn ebha. ¹⁶ Mbák bākú nò, chōn nnik Etaya mmuēt, ne yi anchye bhe Nkwak achak, yi ambák ne bhe mpoknkem. ¹⁷ Yí chí Efōjō ene ékà bo mándinjí barak ane tetep. Bó mmik bápú kway besot yi ne manák mbonyune bápú kway begħo yi, ne bapu kway berinjí yí. Ke chōn mándinjí yi mbonyune ábhák chōn ne bhe, ne amem bati yeka.”

¹⁸ Yesu arək ambi berem be, “Nnán ndók, mpú rō māmábak mbō bōberá. Chōn mpetnsem ntá yeka. ¹⁹ Mandú mpok, bō mmik bápú pere ghó me ke bāghō chōn me. Ne tēndu mpet nchí bhak chōn nepém, chōn bé nkwo mámpet māmabak nepém. ²⁰ Ndú nywop eno, chōn mándinjí bé nchí babhat ne Etaya, ne bāchi babhat ne me, ne nchí babhat ne bhe. ²¹ Mmu ane ághok enyiy mērēm ánkú mbō enyu yi ághókó, yi ke achí mmu ane ákōjō me. Ne Etaya akōn mmu ane akōn me. Menkwó nchí kōn be yi ántwó ntá yi, nká yí ándinjí me.” ²² Júdas, [ane achí kekúri ne Júdas Iskariot] abhép Yesu be, “Acha, ndaká yí ótwō chōn chí ntá yese bakojo bhe békú séndinjí wō, kebhá k bé žkú nò chí ntá bō mmik bachak?” ²³ Yesu akeme yi be, “Mmu ane ákōjō me, ábhāre eyōn eya. Etaya ákōn yi. Ne me, ne Etaya séntwō senchoko ne yi. ²⁴ Mmú ane abhíkí kōn me, apú bhāre eyōn eya. Menyiy ebhén bāghoko me ntōjō, bébhíkí fu ntá ya. Béfu chí ntá Etaya mmu átō me.

²⁵ “Ngátí bhe menyiy ebhen ené mbuét ne bhe. ²⁶ Ke Eta átō chōn Nkwak ndú nnyén ena. Yí wu chí Efōjō Bedyere. Anán ántwō, chōn antōn be yēntiki enyiy, ankwak be mántik menyiy menkem ebhen ngátí bhe. ²⁷ Nchí rō kpák ámbák ne bhe. Nchí chye bhe kpák ane áfù ntá ya. Puyé enyú mmik áchyē bho kpák ké mēchye. Bāke rō bati ánsōjóri bhe amem, ne bāke rō becháy mēmbak amem bati yeka. ²⁸ Bāghok ndu ngátí bhe be, ‘Mērōn, ke chōn mpetnsem ntá yeká.’ Mbō bākōn me mbū bábhōn manák bé mērōn ntá Etaya, mbonyune Etaya acha me. ²⁹ Ngátí nó bhe menyiy ebhen néne ené bébhíkí re fakari, ne ntí be ménán mémfakári, mánókó. ³⁰ Mpú pere ghati bhe beyá menyiy mbonyune mfō mmik átwō. Abhíkí bhōn betan amfay ya. ³¹ Ke nchí ká chí mbō enyú Etaya ághátí me, bé bō mmik mándinjí bé nkōn yi. Faté ká séndók.”

15

Yesu yi be mmu abhare mmuēt ne yi ke anyu kepem

¹ Yesu arem be, “Me ke nchí mbōn nnerénok, ne Etaya achi nkwananki.

* ² Yēntiki ntábhénok awa ané ápú nyu kepem, Etaya ákpōt angæp. Ne

* **15:1** Bekojo enyiy ene Yesu arémé, nkwananki chí mmu ane ághoko enok be ényú kepem sayri.

ntábhénòk ane ányù kepem, ákpòti batap rərərət amfere bé wú ányù kepem ancha enyu esí. ³ Beyɔŋ ebhén ngátí bhe békù báchí pépép. ⁴ Bat ye ka mmæet ne me mpoknkem, bé menkwò mbát mmæet ne bhe. Mbák ntabhénòk apú babhát ndù enòk, apú nyu kepem. Enyu yò ke echí ne bhe. Mbák mmü abhíkí bhat mmæet ne me, apú kwáy ményù kepem. ⁵ Me ke nchí nnerénòk. Báchí batáp. Mmu ane achí babhat ne me mpoknkem, menkwò mbak babhát ne yi, yí wu ke ányù beyá kepem. Mbák mpú ne bhe, bápú kway bekù yényin. ⁶ Mbák mmu apú babhát ne me, ábhák mbò ntábhénòk ané bákpót báféré, ágú. Mányókóti ményù batap ayò mamese angò, ánsɔŋ. ⁷ Mbák mándòk ambi bebhat mmæet ne me, ne beyɔŋ ebha mémbak amem bati yeka, nchí chyè bhe yéntiki enyini ene babhebhe me. ⁸ Ndù mányù beyá kepem, báɔŋ be báchí bakoŋo bha, ne eyò ékà bo máncyè Etaya kenókó. ⁹ Mbò enyu Etaya ákón me, nó ke nkónò bhe. Bat ka mmæet ne me bé ekon eya émbák amem bati yeka mpoknkem. ¹⁰ Mbák mándòk ambi bebhaere eyon eya, mpú rə bekon be nkúbhé mbò enyù nchí bhæere Eyon Etaya ne yi akon me mpoknkem. ¹¹ Ngátí bhe ményin ebhen be manjáak ama ámbák ne bhe, ne be manjáak ameka anjwi pɔɔt.

¹² “Enyini ene nchí ghati bhe chi be mankón bati mbonyu nkón be. ¹³ Ekon echak épú ené échá ene ékà mmu áncyè nepém eni éti mamæere bhi. ¹⁴ Bábhak mamæere bha mbák báké ményin ebhen ngátí bhe. ¹⁵ Mpú pere bhini be bé bɔbetok, mbonyune mmɔbetok apu riŋi nkaysi chi-betik ndù enyini ene yi ákà. Mbíŋi bhe bé mamæere bha mbonyune ngátí bé ményin ebhén ngókó ntá Etaya menkem. ¹⁶ Bábhíkí yap me, me ke njábhé bhe ntó bé mándók mányù kepem, ne bé kepem ekeka kémbák mpoknkem. Kù ka nó be Etaya áncyè bhe yéntiki enyini ene bábhèbhe yi ndù nnyén ena. ¹⁷ Ene ke nchí ghati bhe be mánkón bati.”

Mpap ane bɔ mmik

¹⁸ Yesu arək ambi berem be, “Mbák bɔ mmik bápap bhe, diŋi ká be báyambi bápap me. ¹⁹ Mbò báchí bɔ mmik, mbá mmik akon be ne ntí bé báchí bo bhi. Ke ndù njábhé bhe mféré nénti bɔ mmik, éti yo ké bápábhé be. ²⁰ Báké ghəkantik enyini ene ngátí nyaka bhe be ‘Mmü betok apú cha chi-betok aywi.’ Mbák bɔ mmik báchyè me esonori, chon máncyè be nkwo esonori. Mbò bábhúré enyini ené ngátí bhò, mbá chon mámbæere enyini ené be nkwo bághàti bhò. ²¹ Báchyè chon be besonori ebhen menkem éti bákonjo me, mbonyune bábhíkí riŋi mmu ane átó me fá amik. ²² Mbò mbíkí twò ngátí bhò ményin, mbə bákway betanja mmæet be bábhíkí kù bebá. Ke néne, bápú kway betanja be babhiki kù bebá. ²³ Mmu ane ápábhé me, apap Etaya nkwo. ²⁴ Mbò mbíkí kù ményini maknkay besí bhap ebhén yé mmu ácháak ábhíkí re kù, mbú bákway betanja mmæet be bábhíkí kù bebá. Ke bághò ményin ebhén nká, yé nò bápap me, ne bápap Etaya. ²⁵ Echí enyu eyò bé enyini ene Ekáti Mandem éghàti bhese emfu tetep, nò chi beyon ebhen be ‘Bápap me ntí tí.’ ²⁶ Ke Nkwak ane méto chon ntá yeka, áfù chi ntá Etaya. Chon yi angati bhe ményin éti ya mbò ntísie awa. Yi chí Efónó mmu ákà bo mandini ményin ebhen bechi tetep. ²⁷ Bé nkwo báchí batísie bha mbonyune bachí ne me tɛndu nebhónet.”

16

¹ Yesu arək ambi berem be, “Ngátí bhe ményin ebhen bé báké kwen ansem. ² Chon mámbok bhé ndù bekeré nenikímmæet ebhap. Mpok átwò ane yé agha ane áway bhe, akaysi bé ákà chí enyini ene Mandem áyan. ³ Báchyè chon be

besɔŋɔri ebhen, mbɔnyune bábhíkí rɪŋi Etaya ne bábhíkí rɪŋi me. ⁴ Ke ngátí bhe menyɪŋ ebhen bé mpok anan ankway ane bɔ befákari, mántik be nnán ngátí bhe.

Betik ebhen Efónó Bedyere

“Mbíkí ghati bhe menyɪŋ ebhen mpok báhó bekoŋo me mbɔnyune nchí nyaka ne bhe. ⁵ Ke néne nchí petnsem ntá mmu ane átó me, Yé nɔ, yé mmu yweka abhíkí bhép me be, ‘Ɔrɔŋ fá?’ ⁶ Bati ayeka ájwí néne ne basémé mbɔnyune ngátí bhe menyɪŋ ebhen. ⁷ Yé ndu echi nɔ, nchí ghati bhe enyɪŋ ene echi tetep. Eri ntá yeka bé ndók mbɔnyune mbák mbíkí rɔŋ, Nkwak apú twó ntá yeka. Ke mbák ndók, chɔŋ ntó yi ntá yeka. ⁸ Ne ánán ántwó, chɔŋ anku bɔ mmik mango be báchí bɔ bebú, mángɔ be me nchí chak besí Mandem, ne mángɔ be bekwéné bechi ne bhɔ ndú netan ane bɔ bátan me. ⁹ Akɔ bɔ mángɔ be bachi bɔ bebú mbɔnyune bábhíkí noko me. ¹⁰ Akɔ bɔ mángɔ be nchí chak besí Mandem mbɔnyune mɛrɔŋ ntá Etaya ne bápú pere ghó chɔŋ me. ¹¹ Akɔ mángɔ be chɔŋ mántan bɔ bebú ewak émɔt, tɛndu Mandem átán mfo mmik, aferɛ yi ndú kefó eki.

¹² “Mbɔŋ beyá menyɪŋ beghati bhe, ke mbák ngátí bhe bɔ menkem néne, bápú kway béjwimem. ¹³ Efónó Bedyere ke ákà chɔŋ bɔ mándɪŋi tetep nkem ane áyɪŋí Mandem. Anan ántwó chɔŋ anku mándɪŋi tetep nkem, mbɔnyune apú rem chí enyɪŋ ene éfú yi anti. Ené yi aghoko ke árèm, ne chɔŋ angati bhe menyɪŋ ebhen bétwò ambi. ¹⁴ Chɔŋ anchye me kenókó mbɔnyune ástɔ chɔŋ menyɪŋ ebhen befú ntá ya, angati bhe. ¹⁵ Yéntiki enyɪŋ Etaya chí eya nkwo. Nó ke ngátí bhe bé yéntiki enyɪŋ ene Efónó Bedyere ághàti chɔŋ bhe, ástɔ chí ntá ya.”

Chɔŋ basémé ameka anjibhiri andɔp chí manák

¹⁶ Yesu arɔk ambi beghati baghókó bhi be, “Mandu mpok, bápú pere ghó me. Ke mandú mpok, chɔŋ mámpet mángɔ me.” ¹⁷ Mbók baghókó bhi béré rem ne bati be, “Ené yí árèm nɔ chí yí. Yí bhe mandú mpok, sépú pere ghó yí, ne mandú mpok chɔŋ sémpet séngó yi. Apet arɛm be chí mbɔnyune yí arɔŋ ntá etayi. Nó bé yí?” ¹⁸ Bápét béré rem ne bati be, “Yí bé ‘Mandu mpok’, mandú mpok, nɔ bé yí?” Sébhíkí jwimem ndú enyɪŋ ene yi árémé. ¹⁹ Yesu arɪŋi be baghókó bhi báyan bebhep yi enyɪŋ éti ndak ane. Arɛm ye be, “Ngátí bhe be mandú mpok, bápú pere ghó me, ke mandú mpok chɔŋ mámpet mángó me. Yó ke ésoŋɔri né bhe? ²⁰ Tetétep, chɔŋ mándi babhese ansep nɔkɔ amík ne mámbɔŋ basémé, ke bɔ mmik mámbɔŋ manák. Chɔŋ mámbɔŋ basémé ke basémé ameka anjibhiri andɔp chí manák. ²¹ Mpok ngórɛ ne menie ándɔŋi, ábhón basémé anti mbɔnyune mpok nebhe akway. Ke ánán ámbé, manák ábhák ne yi be mánkɔ átwó fá amík. Enku angokantik bebé nebhe. ²² Nɔ, ke échi ne be nkwo. Néne basémé ajwí be anti, ke chɔŋ mpet ngó bhe, ne mpok yɔ chɔŋ mámbɔŋ beyá manák, ne yé mmú apu kway beferɛ mó amem bati ayeka. ²³ Ndú nywɔp enɔ, bápú pere bhép me yényɪŋ. Tetétep, mbák mámbep Etaya yéntiki enyɪŋ ndú nnyén ena, áchye bhe. ²⁴ Kpáté echɔŋ, bábhíkí re bhép Etaya yényɪŋ ndú nnyén ena. Bép ká, ne chɔŋ anchye be be manák ameka anjwí pɔɔt.”

Yesu atan achá mmik

²⁵ Yesu arɔk ambi berem be, “Mpok ane nkem, ngátí bhe barak ane chí ndú bakay. Ke mpok átwò ane mpú pere ghati be menyɪŋ ndú bakay. Mpok yɔ ánkway, ndɔbhe ghati bhe menyɪŋ éti Etaya chí kponorɔŋ. ²⁶ Mpok yɔ, chɔŋ mámbep Etaya menyɪŋ ndú nnyén ena. Mbíkí rem be chɔŋ níkmæet ntá yi be

ánchyé bhe enyinj. ²⁷ Mbɔnj Eta akɔnj be mbɔnyune bákɔnj me, ne mánókó be mfu chí ntá yi. ²⁸ Mfú chí ntá Eta ke nchí twɔ fá amik. Néne, nchí rɔ mmik, nchí pɛtnsem ntá Eta.”

²⁹ Baghɔk abhi barem ye ntá yi be, “Mhm! Néne ðrɛm menyinj kponɔronj ne séjwimem. Ɔpú pɛrɛ rɛm kepɛ ndũ bakay!” ³⁰ Néne, sérinj be, ɔrɛnj yɛntiki enyinj. Ɔrɛnj yɛ chí menyinj ebhen bo bábhɔnj anti bebhep wɔ. Ene ékɛ sɛnókó bé ɔfu chí ntá Mandem. ³¹ Yesu akeme bhɔ be, “Mánókó néne? ³² Mpok átwɔ, tetep anánj atwɔ, ane bákɔka chɔnj yɛntiki mmu andɔk eyi ebhak mándɔ me awánti. Ke sayri sayri, mpú me awánti mbɔnyune, Eta achi ne me. ³³ Ngátí bhe menyinj ebhen be mámbát mmuet ne me mámbónj kpák amem bati ayɛka. Chɔnj mámbɔnj besɔnjari fá amik, ke bój ká netanjánti, nnánj mfókóri mmik.”

17

Yesu are nɪkmuet ɛti bakonjo bhi

¹ Yesu anánjá nókó berem menyinj ebhen, ayonj amík ayinjɛ mfay, arem be, “Eta, mpok akway. Chié Mýwɛ keném be ɛti ya bo mángó keném eke. ² Wɔ ke ɔchyé mé betanj amfay bó mankem bé nkɛ mankem abhen ɔché me mambɔnj nepém enen nebhiiki bhɔnj ngwenti. ³ Ne nepém enen nebhiiki bhɔnj ngwenti, chí bérinj wɔ, wɔ mmu ɔchí Mandem tetep ne achák apu ne berinjɛ Yesu Kristo mmu ɔtó. ⁴ Nkɛ bo mángó keném eke ndu nnánjá betik ebhen ɔchyé me. ⁵ Eta, néne sɔt me mbak ne wɔ, ɔnchye me keném besí ebhe, nkúbhé keném eken mbónj nyaka ne wɔ ke ɔghoko mmik.

⁶ “Nkɛ bo mándánj wɔ, bo abhen ɔyábhé fá amik ɔchyé me. Báchí bó bhe, ne wɔ ke ɔchyé me bhɔ. Bábháré eyonj eye. ⁷ Néne bárinj be yɛntiki enyinj ene mbónj, éfú chí ntá ye. ⁸ Ngátí bhɔ menyinj ebhen ɔchyé me be ngati bhɔ. Báká ne me, ne bárinj ye tetep be mfu chí ntá ye. Mánoko nkwo be wɔ ke ɔtó me. ⁹ Nchí nɪkmuet ɛti yap. Mpú nɪkmuet ɛti mmik nkem. Nchí nɪkmuet chí ɛti bo abhen ɔchyé me mbɔnyune bó báchí bó bhe. ¹⁰ Bóbha mankem chí abhe, ne abhe chí abha. Ne bó ké nepém enap nekú bo mángó kenókó eka. ¹¹ Néne, mpɛt mpú fá amik, ke bó bábhuet are. Nchí twɔ ntá ye. Eta! Wɔmbɔnj mmú ɔchí Nyánj, kém bó ne betanj ebhe, betanj ebhén ɔchyé me be mambak mbɔ mmu amɔt, nkúbhé mbɔ enyú wɔ ne me sechi mmu amɔt. ¹² Mpok nchí ne bhɔ, nkém bó sayri ne betanj ebhen béchí ndú nnyén ena, nnyén enen ɔchyé me. Nkem bó, ne yɛ mmu wap amɔt abhiki nem ebhi, ébhíki fuet chí ane ábhónj nyaka ménem, bé enyinj ene básinjí émfú tetep. ¹³ Néne, nchí twɔ ntá ye, ne nchí rɛm menyinj ebhen ndú mpok mbuet fá amik, bé manják ama ámbák ne bhɔ. ¹⁴ Ngátí bhɔ menyinj ebhen ɔchyé me ngati bhɔ. Ɛti yɔ, mmik apap bhɔ mbɔnyune bápú bó mmik ane, nkúbhé mbɔ enyú mpú mmú mmik. ¹⁵ Mpú nɪkmuet bé ɔmféré bhɔ fá amik, ke chí bé ɔnkém bó be mbámba áké kɛ bhɔ yɛnyinj. ¹⁶ Bápú bó mmik nkúbhé mbɔ enyú mpú mmú mmik. ¹⁷ Sɔt tetep kɛ bó mámbák nyánj. Eyonj eye echi tetep. ¹⁸ Nkúbhé mbɔ enyú ɔtó me fá amik, nó ké nchí to bhɔ amik. ¹⁹ Ne ɛti yap, nchye mmuet ntá ye bebhak nyánjá bé bó nkwo mankway bebhak nyánjá tetep.

²⁰ “Mpú nɪkmuet chí ɛti bakonjo abhen bóbhɔ, ke ɛti bo abhen bághòk menyinj ebhen bó bátɔnj, mánsikinti ne me nkwo. ²¹ Nchí nɪkmuet bé bó mankem mámbák mbɔ mmu amɔt. Etaya, mɛnɪkmuet be nkúbhé mbɔ enyú ɔbháre mmuet ne me ne mbát mmuet ne wɔ, bó nkwo mámbát mmuet ne bhese bé mmik ánkway ménóko be wɔ ke ɔtó me tetep. ²² Nchye bhɔ nkúbhé betanj ebhen ɔchyé me, bé bó mámbák mmu amɔt, nkúbhé mbɔ enyú wɔ ne me sechi. ²³ Chɔnj mbak ne bhɔ nkúbhé mbɔ enyú ɔchí ne me, be sayri sayri, mándɔp chí mmu

amot, bé mmik ankway berinjì be wò ke ótó me, ne bé okon bó mbonyu ókón me. ²⁴ Eta, mēyán be bó nkwo, bõ óchýé me mámbák ne me ndú nebhuæt ane menchí, bé mángó kenókó eken óchýé me mbonyune okon me te mpok óbhíkí re ghoko mmik. ²⁵ Eta, wò mmu óchí chak, bõ mmik bábhíkí rinjì wò, ke ndinjì wò, ne nkwo wa ane baringjì bé wò ke ótó me. ²⁶ Nkwa bó mándinjì wò, ne chon ndak ambi bekwa no, be bo mankonjì bati nkúbhé mbonyu ókón me, ne be mémbák amem bati ayap.”

18

Bákém Yesu

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

¹ Yesu ánáńá nókó menikmæt enyu eyo, afa ne baghokó bhi, bákinjì mónyen ane bábhinjì be Kídrón. Mónki áchí nyaka are ane yí achwe amem ne baghokó bhi. ² Júdas mmu átí yì arinjì nkwo ebhak eyo mbonyune Yesu ne baghokó bhi bátemeri nokó nyaka are. ³ Júdas asot eká batemé nenu ne mbok babhabheri abhen ekerákap abhen bóhati bachiákap ne bõnkwo Fárisi bátó. Bó mankem barok are ne berónó ne menyinjì nenu amo. ⁴ Yesu arinjì yéntiki enyinjì ené ébhónó béfákári ne yí. Afú ndú nkwo baghokó bhi, atén mmæt ambi arem be, “Agha báyan?” ⁵ Bákéme yi be, “Yesu mmu Násáret.” Yesu arem be, “Ghó mé ne.” Júdas mmu átí yì abhak aré téé ne bhó. ⁶ Mpok Yesu aghati bhó be, “Ghó mé ne”, bárók ne nsem ne nsem bákwénti amik. ⁷ Yesu apet abhép bhó be, “Aghá báyan?” Bárém be, “Yesu mmu Násáret.” ⁸ Yesu akeme bhó be, “Ngátí bhe be chí me. Mbák ye me ke báyan, dõ ká bakońo bha abhen mandok.” ⁹ Arem no, bé enyinjì ene yì áréme nyaka be, “Ndu bo abhen óchýé me mbíkí nem ye amot,” emfu tetep. ¹⁰ Símun Píta mmu achi ne akparenja amæt, agwop akparenja wu ndú kénkwóp, kpót atú nsem Múńgo bachiákap Mandem chwát aguer amik. Nnyén nsem ere nebhak be Málkos. ¹¹ Yesu aghati Píta be, “Kemé akparenja ywe amem kénkwóp. Nké nyu nkóp esonori ane Eta áchýé be me nyu ke?”

Básót Yesu bárók ntá Anas

¹² Múnti batemé nenu asot eká batemé nenu eyi, bárók, bákém Yesu bágwót. Babhabherí ekerákap Mandem bábhák ne bhó. ¹³ Báyanmbi bárók ntá Anas, chí ngoré Káyfas. Káyfas abhak múńgo bachiákap Mandem ndu mmie eno. ¹⁴ Yi ke áchýé nyaka maníé ntá bo Israel be, “Eri be mmu amot ángú éti bo mankem.”

Píta arem be abhíkí rinjì Yesu

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵ Símun Píta ne nkonjo Yesu achák béré konjo Yesu. Ndú nkonjo Yesu achák wu achi mmú ane múńgo bachiákap arinjì sayri, yí akonjo Yesu kpát arók achwe amem senta múńgo bachiákap. ¹⁶ Píta ate nefi ndú nyú-ebhá. Eká nkonjo achák wu, ane múńgo bachiákap arinjì apetnsem nefi, arem kapi ne ngosón ane áchí anyúbhá. Asot ye Píta áchwé amem ne yi. ¹⁷ Ngosón wu no ábhábhəri nyú-ebhá abhép Píta be, “Pú wò nkwo óchí nkonjo mmú-ne?” Píta akeme be, “Mpú ne yi.” ¹⁸ Mbúép áchí nyaka mpok yo. Eká baké betik abhen múńgo bachiákap ne babhabherí ekerákap báfyé ngo ndu nntó bakiri, báté bághábhəri mángwák nokó ngó wu. Píta nkwo arók ate ne bhó angwaka nokó ngo.

Múńgo bachiákap Mandem are bhép Yesu menyinjì

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

19 Mũngo bachiákap abhép Yesu ɛti bakoŋo bhi ne ɛti menyiyi ebhen yi átòn bho. 20 Yesu akeme yi be, “Ndem menyiyi kponɔroŋ ntá bo mankem. Ntón bo amem bekeré nenikimuet ne amem ekerákap mpoknkem ndũ mban ene bo Israel báchèm arɛ. Mbíki rem yenyiyi bhésé bhésé.” 21 Ndak yí ɔbhép me menyiyi? Bép bo abhen bághókó menyiyi ebhen ndémé. Bép bó mángátí wɔ. Báríni menyiyi ebhen ndémé. 22 Yesu áréme nókó nɔ, mbabheri ekerákap amot ane áchí aré téé, adɛp Yesu ne awó arem be, “Kwáé, enyu eyo ke ɔrèm kepí ntá mũngo bachiákap Mandem-ɛ?” 23 Yesu akeme yi be, “Mbák ndem enyiyi ené épú chak, ghatí me yɔ. Ke mbák ndem enyiyi ene echi chak, ɔdɛp me ndáká yí?” 24 Afɔ ke Anas átó Yesu ne ngem amo ntá Káyfas, mũngo bachiákap.

Píta apɛt rem be yi abhiki riŋi Yesu
(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Simun Píta abhúét nyaka téé, angwaka nɔkɔ ngo. Mbok bo abhen bachi arɛ bábhép yi be, “Pú wɔ nkwó ɔchí nkoŋo ywi?” Píta atañ, arem be, “Cháá, mpú ne yí” 26 Mmáɔ betok amot ane mũngo bachiákap abhak aré. Atú mómayi ké Píta ákpóré nyaka. Yí wu abhép Píta be, “Pú ngɔ nyaka wɔ amem mónki ne yí?” 27 Píta apɛt atañ. Témte wu, nném nkok akók kɔkɔrókɔ.

Bárók ntá Páilet ne Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

28 Básót ye Yesu ɛket Káyfas betí beti bárók ndũ senta góbbhanɔ ne yi. Góbbhanɔ abhak mmũ Rom. Babhɔŋɔ bo Israel kechwe ndu áchá góbbhanɔ. Ebbé yap érèm nyaka bé mbák mmu Israel ánwé ɛket mmu ane ápú mmu Israel, apú bhák pépép besí Mandem. Ndu báyan nyaka menyie Epá Nekini, bó keyan bébhak ne bakwap besí Mandem. 29 Ekú Páilet afú amem senta ywi arək atemeri bhɔ nefi, abhép bhɔ be, “Ntiki enyiyi mmũ-ne akú?” 30 Bákéme yi be, “Mbɔ mmũ ne apú nkɔ bebú, mbá sébhíki twɔ fá ntá ye ne yi.” 31 Páilet aghati bhɔ be, “Sot ka yi be bé babhɔŋ mántán manyé yi békɔŋo ebhé eyeka.” Bákéme Páilet be, “Ebbé ébhíki chye bhese betan betán manyé mmu, kpát sénchye eyɔŋ be mangway yi.” 32 Ɖfákári enyu eyo be enyiyi ene Yesu áréme nyaka ndu betan enyú newú yi ábhɔŋɔ bégu emfu tetep.

33 Páilet apɛt achwe amem áchá ywi. Abhini Yesu abhep yi be, “Wɔ ke ɔchí Mfɔ bo Israel?” 34 Yesu akeme yi be, “Ndak ané ɔbhébbhé me, áfu chi wɔmbɔŋ anti ke bo báchá k ké bághátí wɔ wu ɛti ya?” 35 Páilet akeme be, “Ɖkáysi be nchí mmu Israel? Bɔ ɛtok eye ne bɔbati bachiákap Mandem ke bákem wɔ batwɔ ntá ya ne wɔ. Mbɔŋ enyiyi ene ɔkú chí yí?” 36 Yesu akeme yi be, “Kefɔ eka kébhíki fu fá amik. Mbɔ kefɔ eka kéfu chí fá amik, mbɔ bɔbha mánu be báké kem me manchye ntá bo Israel. Ke, kefɔ eka kébhíki fu ndú mmiki ne.” 37 Páilet abhep yi be, “Nɔ ɔchí mfɔ?” Yesu akeme yi be, “Ɖrem be menchí mfɔ. Ɖti eyo ke bábhé me, ne ɛti yɔ ke ntwɔ fá amik beghati bho tetep Mandem. Yéntiki mmũ ane ákɔŋo tetep Mandem, áta batú béghok enyiyi ene mɛrèm.” 38 Páilet abhép Yesu be, “Tetep chí yí?”

Páilet akpót manyé be mangway Yesu
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15)

Páilet áréme nókó nɔ, arɔ Yesu apɛt afú nefi ntá bo Israel aghati bhɔ be, “Mbíki gho ébɛptí enyiyi ene yi akú. 39 Ke epin eyeka étɔŋ bé yéntiki mmíé, mpok Epá Nekini, mban berɔ múkenɔŋ amot ane báyan mando yi andok. Báyan mámféré Mfɔ bo Israel amo, yí ándókɔ?” 40 Bápét babik be, “Puyɛ mmũ-ne, feré chí Barábas. Barábas achí nyaka ngébbhé ntantaŋ.”

19

1 Páilet achyε ye eyɔŋ be mánsót Yesu manden ne ékpá. 2 Batemé nenu básót bōbatábhénok abhen báchi nsense, máni ntá bábáy yi anti, barem be chi nta kefo. Básót nkú chu bafyé yi amæet, bárem be chí ayi nkú kefo. 3 Bábho berɔŋ ntá yi máŋkɔ nɔkɔ yi be, “Acha mfo bo Israel, kenókó kéchi eke eta!” Ndu bārēm nɔ, manchye nɔkɔ yi nsáp besí. 4 Páilet apet arɔ áchá ywi afú nefi ntá bo Israel arem be, “Ghok ka, nchi ntwó nefi ne ye ntá yeka be mándiŋi bé mbíki gho ebépti enyiŋ ene ye ákú ene éyàn be mángwáy yi.” 5 Yesu afú ye, arak ne ntá kefo nsense yo anti, ne nkú chú yo amæet. Páilet arem ntá yap be, “Yiŋí mmü yweka nɔ!” 6 Bōbati bachiákap ne babhaheŋi ekerákap bághó nókó yí, bábho bebik mándeme nɔkɔ be, “Dem mángó yi ndü ekotákátí! Mángó yi ndü ekotákátí!” Páilet arem ntá yap be, “Bé babhɔŋ mánsot yi mángó ndü ekotákátí, mbíki gho ebépti enyiŋ ene ye ákú ene éyàn mángwáy yi.” 7 Bo Israel, bákéme ye be, “Sébhɔŋ ebhe, ne bekoŋo ebhe yo, abhɔŋ bégu mbonyune ákú mmæet yi Mmɔ Mandem.” 8 Páilet ághókó nókó beyɔŋ ebhen, becháy bépét bekem yi becha. 9 Apet achwe amem áchá abhep Yesu be, “Étok ene ófú are chí ene?” Ke Yesu abhíki keme ye eyɔŋ. 10 Páilet arem ye ntá yi be, “Ópú keme me yé eyɔŋ? Óbhíki riŋi be mbɔŋ betan berem be mándó wɔ mándó, ne mbák ndém be mángó wɔ ndü ekotákátí, bágó?” 11 Yesu akeme ye be, “Mandem ke áchyε wɔ betan. Mbo épú nɔ, mbɔ óbhɔŋ betan amfay ya fá? Nɔ ke echi be bebá mmu ane ákémé mé áchyε ntá ye, béchá ebhe.”

12 Páilet ághókó nɔkɔ nɔ, abho beyan mbi beferε Yesu amɔ. Ke bo Israel bārók chí ambi bebik be, “Mbák óndó mmü-ne ándók, nɔ ópú mmæere Mfo Rom! Mmu ane ārēm be áchí Mfo, chí mmü ane ánu ne Mfo Rom be ambak ndü mmæet eyi!” 13 Páilet ághókó nókó beyɔŋ ebhen, asot Yesu afú ne ye, achakɔ ndü enok ntaŋá manyé, nebhaet ane bábhɔŋi ndu eyɔŋ bo Israel bé Gabáta. Nó chí, nebhaet batáy batay.

14 Égháká nókó nkárénká byo ne epay ndü nywɔp enen bátòŋti mmæet menyie Epá Nekiŋi, Páilet arem ntá bo Israel be, “Yiŋí ka Mfo yweka ne!” 15 Bábho bebik mándeme nɔkɔ be, “Dó mángwáy yi! Dó mángwáy! Dem mángó yi ndü ekotákátí!” Páilet arem be, “Ngó Mfo yweka ndü ekotákátí?” Bōbati bachiákap bákéme be, “Mfo amot ke sébhɔŋó, ne chí Sisa.” 16 Páilet ásót ye Yesu achyε ntá yap be mándak mángó yi ndü ekotákátí.

Bágó Yesu ndü ekotákátí
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

17 Básót ekotákátí ene bábhɔŋó bego Yesu are báchyε yimbɔŋ ámpókó. Apɔkɔ kpát bārók bágháká ndü ebhak ene bábhɔŋi bé Golgóta, nó chí “Nebhaet Enkónti.” 18 Aré, bágó Yesu ndü ekotákátí. Bágó bo báchák nkwo bati apay, yéntiki mmu wap ndü eyi ekotákátí, amot ebhe awónem Yesu, achák ebhe awoghɔ. 19 Páilet nkwo arem básíŋ enyiŋ ndü ebhókónok bábhát ndü ekotákátí, amfay ntí Yesu. Básíŋ amɔ ábhák be, “Yesu mmu Násáret, Mfo bo Israel.” 20 Básíŋ amɔ achí nyaka ndü beyɔŋ etok berat, ndü eyɔŋ bo Israel, ne ndü eyɔŋɔ Latin, ne ndü eyɔŋɔ Grik. Ne nebhaet ane bágó Yesu ndü ekotákátí abhak kékwót ne etok egɔ. Éká, beyá bo Israel bápáy basíŋi mɔ. 21 Bōbati bachiákap bārók ntá Páilet barem be, “Óké síŋ be, ‘Mfo bo Israel.’ Síŋ chí be, ‘Mmü-ne arem nyaka be achí Mfo bo Israel.’” 22 Páilet akeme be, “Enyiŋ ene nsíŋi nnán nsíŋ.”

²³ Batemé nenu bágó nókó Yesu ndü ekotákátí, básót nden eyi bákóre ndü baru anwi, yéntiki mmu wap asot ndu amot. Ke érap nkú amot. Nkú yo abhak nténden nemot enen báyéme yéntiki neku eni befú amfay bégháka amik, kekpoti yó yé ebhak. ²⁴ Eka béré rem ne bati be, “Séké dakati nkú ane. Séngwép chí ebháná, séngó mmu ane ábhónó besot yo.” Efákári enyune be enyiy ene Ekáti Mandem éréme émfú tetep. Nó chí, basíñ amen árem be, “Básót nden aya bákóre. Bágwép ebháná béríñi mmu ane ábhónó básot nkú aya.”

²⁵ Batemé nenu bákú nò. Nnò Yesu abhak téé kékwót ne ekotákátí, ne manó máyi, María, ngoré Klopas, ne María mmó etak Mágdala. ²⁶ Yesu ághó nókó máyi ne nkoño ane yi ákónó téé kékwót, arem ntá máyi be, “Mmá, ghó móywe nò!” ²⁷ Arem ye ntá nkoño wu be, “Ghó máye nò!” Ne bebho ewak eyo nkoño wu asot nnò Yesu arak eket eyi ne yí.

Yesu agú ndü ekotákátí

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.44)

²⁸ Menyiy ebhen menkem befúéré nókó, Yesu aríñi be betik ebhi memay. Ndu beka be enyiy ene echí amem Ekáti Mandem émfú tetep, arem be, “Manyiep ákwak me.” ²⁹ Ejó mmém amen ánen echí nyaka are téé. Básót ekuchá fofok bágwót antí ntábhénok ene bábhíñi be haysop, bátáp ndü mmem mò básá yi anyu. ³⁰ Yesu asók mmém mò, arem be, “Betik ebha mémay.” Akéep emi, arò nepém eni nendok.

Báyém Yesu ambeápak ne nekoy

³¹ Nywop ntóntí bo Israel nékwáy. Beka ye bé erene ngú éké rop amfay ekotákátí ndü nywobhé neywémuet bo Israel, bárók babhep Páilet be ányhé betan mánisépti bekek ebhap, mámféré bhò ndü bekotakati. Nywop neywémuet enò nébhak nywop negho. ³² Eka batemé nenu bárak, básiépti bekek mmü mbi, básiépti bekek anefú. ³³ Ke bágháka nókó amuet Yesu, bágho bé anán agu, bó kesyepti bekek ebhi. ³⁴ Ke ntemé nenu amot asot nekoy ayem Yesu ambeápak. Témté wu, manon ne manyiep abho befú. ³⁵ Mmü ane ághó nyaka ndu efákári ké ágháti bhese ne enyiy ene yi árem echí tetep. Aríñi be árem chí tetep be be nkwo mánsikinti ne Yesu. ³⁶ Efákári enyu eyo bé enyiy ené echí amem Ekáti Mandem émfú tetep. Nó chí, enyiy ene básíñi nyaka be, “Yé eghap eyi émot bápú syep.” ³⁷ Ne Ekáti Mandem epet érem ndü nebhuet áchák be, “Chón bo mámpkòk yi ane báyéme.”

Bábhéme Yesu

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

³⁸ Etaré nókó, mmü amot átwó. Aká nnyén be Joséf. Abhak mmü etak Arimátia. Achí nyaka mmu ane ákono Yesu. Acháy nyaka bo Israel ndu yi achí nkoño Yesu. Afuét arak ntá Páilet bhésé bhésé, anikmuet be Páilet ando yi ámféré mmuet Yesu ndü ekotákátí. Páilet achye yi betan beka nò. Joséf arak ye, aferé mmuet Yesu ndü ekotákátí. ³⁹ Nikodémós mmu áronó nyaka begho Yesu ne beti ewak émot, abhak nkwo ne Joséf. Yí, Nikodémós arak ne babhé amen bábyok amuet ngu bé áké chónó. Babhé méré abhak nchópti myrrh ne álos. Akway nyaka bebhak mbo kilo besa bepap nsem byo ndü menwop ebhi. ⁴⁰ Joséf ne Nikodémós báféré Yesu ndü ekotákátí, básót bésyénden ne babhé amò aré, mánép yi bekoño epin bo Israel. ⁴¹ Mónki áchi nyaka ndü nebhuet ane bágó Yesu ndü ekotákátí. Nnem nekò nébhák are enen bábhíki re bheme yé ngú amot amem. ⁴² Tëndu nywop enò néchí nyaka chí nywop enen bo Israel báká

ntonṭi béchwe ndũ nywɔp neywɛmɛet enap, ne mbɔnyune nnem enɔ nébhiki sap nyaka nekɔ, Joséf ne Nikodémɔs bárók bábhéme Yesu are.

20

Yesu apɛtnsem ndũ nepém
(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

¹ Nywɔp neywɛmɛet bo Israel néfɛéré nókó, María mmɔ etɔk Mágdala afa ne neyinywɔp arɔk ndũ nnem Yesu. Aghó bé mánáj bábiñjírí ntay enen nechi anyũ nnem báferɛ. ² María afa ye arɔk ntiét ntiét ntá Símun Píta ne nkoŋo Yesu áchák ane Yesu ákónj nyaka, arem be, “Báferé Yesu Acha ndũ nnem ne sébhíkí riñi nebhɛet ane bárónj bábháré yi.” ³ Píta afú ye ne nkoŋo anefú wu, báfá, báré rɔŋ ndũ nnem. ⁴ Báre rɔŋ ntiéntiet, ke nkoŋo anefú wu ajet acha Píta. Ayambi aghaka ndũ nnem. ⁵ Akuri amík. Asá nókó amík awu amem, aghó bebhók ésienden are ke ake chwe amem. ⁶ Símun Píta mmu ákónj yi ansem áchwóbhé nókó ndũ nnem, afúet, arɔk amem, aghó bebhók ésienden ebhɔ are bháré. ⁷ Aghó nden ane mánébhé nyaka ntí Yesu ne yo nkwo. Ne nden eyɔ ebhak aywi nebhɛet kekúrí nenep. ⁸ Ke nkoŋo anefú wu ane ayambi áchwóbhé ndũ nnem achwe amem nkwo, aghó ne amík, anoko. ⁹ Kpáte mpok yo, bó bábhiki re jwi nyaka mmem ndũ enyinj ene Ekáti Mandem éréme bé Yesu abhɔŋ bepetnsem ndũ nepém. ¹⁰ Bakoŋo Yesu bhɔ bápɛtnsem ndũ beket ebhap.

Yesu abhesi ntá María ane etɔk Mágdala
(Mt 28.9-10; Mk 16.9-11)

¹¹ Ke María ate nepaka nnem andi nɔkɔ kebhɔ, ne ené yí ábhúet bedi, akuri amík, aguép amík awu amem nnem. ¹² Aghó boángel Mandem bati apay chókó ne nden pépɛp amɛet ndũ nebhɛet ane bábháré nyaka Yesu. Amat ebhak ndũ nebhɛet ntí ywi achi nyaka. Achák ndũ nebhɛet bekek. ¹³ Bárém ntá María be, “Mmá, ðdi yi?” María akeme bhɔ be, “Chi éti báferé Acha bárɔŋ ne yi, ne mbíkí riñi ebhak ene bábháré yi.” ¹⁴ Arémé nókó nó, ayibhiri mmɛet aghó Yesu téé, ke yi kerinj be chi yi. ¹⁵ Yesu arem ntá yi be, “Mma, ðdi yi? Jyàn agha?” Ndũ María ákáyí bé chí mmu ane áyinj nki, arem ntá yi be, “Eta, mbák óféré yi, ghati mé ebhak ene óbháré yi bé ndók nsɔt yí.” ¹⁶ Yesu arem be, “María!” María ayibhiri mmɛet arem ndũ eyɔŋ bo Israel be, “Rabóni!” [Nɔ chí “Ntɔŋ”]. ¹⁷ Yesu arem ntá yi be, “Kékem me, mbɔnyune mbíkí re rɔŋ amfay ntá Etaya. Ke dók ntá bɔmaya ghati bhɔ bé mɛpetnsem ntá Etaya, ne etayeka. Ntá Mandem awa, ne Mandem ayweka.” ¹⁸ María mmɔ etɔk Mágdala arɔk aghati bakoŋo Yesu be, “Ngɔ Yesu Acha.” Ne aghati bhɔ menyinj ebhen Yesu aghati yi.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

¹⁹ Egháká nókó beku ndũ nkúbhé nywɔbhé neywɛmɛet enɔ, bakoŋo Yesu bábhak amem eket émɔt ne babbhinywɔp femfé ndu báchay bóhati bo Israel. Yesu arɔk ate bó beší, arem be, “Kpák ámbák ne bhe.” ²⁰ Arém nókó nɔ, atɔŋ bo amɔ yi ne mbeápak eyi. Bakoŋo abhi bájwí ne manák ndu bághó Yesu Acha. ²¹ Yesu apɛt arem be, “Kpák ámbák ne bhe! Nkúbhé mbɔ enyũ Etaya átó me, ke nchí tó be.” ²² Yesu arémé nókó nó, afép bhɔ ýyú, arem be, “Dɔ ka Efónó Bedyere ámbák ne bhe. ²³ Mbák mámfónjóri mmu bebá ebhi, Mandem nkwo áfonjori yi. Mbák bábhiki fonjori bebá mmu, bérɔp yi anti.”

Tómás arem be mbák yi akhíkí ghɔ Yesu amík apú noko

²⁴ Nkoño Yesu amət ndü abhen bati byo ne apay, ane áká nnyén be Tòmás, nò chí efák, apú nyaka ne bati, mpok Yesu átwó. ²⁵ Tòmás átéméri nókó bhò, béré ghati yi be, “Séghò Yesu Acha.” Ke yi akeme bhò be, “Kpáte ngó ne amík bebhé-mpí yi amò, nták bhò ne senòh awò, mbát awò ndü tambe ywi mpú noko.”

²⁶ Efééré nókó manywòp ánen, bakoño Yesu bápét babhak anywòp ndü nebhuet amət. Tòmás abhak ne bhò. Babhinywòp ábhák femfé, Yé nò, Yesu atwó, ate nenti enap, arem be, “Kpák ámbák ne bhe.” ²⁷ Arem ye ntá Tòmás be, “Tók berìh ebhen bechi ndu amó ya ne kenòhámò eke ghò. Sá awó fá ndü tambe wa. Képerε makati. Bák mmu ane ánòko!” ²⁸ Tòmás akeme yi be, “Acha ne Mandem awa!” ²⁹ Yesu arem ntá yi be, “Onókó mbonyune óghó me ne amík? Eri echa ntá bo abhen mánòko yèndu bábhíkí ghó ne amík.”

Nti ane Jñn ásinjí ekáti-ne

³⁰ Yesu aká nyaka beyá menyinjí maknkay béchák besí bakoño bhi, ebhén bábhíkí sin amem ekáti ene. ³¹ Básìh menyìh ebhen béchí amem ekáti ene be menkwak be mánókó be Yesu ke achi Mperεε Mandem afyé nyaka bariεp be áto, Mmò Mandem. Ne bé ndü mánókó yí, mámbòh nepém ndü nnyén eni.

21

Yesu abhesi ntá bakoño bhi

¹ Ètaré nókó, Yesu apet atòh mmuēt ntá bakoño bhi. Ndòh yò, ebhák chí nepaka Manyu Tibérias. * Ségó enyü yi atòh nyaka mmuēt ntá yap. ² Símun Píta ne Tòmás ane bábhìhì be efák, ne Natániel ane áfú Kána atú Gálili, ne bò Sebèdi bati apay, ne bakoño Yesu báchák bati apay bachi nyaka ndü nebhuet amət. ³ Símun Píta arem be, “Mèròh anyén ne ási.” Bakoño Yesu báchák bárém be, “Séròh ne wò.” Bó bárók básót áchwí, béré gháp anyén amem áchwí wu beti menkem ndu bekem nsi, ke yènyìh bóke kém.

⁴ Ndu mbanj ákànari, Yesu ate nepakányén. Yé nò, bakoño bhi kerìhì be chí yi. ⁵ Yesu arem ntá yap be, “Bòbha, bákem nsi?” Bákéme yi be, “Ae.” ⁶ Aghati bhò be, “Guép ká asi ebhe awónem áchwí, chòh mánkém nsi.” Báguép asi ebhe awónem. Beyá nsi ekwen, kpát échá bhò beyá beyá nkáp ebhi. ⁷ Nkoño ane Yesu ákónh nyaka arem ntá Píta be, “Chí Acha!” Píta ághókó nókó be chí Yesu Acha, asot nden ayi afyé amuēt, adók, akwen amem manyu. Aféré nyaka yò amuēt ndu beká betik. ⁸ Ke bakoño abhen báróbhé amem áchwí béré nok bekoño yi angòkonyén, mánja nòko beyá nkáp ane ajwi nò ne nsi. Nebhuet ane báfú béròh angòkonyén ke sap. Abhak mbò bayat besa betay.

⁹ Bákó nókó ebhi baghò ngo ane bábháyti ne bakiri. Nsi ebhak are. Bret nkwo abhak are. ¹⁰ Yesu arem be, “Twó ká, ne mbak nsi eyò nó bákémé.” ¹¹ Píta arak ndu áchwí, aya beyá nkáp, akó ebhi ne wu. Ajwí ne nsi eghe ebhak besa tándrámət nsem byo ne érat. Ke yèndu nsi eyò éyá nó, ási kedakati. ¹² Yesu arem ntá yap be, “Twó nyíé ká nenyíé.” Ke yé nkoño amət kemò bebhep yi be, “Ochí agha?” Bárìhì be chí Yesu Acha. ¹³ Yesu asot brét achye bhò. Aká enyumət ne nsi. ¹⁴ Ndòh ayò abhak ane ajwí erat ené Yesu átòhòh mmuēt ntá bakoño bhi, bebho ndü mpok ane yi ápérènsen ndü nepém.

Yesu aya Píta amuēt

¹⁵ Mányíe nókó nenyíé, Yesu arem ntá Símun Píta be, “Símun, mmò Jñn, okòh me óchá menyìh ebhen-ε?” Símun akeme be, “Ée, Acha, orìhì bé nkòh wò.” Yesu

* **21:1** Nkúbhé Manyu Gálili ke bábhìhì nyaka bé Manyu Tibérias.

areḿ be, “Ne bōbághōmén ayá.” ¹⁶ Béjwí ndōñ epay, Yesu areḿ be, “Símun, mmḥ Jñn, okōñ me?” Símun akeme be, “Ee, Acha, oríní bé nkōñ wō.” Yesu areḿ be, “Babheri nako bāghōmén aya.” ¹⁷ Béjwí ndōñ érát, Yesu areḿ be, “Símun, mmḥ Jñn, okōñ me?” Píta abé nti mbōnyune Yesu ábhēp yí enyññ ere émōt ndōñ érát. Ekē, aghati Yesu be, “Acha, oríní yēntiki enyññ, oríní bé nkōñ wō.” Yesu areḿ be, “Ne bāghōmén aya.” ¹⁸ Tetēteḗ, mpok óchí esakámu, ore gwōt mmuet, óndak yēntiki ebhak ene ókónó. Ke mpok ókókó, chōñ óñjonñ ámó amfay, mmu achák amfyē wó nden amuet, ansot wō andak ebhak ene óbhíkí kōñ beḗññ.” ¹⁹ Yesu areḿ nō beḗññ enyññ nēwú enen Píta ábhōñó bégu ndu bechye Mandem kenókó. Yesu areḿ ye ntá Píta be, “Konó mé.”

Yesu ne nkoño ywi achak

²⁰ Píta ayibhiri mmuet aghó nkoño ane Yesu akónó ndu akōño bhó ansem. Nkoño wu ke ághókó nyaka amuet Yesu mpok mányìè nenyíé, ne yí wu ke ábhébhé nyaka Yesu be, “Acha, agha áti chōñ wō?” ²¹ Píta ághó nókó yí, abhēp Yesu be, “Acha, ná ne ane?” ²² Yesu areḿ be, “Mbák mēyanñ bé yí wu ambak nepém te mpetnsem, eyo éyíñí wó ná? Konó mé!” ²³ Enyññ ene Yesu árémé, étáká nenti bōnkwo be nkoño Yesu wu abhíkí bhōñ bégu. Ke, sayri sayri, Yesu abhíkí ghati nyaka Píta be Jñn apu gú. Areḿ chi be, “Mbák mēyanñ be yí áké gú té mpetnsem, eyo éyíñí wó ná?”

²⁴ Nkoño Yesu wu ke ághàti bhese menyññ ebhen, ne yí ke ásíní bhō amik. Ne séríní bé enyññ ene yí árēm echi tetēḗ.

Ngwéntí kēpí

²⁵ Yesu akē nyaka beyä menyññ bechak. Mbō básínñ bó menkem amik émōt émōt, nkáysí bé mbē mmik nkem ajwí ne bekáti, kpáte mbak andōp.

Εκάτι Betik Bōnto

Bariep bēto Efónó Bedyere

¹ Eta Tiófilos, ndü ekáti eya ene mbi, nsij eti menyij menkem ebhén Yesu áká ne ebhen yi atōnō bebho mpok yi ábhó betik ebhi fá amik, ² kpat bégháka nywōp enen Mandem áká yi akó amfay. Apére ko amfay, Efónó Bedyere aká yi angati bo abhen yi ayabhe be mámbak bōnto bhi menyij ebhen bō babhōnō beká. ³ Mpok yi apensesem ndü nepém, atōn mmuet ntá yap ndü beyá ndōn ndü manywōp besa beyay. Bághó yi kroñorōñ enyu ené bápú kway memakati be, sayri sayri, apetnsem ndü nepém. Apet nyaka nsem ndü nepém antōñ nōko Eyōñ Mandem beká bo mándinjí enyū Mandem ábhák ne bho mbō Mfō wap. ⁴ Mpok yi ábhuet ne baghókó bhi aghati bhō be, “Báké fá Yerúsalem. Chókó ká non akap ané Eta afyé bariep bétó mbō enyū ngátí bhe. ⁵ Jōñ ájwiti nyaka bo ne manyier, ke ndü mpáy manywōp, chōñ Mandem anjwiti bhe ne Efónó Bedyere.” ⁶ Mpok Yesu achi ne bōnto bábhép yi be, “Acha, chōñ ónsot kefō Israel ónkeme ntá yesē bo Israel ke?” ⁷ Yesu akeme bhō be, “Bábhíkí bhōñ berinjí mpok ane Eta afyé be menyij ebhen memfakari. Eta mmu afyé mpok ndü betañ ebhi ke árinjí. ⁸ Chōñ Mandem anchye bhe betañ mpok Efónó Bedyere atwó ntá yeka, mámbak ye batísie bha amem Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ne atú Samária, ne ndü mmik nkem.”

Mandem aká Yesu akó amfay

(Mk 16.19-20; Lk 24.50-53)

⁹ Yesu árémé nókó nō, Mandem asot yi apetnsem amfay. Báte mánjinjí nōko yi ndu árōñ. Nebhán nékúti yi, bō keperē ghó yi. ¹⁰ Baré yinjí gbókós ndü yi árōñ amfay. Bápere ghō, bo bati apay ne nkú pépép amuet báté kekwtō ne bhō. ¹¹ Barem be, “Bé bo Galili, ndáká yi bachi afō téé mánjinjí nōko awu amfay? Chōñ Yesu mmu árō be arōñō amfay, ampetnsem nkúbhé mbō enyū bághó yi árōñ amfay.”

Matias asot epok Júdas

(Mt 27.3-10)

¹² Bōnto Yesu barō ye Njie Menok Olif bápētsem Yerúsalem, nekō enén nechi mbō kilómēta amōt. ¹³ Báchwóbhé nókó aré, bákó amfay ndu móket amōt amem ekerémfáy ane bō báchōko nyaka are. Bōnto bhō babhak Pita, ne Jōñ, ne Jems, ne Andru, ne Filip, ne Tōmás, ne Batolómio, ne Mátiō, ne Jems mmō Alfeyōs, ne Símun ane achi nyaka ndü nkwō bo abhen mánú eti etak eyap, ne Júdas mmō Jems. ¹⁴ Bō mankem babhak eyōñ émōt. Báchyé mmuet ndü nenikímuet nebhuēt amōt chechem ne mbok bakoñō Yesu abhen baghoré, ne María nno Yesu, ne bōmáyi abhen babhakanem.

¹⁵ Ewak émót ndü manywōp eyō, bakoñō Yesu bákém echeme. Bábhák bati besa betandat. Are, Pita afate arem be, ¹⁶ “Bōma, menyij ebhen básinjí amem Ekáti Mandem eti Júdas mmu ákwáká bo mankem Yesu bebhōñ nyaka befū tetep. Nō chí menyij ebhen Efónó Bedyere áká nyaka Mfō Debhít ándinjí ne arem be bebhōñ befakari. ¹⁷ Yí Júdas achi nyaka ndü nkwō ywesé ndu Yesu áyábhé yi be anka betik ne bhese.

¹⁸ “Júdas atí nókó Yesu, asot nkáp manōñ ané báchyé yi aku ekpókó mmik. Ne ndü ekpókó mmik eyō, yimbōñ akwén kébheri menie bésén, mántep árōri

amik, agú. ¹⁹ Bó mankem abhen báchi amem etok Yerúsalem bághók ndak ane áfákári. Eká bábhó bébhini nebhéerémik wu ndü eyonótok eyap be Akeldáma, nó chí mmikí manon.

²⁰ “Echi mbó enyü Mfó Debhít asini amem Ekáti Bakway bé:

‘Eket eyi éndóp ewó,

yě mmu kéchokó amem.’

Ne Debhít apet asini be,

‘Mmu ácháak ánsót épókó betik eyi.’

²¹⁻²² “Eri ye bé mmu ácháak ánychém ne bhese be séngátí nókó bo mbó batisie be Yesu apetnsem ndü nepém. Mmu wu abhón bébhak chí mmu ane achi nyaka ndü nkwo ywese mpok Yesu Acha achi ne bhese, bébho mpok Jón ájwítí yí beghaka nywop enen yi aronjo amfay.”

²³ Nkaysi yap akwén amuet bo bati apay: Joséf ne Matías. Joséf abhón manyén ácháak ápáy. Nó chí Jústos ne Básabas. ²⁴ Máník ye mmuet bé, “Acha, oníni nkaysi yéntiki mmu. Ndü bóbbhen batí apay, ntiki mmu óyábhé ²⁵ bé ambak münto ndu betik ebhen ndu besot epók Júdas mmú áronjo ebhak ené ékwáy ne yi? ²⁶ Báguép ye ebhanja éti bóbbhen batí apay. Eká Matías. Básót ye Matías báchem ne nkwo bónto Yesu bachak batí byó ne amot.”

2

Netwó Efónó Bedyere

¹ Nywop epá bo Israel ene bábhini bé *Péntekos eghaka noko, bakojo Yesu mankem bábhák nebhuet amot. * ² Ewat éfú amfáy témchók mbó ené mbúép atanatan éjwí amem eket ené bo bachi are. ³ Bághó menyini mbó báríngo. Atáka, enyu ené yéntiki mmu wap abhón nemot enen nete yi anti. ⁴ Témte wu Efónó Bedyere abhak ne yéntiki mmu wap tontó. Aká bábhó bérémm beyonótok ebhen bo babhiki ghok.

⁵ Mpok yo, bó abhen báfyè betan bebhäre bebhé bo Israel babhak Yerúsalem. Báfú ndü beyá betok. ⁶ Bághókó nókó ewat eyo, bárak ntíét ntíét bégho enyini ene éfákari. Bábhak maknkay beghók ndü bakojo Yesu bárèmm beyonótok nyáná nyáná enyu ené yéntiki mmu wap ághók ndu eyi eyonótok enyini ené bárèmm. ⁷ Bábhák maknkay tontó, bábhó berem be, “Pú bóbbhen mankem chí bo Galili? ⁸ Ná échi bé yéntiki mmu ywese ághók enyini ené bó bárèmm ndü eyi eyonótok? ⁹ Séfú betok nyáná nyáná: Mbok báfu Pátia, bácháak Mídia, abhénéfú Elam; mbok báfú Mesopotemia, bácháak atú Judéya, abhénéfú atú Kapadóshiya; mbok báfú atú Póntos, bácháak atú Esia. ¹⁰ Mbok báfú atú Fríjia, bácháak atú Pamfilia. Mbok báfú Ijip, bácháak báfú ndü batáp etok Líbia ane achi kekwot ne Sírene. Ndú abhen báfú Rom, mbok chí bo Israel, bácháak bó abhen bákono Mandem mbó bo Israel, ¹¹ bácháak báfú Kret, abhénéfú Arébia. Yé no, yéntiki mmú ywese ághók ndu bó bárèmm menyini maknkay ebhen Mandem áká ndu eyi eyonótok.” ¹² Bó mankem bábhák maknkay, batí átáká bhó, bábhó bebhép batí be, “Ané ndak-aa?” ¹³ Ke bachak bérémm way bakojo Yesu mándem noko be, “Mmém akem bóbbhen!” Netwó Efónó Bedyere

Enyini Píta aghati bati bo Israel

¹⁴ Píta afate ye ne bónto bácháak batí byó ne amot, abho berem ne eyon etanatan ntá beyá bóbbho be, “Bó Judéya ne be mankem abhen báchi Yerúsalem,

* ²¹ “Péntekos chí manywop besa bepaya nsem byo.” Nó chí, bébhó ndü nywop epá Nekini.

tá ká batú mángók enyiy ene mërèm. ¹⁵ Bòbhen bábhíkí kwén chi mmém mbo enyü bákàysi. Nywəp nechi ndiere nkárénká nénénamot bëti. ¹⁶ Né chí enyiy ene ndemekerinti Jóel areme nyaka be chəŋ emfakari. Joel arem nyaka be,

¹⁷ Mandem arem be 'Ndü manywəbhé ngwentí, chəŋ nkə Éfónó ya antwə ntá yéntiki mmu.

Bòbheka mángati barak ané me mfyé bó anti.

Besak ebheka mángó kenó amík antifú, ne baseansi bheka mángə kenó.

¹⁸ Ndu manywəp eyə, chəŋ nkə Éfónó ya éntwə ntá bakä betik abha, abhén baghəré, ne abhen babhakanem, nkə bó mángati barak ané mfyé bó anti.

¹⁹ Ne chəŋ nkə menyiyí maknkay mémfakari amfay, ne ntəŋ berinjí maknkay fá amík.

Chəŋ manəŋ ambak, ngó ambak, móngo ambak.

²⁰ Chəŋ mmok anjibhiri ándəp ejuri, ntəŋ anjibhiri andəp manəŋ, ke nywəp negho enén Acha átwə nengaka.

²¹ Ne chəŋ embak be yé agha ane abhinjí Acha be ánkwák yi, Acha ápeme yi.' "

²² Píta arək ambi bérém be, "Bo Israel, ghók ká beyəŋ ebhén: 'Yesu mmu Násáret chí mmu ane Mandem áyábhé nyaka. Atón kponorəŋ bé ayap yí ndü áchyé yi betəŋ. Akə ye menyiyí maknkay. Atón berin. Bè babhəŋ bárinjí no sayri mbənyune akə nyaka menyiyi ebhen besí ebheka. ²³ Mandem anán arinjí nyaka enyiy ene ébhónó befakari ne Yesu bekoŋə nkaysi yi. Báfyé yé yi amə yeká be mánchye yi ntá bo bebú be mángó ndü ekotákátí, mángway. ²⁴ Ke Mandem akə yí ampetnsem ndü nepém, afere yí ndü bebé newú mbənyune newú nepu kway nyaka bebəŋ betəŋ amfáy yi.' "

²⁵ Mfə Debhít asin nyaka éti yi be, "Nchí ghə nyaka Acha mpoknkem besí bha, abhak ebhe awónem eya, be yényiy eke nyikisi me.

²⁶ Ntí ena néjwi ye ne manák, ne nchí rem kepí ne manák.

Ne mbákánti chí ne Mandem,

²⁷ Mbənyune wə Mandem əpú chen chəŋ me óndó amem etəkó bawú, əpú rə chəŋ Mmu ane áchyé nepém eni ntá ye ámpó amem nnem.

²⁸ Ōkə me ndinjí mbi nepém.

Ndü óchí ne me mpoknkem, chəŋ ónkə membəŋ beyá manák."

²⁹ Píta arək ambi berem be, "Bóma, nchí kway beghati bhe kponorəŋ éti Mfə Debhít, chí mbi ywese. Agu nyaka, bábhéme yi, ne nnem eni nebhet fá ne bhese krate echəŋ. ³⁰ Achí nyaka ndemekerinti. Arinjí bariəp amen Mandem áchyé yi, kpát anyú nku be chəŋ Mandem ankə ebhárémə ywí anyie enəkó kefə eyi. ³¹ Debhít ayambi aghó enyiy ene Mandem abhəŋ bekə ndü mpok ane átwə ambi ke yə emfakari. Aghó be, chəŋ Mandem ankə Mpepe Mandem afyé nyaka bariəp be átd ampetnsem ndü nepém. Éti yə, Debhít arem nyaka be, 'Mandem abhíkí chen Mpepe yí áyábhé ándó amem etəkó bawú ne abhíkí chen mməet yi ámpó amem nnem.'

³² Mandem akə Yesu apetnsem ndü nepém ne besé mankem séghó yi ne sechi batísie be achi nepém. ³³ Mandem achye yi beyá kenók ndu akə yi achəkə ebhe awónem eyi ndü enəkó kefə. Eta abhəre bariəp ami ndu achye yí Éfónó Bedyere. Ne chí Éfónó Bedyere mmu Yesu achye bhese ke ákə menyiyi ebhén befákari ne mbo enyü bəghə ne bəghók. ³⁴ Debhít abhíkí rə nyaka etəkó bawú ándók amfay. Ke yimbəŋ arem be,

‘Eta Mandem arem nyaka ntá Acha wa bé:

“Chokó fá ebhe awónem eya ndu enokó kefo,

35 kráte nká bömpap abhe mámbak mbó enok ene óchokó ónyanya bekak aré.”

36 “Bo Israel mankem bábhon bérini ye sayri be, Yesu mmu be bágo ndü ekotakáti ke Mandem áká yi áchi Acha ne Mpereme yi áyábhé.”

37 Bághokó nókó enyini ene Pita areme, ékwén bó te anti. Babhep Pita ne bönto bachak be, “Böma, chon sénkú ye ná?” 38 Pita akeme bhó be, “Yéntiki mmü yeka abhon bétiknsem ndü bebú bhi ne mánjwiti yi ndü nnyén Yesu Kristo be Mandem amfonori bebú bhi. Mmü ane áká nó Mandem áchye yi Efónó Bedyere mbó akap. 39 Bariap amen ayíni be ne böbheka, ne bö mankem abhen bachi nekó nesie. Ayíni nkwo yéntiki mmu ane Mandem Acha yese ábhini be antwo ntá yi.”

40 Pita arak ambi bérem baya menyini béchák ansemti nokó bhó bé “Feré ká mmuet ndü ntemsi ane ábhónó bétwo ntá bö bebú abhen fá ammik.” 41 Ekú bo abhen mánokó enyini ene Pita areme bárók bájwiti bhó. Ne bo abhen bache me ne bakono Yesu nywop eno babhak mbó nká érat. 42 Bachye mmuet ndu béghók menyini ebhen bönto Yesu bátón. Bó mankem abhen manókó babhak ndu nson amot ndü yéntiki enyini, ndü Nenyie Acha ne ndu nenikímuet.

Nepém bakojo Yesu

43 Bönto Yesu bábhó bekú beyá menyini maknkay ne berini maknkay. Becháy békém bo mankem abhen bághó menyini ebho. 44 Ne bo abhen mánokó mankem babhák eyon émot, mánkore nokó menyini ebhap ndü nson amot. 45 Mpok ne mpok, abhen bábhónó menyini báti nyaka mánkore nokó nkáp ne abhen eyap épú enyu ene yéntiki mmu wap abhon enyini. 46 Ne yéntiki nywop báchém nyaka amem ekerákap Mandem amem Yerúsalem ndu ménikímuet. Báchém nyaka nkwo amem beket ebhap ndü Nenyie Acha ne ndü menyie menyie ne beyá manák ne nti nemot, 47 mámbiti nokó Mandem. Bö mankem bághó ndü bakono Yesu bakú ne bare bhón manák ne bhó. Ne yéntiki ewak Acha ankú nokó bo abhen yi ápémé mánehém ne bakojo bhi.

3

Pita abú mbénti

1 Ewak émot, Pita ne Jón bare ron ekerákap Mandem ndu nkárénká érat ne ngósi mpok nenikímuet. 2 Bágháká nókó ndü nyúbha ane bábhini be Eriti Nyúbha, bághó mmu ane áchi mbénti te nebhe eni aré chókó. Yéntiki ewak bo bápókó nyaka yi mámbure ndu nyúbha wu bé ániini nókó nkáp ntá bo abhen báfuét beeron amem ekerákap Mandem menikímuet. 3 Mbénti wu agha nokó Pita ne Jón ndü báyan befuét mandak ekerákap, abho ménini bhó nkáp. 4 Pita ne Jón báyini yi diíi. Pita arem ye be, “Yini bhesé!” 5 Atep bo amík amuet ne nkaysi bé chon manchye yi enyini.

6 Ke Pita arem be, “Mbiki bhon nkáp, ke enyini ene mbónó chon nchye wó. Ndü nnyén Yesu Kristo mmu Násaret, faté kó!” 7 Akém yi ndü awónem ayon. Témté wu, betan Mandem béchwe ndu bekak ne memi bekak ebhi. 8 Adók ate kperap, abho beko. Are kó andokoti nokó, ne ambiti nokó Mandem, krát arak achwe amem ekerákap ne bhó. 9 Bo mankem abhen bachi are bághó yi ndu ákó ambiti nokó Mandem. 10 Báriini be yi ke áchókó nókó nyaka ndü Eriti Nyúbha ane ekerákap Mandem anini nokó nkáp. Ekú bábhák maknkay, ne manyu aróp bhó fufú beghó enyini ene efakari.

Pita aghati mbok Yesu amem ekerakap Mandem

11 Mmu wu abhat mmæet ne Pita ne Jõn kpát bårøk baghaka amem nebhæet ekerakap Mandem ane bábhĩĩ be Achá Sólomon. Bo mankem bare røj are ntiét ntiét begho enyĩĩ ene éfakari. Babhak maknkay tontó. 12 Pita agho nõko ndũ bõbõhõ bákáp bhõ, arem ntá yap be, “Bõma, bo Israel, ndaká yi báchĩ maknkay, mãmkrõkõ nõko bhese enyu eyõ? Båkaysi be chi ndũ betañ ebhesé ké yi ákõ néne ké? Ne puyé chi be séchây Mandem tontó. 13 Mandem bachĩmbĩ bhese, Mandem Abraham ne Aisek ne Jekóp ke achye mübetok ywi Yesu kenókó. Achyé yi kenókó yẽndu be bårẽm nyaka be bábhĩkĩ bhøj yẽnyĩĩ beka ne yi mpok Páílet áyàñ beferẽ yi amõ. Bäsót yi báchyé ntá bõbati Rom be mángwáy. 14 Yesu achĩ nyaka nyánjá ne chak besĩ Mandem, Yẽ nõ be keka be Páílet ándó yi andõk. Bårẽm be Páílet ándó chí ngwaythi bho andõk. 15 Báká báwáy yi mmu áchyé nepém. Ke Mandem akũ yi apetnsem ndũ nepém. Besé séghó ne amík enyĩĩ ene efakari. 16 Yesu ke ákũ mbéntĩ ne áfáté. Enyĩĩ ene bághó ne ené bårĩnĩ be efakari, menkem béchĩ enyu yõ mbõnyune sésĩkĩ nti ne yi. Chí ndu sésĩkĩ nti ne yi ke ékũ mbéntĩ ne áfáté kperẽp mbõ enyũ bẽ mankem bághó.

17 “Bõma, néne ndĩnĩ ká bé be ne bõ batĩ bheka báchĩ nyaka chi amem ejuri beyĩnĩ enyĩĩ ene bákũ ntá Yesu. 18 Ke enyĩĩ ene Mandem ákũ baremé kepĩnti bhĩ bághátĩ bo tesáy be, Mpeme Mandem afyé nyaka bariẽp be áto, abhøj beghõ esøjõri, Mandem akũ yõ efu tetẽp.” Tík yé ka nsem ndũ bebú ebheka, mámpetnsem ntá Mandem, be yi amfojõri bebú ebheka. 19 Mbák mánkũ enyu yõ, Acha ákũ mãmboñ mpok neyẽmæet ndũ befõjõ ebheka, 20 antó be Mpeme yi afyé nyaka bariẽp be áto be ambak Mpeme yeka. 21 Yĩ wu chi Yesu mmu ábhõjõ bebhak amfay ne Mandem kpáte mpok ane yi ákũ menyĩĩ menkem ménjĩbhĩrĩ méndõp bekõ. Baremé kepĩnti Mandem mánánj bårẽm tentẽp be chøj émbak enyu yõ. 22 Moses arem nyaka be, “Chøj Mandem Acha antó be ndemekepĩnti ywi mbõ enyũ yi ato me. Ne chøj yi ambak mmu yweka amõt ne bábhøj beka yẽntĩkĩ enyĩĩ ene yi ághati bhe mánkũ. 23 Ne chøj embak be yẽ agha ane apu ghok ndemekepĩnti wu, báfap yi ne bõ Mandem, mangway. 24 Samuel ne baremé kepĩnti abhen báfú yi ansem, mankem bårẽm nyaka nkwo éti menyĩnĩ maknkay ebhén befákari manywõp ané echøj. 25 Menyĩĩ ebhen baremé kepĩnti bårémé menkem beyĩnĩ bhe. Ne nku ane Mandem ányũ nyaka ne bachĩmbĩ bheka, ányu ne be nkwo, mbõnyune arem nyaka ntá Abraham be, ‘Chøj mfuét ntá bebharébhõ bhe rĩjet manerékeré mmik ankem.’ 26 Éti yõ ke echi be Mandem ayap nyaka mübetok ywi, ayambi áto yi chi ntá yeka bẽ ánjét be ndũ ákũ be mandõ nepém bebú eneka.”

4

Pita ne Jõn besĩ echemé bo batĩ etõk

1 Ené Pita ne Jõn bághati bo menyĩĩ enyu yõ, mbõk bachĩakap Mandem ne münti babhabheri ekerakap ne mbõk bõnkwo Sádusi båtów ntá yap. 2 Bati ábẽ bhõ mbõnyune Pita ne Jõn båtõñ mángati nõko bo bé Yesu apetnsem ndũ nepém betøj be chøj bawũ mámpetsem ndũ nepém. 3 Bákem Pita ne Jõn bårók báfe, ne tẽndu beku menañ bégháká nyaka, barõ bhõ are te ntinywõp. 4 Yẽ nõ, beyá bo abhen bághókó enyĩĩ ene Pita ne Jõn bághati bhõ, mánõko. Mpáy bakojõ Yesu mankem akó aghaka mbõ nká etay.

⁵ Nényí nókò, bakemé etok ne bõ batí bo Israel, ne baton ebhé Mandem bákém echeme amem etok Yerúsalem. ⁶ Anas mungo bachiákap Mandem, ne Káyfas, ne Jón, ne Aleksánda, ne bõneréket mungo bachiákap báchem ne bho. ⁷ Básót Píta ne Jón báka bõ báte besí bhap, bábhép ye bho be, “Ndu nnyén agha bákà menyin ebhen? Agha áchyé bhe betan beka bho?” ⁸ Ndú betan Efónó Bedyere, Píta akeme bhó be, “Bé bakemé etok ne bõ batí etok, ⁹ mbák bábhép bhese echon eti berí ebhen séká ntá mbéntí-ne, ne enyú éfákárí ke yi átan, ¹⁰ Bé mankem ne bo Israel mankem diñí ká be chí Yesu Kristo mmu Násáret ke áká mmũ-ne atanja. Yí mmu bágó ndú ekotákátí, ké Mandem aka yí apetnsem ndú nepém, ndú betan ebhi ké bághó mmũ-ne áté be besí kperep. ¹¹ Nkúbhé Yesu ké Ekátí Mandem erém eti yi be:

‘Ntay enén bé baté beket bábyaká, nó ke néróbhé ekwap ené ékémé eket.’

¹² Ndiere yí ke ákway bepeme bhese. Mmu achak apú fá amik ane Mandem achye be ampeme bhese.”

¹³ Bo echemé bõ batí etok bághó netanjánti Píta ne Jón ndú bárèm kepi kebhoñ becháy ne ndú bághó nkwo bé bõPíta báchí chí ndéndemé bho, ne be bõ bábhíki ghok ekátí, bábhák maknkay. Ke bághó be bõPíta mánán bákò nyaka ne Yesu. ¹⁴ Ne ndu bághó mbénti ane bákú yi atanja nepak Píta ne Jón, manyu áchók bho. ¹⁵ Eká bátén kpík bõ nefi. Bábho besokor mámbebhe nòkò batí be, ¹⁶ “Chon sénkú yi ne bõbhén? Bõ mankem fá etok Yerúsalem baghò erémé enyinjí maknkay ené bõ bákú ne sèpú kway betanja. ¹⁷ Ke ndu beka be mbok ane áképeré taka etok, sébhon beya bõbhen batú be báképeré rem yenyin ntá mmu ndú nnyén Yesu.”

¹⁸ Bábhíni ye bho bapetnsem amem áchá. Básémti bhó be bakeperé rem ne bakeperé tón yenyin ndú nnyén Yesu. ¹⁹ Ke Píta ne Jón bákémé bho be, “Bé babhoñ bép ká mmuet eyeka ndak ane. Enyinj ene échí chak besí Mandem chí ené? Béghok bhe ke chí beghok Mandem? ²⁰ Sèpú kwáy berò berem eti menyin ebhen séghó ne amik ne séghók ne batú.” ²¹ Nkwò echeme bõbati etok bapet básémti nókò bho, báferé bho amò. Bõ kebhoñ mbi betemsi bõPíta mbonyune bõ mankem bákàka nyaka Mandem ndú enyinj ene efakari. ²² Ne mamié mbénti wu acha nyaka besa bepaya.

Bakonjo Yesu manikmuet be Mandem anchye bho netanjánti

²³ Báferé nòkò Píta ne Jón amò, bapetnsem ntá batí bõnkwo Yesu, baghati bho enyinj ene bõbati ekerákap Mandem ne bõbati etok bárémé ntá yap. ²⁴ Bakonjo Yesu bághókò nókò nò, bõ mankem babho menikmuet ntá Mandem mándeme nòkò be; “Eta, wò chí Acha, wò ke óghókò mfay ne mmik, ne manyén ne menyin menkem ebhen béchí are. ²⁵ Wò ke ókú nyaka be mübetok ywe Mfò Debhít, chímbi ywesé, ándem ndú betan Efónó Bedyere be:

‘Ndaká yí bo abhen bápú bo Israel bábénti ne wò Mandem? Ndaká yí bõbhen báté beyu ebhen bebhiki bhon ntí ne nnet?’

²⁶ Bafó mmik bátòntí mmuet ménu nenu,

bõbati etok báchem nebhuet amot,

báte eyu ménu ne Mandem Acha ne Mpeme yí afyé nyaka bariet be átò.’

²⁷ “Héròd ne Póntios Páilet báchem ne bo Israel ne mbok bo abhen bápú bo Israel fá amem Yerúsalem, báte eyu antí Yesu mmú betok ywe ane achi nyáná.

²⁸ Báchémm beka yéntiki enyinj ene ónán óbhúrè nyaka be chon émfakari. ²⁹ Acha, ghó ye ndú bápá bhese. Ku be bhese bõ betok abhe, séngátí nókò bho Eyon eye ne netanjánti nenkem. ³⁰ Chié bhese betan bebú bõmame, ne beton berinjí maknkay ne beka menyinjí maknkay ndú nnyén mübetok ywe Yesu, mmu achi nyáná.”

³¹ Μάνανιά νόκό μενικμυετ, νεbhυετ ανε βο bachi are anyikisi. Εφόηο Βεδυερε abhak ne bhə tontó akə bábhó beghati Εyοη Mandem kebhəη becháy.

Bakoηo Yesu bábhak ndü nsoη amət ndü menyiyη menkem

³² Nkwó bo abhen mánókó Yesu bábhóη nti némot ne nkaysi amət. Yé mmu wap akε rem be menyiyη ebhi béchí chí ndiere ntá yi aywíntí. Enyiyη yéntiki mmu ebhak enyiyη eyap mankem. ³³ Bōnto Yesu báre ghati bo ne betaη ebhap menkem be Yesu Acha apetnsem ndü nepém, ne beríndu Mandem bebhak ne bó mankem tontó. ³⁴ Yé mmu wap abhiki chéη nyaka enyiyη mbənyune abhen bábhóηó baki ne yé chi beket, báti nyaka menyiyη ebhə mántwə ne nkáp ³⁵ mámbure besí bōnto, ne bó mánkəre nkáp wu bekoηo nté ane yéntiki mmu wap.

³⁶ Enyu yə ké mmü ane áká nnyén be Joséf akə nyaka. Abhak mmu nneréket Lévi ne mmu etək Sáypros. Bōnto Yesu bádu yí nnyén bé Banábas, nó chí, “Mmü ane afyé bo nti.” ³⁷ Abhōη nyaka nki, atí wú, atwó ne nkáp, abhure besí bōnto Yesu.

5

Ananias ne Safira

¹ Ke ewak emət, mmü ane aka nnyén be Ananias ne ngoré aywi Safira báti nebháérémik. ² Ananias abhese mbək nkáp ansem. Ngoré aywi ariyi be yi akə nə. Asot ané áróbhé arək abhure besí bōnto Yesu. ³ Ke Píta abhəp yi be, “Ananias, ndaká yí órós Satan ánkó wó anti be ónsé nsé ntá Εφόηο Βεδυερε ne oə mbək nkáp ane óti mmik ansem? ⁴ Mpok óbhíki re tí yó, mmik achi nyaka chí ayε. Ne mpok óti yó nkáp abhak chí aywe. Ndaká yí ókaysi bekə ene enyü enyiyη? Ósensé chí ntá Mandem, puyé ntá nkwá!” ⁵ Nεghók Ananias ághókó beyoη ebhen, akwén amik agú. Beyá becháy békem yéntiki mmu ane ághoko ndak ane.

⁶ Besak báchwε, mánép yi ne nden, bápókə, barək babheme.

⁷ Εφερέε νόκό mbə maηək nywəp arət, ngoré Ananias achwe anywóp, yi keriyi enyiyη ene efakari. ⁸ Píta abhép yi be, “Ghati me tetep, nkáp ankem ané wə ne nném aywe báti mmik ne?” Akeme be, “Éε, yiyi wu ankem nə.”

⁹ Píta arem be, “Ná wə ne nném aywe báká eyοη émot memə Εφόηο Mandem Acha enyü eyo? Ghok! Bo abhen bábhémé nném aywe, báchi afə ambinywəp, ne chəη mampəkə wə nkwo.” ¹⁰ Témté wu, Safira akwén bekak Píta agú. Besak báchwé νόκό bágó be agu, bápəkə bafu barək babheme kekwoτ ne nném. ¹¹ Beyá becháy bekem bōnkwo Yesu mankem ne yéntiki mmu achak ane aghoko enyiyη ene efakari.

Bōnto Yesu bákə beyá menyiyi maknkay

¹² Bōnto Yesu báre kə beyá menyiyi maknkay bechak besí bo ndü betaη Mandem. Báre chem nebhυεt amət amem nebhυεt ekerákap ane bábhiyi nyaka be Acha Sólonon. ¹³ Yé mmu achak kechem ne bhə éti becháy, ke bo báre chyé bhə kenókó. ¹⁴ Ne beyá bo, baghoré ne babhakanem, báre noko, manchem nəkə mmuet ne nkwo Yesu. ¹⁵ Éti menyiyi maknkay ebhen bōnto bákə, bo báre pəkó bōmame mámbure nəkə nepaká mbi, mbək ndu bekók, bachak ndu besak, bé Píta aperé fuet ndikandi ywi ánkwén mbək ayap amuet. ¹⁶ Beyá bo bare fu ndü bōbetək abhen bachí kekwoτ ne Yerúsalem, mándəkə nəkə ne bōmame, ne abhén befóηο bebábeba bésəηəri bhə. Bə mankem batay.

Bōbati etək bare chyε bōnto Yesu beyá esəηəri

17 Ke mungo bachiákap ne bõ mankem abhen bachi ne yi, nõ chi bõnkwo Sádusi, bábhõj beyá mpap amík. 18 Bákém bõnto báfyé ekerékenõj. 19 Ke ángel Mandem atwó ne beti, anene babbhinywõp ekerékenõj, asõt bõ báfú, arem be 20 “Dók ká amem ekerákap Mandem, mánte, mángati bo yéntiki enyij ðti nepém nekõ enen.” 21 Néyí nõkó, bárók bachwe amem ekerákap Mandem bábhõ betõj bo mbõ enyü ángel aghati bhõ.

Mungo bachiákap ne nkwo ywi bábhij bõbati etõk Israel mankem, bákém echeme, bache eyõj be mandók mamfere bõnto ekerékenõj mantwõ ne bhõ. 22 Babbabheri abhen ekerákap báchwõp are, keghõ bhõ. Bápèntsem ne eyõj be, 23 “Sérõj, seghõ babbhinywõp femfé, ne babbabheri nefi téé, ke sénéne nõkó babbhinywõp, sebhiiki ghó yé mmu amem.” 24 Münti babbabheri ekerákap Mandem ne bõ batí bachiákap baghoko nõkõ nõ, batí átáka bhõ amem, bare bhèp mmuet eyap enyij ene efakari ne bõnto Yesu. 25 Ebhiki tat, mmu amõt achwe aghati bhõ be, “Ghók ká, bo abhen báfé ekerékenõj eyu, báchí awu amem ekerákap téé bátõj bo.” 26 Münti babbabheri ekerákap ne bõbhi bárók basõt bõnto, ke báke tók bõ awõ amuet ndü báchây be bo báké temti bõ ne batay mangway.

27 Bápéré nõkó ne bhõ, bakõ bõ baté besí echeme bõbati etõk. Mungo bachiákap abhèp bõ be 28 “Séyer be batu be báké pere rem yényij ndü nnyén mmú-ne? Yé nõ, báták mbok Yesu amem Yerusalem nkem ne báyanj bekõ embak be besé ke séká báway yi.”

29 Píta ne bõnto Yesu mankem bakeme be, “Sébhõj beghok chi Mandem, puyé nkwanwanj. 30 Mandem bachimbi bhesé akõ Yesu mmu báway ndu bago yi ndu ekotákati ampèntsem ndu nepém. 31 Mandem akósi yí amfay, afyé ndü nebhuet kenókó be ambak Münti ne Mpeme, bé ányché bo Israel mbi betiknsem ndü bebá bhap Mandem amfonõri bhõ. 32 Séghati bo menyij ebhén séghó ne amík mbõ batísie, ne Éfõjó Bedyere mmu Mandem achyé ntá bo abhen bághòk yi achi ntísie nkwo.”

33 Bõ echeme bõbati etõk bághókó nõkó nõ, batí ábe bhõ tontó. Bábhõ beyanj mbi ndu béway bõnto Yesu. 34 Ke mñkwõ Fárisi amõt, ane áká nnyén be Gamáliel, abhak aré. Abhak mmu echeme bõ batí amõt nkwo ne ntõj ebhé Mandem. Bõ mankem báchyé nyaka yi kenókó. Afate achye eyõj be mánten kpik bõnto Yesu nefi. 35 Arem ye ntá bõbati etõk be, “Bo Israel, sõt ka mpok ndü enyij ené bákaysi bekõ ne bõbhen. 36 Diñj ká be Tiódas árem nyaka be yi achi nñem mmu. Bõ mbõ batí besá esa (400) babhak bákoñõ bhi. Báway nõkó yi, bakoñõ bhi bhõ bátáka, nsóñõ eyi amay. 37 Étáré nõkó, Júdas mmu Gálili nkwo afú mpok básõt mpây bhõ. Aya mbok bhõ bäre koñõ yí. Yi nkwo agú, ne beyá bo abhen bákõñõ nyaka yi bátáka. 38 Béyij ye ndak ane, nchí ghati beka be mándó bõbhen, báké kã bhõ yényij. Mbák nkaysi-ne, ne menyij ebhen bõ batí bekõ befú chí ntá nkwa, chõj mánkwen. 39 Ke mbák befú chí ntá Mandem, bápú kway bechyet bhõ mbi. Bákway mbõj beghõ be mánü chí ne Mandem!”

40 Bábhij nõkó ye bõnto Yesu, baden bõ, básémti bhõ be báképerere rem yényij ndu nnyén Yesu, barõ bõ mándók. 41 Bõnto báfú bárõ echeme bõbati etõk bárók ne manák mbõnyune Mandem aghõ be bõ bakway bo abhen bábhõj keyóré ðti nnyén Yesu. 42 Bõ kerõ betõj ne béghati bo Mbok Ndindí be Yesu chi Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be áto. Bäre kã nõ yéntiki nywõp amem ekerákap Mandem ne amem beket ebhap.

6

Báyap bōbati tándrámot be mánkwák bōnto Yesu

¹ Mpok yo, bakoŋo Yesu báre yá mándakə nəkə chi ambi. Bétánjá békwen. Bo Israel abhen bárəm eyəŋ Grik nkwo báré nywinti be abhen bárəm chi ndiere eyəŋ bo Israel bákəre menyiŋ yéntiki ewak kefyé ntí ndu bechye mánkwésé bhap. ² Ekə bōnto Yesu batí byó ne apay bábhiŋi nkwo bakoŋo Yesu bárem be, “Épú chak be sendə beghati bho Eyəŋ Mandem, sendəbhe taŋ chi baraká nenyé. ³ Bōma, yap ye ka bōbati tándrámot. Bábhəŋ bebhak bo abhen bo bárəm erírí éti yap, mámbak bo abhen Efónó Bedyere achi ne bhə sayri, ne mámbak bariŋíndak. Yap ka bhó. Sékway bechye bhə betik ebhen. ⁴ Mbák echi nó, chəŋ sémbóŋ mpok bechye mmuet ndü nenikímmuet, ne ndu béghati bho Mbok Ndíndí ne ndu bétəŋ Eyəŋ Mandem.” ⁵ Bōnkwo mankem bábhəŋ manják éti enyiŋ ene bōnto bareme. Báyap Stífin mmu amot ane abhəŋə nekə ne Yesu tontó ne Efónó Bedyere achi nyaka ne yi mpoknkem. Báyap Filip nkwo, ne Prokórəs, ne Nikanó, ne Tímən, ne Paménas, ne Níkolás, kenkə ane áfú nyaka Antiók. Anəŋ áchyé nyaka Mandem kenókó mbə enyü bo Israel bákə ke ánoke Yesu. ⁶ Bāsət bhə besí bōnto Yesu. Bōnto mánikmmuet mányáŋə bó amə anti.

⁷ Eyəŋ Mandem ére go endək nəkə chi ambi, ne mpáy bakoŋo Yesu ayá tontó amem etək Yerúsalem. Beyá bachiákap Mandem nkwo báre noko Mbok Ndíndí.

Bákem Stífin

⁸ Stífin chí mmu ane Mandem átəŋ beyá beríndu, achye yí beyá betəŋ. Stífin akə berem menyiŋi maknkay ne átəŋ beríŋ besí bo. ⁹ Mbək bo báfate bábhə bekem epáítí ne yi. Bábhak bō ekeré nenikímmueti ene bo abhen báféré ndü kesem. Enyu eyə ke bábhiŋi nyaka yo. Bábháč bo Israel abhen bafu Síren ne mmu Aleksánda. Bōbhə ne bo Israel bachak abhen bafu atú Silísha ne Esia bare kem epáítí ne Stífin. ¹⁰ Ke bə kekway bekeme enyiŋ ene yi árémé ne neríŋíndak enen Efónó Bedyere achye yi. ¹¹ Bákú bo mámpu be bəghok ndü yi árəm ebábə éti Moses ne éti Mandem. ¹² Enyu yo ké mányíkisi batí bō batí etək amem, ne bati batəŋ ebhé Mandem, ne bati bō mankem. Bákém ye Stífin barək besí echeme bō batí etək ne yi. ¹³ Bátwó ne batisye ákwaré abhen bárémé be, “Mmü-ne apú rə berem ebábə mpoknkem éti ekerákap Mandem ywesé ne ne éti ebhé Moses. ¹⁴ Séghok ndü yi árəm be chəŋ Yesu Mmü Násáret wu amokoti ekerákap Mandem ene, ne angupsi bepiŋ etək ebhen Moses árə ntá yese.” ¹⁵ Bō mankem abhen báchí amem ekeré manyé chəkə, batəp Stífin amík amuet, bəghó bé besí bhi béyibhiri berəbhe ghəə chi mbə ebhén ángel Mandem.

7

Kepi ekén Stífin árémé besí batəŋə manyé

¹ Múngo bachiákap Mandem abhép Stífin be “Echi tetep be əkə barak ane bárəm nə be əkə?” ² Stífin akeme be, “Bəmá ne bəta, ghók ka me! Mandem betəŋ menkem abhesi nyaka ntá chi-mbi aywesé Abraham mpok yi achi atú Mesopotemia ke árəŋ etək Haran, ³ arem ntá yi be, ‘Fá etək Eyalé, dō nneréket aywe dók atú ane méttəŋ chəŋ wə.’ ⁴ Abraham afa ye atú bo Cháldia wu, arək achəkə etək Hárán. Etayi ágú nókó, Mandem akə yi afa aré atwó ndü mmik ane báchí aré echəŋ. ⁵ Abraham abhak fá, yé nə, Mandem kechye yí yé chí mōnebhuéré mmik. Afyé chí bariəp béchye mmik ntá yi ne ntá bebharébhə bhi

yëndu yi abhiki bhəŋ nyaka mmó. ⁶ Mandem arək ambi béghati yi be: ‘Chəŋ bebhárəbhə bhe mámbak mankə amem etək bə bachak. Bə bhə mambəre bhə ndu kesem, mánychye nəkə bhə beyə esəŋəri ndu mamié besá esa. ⁷ Ke chəŋ nchye ntémsí ntá bə etək ené bə bátók. Ne ansem mpok, chəŋ mámfə mántwə, mánychye nəkə me kenókó fá.’ ⁸ Mandem anyú ye nku ne Abraham. Eriŋi nku yə ebhak neslép ane báslép bəbabhakanem. Abraham abhé nókó ye Aisek, asiép yi mpok yi ágháká manywəp anen. Aisek ábhé Jekóp, Jekóp abhak chí ntá bə bati byo ne apay abhen báchi nyaka bachĩmbi manéréket bo Israel.

⁹ “Bachĩmbi bhə bábhəŋ mpabhamík ne mómáyap Joséf. Bati yi mbə nsem ntá bakəsie, Bə bárók etək Ijip ne yi. Ke Mandem abhak ne yi, ¹⁰ aferé yí ndú besəŋəri ebhi menkem, atəŋ yi beřindu, ne achyé yi neriŋindak besí Mfə Ijip. Mfə Ijip achyé yi betan amfáy etək Ijip enkem, ne eket eyi enkem. ¹¹ Ansem mpok, nsay akwén etək Ijip enkem ne etək Kánán. Ekə esəŋəri eya echa. Bachĩmbi bhese kekway bebhəŋ nenyie. ¹² Jekóp ághókó nókó ye be nenyié nechi Ijip, ató bachi bhese aré. Ebhak ndəŋ ane mbi ane bə bárəŋə Ijip. ¹³ Nerəŋ ane bə bárəŋə aré ndəŋ ené ejwi épáy, Joséf akə bəmayi báriŋi yí, ne Mfə Ijip ariŋi nneréket Joséf. ¹⁴ Joséf ató ye bábhəŋi étáyí Jekóp ne bəneréket ywi mankem, bati besa bérat nsem neku. ¹⁵ Jekóp arək etək Ijip ne nneréket ywi ankem. Abhak aré te mpok ane yi ágú ne bəbhi bo bachi bachĩmbi bhese. ¹⁶ Bápókó yi bápetsəm Shékem, bábhéme ndú nnem enen Abraham ákú nyaka ntá bə Hamə amem etək Shékem ne nkáp sílbhá.

¹⁷ “Mpok ane Mandem abhəŋə beku bariép amem yi afyé nyaka ne Abraham aghaka nəkə kekwət, mpáy bo Israel abhen bachi Ijip bepet baya tontó. ¹⁸ Ebhak enyu yə kpatə mmu achak abhak Mfə Ijip ane abhiki riŋi nyaka Joséf. ¹⁹ Mfə wú achyé bə bhese beyə esəŋəri, akə bətayese mándó bəbhap nefi mángú.

²⁰ “Mpok yə ke bábhé Moses. Arí tontó ne Mandem akəŋ yi. Máne yí eket etayi ndú batan arát. ²¹ Báró nókó yi nefi, mmó Mfə Ijip ane ngərə, asət yi mbə móywi, ane yi. ²² Bətəŋ yí neriŋi kepi bo Ijip nenkem, ágó abhak erítí ndeme kepi ne nném mmu ndu menyij ebhen yi aká.

²³ “Agháká nókó mamié besa bəpáy, nkaysi atwó yi anti be ándók ángó bəmayi, bo Israel. ²⁴ Aghó nókó ndú mmu Ijip ádən mmu Israel amət, arək bekwak yi. Akeme kémbé, kpat awáy mmu Ijip wu. ²⁵ Moses akaysi be bəbhi báriŋi bé Mandem ke ató yi ámféré bhó ndú esəŋəri, ke bə kerijə enyu eyə. ²⁶ Néyí nókó, arək atemeri ndu bəbhi, bo Israel bati apay mánú. Achwe beku bo mambak eyəŋ émət, arem be, ‘Ghók ká, báchi bə mmu amət, ndaká yí mánú ne bati?’ ²⁷ Ke ane áyán nti mpay, apuri Moses, abhép yí be, ‘Agha ákú wə mfə ne ntaŋá manyé yesé?’ ²⁸ Jyən bəway me mbə enyu óway mmu Ijip éyú?’ ²⁹ Moses ághókó nókó nə, abue arək achəkə etək Mídia. Aré ke yi ábháy ngərə abhəŋ bə bəbhakanem bati apay.

³⁰ “Eferé nókó mamié besa bepay, ángel Mandem abhesi ntá yi amem baso, kekwət Njie Sináy. Angel wu abhak amem ngó ane ádu ndú mənək amət ane ágə ebhi. ³¹ Enyij ene Moses ághó ekə yi abhak maknkay. Ne nerəŋ yi árəŋ kekwət beyijə, aghók Eyəŋ Mandem Acha ndu érəm be, ³² ‘Mime ke nchí Mandem bachĩmbi bhəka, Mandem Abraham, Mandem Aisek, ne Mandem Jekóp.’ Néková nékém Moses, aferé amík are. ³³ Mandem Acha arem ye ntá yi be, ‘Féré nkəwbhánya eyə bekek, mbənyune nebhəuérimik ane éte nə are achi nyáná. ³⁴ Ngə besəŋəri ebhen bəbha bábhəŋ amem etək Ijip ne ngók nedí kebho enap, ne nsep ntwə beferé bhó ndú esəŋəri eyə. Twó yé, chəŋ ntó wə Ijip.’

³⁵ “Stífin arək ambi bərem be, nkúbhé Moses ane bábhíki ka nyaka beghok yi, ne babhep yi be, ‘Agha áká wə mfə ne ntańá manyé ntá yese?’ Mandem afuət ntá ángel ane abhesi ntá yi ndu mónək beghati yi be ándók ámbák münti wap ne mmu ane áfere bhə ndu esəńari. ³⁶ Moses akə menyinji maknkay, ne atń berin ebhen bétńń betan Mandem amem etək Ijip. Afere bo Israel are, akə báfuət ndü Manyu Chu, ne amem baso ndü mamié besa bepay. ³⁷ Nkúbhé Moses-ne áréme nyaka ntá bo Israel be, ‘Chəń Mandem anchye bhe ndemekepinti achak ane afü ndu nkwo yeke mbə enyü achye me ntá yeke.’ ³⁸ Yi Moses ke achi nyaka nénti bachĩmbi bhesé ne ángel Mandem amem baso. Mpok yo, ángel Mandem áréme kepi ntá yi ndu Njie Sináy, akə yi arinji menyin ebhen Mandem áyan yi ankə sendinji, nó chí Eyəń Mandem ené échi tetep mpoknkem.

³⁹ “Ke bachĩmbi bhesé keka beghok yi. Bápuri yi baten nepak, ke bápétnsem Ijip amem batı-yap. ⁴⁰ Ekú barem ntá Arən be, ‘Ghokó bəmandem ntá yese, be mandəkə nəkə bhesə ambi. Mbák chí Moses mmu áféré bhesə etək Ijip, sebhiki rinji enyin ene efakari ne yi.’ ⁴¹ Bághóko enyin ene echi mbə mómpəń, bare chye yo akabhé nya, ne mányí epa ńti enyin ene baghoko ne amə. ⁴² Ke Mandem atiknsem ntá yap akpik arə bə máńchyə nəkə kenóko ntá mmok, ne ntań ne mambé mfay mbə bəmandem abhap, mbə enyu echi amem bekáti baremé kepinti be, ‘Bo Israel! Mpok ane bákə amem baso ndü mamié besa bépáy, ntá yá ké báway nyaka nnya máńchyə nəkə akap ke?’

⁴³ Bápəkə nyaka étem ené mandem nsé ane áká nyén be Mólək. Ne nembe enen mandem nsé Ráfan.

Ne menyin ebhen bághókó ndu bechye bhə kenóko.

Éti yo, chəń mferé be ntó etək échák befuət Bábilon.’

⁴⁴ “Stífin arək ambi bərem be Bachĩmbi bhesé bəbhń nyaka étem amem baso ené étńń bé Mandem achi ne bhə. Moses aghókó nyaka yo ébhák mbə enyü Mandem aghati yi, ne nkúbhé mbə enyü Mandem átńń yi amfay Njie Sináy be ebhəń bebhak. ⁴⁵ Ansem mpok, bachĩmbi bhesé bárə yo ntá bəbhap. Bápókó yo mpok bákə ne Jóshua. Mandem abók bo abhen báci are besí bətayese, basət mmik. Étem eyə ébhák aré te mpok ane Debhít achi mfə. ⁴⁶ Mandem atńń Debhít berĩndu. Anikmuet ntá Mandem Jekóp be ando yi anté eket ntá yi. ⁴⁷ Sólonon ke áté eket eyə ntá Mandem. ⁴⁸ Yé nə, Mandem Acha apu chəkə ndü beket ebhén bo bate ne amə. Échi mbə enyü ndemekepinti áréme be Mandem arem be,

⁴⁹ ‘Mfay chí enókó kefə eya,

ne mmik chí erwə ene mésiki bekap are.

Ntiki enyü eket ókway bete ntá ya?

nebhəé ane məkway beywemuet achi ne fá?

⁵⁰ Pú amó ya ke ághókó menyin ebhen menkem-e?’

⁵¹ “Bérəń ndü ngwénti, Stífin arem be, ‘Bé bo netańánti, bé bo bápú noko Mandem ne bápú ghok eyəń eyi. Báchet Efńń Bedyere mbi mbə bachĩmbi bheka. ⁵² Ntiki ndemekepinti bachĩmbi bheka bábhiki chye esəńari? Ne báway nyaka baremé kepinti Mandem abhen bárémé mbi mbi be, Mmə bətok ane achi chak besí Mandem átwə. Yi wu ke báti ne báway. ⁵³ Bé ké Moses ásré ebhé Mandem ntá bəángel achye ntá yeke, yé nə, bábhiki bhəere yó.’ ”

Báway Stifin ne batay

⁵⁴ Bo echeme bō batí etak bágghókó nòkò menyin ebhen Stífin árème, batí abé bō tontó, amík apèti anti. ⁵⁵ Ke Efónó Bedyere achi nyaka ne Stífin tontó. Ayon amík ayini mfay, aghó bediére Mandem, ne Yesu téé ndú nebhuet kenókó Mandem, ⁵⁶ Stífin arem be, “Ghók ka! Ngo ndú mánéné mbínywop etákó mfay, Mmu ane áfú ntá Mandem abhak téé ndú nebhuet kenókó ebhe awónem Mandem.” ⁵⁷ Ke bábhó bebik eri, báchók batú ne amò, bádú bárók bákém yi. ⁵⁸ Báya yi báfú etak ne yí, bátémti yi ne betay bawáy. Batisie betábhá báfere nkú mfañuet eyap, barò ntá esakámu amot be ambabheri nòkò. Esakámu wu aka nnyén be Sól. ⁵⁹ Mpok bátémti Stífin ne batay, anikñuet be, “Yesu Acha, sot Efónó eya!” ⁶⁰ Akwén atep mánén amík, arem ne eyon etanjatañ be, “Acha, fonjori bhò bebá ebhap ebhen.” Arémé nókó nò, asebhé.

8

¹ Sól abhak aré téé, aka bé eri mángwáy Stífin.

Sól are chye bñkwò beyá nenyok

Bébhó ewak eyò, béré chye nkwo Yesu abhen báchí Yerúsalem beyá nenyok. Eka bó mankem bábué bataka atú etak Judéya ne átú Samária ankem. Erap chi bõnto Yesu bóbhó amem etak Yerúsalem. ² Baway nòkò Stífin, mbok bo abhen báchyè Mandem kenókó bápókó yi bárók bábhéme, ne bádi yi tontó. ³ Mbák chi Sól, are yán mbi ménéme bñkwò Yesu. Eka abho béchwé eket ne eket anja nòkò abhen mánókó, baghoré ne babhakanem, amfyé nòkò ekerékenon.

Beyá bõ-Samaria mánoko mpok Filip aghati bõ Mbok Ndíndí

⁴ Bakoño Yesu abhen bábué bataka mbankem báre kò mángati nòkò Mbok Ndíndí éti Yesu. ⁵ Ane bábhini be Filip arak etak égho atú Samária angati nòkò mbok éti Mpeeme Mandem afyé nyaka bariet be áto. ⁶ Aka menyini maknkay aré. Bo baghò nòkò nò, beyá bhap báre tá batú sayri ndu beghok menyin ebhen yi árém. ⁷ Befónó bebúbebu ebhén bésòñori bo bére rò bhò mémbiki nòkò ne eyon etanjatañ. Beyá bo abhen bachi bharé ne bakem bátan nkwo. ⁸ Eka beyá manák abhak ne bõ etak egho Samária eyò.

⁹ Mmúfú ane áká nnyén bé Símun achi nyaka etak eyò nkwo. Abhak múnjo. Anan áká nyaka menyin ebho ndu erori mpok, andeme nòkò bé yí achi etanjí mmu. Bõ Samária babhak maknkay béghò menyin ebhen yi ákà. ¹⁰ Bò mankem, maném bo ne ndéndémé bhò bare tá batú beghok menyin ebhen yi ághati bhò, mándeme nòkò be, “Mmú-ne chi mmu Mandem ane bábhini be Etanjí mu.” ¹¹ Barak mandem nsé ane yi ákà ndu erori mpok, aka bo báre ta batú beghókó menyin ebhen yi árém. ¹² Filip átwó nókó ne Mbok Ndíndí éti enyu Mandem abhak ne bóbhi mbò Mfò wap ne éti Yesu Kristo, baghoré ne babhakanem bábho ménóko mándakò nòkò be mánjwiti bhó. ¹³ Yé Símun nkwo anoko bájwiti yí. Bájwiti nókó yí, abhat mmuet ne Filip, ankoño nòkò yi yéntiki ebhak. Nyu arap yi fuu éti bereme menyini maknkay ebhén Filip ákà, ne éti berin ebhén Mandem áfuet ntá Filip anton nòkò.

¹⁴ Bõnto abhen Yerúsalem bágghoko nòkò be bõ-Samaria mánoko Eyon Mandem, bátó Píta ne Jón aré. ¹⁵ BòPíta bachwop nòkò Samária, bare nikñuet be Efónó Bedyere ántwò ntá bo abhen mánoko Yesu. ¹⁶ Efónó Bedyere abhiki re twò nyaka ntá yé mmu wap. Yé nò, mananj bájwiti nyaka bhò ndú nnyén Yesu Acha. ¹⁷ Píta ne Jón mányanja amó anti bóbhen manikñuet, Efónó Bedyere átwó abhak ne bhò.

18 Símun ághó nókó bé Efónó Bedyere atwó achi ne bhó ndü bönto mányáná bə amə antí, afeere nkáp béchye bönto, 19 arem be, “Ka ká menkwó mbōñ betan bé yé agha ane nyáná yi amó anti Efónó Bedyere ántwó ntá yi.” 20 Ke Píta akeme yi be, “Eghori émpókó wó ne nkáp aywe! Okáysi bé ókwáy béku akap Mandem ne nkáp na? 21 Diñí bé obhíkí bhón ye enyiy ndu betik ebhesé mbonyune nti ene népú chak besí Mandem. 22 Ndu echí nò, tík nsem ndü nkaysi bebú ane achi wə anti ónikmæet ntá Mandem Acha. Ngufú chōñ amfonjori nkaysi ane achi wə anti. 23 Ngo bé obhōñ epō mpabhamík ne ókwēñ nsem anten bebú.” 24 Símun aghoko nòkó nò, akeme Píta ne jōñ be, “Bəta, ník ka Mandem mmæet éti ya bé yēnyiy émot ene bārémé éké fakari ne me.”

25 Mánáná nókó béghati bo mbok Yesu ne menyiy ebhen yi akə ntá yap, bārō bare petnsem Yerúsalem. Bāre téé ndü bōbetək Samária mangati nòkó bo Mbok Ndíndí éti Yesu.

Mmu Etōpia anoko Yesu

26 Ke ángel Acha atwó arem ntá Filip be, “Faté sep ndü esí mbi ane áfù Yerúsalem árōñ Gása”. 27-28 Filip afate abho bérōñ. Efákari bé mmü Etōpia amot ane afú Yerúsalem ndü menikmæet ápetnsem etək eyi amem ékárík ene mpōñóndík éyá. Abhak mūngo Etōpia ane baghaka ne yi ke akeme nyaka efiní ekeré nkáp mbo mmu ane baghaka yi apu kway nyaka bechem ne bo abhen mfo ngoré * Mfo Etōpia wu aka nnyén be Kandas. Ené yí áchi amem ekarík eyi árōñ, are pay ekáti ndemekepinti Aisáya. 29 Efónó Bedyere aghati Filip be, “Dók awu kə nókó kékwót ne ekarík eyo.” 30 Filip ajet arək kékwót ne yó, aghók ndü mmu wu ápáy ekáti ndemekepinti Aisáya. Abhép yí be, “Obhōñ nò nejwimem ndü enyiy ené ópáy?” 31 Mūngo Etōpia wu akeme be, “Mékway bejwimem ná ené yé mmu ábhíkí néne angati me?” Abhiñi ye Filip ánkó ánychókó ne yí amem ékárík. 32-33 Enyiy ene yi ápáy ndü Ekáti Mandem ebhak bé: “Achí nyaka mbo ághōñomén ane bakeme bārōñ beway, mbo mónkwomén ane báfere emene eyi, yé bebík yo kebik. Ake néne eyōñ. Báyōre yi, batan yi, bákpot nyé eni, bachye yi esōñori ndéndem. Agha ákway betōñ be, Yiní mōwa né, ené bákporé nepém eni ambi ambí fá amík?” 34 Mūngo wu abhép Filip be, “Etá, ghati mé, ndemekepinti asñ enyiy ene yi árēm nó éti agha? Arem nò chí éti mmu áchák ke éti mmæet eyi?” 35 Filip abho ndü nebhæet ekáti Aisáya wu agháti mūngo Etōpia Mbok Ndíndí Yesu. 36 Bāre kə mándəko nəkə. Bágháká nókó ndü nebhæet ane manyiep achi, arem ntá Filip be, “Yiní manyiep. Ntí achí ane bábhíkí bhón béjwiti me?” 37 [Filip akeme yí be, “Mbák ósíki nti ene nenkem ne Yesu, mékwáy béjwiti wə.” Mmü wu akeme yí bé “Nnókó be Yesu Kristo chí Mmō Mandem.”] 38 Mūngo wu achye ye eyōñ bé mánkə ékárík énté. Été nókó, bó ne Filip básep báchwe anyén, Filip ajwiti yí. 39 Báfú nókó anyén, Efónó Bedyere afeere Filip aré, mūngo Etōpia wu kepeere ghó yi. Yé nò, arək ambi ne nekə eni ne manák. 40 Filip ápéere yiní arəp chí etək Asótus. Abho béghati Mbok Ndíndí are. Arək ambi békə nò ndu bōbetək mankem abhen báchi ambi kpáte mpok yi aghaka Seséria.

* 8:27-28 Mfo ngoré ákém nyaka baraká kefə ntá móywi mmu bo básré nyaka mbo mónyómok.

9

*Söl ayibhiri abho bekoŋo Yesu
(Bk 22.6-16, 26.12-18)*

¹ Mpok eyo nkem, Söl arək ambi bepa be yi abhəŋ beway bakoŋo Yesu. Arək ntá mūngo bachiäkap Mandem, ² aghati yi be anchye yi bekáti ebhén béchye yi betan berəŋ Damáskos ndu bekeré nenikímuet bo Israel bé mbák ángó bakoŋo Mbi Yesu aré, ankway békémti bhó, baghərə né babhakanem, angwót, andək Yerúsalem né bhó. ³ Söl afa ye are rón. Agháká nókó kékwót né Damáskos, bedíéré befú amfay témchok besep békáp yi. ⁴ Söl akwén amík, aghók eyəŋ ené ebhəp yi be, “Söl, Söl, ndaká yí óchye me nenyok?” ⁵ Söl akeme be, “Acha, chí wə agha?” Eyəŋ eyo ékeme yí be, “Mme Yesu ke ókəŋo gbokógbokə onchye noko nenyok. ⁶ Ke faté, dók amem etək egho. Chəŋ mángati wó aré enyiy ene óbhónó békə.” ⁷ Bó abhen bákò nyaka né Söl, bághók eyəŋ eyo, ke bə kegho yé mmú. Báte manyu chochok. ⁸ Söl afate amík, anene amík, ke yi kekway begho mban. Bákém yi ndu awə, baya barək etək Damáskos. ⁹ Abhak aré ndú manywəp arát, yi kekway begho mban. Mpok yo nkem yi kenye nenyíé, yenyiy yi ke nyu.

¹⁰ Nkoŋo Yesu amə achi nyaka Damáskos ane áká nnyén bé Ananías. Aghó kenó amík ántífú ndu Yesu Acha abhinyi yi be, “Ananías.” Aka arem be, “Acha, ghó mé ne.” ¹¹ Acha aghati yi be, “Faté dók ndu nkəŋo-etək ané bábhinyi bé Téé. Ōnán ónchwəp ndú eket Júdas bəp mmu Tásos ane áká nnyén bé Söl. Achí aré anikmuet. ¹² Ne ndú kenó amík ántí fúú, aghó mmu ane bábhinyi bé Ananías, ndu áchwé anywəp. Anyanə amə anti ywi bé ámpet ankway begho mban.” ¹³ Ananías akeme be, “Acha, beyá bo bághátí me mbok Söl wu ne bebépti menyiy ebhen yi ákú ntá bóbhe awu Yerúsalem. ¹⁴ Bóbati bachiäkap Mandem báchye yi betan, ne atwə fá chí békemti bóbhe.” ¹⁵ Ke Yesu Acha aghati yi be, “Dók mbənyune njap yí ámbák məbetik awa, bé ándək ángati bo abhen bápú bo Israel, né bafə bhap, né bo Israel éti eya. ¹⁶ Chəŋ membəŋ ntəŋ yí esəŋəri enkem ené yí ábhónó begho éti ya.” ¹⁷ Ananías aró ye arək áchwé amem eket ené Söl áchi are. Anyanə yí amə ántí arem be, “Söl, manó, mbəŋ Yesu Acha mmu abhésí ntá ye ankəŋombi mpok ótwə fá, ke átó mé nkə ómpet óngó mban né bé Efónó Bedyere ambak ne wə.” ¹⁸ Témte wu ebhak ntá Söl mbə be menyiy mbə befabhé nsi befú yí amík bekwenti. Apet abho begho mban. Afate ye arək bájwiti yi. ¹⁹ Anyíé nenyíé betan ebhi bepétnsem.

Söl abho béghátí mbok Yesu etək Damáskos

Söl abhak Damáskos né bakoŋo Yesu ndu mpəy manywəp. ²⁰ Abho ye bérón ndú bekeré nenikímuet bo Israel témte angati noko bo éti Yesu bé, “Yesu áchí Mmə Mandem.” ²¹ Bó mankem abhen bághókó yí, bábhák maknkay, mámbəbhe noko bati be, “Pú nkúbhé mmú-ne ke ákə nyaka angəebhe noko nenu né bo abhen bábhinyi nnyén Yesu awu Yerúsalem né? Atwə fá chí bé ánkémtí bo Yesu angwót, ansət ampətnsem né bhə Yerúsalem. Atwə fá ndu békemti bhə be ansət ampətnsem né bhó ntá bə bati bachiäkap Mandem.” ²² Yé nə, Söl are tón Mbok Ndíndí éti Yesu andək noko chí ambi. Are fəét ndu beyá babhi betəŋ kponorəŋ bé Yesu ke áchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be átó enyune bo Israel abhen báchí Damáskos bábhíkí kwáy bekem kefe ne yí. ²³ Efueere noko beyá manywəp, bóbati bo Israel báté eyu beway Söl. ²⁴ Söl arinyi nkaysi yap. Báre non yi beti né ngósi ndu manyübhá ane Damáskos be mpok yi áyan befaet, mankem yí mangway. ²⁵ Ke beti mémət, bakoŋó Sol basot yi

báfyé amem ekay báka yi áfúét ndü mbok ané áchi ndü nkok ane ákábhé etók, básébhe yi amik ansem ebhá. Abúé.

Sól apetnsem Yerúsalem

²⁶ Sól apetnsem Yerúsalem are mō béchem mm̄æt ne bakoŋo Yesu aré, ke bō kenoko be yi achi nkoŋo Yesu. Báre chay mámbæe noko yí. ²⁷ Ke mmu amot ane aka nnyén be Banábas asot yí arək ntá bonto Yesu. Aghati bhō enyū Sól agho Yesu Acha ambi mpok yi áròn Damáskos ne enyū Yesu árémé kepi ne yi. Aghati nkwo bō enyū Sól átón Eyōŋ Mandem kponoŋoŋ ndu nnyén Yesu awu Damáskos kebhoŋ becháy. ²⁸ Bebho ye mpok yo, achem mm̄æt ne bakoŋo Yesu Acha ndu yēntiki enyīŋ ene bō báka.

²⁹ Are tōŋ Eyōŋ Mandem ndu nnyén Yesu kebhoŋ becháy. Mpók ne mpok ándem noko éti Yesu ntá bo Israel abhen bārēm eyōŋo Grik, ankem noko epáití ne bhó. Ekā bare yāŋ chí béwáy yí. ³⁰ Batí Bō nkwo bāríní nókó nó, básot yi barək Seséria, bátó yí ándók Tásos. ³¹ Efákari ye be bōnkwo Yesu abhen bachi atú Judéya, ne abhen atú Gálili, ne abhen atú Samária nkem kepere bhōŋ esōŋari. Bakoŋo Yesu bábhare nepém enap enyu ené nétōŋ bé bō báchyé Mandem kenókó. Efónó Bedyere are chyē bhō nepōtntí, anchye noko bhō betan. Ekā beyá bo bácháak báre noko Yesu mánhem noko ne bhō.

Píta arək etók Lida ne Jopa

³² Efákari be Píta ákō nyaka mbāŋ ne mban ndu bébyo bo Mandem. Ewak émot, arək bebyo abhen bachi etók ene bábhīŋ be Lida. ³³ Akwese mbéntí amot aré. Báre pōkō yi yēntiki ebhak ene yi áròn. Abhak enyu yo ndu mamié ánèn. Aka nnyén be Aénias. ³⁴ Píta arem ntá yi be, “Aénias, Yesu Kristo ákū wō óntāŋ néné. Faté pét ésak eye.” Témte wu, atém afate. ³⁵ Bō etók Lida ne Sháron babhak aré. Bō mankem bághó nókó ndu Aénias ákō, mánókó Yesu Acha.

³⁶ Ngwé amot achi nyaka etók Jopa ane aka nnyén bé Tabita, * [Nó chí Dókas ndu eyōŋ Grik] abhak nkoŋo Yesu. Akā nyaka beri, ankwak noko bachébhébhō mpoknkem. ³⁷ Mpok yo, akwén neme agú. Báso yi bábhare amem mókerémfay ndu ekeré mfay. ³⁸ Jopa kesap nekō ne Lida. Bakoŋo Yesu abhen Jopa bághók be Píta achi Lida. Bátó bo batí apay, ntá yi. Bárək manik yi mm̄æt be, “Eta, twō ghō bhésé ayak, kéchōŋti mpok.” ³⁹ Píta afa ye are rōŋ ne bhō. Agháká nókó aré, basot yi bako ndu mókerémfay. Beyá mánkwésé bábhak are. Bō mankem bakap Píta. Báre di, mántōŋ noko nden ene Tabita áyéme ntá yap mpok yi achi nepém. ⁴⁰ Píta aghati bō mankem mámfu nefi. Atep mánén amik anikm̄æt ntá Mandem. Ayibhiri mm̄æt ntá ngu arem be, “Tabita, faté!” Tabita anene amík. Aghó nókó Píta afate achōkō chókó. ⁴¹ Píta asá áwō akem yi akwak yi afate. Abhīŋi ye bo Mandem ne mánkwésé, asot Dókas atōŋ bō be mangō bé yi achi nepém. ⁴² Mbok Dókas ataka etók Jopa enkem. Beyá bo mánókó, básiki nti ne Yesu Acha. ⁴³ Píta arək ambi bechōkō Jopa ndü beyá manywōp ne ngoko nkwo bhénya ene bágharé am̄æt nnya ene baway. Nnyén eni nébhak be Símun.

10

Konélios abhīŋi Píta eket eyi

¹ Mmufú achi nyaka etók Seséria, ane aka nnyén bé Konélios. Abhak mūntí éká batémé nenu Rom besa hétáy. Báre bhīŋi eka eyō bé Eka Itália. ² Konélios abhak mmu ane ákōŋó baraká Mandem ne áchyé nyaka Mandem kenókó ne éfo eyi enkem. Abhak mmu ane ánikm̄æt ntá Mandem mpoknkem, anchye

* 9:36 Ne Dókas chí “Nso” ndu Kényan.

nəko beya nekwaq ntá bo Israel abhen bachi bachébbébo. ³ Ewak émot, mbə nkarenka erat ne ngósi, aghó kenó amík anti fúú. Aghó sayri ndu ángel Mandem amot átwó ábhíjǐ yi be, “Kónélios!” ⁴ Ayon amík are yǐjǐ ángel wu ne becháy, abhep yi be, “Eta chí yi?” Angel Mandem akeme be, “Mandem aghok nenikímæet ene, aghó nekwaq enén óchyé ntá bachébbébo ne abhəj manjáq ne wo. ⁵ Tó ye bo Jopa be mandók mámbǐjǐ mmu ane áká nnyén bé Símun ane nnyén eni nəchak nəchi be Píta. ⁶ Achəko ne Símun ngoko nkwaəbbénya. Eket Símun wu echi angəko manyu.” ⁷ Angel Mandem áronə nəko, Kónélios nkwo bakú betik abhi batí apay ne ntemé nenu amot ane achi nyaka ne yi mpoknkem ankwaka nəko yi. Ntemé nenu wu abhak mmu ane áchəy Mandem. ⁸ Bátwó nókó, aghati bhó enyǐjǐ ene ángel Mandem árémmé. Ató ye bə etək Jopa.

⁹ Bárə bare ron, bágháká kékwót ne etək mbə nkárénká byo ne epay. Nkúbhé mpok yə, Píta akó amfay eket ndu menikmæet. Mfay eket abhak ransi. * ¹⁰ Nsay akém yi, are yán enyǐjǐ ményíé mpok ane nenyíé nəbhæet angó, aghó kenó amík antífú. ¹¹ Aghó bé nebu nénéne. Enyǐjǐfú éfú are ere sep amík. Ebhak mbə nténden negho enén bákémé ndú batí yi anwi básəbhe amík. ¹² Menyú nnya menkem bəbhak ndu enyǐjǐ eyo. Nnya ené bekaq menwi ebhak aré ne ené ésù menie amík ne kenen. ¹³ Aghók eyəj ndu éřem be, “Píta, faté, wáy nyíe.” ¹⁴ Ke Píta akeme be, “Cháá! Acha mbíkí re nyíe enyǐjǐ ene epu pépép besí Mandem wáwák.” ¹⁵ Eyəj epet etwə ntá yí ndəj ane ájwí epay be, “Enyǐjǐ ene Mandem akə be embak pépép besí bhi, yě mmu ake řem be épú pépép.” ¹⁶ Éfákáří nókó enyu yə ndəj éřát, enyǐjǐ eyə épétnsem amfay. ¹⁷ Ené Píta abhæet beyan berǐjǐ ntí kenó amík antífú ekə, bə abhen Kónélios átó, bare bhəp ebhak ene Símun áchí. Bárók kpát báchwəp ndú nyúbhə eket ene yi achi aré. ¹⁸ Báśə eyəj babhep mbák mmu ane áká nnyén bé Símun Píta achi aré. ¹⁹ Ne ené Píta abhæet bekáysi kenó ekə, Efónó Bedyere arem ntá yí be, “Yǐjǐ, bə batí arát báyañ wə. ²⁰ Faté, sep, dók áyák ne bhə ne óké chənti mpok. Me ke ntó bə.” ²¹ Píta asep arək ntá bəbhə, arem be, “Me ke nchí mmu ane báyañ. Bətwə ndaká yí?” ²² Bákémé yi be, “Kónélios, münti batemé nenu besa bétay, ke ato bhesé ntá ye. Achí chak besí Mandem ne áchəy Mandem. Bo Israel mankem báchyé yi kenókó tontó. Angel Mandem ághátí yi antó mámbǐjǐ wo, óntwə eket eyí, be angok enyǐjǐ ene óbhónó béghátí yi.” ²³ Píta asot bə arək anywóp ne bhə.

Néyí nókó, Píta afa are rəj ne bə. Mbək bə nkwo Yesu abhen Jopa bárók ne yi. ²⁴ Bákə bəbhəre ambi, ke néyí nókó báchwəp Seséria. Kónélios anán arǐjǐ nyaka bé Píta átwó. Ató bábhǐjǐ bə nneréket ne mamæere bhi. Bə mankem bachəko mánonəj nəko bəPíta. ²⁵ Nəchwe Píta áchwe anywóp, Kónélios akwén yi bekaq, abho béchyé yí kenókó. ²⁶ Ke Píta akem yí ndu awə, be yí amfate, arem be, “Me nkwo nchí chí nkwa mbə wə.” ²⁷ Ne ndu bərəm kepi ne Píta, Píta achwe anywóp, aghó beyá bo. ²⁸ Arem ntá yap be, “Bə babhəj bǐrǐjǐ ndu ebhé eyese éřem be mmu Israel abhíkí bhón befyə mmæet ne bo abhen bápú bo Israel ne abhíkí bhəj yě chí berəj beghə bhə. Ke Mandem atəj me kponorəj be, nké yǐjǐ yě mmu mbə be abhíkí kway besí bha. ²⁹ Ngó nókó ye bo abhen ótó, mfá nde twó nkékém epátí ne mmu. Ghati ye me ntí ane óbhǐjǐ mé!” ³⁰ Kónélios akeme yi be, “Ekə manywəp anwi echəj ené nchí amem eket eya nchí níkmæet. Nkúbhé mpok mbə ane, mbə nkarenka éřát ne ngósi, mmu abhesi me besí ne nkú ane are ghə, ³¹ arem be, ‘Kónélios, Mandem aghok nenikímæet ene, ne aghə nekwaq

* **10:9** Mfay eket achi nyaka ransi enyu ene mmu ákwəy béko, andək, ambak are yí aywínti ndu béyweæet ne ndu menikmæet.

enén óchyè bachébhé bho. ³² Tó ye mmu Jopa be andok ambini mmu ane áká nnyén be Símun Píta. Achí kenkə amem eket Símun ngoko nkwobhénya ne eket eyi échí angokə manyu!” ³³ Ntó ye bo témte bé mámbíní wə, ne éri ndu ótwó. Besé mankem séchí fá besí Mandem ndu begbok yéntiki enyini ené Acha agháti wə óngátí bhesé.”

Menyini ebhen Pita aghati Konélias ne nkwo ywi

³⁴ Píta abho ye berem be, “Ngə sayri bé Mandem apú tən kéréjámik. ³⁵ Ke ndu yéntiki etok, ye agha ane ácháy Mandem anka nəkə menyini ebhen béchi chak besí bhi, Mandem ástot yi ambak mmú ywi. ³⁶ Nkáysi be báriji ntó enen yi ató nyaka ntá yeše bo Israel be chəj anka bo mambak sayri ne yi éti enyini ene Yesu Kristo aka. Yi Yesu achí Acha amfay bo mankem. ³⁷ Báriji eremé ndak ané áfákári atú Judéya ankem, bébho atú Gálili, mpok Jón anán anánjá nyaka beghati bo be mántiknsem ndú bebú bhap yi anjwiti bho. ³⁸ Báriji éti Yesu mmu Násáret, ne enyu Mandem achyé nyaka yi Éfónó Bedyere ne betan. Ako mbánkem anka nəkə beri ne ambu nəkə bó mankem abhen Satan achyé bho esəjəri mbonyune Mandem achi ne yí. ³⁹ Ne ségho ne amík menyini menkem ebhen yi áká Yerúsalem ne mban echak amem etok bo Israel. Bágó yí ndu ekotákátí, agú. ⁴⁰ Ke égháká nókó manywəp arát, Mandem aka yi apetnsem ndu nepém, atón mməet kponorəj ntá bo. ⁴¹ Ke abhiki tón mməet chí ntá bo mankem. Atón mməet ntá batísíe abhen Mandem anán yáabhé, nó chí bhesé bo sényíe ne sényú ne yi mpok yi ápérénssem ndu nepém. ⁴² Ne yi agháti bhesé bé sékéro beghati Mbok Ndíndí yə ntá bo, ne bé sénka bo mándini bé yí ké Mandem ayabhe be ambak mmu ne ábhóns bétan bo abhen bachi nepém ne abhen bágú. ⁴³ Baremé kepinti mankem bárəm nyaka éti yi be, yé agha ane asiki nti ne Yesu, Mandem áfonjori bebú ebhi éti yi Yesu.”

Éfónó Bedyere atwó ntá bo abhen bápú bo Israel

⁴⁴ Ené Píta abhuét bérem menyini ebho, Éfónó Bedyere atwó abhak ne bo mankem abhen bəghók Eyəj Mandem. ⁴⁵ Bó nkwo Yesu abhen bachi bo Israel, nó chí abhen báfú Jopa ne Píta, bəbhak maknkay tontó mbonyune bəghó be Mandem achyé Éfónó Bedyere ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo. ⁴⁶ Bəbhak maknkay mbonyune bəghók ndu bobhó bárəm beyəjótok bəchák bəchák ebhen bó bəbhiki ghók, mándeme nəkə be, “Mandem atan ne ari achá!” Ekə Píta arem bé, ⁴⁷ “Mandem achyé bəbhen Éfónó Bedyere nkúbhé mbonyu yi achyé nyaka bhesé bo Israel. Agha ákwáy ye békán bé báké jwiti bhó?” ⁴⁸ Achye ye eyəj bé mánjwiti bhó ndu nnyén Yesu Kristo. Bájwiti bhə. Bárəm be Píta anchəkə ne bhə ndu mpáy manywəp.

11

Pita arem be bo abhen bápú bo Israel mánoko nkwo

¹ Bónto ne bakojo Yesu bəchák atú Judéya ankem, bəghók be mbək bo abhen bápú bo Israel mánoko Eyəj Mandem nkwo. ² Mbək bo bachi nyaka ndu nkwo bakojo Yesu abhen báte be bəbhəj bésiep yéntiki mmu mbə bə bo Israel, ke ankway bəbhak mmu Mandem. Píta ápéré nókó nsem Yerúsalem, bəbhə bərə ji yí mándeme nəkə be, ³ “Yí ekə óron óchwé amem eket bo etok échák abhen bəbhiki syep bhə kpáte žnyie nenyíe ne bhó?” ⁴ Píta abho ye bəghati bhó sayri yéntiki enyini ené éfákári te ndú nebhnət be, ⁵ “Ewak émət ndu nchí nikməet awu etok Jopa, ngó kenó amík antífú. Ngó ndu enyini éfú amfay ésəp. Ebhak mbə ntənden negho enen bákémé bati yi anwi básəbhe

amik. Egháká nókó kekwót ne me éte. ⁶ Njñi sayri begho enyññ ene echi are. Ngó nnya menyu ne menyu. Nnya ene anywóp ne nnya ebebe ne nnya ené ésù menie amik ne kenen. ⁷ Ngók eyon ndu éghati me be 'Píta, faté, wáy nyie!' ⁸ Ke nkeme be 'Acha wáwák! Mbíki re nyie enyññ ené épú pépép besí ebhe.' ⁹ Ke eyon epet erem ndon ane ájwi epay be, 'Enyññ ene Mandem aká be embak pépép, yé mmu aké rem be epu pépép.' ¹⁰ Efákári enyu eyo ndon érat, enyññ eyo épétnsem amfay. ¹¹ Nkúbhé mpok yo, bo batí arat bachwóp ambñnywóp eket ené nchí aré. Báfú Seséria ne ntó bé mánsot me. ¹² Efónó Bedyere aghati me be, 'Faté sep dók ne bhó. Éké fyé ntí bé bápú bo Israel.' Bómayese abhen batí átándát abhen Jopa bákóno me sérak Seséria, ne bese mankem séchwe ekeré mmu wu Kanélios. ¹³ Aghati bhese ndu yí ághó ángel Mandem eket eyi ne ángel wu ághati yi be antó bo Jopa mámbññi me Símun Píta be ¹⁴ ndók ngáti yi mbok ane aká yi andññi enyu Mandem akway bepeme yi ne efo eyi enkem. ¹⁵ Nebho mbó béghati bhó menyññ, Efónó Bedyere atwó ntá yap nkúbhé mbó enyu efákári nyaka ne bhese ndú nebhónet. ¹⁶ Ntik ye enyññ ene Yesu Acha áréme nyaka be, 'Jón ájwiti bo ne manyier, ke chon mánjwiti bhe ne Efónó Bedyere.' ¹⁷ Be bábhon, ghó yeka! Mandem achyé bóbbhó nkúbhé akap ané yi achyé nyaka bhese mpok sénókó Yesu Kristo Acha. Nchí yé nyaka agha bechet Mandem mbi?" ¹⁸ Bágghókó noko menyññ ebhen Píta áréme menkem, manyu áchók bhó. Báre chye Mandem kenókó mandem noko be, "Nó Mandem achye mbi ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo be mankway betiknsem ndú bebá ebhap, mambon nepém!"

Nkwó Yesu abhen Antiok

¹⁹ Beyá bakoño Yesu báfú nyaka Yerúsalem éti esonñi ene ebho mpok báwáy Stífin bataka mbanj ne mbanj. Mbok bárak kpaté atú Foníshia, báchák te Sáyprós ne abhenefu te Antiok. Bárón noko nó, mangati noko mbok Yesu ntá bo Israel bóbbhó. ²⁰ Ke mbok abhen bachi bo Sáyprós ne abhen bachi bo Sírene bárak Antiok bábbhó béghati Mbok Ndíndí Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo. ²¹ Acha abhak ne bhó, akwak beyá mánoko bábbhó bekoño mbi ywi. ²² Mbok ako aghaka ntá bónkwó Yesu abhen Yerúsalem. Bátó Banábas etók Antiok. ²³ Egháká nókó áré, aghó ndu Mandem átónó bóbbhó beríndu ebhi, abhón beyá manák, abho béfyé bhó nti be mámbak tetep ne Yesu, mánte kpíri mpoknkem ne nti nenkem. ²⁴ Banábas achí nyaka erítí mmu ane asikí nti ne Yesu sayri. Efónó Bedyere abhak ne yí tontó. Akwak beyá bo mánoko mbok Yesu, báchem mmuet ne bakoño bhi. ²⁵ Banábas arók ye Tásos béyan Sól. ²⁶ Aghó nókó yi, asot yí apetnsem Antiok ne yi. Sól ne yi bábhak are ndú mmíe nenkem ne nkwo Yesu, mánton noko beyá bo Mbok Ndíndí. Chi Antiok ke bábbhó nyaka bebññi bakoño Yesu be, "Nkwó Kristo."

²⁷ Mpok yo, mbok baremé kepñti báfú Yerúsalem barók Antiok. ²⁸ Mmu wap amot aká nnyén bé Agábos. Ndu betan Efónó Bedyere afate arem be chon ereme nsay énkwen ndú betak menkem ebhén béchí anten Mfó Rom. [Nsay yo akwén mpok Klaodios áchí Mfó Rom]. ²⁹ Bakoño Yesu abhen Antiok baghoko noko enyññ ene Agábos áréme, báká eyon émat be máncwóp nkáp manto ndu bekwak batí bakoño Yesu abhen bachi atú Judéya. Yéntiki mmu wap abhññ nyaka béchye mbó enyu amó yi atonó. ³⁰ Báká enyu eyo, bátó Banábas ne Sól Yerúsalem be mándók máncnye nkáp wu ntá bóbbhó bónkwó Yesu.

12

Hérød arək ambi béchye beyä nenyok ntá bakoŋo Yesu

¹ Ndu mpok yə, Mfo Hérød abho béchye nenyok ntá mbək bōnkwə. ² Achye eyəŋ bákém Jems manə Jōn báwáy ne akparenja. ³ Aghó nókó bé enyiy ene yí aká échyé bo Israel manák, arək ambi ne bebú bhi, achye eyəŋ be mánkém Píta nkwó. Eyə éfákárí ndú mpok Epá bret ane kebhoŋ yís. ⁴ Bákém nókó Píta, arem báfyé yí ekerékenəŋ. Bakwó batemé nenu ábhak anwi ndu bebhabheri yí mkpák ne mkpák. Yéntiki nkwó wap ábhōŋ batemé nenu manwi. Hérød abhōŋ nkaysi be Epá Nekiyi émfáét, mámfere yí mántán kponorəŋ besí bho. ⁵ Ke ené batemé nenu bábhābheri Píta ekerékenəŋ, bakoŋo Yesu bərə níkmæt ntá Mandem ne bati yap ankem éti yí.

Angel Mandem akə Píta afú ekerékenəŋ

⁶ Nkúbhé beti ebhén Hérød árōbhé nōŋ chi be nywəp nénji mámféré Píta ekerékenəŋ mántán yí besí bho, Píta abhak bhare nénti batemé nenu bati apay, femfé ne ngem. Ngem amət abhat yí ne ntemé nenu amət ndú ebhémæt émət, achák abhat yí ne ntemé nenu anefú ndú ebhémæt échák. Batemé nenu báchák bábhak anyūbhá mámbabheri nəkə ekerékenəŋ. ⁷ Angel Mandem abhesi témchók, bēdiere békwen amem ekerékenəŋ. Angel akém Píta ndú nenki anyikisi, áŋémé yí arem be, “Faté áyák!” Témte wu ngem ené échí amó Píta éyoko ékwén amík. ⁸ Angel ághati ye Píta be, “Fíe nkú ne nkwobánya eye.” Píta akə nə. Apet aghatí yí be, “Bhat ndé ye amæt, koŋó me.” ⁹ Píta abho békəŋo yí. Nefú ane báfú ekerékenəŋ, yí keriyi be enyiy ene ángel akə ntá yí chí ndaká tetep. Are kaysi bé ághə nə chi kenó amík antífú. ¹⁰ Báfuət nebhuət ane babhabheri abhen mbi ne nebhuət ane abhen bákōŋo báchwəp ndu nyūbha ané mmu áfuət anchwe etək. Nnyūbha wu ánéne ndu mmæt eyi. Báfú bārók nefi, bákə baghaka ndá nkəŋgə etək amət. Píta ápéré yiyi ángel ánán árə yí arəŋ. ¹¹ Píta ariyi ye bé tetep yí afuu ekerékenəŋ, arem be, “Néne, ndiyi tetep bé Mandem ato ángel aywi ántwó ámféré mé amo Hérød ne ndú yéntiki enyiy ené bo Israel bati békə me.”

¹² Ariyi nókó enyiy ené éfákárí ntá yí, afuət arək ekeré Maria, nno Jōn Mák. Beyä bo báchemti nyaka are mánik nəkə mmæt. ¹³ Píta abho bédəp nekək enen mbi. Ngəsōŋ ane aka nnyén be Róda áchí nyaka mmó betok anywəp. Arək beriyi mmu ane ádép nekək. ¹⁴ Aghók bé chí eyəŋ Píta. Ne beyä manák, arə mbīnyəp kenene apetnsem aghati bō mankem bé, “Píta achí ambīnywəp téé!” ¹⁵ Bərəm be, “Ōbhokori!” Ke arək chí ambi béghati bhə bé, “Chí Píta tetep.” Afə ke bareme be, “Chí ángel aywi.” ¹⁶ Mpok yə nkem, Píta are dep nekək. Mánéné nókó mbīnywəp, bágħó be chí Píta tetep. ¹⁷ Asá awó be mánychókó kpák. Báchəkə kpák kpák. Abho ye béghati bhə enyū Mandem afere yí ekerékenəŋ. Anánj nókó, aghati bhə be mángatí Jems ne bōnkwó bachak enyiy ené éfákárí. Arə ye bhó, arək ebhak échák. ¹⁸ Néyí nókó, ébyok ékwén ekerékenəŋ. Batemé nenu abhen bábhābheri Píta, bərə makati mámbəbhe nəkə enyiy ene éfákárí ne yí. ¹⁹ Mfo Hérød ághókó nókó bé bábhiki ghó Píta, achye eyəŋ bé mánján yí. Báyan yí ke báke ghə yí. Hérød abhiyi batemé nenu bhə, ábhébhé nókó bhə menyiy, achye eyəŋ bé mángwáy bhó. Hérød afa atú Judéya ané yí áchí are arək atú Seséria áchák achókə aré.

Enyū Hérød dgú

²⁰ Hérød ábenti tontó ne bō-Taya ne abhen Sídon. Ekə betək ebho bépay beyap nkwə bho. Bátó bhó mándók mángó Hérød. Báyambí bágħó chí Blastəs, nkémfo ane Hérød. Aka bekwak bhə mánsókórí ne Mfo Hérød be esəŋri émay

néntí betok Táya ne Sídon ne eyi. Báyañ nyaka bebhak eyoñ émot ne Mfo Hérød mbonyune nenyíe enap nefù nyaka chi atú etok ene achi anten yi. ²¹ Nywop Mfo Hérød afyé ndu berem kepi ne bhò nekway nókó, afyé nden kefo yi, achokò ndu enokó kefo arem kepi besi bóbho. ²² Bóbhó bare bik be, “Chi eyoñ mandem. Puye chi eyoñ ene nkwañwan!” ²³ Témte wu, ángel Mandem aguép yi neme amuet mbonyune arò bo manchye yi kenókó eken babhəə bechye chi ntá Mandem. Kényonə kényíe yi, agú.

²⁴ Ke, Eyoñ Mandem ére go éndokò nəkò chi ambi. ²⁵ Banábas ne Səl, mánánjá nókó bekə enyih ené épókó bhó Yerúsalem, bápətnsem Antiok. Bəsót Jón Mák, arək ne bhó.

13

Efónó Bedyere ayap Banabas ne Səl ató

¹ Baremé kepinti ne batəñ Eyoñ Mandem báchi nyaka ndú Nkwə Yesu abhen Antiok. Bábhak Banábas, ne Símiəñ ane bábhinj; bé Egrímə, ne Lusíəñ ane áfú Sírene, ne Manəñ ane áchí nyaka mməere kembó ane Mfo Hérød Antipas, ne Səl. ² Ewak émot, ene báchí ndú netarənsay ne nenikímuet manchye nəkó Mandem kenókó, Efónó Bedyere arem be, “Dó ká Banábas ne Səl, mámbák nyánjá ndu betik ebhen mbinj; bə manka.” ³ Bághókó nókó nə, bārók ambi ne netarənsay ne nenikímuet. Mányánja ye amə anti Banábas ne Səl manikmuet, barə ye bə mandək.

Banábas ne Səl bārək Sáyprəs

⁴ Banábas ne Səl bārək mbə enyu Efónó Bedyere átó bhó. Bārók Selusia básət achwínyen ane árəñ ndú etok néntinyen ene babhinj be Sáyprəs. ⁵ Báchwóbhé nəkó are ndu mótək ane bábhinj; bé Salamis, bārə áchwí nekunyén bákó etək mángati nəkó Eyoñ Mandem amem bekeré nenikímuet bo Israel. Jón Mák abhak ne bhó, ankwak nəkó bhó. ⁶ Bārók ambi enyuyə ndú betok ne betək kpát bákinj; etək nentinyen Sáyprəs eyə enkem báchwop Pafəs. Bátəmeri mmu Israel aré ane achi múnjə ke əpù bapu bé achí ndeməkəpinti Mandem. Aka nnyen bé Ba-Jesus. ⁷ Achí nyaka mpoknkem ne góbhanə etək eyə ane aka nnyén be Sejos Paólos. Sejos Paólos abhak ndinjndak. Abhinj; Banábas ne Səl mbonyune áyən nyaka nkwə beghok Eyoñ Mandem. ⁸ [Nnyén Ba-Jesus nechak nechí nyaka bé Élímas nə chi múnjə ndu eyoñ Griik.] Élímas múnjə abho békem epátí ne bhó ndu yi áyən béku góbhanə áké koñə mbi Yesu. ⁹ Betəñ Efónó Bedyere bebhak ne Səl ane nnyén eni néchák néchí nyaka bé Pəl. Pəl atep yi amík amuet. ¹⁰ arem be, “Wə mmə Satan! Wə mmu ópábhé yəntiki enyih ene echi chak besi Mandem. Wə mmu bapu ájwí wə menie. Opú rə beku mbi Mandem ane achí chak ambak ɲótínótí?” ¹¹ Dijnj; be awə Mandem ákwen wə amuet néne. Ne chəñ amík áneme wə, óképere kwáy beghə mbanj ndú mbinj; mpok. Témte wu, nebhán nékúti yi amík ejuri ékwén yi besi arəbhe nemeri néméri ambebhe nəkó mbák mmu achí ane ákway bekem yi awə ánjá yi mbi. ¹² Góbhanə ághó nókó enyih ene éfákári, anoko Mbok Ndíndí éti Yesu. Ebhak yi maknkay béghok menyih ebhen bátəñ éti Yesu Acha.

Pəl ne Banábas bārək Antiok atú Pisidia

¹³ Pəl ne bo abhen bákə ne yi bachwe etək Pafəs, bákó anyén anyén barək bágháka Péga atú Pamfilia. Jón Mák arə bhó are apətnsem Yerúsalem. ¹⁴ Bārə Péga bārək ambi kpát báchwop Antiok atú Pisidia. Egháká nókó nywóbhé

neywēmuet bo Israel, bārək bachwe ekeré nenikímueti báchokò amik. ¹⁵ Bápáy nòkò Ekáti Mandem mbò enyu Moses asiní ne ene éfú ndü basiní baremé kepinti, bõ batí ekeré nenikímueti eyò bátó mmu be ángátí bòPól be, “Bõma, mbák bábhõn enyinh ené ekway befyè bhese nti, ghatí ká bhese.” ¹⁶ Pól afate ye asá ne awò be bo manchòkò kpák. Abho ye berem be,

“Bo Israel ne bo betòk béchák abhen báchây Mandem, ghók ká! ¹⁷ Mandem bo Israel ayap nyaka bachĩmbi bhese aká nneréket bõ bhese áchik mpok báchí mankò amem etòk Ijip. Mandem afere bhó ndu kesem aré ne betan ebhi ebhen beyá becha. ¹⁸ Ndü mamié besa bepay, abhak ne bhó amem baso, abhõn ekébhénti ne bhò. ¹⁹ Mpok babhõnò béchwe etòk Kánán aká mánánja maneréket bo tándramòt ane achi are, achye bo Israel mmik Kánán. ²⁰ Ndü mamié ankem ané bõ báchókò etòk Ijip ne ané báchí amem baso ke báchwe Kánán ábhák mbò mamié besa bebay nsem byo (450). Achye ye bhò bataná manyé ne bõ babhak kpáte ndü mpok Samuel ane achi nyaka ndemekepinti Mandem. ²¹ Egháká nókò mpok bábhbhé ye Samuel be áchye bhò mfo, Mandem ayap Sól, mmõ Kish. Kish afú ndü nneréket Benjamin. Sól abhak mfo wap ndü mamié besa bepay. Kish afú nyaka ndu nneréket Benjamin. ²² Mandem áféré nókò yi ndü enókò kefo, ayap Debhít be ambak mfo wap. Mandem arem éti Debhít be, ‘Debhít mmõ Jése, chí mmu ane mbõnjó manák ne yi, mmu ane apú nók beká yéntiki enyinh ene ndémé yi anka.’ ²³ Mandem aká ebhárémò Debhít ambák Mpeme bo Israel békõnò barièp ami ntá bachĩmbi bhap. Mpeme wu chí Yesu. ²⁴ Jõn anán ayambi aghátí nyaka bo Israel mankem be mántiknsem ndü bebú bhap mámpetnsem ntá Mandem be yi anjwiti bhó, ke Yesu antwò. ²⁵ Eróbhé nókò kékwót be Jõn ánaña betik ebhi, abhép bo be, ‘Bákáysi bé me ke nchí Mpeme ane ábhõnjó bétwò ke? Chao! Puyé me! Ghók ka, yi átwò me ansem, ne mbíkí kway mbõn mmu ane áchoti, beferè nkwobhánya bekak ebhi.’”

²⁶ Pól apet arem ntá yap be, “Bõma, bebhárébhò Abraham, ne beká bo betòk béchák abhen báchây Mandem, chí ntá ye se ke Mandem átó ye ntó enén néghàti bhese enyu ené yi akway bepepe bhese! ²⁷ Bõ Yerusalem ne bõbatí bhap bábhíkí sòt nyaka Yesu mbò Mpeme ane Mandem átó. Eká bátán yi, bakpòt manyé yi be babhõn beway yi. Ne ndu bákú nò, enyinh ene baremé kepinti baramé nyaka éti yi éfú tetep. Ne yò ke bõ bápáy nyaka yéntiki nywòbhé neywēmuet enap. ²⁸ Yéndu bábhíkí ghó ntí ane bábhõnjó bérem be mangway yi, bárem be Páilet andò mangway Yesu. ²⁹ Ne mánánjá nókò békú yéntiki enyinh mbò enyu Ekáti Mandem éréme éti yi, báfere yi amfây ekotákátí barək babhure amem nnem enén bághókò ndu setárébhé. ³⁰ Yé nò, Mandem aká yi apetnsem ndu nepém. ³¹ Ne ndu beyá manywòp are bhesi besí bo abhen bákò nyaka ne yi bebho Gálili kpate Yerusalem. Bõbhò ke báchí batisié bhi ntá bo Israel. ³² Banábas ne me sétwò fá béghátí beka Mbok Ndándí be barièp amem Mandem afyé nyaka ne bachĩmbi bhese, ³³ aká mó afú tetep ntá ye sé bebháré bhó bhap, ndu áká Yesu aperensem ndü nepém. Mandem aká barièp emò afú tetep mbò enyu echí amem Ekáti Bakway, bebhók bepay be Mandem arem be:

‘Wò ochí Mówa,

ne echõn nchí rem kponjorõn be Nchí Etaye.’

³⁴ Ne béyinh nekú ane Mandem aká Yesu ámpetnsem ndü nepém enyu ene yi ápú pere gu, Mandem arem nyaka bé: ‘Chõn nchýé bhe áfók mbò enyu mfyé nyaka barièp ne Debhít ne njet yi ne ébhõn bebhak enyu eyò.’ ³⁵ Ne ndu bérõn ambi, échí nebhuèt achák amem Ekáti Bakway be Debhít arem ntá Mandem be,

'Ɔpú rɔ chɔŋ Mmu ane áchyé nepém eni ntá ye ámpó amem nnem.' ³⁶ Mandem abhíkí rem nyaka menyin ebhen chi éti Mfo Debhít mbonyune Debhít ánáná nókó betik Mandem áchyé yi ánká fá amik ndu ayi mpok, agú akonjo bachímbi bhi. Apɔɔ ndú nnem. ³⁷ Mandem arem nyaka chi éti mmu achák, ane yi ákú ápérénsem ndú nepém ane mmuet ayi abhiki pɔɔ. ³⁸ Bɔma diní ye ká bé chí éti Yesu ke Mandem áfòñori bebá mbɔ enyu séghàti bhe. ³⁹ Diní ká be ye ògha ane ánokó Yesu, Mandem ášòt be ye achi chak besí bhi. Ebhé Moses epú kwáy béku nɔ ntá mmu. ⁴⁰ Sɔt yeka mpok bé enyin ené baremé kepinti básiní éké fakari ne bhe. Nó chi enyin ené básiní be, ⁴¹ 'Bé bho bábyák enyin ene Mandem árèm, yiní ká mban sayri, mámbák maknkay, ne mángu, ne ntí bé mēkà enyin ndu manywɔp ayeka, ene ye mángátí bhe, bápú noko wawak!' "

⁴² Ene Pól ne Banábas báfú ndú ekeré nenikímmuetí bo Israel, bo bäre nìk bó mmuet bé mámpétnsem mandok ambi beghati bhɔ menyin ebhen ndu nywɔbhé neywémuet enén nétwò ambi. ⁴³ Bo báfú nókó ekeré nenikímmuetí, beyá bo Israel ne bo abhen bápú bo Israel ke báchà Mandem, bäre konjo Pól ne Banábas. BɔPól básémti bhó bé mánté kpírí, mándokò nòkò chi ambi beghakò mmuet ndu berindu Mandem.

⁴⁴ Egháká nòkò nywɔbhé neywémuet enen nékòño, etok enkem étwò béghok Eyɔŋ Mandem. ⁴⁵ Ke bo Israel bághó nókó ndú ngémtay bo báchèm aré enyu eyɔ, bábhón beyá mpabhamík ne bɔPól. Bábhó besòkòti Pól mánkeme nòkò epútí ndu yéntiki enyin ene yi árèm. ⁴⁶ Eyɔ éká Pól ne Banábas bábhó bérem kebhoŋ becháy be, "Bé bo Israel ke sébhónó béyámbi béghàti Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem. Ke tēndu bábyák yó, ne báyiní mmuet ayeka bé bábhíkí kwáy bo abhen bábhón nepém enen nebhiki bhón ngwénti, séró ye be ne sérón ntá bo abhen bápú bo Israel ne yo. ⁴⁷ Enyu eyɔ ke Mandem Acha ághátí bhese senka, mpok árémé be, 'Nka wɔ ómbák erónó ntá bo abhen bápú bo Israel, bé ndú betan Mandem, ónkwak mmik nkem ambon nepém.' "

⁴⁸ Bo abhen bápú bo Israel bághókó nókó nɔ, bábhón beyá manák, bábhó béchye bakak ntá Mandem éti eyon eyi. Ne abhen Mandem áyábhé bé mámbón nepém enén nebhiki bhón ngwenti, mánoko Mbok Ndíndí éti Yesu. ⁴⁹ Eyɔŋ Mandem étaka atú etok wu ankem. ⁵⁰ Ke bo Israel abhen báchí aré mányíkisi bati bóbatí etok eyɔ ne maném baghoré abhen mánókó Mandem. Báka bo báchye Pól ne Banábas nenyok kpát bábók bhɔ báfá atú etok eyap. ⁵¹ Pól ne Banábas bákwté mfok etok eyɔ ane áchí bhó bekek beton bé chon Mandem antán bóbhɔ ndu enyin ené bó bákú. Báfa bäre rón Ikóniom. ⁵² Bakonjo Yesu abhen etok Antiok, bájwi ne manák ne Efónjó Bedyere abhak ne bhó sayri.

14

Pól ne Banábas bághàti Eyɔŋ Mandem amem etok Ikóniom

¹ Pól ne Banábas báchwóbhé nókó Ikóniom, bārək báchwé ekeré nenikímmuetí bo Israel baghati Mbok Ndíndí Yesu are. Efónjó Bedyere abhak ne bhɔ. Éká beyá bo mánókó. Bo abhen mánókó bábhák bo Israel ne bo betok bechak. ² Ke bo Israel abhen bábhiki noko mbok Yesu bábho berem bepó menyin ebhen ményíkisi bati bo abhen bápú bo Israel. Báró bhe bé chí nti ne bhɔ. ³ Pól ne Banábas babhak Ikóniom ndu erori mpok mángati nòkò bo mbok Acha kponoron kebhoŋ becháy. Mandem are tón bo Ikóniom kponoron bé mbok ane bó Pól bághàti bho éti berindu ebhi achí tetep, aka nɔ ndu áchyé bhó betan béku

menyiŋi maknkay. ⁴ Etok ékóre bebhe bepay, mbok bábhak ansem bo Israel, bo báchák bábhak ne bõnto Yesu. ⁵ Mbok bo Israel ne abhen bápú bo Israel báchém ne bõ batí bhap báká eyon émot be mánychye bõnto Yesu esõjari ne be mantemti bhõ ne batay mángwáy. ⁶ Bõnto báriŋi nókó nkaysi yap, bábué bárak atú Likáonia, ndu betok Lístra ne Débe ne mbanj ene echi kekwt are, ⁷ mángati nõkõ Mbok Ndíndí žti Yesu.

Põl ne Banábas bábu mbénti etok Lístra

⁸ Mmufú achi nyaka etok Lístra. Abhak mbénti te nebhe eni. ⁹ Ewak émot, abhak chókõ anta nõkõ batú ndu enyiŋ ene Põl árem. Põl ayiŋi yi díi, ághõ bé yi wu anókõ bé Mandem ákwáy bébú yi. ¹⁰ Põl arem ne eyon etanjatan be, “Faté tẽ chak!” Afate kperrep abho békõ. ¹¹ Ngémtay bo abhen bachí are bághõ nókõ enyiŋ Põl áká, bábhõ bébik ndu eyonõtak eyap, eyon bõ Likáonia mandeme nõkõ be, “Bõmandem básot mmuet bakwãŋwanj bátwõ fá amik ntá yesel!” ¹² Bárem bé Banábas chí mandem ane áká nnyén bé Sús, ne be Põl chí mandem ane áká nnyén be Hemes mbõnyune yi ke achi nyaka ndeme keri. ¹³ Ekerákap mandem nsé Sús échí nyaka nefi befuet nkok etok. Nchiakap mandem nsé Seus asot maném mpõŋ ne bõchuchu abhen maní arak antí etok mbõnyune yi ne ngémtáy bhõ abhen báchi are báyanj nyaka bechye akap ntá Banábas ne Põl. ¹⁴ Ke Banábas ne Põl, bõnto Yesu, bághókõ nókõ enyiŋ ené bõbhõ báyanj bekõ, bati achõŋti bhõ amem kpát bádákáti nden éyap amuet. Bájet báchwe amem eká bo eyõ ne bári mandeme nõkõ be, ¹⁵ “Bõta, ndaká yi bákù enyune? Séchí nkwõ chí bakwãŋwanj mbõ bhe! Sétwõ fá bégháti bhe Mbok Ndíndí žti Yesu bé mántik nsem ndũ menyiŋ ebhen bebhiki bhõŋ nsay mántwõ ntá Mandem mmu áchye nepém. Yi ke ághókõ mfay ne mmik ne manyén ne menyiŋ menkem ebhen bechi aré. ¹⁶ Ndu mpok ane áfuéré ansem, aró nyaka bo betakõ mmik mankem mánkù mbõ enyũ bákõŋó. ¹⁷ Yẽ nõ, abhiki nõ nyaka betõŋ kponõronj bé yi áchí. Akù berítí menyiŋ. Yi ke akù manyier ámfú amfay ne áchye mbwõt ndũ ayi mpok, anchye bhe nenyié, anchye manák.” ¹⁸ Põl ne mmuere ywi bárem menyiŋ ebhen békà bo bhõ mángó bé bõ nkwõ báchí chí bakwãŋwanj. Yẽ nõ, bábhíki kwáy bechyet bõ mbi bé béké chye bhõ akap ané babhõŋõ bechye chí ntá Mandem.

¹⁹ Ke ébhíki tat, mbok bo Israel báfú Antiok ane atú Pisidia, báchák báfú Ikóniõm. Báká beyá bo mánká ne bhõ. Ekù bátémti Põl ne batay, básu bárak bárõ antí etok ne nkaysi bé anánj agu. ²⁰ Ke mpok ane bakoŋo Yesu bárõŋõ are bákap yi, afate apetnsem etok Lístra ne bhõ. Nényi nókõ, Banábas ne yi báro bárak Débe.

Põl ne Banábas bápetsen Antiok amem atú Siria

²¹ Põl ne Banábas báre ghati bo Mbok Ndíndí žti Yesu amem etok Débe. Beyá bo mánoko ne bábhõ békõŋo Yesu. Bõ Põl bápét ye nsem Lístra ne Ikóniõm ne Antiok ane Pisidia. ²² Báre fyé bakoŋo Yesu nti mbanj eyõ enkem mánychye nõkõ bhõ manié bé mándók ambi béte kpirí ndũ nesikinti enap ne Yesu. BõPõl bágháti bhõ be bábhõŋ beghõ beyá esõjari ke mánychwe ndũ nepém enén Mandem ábhák Mfõ wap. ²³ Põl ne Banábas báyap bõ batí ndu yéntiki ekeré Mandem. Báfyé bhõ amõ Yesu Acha mmu bõ básíki nti ne yi ndu nenikimuet ne netarénsay.

²⁴ Báfuét ye atú Pisidia, bárak atú Pamfilia. ²⁵ Aré, bágháti mbok Yesu amem etok Pega. Báfá Pega basep bárak Atália. ²⁶ Básót achwinyén befú Atália bápetsen Antiok. Amem etok Antiok ké bõnto Yesu mánikimuet žti Banábas

ne Pól be ber'indu Mandem mémbák ne bhó ndü betik ebhen bákú ke bápetnsem Antiok. ²⁷ Báchwóbbhé nókó Antiok, babhijí Bó nkwo Yesu báchem nebhæet amot. Bághátí bhó menyij menkem ebhen bó bákú ndu betan Mandem, ne enyu Mandem ánéé mbi bé bo abhen bápú bo Israel mánsíkí nti ne Yesu. ²⁸ Babhak aré ne bakoño Yesu ndü mpáy batan.

15

Bóbatí nkwo Yesu bákem echeme egbo Yerúsalem

¹ Bo báfú Judéya bátwó Antiok bábhó betan bönkwo Yesu mándeme nako be, "Mandem apú kway bépéme mmu mbák babhiki syep yí bekoño ebhé Moses." ² Pól ne Banábas bákém etanjí epáítí ne bhó éti ndaka wu keghó ntí. Eká baka eyon émot be Pól ne Banábas ne mbok bakoño Yesu abhen Antiok mándók Yerúsalem, mángó bönto ne bóbatí nkwo Yesu éti ndaka wu. ³ Bafa bare ran mbo enyü nkwo Yesu bátó bhó. Ené bārən atú Foníshia ne atú Samária, báre téé ndü betok ebhen bechi ambi mángati nako bönkwo bé bo abhen bápú bo Israel mánoko mbok Yesu nkwo. Eyo échye bakoño Yesu beyá manák. ⁴ Báchwóbbhé nókó Yerúsalem, bönkwo, ne bönto Yesu ne bóbatí etok básó Pól ne Banábas ne bo bachak ne manák. Pól ne Banábas bághátí ye bhó menyij menkem ebhen Mandem ákwáká bo manka. ⁵ Ke mbok bakoño Yesu abhen bachi bönkwo Fárisi bághókó nókó n, báfáte babho bérem be, "Bábhon besyep b, mángati bhó be mámbare bebhé Moses."

⁶ Bönto Yesu ne bóbatí bapet bachoko beyijí ndaka wu. ⁷ Bátát noko aré ndu bārəm ndaka wu, Píta afate aghati bhó be, "Bóma, bárijí be Mandem anán ayap me nénti eneka te mpok ane áfuéré ansem bé ngati Mbok Ndíndí éti Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel bé bó nkwo mangok, mánoko. ⁸ Ne Mandem mmu arijí bati bo mankem, aton kpónórón bé bo abhen bápú bo Israel bákway ménoko nkwo. Aká nó ndu áchyé bhó Éfónó Bedyere nkúbhé mbo enyu yi achye nyaka bhese. ⁹ Afonori bebú bhap ndu básíkí nti ne Yesu ne ake tón bé bese bo Israel séchí kekúrí ne bhó. ¹⁰ Ntí ane báyan ye memó Mandem, bégho mbák chon yi ambé nti achí bé yí? Ndaká yí báchyé batu ane ye chi bachímbi bhese babhiki kway nyaka bepoko ntá bo abhen bachi bakoño Yesu? Yé chi bese nkwo sébhiki kway bepoko batü yo. ¹¹ Ebhíki ri beka nó! Sénoko bé Mandem apéme bhese chí éti ber'indu ebhen Yesu Acha átónó bhese ne nkúbhé enyu yo ke apéme bó nkwo."

¹² Píta arém nókó n, echeme enkem ékwén kpák ndu béghok ndu Banábas ne Pól bághátí bhó éti menyijí maknkay ebhen Mandem áchyé bhó betan, bákú nenti bo abhen bápú bo Israel. ¹³ Mánáná nókó bérem enyij ene bārəm, Jems afate abho bérem be, "Bóma, ghók ká enyij ene mērəm! ¹⁴ Símiön anan ághátí bhese enyü Mandem ábhó betan bé akon bo abhen bápú bo Israel nkwo, ne ayap mbok eyap be mámbák böbhi. ¹⁵ Ne enyij ene yí arémé éko ndon amot ne menyij ebhen baremé kepinti bārémé mbo enyu básijí be ¹⁶ 'Ansem mpok, chon mpetnsem mpet ntee eket Debhít ené ékwéné. Chon ngon eket ené ébáy mmæt amik nka yo empet ente. ¹⁷ Chon nka n be böbho mankem mámbó beyan mbi bétwo ntá ya, yé chi bo abhen bápú bo Israel, mankem abhen mbijí be mámbák böbha nkwo. ¹⁸ Nó ke Mandem Acha mmu aká bo mándijí menyij ebhen areme tesáy.'" * ¹⁹ Jems arak ambi bérem be, "Ndu nkaysi aya, séképere sonri bó abhen bápú bo Israel abhen bátwo ntá Mandem.

* 15:18 Yijí ekáti Emos 9.11-12 ne Aisáya 45.21.

²⁰ Sénsiñ chí ekáti séngáti bhó be báké nyié nenyíé ne nya ane áfú ndú akap ane báchyé ntá mandem nsé, ne be mándó epúsí, ne be báké nyié nya ené manon amap ábhíki rón amik, ne be báké nyié manon. ²¹ Sénsiñ bó nò mbonyune bábho bépay bebhé Moses ebhén amem bekeré nenikímæet bo Israel tentep, ndu yéntiki nywóbbhé neywémæet, ne bo yéntiki etók báriñi bhó.”

Básíñ ekáti ntá bônkwó abhen bápú bo Israel

²² Bónto Yesu ne bóbati ne bônkwó Yesu mankem bághó bé chí eríti nkaysi. Báka eyon émot be mánjáp bo mánto Antiok ne Pól ne Banábas. Báýáp ye Sáilas ne Júdas ane nnyén eni nécháki néchi be Básabas. Bó bati apay bábhak bóbati nkwo Yesu. ²³ Ekáti ené báchyé bhó mándók ne yo éré rem be, “Besé bónto Yesu ne bóbati ne bônkwó Yesu mankem sékaka be bómáyese abhen bápú bo Israel awu Antiok, ne abhen Síria ne abhen Silísha. ²⁴ Séghok be mbók bo báfu fá ntá yesé batwo awu ne netón enap béchyé bhe esonori ne bafye bhe ebyók anti ené sébhíki tó bhó. ²⁵ Eti yo ke séchókó, seká eyon émot bé sénjap bo sénto ntá yeka ne abhen ekon abhese, Pól ne Banábas, ²⁶ bo abhen báka newú eti Acha ywese Yesu Kristo. ²⁷ Séto ye Júdas ne Sáilas ntá yeka. Mánan mángáká awu chon mángati bhe besí ne besí nkúbhé menyin ebhen sénsiñi amem ekáti. ²⁸ Echí bé sébhon nkaysi amot ne Efónjó Bedyere be séké chye bhe batu ácháki ane acha bebhé ebhen bábhónjó bebhure. ²⁹ Nò chí be báké nyié nenyíé enen nefú ndú akap ane báchié ntá mandem nsé, ne báké nyié manon, ne yé chí nnya ane manon ami ábhíki rón amik. Ne be mándó epúsí. Mbák mándó menyin ebhen, chon émbak eríri ne bhe. Mánchokó sayri.”

³⁰ Bóbhó bati anwi báfa Yerúsalem barok Antiok. BóPól bábhiñi nkwo Yesu báchéme nebhæet amot bachye bhó ekáti ene barokó. ³¹ Bápáy nokó yo, maníé amen áchi amem éfyé bo Antiok nti, bábhon manák. ³² Júda ne Sáilas babhak baremé kepinti. Bágháti bônkwó Yesu beyá menyin ndu béfyé bhó nti ne békwak bó mántan ndu nesikinti enap ne Yesu. ³³ Báchókó nókó aré ne bhó ndu nómbiñi mpok, bônkwó Yesu bátik bhó, ne manák be mámpénsem Yerúsalem ntá bo abhen bátó bhó. ³⁴ [Ke Sáilas akæ nti béróp Antiok.] ³⁵ Pól ne Banábas báróp Antiok. Aré, báre tón, mángati nokó bo eyon Acha ne beyá bo bácháki nkwo.

Akóre akwén nenti Pól ne Banábas

³⁶ Éwak émot, Pól arem ntá Banábas be, “Sémpénsem ndu yéntiki etók ene ségháti eyon Acha are séngó ndú bônkwó báchi.” ³⁷ Banábas are yánj bé mánsót Jón Mák yí ándók ne bhó. ³⁸ Ke Pól keka bé échí sayri besot yi mbonyune aró nyaka bhó etók Pamfilia ené bábhíki ne nanja betik ebhap. ³⁹ Eti yo, Pól ne Banábas bákéme beyá epúti kpát akóre akwén nenti nap. Banábas asot Jón Mák báchwé achwinyén, bárók Sáýprós. ⁴⁰ Ke Pól ayap chí Sáilas. Bônkwó Yesu mánikmæet be berindu Acha mémbak ne bhó. ⁴¹ Pól asot Sáilas bárók Síria ne Silísha ené yi afyé nti nta bakwó Yesu abhen báchi are nti.

16

Tímoti arók ne Pól ne Sáilas

¹ Pól ne Sáilas barok baghaka Débe ne bafu nokó are barok Lístra. Nkonjo Yesu amot abhak aré ane áka nnyén bé Tímoti. Máyi abhak mmu Israel ane ánokó Yesu, ke aywi chí abhak mmü Griek. ² Bônkwó abhen Lístra ne Ikóniom bárém nyaka eriri eti Tímoti. ³ Eká Pól are yanj besot Tímoti be ándók ne bhó.

Aku ye básyep yi mbonyune bo Israel bachi nyaka ndü betok ebho ne báríni be chi Tímoti achi chi mmü Griik. * ⁴ Arək ye ne Pöl ne Sáilas. Ndu báròn, mángati nako bo ndu yéntiki etok ene bachwəbhe are manyin ebhen bōnto ne bōbati etok abhen bachi Yerusalem bárémé, ne mánsemti nako bhó be mámbəre bebhe ebho sayri. ⁵ Eyo eka bakwo Yesu bárək ambi bésiki nti ne Yesu, ne mpáy yap anjá andokə nako chi ambi.

Pöl aghó kenó amík anti fútú be bábhíni yi ndü etək Masidónia

⁶ Pöl ne Sáilas ne Tímoti baghat bafuet atú Frijia ne atú Galéshia mbonyune Efónó Bedyere abhíki ka be mángati bo Eyoñ Mandem atú Esia. ⁷ Bágháká nókó kékwót ne ndiere ebhi Misia ne Bitinia, bərə yan beron atú Bitini, ke Efónó Yesu keka bó mándók. ⁸ Eká baghat bafuet atú Misia, bárók Troas. ⁹ Aré, Pöl aghó kenó amík antifú ne beti ndü mmu Masidónia áté ánikmuet andem nako ntá yi be, “Tʷó fá Masidónia kwak bhese!” ¹⁰ Pöl ághó nókó kenó eko, séká bé Mandem abhíni bhese séndók séngátí Mbok Ndíndí ntá bō atú Masidónia. Témté wu, Mmə Lukas nchem ne bhó sétónji mmuet bérón aré. †

Lidia anoko Mbok Ndíndí éti Yesu etək Filipi

¹¹ Séchwe áchwi ane áròn Troas. Sérək téé ségháká Samótras, etək ené nnyén nékábhé. Egháká nókó ntinywop, ségháká Neápolis. ¹² Séfú nako aré, seko amík ségháká Filipi. Filipi abhak etək egbo atú Masidónia, ne abhak anten Mfo Rom. Sébhak Filipi ndu mpáy manywop. ¹³ Egháká nókó nywəbhe neywémuet bo Israel, séfú amem etək sérək angokonyén ndü nebhuet ane sékáysi bé bo báchem are ménikmuet. Séchókó amík sendem nako kepi ne baghoré abhen báchémtí aré. ¹⁴ Ngoré amot ane aká nnyén be Lidia afú etək egbo ene babhíni be Tiátira. Abhak nkasíé ndü nden ené échi mmuet chu ne éyá nkáp. Achye nyaka Mandem kenókó. Mandem aku yi anene nti eni aghók sayri ne anoko enyini ene Pöl arém. ¹⁵ Bájwiti yi ne *efo eyi. Anik bhese mmuet arəm be, “Mbák básot me mbó mmü ane ánokó Yesu tetep, tʷó ká chókó eket éyá.” Anyiere bhese enyu eyo kpát serək.

Báfýé Pöl ne Sáilas kenəñ etək Filipi

¹⁶ Ewak émot, ené séròn ndü nebhuet nenikimuet, sétémeri móngosón ane áchi nsem. Efónó ebúbə ebhak ne yi éká are rém manyin ebhen bébhəñ be fakari. Eyo échyé nyaka bo abhen bábhónó yí beyá nkáp. ¹⁷ Aghó nókó bhese ne Pöl, abho bekonjo bhese ambiki nako be, “Bōbhen chí bō betok Mandem mfay! Bághāti bhe enyu Mandem ápeme bho.” ¹⁸ Arək ambi beka nō ndü beyá manywop kpát nti nébé Pöl, ayibhiri mmuet asáy efónó ebúbə ené échi ngosón wu amuet be, “Ndü nnyén Yesu Kristo nchí ghati wə be ómfú yí amuet.” Témté wu efónó ebúbə yo éró ngosón wu.

¹⁹ Ndu éfákári nō, bo abhen bábhónó yi bághó be mbí wap bebəñ nkáp áchəñti. Bákém Pöl ne Sáilas, báya gbaka gbaka gbaka bárək nefsié, besí bōbati etək, amem ekeré manyé. ²⁰ Bágháká nókó aré bárem be, “Bōbhen chí bo Israel ne báchyé esəñri amem etək eyesé. ²¹ Bátəñ bhese bepiñitək ebhén ebhé eyesé ébhíki ka be sénkónó. Séchí bo Rom ne sépú kwáy békóno bepiñitək ebhap.” ²² Beyá bo abhen bachi are bachem ne bō ngosón wu bebhat

* **16:3** Bo Israel bachi nyaka Lístira ne Ikóniom. Ndu Pöl áyan be bo Israel mangok enyini ene yi ághāti bho, aku básyep Tímoti. Bo Israel báríni nyaka be babhiki syep Tímoti mbonyune etayi achi nyaka mmu Griik, ke máyi mmu Israel. † **16:10** Lukas mmu asíní ekáti ené achem mmuet ne bōPöl, are kə ne bho.

boPól barak amuet. Batanjá manyé báchyé eyon, báyók bó nden amuet ne bádén bó ne bekpa. ²³ Bádén nókó bhó sayri, báguép bhó ekerékenon, bághati mmu ane ábhábhəri ekerékenon bé ánsót mpok bé báké bue. ²⁴ Mbabheri wu ághókó nókó nò, asot bhó, arak afyé ndu móket ane achi te amem. Báfyé bhó beko bekak. † ²⁵ Ke égháká nókó mbò néntibheti, Pól ne Sáilas babho menikmuet mankway nòkò bakwáy ndu bebíti Mandem, batí bókemon bachak mángoko nòkò. ²⁶ Bápére ghó nenyikisi mmik nékwén, kpát mmik ane báte ekerékenon aré anyikisi. Babbinywop anéne ndü mmuet yap témté, ngem ené báfé bókemon ne yo ékánári enkem, ékwénti amik. ²⁷ Mbabheri ekerékenon afate. Aghó nókó babbinywop fufú, akaysi bé bókemon mankem bábué. Agwop akparenja ywi ndu beway mmuet. ²⁸ Ke Pól abik arem be, “Óké way mmuet. Besé mankem séchi fá!” ²⁹ Mbabheri wu arem bé mántwó yí ne erónó. Bátwó nókó ne yo, arak ekerékenon ntiét ntiét akwén ndü beka Pól ne Sáilas angwem nòkò ne becháy. ³⁰ Asot ye bó nefi abhép bó bé, “Botá, chon nka yi ke Mandem ampeme me?” ³¹ Bákéme yí be, “Nokó Yesu Acha ne chon Mandem ampeme wo ne efo eye enkem.” ³² Bó Pól bághati ye yí ne efo eyi Mbok Ndíndí éti Yesu Acha. ³³ Nkúbhé beti ebhò, asot bhó témté aso befuet ebhap. Pól ne Sáilas bájwiti yi ne efo eyi enkem. ³⁴ Asot ye bó eket eyi achye bhó nenyié. Yi ne efo eyi enkem bájwi ne manák be mánoko Mandem. ³⁵ Néyí nókó bó batí etok bátó bó mbíñ nkú ntá mbabheri ekerékenon ne eyon be, “Dó bóbho mándók!” ³⁶ Mbabheri ághókó nókó nò arak aghati boPól be, “Bóbatí báto eyon be ndò be mándók. Bákway ye beron. Mánkò sayri.” ³⁷ Ke Pól arem ntá bo mbíñ nkú be, “Báway bhese ne mantem besí bho, mámesé bhese ekerékenon ené bábhíkí tan bhese yéndu sechi bó Rom. Néne, báyan sémfú séndók bhésé bhésé? Wáwák! Bó babhon bóbati bábhon bétwò ndu mmuet eyap mámfere bhésé.” ³⁸ Bó mbíñ nkú bápétnsem baghati bóbati enyiy ene Pól areme ne bághókó nókó bé Pól ne Sáilas báchi bó Rom, becháy bekem bó. ³⁹ Babhón bóbati bárók ye manikmuet ntá Pól ne Sáilas be mámfónóri bhó. Báfere ye boPól ekerékenon, manikmuet ntá yap be mándó etok eyap. ⁴⁰ Pól ne Sáilas báfu ye ekerékenon, bárak eket Lídia. Bátémeri bónkwò Yesu are báchié bhó maníé ne báfyé bó nti. Báfá ye etok eyo.

17

Enyiy ené éfákári Tesalónika

¹ BoPól bárak báfuét betok Amfipolis ne Apolónia báchwop etok Tesalónika, nebhuet ane ekeré nenikímueti bo Israel echi. ² Pól arak achwe amem ekeré nenikímueti eyo. Yéntiki ebhak yí áróñó, enyu eyo ke yí ákú nyaka. Ndü bosonde barat are fyé mbok ne bhó ndu beka bó mámbon nejwímem ndü menyiy ebhen bechi amem Ekáti Mandem, ³ ne anene nòkò ne anton nòkò be Mpepe Mandem afyé nyaka barié be áto, abhón nyaka beghò esonjori ne angú, ke ampétnsem ndü nepém. Pól are ghati bhó be, “Yesu mmu nchí ghati bhe menyiy éti yi ke áchi Mpepe Mandem afyé nyaka barié be áto.” ⁴ Mbok eyap mánoko, báchémmuet ne Pól. Beyá bó Grik abhen manikmuet ntá Mandem bo Israel ne beyá maném baghoré etok eyo mánoko nkwo, báchémmuet ne boPól mbò bakonjo Yesu. ⁵ Ke mbok bo Israel bábhon mpabhamík ne boPól. Manyokoti bo abhen bághabhe ghap ne báka bo mánguép ebyok etok. Bárók bádákáti babbinywop

† 16:24 Beko: Chi mbíñ menok ene bo Rom bágwot nyaka bo beka be báké bue mamfu ekerékenon.

báchwe amem eket ene mmu ane áká nnyén be Jáson ndu beyañ Pól ne Sáilas be mánsot bhò mandək ndü nchemti bo abhen bachi nefi. ⁶ Ke ndü bábhiki gha bəPól, báyá Jáson ne bönkwó Yesu báchák gbaka gbaka bárók ntá bóbati etək ne bhò, mambiki nəkə be, “Bó abhen bákó mbánkem mánye nəkə esəñəri bátwó fá nkwó ⁷ ne Jáson asot bó afyé anywóp. Bó mankem bákú menyin ebhén bétəñ bé bápú bhære bebhé mfo ngo ane Rom mándeme nəkə be Mfo achák áchí ane aka nnyén be Yesu.” ⁸ Bóbati ne bótək bágħók nókó nó, bati átaka bhò amem. ⁹ Bákú Jáson ne bönkwó bhò bágħókó nkáp ndu betəñ be bápú pere chye esəñəri. Báró ye bó mandək.

BəPól barək etək Béroa

¹⁰ Egháká nókó ne beti, bönkwó bátin bákú Pól ne Sáilas babé barək etək Béroa. Aré, bárók báchwé ekeré nenikimueti bo Israel. ¹¹ Bo Israel abhen Béroa bábhón nti begħok mbok Yesu ané Pól ne Sáilas bágħati bhò écha abhen Tesalónika, mbənyune básiepti nyaka Eyəñ Mandem ne beyá ekwak. Bäre chak Ekáti Mandem begħo mbák menyin ebhen Pól átəñ bechi tetep. ¹² Eku beyá-bhap mánóko Yesu Acha. *Maném bagħoré Grik ne beyá babhakanem mánóko nkwo. ¹³ Ke bo Israel abhen Tesalónika bágħókó nókó be Pól ághati Eyəñ Mandem etək Béroa nkwo, bárók aré mányíkisi bati bo, be mányé bəPól esəñəri. ¹⁴ Témté wu, bati bó nkwo Yesu bátik Pól be andək te angəkonyén, ke Sáilas ne Tímoti báróp Béroa. ¹⁵ Bo abhen bárónó ne Pól, barək ne yi kpát bágħaka Atens. Pól aghati ye bhò mpok ane bápətnsem bé mángátí Sáilas ne Tímoti be mánján mbi mántemeri yi ayak amem etək Atens.

Enyij ené éfákari ne Pól etək Atens

¹⁶ Ené Pól ánəñ Tímoti ne Sáilas etək Atens, nti néré səñəri yi amem begħo bé etək éjwí ne bebhó njə ene bo básot mbə bəmandem. ¹⁷ Eká are rəñ ekeré nenikimueti bo Israel yəntiki nywəp ankem nəkə epáiti ne bhò ne bə Grik abhen mánóko nyaka Mandem nkwo. Arəñ nyaka nkwo nefisie yəntiki nywəp anku nəkə enyumót ne bo abhen bátwó áré. ¹⁸ Bófú bábhak abhen batəñ menyin ebhen békó ndəñ amót ne bakonə Epikurəs ne bə Stoik, * Bó nkwo bákem nyaka epáiti ne yi. Pól ághati nyaka bhò menyin éti Yesu andeme nəkə bé chəñ bawú mámpətnsem ndü nepém. Eku mbək eyap béré way Pól mandeme nəkə bé, “Echiñti enyij ene nkwo árəm nó mbəñ yi?” Báchák be, “Echi mbə be yi ághati bhò chí éti bəmandem abhen sébhíki riñi fá etək ene.” ¹⁹ Básot Pól barək Ariyopagos, nebhuət ane bóbati báchəm nəkə nyaka, bərəm ntá yi be, “Sékəñ bəriñi éti menyin beko ebhén ótəñ. ²⁰ Menyin ebhén órəm bechi maknkay ntá yesé ne séyən bəriñi mbəñ enyij ene órəm.” ²¹ Bäre rem enyu eyə mbənyune bo Atens ne manko mankem abhen báchí aré bákəñ nyaka béchókó begħok ne béfyə mbok éti barak aka.

²² Pól afate ye ate néntí bə echemé Areopagos yə abho bərəm be, “Bə Atens, ngə bé báfyé ntí ndü baraká bəmandem tontó. ²³ Ené nchí kə etək mfyé nəkə amík ndü menyin ebhen báchye kenókó mbə bəmandem, ndək ngaka nebhuət amot ane efeme akap echi, ngə ndu básin aré be, ‘Ntá mandem ane bo bábhiki riñi.’ Mandem ane nə bé báchyé kenókó yəndu bábhiki riñi yi ke méghati bhe menyin éti yi. ²⁴ Mandem mmu ághókó mmik nkem ne yəntiki enyij ene échí aré, yi ke áchí Acha ane ábhónó betəñ menkem amfay ne fá amik. Apú chəkə amem beket ebhén bakwəñwan bágħókó. ²⁵ Ne nkwəñwan apú kwáy béku

* **17:18** Bo Epikurəs chí bə abhen bakaysi nyaka be nnəm enyij ndü nepém chí menyin ebhen béchye mmu manák.

yënyin ányché yí mbonyune yi apu chép yënyin. Yímbon ke áchyè nepém ne éyú ne yéntiki enyin échák ntá yéntiki mmu. ²⁶ Ayámbi aghókó nyaka mmú amot ne amuet mmu wu ké manerékeré bho ankem fá amik áfú. Apére ghoko yéntiki nneréket, ayambi abhare nebhuet ane bõneréket wu bábhák ne mpok ane bó bábhónó bébhak aré. ²⁷ Mandem aká enyu yó bé bó mánján yi ne ndu báyan yi mbó mmú ane ámò ne amó beyan enyin amem ejuri, mánkwayé berin yi. Ke sayri sayri, Mandem abhíkí sap nekò ne yé mmu ywese amot. ²⁸ Echi nkúbhé mbó enyú mmú ywéka amot árémé nyaka be, ‘Nepém enesé néfú chi ntá yi, ne yí ke áchyé bhesé betan sékò, ne yí ke ákú be sembón nepém.’ Echi mbó enyú mbók batemé bakay bheka bárémé be, ‘Besé nkwo séchi bó abhen Mandem.’ ²⁹ Tëndu séchi yé bó Mandem, séké kaysi bé Mandem achí mbó enyin ené mmu ákwàyé bésot gol ne yé chí silbha ne yé chí ntáy angoko ne kebon eki ne éka eyi nkwo. ³⁰ Mandem aféré ntí ndu menyin ebhen bo bákú ndú mpok ane bó babhikire rinj nkaysi yi. Ke néne, ágháti bo mankem mbankem be yéntiki mmu antiknsem ndú bebú ebhi, ³¹ mbonyune abharé nywop enen yi átán bó mankem enyu ene echi chak. Anán ayap mmu ane átán manyé yó, ne atón erin beku bó mmik mankem mándínj mmu wu, ndu ákú yi ápérénsem ndú nepém.”

³² Mpok bághoko ndu Pól árème éti neperénsem ndú nepém, mbók eyap bare yókò yi, ke bachak barem be, “Sékón be ómpet ómfuét óngati bhese éti neperénsem ndú nepém.” ³³ Pól aró ye bó afú arók. ³⁴ Ke mbók bákóno yí. Bóbhó mánóko. Dionisios, mmú echemé Ariyopagos, ne ngoré ane áká nnyén bé Damaris ne bo báchák babhak ndú nkwo bho abhen bakonjo Pól.

18

Pól aghati Mbok Ndíndí amem etók Kórint

¹ Pól afa Atens arók etók Kórint. ² Atemeri mmu Israel amot aré ane aka nnyén be Akwíla, mmú atú Póntos. Ebhikire tat nyaka, ené Akwíla ne ngoré ywi Prisíla b́aró etók Itali mbonyune Klaudios Mfó Rom, achye nyaka eyon bé bo Ju mankem mámfá Rom. Pól arók beghe bho. ³ Babhón nyaka awó-betik ámót ne Pól, nó chí betik béghóko b́etem ne nden. Pól achókò ne bho mángoko nókò b́etem. ⁴ Pól are rón ekeré nenikímueti bo Israel ndú yéntiki nywóbhé neywémuet enap ankem nókò epuiti ne bho ne anu nókò be bo Israel ne abhen Grik mánóko menyin ebhen yi ágháti bho éti Yesu.

⁵ Mpok Sáilas ne Tímoti báfú atú Masidónia báchwóbhé Atens, Pól aró betik beghoko b́etem aróbhé ka chí betik beghati bo Mbok Ndíndí ndu mpok nkem ane yi ábhónó, anu nókò beku bo Israel mángó kponoron be Yesu ke achí Mpepe Mandem afyé nyaka bariap be áto. ⁶ Ke bó kéka ne yi. Mánókoti nókò yi. Akwet nden éne echi yi amuet, arem be, “Ntú bebú bhéka aróp ne bhe. Amoya achi pépé. Nèbho echón ntíkensem ntá yéka ne ndóbhé rón chí ntá bo abhen bápú bo Israel.” ⁷ Afa ye aré, arók achókò eket mmu amot ane aka nnyén be Títios Jóstos. Jóstos abhak mmú ane áchyé Mandem kenókó. Ekeré yi ébhák kékwot ne ekeré nenikímueti bo Israel. ⁸ Mmú amot abhak aré ane aka nnyén be Kríspos. Abhak münti ekeré nenikímuet. Yi anoko Yesu Acha ne efo eyi enkem. Beyá bó Kórint bachak abhén bághók nyaka menyin ebhen Pól árém mánóko nkwo, ne bájwiti bho.

⁹ Beti mémot, Yesu Acha aghati Pól ndú kenó amik anti fúú be, “Óké cháý. Dók ambi béghátò ke éti ya. Kéchékò kpak. ¹⁰ Nchí ne wó ne yé mmu apú kway beku wó enyin. Beyá bo bachi etók ene abhen babhak chón bóbhá.” ¹¹ Pól arók ye ambi béchékò etók eyó ndu mmíé ne batan átándát, antón nókò Eyón Mandem.

¹² Bø Rom báká nókó Galío góbbhanø atú Gris, bo Israel abhen bachi are bágwót nnet ne bákém Pól bárøk ndu acha manyé ne yi. ¹³ Aré, bággháti Galío be, “Mmúne ánú beka bo mánychyé nókó Mandem kenókó enyu ené ebhé yesé épy yaj mmu anka.”

¹⁴ Ke mpok Pól áyanj berem enyij bé ántáná mmuet, Galío arem ntá bo Israel be, “Bø bo Israel, mbø yí aka chí ebéptí enyij ne yé ndak abéaba, mbø nkáá ne bhe. ¹⁵ Ke tëndu ndak ane achi chí éti menyij ebhen bo bárèm ne manyén bo ne bebhé ebheka, be babhøj mándínj enyü bátan wu. Mpú kwáy betán ayo barak.” ¹⁶ Galío áré m nókó nø, abók bhó be mámfú amem acha manyé. ¹⁷ Bafu nakø, bakem Sosténes mmu ane achi nyaka münti ekeré nenikímuet eyo bádén nefi acha manyé. Yé nø, Galío ake fyé ntí aré.

Pól afú Korint arøk Antiøk

¹⁸ Pól apet atat ne bönkwø Yesu abhen Korint ndü beyá manywøp. Arø ye bhø, asøt achwinyén arøk atú Siria ne Prisila ne Akwíla. Báchwøbhé nókó etøk Kenkreyá, Pól amu ntí betøj be ábháré bariép amem yi afyé besí Mandem. ¹⁹ Báchwé achwi bárøk Efesø. Pól arø Prisila ne Akwíla angøkonyén arøk achwe amem ekeré nenikímuet, are kém epúítí ne bo Israel. ²⁰ Nkwø wap abhen mánóko bárem be Pól ántát ne bhø ke yi keka. ²¹ Pól arem chí be, “Mbák chí nkaysi Mandem chøj mpetnsem fá ntá yeka.” Are m nøkø nø, arø bhø achwe áchwí bare røj.

²² Agháká nókó Seséria akø etøk, arøk akaka nkwø Yesu abhen bachi aré, asep arøk Antiøk. ²³ Atát nókó aré mpáy manywøp, afa are kø betøk ne betøk atú Galëshia ne Fríjia, amfyé nøkø bakojoj Yesu mankem ntí ndü nesikínti enap.

Apólos atøj Eyøj Mandem etøk Efesø ne etøk Korint

²⁴ Mmu Israel amøt ane áká nnyén be Apólos atwø Efesø. Etøk nebhe eyi ébhák Aleksándriya. Yi achí nyaka mmu ane árinj berem kepi ne arinj Eyøj Mandem sayri. ²⁵ Mánaj bátøj nyaka yí mbi Yesu Acha ne ágháti nyaka bo menyij abhen bédü yi anti begháti bo éti Yesu nkúbhé mbø enyu bø bechi. Ke arinj chí nejwiti enen Jøn atøj bo. ²⁶ Amem etøk Efesø, Apólos abho bégháti bo menyij éti Yesu amem ekeré nenikímuet kebhøj becháy. Prisila ne Akwíla bágghókó nókó Eyøj Mandem ene yi ágháti bhø éti Yesu, básøt yí eket eyap, mánánja batøj yi menyij ebhen béyínj mbi Mandem nkúbhé mbø enyü bechi. ²⁷ Apólos áka ntí bérøj Akáiya. Bøbati bakojoj Yesu abhen Efesø báfyé yi ntí ne básinj ekáti ntá bakojoj Yesu abhen Akáiya beka be mánsyepi yi sayri. Aghaka nøkø aré, akwak tontó bo abhen Mandem atøj bø beríndu ne mánóko. ²⁸ Aré, are kem epúítí ne bo Israel besí bo mankem. Adebhe nøkø bø amík ndu epúítí eyø ne are söt menyij ebhen bechi amem Ekáti Mandem betøj kponjoj be Yesu ke achí Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariép be áto.

19

Pól aghati mbok Yesu etøk Efesø

¹ Ené Apólos áchi Korint, Pól are kø atú Esia. Akø kpát aghaka Efesø. Atemeri mpay bakojoj Yesu aré. ² Abhép bhø be, “Efónj Bedyere atwø ntá yeka mpok mánókó Yesu?” Bákéme yi bé “Ae! Yé chí beghok be Efónj Bedyere achí sébhíki re ghok.” ³ Pól abhép bhø be, “Ntí ane bájwítí ye nyaka bhe achi be yi?” Bákéme yi be, “Chí éti menyij ebhen Jøn ágháti bhø ke bájwítí bhese.” ⁴ Pól abho ye beka bø mánjwímem. Are m be, “Jøn ájwítí nyaka bo betøj be bátiknsem ndü bebü

bhap angati nɔkɔ bo Israel bé bábhɔŋ ménɔko mmu ane átwɔ̀ yi ansem, nɔ chi Yesu.”⁵ Bɔ́ Efesɔs bhɔ́ bághókó nókó nɔ, báka bájwíti bhɔ́ mbɔ́ bo abhen mánókó Yesu Acha.⁶ Pól anyan̄a ye bó amɔ́ anti. Efónó Bedyere abhak ne bhɔ́, bábhɔ́ berem beyɔŋótɔk nyán̄á nyán̄á ebhén bó babhiki ghók, mándem nɔkɔ menyin ebhén Mandem afyé bhó anti.⁷ Bɔ́ mankem babhak mbɔ́ batí byo ne apay.

⁸ Pól abhak Efesɔs ndú batan̄ arát andɔk nɔkɔ ekeré nenikímuet beghati bhɔ́ Eyɔŋ Mandem kebhɔŋ becháy ankem nɔkɔ epáítí ne bhɔ́ ndu áyàn be bó mándín̄í, mánoko, enyū Mandem áyàn bɔ́ mambak ne yi mbɔ́ Mfɔ́ wap.⁹ Ke mbak eyap báchók batú kenoko enyin ene Pól arém. Báré rem chí bebéptí menyin éti mbi Acha besí bo mankem. Ndu bakú nɔ Pól asɔt bo abhen mánókó arak ne bhó, ankem nɔkɔ epáítí ne bhɔ́ éti Eyɔŋ Mandem amem áchá Tiránɔs yéntiki nywɔp.¹⁰ Arɔk ambi békú enyuyɔ́ ndú mamié ápay. Ekú bo mankem abhen báchí atú Esia, bághók Mbok Ndíndí éti Yesu Acha, nɔ chi bo Israel ne abhen bápú bo Israel.

Bɔ́ Séva báre yán̄ mbi bébhɔŋ betan̄ amfáy befónó bebú

¹¹ Ndú Pól átɔŋ Eyɔŋ Mandem, Mandem achye yí betan̄ békú menyin̄í maknkay ebhén bo bábhikire ghó.¹² Ekú kpát bo babho besɔt bebhókó nden ebhen bétése besí ne nkú yi, mámbare nɔkɔ amuet bɔ́mame, ne bó mántan̄ nɔkɔ, ne befónó bebábɛbɛ mémfu nɔkɔ bo amuet.

¹³ Mpáý bo Israel babhak are abhen bákò mánkú nɔkɔ befónó bebábɛbɛ mémfú méndó bo abhen bɔ́ besɔŋɔri. Báre mɔ́ hébok befónó bebábɛbɛ ndu nnyén Yesu Acha nkwɔ́. Babho ye berem ntá befónó bebábɛbɛ be, “Ndu nnyén Yesu mmu Pól ágháti bo éti yi, fú ka yi amuet.”¹⁴ Bɔ́ Seva bati tándrámtɔ bare kú nɔ. Seva achi nyaka mungo bachiákap Mandem amɔt.¹⁵ Ewak émɔt efónó ebábɛ eghati bhɔ́ be, “Ndín̄í Yesu, ndin̄í Pól, ke báchí ntiki bho?”¹⁶ Mmú ane efónó ebábɛ esɔŋɔri yí akwén bó amuet arakati nden eyap ne aták bó mankem kpát bábué báfú bebho bewɔ́ ne befuet amuet.¹⁷ Bo abhen báchí Efesɔs mankem, bo Israel ne abhen bápú bo Israel bághókó nókó ndak ané áfákári, becháy békém bó bábhó bechye nnyén Yesu Acha kenókó.¹⁸ Beyá bo abhen mánókó babho befú kponɔɔŋ mánsu nɔkɔ bebéptí menyin ebhen bo bákú.¹⁹ Beyá bó abhen bákú baraká mandem nsé, bátwɔ́ ne bekátí-njɔ́ ebhap menkem básɔŋ bhɔ́ besí bo mankem. Ne mbɔ́ batí nyaka bhɔ́ ti mbɔ́ bechye nkáp ane aghaka bebhɔk silbha nka besa bepaya nsem byo (50.000).^{*} ²⁰ Ekú Eyɔŋ Mandem ataka mban̄ ne mban̄, endɔk nɔkɔ chi ambi ne betan̄.

Ewat ené bo bákú etɔk Efesɔs

²¹ Menyin ebhen befákári nókó, Pól akú nti eni bé yí abhɔŋ befúét atú Masidónia ne atú Akáiya ampɛtnsem Yerúsalem. Arém be, “Nnán̄ ngáká aré, mbɔŋ berɔŋ Rom nkwo.”²² Ató ye bakwak abhi batí ápay, Tímɔti ne Erástɔs, bé mándók ambi atú Masidónia. Yimbɔŋ arɔp ansem atú Esia ndu mómbin̄í mpok.²³ Mpok yɔ́, esɔŋɔri ébhó etɔk Efesɔs éti Mbi Yesu Acha.²⁴ Ntenáten achí nyaka aré ane áká nnyén be Demétriyɔs. Ásɔt nyaka Silbha ankú nɔkɔ bɔ́bekeré mandem nsé ane bábhin̄í be Atémis. Awó-betik ebhi áre chye yí ne bo báchák abhen bákú bhɔ́ beyá nsay. †²⁵ Demétriyɔs abhin̄í bhɔ́ báché

* **19:19** Ebhok émɔt ékway nyaka ndu bechye akap ane nkubetik ndú nywɔp nemɔt. † **19:24** Atémis achi nyaka mandem ngoré ntá bó Grik ane bo bakaysi be yi ke achye nebhe.

nebhuet amot, arem be, “Botá, báriņi bé keném ekese kenkem kéfù chí ndù awó-betik ane. ²⁶ Bě babhōj bāghò ne bāghòk enyij ené Pól àkà, puyě chí ndiere fá Efesos, ke atú Esia ankem. Akù beyá bo báka ne yi ndu yi árēm be, ‘Bomandem abhen bo bāghókó ne amò bápú bo mandem wáwák!’ ²⁷ Akway béchōņti ye betik ebhesé ebhen mbák sébhíkí sòt mpok. Akway beka nkwo bé bo báképerē sòt ekerákap mandem ngóre Atémis, mbò enyij. Mbák émfákári nò, Atémis mmu áchí mandem ngo ywese apú perē bhak yēnyij. Ne yí ké yēntiki mmu atú Esia ne bō mmik mankem báchyē kenókó!”

²⁸ Bò bāghók nókó enyij ne Demétriyos areme, batí átaka bo amem, bábho bébik mandeme nòkò be, “Atémis, mandem bō Efesos, chí mandem ngo!” ²⁹ Ebyok ékwén etak Efesos enkem. Bo barok ayak bákém Gáyos ne Arístakos báya, bārók amem acha etok ne bhó. Gáyos ne Arístakos babhak bō Masidónia abhen bákò ne Pól. ³⁰ Pól are yāņ berōj ndù nchemti-bō bhò be ádem enyij, ke bakoņo Yesu kechye yí mbi be ánkà nò. ³¹ Mbak bōbatí etok bábhak mamūere bhi. Bóbho bátó nkwo eyōj menik yi mmuet be ake sá ekak amem áchá. ³² Ebyok ékwén amem áchá mbonyune beyá bho bábhíkí riņi nyaka mbōj ndak ane achi amik. Ebhak ye be mbak bábik mándòkò nòkò eyap ebhe, báchák mántāņ mandòkò nòkò eyap. ³³ Mbak eyap bāghó nókó ndù bo Israel bátó Aleksánda ambi, bákáysi bé yí ke átwó ne esōņori, éká Aleksánda asá áwó amfay ndu áyāņ béréme enyij ndu bétāņa mmuet. ³⁴ Ke báriņi nókó bé áchí mmu Israel, bápét bábho bewat mandeme nòkò be, “Atémis, mandem ane bō Efesos, chí mandem ngo!” Barok ambi beka enyuyō ndù maņókó nywop ápáy. ³⁵ Nsiņi-bekati ane etok Efesos anu kpát akà mbanj akwen. Abho ye berem be, “Bo Efesos! Agha abhíkí riņi be etok Efesos ke ébhābheri ekerákap ene Atémis ne ntay mandem enen néfú amfay nékwéné fá amik ntá yese? ³⁶ Tēndu yě mmu apú kwáy bétāņa menyij ebhen, bābhōj mbà béchókó chí kpák kechye esōņori. ³⁷ Bāsot bōbhen bātwo fá ne bhò ené bábhíkí ghep yēnyij amem ekerákap eyese ne yě ebépti enyij bábhíkí rem eti Mandem aywese ³⁸ Sébhōj bō batí ne manywop ane bātāņ manyé. Mbák Demétrios ne bō éka bābhōj ndak ne mmu, mántwō aré ne wú be mántāņ. ³⁹ Ke mbák ndak áchá áchí ané báyaņ berij, chōj mányure wú amem áchá etok ndu nywop enen manyé. ⁴⁰ Nchí rem enyune ne ntí be, bákway bechye bhese esōņori bé sétwó ne ebyok etok enyu ené, mbák mámbép bhese, sepu bhōj enyij ené sérēm.” ⁴¹ Arémé nókó nò, aghati bhó bé mánguré. Echem étaka.

20

Pól arak atú Masidónia ne etok Gris

¹ Ebyok eyo émay nókó Efesos, Pól abhiņi bakoņo Yesu. Arem kēpi ne bhó ndu béfyé bō nti. Arō ye bhó abho berōj atú Masidónia. ² Ndù árōņ, are fyé bakoņo Yesu ntí amem betok Masidónia menkem, kpát achwop etok Gris. ³ Abhak aré ndù bātāņ árát. Ndu átoņti mmuet bésot áchwi andak Síria, aghók bé bo Israel bápá békem yi. Ayibhiri nti eni arōbhe sòt chí mbi atú Masidónia békó amik ámpétensem. ⁴ Bo abhen bákò ne yi babhak Sopáte mmō Pírōs mmu etok Béroa, ne bō Tesalónika bati apay, nò chí Arístakos ne Sekúndus, ne Gáyos mmu etok Débe, ne Tímoti, ne bo atú Esia bati apay, nò chí Tíkikōs ne Trofímōs. ⁵ Etaré nókó, bō báró bhese* bárók ambi menoņ bhese etok Troas. ⁶ Sésot achwinyén etok Filipi, séré koņo bhò, mpok epá bo Israel ené bret ane kebhoj yis éfuéré.

* 20:5 Bese: “Bese” átoņ be bebho ndù ndōņ ane, Lukas mmu ásiņi ékátí ene achem ne boPól.

Sékó anyén anyen ndü manywɔp átáy sétémeri bhɔ Troas, ne sébhák aré ndu manywɔp tándramɔt.

Pɔl akɛ mmu ane ágú apetnsem ndü nepém

⁷ Ndü nywɔp enén mbi ndü sɔnde, séchókɔ ne bɔnkwɔ nebhuɛt amɔt ndü Nenyie Eta. Pɔl abhɔŋ nyaka bérɔ betí. Eká arem kepi ne bhɔ kpáte nenti betí. ⁸ Beyá berɔnjó bébhak ndü móket ane áchí amfay ane bhesé ne bhɔ séchémé aré. ⁹ Esakámú amɔt ane áká nnyén be Yútíkɔs abhak ndü échíkí ene nyéséket chókó. Móket ane séchí are abhak ndü nenɔk eket enen nejwi arat. Ndü Pɔl árɔŋ ambi bégháti bhɔ menyin ndü erɔri mpok, Yútíkɔs abho memɔk kenó. Akwén nókó kenó, amok akwén amik nefi. Bápére sep be mámpókó yi agú. ¹⁰ Pɔl asep ye amik akuri akém yí ne amó ápáy abhene, arem be, “Báké cháy, achí nepém”. ¹¹ Pɔl apet ye nsem amfay. Mányie nókó Nenyie Acha, arem kepi ne bhɔ ndü erɔri mpok tɛ nywɔp néyí. Arɔ ye bó arɔk. ¹² Básot esakámu wu bápɛtnsem anywɔp ne yí mbik ne beyá manják anti.

Pɔl akɔ béfú Troas bérɔŋ Milétɔs

¹³ Séyámbi ndu áchwí senok berɔŋ Asɔs. Yimbɔŋ anaŋa ati nyaka békó amik. Séré rɔŋ né nkaysi bé Pɔl arɔbhe temeri bhesé etɔk Asɔs ne sɛnsɔt yí aré. ¹⁴ Atéméri nókó bhesé Asɔs, achwe nkɔ́ ndu áchwí ane sechi amem ne besé mankem sérók Mitilene. ¹⁵ Néyí nókó, sérók séchwɔp nechyenyén Kios. Népét néyí nókó, sɛnók séchwɔp Sámɔs, ne ndü ntinywɔp ségháka Milétɔs. ¹⁶ Pɔl anán ati nyaka be sémfɛt kete Efesɔs, mbɔnyune abhiki yán nyaka be sɛnchɔŋti mpok atú Esia. Are wɛne be mbák Mandem ánkwák, yí ánchwɔp Yerúsalem ndü nywɔp Epá Pentekɔs.

Menyin ebhen Pɔl aghati bɔbati nkɔ́ Efesɔs ke árɔ́ bhɔ

¹⁷ Ségháká nókó Milétɔs, Pɔl ató eyɔŋ be bɔbati nkɔ́ Yesu abhen Efesɔs mántéméri yi are. ¹⁸ Bátéméri nókó yi, aghati bhɔ be, “Bé babhɔŋ báriŋi ndü nepém ena néchí mpɔknekem ane menchí atú Esia bébhó nywɔp enén mbi bégháka echɔŋ. ¹⁹ Nchí kɛ nyaka betik Yesu Acha ne neseptimɛt nenkem, ne babhese amik éti mamɔ ane átwɔ ntá ya ndü bo Israel bápá beye me ndü esɔŋɔri. ²⁰ Báriŋi ndü ntɔw ntɔŋ Eyɔŋ Mandem ntá beká bho ne nkɔ́ nɔkɔ beket ne beket nke bhesé yɛnyin ené ékwáy bekwak bhe. ²¹ Nde ya batú bo Israel ne abhen bápú bo Israel bé mántiknsem ndü bebú ebhap mánkɔŋó Mandem ne bé mámbɔŋ neka ne Acha ywese Yesu Kristo.

²² “Néne, mérɔŋ Yerúsalem nkúbhé mbɔ enyü Efɔŋó Bedyere ányiere me, yɛndu mbíkí riŋi enyin ené éfákari chɔŋ ne me aré. ²³ Ndíŋi chí be Efɔŋó Bedyere ágháti me bé yɛntiki nebhuɛt ane nchwóbhé chɔŋ bo mámfyé me ekerékenɔŋ ne mánychye me esɔŋɔri. ²⁴ Ke mpú sɔt nepém ena mbɔ enyin. Nchí yán chí be njet tendü ngwenti, nnáná betik abhen Yesu Acha áchyé mé nkɔ́. Betik ebho chí bégháti Mbok Ndíndí éti berɛndu ebhen Mandem ábhɔŋó ne bo.

²⁵ “Nnán nkɔ́ mbán ne mban, ngáti bhe enyü Mandem ábhák ne bo mbɔ Mfo wap, ne néne ndíŋi bé yɛ mmu yweka amɔt apú pere ghó me. ²⁶ Nchí ghati ye bhe echɔŋ bé mbák mmu yweka amɔt arɔp ansem aném ebhi amo aya apu are. ²⁷ Ngáti bhé yɛntiki enyin ené éyíŋi nkaysi Mandem ne ye émot mbíkí bhesé. ²⁸ Kém ká mmɛt sayri, mánkem bɔnkwɔ Mandem ankem nkɔ́ sayri. Báké ghɔkɔntik be Mandem asɔt manɔŋ Móywi akɔ́ bɔ mámbák bɔbhi. Ne éti yap ke Efɔŋó Bedyere áká mámbak bɔ batí bhap. ²⁹ Ndíŋi bé mpok ndó bhe, chɔŋ nkɔ́ énwɛ nenti eneka, ne épú rɔ bhe. ³⁰ Mpok átwɔ ne mpok yɔ anán ánkway, mbɔk bɔnkwɔ báyibhiri tetep Mandem mándɔbhe rem chí

barak ane ápàkò bho angure ebhi kpát mánja bakoŋo Yesu be mandòbhe koŋo chi bhò. ³¹ Sot ye ka mpok ne bàké ghòkòntik be nchí ghati nyaka bhe menyin ne babhese amík, njeŋ nòkò be batú bėti ne ngósí ndú mamíé árá. ³² Néné, nchí fyé bhé amò Mandem ne nchí rò bhe Eyòŋ eyi ene étòŋ be beríndu ebhi. Eyòŋ eyi ékwáy bekà mángó mánséné, ne ekway bechye bhe áfòk ané Mandem ábhúré ntá bò abhen yí áká mámbák abhi. ³³ Mpok nchí ne bhe, mbíkí fyé amík ndú nkáp ane mmu ne yé chi nden ene mmú. ³⁴ Bè babhòŋ báriŋi bé nkú betik ne amóya ndu bebhòŋ yéntiki enyin ené me ne bo abhen mékú betik Mandem ne bhò séchébhe. ³⁵ Ndú menyin menkem, ntòŋ be be sébhòŋ bekú betik be sénkwák bo abhen mmuet apu bhò, ne séké ghòkòntik enyin ene Yesu Acha árémé be, ‘Eří ntá mmu ane áchíe echa mmu ane ásore sot.’ ”

³⁶ Pól ánáná nókò béréŋ enyin ene yí árèŋ, bó mankem báteŋ mánén amík, babho menikmuet. ³⁷ Mankem bábhò bedi kebho mámbene nòkò yi ne mándiebhe nòkò yi nekò be, “Ōnkò sayri.” ³⁸ Enyin ene ékpík éká bó bádí kebho tontó chi ndú yí ághátí bhò be bápú pere gho yí.

21

Pól ářòŋ Yerúsalem

¹ Besé ne Pól séró bòbatí nkwò Efesòs. Achwi ápòkò bhese sépé seròk téé ségháká ndú etòk ene nnyén nekabhe ene bábhìŋi be Kós. Néyí nòkò sérók séchwòp Ródes. Séfú nókò aré sérók ségháká Patara. ² Aré séghó áchwi ácháak ané ářòŋ atú Fonishia. Séchwé séré rón. ³ Ségháká nókò nebhuet ane séghò Sáypròs, séró ye Sáypròs ebhe awòghò, séfúét béròŋ ndú mmik Síria. Sérók séchwòp Táya, nebhuet ane bábhòŋ nyaka béfere batu. ⁴ Séfú amem áchwi sékò sérók etòk. Séghó mpay bakoŋo Yesu are, séchóko ne bhò ndú manywòp tándráŋmòt. Efòŋò Bedyere akú bó baghati Pól be ákéŋò beròŋ Yerúsalem. ⁵ Ke ndú ngwenti mpok ane sechòkò ne bhò, serò bhò beròŋ. Bó mankem, baghoré ne babhakanem ne bó bárók bétik bhese kpát bágháká angòkonyén. Besé mankem setep manén amík sénikmuet, sékáká bati. ⁶ Sérók ye séchwé amem áchwi, bó bápèntsem beket ebhap.

⁷ Séró ye Táya, áchwi ápòkò bhese kpát ségháká Tolemays. Séró áchwi sékò etòk sékáká bakoŋo Yesu abhen bachi are, ne sebhak ne bhò ndú nywòp nemòt. ⁸ Néyí nókò, serò, seròk Seséria. Ngati Eyòŋ Mandem amòt abhak aré ane aka nnyén be Filip. Abhak mmu amòt ndú nkwò bo batí tándráŋmòt abhen báybábhé nyaka Yerúsalem be mánkwak nòkò bònto. Sérók sechòkò eket eyi. ⁹ Filip abhòŋ bòbaghòsòŋ batí ánwi. Bó kebháy manem. Mandem áchyé nyaka bhò akap berem menyin ebhén yí afyé bó anti. ¹⁰ Ené sénán séchí are ndu mpáy manywòp, ndemekepinti Mandem amòt ane aka nnyén be Agábòs afú atú Judéya atwò aré. ¹¹ Atwò ntá yeŋe asòt mgbat ane Pól agwòt amò ne bekak ebhi yimbòŋ areŋ be, Efòŋò Bedyere areŋ be, “Enyune ké bo Israel bágwot chòŋ mmu ane ábhòŋ mgbat ane awu Yerúsalem mámfye yi amò bo abhen bápu bo Israel.” ¹² Séghókò nókò ndak wu, besé bho sékò nyaka ne yi ne bònkwò abhen bachi Seséria séník Pól mmuet bé ákéròŋ Yerúsalem. ¹³ Ke Pól akeme chi be, “Ndaká yí bádí enyune? Báyeŋ nti ena amem! Menká be mámfye me ekerékenòŋ, ne yé chí newú nká begu éti Yesu Acha.” ¹⁴ Ne ndu sébhíkí kwáy bekú yi anjibhiri ntí eni, sérò, sérèŋ be, “Embák mbò enyú mbòŋ Mandem Acha áyàn.”

15 Manywɔp ayɔ áfáéré nókó, sétónjti menyin ebhese, séfá sebho beron Yerusalem. 16 Mbak bakoŋo Yesu abhen Seseria barok ne bhesé básót bhesé eket Násɔn mmu Sáypros ane sébhónj nyaka béchóko eket eyi. Násɔn áchi nyaka mmu amot ane áyámbi bebhak nkoŋo Yesu.

Pól arak begho Jems

17 Mpok séchwóbhe Yerusalem bati bônkwɔ abhen bachi áré básót bhesé ne manjá. 18 Néyi náko Pól asot bhesé sérak begho Jems. Bóbatí bônkwɔ bachak abhen Yerusalem mankem bábhák are. 19 Pól akaka bhó aghati bhó yéntiki enyin ene Mandem áká nénti bo abhen bápú bo Israel mpok yí áká betik Mandem nenti nap. 20 Bághókó nókó menyin ebhen yi areme báchye bakak ntá Mandem. Barem ye ntá Pól be, “Manó, wambónj ogho ndü beyá nká bo Israel manókó Yesu, ne bábhæt befye betan ndu bebhuere bebhé Moses sayri. 21 Bo Israel abhen fá Yerusalem bárem bé ókó óngati náko bo Israel mankem abhen báchí amem betak bechak be mámféré ntí ndü bebhé Moses ne be mándo bésyép bóbhap, ne be mándó békónjo bepin ebhen bachímbi bhap. 22 Chon sénkú ye ná? Bo bábhon chon beghok be wɔ otwɔ! 23 Óbhónj ye beka chi enyin ene séghati wɔ. Bó bati anwi mányie mgbá ne Mandem. 24 Dók ye ne bhó amem ekerákap be mánsó besí ne Mandem, beton be nku yap amay. Wambónj chyé nkáp ane bo bábhónj bechye ke mámu bati yap. Chon eyo énkú yéntiki mmu andiní bé menyin ebhen bárèm éti ye bépú tetep, ne bé óbhure bebhé Moses. 25 Mbák chi bakoŋo Yesu abhen bápú bo Israel, séto bo bekáti ndu béghati bhó bé báké nyié yényin ene báchye ntá mandem nsé mbó akap. Ne bé bábhíki bhon ményie manon ne nnya ane manon ami ábhíki ron amik, ne bé báké fyé amo ndü barak epúsí.”

26 Néyi nókó, Pól asot ye bóbho batí anwi, bó mankem básó besí ne Mandem. Arak ye amem ekerákap Mandem beka bó batí mándiní kponoron nywɔp enen nesó-besí enap ne Mandem némay, ke máchye akap éti yéntiki mmu wap ndü nkwo bho batí anwi.

Bákém Pól amem ekerákap Mandem

27 Manywɔp tándramot ane Pól afyé áróp nókó kekwo memay, mbak bo Israel abhen bafu atú Esia bághó Pól amem ekerákap Mandem. Mányíkisi batí bo be mánkém Pól, ne bákém yi, * 28 mámbik náko be, “Bo Israel, kwak ka bhesé! Ghó ká mmu ane ákò anton náko bebépti menyin éti bo bhesé ne bebhé Moses ne éti ekerákap Mandem ene. Akú kpát néne asot bó abhen bápú bo Israel achwe fá amem ekerákap ene ne bhó. Anyöp Eké Mandem ne épet epu ekeré bedyere!” 29 Bárèm nyaka enyuyɔ mbonyune mánánj nyaka bághó Pól ne Trofimós mmu Efesós, amem etok. Ekú basot be Pól achwe amem ekerákap ne yi.

30 Ebyok ékwén ye etok enkem ne bo babho bejet mándakó náko ndü ekerákap. Bákém Pól baya gbaka gbaka gbaka báfú ne yi batin batiép babhinywɔp ekerákap. 31 Ne ndu báyanj beway Pól, eyon érók ntá mungo batemé nenu Rom be, ebyok ékwén amem etok Yerusalem enkem. 32 Témté wu, asot batemé nenu ne mbak bóbatí bhap básép barok are. Bo bághó nókó yí ndü átwɔ ne batemé nenu, bábhót beden Pól. 33 Mungo batemé nenu akém yi ne achye eyon bé mámfé yi ne ngem epay. Abhép bhó be, “Mmü-ne chi agha? Akú yi?” 34 Bóbho bábhó bebik mandem náko menyin kekuri kekuri enyu ené mbak bárèm eyap enyu, báchá ká mándem náko eyap. Ebyok eyo éká mungo batemé nenu kékem

* 21:27 Eghaka nyaka manywɔp tándramot ke mmu ane ányú nku ne Mandem amu ntí ndu básó besí ne Mandem.

nti ne nnet ndü ndak ane áfákári. Aghati böbhi bé mansot Pöl mandok mamfyé amem ebhá batemé nenu. ³⁵ Agháká nók ndu nkók ane béchwe anywóp, batemé nenu bápókó yi ndü bágghó bé beyä bo abhen bachi are babho bétwo ne baraká betan. ³⁶ Beyä böbhó báre konjo yi mándem nóko be, “Wáy ka yi!”

Pöl átanja mmæet besí eká bho

³⁷ Ndu érbbhé kékwót be batemé nenu manchwe amem ebha, Pöl abhép müngo wu be, “Etá, chonj ónka bé ngátí wó, ndak-a?” Müngo wu aghok nóko ndü yi árèm chi Grik, abhép yi be, “Oríjé eyonj Grik-é? ³⁸ Pú wó óchí mmu Ijip? Pú wó ke oku bo bághébbhé esonjori etok ne oku bawáy bho nka enwi bápókó ne wó amem baso?” ³⁹ Pöl akeme yi be, “Puyé me. Nchí mmu Israel, mmó etok Tásos, etok eghe ene ebhönjo menwop atú Silísha. Nnikmæet, chye me epok ndem kepí ntá bo abhen.” ⁴⁰ Müngo wu akaa. Pöl ate ye ndü nkók ane bechwe anywóp asá awó amfay be bo mánkwen kpák. Bákwen nók kpák, abho ye berem kepí ne bhó ndü Híbru, eyonjótok eyap.

22

¹ Pöl arem be, “Botá ne bómá, Tá ká batú mángok enyinj ené mbónj berem ndu bétanja mmæet besí ebheka.”

² Bó bágghók ndü yi árèm chí eyonj bo Israel. Mbñj akwen chák. Pöl arak ye ambi berem be,

³ “Me, nchí mmu Israel. Nchí mmó Tásos atú Silísha, ke ngo chí fá Yerúsalem amó ntön ngo ywese, Gamáliel. Ngok ekátí chí anten eyi. Atónj me bekonjo bebhé bachímbi bhesé mbó enyü ébhónj bébhak ne nchye mmæet bekonjo Mandem mbó be mankem abhen báchí fá echonj, ⁴ Nchí chye nyaka nenyok ntá bo abhen bákönjo Mbi Yesu wu kpát mbok mángu nóko, ne íkémíti nóko baghäre ne babhakanem mámfye nóko bhó ekerekenonj. ⁵ Müngo bachiákap ne bó echemé bó batí etok bákway béte me ntísie bé nchí ka nyaka enyu yó. Ntá yap ke nchi nsot nyaka bekátí ndu beronj ntá batí bo Israel abhen Damáskos. Mbñj betan bekémíti bakonjo Yesu aré be mpétnsem Yerúsalem ne bhó mányché bó ntémísi.

Pöl aghati enyü éfákári ke yi ayibhiri abhak nkonjo Yesu (Bk 9.1-19, 26.12-18)

⁶ “Ndü nchí rónj, ngáká nókó kékwót etok Damáskos, mbó nkárénká byó ne epay ne ngósí, etanjí bediéré befú amfay témchok békwén bekap me, mbanj aghó tontó. ⁷ Eká nkwen amik ngók eyonj ndü érèm ntá ya be, ‘Sól! Sól! Jchye me nenyok ndaká yí?’ ⁸ Nkeme be, ‘Acha chí wó agha?’ Eyonj ékéme be, ‘Chí me Yesu Mmu Násáret ke óchye nenyok.’ ⁹ Bó abhen nkó ne bhó bágghó nkwo bediéré ebhó ke báke ghók eyonj mmu ane árèm kepí ne me. ¹⁰ Ngók nókó enyinj ené eyonj eyó éghátí me, ndem be, ‘Acha, óyanj me nkú yi?’ Acha arem ntá ya be, ‘Faté dók Damáskos. Aré, chonj mángátí wó yéntíkí enyinj ené Mandem áyábhe be abhönj beka.’ ¹¹ Etanjí bediéré ebhó béká nkepere kwáy beghó mbanj. Bó nkó ne bhó bápóbbhé kem me chí ndü awó kpáte ségháka Damáskos.

¹² “Mmu amot abhak Damáskos ane áká nnyén bé Ananías. Abhak mmu ane ákónjo Mandem sayri, mmu ane ábhäre bebhé ebhesé bo Israel, ne mmu bo Israel mankem abhen báchí aré báchye kenókó. ¹³ Ananías atwó ntá ya, ate me nékú mmæet arem be, ‘Manó wa Sól, pet bo beghó mbanj.’ Témte wu amík ánéne me mpet mbo beghó mbanj. Ngó yé yi. ¹⁴ Arem ntá ya be, ‘Mandem bachímbi bhesé ayap wó bé óndíní enyinj ene yi ati beka. Ayap wó be óngó ane babhñj be Mmu Chak. Ayap wó be óngók enyinj ene éfú yi anyu. ¹⁵ Ayap wó ne ntí bé chonj ómbak ntísie aywi ndu beghátí yéntíkí mmu menyinj ebhén óghó

ne ebhen əghoko. ¹⁶ Ɔképerε chəŋti ye mpok. Faté mánjwítí wə, ɔndə Mandem anso bebú bhe, əmbiŋi nəko nnyén Acha.'

Pəl árəm ndü Yesu átó yi ntá abhen bápú bo Israel

¹⁷ "Mpet nókó nsem Yerúsalem, ewak émot ndü nchí níkmæet amem ekerákap, ngó kenó amík antifú. ¹⁸ Ngó Yesu Acha téé ndü ághàti me be, 'Kw ayak dš Yerúsalem. Bə abhen fá bápú noko chəŋ enyih ene əghàti bhš ɛti ya.' ¹⁹ Nkeme yi be, 'Acha, bə babhəŋ báriŋi sayri be nchí rəŋ nyaka yéntiki ekeré neníkímæti bo Israel nkə nəko be mánkémntí bo abhen mánóko wə, ne manden, mámfye nəko mbək yap ekerékenəŋ. ²⁰ Ne mpok báway Stífín ntísie aywe, mbak aré nkwo téé, mbabheri nəko nden bo abhen bátémntí yi ne batay baway. Nka bé mángwáy yi.' ²¹ Kε Acha aghati me be, 'Fə Yerúsalem dók mbo enyú ngátí wə. Dók mbənyune nchí tó wə nekə nesie ntá bo abhen bápú bo Israel.'"

²² Ndü Pəl árəm menyih ebhen beyá bo abhen bachi aré bátá batú mángoko nəko sayri. Kε netaka yí átáká bo Israel beyá bəbhə bábho bebik ne eyəŋ etəŋətəŋ be, "Nanǎ ká yí, apú mmú ábhák nepém."

²³ Ndü bábik, bábho befok nden eyap nkwo ne báre toko mfok mántak nəko amfay. ²⁴ Mmü ntí batemé nenu Rom ághó nókó nə achye eyəŋ be batemé nenu mansət Pəl manchwe ne yí amem ebhá eyap. Aghati bə manden yi ne ékpá bekw yí ángátí bhš enyih ene yí aká ke bo Israel bərə bé ntí ne yí kpát mámbiki nəko enyuyə. ²⁵ Bágwót nókó yí ndu bəden, Pəl abhép münti batemé nenu amət anε achí arε tee be, "Ebhé échyé wə betəŋ bé ɔndém mándén mmu Rom ene bábhiki re yih mbəŋ manyé ayi mángó bé akw enyihí?"

²⁶ Münti batemé nenu wu ághókó nókó nš afa arək ntá mungo batemé nenu arem be, "Ɔyən bekw nə yi? Mmü-ne abhəŋ betəŋ mbo mmu Rom. Ɔbhé mándén yí?" ²⁷ Mungo batemé nenu ághókó nókó nə, arək abhəp Pəl be, "Ghati mé, ɔchí mmu Rom tətəbhε?" Pəl aka be, "Nchí mmu Rom." ²⁸ Münti batemé nenu wu arem ntá Pəl be, "Nchəŋtí beyá nkáp ke báchyε me betəŋ mbo mmu Rom", Pəl akeme yí be, "Kε me Pəl nchí mmu Rom tε nεbhé εna." ²⁹ Eká batemé nenu abhen bábhəŋ bebhəp yí menyih báfεre yi amə témenté, bə keperε bhəp yi yənyih. Bεcháy békém mungo batemé nenu nkwo mpok yí árinhí bé Pəl mmu yí aká bákémé báfyé ngem amə chí mmu Rom.

Pəl ate besí εchemé bəbati etək

³⁰ Mungo batemé nenu are yán bəriŋi mbəŋ enyih ene bo Israel bərəm bé Pəl akw. Néyí nókó, arem ye be mámféré Pəl ngem amə. Achye eyəŋ bé bəbati bachiákap ne bəbati etək mankem mánhókó mánjinhí ndaká Pəl. Báchókó nókó achye eyəŋ básət Pəl bakw yi ate besí bhap.

23

¹ Pəl atep bə amík amæet arem be, "Bšma, mpoknkem anε nchí besí Mandem ne kpatε echəŋ ntí εna nεchi amem pépép." ² Mpok yi aremε nə, Ananías mungo bachiákap Mandem, achye eyəŋ be bo abhen bachi kekwt ne Pəl mándep nnyu yi. ³ Pəl arem be, "Wə ebhókóri nkok anε bawati ne mbi pépép be bo báké riŋi! Chəŋ Mandem andep wə. Ɔchókó afə bésət ebhé ɔntəŋ me, ne ɔrəm be mándep me ené ebhé ebhiki chye wə betəŋ ebhš? ." ⁴ Bo abhen báté kékwót ne Pəl bábhəp yi be, "Ɔsəkəti mungo bachiákap Mandem-ε?" ⁵ Pəl akeme be, "Bšma, mbíkí riŋi mbə be chi mungo bachiákap. Ekáti Mandem érəm be, Ɔkérem ebábə ɛti münti bəbhε.'"

⁶ Pól agho noko be mbok bo bati bho bachi chí bõnkwo Sádusi ne be báchak babhak bõnkwo Fárisi, abik besí bo echeme arem be, “Bõma, nchí múnkwõ Fárisi ne mmõ bõnkwo Fárisi. Nté fá acha manyé chí ndu nnókó bé chõj Mandem ankã bawú mámpetnsem ndu nepém.” ⁷ Arém noko no, epáti ékwén nénti bõnkwo Fárisi ne bõnkwo Sádusi ne echeme ékóre. ⁸ Éfákári nyaka nyu yo mbonyune bõnkwo Sádusi bárèm be bawú bápú kway bepētsem ndü nepém, ne be boángel bápú, ne yënyin epu ene bábhini be befojo. Ke bõnkwo Fárisi mánoko be chõj bawú mámpetnsem ndü nepém, ne be boángel bachi ne befojó nkwo bechi. ⁹ Erémé ebyok ékwén, mbok batõj ebhé Mandem abhen báchi bõnkwo Fárisi báfate báre rem ne eyõj etanatan be, “Sébhíki ghó yé ebépti enyinj ene mmü-ne áká. Ngufú efójó ke éghátí yí enyinj ne ngufu ángel ke áréme kepi ne yí!” ¹⁰ Bétáná béyá béchá, erõp chí békem bati ne amo. Eku mungo batemé nenu abhõj becháy be bákway bedakati Pól. Achye ye eyõj be batemé nenu bhi mánsep mámfõj Pól ntá bõbhõ mándok amem ebhá batemé nenu ne yí.

¹¹ Égháká nókó ne beti Yesu Acha atwó ate nepakámuet Pól arem ntá yí be, “Ókè chay! Nkúbhé mbõ enyu óréme éti eya fá Yerúsalem, õbhõj békã enyuyo amem etok Rom nkwo.”

Bõ Ju bate eyu beway Pól

¹² Néyi nókó, mbok bo Israel bákém echeme báte eyu beway Pól. Mányú nku be bapú nyie nenyie ne yënyinj bápú nyu kpáte mangway yí. ¹³ Mpáy bo abhen mányú nku yo báchá besa bepáy. ¹⁴ Barok ntá bõbati bachiákap Mandem ne bõbati etok baghati bho be, “Sényü nku, séyíki mmuet bé sépú nyie ne sépú nyú yënyinj te séngway Pól. ¹⁵ Bè ne nkwo Echémé bõ bati etok tó ye ka eyõj ntá mungo batemé nenu bé ántó Pól ntá yeka mbõ be báyan begbok eyõjõ manyé eyi sayri. Mbák émfákári nó, chõj séngway yí ambi.”

¹⁶ Mmüfu aghók éti nekatinet eno. Abhak mmõ manõ Pól. Afa arok amem ebhá batemé nenu aghati Pól. ¹⁷ Pól abhini münti batemé nenu amot aghati yí be, “Sot esakámu ané dók ntá mungo ne yí. Abhõj enyinj béghátí yí.” ¹⁸ Münti wu asot yí arok ntá mungo wap arem be, “Pól mükenõj abhini me arem bé nsot esakámu ané ntwó ntá ye ne yí mbonyune abhõj enyinj béghátí wõ.” ¹⁹ Mungo batemé nenu akém yí ndu awó aya bárak ansem, abhép yí ansem ansem be, “Ntiki ndak óyan beghati me?” ²⁰ Akeme yí be, “Bõbati bo Israel báte eyu be mángátí wõ ónsot Pól onsep ne yí ndu echémé bataná manyé egbo mbure mbõ be báyan chí bérinj ndaka ywi sayri. ²¹ Ke kéka ne bhó. Bõ bhap bábhésé ambi mánõj be mankem yí mangway. Bácha bati besa bepáy. Ne mányü nku bé yënyinj bápú nyie ne yënyinj bápú nyú kpáte mángwáy yí. Mánan batõjti mmuet, barõbhe noj chí bé óntó Pól antwõ.” ²² Mungo batemé nenu aya yí batú be, “Dók, ke kéka yé mmu andini bé õghátí me ndak ane.”

Bátó Pól Seséria ntá gõbhano Féliks

²³ Mungo batemé nenu abhini ye bõ bati batemé nenu bhi bapay aghati bho be, “Sot ka batemé nenu bati besa byo, bõ bati besa bérat nsem byo abhen bákò ne mpõjõndík, ne batemé bakõj besa byó. Tonji ká mmuet bésot Pól ndu nkarenka nénenamot beti ebhen echõj, mándók Seséria ne yí. ²⁴ Chië mpõjõndík ene Pól ákò ne yó. Ne kã Pól áchwóp dok ntá gõbhano Féliks ené yënyinj ebhiki fakari ne yí.” ²⁵ Arém nókó nó, asinj ekáti ené érèm be,

²⁶ “Me Klaudios Lísias ke nchí sinj ekáti ene ntá Eta yesé gõbhano Féliks. Eta, nchí to wõ bakak. ²⁷ Bo Israel bakem mmu wu báre yán beway yí. Ngók nókó

bé yi abhōn betan etok Rom mbo mōmik, nsot batemé nenu bha ndok mferé yi amó yap. ²⁸ Nsot yí ndok ndu áchá manyé agho wap bérinji ndak ane yí aká. ²⁹ Aré, ngó bé abhiki ka yēnyin ené éyàn be mángwáy yí, ne yé chí ene éká mámfye yi amem ekerékenōn. Bára rem chí barak ane ayinji bebhé bhap. ³⁰ Ne mmúfu ághátí nókó me ansem ansem bé bo Israel báte eyu beway yí, témté wu ndem bé mbōn beto yi ntá ye. Ngátí bo abhen bábháré yí ndak amæet be mántwó ntá ye mangati wó ndak ane yí áká.”

³¹ Batemé nenu báku mbo enyu mūngo wap ághátí bhó. Básót Pól betí bho bárak ne yi kpát bágháka Antipatris. ³² Néyí nókó, batemé nenu abhen bákó chí ne bekak bápētsem amem ebhá. Báró abhen bákò amfay mpōnōndík mándók Seséria ne Pól. ³³ Bágháká nókó Seséria, báchye ekátí ntá góbhano, báró Pól amó yi. ³⁴ Apáy nókó ekátí yó, abhep Pól be, “Ayé atú etok chí ane?” Pól akeme yí be, “Silísha.” Aghókó nókó nò, ³⁵ arem ntá Pól be, “Bo abhen bábhōnjó ndak ne wó mánán mántwó, chōn ngók nnyé ene.” Achye ye eyōn bé mámfyé yi anywóp amem áchá ane góbhano, mámbaheri noko yi. Áchá wu chí ane Hérod áté nyaka.

24

Básót nnyé Pól ntá Félíks

¹ Efaéré nókó manywóp átay, mūngo bachiákap Mandem ane áká nnyén bé Ananias asep arók Siséria ne mbók bóbatí etok, ne ntañanyu amot ane áká nnyén bé Tetúlos. Báchwóbhé nókó besí góbhano Félíks, babho bebhat Pól barak amæet. ² Bábhíjí Pól, achwe anywóp. Tetúlos abho béréem éti yi ntá góbhano be,

“Eta! Éti ye kpák achi fá etok eyese ndú eróri mpok, ne éti neku ywe ane ndíndí, egúpsi échí etok. ³ Enyu ené ókà menyin ebhen ne yéntiki ebhak ené ókà bhó, séka bho ne sékaka wa. ⁴ Mbíkí yan béchōnti mpok aye tontó, nchí nik chí mmæet be ónsébhé nti ené amik óngók mbinji ndak ané sébhōnjó beghati wó. ⁵ Ségho bé mmú-⁶ne chí nchye esōjōri ane tōn séngó ne nyōn-ndak ndú nkwo bo Israel mban enkem. Achí nkwo mūnti ndú éká bho abhen bábhíjí be bo Násáret. ⁶ Aká kpát are yán begæp ebyok amem ekerákap awu Yerúsalem, ke sékém nó yi. [Mbá sétan yi bekoño ebhé, ⁷ ke Lísias mūngo batemé nenu atwó afōnō yí amó yese ne betan, ⁸ yí bé bo abhen bábhōnjó ndak ne yi mántwó ntá ye.] Mbák wómbōn óndém kepi ne yi, chōn óndinji be yéntiki enyin ene sérēm be yi áká échí tetep.” ⁹ Tetúlos áréem nókó nó, bo Israel báchéem ne yí báká be yéntiki enyin ene yi árémé bé Pól áká échí tetep.

Pól atanja mmæet besí Félíks

¹⁰ Góbhano atōn ye ne awó be Pól andem kepi. Pól abho berem be, “Ngó bé onán otan manyé amem etok ene ndú beyá mamie, ne mbōn manák betánja mmæet besí bhe. ¹¹ Mbák ómbép, chōn wómbōn óndinji be ebhíkí cha manywóp byo ne apay ené ndōnjó Yerúsalem ndu bechye Mandem kenókó. ¹² Ne bo Israel bábhíki ghó me ndú nchí kem epúítí ne yé mmu amem ekerákap Mandem, bábhíki ghó me ndú nchí nyikisi bati-bho be máchye esōjōri amem ekeré nenikímæeti ne yé chí ndú nebhæet achak amem etok. ¹³ Ne bápú kwáy betōn krojōron bé nku menyin ebhén bábhāt né me amæet. ¹⁴ Ke nká enyin émót besí bhe krojōron. Nchí koño Mbi ané bo Israel bárēm be abhōn bekwené ndu nchí níkmæet nchyé noko kenókó ntá Mandem bachímbi abhese. Ne nnókó yéntiki enyin ene bebhé Moses béyān senku ne yé chí ebhen bechi amem

basinjí baremé kep̄inti. ¹⁵ Mbákánti ne Mandem enyumót mbə bhó, bé ewak émat chəj yí anka bawú mankem abhen báchi chak besí bhi ne abhen bapu mámpetnsem ndü nepém. ¹⁶ Eti ya ke nchí ka yéntiki enyinj bé nti ena némbák pépép ne bo.

¹⁷ “Nnán ntat nyaka mpáy mamié kerón Yerúsalem. Ndak ye aré ne nkáp béchyé nekwa ntá bachébbébbho etok eya, ne béchyé akap ntá Mandem. ¹⁸ Ené nchí Yerúsalem ndu batí barak ayə apáy ké bághó me amem ekerákap. Bághó me ndü nchí nanja beka mbə enyu ebhé Moses érem bé mmu anka beso besí ne Mandem. Eká bho épú nyaka are ne me, ne yé chi ebyok. ¹⁹ Ke mbok bo Israel abhen báfu atú Esia bábhak aré. Bə babhəj bétwə fá mántebhe me besí bhe mbák bágho be nka ebépti enyinj. ²⁰ Mbák épú nó, bép bo abhen bachi fá téé, be bə babhəj mandem bekwéné ebhen baghə ebhe eya mpok ntée amem echemé bóbati etok. ²¹ Bábhiki bhəj enyinj ene bərəm be nka, ebhiki faet chi enyinj émat ene mbíki ndem mpok ntée nenti enap be, ‘Chəj bawú mámpetnsem ndü nepém.’”

²² Félíks arinjí nyaka sayri éti Mbi Yesu Acha. Eká ághókó nókó enyinj Pól areme, ábháre manyé, arem ntá bo Israel bé Lísias mungo batemé nenu ántwə chəj mkpót nnyé eneká enen. ²³ Achye ye eyəj ntá münti batemé nenu bé ámfyé Pól anywóp, mambabheri noko yi, ke ámbəj ngangan mandú. Ne be báké kan mamære bhi berəj beghə yi ne bechye yi nekwa.

Félíks abhære nyé Pól ndü mamié apáy

²⁴ Éfæéré nókó mpáy manywəp, Félíks ne ngoré aywi Drusíla batwə. Drusíla abhak mmu Israel. Bato mmu be ambinjí Pól. Atwə noko, bátá batu bare ghok ndu yi arəm enyü mmu ákway bebhəj neka ne Yesu Kristo. ²⁵ Ndü Pól ákəm epúti andeme noko enyü mmu ákway bebhak chak besí Mandem ne enyü mmu ákway békém mmæet be áké ka bebá, ne éti nywəp enen Mandem ábhəjə betanj yéntiki mmu, becháy békém Félíks, arem be, “Dók kpík, nnanj mbəj épók chəj mpet mbinjí wə.” ²⁶ Arém nókó no, abhaka nti be ngufú chəj Pól anchye yi besəj. Eka are bhinjí yi mpok ne mpok andem noko kepí ne yi. ²⁷ Are ka enyu eyə ndü mamié apáy kpáté Pósiós Féstos ását épók eyi mbə gəbhanə. Ndu Félíks ayan bo Israel mámbəj manjak ne yi, arə Pól ekerékenəj.

25

Pól arem be mántsen nyé eni ambi ntá Mfə Rom

¹ Féstos arək Seséria bébhó betik mbə gəbhanə atú Judéya. Éfæere noko manywəp arat, afa akó Yerúsalem. ² Aré, bóbati bachiákap ne maném bo Israel barək batemeri Féstos babho bebhat Pól barak amæet. Ne manik Féstos mmæet be, ³ ankwak bə beka manto Pól Yerúsalem. Mánanj bati nyaka be bo mámbésé ambi mankem yi mangway. ⁴ Féstos aghati bhə be, “Pól achí ekerékenəj amem etok Seséria ne mbəj nkaysi berəj aré mandú mpok. ⁵ Bóbati bhəka mánkəjə me Seséria ne mbák yi abhəj bekwéné chəj mándem besí ebha aré.”

⁶ Féstos abhak ne bhó mbə manywəp ánən ne byó. Apet ye nsem Seséria. Néyi nókó, achokə ndü enəkó manyé eyi, achye eyəj bé mánsót Pól mántwə ne yí. ⁷ Bátwə nókó ne yí bo Israel abhen báfu Yerúsalem bákáp yí báfyé nénti mándeme noko bé Pól áké beyá bebépti menyinj. Yé no, bə kekway betəj kponəjə menyinj ebhen bə bərəm bé yí aká. ⁸ Pól abho betánja mmæet andem noko be, “Bekwéné bépú ne me wáwák beyinjí ebhé bo Israel ne ebhé ekerákap ne yéchi ebhé Mfə Rom.” ⁹ Féstos áyanj nyaka bo Israel mankəjə yi. Eká abhep Pól be, “Okəj béko Yerúsalem bé ntánj ndak ane are?” ¹⁰ Pól akeme be, “Nchí

fá amem acha manyé Mfɔ Rom, ne fá ke bábhɔ́jɔ́ bétáj nyé enen. Wɔmbɔ́n ɔ́rɪ́jɪ́ bɛ mbíkí kɛ bo Israel bebá. ¹¹ Mbák nkwen ebhé ne nkɛ enyɪ́jɪ́ ené éyàn bɛ mángwáy me nká newú. Ke tɛ́ndu barak ané bó bábhàt me amuet apú tetep, yɛ́ mmú apú kwáy befyɛ me amó yap. Nyé ena nébɔ́n bérɔ́jɪ́ ntá Mfɔ Rom.” ¹² Festos ághókó nókó enyɪ́jɪ́ Pól árémmé, abhinjɪ́ batanjá manyé abhi bárém kepɪ. Aghati ye Pól bɛ, “Ɔrem bé nyé ene néndók ntá Mfɔ Rom, ne chɔ́jɪ́ ɔ́ndɔk ntá Mfɔ Rom.”

Pól ate besí Agripa ne Benis

¹³ Efuéré nókó mpáy manywɔ́p, Mfɔ Agripa ne mómayi ane ngɔré Benis bárók Seséria ndu békáka Festos. ¹⁴ Bátát nókó árɛ mpáy manywɔ́p, Festos aghati Mfɔ Agripa ɛ́ti nyé Pól bɛ, “Mmúfú achí fá ane Félíks arɔ́ ekerékenɔ́jɪ́. ¹⁵ Ne mpok nchí Yerúsalem, bó batí bachiákap ne bó batí etɔk béré bhat yí barak amuet ne béré yán bɛ menchyé eyɔ́jɪ́ mángwáy yi. ¹⁶ Ke nkeme bhó bɛ epɪ́jɪ́ bó Rom ébhíkí ka bɛ mángwáy mmu ené babhikire tanj yi. Mmu abhɔ́jɪ́ bété besí ne besí ne bo abhen bátí yí anchye eyi eyɔ́jɪ́ manyé. ¹⁷ Bátwɔ́ nókó ye fá, mbíkí chɔ́jɪ́ti mpok. Néyí, nchyé eyɔ́jɪ́ bɛ mánsót mmú wu mantwɔ́ ndu acha manyé ne yi. ¹⁸ Mpok bo abhen bábháré yi barak amuet báfáté, bóke rem yɛ́ ndak abúabú mbɔ́ ane nkaysi bɛ bó bakway berem bɛ yi aka. ¹⁹ Báré kém chí epáítí ne yí ɛ́ti baraká Mandem ayap ne ɛ́ti mmu ane áká nnyén bé Yesu ane ánanj ágú, ke Pól árémmé bɛ achí nepém. ²⁰ Ngó nókó bé mbíkí rinjɪ́ enyú mɛ́kwáy beka bɛ mbɔ́jɪ́ nejmɛm ndu barak ane, mbéP Pól mbák yi akɔ́jɪ́ berɔ́jɪ́ Yerúsalem bɛ mántanj nnyé eni aré. ²¹ Ke Pól keka. Ate chí bé mambabheri nókó yi kpatɛ Mfɔ Rom antáj nyé eni. Nchyé eyɔ́jɪ́ bɛ mambabheri nókó yi kpatɛ mpok ane métó yi ntá Mfɔ Rom.” ²² Mfɔ Agripa arɛm ntá yi bɛ, “Chɔ́jɪ́ membɔ́n nkɔ́jɪ́ beghok ne batú enyɪ́jɪ́ ene yi árɛm.” Festos akeme yi bɛ, “Chɔ́jɪ́ ɔ́ngok yi mbúré.”

²³ Néyí nókó ye, Mfɔ Agripa ne mómayi Benis bárók amem áchá-etɔk ne beyá kenókó, báchwé ne bóbatí batemé nenu ne manem bó etɔk. Festos achye ye eyɔ́jɪ́ bɛ batemé nenu mánsót Pól mántwɔ́ ne yí. ²⁴ Bátwɔ́ nókó ne yí, Festos arɛm bɛ, “Mfɔ Agripa ne bɛ mankem abhen báchí fá ne bhese, ghó mmuré. Bo Israel mankem abhen Yerúsalem ne abhen fá Seséria bátwɔ́ ntá ya mpoknkem, mámbik nókó bɛ, ‘Apú mmu ane bárɔ́ bɛ ámbák nepém.’ ²⁵ Ke mbíkí ghó nyaka enyɪ́jɪ́ ené yi áká bɛ mangway yi, ne tɛ́ndu yímbɔ́jɪ́ árémé bɛ manyé ayi abhɔ́jɪ́ bérɔ́jɪ́ ntá Mfɔ Rom, nka ne yí. ²⁶ Yɛ́ nɔ́, mbíkí bhɔ́jɪ́ esáyri enyɪ́jɪ́ besɪ́jɪ́ ntá Mfɔ Rom ɛ́ti yi. ɛ́tiyɔ́ ke ntwó ne yí besí ebheka, ne sayri sayri, besí ebhe, Mfɔ Agripa! Ntwɔ́ ne yi bɛ sɛ́njɪ́jɪ́ nyé eni enyu ené nchí kway bebɔ́jɪ́ enyɪ́jɪ́ ene mɛ́sɪ́jɪ́. ²⁷ Mbíkí kaysi bɛ échí sayri bétó múkenɔ́jɪ́ ntá Mfɔ Rom nkerem mbɔ́jɪ́ enyɪ́jɪ́ ene yi áká.”

26

Pól átánja mmuet besí Mfɔ Agripa

¹ Festos ánanj nókó enyɪ́jɪ́ ene yi árɛm, Agripa arɛm bɛ, “Pól, mbák ɔ́bhɔ́jɪ́ enyɪ́jɪ́ bérém ndu bétánj mmuet, dem séngók.” Pól abho ye bétánja mmuet, antáj nókó ne awó bɛ,

² “Mfɔ Agripa, nkáysí bé eri echa bɛ nté besí ebhe echɔ́jɪ́ ndu bétánja mmuet ndú barak ané bo Israel bábhàt me amuet. ³ Eri sayri bɛ mbɔ́jɪ́ mfo arɪ́jɪ́ bepɪ́jɪ́ bo Israel menkem ne menyú menyɪ́jɪ́ ebhen bétwɔ́ bhó ne ákórɛ. Nchí ník ye wo mmuet bé ɔ́nképtɪ́ ɔ́ngók enyɪ́jɪ́ ene mérémmé.

4 “Bo Israel mankem bárinji me te këmbó eka. Ngo chí ne bõbha ne amem etok Yerúsalem. 5 Bó bárinji sayri ndü eróri mpok bé nchi nyaka ndü nkwo bõ Farisi abhen báfyè betan tontó ndü baraká Mandem. Mbák ombép bhõ chõn mángati bhe enyúmõt mbák báyan bõrem tetep ane bárinji. 6 Nté fá echõn bãtãn me chí mbõnyune mbákánti ndü bariep amen Mandem afyè nyaka ntá bachĩmbi abhese. 7 Chí nkũbhé bariep amen manerékèt yesé byo ne apay babhaka nti aré bé chõn amfú kponõron ndü mánĩkmæt mánchye nõkõ Mandem kenókó beti ne ngósí. Mfõ, mbõn esõjõri ne bo Israel echõn chí ãti mbákánti ndü bariep amõ. 8 Ndaká yí ãbemæt ntá yẽchi mmü yweka amõt menoko be Mandem ákway beku bawú mampetnsem ndü nepém?”

9 “Membõn ngo nyaka be, échí epók eya beku yẽntiki enyĩn ndu menu ne bo abhen mánókó nnyén Yesu mmu Násáret. 10 Ne nkú nõ amem etok Yerúsalem. Bõ-bati bachiákap báchyè me betan béfyè bo Mandem amem ekerékẽnõn. Ne mpok ane bárémé be mángwáy bhõ, nka be mángwáy. 11 Mpok ne mpok, nchí rõn nyaka ndü bekeré nenikĩmæt menkem nchye nõkõ bhõ ntẽmsi beku bo mandem ebábũ ãti Yesu. Mbõn beyã bebẽnti ne bhõ kpát ndak nõkõ betok bo báchák ndu béchyè bhõ nenyok aré.

*Pål aghati enyü ãfakári ke yí ábhák nkoõo Yesu
(Bk 9.1-19, 22.6-16)*

12 “Ewak émõt, nde rõn Damáskõs ne bekáti ebhén nsóre nta bõ bati bachiákap bechye me betan be ndók nkémti bhõ. 13 Mfõ, ndu nchí rõn, bégháka nénti ngósí, bediéré ebhen béchá ebhen nnyómok béfú amfay békwén bekap me ne bo abhen mékõ ne bhõ. 14 Besé mankem sékwénti amik. Témte wu, ngók eyõn ené èrèm ndü eyõjõtãk Hibru be, ‘Sõl, Sõl, ndaká yí óchyè me nenyok? Õkãysi bé õkwáy ménú ne me? Mbák ónsót ekak õndep setárébhé wõ ke óghõk bebe.’ 15 Mbép bé, ‘Acha chí wó agha?’ Acha akeme me be, ‘Me Yesu kã óchyè nõ nenyok. 16 Ke faté. Mbési wõ besí ndu beyap wõ õmbák mübetok awa. Chõn õmbak ntisie wa, óngati nõkõ bo menyĩn ebhen óghó fá ambi echõn, ne ebhén betõn chõn wõ ansem mpok. 17 Chõn mbak ekuti eye mpoknkem, ne bõbhe bápú kway beku wõ yẽnyĩn, ne yé chí bo abhen bápú bo Israel. Nchí to wõ ntá yap nène. 18 Métõ wõ õndak ónéné bõ amik be mánðõ ejuri mankoõo bediéré, ne be mamfu ndu betan Satan, mánkoõo Mandem enyu ene Mandem áfonõri bhõ bebú ebhap, ankã mámbak ndu nkwo bo abhen yí áká bachi nyánã mbõnyune babhõn neka ne me.’

Pål arèm ãti betik ebhi

19 “Mfõ Agripa, ndü Yesu áfú amfay atwõ ntá ya ndu kenó amik antifú, mbõn ye nyaka bekõõõ eyõn eyi. 20 Ekú mbo bégháti Eyõn Mandem etok Damáskõs, ne nkõ ndak nõkõ Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ke nde rõn ntá abhen bápú bo Israel nkwo, bé bõ mántiknsem ndü bebú bhap mámpetnsem ntá Mandem ne mámbõ beku menyĩn ebhén betõn bé bõ bátiknsem ndü bebú bhap. 21 Eyõ ke ékú bo Israel bákém me amem ekerákap Mandem, ne báré yan béwáy me. 22 Kpátẽ echõn Mandem ke ákwák me, ne áká bé nté fá ndém ntá bõ mankem, maném bhõ ne ndéndémé bhõ, nkũbhé enyĩn ene baremé kepinti bárémé nyaka ne Moses arèm bé chõn ãmfakári. 23 Nõ chi enyĩn bárémé be Mpeme Mandem afyè nyaka bariep be áto abhõn beghõ esõjõri angú, ne ambak mmü mbi bépétnsem ndü nepém angati bo Israel ne abhen bápú bo Israel ãti erõjõ ene échyè nepém.”

24 Ené Pål ábhæté betánã mmæt enyu yõ, Festõs abik arem be, “Pål, ebhókóri êkem wõ! Beyã ekáti békã ebhókóri êkem wõ!” 25 Ke Pål akeme be, “Eta, wo mmu

κενόκό εκε keya kecha, mpú bhokori! Menyiy ebhén méré̀m bechi tetep. ²⁶ Mfò árinjí menyiy ebhen menkem, éti yo ké nchí ghati wò menyiy ebhen nkebhón becháy. Ndíjí bé ndu menyiy ebhen menkem ené ébhésé wò épú, mbonyune yényiy ébhíki fakari bhésé bhésé. ²⁷ Mfò Agripa, pú onóko enyiy baremé kepinti básinjí? Ndíjí bé onóko!” ²⁸ Mfò Agripa akeme be, “Pól, okáysí bé ndú mómbinjí mpok ane ké ókway beku me mbak múnkwò Kristo?”

²⁹ Pól akeme yi be, “Yé chí ndú mandú mpok yé ndú eróri mpok, nenikímuet ena ntá Mandem chí be ékébhak chí ndiere wò, ke be yéntiki mmu achák ane áhí fá echòñ ághòk me, ámbák mbò me ebhíkímuet chí bebhak ne ngem amó mbò me.”

³⁰ Afó ke Mfò Agripa, ne góbbhanò Festòs, ne Benis manò Mfò Agripa, ne bò mankem abhen báchí chókó ne bhó báfáté. ³¹ Báfú nókó, béré rem ne bati be, “Mmù-ne abhíkí ká yényiy ené éyan be mángwáy yí ne yé chí befye yi ekerékenòñ.” ³² Ne Mfò Agripa arem ntá Festòs be, “Mbò abhíkí rem be mánten manyé yi ntá Mfò Rom, mbà séró yi aròñ.”

27

Batemé nenu bárók Rom ne Pól

¹ Barem be sensot * áchwí sendòk Itali. Básot ye Pól ne mbak bòkenòñ báchyé ntá Juliòs münti eká batemé nenu ene babhíñi be eká batemé nenu Mfò Rom. ² Sérók séchwé áchwí ane áfú Adramatium. Abhón nyaka bétéme ndú yéntiki nechyényén atú Esia. Séfá séré ròñ. Aristakos mmu Masidónia wu áfú Tesalónika abhak ne bhesé. ³ Néyí nókó, sétéme ndú nechyé Sídon. Júliòs atón Pól berinti. Arò Pól ánkó etòk, ángó mamuere bhi be mánkwák yí ne menyiy ebhén bekway békwák yi. ⁴ Etare nòkò sépét séchwé áchwí séré ròñ. Mbúép atanatan ábhó befú bhesé ambi. Éká, ségháká nókó kékwót Sáypros, etòk ené échí néntí nnyén, séróbhe nók sémfuèt nòkò chí ebhè ené échí tíi. ⁵ Sénók sépé manyu ndú ebhe ene éyinjí atú Silísha ne Pamfilia sétéme etòk Míra ndú atú Lúcia. ⁶ Aré ndú nechyé Míra, münti batemé nenu aghó áchwí ane áfú Aleksándriya, etòk Ijip, áròñ Itali. Afere bhesé ndú ayesé áchwí afyé amem awu. ⁷ Séré nók séndòkò nòkò petii ndú mpáy manywòp. Sébhón beyá esòñri ke séchwòp kékwót ne Kinídos. Mbúép atanatan keka séndòk ambi. Sémókòri séróbbhé nók sémfuere nòkò chí ebhè Kret ené nnyén néchí tíi, kékwót ne njie Salmóne. ⁸ Babhúép áchyé bhesé beyá esòñri, séré ròñ peti peti, sémfuere nòkò ebhè Kret eyò kpát séchwòp ndú nebhuet ane bábhíñi bé Erití Nechyényén, kékwót ne etòk Lásea.

⁹ Sènanj séchónjí nyaka beyá mpok ne beko ndu achwínyén eròp chí ndak ané nepém ne newú mbonyune Epá Nefonjorí Bebé enañ efuèt nyaka ne mpok babhúép atanatan akwáy. Éti yo, Pól achyè bhò manie be, ¹⁰ “Bòta, ngo bé mbák séndòk ambi ne nekò enen chòñ esòñri émfú, beyá ménémé mémbak, puyé ndiere ne áchwí ne batu, ke ne bapém ayesé nkwo.” ¹¹ Ke münti batemé nenu afyé ntí ndú enyiy ene müngo bakú betik amem áchwí ne mmù ane ábhón áchwí baramé echa ené Pól árem. ¹² Nechyé nyén enén bábhíñi bé Erití Nechyényén néchí nyaka ranáranja kebháak sayri bé sénchókó aré senónj mpok ane mbúép atanatan ane anu mpok mbanj ákwèn ámay. Éká beyá bo

* 27:1 “Sensot”, “Sendòk”: Beyon ebhen bétòñ be Lukas apet achi ne Pól.

abhen bákù betik amem áchwí béré yán mbi bérón Foiniks. Foiniks abhak nechyenyen Kret enen áchwí ate aré becháy ti, ye chí ndü mpok yó.

Mbúép atañatan átéméri bhó anyén

¹³ Ehbhíkí tat, mandú mbúép abho béfók béfú ebhe manyu ne bo bakaysi be chón menyín mémbak sayri. Báya ye ndo báfere anyén, babho menok berón ambi mámfæere nókò neku nnyén. ¹⁴ Ke ebhíkí tat, mbúép atañatan ane átwò ne beyá mpérényen abho menu, béfú atú etok ane mmok, áfú are. Bábhini nyaka mbúép wu be Mbúép Nót-Is bekonjo atú ane wu áfú. † ¹⁵ Ne mpok mbúép ádep áchwí, sékepere kway ménok berón tebhe tebhe ne mbúép. Sékpík séró be wu ámpókó áchwí. ¹⁶ Sérók séré fæet chi ansem mókprókó mmik ane ate nnyén. Aka nnyén be Kaúda. Mmiki yó achét mbúép mandú. Eyó ékwák bhese, sénú seya áchwí ninjini ane achi anet áchwí be áké rakati ansem áchwí. ¹⁷ Sésót manik ségwót áchwí wu amfay ane sechi amem ndón ne ndón enyu ené apú kwáy bédákati áyák. Bakù-betik amem áchwí béré cháy be chón áchwí ándok ampan ndü ésiép ene échí ndü ebhók manyu ene etok Sitis. Ekú báfere ndo mámese anyén, bé, ndü áchwí áya wu, mbúép áképere pókó wu tontó. Bákú nókó nó, bárov mbúép áróbhe wu pókó áchwí. ¹⁸ Ndu mbúép atañatan ádep áchwí ywese, are jañari mbò be áyan bebət. Néyí nókó, bábhó mémese batu anyen. ¹⁹ Egháká nókó manywop arát, bō betik babho báfere mbok menyín áchwí mbò manik ne bechak mánto nókò anyén. ²⁰ Mbúép atañatan ándókó nókó chí ambi ndü beyá manywop. Ne ngósi mmok ketyé, ne beti bō keghó mambe. Enuyó enuyó, kpáte séfere nti sérém bé ndak ywese ámay. ²¹ Bo mánanj bátat nyaka kenyié nenyié, ékú Pól afate ate néntí enap arem be, “Bota, mbò bāghók eyón eya mbú sébhíkí fá Kret sembón nchónjí ne mbú ménémé ebhen bépú. ²² Ke néne, nchí ghati bhe be, yéntiki mmú yweka ámbónj netañántí! Chón áchwí ánem ke yé mmu apu gu. ²³ Ndíní nō mbōnyune ndü nkubhe beti ebhen Mandem ane ábhónj mé, Mandem ane méchye kenókó, ató ángel aywí átwó áté me nepak mmæet, ²⁴ árém be, ‘Pól, kebónj becháy. Jbhónj bété besí Mfō Rom. Ne éti berindu Mandem ne wō, ápémé yéntiki mmu ane ókó ne yi.’ ²⁵ Bótá, yéntiki mmu yweka ámbónj yé netañántí. Mbōnj neka ne Mandem, ne ndíní bé chón émbak mbōnyú yí árémé. ²⁶ Ke mbúép ábhónj bépókó chón bhese kpát áchwí ándok ántu mmæet ndü etókofú ené nnyén nékábhé.”

²⁷ Egháká nókó néntí bēti, ndü nywop enen nékú manywop byó ne ánwi, ndü mbúép ápókó bhese bekinj manyu Adriya beti bhó, bō abhen bákù betik amem áchwí bákáysi be nékú nnyén nénán néchí kékwt. ²⁸ Ekú básót nnik ane básere ndo aré, mámese ndo anyén be mándini enyú nnyén nechwe amik. Bāghó be mmiki nyén aróp mbò meta besa beyap. Bérón ambi mandú, bápət bákú nō, bāghó be mmiki nyén aróp bo meta esá nsem byo. ²⁹ Béré cháy be chón mbúép ámpókó áchwí wu ándok ántem ndü setárébhé, nékú nnyén. Báfere ye baro ánwi ansem áchwí mámese anyén bé andóp téé, béré nikmæet bé nywop nénjí nénkwésé bhó. ³⁰ Bakù-betik amem áchwí béré yán mbi bepeme mmæet eyap. Básót áchwí ninjini ané báséré amfay básébbe anyén be manok manko abhi ke bákot ngepti mbò be bāròn beferé chi baro áchák ambi áchwí mánsebbe anyén. ³¹ Ke Pól ághó nókó nō, aghati münti batemé nenu ne bōbhi be, “Mbák bakù betik abhen áchwí mámfú, yé mmú yweka apú pé.” ³² Ekú batemé nenu bákpóti manik ane ákém áchwí bárov be nnyén néndobhe wu pókó wú.

† 27:14 Nō chí, mbúép ané bábhini ndü eyónndik bé: North-easter.

³³ Ndü mbanj ábhó békanjari, Pól anik bó mankem mmæet be mányie nenyíé. Are m be, “Échõj chí manywõp byó ne anwi ené bábhiki tok awõ anyu ndü bábhõjõ becháy anti. ³⁴ Nchí ghati ye bhe be manyíé nenyíé be nenchye bhe betanj. Yé ekak emenénti mmü yeka epu nem.” ³⁵ Pól árém nókó nó, asõt bret anikmmæet achye bakak ntá Mandem besí bhap mankem, abók abho ményíé. ³⁶ Eyo éfyé yé bó nti, básót nenyíé mányíé. ³⁷ Besé mankem abhen séchí nyaka amem áchwí sébhák bo besa byó ne bérát nsem nekú ne amõt.(276) ³⁸ Yéntiki mmu anyíé nenyíé ajwi, báfere ye batü amem nchwi ankem mamese anyén be áchwí amfæp.

Achwi yese adákati anyén

³⁹ Mbanj akánjari nókó, bághó ngókonyén ke bakü betik kerinj mmiik eyo. Ke bághó éfabhé nyén ne ésiép are, bákáysi be ngufú bákway bétème aré mámfu mánkó ebhi. ⁴⁰ Bákpóti manik ané baro bários yo ankem anyén. Bákánjari manik ane bagwõre menyü nsom ne yo, básébhe nsom anyén be mánók áchwí. Bátén nden ene ékém mbáép amfay be ampókó áchwí anko, babho berõj angókonyén. ⁴¹ Achwi arók achwe ndu ntó ésiép ene babhiki re ghaka angókonyén. Ntí áchwí ápanj are. Betanj ebhen mbáép békã mpérényen érákati nnet áchwí. ⁴² Batemé nenu bábhõj nkaysi beway bõkenõj mankem be yé amõt áké bhõj mbi beghók nnyén ámbwé. ⁴³ Ke münti batemé nenu áyãj nyaka bépème Pól. Ékú ake chye batemé nenu mbi béwáy bõkenõj. Achye eyõj chí be yé agha ane árinj beghók nnyén ánjãmbi ángók ánkó ebhi. ⁴⁴ Yí bé bõ abhen bábhíkí rinj beghók nnyén mánkém bebhók enok ne bebhók áchwí ane adákati mánkwák mmæet mánkó ebhi. Enyu eyo ke éfákári ke bhesé mankem sékó ebhi nyóréé.

28

Pól abhak amem etok Malta

¹ Sébúe nókó sékó ebhi. Báká ye sérinj be ekpókó mmiik ené nnyén nékábhe chi ene bábhinj be Málta. ² Bo abhen bachi are bátõj bhesè beyá berinti ne básot bhesè mankem sayri. Manyiep ábhó nókó menie, ne ndü mbanj ákwen, bábháyti ngo be séngwák. ³ Pól anyokoti mónekókó kebhe. Ené yi afyé kã angõ, besõjõ ngó bekã efé éfú ndü kebhe ekõ éném yi ndu awõ éróp aré. ⁴ Bõ etok eyo bághó nókó ndü nnyó yo áchí yi awõ jinjinjinj, bábhõ berem ne bati be, “Teter, mmü-ne chí ngwayti bho! Yéndu ábwé newú anyén, Mandem mmu ákeme kémbé abhíkí rã yi ambak nepém.” ⁵ Ke Pól amyák awó, nnyó yo akwén angõ, yényinj kekã yi. ⁶ Báre nõj mánkáysi nõkõ be chõj Pól amwõt ne be mbák abhíkí mwõt abhõj bekwen amik angú. Mánõj ndü erõri mpok. Ke yényinj kekã yi. Báýíbhiri nkaysi yap, bábhõ berem ne bati be, “Pól chí enyü mandem efú.”

⁷ Müngõ amõt ane áchí ndü ekpók ebhi eyo aka nnyén be Põbliõs. Abhõj baki kékwót ne ngókonyén. Asõt bhesè sayri. Ane bhesè ndü manywõp arát. ⁸ Éfákári be chí Põbliõs achí amik bhære ndü amé. Abhõj mbáép ne móném kebhi. Pól arók agho yi. Anyáná nókó amõ yi amæet, anikmmæet éti yi. Atanj. ⁹ Eyo éfákári nókó, bõmame báchák etok eyo enkem bátwõ ntá Pól mankem abú bo nkwo. ¹⁰ Báchyé bhesé beyá akap. Ne mpok séfá bérõj bachye bhesè yéntiki enyinj ene ekway bekwak bhesè ndu nekõ enõ.

Pól arõ Malta bérõj Rom

¹¹ Sétaré nókó Malta ndu batanj arát, sésót áchwí achak ané bábhinj be, Bõmandem Befak. Afü nyaka Aleksándriya ke átat Malta ndu mbanj akwen

tontó. ¹² Séchwóbbhé nókó ndü nechyënyén enen etok Sírakos, sétát are ndu manywəp árá. ¹³ Séfá Sírakos, séghabheri sechwəp ndü nechyënyén enen etok Rejiám. Néyi nókó, mbúép ane bábhijí be mbúép saut abho menú, ne ndü ntinywəp, séchwóp ndü nechyënyén enen etok Putioli, atú Itali. Séfú ndu áchwí séchwe etok. ¹⁴ Aré, sétéméri mbək bönkwə Yesu. Barem bé senchəkə ne bhó ndu manywəp tándramət. Séchókó nókó ne bhə, séfə ye serak Rom. ¹⁵ Batí bönkwə abhen Rom bágħókó nókó be sétwə, bábhə bétwə betemeri bhese. Mbək eyap bátéméri bhese ndü Esysé Apius, bachak ndü ebhak ené bábhijí bé, “Bekeré Mankə Berat.” Pəl ághó nókó bhó, eyə éfyé yi nti ne akaka Mandem.

Pəl are ghati batí bo Israel Mbok Ndíndí éti Yesu

¹⁶ Séchwóbbhé nókó Rom, báró Pəl árchókó ndu mməet eyi, ntemé nenu amət ámbábhéri nókó yí. ¹⁷ Efuéré nókó manywəp árá, Pəl abhijí bə batí bo Israel abhen bachi aré. Bátwə nókó arem ntá yap be, “Bóma, mbíkí kə yënyij ntá bo bhese ne mbíkí kə yënyij bébyak bepijí etok ebhén bachímbi barə ntá yese. Yé nə, bə bhese bákém me Yerúsalem báfyé amə bə Rom. ¹⁸ Mpok mánanj bábhəbhe me enyij ene nkə, bágħó bé mbíkí kə yënyij ené éyàn be mángwáy me. Bati berə me. ¹⁹ Ke ndü bo Israel bábhiki ka, nkebhəj enyij echak beku, ebhiki fuet chi berem bé mánten nyé ena ntá Mfə Rom, yëndu mbíkí bhəj mbəj manyé ne bəbha.” ²⁰ Etíyo ke mbijí bhe be mántwə ndém kepí ne bhe tëndu nchí fá mbə mükənəj éti mmu ane bo Israel mankem babhaka nti bé átwə bépeme bhese. ²¹ Bə-batí bo Israel bhə bákéme yi be, “Sébhíki bhəj yé ekáti ene éfú Judéya éti ye ne yé mmu ywesé abhíki fu aré ántwə ne eyəj ene yese be oku ebépti enyij. ²² Ke sékəj beghok aye nkaysi mbənyune sérijí bé yéntiki ebhak bo mankem bárəm chi ebúbə éti nkəwə bhə abhen wə əchí mmú wap.”

²³ Bə ne Pəl báfyé nywəp néchák enén bébhəj bétéméri. Nywəp enə nékwáy nókó, beyə bhap barək eket ene Pəl áchəkə. Bébhó bėti kpát bégħaka beku. Pəl are ghati bhó enyü Mandem ábhək ne bo mbə Mfə wap. Ne are tónj bə menyij éti Yesu mbə enyu béchi amem basijí Moses ne amem barem bé kepinti, anu nəkə beku bə mánókó menyij ebhen yí ághəti bhə. ²⁴ Mbək bagħə be enyij ene yi árem echí tetep, ke báhák kenókó. ²⁵ Bákwen ye beyəj beyəj. Bápere taka, Pəl aghati bhə ndak achak amət be, “Éfónj Bedyere arem nyaka tetep mpok yi akə ndemeképiinti Aisáya angati bachímbi bhəka be:

²⁶ Dók ntá bəbhen ghati bhə be
chəj mángok ndəj ne ndəj, ke bápú jwimem wáwák.
Chəj mánjijí ndəj ne ndəj ke bápú ghó,

²⁷ mbənyune bəbhen bágwət bati yap amem,
ne báhókó batú, mánémámík bé báké ghə yënyij.

Eku amík ayap ápú kway beghə mban,
batú yap ápú kway beghok mban
ne batí yap apu kway bejwimem
be mantwə ntá ya, me mbú bhə.”

²⁸ Pəl arem nəkə nə, apət arem be, “Dijí ye ka bé bápókó Mbok Ndíndí ane árem enyü Mandem ápeme bhə bárəj ntá bo abhen bápú bo Israel nkəwə ne yo. Ne chəj mántá batú mangok!” ²⁹ [Pəl arem nəkə nə bo Israel bátáka ne bágúre mankem nəkə beyə epuití ne bati.]

³⁰ Ndu mamié ápay gbók, Pəl abhak ndu eket ené yi ásóré áchəkə are, yimbəj anchye nəkə nkábhé eket. Nesyépti nəkə yéntiki mmu ane arəj beghə yi. ³¹ Ne

are ghati bo enyū Mandem ábhàk ne mmu mbò Mfò ywi, antòḡ nàkò nkwó bo menyìḡ kponoròḡ ẹ̀ti Yesu Kristo Acha, ne yě mmu kemò bechet yi mbi be ake kà nò.

Ekáti Põl ntá Nkwò Rom

Põl átò bakak ntá bõnkwò abhen Rom

¹ Mε Põl ke nchí sijn ekáti ene. Nchí mðbetok Yesu Kristo. * Mandem abhínj mé be mbak münto, abhure me nyánjá be ngati bhó Mbok Ndíndí. ² Mbok Ndíndí ne ke Mandem afyé nyaka bariεp bechye te mpok Yesu ábhíkire two fá amik. Afuét ntá baremé kepinti bhi beka nò, ne bò básíj eti bariεp amò amem Ekáti Mandem. ³ Mbok Ndíndí ne achí eti Móywi. Yí achí nyaka εbhárémò Mfò Debhít ndü netwó ane yi átwó fá amik mbò nkwá. ⁴ Mandem atõj ne betan be Acha ywese Yesu Kristo achí Mmò Mandem mmu ábhóñó Éfóñó ene εchi nyánjá mpok áká Acha ápétnsem ndu nepém. ⁵ Eti Yesu Kristo ke Mandem atõj me berindu, aka me mbák münto. Aka nó be nká bõ betok menkem mámbõj neka ne Yesu, mángoko nõko chi yi ne mánychye nõko nnyén eni kenókó. ⁶ Bè bõ Rom nkwò báchi ndü mpáy bo abhen Mandem ábhínj be mámbak bõ Yesu Kristo. ⁷ Nchí ghati bhe mankem, be Mandem akõj be tontó ne abhínj be be mámbak bõbhi.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántõj be berindu, mánychye be kpák.

Põl ákaka Mandem eti bõnkwò abhen Rom

⁸ Enyinj mbi chí be nchí kaka Mandem. Chí Yesu Kristo ke áká be embak nõ mbõnyune mmik nkem aghok eti enyü neka enen bãbhóñó ne Yesu. ⁹ Mandem mmu mēkà betik ebhi ne nti ena nenkem ndu nchí ghati bo Mbok Ndíndí eti Móywi achí ntisie wa be yéntiki mpok ane mēnikmæet, mpú rò befye bhe ndü nenikimæet ene. ¹⁰ Nchí nikmæet be mbák chí nkaysi Mandem, yi ánkwak me mbõj mbi bétwò awu nñe ndu beghò bhe. Nnán njambi nnu bétwò awu ndõj echak. ¹¹ Mbõj beyá ekwak beghò bhe ndu beka mámbõj ákóré ndu áfók ane Éfóñó Bedyere áchye chõj be be mántánj ndü mbi Mandem. ¹² Enyinj ene mérèm nõ chí be, sémboj mbi befye bati nti, nõ chí be, mánsot neka eneka ne Yesu mámfye me nti, me nkwò nsot neka ená ne Yesu mfyé bhe nti. ¹³ Bõma, nnán nti bétwò awu beyá mpok, ke yéntiki mpok enyinj échèt me mbi. Nnán nte bétwò awu be betik ebha menyu kepem ndü nkwò yweka mbò enyu békà ntá bo abhen bápú bo Israel amem betok bechak. ¹⁴ Mbõj barem bekwò ntá bo abhen amík anene bhò ne ntá bõbhi, ne ntá bariñj ekáti ne abhen babhiki riñj ekáti. ¹⁵ Eti yò, mbõj ye beyá ekwak ndu beghati be nkwò bõ báchi Rom Mbok Ndíndí.

Mbok Ndíndí abhõj betan

¹⁶ Mbíkí bhõj ntíanwóp eti Mbok Ndíndí mbõnyune yò achí betan Mandem ndü bepeme yéntiki mmu ane ánókó yò bebho ne bo Israel, ne beghaka ntá abhen bapu bo Israel nkwò. ¹⁷ Mbok Ndíndí ke áká mándínj enyu Mandem áká bo mambak chak besí bhi. Enyinj ene éyàn chí be bo mámbõj neka ne Yesu, mándok ambi beka nõ te ndü ngwenti. Echi mbò enyü Ekáti Mandem érem be, “Mmu ane ábhóñó neka ne Mandem, Mandem áká yi ambak chak besí bhi ne chõj ambõj nepém.”

Nkwáñwanj nkem achí mmu bebú

* 1:1 “Kristo” fá chí enyinj émot ne “Mpeme Mandem átò”.

18 Mandem áku bebenti bhi mémfú amfay ménsep amík ndü bebá ne bebépti menyin ebhen bo abhen bápú kojo mbi ywi bákà. Bebépti menyin ebho béchyèt bo báchák mbi berinj tetep Mandem. 19 Menyin ebhen mmu akway berinj éti Mandem béchi kponoroj ntá bõ abhen bákà bebépti menyin ebho mbonyune Mandem atõj bõ ntá yap be mandinj bho. 20 Besho ndü mpok ane Mandem aghoko mmik, menyin ebhen yi aghoko bétõj kponoroj betanj ebhi ne enyũ mmu yi achi mbõ Mandem. Ndu echi be, bápú ghõ yi ne amík ntí apu ane bõ bárèm be bekwéné bepu ne bhõ ndu bábhíkí rinj Mandem.

21 Yëndu bõ bárinjí nyaka be Mandem achi, babhiki chye yi kenókó mbõ Mandem, ne yé chi bakak bábhiki chye yi. Ke bárõbhé kaysi chi bechõj menyin ne bõ kekway bejwimen ndü enyinj ene Mandem áyàn bõ mandinj. 22 Yëndu bárèm be babhõj kebon barõp chi bechijti bho. 23 Bárõ bechye kenókó ntá Mandem mmu apu gu, bárõbhe chye kenókó chi ntá menyin ebhen bõ bághókó ne amõ. Menyin ebho bechi mbõ nkwanwanj ne bechak bechi mbõ kenen ne béchák mbõ nnya ené bekak menwi, ne ebhénéfú mbõ nnya ene ésu menie amík. Bõ menkem bégugu.

24 Éti yo, Mandem aféré amõ ne bhõ be mámkpik mánkũ bepõ menyin ebhen bati yap ájwaka be mánkũ, enyu ene básõt mmæt eyap beku ne bati menyin ebhen béchyè bhõ ntíanwõp. 25 Mandem aféré amõ ne bhõ mbonyune barõ menoko menyin ebhen bechi tetep éti yi bárõbhe kojo chi nsé. Ne menyin ebhen Mandem ághókó ke bõ bárõbhé chye kenókó, puyé mmu ane ághókó yéntiki enyinj. Yi ke bábhõj bechye bakak mpoknkem. Amen. 26 Ndu bákà enyu yo ke Mandem aféré amõ ne bhõ be mánwáká nókó beku menyin ebhen béchyè bhõ ntíanwõp. Baghoré bhap bárõ babhakanem bárõbhe bhære chi ne bati baghoré, enyinj ene ebhiki kway wawak. 27 Enyumõt ke echi nkwo ne babhakanem. Bárõ baghoré bárõbhe njwaka bebhære chi ne bati babhakanem, enyinj ene ebhiki kway. Bákũ baraka ntíanwõp ne bati babhakanem. Bákũ nõ mambõj nõkõ ntëmsi ane akway ne bhõ.

28 Tëndu bõbhen bábhíkí yan bekaysi éti enyinj ene bõ bárinjí be echi tetep éti Mandem, Mandem aféré amõ ne bhõ. Arõ bhõ ndü bepõ nkaysi yap, ne ndü menyin ebhen bebhiki kway be bõ mankũ. 29 Bati yap ájwí ne yéntiki enyũ ndak abáabũ mbõ beku bebá ne befye amík ndü menyin bo bachak, ne epinj beyanj beku bati bebá, ne mpabhamík, ne beway bho, ne betanja ebhen mmu ábhõj ne bati ndu áyènti mmæt ne bhõ, ne berwõ bho, ne epinj beku bati bebá, ne enánjti. 30 Ne berem ebáabũ éti bo ndü bechõnti manyén ayap, ne bepap Mandem, ne nesanj, ne neyoyómæt, ne mpányu, ne bekaysi babhi ako ane beku bebá, ne betanj ntí ne bõtáyap ne bõmá yap. 31 Ne bebhak echijtímu, ne epinj ene mmu apu bhære bariep, ne bebhõj ntí enen mmu abhiki bhõj ekõj ne bati, ne bebhõj epinj ene mmu apu ghõ bati ntínso. 32 Bõbhen bákũ menyũ menyin ebhen bárinjí be Mandem arem be bo abhen bákũ menyũ menyin ebho bábhõj begu. Yé nõ, bákũ menyin ebho ne bárõj te ambi beka ne bo bachak abhen bákũ bhõ be eri beku bhõ.

2

Mandem átan bo enyu ene echi chak

1 Yé ochi agha, mpok ótanj bo ne ónkũ nõkõ nkúbhé menyin ebhen bõ bákũ, opú kway betanj mmæt besí Mandem. Bétanj mmu ke ónkũ nõkõ nkúbhé menyin ebhen yi ákũ chi berem be wõmbõj ókwèn manyé besí Mandem.

2 Sérinj be Mandem achi chak ndü netanj ane yi átanj bo abhen bákũ menyũ menyin ebho. 3 Yé ochi agha, mpok ótanj bo abhen bákũ menyũ menyin ebho,

ke wəmbəŋ ɔnkə nɔkɔ bhə, ɔkaysi be ɔkway bebəe enyu ene Mandəm apu chye wə ntemsi ke? ⁴ Ke chi be ɔsət beyä berinti ebhen Mandəm átəŋ bhese, ne neghó ane yi ághò menyin ebhen sékà mbə be apú ghə, ne ekébhéntí eyi mbə eráká ndak? Ɔbhíkí ghə be ntí ane Mandəm átəŋ bhese berinti chi bekwak bhese sentiknsem ndü bebú ebhese? ⁵ Ke ɛti ógwət ntí ene amem ɔke ka bétiknsem ndü bebú ebhe, ɔkà bebəntí Mandəm ne wə menja mɛndɔk nɔkɔ chi ambi. Ne chəŋ mɛmfú kponɔŋ ndü nywəp enen Mandəm átəŋ bebəntí ebhi, antán bo enyu ene ɛchi chak. ⁶ Chəŋ Mandəm ankap yəntiki mmu bekoŋo menyin ebhen yi ákú. ⁷ Bo abhen bákəm ekíkí ndü beri ebhen bə bákà, báfyè betan bekə be Mandəm anchye bhə keném ne kenókó ne nepém enen mmu apú gu. Mandəm áchye bhə nepém enen nebhiiki bhəŋ ngwenti. ⁸ Ke bo abhen babhiki bhəŋ mpok ne bati ndu báyiŋi chi mmuet eyap, ne bápu koŋo tetep ndu nepém enap ke bakoŋo chi bebú, chəŋ Mandəm antəŋ bə bebəntí ebhi, anchye bhə ntemsi. ⁹ Chəŋ Mandəm anka yəntiki mmu ane ákú bebú ámbák ndü beyä ekwet ne angók beyä bebe. Aká nɔ bebho ne bo Israel ne beghaka amuet bo abhen bapu bo Israel nkwo. ¹⁰ Ke bo abhen bákú beri bábhəŋ keném ne kenókó ne kpák. Ebhák enyu eyə bebho ne bo Israel beghaka amuet bo abhen bápu bo Israel nkwo. ¹¹ Mandəm apu təŋ kéréŋámík.

¹² Chəŋ bo mankem abhen bákú bebú ené bábhíkí riŋi ebhé Moses máném yəndu bátəŋ bhə kekoŋo bebhé Mandəm. Ne chəŋ Mandəm amkpót manyé bo mankem abhen bákú bebú mpok báriŋi bebhé Moses bekoŋo bebhé Moses. ¹³ Puyé bo abhen bəghók enyiŋ ene ebhé égháti bhə ke bábhák chak besí Mandəm, chi bo abhen bákú mbə enyü ebhé érəm ke bábhák chak besí bhi. ¹⁴ Mpok ane bo abhen bápu bo Israel bákú menyin ebhen ebhé érəm mbə enyü bati yap aghati bhə, yəndu babhiki bhəŋ bebhé ebhen bəfueré ntá Moses, bátəŋ ndu menyin ebhen bə bákú, be báriŋi enyiŋ ene babhəŋo bekə ne ene babhiki bhəŋ bekə. ¹⁵ Bə bátəŋ ndü menyin ebhen bákú be Mandəm asiŋ bebhé amem bati yap. Bati yap áté ntísiə be eyə échi tetep, təndu mpokófu bati yap ágháti bhə be babhəŋ bekwéné ne mpok achak be báci chak. ¹⁶ Ndü nywəp enen Mandəm áfuet ntá Yesu Kristo betan bo mbə enyü Mbok Ndíndí ane mégháti bo árəm, chəŋ antán bo bekoŋo nkaysi ane achí bhə anti ne menyin ebhen bə bákú bhésé bhésé.

Bo Israel bápu bhəere bebhé Moses

¹⁷ Mbák chi be, bábhiŋi mmuet eyeka be báci bo Israel ne bəghókó mmuet ndü ebhé ene bábhəŋo ne bápá be báci bo Mandəm. ¹⁸ Báriŋi enyiŋ ene ɛchi chak bekə mbənyune bəghók bebhé. ¹⁹ Báriŋi sayri be báya bo abhen bachi mbə manémámík mbi ne be báci mbə erəŋo ntá bo abhen bachi amem ejuri. ²⁰ Ne báriŋi sayri be mányure bechiŋi bhə ne be bátəŋ bo abhen báci mámbə ndü mbi Mandəm mbənyune bákáysi be ebhé ékə báriŋi yəntiki enyiŋ ne étəŋ be tetep nkem. ²¹ Ɛ, be bhə bátəŋ bo bachak, ndaká yi bápu təŋ mmuet eyeka? Bəgháti bo be báké ghép aghəp, ke bə babhəŋ bápu ghép aghébhé? ²² Bə bo bərəm be, “Mmu abhíkí bhəŋ bekwen berwəp,” Bə babhəŋ bápu kwen berwəbhe? Bə bo bäre pap baraká bəmandəm nsé, bápu ghəp menyin ebhen bechi amem bekeré bəmandəm nsé? ²³ Bə bo bápá be báriŋi ebhé Mandəm, bápu chye nɔ Mandəm ntíánwəp ndü bápu bhəere ebhé eyi? ²⁴ Ekáti Mandəm érəm be, “Bə bo Israel bákú bo abhen bápu bo Israel bərəm ebábə ɛti Mandəm.”

²⁵ Nsyép ane básiəp bo betəŋ be báci bo Mandəm chi eríti enyiŋ mbák bábhəre bebhé, ke mbák bápu bhəere bebhé Mandəm nsyép ane básiəp bo

achi chi ndéndem. ²⁶ Ndu εchi nɔ, mbák mmu ane bábhíkí syep yi ákà mēnyīn mbɔ enyū ebhé éyān, Mandem apu sɔt yi mbɔ mmu ane basyephē? ²⁷ Eyo ékà be bo abhen bábhíkí syep bhɔ ndū nkɔm̄m̄et ke bábhūere ebhé m̄andem chɔŋ be bekwéné bechi ne be bo Israel mbɔnyune b̄ap̄u bh̄are ebhé yēndu Mandem achye nyaka bhe bebhé ebhen básíní am̄ik, ap̄et achye bhe ep̄iŋ besyep bhɔ. ²⁸ Puyē besyep mmu ke ákà yi ambak mb̄ɔŋ mmu Israel témé témé, ne nsyēp ane tetep puyē ane nkɔm̄m̄et. ²⁹ Mmu ábhák mmu Israel tetep chí ndū ntí eni ne nsyēp ane tetep ábhak chí anti. Chí betik éfónó Mandem, puyē ebhen nkɔm̄m̄et. Mmu ane ábhónó enyū nsyep eyo Mandem ke ábiti yi, puyē nkɔw̄jwan̄.

3

¹ Bēbhak mmu Israel ákà mmu árchá bo abhen bap̄u bo Israel ke? Ne nsyēp ákwak mmu ndū ntíki mbi? ² Menkem békwák ndū beyá babhi. Enyīn̄í mbi ene ekwak mmu ane achi mmu Israel chi be Mandem afyē eyɔŋ eyi am̄o ayap. ³ Ke mb̄ok yap bábhíkí k̄a enyīn̄ ene báfyē nyaka bariēp ne Mandem be babhɔŋ bek̄a chi be Mandem apu p̄ere bh̄are bariēp ami ke? ⁴ Wáwák! Yēndu yēntiki mmu achi nsēnse, Mandem ákà chi enyīn̄ ene yi árémé. Echi mbɔ enyū Ekátí Mandem érēm éti yi be, “Ųtɔŋ kponɔɔŋ ndū yēntiki enyīn̄ ene érēm be achí chak, ne mpok bákɔt manyé ye, bekwéné bepu bhak ne wɔ.”

⁵ Ke mbák bebú ebhen sékà békà bo mangɔ kponɔɔŋ be Mandem achi chak, chɔŋ séngati bhɔ be Mandem apu chak ndu bébenti anchye bhese ntēmsi? [Nchí rēm nɔ chi ne nerīn̄ndak enen bakw̄jwan̄.] ⁶ Epú enyu eyo wáwák! Mbo Mandem apu chak mb̄a ná yi ákway betan bo? ⁷ Ke mpok mmu árēm be, “Nsé ene mēsé ékwak bo mangɔ kponɔɔŋ be Mandem achi mmu tetep, ne eyo ékà mánchye yi kenókó. Mbák echi nɔ, ná Mandem akway betan mē andem be nchí mmu bebú ndu nchí sense.” ⁸ Ndaká yí b̄ap̄ú rēm be, “Séndok ambi bek̄a bebú be Mandem antɔŋ bhese berí,” mbɔ enyū mb̄ok bo háchɔŋti manyén ayese be sérēm enyu yɔ. Chɔŋ mámbɔŋ ntēmsi ane akway ne bhɔ.

Yē mmu apu chak besí Mandem

⁹ Chɔŋ séndem ye be yi? Bé nté ayese bo Israel acha ane bo bachak ke? Wáwák! Nn̄án̄ ntɔŋ be bebú bebhɔŋ betan amfay bo mankem, yē chí bo Israel ne yē chí abhen bap̄u bo Israel. ¹⁰ Echi mbɔ enyū Ekátí Mandem érēm be, “Yē mmu apu chak besí Mandem, ye am̄ot apu,

¹¹ yē mmu apu yan berīn̄i Mandem, yē mmu apu yan mbi Mandem.

¹² Mankem b̄atiknsem ntá Mandem, bɔ mankem barɔp b̄ɔ bekwene, yē am̄ot apú k̄a berí, wáwák! Yē am̄ot apu.”

¹³ “Eyɔŋónyu yap enēm mbɔ eriēp ene éfú ndū nnem enén enén mánéné, b̄aró fúú. B̄ásɔt b̄arí yap berwɔ bhɔ.” “Beyɔŋónyu bhap béwáy mmu way mbɔ efé mpok éném mmu.”

14 “Eyak ne bebépti beyon
ke befù bo anyu mpoknkem.”

15 “Bekak ebhap béwàkari bepoko bo
be mandak mangway bo.

16 Yéntiki ebhak ene bo bárovó,
bátwò chi ne meneme ne nedí kebho.

17 Bábhíki riji beka bo mámbón kpák
ne bati.”

18 “Bápu chyε Mandem kenókó wáwák!”

19 Sérinjì be yéntiki enyinj ene echi amem bekáti ebhé Moses béyinjì chi bo
abhen Mandem achyε bhó ebhé eyo. Eyo échók manyu bo abhen báyan betanja
mmæε be bapu bo bebú. Yéntiki mmu abhónj bete besí Mandem ndú manyé.

20 Ebhák enyu eyo mbonyune, yé mmu apu kway bebhak chak besí Mandem
ne nti be ákà menyinj ebhen ebhé éyan yi anká. Ebhé ékà mmu andinj be yi achi
mmu bebú.

Enyú Mandem ákà bo mámbák chak besí bhi

21 Néne, Mandem ákà bo mandinj kponorón enyú mmu ákway bebhak chak
besí bhi. Eyo ebhiki bhónj yényinj beka ne ebhé yéndu bebhé Moses ne baremé
kepinti menánj bátisε enyú Mandem ákà bo mámbák chak. 22 Mandem
ákà bo mámbák chak mpok babhónj neka ne Yesu Kristo. Akà nò ne ye agha
ane ábhónj neka ne Yesu Kristo. Mandem apu tónj kérijámík. 23 Yéntiki mmu
ákà bebú ne abhíki pere ghaka ndú nte ane Mandem ághókó nyaka yi ambak.

24 Ke néne, Mandem átònj bo beríndu ebhi ndu ákà mámbák chak besí bhi. Eyo
chi akap Mandem ne áfúεt chi ntá Yesu Kristo beka nò éti enyinj ene Yesu ákà
ndu beferε bhese ndú kesemé bebú. 25 Mandem achyε nyaka Yesu mbo akap,
be éti manonj mi amen árónj amík, Mandem amfonjori bebú bo abhen mánókó
Yesu. Mandem ákà nò betónj be yi achi chak. Éti ekébhéntí eyi, asó nyaka bebú
ebhen bo báká. Aghò nyaka bebú ebhen bo báká ndu mpok ane áfúéré ansem
mbo be apu gho. 26 Ke néne, átónj bo be yi achi chak ne ákà yéntiki mmu ane
abhónj neka ne Yesu ambak chak besí bhi.

27 Ndu echi yé nò, yi ékway beka sémpányu? Yényinj! Ne nti achi be yi? Chi
be sékà beríti menyinj ke? Wáwák! Chi be sénoko. 28 Séghò ye be Mandem asot
be mmu achi chak chi mbák abhónj neka ne Yesu. Eyo ebhiki bhónj yényinj beka
ne menyinj ebhen mmu ákà bekonj ebhé. 29 Mandem achi Mandem chi ndiere
ntá bo Israel? Apu Mandem bo abhen bápú bo Israel? Achi Mandem bo abhen
bápú bo Israel nkwo. 30 Mandem amot ke achi ne ákà bo abhen básisèp bo ne
abhen bápú syep bo mámbák chak chi mbák bábhónj neka ne Yesu. 31 Eyo ékà
sénsot be ebhé epu yényinj ke? Wáwák! Mbák sémbónj neka ne Yesu, sékém
bebhé sayri.

4

Mandem ákà Abraham ambak chak besí bhi

1 Chónj séndem ye be yi éti Abraham mmu achí chi-mbì ywese? 2 Mbo
Abraham achi nyaka chak besí Mandem éti beríti betik ebhen yi ákà, mbu nti
achi ane yi ápanyu. Ke ápu kway nyaka beka nò besí Mandem. 3 Ekáti Mandem
érém be, “Mpok Abraham ábhónj neka ne Mandem, Mandem asot be yi achi
chak besí bhi.” 4 Nkáp ane báchyè mmu ndú betik ebhen yi ákà chi enyinj ene
yi ábhónj bebhónj éti betik ebho. Nkáp wu puyε akap. 5 Ke mmu ane ábhíki
fyε nti chi ndú betik ke abhónj neka ne Mandem mmu ákà bé bõ bebú mambak

chak, chəŋ asət yi be achi chak ɛti neka enen yi abhəŋə ne yi. ⁶ Nkúbhé enyu yo ké Debhít arəme nyaka be áfók áchí ne mmú ane Mandem ásóré be achi chak, yěndu abhíkí kə yěnyin ene ekə be Mandem anchye yi áfók wu.

⁷ “Ɛri echa ntá bo abhen Mandem áfónórí epin eyap ene bápú bhəere bebhé, antese bebá ebhap nkwo,

⁸ Ɛri echa ntá mmu ane Acha ápú sət be abhəŋ bekwéné ɛti bebá bhi.”

⁹ Afók wu achí ye chi ntá bo abhen básiep bhə, ke ntá bo abhen bapu syep bhə nkwo? Sérəm mbə enyú Ekáti Mandem érəm be, “Mandem asət nyaka be Abraham achi chak besí bhi mpok yi abhəŋə neka ne yi.” ¹⁰ Mpok Mandem ásóré Abraham be achi chak, mánanə basyep nyaka yi ke? Chi mpok bábhíkí re syep yi, puyě mpok mananə basyephe yi. ¹¹ Nsyep ane básiebhé Abraham ke achi nyaka erin ene Mandem afyé yi aməet betəŋ be yi abhəŋ neka ne yi te mpok ane bábhíkí re syep yi. Mandem áká nyaka nə be Abraham ambak chi-mbi ntá bo mankem abhen mánoko Mandem mpok bábhíkí re syep bhə, ne nta abhen neka enap ne Mandem nékú yi ásóré be bo bachi chak besí bhi. ¹² Abraham achi nkwo chi-mbi ntá bə abhen basyep bhə mbák bákəŋə bayarəkak yi ndu babhəŋə neka ne Mandem, nkúbhé mbə enyú yi áchi nyaka yě chi ndu mpok ane babhíkí re syep yi.

Bariep Mandem achi nta bo abhen babhəŋ neka ne yi

¹³ Mandem afyé nyaka bariep be chəŋ Abraham ne bebhárəbhə bhi mányie mmik. Epú nyaka chi ɛti Abraham abhəre bebhé. Befuət ndú neka Abraham ke Mandem ásóré yi be achi chak. ¹⁴ Mbə bo abhen bábhəre bebhé ke babhəŋ nyaka menyie mmik mbə neka eneka ne Mandem nechi chi ndéndem, ne mbə bariep ami nkwo abhíkí bhəŋ ntí. ¹⁵ Ebhé ɛtwə ne ntemsi Mandem ntá bo ndu bápú bhəere yo, ke nebhuət ane ebhé epú, mmu apu kway bekwen ebhé.

¹⁶ Ɛtiyo ke echi be bariep Mandem achi chi ntá bo abhen babhəŋə neka ne yi, betəŋ be chi ɛti berindu ebhi ke yi abhəŋə nyaka beka menyin ebhen yi afyé bariep beka ntá yěntiki ebhárémə Abraham. Bariep ami apú chi ndiere ntá bo abhen bákəŋə bebhé, ke ntá bo bachak mankem nkwo abhen babhəŋə neka ne Mandem mbə Abraham, təndu be se mankem sechi bebhárəbhə bhi. ¹⁷ Echi mbə enyú Ekáti Mandem érəm be, “Nkə wə ɔmbák chi ntá bo beyá betək. Yi achi besí Mandem mmu yi ánókó, Mandem mmu ákə bawú mámpətnsem ndú nepəm. Yi achye eyəŋ be enyin ene épú embak, émbak.” ¹⁸ Abraham arəŋ nyaka ambi menoko bariep Mandem. Are noŋ ambaka nəko nti yěndu ébe nyaka mməet menoko be bariep Mandem abhəŋ befu tetep. Ɛti yo, achí chi ntá bo beyá betək bekoŋə menyin ebhen Mandem aghati yi be, “Chəŋ bebhárəbhə bhe mánja máncha.” ¹⁹ Abraham ananə aghaka nyaka mbə mamié besa betay (100) ne arəbhe sət mməet chi mbə ngú, ne áríní be ngoré ywi Sará achi nkongoré. Yě nə, ate kpírí ndú neka eni ne Mandem, anəŋ nəko be Mandem ankə mbə enyú yi árémé. ²⁰ Aríní nyaka be bariep Mandem abhəŋ befu tetep. Yi kemakati ye enyin ene Mandem árémé, ke abhəŋ neka ne Mandem andək nəko chi ambi ne anchye nəko yi kenókó. ²¹ Aríní nyaka be Mandem abhəŋ betan beka enyin ene yi afyé bariep beka. ²² Ne befəet ndú neka eni, “Mandem asət be Abraham achi chak besí bhi.” ²³ Enyin ene básíní be Mandem asət yi be achi chak besí bhi ebhíkí yinə nyaka chi yi aywintí. ²⁴ Echi nyaka ɛti yese nkwo ndu sənókó Mandem mmu áká nyaka Yesu Acha ywese apətnsem ndú

nepém. ²⁵ Yi, Yesu, ke Mandem arɔ be angu ɛti bebá ebhese, aka yi apetnsem ndü nepém ndu beka bese sémbak chak besí Mandem.

5

Séchi sayri ne Mandem néne ɛti Yesu

¹ Těndu séchi ye chak besí Mandem néne ndu sébhónó neka ne Yesu, séchi ndu kpák ne Mandem ɛti enyih ene Acha ywese Yesu Kristo áká ntá yese.

² Kristo aka sébhon mbi bebhak enyu ene berĩndu Mandem bebhak ne bhese befuet ndu neka enen sébhónó ne yi. Ne sebhon manák mbonyune sebhaka nti ndü keném eken sébhon chon ne Mandem. ³ Ke mbon enyih ene echa eyo chi be sebhon manák ndu besonori ebhese mbonyune serih be esonori ekwak bhese sengok bete kpiri. ⁴ Ne béte kpiri ákwak bhese sémbón epih ene étón be séfuet nemó. Ne epih eyo ékà sembaka nti be chon Mandem anka mbonyu yi areme. ⁵ Ne mbák sébhon nebhakánti, eyo épú twó bhese ne bekwéné. Sérinh be Mandem akon bhese tontó, mbonyune aka be Efónó Bedyere mmu yi achye bhese ánká ekon eyi enjwi bhese anti.

⁶ Mpok ane séchi nyaka kebhon betan bekwak mmuet eyese, Kristo agü ndü nywɔp enen Mandem ayabhe, be ákwak bhese bɔ bebá. ⁷ Etañ bé mmu ánká begu ɛti mmu ane achi chak, yěndu mmu akway beka newú ɛti erítí mmu.

⁸ Ke Mandem aton kpononon be yi akon bhese ndu Kristo agú ɛti yese mpok sebhuet nyaka bɔ bebá. ⁹ Těndu manon Kristo arónó amik ɛti yese, Mandem ásot be séchi chak besí bhi néne. Echi mbón tetep echa be Kristo apeme chon bhese be bebenti Mandem béké bhak ne bhese. ¹⁰ Mpok sébhuet nyaka bɔmpap Mandem, yi aka sémpetnsem ntá yi, befuet ndü newú Móywi. Ná ne néne, ene sépétnsem ntá Mandem? Echi mbón tetep echa be Móywi apu nók bepeme bhese, těndu yi achi nepém. ¹¹ Ke mbón ene echa eyo chi be sébhon manák ɛti menyih ebhen Mandem afuere ntá Yesu Kristo Acha aka ntá yese. Yi Kristo ke áká sépérénsem ntá Mandem.

Adam atwó ne newú, Kristo atwó ne nepém

¹² Bebá befuet ntá mmu amot ke bétwó fá amik, ne bebá ebhi bétwó ne newú. Nɔ ke echi be newú népókɔ bo mankem mbonyune yěntiki mmu áká bebá.

¹³ Bebá ménan bechi nyaka fá amik ke Mandem áká bebhé befuet ntá Moses bétwó. Ke nebhuet ane ebhé epu bápú kwáy berem be mmu akwen ebhé. ¹⁴ Yě nɔ, bebá sébhon betan amfáy bo mankem bebho mpok Adam kpát beghaka mpok Moses, ne yě chi bo abhen bebá bhap bepu nyaka mbɔ ebhen Adam mmu ákwéné ebhé Mandem abhak mbɔ ane ábhónó nyaka bétwó. Ke apét abhak kekúrí ne mmu ane ábhónó bétwó. ¹⁵ Ke enyu ene Mandem átón bhese berĩndu ɛti Kristo echi kekúrí ne enyu ene Adam áká bebá. Beyá bo bágu nyaka ɛti bebá mmu amot, ke berĩndu Mandem beyá mbon becha. Enyu ene ke Mandem áchyé áfók ntá beyá bho ndéndem bekonon enyü mmu amot, Yesu Kristo, átónó berĩndu. ¹⁶ Ne akap ane Mandem áchyé bho ndéndem achi kekúrí tontó ne akap ane bebá mmu wu amot bétwó ne wu. Bekonon bebá bho memot Mandem atán bo mankem ne bákwen manyé. Ke akap ane Mandem áchyé ndéndem bekonon bebá beyá bho áká bo mámbák chak besí bhi. ¹⁷ Těndu bebá mmu amot beka newú nébhon betan amfáy bo mankem, echi mbón tetep echa, be bo mankem abhen Mandem átón bo beyá berĩndu ne áchye bho akap ndéndem ndu beka bo mambak chak besí bhi, mámbon betan ndü nepém enap ndu besot awónem amfáy yěntiki enyih ɛti enyih ene mmu amot, Yesu Kristo áká.

¹⁸ Nə ke échí be, nkúbhé mbə enyū bo mankem babhōñ nyaka bekwéné žti bebú mmu amət, enyu eyə nkwo ke echi be mbənyune mmu amət ákú enyññ émət eyə ene echi chak, bo mankem babhiki bhōñ békwené, ke babhōñ nepém enen nebhiki bhōñ ngwenti. ¹⁹ Ne nkúbhé mbə enyū netanjánti mmū amət nékú bo mankem mámbák bō bebú, mmu amət ane ákú mbə enyu Mandem aghati yi, akə bo mankem mámbák chak.

²⁰ Mandem ákú nyaka ebhé entwə be bo mángó sayri be bebú bhap beyá tontó. Ke mpok bo bákú nyaka beyá bebú mandək nəkə chi ambi, Mandem atōñ berñndu ebhi enyu ené éyá mbōñ échá, ²¹ be mbə enyū bebú bétōñ betan ebhi amfay bho ndu bétwə ne newú, berñndu Mandem nkwo bebhōñ betan amfay bho ndu békú bo mámbák chak besí bhi. Ne eyə ékú bo mámbōñ nepém enen nebhiki bhōñ ngwenti žti enyññ ene Acha ywese Yesu Kristo ákú.

6

Mmū ane abháré mmuet ne Kristo arəp chi mbə ngu

¹ Chōñ séndem ye be yi? Séndək ambi bekwə bebú be berñndu Mandem menja mencha ke? ² Wáwák! Bese bho serəbhe chi mbə bawú ndū nté ye se ne bebú, séndək ambi bekwə bebú? ³ Bábhíkí riñi be bese mankem abhen bájwítí be Mandem achem bhese ne Yesu Kristo, bájwítí nyaka bhese chi be sembək mbə be ségu nyaka ne yi mpok yi agu? ⁴ Echi ye mbə be manaj babheme nyaka bhese ne yi mpok bajwiti bhese, be nkúbhé mbə enyu Mandem Etayese ákú nyaka Kristo apetnsem ndu nepém ndu betan ebhi ebhen beyá becha, bese nkwo sénkwáy bebhōñ nepém nekə. ⁵ Těndu Mandem áchémé bhese ne Kristo ndu newú eni, chōñ sémbək ne yi mpok sépérenssem ndu nepém nkwo mbə yi. ⁶ Sérinji be echi néne mbə be bágo nyaka nepém nesí enese ndu ekotákátí ne yi, be Mandem anchōñti mmuet bebú ayese be seke pere bhak ndu kesemé bebú. ⁷ Echi nə mbənyune bebú bepú pere bhōñ betan amfay mmu ane ánán ágú. ⁸ Těndu ségú ne Kristo, sénokó be chōñ sémbək nkwo ne yi. ⁹ Sérinji be těndu Mandem akə Kristo apetnsem ndu nepém, yi apú pere gu wáwák. Newú nebhiki pere bhōñ betan ndū nepém eni. ¹⁰ Newú enen yi agu, agú bechōñti betan newú. Agú ndōñ amət ndak amay. Ke nepém enen yi ábhōñó nechí chi ndu bechye Mandem kenókó. ¹¹ Bě nkwo bábhōñ besət mmuet eyeka mbə be bágu, ne be bábhíkí pere bhōñ yěnyññ bekwə ne bebú, ne be bāchi nepém ndu bétok Mandem ndu yi áchémé bhe ne Yesu Kristo.

¹² Báké pere rə ye bebú mémbōñ betan ndū mmuet eyeka ene égūgu bekwə be mánkōñ nəkə chi menyññ ebhen yə enjwaka be mánkə. ¹³ Yě mmu yweka áke chye ye epókómuet eyi mbə enyññ ene básət bekwə bebéptí menyññ ne yə. Ke chyé ka mmuet ntá Mandem mbə bo abhen mánánj bágú ke yi ákú bāpetnsem ndū nepém. Ne chyé ká bepókómuet ebheka ntá Mandem mbə menyññi betik ebhen básət bekwə chí menyññ ebhen bechi chak besí Mandem. ¹⁴ Mbák mánkə nə nkaysi bekwə bebú apu pere bhōñ chōñ betan amfáy yeka, těndu ebhé ebhiki pere bhōñ betan ndu nepém eneka, ne ndiere berñndu Mandem ke bėbhōñj betan ndu nepém eneka.

Bō Kristo babhōñ bebhak chak besí Mandem

¹⁵ Chōñ séndem ye be yi? Séndək ambi bekwə bebú mbənyune ebhé ébhíkí bhōñ betan ndū nepém enesé, ne berñndu Mandem ke béróhé bhōñ betan ndū nepém enese ke? Wáwák! ¹⁶ Bábhíkí riñi be mbák mánchyé mmuet ntá mmu bekwə chí menyññ ebhen yi áyāñ mánkə, nə bāchi basem ntá mmu wu? Mmu

ákway bekoŋo bebá, ne bebá mentwá yi ne newú. Mbák epu nɔ, mmu ákway bekoŋo Mandem, ne Mandem anká yí ambak chak besí bhi. ¹⁷ Ke sebhoŋ bekaka Mandem be yéndu báchi nyaka ndu kesemé bebá, néne, bákòŋo ne bati ayeke ankem, menyin ebhen bátónó nyaka bhe. Menyin ebho ke báró amó yeka. ¹⁸ Mandem aféré be ndú kesemé bebá ne bārɔp chi basem abhi be mánká nókò chi menyin ebhen béchí chak besí bhi. ¹⁹ Nchí sɔt erin ndú nepém ne ntí be méyàn mánjwimem ndú menyin ebhen méréem, mbonyune ébemæet be bakwánwan mámbón nejwimem ndú menyin ebhen. Nkúbhé mbó enyú báchyé nyaka bepókómæet ebheka ndú kesem éken beka barak epúsí ne bebéptí menyin bechak ebhen beyá mendók nókò chi ambi, chyé ká bepókómæet ebheka néne mbó basem ntá Mandem be yi anká mámbák chak besí bhi enyu ene babhak nyáná.

²⁰ Ndú mpok ane báchí ndu kesemé bebá, bábhíkí bhɔŋ nyaka yényin beka ne menyin ebhen bechi chak. ²¹ Mpok eyó, bábhɔŋ nyaka ntiki nsáy ndú menyin ebhen bákà, ebhen-ne bábhɔŋ ntíanwɔp beka néne? Menyín ebho bétwó chi ne newú. ²² Ke néne, ené Mandem ánán aféré be ndú bebá, bārɔp chi basem abhi, ne nsáy ane bábhónó chi nepém enen nechi nyáná, ne ndú ngwenti, bábhɔŋ chi nepém enen nebhíkí bhɔŋ ngwenti. ²³ Nsáy bebá chi newú, ke akap ane Mandem áchyé ndéndem chi nepém enen nebhíkí bhɔŋ ngwenti ntá yéntiki mmu ane abháré mmæet ne Yesu Kristo Acha ywese.

7

Pól sɔt erin ndú ebhé ene éyíní nebhay

¹ Bóma, báriní ebhe. Báriní ye be ebhé ebhoŋ betan ndú nepém mmu chi ndiere mpok yi achi nepém? ² Nchí sɔt erin ené ngoré nebhay. Mpokmmu ane nném achi nepém ebhé égwót yi ne nném eyi. Ke mbák nném agu, ebhé yo epu pere gwot yi. ³ Mbák ngoré achi ne mmu achak mpok nném ábhæét nepém, nɔ achi nkwené berwɔp. Ke mbák nném agu, ebhé ené égwóré yi ne nném epu pere bhɔŋ betan amfay yi. Ne mbák abhay mmú chak, apú bhak nkwené berwɔp.

⁴ Bóma, enyu eyó ke echi ne bhe. Ebhé ébhíkí pere bhɔŋ betan ndú nepém eneka mbonyune, beyiní ebhé, bágú nyaka ne Kristo mpok yi agu ndú ekotákátí. Néne, bábhat mmæet ne mmu ane Mandem áká yi apetnsem ndú nepém be anká bhese sémbák bo abhen sékà beri ndú betok Mandem. ⁵ Mpok ane sékòŋo nyaka menyin ebhen bakwánwan báyan senka, ebhé ékú séré ŋwaka beka bebéptí menyin ne mmæet eyese be menyin ebho mentwá bhese ne newú. ⁶ Ke néne, ebhé ébhíkí pere bhɔŋ yényin beka ne bhese mbonyune, beyiní menyin ebhen bégwóré nyaka bhese, sérɔp chí mbó bawú. Néne, sépet sépú ndú kesem bekoŋo mbi bebhé ebhen basiní mbonyune sérɔbbe koŋo chí mbi ákò ane éfónó Mandem átón bhese.

Ebhé Mandem ékà séngó bebú bhese

⁷ Séndém ye be yi? Bebhæere ebhé chi beka bebú ke? Wáwák! Ebhé ke ékà bo mándiní enyiní ene bebú bechi. Mbó ebhé ébhíkí rem be, “Óké fye ngoŋo ndú enyiní mmu” mbá mbíkí riní bebú ebhen bechi ndu beye ngoŋo ndu enyiní mmu. ⁸ Ke ebhé eyó éká nyaka mfyé ngoŋo ndú menyiní bho menyu ne menyu. Mbák ebhé épú, bebú bébhák chí mbó enyiní ene égú. ⁹ Mpok achi ane mbíkí riní nyaka enyiní ene ebhé éyàn bo manka. Ke ndiní nókó ebhé, ngó be nnán nkwen nyaka ebhé, ne ngú. ¹⁰ Nkúbhé ebhé ene Mandem áyàn nyaka be enka me mbón nepém étwó me chí ne newú. ¹¹ Ebhé ene echi me anti éróbhe twó me

chi ne newú. ¹² Séghò ye be bebhé menkem bechi nyáná. Yéntiki enyiyi ene ebhé érèm echi nyáná, échi chak, ne eri.

¹³ Ke ebhé ené echi erítí enyiyi étwò nyaka me chi ne newú ke? Wáwák! Bebé ke béfuéré ndü erítí enyiyi eyo étwò me ne newú. Ndu echi nò, séghò ye kponoroy be bebú chi enyiyi ene ébébhé échá. Béfuèt ndu erítí ebhé Mandem, bebú bétwò bho ne menyiyi ebhen bébébhé becha.

Nenu enen senu ne bebú

¹⁴ Sérinji be ebhé chí enyiyi ene éyíjì befónó ebhese. Ke nchí chí nkwanwan ane achi ndü kesemé bebú. ¹⁵ Mbíkí rinji menyiyi ebhen mēkà. Mpu kà menyiyi ebhen méyàn beka. Nchí kà chi nkubhé menyiyi ebhen mpábhé. ¹⁶ Tēndu menyiyi ebhen mēkà chi ebhen mbíkí kōy beka, eyo étōn be nkà be ebhé chí erítí enyiyi. ¹⁷ Sayri sayri, puyé chi me ke nchí kà ye bebéptí menyiyi. Chi bebú ebhen bechi me anti. ¹⁸ Ndínjì ye be yé erítí enyiyi epu ndü nepém ena mbò nkwanwan. Yé berí bepu fu me anti. Yēndu mbónó nti beka berí, mmæt apu me. ¹⁹ Mpu kà berí ebhen mbónó nti beka. Ke nchí kà bebéptí menyiyi ebhen mpu yan beka. ²⁰ Ke mbák nchí kà chi bebéptí menyiyi ebhen mpu yan beka, eyo étōn be, sayri sayri, puyé chi me ke nchí kà bò, chí bebú ebhen bechi me anti. ²¹ Echi ye chí mbò ebhé ndü nepém ena be mpok méyàn beka erítí enyiyi, ebéptí enyiyi ke nchí kà. ²² Nkōy ebhé Mandem ne nti ena nenkem. ²³ Ke ngo be ebhé echak échi ndü amæt eya ené énù ne nkaysi aya, énkà nòko be mbak ndü kesemé bebú ebhen bebhuèt ndü nepém ena. ²⁴ Eyá enyu ené éber echa! Chōy agha ámfere me ndü betanjá nkaysi beka bebú ane átwò me ne newú? ²⁵ Bakak ámbák ne Mandem mmu ákà nò befuèt ndü enyiyi ene Yesu Kristo Acha ywese áká.

Echi ye be ndü nkaysi aya, nchí ndü kesemé ebhé Mandem, ke ndü nepém ena mbò nkwanwan, nchí ndü kesem ebhé bebú.

8

Enyü bo bakway bebhak ndu bákojo Efónó Bedyere

¹ Néne, yé mbi apu ane Mandem árem be bo abhen bábhàré mmæt ne Yesu Kristo bákwen manyé. ² Nti achi be, ebhé Efónó Mandem mmu áchye me nepém ndu ncheme mmæt ne Yesu Kristo, éféré me ndü ebhé ené echye betanj beka bebú ebhen bétwò chi ne newú. ³ Bebhé ebhen Mandem áchyé ntá Moses bébhíkí kway nyaka bereme bhese ndü bebú ne nti be ndü nepém enese mbò bakwanwan, sébhíkí bhōy nyaka betanj bebhure bho. Mandem ke ápémé bhese ndü átó mbōy Mōywi, ne yí atwó fá amik ne nepém nkwanwan mmu áká bebú. Ne ndu atwó enyu yò, akà be bebú bekepere bhōy betanj amfāy bho. ⁴ Mandem áká nò be bese bo sépú pere kò chí ndü betanj ebhese babhōy mbò enyü bakwanwan bákà, ke sérōbhe kò chí ndu betanj abhen Efónó Mandem, sémbón mbi bebhak chak besí bhi mbò enyü bebhé Moses býyan sémbak.

⁵ Bo abhen bákà chí bebéptí menyiyi bekojo nepém bakwanwan, bábhure nti chí ndü bebéptí menyiyi ebhen nepém bakwanwan néyàn. Ke bo abhen bákà chí berítí menyiyi bekojo enyiyi ene Efónó Bedyere árem, bábhure nti chí ndü menyiyi ebhen Efónó Bedyere ákónó. ⁶ Mbák mmu abhéré nti ndü menyiyi ebhen bakwanwan báyan, eyo étwò yí chí ne newú. Ke mbák mmu abhéré nti ndü menyiyi ebhen Efónó Bedyere áyan, Mandem áchye yí nepém ne kpák. ⁷ Mmu ane akaysi chí menyiyi ebhen bakwanwan báyan beka achí múmpáp Mandem. Apú septimæt bekojo bebhé Mandem, ne apú kway beka nò wáwák. ⁸ Ne bo

abhen bákòŋo chi nepém bakwàŋwan, bápú kway bekà menyin ebhen béchye Mandem manák.

⁹ Ke be bápú koŋo nepém bakwàŋwan. Bákòŋo chi Efónó Mandem tëndu yi achi ne bhe. Mmu ane Efónó Kristo apu ne yi apú mmu Kristo. ¹⁰ Ke tëndu Kristo achi ne bhe, yé mmuet eyeka agúgú éti bebá, befónó ebheka bechi nepém, mbonyune Mandem ákú báchi chak besí bhi. ¹¹ Tëndu Efónó Mandem mmu ákú Yesu Kristo áfú ndú newú achi ne bhe, chon Mandem anka mmuet eyeka ene égú nkwo émpet émbak nepém ndú betan Efónó Bedyere mmu achi ne bhe.

¹² Bóma, enyini echi ene sébhónó bekà, ke puyé be sebhon bekoŋo menyin ebhen bakwàŋwan báyan bekà. ¹³ Mbák mmu yweka ánkónó menyin ebhen bakwàŋwan báyan bekà, ágú. Ke mbák mánkoŋo menyin ebhen Efónó áyan mánka chon mámbon nepém. ¹⁴ Yéntiki mmu ane ákòŋo Efónó Mandem achí mmó Mandem. ¹⁵ Efónó Mandem áchyé bhe apú ka mámbak basem be mámpet mámbon béchay. Efónó Mandem áka mámbak bə Mandem. Ne ndú betan Efónó yéntiki mmu yweka ábhini yi be, “Eta, Etaya!” ¹⁶ Eyo étòŋ be mbon Efónó Mandem áchem ne bati yese ne áka sendini be sechi bə Mandem. ¹⁷ Ne tëndu séchi bə Mandem, chon sémbon áfok ane yi ábháre ntá bəbhi, ne menyin ebhen Mandem ábhare ntá Kristo. Mbák sénka béchem mmuet ne Kristo ndú esonari eyi, chon sínchem ne yi ndú keném eki.

Mandem ábhare keném ntá yese

¹⁸ Beyini besonari ebhen séghó néne, bépú yényin ene mmu ákway beyenti ne keném eken Mandem áka chon sémbon. ¹⁹ Menyini ebhen Mandem ághókó menkem ménton ne beyá ekwak nywop enen yi áton kponoron bo abhen bachi bəbhi. ²⁰ Echi no mbonyune Mandem ákú be menyini ebhen yi aghoko mémbák chí ndéndem. Puyé bho ke beyan bebhak enyu ya. Mandem mmu ághókó bho ke ákú be émbák no. Ke beri béchi ambi. ²¹ Ne échi be chon Mandem amfere menyini ebhen yi ághókó ndú kesem anten menyini ebhen bekà bə mémpós be bə nkwo mémbon mbi bebhon keném mbo enyu bə Mandem bəbhon keném. ²² Sérini be menyini menkem ebhen Mandem ághókó béton mbo ngoré ane ághókó bebe mpok ándisi. ²³ Ne puyé chi ndiere menyini ebhen Mandem ághókó ke béghókó bebe, ménton noko. Besé babhon bo Mandem áchyé Efónó Bedyere mbo akap ane mbi ané áton be chon sémbon keném eken kebhuét ambi, séton nkwo, senon noko be Mandem ansot bese amuet mbo bəbhi. No chi be anchye bhese mmuet noko. ²⁴ Mandem apémé bhese, mpok sébhaka nti ne yi. Mpok séghó menyini ebhen sébhaka nti aré sépú pere ron ambi bebhaka nti are. Agha ákway bebhaka nti ndu enyini ene yi ánan ábhónó? ²⁵ Ke mbák sébháká nti ndú enyini ene sebhikire ghó, séron ambi menon yo ne ekébhénti.

²⁶ Echi enyumot be ndu sébhiki bhon betan menikmuet mbo enyu sébhónó bekà, Efónó Bedyere ákwak bhese. Yimbon ánikmuet éti yese ansok noko nsok enyu ene échá enyu mmu ánikmuet ne eyononyu. ²⁷ Ne Mandem mmu arinji menyini ebhen bechi bhese anti arinji nkwo nkaysi Efónó Bedyere, mbonyune Efónó Bedyere ánikmuet éti bo Mandem ke ákoŋo chi nkaysi Mandem.

²⁸ Sérini be yéntiki enyini ene éfakári ne bhese, Mandem ástot yo anka bé éntwó ne beri ntá bo abhen bakan yi, bo abhen yi ábhini bekoŋo nkaysi yi. ²⁹ Echi no mbonyune Mandem anan arinji nyaka bəbhi ambi ambi. Ndu echi no, áyap bə nkwo bekà be mándop chi mbo Móywi. ³⁰ Ne bo abhen yi áyábhé, ábhini bho nkwo. Ne áka bo abhen yi ábhini mámbák chak besí bhi, ne bo abhen yi áka mámbák chak, áka mámbon mbi bebhak ndú nebhuét kenókó yi ne yi.

Εκὼν Mandem ne bo abhen bábháré mmuet ne Yesu Kristo

³¹ Chṵṵ sém̄pet séndem ntiki enyih echak? Mbák Mandem achi ne bhese, agha ákway menu ne bhese ansot awónem? ³² Mandem abhíkí kem nyaka Mýwi be ake bhṵṵ esṵṵori. Arṵ yi be ankwak bhese mankem. Tēndu yi áchyé nyaka yi ṵti yese, sébhíkí ghṵ be chṵṵ anchye bhese menyih menkem ebhen Efónó Bedyere áchyé? ³³ Agha akway berem be bo abhen Mandem ayabhe be mambak abhi bákwen manyé? Mandem ke ákṵ bhṵ mambák chak. ³⁴ Agha ákway berem be mántémsí bhese? Chí Yesu Kristo mmu águ nyaka ke Mandem akṵ yi apetnsem ndü nepém ne achi ebhé awónem eywi, ne sayri sayri, ánikmuet ṵti yese ke? ³⁵ Agha ákway beferé bhese ndü ekṵṵ ene Kristo ábhṵṵṵ ne bhese? Chí nepém enen nétáná ke chí esṵṵori? Chí nenyok enen báchyé bhese ke chí nsay? Chí nchébhé nden ke nepá ane bṵ bápá bhese ke chí newáy ane bo báyanṵ beway bhese? ³⁶ Echí mbṵ enyü Ekáti Mandem érem be,

“Ṽti ye,
bo báyanṵ beway bhese mpoknkem.

Básṵt bhese chí mbṵ ághṵṵmén

ane báya beṵṵṵ beway.”

³⁷ Wáwák! Ndü menyih ebhen menkem ebhen béfakari ne bhese, Kristo mmu ákṵṵ bhese áchyé bhese awónem tontó. ³⁸ Ndíní be yēnyih épú kway beferé bhese ndü ekṵṵ eyi. Newú nepu kway bekṵ nṵ. Séchí chí nepém, ne nepém népú kway bekṵ nṵ. Bṵángel Mandem bápú kway bekṵ nṵ. Menyih ebhen bébhṵṵṵ betanṵ amfay bépú kway bekṵ nṵ. Menyih ebhen bechi néne, ne ebhen bétwṵ ambi bépú kway bekṵ nṵ. ³⁹ Betanṵt menyih épú kway bekṵ nṵ. Yé chí mfyay, yé chí mmik ápú kway bekṵ nṵ. Ne ndü menyih ebhen Mandem ághókó menkem ye émṵt epu kway beferé bhese ndü ekṵṵ ené Mandem ábhṵṵṵ ne bhese ṵti enyih ene Achá ywese Yesu Kristo ákṵ ndu bekwak bhese.

9

Mandem ayap nyaka bo Israel be mambák bṵbhi

¹ Me mmü Kristo nchí rem chí tetep, mpú sēse. Ntí ena nkwó nérēm be nchí rem chí tetep, ne Efónó Bedyere árēm chí enyumṵ. ² Basémé aya me anti tontó ne ntí nésṵṵori me amem mpoknkem ṵti bṵmaya, bo Israel, bo etak eya. ³ Yé chí béká newú ka be ntemsi Mandem ambak ne me, ne be yi amfap me ne Kristo mbák eyṵ ékway bekwak bṵ mánókó Kristo. ⁴ Báchí bo Israel. Bó ke Mandem ásré be mambák bṵbhi. Ntá yap ké yi átṵṵṵ bediéré bhi. Anyü nku chí ne bhṵ. Ntá yáp ké yi achye bebhé. Bṵ ké yi atṵṵṵ enyü bo babhṵṵṵ bechye yi kenókó ne, ne bṵ ké yi afyé bariep. ⁵ Bó ke báchi bebhárébhṵ Abraham ne Aisek ne Jekṵp. Ne bábhé Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto chí etak eyap. Bábhé yi chí ndü nnerékeré wu. Yí Kristo, achí Mandem ne abhṵṵṵ betanṵ amfay menyih menkem. Sémbítí yi mpoknkem. Amen. ⁶ Mpú rem be Mandem ánk bebhṵre bariep amen yi afyé nyaka ne bo Israel. Puyé yēntiki mmu Israel ke achi mmü Mandem. ⁷ Ne puyé bebhárébhṵ Abraham mankem ke bachi bṵbhi tetep. Mandem arem nyaka be, “Befuet ntá Aisek ké ṵbhṵṵ chṵṵ bebhárébhṵ abhen mfyé bariep bechye wṵ.” ⁸ Ene étṵṵ be puyé chí bṵ abhen bábhé mbṵ yēntiki mmṵ achak ke bachi bṵ Mandem. Chí bṵ abhen bábhé bekoṵṵ bariep ami ke Mandem ásré be báchi bebhárébhṵ Abraham tetep. ⁹ Bariep Mandem amṵ ntá Abraham achí nyaka be, “Nkúbhé mpok ane mmíé mbure, chṵṵ mpetnsem, ne Sará ambé mómbakanem.” ¹⁰ Mandem abhíkí fyé bariep chí

ndiere ne Abraham, ke ne Rebéka nkwo mpok yi achi nyaka ne menië befak ebhen chi mbi ywese Aisek afyé, ¹¹ yëndu bo bábhuet nyaka amem menie, kekwa yë bebá ne yë beri, ndu betan be Mandem áyap mmu chi bekonjo nkaysi ane yi ábhónó. Mandem apu yap mmu bekonjo beríti menyin ebhi. Ayap mmu chi bekonjo nebhini ane yi ábhíni yi. ¹² Mandem ághátí Rebéka be, “Chonj mómmbi ántók ane mónkwen.” ¹³ Echi mbo enyü Ekátí Mandem érem be Mandem arem nyaka be, “Nkón Jekóp, ke mpap Isau.”

¹⁴ Ndu echi nò, chonj séndem be yi? Bé Mandem apu chak ndü menyin ebhen yi ákà ke? Wáwák! ¹⁵ Arém nyaka ntá Moses be, “Nchí ghò ntínso ne mmu ane mëyan begho yi ntínso, ntón berinti ntá ane méyan betan berinti.” ¹⁶ Echi ye be Mandem apu yap mmu chi bekonjo nkaysi bakwánwan, ne puyë chi bekonjo betan ebhen mmu afyé beka betik. Ayap mmu chi ndu ághò yi ntínso. ¹⁷ Ekátí Mandem érem be Mandem arem nyaka ntá Mfo Ijip be, “Nka wò ómbák Mfo be ntón betan ebha wo amuet enyu ene mmik nkem ághok chonj éti ya.” ¹⁸ Eyo étonj ye be, Mandem ághò ntínso ne yë agha ane yi áyanj begho yi ntínso, angwót ntí ne mu ane yi áyanj begwot nti eni.

Mpokófu Mandem ábenti ne mpokófu ághò ntínso

¹⁹ Mmü ákway ye bebher be, “Tëndu Mandem áyap mbo enyü nchí rem ne, ndaká yí yi áji ye bho? Neyap ane yi áyap bho apu tón be mmu ákà chi enyinj ene Mandem ásót betan ebhi beka mmu anka?” ²⁰ Ke wò nkwa, óchí agha bekem epáúti ne Mandem? Enyinj ene ngoko-bete ásóré ntóp aní ékway berem ntá ngoko beté ntóp be, “Ndaká yí óghókó me chi enyu ene ke?” ²¹ Ngoko beté ntóp ábhíki bhonj betan amfay ntóp ndu beka mbo enyü yi akonjo ne ntóp ane yi aghoko? Apú kway menyobheri ntóp ansot mbok aní ete ené bábhüere nyáná ndü bepa, ansot ntóp áchák ani ete ene báka menyin ne yo manywop ankem-e? ²² Echi enyumot ne enyinj ene Mandem ákú. Áyanj nyaka be bo mándíní be yi ábè nti mpok bo báka bebá ne be ábhonj betan betémsi bó bebá. Ke abhonj beyá ekébhénti ne bo abhen yi aghoko. ²³ Mandem ákà nyaka nò betonj enyü yi ábhónó beyá keném ne enyü áchye bhese mbok keném eki. Atónjti nyaka bhese ambi ambi be sémbónj mbi bechwe ndü nebhuet kenókó yi. ²⁴ Ne séchí bo abhen Mandem ábhíni. Abhíni bho, puyë chi ndiere bo Israel ke abhen bápú bo Israel nkwo. ²⁵ Echi mbo enyu ekátí ndemekepinti Hoseya érem be Mandem arem nyaka be, “Bo abhen bapu nyaka ‘Bóbha’ chonj mbinj bho be bóbha. Ne abhen mbíki konj nyaka, chonj mbinj bho be ‘Abhen ekonj.’” ²⁶ Ne nkúbhé nebhuet ane ngati nyaka bho be, ‘Bé bápú bóbha’, aré chonj Me Mandem mmu nchí nepém ndem be, ‘Báchi bóbha.’” ²⁷ Aisáya ndemekepinti Mandem arem nyaka éti bo Israel be, “Yëndu bo Israel baya mbo ésiép ene echi angoko manyu, Mandem ápeme chonj chi báru bhap. ²⁸ Chonj Mandem antwó, antánj bo fá amik, yi ke chonjti mpok, ndak amay.” ²⁹ Ne mbo enyu Aisáya areme nyaka be chonj emfakari, “Mbo Mandem Acha betan menkem abhíki nanja ró nyaka mbok bho amem maneréket ayese mbá sémay mankem mbo bó Sódóm ne abhen Gomóra.”

Bo Israel bábhíki noko nyaka Mbok Náindí

³⁰ Chonj séndem be yi éti barak ane? Enyinj ene sérém chi be bo abhen bápú bo Israel, bábhíki fyé nyaka betan ndu beyan mbi bebhak chak besí Mandem. Yë nò, bábhak chak besí Mandem befuet ndü neka enen bábhónó ne Yesu. ³¹ Ke bo Israel, bo báfyé nyaka betan ndu bebhare bebhé, be mámbák chak besí

Mandem, bekà nò eyò ébhak chi ndéndem. ³² Eyò ébhak chi ndéndem ndaká yí? Nti achi nyaka be bò bákà nyaka berítí menyìñ ndu menu bebhak chak besí Mandem, ekà bò kebhoñ neka ne Mandem be yi ankà bò mambak chak. Echi nyaka mbò be bo Israel báchíñtí nekwen ndü ntay enen nekway bekà mmu ankwen. ³³ Echi mbò enyü Ekáti Mandem érèm be Mandem arem nyaka be, “Ghó ká, nchí bhæere ntay etok Sion enen nekà choh bo máncñtí nekwen. Ntay eno chi setárébhé esen sékà bo máncwen éti yi. Ke mmu ane ánókó yí, apú bhoh choh ntíanwóp.”

10

¹ Bóma, enyìñ ene mëyar ne nti ena nenkem, nník nòkò mmuet éti bo etok Israel chi be Mandem ampeme bhò. ² Nchí kway bete bhò ntísie be bò báfyè betañ bekoño Mandem, ke bábhíkí rìñi mbòñ mbi ane tetep. ³ Bábhíkí rìñi enyu Mandem ákà bo mámbák chak besí bhi. Mánü chi bekà wap mbi ane bò babhak chak besí bhi. Ekà bábhíkí ka mbi ane yi ákà bo mambak chak besí bhi. ⁴ Kristo ákà be bebhé ebhen Mandem áchyé nyaka ntá Moses bekepere bhoh betañ, bé yéntiki mmu ane ánókó enyìñ ene Kristo akà ntá yi ámbák chak besí Mandem.

Mandem ápeme yéntiki mmu ane ánókó Yesu

⁵ Moses asìñ nyaka be mmu ane áyàn bebhære bebhé Mandem be ambak chak abhoñ bebhære bebhé menkem ke ambóñ nepém. ⁶ Ke enyìñ ene Ekáti Mandem érèm éti enyü mmu ane ábhák chak besí Mandem ndü yi ásíki nti ne Yesu chi be, “Ké bhép mmuet be, ‘Choh agha ankó amfay?’” [Nò chi be mmu abhoñ choh beko amfay, ansot Kristo, ansep fá amik ne yi.] ⁷ Ké bhép ye mmuet be, “Choh agha ansep amik ndu etókó bawú?” [Nò chi be, “Mmu abhoñ choh besep andok amik ndü etókó bawú bekà Kristo ampetnsem ndü nepém.”] ⁸ Ekáti Mandem érèm chi be Eyoh Mandem chi enyìñ ene bákway berìñi. Chi enyìñ ene mánán bärémé ne echi amem batì yeka. Bákway menoko yò ndu yó echí amem manyu yeka ne chi nkúbhé Eyoh ére ke séghàti bho. ⁹ Mbonyune mbák mmu andem kponoroñ be Yesu achi Acha, ne anoko amem nti eni be Mandem akà nyaka yi áfú ndü newú apetnsem ndü nepém, Mandem ápeme yi. ¹⁰ Echi nò mbonyune, mmu ane ánókó Yesu Kristo ne nti eni, Mandem ákà yi ámbák chak besí bhi. Ne mbák ándem kponoroñ be Yesu Kristo achi Acha, Mandem ápeme yi. ¹¹ Echi mbò enyu Ekáti Mandem érèm be, “Apú rò yé mmu ane ánókó yi ambòñ ntíanwóp.” ¹² Yé mmu achi chi mmu Israel, ye apú mmu Israel, ewupsi épú aré. Nkúbhé Acha áre amot ke achi Acha bò mankem. Ne yi áchyè beyá áfók ntá yéntiki mmu ane ánikmmuet ntá yi. ¹³ Echí mbò enyü Ekáti Mandem érèm be, “Yé agha ane ánikmmuet ntá Mandem Acha be ankwak yi, Mandem ápeme yi.”

¹⁴ Ke ná bo bákway menikmmuet ntá mmu ane bó bábhíkí noko? Ne ná bákway menoko mmü ane babhíkire ghók éti yi? Ne ná bò bákway beghok éti mmu wu mbák yé mmu abhíkí ghati bhò menyìñ éti yi? ¹⁵ Ne ná bo bákway beghati Mbok Ndíndí mbák bábhíkí to bhò? Echi mbò enyü Ekáti Mandem érèm be, “Manák áya éti bo abhen beka ebhap bépòkò bò be mándok mángati bho Mbok Ndíndí!” ¹⁶ Ke puyé bò mankem abhen bághókò Mbok Ndíndí ke báká yó. Echí mbò enyü Aisáya areme be, “Acha, agha ánókó enyìñ ene séghàti bhò?” ¹⁷ Echi ye be mmu ághok ke anoko, ne mpok bághàti bho éti Kristo, bo bághòk Mbok Ndíndí.

¹⁸ Ke mbõñ enyiyi bebhep. Bo Israel, bábhíkí re ghók Mbok Ndíndí ãti Kristo ke? Bághok. Echi mbõ enyü Ekáti Mandem érem be, “Eyoñ ene básóré béghátí bho mbok, ékò eghaka yéntiki nebhuet fá amik, yé chí ndü bebhak ebhen básábhé nekò tontó.” ¹⁹ Ke nchí bhep be, bo Israel bábhíkí jwi nyaka mmem ke? Bájwimem mbõnyune Mandem árem mbõ enyü Moses ásiní be, “Chõñ nkà mámbõñ mpabhamík ne bo abhen bábhíkí bhõñ etok. Chõñ nkà batí áambe be amem ãti bõ betok bechak abhen bachi bechĩñtí bho.” ²⁰ Ne Aisáya arem nyaka nkwo kebhõñ becháy be, Mandem arem be, “Bo abhen bápú yan nyaka me bághó me. Ntõñ mmuet ntá bo abhen bápú bhep me.” ²¹ Ke ãti bo Israel, Mandem arem be, “Nywõp nenkem, nsá amò, nník nõkò mmuet be mámpetnsem ntá ya, ke bõ bátõñ chí netañánti. Bõbhen bákà chí eyap enyu.”

11

Mandem ághò bo Israel ntĩnso

¹ Nchí bhep ye be Mandem aguep bo Israel ebhi ke? Wáwák! Membõñ nchí mmu Israel ne ebhárémò Abraham ne mfü ndü nneréket amot ane Benjamin achí chí-mbi. ² Mandem abhíkí guep bõbhi abhen yi áyábhé te ndü nebhõnet ebhi. Bábhíkí rinji enyiyi ene Ekáti Mandem érem ãti ndemekepĩnti Eláija ndu yi ághátí nyaka Mandem menyiyi, anji nõkò bo Israel? Yi árem nyaka be, ³ “Acha, bo abhen báwáy baremé kepĩnti bhe ne mámokoti bebhak ebhen séchye wò akap. Me awánti ke ndóbhé ne báyan beway me nkwo.” ⁴ Mandem akémé nyaka yi be yi? Akeme yi be, “Mbúrè bo nka tándramot (7000) abhen bábhíkí níkmuet ntá mandem nsé ane bábhĩñi be Bál.” ⁵ Echi enyumot echõñ. Báru bo bachi ndü nkwo bo Israel abhen Mandem áyábhé ãti berĩndu ebhi. ⁶ Ne mbák ayap bho chí ãti berĩndu ebhi, nõ chí be, abhíkí yap bho ãti enyiyi ene bõ báká. Mbõ ayap bho chí ãti enyiyi ene báká, mbõ epú be ákà bõ beri ndéndem.

⁷ Eyo éghátí bhese be yi? Chí bé bo Israel bábhíkí ghõ nyaka enyiyi ene bõ báyan. Báru bho abhen Mandem áyábhé ke bághó nyaka yo. Mbák chí báchák, bágwot nyaka batí yap amem ⁸ mbõ enyü Ekáti Mandem érem be, “Mandem ákà bõ báké rinji enyiyi, áchye bho amík ane ápú ghõ mban, ne batú ane apu ghok mban, ne nõ ke bõ bachi kpate echõñ.” ⁹ Debhít nkwo árem nyaka be, “Menyĩñinyie bhap mémbák nta ene ékèm bõ, mémbak enyiyi ene ékà mándĩñi nekwén enen bákwéné, be Mandem ántémsi bho. ¹⁰ Eri be amík ágiri bho be báké ghõ mban, ne bé esõñori ényírè bho amik mpoknkem.”

¹¹ Mpet nchí bhep ye be, mpok bo Israel báchĩñtí nekwén, bákwén ndak ámay ke? Wáwák! Ke ãti bebú bhap, bo abhen bápú bo Israel, bábhõñ mbi ane Mandem ápeme bho. Mandem akà nõ be bo Israel mámbõñ mpabhamík ne bo abhen bápú bo Israel, bé Mandem ampeme bho bo Israel nkwo. ¹² Tẽndu bebú bo Israel béká Mandem áyéré bo abhen bápú bo Israel, ne tẽndu bo Israel bákwéné beka enyiyi ene Mandem áyan nyaka be mánkà, eyo ékà Mandem ayet bo bachak tontó. Chõñ Mandem apú chye mbõñ beyá áfók ane áyá áchá ntá bo bachak mpok ane bo Israel mankem bápetnsem ntá yi ke?

Enyu Mandem ápémé bo abhen bápú bo Israel

¹³ Néne, nchí rem ntá yeke bo bápú bo Israel, tẽndu nchí mũnto ntá yeke, bé mpú sot betik ebha mbõ ndaká ntok, ¹⁴ ndu nchí yan be bõ etok eya mámbõñ mpabhamík, mánjan bebhak mbõ bhe. Eyo ékwáy beka be mbok

eyap mántíkñsem ndú bebá bhap be Mandem ámpémé bhó. ¹⁵ Tëndu negúep ane Mandem ágúebhé bo Israel ebhi ákú be bo abhen bápú bo Israel mámbón mbi bebhak ndú kemære ne Mandem, mpok Mandem apet asore bo Israel amæet, chon eyo énkwak ná? Chon énkæ be bawú mámpetñsem ndú nepém ke? ¹⁶ Mbák mánká bret, máncyé ane báyámbi báká ntá Mandem, nò bret achak nkem achi bret Mandem nkwo. Ne mbák bakanjánok achi ntá Mandem, nò batábhénok eyo nkwo achi chi ayi.

¹⁷ Mbák mámkpót mbák batap enok ólif mámfere ndú enok ene bápí, mánsot ye batap enok ólif ene bábhíki pi mambat ambi-enok ene bápí, nò nenyié batap ane bábháré néfú chi ndú enok ene bápí. Bo Israel abhen bápú bo Israel báchi mbó batap enok ene bábhíki pi. ¹⁸ Báké yon ye mmæet ne bo abhen bachi mbó batábhénok ane bákpót báguébhé ebhi. Mbák báyon mmæet, báké ghokontik be puyé be ke bákémé bakan enok. Bakan énok ke ákémé bhe tëndu báchi chi batábhé enok. ¹⁹ Bákway berem be, “Mandem aféré nyaka mbók batábhénok be ambat bhese ndu enok.” ²⁰ Echí tetep. Mandem aféré nyaka batap enok mbonyune bábhíki noko Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. Mbák chí be bho bápú bo Israel, báchi batábhénok chi éti bábhónó noka ne Yesu Kristo. Báké yon ye mmæet. Cháy ká Mandem. ²¹ Bák ká nò mbonyune tëndu Mandem aféré nyaka mbón batábhénok ene bapí, chon amfere be bho bábhárébbhat nkwo mbák bábhíki noko.

²² Ghó yeka ndú Mandem are bhon berinti ne ndú yi achi kíkírík nkwo ne bo. Achi kíkírík ne bo abhen bákwéné ndú bebá. Ke ntá yeka, áton berinti mbák mándok ambi bekæ mbó enyú yi áyàn. Mbák épú nò, ákpót be nkwo amfere ndú enok. ²³ Ne mbák bo Israel mángúpsi bati yap mánoko Mbok Ndíndí éti Yesu, Mandem ásót bhó ankæ be mámpet mambak batábhénok ene bapí. Yi abhón betan bekæ nò. ²⁴ Mbák Mandem aféré be bo abhen bápú bo Israel ndú enok ólif ene bábhíki pi abhat ndú ene bápí, mbák yi ákway bekæ enyín mbó eyo, nò echi mandú enyín ntá yi bekeme bo Israel ndú nebhæet ane achi nyaka awap, tëndu bò ke bachi mbón batap enok ólif ene bapí.

Mandem ághò bó mankem ntínso

²⁵ Bóma, méyan mándiní enyín ene echi bhésé bhésé keka mánkaysi be bábhon beyá kebon. Echi be bo Israel abhen bágwóré nyaka bati yap bápú gwót chon yo mpoknkem. Ebhak chon chi kpate beghaka mpok ane mpáy bo abhen bápú bo Israel, abhen Mandem áyábhé, mánoko. ²⁶ Eaná émfákári enyu eyo, Mandem ápeme bo Israel mankem. Echi mbó enyú Ekáti Mandem érem be, “Chon mmu amfú etok Síon ane áfere bo Mandem ndú esonori.

Chon yi amfere epin bébyak Mandem amæet bebhárébbho Jekóp.”

²⁷ “Mpok mféré bebá bhap, chon ene embak mbó enyú nyú nyaka nku ne bhó.”

²⁸ Bo Israel bachi bõmpap Mandem mbonyune bábhíki noko Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. Efakari nò éti yeka bo bápú bo Israel be mbi ámbák Mandem ámpémé bhe. Ke bo Israel báchi mamæere Mandem mbonyune yi anán ayap nyaka bhó éti bachímbi bhap. ²⁹ Echí nò mbonyune mbák Mandem ayap mmu ne ayet yi, apú pere wupsi ntí eni ne mmu wu. ³⁰ Ndú mpok ane áfúéré ansem, be bho bápú bo Israel bátan nyaka ntí ne Mandem, ke néne, Mandem ághò bhe ntínso éti netanánti bo Israel. ³¹ Enyumot ke echi be néne, bo Israel bátan

nti ne Mandem be nkúbhé mbò enyü yi ághò bhe ntínso, ángó bó nkwo ntínso. ³² Mandem aró bo mankem mánchwe ndü kenəŋ eti netanjánti enap be yi angò bho mankem ntínso.

Sémbíti Mandem

³³ Ghó ká, Mandem achik achá! Nerinjindak eni neyá néchá, ne aríñi yéntiki enyij. Yé mmu apu kway berinj enyü nkaysi ayi áchí Yé mmu apu rinji enyü yi ákà menyij.

³⁴ “Agha aríñi enyij ene Acha ákàysi? Agha ánán áchí nchye maníé ntá yi?” *

³⁵ “Agha ánán áchyé Mandem enyij ené yi áyàn Mandem ankeme yi yó?”

³⁶ Yi ke aghoko menyij menkem ne menyij menkem bechi chi ndü betan ebhi, ne menyij menkem bechi chi ndü bechye yi kenókó. Sénchíe yi kenókó mpoknkem. Amen.

12

Múnkwò abhəŋ bechye mmuet ntá Mandem

¹ Bóma, ndu echí mbò enyü nchí rem nòkò, ne eti ntínso Mandem ne bhese, nchí kwen be bekak berem be mánchye mmuet eyeka enkem ntá yi mbò akap ane achi nepém, ne nyájá, ne ane yi akəŋ. Eyo ke echi esayri mbi bechye Mandem kenókó. ² Báké koŋo ekakáneko ené bō mmik. Dó ká Mandem ángúpsí nepém eneka. Akà nò ndu áchyé bhe nkaysi nkò. Eyo ékà mándinj enyij ene Mandem áyàn. Yó éri, yó ke échye yi manjak, ne yó ke éri échá ndü yéntiki mbi.

³ Eti berindu ebhen Mandem átónó me, nchí rem ntá yeka mankem be yé mmu ake sət mmuet yi mbò be achá enyü mmu yi achi. Ke ámbón chi nkaysi ane achi chak eti enyu ene yi achi, békónó enl neka enen Mandem áchye yi.

⁴ Echi nkúbhé mbò mmuet nkwa ane achi amət, yé nò, abhəŋ beyá bepókómuet ne yéntiki epókómuet ebhəŋ ebhi betik. ⁵ Enyu eyo ke echi ne bhese. Yéndu séyá, séchí mbò mmuet amət mbonyune séchem mmuet ne Kristo. Yéntiki mmu achi ne bati nkúbhé mbò enyü yéntiki epókómuet echi ne bechak. ⁶ Mandem achyé yéntiki mmu yese ayi akap bekoŋo berindu ebhi ne bhese. Yéntiki mmu ánkə ye ebhi betik ne aywi akap. Mbák Mandem achyé mmu akap berem kepinti mmu wu abhəŋ bekə nò bekoŋo enyu ene yi anoko Mandem. ⁷ Mbák Mandem achyé mmu akap bekwak bho, ánkwa bho. Mbák chí akap betəŋ bho, ántəŋ bho.

⁸ Mbák mmu abhəŋ chí akap befyə bo nti, eri yi ankə nò. Mbák mmu ábhəŋ akap bechye bo menyij, ánkə nò ne awó fúú. Ne mmü ane ábhəŋ akap bebhak münti, ánkém bo abhen bachi anten yi sayri. Ne mmü ane ábhəŋ akap betəŋ bo berinti, ánká nò ne manjak.

⁹ Kəŋ ka bati ne ekəŋ ené tetep. Pap ka barak abúabə. Kém ká sayri yéntiki eríti enyij. ¹⁰ Kəŋ ka bati mbò bō nnrekət Mandem. Bón ká beyá ekwak ndu bechye bati kenókó. ¹¹ Fíé ká betan ndu bekə betik, báké bhak babhət. Kə ka betik Yesu Acha ne bati ayeka ankem. ¹² Bón ká manjak ndü menyij ebhen bábháká nti aré be Mandem ankə ntá yeka. Bón ká ekébhénti ndü mpok esəŋəri. Nik nókó ká mmuet mpoknkem. ¹³ Kwak nókó ká bo Mandem abhen eyap épú, mánsyepi nòkò mankə amem beket ebheka sayri.

¹⁴ Mbák bo báchye wə esəŋəri eti əchí nkoŋo Yesu, nikmuet be Mandem anjet bho. Ké rem be eyak embak ne bho. Nik chí mmuet be Mandem anjet bho. ¹⁵ Njak ka ne bo abhen bábhəŋ manjak. Dí ká ne abhén bachi ndü nedí kebho. ¹⁶ Bák

* 11:34 Echi mbò enyu básinj amem ekáti Aisáya 40.13 ne amem Job 41.3.

ká eyōh émōt ne bati. Báké yōh mmuēt, fyé ka mmuēt ne yé chí bo abhen bápú yēnyīn. Báké kaysi be báriŋi yēntiki enyīn.

¹⁷ Báké kemē bebá amfay bebá. Káysí nókó ká bekū chi menyīn ebhen beri besí bo mankem. ¹⁸ Yēntiki mmu ywēka abhōh bekū yēntiki enyīn ene yi ákway bekū be ambak kpák ne bo mankem mpoknkem. ¹⁹ Abhen ekōh, yé mmu ywēka áké kemē kēmbé. Dó ká Mandem antemsi mmu ane ákú nti bebá mbōnyune Ekáti Mandem érēm be Mandem arem be, “Me ke mbóhó békéme kēmbé. Me ke nchí kap mmu ndū enyīn ene yi ákú.” ²⁰ Enyīn ene bābhōhó bekū chi bekoŋo enyīn ene Ekáti Mandem érēm be, “Mbák nsay ánu mūmpap aywe, chyē yi nenyíé. Mbák manyiēp ákwák yi, chyē yi manyiēp ányú. Mbák bákú nō, ébhak mbō be bātō kefikisí ngó anti mūmpap aywe, ne eyō ékú mūmpap ámbōh ntiánwóp.” ²¹ Báké rō barak abúabū ambōh betāh amfāy yēka. Kū nókó ká chi beri be, māmboh betāh amfāy barak abúabū.

13

Yēntiki mūnkwō abhōh beghok bōbati bhi

¹ Yēntiki mmu yēka abhōh beghok bōbati mbōnyune Mandem ke áyāp mmu ane ákēm etók ne yi ke afyé abhen bachi néne. ² Ndū échí nō, mmū ane átāŋti ne bōbati átāŋti ne bo abhen Mandem afyé be mankem etók. Bo abhen bákú nō bābhīŋi chí ntēmsi amuēt. ³ Mmu ane ákú beri ábhíkí bhōh becháy bōbati. Bo abhen bákú bebépti menyīn bābhōh bebhōh becháy. Mbák óyāh ne óké bhōh becháy ne bōbati, bák mmū ane ákú menyīn ebhen bechi chak. Mbák ókú nō, bōbati bābhōh maŋák ne wō. ⁴ Mūnti etók ákú chí betik Mandem ndu bekwak bhe. Ke mbák ókú bebépti menyīn, abhōh bechay yi mbōnyune betāh ebhen yi ábhōhó bépú ndéndem. Mandem achyé yi betāh chí be antemsi nōkō bo abhen bákú bebépti menyīn. ⁵ Mmu abhōh ye besepti mmuēt ntá bōbati. Ne mmu áké kē nō chí ndu ácháy be Mandem ake kē bo mántemsi yi. Ntí achak achi be ntí mmu néghāti yi be eri bekū nō.

⁶ Chi éti yō ke bāchyé nkwō nkábhénti. Bōbati bákú chí betik Mandem ndū yēntiki enyīn ene bō bābhōhó bekū. ⁷ Chié yé ka yēntiki mūnti enyīn ene bābhōhó bechyē yi. Mbák chí nkábhénti ke mmu ábhōhó bechyē, ányhé. Mbák chí nkáp ane mmu ábhōhó bechyē ndū menyīn ebhen yi ábhōhó, ánkú nō. Mbák mmu abhōh besepti mmuēt ntá achak, ánsépti mmuēt ntá yi. Ne mbák mmu abhōh bechyē kenókó ntá achak, ányhé yi kenókó.

Bōnkwō bákōh bati

⁸ Báké kem mmu barem ke kwō. Barēm amen bābhōhó berōh ambi bekem bo chí amen bekōh bō. Mmu ane ákōh bo ábhūre bebhé Mandem menkem. ⁹ Bebhé Mandem bérēm be, “Óké kwen berwóp” ne, “Óké way mmu” ne, “Óké ghep aghēp” ne, “Óké fyē amík ndū enyīŋi mmu achak.” Ebhé émōt épókó ebhen menkem ne bechak nkwo. Ne ebhé eyō érēm be, “Kōh nti nkwa mbō mmuēt eyē.” ¹⁰ Mmū ane ákōh bo apú kē bhō bebá. Enyu eyō ke echí be bekōh bo chí bebhūre bebhé menkem.

¹¹ Ndu berōh ambi, báriŋi mpok ane sechi aré néne. Mpok ménémē ndū kenó akway mbōnyune mpok ane Mandem ánaŋa bēpeme bhese achí kekwōt néne achá mpok ane sébho nyaka menoko Yesu Kristo. ¹² Bēti ménāh béfaēt, ne nywōp nebho beyi. Séndó ye menyīn ebhen bo bákú amem ejuri, sénsōt menyīŋi nenu ebhen sébhōhó menu ne bhō ne nywōp ámfay mbō bo abhen mánaŋ báfú ndū ejuri. ¹³ Sémbōhí erítí ekakánēkō mbō bo abhen bákō ne nywōp ámfay. Séké chwe ndū bepá ebhen bo mányū mmém mánkwen, ne mámbō barak épúsi.

Ne séké fyε mmuεt ndü baraká kebħure ne barak épusi achak. Séké chwe ndü bétánjá, ne mpabhamík. ¹⁴ Ke dǝ ká Yesu Kristo Acha ámbəŋ betan ndü nepém eneƙa enyu ené bo báyiŋi bhe mándiŋi enyu mmu yi achi mbənyu bayiŋi mmu mándiŋi nden ane yi afyé amuεt. Ne báké chye mbi ntá bepǝ menyin ebhen nepém nkwaŋwaŋ nēŋwaka be bo mánka.

14

Bǝnkwa báké byak ne báké ji bati

¹ Sot ka bǝnkwa abhen bábhíkire sene ndü baraká Mandem amuεt. Ke báké kém epáti ne bhǝ éti ayap nkaysi. ² Sénsot ndaká nenyie menyie. Mmü amǝt ákway menoko be yéntiki enyiŋ éri menyie. Achák ane ábhíki sene ndü baraká Mandem andem be yi ányie chi nenyie énen bákwanjá. ³ Mmu ane ányie yéntiki enyiŋ áké byak ane apu nyie mbək menyin. Ne mmü ane apu nyie mbək menyin áké ji ane ányie yéntiki enyiŋ mbənyune Mandem aka yi. ⁴ Ÿchi agha beji mmǝbetok müchak? Mmu ane akway berem be mmǝbetok aka sayri, ne yé chi ebábü, chí chi-betik aywi. Mmǝ betok apü kwen mbənyune Acha abhǝŋ betan beka yi ánté sene.

⁵ Mbək bo básǝt mbək manywǝp be acha achak. Bachak básǝt manywǝp ankem be achi enyumǝt. Éri mbǝŋ mmu angǝ be enyiŋ ene yi ákaysi amem nti eni echi chak. ⁶ Bo abhen básǝt mbək manywǝp be acha achak bákü nǝ chi bechye Acha kenóko. Mmü ane ányie yéntiki enyiŋ ákü nǝ chi bechye Acha kenóko, téndu áchyé Mandem bakak ke anyie yǝ. Ne mmu ane apu nyie yéntiki enyiŋ ákü nǝ chi ndu áyan bechye Acha kenóko nkwa ne áchyé bakak ntá Mandem. ⁷ Yé mmu apü nepém be achi ndü mmuεt yi. Ne yé mmu apü gu be achi ndü mmuεt yi. ⁸ Mbák séchi nepém, chi be sénchié Mandem kenóko. Ne mbák ségü, ségü chi be sénchié Mandem kenóko. Ndü echi nǝ, ye séchi chí nepém, ye ségü gu, séchi chí awǝ Mandem. ⁹ Étiyo ké Kristo ágü, ápétnsem ndü nepém be ambak Acha ntá bo abhen báchi nepém ne abhen bágü. ¹⁰ Ndu echi nǝ, ndaká yi óji nti múnkwǝ éti menyin ebhen yi áká? Yé chí wǝ nkwa, ndaká yí óbyak nti múnkwǝ ndü yi ábhíki ka beka yéntiki enyiŋ ene óká? Chǝŋ be se mankem sénte ndü manyé besí Mandem. ¹¹ Échi mbǝ enyü Ékati Mandem érem be, “Acha árem be, ‘Nkúbhé mbǝ enyu echi tetep be nchi nepém, enyu eyǝ ke echi tetep be yéntiki mmu abhǝŋ betep mánén besí bha. Ne yéntiki mmu abhǝŋ berem ne nnyu ywi be, Me Nchi Mandem.’ ”

¹² Échi ye be yéntiki mmu abhǝŋ bete besí Mandem andem yéntiki enyiŋ ene yi áká.

Múnkwǝ áke kǝ nti ankwen ndü bebü

¹³ Séké pere ji ye bati bǝnkwa, ke enyiŋ ene éri chi be báke kǝ yéniŋ ene ekway beka nti múnkwǝ ankwen ndü bebü. ¹⁴ Ndü báchéme mmuεt ne Yesu Acha, membǝŋ ndiŋi sayri be yé nenyie népü énen nepu pépép besí Mandem. Ke mbák mmu ánkaysi be mbək nenyie nepu pépép, nǝ népü bhak pépép ntá yi. ¹⁵ Mbák enyü enyiŋ ene wǝ ónyie échyé nti múnkwǝ esonǝri, nǝ ópü pere kǝ menyin ne ekǝŋ. Ÿké rǝ enyü nenyie énen ónyie néntwǝ ne ménémé ntá nti múnkwǝ mbənyune Kristo agu nyaka éti yi nkwa. ¹⁶ Ÿké rǝ be enyiŋ ene ókaysi be éri éndǝp chi enyiŋ ene bo básǝt berem ebábü éti ye. ¹⁷ Nném enyiŋ ntá bo abhen Mandem achi Mfǝ wap puyé chi nenyie menyie ne mmem menyu. Nném enyiŋ chi bebhak chak besí Mandem, ne bebhak kpák ne bati, ne bebhǝŋ maŋak amen Éfónó Bedyere áchyé. ¹⁸ Mbák mmu ákú betiki Kristo enyü eyǝ,

Mandem ábhòḡ maḡák ne yi, ne bo bárèm be yi ákà sayri. ¹⁹ Eri ye be sémfyé betan ndu bekà menyin ebhen békà sémbák kpák ne bati, ne be sémfyé betan bekà menyin ebhen békwák batí bõnkwo mango ndu neka enen bábhòḡ ne Mandem. ²⁰ Æké chòḡti betik Mandem éti nenyié. Yéntiki nenyié chi enyin ene bo bákway menyie. Ké epu chak mbák ónyie menyin ebhen békà bati bõnkwo mánkwen ndú bebá. ²¹ Echi chak be óké nyie nnya, ne be óndó menyu mmém, ne be óndó bekà yéntiki enyú enyin ene ekway bekà nti múnkwò ánkwen ndú bebá. ²² Enyin ene ókáysi éti barak ane, dó yò ényíḡ chí wò ne Mandem. Eri echa ntá mmu ane áríḡi be enyin ene yi ákà echi chak, ne nti eni nepu sòḡri yi amem éti enyin eyò. ²³ Mbák mmu ámakati nenyié enen yi áyan menyie, yé nò, andak ambí anyié nò, nò abhòḡ bekwéné besi Mandem ne nti be ányie nenyié enen yi ábhíki noko be echi chak be yi ányié. Mbák mmu ákà enyin ene yi anoko be epu chak, nò ákà bebá.

15

Bõnkwo mánkw menyin ebhen bedi sayri nta bõ bachak

¹ Bese bho séséné ndú neka enese, sébhòḡ bekwak nòkò bo abhen bábhíkére se ne ndú neka enap ne Mandem. Séké ká nòkò chí ndiere menyin ebhen béchyé mmæet eyese maḡák. ² Yéntiki mmú ywese abhòḡ bekà enyin ene ékà bõnkwo mámbòḡ maḡák ndú bekwak bho be mángó ndú neka enen bábhòḡ ne Mandem. ³ Kristo abhíki ká nyaka chi menyin ebhen béchyé yimbòḡ maḡák. Ké éfákári ne yi mbò enyú Ekáti Mandem érèm be, “Nsok ene bo abhen básakati nyaka wò ékwen me amæet.” ⁴ Yéntiki enyin ene echi amem Ekáti Mandem básin yò chí ndú betan bese menyin éti Mandem be sémbòḡ ekébhénti ne be mémfyé * bhese nti. Eyò enká ye sémbaka nti be chòḡ bariép Mandem amfú tetep. ⁵ Mènikmæet be Mandem mmu áchyé ekébhénti ne afyé bho nti, ánkwák be mámbak eyòḡ émòt ne bati bekoḡo erin ené Yesu Kristo áró, ⁶ bé bẽ mankem máncyé nókó kenókó ne eyòḡ émòt ntá Mandem mmu áchí chí Yesu Kristo Acha ywese.

Mbok Ndíndí achi nta bõ mankem

⁷ Sot nókó yé ka yéntiki nti múnkwò nkúbhé mbò enyú Kristo ásré bhe. Eyò ékà bo máncyé Mandem kenókó. ⁸ Nchí ghati bhe be Kristo ákà nyaka mmæet eyi mübetok ntá bo Israel ndu betan bho be Mandem ábhære bariép ami amen yi afyé nyaka ne bachímbi bhap. ⁹ Aká mmæet yi mmòbetok be bo abhen bápú bo Israel máncyé nòkò Mandem kenókó mbònyune yi ághó bho ntínso. Echi mbò enyú Ekáti Mandem érèm be, “Ndu échí nò, chòḡ ndem ye

nénti bo abhen bápú bo Israel be, wò ochí Mandem.

Chòḡ nkway nòkò bakwáy ndu bébíti wò.”

¹⁰ Ekáti Mandem epet érèm ndú nebhæet achak be,

“Bé bho bápú bo Israel, ḡák ka ne bo Mandem”,

¹¹ ne ndú nebhæet achak amem Ekáti Mandem yó épét érèm be,

“Bé mankem abhen bápú bo Israel, bíti

nókó ka Acha.

Bo mankem, bíti nókó ká yi.”

¹² Ne Ekáti Mandem epet érèm be ndemkepinti Aisáya arem nyaka be,

“Chòḡ ebhárémó Jése antwó.

*

Atwò bebhak Mfò ntá bo abhen bápú bo Israel, ne chòṅ mambaka nti be yi ampeme bhò.”

13 Mènikmæet be Mandem mmu ákù be bo mambáká nti ndù menyin ebhen yi afyé barièp bechye bhese, ánkú be bati yeka ánjwí ne manák ne kpák ndù mánókó yi. Enyu eyò, bákway beròṅ ambi bebhaka nti ne yi ndù betan Efónó Bedyere tontó tonto.

Pål arem eti betik ebhi

14 Bõma, membõṅ ndiní be beri ebhen bákù beyá ne be báriní menyin eti Mandem sayri enyu ené bákway betòṅ bati bõnkwò. 15 Ke, amem ekáti ene, nsin ntá yeka nkebhòṅ becháy eti mbok menyin mbonyune nchí yan bétik be bhò. Nsin enyu eyò eti beyá berindu Mandem ntá ya. 16 Aká mambáká mmù betok Yesu Kristo ntá bo abhen bápú bo Israel mbò nchiakap ane áfú ntá Mandem. Nchí ghati bhò Mbok Ndindí eti Mandem bé mánókó yi, ne be mambák mbò akap ane yi áká bésot ne ané Efónó Bedyere ábhúéré nyáná ntá yi. 17 Ndu echi nò, ne ndù mbát mmæet ne Yesu Kristo nchí kwáy bedep awó anti eti betik ebhen mèkà ntá Mandem. 18 Ndiere eti enyin ene Kristo áfúéré ntá ya ákú ke nchí rem ndù beyá menyin ntá bo abhen bápú bo Israel be mángúpsí berin ebhap, manká nòkò mbò enyù Mandem áyan. 19 Aká nò ndu áchyé me betan betòṅ berin ebhen bétòṅ betan Mandem ne ndu beka menyiní maknkay ndù betan Efónó Bedyere be nnán nnáná beghati bhò Mbok Ndindí eti Kristo, bebhò Yerúsalem kpáte Ilirikóm. 20 Enyin échí ene nnán nchí yan nòkò beka, ne enyin eyò chi beghati bo Mbok Ndindí eti Kristo mbán enkem ené bo bábhíkire ghok yò. Ke mbíkí yan beka betik ndù nebhúéretet enen mmu achak. 21 Echí ye mbò enyu Ekáti Mandem érem be,

“Chòṅ bo abhen bábhíkire ghati bhò eti yi mángò yi,

ne chòṅ bo abhen bábhíkire ghok eti yi, mánjwimem.”

Pål áti beròṅ Rom

22 Beyá ndòṅ ené nti bétwò beghò bhe mbíkí kway beka nò. 23 Ke néne, ené nnán nnáná betik ndù mban ene enkem, mbõṅ nti beghò bhe mbò enyù nnán nchí yan beka ndù beyá mamié ane áfúéré ansem. 24 Néne, mbákánti be chòṅ ríðak Spen. Mpok nchí ròṅ chòṅ mbõṅ manák beghat be mbak ne bhe ndu mómbiní mpok ke ndòk nòkò ambi. Ne mpok berò be akway nòkò, nkaysi be chòṅ mánkwak me ne enyin ndù nekò ena. 25 Ke nchí ròṅ kpik Yerúsalem be nchyé nekep enén bati bõnkwò bátó ntá bo Mandem abhen bachi are. 26 Bõnkwò abhen atú Masidónia ne abhen atú Akáiya bábhòṅ manák bechye mbok nkáp awap ntá bachébhébo ndù nkwo bo Mandem abhen Yerúsalem. 27 Bó babhòṅ ke bághó be eri beka nò, ne sayri sayri, bábhòṅ beka nò tëndu echi be, eti bo Israel bo báchí bo Mandem ke bõ abhen bápú bo Israel bághókó Mbok Ndindí eti Yesu. Ne báchí nkwo bo Mandem néne, ne Mandem áyèt bhò ne beyá menyin. Bábhòṅ ye bekwak bo Israel abhen bachi bachébhébo ne mbok menyin ebhen bo bábhòṅ. 28 Nnán ngáká ye aré nchyé bhò yèntiki enyin ene báto ntá yap, chòṅ ndòk Spen. Ke chòṅ njambi ntee awu ngò bhe. 29 Ne ndiní bé mpok ntwò awu, chòṅ Kristo anjet bhese tontó. 30 Bõma, eti séchi bo Yesu Kristo Acha ne ndù Efónó Bedyere ákú sénkòṅ bati, nchí ník be mmæet be mánu menikmæet ntá Mandem eti ya ne nti nenkem mbò enyù membòṅ nchí

ka. ³¹ Ník ka mm̄æet be Mandem ank̄a bõ Judeya abhen bábhíkí noko yi báké ka me yēnyīn ebáb̄u. Ník ka mm̄æet be bõ Mandem abhen Yerúsalem mánsót nek̄ep enén mer̄õn ntá yap ne nõ ne mañák. ³² Eyo éká be me nkway bétwo beḡho bhe ne mañák mbák Mandem aká, ne bé nkway beb̄hõn neywēmm̄æet nenti eneka. ³³ Mandem mmu áchyè bho kpák ambak ne bhe mankem. Amen.

16

P̄s̄l àtò bakak ntá bõnto abhen etak Rom

¹ Nchí yan̄ m̄and̄inj̄i mómayese Foibe mmu ákù betik ntá Nkwõ Kristo ane etok Kenkreya. ² Anán ántwó awu, syeptí ká yi mbõ enyũ bõ Mandem bábhõnj̄õ besyepti ntí múnkwõ, ne m̄ankwak bechye yi yēntikí enyīn ene échébhé yi. Yimbõn anán akwak beyá bho, ne yē chi membõn nkwo.

³ Kaká ká Priska ne nném ayi Akwila. Bákà nyaka betik Yesu Kristo ne me. ⁴ Báchí bo abhen bákway nyaka beka yē chí newú ndu bepepe me nké gu. Puyé chi ndiere me ke nchí kaka bho. Bakwó bho abhen bapu bo Israel bákaka bhõ nkwo. ⁵ Kaká ká bõnkwo abhen bácheme nõkõ eket eyap, ne m̄ankaka m̄æerekõn awa Epainétos. Yí achi nyaka mmú mbi bebhak nõko Kristo atú Esia. ⁶ Kaká ká María mmu ákú beyá betik ndũ nkwo yweka. ⁷ Kaká ká nkwo batĩ bo Israel bha, Androníkõs ne Júnias bo báchí nyaka ekerékenõn ne me. Báchí maném bo ndũ nkwo bõnto Yesu Kristo ne báyambi bebhak bakojo Kristo ke m̄étwo ansem. ⁸ Kaká ká Ampliátos. Achí mm̄æerekõn awa ne abhat mm̄æet ne Acha mbõ me. ⁹ Kaká ká Ubánõs mmu ákú betik Kristo ne me. Kaká ká nkwo mm̄æerekõn awa Stáki. ¹⁰ Kaká ká Apélis mmu ábhõnj̄õ beyá esõjõri eti Kristo ne atõn be achi mmu ywi tetep. Kaká ka bo efo ene Aristobulos mankem. ¹¹ Kaká ká Heródion ntí mmu Israel wa. Kaká ká nkwo bo efo Nasísõs abhen bábháré mm̄æet ne Acha. ¹² Kaká ká nkwo baká betik Yesu Acha abhen baghõré, Trifina ne Trifõsa. Kaká ká mm̄æerekõn awa Pésis mmu ákú beyá betik ntá Acha. ¹³ Kaká ká Rúfõs mmu achi nném mmú ndũ nkwo baké betik abhen Acha. Kaká ká máyi nkwo mmu ásré me mbõ móywi. ¹⁴ Kaká ká Asínkritõs ne Flégõn ne Hémis ne Patrõbas ne Hémas ne batĩ bõnkwo bachak abhen bachi ne bhõ. ¹⁵ Kaká ká Filológõs ne Júlia ne Nériõs ne mómáyi ane ngoré, ne Olímpas ne bo Mandem abhen bachi ne bhõ. ¹⁶ Kaká ká bati sayri ne ekõn Mandem. Bakwó bho Kristo mankem bátò bhe bakak.

Manié P̄s̄l amen ngwénti

¹⁷ Bõma, nchí ník be mm̄æet be mánsót mpok ne bo abhen bátwò ne ákóré nenti eneka ne bákà bo mántiknsem ntá Mandem ndũ bátõn menyīn ebhen bechi kekúri ne ebhen bághókó. Bák ká nekõ nesie ne bhõ. ¹⁸ Menyũ bõbhõ bapu ka chi betik Acha Kristo. Bákà chi menyīn ebhen bo babhõn bakõjõ. Ne básót chi s̄r̄wór̄enyu ne erítí eyõjõnyu berwõ bo abhen amík ayap ábhíkire néne. ¹⁹ Ke bo mankem bághók enyũ bághòk Mandem, ne eyõ échyè me mañák eti yeka. Nchí yan̄ m̄ambák barinj̄indak be m̄ank̄a nõkõ chi berítí menyīn, ke bo abhen amík ábhíkire néne bhõ be báké ka bebéptí menyīn. ²⁰ Mandu mpok, chõn Mandem mmu áchyè kpák anchye bhe awónem amfay Satan mpok báyátí yi amik. Nchí níkm̄æet be ber̄indu Yesu Kristo Acha m̄embak ne bhe.

²¹ Tímoti mmu ákú betik Kristo ne me àtò be bakak. Batĩ bo Israel bha, Lusíõs ne Jáson ne Sõsipate bátò nkwo be bakak.

²² M̄me, Tétios mmu P̄s̄l ághátí me menyīn ebhen ns̄inj̄í amem ekátí ene nchí to nkwo be bakak mbõ ntí nõkojo Acha.

²³ Gáyos mmu méchòkò eket eyi, ne nkúbhé aré kě bõnkwò báchèm, àtò be bakak. Erástos, mbare nkáp etòk ne máyese Kwátos bátò bhe bakak.

Ménìkmet ndu bebiti Mandem

²⁴ Afók Yesu Kristo Acha ambak ne bhe mankem. Amen. * ²⁵ Sémbítí Mandem. Yí ákway bekà be mántán ndù neka eneka bekoño Mbok Ndíndí ane mǎghàti bo ɛ̀ti Yesu Kristo ne bekoño tetep ane nchí ghati bho. Yó achí nyaka bhésé bhésé ndù eròri mpok ke Mandem ákú séríjì yò. ²⁶ Nénè, akà bõ betòk menkem mándínì yò krojoroh mbò enyù baremé kepinti básínì nyaka menyìj ebhen Mandem mmu achi nepém mpoknkem ághátì bhò. Aghati bhò mánsínì bò amik be bo abhen bápú bo Israel mánkoño enyìj ene yì árèm be mánoko yi ne mangók nòkò yi. ²⁷ Kenóko kémbák ntá Mandem mmu árínì wu menyìj menkem mpoknkem. Séchyè yi kenóko ɛ̀ti enyìj ene Yesu Kristo ákú. Amen.

* **16:24** Mbok bekátì ebhen básínì nyaka ne amò bébhíkì bhòj ndón ane.

Εκάτι Pōl ενέ mbi ntá Nkwō Kōrint

Pōl átó bakak ntá bakoŋo Yesu abhen Kōrint

¹ Mε Pōl mmu Mandem áyábhé bé mbák mūnto Yesu Kristo ké nchí nsín ekáti ene. Mandem abhíní mé békoŋo nkaysi ayi yímbōŋ. Nchí fá ne manó ywesé Sosténes. ² Sésìŋ ntá yeká bō nkwō Mandem awu etok Kōrint. Sésìŋ ntá yeká bo Mandem ábhíní, akᵛ māmbák nyáná bé māmbak bōbhi. Akᵛ māmbák bōbhi mpoknkem ndū bābháré mmuet ne Yesu Kristo. Ne nkúbhé enyu eyo ké yí áká ne yéntiki mmu ane ábháré mmuet ne Yesu mbānkem. Nó chí yéntiki mmu ane ápú rō ménìkmmuet ntá Yesu Kristo anchye nōkō yí kenókó. Yí Yesu ké achí Acha ywese ne abhak Acha ntá yéntiki enyū mmu wu ane ághòk chí ne yí. ³ Mandem Eta yesé ne Yesu Kristo Acha mántón bé beríndu, mánychye bhe kpká.

Pōl ákaka Mandem éti Bō nkwō Kōrint

⁴ Mpú rō béchye bakak ntá Mandem mpoknkem éti beríndu ebhen yi átónó bé ndū bābhāt mmuet ne Yesu Kristo. ⁵ Ayet béká bō nkwō abhen Kōrint ndū babhi ankem. Sayri sayri, akᵛ māndíní mēnyìŋ ebhen bo abhen bābháré mmuet ne Yesu bābhōŋ beríní. Ne achyé bhé akap bégháti bho mēnyìŋ ebhén yí áká māndíní. ⁶ Echí enyuyō mbōnyune akap ané Mandem áchyé bhé átòn bé mbok ane ségháti bhé éti Yesu Kristo achwe amem bati yeka sayri. ⁷ Ne eyo ékᵛ bé ndū bāchi ne amík ambi mānōŋ Yesu Kristo Acha ámpétnsem, bābhōŋ yéntiki akap ané Efónó Bedyere áchyé. ⁸ Chōŋ Eta Mandem anka bé mǎnte kpirí te ndū ngwenti, kebhōŋ bekwéné ndū nywōp enen Yesu Kristo Acha ápétnsem. ⁹ Mandem ápú rō bekᵛ nó ntá yeká mbōnyune yí áká yéntiki enyìŋ ené yí árémé bé yí ákᵛ. Ne yímbōŋ ké ábhíní bhé be māmbat mmuet ne Yesu Kristo Acha ywese.

Akóré áchi nénti Bōnkwō abhen Kōrint

¹⁰ Bōma, ndū nnyén Yesu Kristo Acha, nchí nik be mmuet bé māndó békem kefé ne bati, māmbák eyōŋ émōt. Ebhíkí rí be ákóré ámbák nénti eneká. Nchí nik be mmuet, bák ká ntí némót, mānkōŋo nōkō chí nkaysi amōt. ¹¹ Bōma, nchí rem nó mbōnyune mbok bo abhen báfú eket Klóe bágháti mé kponorōŋ, bé bātán ne bati. ¹² Enyìŋ ene mēyán bekᵛ māndíní chí be bāchí ndū bakwó, bābhák beyōŋ beyōŋ. Mbok ayeká bárēm be, “Bákōŋo chí Pōl”, bāchák be, “Mēkōŋo chí Apólos”, abhénéfú be, “Mēkōŋo chí Píta”, ne nkwō áchák be, “Mēkōŋo chí Kristo”. ¹³ Mbép kpkík be, mmū ákwáy békóre Kristo ndū bakwó? Ghati ka me. Mε Pōl ké bágó ndū ekotákáti éti yeká ké? Yé mmū yweka achí ane bájwítí yí ndū nnyén Pōl? ¹⁴ Nkáká Mandem bé mbíkí jwiti yé mmū yweka ébhíkí fǎét chí Kríspōs ne Gáyōs. ¹⁵ Yé mmu yweka ápú kwáy ye berem bé menjwítí bhé ndū nnyén ena bé māmbák bakoŋo bha. ¹⁶ Mhm, njwítí nyaka nkwō Stefánas ne eket eyi enkem. Mbíkí riní bé njwítí yé mmu achák. ¹⁷ Kristo abhíkí tó mé bejwiti bho. Ató mé chí bé ngátí nókó bo Mbok Ndíndí. Ne mpú sōt chí neríníndak enen bō mmik ne sérwōrényu bégháti bho Mbok

Nd́ndí mbonyune mbíkí yáŋ bé betanǎ newú enén Yesu ndú ekotákátí mémbák ndéndem.

Yesu chí betanǎ Mandem ne nerij́ndak Mandem

18 Nd́nǐ sayri bé mbok newú Yesu ndú ekotákátí chí echĩnti ntá bō abhen báchí ndú mbi newú. Ke ntá yesé bō Mandem ápeme, séghò betanǎ Mandem ndú newú Yesu. 19 Ekátí Mandem éghàti bhesé be Mandem árem be, “Chòŋ ríchonti nerij́ndak enen barij́ndak ne kebon̄ eken bō abhen báchi mbō mmu ane ághò menyin̄ chi ndu ékírísú.”

20 Ndú échí nó, nerij́ikepi enen barij́ndak néchí fá? Batǎŋó bebhé Moses bárij́i yi? Bō mmik abhen bákóŋ békem epáítí báchí kpík bō agha? Mandem atǎŋ bé nerij́ndak enen bō mmik néchí ndéndeme ndak. 21 Mandem mmu árij́i yéntiki enyin̄ abhíkí ka bé bō mmik mánsót chí ndyere kebon̄ ekap mándinj́i yí. Yí arem bé ápeme chí bō abhen máńoko Mbok Nd́ndí ané bhesé séghàti bhò, yéndu mbok bho básòt Mbok Nd́ndí chí mbō echĩnti. 22 Mbok Mandem áchí mbō epǎndak ntá bo Israel ndú báyan̄ béghò erin̄ ené efú amfay ke mánoko bé Mbok Nd́ndí áchí tetep. Bō Grik mánoko chí enyin̄ ené ékò ndóŋ ámót ne nerij́ndak enap. 23 Ke séghàti bho chí bé báway Kristo ndú ekotákátí. Ne mbok yó ákú batí bō Israel átáká amem. Ne bo abhen bápú bo Israel básòt yó chí mbō echĩnti. 24 Ke bō abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi mpoknkem, yé chí bo Israel, yé chí bo abhen bápú bo Israel, bárij́i bé amæt Yesu Kristo ké bo bághò betanǎ Mandem ne nerij́ndak Mandem. 25 Nkaysi Mandem ane bakwǎŋwan̄ básòt bé chí epǎndak, chí nerij́ndak enén néyá tontó néchá nerij́ndak enen bō mmik. Ne betik Mandem ebhen bo básòt bé bépú yenyin̄, bébhǎŋ betanǎ ebhen béyá béchá betanǎ bō mmik.

26 Bǎma, báké ghokontik menyú bo be báchí nyaka mpok Mandem ábhinj́i bhe. Puyé beyá bhéka ké bachí barij́ndak ndú neyin̄i ane bō mmik. Puyé beyá bhéka ké báchí nyaka maném bo, ne puyé beyá bhéka ké báfú nyaka ndú besáyri manéréket. 27 Mbǎŋ Mandem ké áyábhé bo abhen bápú barij́ndak besí bō mmik bé mámbák bǎbhi. Aká nó bé ntíanwóp ámbák ne bō abhen básòt mmæt eyap mbō barij́ndak. Ayap nkwo bō abhen bábhíkí bhǎŋ betanǎ besí bō mmik bé ntíanwóp ámbák ne bō abhen bábhǎŋó betanǎ. 28 Mandem ayap nkwo ndéndémé bho abhen bō mmik bábyak mbō be bápú yenyin̄. Aká nó bé menyin̄ ebhen bō mmik bákáysí bé bō ké bébhǎŋ menwǎp béké pere bhák yenyin̄. 29 Ndú échí nó, yé mmu apú kwáy bépanyu besí Mandem. 30 Mandem aywintí ké ákú bé máńkwáy bébhát mmæt ne Yesu Kristo. Yí ké apet ákú be Yesu ányé bhe nerij́ndak enén tetep, ne éti Yesu ké Mandem ásré be mbō bō abhen báchí chák besí bhi. Aká besé sémbák pépép, bakwap tí. Yesu ré ké ákú bé séndóp chí bo Mandem ne achye nepém ení békú besé séké pere bhák ndú kesémé bebá. 31 Éti eyo, ké échí mbō enyú básinj́i amem Ekátí Mandem be, “Mmú ane áyan̄ bépanyu, ámpányu chí éti enyin̄ ene Mandem Acha ákú.”

2

Pǎl ághati bho éti Kristo mmu ágú ndú ekotákátí

1 Bǎma, mpok ntwo awu ntá yeaka, mbíkí twó béghàti bhe Eyǎŋ Mandem mbō mmu ane ábhǎŋó sérwǎrenyu, ne mbíkí twó mbō mmú ane achí ndinj́ndak.

2 Mpok nchí awu, nká nti ena bé mpú yáŋ ndinj́i enyin̄ echak, ébhíkífuet chí

berem eti Yesu Kristo ne, sayri sayri eti newu enen yi agu amfay ekotakati. ³ Ntwə nyaka awu ene ye betan bepú ne me ne mbón beyä becháy, ngwet noko gbagbagbak. ⁴ Ne mpú sot nyaka chi nerinjindak enen bö mmik ndu betan, ngati noko bhe Mbok Ndindí ndu nchi nu beka mänókó. Efónó Bedyere ké asóre betan ebhi áká mángó bé enyij ene séghati bhe échí tetep. ⁵ Eyo étón bé puyé nerinjindak enen bö mmik ke néká bábhónó neka ne Yesu. Chi betan Mandem.

Nerinjindak Mandem

⁶ Ye nó, mpok séchí ne bo abhen mánán báséné ndü mbi Mandem, séghati bhó chí menyij ebhén béchye bhó nerinjindak, ke puyé nerinjindak eken bö mmik. Ne épú bhák enyü nerinjindak enén bö abhen bábhónó betan fá amik, betan ebhen befære fæet. ⁷ Nerinjindak enén né séghati bho chí enén néfù ntá Mandem. Néchí bhésé bhésé enyu ene bö bábhíki rinji nyaka nó. Te ndü mpok ane mmik ábhíki re bho, Mandem anán aghókó nyaka nó abhure ntá yesé ndu békwák besé sémbón kenókó. ⁸ Bö abhen bábhónó betan fá amik bábhíki rinji nyaka yényij eti nerinjindak Mandem enen. Mbó bárinji nyaka eti nerinjindak Mandem enen mbá bábhíki gó Acha ywese mmu ábhónó kenókó kenkem ndü ekotakati. ⁹ Eti eyo ké básinji amem Ekáti Mandem be, “Menyij ebhen ye mmu ábhíki kaysi bé chon mémfakari wáwák, bö ké Mandem átónji ábhuré ntá bö abhen bákon yi.”

¹⁰ Mandem áká séndinji menyij ebhen. Efónó Bedyere mmu yi áto ké áká séndinji bhó. Efónó Bedyere arinji yéntiki enyij, arinji ye chí menyij ebhén béchí te amem ntá Mandem. ¹¹ Ndiere efónó mmu ke ékwáy bérinji nkaysi ane áchí yi anti, mmu achák apú kwáy bérinji yó. Enyu eyo ké échí ne Mandem, ndiere Efónó Bedyere ké arinji nkaysi ane áchí Mandem anti. ¹² Ne Mandem áchyé bhesé chí Efónó yi yimbón, puyé chí efónó ene éfú fá amik. Mandem ato bhesé Efónó yi be Efónó yi ankwak sendinji beríti menyij ebhen yi áchyé bhesé eti berinti ebhi. ¹³ Echí ye be mpok séghati bho menyij ebhen Mandem áchyé bhesé, sépú ka no chi ne nerinjindak enen néfú ntá bakwánwan. Efónó Mandem ké áká sendinji menyij ebhen sérém. Ne séghati menyij ebhen béyinjí Efónó Mandem chi ntá bo abhen Efónó Mandem achi ne bhó. ¹⁴ Mmu ane Efónó Mandem apu ne yi, apú kway bebhón akabhé menyij ebhen befú ntá Efónó Mandem. Apú kway berinji bhó, ne bebhak chí epöndak ntá yi, mbonyune ndiere Efónó Mandem ké áká mmu andinji bhó. ¹⁵ Mmu ane Efónó Mandem achi ne yi, ákwáy berinji menyij ebhen menkem, ke bö abhen Efónó Mandem apu ne bhó, bápú kwáy berinji menyij ebhen mmu ane Efónó Mandem achi ne yi áká. ¹⁶ Echí mbo enyü básinji amem Ekáti Mandem be, “Agha ákwáy bérinji enyij ene échí anti Mandem Acha? Agha ákwáy béchyé yi maníé?” Ke mbák chí bhesé bo bho Efónó Mandem áchí ne bhesé, sébhón enyü nti enén Yesu Kristo áchyé bhesé.

3

Akóre áchí néntí bakonjo Yesu

¹ Bóma, mpok nchí awu ne bhe, mpú kwáy nyaka beghati bhe menyij mbo mmu ane arém kepi ntá bo abhen Efónó Mandem achi ne bhó. Mbón nyaka beghati bhe menyij chí mbo mmu ane arém kepi ntá bo abhen mánókó Eyon Mandem, ke bákonjo chí nepém enen fá amik mbonyune báchí nyaka mbo bo

abhen bábhúét amō ndū nepém eneka mbō bakoŋo Kristo. ² Mbōŋ yé bédik nyaka be chí ne nébhi, puyé ne nenyié mbōŋ mbōnyune bábhíkí re kwáy nyaka bo abhen mānyíe nenyié mbōŋ. Kpátě echōŋ bábhíkí re kwáy bo abhen mānyíe nenyié mbōŋ. ³ Bábhúét chí māmbo mbōnyune nkaysi yeká abhúét chí ndū menyinjí mmik. Bábhōŋ mpabhamík ne bati. Bágwà ne bati. Eyo épú tōŋ nó bé nkaysi yeká abhúét chí ndū menyinjí mmikí ne? Chí enyu eyo. ⁴ Mbák mbək ayeká bárēm chí bé bákōŋo chí mé Pōl, báchák mándeme nōkō chí bé bákōŋo Apólos, nó étōŋ bé báchí chí mbō bō mmikí ne.

⁵ Apólos achí kpík agha? Me Pōl nchí agha? Besé séchí chí bō betok abhen Mandem átó be sénkú mánókó Yesu. Yéntiki mmu ywesé ákú chí ebhi betik ebhén Mandem áchyé yí ánkú. ⁶ Mpi erítí mbwót amem bati yeka, Apólos amiákátí manyiep aré. Ke Mandem ké ákú mbwót ángó. ⁷ Mmu ane ápi mbwót ne mmu ane ámyákati manyiep aré bápú yényiŋ, Mandem mmu ákú mbwót ángó ké ákú yéntiki enyiŋ. ⁸ Mmu ane ápi mbwót ne mmu ane ámyákati manyiep aré báchí enyu émót, mbōnyune bákú chí enyiŋ éré émót. Mandem ákap yéntiki mmu wap békōŋo ebhi betik ebhén yí ákú. ⁹ Séchēm amō ndū betik Mandem. Ne báchí mbō nki Mandem, ane sékú betik amem, bápét bábhak mbō eket ene Mandem áté.

¹⁰ Mandem achyé mé akap, mbo betik awu ntá yeká mbō esáyri nte beket, ngoko nebhúérémik bétée eket sayri, ne néne, mmu achák áte eket aré. Ke yé agha ane áté eket ndū nebhúéréket eno, abhōŋ bésót mpok, ante yo sáyri. ¹¹ Yesu Kristo ké achí nebhúéréket enén bábhōŋó bétée eket aré. Ne yí ké achí nebhúéréket enén bághókó bábhúré. Yé nebhúéréket néchák népú enen mmu ákway béghóko. ¹² Mbək bho básót pú ne silbha ne batay ŋaŋaŋ bétée eket ndū nebhúéréket eno. Báchák básót menok ne táko ane nnya ényie ne táko ane nnya ébhure aré ndu bétée eket ndū nebhúéréket eno. ¹³ Ke ewak ene Yesu ápétnsem fá amik, betik ebhen yéntiki nte-beket ákú bífú kponoroŋ. Ewak eyo, Mandem ákú ngó ántōŋ enyū betik ebhén yéntiki mmu béchí. ¹⁴ Mbák ngó ábhíkí sōŋ betik ebhén mmu ákú ndū nebhúéréket eno, chōŋ Mandem ankap yí ndū betik ebhi. ¹⁵ Ke mmu ane ngó ásōŋó betik ebhén yí ákú ndū nebhúéréket eno, ábhōŋ chí ménémé. Mandem ápeme enyū nte-beket wu, ke ábhák chí mbō mmu ane áróbhé chí mandú bésōŋo amem eket, ke anōne, afú, eket ésōŋó kurukotok.

¹⁶ Bé bakoŋo Yesu báriŋí sayri bé báchí mbō ekerákap Mandem ne bé Efóŋo Mandem achí ne bhe. ¹⁷ Mbák mmu ánhōŋtí ekerákap Mandem, chōŋ Mandem ánaŋa yí. Mandem ánaŋa yí mbōnyune ekeré Mandem ébhōŋ bebhak chí ntá yí aywíntí, ne be bakoŋo Yesu bachí ekerákap Mandem eyo.

¹⁸ Dō ká bérwó mmuet yeka! Mbák ye mmū yweka akáysí bé achí ndiŋindak békōŋo nkaysi bō mmik, éri yí ánjibhírí ámbák mbō mmu ane ábhíkí riŋi yényiŋ ntá bō mmik. Chōŋ eyo énkwak yí ambak ndiŋindak, békōŋo nkaysi Mandem. ¹⁹ Nchí ghati bhe nó ne ntí be enyiŋ ené bō mmik básót mbō neriníndak chí echinŋti besí Mandem. Echí nkúbhé mbō enyū básinŋí amem Ekáti Mandem be, “Mbək bo bákáysí bé báchí bariníndak. Ke nkúbhé neriníndak enap ké Mandem ásót bédép bō amik.” ²⁰ Ndū nebhuet achák amem Ekáti Mandem, básin be, “Enyiŋ ené bō mmik bákáysí bé chí neriníndak, épú yényiŋ besí Mandem.” ²¹ Yé mmū yweka áké pá yé nnyu éti bō abhen Mandem átó mankwák yi. Bábhōŋ bérinŋí bé yéntiki mmu ane Mandem áchyé bhe, achyé ntá yeká mankem, ne yéntiki enyiŋ ené Mandem áchyé bhe, échí chí ntá yéntiki mmū yweka. ²² Mandem ato bhe batōŋ mbō me Pōl, ne Apólos ne Pita bé

sénkwák bhe. Mandem aghókó mmik be ánkwák bhe. Yéntiki enyiy ené éfákari ne bhe ndú nepém enen, ne yé chi ndú mpok ane mmu águ ékwák be. Yéntiki enyiy ené echi néne ne yé chi ene étwò ambi étwò be chi ne beri. Menkem chi ebheka. ²³ Ke Kristo ke abhøj bhe. Ne Mandem ke abhøj Kristo.

4

Bõnto Kristo

¹ Měyán mǎnsót me ne Apólos mbò bõ betok Yesu Kristo. Mandem achyé bhese tetep ywi ane áchí bhésé bhésé bé sénkú bo mǎnjwimem. ² Enyiy ené échí aré chí be mübetik ane báfyé yí enyiy awó bé ánkém sayri, abhøj betøj chi-betik aywi bé yí achí mmü tetep. ³ Ke mbák chí mé, yéntiki enyiy ené bǎrém éti ya, eyo épú chyé me esøjori anti, yé chí bé bo bǎchák ké báyan bǎrém enyü mmü betok menchi. Membøj mpú kwáy bǎrém be nchi ésayri mübetok, ne mpú kwáy bǎrém be nchi ébépti mübetok. ⁴ Mpú ghó yé bekwéné ebhén béchi ne membøj. Ke eyo ébhíki tøj bé mbíki bhøj bekwéné, Acha aywinti ké átàn mé, puyé chí membøj. ⁵ Ebhíki rí yé bé mmu ántàn nti ené mpok ábhíki re kwáy. Nywop Yesu ápètnsem, chøj anku yéntiki enyiy ené échí amem ejuri néne émfú kponorøj. Mpok yo, chøj anku yéntiki nkaysi ane áchí mmu anti amfú kponorøj. Mpok eyo chøj Mandem ambiti yéntiki mmu békøjø ebhi betik ebhen yi áká.

⁶ Bõma, menyiy ebhen né mǎghati bhe béyini me ne Apólos. Nti achí be mǎngók enyiy aré, ndu békøjø chí enyiy ené básini amem Ekáti Mandem. Ebhíki rí bé mǎmpányu éti mbók bõbatí, mǎmbyaka nkó bǎchák. ⁷ Wó mmu ópanyu, agha ághátí wó bé óchá bo bǎchák? Mmu yweká ane ábhøjø enyiy ené puyé Mandem ké áchyé yí yó, chí agha? Mbák Mandem ke áchyé yéntiki enyiy ene yéntiki mmu yweká ábhøjø, ndáká yí bǎpanyu mbò bé menyiy ebhén bǎbhøjø, bǎbhøjø chí ndú betanj ebheka?

⁸ Pú bǎrém be mǎnǎn bǎbhøjø yéntiki enyiy? Mǎnǎn bǎjwí ne akap ane Éfójø Bedyere áchyé bhó! Bǎkwen bafó, yéndu sépú bafó. Ke enyiy ene mǎyan chi be mǎmbák bafó tetep ndú baraka Mandem be bese bõnto Yesu nkwo sémbák bafó ne bhe. ⁹ Echí mbò be Mandem áká besé bõnto Yesu sémbák bõ abhen bǎchókó nnet nenti bõnkwo mankem. Séchí mbò bõ abhen bǎré ká ebépti ndak, manyé ákwén bhó, bǎpóko ye bho bérøj bewayé besí bo mankem, besí bõ mmik ne besí bǎángel. ¹⁰ Besé bõnto séchí bechijti bho ndú séchíe bapém yesé ntá Kristo, ke be bachí barijindak ndú bǎbháre mmuet ne Yesu. Séchí mbò bõ abhen Mandem ábhíki chyé bhó betanj, ke be bǎbhøjø betanj. Bo bǎchyé be kenókó, ke bǎwayé bhésé wáy. ¹¹ Kpátě echøj, séchí bo nsay ne nchebhe manyiep menyü ne nden befye amuet. Séchí bõ mantem, ne eket ené mmu ywese ábhijni bé eyi épú. ¹² Séperé bhøj menyíe sǎnǎn sékpot nsónti ndu beku betik ne amó. Mpok bo básòkoti bhésé, sǎnik chí mmuet bé Mandem ánjét bhó. Ne mpok bo bǎchyé bhésé esøjori, sékèp chí nti. ¹³ Mpok bo bǎrém bebépti menyiy éti yesé, sékème bhó chí ne eyøjø ekøj. Séröp chí kebi besí bõ mmik. Kpát tǎ echøj, séröp chí mbò menyijni ebhen manyó beto ndú ebhwóré menyijni.

¹⁴ Mpú sijn be menyiy ebhen chí ndu beku ntíanwop ánkém bé éti menyiy ebhen báku. Nchi sijn chí béchyé be maníe mbonyone bachí bõbha abhen nkøjø tontó. ¹⁵ Yé bǎbhøjø chí beyá bo bǎchák abhen bátøj be menyiy éti Kristo, bǎbhøjø chí chi amot. Bǎbhøjø chí chi amot mbonyune be bho bǎbháre mmuet ne Yesu Kristo néne, me ké ntwó ngátí nyaka bhé Mbok Ndáindi ke

mānókó. ¹⁶ Mēnikmæet ntá yeka bé mānkónó epīη eyá mbō enyū mmó ákōη epīη í étáyí. ¹⁷ Eti eyo ké nchí tó bé Tímōti mmu áchí mōwa ndū ábháré mmæet ne Acha mbō me. Nkōη yí tontó, ne achí mmú tetep. Nchí tó yí be antwō antik be enyū nepēm ena, mbō mmú Yesu Kristo nchí, nkúbhé mbō enyū mētōη bōnkwo yēntiki ebhak.

¹⁸ Ndíní be mbok eyeka bāpānyu mbōnyune bākaysi be mpú pere kway bētōw begħo bhe. ¹⁹ Ke mbák chí nkaysi Mandem, chōη ntwō awu mandú mpok. Ne nnāη nchwōp awu, chōη membōη ndíní mbák bō abhen bápā nó nyu báchí chí bō nyu wúwú, ne mbák betan Mandem béchí ne bhó tetep. chōη ndíní. ²⁰ Nchí rem nó ne ntí be bāriηi bé Mandem achí ne mmu mbō Mfō aywi chí mbák betan Mandem béchí ne yí ndū nepēm eni. Epú wenti chí ndū erítí eyōηnyu yóyó. ²¹ Enyīη ene bāyāη chí ene? Bāyāη ntwō awu chí ne ékpá awó, ke chí ne eyōη petii betōη be nkōη be tetep?

5

Báké ka mmu ane abhónó epō epīη ámbak ne bhe

¹ Cháá! Bághátí mé epúsí ené échí néntí eneká. Ne enyū epúsí ene, yē chí bō abhen bābhíkí noko Mandem bápú kwáy béká be émbák ndū nkwo wap. Mmu áre bhare ne ngoré étáyí ná? ² Ne māmpa nōkō chí nyu? Pú enyīη ene bābhónó bébhak chí ndū nedí-kebhō? Bābhōη béfere mmu ane ákú eyo enyū epōndak ndū nkwo yweka. ³ Yēndu mpú awu ne bhe besí ne besí, nchí ne bhe mbōnyune ntí ena néchí awu ne bhe. Ne nnāη mkpōt nnyé mmu ane ákú awu ndak, ⁴ ndū nnyén Yesu Kristo Acha, ne nchí bhák ne bhe ndū nkaysi ya mpok bāchem ndu bechye Mandem kenókó. Chōη betan Yesu Acha ywese mémbak nkwo ne bhe. ⁵ Fíé ká mmu ane ákú awu ndak awó Satan, bé ánychōηtí mmæet yí. Anāη ambak awó Satan, chōη Satan anchōηti mmæet eyi. Kū ka enyu eyo ne manō yweka, be Mandem ampeme efónó eyi ndū nywōp enen Yesu Acha ápētsem.

⁶ Ndaká yí bāpānyu? Bābhíkí riηi bé mandú yis ane báfyé ndu fláwa ane bábáy ndu béghan pōpōf, ákū fláwa amwōt ke? ⁷ Feré yé ka bebú bhō amæet, bé béké go mentaka ndū nkwo yweka. Feré ká bebú ebhō bé yēntiki mmú yweka ambak pépép ne ntí nemōt. Díní ká be newú Yesu ndū ekotákátí nékū bakoηo Yesu bārōp chí pépép besí Mandem. Yí Kristo, achí mbō mōnkwōmen ane bo Israel básōt nyaka manchye mbō akap ntá Mandem ndū mpok ane mányie Epā Nekīηi. ⁸ Sēndó ye yēntiki enyū bebú, bé bebú béké gó ménjwí ndū nkwo aywesé. Sēnkú nókó chí beri, sēnkoηo nōkō mbi Mandem ne ntí nemōt. Chōη eyo énkū sémbak mbō bret ane kebhoη yis ane bo mányie nyaka mpok Epā Nekīηi. Enyu eyo ké besé nkwo sébhónó ményie Epā Nekīηi mbō bō tetep abhen bapu ápú ne bhó.

⁹ Ndū ekátí ene njāmbi ntō bhe, ngátí bhé be báké bhōη yēnyīη beka ne bo abhen bákū barak epúsí. ¹⁰ Mpú rem chí eti bō abhen bápú bakoηo Yesu, yē báchí chí bo epúsí, yē chí bō abhen báfyé amík ndū menyīη bo báchák, yē bāghēp, yē chí bo abhen bābhónó bōmandem béchák. Mpú rem eti bō mmík mbōnyune mbák mmu ándém bé apú chem mmæet ne bhó, abhōη béró mmiki ne. ¹¹ Enyīη ene nsīηí nyaka beka be mándíní chí bé báké bhōη yēnyīη beka ne mmu ane árēm be yí achí nkoηo Yesu, yē no, ankū nōkō menyīη mbō barak epúsí, ne béfyé amík ndū menyīη bo báchák, ne bebhoη bōmandem báchák, ne berem bebéptí menyīη eti bo báchák, ne yē chí bebhak nyūmém, ne beghep aghēp. Yē chí nenyié, báké nyié ne enyū mmu wu. ¹² Mbíkí bhōη betan bétāη bō

abhen bápú bakonjo Yesu. Bābhōj bétāj chí batĩ bō nkwo abhen bākà bebēpti menyij mbō ebhen. ¹³ Mandem kē ábhōjō betāj bétāj bo nefi, ne chōj yí antāj bō. Ke embāk chí bhe bō nkwo Yesu, manká mbō enyū Ekāti Mandem ērēm be, “Bābhōj bēfēre mmu ane ákà bebú ndū nkwo yweká.”

6

Ebhíki rí beka manyé ne nti mmū nkwo

¹ Ekò ná ke mmu yweká ansot ndak andok besí batāj manyé abhen bápú bakonjo Yesu mpok yí ábhōj ndak ne nti mmū Mandem, ené yí ábhōjō berōj ntā bati bo Mandem? ² Bē bābhíki riñi be ewak émót, chōj bo Mandem mántāj bō mmik ke? Mbák bābhōj betāj bō mmik ewak émót, bōbekpíkiri abhen bāchí nēntí eneká kē bápú kway bétāj kē? ³ Bābhíki riñi bē ewak émót, chōj bese bo Mandem séntāj bōángel? Bāru bekpíkiri abhen bābhōj ne bati ndū nepém enén fá amik kē bāchá be bétāj? ⁴ Mbák yē mmū yweka abhōj menyū bekpíkiri ebhō, áké sot bō besí bo abhen bābhíki bhōj kenókó besí bōnkwo Yesu bē mántāj bō. ⁵ Nchí rem nō bē ntānwōp ánkém bē. Yē ndiñindak apú ndū nkwo yweká ane ákwāy ményúre bo nkwo abhen bābhōjō ekpíkiri ne bati ke? ⁶ Cháá! Mmu Mandem ánká manyé ne nti, bē bo Mandem mándok mánte besí bo abhen bābhíki noko Yesu Kristo mántāj bō?

⁷ Mbōj beka manyé ne nti, étōj bē mánāj bākwen ndū mbi Mandem. Mmu ánká bekwéné ebhén nti áká yí, nō éber ke? Mmu ányíe wō nsem amot, eyō énkū yi? ⁸ Ne be bābhōj bākà bati bekwéné, mānyie nōkō batĩ bō nkwo nsem amot.

⁹ Bābhíki riñi be yē ewak, Mandem apú bhák Mfō ntā bō abhen bápú chak ke? Mmu áké rwo mmuet. Yē agha ane ákà barak epusi, yē agha ane ákōjō bōmandem bachak, ne bakwené berwōp, ne yēntiki mbakanem ane ákà kebharé ne nti mbakanem ne yēntiki ngoré ane ákà kebharé ne nti ngoré, ¹⁰ ne yē agha ane ághēp aghēp, ne yē agha ane áchí nyūmém, ne yē agha ane árem bebēpti menyij eti bo bāchá, ne yē agha ane áchí ngēp ntántāj, menyū bo bhō mankem bápú kway bebhak ndū nkwo bho abhen Mandem achi Mfō wap. ¹¹ Ne nkúbhé enyu eyō kē mbok yeká bāchí nyaka. Ke nēne, Efōjō Bedyere anāj aso bebú bhēka aféré, akū bē mámbák bo Mandem. Ne eti enyij ené Yesu Kristo Acha áká, Efōjō Bedyere akū nkwo bē be mámbák chak besí Mandem.

Mandem achyē bhesé mmuet bē sēnchle yí kenókó ne yo

¹² Mmu ákwāy bérēm be, “Mbōj ngāngāj beka yēntiki enyij ené nkōjō.” Echí tetep, ke échí nkwo tetep bē puyē yēntiki enyij kē ékwāy bēkwák bhe. Mbōj ngāngāj beka yēntiki enyij. Ke enyij ené mēbhák nsem anten eyi épú. ¹³ Mmu achák ákwāy bérēm be, “Mandem aghókó nenyíe chí bē mányíe mámfyé menie, aghoko menie bē nenyíe nemfuet are ke nēnchwe mmu amuet.” Echí tetep, ke ewak émót, Mandem ákū be menie bēképere bhak, nenyíe nkwo képere bhák. Mandem abhíki ghoko mmuet nkwo chí ndū barak epusi. Aghókó mmuet yesé chí bē sēnkōjō Yesu Acha ne yó. Ne yí Yesu Acha kē achyē bhesé menyij ebhen bēkwák mmuet eyese embak sayri. ¹⁴ Mandem áká nyaka Yesu apetnsem ndū nepém, ne ndū betāj ebhi, chōj ankū besé nkwo sēmpetnsem ndū nepém ne mmuet ekō.

¹⁵ Bābhíki riñi bē nkwo Kristo mankem chí mmuet Kristo? Eri yē bē mmu ánsót mmuet ane áchí epókōmuet Kristo anchye ntā ngoré-nekō? Wawák! ¹⁶ Bābhíki riñi bē mmu ane áchéme mmuet ne ngoré-nekō, arōp chí mmuet amot ne yi? Echí enyu eyō mbōnyune Ekāti Mandem eghati bhese be, “Bō bati apay,

bārɔp chí mmũ amot.” ¹⁷ Ke mmu ane ábháré mmuet ne Yesu Acha, ábhón nkaysi amot ne yi.

¹⁸ Báké bhón yēnyīn bekũ ne barak epúsí! Bébú béchák menkem ebhén mmu ákà bébhíkí bhón ndak ne mmuet mmu. Ke mmu ane ákà barak epúsí, áchōnti chí mmuet eyi yimbōn. ¹⁹ Bábhíkí rīnī bé mmuet eyeka chí ekerákap Mandem ené Efónó Bedyere áchōkò aré? Mandem achyé bé Efónó Bedyere bé ámbák ne bhe, néne, bārɔp chí bo Mandem. Bāpet bāpu ndũ mmuet eyeka. ²⁰ Mandem aku be ne beyā nkáp, bābhōn yé bechye yi kenókó ne mmuet eyeka.

7

Menyīn ebhen sébhónó bérīnī ɛti nebhay

¹ Nchí yán bégháti be ɛti menyīn ebhen bābhébhé me ndũ ekáti ené bāsīnī. Nká ne bhe bé érí mmu ánhókó kebháy ngoré. ² Ke tēndu beyā bo abhen bābhíkí bhōn nebhay bābhōn mamō bekũ epúsí, yēntiki mbakanem abhōn bebhay ngoré anchōkò ne yí, ne yēntiki ngoré ámbōn aywi nném anchōkò ne yi. ³ Nném abhōn béchye mmuet nta ngoré ywi, ne ngoré abhōn bechye mmuet nta nném, mbō enyu éyán. ⁴ Ebhōn bebhak nō mbōnyune puyé ngoré ké ábhónó mmuet eyi, chí nném. Ne puyé nném ke ábhónó mmuet eyi, chí ngoré. ⁵ Ngoré ne nném báké kan ye bati kebharé, ebhíkifuet ndũ mpok ane báká eyōn emot be báyan béchwé ndũ neníkímmuet ntá Mandem. Mpok yō ánán ámfuét, bābhōn bepet bechem mmuet, be Satan áké rwo bhe mánkwén ndũ nemō ndũ bāpú kway bekem mmuet.

⁶ Mpú rem nō chí béfyé bé ebhé bé bābhōn bekũ nō, nchí chye be chí maníé, ⁷ be yēntiki mmu ámbák ndũ mmuet eyi kebhōn ngoré mbō me, ke yēntiki mmu abhōn aywi akap ane Mandem áchye yi. Achyé mbok akap bēbhōn nebhay, achye báchák chí akap béchókò ndũ mmuet eyap kebháy nebhay.

⁸ Ntá bō abhen bābhíkí bhōn nebhay, ne mánkwésé, nchí rem be mándóp mmuérímmuet ayap mbō me. ⁹ Ke mbák mbak bho báchí ndũ nkwo ywéká abhen bāpú kwáy békem mmuet, éri bé mámbón nebhay. Éri bé bō mámbón nebhay echa bechókò nō, ekwaká kebharé éndu nōkò bhō anti.

¹⁰ Néne, nchí fyé ebhé ntá yēntiki mmu ane ábhónó nebhay, ne ebhé ene éfú chí ntá mbōn Yesu Acha. Ngoré abhíkí bhón béró nném ndũ nebhay. ¹¹ Ke mbák ngoré aró nném, abhōn béchókò ndũ mmuet eyi, kebháy mmu achák. Mbák épú nō, ámpétnsem ntá nném aywi. Mbakanem nkwo abhíkí bhón béró ngoré ywi ndũ nebhay.

¹² Enyīn ené mēghati bhe néne éyīnī yēntiki mmu ane ábháy ngoré ane ápú nkoŋo Yesu, ne membōn ké nchí ghati bhe yó, ébhíkí fú chí ntá Yesu Acha. Yēntiki múnkwō ane ábhónó ngoré ane ábhíkí noko Yesu, ke ngoré wu akōn béchókò ne yí, nném áké rō yí ndũ nebhay. ¹³ Ne mbák ngoré ane ásíkí nti ne Yesu abhōn nném ane ápú nkoŋo Yesu, ke nném akōn béchókò ne yí, ngoré wu áké rō yí ndũ nebhay. ¹⁴ Ntí achí bé nepém ngoré ane achí nkoŋo Kristo nekway bekũ nném ambak mmũ Mandem. Ne nepém nném ane achí nkoŋo Kristo nekway bekũ ngoré ywi ambak mmũ Mandem. Mbō épú nō, mbú bō bhēka bāpú kwáy bebhak bo Mandem. Ke ndũ échí nō, Mandem àsòt bōbhap mambak bōbhi. ¹⁵ Ke mbák mmu ane ápú nkoŋo Yesu, yé chí mbakanem, yé chí ngoré, áyán béró nti, mándó yí ándók. Embák nō, ebhé Mandem épú kém yé chí ngoré, yé chí mbakanem, mbōnyune Mandem apú yán yēnyīn ene énsónórí nti móywi amem. ¹⁶ Bē baghoré abhen bachí bakoŋo Yesu, baríní

ná mbák ʒti eyeká ke Mandem ákwáy bépéme maném abhēka abhen bábhíki noko Mandem? Ne be babhakanem abhen bachí bakonjo Yesu, baríni ná bé ʒti yeká Mandem ákwáy bépéme baghōré bhēka abhen bábhíki noko Mandem?

Yēntiki mmu abhōj bēbhare nepém eni mbō mmu Mandem

¹⁷ Enyiŋ ene bábhōjō berini chí be yēntiki mmu abhōj bēbhare nepém eni mbō enyū Mandem áyàn yí ambak. Ené ké échi ebhé ené nchí chyē bōnkwo mankem yēntiki ebhak. ¹⁸ Mbák mánáj básyep nyaka mmu ke Mandem ábhini yí, áké nu bebhak mbō mmu ane bábhíki syep yí. Ne mbák mmu achí ane Mandem ábhini yí ene bábhíki re syep yí, áké nu bé mánsiép yí bekonjo epin ene bo Israel. ¹⁹ Nchí rem nó mbōnyune yē básyép mmu yē bábhíki syep, eyō épú kwak ndū yē mbi. Nném enyiŋ chí bēbhare bebhé Mandem. ²⁰ Yēntiki mmu yweká ándóp enyū yí áchí nyaka mpok Mandem ábhini yí ámbák nkonjo Yesu. ²¹ Mbák ʒchí nyaka chí nsem mpok Mandem ábhini wó, eyō éké ʒhōri nti ene amem. Mbák ʒbhōj mbi beka bé ʒké pere bhák nsem, dók ambi. ²² Báké ghōkontik be nsem ane Mandem ábhini apet apú nsem besí Mandem. Mbōnyune abhat mmæt ne Yesu Acha, ne apet apú ndū kesemé bebú. Ne mmu ane apú nsem fá amik, ndū Mandem abhini yí, arōp chí nsem Yesu Kristo. ²³ Mandem aku bhe ne beyá nkáp aféré ndū kesem. Bárōp chí basem Yesu Kristo. Báképere ka ye mmæt eyeka basem ntá bō mmik. ²⁴ Bōma, éri ye bé yēntiki mmu yweká ándók ambi bebhak ndu nte ane yí áchí nyaka mpok Mandem ábhini yí.

Bakwáy bho ne mánkwésé

²⁵ Enyiŋ ené mēghati bhe néne éyini bakwáy bho ne mánkwésé. Puyé chí enyiŋ ené éfú ntá Yesu Acha. Nchí ghati bhe chí enyiŋ ené nkáysi. Ke bábhōj beghok mé mbōnyune nchí mmu ane nchí rem ndak mángók, ne nti bé Yesu Acha achí ne me. ²⁶ Béyini esōjōri ené échi ndū mpok ane, nchí rem bé mmu ane áchí ndū mmæt mmæt eyi, ámbák mbō enyū áchí. ²⁷ Mmu yweka ane ábhōjō ngōré, áké rō yí. Ane ábhíki bhōj ngōré, áké nu bēbháy ngōré. ²⁸ Ke mbák mmu yweká abhay ngōré, abhíki ka bebú. Ne mbák mōnkwen ngōré abhay nném, abhíki ka bebú. Ke diŋi ká bé bō abhen bábháy nebhay bábhōj beyá esōjōri fá amik, ne nchí yán chí beka be báké chwe ndū esōjōri. ²⁹ Bōma, enyiŋ ené mēyán mändini chí be manywōp ané Mandem áchyé bhesé ábhíki pere yá. Eyàn ye bé bēbhō néne, yēntiki mmu ane ábháy ngōré ámbák mbō mmu ane ábhíki bhōj ngōré. ³⁰ Ne bō abhen bachí ndū nedí kebho babhōj bebhák mbō bō abhen bápú ndū nedí kebho. Ne yēntiki mmu ane manák áchí ne yí, ámbák mbō mmu ane manák apú ne yí. Ne yēntiki mmu ane ákū menyiŋ, ámbák mbō mmu ane ábhíki bhōj menyiŋ. ³¹ Ne bo abhen bábhōjō enyiŋ beka ne menyiŋi mmik, báké noko menyiŋ ebho, mbōnyune mmiki ne áfæere faet ne menyiŋ ebhi menkem.

³² Mbíki yán be māmboj menyiŋ ebhen besōjōri bati yeka amem. Mmū ane ábhíki bháy ngōré, afyé nti ndu beka betik Acha Yesu, ne ákaysi beká chí menyiŋ ebhen beka Mandem ambōj manák ne yí. ³³ Ke nkaysi mmu ane ábháy ngōré ábhák chí ndū menyiŋi mmik. Ayan beka chí menyiŋ ebhen beka ngōré ywi ámbōj manák ne yí. ³⁴ Mmu wu ábhōj ye chí bati apáy. Mōnkwen ngōré ne baghōré bachak abhen bábhíki bhōj manem bafyé nti chí ndū betik Acha Yesu. Yēntiki mmu wap áyan béchye nti ne mmæt nkem chí ntá Mandem. Ke

nkaysi ngoré ane ábháy nném, ábhák chí ndü menyiñ mmák, ne áyán beka chí menyiñ ebhén béka nném aywi ambəñ mañák ne yi. ³⁵ Nchí rem menyiñ ebhen ndu bekwak bhe, puyé chí ndu bechet bhé mbi. Nchí yañ chí bekwak mánkó ndü mbi ané achí chak ne be yěntiki mmü yweka anka betik Acha ne nti nemət.

³⁶ Béyíñi mmü ane átí bebhay ngoré, mbák aghə be abhəñ bebhay ngoré ndü beyá ekwak béchí yi anti ne apu kway bekem mmuet, ne mpok áfuet, éri bé ámbáy ngoré. Bebá bepu are. ³⁷ Ke mbák mbəñ mbakanem aka nti eni bé yí apú pere bháy ngoré ane yí átí, ne ákwáy bekém mmuet, nó aka sayri ndü ábhíkí bháy ngoré. ³⁸ Echí yé bé mmu ane ábháy ngoré ane yí átí, aka sayri. Ke mmu ane áchókó kebháý ngoré, aka enyiñ ené érí échá. ³⁹ Ngoré abhəñ bebháý ne nném aywi te ndiere newú. Ke mbák nném agu, abhəñ ngəngan bəbháy yěntiki mmu achák ane yí ákəñó. Ke mmu wu abhəñ bebhak chí mmu ane áchí nkoñ Yesu Acha. ⁴⁰ Ke ndü nkáysí ya, eri echa be ngoré ane nném éywi ágú anchəko enyo eyo, yi ke bhay nném. Ne me nnókó bé Éfəñó Mandem ké áchyé mé nkaysi ane.

8

Nenyié mandem nse

¹ Néne, béyíñi enyiñ ené básíñi éti nenyié bəmandem nse, enyiñ ené mbəñó bégháti bhe chí be échí tetep mbə enyü bärémé be, “Besé mankem séríñi enyiñ.” Ke enyü neríñi enə nékə mmu anjoñ nəkə mmuet. Enyiñ ené échyé bə nkwo Yesu bétán chí ekəñ. ² Mmu ane ákaysi bé aríñi, átəñ chí bé abhíkí riñi menyiñ ebhen Mandem áyən yí ándíñi. ³ Ke mmü ane akəñ Mandem ke Mandem aríñi mbə aywí mmu.

⁴ Béyíñi nenyié enen báchye ntá bəmandem nse, besé mankem séríñi bé mandem nsé apu yěnyiñ ne abhíkí bhəñ nepém. Mandem amət ke achí, achák apú. ⁵ Menyiñ béchí amfay, béchák béchí fá amik ebhén bə básət mbə bəmandém. Beyá menyiñ béchí enyuyə ne mbək bho básət bə mbə bafə bhap. ⁶ Ke ntá yese, séríñi be Mandem amət ke achí. Yí chí Eta ne yi ke ághókó yěntiki enyiñ. Aghókó bhesé be sémbák bəbhi. Yesu Kristo Acha achí nkwo chí amət. Mandem afueré ntá yi ke ághoko yěntiki enyiñ, ne nepém enese néfù chí ntá yi. ⁷ Ke yěndu séríñi bé mandem nsé abhíkí bhəñ nepém, mbək bho báchí ndü nkwo ywesé abhen bəbhíkí riñi nə. Mpok mányie nenyié mandem nsé, ébhək amem bati yap chí mbə be bəmandem nsé chí bəmandém abhen bəbhəñó nepém tetep. Ne ndü bəbhíkí re sene ndü mbi Mandem, bákaysi bé nenyié mandem nsé néchəñti bə besí Mandem. ⁸ Echí tetep bé nenyié népú kwáy beka besé sembák kékwót ne Mandem. Mbák sényie nenyié, eyo épú kwak bhesé. Ne mbák sébhíkí nyié nenyié, eyo épú kə bhesé yěnyiñ. ⁹ Bəbhəñ ngəngan ményie yěntiki enyiñ ené bəkəñó. Ke sət ka mpok bé bəké kə mmu ane ábhíkí re sene ndü mbi Mandem ánkwen ndü bebá éti enyiñ ene mányie. ¹⁰ Sénsət bé mmu ane ábhíkire sene ndü Eyəñ Mandem aghə wə mmu óríñi menyiñ ebhen ndü óchí amem eket mandem nsé ónyie nenyié. Wə óríñi bé eyo épú kə yěnyiñ. Ke ókaysi bé épú kə yi ánkwen ndü ntá ane menyie nenyié enen bachye ntá mandem nsé? Mbák émfákári nə, épú chəñti nti eni amem besí Mandem? ¹¹ Ne enyiñ ené wə mmu óríñi enyiñ óká, échəñti nepém mmu ane ábhíkí re sene ndü mbi Mandem. Ke óké ghəkəntik bé yí wu chí nti manə ane Kristo ágú éti yi nkwo. ¹² Diñi yeka bé, mbák mmu áká nti mmu nkwo bebá, anchəñti nti eni

enen nebhiiki re tan amem, nó ákú Kristo nkwò bebá. ¹³ Èti yo, mbák nenyíe enen ményíe nebhoj beka nti mmu nkwò ánkwen, choj mkpáik ndo menyie nnya ndu nepém ena, tēndu mpu yan beka nti mmu nkwò ankwen.

9

Betíkí munto Yesu ne enyū bābhōj békém yi

¹ Mbíkí bhōj betan beka yēntiki enyij ené méyān beka ke? Mpu munto Yesu Kristo? Mbíkí ghó Yesu Kristo Acha ywese ne amík ke? Pú betik ebhá ke beka bāchí bakojo Acha? ² Yē émbak chí bé bo bāchák bābhíkí ka bé nchí munto Yesu Kristo, be bāriní be nchí munto Yesu. Nebhat ane bābháré mmuet ne Yesu Acha, átān bé nchí munto ywi tetep. ³ Menyij ebhen mbōj bēghati bō abhen bārem be mēmpū munto Yesu chí be ⁴ besé bōnto sepū bo abhen sekway menyie, senyu menyij ebhen bāchyē wu bhese ēti betik ebhén sékà ke? ⁵ Besé sébhíkí bhōj ngāngan bebhay baghōré be yēntiki mmū ywese ánkó nókó ne ngōré ane achi nti mmu nkwò, mbō bōnnō Yesu Acha ne mbō Sēfas ne bōnto bachak? ⁶ Ke chí ndiere Banábas ne me ke séchí bōnto abhen sébhōj beka betik ne amó yesé ke sémbōj nenyíe ményíe? ⁷ Ntiki mmu ábhák ntémé nenu ke kechyē yí nkáp ne menyij bēchák? Ntiki mmu ábhōn nki ke yí kebhoj betan besót nenyíe enen yí áféré aré anyie? Ntiki nchiki mpōj abhíkí bhōj betan ményū nébhí mpōj?

⁸ Enyij ene ndémé puyé chí nkaysi bō mmik. Pú enyij éré émot ke ebhé Mandem éréme? ⁹ Ne básij ndū bebhé Moses be, “Mpok ane mpōj ákú betik ebhi, bābhíkí bhōj bēgwót nnyu ywi bé áké nyíe mbwōt ane yo áyati be amfu ndu bekwōp.” Mandem arem enyij ene chí ēti mpōj ke? ¹⁰ Pú Mandem arem enyij ene chí ēti yesé? Tetep, básij yó amem Ekāti Mandem chí ēti yesé mbonyune éri bé mmu ane ákwáná nki ne mmu ane áféré nenyíe ebhi mámbáká nti bé bāchyē bō enap nenyíe, ndū enen bō bāféré ebhi. ¹¹ Séghátí bhe Eyoj Mandem mbō mmu àpí mbwōt ebhi. Ebep be bé bho bābhōn nsáy ndū betik ebhese mánchyē bhese nenyíe ne menyij bechak ke? ¹² Mbák bāchyē bo bāchák nenyíe, pú besé sébhōj betan bēbhēp be menyij écha bo bachak abho?

Yē nō, sébhíkí bhēp be menyij mbō enyu sébhōj bebhep. Séká yēntiki enyū esōjōri. Eyo éri ntá yesé échá béku enyij ené ékwāy bechet be mbi beyinj Mbok Ndíndí Kristo. ¹³ Bābhíkí rinj bé bō abhen bākú betik amem ekerákāp Mandem, nenyíe enap nēfū chí aré? Ne bō abhen bāwāy nnya ené bo bātō ne yó mbō akap, bābhōn nenyíe ndu nnya ené bō bāwāy? ¹⁴ Echí enyu émot mbonyu Yesu Acha areme be, “Nenyíe mmu ane ághāti Mbok Ndíndí nébhōj bēfū ntá bo abhen Mbok Ndíndí ane yi aghati bho áyēt bhō.”

¹⁵ Yēndu échí nó, mbíkí rem bé mánkwák me ne yēnyij. Ne mpú síj ekāti ene ndu béku mántó me menyij. Echí sayri be ngú esōjōri échá me bebhep bé menyij. Mbíkí yān yē mmu ankā nképerē dep awó anti be méghāti bho Mbok Ndíndí nkebhēp bō mánkwák me. ¹⁶ Puyé bēghátí bho Mbok Ndíndí, ke ákú me mpányu, mbonyune eyo chí betik ebhén Mandem areme be mēmbōj beka. Ne mbák mbíkí ghati bho Mbok Ndíndí, ébep ntá ya éncha! ¹⁷ Mbō mēmbōj ké njābhé betik ebhen, mbá éri bé bo mánchyē mé akap ndū betik ebhá. Ke mēkú chí betik ebhén Mandem ayabhe me, afyé bhó amōya, ne mbōj beka bhō. ¹⁸ Nsáy ya achi yé bé yi ndū betik ebhen? Nsáy ya achí chí manjāk amen mbōj

bégháti bho Mbok Ndíndí ndéndem, nke yán nsáy ane ngati Eyōn Mandem ábhōjó bébhōj.

¹⁹ Mmu ane nchí nsem nta yi apú. Yé nò, membōn nk₄ mmuét eya nsem ntá yéntiki mmu ndü nchí yan békwák beyá bo mántwó ntá Yesu Acha. ²⁰ Mpok nchí ne bo Israel, nchí bhák mb₄ mmu Israel ndü nchí nu békwák bhó mánsíkinti ne Yesu. Mpok nchí bhák ne bō abhen bákōjō bebhé Moses, nchí bhák bō bhō yéndu mpú anten bebhé Moses, ndü nchí nu beka bō mántwó ntá Yesu Acha. ²¹ Mpok nchí bhak ne bō abhen bápú bo Israel nchí k₄ menyin chí mb₄ mmu ane ápú kōjō bebhé Moses, ndü nchí nu békwák bō mántwó ntá Yesu Acha. Ene ébhíkí tōj bé mpú bh₄ere bebhé Mandem. Ebhé Yesu Kristo achye ké nchí kōjō. ²² Mpok nchí bhák ne bō abhen bábhíkí re sene ndü mbi Mandem, nchí bhak mb₄ bhó ndü nchí nu békwák bō mántwó ntá Yesu Acha. Nk₄ bebhak yéntiki enyin ntá bō mankem, ndü nchí nu bébhōj yéntiki mbi békwák bō mántwó ntá Yesu Acha, yi ámpémé bhó. ²³ Nchí k₄ menyin ebhen menkem chí bé Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ántáká mbānkem, ne bé Mandem ánjet mé nk₄ ne beri ebhen bo abhen bákōjō Mbok Ndíndí bábhōj.

²⁴ Báké ghokantik be mpok bejet ntiet, beyá bo bájjet, ke ndiere mmu ane ájéré áchá bati ké ábhōj akap. Nchí ghati ye bhe bé mamfyé betan bejet ntiet enyu ene bákway bébhōj akap. ²⁵ Yéntiki mmu ane átonji mmuét ndu bejet ntiet ene bébhōj akap, ákem mmuét ndü yéntiki enyin. Bák₄ n₄ ndu bebhōj akap ane átát ánhōjti. Ke akap ané sénü bebhōj, chí akap ane ábhak mpoknkem. ²⁶ Éti y₄ ké nchí jet téé bérōj ndü ngwenti. Mpú mb₄ mmu ane áté bédép ékwót ne ntí, ke and₄ yí, andep nk₄ chí mbáép. ²⁷ Ke nchí den mmuét ne yéntiki enyü esōjri be mbōj mbi bekem mmuét ndü yéntiki enyin. Nchí yan be ndü ngwenti, Mandem ake r₄ me ansem, me mmu ngati bho Mbok Ndíndí, ansot bo báchá.

10

Sot ka mpok ne enyin ene éfákári nyaka ne bo Israel

¹ Bōma, mbíkí yan mángókōntik enyin ene éfákári nyaka ne bachĩmbi bhese mpok bákò ne Moses amem baso. Mandem ak₄ ekpókó nebhan ékúti bho, Manyu Chu ak₄ere bebhe bepáy bákó amik bápé bārók ebhe échá. ² Ebhák chí mb₄ bájwítí bhó amem nebhan ne amem Manyu, bé mámbat mmuét ne Moses münti wap. ³ Bó mankem béré nyié nkúbhé nenyié maknkay enén néfù ntá Mandem. ⁴ Ne b₄ mankem mányü nkúbhé manyiep maknkay amen áfù ntá Mandem. Nkúbhé manyiep méré ké b₄ mányü mbōnyune manyiep amen áfú ndü setárebhé esén sékò nyaka ne bho ké mányü. Ne setárebhé eso sébhák Kristo. ⁵ Yéndu bágħó menyin ebh₄ n₄ Mandem ákú ntá yap, beyá ebhap béré k₄ chí menyin ebhen beka Mandem ámbé nti ne bhó. Éti y₄, beyá bhap bágú amem baso, berene bhap bérōp aré, mbāj ne mban.

⁶ Menyin ebhen béfákári nyaka ne bachĩmbi bhese chí bé ménsémtí nókó bhese be séké ŋwaka bek₄ bebéptí menyin mb₄ b₄. ⁷ Ne báké kōjō bōmandem nsé mb₄ enyü mb₄k eyap bák₄ nyaka, nkúbhé mb₄ enyu básíní amem Ekáti Mandem be, “Bo báchók₄ ndü epa mányie, mányü, báfáte bábhēn bep₄ babhen épúsí.” ⁸ Sébhíkí bhōj béchwé ndü barak épúsí mb₄ enyü mb₄k eyap bák₄ nyaka, éká nk₄ bo esa nsem érat (23000) ndü nk₄ wap bágú ndü nywōp némót. ⁹ Sébhíkí bhōj mémó Acha mb₄ enyü mb₄k eyap bák₄ nyaka, éká Mandem ató nnyó, ne nnyó ere waytí b₄. ¹⁰ Ne séké bhak bō enywintí mb₄ enyü mb₄k eyap báchí nyaka, éká ángel newú anaja bho. ¹¹ Menyin ebhen menkem,

ebhén békákári nyaka ntá bo Israel, béchí chí beríj ntá bo bácháák. Ke ntá yese, básíj menyíj ebhen be ménsémtí nókó bhese bé yéntiki mmu ánsót mpok néne, ené ngwenti mmik aróbhe kekwoť. ¹² Yéntiki mmu ane ákáyási bé atéé sayri, ánsót ye mpok bé áké kwén. ¹³ Ke díj ká be yéntiki nemó enen nétéméri mmu yweka, chí enyú nemó enén nénáj nétéméri bo bácháák nkwo. Mandem apú nókó bebhare bariep amí, ne apú kwáy beró yé nemó néntwó ntá mmu yweka enen netanja necha yi. Mpok nemó nétwó ntá mmu yweka, Mandem átɔj yi mbi bé yi ántanj ancha nemó eno, ante kpírí ke kwén.

¹⁴ Abhen ekɔj, ndú échí nó, báké fyé yé amó ndú barak mandem nsé. ¹⁵ Báchí bɔ abhen bábhóń kebon. Bé bábhɔj máńjíní begħo mbák enyíj éné mérém épú tetep. ¹⁶ Mpok sényíe nenyíe Acha, sésót nkóp mmem sénchye bakak ntá Mandem, besé mankem sényú. Nékú ane sékú nó, pú séchém mmuet ne bati ndú manɔj Kristo? Ne mpok sébókoti brét sényíe, pú séchém mmuet ne bati ndú mmuet Kristo? ¹⁷ Ekpókó brét émot ke échí. Yéndu besé séyá, séchí mmuet amot, mbonyune besé mankem sényíe chí brét ére amot. ¹⁸ Yíní ká bo Israel, báwáy nnya máńchye mbó akap ntá Mandem. Pú bo mankem abhen mányíe nnya yó báchém mmuet ne Mandem amfay efeme akap ndú akabhe wu? ¹⁹ Mbɔj enyíj ené méyánj beku máńdíj chí yí? Chí bé mandem nsé ané bɔ abhen bábhíkí ríj Mandem báchyé akap nta yi abhɔj betanj ke? Ke chí bé nnya ené báchyé mbó akap ntá mandem nsé echa nnya échák? ²⁰ Wáwák! Enyíj ene méyánj beku máńdíj chí be akap ané bɔ abhen bábhíkí ríj Mandem báchyé, báchyé chí ntá befónó bebúbebu, puyé chí ntá Mandem. Ne mpú yánj máńchém mmuet ne befónó bebúbebu. ²¹ Bápú kwáy besot nkóp Acha máńjibhiri mmuet mányú nokó mmém befónó bebúbebu. Ne bábhiki bhɔj ményíe nenyíe Acha, máńjibhiri mmuet mányíe nokó nenyíe befónó bebúbebu. ²² Kwáé! Báyanj beku bebéntí Mandem mémbák ne bhese mbó enyú bo Israel bákú nyaka? Bákáyási bé sétanj séchá Mandem ké?

²³ Bărém bé bábhɔj nganganj beku yéntiki enyíj. Ke puyé yéntiki enyíj ké ékwák mmu. Ne bărém bé bábhɔj nganganj beku yéntiki enyíj, ke puyé yéntiki enyíj ké ékwák mmu ántánj ndú barak Mandem. ²⁴ Yé mmú yweka áké kú enyíj ené ékwák yí aywíntí. Mmu yweká aperé ká enyíj, ánkú chí enyíj ené ékwák bo bácháák nkwo.

²⁵ Bákway ményíe yéntiki nnya ane bátí esié, kebhep mbák chí nnya ane báchyé mbó akap ntá njó fú. Ebhíkí ri be máńkú enyíj ené échɔnti bati yeka amem. ²⁶ Nchí rem nó mbonyune básíj amem Ekáti Mandem be, “Mandem ké ábhóń mmik, ne menyíj menkem ebhén béchí aré.” ²⁷ Mbák mmu ane apú nkońo Yesu ámbíní mmu yweká eket eyi ndú nenyíe, ne mmu wu anka bérónj, ánánj ándók, ányíe yéntiki enyíj ené bábhúré yí besí. Aké bhep mbák chí nenyíe enen báchyé mbó akap ntá njofú. Ebhíkí ri be yi ankú enyíj ene ekway bechɔnti nti eni amem. ²⁸ Ke mbák bághátí wó be, “Nenyíe enen chí nenyíe mandem nsé”, kényíe nó. Nékway béchɔnti nti mmu wu amem. ²⁹ Mpú rem nó chí éti nti mmu yweká. Nchí rem chí éti nti mmu achák wu. Mmu ákwáy bérém be, “Ndaká yí enyíj ené échɔnti nti mmu achák amem ébhóńj békanj me beku enyíj ené mbɔj nganganj ndú mmuet eya?” ³⁰ Mbák méchyé Mandem bakak ke nnyíe nenyíe ndaká yí mmu ábhóńj béchɔnti nnyén ena? ³¹ Nchí ghati ye bhe be yé mmú yweka ányíe chí nenyíe, yé enyíj ké yí ányú, abhɔj beku yó enyu ené bo bághó máńchye Mandem kenókó. ³² Yéntiki mmú yweka abhɔj bebhare nepém eni enyu ené nepú chye mmu ácháák esɔjori ndú eni nepém, Yé chí mmu Israel, yé chí mmu ane apú mmu Israel, ne yé chí bɔ nkwo Mandem.

33 Membroj nchí kə enyu yə. Nchí nu chí bé yěntiki mmu ámbəj manjá k ne yěntiki enyij ené mékə. Mpú kə chí enyij ene membroj nkónj ne ené érí ntá ya. Menyij ebhen bérí ntá bo bachak kě mékə, mbonyune nchí yan bə mántwə ntá Mandem be yi ampeme bho.

11

1 Njókó ká epin eya, mbə enyü məjə̀kə epinjí Kristo.

Enyü bo babhəj bəbhak ndü mpok nenikimuet

2 Nchí bití bhe tontó bé bākaysi me ndü yěntiki enyij ne bākəjə sayri menyij ebhen ntónj bhe. 3 Ke enyij échí ené məyən mändinjí. Kristo achí münti yěntiki mbakanem, mbakanem achí münti ngoré aywi, ne Mandem achí münti Kristo. 4 Mbakanem ane yě əník chí mmuet yě əghati chí bho menyij ebhen bəfú ntá Mandem, mbák əkə nə ntí kúti, nə apú chye Kristo münti ywi kenókó. 5 Ne ngoré ane, yě əník chí mmuet yě əghati chí bho menyij ebhen bəfú ntá Mandem, mbák əkə nə kekuti ntí, nə apu chye münti ywi kenókó, ne achí enyumət mbə ngoré ane amú ntí. 6 Mbák ngoré apú yan bekuti ntí, amkpik andək mamu wu. Ke təndu məmu ntí chí enyinjí ntianwəp ntá ngoré abhəj yé bekuti ntí. 7 Mbakanem abhíkí bhəj békuti ntí ndü mpok nenikimuet təndu Mandem əghókó mbakanem be ámbák mbə yimbəj ndü beyə babhi. Mbakanem abhəj bekú bo mangó menwəp Mandem, ke ngoré átəj chí menwəp ebhen nném ywi. 8 Bə bərinjí bé mbakanem abhíkí fú ntá ngoré, ngoré kě afú ntá mbakanem. 9 Ne Mandem abhíkí ghoko mbakanem ətí ngoré, ke aghókó ngoré ətí mbakanem. 10 Ndu échí nó, ngoré abhəj bekuti ntí ywi mbə erij betəj be yí achí anten nném ywi, mbonyune bə́angel báyinji. 11 Yəndu echi nə, besé bo sébháre muet ne Acha sérinjí bé ngoré apú ndü muet eyi, achí antené mbakanem. Ne mbakanem apú ndü muet eyi, achí antené ngoré. 12 Échí enyu eyə mbonyune, ngoré afú chí amuet mbakanem. Ke nəne, ngoré ke abhe mbakanem. Ne báké ghəkəntik be menyij menkem bəfú chí ntá Mandem. 13 Bə babhəj mǎngati me ndak ane: échí sayri be ngoré əníkmuet ntá Mandem nenti bənkwə kekuti ntí? 14 Bekəjə enyu ené Mandem əghókó menyij, be babhəj bəbhíkí rinjí bé eróri emene chí enyij ntianwəp nta mbakanem? 15 Ke ngoré, eróri emene ékwəy ne yí tontó. Ékwəy ne yí mbonyune Mandem achyé yí emenəntí be émbák mbə nden ane ngoré akuti ntí ne yə. 16 Yěntiki mmu ane ayən bekem epúti ndü ndak ane, andinjí bé besé bənto Yesu ne batəj Eyəj Mandem ne bənkwə Mandem bachak, sébhíkí pəre bhəj yěnyij échák bərem.

Enyü sébhəj mənyie nenyie Acha

(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

17 Ke bəyinj menyij ebhen məyən beghati bhe nəne, mpú bití bhe mbonyune mpok ane bəchem nebhuet amət ndu menikmuet ntá Mandem bəpú kə nə chí ndu bəghókó, bəchənti chənti. 18 Enyinjí mbi ené mbəjə bərem echi be: Bəghátí me be mpok bəchemti mbə bə nkwə, bəkəre mmuet ndü bakwə, mǎnkem nəkə epúti ne bati. Ne nnókó bé tetep achí ndü enyij ené bəghátí mé. 19 Eri mbəj be ákóré ámbák néntí eneká ndu beka mǎngó bə abhen bəkəjə Yesu ne ntí némət. 20 Mpok ane bəchem nebhuet amət, puyé chí nenyie Acha kě mənyie. 21 Nchí rem nó mbonyune mpok bəchem ebhak émət, yěntiki mmu əwene chí

mányie eni nenyíé, kenon batí bõnkwo. Eyo ênkù be mbòk yeka manchòka nsay, ené báchák mányie, mányu, mánkwen. ²² Kwáé! Bábhíkí bhón beket ebhen mányie mányú aré ke? Báyan̄ bényak chí bõ nkwo Mandem mánychye bõ abhen eyap epú ntíanwóp ke? Báyan̄ ngátí bhe be yi eti ndak ane? Báyan̄ be mbítí bhe ké? Nse. Mpu kwáy bébiti bhe wáwák!

²³ Mpu kwáy bébiti bhe mbonyune enyin̄ ené Acha ághátí mé kē ngátí bhé nkwo. Echí bé ndũ nkúbhé beti ebhén bátí yi, asot ekpokó bret, ²⁴ achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti ekpokó bret eyo anchye nõkò ntá bakojo bhí andeme nõkò be, “Né chí mmæt eya ane mēchye eti yeká. Kù nõkó ká enyu ené ndu bétik me.” ²⁵ Mánáná nõkó mányie nenyíé, asot nkóp ne mmēm amem, achye bakak ntá Mandem nkúbhé mbò enyũ yí ákù ne nenyíé, abho béchye yēntiki mmu wap andeme nõkò be, “Né chí nku nkò ane Mandem ányú ne bõ mmik eti newú ena. Yēntiki mpok ane mányu mmem ndu nkóp ane kù ka nó ndu bétik me.” ²⁶ Ene étõn bé kpate mpok ane Acha ápètnsem, yēntiki mpok ane mányie bret ane, mányú mmēm amem, bághati bo bé yi agu nyaka ndu bépeme bhesé. ²⁷ Ndu echí nõ, yē agha ane ányie nenyíé Acha, ansot nkóp ayi anyu ené apú chye yí kenókó, enyũ mmu wu ákù be bá mbonyune yí asòt mmæt Acha ne manon̄ ami mbò eráká ndak. ²⁸ Yēntiki mmu abhõn yé béchák nti eni ke ansot bret ne nkóp Acha. ²⁹ Yē agha ane ányie nenyíé Acha, ansot nkóp ayi ené yí ábhíkí kaysi béchye mmæt Acha kenókó, chõn Mandem antemsi yí. ³⁰ Eti eyo kē beyá bheka mámè, báchák kepere bhõn betan̄, ne abhénéfú bágu. ³¹ Ke mbák besé babhõn séchák mmæt, Mandem apú tán bhesé. ³² Ke mbák Acha átàn bhesé, áchye bhesé ntémsi ndu ményúre bhesé bé ewak ene Mandem átàn bõ mmik, áké temsi bhesé nkwo. ³³ Bõma, mpok ane báchemti be mányie nenyíé ekõn ke mányie nenyíé Acha, bo abhen báyámbi, bábhõn menon̄ batí. ³⁴ Mbák nsay ánu mmũ, ánjámbi ányie nenyíé eket eyi, bé mpok báchémé nebhuet amot, báké kù Mandem ámbé nti. Béyinjí barak áchák, chõn membõn ntwó awu nchyé bhe maníé enyũ babhõnõ beka.

12

Menyú akap ane Efónó Bedyere áchyè

¹ Bõma, néne, beyinjí menyú akap ane Efónó Bedyere áchyè, mbíkí yan̄ mámbák ndũ ejuri. ² Bärinjí be mpok ane bábhíkí re bho bérinjí baraká Mandem, bo bákù nyaka máném ebhí ndũ beyá menyú, mánychye nõkò kenókó ntá bõmandem abhen bápú rem kepi. ³ Nchí yan̄ yé be mándinjí be mbák Efónó Mandem achí ne mmu, apú kwáy bérem ebábù eti Yesu Kristo. Ne yé mmu apú kwáy bérem be Yesu chí Acha mbák Efónó Bedyere apú ne yi.

⁴ Akap ane bõ Mandem bábhõn achí menyú ne menyú, ke Efónó Mandem éré amot kē áchyè akap ankem. ⁵ Betik Yesu Acha ebhén bo Mandem bákway beka béchí menyú ne menyú ke Acha ere amot ke sékù betik ebhí. ⁶ Babhi achí menyú ne menyú ané Mandem ákù betik ndũ bapém ayesé, ke Mandem ére amot kē áchyè betan̄ ntá yēntiki mmu ndu beka menyin̄. ⁷ Chi bekwak bõnkwo kē Mandem áchyè akap ane átõn bé Efónó Bedyere achí ne mmu. ⁸ Ntá mmu amot, Efónó Bedyere áchye akap bechye maníé. Ntá mmu achak Efónó Bedyere anchye akap berem menyin̄ ebhen yi ákù yi andinjí. ⁹ Ntá mmu amot Efónó Bedyere áchye neka, ntá mmu achák anchye akap bebú bo mame. ¹⁰ Ntá mmu amot Efónó Bedyere áchye akap beka menyinjí maknkay, ntá achák anchye akap beghati bho menyin̄ ebhen befú ntá Mandem. Ntá mmu amot áchye akap berinjí Efónó Bedyere ne befónó bebábebe, ntá achák anchye akap berem

beyōjtōk ebhen yi abhíkí riñi, ne ntá anufú anchye akap ménéne enyiy ene mmu areme ndü eyōj etok ene yi abhíkí riñi. ¹¹ Nkúbhé Efónó Mandem amot ke achye akap ane ankem. Yí achye akap ntá yěntiki mmu mbō enyu yí áyāñ.

Mmuet nkwa abhōj bēpókómuet nyáná nyáná

¹² Sérinji be nkwanwan abhōj chí mmuet amot, ke bēpókómuet bechi nyáná nyáná. Yěndu bēpókómuet beyā, ndiere mmuet amot ke áchí. Enyu eyō ke échí ne Kristo. ¹³ Mbák yesé séchí bo Israel, báchák bápú bo Israel. Mbák yesé séchí basem, báchák bápú basem. Ke bájwiti bhesé mankem chí ndü betan Efónó Bedyere éré amot, ne sérōp chí mmuet amot mbō mmu amot. *

¹⁴ Échí tetep bé mmuet nkwanwan abhíkí bhōj chí épókómuet émot. Abhōj beyā bēpókómuet. ¹⁵ Mbák ekak éndém be, “Těndu mpú awō, mpú épókómuet.” Eyō énkū be ekak éké bhak épókómuet ké? ¹⁶ Ne mbák atú ándem be, “Těndu mpú nyésé, mpú épókómuet”, eyō épú kū bé atú áke bhák épókómuet. ¹⁷ Mbák mmuet nkem achí chí nyésé, mmu ákwáy bēghok mban ná? Ne mbák mmuet nkem achí chí atú, mmu ákwáy bēghok eriep ná? ¹⁸ Ke mbō enyu échi, Mandem aghókó bēpókómuet menkem, akū be bō mémbak mmu amuet mbō enyū yi áyáná nyaka be mémbak. ¹⁹ Mbō bēpókómuet menkem béchí chí épókómuet émot, mbá mmuet nkwanwan áfu fá? ²⁰ Ke mbō enyu échi, bēpókómuet béyā, ke ndiere mmuet amot ke achí. ²¹ Nyésé mmu népú kwáy bēgháti awō be, “Mbíkí bhōj enyiy békū ne wō?” Ne ntí apu kway bēgháti bekak be, “Mbíkí bhōj yěnyiy békū ne wō.” ²² Enyiy ene serinji chí be mmu apú kway bebhak nepém mbák mámféré bēpókómuet ebhén bo bákáysí bé bébhíkí bhōj menwōp yi amuet. ²³ Ne bēpókómuet ebhén sékáysi bé bēpú yěnyiy, bō ké sere sot mpok békém. Ne bēpókómuet ebhén sébhése bé bo báké ghō ne amík, bō ke sékém sayri encha, ²⁴ bēpókómuet ebhen bēpú chye mmu ntíánwōp. Ke Mandem aghókó mmuet yesé enyu ene séchyé bēpókómuet ebhén bo bábhōj ntíánwōp ne bhō kenókó encha bēpókómuet béchák. ²⁵ Mandem aghókó mmuet nkwanwan enyu eyō be yěntiki épókómuet embak sayri ne bēpókómuet béchák. ²⁶ Mbák épókómuet émot éghok bebe, béchák menkem bēghok bebe, ne mbák báchyē épókómuet émot kenókó, béchák bébhōj manják ne yó.

²⁷ Bé bōnkwō mankem báchí mmuet Kristo ne yěntiki mmū yweka achí épókómuet Yesu. ²⁸ Ne Mandem afyé bo abhen babhónó akap menyu ne menyu ndü nkwo bakoño Yesu. Bō mbi chí abhen yi áchyé akap bebhak bōnto Yesu. Abhen bákōño chí bo abhen Mandem achye akap bēgháti bho menyiy ebhén befu ntá yi. Abhen bapet bákōño chí abhen yi áchyé akap bétōj bo Eyōj Mandem. Achyē báchák akap békū menyiyí maknkay, abhénéfú anchye akap bébu bōmame, báchák akap békwak bho. Achyē abhenefu akap bérinji bekem bo sayri. Achyē bachak akap berem beyōjtōk ebhén bábhíkí riñi. ²⁹ Bo mankem báchí bōnto ké? Bo mankem báchí baremé kepinti ké? Bo mankem báchí batōj Eyōj Mandem ké? Bo mankem bákū menyiyí maknkay ké? ³⁰ Bo mankem babhōj akap bébu bōmame ké? Bo mankem bábhónó akap berem beyōjtōk ebhén bábhíkí riñi ké? Bo mankem babhōj akap menene menyiy ebhen bārémé ndü beyōjtōk ebhen babhíkí riñi ké? ³¹ Ke fyé ká nti ndü bebhōj akap ane achak.

Néne, chónj ntōj be mbi ane árí áchá áchák ankem, be mánkōño chí wu.

* **12:13** Nkúbhé Efónó Bedyere éré ke Mandem achye bhesé.

13

Εκὼν εἷχα menyīn menkem

¹ Yē ndínjī berem chi beyōjótok menkem ne beyōjót bōángel nkwo, mbák mbíkí kōn bo, nó nchí chí mbō akánkánj ne njáné ené éyòj. ² Ne yē mbónj chí akap bégháti bho menyīn ebhén bífú ntá Mandem ne mbák ndínjī menyīn menkem, * yē chí menyīn Mandem ebhén bechí bhésé bhésé, ne mbák mbonj neka ne Mandem enyu ené mēkwáy bégháti njie ngo be, “Fá fá”, amfa, ke nke kōn bo, nō mpú yēnyīn. ³ Mbák nchyé menyīn ebhá menkem ntá bho, nchyé yē chí mmwét eya be mánsónj, ke nke kōn bo, eyo epu kwák me ndú yē mbi. ⁴ Mbák mmu akōn bo, ábhōn ekébhéntí ne bhō, áton bō berínti, apú bhōn mpabhamík ne bhō, ne apu pányu ne bhō. ⁵ Mbák mmu akōn bo apú yon mmwæt, apú ká barak ntíánwóp, apú yīnj chí ndiere mmwæt yi. Apú kaysi chí ndiere menyīn ebhén bekwak yimbōn, apú wakari bebent, apú fyē bo anti mbák báká yi bebá. ⁶ Mmu ane akōn bo apú bhōn manák mpok báká bebéptí menyīn, ábhōn manák mpok bo báká menyīn ebhén bechí chak. ⁷ Mmu ane akōn bo, apú ferē ntí ne bo abhen baká bebá, apú rō bífye ntí ne bo mpoknkem, apú rō bebhaka ntí be chōn Mandem anká yēntíkí enyīn embak sayri, ne áte kpírí ndú yēntíkí enyīn.

⁸ Ekōn ebhíkí bhōn ngwenti. Ke mbák chí akap beghati bho menyīn ebhen bífú nta Mandem, chōn wu ámfwæt. Chōn akap berem beyōjótok ebhen mmu abhíkí rīnjí ámay ne ané berīnjí menyīn ndú betan Efónó Bedyere áfæere fæet nkwo. ⁹ Néne, sérīnjí menyīn chí mbók mbók. Ne ségháti bho menyīn ebhen Mandem afyé bhese anti chí mbók mbók. ¹⁰ Ke mpok ane menyīn ebhen béjwí pōot bétwó, chōn ebhen bēchí mbók néne mémay. ¹¹ Mpok mbwæt mandu mmō, nchí rem nyaka kepí mbō māmbo, nkaysi nōkō barak mbō māmbo, ngō nōkō menyīn mbō māmbo. Ke mpok nnánj nchíkí, ndō baraká kēmbó. ¹² Néne, séghō menyīn chí bebherí bébhérí mbō be séyīnjí chí ékírísú ene echí bebherí bébhérí. Ke mpok yō ánkway, chōn séngó yēntíkí enyīn sayri ne amík. Néne, ndínjī menyīn chí mbók mbók, ke mpok yō ánkway, chōn ndínjī yēntíkí enyīn sayri nkúbhé mbō berú Mandem árīnjí me sayri.

¹³ Menyīn bechi berat ebhen bébhak mpoknkem. Menyīn ébhēre chí neka, nebhakántí, ne ekōn. Ke ndú menyīn ebhen berat, ene echa bechak menkem chí ekōn.

14

Akap berem kepínti ne ane beyōjótok

¹ Fíé ká ntí ndú bébhōn ekōn ne bho, māmbo beyá ekwak be Efónó Bedyere ányché be akap, sayri sayri, akap bégháti bho menyīn ebhen bífú ntá Mandem. ² Nchí rem nō mbōnyune mmu ane árēm beyōjótok ebhen yi abhíkí rīnjí, apú rem menyīn ntá bho, árēm chí ntá Mandem mbōnyune yē mmu apu jwimem ndú enyīn ene yi árēm. Árēm chí menyīn ebhen beyīnjí Mandem ne bechí bhésé bhésé, ndú betan Efónó Mandem. ³ Ke mmu ane ágháti bo menyīn ebhen bífú nta Mandem áchye bho betan, afyé bho ntí, ne áchye bho nepōptínti. ⁴ Mmú ane árēm beyōjótok ebhen yi ábhíkí rīnjí, áchye chí mmwæt yi betan. Ke mmu ane ágháti bho Eyoj Mandem áchye bati bōnkwo betan Mandem. ⁵ Nchí yan be be mánkem mándem beyōjótok ebhen bábhíkí rīnjí, ke sayri sayri, nchí

* 13:2 Fá, sénkónj enyu ene echi amem Today's English Version.

yaŋ māngati bho menyin ebhen Mandem afyé be anti. Mmu ane arēm menyin ebhen Mandem afyé yi anti achá ane arēm beyōjótak ebhen yi abhiki riŋi mbák mbōŋ mmu akabhé beyōjótak abhíkí néne enyinj ene yi arémé be enchye bo betan.

6 Bōma, mbák ntwó ntá yeka ndeme nōko chi beyōjótak ebhen mbíkí riŋi, chōŋ nkwaŋ be ná? Mbōŋ bekə māndinji enyinj ene Mandem ákə mēndínjí, ne menyin ebhen ndínjí ɛti Mandem, ne ebhén yi afyé me anti be ngati bho, ne mbōŋ betōŋ Eyōŋ eyi. 7 Mbák menyin ebhen bébhíkí bhōŋ nepém mbō mban béfé ne nekíŋ bébhíkí chye erítí eyōŋ, ná mmu ákway berinji nekway enen báfé ne mban, ne enén bákweŋ? 8 Ne mbák mmbá nenu ábhíkí chye eyōŋ sayri, agha ákway berinji be chi mmbá nenu, antonŋi mmuet bé ándók ebhīnenu? 9 Echi enyūmōt ne bhe. Mbák māndem enyinj ndū eyōjótak ene bābhíkí riŋi, bo bápú kway bejwimem. Ná bō bákway ye berinji enyinj ene bárēm? Ebhak ntá yap chi mbō be bārēm kepi ne mbáép, né épú bhōŋ ntí. 10 Beyōjótak beyá fá amik, ne béchi kekúrí kekúrí. Ne ye émōt epu ene bo abhen bárēm yō bápú ghok. 11 Ke mbák mbíkí riŋi eyōjótak ene mmu arēm, nchí bhak chi kenkō ntá yi, yí nkwo ambak chí kenkō ntá ya. 12 Nchí ghati ye bhe be, tēndu bābhōŋ beyá ekwak bébhōŋ akap ane Efōŋó Mandem áchye, fyé ká ntí tontó ndū akap ané ákwak bōnkwo mántan mandakō nōko chi ambi.

13 Mmu ane arēm eyōjótak ene yi ábhíkí riŋi, aníkmuet be Mandem áchye yi akap ménéné nta bho enyinj ene yi arēm ndū eyōjótak ene yi abhiki riŋi. 14 Nchí rem nō mbōnyune mbák nchí níkmuet ndū eyōjótak ene mbíkí riŋi, efōŋó eya ke énikmuet ené, ndū nkaysi ya, mpú jwimem ndū enyinj ene mérēm. 15 Chōŋ nkə ye yi? Chōŋ nník nōko mmuet ne efōŋó eya ne nnikmuet ne nkaysi ya nkwo. Chōŋ nkway nōko bakway ne efōŋó eya ne nkway nōko ne nkaysi ya nkwo. 16 Mbák épú nō, mbák mmu yweka ánikmuet bechye bakak ntá Mandem ndu efōŋó, ná mmu ane ábhíkí riŋi eyōjótak ene yi arēm ákway beka be, “Amen” ené yi ábhíkí jwimem? 17 Yé mmu áchye chyé erítí bakak ntá Mandem, nenikmuet enō nepú chye mmu achak betan. 18 Nkáká Mandem be, ndū betan Efōŋó Bedyere, ndem beyōjótak ebhen mbíkí riŋi ncha bhe mankem. 19 Yé nō, ndū nchemti bōnkwo, eri ntá ya, beghati bho menyin ne beyōŋ betay ebhen bo bāghōk mánjwimem, echa berem menyin ne beyōŋ ebhen beya becha nka bo yō ndū eyōjótak ene mbíkí riŋi.

20 Bōma báké bhak mámbō ndū nkaysi yeka. Bák ká mbō bo abhen babhuet amō ndu barak bebú, ke ndū nkaysi ayeka bák ká beséné bho. 21 Básin amem Ekáti Mandem be Acha arem be,

“Chōŋ nsōt bō betak bechak abhen bárēm beyōjótak ebhen bōbha bābhíkí riŋi ndem kepi ntá yap. Yé nō, bōbha bápú tá chōŋ batú beghok enyinj ene mérēm.”

22 Eyō étōŋ bhese be berem kepi ndū beyōjótak ebhen bo bābhíkí riŋi, chí erin ntá bo abhen babhiki noko Yesu Kristo, puyé ntá bo abhen mánoko. Ke akap beghati bho menyin ebhen béfú ntá Mandem, chí erin ntá bo abhen mánoko.

23 Mbák Nkwō Kristo ankem achem ndū nebhuet amōt ne yēntiki mmu ane achi amem arēm eyōjótak ene yi ábhíkí riŋi, ke émfakari be bo abhen bābhíkí bhōŋ akap wu ne bo abhen bābhíkí noko manchwe amem, bō bhō bapu rem be ebhokori ékem be? 24 Ke mbák bo mankem bárēm chí menyin ebhen béfú

ntá Mandem, ne mmu ane ábhíkí noko Yesu Kristo, ne yě chí ane ábhíkí rinji menyiy ebhen antwó anchwe, ághok enyiy ene bárem anjwimem anka be yi achi mmú bebá, ne menyiy ebhen yi ághókó mámbó betan yi. ²⁵ Enyiy ene yi ághókó éghati yi kponororō menyiy bhésé bhésé ebhen bechi yi anti, énká yi ankwen besí Mandem anchye yí kenókó, andem be, “Mandem achi ne be tetep!”

Enyü bebhak ndü nchemti yweka

²⁶ Bõma, enyiy ene bábhónó ye beka chi be, mpok báchéme nebhuet amot ndu menikmuet, mbák mmu amot achyé nekway, achak antón Eyoñ Mandem, anefu andem enyiy ene Mandem aka yi andinj, ne mbák achak andem kepi ndü eyonótok ene yi abhiki rinji, anefú ánéne yó ndü eyonómbon. Ká ká yéntiki enyiy embak ane echye bo mankem betan ndú baraka Mandem. ²⁷ Mbák bo báchí abhen bárem beyonótok ebhen bábhíkí rinji, eri bati apay, ne yé bati arat mandem. Ne bábhon berem menyiy mmú amot amot, ne mmú achak ambak ane ánene menyiy ebhen bárem. ²⁸ Ke mbák yé mmu apú menene ndü eyonómbon, yéntiki mmu ane ábhónó akap wu árchókó kpák amem echeme Nkwá Kristo, andem noko beyonótok ebhen yi ábhíkí rinji ne mmuet yi ne ntá Mandem. ²⁹ Bóbati apay, mbák epu nó, batí arat, mándem menyiy ebhen Mandem aghati bho, bachak mánde chak menyiy ebhen bó bárem. ³⁰ Ne mbák Mandem áká mmu ane achi chókó andinj enyiy ane bárem, ánkúsi kpák. ³¹ Bo abhen bárem menyiy ebhen béfú ntá Mandem bákway beka nó amot amot be bó mankem mángók enyiy ene Eyoñ Mandem érem be émfyé bho nti. ³² Bó abhen bábhónó akap berem menyiy ebhen béfú ntá Mandem bákway bekem mmuet manchókó kpák, be mándinj mpok ane bákway berem kepi. ³³ Mandem apu Mandem ebyok, áyàn sembōñ chí eyon emot ne kpák ndü nkwá yese.

Mbó enyu echí amem bakwó bho Mandem ankem, ³⁴ baghoré bábhon becheká kpák amem becheme bõnkwa. Bábhíkí bhon berem kepi. Bábhon beseptimuet mbó enyu ebhé Moses érem. ³⁵ Mbák enyiy echí ene bó báyan berinj, mámbep maném abhap anywóp. Echi enyiy ntiánwóp ntá ngoré berem kepi amem echémé bõnkwa. ³⁶ Kwae! Eyoñ Mandem ébho chí ntá yeka ke? Ke chí be ndiere ntá yeka ke yó échwóbhé? ³⁷ Mbák mmu akáysi be yi achi ndemekepinti, ne ye bé abhon akap ane Efónó Mandem achye yi, ándinj bé enyiy ene mēsij-ne ntá yeka chí enyiy ene Yesu Acha ághátí me nsij. ³⁸ Mbák mmu abhíkí ka be echí enyu eyo, báké ka yi nkwá.

³⁹ Bõma, bón ye ka beyá ekwak be Efónó Mandem áchyé bhe akap beghati bho menyiy ebhen béfú ntá Mandem, ne báké kán bo be báké rem beyonótok ebhen bábhíkí rinji. ⁴⁰ Bábhon beka yéntiki enyiy sayri ne ebyok ti.

15

Yesu apetnsem ndü nepém

¹ Bõma, nchí yan betik bhe éti Mbok Ndíndí ane ngátí nyaka bhe, bábhúre yó anti ne báté kpírí ndu yó. ² Mbok Ndíndí-ne ke Mandem ásot bereme bhe, mbák mándók ambi bekem yó ne betan. Mbák épú enyu eyo, nó mánnókó chí ndéndem.

³ Nném enyiy ene mēghati bhe mbó enyü bág hátí nyaka me nkwá chí be: Kristo agú nyaka éti bebá bhese mbó enyü Ekátí Mandem éremé nyaka be chon émfakari. ⁴ Bábhéme yi ne égháká nókó manywop arat, Mandem aka yí apetnsem ndü nepém mbó enyü Ekátí Mandem éremé nyaka be chon

émfakari. ⁵ Atón ye mm̄æt ntá Píta ne, ansem mpok, ntá bōnto bhi batí byo ne apay. ⁶ Atón ye mm̄æt ntá mp̄y bakoŋo bhi mpok am̄ot. Báyá bácha batí hōndret etay (500). Yēndu mb̄ok eyap mánáj bágú, beyá bhap bábhuēt nepém. ⁷ Abhesi ye ntá Jems ne, ansem mpok, ntá bōnto mankem. ⁸ Ndū ngwenti, abhesi ntá ya nkwo, mme mmu nchí mb̄o mm̄ō ane bábhé ndu mpok ane bábhíkí bhakanti be chōŋ mámbe yi. ⁹ Ndū nkwo bōnto Yesu, mme ke nchí ansem mankem, nke kwáy mmu ane bo bábh̄ñi be mūnto mbonyune mēchyè nyaka bōnkwo Mandem beyá esōŋori. ¹⁰ Ke ēti ber̄indu Mandem, nchí mmu ane nchí echōŋ, ne ber̄indu bhi ne me bépú nyaka ndéndem. Bépú nyaka ndéndem mbonyune nkú betik nchá yēntiki mūnto achak, yēndu epu chi ne betañ ebha ke ndū betañ Mandem ndū ber̄indu ebhi bechi ne me. ¹¹ Ndu echi nō, yē chí mme ke ngátí nyaka bhe Mbok Ndíndí, yē chí bōnto báchák, bese mankem séghàti bho chi nkúbhé Mbok Ndíndí ére ēti Yesu Kristo, ne yō ké be mánókó.

Bawú bábhōŋ bepetnsem ndū nepém

¹² Mbák Mbok Ndíndí ane séghàti bho achí be Kristo ápētnsem ndū nepém, ná ye mb̄ok yeka bákway berem be bawú bapu petnsem ndū nepém? ¹³ Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndū nepém, nó Kristo abhíkí petnsem ndū nepém. ¹⁴ Ne mbák Kristo abhíkí petnsem ndū nepém, nō menyīŋ ebhen séghàti bhe ēti yi bechi chi ndéndem ne neka eneka ne yi nechi chi ndéndem. ¹⁵ Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndū nepém, nō sése chí nsé ēti Mandem, ndu séghàti bho be Mandem ak̄a Kristo apētnsem ndū nepém. Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndū nepém, nō Mandem abhíkí k̄a Kristo ampētnsem ndū nepém ne nō neka enese nechi chi ndéndem. ¹⁶ Echí enyu yō mbonyune mbák bawú bapu petnsem ndū nepém, nō Mandem abhíkí k̄a nyaka Kristo ampētnsem ndū nepém. ¹⁷ Ne mbák Kristo abhíkí petnsem ndū nepém, nō neka enese nechi chi ndéndem, ne nō bebú ebheka bebhuēt be anti. ¹⁸ Mb̄o enyu yō ke echi, mb̄a bo abhen mánókó Kristo bāgu máném. ¹⁹ Mbák ndiere ēti nepém enen fá amik ke sébháká nti ne Kristo, nō ndū bō mmik mankem ebep ebhe yesé echa.

²⁰ Ke échí tetep be Mandem ak̄a Kristo apētnsem ndū nepém ndu betōŋ be chōŋ yí ank̄a bawú mámpētnsem ndū nepém. ²¹ Mb̄o enyū newú nefuéré ntá mmu am̄ot, ke nētów fá mmik, nō ke neperēnsem ndū nepém nkwo nefuere ntá mmu am̄ot ke nētów. ²² Nkúbhé mb̄o enyū bō bágú mbonyune bachi bebhárébhō Adam, nō ke Mandem ak̄a chōŋ bō mankem abhen bábharé mm̄æt ne Kristo mámpētnsem ndū nepém. ²³ Ke yēntiki mmu abhōŋ bepetnsem ndū nepém ndū mpok ane Mandem afyé. Kristo ke áyambí ápērnsem ndū nepém. Mpok yi apet átwó ké bōbhí bāpet chōŋ nsem ndū nepém. ²⁴ Mmik amay ye, Yesu Kristo ans̄ot awónem amfáy befōŋó ebhen bébhōŋó betañ amfáy bho, ans̄ot kefō eki anchye ntá Mandem mmu achi Etayi. ²⁵ Yesu abhōŋ bekem kefō kpáte Mandem ank̄a bōmpap abhi mámdap mb̄o en̄ok ene yi anyan̄a bekak amfay. ²⁶ Mūmpap ane Mandem ánan̄a chōŋ ndū ngwenti chí newú. ²⁷ Echí mb̄o enyū Ekátí Mandem érēm be, “Mandem afyé yēntiki enyīŋ anten yi.” Ke berem be, “Menyīŋ menkem béchí anten yi” abhíkí tōŋ be Mandem mmu afyé menyīŋ menkem anten Kristo ábhák nkwo anten yi. ²⁸ Ke mpok ane Mandem akú menyīŋ menkem mémbak anten Kristo ké

mbõñ Mósýwi afýé mmæet anten Mandem, mmu afýé yéñtiki enyiy anten yi, be Mandem aywíntí ambak Mfõ, ne yé mmu achak áké bhak mbõ Mandem.

²⁹ Mbák bawú bápú pètnsem chõñ ndü nepém, ntí ane bájwíti bho ndü ntí bo abhen bawú achi be yi? ³⁰ Mbák bawú bápú pètnsem ndü nepém, ntí ane séká newú mpoknkem achi be yi? ³¹ Bõma, nchí anyü newú mpoknkem. Nchí rem nã ntá yeka mbõnyune mēpānyu žti yeka ne ntí be betik Yesu Kristo Acha yese ebhen mékà béká báchi bõbhi. ³² Mpok nchí etok Efesos, mbõñ beyá esõõri ne bo abhen báchi are. Ntiki nsáy mébhõñ ndü nenu enén ménü enén nnü ne nnyábhí eyõ mbák bawú bapu pètnsem ndü nepém? Mbák bapu pètnsem ndü nepém, “Sényíé, sényú, mbõnyune mandú mpok ségu.” ³³ Báké rõ bo mándwõ bhe. “Ŭkõ ne ngép, óngép agher.” ³⁴ Bõñ nkaysi ane achi chak, mándõ bebá. Mbak ayeka bábhíkí riñi Mandem wáwák. Nchí rem nã be ntíánwõp ankem be.

Enyü mmæet ane bawú bápètnsem ne yõ

³⁵ Mmu akwáy bebher be, “Chõñ Mandem anka bawú mámpètnsem ndü nepém ná? Bápètnsem ne ntiki enyü mmæet?” ³⁶ Mbák mmu ámbép nó, nã achi echijímu! Bábhíkí riñi be, mmu ámpí mbwõt, mbák yõ abhíkí yambi angu, apú chak ángó? ³⁷ Ne enyiy ene mmu ápi, puyé chi nneré nchwi ne puyé nneré mbwõt achak, chi mónyese nchwi, mbák épú nã, mónyese mbwõt achák. ³⁸ Ke Mandem áchyé nyésé mbwõt enen bápí aywi mmæet ane nã néchak, néngo, nembõñ mbõ enyu yi átí bé émbák. Yéñtiki enyü mbwõt áfu amik ambõñ chí ayi enyü mmæet. ³⁹ Menyiy ebhen bébhõñõ nepém bebhõñ mmæet kekúrí kekúrí. Bakwãñwan bábhõñ ayap enyü mmæet, nnya ébhõñ eyap enyü mmæet, kenen kebhõñ eyap enyü mmæet, ne nsi ébhõñ eyap enyu mmæet. ⁴⁰ Mmæet menyiy ebhen bechi amfáy échi kekúrí ne mmæet menyiy ebhen bechi fá amik. Ne beri menyiy ebhen amfay béchi kekúrí ne beri menyiy ebhen fá amik. ⁴¹ Mmok abhõñ ebhi beri, ntan abhõñ ebhi beri, mambe abhõñ ebhap beri, ne mambe abhõñ beri kekúrí kekúrí.

⁴² Enyuõ ke ebhak mpok Mandem áka bawú mámpètnsem ndü nepém. Mmæet ngü ane bábhémé, áppõõ. Ke mpok yi ákã bawú mámpètnsem ndü nepém, mmæet nkwá ábhák chí ane ápú gu wáwák. ⁴³ Mpok bábhème mmu, ene yi ébèp ne apú bhõñ betan. Mpok Mandem áku bawú mámpètnsem ndü nepém, mmæet eyõ ári, ambõñ betan. ⁴⁴ Mpok bábhémé mmu, bábhème mmæet bõ mmik. Mpok Mandem áka bawú mámpètnsem ndü nepém, mmu ábhõñ chí enyü mmæet ene amfay. Mbák mmæet bõ mmik achi, nã mmæet ene amfay ebhõñ bebhak nkwo. ⁴⁵ Ekáti Mandem éghati bhese be, “Adam, mmu Mandem áyámbi aghoko, achí nyaka nkwanñwan ane achi nepém.” Ke Adam ane áfú ansem chí Efónó ne yi áchyé nepém. ⁴⁶ Puyé mmæet ane Efónó Mandem áchyé ke ayambi. Ané bõ mmik ke áyámbi, ke ane Efónó Mandem áchyé antwõ chõñ ansem mpok. ⁴⁷ Mandem aghókó mmü mbi chí ne ntõp, ane átwõ ansem áfú chí amfay. ⁴⁸ Bõ mmik mankem báchi mbõ mmu ane Mandem aghókó ne ntõp, ne bõ mfay mankem báchi mbõ mmu ane áfú amfay. ⁴⁹ Nkúbhé mbõ enyü séchí mbõ mmu ane bághókó ne ntõp néne, mpok átwõ ane sébhak mbõ mmu ane áfú amfay.

⁵⁰ Bõma, nchí ghati bhe be enyü mmæet ene sébhõñõ epú kway bebhak ndü nebhet ane Mandem achi Mfõ are, ne enyiy ene égugu epú kway bechõkõ ndü nebhet amõt ne enyiy ene epu kway begu wáwák. ⁵¹ Ghók ká, nchí ghati bhe enyiy ene échi bhésé bhésé ntá yeka. Besé mankem sépú gu chõñ, ke báyibhiri mmæet eyese. ⁵² Chõñ sémbõñ mmæet ekõ témchók, ndü mómbiñi mpok ane

mmu ákiep amík, ndü mpok ane mmbá ane ngwenti ákwéné. Mpok εγο, bawú bápetnsem ndü nepém ne mmuet ene épú gu wawak; ke mánjibhiri bhese abhen sechi pé témte, sémbōη mmuet εκο. ⁵³ Ebhak enyu εγο mbonyune mmuet eyese ene épōō ebhōη beyibhiri endōp mmuet εκο ene épú gu wawák. Ne enyīη ené égugu ebhōη beyibhiri endōp chi ene épú gu wawák. ⁵⁴ Mpok εγο, chōη émfakari be mmuet eyese enjibhiri enyu γο, be enyīη ene Ekáti Mandem éghati bhese émfú tetep. Nō chi be, “Mámen newú. Básot awónem amfáy newú ndak amay.” ⁵⁵ Newú, betāη ebhe amfay nepém bechi fá? Betāη ebhen ósōt besak bho béchi fá? ⁵⁶ Bebú ke béchyè newú betāη. Bebhé Mandem ke béchyè bebú betāη. ⁵⁷ Ke sénkáka Mandem be achyé bhese awónem amfáy bebú éti enyīη ene Yesu Kristo Acha ywese áká. ⁵⁸ Bōma, abhen ekōη, ndü échí nō, tē ye ka kpirí, ké fere amō. Dók ká ambi bekū betik Acha ne bati yeka ankem mpoknkem, tēndu báriηí be betik Yesu Kristo Acha ebhen bākū bepu nem ndéndem.

16

Nkáp ane bāchwōp ndu bekwak bati bo Mandem

¹ Bényīη nkáp ane bāchwōp ndu bekwak bo Mandem, bābhōη bekū mbō enyu ngátí bōnkwō abhen atú Galéshia mánka. ² Ndü yēntiki nywōbhé neywēmuet, yēntiki mmü yweka ámbārē enyīη, bekoηo nkáp ane yi áká betik ábhōηō, be báké chwōp bakap chi ndiere mpok ane ntwō awu. ³ Nnāη ngáká awu, chōη nsiη ekáti nchyé ntá bo abhen báyábhé beto Yerúsalem ne akap ayweka. ⁴ Ne mbák eri be menkwō ndók, chōη ndok ne bho.

Enyū Pōl ati beko ne bo abhen yi ati begho

⁵ Chōη ntwō beghō bhe mpok nnāη mfúéré atú Masidónia mbonyune mbōη nti befuet are. ⁶ Ngufú chōη ntat ne be mandú, ne ékway bebhak ndü eso enkem. Mpok ánkway ye ane mērōη ebhak ene mērōη, mánkwak me ndók aré. ⁷ Mpu yan be ntwō ngó bhe mfúere fuet. Mbōη nti bétwō betat ne bhe, mbák Mandem ankwak. ⁸ Ke mbōη bebhak fá Efesōs kpate mpok Epá Pentekōs ankwáy. ⁹ Mbōη erítí mbi bekū esayri betik fá yēndu beyá bo manū bechyet me mbi.

¹⁰ Tīmōti ánāη ántwō awu, kém ká yi sayri, enyu ené yi ábhōη manák bebhak ne bhe. Yi chí mmü ane ákū betik Mandem mbō me. ¹¹ Ndu échí nō, báké rō yē mmu ámbayák yi. Tík ká yi sayri be ámpetnsem ntá ya. Batí bōnkwō ne mme séndōη yi.

¹² Mbák chí manō ywese Apólos, ngátí yi beyá mpok be ántwō awu ne bōnkwō bachak mángo bhe, ke abhíkí ka bétwō néne. Chōη antwō mpok yi ábhōηō epok.

Beyōηō ngwenti

¹³ Bák ká pé, mánte kpirí ndü neka eneka ne Yesu. Bōη ká netañánti, mánte sené. ¹⁴ Yēntiki enyīη ene bākū, ká ka γο ne ekōη.

¹⁵ Bōma, báriηí be ndü bo Akáiya mankem, efo ene Stefánas ke éyámbi bekoηo Yesu Kristo, ne báchíe nepém enap ndu bekū betik be mánkwak bo Mandem. ¹⁶ Septí ká mmuet ntá bō mbō abho ne ntá yēntiki mmu achak ane áchéme mmuet ne bho ndü betik. ¹⁷ Mbōη beyá manák be Stefánas ne Fōtunátos ne Akaikos bátwō fá, mbonyune netwō wap achí mbō bhe bé nkwo bátwō. ¹⁸ Báfyé me nti nkúbhé mbō enyu báfyé bhe nti. Chíé nókó ká menyū bo bho kenókó. ¹⁹ Bakwō bho Kristo abhen Esia bátó be bakak. Akwíla ne Príska ne bōnkwō abhen bácheme nōko eket eyi bátó be beyá bakak ndü nnyén Acha.

²⁰ Βόmayεσε abhen fá mankem bátō bakak. Kaká ká batí nkwo sayri mbō bō Kristo. ²¹ Mmε Pōl, κε nchí sijn bakak amen ne awó wa. ²² Mbák mmú achi anε ábhíkí kōη Yesu Kristo Acha, eyak émbák ne yi. Acha ywεσε, twó! ²³ Berĩndu Yesu Acha mémbák ne bhe. ²⁴ Nkōη bē mankem. Sérōp chi ndũ nsonη amōt ndu sébháré mm̄et ne Yesu Kristo.

Ekáti Pōl ene éjwi bepáy ntá Nkwō Kōrint

¹ Mē Pōl, mūnto Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí fá ne Tímōti, mōmáyeŋe amōt. Nchí siŋ ntá yeke bōnkwō Mandem abhen etōk Kōrint ne bo Mandem mankem abhen báchi atú Akáiya ankem.

² Mandem Etayeŋe ne Yesu Kristo Acha mántōŋ be berīndu, mánychē be kpák.

Pōl áchye bakak ntá Mandem ndū yi afyē bho nti

³ Sémbítí Mandem ne Chi Yesu Kristo Acha yweŋe. Achí Mandem ntínso ne áchye bhese nepōptntí. ⁴ Achye bhese nepōptntí ndū besōŋori ebhesé menkem be sēnkway bechye bo abhen báchi ndū yēntiki enyū esōŋori nepōptntí. Nkúbhé nepōptntí enen Mandem áchye bhese mpok esōŋori, ke nēkū sēnkway bechye bo abhen bachi ndū esōŋori nepōptntí. ⁵ Ndu séghō beyā esōŋori ēti sébháré mmuet ne Kristo nó ke Mandem áfuet ntá Kristo bechye bhese nepōptntí. ⁶ Sébhōŋ esōŋori chí bé Mandem anchye bhe nepōptntí, ampeme bhe. Ne Mandem áchye bhese nepōptntí chí be sēnkway bechye bhe nepōptntí. Enka mānkway ye bebhōŋ ekébhénti ndu bete kákátí ndū nkúbhé besōŋori ebhen sébhōŋ. ⁷ Sébhāka nti ne bhe, ne sebhiki bhōŋ bechāy mbōnyune serīŋi be ndū bāká bebhōŋ esōŋori mbō bhese, Mandem áchye bhe nkwō nepōptntí mbō enyū yi ákū ne bhese.

⁸ Bōma, séyāŋ māndīŋi beyā besōŋori ebhen sébhōŋō awu atú Esia. Báchye bhese nenyok enen néyá necha. Ekū séféré nti ndū sékáyisi be ndak yweŋe ámay. ⁹ Esōŋori éyá kpát sérōbhe noŋ chí newú. Ke efakari nyaka nō chí beka séndīŋi be sépú kwáy bekwak mmuet eyese. Séghō bé sébhōŋ besiki nti ne Mandem mmu ákwáy beka bawú mampetnsem ndū nepém. ¹⁰ Mandem áféré bhese ndū newú, ne chōŋ andak ambi bepeme bhese. Sébhāka nti chí ne yi be chōŋ ampēt ampeme bhese. ¹¹ Be nkwō bábhōŋ bekwak bese ndū nenikimuet. Ne chōŋ beyā bo mánychē nōkō Mandem bakak ēti yeŋe, beyīŋi berīnti ebhen yi átōŋō bhese ēti beyā nenikimuet.

Nti ane Pōl awupsi nkaysi berōŋ Kōrint

¹² Enyīŋ ene ekú sédēp awō anti chí be batí yeŋe ághāti bhese be nepém enese nechi sayri ne bō mmik, sayri sayri ne bhe. Sékū menyīŋ mbō bo Mandem ne nti nemōt ne tetep ndu sébhíki koŋo nerīŋīndak enen bō mmik. Sékū nō chí ndū berīndu Mandem bechi ne bhese. ¹³⁻¹⁴ Enyīŋ ene bāpáy ndū bekáti ebhese chí enyīŋ ene echi bhese anti, sebhiki bhese yēnyīŋ. Yē bábhiki jwimem néne beyīŋi enyū bo sechi, nókó ká be chōŋ mānjwimem sayri ewak émōt, be nywōp Yesu Acha átwō, mānkway bedep awō anti ēti yeŋe nkúbhé mbō enyū besé sédēp mbure awō anti ēti yeke.

¹⁵ Tēndu mpú makati nyaka wáwák be chōŋ mānsiki nti ne me, mbōŋ nkaysi beyambi bétwō awu ntá yeke be maŋák beghō me ámbák ne bhe ndōŋ epay. ¹⁶ Mbōŋ nyaka nkaysi bēte awu ntá yeke ke mfuet ndōk atú Masidōnia, mpēt ntē béghō bhe mpok mfú atú Masidōnia nchí petnsem, be eyō énkū māmboŋ mbi béchye me nekwak ndū nekō enen mērōŋ Judéya. ¹⁷ Nchí ká nyaka mbō bō mmik ke? Mmū mmik ke árēm enyīŋ émōt ankū chí échák. ¹⁸ Tēndu Mandem

achi tetep, enyiy ene ngátí bhe puyě eyōy ene nkwā mmu áká enyiy émot ankā chi echak. ¹⁹ Yesu Kristo Mmō Mandem ane Silvános ne Tímōti ne me séghati nyaka bhe éti yi ndú nkwā ayeka apú mmu beyōy beyōy. Enyiy ene yi áfémé, yó ke yi áká. ²⁰ Chi befuet ntá Yesu ké bariep Mandem mankem áfù tetep. Éti yó ke sérēm ndu nnyen Yesu Kristo bé “Amen” * ndu bechye Mandem kenókó. ²¹ Mandem ke áchyé bhese ne be betan̄ be sénté kpírí ne Kristo. Yi ke afyé bhese bé sémbák bōbhi, ²² afyé bhese eriy amuet, betōy be sechi bōbhi. Akā nō ndu áchyé bhese Efónó Bedyere mmu achi amem bati yesé ndu betōy be chōy anchye bhese yéntiki enyiy echak.

²³ Mandem achi ntísie wa be mpú sēse. Ntí ane mbíkí petnsem Kōrint chi be mbíkí yan̄ mpet nchyé bhe esōyri échák. ²⁴ Sébhíkí yan̄ besōt chi betan̄ beghati bhe menyiy ebhen bábhōyó ménóko. Sérinyi bé bábhōyó bāte kpírí ndú neka eneka ne Yesu. Séyan̄ chi be sēnchem amó ne bhe senka betik be manjāk ameka anja.

2

¹ Éti eyō ké nkā nti be mpú pere twō awu ntá yeka ndōy achák ndu mbíkí yan̄ bechōyti bati ayeka amem. ² Mbák nká bati ánhōyó be amem, agha achák áchi awu ane ákway beka me mbōy manjāk? Pú nkúbhé be mbák nkā bati áhōyó be amem? ³ Éti eyō ke nsíní bhe ekáti ene. Nsiy yó enyu eyō be nnāy ntwō awu, be bho bábhōyó bechye me manjāk, báké ká nti nenchōyó me amem. Ndíní sayri be mbák nchí manjāk, be nkwā bábhak manjāk. ⁴ Nsiy be ne beyá bebe anti, ne basémé, ne babhese amík. Mbíkí siy béchōyti bati ayeka amem. Nsiy chi beka mándinyi be nkōy be tontó.

Eri befoyori mmū ane áchyé esōyri

⁵ Ke mmū ane átwō ne esōyri, abhíkí ká chi me. Mbíkí yan̄ berem tontó, ke ngō be áká chi be mankem. ⁶ Ntémsí ane beyá bheka báká be mánchye mmu wu akway nō. ⁷ Fōyori yé ka yi, mánchye yi nepōyntí be menyiy beke tan̄ mencha yi enyu ené yi ákpiki fere amō. ⁸ Nchí ník ye be mmuet be mámpet mánkū yi angō be bākōy yi tetep. ⁹ Nti ane nsíní bhe ekáti eyō chi be mmó be ngó mbák chōy mánkū yéntiki enyiy ene ngátí bhe. ¹⁰ Yéntiki mmu ane bāfoyori bebá bhi, me nkwā nchí fōyori yi. Ne mēfoyori mbák enyiy echí mbōy ene éyan̄ be mámfōyori yi. Nchí fōyori yi éti yeka ndu nnyén Kristo mmu átó me. ¹¹ Ebhōy bebhak enyu eyō be Satan áké bhōy betan̄ amfay yese. Besé babhōy serinyi nkaysi yi.

Betíkí Kristo ebhen sékà bechi mbō erítí eriep ntá Mandem

¹² Mpok nchwōbhé Troas ndu beghati bho Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo, Acha ánéné mbi ntá ya. ¹³ Yé nō, nti nébhíkí pōp me amem ndu mbíkí gho mmuere wa Táyos aré. * Ngati ye bho be, “Mánchōko sayri.” Mfa ndok atú Masidónia.

Befuet ntá Kristo, senu sēsōt chi awónem

¹⁴ Bakak ámbák ne Mandem mmu anū ansōt chi awónem. Asōt bhesé mbō batemé nenu abhen bákémé ebhínenu ne áya bese mbi mpoknkem ndu séróbhé nu chí ebhe Yesu néne. Yéntiki ebhak ene sérōy, Mandem áfuet ntá yese beka bo mándinyi Kristo ndu sékà Mbok Ndíndí ántáká nókó mbō erítí eriep mbánkem

* **1:20** Amen: Chi “Embák nō” ndú eyōyōtok ene bo Israel.

* **2:13** “Mmuere” fá, chí “Nti mūbetok Yesu”.

¹⁵ Bapém ayese achi mbò bawet eríí eriep amen Kristo áchyé ntá Mandem. Eriep eyò étàka ndü nkwo bo abhen Mandem ápeme ne ndü nkwo bo abhen bákò chi ndü mbi newú. ¹⁶ Ntá bo abhen bákò ndü mbi newú, eriep ene echi chi mbò ebéptí eriep ené éway bhò way. Ke ntá bo abhen Mandem ápeme, séchi eríí eriep ene échyè nepém. Ntiki mmu ákway beku ené enyü betik? ¹⁷ Beyá bo básòt Mbok Ndíndí ane bághàti bho mbò mbi beyañ nkáp. Besé sépú nò, séghàti bho Mbok Ndíndí chi ne nti nemot, ndü betañ Kristo, ne serinjì be amík Mandem achi bhese amuet.

3

Pól àkù betik mbò mmü Nku Nkò

¹ Enyinj ene sérèm èti mmuet eyese éké kù mánkaysi be sépet séyàn chi be mändinjì enyu bho séchi. Bo báci abhen bábhónó bétwò be ne bekáti ebhen bérèm eríí èti eya. Menyü bo bho, bápét báyàn nò chi be mánchye bhò bekáti be mántàn ntá bo bachak? Besé sépu nò. ² Bě bábhòn ke báci ekáti ené érèm eríí èti betik ebhese. Básinj ekáti eyò chi amem bati ayese, * be yéntiki mmu ampay andinj enyü bo séchi. ³ Ne bätòn kponoròj bé Kristo ke ásínjì ekáti ene ató bhese ne yó. Abhíkí sinj yò ne enókékati. Asinj yò chi ne Efónó Mandem mmu áchyè nepém. Abhíkí sinj yò ndü bégbáká batay. Asinj yò chi amem bati bakwáñwanj.

⁴ Sékway berem menyinj ebhen mbònyune sésiki nti ne Mandem ndü nnyén Yesu Kristo. ⁵ Ebhíkí tòn be bese babhòn sérèm be sékway bò abhen bákù betik ebhen. Mandem ke ákú sénkway beku bhò. ⁶ Nkúbhé Mandem ke ákú sénkway bebhak bakù betik, ndu béggháti bhò èti Nku Nkò. Nku Nkò ane áyàn be, nebho néne, bo báké korjo chi ebhé mbò enyu básínjì nyaka, ke sébhòn beghok chi Efónó Bedyere. Ebhé étwò mmu chi ne newú ke Efónó Bedyere átwò chi ne nepém.

⁷ Bärinjì be yèndu nku nsí ane átwò ne newú, àkù nyaka bo mángò betañ Mandem kponoròj. Mandem asinj bebhé ndü bégbáká batay achye ntá Moses. Ené Moses ásèp béròn ntá bo Israel ne batay yò, bediéré Mandem bére ghò yì besí. Ndu ásèp bediéré Mandem ebhò mémay nòkò. Yé nò, yé mmu wap kekway beyinjì yì besí tebhe tebhe. ⁸ Mbák ékway bebhak nyaka enyu yò ndü mpok nku nsí, ná ne echòn, ndü mpok nku nkò? Betik Efónó Bedyere mmu áchyè nepém bebhòn betòn bediéré Mandem tontó encha mpok nku nsí. ⁹ Nku nsí átwò nyaka ne ntémsi. Yé nò, abhak chi enyinj ené étòn betañ Mandem. Néne, Nku Nkò, yò ane ákù sémbák chak besí Mandem, abhòn bétòn betañ Mandem ancha Nku Nsí. ¹⁰ Tetep, ndü ndak ane, nku nsí abhíkí bhòn betañ mbònyune séròbhe korjo chi Nku Nkò ane áchá nku nsí ndü átòn bediéré Mandem tontó. ¹¹ Tetep, mbák nku nsí ane abhíkí tat ákway nyaka betòn bediéré Mandem, Nku Nkò ane abhiki bhòn ngwenti abhòn betòn bediéré ebhi ancha ane nsí.

¹² Tèndu sébhónó nebhakántí, sébhòn ngànganj ne sékù menyinj ne netañánti. ¹³ Moses àkùti nyaka besí bhi ne nden mpoknkem ane bediéré Mandem ebhen bégghò besí bhi bébhò memay mandú mandú, be bo Israel báké ghò ndü ménèmsi. Sépú bhese yènyinj. ¹⁴ Bo Israel bághò nyaka bediéré Mandem, yé nò, bágwót bati yap amem. Enyu eyò ke echi ne bebharébhò bhap kpáte echòn.

* 3:2 Mbok bekáti ebhén te nebhnèt bérèm be, "Amem bati yeka".

Yěntiki mpok ane bápáy bekáti Mandem ebhen nku nsí, ébhak chi mbò be nden eyò akúti bati yap, ne ékù bò báké jwimem ndü enyij ene bápáy. Ndiere Kristo ke ákway beferé ekúti eyò ndü bati yap. ¹⁵ Nkúbhé enyu yò ke échi kpáte echon. Yěntiki mpok ane bápáy basinj amen Moses, bápú jwimem, mbonyune ébhak ntá yap chi mbò be básot enyij bákuti batí ayap. ¹⁶ Ke mpok mmu átikínsem ndü esí nepém eni, átwò ntá Acha be amfere enyij ene ekúti ntí eni. ¹⁷ Néne, Acha ane sérém nò éti yi ákà menyij chi ne Efónó Mandem, ne yěntiki ebhak ene Efónó Acha achi ne bho, bábhonj nganganj. ¹⁸ Néne, bese bo sébhíki pere bhonj nden ane akúti bati yese, séghò bediéré Acha, ne séyibhiri bebhak mbò yi. Ne ndü séyibhiri nenjok ne nenjok, bediéré ebhi béghò bhese amuet ménja mendoko noko chi ambi. Acha mmu ákà menyij ne Efónó Mandem ke ákù embak nò.

4

Mandem chi Mandem bediéré

¹ Těndu serinj be Mandem ntínso ke áchyé bhese betik ebhen-ne sékà, sepú fere amó. ² Séféré ntí ndü menyij ebhen bétwò ne ntíanwóp ne ndü bebépti menyij ebhen bo bákà ansem ansem. Sépú kà betábhá ne mmu wáwák ne sepú mò beyibhiri Eyonj Mandem. Enyij ene sékà chi beghati bho tetep Mandem enyu ene yěntiki mmu ákway berinj be sechi bò tetep besí Mandem. ³ Mbák Mbok Ndíndí ane séghàti bho achi chi mbò enyij ene echi bhésé bhésé, ábhák enyu eyò chi ntá bo abhen bachi ndu mbi newú. ⁴ Bò bhò bápú jwimem ndü Mbok Ndíndí mbonyune Satan mmu achi mandem mmik anémé bò amik be báke noko Mbok Ndíndí. Yi apu yanj bó mangó bediéré ebhen béghò. Nò chi, bediéré ebhen befù ndü Mbok Ndíndí éti Kristo. Apu yanj bò mandinj enyü Kristo achi, Kristo mmu achi enyu émot ne Mandem. ⁵ Sépú kò beghati bho éti mmuet ayese. Séghàti bho chí éti Yesu Kristo ne be yi achi Acha. Mbák chi bhese babhonj, enyij ene séghàti bhe chí be sechi chí bò betok bheka éti Yesu. ⁶ Ndü nebhónet, ene Mandem ághoko mmik, arem be bediéré ménggò ndü ejuri, ne ebhak nò. Nkúbhé Mandem ke ákù bediéré ebhi béghò amem bati yese. Ne séghò bediéré Mandem ndü béghò besí Kristo ne serinj néne enyü bediéré Mandem bechi.

Sechi mbò betè ntóp ebhen keném kechi aré

⁷ Bediéré ebhen béghò bese anti chi nném enyij. Yě nò, bese babhonj sechi chi mbò betè ntóp, betanj ti. Eyò étòn be, beyá betanj ebhen sébhónjò beka betik Mandem befù chí ntá yi, puyé ntá yese. ⁸ Mpok ne mpok, báchyé bhese besonjori menyú ne menyú, ke besonjori bhò bepú bokoti betè ntóp ebhen bhese sechi. Echa bhésé enyü sébhónjò békà ke sepú fere amó. ⁹ Mányòk bhese, ke Mandem apú rò bebhak ne bhese. Bádep bhese amik, ke bápú kway beway bhese. ¹⁰ Yěntiki ebhak ene séròn, besonjori ebhen séghò bechi mbò be sépókò newú Yesu amuet sékò ne nò. Éti yò, bo bághò nepém Yesu ndu nékù betik amuet yese. ¹¹ Tetep, sechi anyü newú mpoknkem éti Yesu, ne eyò ékà Mandem ántónj enyü nepém enen mbonj Yesu Acha nékù betik ndü mmuet eyesé ene épú tat fá amik. ¹² Sékà ye newú, bé mánkwáy bébhonj nepém enén nébhiki bhonj ngwénti.

¹³ Těndu sébhónjò nkúbhé efónó neka mbò mmü ane areme mbò enyu echi amem Ekáti Mandem be, “Nnókó, ne éti yò ndem”. Bese nkwo sémoko, ne éti yò séghàti bo Mbok Ndíndí. ¹⁴ Serinj be Mandem mmu ákù Yesu Acha ápérénsem ndü nepém, ákà chonj besé nkwo sémpetnsem ndü nepém ne yi, ne ansot bhese ne bhe sémbak ne Yesu ndü nebhúét bechoko bhi. ¹⁵ Besonjori ebhen menkem bechi chí ndü beri ebheka, be ndü beríndu Mandem bégháká ntá beyá bho,

ménká bo abhen báchyè Mandem bakak mánjá mándòk nòkò chi ambi, be bo mánchye nókó Mandem kenókó.

Nkoro Yesu chi mmù ekébhénti

16 Tëndu séríjì menyìyì ebhen, sépu fere amò. Yëndu betan ebhen nkwoamuet mémày méndòk nòkò chi ambi, Mandem ákà sembòy nòkò betan bekò amem batì ayese yéntiki nywòp. 17 Ne besòyòri ebhen séghò fá amík béchi mandú tontó, ne bèpu tat. Békwak bhese kwak be sénkwáy bo abhen séchwè ndù beyá manák Mandem ewak émòt. Manák amò acha yéntiki enyìyì ne abhiki bhòy ngwenti. 18 Sépú yìyì ye menyìyì ebhen bo bághò ne amík. Séyìyì chi ebhen bápú ghò, mbònyune menyìyì ebhen bo baghò béfuerè fuet. Ebhen bápú ghò ke bebhak mpoknkem.

5

Chòy mmuet ane apu gu amen ane agu

1 Séríjì be mmuet ayese ane fá amík achí mbò bétém. Mbák bétém ebhen ménkwén, Mandem áchye bhese eket ekò awu amfay. Puyé chi bakwánwan ke bághókó yò, mbòy Mandem ke áchye mmuet nkò yò, ne yò abhíki bhòy ngwenti. 2 Tetep, séchi ndù nedí kebho fá amík ne séndòy ne beyá ekwak be Mandem anchye bhese mmuet ekò ene echí amfay, 3 be ndu afyé yò bhese amuet, séké bhak bebho bewò. 4 Ndù bétém ebhen sechi aré néne, sébhòy esòyòri ne séchi ndù nedí kebho. Ebhíki tón be séyàn Mandem ámféré mmuet ane ágù. Séyàn chi be yi anchye bhese mmuet nkò, be enyìyì ene epu gu émen ene égù. 5 Mbòy Mandem ké ákà sémbák bo abhen sékwáy bébhòy mmuet nkò yò. Achyé bhese Éfónò éyi mbò nkem bé chòy anchye bhese mmuet nkò yò nkwo tetep.

6 Sébhòy ye nti netan netan mpoknkem ndu séríjì be, ené sébhuet ndù mmuet ene, sépú kway bebhak amfay ne Yesu Acha. 7 Ndù nepém enese fá amík sébhòy neka ne yi. Sépú ghò yi ne amík. 8 Sébhòy nti ne éri ntá yese be séndò mmuet ene sendòk sembak anywòp ne Acha. 9 Ndu echí ye nò, yé sébhuet chí fá amík, yé séchi chí awu ne yí, nném enyìyì chí bé sénka menyìyì ebhén beka yi ámbòy manák ne bhese mpoknkem. 10 Ntí achi be yéntiki mmu abhòy béte besí Kristo mmu átàn bo mankem. Chòy yéntiki mmu ambón nsáy ane ákwáy ne yi békòyò nepém eni fá amík. Mbák séka beri, chòy sémbòy erítí akap, ne mbák séka bebá, sémbòy ntémsi.

Yéntiki mmu ákwáy bebhòy mbi bebhak sayri ne Mandem

11 Ndu séríjì be átàn chòy bo mankem, sebòy becháy ne Yesu Acha. Bechay ebhen béka séfyè ye betan ndu beka be bo mánòkò be menyìyì ebhen séghàti bhò bechi tetep. Mbòy Mandem aríjì bhesé sayri, ne nkáysí be be nkwo báriyì enyù bo séchi. 12 Ebhíki tòn be sépet séyàn beka mándìyì menyù bo sechi. Séyàn chí beka mándìyì ntí ane bábhòyò bépanyu éti eyese bé mándìyì enyù bábhòyò békéme bo abhen bárèm ebúbù éti yese. Mpányu yap apu yìyì enyù nti mmu nechi amem ne Mandem. Báyìyì bho chí ndù nté yap achi. 13 Mbák sechi bechìntí bho mbò enyù mbòk bo bárèm, sébhák nò chí ndu sénu bechye Mandem kenókó. Ke mbák báká be sépú bechìntí bho, dìnjì yé ka be sékà betik chí éti yeka. 14 Betik ebhen sékà, sékà bhò chí mbònyune ekòy ené Kristo épùri bhese. Sénoko be ndu Kristo ágù éti yéntiki mmu, besé mankem sénán segu. 15 Ágù éti yéntiki mmu be bo abhen básórè nepém nekò enen yi áchye ne manák báké pefe bhak chí ndù mmuet eyap. Bapém ayap ándòp chí mbò enyù yi áyàn mbònyune éti yap ke yi ágù ne éti yap ke Mandem ákà yi áperénsem ndù nepém.

16 Bēbho nēne, sēpú perē yīñi ye bho chí bekoŋo nkaysi bō mmik. Enyu eyo ke séyīñi nyaka Kristo, ke nēne, serīñi mbōñ enyū mmu yi áchí. 17 Ene étōñ be mmu ane ábháré mmuet ne Kristo arəp ye chí mmū nkə. Menyīñ besí bēfuet, ebhen bekə ke béróbbhé.

18 Mandem ke áká be menyīñ ebhen menkem mémbák enyu eyo. Yí ke átó Kristo ánkə sēmpétnsem ntá yi, ne achyé bhese betik beka bo mámpétnsem mámbōñ kpák ne Mandem. 19 Eyo étōñ be Mandem áfuet nyaka ntá Kristo beka yēntiki mmu ámpétnsem ambōñ kpák ne yi. Abhíkí perē yīñi nyaka ndū bo bapu bhæere bebhé. Ne afyé ntó amə yese enén nekə bo mámpétnsem mámbōñ kpák ne yi. 20 Séchí ye bo abhen Kristo afyé ntó enen bhese amə. Mbōñ Mandem ke áfuet ye ntá yesé, ndu ábhīñi be ne ekōñ. Ndū nnyén Kristo, sēnik be mmuet, pet ka nsem ntá Mandem. 21 Eti yese, Mandem akə Kristo mmu ábhíkí kə ye bebá ámbák mbámbu be sēmfúét ntá yi sēmbák chak besí Mandem.

6

Pól ághə esəñəri mbə münto Kristo

1 Bese bo sékə betik ne Mandem, sēnik be mmuet be báké rə berīndu ebhen yi atəñə bhe mémbák ndéndem. 2 Yí ārēm mbə enyū básíñi be,

“Mpok ákwáy nókó betōñ be berīndu,

ngók neníkímmuet eneka,

nywəp bépéme bho nekway nəkə, nkwak bhe.”

Ghók ká, nēne chí mpok ane Mandem áyāñ betōñ be berīndu, nēne chí mpok ane Mandem áyāñ bēpéme bhe.

3 Sēpú kə yēnyīñ ene échət mmu mbi ne Mandem be bekwéné béké bhak ndū betik ebhese. 4 Enyīñ ene séyāñ chí be ndū yēntiki enyīñ ene sékə, séntōñ be séchí bō betok Mandem tetep. Sébhōñ manák mpoknkem. Sébhōñ esəñəri menyū ne menyū, yē nə sébhōñ manák mpoknkem. 5 Mánāñ baden bhese, mánāñ báfyē bhese ekerékenəñ. Mánāñ bágúep ebyok be bō mánchyé bhese esəñəri. Séyāñá gu betik. Mpok ne mpok, séke bhōñ mbi bebħæere kenə ne éñchebhe nəkə bhese te nenyíe menyíe. 6 Batí yese achi amem pépép, ne sérīñi tetep ane Mandem. Sébhōñ ekébhéntí ne bho, ne sébhōñ berīnti. Efónó Bedyere achi ne bhese, ne sékəñ bo tetep. 7 Séghati bo chí menyīñ ebhen bechi tetep. Betāñ Mandem béchi ne bhese. Séchí chak besí Mandem ne eyo echi mbə menyīñi nenu ebhen békwak bhese senu ne bōmpap abhese, sénchet bə mbi bebħōñ bhese. 8 Mbək bho báchyé bhese kenókó ke bachak bábyak bhese byak. Mbək bho bárēm eríri éti eyese, ke báchá k bárēm chí ebúbə éti eyese. Bo básət bhese mbə bō bapu, ené sérēm chí tetep. 9 Bo bárēm be agha arīñi kpik bhese, yē nə bo bárīñi bhese sayri. Echí mbə be ségúgu, yē nə, séchí nepém. Báchyé bhese esəñəri, ke sēpú gú. 10 Séchí ndū esəñəri, yē nə, sebħōñ manák mpoknkem. Séchí amə apay, yē nə sékə beyá bo bábhōñ beyá áfók. Echi mbə be sébhiki bhōñ yēnyīñ, yē nə, sébhōñ yēntiki enyīñ.

11 Bē bo Kōrint, séghati bhe yēntiki enyīñ kponoroñ ne sēnene bati yese ntá yeka. 12 Bábhiki fu bese anti, be ke bábhiki perē kəñ bhese. 13 Nchí ghati bhe menyīñ mbə mmu ane árēm enyīñ ntá bóbhi. Nené ká bati ntá yese, nkúbbhé mbə enyū sékōñ bhe.

Báké nyóp mmuet ne bo abhen babhiki noko Yesu

14 Bāké nyóp mmuēt ne bo abhen bábhíki noko Yesu. Enyiyi ene echi chak besí Mandem, ébhōy yi beka ne ené épú chak. Bediéré bekway bébhak nebhuet amot ne ejuri ke? 15 Kristo abhōy yi beka ne Satan? Mmu ane ánókó Yesu abhōy yi beka ne mmu ane ábhíki noko? 16 Ekerákap Mandem ébhōy yi beka ne bōmandem nsé? Bese bo sénókó Yesu ke séchí ekerákap Mandem mmu achi nepém.

“Chōy nnte eket eya nenti enap, mbak ne bhō. Chōy mbak Mandem wap, bō mámbak bōbha.”

17 Eta Mandem ārēm ye be,
“Fú ká nenti nap

fap ka mmuēt ne bhō.

Bāké nyóp mmuēt ne yēnyiyi ene ébhónó bakwap,
ne chōy mpet nsot be amuēt.”

18 Mandem Acha Betan Menkem ārēm mbō enyū echi nebhuet achak amem
Ekáti eyi be,

“Chōy mbak Etayeka,
mámbak bōbha.”

7

1 Abhen ekōy, tēndu Mandem áchyé bhese bariap amen, só ká amó feré ndū yēntiki enyiyi ene ékwáy menyōp mmuēt eyese ne bati ywese. Sēncháy Mandem, sénu bebhak nyáná besí bhi ndū yēntiki mbi.

Mañák Pāl ɛti bakoro Yesu abhen Kōrint

2 Nené ká bati ntá yese. Sébhíki ka yē mmu ebépti enyiyi, sébhíki chōyti ntí mmu amem, ne sébhíki nyié mmu ébhōy. 3 Mpu rem nō chi ndu betan be be báku bebá. Nnán njámbi ngátí bhe bé sékōy be ne bati yesé ankem, ne yē chi newú yē chi nepém, yēnyiyi épú kore bhese ne bhe. 4 Mbákánti ne bhe tontó. Mēdēp awó anti tontó ɛti yeka. Báchyé me nepōptíntí tontó, ne yēndu sébhōy beyá esōjori, mañák ama aya acha.

5 Yē chi mpok ane ségháká atú Masidónia sébhíki bhōy neywēmuet. Besōjori bere twō bebhē menkem. 6 Ke Mandem mmu áchye bo abhen bati apet apu bo amem nepōptíntí, achyé bhese nepōptíntí ndu Táytos átwó. 7 Puyé ndiere netwō Táytos ke Mandem ásóré bechye bese nepōptíntí. Enyiyi echak échí be báchyé Táytos nepōptíntí mpok yi achi awu ne bhe. Agháti me enyū bábhónó ekwak be ntwó awu, ne enyū bati ábē bhe amem ne áyóme. Apet aghati me ndū bábhónó ntí tontó bete ne me. Eká mañák ama apet aya acha. 8 Yē embak chi be ekáti ené nsíní bhe éká bábhónó basémé, áyóme apú ne me be nsiy yó. Ndū nebhōnet mbōy áyóme mbōnyune ndíní be yó échyé bhe basémé, yēndu basémé mō áchí chí ndū mómbiní mpok. 9 Tetep, mbōy mañák be nsiy be ekáti ke puyé chí ɛti yó échyé bhe basémé. Enyiyi ene éká mbōyó mañák chi be basémé amen ekáti eyo échyé bhe aká bātíknsen ndū bebá ebheka. Bebēnti ebheká bechí enyū bebēnti ebhén Mandem áyāy bōbhi mámbōy. Eka be ekáti eyo ébhíki twō ne ménémé ntá yē mmu yweka. 10 Basémé amen Mandem ákónó áká mmu ántíknsen ndū bebú bhi, antwó ntá yi bé yí ámpémé yi, ne apu twō ne áyóme. Ke basémé bō mmák átwó chi ne newú. 11 Bē babhōy mángó enyiyi ene basémé amen Mandem akōyó ákú ntá yeka. Nēne, bábhōy beyá ekwak beyíbhiri menyiyi. Eka báso amo ndū ndak ane ne bábhōy beyá bebēntí ɛti ndak ané mmu wu áká ne bábhōy becháy ɛti ndak ane áfákárí. Bábhōy beyá ekwak beghō me ne báyāy tontó be

mántémsi mmũ ane átwó ne ndak. ¹² Yẽndu nsĩñi ye be ekáti, mbíkí sɪŋ chi beka mándĩñi mmu ane ákú nefwɔp ne mmu ane bákú yi nefwɔp. Nsɪŋ chi ẽti bághó besí Mandem, be bábhón nti ne bhese tontó.

¹³ Eyo échyè ye bese nepɔptĩti.

Báfyé bhese nti, ne berɔŋ ambi, sechi maŋák ẽti maŋák amɛn Táytos ábhónj ndũ be mankem básóré yi awu sayri, bákú nti eni nepɔp amɛm. ¹⁴ Mẽgháti nyaka bhe chi menyɪŋ ebhen bechi tetep mpoknkem. Ne bábhíkí chye me ntíanwɔp ẽti enyɪŋ ené ngátí Táytos ndebhe nɔkɔ awó anti ẽti yeka, ne éfú nkwo tetep. ¹⁵ Nène, Táytos apɛt akɔŋ be áchá, sayri sayri, mpok yi átik enyũ básíepti yi ne becháy, mángwɛɛ nɔkɔ, ne enyũ bákú yẽntíkí enyɪŋ ene yi ágháti bhe.

¹⁶ Nène, nchí ñák, mbɔnyune mbákánti ne bhe ndu yẽntíkí mbi.

8

Enyũ bɔ Mandem bábhónj bechye akap ndũ bekwak bho

¹ Bɔma, séyàn mándĩñi ẽti berĩndu Mandem ebhen bakwó bho Kristo abhen atú Masidónia bátónj. ² Beyá besɔŋori ebhen bó bághó, békú bábhɔŋ mamɔ tontó. Yẽ nɔ, bábhɔŋ beyá maŋák. Ekú bábhɔŋ beyá ekɔŋ béchye akap keyɪŋi nsem ndu békwak bo, yẽndu báchí ndũ beyá kechép. ³ Nchí ghati bhe be báchye mbɔ enyũ amɔ yap átɔŋ. Ne mpok báchyè, báchyé mbɔŋ echa enyũ amɔ ayap átónj, mbɔ enyũ éfú bho anti. ⁴ Báchyé, mánik nɔkɔ bhese mmuɛt ndɔŋ ne ndɔŋ ne nti nenkem bé sɛnchíe bó mbi mánkwak bo Mandem abhen bachí Yerúsalem. ⁵ Nkwó bho Masidónia bákú bacha enyu ene sékaysi nyaka be bákway beka. Nnɛm enyɪŋ ane bɔ báyambi bákú chí be báchyé nepém enap nenkem ntá Mandem Acha. Báchyé ye mmuɛt ntá yese nkwo ndu bekoŋo nkaysi Mandem. ⁶ Táytos anán abho besɔt bakap ntá yeka ndũ bekwak bachébhébhɔ. Ekú ségháti ye yi be ampɛtnsem awu ankwak be mándɔk ambi menaŋa betíkí berĩndu ebhen bábhó. ⁷ Bábhɔŋ yẽntíkí enyɪŋ ndu mbi Mandem bácha. Bábhɔŋ neka ne Yesu erírí. Bágháti bho Mbok Ndíndí ẽti Yesu sayri. Bãrɪŋi tetep Mandem. Báchyé nepém eneka nenkem ndu beka betik Mandem ne bákɔŋ bhese tontó. Ka yeka nkwo betik ndu bechye ne berĩndu ebhen beya becha.

⁸ Mpu rem nɔ chí be bábhɔŋ beka mbɔ enyũ ngátí bhe. Nchí ka chi be mándĩñi enyũ bɔ báchák bábhónj ekɔŋ ndu békwak. Nka chi be mámbón mbi betɔŋ be bákɔŋ bo bachak tetep. ⁹ Bɛ bábhɔŋ bãrɪŋi enyũ berĩndu ebhen Yesu Kristo Acha átónj bhese. Yẽndu yi ábhónj nyaka yẽntíkí enyɪŋ, ayibhiri arɔp nchébhé mmu ẽti yeka be kechép eki kénka mámbák bo abhen bábhónj yẽntíkí enyɪŋ besí Mandem.

¹⁰ Manié ama ndũ ndak ane chi be: Mmíe éyú, bɛ ké báyambi bechye akap, ne mbɔŋ be ké báyambi bebhɔŋ ekwak beka nɔ. ¹¹ Nanjá ye ká betik ebhen bábhɔ mbɔ enyũ amɔ ayeka átɔŋ, be neka ywɛka ánkɔ enyumot ne ekwak beka mbɔ enyũ bátí ¹² Mbák mmu abhɔŋ nti béchye akap, Mandem ástɔt enyɪŋ ene yi áchyé mbɔ enyũ amɔ yi átɔŋ. Apú bhɛp mmu áchye enyɪŋ ene yi ábhíkí bhɔŋ. ¹³ Mpu rem nɔ chí be mámféré ntu amuɛt bɔ bachak mámbay be anti. ¹⁴ Nchí yan chi be ndũ bábhónj tontó nène, mánkwak bo abhen bábhíkí bhɔŋ, be mpok bɔ nkwo bábhónj, mánkwak be ndũ mpok ane bábhíkí bhɔŋ. Enyu eyo be mankem bábhak sayri enyumot. ¹⁵ Echi mbɔ enyũ Ekáti Mandem égháti bhese be,

“Mmũ ane ápókó beyá nenyíe enen néfú amfay ntá Mandem,

ānyie nyaka yēnyij kerōp,
ane āpókó chi mandú abhón enen nekwáy yi gbák.” *

Bátó Táytos ne mamæere bhi ntá bōnkwo abhen Kōrint

¹⁶ Nchí kaka Mandem be aká Táytos ámbón nkúbhé enyū nti enen me mbónj ndu bekwak bhe. ¹⁷ Puyé chi be aká beka enyij ene séghátí yi. Yimbōn anán abhōn ekwak bepet bétwō awu beghō be mankem. Èti yō, átwò ye nkwo ndú mmæet eyi. ¹⁸ Sétó manō achak nkwo ne Táytos. Nkwó bo Kristo mbanj enkem báriñí yi sayri èti betik ebhen yi akà ndu béghátí bho Mbok Ndíndí. ¹⁹ Ne ndu berōn ambí, yi ke bakwó bho Kristo mbankem báyábhé bé anko noko ne bhese ndú betikí beríndu ebhen sékà. Sékà bho ndu nkwo enyu eyō bé sénchye Mandem kenókó ne bétōn be sebhōn nti békwak bho. ²⁰ Ndú sékò ndu nkwo, eyō epu chye mbi be mmu ankáysí be sébhōn bati apay. Sésòt mpok be yé mmu áké jì bhese beyijí enyū sékà ne beyá akabhé nkáp ane. ²¹ Séyàn chí beka enyij ene echí chak, puyé chí ndiere besí Mandem Acha, ke besí bho nkwo.

²² Sétó nkwo mómayese achák ne bhō. Sénanj semō yi ndōn ne ndōn, ndu beyá babhi, ne séghó be abhōn nti béka betikí Mandem. Néne, áchyé mmæet ndu beka bhō achá mbōn enyu esí mbōnyune abháká nti ne be tontó. ²³ Mbák chí Táytos, chí nti nkubetik awa. Akà betik ne me ndu bekwak be. Mbák chí bōmayese bachak abho, yéntikí mmu wap achi munto ndú ntí bakwó bho Kristo abhen bátó yi, bō bho báchyé Kristo kenókó. ²⁴ Ka yeka bakwó bho Kristo mángō kponoroj be bābhōn ekōn ne bho, ne be ntí achi ane sédēp awō anti èti eyeka besí bhap.

9

Mmu ane apí tontó āghem tontó

¹ Ntí apu ane mēsij be èti nekwak enen bābhónj bechye nkwo Kristo abhen Yerúsalem. ² Ndíñí be bābhōn ekwak bekwak ne ngátí nkwo Kristo abhen atú Masidónia èti yeka ndep noko awō anti be béka bōmayese mankem abhen atú Akáiya mánanj bātonjti mmæet ndu bechye nekwak te mmíé eyu. Ne betanj ebhen báfyé ndú ndak ane ndu ménýíkísi batí beyá bhap be mántōnjtí awap akabhé nkáp nkwo. ³ Ke nchí to bōmayese abhen ntá yeka ndu beka be nepá ane sépányu èti eyeka ndú menyij ebhen áké bhak ndéndem. Ene, chí beka be mánkway bétōnjti mmæet ne ayweka akap mbō enyū ngátí bhō be chōn mánkā. ⁴ Mbák ntwō awu ne mbōk bōnkwo Masidónia ené bābhikí re tonjti mmæet sayri, chōn mbōn beyá ntíanwóp mbōnyune ngátí bhō enyū nsiki nti ne bhe. Mbák émfákárí nō, ntíanwóp eneka néya mbōn néncha. ⁵ Ètiyo ke nkaysi ye be eri mfyé betanj be bōmayese mánjámbi mántwō awu mántōnjti akap ane báfyé bariēp bechye ke méntwō. Eri beka be akap wu ámbák chí ane áfù be anti, puyé chí enyij ene mányiere be nyiere mánkā.

⁶ Báké ghōkontik be mmū ane apí mbwōt ane ábhikí ya, āghem mbwōt ane abhikí ya. Ke mmū ane apí beyá, āghem beyá. ⁷ Yéntiki mmu abhōn bechye akap chí mbō enyū yi aká nti bechye, puyé chí ne basémé anti, ne ékébhak chí mbō be bápuri yi puri, mbōnyune Mandem akōn mmu ane áchyé akap ne manjāk. ⁸ Ne Mandem abhōn betanj bechye bhe áfók ane aya acha be mámbōn yéntiki enyij ene échébhé be enyu ene éya encha kpát mánkway bekwak bo abhen menyij bechebhe bhō. ⁹ Echi mbō enyū Ekátí Mandem éřem be,

* 8:15 Yijí Esodōs 6.18.

“Mmu Mandem achi awó fúú. Achyè bo abhen eyap epu keyiñi nsem. Berítí betik ebhi bépú nem.” ¹⁰ Chòñ Mandem mmu áchyè mbwot ntá nkwanjanki ne ánychyè nenyíe menyie anchye be nkwo mbwot, anka yo anjá ancha, ne anka berítí betik ebheka mánchyé beyá mbwot. ¹¹ Chòñ Mandem anchye bhe keném ndü yéntiki mbi be mánkwáy bechye tontó ne awó fúú. Ne akap ayweka wu ámfuet ntá yese angaka ntá bo abhen bätö wu ntá yap, ne ánka bó mánchyé Mandem bakak. ¹² Betik ebhen-ne báka békwak nkwo bo Kristo ndu menyü bepay. Békwak bó mámbòñ menyin ebhen bechebhe bhò ne békwak bó mánchyé Mandem beyá bakak. ¹³ Ndü bächémé nkáp ne bächyé bo bhò, bätòñ be bákoño tetep ane Mbok Ndíndí ane bárem be mánókó. Ndü bächye enyu yo ne awó fuu ndu bekwak bhò ne bo bachak, bo bágħò ne bächye Mandem kenókó. ¹⁴ Ndu beròñ ambi, chòñ bó mánik nòko mmuet ntá Mandem éti yeka. Bábhòñ ekòñ begħò bhe mbònyune bágħò beyá beríndu Mandem amuet yeka. ¹⁵ Sénkáká nókó Mandem ndü akap ane yi áchyé ane mmu apú kway berem enyü wu achi.

10

Pól áká mándíñi be yi achi münto tetep

¹ Membòñ Pól ke nchí ník be mmuet ndü nnyén Kristo mmu ábhónó ekébhénti ne neseptimuet. Chi me mmu mbòk bhò bárèm be mpok nchí ne bhe besí ne besí nchí rem kepi ne becháy, ke mpok mpu ne bhe nchí sin be bekáti ne betanji beyòñ. ² Nchí ník be mmuet be báké puri me be mbák bebébebe ne bhe mpok ntwó awu. Ndíñi be mbòñ bébhak bebébebe chi ne bo abhen bákáysi be séká menyin mbò bó mmik. ³ Yéndu séchí ndü mmiki ne sépú nu mbò bó mmik. ⁴ Menyini nenu ebhese puyé chi ebhen bakwáñwan. Mandem ke áchyé bhese bhò, ne bébhòñ betan bechòñti bepok ebhen bómppap abhese bábhése. ⁵ Séchòñti netanányu ne yéntiki enyin ene été bechet bo mbi be báké riñi baraka Mandem. Sékém yéntiki enyü nkaysi mbò mükenòñ ane bákémé ebhínenu, ne séká yo ándóbhe ghok chi Kristo. ⁶ Mpok máñan bächye mmuet enkem ntá Mandem, chòñ séntòñti mmuet bétémsi yéntiki mmu ane átanjati ne Kristo.

⁷ Báríñi menyin ebhen beyiñi me chi amfay amfay. Mbák ye mmu aríñi sayri be yi achi nkoño Kristo, ándíñi be bese nkwo sechi bakoño Kristo mbò yi. ⁸ Yé embak chi be nchí dep awó anti tontó mandú ncha enyü mbónó beka éti betan ebhen Yesu Acha áchyé bhese, eyò epu ka mbòñ ntíanwóp. Achyé me betan ebho chi beka mángo, puyé beka mánkwen. ⁹ Mbíkí yan embak mbò be mēsòt bekáti ebhen mēsín beka mámbòñ becháy. ¹⁰ Mbòk bhò bárèm be, “Bekati Pól ásin betan becha ne beyòñ ebhi bétòk mmu te anti, ke mpok yi achi ne bhese, apú bhòñ betan ne apú rem yéñyin ene échwé bo anti.” ¹¹ Menyü bóbhò bábhòñ beríñi be menyin ebhen sésin ndü bekáti mpok sépú awu, bó ke séka chòñ mpok sébhak awu ne bhe.

¹² Puyé be sémò beyenti mmuet ne bo abhen bákàk mmuet. Ke neyenti mmuet enap ne bati ndu betòñ be bácha bhò, nétòñ chi be bábhíkí bhòñ mbòñ keboñ. ¹³ Mbák chi bhese, sépú pányu encha enyu sébhónó beka. Séti bewenti chi ndü ndiere ane Mandem afyé be sénka séngwenti aré, ne be nkwo báchi ebhe eyese. ¹⁴ Sébhíkí kiñi ndiere ane Mandem afyé mpok séyambi sétwó ntá yeka. Bese babhòñ ke séyambi sétwó bhe ne Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. ¹⁵ Sépú kiñi ndiere ane Mandem afyé ndu ebhese betik. Sébhaka nti chi be ndü neka eneka ne Kristo négò néndòk nòko chi ambi, chòñ betik ebhese nkwo nenti

enekā mėngo mėndək nəkō chí ambi. ¹⁶ Mbák echi nō, chōj sėnkway berōj beghati Mbok Ndíndí amem betək bechak ebhen yě mmu abhíkí re kũ betik aré, kepányu ěti betik ebhen bō bákú ndũ ebhe mmu achak. ¹⁷ Ke Ekátí Mandem ěrēm be, “Yě agha ane áyanj bėpanyu, ampányu ěti enyinj ene Mandem Acha aká.” ¹⁸ Puyě mmu ane árēm ěrírí ěti mmuet eyi ke Mandem Acha ásot ne mañák, chi mmu ane Mandem árēm ěrírí ěti yi.

11

Pāl ārem be betik ebhi bechi kekúrí ne ebhen bōnto nsé

¹ Nchí nikmuet be mánkepn̄ti ne me ndu nchí rem kep̄i mbō ech̄ij̄t̄ímu. Kép̄ ká n̄ti ne me. ² D̄ij̄í ká be nkōj be ne mpabhamík ane Mandem. Nsot be mbō ngos̄ōj ane ábhíkí r̄inj̄i mbakanen ne nnánj mfyé bariēp ne mmũ amot ane ábháy bhe. Mmũ wu chí Kristo. ³ Ke mbōj becháy be bōfú bákway berwō bhe mbō enyũ Satan ásóré nyaka bapu mi arwó Ifa, ěnkũ nkaysi ayeka ampəkō bhe māngure ebhi, keperē koñj mbi Kristo ne n̄ti nemot enen nēchi pėpép. ⁴ Nchí rem nō mbōnyunē echi mbō bhe mbák mmu atwō ntá yeka aghatí bhe enyinj, yě yi árēm chí ěti Yesu achak ane achi kekúrí ne ane séghatí bhe menyinj ěti yi, mánoko nóko. Ne yě árēm chí ěti efónjō ene echi kekúrí ne Efónjō Mandem mmu mánene bati ntá yi bákaka, ne yě árēm chí ěti Mbok Ndíndí ane achi kekúrí ne ane mánókó, mǎnsore sot amō apay. ⁵ Mbíkí kaysi be bo abhen bāsot be bachi manem bōnto bacha me. ⁶ Ngufú mbíkí r̄inj̄i berem kep̄i, ke nd̄inj̄í enyinj ene nchí rem, ne sėnarj sėkũ be mǎnd̄inj̄i nō kponoroj ndōj ne ndōj, ne ndũ beyá babhi.

⁷ Mpok ngátí bhe Mbok Ndíndí Mandem, mbíkí bhēp be nkáp. Nsėpt̄ím̄uēt ntá yeka ndu bekwak mǎmbak manēm bo. Nkũ nyaka nō chí bebá ke? ⁸ Nchí sot nyaka nkáp ntá bakwō bho achak ndũ bekwak bhe. ⁹ Ne mpok nchí awu ne bhe nke bhōj nkáp mbíkí chyē yě mmu ywēka esōj̄ori mbōnyunē bati bōmayese abhen báfú atú Masidónia ke báchyē nyaka me nekwak. Mbíkí chyē bhe ntu wa be mǎmpəkō wáwák. Ne enyu eyō ke nchí bhak. ¹⁰ Ndũ tetep Kristo achi ne me, nchí rem be yě mmu apú kway bekũ me mbot bedep awō anti ndũ atú Akáiya ankem. ¹¹ Nchí kũ nō ndak yi? Chi be mbíkí kōj be ke? Wáwák! Mandem ar̄inj̄í be nkōj be!

¹² Ne enyinj ene nchí kũ, chōj ndək ambi beku yō, bé mkp̄ot bekap bo abhen bārēm be bákũ betik ebhap nkũbhē mbō enyũ mékũ ebha. ¹³ Menyũ bōbhō puyě bōnto abhen tetep. Chi bo abhen báyibhírí mkpá, ne bārwd bho ndũ betik ebhen bō bákũ be báchí bōnto Kristo. ¹⁴ Ndak ane apu ané maknkay. Yě chí mbōj Satan áyibhiri mkpá ankũ mbō be achi ángel ane bediéré Mandem béghò yi amuet. ¹⁵ ěp̄u yě enyinj̄i maknkay mbák bakũ betik Satan bákũ nkwo mbō be báchí bo abhen bákũ menyinj ebhen bechi chak besí Mandem. Ndũ ngwenti yap bábhōj chí nsáy betik ebhen bō bákũ.

Pāl adēp awō anti ěti besōj̄ori ebhi mbō mūnto Kristo

¹⁶ Mpet nchí rem be, yě mmu aké kaysi be ntí ábhíkí kway me amem. Mbák bákaysi nō, sot ká me enyu ene bákway beghok enyinj ene mmu ane ntí abhíkí kway yi amem árēm, bé menkwō ndep awō anti mandú. ¹⁷ Enyinj ené mērēm puyě enyinj ene Acha aghati me. Nchí rem chí mbō ech̄ij̄t̄ímu. ¹⁸ T̄ėndu beyá bo bápányu ěti menyinj ebhen bakwāñwanj bāsot be bebhōj menwōp be māngok nəkō nsé yap, bábhōj ye beghok menyinj̄i tetep ebhen mbōñjō béghatí bhe ěti mmuet eya. ¹⁹ Bē bho báchí bar̄inj̄indak, báchòkō māngoko nəkō menyinj ebhen

bechiñtí bho bárəm ne mañák. ²⁰ Báká bo abhen bábhàre bhe mbò basem ne mányie bhe nsem amot, ne mányiere be amik, ne báyiñi be fúú kpát bádén be.

²¹ **Ɛ!** Mbíkí bhəñ nò chi betañ-ε! Fonjori ká me be mpú kə menyiñ ebhə ntá yeke. Chəñ ndək ambi berem mbò echiñtímu. Yěntiki enyiñ ene ékə mmu ándep awə anti, me nkwo məkwáy bedep awə anti ɛti enyiñ eyə. ²² Mbák bádəp awə anti bé báchi bo Hibru, me nkwo nchi mmu Hibru. Mbák báchi bo Israel, me nkwo nchi mmu Israel. Mbák báchi bebhárəbhə Abraham, me nkwo nchi ebhárəmə Abraham. ²³ Mbák báchi bə betok Kristo, me nchá bhá. [Nchi rem mbò ebhokori mmu.] Nkə betik nchá bó mankem. Nchwe kenəñ ndəñ ne ndəñ ncha yěntiki mmu, mántem áyá acha, ne ndəp kékwót begu ndəñ ne ndəñ. ²⁴ Bo Israel mánanj bádəp me nnet ne ékpa ndəñ esá nsem nekú ne enwi. Bákə nò ndəñ etay. ²⁵ Bə Rom bádén me ne ékpa kenəñ ndəñ érát. Bo bátémti me ne batay ndu beway ndəñ amot. Achwi abət anyén ne me ndəñ érát. Achwi árákátí amem manyu ekə ngókónyem ndú beti mémət ne nywəp némət. ²⁶ Mfóri newú beyá mpok ené méréñ nekə. Mfóri newú amem manyén ane ájwí ágbóko, mfori newú amə betañti baghép ne amó batí bo Israel ne abhen bápú bo Israel. Mfóri newú amem betək begho, ne amem baso, ne amem manyu ne amó bənkwo abhen betábhá. ²⁷ Nnánj nkə betik, nsojori mməet beyá mpok nke kway bebhəre kenó, ne nchókó nsay nke kwáy bebhəñ yé manyiəp menyu ne nenyíe enen nékwáy me, ne mbúép ákók me ndu mbíkí bhəñ nden bekuti mməet. ²⁸ Besəjori bechak béchi ke mbíkí pere yan berem ɛti besəjori yěntiki ewak. Puyé chi ndiere menyiñ ebhen. Mbəñ beyá basémé beyiñi enyu ené bəka bakwó Kristo báchi. ²⁹ Agha ákway bebhəñ békwené ke ékebhak ntá ya mbò be me ke mbəñj békwené ebhə? Agha bákway bekə yi ankwen ndu bebá ke ntí kedu me amem ne bebənti?

³⁰ Mbák mbəñ bedep awə anti chəñ nkə nò chi ndu menyiñ ebhen bétəñ be mbíkí bhəñ betañ. ³¹ Mandem Mmu achí Chi ntá Yesu Acha arinjí be mpú sėse.

Bakak ámbak ne yi ngwenti ti. ³² Mpok nchi etək Damáskəs, Góbhano ane mfo ngo Aretas afyé, áchye eyəñ be batémé nenu mambabheri nəkə nyúbha ané etək enyu ene bə bákway bekem me. ³³ Ke bənkwo bákə nchwe amem ekay ene báséré nnik are bátó ndu mbok ane achi ankok, básəbhe me amik, mbwə.

12

Pəl ádəp awə anti mbənyune abhəñ nti ne bənkwo Kōrint

¹ Mbəñ berəñ ambi bedep awə anti yěndu nsáy ápú aré. Ke dš ká ngati bhe ɛti kenó amik anti fúú, eken ngó ne menyiñ ebhen Yesu Acha ákú me ndiñi. ² Ndinjí mmú ane achi nyaka nkoñy Kristo. Egháká mamié byo ne anwi echəñ ene Mandem ásré yi te amfay. ³ Mpet nchi rem be ndinjí be Mandem asət nyaka mmu wu árok Paradays* ne yi, ke chí ndu efóñj ke chí ndu nkwo mməet a, mbíkí rinji. Mbəñ Mandem ke árinji. ⁴ Aré, aghók menyiñ ebhen mmu ábhíkí bhəñ beghati bho enyú bə bechi, ne mmu apú kway mbəñ berem enyú bechi. ⁵ Mbəñ bedep awə anti ɛti mmu wu, ke mpú kə nò ɛti mməét eya. Nchi dep awə anti chi ɛti menyiñ ebhen bétəñ be mbíkí bhəñ betañ. ⁶ Yé embak chi be nchi yan bedep awə anti mpú bhak echiñtímu mbənyune nchi rem chi tetep. Ke mpú kə nò ndú mpú yán be yé mmu ánkáysí be ncha enyú mmu ene yi ághə ne ené yi ághòk mérérem be nchi.

⁷ Ndu bekə be nké pányu ɛti beyá menyiñi maknkay ebhen yi ákú mendinjí, áchyé me esəjori. Mbák mbò mmu ane báfyé yi nsé aməet. Esəjori eyə ebhak

enyiŋ ene Satan átō be ényíéré me amik, énkaj me nke pányu. ⁸ Nnik Yesu Acha mm̄aet ndoŋ érat be yi amfere me esōŋori ene am̄aet. ⁹ Ke akeme me be, “Ber̄indu ebha békway ne wō mbōnyune betaj ebha bétōŋ kpoŋoŋoŋ chi am̄aet bo abhen mm̄aet apú bho.” Ndu echi yé nō, chōŋ ndok ambi bedep awó anti ne maŋák ěti mbíkí bhōŋ betaj, be betaj Kristo mémbak ne me. ¹⁰ ěti Kristo, nchí ye maŋák be mbíkí bhōŋ betaj, yé básókoti me sōkoti, yé menyiŋ betaja taj ntá ya, ne yé nchí bhōŋ nenyok menyu ne menyu, ne yé báchyé me chi besōŋori. Echi nō mbōnyune mpok ane mbíkí bhōŋ betaj ke nchí taj sayri.

Pól abhōŋ nti ne bōnkwō abhen etak Kōrint

¹¹ Ndem kepi mbō echintímu. Bě ké bápúri me nk̄a nō mbōnyune, be ke bābhōŋo beghati bho enyū mmu me nchí. Yēndu mpú yēnyīŋ, bōnto abhen báyoŋ nō manyén ayap amfay bābhíkí cha me. ¹² Mpok nchí awu ne bhe nk̄a menyīŋ betōŋ be be nchí mūnto tetep. Mbōŋ ekébhéntí ne nk̄a menyīŋí maknkay menyu ne menyu. ¹³ Ndiere enyiŋ ene mbíkí k̄a ntá yeka ené nk̄a ntá bakwó Kristo bachak ncha chi be mbíkí bhēp bhe nekwa? Foŋori ká me ndū nef̄aŋp enō!

¹⁴ Dīŋí ká be nnán ntōŋtí bétwō beghō bhe ndu ndoŋ ene éjwí érat. Mpú bhak chōŋ ntu ntá yeka mbōnyune be ke m̄eyan, puyé bakap ayeka. Echi nō mbōnyune puyé mámbō ke babhōŋo bebh̄are menyīŋ ntá bachi ne maŋo bhap, chi bachi ne maŋo ke bābhōŋo bebh̄are menyīŋ ntá bōbhap. ¹⁵ Chōŋ mbōŋ beyá maŋák bechye yēntiki enyiŋ ene mbōŋó, yé chi mm̄aet eya, ndu bekwa bhe. Ndū ekōŋ eya ne bhe égō éndok nōkō chi ambi, eyeka ne me émay nōkō may ke?

¹⁶ Sayri sayri, bákā ne me be mpok ntwó awu, mpú sōt nyaka menyīŋ ntá yeka, yé nō mbōk bārēm be nchí mmu betábhá, ne be nchí sōt menyīŋ ebheka ndu ngwáy. ¹⁷ Ndū nk̄wō bho abhen ntó ntá yeka, yé amōt ábhíkí sōt nnyén ena berwō bhe. Epú nō ke? ¹⁸ Nnik nyáka Táytos ne mōmáyses be mántwó awu ntá yeka. Atwó nōkō asōt menyīŋ ebheka ndū ngwáy ke? Me ne Táytos sébhōŋ chi nkaysi amōt. Pú nó? Bese ne yi sébhōŋ chi ekakáneko émt. Pú nó?

¹⁹ Abhen ekōŋ, bákáysí be ndu mpok ane nkem sérēm menyīŋ ebhen chi ndu bétáná mm̄aet ntá yeka ke? Wáwák! Sérēm chi enyū Kristo áyàn be séndem ne besí Mandem. Sékà yēntiki enyiŋ chi be mánséné ndū mbi Mandem.

²⁰ Mbōŋ becháy be ngufú mpok ntwó awu beghō bhe nchí kway betemeri bhe ndu nte ane mbíkí káysi betemeri bhe, ne be nk̄wō mángō be mpú ndu nte ane bákaysi beghō me. Ngufú, nchí kway betemeri bhe ndū bágwá, ne ndū bābhōŋ mpabhamík ne bati, ne ndū echókónti, ne ndū máŋem menjémé, ne ndū bāchōŋti manyén bati, ne ndū enaŋti, ne ndū epīŋ bekáysi be bácha bati, ne ndū bákē menyīŋ táká táká. ²¹ Mbōŋ becháy be nnán mp̄et ntwō awu chōŋ Eta Mandem ánk̄a mbōŋ ntíánwóp besí ebheka, ne mbak ndū nedí kebho ěti beyá bō abhen bákū nyaka bebú ne bābh̄aet beka bepō menyīŋ, ne epúsí, ne mányie bepá epusi.

13

Ndū ngwenti, Pól áyep bōnkwō Kōrint batú

¹ Ndoŋ ane ákú érat ene nchí twō beghō be báké ghokōntik be Ekáti Mandem érēm be mbák bo mándem be mmú ákú ndak, bābhōŋ bétwō ne batísie bapay, mbák apu nō, barat. ² Mpok ntwó awu ndū nekō enen néjwí ndoŋ epay, njeŋp batú bo abhen bákū bebú ne bōnkwō bachak mankem. Néne, mp̄et nchí semti bhō ené mpú awu nkúbhé mbō enyū nk̄a nyaka mpok ntwó awu be, mbák mp̄et ntwō, mpú rō bhō enyu eyō. ³ Chōŋ nk̄a mángō berīŋ menkem ebhen

bétõh kponorõh be nchí rem chi menyih ebhen béfú ntá Kristo. Apú kem be mbõ mmũ ane ábhíkí bhõh betan. Atõh betan ebhi mpok áchí nenti eneka. ⁴Yẽndu bágó yi ndũ ekotákátí mbõ mmu ane abhiki bhõh betan, Mandem ákã yi apetnsem ndũ nepém. Bese nkwo sebhiki bhõh betan ndu sébháré mmuet ne yi. Kẽ ndu sétòk bhẽ, chõh sémbõh nepém ne Kristo ndũ betan Mandem.

⁵Chák ká mmuet beghõ mbák, ndũ ekakáneko eyeka, bákõhõ menyih ebhen mãnókó. Yihí ká mmuet. Mbák epu nõ, nõ bákwen nemõ. ⁶Nókó ká be chõh mãngõ be sebhiki kwen nemõ. ⁷Séñikmuet ntá Mandem be báké kã nefwõp. Sépũ kã nõ chi bekã bo mãngó be séchí chak. Séyáh chi be mãmbák chak, yẽndu bákway beyih; bhese mbõ bo abhen babhõhõ bekwéné. ⁸Yẽ embak yi, sepũ kway bekã enyih ene échet tetep mbi. Sékè chi enyih ene ekã tetep ane Mbok Ndindí ándókó nókó ambi. ⁹Sébhõh manák mbák bãtan, ye émbak chi be sebhiki tan. Séñikmuet ntá Mandem be neka eneka néngó nenjwi poot. ¹⁰Nti ane nchí sih ekátí ene ntá yeka ambi ambi chi be mpok ane mětõwõ chõh awu, nkésõt betan ebhen Mandem áchyé me mbak bebébebe ne bhe. Mandem achyé me bhõ chi bekã mãnte ndũ neka eneka, puyé chi bekã mãnkwen.

¹¹Bõma, berõh ndũ ngwenti, ghók ká maníe ma, mãnchõkõ sayri. Nyuré ká ekakáneko eyeka, mãmbak eyõh émõt ne bati. Bák ká sayri ne bo báchák. Mbák mãnkã nõ, chõh Mandem mmu ákõh bhese ne áchyé bhese kpák, ambak ne bhese, ambak ne bhe. ¹²Kaká ka bati sayri mbõ bo Mandem. ¹³Bõnkwo mankem abhen báchí fá bátõ nkwo bhe bakak. ¹⁴Yesu Kristo Acha ántõh be berĩndu, ne ekõh Mandem embak amem bati yeka, ne eyõh émõt ene Efõjõ Bedyere áchyé embak ne be mankem.

Ekáti Pǎl ntá Nkwǎ Galéshia

1 Me Pǎl münto Yesu Kristo ke nchi síj ekáti ene. Puyě bakwǎnwanj ke báyábhé me, ne puyě nkwǎ ke átó me. Chi Yesu Kristo ne Mandem Etayese mmu akw Yesu ampentsem ndu nepém. 2 Nchi síj ntá yeka bǎnkwo abhen atú Galéshia, ne bati bǎnkwo abhen báchí fá ne me bachem ne me bétó be bakak. 3 Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántǎj be berǐndu, mánychye bhe kpák. 4 Yesu Kristo achyé nyaka mmuet éti bebú bhese ndú mkpáká mmik bebú ane echǎj. Akw nǎ békǎj nkaysi Mandem mmu achi Etayese. 5 Yi ke bo mankem bábhǎjǎ béchyé kenókó gwenti ti. Amen.

Mbok Ndíndí amat ke achi

6 Echí me maknkay bé bátiñ bǎrǎ Mandem mmu ábhíñi be éti berǐndu Kristo be mambák bǎbhi, ne bǎrǎbhé koñj chí Mbok Ndíndí achak. 7 Puyě chi mbǎj be Mbok Ndíndí achak achi, ke mbǎk bo báfyé bhe ebyǎk anti ne báyanj chí béyibhiri Mbok Ndíndí éti Kristo ndú enyíñ echak. 8 Ke yě embák chí bese, yě chí ángel ke ághátí bhe mbok ane áchí kekúrí ne ane séghátí bhe, eyak embak ne yi. 9 Mbǎ enyú sǎnánj séghátí bhe, mpet nchi ghati bhe be yě agha ane ághátí bhe mbok ane áchí kekúrí ne ane séghátí nyaka bhe, mánnókó, eyak embak ne yi.

10 Nchi yanj ne chí be bo mankak me ke? Wáwák! Mandem ké měyanj ánkák me. Nchi yanj chí bé bo mambǎj manák ne me ke? Mbǎ mbuét chí mmu ane nchi yanj be bo mambǎj manák ne me, mbǎ mpú mmǎbetok Kristo.

Mbok Pǎl afu nyaka chí ntá Kristo

11 Bǎma, díñj ká be Mbok Ndíndí ane ngátí bhe abhíki fu ndú nkaysi bakwǎnwanj, 12 abhíki fu ntá nkwǎ, ne yě nkwǎnwanj abhíki tǎj me. Mbǎj Yesu Kristo ke ákú mendíñj yǎ. 13 Bághok enyú nepém ena nachi nyaka mpok mékǎj bepiñj bo Israel, bághók ndu nchi chyé nyaka bǎnkwo Mandem beyǎ esǎñari, nnu nǎkǎ be nnánj nkwǎ wap. 14 Nchi nu nyaka tontó békǎj bepiñj abhen bachímbi bha. Ne nchi koñj nyaka mbi Mandem bo Israel ne nti ena nenkem, kpát ncha bo Israel bácháak abhen ekaká nebhe eya.

15 Ke Mandem anánj ayap nyaka me te ndú mpok ane bábhíki re bhe me. Ayap me éti berǐndu ebhi, abhíñj me be mbak mmǎbetok ayi. 16 Abhǎj manák bekú mendíñj Mǎywi, be mbǎj mbi beghati bho Mbok Ndíndí éti Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel. Akú nókó nǎ, mbíki rǎj ntá yě mmu be anchye me manie. 17 Yě chí Yerúsalem mbíki ko ndak beghǎ bo abhen báyámbi bebhak bǎnto ke métwǎ ansem. Ndǎkǎrǎj téé atú Arébia, ke étáré nókó, mpetnsem Damáskǎs.

18 Éfuéré nókó mamié arat, ndak Yerúsalem beghǎ Píta. Mbak ne yí ndu manywǎp nekú. 19 Nke ghǎ yě münto achak are, ébhíki fuét Jems, manǎ Yesu Acha. 20 Enyíñ ene mésíñj ntá yeka echi tetep. Mandem aríñj be mpu sése. 21 Mfá nókó Yerúsalem, ndok nkó atú Síria ne atú Silísha nkwǎ. 22 Bé bǎnkwo Kristo atú Judéya bábhíki re ghǎ nyaka me ne amík. 23 Bághok nyaka ghok menyíñj ebhen bo bǎrǎm éti ya be, “Mmú nyaka áchyé bhese esǎñari, arǎbhe ghati chí bo be mbák mmu ásíkinti ne Yesu Kristo, Mandem ápeme yi, ené

nkúbhé nesikínti ne Kristo ke yi ánú nyaka béchōnti.” ²⁴ Eká bo bare bití Mandem éti ya.

2

Pól atemeri bōnto abhen Yerusalem

¹ Éfueré nókó mamié byo ne anwí, mpet nkó ndok Yerusalem ne Banábas. Nsot Táytos sérók ne yi. ² Ndok mbó enyū Mandem aká nyaka mendínjí be mbōñ bérōñ aré. Ngáká nókó are, me ne bōbati séchókó ansem ansem, nka bō mándínjí Mbok Ndíndí ane méghàti bo abhen bápú bo Israel. Nka nō be betik ebhen mēkà ne ebhen mbáét beka beke bhak ndéndem. ³ Táytos mmu ákò ne me abhak mmu Grik. Yé nō, báke te mbōñ kákáti be mánsiép yi. ⁴ Ke bō nse bachwe ndu nkwo bakoño Yesu ansem ansem mánjaña nōkò be mansyer yi. Mánóné báchwe ndu nkwo ywese ndu begho enyu sébhónó ngangan amfáy bebhé bo Israel, ndu sebhare mmæet ne Yesu Kristo. Báyañ nyaka be sémpétnsem ndu kesem antene bebhé bo Israel. ⁵ Séke chye bhō mbi ye mandú. Séke yán be bō manchōnti tetep ane Mbok Ndíndí, tēndu bábhónó bérōñ ambi menoko yō. ⁶ Mbák chí bo abhen báyábhé bé mámbák bōbati ntá bōnkwo, betañ ebhap bebhíki bhōñ yēnyíñ beka ne me. Mandem apú tōñ kériñámík. Bó bábhíki tōñ me yēnyíñ ekò mémáka ndū Mbok Ndíndí ane méghàti bhō. ⁷ Bághó be tetep, Mandem ke afyé Mbok Ndíndí amōya be ngati bo abhen bápú bo Israel, nkúbhé mbó enyū yi aká ne Píta be yi angati Mbok Ndíndí ntá bo Israel. ⁸ Nkúbhé mmu ane áchyé Píta betañ beka betik ebhen ntá bo Israel, ke áchyé me nkwo betañ, beka bō ntá abhen bápú bo Israel. ⁹ Jems ne Píta ne Jōn báchí nyaka mbó bekwap nenti bōnkwo. Bághó nōkò bé Mandem afyé betik ebhen amōya tetep, bákáka me ne Banábas ne amó ndu bétōñ bé besé ne bhō sechi eyōñ émot. Séka ne bhō bé me ne Banábas sebhōñ bérōñ ntá bo abhen bápú bo Israel ne Mbok Ndíndí, bō mándok ntá bo Israel. ¹⁰ Enyíñ émot ke baghati bese, nō chi be, seke ghokontik bechye nōkò nekwaq ntá bachébhébhō abhen Yerusalem, nkúbhé enyíñ ene echi nyaka me anti béka.

Pól aji Píta amem etok Antiok

¹¹ Píta átwó nókó Antiok, nji yi besí bhi mbōnyune aká nyaka enyíñ ene epu chak. ¹² Mpok yí áyámbi átwó, are nyié nenyié ne bo abhen bápú bo Israel. Ke bo abhen Jems áto bátwó nókó, abho beya mmæet ansem, akepere nyié nenyié ne bo abhen bapu bo Israel, ndu áchay nkwo bo abhen bárēm be babhōñ besyep yēntiki nkoño Yesu ane apu mmu Israel. ¹³ Bo Israel bachak abhen báchí bakoño Yesu babho beka betábhá mbó Píta, enyu ené, yé chi Banábas nkwo aká enyumot mbó bhō. ¹⁴ Ke ngó nókó be bápú kō ndōñ amot ne tetep ane achi ndu Mbok Ndíndí, mfate ngati Píta besí bhap mankem be, “Mbák wō mmu Israel ókū mbó mmu ane apu mmu Israel, ndaká yí ónú beka bo abhen bápú bo Israel mámbák mbó bo Israel?”

Neka enen mmu abhōño ne Yesu ke néka mámpeme yi

¹⁵ Besé babhōñ séchi bo Israel, bōtayese nkwo bo Israel. Sépú bo abhen bápú bo Israel, bó bhō bo bárēm be báchí bō bebá. ¹⁶ Yé nō, bese bo Israel sériñjí be puyé bebhare bebhé bo Israel ke áka mmu ambak chak besí Mandem, chi besíki ntí ne Yesu Kristo. Yé chi bese sénókó Yesu Kristo be Mandem ansot bese mbó bo abhen bachi chak éti neka enese ne Kristo, puyé chi éti sébhare bebhé. Echi enyu eyō mbōnyune, bebhare bebhé apú ká yé mmu ambak chak besí Mandem. ¹⁷ Mbák ndu séyañ bebhak chak besí Mandem ke sébháré mmæet

ne Kristo, ke émfakari be bese babhōn sékà bebú, nō Kristo áto bhese ndú bebú ke? Wáwák! ¹⁸ Ke mbák mpétntsem ndú menyin ebhen nnán ndó, nō nchí mbōn mmu bebú. ¹⁹ Mbák chi me, beyin; bebhé Moses ndōp chi ngú, mbōnyune bebhíki pere bhōn yēnyin beka ne me. Éfákári enyu eyo bé mbák nepém besí Mandem. ²⁰ Bágó me ndú ekotákátí ne Kristo. Néne, nepém ena fá amik puyé ena, chi énen Kristo mmu achi ne me. Ne nepém ena néne chi énen Mmō Mandem mmu akōn me, achye nepém eni éti ya ndu mbōn neka ne yi. ²¹ Mpu sōt berindu Mandem mbō be bépú yēnyin, mbōnyune mbák mmu ábhák chak besí Mandem chi ndu yi ákoño bebhé, nō newú Kristo agu néchi ndéndem!

3

Bē bo Galéshia, bechiñti bho

¹ Bē bo Galéshia, bechiñti bho! Agha ányíe bhe ne epem aka máném ebhi? Pú nka bárin; Yesu Kristo mbō be ntōn be kponorōn ndu yi ágú amfay ekotákátí? ² Dó ká mbep be enyin ene émot. Mandem achye bhe Éfónó Bedyere chi éti bábhūre bebhé ke chi ndu bághókó Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ne mánókó? ³ Ndu báre chiñti nō? Bábhō bekoño Kristo ndu betan Éfónó Bedyere, néne, barōbhe yan béwénti chi ndú betan ebheka babhōn ⁴ Beyá besōñri ebhen bághò éti Mbok Ndíndí mémbák ndéndémé? Mbíkí ka be bechi nyaka chi ndéndem. ⁵ Mandem mmu áchyé Éfónó Bedyere ne ákà menyin; maknkay nenti eneka, ákà nō chi éti bábhūre bebhé Moses ke? Ke chi ndú bághókó Mbok Ndíndí ne mánókó? ⁶ Echí mbō enyū Ekátí Mandem érem be Abraham anókó nyaka Mandem, ne éti eyo, Mandem asōt yi be achi chak besí bhi. ⁷ Séghó ye be bo abhen bábhōnó neka ne Mandem ke báchí bebhárébhō Abraham. ⁸ Ne Ekátí Mandem enan epem nyaka tesáy bé chōn Mandem anka bo abhen bápú bo Israel mámbak chak besí ebhi mbōnyune bábhōn neka ne yi. Ekátí Mandem épet érem be Mandem aghati nyaka Mbok Ndíndí ntá Abraham be, “Éti ye, chōn njet manérékere bhó mmik ankem.” ⁹ Nō ke echí be Mandem áyet yēntiki mmu ane ábhōnó neka ne Kristo, nkúbhé mbō enyū yi áyéré nyaka Abraham ndu yi ábhōnó neka ne yi.

¹⁰ Mbák chi bo abhen bákaysi be bebhūre bebhé bo Israel ke ákà bo mámbák chak besí Mandem, eyak echí ne bhō, nkúbhé mbō enyū Ekátí Mandem érem be, “Eyak echí ne yēntiki mmu ane ápú bhūre bebhé menkem ebhen béchí amem Ekátí Mandem.” ¹¹ Néne, echí kponorōn be yé mmu apú kway bebhak chak besí Mandem éti yi ábhūre bebhé. Ekátí Mandem érem be, “Mmu ane achi chak besí Mandem éti yi ábhōnó neka ne Kristo, ábhōn nepém.” ¹² Bebhé bebhíki bhōn yé enyin beka ne neka énen mmu ábhōnó ne Kristo. Ébhé Moses érem mbō enyū basin; be, “Mmu ane ábhūre bebhé, ábhōn nepém éti yo.” ¹³ Kristo aku bhese aféré ndú eyak ene echí ne bo abhen bápú bhūere bebhé menkem. Aka nō ndu ásré ntēmsi bebú ebhese. Ebhak mbō enyū Ekátí Mandem érem be, “Eyak echí ne mmu ane ágú ndú ekotákátí.” ¹⁴ Yesu Kristo aka nō be áfók ane Mandem afyé nyaka bariēp bechye Abraham, ámbák ne bo abhen bápú bo Israel, ndu bábháré mmæt ne yi, ne bé Mandem anchye bese Éfónó Bedyere nyaka yi afyé bariēp béchyé éti neka enese.

Ébhé éyú yibhiri bariēp Mandem

¹⁵ Bōma, sénsōt erin ndu nepém énen bo abhen fá amik. Mbák bo bati apay manka beka enyin, mányu nku, yé mmu apú kway beway nku yo, ne mmu apú kway memaka enyin echak aré, tēndu manyu nku. ¹⁶ Nō ke echí ne nku

ane Mandem anyũ nyaka ne Abraham. Mandem afyé Abraham ne ebháre móywi bariép. Ekáti Mandem epú rem be Mandem afyé nyaka yi ne bebháre bõbhi bariép, betan be báya, ke ntá yi ne ebháre móywi, betan be chi amat. Ebháremõ wu chí Kristo. ¹⁷ Enyinj ene méyàn mánjwimem chi be Mandem anan anyu nyaka nku ne Abraham, ke éfuéré nókó mamié besa esa nsem amat nsem byo, achye bo Israel ebhé. Bebhé bho bebháki bhon yé betan ndu beway nku ane Mandem anyu ne Abraham, be bariép amen yi afyé nyaka ake pere téé. ¹⁸ Mbõ Mandem áchyé bo akap chí éti bábhàre bebhé, mbà apú kono chí bariép ami ndu akap ane yi áchyé bo. Ke chí éti bariép ami ntá Abraham ke yi áchyé nyaka akap wu. ¹⁹ Ndu echi nõ, ndaká yi Mandem achye ye bebhé? Achyé bebhé be ménkà bese sendinj enyũ bebú bechi. Ne bebhé bebhon nyaka bebhak chí ndu mandú mpok, menon netwõ ane ebháremõ Abraham. Ntá yi ke Mandem afyé nyaka bariép bechye akap wu. Mandem achye nyaka bebhé ntá boàngel be mansot mantwõ ne bho, nkwanwan abhak nenti Mandem ne bõ mmik. ²⁰ Berem be mmu achi nenti bho, átõn be bakwõ bho achi apay ane yi áté nenti enap. Ke mpok Mandem afyé bariép ntá Abraham, abhak chí aywinti.

Nti ane Mandem achye Bebhé

²¹ Eyo étõn be esonõri échi nenti bebhé Mandem ne bariép Mandem ke? Wáwák! Mbõ bachye bo ebhé ené éka mmu ámbõn nepém mbák ábhàre yo, mbà bebhàre bebhé ákà mmu ambak chak besí Mandem. ²² Ke Ekáti Mandem érem be mmik nkem achi antene kesemé bebú. Echi ye be, ndiere bo abhen babhõnõ nekà ne Yesu Kristo ke bákway bebhõn menyinj ebhen Mandem afyé nyaka bariép bechye ntá bo abhen mánókó Yesu Kristo.

²³ Mpok apéré ghaka ane báká sérinjí be mmu abhõn besiki nti ne Kristo ke ambak chak besí Mandem, sechi nyaka antené bebhé, sébhak mbõ bo abhen báfyé ekerenõn. ²⁴ Bebhé ke béchí yé nyaka mbõ mmu ane ábhàbheri, ányure nõkõ bhese, kpaté mpok ane Kristo átwõ, be sénkwáy bebhak chak besí Mandem éti sésiki nti ne yi. ²⁵ Nène, ené sésikí nti ne Kristo bebhé bépú mbõ mmu ane ábhàbheri, anyure nõkõ bhese. ²⁶ Éti básiki nti ne Yesu Kristo, be mankem bårõp chí bõ Mandem. ²⁷ Yéntiki mmu ane bájwítí yi be ambat mmuet ne Kristo arõp chí mbõ Kristo, ndu asoré epinjí Kristo. ²⁸ Yé mmu achí chí mmu Israel ye apú, yé mmu achí chí nsem ye mómik, ye chí ngoré ye mbakanem, be mankem abhen babháré mmuet ne Yesu Kristo bårõp chí enyu émot. ²⁹ Ne ndu báchi bo Kristo, báchi ye bebhárébhõ Abraham, ne chõn mányié menyinj ebhen Mandem afyé bariép bechyé bebhárébhõ Abraham.

4

¹ Enyinj ene méyàn be mändinj chí be mmó ane ábhõnõ ményié menyinj étáyi achi enyu émot ne nsem mpok yi abhàé chí mónkwen, yéndu menyinj étáyi menkem chí ebhi. ² Mpok yo, bo báchák ke mánè yi, mambabheri nõkõ menyinj ebhi, kpaté mpok étáyi afyé ankwáy. ³ Nõ ke echi ne bese nkwo. Mpok sébháki rinj nyaka baraka Mandem, sébhák basem antené befõnjõ ebhen bebhõnõ betan fá mmik. ⁴ Ke mpok ane Mandem afyé bariép ákwáy nõkó, ató Móywi be antwõ fá amik. Ngoré abhé yi, ne abhak antené bebhé bo Israel. ⁵ Atwõ enyu eyõ beku bo abhen bachi nyaka antené bebhé, be Mandem ansot bese mbõ bõbhi. ⁶ Ne ndu bårõbhe chí bõbhi, Mandem ató Éfõnjó Móywi be ambak amem bati yese, ne yi Akwák bhese sembínj nõkó Mandem be, “Eta, Etaya!” ⁷ Mandem aká ye be bāpet bāpu basem, bårõp chí bõ. Ne tēndu yi asoré bhe be māmák bõbhi, chõn anchye bhe menyinj ebhen yi afyé nyaka bariép bechye bõbhi.

Pål ábhøj nti ne bo Galéshia

⁸ Mpok bábhíki re riñi Mandem, bábhak ndü kesemé menyin ebhen bechi chi bōmandem nsé. ⁹ Ke néne, ené mánañ báriñi Mandem, ne mbōñ enyini ené mbōñó berem chi be, néne, ené Mandem áriñi bhe, ná bákway bepet bebhak basem ntá befónó ebhen bebhōñ betañ fá amík, ené mbōñ betañ ebhap bépú yēnyin, ne bepú kway bekwak bhe? ¹⁰ Báyiñi eno nywōp, mánsot be nywōbhé negho. Mánjiñi awū ntañ, mánsot be ntañ agho. Mánjiñi ayō mpok, mánsot be mpok epá egho. Ne enō mmíé, mánsot be mmíé negho. ¹¹ Ndu bákà nō, mbōñ becháy mbōnyune echí mbō be betik ebhen nkā bekwak bhe bechi chí ndéndem. ¹² Bōma, nchí nik be mmæt be mámbák mbō me mbōnyune ndōp chí mbō bhe. Bábhíki ká me bebá. ¹³ Báriñi bé ndü ndōñ ane mbi, neme ke nekā ngati bhe Mbok Ndíndí. ¹⁴ Ne yēndu neme ena nechyē nyaka bhe beyá esōñori, bábhíki byak me. Báseypti me mbō ángel Mandem, mbō be nchí chí Yesu Kristo. ¹⁵ Ndü manywōp ayō, bábhøj nyaka beyá mañák. Yi éfákári ne mañák amen bábhōñó nyaka? Ndíñi sayri be yē ngati nyaka bhe chi be mámpróñóri amík ayeka máncyē me bákā nō. ¹⁶ Ndōp ye chi mūmpap ayweka ndu ngátí bhe menyin ebhen bechi tetep ke? ¹⁷ Bōbhō bákā yēntiki enyini ndu beyibhiri bati yeka be mánkónó bhó, ke bábhíki bhøj erítí nkaysi. Báyan chi bekā mándo bhese mánkōñó bhō. ¹⁸ Mbák bátōñ ekōñ ne bati ane bebú bepu aré, mbák bákā nō ne erítí nkaysi, ká ka nó mpoknkem, puyē chí ndyere ndü mpok ane nchí ne bhe. ¹⁹ Bōbha, mpet nchí mbō ngōré ane áñōñsi, ne mpu rō beghok bebe kpáte mámbōñ epiní Kristo. ²⁰ Mbōñ nti bebhak awu ne bhe néne be ndíñi enyu nchí ghati bhe menyin ebhen, mbōnyune mbíki riñi mbōñ enyini berem.

Mmō Sard achi nyaka kekúri ne ane Hága

²¹ Ghatí ká me, be bo báyan be bebhé membōñ betañ amfay yeka, bápú ghok enyini ene ebhé érēm-e? ²² Ekáti Mandem érēm be Abraham abhōñ nyaka bōbabhakanem bati apay. Amōt abhak mmō nsem, achak abhak mmō ngōré ane ápú nsem. ²³ Bábhé mmō ngōré nsem mbō yēntiki mmu achak. Mmō ngōré ane ápú nsem, bábhé yi chí bekoñó bariēp Mandem afyé nyaka ne Abraham. ²⁴ Enyini ene efakari nyaka étōñ bhese be baghōré abhō bati apay bate ndü nku epay. Amōt afú amfay njie Sináy. Nku yō ate ndu ntí Hága, mmu abhé bō abhen báchí ndü kesem. ²⁵ Hága chí njie Sináy amem etōk Arébia. Ne Hága até mbō Yerúsalem ane manywōp ane echōñ, mbōnyune achi nyaka ndü kesem ne bōbhi. ²⁶ Ke Yerúsalem ane amfay apú ndu kesem ne yi ke achi máyese. ²⁷ Echi mbō enyū Ekáti Mandem érēm be, “Wō, nkongōré, wō mmu opú bhe, bōñ mañák. Nnō ane ápú bhōñ bebé nebhe, kway ne mañák, mbōnyune ngōré ane báró ndu nebhay, bōbhi baya bacha. Abhen ngōré ane abhay nném.”

²⁸ Bōma, báchi ye bō Mandem chí mbōnyune Mandem afyé nyaka bariēp be chōñ mámbak bōbhi. Echí nkúbhé mbō enyū yi afyé nyaka bariēp be chōñ Abraham ambōñ Aisek. ²⁹ Nkúbhé mbō enyū echí nyaka mpok eyō, mmō ane bábhé mbō yēntiki mmu achak áchyè nyaka mmō ane bábhé ndü betañ Efónó Mandem esōñori. Enyu eyō ke echí néne. ³⁰ Ke Ekáti Mandem érēm be yi? Erēm

be, “Bók ngoré ane achi nsem ne mýywi, mbonyune mmō nsem apú kwáy menyie menyih étayi ne mmō ngoré ane apú nsem.” ³¹ Bōma, bese sépú ye bō ngoré ane achí nsem, sechi chi bō ngoré ane apu nsem.

5

Bakoŋo Yesu báképerε bhak basem

¹ Kristo aféré bese ndū kesem be séképerε bhak basem. Tē ye ka kpiri ne bákεrō yē mmu ankū māmpetnsem ndū kesem. ² Ghók ká, me Pól nchí ghati bhe be mbák mánka be mansyep bhe ne nkaysi be eyo ékū mambak chak besí Mandem, nō enyih ene Kristo ákú ntá yeka epu yényih. ³ Mpet nchí semti be ye yē agha ane aka be mansyep yi abhōŋ bebhūere bebhé menkem. ⁴ Nkwō yweka ane bákáysi be bebhūere bebhé bo Israel ke ákū bō mambak chak besí Mandem babhōŋ berihí be báfap mmuet ne Kristo. Báferε mmuet ndū beríndu Mandem. ⁵ Mbák chi bese, sébhaka nti be chōŋ Mandem ankū bese sembak chak besí bhi éti sésíkí nti ne Kristo. Enyih eyo ke sēnōŋ ndu betāŋ Efónó Bedyere. ⁶ Mmu ane ábháré mmuet ne Kristo, ye basyep yi syep, ye bábhiki syep, eyo ebhiki bhōŋ yényih beku. Nném enyih chí be mmu ántōŋ be ye asíkí nti ne Yesu Kristo ndu yi ákōŋ bo. ⁷ Bákà nyaka sayri. Agha áchééré bhe mbi be báképerε koŋo menyih ebhen bechi tetep? ⁸ Puyē mmu ane ábhíŋí bhe ke afyé betāŋ be mánkū nō. ⁹ Mandu yís ákū fláwa ane bábáy ndū ete ánkó nkem. ¹⁰ Ndu sebharε mmuet ne Yesu Kristo Acha, diŋí ká sayri be bábhōŋ bekoŋo chí nkaysi aya, puyē achak. Mmu ane afyé be ebyok anti, ntēmsi Mandem ábhák ne yi, ye yi achi agha! ¹¹ Bōma, mbák chi me, mbō mbuét beghati bho be babhōŋ besyep mmu ke yi ambak chak besí Mandem, mbū bo Israel báchyé me esōŋori ndaká yi? Mbá mbok newú Yesu ndu ekotákátí apu chyε bo Israel esōŋori. ¹² Ntá bo abhen báchyé nō bhe esōŋori ndu báté be bábhōŋ besyep mmu ke ambak chak besí Mandem, méyāŋ be mámkpík mángak mmuet eyap. ¹³ Bōma, mbák chi bhe, Mandem abhíŋí be be báképerε bhak basem anten bebhé, ke nefere ane bafere bhe ndū kesem áké bhak enyih ene ékū mánkáysi be bákway beku menyih ebhen mmuet nkwá áyāŋ mmu ankū. Enyih ene bábhōŋo beku chi bekwak batí ndū ekōŋ. ¹⁴ Bebhé menkem bechem ndu ebhé émot ene epókō bō, ne yo erem be, “Kōŋ yéntiki mmu mbō mmuet ye.” ¹⁵ Ke mbák bákà chi mbō nyábhi ené énemti, endakati nōkō batí, sot ka mpok be báké bho beway batí.

Nkaysi nkwa apú enyumot ne ane Efónó Bedyere

¹⁶ Enyih ene nchí ghati ye bhe chi be dō ká Efónó Bedyere anja nōkō bhe mbi, ne báké kū chi menyih ebhen mmuet nkwa áŋwaka be yi ankū. ¹⁷ Menyih ebhen mmuet nkwa áŋwaka be bo mankū bérpú kō ndōŋ amot ne menyih ebhen Efónó Bedyere áyāŋ bo mankū, ne enyumot ke echi be menyih ebhen Efónó Bedyere áyāŋ bo mankū bérpú kō ndōŋ amot ne bebéptí menyih ebhen mmuet nkwa áŋwaka be mmu ankū. Menyih ebhen bepap bepū kō ekak émot, ne éti yo ke bápú kway beku menyih ebhen bábhōŋo nti beku. ¹⁸ Ke mbák Efónó Bedyere áyā bhe mbi, nō hápu antené bebhé.

¹⁹ Menyih ebhen mmuet nkwa átō mmu ankū bérpú bhese. Bechi chi bebú kebharé, ne bepō nkaysi ndu baraká kebhuere ne ménwáka ndū baraká kebhuere. ²⁰ Menyih bechak chí bekoŋo bōmandem nsé, ne baraká babú, ne bepap batí, ne bétánjá, ne mpabhamík, ne bebenti, ne nkaysi ane mmu abhōŋ chí ndyere éti mmuet eyi, ne békóre mmuet ndū bakwó, ne epih ákóré, ²¹ ne bebhōŋ amík abúabū ne batí, ne bekwen mmém, ne bepá ebhen bétō bo ndū epúsí, ne

menyinj bechak mbə ebhə. Nchi ya be batú mbə enyu esí bé, bo abhen bákə menyū menyinj ebhen bápú kway bebhəj nepém enen nebhiki bhəj ngwenti ne Mandem.

²² Ke epinj ené Efónó Bedyere áchyè mmu chi epinj ené ékà yi ambəj ekəj ne bati, ne ambəj manák, ne kpák, ne ekébhénti, ne berinti, ne ambón eríti nti, ne ambak mmu tetep, ²³ ne yi kebhak gum gum, ne nekémémæet. Yé ebhé epu ené ékan bo báké kə menyinj ebhen. ²⁴ Ne bo Yesu Kristo mánanj báferə ntí ndú bebéptí menyinj ebhen bə mánwaka nyaka beka. Echi mbə be bágo mmæet nkwa ne menyinj ebhen yə áyàn mmu ankə ndu ekotákátí. ²⁵ Tëndu Efónó Bedyere ke áchyé bese nepém enen sébhónó néne, sebhəj berə yi ámbón betanj ndú nepém enese. ²⁶ Bəma, yé mmu ake yonj mmæet. Mmu aké yókə nti, ne mmu ake yinj nti ne amík abáabə.

6

Enyinj ene mmu ápi ke yi ághem

¹ Bəma, be bho Efónó Bedyere achi ne bhe, mbák mángó ndú mmu akə bebá, kwák ká yi petii be ampentsem ndú mbi Mandem. Ne ndú bákə nə, sət ká mpok bə be babhəj bákə kwen ndú nemo. ² Pəkó nókó ká batu bati. Mbák mánkə nə, nə bábhəre ebhé Kristo. ³ Mbák mmu akaysi be achi mungo, ené yi apú yənyinj, árwə chi mmæet. ⁴ Yəntiki mmu ánjiní menyinj ebhen yi akə, ne mmu ane akə sayri ánják ne mmæet eyi, kebhak be áyènti mmæet ne mmú achak. ⁵ Yəntiki mmu abhəj békə chi ebhi betik ebhen Mandem achye yi ankə.

⁶ Mmu ane bátəj yi Eyəj Mandem abhəj bechye mmu ane átəj yi aywi ákóré beríti menyinj ebhen yi ábhónó. ⁷ Mmu aké rwə mmæet, yé mmu apú kway berwə Mandem. Enyinj ené mmu ápi, yó ke yi ághem. ⁸ Mmu ane ápi chi menyinj ebhen bechye mmæet yi manák, ághem chi newú. Ke mmu ane akə menyinj ebhen Efónó Mandem áyàn yi ankə ághem nepém enen nebhiki bhəj ngwenti. ⁹ Séké pəp ye beka beri mbənyune, mbák sebhiki ferə amó, mpok ánkway, chəj séngem eríti mbwət. ¹⁰ Ndu echi nə, yəntiki mpok ane sébhónó mbi, senkə yəntiki mmu beri, sayri sayri, bati bónkwə.

Bakak ne ngwenti manie

¹¹ Ghó ká beremé basinj amen nsóré besinj ekáti ene ntá yeka ne awó awa membəj. ¹² Bo abhen báyanj beka be yəntiki mmu ambəj manák ne bho ke báfyé betanj be mansyer bhe. Bákə nə ndu bápú yan be bo Israel mánychye bho esəjəri bé bəghāti bo bé newú Kristo ndú ekotákátí ke népeme mmu. ¹³ Bo abhen basyephe bho bápú bhæere mbəj bebhé menkem. Ke báyanj besyer bhe be mámpányu bé bəchi bakojo bhap. ¹⁴ Ke Mandem akeka bé mpányu éti enyinj echak ébhíkifæet chi éti newú Yesu Kristo Acha ndu ekotákátí. Éti newú Yesu ndu ekotákátí. Menyinjí mmik berəp ntá ya chi mbə begú menyinj, ne me ndəp chi mbə ngú ntá menyinjí mmik. ¹⁵ Yé básyer mmu syep, yé babhiki syep, ebhiki bhəj yənyinj beka. Nném enyinj chi bé sembak bə bako. ¹⁶ Kpák ambak ne bhe, ntínsə Mandem némbak ne bə Mandem mankem abhen bákəj ebhé ekə ene. ¹⁷ Bebho echəj, yé mmu áképerə chye me esəjəri mbənyune berinj ebhen bechi me amæet bétəj be nchi mmu Yesu. ¹⁸ Bəma, berindu Yesu Kristo Acha mémbak amem bati ayeka. Amen.

Ekáti Pōl ntá Nkwō Efesos

Ekáti ene Pōl asínjì ntá bōnkwō abhen Efesos

¹ Mē Pōl, mūntó Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí sɪŋ ekáti ene. Nchí sɪŋ ntá yeka bo Mandem abhen bābhàre bariɛp ndū Mandem áchémé bhe ne Yesu Kristo. ² Mandem Etayese ne Acha yese Yesu Kristo mántōŋ be berindu, mánychye be kpák.

Enyu Mandem áyèt bese ndū sébhárémuet ne Yesu

³ Sémbítí Mandem Mmu achi Chi Yesu Kristo Acha ywese. Yi achyé bhesé yěntiki áfók ané áfù amfay ndū nebhuet ane yi achi Mfō aré, mbonyune ábhat bhesé ne Kristo. ⁴ Mandem ápéré ghoko mmik, anán ayap nyaka bhesé ndu áchémé bhesé ne Kristo, be sémbák nyáná, kebhón bekwéné besí bhi. ⁵ Ndu ákón bhesé, anán ati nyaka be sémfáét ntá Yesu Kristo sembak bōbhi. Aká nō bekoŋo enyɪŋ ene yi áti nyaka beka, ⁶ be sémbítí yi éti beyá berindu ebhen yi átonjé bhesé ndéndem, ndu ábháré bhesé ne Móywi mmu yi akōŋ tontó. ⁷ Mandem aku bhesé ne manōŋ Kristo aféré ndū kesem ndu ábháré bhesé ne Kristo. Ne afónórí bhesé ndū sépú bhæere bebhé. Aká nō bekoŋo enyū yi átonj bhesé beyá berindu ⁸ ebhen yi áre tōŋ bhesé, aká nkwō be sémbón nerɪŋɪndak nenkem ne nejwɪmem nenkem. ⁹ Enyɪŋ ene yi áti nyaka beka ené sébhíkire rɪŋɪ nyaka, atí beka yō befuet ndu menyɪŋ ebhen Kristo áká. ¹⁰ Enyɪŋ eyō nō Mandem ati beka echi nyaka be mpok anán ánkway, yi áchem menyɪŋ menkem, ebhen amfay ne ebhen fá amik, amfyé amō Kristo. ¹¹ Mandem ákà yěntiki enyɪŋ mbō enyū yi áti beka. Ayap bhesé tentep ndu ákón nyaka beka nō, bé sémbák bōbhi ndū yi ábháré bhesé ne Kristo mbonyune yi ákà menyɪŋ ebhen yi áti nyaka beka bekoŋo menyɪŋ ebhen yi áyàn beka. ¹² Besé bho séyámbi bebhaka nti ne Kristo sebhōŋ beka bo mámbítí yi éti keném eki. ¹³ Echi enyumot ne bhe nkwō. Mánán bāghok eyōŋ ene echi tetep, ne chí Mbok Ndíndí be Mandem ápeme chōŋ bhe, ne mánókó Kristo. Mpok ane mánókó, Mandem achye bhe Efónjé Bedyere mbō sebhan ndu betōŋ be báchi bōbhi nkúbhé mbō enyu yi afyé nyaka bariɛp be áka. ¹⁴ Achyé bhesé Efónjé Bedyere mmu yi áchye bōbhi. Éti yō, sériŋɪ be Mandem áfere chōŋ bese mankem bo séchi bōbhi ndū kesem. Ene éká bo báre bití Mandem ndū betan ebhi beyá becha.

Pōl ànikmuet éti bōnkwō abhen Efesos

¹⁵ Tē mpok ane njámbi ngoko be básíkí nti ne Yesu Acha ne bé bākōŋ bo Mandem mankem, ¹⁶ mbíkí rō bekaka Mandem éti yeka ndū mpok ane mēnikmuet. ¹⁷ Mēnikmuet ntá Mandem mmu ábhónjé betan menkem. Achi Mandem Yesu Kristo Acha ywese. Achi nkwō Etayi. Mēnikmuet be yi anchye bhe Efónjé yi mmu ákà mándɪŋɪ Mandem mándok nōkō chí ambi. ¹⁸ Mēnikmuet be yi ánéne batí yeka sayri enyu ené báriŋɪ maném menyɪŋ ebhen bābháká nti are be chōŋ yi anká ntá bo abhen yi ábhíní. Nchí yan be mándɪŋɪ beyá áfók ane yi afyé bariɛp ndu beka maném menyɪŋ ntá bo abhen bachi abhi. ¹⁹ Mēnikmuet be mándɪŋɪ enyū betan ebhi beyá enyū ené sepu kway beyenti bhō. Beyá ndu bekwak bhesé bho sénókó yi. Betan ebhi bhō beyá tontó.

²⁰ Ne nkúbhé betan ebhen ke Mandem áká nyaka Yesu áperénsem ndü nepém achokó ebhé awónem ywi awu amfay ndü nebhuet ane Kristo achi are mbo Mfo. ²¹ Aré, abhón betan amfay bōángel mankem ne bafō bhap, ne amfay yéntiki enyinj ene ébhónó betan awu amfay ne fá amik. Abhōn betan amfay bafō mankem, abhen bakwānwan ne abhen bachi befónó nkwo amfay bo abhen báchí ndü nepókómik enen mfay enen nétwō. ²² Afyé menyinj menkem amó yi be ndü áká yi mmu abhōn betan amfay yéntiki enyinj, ámbák münti ntá bōnkwo. ²³ Ne bōnkwo mankem báchí mmuet Yesu. Amuet bōnkwo ke bágħo berí Kristo menkem ne mbák chi Kristo, amuerē-yi ke bo bágħo berí Mandem.

2

Mandem áchye nepém nekō ntá bo Kristo

¹ Ndü mpok ane afuéré ansem, báchí nyaka mbo bawú besí Mandem mbonyune bápú bhuerē nyaka bebhé Mandem éti beyá bebá ebheka. ² Mpok yō, bepīn ebheka bebhak chi ebhen bō mmik ne mánkoño noko chi mfo befónó bebábēbē ane, néne, abhōn betan ndü bepīnī bho. Mfo befónó wu ákēm batí bo abhen bátānti ne Mandem. ³ Bese mankem nkwo sékà nyaka mbo bhō, sénkoño noko chi bebéptí menyinj ebhen mmuet eyese ne batí yese áñwaka be senka. Ndü ntee ayeese yō, Mandem abhōn nyaka bechye bhese ntémsí mbo yéntiki mmu achak ndu ábé nyaka ntí tontó éti bebá. ⁴ Ke ntínso Mandem neya tontó. Atōn ye bhese chi ekōn eyi ene éyá échá. ⁵ Ne yé chi mpok ane séchí nyaka mbo bawú éti sepu bhuerē bebhé Mandem, yí aka sébhak nepém chéchem ne Kristo mmu áperénsem ndü nepém. Bekoño beríndu ebhi ké yi ápémé bhé. ⁶ Ndu Mandem ábháré bhese ne Yesu Kristo, yí aka sépetnsem ndü nepém ne yi. Ne aka séchókó ne Kristo amfay ndü nebhuet ane yi achi Mfo. ⁷ Aká bhese beyá berí enyu yō befuet ndü enyinj ene Yesu Kristo áká ndu bekwak bhese be séntōn bo abhen mpok ane átwō ansem enyū beríndu ebhi beyá tontó enyu ene sépú kway beyenti bho. ⁸ Mandem ápémé bhe éti beríndu bhi ne ndü bábhónó neka ne yi. Abhíkí pemē bhe éti berítí menyinj ebhen bákà, chi akap ane yi áchyé bhe ndéndem. ⁹ Mandem abhíkí pemē be be bákà nyaka berítí betik. Yé mmu áké pá ye nnyu. ¹⁰ Séchí ye chí awō-betik Mandem. Aghókó bhese, abhat ne Yesu Kristo, bé sénká nókó chí berítí menyinj. Ne Mandem anán átōntí nyaka berítí menyinj ebhō ábháré ntá yese, be sénkà noko bhō.

Yesu Kristo aka serap chi mmu amot

¹¹ Bē bho bápú bo Israel, bāke ghokontik enyū báchí nyaka ndü mpok ane afuéré ansem. Bo Israel básyep bho, ne éti yō bábhīnī mmuet yap be, “Bo abhen básyephe bho ne bábhīnī bo abhen bápú bo Israel be, bo abhen babhiki syep bho.” * ¹² Báké ghokontik be mpok eyō bábhiki bhōn nyaka yényinj beka ne Kristo. Bē kebhoñ enyinj ne bábhak mankō ndu nkwo bo abhen Mandem áyábhé afyé bariēp éti menyinj ebhen yi áyān beka ntá yap, ke eyō ebhiki yinj nyaka bhe. Bábhíkí bhōn nyaka yényinj ené bábhaka ntí aré mánōn noko fá ndü mmiki ne, ne be kerinj Mandem. ¹³ Bāsap nyaka nekō ne Mandem, ke néne, Mandem abhat be ne Yesu Kristo, áka mámbák kekwoñ ne yi befuet ndü manōn Kristo amen árónó amik. ¹⁴ Kristo yimbōn áká bheseé bo Israel ne be bho bápú bo Israel be sémbák kpák ne batí. Mpap achí nyaka nenti enese mbo

* 2:11 “Bo abhen bábhíkí syep bho”: Nnyén enen chí nnyén keyókó ndu betōn be bo abhen babhiki syep bhō bapu pépép besí Mandem.

nkók ane ákóré bhese. Aféré mpap ayó mpok yi ágú, aká sérəp chi mmu amət. ¹⁵ Achónṭi betan ebhen bebhé Moses menkem. Mbək bebhé bebhak ḗti menyin ebhen bo babhəṅə bekwə. Bechak bekónə bepinṭək. Akú enyuyə be bakwó bho apay andəp chi nkwo amət, nə chi, nkwo bo bakə abhen Mandem ábháré nē yi. Enyu eyó kē yi aká kpák ámbák nenti bo Israel nē abhen bapu bo Israel. ¹⁶ Aféré mpap nenti bakwó bho bho apay befaet ndú newú eni ndú ekotákáti. Aká bé bakwó bho apay mándəp chi nkwo amət, nē be bo Israel nē abhen bapu bo Israel, mambak eriri nē Mandem. ¹⁷ Atwó ye aghati Mbok Ndíndí ane árəm be kpák achi nē bé bho báchi nyaka nekə nesie nē abhen bachi kekwo. ¹⁸ Chi befaet ntá Yesu Kristo ke Efónó Mandem ákwak bhese nē be be sémbón mbi berəṅ ntá Eta.

¹⁹ Bé bho bapu bo Israel bāpet bāpú ye mankə, nē bāpú bo abhen báfú nekə nesie. Bárəp chí bō etək mbə bo Mandem bachak, nē bō nnerəkət Mandem ane áchí mbə efo émət. ²⁰ Bé nē bho báchi bekpəkó ntəp ebhen básóré báté eket eyó. Barémé kepṭinti nē bōnto Yesu báchí nebhuéréket enen bághókó báté eket eyó aré, nē Yesu Kristo yimbəṅ achi ekwap ene ékəm eket. ²¹ Yi aká bese bho sechi maṅókóket nyáná nyáná sébhāt mməet nē bati sayri enyu ene ekerákap éte sene nē égó bebhak nyáná ndú echi ntá Acha. ²² Nē ndú Mandem áchémé bhe nē Kristo, yí áká bábhāt mməet nē bōnkwo bachak mankem be be nē bho mámbák eket ene Mandem áchókə aré befaet ntá betan Efónó Bedyere.

3

Betik ebhen Pól áká ntá bo abhen bāpú bo Israel

¹ Mē Pól, mēnikməet ntá Mandem ḗti yeka bo abhen bāpú bo Israel. Nchí mūkenəṅ mbənyune nchí ghati bho Mbok Ndíndí ḗti Yesu Kristo ndu bekwak bhe. ² Nkáyisi be mánan bāghok ḗti betik ebhen Mandem áchyé mē ḗti berṇdu ebhi be nkə ndú bekwak bhe. ³ Atəṅ mē menyin ebhen béchí nyaka bhésé bhésé, ákú ndíñi bho, mbə enyū nsíñi mandú ngátí bhe ḗti mbək menyin ebho. ⁴ Mpok bāpəy ekáti ene, chəṅ mánkway beghə be njwíməm sayri ndú nkaysi Mandem ane achi nyaka bhésé bhésé ḗti Kristo. ⁵ Ndú mkpáká bho ane éfuéré ansem, Mandem abhíkí kə bho mándiñi nkaysi yə, mbə enyū yi áká néne be Efónó Bedyere ántəṅ yə ntá bōnto nē barémé kepṭinti bhi, bō bho báchi nyáná ntá yi. ⁶ Nkaysi bhésé bhésé yə achi be bo abhen bāpú bo Israel bábhəṅ nkwo áfók ane bo Israel bábhəṅ, be bō bárəp chí mmu amət nē bo Israel nē be chəṅ mámbəṅ menyin ebhen Mandem afyé bariəp be ákə ntá bōbhi ndú yi ábháré bho nē Kristo. Befaet ndú Mbok Ndíndí ḗti Yesu Kristo ke bábhónó menyin ebho.

⁷ Mandem atəṅ mē berṇdu, asət mē be nká betik ebhi ndu beghati bho Mbok Ndíndí-nē. Aká nə ndú áchyé mē betan ebhi. ⁸ Tēndu mbíkí ghaka mbə yē mmu Mandem achak, yi atəṅ mē berṇdu, áchyé mē betik beghati bo abhen bāpú bo Israel áfók ane áfú ntá Kristo. Afók wu áya enyu ené mmu apu kway bejwíməm ndú wu ankem achi. ⁹ Betik bechak ebhen yi áchyé mē chí be nká bō mankem mángó menyin ebhen Mandem mmu ághókó menyin menkem ábháré nyaka bhésé bhésé ndú mpoknkem ane áfuéré ansem. ¹⁰ Mandem aká nə be néne, befaet ntá nkwo Kristo, ántəṅ befónó bebúbəbə nē bafə bhap nə bábhónó betan amfay ndu nebhuəet ane Yesu achi Mfə aré enyū yi ábhónó nerinṇindak ndú yēntiki enyin ene yi ákə. ¹¹ Mandem áká mbə enyū yi átí nyaka tē mpok yi ábhíkí re faet ntá Acha ywese Yesu Kristo. ¹² Ndu Mandem ábháré bhese nē

Kristo ne sésiki nti ne yi, sékway beron ntá Mandem ndu berem kepi ne yi, kebhon becháy ne kemakati be yi ághòk bhese. ¹³ Ndu echi nò, nchí ghati bhe be báké fere amò éti besonjori ebhen méghò éti yeka ndu bekwak bhe.

Pál ànikmuet éti nkwo Yesu abhen Efesos

¹⁴ Ndu Mandem ákú beyá menyin, nchí kwen besí Mandem Etayese ndú mēnikmuet éti yeka. ¹⁵ Yi afyé nnyén eni ndú maneréket ankem, awu amfay ne fá amik. ¹⁶ Yi atan acha ne abhon beyá áfók. Mēnikmuet be yi ankú batí yeka antan amem ndu betan Efónó Bedyere, ¹⁷ be Kristo ámbák amem batí yeka mpoknkem ndú básíkí nti ne yi, ne be mámbak mbò enòk ene bakan eyi áchwé amik sayri ne mbò eket ene été sené ndú ekon Mandem. ¹⁸ Enyu eyò, be ne bo Mandem báchák mankem bákway bejwimem be Kristo akon bhese tontó enyu ene mmu apu kway beyenti yò. ¹⁹ Mēnikmuet be mándinjí ekon ene Kristo, yēndu sépú kway berinjí yò enkem, bé mánkway berop chi mbò Mandem ndú epin eyeka.

²⁰ Mandem ákway beku encha menyin menkem ebhen sékway menikmuet be yi ankú ndú bekwak bhese, ne encha enyú ene sékway bekaysi be chon yi ankú. Akà nò ne betan ebhi ebhen békú betik amem nepém enese. ²¹ Bese bho sechi ndu Nkwò Kristo, bo Mandem ábháré ne Yesu Kristo, sénchíe Mandem kenókó. Ndú mkpáká bho enkem, mpoknkem. Amen.

4

Nkwò Yesu bachi mbò mmu amot

¹ Ndu echi nò, me Pál múkenon éti Yesu Acha, nchí semti bhe be ekakáneko eyeka émbák ene ékway ne bo abhen Mandem ábhinjí be mambak abhi. ² Bón ká neseptímuet nenkem. Báké bhak gum gum ne bho. Bón ká ekébhénti. Tón nókó ká batí ekon, mánsot bho mbò enyú bachi. ³ Bón ká beyá ekwak ndu bekem nechemémuet enen Efónó Bedyere ákú mámbon befuét ndú kpák ane ágwòt bhe ne batí bò Kristo. ⁴ Bese mankem sechi ndu mmuet amot, sebhon chi Efónó Bedyere amot. Ne echi enyu émot nkúbhé mbò enyú enyin émot ke echi ene sébháká nti are, be Mandem abhinjé bese be sembhon chon yò. ⁵ Acha amot ke sétók. Bese mankem sénoko chi enyin émot. Sébhon chi nejwti nemot. ⁶ Mandem amot ke achi, ne yi achi Etayese mankem. Achí Mfo bóbhi mankem, áfuét ntá yese beku betik ebhi ne Efónó Bedyere achi ne bóbhi mankem. ⁷ Ke yéntiki mmu abhon ayi njenti akap kekúrí ane Kristo áchyé yi ndu beku betik ne wu. ⁸ Éti yò ké Ekáti Mandem érem be, “Mpok yi ákó te amfay, ásót ngémtáy bo abhen yi ákémé bé mankonjo yi, akore berítí menyin ntá bho.” ⁹ Ke enyin ene Ekáti Mandem érem be, “Yi ákó amfay”, eghati bhese be yi? Eyò èton bhese be anánjá asep nyaka ndú etókó bawú. ¹⁰ Nkúbhé mmu ane ásébhé amik ke ákó kpát afuét nebu, be menyin menkem mémbak mbò enyu bebhonjé bebhak. ¹¹ Ne yi ke ákóré akap ntá bho. Ntá mbòk, achyé akap bebhak bónto. Ntá bachak, achyé akap bebhak baremé kepinti. Ne ntá abhenefu, ane beghati bho Mbok Ndíndí, ne achyé mbòk akap bebhak babhabheri. ¹² Kristo ákú nò be bo mankem abhen yi áchyé batí betik ayò, mánkwak bo Mandem be mánkway beku betik ebhi enyu ene mmuet Kristo atan andak nòkó chi ambi. ¹³ Ndu echi nò, chon bese mankem sendok ambi menoko Mmò Mandem, ne ndu berinjí yi enyu émot. Mbák séchí enyu eyò, chon séngo sénsene, ne sánanja bebhak mbò Kristo. ¹⁴ Séképere bhák bo abhen bachi mbò mósáchwi ane mpérényen édep énten ebhé émot, éndep énten ebhé echak mpok batonjò nse bárwò bho ne nsé

yap. Batónj nse bhò bákà bo manem ebhi ndu bákòño baraká nse ane bó bátón. ¹⁵ Enyìn ene sébhónj beka chi bekon bati, ne berem chi menyin ebhen bechi tetep eti Mandem be séngo noko ndü yéntiki mbi kpáte séndop chi mbo Kristo mmu achi ntí ntá Nkwò Kristo. ¹⁶ Yí ke áchém bóbhi mankem ndü nkwo amot be mámbák mbo mmu amot nkúbhé mbo enyü mmuet nkwá achi ne manok ane áfánjá byonómuet menkem bé mmuet ambak amot. Ne ndü mmuet nkwá, mpok yéntiki nebháérémmuet ákà ebhi betik sayri, mmuet ágò eriri. Enyu eyo ke echi ne bónkwò Kristo. Mpok bó bákón bati ne yéntiki mmu ákà ebhi betik sayri, bákwak bati mánséné ndü neka enen babhónj ne Yesu.

Bo abhen Mandem áchéme ne Kristo bábhónj nepém neko

¹⁷ Nchí ghati ye bhe ne nchí semti bhe ndü nnyén Acha be bábhiki pere bhónj bébhak mbo bo abhen bápú bo Israel. Bó bákón chi bepó nkaysi yap. ¹⁸ Báchi amem ejuri ne báfap nyaka bhò ne nepém enen Mandem áchyé, mbonyune bachi amík néménémé ndü nejwímem enap ne bágwót bati ayap amem. ¹⁹ Bábhíki bhónj yé mandü ntíanwóp. Báchyé ye mmuet ndü beka mbo yimbónj. Mkpá nko yo chí epin éko ene echi chak tetep besi Mandem, ne bápú ró beka yo. ²⁰ Ke be, puyé enyü eyo ke bátón bhe eti Kristo. ²¹ Ne mánanj batón be menyinj tetep eti Mbok Ndindí eti Yesu. ²² Feré yé ka esí mkpá ayeka ane áchyé nyaka be ebépti ekakáneko. Bebépti menyin ebhen mánwaka nyaka beka bérwò nyaka bhe ne ménchónjti noko batí yeka amem. ²³ Dó ká Mandem anká mámbak bó bakò ndü bati yeka be nkaysi yweka ámbák nko. ²⁴ Ne yéntiki mmü yweka abhónj béfyé mkpá nko ane Mandem aghoko, be ámbák mbo yimbónj. Mkpá nko yo chí epin éko ene echi chak tetep besi Mandem, ne echi nyánjá tetep. ²⁵ Ndu echi no, dó ká baraká nse. Besé mankem séndem noko chí tetep ne batí, mbonyune sechi mbo bepókómuet nyánjá nyánjá ndü mmuet amot. ²⁶ Mbák mmu yweka abénti, áké ró bebénti bhi mento yi ndü bebá, ne áké bhúere bebénti anti ndü nywóp nenkem. ²⁷ Kéchyé ka Satan mbi bé ándwó mmu anká bebá. ²⁸ Mmu ane áchi ngép áképere ghép aghép. Mmu abhónj beka betik sayri ndü bekem nepém eni ne ndü bekwak bachébhébhò. ²⁹ Yé ebépti eyónj éké fu be anyu. Dem nókó ká chí menyin ebhen bekwak bo mántan ndü mbi Mandem mbo enyü yéntiki mmu ábhónj bego. Mmu abhónj berem chí menyin ene ékwak abhen bágghók yi. ³⁰ Ne báké ka Efónj Bedyere Mandem ambon kesóti. Mandem achyé bhe Efónj Bedyere mbo erinj ene étón be báchi bóbhi ne be chón ananja beferé bhe ndü kesem ewak émot. ³¹ Dó ká nkaysi beyá mpar, ne bebénti, ne echoko-nti, ne bétánjá, ne bechónjti manyén bati, ne yéntiki nkaysi beka bati bebá. ³² Tónj ká bati beri, mángo bhò ntínso. Ne fonjorí nókó ká bati mbo enyü Mandem áfuéré ntá Kristo afonjori bhe.

5

Epínj ene ékway ne nkwo Kristo

¹ Téndu báchi bó Mandem ne yi akónj be tontó, ñokó yeka epin eyi. ² Bábhónj bekonj bo ndü nepém eneka nenkem nkúbhé mbo enyü Kristo ákónj bhese ne áchyé nepém eni eti yese. Achyé mmuet mbo akabhénya ane áchyé Mandem beyá manák. ³ Báchi bo Mandem. Báké bhónj yényin beka ne epúsi, ne bebépti nkaysi. Báké fyé amík ndü menyinj bo bachak. Báne ró mhónj be mántáká menyin ebhò ndu nkwo yweka. ⁴ Báké rem ye bepó-kepi ne bebhokori kepi, ne báké ka bechónj ntok. Ke chyé nókó ká bakak ntá Mandem. ⁵ Dinj ká be ye nkonjo baghoré, ne yé chí mmu ane ntí eni népú amem pépép, ne mmu ane

afyé amík ndü menyin bo bachak apú bhōñ ákóré ndü nebhuet kefo Kristo ne Mandem. Mmu ane afyé amík ndü menyin bo bachak achi mbō mmu ane ábhónó bōmandem bachak mbōnyune akōñ menyin ebhō acha Mandem.

⁶ Báké ka ye be mmu ánsót beyōñ ebhen bechi fuu andwō bhe. Dññí ká be menyü menyin ebhō ke békà Mandem ambientí, ne chōñ antemsi bo abhen bapu ghok yi. ⁷ Báké bhak ndü nson amot ne menyü bōbhō. ⁸ Bē bāchi nyaka ndü ejuri. Nēne, ené Mandem áchémé bhe ne Yesu Acha, bōñ ká ekakáneko ene ékwáy ne bo abhen bachi amem bediéré. ⁹ Bediéré békà bo mámbōñ erítí epñ, mámbak chak, ne mámbak bo abhen bachi tetep. ¹⁰ Yéntiki mmu yweka ánú berññi menyin ebhen béchye Acha beyá manák. ¹¹ Báké fyé mmuet ndü bekū menyin ebhen bo abhen bachi amem ejuri bákà. Menyin ebhō béchí ndéndem. Bābhōñ bekū bo mandññi kponorōñ be menyin ebhō béberp. ¹² Mbōñ bérem éti menyin ebhen bo bákà bhésé bhésé chi enyññi ntíánwóp. ¹³ Mpok bediéré béghō ndü enyñ, bétōñ enyu yō echi, ¹⁴ mbōnyune bediéré ke békà mángó enyñ. Ndu echi nō ke bārēm be,

“Mbæere kenó, ñemé!

Fú ndü newú,

ne chōñ bediéré Kristo méngō wō amuet.”

¹⁵ Yéntiki mmu yweka ánsót ye mpok ne ekakáneko eyi. Báké bhak mbō bechññi bho. Bák ká chi mbō barññíndak. ¹⁶ Kū ka beri yéntiki mpok ane bābhónó mbi bekū nō, mbōnyune beyá bo bákà bebéptí menyin néne. ¹⁷ Ndu echi nō, báké bhak bechññi bho. Nu ka bérññi enyñ ene Acha áyāñ mánkū. ¹⁸ Báké bhak bakwēné mmém. Eyo ékū mmu áké kway bekem mmuet, éntwō ye yi ne ménémé. Ke dō ká Efónó Mandem ambak ne bhe, ambón betañ ndü nepém yéntiki mmu yweka. ¹⁹ Kwáy nókó ka menyü bakwáy Nku Nsí, ne bakwáy Mandem, ne bakwáy ane Efónó Bedyere áchye ndu béfyé bati ntí. Kwáy nókó ka bakway ndu bebíti Acha ne bati yeka ankem. ²⁰ Kaká ká Etayese Mandem mpoknkem éti yéntiki enyñ ndü nnyén Yesu Kristo Acha.

Enyü baghoré ne maném abhap bābhónó bébhak

²¹ Septí nókó ka mmuet ntá bati. Epñ eyō émfú ndü kenókó eken bāchye Kristo. ²² Baghoré nebhay, septí nókó ká mmuet ntá maném abheka mbō enyü bāseptí mmuet ntá Acha. ²³ Nném achi münti ntá ngoré ywi mbō enyü Kristo achi münti ntá bōnkwō. Bōnkwō chi mmuet yi ne yimbōñ ke ápēmē bho. ²⁴ Yéntiki ngoré abhōñ ye besépti mmuet ntá nném aywi ndü yéntiki enyñ, mbō enyü bōnkwō bāseptí mmuet ntá Kristo.

²⁵ Bē maném, yéntiki mmu yweka abhōñ bekōñ ngoré ywi nkúbhé mbō enyü Kristo ákōñ bōnkwō ne agú éti yap. ²⁶ Agú békū bō mámbák pépép besí Mandem ndu áso bho ne manyier ne Eyōñ Mandem. ²⁷ Kristo akū nō be ankway bekū nkwō Kristo mantwō ntá yi ne beyá beri, kebhōñ yéñyñ ene ékū Mandem ne yé chi bo mánji bho. ²⁸ Enyu eyō nkwō ke echi be yéntiki nném abhōñ bekōñ ngoré ywi mbō mmuet yi. Mmu ane ákōñ ngoré ywi ákōñ chi mmuet yi. ²⁹ Mmü ane ápábhé mmuet yi apú. Yéntiki mmu áyññi mmuet yi sayri ankém yo eriri mbō enyü Kristo áyññi bōnkwō, ³⁰ ne bese mankem sechi bepókómuet ebhi. ³¹ Ekáti Mandem érem be, “Mbakanem abhōñ berō máyi ne etayi anchem mmuet ne ngoré ywi, bō bati apay mándop mmü amot.”

³² Beyon ebhen bérèm enyìn ene echi bhésé bhésé. Ndíní be bérèm chi enyü Kristo achi ne Nkwò Kristo. ³³ Ke échí enyu eyò ne bhe nkwo. Yéntiki mmu abhòj bekòj ngoré ywi mbònyu ákónó mmæt eyi yímbòj, ne yéntiki ngoré abhòj bechye nmém ywi kenókó.

6

Enyü bò bábhónó bebhak ne bəmdýap ne bachi bhap

¹ Bò, yéntiki mmu yweka abhòj beghok máyi ne etayi, mbònyune báci bakonjo Acha ne echi chak beka nò. ² “Nokó ka manò ne bachi bhéka.” Ene, chí ebhé mbi ené Mandem afyé bariép amen abhak ne mmu ane ábhàre yò. ³ Bariép amò achi be, “Mmü ane ábhàre ebhé ene, yéntiki enyìn ebhak sayri ne yi, ne ábhòj eròri nepém fá amik.”

⁴ Bè bachìbhò, báké bhòj epìj beka bati ambe bò bhéka. Enyìn ene bábhónó beka chi ménýüre ne betòj bhò mbò enyü Acha áyàn.

Enyü basem ne bachi bhap bábhónó bebhak

⁵ Basem, yéntiki mmu yweka abhòj béghok mmu ane ábhónó yi fá amik sayri. Chié nókó ka bhò kenókó ne becháy ne newerémæt ne mánkà nókó betik ebhéka ne nti nemòt nkúbhé mbò enyü bághòk Kristo. ⁶ Báké ghok bhò chi ndiere besí bhap ne ndü beka bò mambòj manák. Ke ka enyìn ene Mandem áyàn mánkà ne nti nenkem mbò basem Kristo. ⁷ Ka nókó ka betik ne manák mbò be bätòk chi Acha, puyé nkwa. ⁸ Díní ká be yi ákap yéntiki mmu bekonjo beri ebhen yi áká, yé achi nsem, ye apu.

⁹ Bè nkwo bhò bábhónó basem, kém ká bhò sayri. Báké pá bechye bhò ntemsi. Díní ká be Eta mmu achi amfay ke ábhónó be ne bhò, ne yi apú tøj kérijámik.

Menyinjí nenu ebhen bo Mandem

¹⁰ Enyinjí ngwenti ene nchí ghati bhe chi ene: Kém ká nebharémæt eneka ne Acha be mántánj ne betanj ebhi ebhen beyá becha. ¹¹ Kém ká menyinjí nenu menkem ebhen Mandem áchyé, bé mánkway menu ne Satan, mánte kpírì mpok yi áyàn berwò bhe. ¹² Díní ká be sépú nu chi ne bakwàjwan. Sénù chí ne bebéptí befónó, ne bafò bhap, ne menyü betanj bechak. Sénù nkwo ne befónó ebhen bebhòjò betanj ndü mmik ejuri ne, ne sénù ne ngémtáy befónó bebábèbè ebhen bebhòjò betanj amfay ndü mbáép. ¹³ Yéntiki mmu yweka ánsot ye menyinjí nenu menkem ebhen Mandem áchyé, be mpok esonjari ántwò, mánu te ndü ngwenti, ne mándòk ambi bete kpírì. ¹⁴ Ndu echi nò, dók ká ambi bete kpírì. Tetep ane báriní ámbák mbò mgbat ane ákèm menyinjí nenu ebhéka. Ka nókó ká chí ndiere menyinjí ebhen bechi chak mbònyune menyinjí ebhò bechi mbò nkú besé ane ntemé nenu afyé ndu bekuti mbeápak eyi. ¹⁵ Ghatí nókó ka bo Mbok Ndíndí ane ákà bò mambòj kpák besí Mandem. Ndü bákà nò, ebhak mbò mpok ntemé nenu afyé betanjí nkwo bhénýa bé áké kwen amik mpok ájèt ntyet. ¹⁶ Enyìn échák chí be mándók ambi bebhòj neka ne Kristo, be némbák ekuti eyeka mbò ene ntemé nenu ákèm awó be anchyet bakonj ane ádù ne ngó ane mbámmbà átò. ¹⁷ Báriní be Mandem apémé bhe. Berinjí nò ábhák ndü nkaysi ayeka mbò kendén ane ntemé nenu ákùti ntí ywi ne yò. Sot ka nkwo Eyon Mandem ené Efónó Bedyere áchyé bhe mbò akparenja nsem epay ane ntemé nenu. ¹⁸ Ník nókó ká mmæt mpoknkem ne éti yéntiki enyìn mbò enyü Efónó Bedyere áyà bhe mbi. Bák ká pé. Kém nókó ká ekíkí ndü nenikímæt éti bò Mandem mankem be yi ankwak bhò. ¹⁹ Ník nókó ká mmæt éti ya nkwo be

Mandem anchye me enyiy ene mbónj bεghati bo eti Mbok Ndíndí ane achi nyaka bhésé bhésé nkebhøj becháy. ²⁰ Eti Mbok Ndíndí ké Kristo ásóré me, aka me nté ndü ntí ywi, ne nchí mükεnoj néne. Nik nókó ká mmæet be Mandem anchye me netanjánti be ngátí noko bho Mbok Ndíndí mbonyu mbónj beka.

Pól ãnikmæet be Mandem anjet bakonjo Yesu

²¹ Chøj Tikíkos antwó awu angati bhe ndü menyiy bechi fá ne me ne eti menyiy ebhen mékà. Achi manó ywese ane sékónj. Achi nkæbetik ane Acha ne yí achi mmu ane abhære bariεp ami. ²² Eti yo, ke nchí to yi ntá yeka be anku mändinjì enyu bese sechi, ne bé ámfyé bhe ntí. ²³ Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mánchyé béka bónkwó kpák, mánkwak be be mánkøj bati, ne be mändók ambi bebhøj neka ne Yesu Kristo. ²⁴ Nchí nikmæet be Mandem ántøj berĩndu ebhi ntá bõ mankem abhen bákónj Yesu Kristo Acha ne ekøj ene epu gu manyiεp.

Ekáti P̄l ntá Nkwɔ Filipi

Ekáti P̄l ntá Nkwɔ Filipi

1 Me P̄l ne Tímoti, beɛ bakä betik Yesu Kristo ke sésin ekáti ene. Sésin ntá yeka bo Mandem mankem, bé bhó bábháré mmuet ne Yesu awu etak Filipi. Sayri sayri, sésin ntá yeká bõ batí ne be bho bákwaḱ bõ batí beka betik Mandem ndü nkwɔ bakoŋo Yesu abhen Filipi. 2 Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántan be beríndu, mánychye bhe kpák.

Nenikmuet ne bakak žti nkwɔ Filipi

3 Yěntiki mpok ane nti ena nékwén be amuet, nchí nīkmuet nkaka Mandem žti yeká! 4 Ne yěntiki mpok ane mēnīkmuet žti yeka mankem, nchí kɔ nɔ chí ne beyá maŋák. 5 Nchí kɔ nɔ ne beyá maŋák mbonyune bāchem mmuet ne me te nebhōnet beghaka eḱon, ndü betik ebhen mēkà bégháti bho Mbok Nđíndí žti Yesu. 6 Nđiní bé chon Mandem mmu ábhó erítí betik amem bati yeka andak ambi beka bhó kpáte mpok ane yi ánaŋa bhó ndu nywɔp enen Yesu Kristo ápetnsem. 7 Ečí erítí bé mbōŋ enyū bakaysi amen ákà nīkmuet žti yeka ne beyá maŋák. Ečí enyu eyo mbonyune nkōŋ be tontó ne ntí be be mankem bāchem mmuet ne me ndü betik ebhen. Mandem aton me beríndu ebhi ndü áchyé me betik ebhi nká. Bāchem mmuet ne me néne, ené nchí mūkenon, ne mpok ane nchí nyaka ndü mmuet eya nte nɔkɔ ndu áchá manyé beton be Mbok Nđíndí achí tetep, ne beka bo mánóko yo sayri. 8 Ekōŋ ené mbōŋ ne bhe éfū ntá Yesu Kristo. Mbōŋ Mandem ariní no.

9 Mēnīkmuet ntá Mandem bé ekōŋ ené bábhōŋó ne bati éngó éndók nókó chí ambi. Ne be mándiní Mbok Nđíndí mándók nókó chí ambi, mándiní nɔkɔ menyin ebhen béchí chak besí Mandem. 10 Eyo ékà be mánkōŋó chí epin ené érí échá bé báké kɔ yěnyin bakwap ne bé báké kɔ enyin ené bo bákway beji bhe. Bák ká chí enyu yo kpaté ndü nywɔp enen Kristo átwò. 11 Mánán mambák enyu eyo, Yesu Kristo ákɔ mambōŋ erítí epin. Kɔ nókó ká chí beyá beri bé bo mángó berítí menyin ebhen bákɔ mánychye nɔkɔ Mandem kenókó ne mándem nɔkɔ bé, “Mandem abhōŋ betan achá.”

P̄l abhōŋ maŋák be Mbok Nđíndí arōŋ chí ambi

12 Bōma, mēyán mándiní bé yěntiki enyin ené éfákári ne me fá, ékwak Mbok Nđíndí žti Yesu ándók chí ambi. 13 Ekɔ kpát batemé nenu mankem abhen bábhābheri ékírí Mfɔ Rom ne bo bācháḱ mankem, bāríní bé žti nchí nkoŋo Kristo ké báfyé me fá amem eket ene, “Mbɔ mūkenon.” * 14 Ne nefyé báfyé me fá mbɔ mūkenon ákɔ beyá bōnkwo básikinti ne Yesu Acha sayri, kpaté bāghāti bho bācháḱ Eyon Mandem kebhōŋ becháy.

15 Ečí tetep be neyiní ane mbok eyap báyiní me ne amík abúabu ne neyenti bó báyenti mmuet ne me ké ákɔ bó bāghāti Mbok Nđíndí žti Kristo, ke mbok báchi abhen bāghāti Mbok Nđíndí ne erítí nkaysi. 16 Bó bhó bāghāti Mbok Nđíndí ne

* 1:13 P̄l apú nyaka chí ekerēkenon, báfyé yi chí amem eket, ne bārém bé yi ábhíki bhōŋ befa aré kpaté mántán manyé yi.

erítí nkaysi ndu bákòṅ me. Bákòṅ me mbònyune bó báriṅí be Mandem ayap me ne ákú be mbák fá amem eket ene mbò mülkenòṅ chí ndu beka bo mándíṅí bé Mbok Ndíndí áchí tetep. ¹⁷ Ke mbák chí bõ abhen báyiṅí me ne amík abúabú, mánjenti nòkò mmuet ne me, bó bágħàti Mbok Ndíndí ɛti Kristo chí mbònyune mánù béchá me. Bábháki bhòṅ erítí nkaysi. Báyan bebay me chí batú áchá antí nène, fá amem ekerékenòṅ. ¹⁸ Ke yé esòṅori épú aré. Yé bábhòṅ chí erítí nkaysi yé bábhòṅ chí nkaysi mbámmbú, nném enyiṅ chí bé bo bágħòk Mbok Ndíndí ɛti Yesu Kristo. Eyo échyè me maṅák.

¹⁹ Mpu ró bébhòṅ maṅák mbònyune ndíṅí bé be mánik Mandem mmuet ɛti ya ne bé ndú betan Efoṅó Yesu Kristo, chòṅ mámferé me ndú esòṅori ene. ²⁰ Enyiṅ ené mēyaṅ ndú nepém ena ne nti ena nenkem ne ené mbákánti aré chí be nké kú yēnyiṅ ene ékà ntíánwòp ánkem me. Mēyaṅ chí be mbòṅ netaṅánti mpoknkem be nène, ne yé chí ndú mpok ane átwò ambi, netaṅánti ena nénchyé Kristo kenókó, yé ngùgú, yé nchí chí nepém.

²¹ Ntá ya, bebhak nepém chí béchye Kristo kenókó, ke bégu ari mbòṅ áchá. ²² Ke mbák ndók ambi bebhak nepém fá amik, eyo échyè me mbi beka betik Kristo ndu bekwak bo. Chòṅ nsòt yé chí nepém ke newú-e? Ndú menyin ebhen bépáy, échá me ené mbòṅó besòt. ²³ Menyin bépáy béchí me anti ne nchí mbò mmu ane áchí ndú manyé mbi kerinṅ mbi ane yí ábhòṅó bekoṅo. Mpok ne mpok, nchí bhòṅ nkaysi be éri be mbák nepém, ke mbòṅ nti béròṅ bebhak ne Kristo, ne eyo ké érí ntá ya échá. ²⁴ Ke ɛti yeká, éri bé mbák nepém. ²⁵ Ne tēndu ndíṅí be éri be manywòp eya ándók ambi ɛti yeká, ndíṅí bé chòṅ mbak nepém, ndók ambi bebhak ne bhe ndu békwák māmmbòṅ neka ne Yesu érchá enyu esí, bé maṅák ameká anjá ancha. ²⁶ Eyo ékà ye bé mpok mpét nchí petnsem ntá yeká, ntí ámbák ane be bábhòṅ beyá maṅák ɛti enyiṅ ené Yesu Kristo áká ntá ya.

²⁷ Nném enyiṅ áchí be bapem ayeka ámbák mbò enyù Mbok Ndíndí ɛti Yesu Kristo ághàti bhe. Eyo ékà be yé ntwò awu ntá yeká, yé mbáki twò, mēyaṅ ngók chí bé bāté kpírí ndú nkaysi amòt, ne bé mánù ne nti eneká némót bé Mbok Ndíndí ɛti Yesu Kristo ándók ambi. ²⁸ Báké chá y bó abhen bápábhé bhe. Mánán mángó be bápú chay bhò bárem be, “Ɔe! Bácha bhese. Mandem átemsi chòṅ bhese.” Eyo étoṅ be Mandem ápeme chòṅ bhe. ²⁹ E chí enyu eyo mbònyune Mandem áká māmábák bakoṅ Yesu Kristo puyé chí ndiere ndu menoko yí, ke ndu beghò esòṅori ɛti yi nkwo. ³⁰ Nène, bákway bechem mmuet ne me ndu menu nkúbhé nenu enen mēnù nyaka ɛti Yesu Kristo, ne báriṅí be mbuét ndú nenu enen fá amem eket ené nchí aré mbò mülkenòṅ.

2

Bebhòṅ neseptimuet mbò Yesu

¹ Me, ndíṅí sayri bé tēndu bábháre mmuet ne Kristo, yí afyé bhe nti ndú ekòṅ ené yí ábhòṅó ne bhe. Ne tēndu bábháre mmuet ne Efoṅó Mandem, Efoṅó Bedyere, ákú bé mánkòṅ bati, mántòṅ bó beríndu. ² Nchí ghati ye bhe be māmmbòṅ nkaysi amòt, māmmbòṅ ekòṅ ne bati, māmباك eyòṅ émót ndú menyin ebhen báku ne nti némót. Mbák mánkú nó, maṅák ama áyá ancha. ³ Báké kú yēnyiṅ ndu beton mmuet bé báchá bati, ke yéntiki mimú yweka abhòṅ beseptimuet ntá bati mbò be bó báchá yi. ⁴ Mmu yweka áké yiṅí chí ndiere mmuet yi. Abhòṅ béfyé ntí ne bati nkwo.

⁵ Bepiη ebheka bebhoη bebhak enyu emot mbo ene Yesu Kristo abhohj nyaka. ⁶ Yendu yi achi nyaka enyu emot mbo mboh Eta Mandem ndu babhi ankem, abhiki kem kikirik be yi achi Mandem. ⁷ Aku mmuet mbo be apu yenyiη. Asot mmuet mbo nsem, atwo fa amik mbo nkwanwan. ⁸ Ne atwo noko fa amik mbo nkwanwan, arak ambi besepti mmuet amik anchye noko Mandem kenoko, krate agu newu ntianwop ndu ekotakati. ⁹ Eti yo, Mandem akosi yi achye yi betan amfay menyin menkem, achye yi nnyen kenoko enen necha manyen ankem. ¹⁰ Mandem aku enyu eyo ndu bechye nnyen Yesu kenoko be bo abhen bachi amfay ne abhen bachi fa amik, ne abhen bachi ndu etako bawu, yentiki mmu wap abhoη betep manen besi Yesu anchye yi kenoko. ¹¹ Ne yentiki mmu abhoη berem kponoroη be chi Yesu Kristo ke achi Mfo bo mankem. Choη eyo enka be bo manchye Mandem Etayese bakak ne kenoko.

Pɔl yi bakoηo Yesu mandiere mbo berohj

¹² Abhen ekoh, Mandem apeme bhe. Baghok ye enyu Kristo aseptimuet besi Mandem. Baghok nyaka me mpok nchi ne bhe. Nene, ndu mpet mpu ne bhe, baki gep eyoh eya ebhi. Ghok ka me encha enyu esi. Nu ka beka yentiki enyiη ene bakway beka ndu bechy Mandem kenoko ne bati ayeka ankem. Eyo eka be Mandem ambon mbi beka bapem ayeka ambak mbo enyu yi ayah. ¹³ Nchi rem no mbonyune Mandem achi ne bhe mpoknkem ne akwak bhe be mambon nti beghok yi, anchye noko be betan beka menyin ebhen yi ayah manka.

¹⁴ Ka ka yentiki enyiη kenywinti ansem ne bati, ne baki bhak beyoh beyoh. ¹⁵ Eyo eka be ye mmu ake ji bhe ne be baki bhoh bakwap besi Mandem. Eka nkwo be be bo Mandem abhen babhiki bhoh bekwene nenti bo abhen babhohj bepoh bepoh, mambak mbo berohj nta yap. ¹⁶ Eyoη Mandem ekwak bo mambon nepem. Ghati noko ka yo nta bho. Babhohj beka no be mboh manak ndu nywop enen Kristo apetnsem, ne be ntiet ane njeri nenti eneka ne betik ebhen nka, beke bhak ndendem.

¹⁷ Beriti menyin ebhen baka ndu babhohj neka ne Yesu bechi mbo nnya ane basore bechye akap nta Mandem mbo akap. Ye embak chi be nepem ena neroh mbo mmem amen batoh amfay nnya yo, mebhak chi manak, ne nchi nak ne bhe mankem. ¹⁸ Be nkwo babhohj bebhak manak. Nak ka ne me.

Pɔl ati beto Timoti ne Epafrodýtos

¹⁹ Mbak chi nkaysi Yesu Kristo Acha be nto Timoti awu nta yeka, choη nto yi mandu mpok. Choη eyo enchye nkwo me manak mpok yi afu awu apereensem nta ya, aghati me enyu bachi awu. ²⁰ Me, mbiki bhoh ye mmu mbo yi ane akway bekwak be ndu menyin ebhen beyini nepem eneka, be mamfy me nti ndu menyin ebhen beyini Yesu Kristo. ²¹ Nchi rem no mbonyune bo bachak mankem bakaysi chi eti menyin ebhen beyini enap nepem, kefye nti ndu menyin ebhen beyini Yesu Kristo. ²² Ke be babhohj bariηi be Timoti atoh be achi eriti nkubetik Yesu Kristo Acha ne mubetok bo bachak ne nti eni nenkem. Akwak me beghati Mbok Ndindi eti Yesu mbo mmoh ane akohj etayi ansem beka betik. ²³ Nnanη ngoh ndu menyin bechi ebhe eya, choη mboh nkaysi beto yi awu nta yeka. ²⁴ Ne nsiki nti be choη Yesu Acha anka be me nkwo ntwo awu mandu mpok.

²⁵ Nnanη nka nti be echi sayri beto Epafrodýtos ampentsem awu nta yeka. Epafrodýtos mmu batoh be antwo ankwak me menu mbo nteme nenu ndu betik Yesu chi nkoηo Yesu nkwo mbo me. ²⁶ Metoh yi ampentsem nta yeka, mbonyune abhoη ekwak begho bhe mankem ndu baghoko nyaka be yi ameh. ²⁷ Berem

tetep, áme nyaka, kpát éróp chí newú, ke Mandem aghó yi ntínso. Ne abhíkí gho chí yi aywínti ntínso, aghó me nkwo ntínso. Mbó abhíkí ka nò, mbá basémé ma aya acha. ²⁸ Mbòh yé ekwak néne ncha enyu esí beto yi ampètnsem antemeri bhe awu be mǎngó yi bati ámpóp be amem ne be basémé ma nkwo ámay. ²⁹ Sot yéka yí ne beyá manák mbó enyú bábhónó besyepí nti nkoño Yesu. Chié ká yi kenókó, mǎnchye kenókó ntá yéntíkí mmu achák ane áchí mbó yi. ³⁰ Chié ká yi kenókó mbònyune ntí ywi áyanjá ròn étí betík Kristo. Chié ká yi kenókó ne ntí bé be ke bǎtó yi antwò te fá ankwak me tǎndu be babhòn bǎpú kway nyaka bétwò.

3

Néka ne Yesu ke nékà mmu ámbák chak besi Mandem

¹ Bóma, ndu beròn ambi, yé yí yé yi, bóh ká manák étí enyín ene Yesu Acha áká. Yǎndu nchí ghati bhe chí nkúbhé menyín ebhen njámbi ngati bhe, eyo épú chye me esòñri tǎndu ékà be bóm pap báké bhòh mbi ne bhe.

² Sot ka mpok ne bo abhen bákà bebéptí menyín, mmú eyo nò érè m be bábhòn bekpót mmæt mbakanem ke ambak mmu Mandem, ené eyo étwò chí ne esòñri. ³ Besé ke séchí bo Mandem tetep, yǎndu bábhíkí syep bhese. Séchí bo Mandem mbònyune Efónó Bedyere ke ákwák bhese sǎníkmæt ntá Mandem. Sébhíkí fyé nti ndú menyín ebhen mmú mmik ághókó mmæt aré mbó epín besyep babhakanem. Sépányu chí étí enyín ené Yesu Kristo áká ndu bépéme bhese.

⁴ Echi tetep be mbòh beyá menyín ebhen mǎkwáy béghókómæt aré. Mbó echi be mmú abhòn beghókó mmæt chí ndú menyín ebhen yi ákà, mbá mbòh bedep awó anti be eya enyu echa ene bati. ⁵ Békónó bepín ebhese bo Israel, básyep me mpok bábhe me. Nchí mmú etók Israel, ndú nneréket Benjamin. Bachímbi bha chí bo Israel. Bárinji bepín bo Israel ne eyonótak bo Israel nkwo. Ne nchí mmu nkwo Fárisi, bò bhó báte kpírí bé yéntíkí mmu abhòn bebhære bebhé bótayese. ⁶ Nchí fyé nyaka beyá betan ndu beka menyín ebhen nkáysí be Mandem ke áyan nkà bhó kpát, nchyé nàkò Nkwò Kristo beyá esòñri. Ne bekwéné kebhak ne me mbònyune nchí bhære nyaka bebhé bo Israel mbó enyú éyan.

⁷ Ke menyín ebhó menkem nyaka nkáysí bé bó ke békà mémbak mmu Mandem, béròp chí bepó menyín ntá ya étí enyín ene Yesu Kristo aka ntá ya.

⁸ Béré m tetep, yéntíkí enyín échák éróp chí mbó menyín ebhen mféré ndu áchwí nto anyén be ntí wa ándòp mǎmbát mmæt ne Kristo. Bérínji Yesu Kristo Acha wa achá yéntíkí enyín échák ndú nepém ena néne. Étí méyan beròp ne Yesu, mféré ntí ndú menyín menkem ebhén nkáysí nyaka be békà Mandem ámpémé me. Ne béròp ntá ya chí mbó menyín ebhen bǎtó ndú ebhwóré menyíní. ⁹ Nchí yan be mbát mmæt ne Yesu sayri. Puyé chí étí mǎbhære bebhé bo Israel ke Mandem áká be mbák chak besí bhí. Étí neka ene ne Kristo ke Mandem áká be mbák chák besí bhí. ¹⁰ Nchí yan ndínji Kristo ndók nókó chí ambi, ne nchí yan ndínji betan ebhen Mandem ásóré nyaka áká Yesu ápètnsem ndú nepém. Nchí yan mbat mmæt ne Yesu, nka esòñri mbó yi, nchem mmæt ne yi ndú newú eni. Ne mbòh neseptímæt besí Mandem, nkúbhé mbó enyú yi ábhónó nyaka kpát aka newú ¹¹ bé mbák Mandem ánkwák, me nkwo, mpètnsem ndú nepém mbó Yesu.

Pál arem be yi ájèt ntiet andàkò nàkò chí ambi

¹² Mpú rem nó chí be nnán ngaka enyu mmu ane méyan bebhak, ne mpú rem nò chí be nnán nséné ndú mbi Mandem. Ke nchí nu ndàk nàkò chí ambi, bé eyo

énkwak me mbak enyu mmu Yesu Kristo áyàñ nyaka be mbak mpok yi ayabhe me bé mbák mmü ywi. ¹³ Bõma, mpú yini mmuét eya bé nnán nnu kpát nsot awónem, mbõñ akap. Ke enyini émot ene mèkà chí be njet ntiet, mferé nti ndü menyini ebhen befæere ansem, ndobhe jet ndok nõko chí ambi. ¹⁴ Mpú rø béfyé betan bé njet téé te ndü ngwenti, mbõñ nsáy. Nsáy yø achí be Mandem abhiní me ntwo be mbak amfay ne yi éti Yesu Kristo mmu ágú éti ya. ¹⁵ Eri be bese bakonjo Yesu bho sánán séséné ndü mbi Mandem, sémbõñ nkaysi amot ndü menyini ebhen. Ne mbák mmu achí ane ayi nkaysi achí nyáná, chon Mandem anka yí angø be nkaysi ya ndü menyini ebhen achi eriti nkaysi. ¹⁶ Yéyi yéyi, sébhon beron ambi berini tetep ane Mandem áku sérini.

¹⁷ Bõma, Konjo nõkø ká ekakáneko eya ne fyé ká amík amuét bo abhen bákõño bekaká nekø ebhese. Bãrini ndü berini ebhese bechi nyaka mpok séchi awu ne bhe. ¹⁸ Nchi ghati bhe bé báké rø bekonjo bekaká nekø ebhese mbonyune beyã bho bachi abhen berini ebhap bétõn be bõ bábhíki kon Mbok Ndindi ane arèm bé Kristo agu ndü ekotákati éti yese. Nnan nchi ghati nõko bhe enyini ene mpok ne mpok, ne néne, mpet nchi ghati bhe nkúbhé enyini éré ne babhese amík. ¹⁹ Ngwenti yap chí ménémé. Mandem awap chí enyini ene éfæét bo anyu énychwe bo menié ne menyini béchák ebhen bo báfyé ngonjo aré. Bákà menyini ebhen bo bághò mámbõñ chí ntianwõp, yé no, bõ babhon bápnyu éti menyini ebho. Ne bábhære bati yap ndü menyini mmik. ²⁰ Ke mbák chí bhese, eyesé etok échi amfay, ebhak ene Yesu Kristo Acha achi. Ne sébhaka nti bé yi mmu áchi Mpeme ywesé amfú aré ámpetnsem. ²¹ Yi anán antwø, áset nkúbhé betan ebhen yi ábhõñø beka yéntiki enyini émbák anten yi, anjibhiri mmuéré ntõp eyese-ne, anka yø endõp chí mbø mmuét ane yi ábhõñø nyaka mpok Mandem áká yi ápetnsem ndü nepém.

4

Menyini ebhen Põl aghati Nkwø Filipi manku

¹ Bõma, nkõn be tontõ ne mbõñ beyã ekwak begho bhe mbonyune be ké báchi manák ama, ne be ké báchi nsáy betek ebha. Té yeka kpiri, mánku nõko mbø enyu ngati be bho bábhære mmuét ne Yesu.

² Mënikmuét ntá Eyodia ne Sintike bé mándõ begwá ebhap mámbák eyon émot, tëndu bõ bati apay báchi bõ Yesu Kristo Acha. ³ Ne wø eriti nti nkubetik wa, nchi yan nkwo be ónkwák ményuré bághøre abhen bati apay bé mámbák eyon émot. Bákú beyã betek ne me ndu ménu béghati bho Mbok Ndindi. Bákú betek ne Klémen, ne bati bakú betek abha báchák. Bõ mankem báchi bo Mandem ásiní manyén apay amem ekati manyén bõ abhen bábhõñ nepém enen nébhíki bhon ngwenti.

⁴ Bák ká manák mpoknkem be báchi bõ Yesu Acha. Mmuét bésémti bhe, bák ká manák mpoknkem. ⁵ Ku ka yéntiki mmu ángø bé bãpú mmuét gum gum ndü nepém eneka. Báké ghokontik be Yesu Acha ápetnsem mandú mpok. ⁶ Mmu áké rø yenyini énsõñõri nti eni amem. Yéyi yéyi, enyini ene bábhõñø beka chí menik nõkø mmuét ntá Mandem éti menyini ebhen býan yi ányché bhe. Nik nõkø ká mmuét, mánkaka nõko yí éti menyini ebhen yi áká. ⁷ Nik nõkø ká mmuét ntá Mandem ne chon yi ányché bhe kpák. Ne enyu kpák ane Mandem áchyé, bõ mmik bãpú kwáy berini wáwák. Ne chon Mandem anka kpák ámbák amem bati yeka, anka be kpák ámbák nkwo ndü nkaysi yeká, be

yëyi yëyi, bãke bhøj becháy. Enyij ene échí tetep mbonyune bãbhat mmuet ne Yesu Kristo.

⁸ Nêne, bãma, buré ká nkaysi ndü menyij ebhen béri, ne ebhén béchyè mmu kenókó, ne menyij ebhen béchí chak besí Mandem, ne menyij ebhén bébhíki bhøj bakwap, ne menyij ebhén bo bágghó mánkø, ne menyij ebhén bo bãbhøj ekwak begħo, ne menyij ebhén béri béchá, ne ndü menyij ebhén beká bo mámbiti bhe. ⁹ Báké ro beká yéntiki enyij ené bágghókó ntá ya, ne ndu bekøno yéntiki nkaysi ane áfú ndü Eyøj Mandem ené bãsore ntá ya, ne yéntiki enyij ené bágghókó ntá ya, ne yéntiki enyij ene bágghó mé nkø. Ne chøj krák ane Mandem áchyè ambak ne bhe.

Pål atò bakak ntá bø Filipi éti akap ane bø bátó ntá yi

¹⁰ Me mmü Yesu Kristo Acha, mbøj beyá manák be yéndu énanj étaré, bãpet bátøj ndü akap ane bátó me be bãbhíki ghøkøntik me. Ndíj be bãkaysi me mpoknkem, ke bãbhíki bhøj nyaka chi mbi bekwak me. ¹¹ Mpú rem nó chi éti nchébhé menyij. Yé mbøj enyij, yé mbíki bhøj, ngøk bebhak mbø mmu ane ábhíki chep yényij. ¹² Ndíjí enyü mækwáy bebhak mbø mmu ane yényij épú søjøri yí mpok menyij béchébhé mé ne yé chí mpok mbøjó yéntiki enyij. Yé émbak bé yi, ngøk bebhak mbø mmu ane ábhøjó yéntiki enyij mpoknkem, yé chí mpok nnyíe njwí, ne mpok ane nchøkø nsay, ne yé mbøj, yé mbíki bhøj. ¹³ Yé émbak be yi, mætee kpíri éti betaj ebhen Yesu áchyè me.

¹⁴ Ke nkáká bhé tontó bé bãchem amø ne me ndü nekwak enén bãchyé mé mpok menyij betájá me amuet.

¹⁵ Ne be bakojo Yesu abhen etøk Filipi, be babhøj báriji sayri be mpok njámbi ntwø awu ne Mbok Ndíndi ndø etøk eyeka atú Masidónia ndøk atú etøk echak, ndiere be ké bátó nyaka me nkáp ndu béchyè me nekwak. Yé bönkwø bácháki bãbhíki chem amø ne me ndü betik ebhen mékø. ¹⁶ Nchí rem nó mbonyune yé chí mpok ane nchí etøk Tesalónika ené mbíkire ro atú etøk eyeká Masidónia, be bátó me nkáp, puyé chí ndøj amøt, ke ndøj épáy, mpok menyij betaja me amuet. ¹⁷ Mpú rem nó chí be méyàn mántó mé akap ácháki. Enyij méyàn chí bé mándøk ambi bekø béri, mémåka ndü ebhén mánán bákú ansem mbø mmü ane ámåka nkáp ndü ané yí ánanj áyámbi afyé amem ekerénkap be nsáy yí ánja.

¹⁸ Be båkáp me ndü betik ebha kpát yényij ébhíki røp. Nêne, båkáp ane bátó Epafródýtø ántwø ányhé me ákú mbøj yéntiki enyij ené nchébhé. Ne akap ayweka áchí mbø akap erítí eriep ané báchie ntá Mandem, ne Mandem ábhøj manák ne wu. ¹⁹ Mandem mmu nchí mmøbetok ywi abhøj betaj ebhen béyá béchá. Ne chøj anchyè bhe yéntiki enyij ené échébhé bhé éti enyij ene Yesu Kristo ákú ntá yeæ. ²⁰ Kenókó kémbák ne Mandem mmu áchí Étáyæé mpoknkem. Amen.

Ngwénti bakak

²¹ Kaká ká bo Mandem bácháki abhen báchí bakojo Yesu Kristo awu mankem ntá ya. Batí bakojo Yesu abhen báchí fá Rom ne me bátó nkø bhe bakak. ²² Bø Mandem bácháki mankem abhen báchí fá Rom ne me, sayri sayri, abhen báchí bakú betik ntá mfo-ngo ane Rom, bátó nkø bhe bakak. ²³ Nchí níkmuet bé beríndu Yesu Kristo Acha mémbak amem bati ayeka. Amen.

Ekáti P̄l ntá Nkwò Kòlòse

Ekáti P̄l ntá Nkwò Kòlòse

1 M̄e P̄l m̄nto Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí s̄iŋ ekáti ene. Nchí fá ne nti m̄nkwò ywese Tímoti. 2 Sétò yò ntá yeka bo Mandem, be batí b̄onkwò abhen bábh̄ere bariɛp awu etak Kòlòse ne Mandem abhat be ne Kristo. Mandem Etayese ántón be ber̄indu anchye bhe kpák.

P̄l ákaka Mandem ne ánikm̄uet éti bo Kòlòse

3 Sékaka Mandem mmu Yesu Kristo Acha ywese achi Móywi, ne s̄eníkm̄uet éti yeka, 4 mb̄onyune séghok be bábh̄onj neka ne Yesu Kristo ne bák̄onj bo Mandem mankem. 5 Bák̄u nò mb̄onyune bábh̄áká nti ndù ber̄ítí menyin ebhen Mandem ábh̄éré amfay ntá yeka. Mpok bághókó Mbok Ndíndí ke bárin̄jí éti menyin ebhen, ne Mbok Ndíndí achi tetep. 6 Mbok yò atwò ntá yeka mbò enyù átwò ntá bo mmik nkem ne ányù kepem ne ágò. Nò ke yò achi nyaka ndù nkwo yeka bebho ndu nywop enen bághókó éti ber̄indu Mandem ne bájwimem enyu bò bechi tetep. 7 Bághók Mbok Ndíndí ne ntá Epafras. Yi achi nti m̄ubetok Mandem ane sékónj tontó. Achi nk̄ubetik Kristo ane ábh̄ere bariɛp ami. Achi awu ndù nnyén enese. 8 Yi aghati bhese enyù Efónj Bedyere ákú be m̄ánk̄onj batí.

9 Sébhíkí bh̄ot menikm̄uet éti yeka bebho nywop enen séghókó nò. S̄eníkm̄uet be Mandem amf̄uet ntá Efónj Bedyere ánkwak mándin̄ji sayri enyin ene yi áyàn m̄ánk̄u. S̄eníkm̄uet be Mandem ánk̄u nò ndu ák̄u mámbak bariŋindak beyin̄ji baraká Efoŋo ne ndu akwak mámbonj nejwimem ndu bò bechi. Achyé bhe nerin̄jindak be mándin̄ji sayri ȳéntiki enyin ene yi atí nyaka beka ne ák̄u ntá b̄óbhi. 10 S̄eníkm̄uet be nejwimem eno n̄enk̄wák mámbonj nepem enen n̄ekwáy ntá nkoŋo Yesu Acha. Eno n̄ék̄u Mandem ambonj manák, ne n̄ekwák m̄ánk̄u nòkò menyin ebhen beri ndù ȳéntiki mbi, ne n̄ék̄u mándin̄ji Mandem mándòkò nòkò chi ambi. 11 Ne s̄eníkm̄uet be Mandem ánsot betan ebhi ebhen beyá becha ánk̄u mámbonj nòkò betan, be ȳéyí ȳéyi, mámbonj ekébh̄éntí, m̄ante sené, mándòkò nòkò chi ambi ne manák, 12 m̄ánkaka nòkò Eta. Yi ke ák̄u m̄ánkwáy bebhonj menyin ebhen yi aton̄ti ntá b̄óbhi abh̄ere nebhuet ane bediéré ebhi béghò. 13 Aféré bhese ndù betan ebhen ejuri, ak̄u be Móywi mmu yi ákónj tontó ámbak wu Mfò ywese. 14 B̄éf̄uet ntá Móywi wu sébh̄onj mbi be m̄ánk̄u bhese m̄ámfere ndù kesem eken bebá, nò chi, m̄ámfónjóri bebá ebhese.

Enyu mmu Kristo achi ne enyù betik ebhi bechi

15 Ȳé mmu apu kway beghò Mandem. Móywi ke ák̄u s̄enjwimem enyu Mandem achi. Ne nk̄ubhé mbò enyù m̄ómbi ábh̄ónj betan ndù nneréket, nò ke Móywi ábh̄ónj betan amf̄ay menyin menkem ebhen Mandem ághókó. 16 Echi nò mb̄onyune yi ke Mandem áréme be ángókó ȳéntiki enyin, ebhen bechi amfay ne ebhen bechi fá amik, ebhen bo bághò ne ebhen bo bápú kway beghò, betan̄ji befónj, ebhen bebhonj betan becha bafò bachak ne befónj ebhen nenjókó kefò ekap necha eken bachak, ne ȳé chí ebhen bébh̄ónj betan amfay bho mbò bafò. B̄éf̄uet ntá yi, ne ntá yi, ke bághókó menyin menkem. 17 Bápere ghoko ȳenyin, yi achi. Ne yi ke ák̄em menyin menkem be mémbak mbò enyu bebhonj bebhiak.

18 Yíre ke achi münti ane bönkwə, ne bönkwə chi mmuet yi. Yí ke ágháy nebhüérémik ntá bönkwə. 19 Echi enyu eyə mbənyune Mandem abhəñ nyaka mañák be yəntiki enyu mmu yi achi, Móywi nkwo achi. 20 Ne yí ke Mandem ásóré be ankə yəntiki enyih, yé chi ené fá amik ne yé chi ene amfay, be yəntiki enyih émbəñ mbi bepet bebhak eyəñ émət ne yi éti newú Móywi ndü ekotákátí. Néne, yəntiki enyih ékwáy bebhak ndu kpák ndu nté ane yə echi ne Mandem.

Bächí eyəñ émət ne Mandem néne

21 Bə nkwo bächí nyaka nekə nesie ne Mandem, bəbhak bömpap abhi ndu nkaysi yeka éti bebéptí menyih ebhen bákə nyaka. 22 Ke Kristo asət nyaka mmuet nkwañwan, agú ndü ekotákátí éti bebə ebheka. Enyu yə ke Mandem áká be mämpet mambak eyəñ émət ne yi, be mambak nyánjá, kebəñ bekwéné besí bhi. 23 Ke bəbhəñ berəñ ambi bebəñ neka ne Mbok Ndíndí, mǎnte sené ne kpirí. Báké rə nebhakánti enen Mbok Ndíndí áká bəbhəñə mpok bəghókó yə. Bághati Mbok ane ntá yəntiki mmu fá amik. Me Pəl nchí mübetok ane nchí kə bo mándinji Mbok Ndíndí-ne.

Betik Pəl bechi ntá bo abhen bapu bo Israel

24 Néne, mbəñ mañák ndu besəñori ebhen mébhəñ mbənyune békwač bhe. Nchí bhəñ besəñori ndü nkwo mmuet mbənyune nchí nanja bebəñ besəñori menkem ebhen berəbhe nyaka be Kristo ámbəñ, éti bönkwə. Bönkwə Kristo bhə chi mmuet eyi. 25 Éti bönkwə ke Mandem áká be mbak mübetok ndu beka mándinji Eyəñ Mandem sayri. 26 Eyəñ ene echi nyaka bhésé bhésé ntá mkpaká bho ene éfaéré ansem, ke néne, Mandem akə böbhi mándinji yə. 27 Mandem áyən nyaka be böbhə mándinji be enyih bhésé bhésé ene yi átəntí abhəre chi nmém enyih ene ebhəñə bekwak bo abhen bápú bo Israel. Kristo achi amem bati yeka, ne bákway bebhaka nti be chəñ mǎnyie keném eki ne yi. 28 Kristo ére ke séghati bho menyih éti yi. Ndu sékə nə, séyá batú yəntiki mmu éti menyih ebhen bəbhíkí bhəñ beka ne sétəñ bo menyih ebhen bə bəbhəñə beka. Sésəmti bhə, ne sétəñ ne nerihindak nenkem bé sénkwáy beka yəntiki mmu wap ánkway ndü yəntiki mbi, mbə mmu ane ábháre mmuet ne Kristo, ndü mpok ane séte besí Mandem ne yi. 29 Éti yə ke nchí fyə betan beka betik, ndep nəkə mmuet ne betan menkem ebhen Kristo áchyé me.

2

Pəl ənü éti bakwə bho Kristo ankem

1 Nchí yan mándinji enyü nchí nu tontó éti nkwo Kristo ane Laodisia ne éti bakwə bho bachak ankem, abhen bəbhíkire ghə me. 2 Nchí yan befye bhe nti, ndü bəgwóré mmuet ne bati ndu ekəñ. Nchí yan be be mankem ne bhə mǎnjwimem sayri ndü enyih ene Mandem áká sérinji éti Kristo, be mándinji menyih éti Kristo ebhen bechi bhésé bhésé ne békə mambəñ beyá áfók ndü bákəñ mbi ywi. 3 Yí ke ánəne mbi be sémbák barihindak ne be séndinji menyih. Nerihindak enen néri necha. 4 Nchí ghati bhe menyih ebhen be yé mmu áké sət sérwórenyu ándwə bhe éti menyih ebhen beyinji Kristo, be mǎnem ebhi. 5 Yəndu mpú awu, nti ena nechi ne bhe mpoknkem. Nkəñ beghok be bákə menyih mbə enyu éyən ne be bəte kpirí ndü neka eneka ne Kristo.

Mbak mmu abhat mmuet ne Kristo ájwi pəət

6 Təndu bəsóré be Yesu Kristo achi Acha, bərə ká nepém eneka mbə enyü yi áyən. 7 Də ka bapém ayeka ambak ne Yesu mbə enək ene émaré bakan amik,

mānsene ndü neka eneka ne yi nkúbhé mbò enyü bátõñ be, mānchye nókó Mandem beyä kenókó.

⁸ Sot ka mpok be yě mmu áké sot nerinjindak enen bõ mmik ne sérwórenyu andwò be māmábak basem ntá menyinj ebhen bõ bátõñ be. Enyü nerinjindak eno nэфú chi ndü nkaysi bakwāñwan ne ntá befónó ebhen bebhõñõ betañ fá amik, népú fu ntá Kristo. ⁹ Dinjí ká be yěntiki enyü mmu Mandem achi, enyuyò ke Kristo achi. ¹⁰ Ndü bābhārē mmuæt ne yi, bājwi pòot. Yi ke ábhónó betañ amfāy menyü befónó menkem. ¹¹ Ndü bāchéme mmuæt ne Kristo, aféré ebéptí erinj amem bati yeka. Eyo chí erinj betañ be bāchi bõbhi. Puyě chí erinj ene mmu afyé amuæt mpok báyan besyep yi mbò enyü bo Israel bākù mpoknkem. Chí Kristo ke afyé erinj eyi amem bati ayeka. ¹² Mpok bājwítí bhe, bābhéme be ne Kristo. Bě nkwo bāpetnsem ndü nepém ne yi mpok yi apetnsem ndü nepém. Efákári no mbonyune básiki nyaka nti ndü betañ Mandem mmu ákú Kristo apetnsem ndu nepém. ¹³ Bāchi nyaka chi bawú ãti bebú ebheka mbonyune bābhíkire fye nyaka be erinj amuæt betañ be bāchi bo Mandem. Ke achyé bhe nepém nekò ne Kristo ndu áfónórí bebú ebhese menkem. ¹⁴ Sékwen nyaka manyé besí Mandem ndu sébhíkí kù mbò enyü yi áyan. Ke adákátí ekati manyé bebú ebhese, ne ébhak mbò be ábáy nyaka bhò anti Yesu, ne bágó yi ndü ekotákátí ne bhò. ¹⁵ Afónó betañ ntá befónó ebhen bebhónó betañ fá amik, akù be bó béké bhõñ kenókó besí bhò ndü ásu bhó amik. Atõñ bhò mbò batemé nenu abhen bakémé ebhinenu. Ebhí nenu eyò ebhak newú Yesu ndü ekotákátí. Asot awónem amfāy befónó ebhò enyuyò befæet ndü newú Kristo ndü ekotákátí.

¹⁶ Ndu echi yě nò, báké rò be yě mmu ánji be be bekwéné béchí ne bhe ãti menyü menyinj ebhen mānyíe ne ebhen mānyü. Ne báké rò be mmu ampuri bhe mánkonjo bebhé ãti bepá mmyé, * ne epá ntañ akò, ne ãti epá nywòbhé neywémuæt. ¹⁷ Bebhé ebhò menkem bechi chi mbò ndíkándi menyinj ebhen Mandem ábháré nyaka be bétwò chõñ. Mbõñ enyinj ene echi ansem ndíkándi wu ankem chi Kristo yimbõñ. ¹⁸ Báké rò yě mmu ándém be bābhíkí kway, anset nkwere be bābhõñ bebhõñ enyü neseptimæet enen népú tetep, ne be bābhõñ bechye kenókó ntá boàngel. Bõbhò bápá be Mandem áton bhò menyinj ndü kenó amík anti fúú, ne báyonj mmuæt ndéndem. Nkaysi yap achi chí ane bõ mmik. ¹⁹ Ekù bõ bābhíkí pere bhat mmuæt ne Kristo, münti wap. Yi ke achi mbò nti ne bõnkwo bachi mbò mmuæt eyi. Básõt betañ ebhap menkem chi ntá yi ne ákù bõ mánchem mmuæt ndü nkwo amot mbò enyü bariñ ákem byonómæet. Bágó ye ndü mbi Mandem mbò enyü yi áyan.

Bégu ne bebhak nepém ne Kristo

²⁰ Bágú ne Kristo, ne Mandem aféré bhe anten befónó ebhen bebhõñõ betañ fá amik. Ndu échí nò, ndaká yi bāchi mbò bõ mmik? Ndaká yí bābhæet bekonjo bebhé bõ mmik, mbò ebhen bérèm be, ²¹ “Báké kém enyinj eyò ne awò. Yě chí beghokoti, báké ghokoti enyü nenyíe enò. Yě betok, báké tok enyü enyinj eyò.” ²² Menyü bebhé ebhò befæere fæet. Menyü bebhé ebhò befú chí ntá bõ mmik ne ndü menyinj ebhen bõ bátõñ. ²³ Béyinjí bebhé ebhò, mmu ákway bekaysi be béchye nerinjindak mbonyune bo abhen báfyè bhò bátè kpíri be mmu abhñ befye mmuæt ndü menyinj Mandem ebhò, ne bārém be mmu abhõñ besepti mmuæt amik, ne be mmu abhõñ bechye mmuæt yi beyä esõñari. Bebhe ebhen bechi chí ndéndem. Bépú kway bekwak mmu ambõñ betañ ndu bekem mmuæt be áké konjo bebéptí menyinj ebhen mmuæt eyi áyan yi anka.

* **2:16** Bepá mmyé: Annual festivities.

3

Nebhuet ane mmu abhōjō bebhure nti eni

1 Tëndu Mandem áká báfú ndü newú bápetnsem ndü nepém nekō ne Kristo, buré ká nti ndü menyiy ebhen bechi amfay, ebhak ene Kristo áchókó ndü nebhuet kenókó, ebhe awónem Mandem. 2 Buré ka nkaysi chi ndü menyiy ebhen bechi amfay, puyé ndü ebhen bechi fá amík. 3 Echi mbo be bágu mpok ane Yesu ágú. Nêne, nepém nekō eneka nēchi bhésé bhésé awó Kristo ndü nebhuet ane yi achi ne Mandem. 4 Ne mpok Kristo mmu achi nepém enese ábhēsi, chōj ne nkwo mámbesi ne yi ne mámbōj ákóré ndu keném eki.

Dō ká esí nepém eneka, mánsot enen nekō

5 Sō yé ka amó mámféré ndü menyiy ebhen béyinjī nepém nesí eneka. Nō chi epúsí, ne yé chí bepó baraká kebhare, ne méjwáka ndü baraká kebhare, ne nkaysi bekā bebá, ne yéchi befyē amík ndü menyiy bo bachak mbōnyune befyē amík ndü menyiy chí besot bhō mbo bōmandem mmik. 6 Eti barak abúabū yō ke Mandem ábē chōj nti, antemsi bhō. 7 Ndü mpok ane áfueré ansem, báku nyaka menyiy ebhen mpok bachi ndü esí nepém eneka. 8 Ke nēne, báké bhōj yēnyij bekā ne menyij mbo bebēnti, ne echoko-nti, ne nkaysi bekā bati bebá, ne bechōjti manyén bati, ne eyōj ebábū eke fu be anyu. 9 Báké sēse ntá bati tēndu mánánj bārō esí nepém eneka ne menyiy ebhen nō nétō nyaka be mánkū nōkō, 10 ne bārōbhe kojō chí epij ekō. Báyibhírī bārōp bō bakō ne báyibhiri mándakō nōkō chí ambi mándōbhe nōkō mbo Mandem. Yi ke ághókó bhe mbo bō bakō be mándinjī yēntiki enyij eti yi. 11 Ndü nepém nekō enen, yé mmu achi chí mmu Israel yé mmu etak echak, yé básyep mmu yé bábhíkí syep, yé chí mmu ane amík anéné yi yé chí ane achi nyabhi, yé chí nsem ye chí mómik, mankem báchí enyumot. Nném enyij chí Kristo ne yi achi amem bati bōbhi mankem. 12 Mandem ayap be be mámbak bōbhi, báchi nyájá, ne akōj be tontó. Ndu echi nō, bábhōj beghō bati ntínso, mántōj bō berínti ne neseptimuet, ne epij besot menyij petii, ne ekébhēnti. 13 Bōj ká ekébhēnti ne bati, mándak ambi befojori bati, yé émbak chí be bákū mámbenti. Bábhōj befojori bati nkúbhé mbo enyu Acha ywese áfónórí bhe. 14 Ne nném enyij ene echa ebhen menkem ene bábhōjō betōj bati chí bekōj bhō. Ekōj égwót menyij menkem ndü nsoj amot. 15 Dō ká kpák ane Kristo áchyē ántōj be enyū bábhōjō bekā menyij tēndu Mandem ábhinjī be be mámbak ndu mmuet amot, ne be kpák ambak ne bhe. Ne bábhōj bekaka Mandem eti menyij ebhen yi ákà. 16 Dō ká Eyōj Kristo émbōj betāj amem bati ayeka. Tōj nókó ká bati ekōj eyō, mánychē nōkō bhō maníé, ne beyá nerinjīndak. Kwáy nókó ka bakwáy ane áfú ndu Ekáti Bakwáy ene echi amem Ekáti Mandem, ne bakwáy Mandem achak, ne bakwáy ane Efónó Bedyere afyé be anti. Kwáy nókó ka yō ne bakak ntá Mandem amem bati yeka. 17 Ne yēntiki enyij ene bákū, ne ené bārēm, mánkū yō ndu nnyén Yesu Acha, mámfuet ntá yi mánychē nōkō bakak ntá Eta Mandem.

Enyū bo Kristo bábhōjō bebhak ne bati

18 Bē baghoré ne maném, septí nókó ka mmuet ntá maném abheka ndü yēntiki enyij mbōnyune eyō ke eri besí Yesu Kristo Acha.

19 Maném, kōj ka baghoré bheka, ne báké bhak bebebebe ne bhō.

20 Bō, ghók nókó ka bachi ne manō bheka ndü yēntiki enyij ene bághāti be mánkū, mbōnyune eyō échyē Yesu Acha manjak.

²¹ Bachi-bhò, bàké kà enyìyì ɛnɛ ɛkà bǒbhɛka mambe nti. Mbák mǎnkà nò, bàkway beferɛ amò.

²² Basem, ghók nókó ka bachi bhɛka abhen fá amík ndù yǎntiki enyìyì. Bàké kà nò chi ndiɛrɛ mpok anɛ amík ayap achi be amɛt, mbò bo abhen báyaŋ chi bechye bhò maŋák. Ghók ká bhò nɛ bati ayeka ankem mbonyune báchyɛ Mandem kenókó. ²³ Yǎntiki betik ebhen báchyɛ bhe, kà ka bhò nɛ bati ayeka ankem tǎndu báriŋi be bátók nò chi Yesu Acha, puyɛ nkwá. ²⁴ Báriŋi be chɔŋ mǎmbɔŋ akap anɛ Yesu Acha ábháɛ ntá bǒbhi. Chi Kristo Acha ke bátók nò! ²⁵ Dók ká ambi bekà nò mbonyune yɛagha anɛ ákà bebú ábhɔŋ nsáy ndù bebú bhi, nɛ Mandem átaŋ bo ketɔŋ kériŋámík.

4

¹ Bɛ abhen bábhónó basem, kém ká bhò ɛríí nɛ enyu ɛnɛ ɛchi chak. Báriŋi be be nkwo bábhɔŋ mmu anɛ ábhónó be amfay.

Menyìyì bechak ebhen bábhɔŋò beku

² Tɛ ka kákátí ndù nenikímɛt, mǎmbak pɛ, nɛ mǎnkaka nòkò Mandem. ³ Ník nòkò ka mmɛt ɛti yeɛ nkwo be Mandem ánénɛ bhɛsɛ mbi ndu beghati bho kponɔɔŋ Mbok Ndíndí ɛti Kristo anɛ achi bhésɛ bhésɛ. Chi ɛti méghati bho yò ke nchí ekerékenɔŋ. ⁴ Ník nòkò ka mmɛt be ngátí bho yò mbò enyù mbónó beku, enyu ɛnɛ bághòk mǎnjwimem.

⁵ Ekaká nekò eyeka ebhɔŋ betɔŋ be báchi baríŋíndak besí bo abhen bábhíki riŋi Mandem, nɛ bàké chɔŋti yǎntiki mpok anɛ bábhɔŋò mbi beghati bò Mbok Ndíndí. ⁶ Eyɔŋnyu eyeka ebhɔŋ bebhak ené échyɛ bo maŋák, émbak mbò ené mmu anɛ afyé ngan anyu be mǎndíŋi enyù bábhónó békéme bo abhen bábhèp be menyìyì.

Bakak amen ngwenti

⁷ Chɔŋ Tikíkòs ángati bhe yǎntiki enyìyì ɛti ya. Achí manò nɛ nti mǎnkwo anɛ nkóŋ tontó. Akà betik nɛ nti nɛmɔt nɛ átok Acha nɛ mɛ. ⁸ ɛti yò ke ntó yí ntá yeka be ankà mǎndíŋi enyu sechi, nɛ be ámfyɛ be nti. ⁹ Átwò awu nɛ Onésímòs, mmù yweka amòt. Onésímòs achi mmu tetɛp nɛ manò anɛ sékónó tontó. Chɔŋ bò mángati bhe yǎntiki enyìyì ɛnɛ ɛfákári fá.

¹⁰ Aristakòs mmu achi fá ekerékenɔŋ nɛ mɛ áto be bakak. Mbák Mák manò Banábas mmu ngátí bhe menyìyì ɛti yí ántwò awu, sot ka yí nɛ amò apay. ¹¹ Nɛ Jísos anɛ bábhíŋi be Jóstos áto bhe bakak nkwo. Ndiɛrɛ bo Israel abhen bati arat ke bachi bati bakà betik nɛ mɛ ndù bekà bo mǎndíŋi enyu Mandem abhak nɛ bho mbò Mfò wap. Bó mankem báchyɛ mɛ nɛpɔpɔntí tontó. ¹² Epáfras nkwo áto be bakak. Achí mmù yweka amòt nɛ múbetok Yesu Kristo. Anikmɛt ɛti yeka nɛ nti eni nenkem mpoknkem be mánsɛnɛ ndù mbi Mandem, nɛ be mǎndíŋi sayri yǎntiki enyìyì ɛnɛ Mandem áyaŋ mǎnkà. ¹³ Nchí ntísie Epáfras be áká tontó ɛti yeka nɛ bǒnkwo Laodisia, nɛ abhen Hierapolis. ¹⁴ Lukas, ngan anɛ sékónó tontó, nɛ Démas bátó be bakak. ¹⁵ Kaká ká bǒnkwo abhen etak Laodisia, nɛ Nímfa, nɛ eka bǒnkwo abhen báchɛm eket eyi. ¹⁶ Mánáŋ mǎmpay ɛkátí ɛnɛ ndù nkwo yweka, kà ká mǎmpay yò ntá nkwo Laodisia nkwo. Pay ká nkwo ɛkátí ené ntó ntá nkwo etak Laodisia mpok anɛ bò bátó yò ntá yeka. ¹⁷ Nɛ ghati ká Akípòs be, “Ghò be onáná betik ebhen Yesu Acha achyɛ wò.” ¹⁸ Mɛ Pól nchí siŋ bakak amen nɛ awò awa mɛmbɔŋ. Tik ka bé nchí ekerékenɔŋ. Mandem antɔŋ be beríndu.

Ekáti Pōl ené mbi ntá Nkwō Tesalónika

1 Me Pōl kē nchí sīñ ekáti ene ntá yeka nkwō Yesu abhen Tesalónika. Nchí sīñ ntá yeka bō Mandem mmu achi Etayese ne be bho bābháré mmuet ne Yesu Kristo Acha. Nchí fá ne Sáilas ne Tímoti. Mandem antónj be berĩndu, anchye bhe kpák.

Neka enén bo Tesalónika

2 Séchyè bakak ntá Mandem mpoknkem ěti yeka mankem ne séfyè bhé ndū neníkĩmuet enesé mpoknkem. **3** Echi enyu eyō mbonyune besí Mandem Etayese, sépú ghokontik betik ebhen bākà ndū bābhōñj neka ne Yesu, ne enyū bādéné mmuet ndū betik ebheka ěti ekōñ, ne enyū bāte kpĩrĩ ndū nebhakántĩ eneka ne Yesu Kristo Acha. **4** Bōma, sérĩñj bē Mandem akōñ be ne ayap be **5** tēndu Mbok Ndĩndĩ ane séghāti bho abhĩki twō nyaka ntá yeka chí ndū eyōñnyu yoyō, ke ndū betāñ Efōñó Bedyere nkwō. Ne bāriñj nyaka be yō achi tetep. Mpok séchĩ awu ne bhe, bāriñj nyaka enyū ekakáneko eyese echi. Sébhāre nyaka mmuet eyese enyu eyō ndu bekwak bhe! **6** Ne bākōñ ekakáneko eyese ne ekakáneko Yesu Kristo Acha. Yēndu bāghō nyaka beyā esōñori, bāsĩéptĩ Eyōñ Mandem ne mañák amen Efōñó Bedyere áchyè. **7** Ekũ bārōp erĩñ ené bakōñj Yesu mankem atú Masidónia ne Akáiya máñǎko. **8** Ne Eyōñ Mandem étaka atú Masidónia ne atú Akáiya ěti menyĩñ ebhen bāká, ke ébhĩkĩ may nō. Mbok neka eneka ne Mandem akō mbankem, enyu ene sebhĩkĩ bhōñ yēnyĩñ berem ndu betōñ enyū mánoko. **9** Bō bābhōñ bārēm enyū básóré bhese mpok sétwō awu ntá yeka ne enyū bātĩknsem ntá bōmandem nsé bāróbhe chye kenókó chi ntá Mandem. Yĩ aywĩnti ke achi Mandem ane tetep ne yi ke áchyè nepém. **10** Bō bho bāriñj nkwō be mánōñ Mmō Mandem ámfú amfay antwō. Nō chí, Yesu mmu Mandem áká nyaka áfú ndū newú apetnsem ndū nepém. Yĩ wu ke ápēme bhese mpok Mandem átāñ bo ndu ábè nti ne bho ěti bebá bhap.

2

Betĩkĩ Pōl áká etōk Tesalónika

1 Bōma, bābhōñ berĩñj be netwō ane sétwō awu beghō bhe ápú nyaka ndéndem. **2** Yēndu mánāñ bāchyé nyaka bhese beyā esōñori ne ntĩánwōp etōk Fĩlipi mbō enyu bāriñj, Mandem ywese afyé bhese nti be séntwō séngátĩ bhe Mbok Ndĩndĩ ane áfú ntá yi yēndu beyā bo mánū nyaka tontó bechyet bhese mbi. **3** Bāké ghokontik bē enyĩñ ené séghāti bhe échĩ tetep ne yē bekwéné bepu aré. Sébhĩkĩ bhōñ nkaysi bérwō yē mmu. **4** Enyĩñ ene sékũ chí be, tēndu Mandem áyĩñj ághó be sékwāy bo abhen yi afyé Mbok Ndĩndĩ amó, nō ke séghāti bho yō. Ne puyé chí be bo mámbōñ mañák ne bhese, ke chí bē Mandem mmu áyĩñj beghō enyū bati ayese achi amem, ámbōñ mañák ne bhese. **5** Bāriñj nkwō be mpok séchĩ ne bhe sébhĩkĩ sōt sérwōrenyu beku mámbōñ mañák. Ne mbōñ Mandem achi ntĩsie be sépú ghati nyaka bhe Mbok Ndĩndĩ chí ne nkaysi bebhōñ nsáy ane áfú ntá yeka. **6** Ne sépú kũ nyaka yēnyĩñ bē yē chí be, ye chí bo bāchak, mánkaka bhese. Sékwāy nyaka bebhep be menyĩñ mbō bōnto Kristo. **7** Ke sékópti bhe mbō enyū nno ákēm bōbhi. **8** Sékōñ be tontó, kpát éká séká be

sébhəŋ bechye be, puyɛ chí ndiere Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem, ke ye chi mmuet eyese nkwo ndú báchí bhese anti tontó. ⁹ Bɔma, bábhíki ghəkəntik ndu sére ka betik, sémkpət noko nsóŋti beti ne ngósi mpok séchí awu ne bhe. Séká nyaka betik enyu yə be sémbón menyin ebhen béchébhé bhese. Sébhíki yan nyaka bebhak ntu ntá yeka mpok ségháti bhe Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem. ¹⁰ Báchi batísie bhese. Mandem nkwo achi ntísie be nepém enesé nenti eneka bakoŋo Yesu nechí nyáká nyánjá ne chak ne néke bhəŋ bekwéné besí Mandem. ¹¹ Báriŋi enyu sékəm nyaka yéntiki mmu yweka mbə enyú chi bhə ákəm bəbhi. ¹² Séfyə nyaka bhe nti ne sékpe me nyaka bhe be nepém eneka nénchye Mandem manák. Yí ke ábhíŋi bhe be mámbak bo abhen yi achi Mfə wəp ne be mámbák ndu keném eki ne yi.

¹³ Ne nkwo sékaka Mandem mpoknkem mbənyune mpok ségháti bhe Eyəŋ eyi, bábhíki sət yó mbə eyəŋ ene nkwa. Bəsət be tetep chi Eyəŋ Mandem ené ékú betik amem bati yeka, be bho mánoko. ¹⁴ Bɔma, bārəp bo abhen máŋəko ékakáneko ené bənkwo Mandem abhen atú Judéya. Bábháré mmuet ne Yesu Kristo mbənyune bághə esəŋori amə bati bo etək eyeka nkúbhé mbə enyú bo Israel báchyé nyaka bhə esəŋori atú Judéya. ¹⁵ Bo Israel bhə ke báwáy nyaka Yesu Acha ne baremé kepinti Mandem ne bó ke báboko bhese etək. Bákú nti némbé Mandem. Bachi bəmpap ntá yéntiki mmu. ¹⁶ Bo Israel bhə báchət bhese mbi be seke ghati bo abhen bápú bo Israel Mbok Ndíndí Mandem ámpémé bhə. Bákú bebá kpát mánánjá. Ke bákú kpát bebənti Mandem bechi ne bhə.

Pəl abhəŋ nti berəŋ Tesalónika

¹⁷ Bɔma, yəndu bákú séró nyaka bhe ndu mómbiŋi mpok, bati ye se ábhéét nyaka ne bhe, ne ékú ekwak bepet beghə bhe besí ne besí ére yá éndək noko chi ambi ne sere nu beghə bhe. ¹⁸ Séyan nyaka bétwə awu ntá yeka. Membəŋ Pəl, mmó bétwə awu ndəŋ ne ndəŋ, ke Satan achét bhese mbi. ¹⁹ Pú sébháká nti chí ne bhe? Pú be ké báchyé bhese manák-á? Pú be ké bákə séndep chəŋ awó anti besí Yesu Acha ywese ndú nywəp enen yi apetnsem, be séka betik ebhesé sayri? ²⁰ Tetep, be ke bákə sédèp awó anti, ne be ke báchyé bhese beyá manák.

3

¹ Séchókó kpát, séke pere kwáy bekepnti, séka berəp ansem ndu etək Atens, ² sétó mómayese Timoti ntá yeká. Yí achí nti nkabetik Mandem ndu bégháti bhə Mbok Ndíndí éti Kristo. Séto yi be ámfye bhe nti, ankə mánté kpiri ndú neka eneka, ³ be yé mmu yweka amət áké kwen ansem éti besəŋori ebhen. Bə babhəŋ bəriŋi be, bekoŋo nkaysi Mandem, besəŋori ebhen bébhónó bétéméri bhese. ⁴ Mpok séchí nyaka ne bhe, ségháti nyaka be ambi ambi be chəŋ sémbəŋ besəŋori, nkúbhé mbə enyú éfákári, ne bəriŋi enyu eyə. ⁵ Éti yə, mpok mbíki pere kway békepnti, ntó Timoti be ántwó, ángó mbák babhuət bésiki nti ne Kristo. Mbəŋ nyaka becháy be ngufú Satan mmu amə bo ndu beka bə báképere noko Yesu, abhəŋ mbi ne bhe ne betik ebhesé menkem berəŋ ndéndem.

⁶ Ke Timoti anán áfú awu apetnsem fá, ne eríti ntó be bátan ndú nesikinti eneka ne Kristo ne ndú ekəŋ ene bábhónó ne bati. Ne agháti bhese be bákaysi bhese ne manák mpoknkem ne bábhəŋ ekwak beghə bhese nkúbhé mbə enyú sébhónó ekwak beghə bhe. ⁷ Bɔma, ekə ye be yəndu báchyé bhese nenyok ne beyá esəŋori, bati apəp bhese amem mbənyune báte kpiri ndu nesikinti eneka ne Kristo. ⁸ Təndu báte kpiri ndu mbi Yesu Acha, séchí sayri. ⁹ Ntiki enyu

bakak sékway bechye Mandem ãti manák mankem amen sébhónj besí bhi ãti yeka? ¹⁰ Sénikmæet ne bati yese ankem beti ne ngósi bé Mandem ánkwak sempet sengø bhe besí ne besí, ne séntøn be menyin ebhen bábhíkire rinji, ndu bekwak mámbøn neka ne Kristo mbø enyũ éyanj.

¹¹ Sénikmæet be Mandem Etayese yímbøn ne Yesu Kristo Acha mánkø séntwø ntá yeka. ¹² Sénikmæet be Yesu Acha ánkø ekøn eyeka ne bati ne yéntiki mmu achak éngø éndók nókø chí ambi, nkúbhé mbø ekøn ene sébhónj ntá yeka. ¹³ Sénikmæet enyu eyø be yi anka bati ántån be amem ne bé báké bhøn bekwéné, ne bé mámbák nyánjá besí Mandem Etayese, ke mpok ane Yesu Kristo Acha átwø ne bo Mandem ankway.

4

Nepém enen Mandem akønjo

¹ Bõma, ndu berøn ambi, séghati bhe enyũ bábhónj bebhære nepém eneka nkúbhé mbø enyũ bákwø nø be Mandem ámbøn manák ne bhe. Sénik ye be mmæet sémkpeme nãkø ndu nnyén Yesu Acha be mándøk ambi bekwø nø. ² Bé bábhøn bárinji menyin ebhen séghátí nyaka bhe ndü nnyén Yesu Acha be bábhøn békwø. ³ Enyin Mandem áyanj chi be mámbák nyánjá, be báké bhøn yényin bekwø ne barak épusi. ⁴ Yéntiki mmu yweka ankém mmæet eyi, * enyu ene nepém eni nébhak pépép besí Mandem, ne bo mámbøn kenókø ne yi. ⁵ Báké nyaka ndü barak épusi, kekém mmæet mbø bo abhen bábhíkí rinji Mandem. ⁶ Yé mmú áké kwø nti bebú ndü ndaká kebhare ané, ne yé mmu áké nyie nti ébhøn! Dinj ká be Yesu Acha ákemé kémbé ntá bo abhen bákwø menyũ bebú ebhø menkem nkúbhé mbø enyũ sénån séghátí bhe be mánsøt mpok. ⁷ Mandem abhíkí bhinji bhese chí be sembak bõ epúsi, abhinji bhese be sémbak nyánjá besí bhi. ⁸ Yé agha ane ábyák ye ndak ane apú byak chí nkwá, ábyák chí Mandem mmu achyè bhe Efónjó Bedyere yi.

⁹ Nti apú besin be be mámbøn ekøn ne bati bakønjo Yesu. Mandem yímbøn anån átøn be enyu bábhónj bekwøn bati. ¹⁰ Ne tetep, bákwøn bati bõnkwø atú Masidónia ankem. Ke bømá, séghátí bhe bé ekøn ene bábhónj ne bati éndók nókø chí ambi. ¹¹ Yéntiki mmu yweka ánkø yéntiki enyin be nepém eni néké chyè bho esønjori. Mmu áké chwe ndü ndaká nti. Ne yéntiki mmu yweka abhøn bekwø betik ne amó yi nkúbhé mbø enyũ séghátí nyaka bhe. ¹² Mámbák enyu eyø bé bo abhen bábhíkí noko mányché bhe kenókø ne bé báké kwø besíkí.

Enyin ene ébhønj befakari ne báwü ke Yesu Acha antwø

¹³ Bõma, néne, séyanj bekwø be báké røp amem ejuri béyinj bo abhen bágwü be báké di bhø mbø bo abhen bábhíkí bhakanti be chøn bawü mámpetnsem ndü nepém. ¹⁴ Tëndu sénókø bé Yesu ágwü nyaka, apetnsem ndü nepém, sénoko nkwø be chøn Mandem ankø bakønjo Yesu abhen bágwü mámpetnsem ndü nepém mpok Yesu átwø. ¹⁵ Békønjo enyin ene mbøn Yesu Acha árémé, séghátí bhe be mpok Yesu Acha átwø, besé bho sechi nepém sépü yambi bétémeri yi ke abhen bágwü mántemeri yi. ¹⁶ Dinj ká be chøn mbøn Yesu Acha amfú amfay antwø anchye eyøn ne betan. Mfø bõángel Mandem andem ne eyøn etanjatan, ne mmbá Mandem ankwén. Emfakari ye bé bakønjo Kristo abhen bágwü mánjambi mámpetnsem ndü nepém, ¹⁷ ke besé bho sechi nepém ne

* 4:4 "Bekem mmæet:" Ékway nkwø bebhak be, "Andinj ndu áchøkø ne ngøré ywi".

sébhuet ansem, sénko ndü nebhánj témté ne bho, séntemeri Yesu Acha ndü yi ásèp. Ne bebho mpok eyo, sémbak ne yi mpoknkem. ¹⁸ Chié nókó yeka bati nepəptíntí ne beyəñ ebhen.

5

Bák ká pè ndu menoj Yesu Acha

¹ Bōma, ntí apú besij be eti mbōñ mpok ane menyij ebhen bébhónj békákari. ² Bábhəñ bérinj be nywəp Yesu Acha átwə nébhak chəñ mbo ngép ane átwə ne beti. ³ Mpok ane bo bārəm be, “Mbāñ achi kpák, ye esəñəri épu.” Mpok eyo ké erēm esəñəri ékwen bə amuet témchok mbo bebe ngoré ane áñəñsi. Ne mbi bébəe kébhák.

⁴ Bōma, ke mbák chí bhe, bápú amem ejuri, bé nywəp enə némfákóri bhe mbo ngép. ⁵ Bächí bo abhen bákə ne ngósí, mpok mbanj ághə. Səpú bo ejuri, səpú bo beti. ⁶ Séké bhəre ye kenó mbo mbək bho. Sémbák chí pè, sénkem nəko mmuet. ⁷ Bo abhen bábhəre kenó, bábhəre chi ne bėti, ne bo bákwen mmém chí ne beti. ⁸ Ke təndu séchí chí bə ngósí, sénkém mmuet. Səndók ambi ménóko Yesu ne bébhəñ ekəñ ne bo, be eyo embák mbo kəndén ane ntemé nenu ákémé bechyet mmuet. Sémbáká ntí be chəñ Yesu ampeme bhese, ne be eyo émbák ntá yesé mbo ntá ntemé nenu ane ákuti ntí ywi. ⁹ Bārínj be Mandem abhíkí yap bhese chi be sémbák bo abhen yi átəñ anchye ntemsi. Ayap bhese chi be ánkə Yesu Kristo Acha ámpeme bhese. ¹⁰ Yesu ágú eti yesé be yi ánəñ ántwə, yé sebhuet chí pè, yé ségú gu, sénkwáy bébhak ne yi. ¹¹ Ndu échí nə, fyé nókó yeka bati ntí mánkwak nəko bati nkúbhé mbo enyú bákə nə.

Beyəñ ngwenti

¹² Bōma, séghati bhe be mánchye nəko bə abhen bákə betik Acha ndü nkwo ywəka kənokó be mánchye nəko bhe manie be báké kə bebú. ¹³ Bábhəñ bechye bho beyá kənokó, mánkəñ bó eti betik ebhén bə bákə. Ne mambák sayri ne bati.

¹⁴ Bōma, semtí nókó bábhót, māmfyə nəko abhen bábhónj becháy ntí. Kwak nókó ká abhen mmuet apú bho. Bəñ ká ekébhénti ne yəntiki mmu. ¹⁵ Ghó ká be yé mmu áké keme bebú amfay bebú. Nu nókó ká bekə chi berindu ntá bati bənkwo ne yəntiki mmu achak. ¹⁶ Bák ká mañák mpoknkem, ¹⁷ mánik nəko mmuet mpoknkem. ¹⁸ Ne yé émbak be yi, chyé nókó ká Mandem bakak, təndu menyij ebhen menkem chí ebhen yi áyən mánkə ndü bächí bo Yesu Kristo. ¹⁹ Báké neme ngó Efónj Bedyere. ²⁰ Báké byák enyij ene Efónj Bedyere ákú ntí múnkwə ándem. ²¹ Bábhəñ bechak yəntiki enyij sayri, mánkem éne éri. ²² Báké bhəñ enyij bekə ne barak abúabə.

²³ Mbōñ Mandem mmu áchíe kpák ánkú mambák nyánj ndü yəntiki mbi. Yimbəñ ámbáré nkaysi, ne efónj, ne mmuet yəntiki mmu ywəka enyú ene apú bhəñ bekwéné kpáte mpok Yesu Kristo Acha átwə. ²⁴ Mandem mmu ábhíj be be mambák bəbhi, ábhəre bariəp ami, ne chəñ ankə nə. ²⁵ Bōma, fyé ká bhese ndü nenikímmuet. ²⁶ Kaká ká bati ne ekəñ Mandem. ²⁷ Nchí ghati bhe ndü nnyén Yesu Acha be mampáy ekáti ene ntá bənkwo mankem. ²⁸ Berindu Yesu Kristo Acha mémbák ne bhe.

Εκάτι Πῶλ ενε εjwi bepay ntá Nkwɔ Tesalónika

Εκάτι Πῶλ ενέ εjwi bepay ntá Nkwɔ Tesalónika

¹ Με Πῶλ κε nchí siη εκάτι ενέ ntά yeκα bɔnkwɔ Yesu abhen Tesalónika. Nchí siη ntά yeκά bo Mandem mmu achi Etayese, be bho bábháré mmuet ne Yesu Kristo Acha. Nchí fá ne bɔmayese Sáilas ne Tímoti.

² Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántɔη be berɔndu, mánychye bhe kpák.

Chɔη mántɔη bo nywɔp Yesu átwɔ

³ Bɔma, sébhɔη béchyé bakak ntά Mandem mpoknkem έti yeκα. Ekway be sénká nɔ mbɔnyune bábhɔη neka ne Yesu Kristo mándɔk nɔkɔ chí ambi, ne ekɔη ενέ yěntiki mmu yweka ábhónɔ ne bati έrɔη chí ambi. ⁴ Besé babhɔη sépányu ntά bɔnkwɔ Mandem bácháκ έti yeκα, ndú báté kpírí ndú neka eneκα ne Yesu, yěndu bo báchyè bhe nenyok ne beyá esɔηri.

⁵ Ndu echí nɔ, menyih ebhen menkem bétɔη enyú Mandem átɔη chɔη bo enyu ενέ echí chak. Chɔη εyɔ enkɔ mánkway bebhak bo abhen Mandem ábhák Mfɔ wap. Těndu έti Kefɔ eki ke bábhɔη esɔηri. ⁶ Mandem ákɔ chí enyih ene echí chak. Ne chɔη yi ankeme kémbé ntά bo abhen báchyè bhe esɔηri. ⁷ Chɔη anchyε bhe neywěmmet ndú besɔηri ebheka, anchyε bhese nkwo neywěmmet. Chɔη Mandem ankɔ nɔ mpok Yesu Acha ábhəsi ne betanɔ bɔángel bhi amem ngó ane ákáρ bhɔ ne ádu gum gum gum. ⁸ Chɔη yí antemsi bɔ abhen bábhíkí yan berihí Mandem ne abhen bápú ka bekoηo Mbok Ndáíndí έti Yesu Kristo Acha ywese. ⁹ Chɔη amferε bhɔ besí bhi ne ndú bediéré bhi ne betan ebhi, anchyε bhɔ ntemsi ane abhiki bhɔη ngwenti. ¹⁰ Mpok Yesu Acha átwɔ, bo Mandem mankem báchyè yi kenókó ne bɔ abhen mánokó mámbak maknkay be bághó yi. Bě nkwo bábhak chɔη ne bhɔ mbɔnyune mánokó menyih ebhen séghátí bhe. ¹¹ Έti εyɔ κε sénik Mandem mmuet mpoknkem έti yeκα be yi ánkɔ mámbak bo abhen bákway bébhak bɔbhi. Sénikmmet bé yi anchyε bhe betan mánáηá berítí menyih ebhen báyan bekɔ ne betik ebhen bákú έti neka eneκα ne Yesu Kristo. ¹² Sénikmmet nɔ be bo mánychyé nyén Yesu Acha kenókó έti yeκα ne be mámbónη kenókó ne yi békóno berɔndu abhen Mandem ywese ne Yesu Kristo Acha bátɔη be.

2

Chɔη mbámbɔ antwɔ ke Yesu Acha ampɛtnsem

¹ Bɔma, béyihí netwɔ Yesu Kristo Acha ne nenyokoti ane bábhónɔ ménýókóti bhese be séntémérí yi, séghátí bhe be, ² báké rɔ batí yweka ángwákári betaka amem. Yě mmu andem chi be yi achi ndemekerpinti, yě chi be achi ngati Eyɔη Mandem, ne yě chi be εκάτι έfú ntά yeσε be nywɔp Yesu Acha átwɔ négháká, báke fyé ntí. ³ Báké rɔ yě mmu andwɔ bhe ndu yě mbi, mbɔnyune nywɔp enɔ néperε twɔ, beyá bo bate nesaj ne Mandem Acha mámbýaka nɔkɔ bebhé bhi ke mbámbɔ ambesi. Ngwenti yi chi ménémé. ⁴ Chɔη yí andem be Mandem apú yěnyih ne be yěntiki enyih ene bo báchíe kenókó mbɔ Mandem epú yěnyih. Yí árem mbúré be achá Mandem ne menyih ebhɔ menkem, andɔk kpát anchɔkɔ amem ekεrákap Mandem andem be yimbɔη achi Mandem.

⁵ Báké ghókóntik be ngátí nyaka bhé menyin ebhén mpok nchí ne bhe? ⁶ Ne bárinj enyin ene ékém yi ansem. Abhəŋ bébhési chi mbák mpok yi akway. ⁷ Enyu betan ebhen mbámbu abhəŋə ménanə békà betik fá amik bhesé bhesé. Ke mmu ane áchet bo mbi be báké bhəre bebhé Mandem áron chəŋ ambi beka no kpaté mpok ane Mandem áferé yi ambi. ⁸ Mpok yo ke mbyaká bebhé Mandem wu abhesi, ke Yesu Acha ánanj ántwó, áfep chi žyu, eyi émay. Mbəŋ netwo Yesu ánanja betan ebhi. ⁹ Mbyaká bebhé Mandem wu átwə beka betik Satan. Ne chəŋ ansət betan ebhi anka baraká maknkay ane bapu menyu ne menyu ndu bérwə bho. ¹⁰ Chəŋ ansət yéntiki ebépti enyin berwə bo abhen bachi ndú mbi newú. Chəŋ anka no ndu bábhiki ka bekəŋ tetep ane ayinjí Yesu Kristo be Mandem ampeme bho. ¹¹ Eti yo, Mandem áto etati énjwi bo anti enyu ené bərbəhe noko chi baraká nsé. ¹² Eyo enkə yi anchye ntémsí ntá bo mankem abhen bábhiki noko tetep ane ayinjí Yesu, ke bakəŋ beka chí bebá.

Bəbhəŋ bété kpírí ndú mbi Mandem

¹³ Bəma, be bo Yesu Acha ákəŋó, sebəŋ bekaka Mandem éti yeka yéntiki mpok mbənyune ayap be bé ámpémé bhe te mpok ane yi ábhíki re ghoko mmik. Ayap bəpeme bhe befəet ndú betanjá Éfəŋó Bedyere Mmu ákə mámbák nyáná ne éti mánoóko tetep ane ayinjí Yesu Kristo. ¹⁴ Mandem afəet ndú Mbok Ndíndí ane séghátí bhe abhinjí be. Akə no bé mámbəŋ ákóré ndu keném Yesu Kristo Acha. ¹⁵ Bəma, tē yeka kpírí, mándək ambi menoko menyin ebhen sétəŋ be mpok sechi ne bhe ne ebhen sésinjí amem bekátí ebhen sétó ntá yeka.

¹⁶ Mbəŋ Yesu Kristo Acha ne Mandem Etayese mmu akəŋ bhese mántəŋ bese beríndu, mánychye bese nepəptíntí mpoknkem ne nebhakánti ndú berítí menyin ebhen bebəŋə befakari. ¹⁷ Sənikməet be Mandem Etayese ne Yesu Kristo mánychye bhe nepəptíntí ne betanj beka ne berem chi berítí menyin.

3

Nik nókó ká mməet éti yesé

¹ Bəma, enyin échák chi be mánik nəkə mməet éti yesé be Mbok Ndíndí éti Yesu Acha antaka ayak ne bé bo abhen bághək yo mánsyepti yo ne kenóko, mbə enyu éfákári nyaka ne bhe. ² Nik ka mməet be Mandem ámféré bhese amə bebépti bho. Puyē bo mankem abhen bághək Mbok Ndíndí ke mánoóko. ³ Ke Yesu Acha apú nók bebəre bariəp ami. Chəŋ anka bati antanj be amem, ankuti bhe be mbámbu áké kə be yənyin. ⁴ Yesu Acha akə sésíki nti ne bhe be bákə menyin ebhen séghátí bhe mánkə ne be chəŋ mándək ambi beka bho. ⁵ Sənikməet be Yesu Acha antəŋ be enyū Mandem akəŋ bhe ne enyu bekepnti mbə Kristo.

Bənkwo báké bhak babhət

⁶ Bəma, séghátí bhe ndú nnyén Yesu Kristo Acha be báké chem mməet ne yentiki nti múnkwə ane ábhət abhət kebháka kəŋə menyin ebhen sétəŋ be. ⁷ Bə babhəŋ bárinj be babhəŋ bekəŋə bayarəkak ayese. Səpú bhət nyaka abhət mpok sechi ne bhe. ⁸ Sébhíki nyi nyaka nenyíé mmu ywəka kechye nkáp. Ke sékə nyaka betik beti ne ngósi, sémkpət nəkə nsəŋti be séké chye bhe esəŋəri. ⁹ Səpú kə nyaka no chi be sebhi ki bhəŋ betanj bəghátí bhe be mánychye bhese nekwa. Séyanj nyaka chí be séntəŋ be epin ene bábhəŋó békəŋə. ¹⁰ Yé chi mpok sechi ne bhe séghátí nyaka be be mbák mmu apú kə betik báké chye yi nenyíé. ¹¹ Sérəm no mbənyune séghək be mbək ywəka bábhət abhət ne be betik

εbhap chi béfyε nnyu ndũ barak bo bachak. ¹² Ndũ nnyén Yesu Kristo Acha ségháti menyũ bo bhə sénjεp nəkə bhə batú be mánkε εbhap βetik. Mándó béchye εσəηəri mánkε βetik ndu βεbhəη εnap nenyíé. ¹³ Bšma, ke mbák chi bhe, báké pəp βékε βeri. ¹⁴ Mbák mmu abhíkí ka βékóηo εnyiyη ene sésíηjí amem ekáti ene, fyé ká yi amík aməet ne báké bhəη yěnyiyη βekε ne yí. Kú ká yí enyu yə be ntíánwóp ánkém yi. ¹⁵ Ke báké sət enyu mmu wu mbə mümpap. Ke ya ká yí batú ne ekəη mbə nti münkwo.

Ngwenti bakak

¹⁶ Mbəη Yesu Acha mmu áchyè kpák ánychε be kpák ndũ yěntiki mbi mpoknkem. Yesu Acha ámbák ne bhe mankem.

¹⁷ Me Pəl ke nchí siη ne awó wa ndu βekaka bhe. Enyune ke nchí siη ndũ ngwenti βekáti bha menkem βekε bo mándíηjí ekáti ené éfú ntá ya. ¹⁸ Berindu Yesu Kristo Acha mémbák ne bhe mankem.

Εκάτι Πῶλ ἐνέ μβι ντά Timōti

Εκάτι Πῶλ ἐνέ μβι ντά Timōti

¹ Με Πῶλ κε νχί σῖη ἐκάτι ἐνε. Νχί νκῶβetik Mandem ne mūnto Yesu Kristo. Mandem mmú ápeme bhese ne Yesu Kristo mmu sébháká nti ne yi ndu nepém enen nétwò ambí ke bátò me.

² Timōti, νχί σῖη ντά ye, wò mmu óchí mbò mówa tetep ndu óbhónó neka ne Yesu mbò me.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha ywese mántōn wò beríndu ne ntínso, mánychē wò kpák.

Sot ka mpok ne batōn abhen bápú tetep

³ Timōti, dōp Efesós nkúbhé mbò enyu ngati nyaka wò ónká. Mērōn atú Masidónia. Dōp aré ghati bo abhen bátōn baraká nse be mándó bétōn menyīn ebhò. Mērōn atú Masidónia ⁴ Ghati bhó báképerē chaṅti mpok yap ndú beróri mbok éti bachímbi bhap. Beróri mbok ebhò bépú kwak bo mánká enyīn ene Mandem áyan bó mánká. Mmu ákway békoṅo nkaysi Mandem chí mbák abhōn neka ne yi. ⁵ Ntí ane ngátí wò óndem bōbhò mándó bétōn baraká nsé chí be bo Mandem mámbōn ekōn ne bati. Ne chi enyú ekōn ene éfú ndú nti enén nechí amem pépép, nti enen nepú ka mmu ánká enyīn ené étwò yi ne áyóme, ekōn ené étōn netōn enen tetep. ⁶ Mbók bho bárō menyīn ebhen bágúre ebhi ndu kémbwóbhé ntí ti. ⁷ Báyan bébhak batōn ebhé ene Mandem áchyé nyaka Moses, ke bábhiki bhōn nejwímēm ndú menyīn ebhen béfú bò anyu, yēndu bátōn ne ntí nenkem mánkaysi nòkò bé bárīnī.

⁸ Besé mankem sériṅi be bebhé Mandem áchyé nyaka ntá Moses béri mbák bo bábhàre bhó mbò enyú éyan. ⁹ Sériṅi nkwo be bábhíki fyé bebhé ebhen ntá bo abhen báchi chak besí Mandem, nò chi bo abhen bábhàre bebhé. Báfyē bebhé chi ntá bo abhen bápú bhàere bebhé, ne abhen bátānntí, ne ntá bo abhen bábhiki bhōn mpok ne Mandem, ne bo abhen bákú menyīn ebhen Mandem ápú yán sēnká. Bébhé béchí ntá bo abhen bákáysi be ntí apu ane mánikmuet ntá Mandem ne abhen bábyák Mandem. Bébhé ebhen béchi nkwo ntá bo abhen báway bachi ne manò bhap ne bo bachak. ¹⁰ Báchyē bebhé éti bo abhen bákōnō baghōré ne babhakanem nefi. Bache bebhé éti babhakanem abhen bábhàre ne batí babhakanem ne baghōré nkwo abhen bákú nò. Bache bebhé éti bo abhen bágghēp batí bakwānṅwān ndu beti bhò mbò basem. Báfyē bebhé éti basēnse. Bache bebhé éti bo abhen bātē ntísie ákwáré, ne Mandem achyē bebhé éti yēntiki mmu ane ákú enyīn ené épú ndōn ámōt ne netōn enén tetep. ¹¹ Netōn enen tetep nékò ndōn amōt ne Mbok Náindí ane Mandem afyé me amò be ngati bho. Yí kē bo báchyē bakak ne áfók ankem áfú chi ntá yi.

Πῶλ áchyé Yesu Kristo bakak

¹² Nchí kaka Yesu Kristo Acha ywese tontó. Yi ke áchyé me betan beká betek ebhen. Nchí chyē yí bakak mbonyune aghò bé nkway bébhak mübetok yi, ayap ye me bé nká betek ebhi. ¹³ Aká nò ne me yēndu nchí rem nyaka ebábá éti yi nchyé nòkò yi esōṅori, nsókati nòkò yi. Ke mbíki riṅi nyaka enyīn ené mēkà ne mbíki re noko nyaka yi. Eká agho me ntínso. ¹⁴ Mandem Acha aká beríndu ebhi béjwi ne me tontó mbò nnyén enén néjwí, négbóko, netaka ebhi. Aká me mbōn neka ne Yesu, achyé me ekōn nkwo. Enyu eyò ke échí ne bo abhen bábhàré

mmuēt ne Yesu Kristo. ¹⁵ Enyīñ ené échi tetep ne chí enyīñ ene yěntiki mmu ákwáy ménoko ne nti eni nenkem. Enyīñ ére chi be Mandem áku bo mándinj be Yesu Kristo atwō nyaka fá amik ndu bépéme bō bebá. Ne me nchí mmu ane ebhá bebá béyá béchá ebhen yěntiki mmu achak. * ¹⁶ Nchí mmū bebá, yě nō, Mandem aghō me ntínso ndu áyan betōñ enyū Yesu Kristo ábhónj beyá ékēbhénti ne me, me mmu nká nyaka bebá ncha yěntiki mmu achak. Yesu áku nō, be eyō émbák erīñ ntá bho ndu békwaká bō mánkway menoko yi, mámbōñ nepém enen nebhíki bhōñ ngwenti. ¹⁷ Bakak ne kenókó ámbák ne Mandem ane betañ ebhi bébhákí bhōñ ngwénti. Achi Mfō ane ápú gú ne bápú ghó yi ne amík ne ndiere yí ke achí Mandem. *Amen.

¹⁸ Mōwa Timōti, mēghati wō menyīñ ebhen óbhónj beku. Békō ndónj amōt ne menyīñ ebhen Mandem afyé nyaka bo anti ne bárem éti ye. Menyīñ ebhen-ne mēghati wō bébhōñ bébhák ntá ye mbō menyīñj nenu ndu beku ónu sayri ne bo abhen bátōñ menyīñ ebhen bépú tetep. ¹⁹ Ndu ónú, kém neka enen óbhónj ne Yesu sayri. Mbōk bho bábyak enyū nti enen nepu twō mmu ne áyóme, ne eyō éku neka enen bábhōñ ne Yesu nérōp mbō áchwí ané árákátí anyén ndú batay. Kém yě nti ene be óké ku enyīñ ene étwō ne áyóme. ²⁰ Himéneōs ne Aleksánda báchí nkwō mbō bo abhen bábyak enyū nti enen nepu twō ne áyóme. Ndó bhó bati apay amō Satan be mándj berem ebábu éti Mandem.

2

Enyū bo bábhónj békú amem eket Mandem

¹ Enyīñj mbi ené nchí ghati ye wō chí be báké rō meníkmuēt éti bo mankem. Eri mánikmuēt éti bo abhen menyīñ béchébhé bho ne éti bo báchák. Eri meníkmuēt béchye bakak ntá Mandem éti menyīñ ebhen yi ákú ntá bho mankem. ² Nik nókó ká mmuēt éti bafō ne bō mankem abhen bábhónj betañ amfay bo bachak. Ku ka nō, be sémbák sayri ne bati, kebhōñ esōñri. Sénkoñ nepém bo abhen bághōk Mandem ne nepém bo abhen mánōko mmuēt. ³ Eri méníkmuēt enyu eyō mbōnyune échyé Mandem mmú ápémé bhese mañák. ⁴ Yi áyan bepeme bo mankem ne áyan yěntiki mmu ándinj nētōñ enen tetep éti Yesu Kristo. ⁵ Yi aywinti ke achí Mandem ntá bo mankem ne mmū amōt ke ásdō bo ntá yi. Mmu wu chí Yesu Kristo mmu ákú mmuēt be ambak nkwañwanj. ⁶ Achye nyaka mmuēt bé anku bo mankem ámféré ndú kesemé bebá. Áku nō ndú mpok Mandem áyábhé bétōñ kponoroñ bé áyan bépéme yěntiki mmu. ⁷ Éti enyīñ ene Yesu ákú ke Mandem áyábhé me be mbak munto, bé ngátí nókó bho Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ne be ntōñ nōkō bō betōk menkem bé mánókó menyīñ ebhen bechi tetep. Nchí rem chi tetep, mpú sense.

⁸ Nchi yan yě be yěntiki nebhuet ane bōnkwō báchéme, babhakanem abhen báchyé nepém enap ntá Mandem mánsá amō ane achi pépé amfay mánik nōkō mmuēt kebhoñ bebénti ne bétánj ne bati. ⁹ Nchi yan nkwō be baghoré mánsóbhéri nókó mmuēt ne kenókó, mándinj ndu báyap nden ne mámfye yō sayri enyu ene ékwáy. Báké ghoko batí ámbák yěntiki enyu ne menyīñ ŋwanwan aré kpañtí kpañtí ne báké fye nden beyá nkáp. ¹⁰ Berí ngoré ane áchye Mandem kenókó tetep béfú chí ndú berítí menyīñ abhen yi ákú. ¹¹ Ngoré abhoñ béchōkó kpák ámbōñ neseptímmuēt, antá batu ndu beghok menyīñ ebhen bátōñ amem eket Mandem. ¹² Mbíkí ka be ngoré ántōñ Eyōñ Mandem, ne

* **1:15** Mbōnyune ábyak nyaka Yesu Kristo kpát are chye nenyok ntá bakoñ bhi. Pól árem ye be Yesu atōñ yi chí beyá berindu, aghó yi ntínso, ndu abhiki temsi yi. Achye yi chí nepém nekō.

mbíkí ka bé ngoré ámbõn betan amfay babhakanem. Abhõn béchókõ chí kpák. ¹³ Sérinji bé Mandem ayámbi aghókó Adam ke ághoko Ifa, ¹⁴ ne Satan abhíkí rwo nyaka Adam. Ifa ke ákónó nsé Satan akwén ndü bebú. ¹⁵ Yé nò, chõn Mandem ampeme bagharé befuet ndü nebhé ane bó bábhè bõ, ne mbák bapu tõi mmuet, ne mbák bábhíkí rõ besiki nti ne Kristo, ne mbák bárõn ambí bekõn betí bakwanwan, ne mbák báchi nyánjá ndü nepém enap, kebõn bekwené.

3

Enyij ene Põl asinji eti bõ batti Nkwõ Kristo

¹ Enyij ené mërèm né, échi tetep: Mbák mmu ámfyè nti bébhak münti Nkwõ Kristo, nò áyan bekü erítí betik. ² Mmü nti bõnkwõ abhíkí bhõn bébhõn bekwené ne abhõn bébhõn chí ngoré amõt. Abhíkí bhõn ménwaka ndu yényinj. Abhõn bebhak mmu ane ákèm mmuet, ne abhõn bébhære nepém eni enyu ené bo báchyè yi kenókó, ne abhõn bebhak mmu ane ásõt mankõ sayri, ne abhõn bebhak erítí ntõn Eyõn Mandem. ³ Mmü nti bõnkwõ abhíkí bhõn bebhak nkwené-mém. Abhõn bébhak mmu ane ápú tõi betan. Abhõn bébhak sayri ne bho. Abhíkí bhõn bebhak ntañ-bétánjá ne mmü ane ábhõnõ ngonõ nkáp. ⁴ Mmü nti bo Mandem abhõn bebhak mmu ane ákèm efo yi sayri, ankü bõbhi mámbak bo abhen bághòk yi mánychè nõkõ bo kenókó ndü yéntiki enyinj. ⁵ Mbák mmu abhíkí rinji békem eket eyi sayri, ná yi ákway bebhak erítí münti ntá bõnkwõ abhen bachi antené yi? ⁶ Münti abhíkí bhõn bebhak mõnkõ ndü Nkwõ Yesu mbõnyune ákway beyõn mmuet ne eyõ énkü Mandem antemsi yi mbõ enyu átémsí nyaka Satan. ⁷ Abhõn bebhak mmü ane bõ nefi nkwõ báchyè kenókó. Mbák épú nò, bákway béchye yi ntíanwõp ankwén ndü ntá Satan.

Bõnkwõ abhen bákwak bekü betik Mandem

⁸ Bo abhen bákwak bekü betik Mandem, bábhõn bebhak bo abhen bápú kü ntok ne betik ebhap nkwó. Bábhíkí bhõn bebhak bõ beyõn beyõn, bábhiki bhõn bebhak manyü mmém, ne báké bhák bõ ngonõ nkáp. ⁹ Bábhõn békem ne betan menyinj bhésé bhésé ebhen Mandem ákü bo mándinj ne mánókõ. Babhõn bekem bo ne nti enen nechí chak. ¹⁰ Bo bábhõn béfyè kpik amík bõ amuet. Mbák mángó ye bé bekwené bépú ne bhõ, mánsõt bhõ mbõ bo abhen bákwak békü betik Mandem. ¹¹ Bagharé abhen bákwak békü betik Mandem, bábhõn nkwo bébhõn erítí epinj. Báké bhák bo abhen bárèm ebábü eti bo báchak, bábhiki bhõn ménwaka ndü yé enyinj ne bábhõn bebhak bõ tetep ndü yéntiki enyinj. ¹² Yéntiki mmü ane ákwák bekü betik Mandem, abhõn bebhay chí ngoré amõt. Yí ne ngoré ywi bábhõn békem bõbhap ne efo yap enkem sayri. ¹³ Mbák bõ abhen bákwak bekü betik Mandem bákü bho sayri, bo báchyè bhõ kenókó ne bákway bérem menyinj eti Yesu Kristo kebõn becháy.

Menyinj maknkay ebhen Mandem ákü

¹⁴ Mbõn nti bétwõ awu ntá ye mandú mpok. Yé nò, nchí sinj béghátí wõ menyinj ebhen óbhõnõ bekü mbõnyune enyinj ékway befákári nke wakari bétwõ awu. ¹⁵ Mbák mbíkí wakari bétwõ, ákwáy bérinj enyü bõ bábhõnõ bebhak ndu nneréket Mandem, nò chí Nkwõ Yesu. Mandem ywesé achí nepém, ne Nkwõ Yesu bachi mbõ bekwap ebhen békèm netõn enen tetep. ¹⁶ Enyinj bhésé bhésé ene Mandem ákü sérinj ne sénókó échí enyinj maknkay. Agha ákway mémákátí yõ? Enyinj eyõ échí be yi? Échí be: Yí, Yesu Kristo ákü mmuet be ámbák nkwa,

Atwó fá amik,
 Éfónó Mandem átón bo be yí achi chak besí Mandem.
 Boangel Mandem bághó yi.
 Bo bágháti bachak éti yi amem betakó mmik,
 bó mmik mánoko yi,
 Mandem asót ye yi amfay ndü enókó kefo eyi.

4

Sot ka mpok ne batəŋ abhen bápu tetep

¹ Éfónó Mandem ághàti bhese sayri be mpok ätwó ane mbək bho bárə békoŋo netón enen tetep, mándəbhe koŋo chí befónó ebhén bérwə bho ne menyin ebhen befónó bebúbəbə bétəŋ. ² Bati bö-nsé ne bö bapu bho ájwi ne ejuri ne básət menyin ebhen befú ntá befónó bebúbəbə betəŋ bo. ³ Mpok yo, bö-nsé bho bárəm chəŋ be nebhay nebhiki ri, ne bé bo báké nyié mbək menyü menyinjinyie, nenyié enén Mandem ághókó bé bo abhen mánókó Yesu ne báriŋi netón enén tetep mányié, mánychye nəkó Mandem bakak. ⁴ Təndu yəntiki enyinj ene Mandem ághókó éri, bo bábhíki bhəŋ bebyak yənyin. Sékway ményie yəntiki enyinj sənchye nəkó bakak ntá Mandem, ⁵ mbənyune Eyəŋ Mandem ne nenikimuet békə yəntiki enyinj embak nyáná besí Mandem.

Bák eríti nkəbetik Yesu

⁶ Mbák óntəŋ bənkwo menyin ebhen, chəŋ ómbak eríti nkəbetik Yesu Kristo ane mané ne beyəŋ ebhen béchye neka ne netón enén tetep enen ókónó. ⁷ Oké bhəŋ yənyin békə ne bechákári mbok éti bachimbi ené épú ka mmu ányché Mandem kenókó. Fíé betəŋ ndu bekə nepém ene nembak mbə enyu Mandem áyan. ⁸ Kə nə, mbənyune neghəkəsí mmuet enén nkəwəmmuet néchye mmu mandu nsáy, ke beghəkəsí mmuet ndu békə mmu ámbák ane ákə menyin ebhen Mandem áyan, áchye mmu nsáy ndü yəntiki mbi. Echí enyu yo mbənyune nepém enə nébhəŋ bariep amem nsáy ndü nepém enen fá amik ne enén nətəwó ambí. ⁹ Beyəŋ ebhen bechi tetep ne eri yəntiki mmu anoko bhó sayri. ¹⁰ Éti yo ke séfyə betəŋ békə betik ne sənü be bo mándiŋi netón enén tetep mbənyune sébhaka nti ne Mandem ane ápəme bö mankem, sayri sayri, abhen mánókó.

¹¹ Təŋ menyin ebhen ne fyé betəŋ be bo mángók bhə. ¹² Oké rə mmu ámbyak wə bé əchí mánkwən. Bák eriŋ ntá abhen mánoko Yesu, ndü eyəŋónyu ye, ne ndü nekə ywe, ne ndü ekəŋ eye, ne ndü neka ene ne Yesu, ne ndü nepém ene enen nebhiki bhəŋ bakwap. ¹³ Ghó be bápəy Eyəŋ Mandem ntá bho, ne ghó be báfyə bho nti ne be bətəŋ Eyəŋ Mandem. Kə nə, kpáte mpok ane mətəwó awu. ¹⁴ Ké rə akap ané óbhəŋó myákamyáká, nə chí akap ané nyaka baremé kepinti bágháti éti ye ne ékə bö bati mányánə wə anə antí bé ántwó ntá ye. ¹⁵ Kə menyin ebhen. Fíé nti aré bé bo mángó ndu ókə sayri. ¹⁶ Sot mpok ne mmuet eyə ne menyin ebhen ótəŋ. Kém bö ne betəŋ mbənyune mbák ónkə enyu yo, chəŋ ómpəme mmuet eyə ne bo abhen ótəŋ.

5

Sot bö nkwo Yesu mankem mbə bö nneréket

¹ Oké ji nsénsi ne eyəŋ etəŋətəŋ. Chié yi chí manié mbə be achi chí etaye. Sot babhakanem abhen bábhíki ghaka ekaká nebhə eyə mbə böməye. ² Sot basénsi baghərə mbə böməye, ónsət baghərə abhen bábhíki ghaka ekaká nebhə eyə mbə böməye. Nepém ene néké bhəŋ bakwap.

³ Τὸν μάνκωσέ abhen bábhiki bhōη nekwaκ berĩnti be bó mámbōη menwōp. ⁴ Mbák kénkwésé abhōη bó ne yēchi bebharébhō, bó bábhōη békwak nneréket wap mbō enyu Mandem áyàn. Bábhōη békap bachi ne manō bhap ndū betik ebhen bó bákū mbōnyuné eyō échyè Mandem mañák. ⁵ Kénkwésé ane ábhíki bhōη mmu ane ákwak yi ārō nepém eni nenkem ntá Mandem ne ánikmuet beti ne ngósí bé Mandem ánkwaκ yi. ⁶ Ke kénkwésé ane árō mmúet myáká myáká ndu epō nepém, achí ngú ndū éfónō, yēndu abhuét nepém ndū nkwōmuet. ⁷ Ghati bhō menyīη ebhen bé bekwené béké bhak ne bhō. ⁸ Mbák mmu apú yīñi bōbhi, sayri sayri bó nneréket ywi, nō apú pere koño netōη enen tetep. Enyū mmu wu abep achá mmu ane ábhíki noko Yesu wáwák.

⁹ Bákway béfyé nnyén kénkwésé ndu nkwo mánkwésé abhen báyan nekwaκ mbák arem agháká mamié besa bérát. Enyu kénkwésé wu abhōη bebhak chí ngoré ane ábhōjō nyaka ndiere nném amōt. ¹⁰ Abhōη bebhak chí ngoré ane bo bārēm be ákū nyaka eriri mbō ménē bōbhi sayri, ne betok bo Mandem, ne békwak bo abhen báchi ndū esōjōri. Enyū kénkwésé wu abhōη bebhak ngoré ane áchyé nyaka nepém eni nenkem ndu békū yēntiki beri. ¹¹ Ke óké fyé manyén mánkwésé abhen bábhuet ne manōη amuet ndū nkwo mánkwésé abhen báyan nekwaκ mbōnyuné mbák ekwaκ bebhōη nném énkó bó antí, bāghakōntik Kristo, ¹² ne eyō énkū máñchōηti besí bhap ne Yesu ndu bábhíki bhēre nku mbi ane mányú ne yi. ¹³ Bákway bebhak babhót, mánkō nōkō beket ne beket. Bakway bebhak bo kémbwóbhé ne bó enāñtí, ne bo abhen báchwé ndū baraká bo bácháκ, mándeme nōkō menyīη ebhen bábhíki bhōη berem. ¹⁴ Nkōη ye bé mánkwésé abhen bábhuet ne manōη amuet mámbáy maném, mámbē bó, mánmek beket ebhap sayri, be báké chyé mūmpap ywese mbi berem ebábū ēti yese. ¹⁵ Ndem nō ne ntí be mbōκ yap báguré ebhi ne bārōbhe koño chí Satan. ¹⁶ Mbák ngoré ane ánókō abhōη mánkwésé ndū nneréket ywi, ánkwaκ bhō. Aké rō ntū wap ntá bakoño Yesu bácháκ. Mbák mánkū nō, nkwo Yesu bábhōη mbi békwak mánkwésé abhen kebhōη nekwaκ.

¹⁷ Bō nkwo bábhōη béchyé bó batí abhen bákū betik ebhap eriri kenókó ne erití akap. Embák enyu yō, sayri sayri ne abhen báfyé betan béghátí ne bétōη Eyōη Mandem. ¹⁸ Ekátí Mandem éghátí bhese be, “Óké gwōt nnyū mpōη bé áké nyié nchwi mpok yō ákū betik amem nkí nchwi.” Epet érēm be, “Nkū betik abhōη ngāngāη be máñchye yi akap.” ¹⁹ Mbák bó nkwo mándém bé mūnti akū ndak, kētīñi ka, kpate batisie mámfú mbo batí ápay ne arat. ²⁰ Ji bo abhen bápú rō bebú besí bó mkem be bakoño Yesu bachak mámbōη becháy. ²¹ Besí Mandem ne Yesu Kristo ne bōángel Mandem, nchí ghati wō be ómbaré bebhé ebhen sayri, oké tōη kenkábhé ne kérīñámik. ²² Ké wakari ménýāña mmu amō antí ndu békū yi mūnti bó nkwo kéka ómbōη mbát ndū bebú bo bachak. Kém mmuet eyé be óké kwen ndū bebú.

²³ Ūrīñi bé ōrōp chi mame mame, képere nyū yé chí ndiere manyier. Sōt nókó nkwo mandú mmém be ánkwaκ bekū menié ebhe mémpop.

²⁴ Bebú mbōκ bho bechi kpōñórōη ne bétōη be chōη mántāñ bó, ke bebú bo bachak bechi bhésé bhésé enyu ene état ke bo mándīñi bhō. ²⁵ Nō ke échí ne beri ebhen mmu ákū. Béghō kponoroη. Ke yé chí ebhén béchí bhésé bhésé, bépú rop bhésé bhésé mpoknkem.

6

¹ Bō mankem abhen bachi basem bábhōη bechyé kenókó ntá bachi bhap be bo báké rem ebábū ēti nnyén Mandem ne ēti menyīη ebhen sétōη. ² Abhén bachi

bhap mánókó Yesu báké ro béchye bhó kenókó ekén kékwayé ne bhó ne báké ro begbok bhó yéndu báróbhé chí bõ mmu amot. Eri bé mántók bachi bhap sayri éntcha mbõñ enyu esi, mbõnyune bachi abhén bó bákwayé mánoko Yesu Kristo ne Mandem akõñ bhó.

Ekõñ nkáp

Tõñ bo menyin ebhen, óngati bó mánka bhó. ³ Mbák mmu átõñ enyin échák ené epu ndõñ amot ne menyin ebhen ngati wõ, ansot beyõñ Yesu Kristo Acha mbõ ndaká-nsé ne yí keka menyin ebhen sétõñ eti nepém bó nkwo Yesu, ⁴ no achí paka ne abhíkí rinji yényin. Enyü mmu wu abhõñ chí epõ epin békem epúiti, ne betan betanjá eti beyõñ, ené eyõ étwõ chí ne mpabhamik ne eká bo mántan ne bati, mándem nõko ebábu eti bati, ne mánkaysi nõko be mmu ákú enyin ene ngufú abhíkí ke. ⁵ Enyü mmu wu chí mmu epúiti mpoknkem ne bho báchák. Batí menyü bo bhó áber amem ne bábhíkí pere rinji mbõñ ndaká Mandem. Bákaysi be béke mbõ enyu Mandem áyàn chí mbi beyan nkáp. ⁶ Ere mé nsáy achí ne mmu ane ábhüere nepém eni mbõ enyu Mandem áyàn ne ambõñ manák ne menyin ebhen yi ábhõñó. ⁷ Yényin sébhíkí twõ fá ammik ne yó, ne yényin mmu apú rõñ ne yõ. ⁸ Mbák sébhõñ ye nenyíe ne nden séndó ebho ménkwáy ne bhese. ⁹ Bo abhen báyàn bebhõñ beyá nkáp báwakari bekwen ndü nemo, mánkwen ndu ntá ne nkaysi ane átwõ bhó ne mánémé ne newü. ¹⁰ Echí enyu yõ mbõnyune ekõñ nkáp étwõ ne bebépti menyin menkem. Chí eti ngonõ nkáp ké mbok bho bárõ mbi Mandem bárõp ndü neménti eti nedí kebho enen nechí ne bhó.

Ngwenti manie Põl ntá Timoti

¹¹ Ke wõ Timoti, mmü Mandem, kényé amõ ndü menyin ebhõ. Ke nti ene bé ómbák chak besí Mandem, ne búré nepém ene mbõnyu Mandem áyàn. Bõñ neka ne Yesu, kõñ bo, bõñ ekébhénti, ne bák ndu kpák ne bo báchák. ¹² Nu eriti nenu eti Yesu né bõñ neka ne yi, óngó bé õbhõñ nepém enen nebhiki bhõñ ngwenti. Mandem abhíñi wõ chí eti nepém enõ mpok óréme kponorõñ besí beyá batisie bé onókó Yesu. ¹³ Mëghati wõ besí Mandem mú áchyé yéntiki enyin nepém, ne besí Yesu Kristo mu áte ntisie ndü tetep Mandem besí Põntios Páilet, ¹⁴ bé ónka menyin ebhen ngati wõ menkem. Ké kwen ndu yé émot enyu ené yé mmu apu kway béji wõ. Embák nó kpát béghaka ewak ene Acha ywese Yesu Kristo ábhèsi. ¹⁵ Mandem ane bo bábiti, yi mmu áchi Mfõ ane ábhõñõ betan amfay yéntiki enyin, Acha ne Mfõ bafõ, chõñ yi anka Yesu ambesi ndü mpok ane yi áyábhé. ¹⁶ Mandem apú gú. Bechókó bhi bébhõñ bediére ebhen mmu apú kway beyinji. Yé mmu abhíkí re ghõ yi ne mmu apú kway béghõ yi. Kenókó kenkem kechi eki ne betanjá kefõ bechi ebhi mpoknkem. *Amen.

¹⁷ Ghati bõ bakáp fá ammik be báké yõñ mmuet, ne be báké bhakanti ndü kefõ mmik, mbõnyune kéfære faet. Ghati bhó mánsikinti ne Mandem mmu áchyé bhese yéntiki enyin be sémbõñ eriti nepém. ¹⁸ Ghati bó mánka nõkó beri. Mánka nõko beri ndü beyá babhi. Báké tan awó. Mánkore nõko ne bati menyin ebhen bábhõñõ ne manák. ¹⁹ Mbák mánka enyu yõ, nõ bábhüere eremé kefõ ekén kéchi ntá yap, kefõ ekén bábhõñ amfay ndü mpok ane átwõ ambi. Mbák mánka nõ, chõñ mámbõñ nepém enen tetep.

²⁰ Timoti, kém betik ebhen báchyé wõ sayri. Oké chwe ndü kepi eken kepu chyé Mandem kenókó ne epúiti nti tí ene epu kõ ndõñ amot ne Eyõñ Mandem. Bo bákaysi be menyin ebhõ chí nerinji, ené epú nõ. ²¹ Nerem ane mbok bho bárèm

be báriŋi áká bábhíkí pere noko netón enen tetep. Berýndu Mandem mémbák
ne bhe mankem.

Ekāti Pōl ené ejwi bēpay ntá Timōti

¹ Mē Pōl, kē nchi sīj ekāti ene. Nchí mūnto Yesu Kristo, bekoŋo nkaysi Mandem. Yī ayap mē be ngati bho Mbok Ndíndí ēti Yesu Kristo ane achi ēti bariēp amem yī afyé nyaka bechye nepém enen nebhiki bhōj ngwenti nta bo abhen manoko Yesu Kristo. ² Nchí sīj ntá yē Timōti, wō mú óchí mbō mōwa ane nde kōj.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha ywese mántōj wō berīndu, mángō wō ntínso ne mánychē wō kpák.

Pōl áchye bakak ntá Mandem ne afyé Timōti nti

³ Timōti, nchí kaka Mandem ēti yē. Nchí níkmuet ntá yī ne nti enen nechi amem pépép mbō bachĩmbi bha bákà nyaka. Nchí níkmuet ndu békáka Mandem beti ne ngósí, yēntiki mpok, ane nti ena nékwén wō amuet. ⁴ Mbíkí ghókantik babhese mē ne eyō ékū mbōj ekwak beti ne ngósí béghō wō bé manák ánjwí mē anti. ⁵ Ne mbíkí ghókantik enyu óbhōjō neka ne Yesu tetēp nkúbhé mbō enyū nnō máye Lóis ne máye Yúnis bábhōjō nyaka. Nnókó tetēp be enyū neka enō nebhuēt ne wō. ⁶ Eti yō kē mētik yē wō bé ónkū be akap ane Mandem áchyē wō mpok nyáná wō amō anti ambak mbō ngó ané áyan meneme ke báfok wu ádu. ⁷ Efónj Mandem áchyē bhese abhíkí chye bhese nti becháy. Achyē bhese chi netañánti, ne ekōj, ne nekémémuet.

⁸ Óké bhōj yē ntíánwōp beghati bho enyīj ene órínjī ēti Acha ywese Yesu. Óké bhōj ntíánwōp ēti ya, yēndu nchí mūkenōj ēti nsiki nti ne yī. Ke dō betan ebhen Mandem áchye wō ménkwák wō ónka esōjōri mbō mē ēti Mbok Ndíndí Yesu. ⁹ Mandem apémé bhese ndu áféré bhese ndū bebá.

Ayap bhese be sémbák bōbhi.

Akū nō yēndu sépú berítí bho.

Anáj abhōj nyaka nkaysi bépéme bhese,

te mpok mmik ábhíkire bho.

Mandem anáj abhōj nyaka nkaysi bēfuēt ntá Yesu Kristo, antōj bhese berīndu bhi.

¹⁰ Mandem anáj atōj bhese berīndu ebhi ndu átó Yesu Kristo mmu átwó.

Yī achi Mpeme ywese. Awáy betaná newú ne achyē bhese Mbok Ndíndí.

Yō achi mbō erōjō ne átōj bhese mbi nepém enen nebhiki bhōj ngwenti.

¹¹ Mandem ayap mē be mbák mūnto Yesu, ayap mē bé mbák mmú nchí ghati bho Mbok Ndíndí, ne ayap mē mbák mmú ane nchí tōj bo Eyōj eyi. ¹² Eti yō ke nchí ghō esōjōri ene enkem. Ke mbíkí bhōj ntíánwōp mbōnyune ndínjī mmu ane nnókó. Ndínjī bé yī abhōj betan bekem betek ebhen yī achyē mē sayri kpáte beghaka ewak ene yī átwó. ¹³ Bwéré beyōj ebha sayri be ménkwák wō óntik enyū netōj enen tetēp nechi. Kū nō dōk nōkō chi ambí ndu bébhōj neka ne Yesu, ne ónkōj bo báchák. Ókway békū nō mbōnyune obhat mmuet ne Yesu Kristo.

¹⁴ Ndū betaná Efónjō Bedyere mmú achí ne bhese, kém Mbok Ndíndí ane báfye wō amō sayri.

¹⁵ Órínjī bé bōnkwō Yesu mankem abhen báfú atú Esia bátiknsem ntá ya. Fijélos ne Hemogénes nkwo bátiknsem ntá ya. ¹⁶ Yesu Acha ángó nneréket

Ἰησοῦς ἠρῶς ἠρῶς. Ἀκῶνέ με ντι βεῖᾶ mpok, kebḥōn ntíanwōp be nchí mūkenōn ne ngem amō. ¹⁷ Neshwōp yí áchwōbhé fá Rom, ayán me mbánkem kpát aghó me. ¹⁸ Nchí níkmæt be Acha ángó yí ntínso ndū nywōbhé manyé. Ἰrīnī sayri nekwaκ ενέν yí áchyé me amem etok Efesōs.

2

Timōti, eríti nkoño Yesu Kristo

¹ Mōwa Timōti, dō ye Mandem anchye wō betan. Akwáy béka nō žti berindu ebhi ne wō ndu óbháré mmæt ne Yesu Kristo. ² Sot menyin ebhen óghókó ndū mētōn kponōron besí beyá batísie tōn ntá bō tetep. Sot bō tōn ntá bo tetep abhen bákway betōn bhō ntá bo báchák nkwó. ³ Mbō eríti ntemé nenu Yesu Kristo, obhōn béte kákati ndu enyū esōjari ené bakoño Yesu báchák bábhōn. ⁴ Ntemé nenu ane áchí ndū betik ne ānū be mūnti ywi ámbōn manák ne yí, apú fye mmæt ndū baraká etok áchák. ⁵ Mmū ane ájēt ntiet ne bati, apú kway bebhōn nsáy mbák abhiki jet ankoño bebhé ntiet. ⁶ Nkwaṅa-nki ane afyé betan ndū betik ke ayám̄bi bebhōn mbwót ane áfú ebhi. ⁷ Sot nókó nkaysi ndū menyin ebhen ngátí-né wō, mbōnyune chōn mbōn Mandem Acha ankwak wō ómbōn nejwimem ndu bō menkem.

⁸ Ἰκέ ghokontik Yesu Kristo, ebhárémō Mfō Debhít mmu Mandem ákú nyaka yí apetnsem ndū nepém mbō enyu echi amem Mbok Ndíndí ane mēghati bho. ⁹ Ndu mēghati bho Mbok Ndíndí ne, ke nchí ghó esōjari, ne ngem amō mbō nka bebá. Ke mmu apú kwáy béfe Eyōn Mandem amem ekerékenōn. ¹⁰ Nká yēntiki esōjari žti bō abhen Mandem ayabhe be mámbak abhi. Nká esōjari bé Yesu Kristo ámpémé bhō nkwo mámbák ne Mandem mmú áchyé bhō kenókó ngwenti ti.

¹¹ Beyōn ebhen béchi tetep. Bérēm be,

“Mbák ségu ne yí,
chōn sémbak nkwo nepém ne yí.

¹² Mbák sénképnti ndū besōjari ebhese,

chōn sémbak bafō ne yí nkwo.
Mbák séndem bé sébhiki rīnī yí,
chōn yí nkwo andem bé abhiki rīnī bhese.

¹³ Mbák sépu bhure bariep amese,

yí ábhure bariep ami mpoknkem.
Kristo apú kwáy betánja be yí apú mmu ane yí achi.”

Nka betik ane Mandem abhōn manák ne yí

¹⁴ Tik nako bōnkwo menyin ebhen ngátí-né wō. Yep nako bō batú ndū nnyén Mandem bé mándō békem epúiti žti beyōn ebhen bétwo chi ne bétáká. Eyō enyū epúiti épú kwak yē mmu, étwō chí ne meneme ntá bo abhen bāghók. ¹⁵ Nu bé Mandem anjīnī wō ambōn manák ne wō bé óchí nkabetik ane apú kway bebhōn ntíanwōp, ne bé žtōn Mbok Ndíndí sayri. ¹⁶ Ké chwe ndū kémbwōbhé ekén képú chyé Mandem kenókó. Enyu kémbwōbhé ekó kéká bo mánsap nekō ne Mandem. ¹⁷ Menyin ebhen bo abhen básábhé nekō ne Mandem bátōn béchí mbō nsak ntá bo abhen bō bátōn, nō chí, mbō nsak ane anyie mmæt andak nako chí ambi. Himéneōs ne Filétos báchi menyū bo bhō. ¹⁸ Bati yap apay bárō netōn enén tetep bágure ebhi ndū bátōn bé Mandem anāj akū bo bāpetnsem ndū nepém. Báka kpát mbok bho abhen mánókó Yesu bápú pere noko yí. ¹⁹ Ke Eyōn Mandem echí mbō nebhúérémik enen baghoko sayri enyu ené yēnyin épú kway menyikisi nó ke báte eket aré. Bāsīn ndū ntay enen bápí are be, “Eta

Mandem aríñi bo abhen bachi abhi.” Básiñ nkwo be, “Yé agha ane árèm be achi mmu Acha ándó bebú.”

²⁰ Amem eket egbo puyé ndiere menyin ebhen bághókó ne pú ne ebhen bághókó ne *égírí ke bébhak are. Menyin ebhen baghoko ne menak ne ebhen bághoko ne ntòp bébhak aré nkwo. Mbok menyin chí ebhen básot mánka enyìn are ne kenókó. Béchák chi ebhen bápu sòt manka enyìn are ne kenókó. ²¹ Enyu yo ke échí ne Bó nkwo Yesu. Yé agha ane áró bebú aka nti eni némbak amem pépép, Mandem áchye yi kenókó. Mandem áka nò ne yi, mbonyune achyé nepém eni nenkem ntá Mandem mmu áchí mbòjòket. Enyú mmu wu abhòj nti béka yéntiki enyú berí. ²² Ghó ye bé oféré nti ndú menyin ebhen besak báfyé ngonjo aré. Ka nti bébhak chak besí Mandem, ne ndu bebhòj neka ne Yesu, ne bekòj bo báchák. Ka menyin ebhen, ómbak sayri ne bo abhen bábhìñi nnyén Eta ne bati pépép bé ánkwak bhò. ²³ Òké chwe ndú bepáítí ebhen bebhiki bhòj nti ne nnet. Menyú bepáítí bhò bétwò chi ne bétánjá. ²⁴ Ne mübetok Acha abhiki bhòj bebhak ntañ-bétánjá. Abhòj bebhak chi mmú ane átòj yéntiki mmu berínti ne, abhòj bebhak erítí ntòj Eyòj Mandem, ne ambak mmú ane ábhòj ekébhénti ne bò abhen báchyé yi esòjori. ²⁵ Puyé ne eyòj etañatan ké mübetok Yesu ábhòj bétòj bo abhen bápu ka ne yi. Mandem ákwáy béka bó mántiknsem ndú bebú bhap ne mánoko netòj enen tetep. ²⁶ Ne mbák mánókó netòj enen tetep, keboh ekap kékway bepétnsem ne mámfú ndú ntá ane Satan. Bákwen nyaka ndú ntá yi manka nòko chí enyìn ene yi áyanj bó mánka.

3

Enyú bepiñi bho bebhak ndú manywòp ane ngwenti

¹ Dìñi bé ndú manywòp ane ngwenti, beyá besòjori bébhak fá amik. ² Nti achi be mpok eyò, bo bákeh mmuet eyap máncha, mánkòj nkáp máncha, mámpányu, mámbòj neyòjómuet, mámbak basokòj bho, bó keka beghok bachi ne manò bhap. Ne yé mmú anka bhò berí ná báke sòt mbò enyìn. Mpok eyò, bo bákaysi bé nti apú ane bó mánikmuet ntá Mandem ndu béchyé yi kenókó. ³ Ndu béròj ambi, mpok eyò bo bápu bhòj ekòj ne bati ne yé chí amem manéréket, bápu fojori bati. Bárem ebúba éti bati ndu bechòjti manyén eyap. Ndú mpok eyò, bo bápu kway bekem mmuet, ke bádú mbò nkwo kebhòj ntínso ne bati, ne bápu kòj erítí enyìn. ⁴ Mpok eyò, chòj bo mánti bati ntá bòmpap abhap, ne mámbak bo tákátáká, be chòj mánka nòko menyin ke yambi mánsòt nkaysi aré. Chòj bo mánde yòj mmuet ne mánkòj ményie chí nepém, kekòj Mandem. ⁵ Mpok eyò chòj bo mánde kot ngepti be báchi bo Mandem yéndu bábhiki noko bé Mandem abhòj betanj béka bó mámbak bòbhi. Kéchem ekak ne menyú bo bhò. ⁶ Yé néne, mbok yap báchwé ndú manéréket mándwò nókó baghòré abhen bápu ka bekem mmuet be mángwákári bekwen ndú ntá bebú. ⁷ Enyú baghòré bhò bábhòj ekwak ndu béghok menyin beko mpoknkem ke bápu kwáy bebhòj néjwímem ndú netòj enén tetep. ⁸ Batòj nse bhò bágweti mmuet mánehwe ndú manéréket mánu nòko bé bo báké noko tetep Mandem. Báchi mbò Jánès ne Jambres bo mánu nyaka be bo báké noko menyin ebhen Mandem átó Moses ángati Mfò Ijip. Báchi bò bebépti nkaysi ne bábhiki bhòj neka ne Yesu tetep. ⁹ Ke yéntiki nkaysi yap abhòj békwenékwen mbonyune yéntiki mmu ágho chòj echìjti yap. Enyu yo ke éfákári nyaka ne Jánès ne mmuere yi Jámbrès.

¹⁰ Ke wə Tīmōti, ɔrɪŋjɪ menyɪŋ ebhen mētɔŋ wə, ɔrɪŋjɪ nepém ena, ɔrɪŋjɪ enyɪŋ ene məkay ndü nepém ena, ɔrɪŋjɪ ndu mbónó neka ne Yesu, ɔrɪŋjɪ ndü məkəpnti, ɔrɪŋjɪ ndu mbónó ekɔŋ ne bho, ne ɔrɪŋjɪ ndü mētɛ kákáti mpok esɔŋɔri. ¹¹ Ɔrɪŋjɪ nkwó ndü bo báre nyok me. Ɔrɪŋjɪ besɔŋɔri ebhen nde bhón. Ɔrɪŋjɪ ndu báre nyok me amem betək Antiək, ne Ikóniəm ne Lístra. Ɔrɪŋjɪ esɔŋɔri ene ndé bhón ke Acha Yesu áfere me ndu bó menkem. ¹² Tɛtɛp, yéntiki mmu ane ábhónó nti bebhwére nepém eni mbó enyu Mandem áyàn étí yi ábháré mmæt ne Yesu Kristo, bo báchyé yi nenyok. ¹³ Ke mbák chí bɔ bebá ne bɔ bapu bábɛp mándək nəkɔ chí ambi, bárwə bho, bo mándwə nəkɔ bhó. ¹⁴ Ke mbák wə Tīmōti, óké rɔ békónɔ menyɪŋ ebhen bátónó wə ne onoko bhó sayri. Ɔrɪŋjɪ bo abhen bátɔŋ wə bho. ¹⁵ Ɔké ghəkɔntik bé ɔrɪŋjɪ basɪŋ amen áchí amem Ekáti Mandem te kəmbó eke. Basɪŋ amen achi Nyáná ákwáy békwak wə ómbɔŋ keɔŋ bebhɔŋ neka ne Yesu Kristo ne ómbɔŋ nepém. ¹⁶ Mandem ke áchyé nkaysi basɪŋ mankem amem áchí amem Ekáti yi. Basɪŋ ákwak ndu betɔŋ bhese menyɪŋ ebhen bechi tetep ne áji bhese ndu menyɪŋ ebhen bepu sayri ndü bapem ayese. Basɪŋ ákwak menyure bhese ndü bekwéné ebhese ne ndu betɔŋ bhese enyu bebhak chak ndü bapem yese. ¹⁷ Eyo ékwak be mübetok Mandem ánkway ndü yentiki mbi ne be ámbón yéntiki enyɪŋ ene éyàn ndu beka yéntiki erítí betik.

4

¹ Tīmōti, nchí semti ye wə besí Mandem ne besí Yesu Kristo mmú átan mbure bo abhen báchi pɛ ne abhen bágu ewak émot mpok yi ábhési beka bo mángo be yi achi Mfo. ² Nchí semti wə bé óngátí nókó bho Eyoŋ Mandem. Kéro béghati bhó. Mpok yéntiki enyɪŋ ékɔ sayri, ghati bho. Yé chí mpok ane menyɪŋ bépu kɔ sayri, ghati bhó. Ka bo mándə bebá bhap. Ji bhó mándó bebá bhap. Ke fyé nókó bó nti nkwo. Ka menyɪŋ ebhen ne ekébhénti ne nti betɔŋ Eyoŋ Mandem. ³ Nchí semti wə, tón bo Eyoŋ Mandem mbonyune mpok átwə ane bo bápú pere kɔŋ beghok netón enen tetep. Mpok yɔ, chɔŋ bo mándəbhe kɔŋ chí menyɪŋ ebhen bó babhɔŋ bákónó, mánjan batɔŋ abhen bátɔŋ bo menyɪŋ ebhen ményɪŋi bho batú. ⁴ Mpok eyo, chɔŋ bo mándə beghok tetep ane Mandem áyan bo mándɪŋi, mándəbhe fyé nti béghok chí menyɪŋ ebhen batónó nse bátɔŋ. ⁵ Ke wə Tīmōti, yé émbak ná, kéro bebhak ne nti amem kpák. Yé óghə esɔŋɔri ná, kɛp nti. Ka betik ebhen ngati Mbok Ndíndí, ne óbhɔŋ beka betik menkem ebhen Mandem achye wə ónka.

⁶ Mbák chí me, nepém ena nénanɔ nérɔŋ mbó nnya ane bárɔŋ bechye akap ntá Mandem ne yo. Mandú mpok mɛrɔ mmik. ⁷ Me, nnu sayri. Njet, nkónó barak Mandem te ndü ngwentí nke keme mmæt ansem. ⁸ Néne, nsáy ánoŋ me. Nsáy yɔ, Yesu Acha mmu áchí ntaŋá manyé ke áchyé mbure me yó ndü ewak ene yi ápetnsem. Yi áchí chak besí Mandem. Ne nsáy yɔ apu chí ntá ya me awánti. Achí ntá yéntiki mmú ane ándɔŋ neperénsem Yesu ne manák.

Menyɪŋ ebhen béyɪŋi mbón Pól

⁹ Nu bétwə, kéchɔŋti mpok. ¹⁰ Démas achen me aró, arɔŋ etək Tesalónika mbonyune akɔŋ menyɪŋi mmik. Krésens arɔŋ Galéshia, arɔŋ Táytos, ne Damátia. ¹¹ Ndiere Lukas ke áchí ne me. Mpok óyan bétwə, sɔt Mák twó ne yi mbonyune ákwak chɔŋ me fá. ¹² Ntó Tíkíkos andək éfesos. ¹³ Fwét Troas sɔt nkú mbúép ya ane ndó ntá Kápos. Sɔt bekáti ebha nkwo, sayri sayri nkúbhé nnya nénép ené básɪŋi Eyoŋ Mandem aré. ¹⁴ Bebá ebhen Aleksánda ntenáten áká me béyá becha. Ke chɔŋ Acha Yesu anchye yi nsáy ndu bebá ebhi. ¹⁵ Yi abhiki

yaŋ nyaka beghok Eyɔŋ Mandem ene sēghāti bho wáwák. Wɔ mbɔŋ ɔbɔŋ békem mm̄æt ne yi. ¹⁶ Ndũ nywɔbhé mbi enén nchwé amem áchá manyé be ntánjá mm̄æt, yě mmu apú nyaka ne me. Yěntiki mmu abáé me. Mandem ámfónóri bhó. ¹⁷ Bɔ mankem bább̄e me, ke Yesu Acha abhiki rɔ me. Achi ne me mpoknkem ankwaka nɔkɔ me ndu áchye me betan béghāti bho Mbok Ndíndí yi. Ngátí bho Mbok Ndíndí nkem bé bo abhen bápú bo Israel mángók. Yesu aféré me ndu newú nkwo, afeɛ me anyũ nkɔ. ¹⁸ Chɔŋ Yesu Acha amfeɛ me ndu yěntiki ebépti enyɔŋ, ampeme me bé mbák amfay ne yí mmu achí Mfɔ bo Mandem. Kenókó kémbák ne yi mpoknkem, Amen.

Bakak amen ngwenti

¹⁹ Kaká me Priska ne Akwíla. Kaká efo ené Ɔnesifóros nkwo. ²⁰ Erástos arɔp etɔk Kórint. Ndó Trofimos etɔk Milétos mbɔnyune áme. ²¹ Nu bétwɔ ndũ mpok ane mban ábhíkí re bho békwɛn tontó. Nɔ chí ndũ mpok nném nebhán. Ebúlɔs ne Púdɛns ne Láinos ne Kláudia ne bo nkwo Yesu báchak fá Rom báto wɔ bakak.

²² Yesu Acha ámbák ne wɔ. Bɛrĩndu Mandem mémbák ne be mankem.

Εκάτι Pól ntá Táyτος

Εκάτι ene Pól asiji ntá Táyτος

¹ Με Pól, nkubetik Mandem ne munto Yesu Kristo ke nchi nsin ekáti ene. Betik ebha chí békwak bo abhen Mandem áyábhé bé mámbák abhi be mánsíkí nti ne Yesu sayri, ne békú bó mándijí Eyonj Mandem ene Yesu átónj nyaka. Eyonj ené ékà bo mámbare bapém ayap mbó enyũ Mandem áyanj. ² Enkú mámbaka nti ndũ nepém enen nebhiki bhonj ngwenti. Mandem afyé nyaka bariap éti nepémé nò tendũ nebhõnet, ne Mandem ápú sense. ³ Mpok Mandem ane ápeme bhesé afyé ákwáy nõkò, akú bo mándijí éti nepém enén béfaét ndu Mbok Ndíndí Yesu ane yi afyé amóya be ngati bho.

⁴ Táyτος, óchí mówa mbonyune obhonj neka ne Yesu mbó me.

Mandem mmu achi Eta ne Yesu Kristo Mpeme ywese mántonj wò berĩndu, manchye wò kpák.

Betik abhen Táyτος abhónj beka Kret

⁵ Ntí ane ndó wò Kret chí be ónyábhé menyij ebhén béróbhé ményábhe aré, ne be ómfyé bó batí bekeré Mandem ndu yéntiki etókó Kret. Kú nò nkúbhé mbonyu ngátí wò. ⁶ Münti chí mmu ane bekwéné bépu ne yi, abhonj bébhónj chí ngoré amot, chí mmu ane bõbhi mánokó ne mmu apú kwáy béji bhó bé bábhiki bhónj kenókó ne máyap ne etayap. ⁷ Tẽndu münti bo Mandem chí mmu ane Mandem áchyé betik ebhi nta yi, bekwéné bébhíki bhónj bébhak ne yi, abhíki bhónj bébhak mmũ mpányu, abhíki bhónj bébhak mmu echókónti, abhíki bhónj bébhak nnyũmém, abhíki bhónj bébhak mmu ane átõnj betanj, abhonj bébhak chí sayri ne bho. Abhonj nkwo bébhak mmu ane ábhíki bhónj ngonj nkáp ne apú kú bapu éti nkáp. ⁸ Mmũ ntí bo Mandem abhonj bebhak mmu ane ásõt mankò sayri, mmu ane ábhónj manjak beka beri, mmũ ane ákém mmuet sayri, mmũ ane áchí chak besí Mandem béyinjí nepém eni ne bo bácháak. Abhonj bebhak nyánjá, ne mmũ nti enen nepu to yi ankú enyij ené étwò yi ne áyóme.

⁹ Ne bérõnj ndu ngwenti, münti bo Mandem abhonj békém Mbok Ndíndí éti Yesu ne betanj mbó ndu sétõnj. Mbok yó achí tetep ne enyumot mpoknkem. Eyó ékwak münti ámfyé bo nti ndu átõnj bho, émpet énkwak yi ányúré bo abhen bátõnj menyij ebhén bépú ndõnj amot ne Eyonj Mandem.

¹⁰ Nchí rem nò mbonyune, beyá bo bátõnj netanjanti, sayri sayri mbak bo Israel abhen mánokó mbok Yesu Kristo. Bárèm menyij ebhén bebhiki bhonj ntí ne nnet ne bárwò bo be mánokó kémbwóbhé kap. ¹¹ Obhõnj beka bõbhó mánychók manyu yap. Bátõnj menyij ebhen bábhiki bhónj betõnj, mánychõnti nõkò batí bo mankem ndũ mbak maneréket be mándõ Mbok Ndíndí éti Yesu. Bákú nò, chí besot bakáp ntá bho, ené eyó chí enyijí ntíanwóp.

¹² Mbõnj mmu Kret wap amot, ane básóré mbó ndijindak arem éti yap tentep be, “Bó Kret báchi basénsi mpoknkem! Báchi nyábhi, bábhak abhõt, mányie nõkò nenyé ne ngonj.” ¹³ Enyij ene mmu wu áréme éti bó etok eyi Kret échí tetep. Obhonj ye beghati bhó sayri be mándõ bekwéné bhap. Kú nò be mankem Eyonj Mandem ne betanj, ¹⁴ mámfere ntí ndu bakáy bapu amen bo Israel ne ndũ bebhé ebhén bo abhen bápú konj Mbok Ndíndí Yesu báfyé. ¹⁵ Yéntiki enyij éri ntá mmu ane nti eni néchi pépép, ke ntá mmu ane nti eni népú pépép ne abhiki

noko Yesu, enyiyi ériiri epu. Bérem tetep, nkaysi yap ne bati yap anán áchóno amem. ¹⁶ Bárèm bé báriñi Mandem, ke menyiyi ebhén bó bákà bétòn kponororò bé bábhiki riñi yi. Báberp báchá, bátàn ntí ne Mandem, ne enyiyi ené bó bákway békà épú.

2

Netón enén tetep néchyè bepiñ ebhén Mandem ákón

¹ Ke wò Táyτος, obhòn betòn bo menyiyi ebhén békò ndòn amòt ne netón enén tetep. ² Ghatí baséansi abhen babhakanem be mándíñi bekem mmuet ne be mámbure nepém enap enyu ené bo báchyè bhò kenókó. Ghatí bhò be bábhòn betòn be bábhòn kebon, mánkem baraká Mandem enyu ené éyàn ne be bábhòn bebhòn ekòn ne ekébhénti. ³ Ghatí baséansi baghoré nkwo be mambure bapém yap enyu ené átòn bé báchyè Mandem kenókó. Báké rem ebábù éti bati ne báké bhak manyümém. Tón bo báchá kékà berítí menyiyi. ⁴ Tón yé neñokó baghoré abhen bákòño bhò ansem be mánkòn maném abhap ne bóbhap. ⁵ Kwak bo mámbak mbò bo abhen babhòn kebon ne bákèmmuet be báké fu nefi. Bábhòn betòn bhò be mándíñi enyu bákem beket ebhap mántòn erítí epin ntá bo abhen bachi are, ne be mámbón neseptímmuet ne maném abhap. Mámbák enyu yò be yé mmu áke kwáy berem ebábù éti Eyòn Mandem.

⁶ Ghatí besakábhò sayri be mántòn be bábhòn kebon ne be mándíñi ndu bákem mmuet. ⁷ Wòmòn tón bó erítí epin. Kà nókó chí menyiyi ebhen beri. Mpok ótòn bò, kà mándíñi bé óchye chí Mandem kenókó ne be ókwák bò kwak. Kà bó mándíñi be ókà sayri. ⁸ Beyòn ebhe bebhòn bebhák ebhen békà manyu ánhók bo ne ntíanwóp ámbák ne bo abhén bápú ka ne wò ndu bábhiki bhòn mbi berem ebábù éti yese. ⁹ Ghatí bo abhen bachi basem be éri mángók nòkò bachi bhap ndú yéntiki enyiyi. Éri be mámbòn ntí beka bachi bhap mámbòn manák ne bhò mpoknkem ne be báké keme bhò eyòn anyu. ¹⁰ Báké sot menyiyi bachi bhap ansem ansem. Bábhòn betòn bachi bhap be bachi bo besiki ntí ne bhò sayri. Épin eyò ékà bò mántòn ndu yéntiki enyiyi ene bákà be menyiyi ebhen bátòn bò éti Mandem mmu ápème bhese beri, enyu ené bo bachak bákway bebhòn ekwak békòño bhò.

¹¹ Ntí ane bo bábhón békà bebhure bapem ayap enyu eyò chí be Mandem átòn beríndu ebhi ndu áchyé mbi ane bo mankem bákway befuet are, yi ampeme bhò. ¹² Beríndu Mandem ebhen bétòn bhese be séndó beka menyiyi ebhen bo abhen bábhiki riñi Mandem bákà, bé séndó befye ngonò ndu menyiyi mmik ebhen béchyè bo manák fá amik. Bétòn nkwo be ndú nepém enese fá amik, sebhòn béríñi ndu sékèmmuet békà chí menyiyi ebhen béchí chak besí Mandem ne bebhure nepém enese mbò enyú Mandem ayàn. ¹³ Ndu sékà menyiyi ebhò, sébhákà nti ndu enyiyi ene eri echa. Sébhaka nti be keném éken kebhesi chòn ne betàn Mandem ywese ne Yesu Kristo Mmu ápème bhese. ¹⁴ Yesu achyé nepém eni béfere bhese ndú betanà bebá menkem ne ndu beso bati ywese. Akà nò, be sémbák bóbhi yímbòn, nò chí bo abhen bábhón beyá ekwak beka chí berítí menyiyi.

¹⁵ Tón ye bo menyiyi ebhen. Fíé bhò nti ne ghatí bhò bekwéné bhap. Kà menyiyi ebhen ne betàn ebhen Mandem áchyé wò menkem. Óké rò yé mmu ámbyák wò.

3

¹ Táyτος, ghatí bakoño Yesu be mámbəŋ neseptĩmuet nta bo bati etək ne bo abhen bábhónjə betəŋ amfay yap. Báké tón netəŋánti ne bé émbák wikirik nta yap békə betik ne nti nemət. ² Ghatí bhó be mmu áké rem ndak abúabə žti nti, ne be mánychókó sayri ne bati, mámbak ndu kpak ne bati. Eri mámbónjə neseptĩmuet besí bo mankem. ³ Ghatí bhó enyu yó mbənyune ndú mpok ane áfúéré ansem, be se babhəŋ séchi nyaka amík némé némé ndú baraka Mandem. Sétəŋ nyaka nti. Ne bo bərwó nyaka bhese sénkə nəkə bebú. Sébhák ndú kesemé menyiŋ ebhen mmuet eyese éŋŋwaka bé sénkə. Sékaysi nyaka be menyiŋ ebhə béchyé bhese maŋák. Sékə nyaka bebú ne sébhónjə mpap amík. Bo bápəp nyaka bhese, besé nkwo sémpap nəkə bati. ⁴ Ke Mandem Mpe me ywesé átəŋ nəkə bhese berinti ebhi ne ekəŋ eyi, ⁵ apeme bhese. Epú nyaka chí be sékə beriti menyiŋ, chi žti ntinso eni. Apémé bhese ndu ákə Éfónjə Bedyere yi áfére bhese bebú anti, akə sérəp chí bo bako abhen bábhónjə nepem nekə. ⁶ Mandem ane, apéré chye mmu enyiŋ, áchye kerə mbək ansem, achye be se Éfónjə Bedyere tontó befaet ntá Móywi, Yesu Kristo Mpe me ywesé, ⁷ be ankə sembək chak besí Mandem žti berindu ebhi. Akə nə bé sembək bəbhi, sémbáká nti be chəŋ sembəŋ nepem enen nebhi ki bhəŋ ngwenti.

⁸ Menyiŋ ébhen ngátí né wə béchi tetəp. Nchi yaŋ ye be óngátí bo abhen mánoko Mandem menyiŋ ebhen sayri be mámfyé ntí békə beri. Menyiŋ ebhen bəri tontó ne békwak yéntiki mmu. ⁹ Ke əbhiki bhónjə békem kefə ne bo žti menyiŋ ebhén bəbhiki bhónjə nti ne nnet, ne žti manyén bachĩmbi. Ké táŋ ne bho žti bebhé ebhen Mandem áchye nyaka Moses. Bekə menyiŋ ebhə apú kwak yə mmu, ne bəbep tontó. ¹⁰ Ghatí mmu ane átwó ne ákóré ándó barak ákóré., Mbák óngátí yí ndəŋ amət, ndəŋ épəy, abhiki ghók, feré nti ne yi. ¹¹ Őriŋi be nkaysi enyu mmu wu apú chak. Akə bebú mpóknekem ne bebú ebhi bétəŋ bé bekwéné béchi ne yi.

Beyəŋjə ngwenti ne bakak

¹² Mětó wə mmu awu. Mbák épú Atémas, chəŋ émbək Tikíkəs. Neghó ane óghó mmu wap, óké nók bétwə ayak ndu betemeri me etək Nikópolis. Aré ké mébhák mpok manyiep áyá ne mbəŋ ákwen tontó. ¹³ Mpok Sénas ntəŋá manyé ne Apólos bəté bérəŋ nekə, kə yéntiki enyiŋ bégəhə bé enyiŋ ébhiki chəp bó ndú nekə enap. ¹⁴ Bə bhese chi bə Mandem ne bábhəŋ béfyə nti ndu bekə beri, bé éké be bhə mmuet békwak bo abhen eyap épú. Báké bhák mbə mmu ane apú kə beri ndú nepem eni.

¹⁵ Bo abhen báchi fá ne me bátó wə bakak. Kaká bə nkwo abhen bákónjə bhese ne manoko enyumət mbə be se. Mandem ántónjə bé berindu.

Ekáti Pōl ntá Filemōn

Bakak

¹ Mē Pōl, mūkenōj ēti Yesu Kristo ke nchí sīj ekáti ene. Nchí fá ne mómayese Tímōti. Filemōn, nchí sīj ntá ye ane ekōj, ne nti nkubetik ywese. ² Kaká mómáyese Afia, ne Akipos, nti ntemé nenu Yesu mbò bhese, ne ónkaka bōnkwo abhen báchēm nòkò eket eyē ndu menikmuet ntá Mandem.

³ Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántōj be berīndu mánychē be kpák.

Pōl akáka Mandem ne anikmuet ēti Filemōn

⁴ Filemōn, yēntiki mpok ane mēnikmuet nchí kaka Mandem ēti ye, ⁵ mbōnyune nchí ghok ēti ekōj ene óbhōjō ne bo Mandem, ne enyu óbhōjō neka ne Yesu Acha. ⁶ Ne nchí nikmuet ntá Mandem be ónchēm mmuet ne batí bōnkwo óndók nókó chi ambi, ne be eyò énkwak wò óndījī berití menyij menkem ebhen Mandem áchyè bhese ndu sebhare mmuet ne Kristo. ⁷ Manó, enyu ené óbhōjō ekōj ne batí bōnkwo échyè me beyá manák ne nepōpīntí tontó mbōnyune óká batí bo Mandem mankem atarj amem.

Pōl anikmuet ntá Filemōn ēti Onésimōs

⁸ Ndu mbáré mmuet ne Kristo, nchí kway beghati wò ónkā enyij ene óbhōjō bekā. ⁹ Yē nò, ēti ekōj, me Pōl, mmū nsensi ne mūkenōj néne ēti Yesu Kristo, nchí nik wò chi mmuet. ¹⁰ Nchí nikmuet ntá ye ēti mówa Onésimōs mmu ndóbhé etayi fá amem ekerēkenōj. ¹¹ Ndū mpok ane áfúéré ansem, apú nyaka yēnyij ntá ye, ke néne achí mmu ane ákway bekwak wò, ne ákway bekwak me nkwo. ¹² Nchí to yi ampēnsem ntá ye, ne echí mbò be nti ena ke mētò nò ntá ye. ¹³ Mbá nkōj be yi andōp fá ánkwaká nókó me ndū kenōj ekéne nchí are ēti Mbok Ndíndí. Mbū yi arōp fá bekwak me ndū nti ywe. * ¹⁴ Ke mbíkí yan bekā yēnyij ene óbhíkí chyē me betarj be nkā. Eri bé berí ebhen ókà mémfú chi wōmbōj anti, kebhak be mējire wò jire.

¹⁵ Ngufú, éfákárí nyaka be Onésimōs ándó wò ndu mómbijí mpok chi be ámpēnsem ntá ye ndu nté ane yi ákway bebhak ne wò mpoknkem. ¹⁶ Yi apēt apú chi ndiere nsem. Acha nsem néne. Arōp chi nti manó ane ókway bekōj. Nkōj yi tontó, ke óbhōj mbōj bekōj yi encha enyu ene nkóijō yi. Achí nsem aywe, apēt abhak nti manó ntá ye ndu ábháré mmuet ne Yesu Acha mbò wò.

¹⁷ Ndu echí nò, mbák osot me mbò nti nkubetik Kristo, yi ánánj ántwó awu, syepti yi ne manák nkúbhé mbò enyu ósyepti nòkò me. ¹⁸ Yē ákú wò chi enyij, yē ákēm wò chi barem, fyé mó ndū nnyén ena. ¹⁹ Membōj Pōl ke nchí sīj enyij ene ne awó wa bé chōj níkwò yēntiki barem amen Onésimōs ákēm wò. Ne mbíkí yan berem be ókēm me barem nkwo, ne baremé mō chi nepém nekò ene. ²⁰ Manó, kú enyij ene ntá ya ndu nnyén Yesu Acha. Kū mbò nti mmú Kristo be nti némpóp me amem.

²¹ Ndu nchí sīj ekáti-ne, mbíkí bhōj becháy ne wò mbōnyune ndījī be chōj ónkā enyij ene méyānj wò ónkā, ne ónkā mbōj encha enyu ene méyānj. ²² Mpet nchí yan be óngoko móket ombare ntá ya. Nnókó bé chōj Mandem angók nenikimuet eneka, ankā rítwo awu.

* **1:13** Onésimōs chi “Menwop” ndū eyōjō Grik.

Ngwenti bakak

²³ Επάφρας, nti mūkenōη έti Yesu Kristo átō wō bakak. ²⁴ Μάκ ne Arístakos ne Demas ne Lukas, batí bakǎ betik Mandem, bátō bhe bakak nkwó. ²⁵ Berĩndu Yesu Kristo Acha mémbak ne bhe.

Ekáti Pǎl ntá Bo Hibru

Yesu achá baremé kepǎinti abhen nku nsí

¹ Ndu mpok ane áfuéré ansem, Mandem áfuét nyaka ntá baremé kepǎinti bhi ndu berem kepi ntá bachĩmbi bhese. Aká nǎ ndǎn ne ndǎn ne ndũ beyá babhi. ² Ke ndũ manywǎp ane echǎn, ané achí kekwoť ne ngwenti mmik, afuét chi ntá Mǎywi ke ářem kepi ntá yese. Yí ke Mandem ákú bé ámbák mmu ane menyin menkem bébhǎjǎ bebhak ebhi. Ne afuét chí ntá yi ke ághoko yǎntiki enyinj. ³ Yí amúét kǎ keném Mandem kǎtǎn kponǎon ne enyũ mmu Mandem achi, nkúbhé enyu mmu wu ke yi achi. Eyǎn eyi ebhǎn betan ne yǎ ke yi ásdť bekem mmik nkem. Mpok yi ánánǎ beku enyinj ene ékú Mandem amfonǎori bebá bho be mámbák pépép beśi bhi, akó amfay achǎkǎ ebhé awónem Mandem mmu ábhǎjǎ betan menkem.

Mmǎ Mandem abhǎn betan menkem

⁴ Ndu echi nǎ, Mandem akú bé Mǎywi árchá bǎángel nkúbhé mbǎ enyũ nnyén enen yi áchyé yi necha enen bǎángel. ⁵ Yé ángel apú ane Mandem ághátí yi be, “Wǎ, ǎchí Mǎwa, ne echǎn nchí řem be ndǎp řtaye.” Ne yé chí bǎřem be, “Chǎn mbak řtayi ne ǎmbak Mǎwa”, abhíkí řem ntá bǎángel. ⁶ Ne yé chí mpok Mandem átó Mmǎ mbi ywi fá amik, arem chí bé bǎángel abhi mankem mányché Mǎywi kenóko. ⁷ řti bǎángel, yi ářem bé ákú bǎ mambak mbǎ mbéřp, ákú bǎ betok abhi mámbák mbǎ bǎři-ngo. ⁸ Ke ntá Mǎywi arem chi be, “ř Mandem, keř eke kébhíkí bhǎn ngwenti. Mpok ǎkǎm bǎbhe, ǎkú nǎ enyu ene echi chak. ⁹ řkǎn menyinj ebhén bechí chak ne řpǎp řpĩn ene bo bǎpu bhǎere bebhé. Me Mandem ywe nkú ye wǎ ǎmbǎn manǎk mbǎnyune nchyé wǎ kenóko ekén kéchá eken mamǎere bhe mankem.” ¹⁰ Mandem apet arem ntá Mǎywi be, “Wǎ, Acha, ke řghókó mmik ndũ nebhǎnet. Ne yǎntiki enyinj ene echi amfay, chí awǎ-betik aywe. ¹¹ Menyinj ebhen menkem béfuere řuét, ke wǎ ǎbhíkí bhǎn ngwenti. Chǎn bǎ menkem ménkǎk mǎndǎp mbǎ beśi nden. ¹² Chǎn ǎmpet bhǎ ǎmfere mbǎ beśi nden ebhen mmu áwũpsi, ke wǎ ǎchí enyumǎť mpoknkem, ne neřem ene nebhíkí bhǎn ngwenti.”

¹³ Ke ntiki ángel Mandem ánán ǎghátí yi be, “Chǎkǎ fá ebhé awónem awa kpaté nkú bǎmpap abhe mándǎp mbǎ enǎk ene ǎnyǎnǎ bekak are?” ¹⁴ Pú bǎ mankem bachi chi beřǎjǎ ebhen békú betik ebhi ne Mandem átó bhǎ be mankwak bǎ abhen yi ábhǎjǎ beřeme?

2

Bo bǎké řǎ mbĩ neřem mǎném ebhi

¹ Ndu echi yé nǎ, sébhǎn besť mpok sémbǎre menyinj ebhen sǎnǎn řéghókó be séké řǎ bhǎ senem ebhi. ² řřndu menyinj ebhen bǎángel bareme bechi nyaka tetep, ne yé agha ane abhíkí bhǎere bhǎ ne mmu ane átǎn ntí, abhǎn nyaka nřemsi ane ákwáy bebhé nřemsi ane átwǎ mbák řembyak eremé neřeme ane Mandem áyǎn bǎpémé bhese? Mbǎn Yesu Acha ke áyámbi berem kponǎon řti neřeme ane Mandem ápeme bho, ke bo abhen bághókó báku beśe řendinj be echi tetep. ⁴ Mandem are tǎn beřinj, anku nǎkǎ menyinj

mankay menyu ne menyu ndu betan nkwɔ bé bechí tetep. Are faét nkwɔ ndú akap ane Efónó Bedyere áchyè bho, békóno nkaysi yi.

Yesu ke atɔŋ beɛe mbi nepém

⁵ Puyɛ ntá boángel ke Mandem áchyè betan amfay mmik ane sérèm né be átwò ansem. ⁶ Básiŋ nebhúéréfu amem Ekáti Mandem be, “Mandem Acha, nkwáŋwan chí agha ane ɔre kaysi yi? Mmu ane áfú ntá Mandem chí agha ane ɔre fyé ntí ne yi? ⁷ Ndú mómbíŋi mpok, ɔsépti yi be boángel mántcha yi. Ɔka ye yi ámbón keném ne kenókó mbɔ mfo. ⁸ Ɔchyé yi betan amfay yéntiki enyiŋ.”

Berem be báchye yi betan amfay yéntiki enyiŋ étòn be yényiŋ ébhíki rɔp ene epu antené-yi. Ke sébhíki re gho be yéntiki enyiŋ echi antené-yi. ⁹ Ke séghò Yesu mmu báká boángel mántcha yi ndú mómbíŋi mpok. Báchyé yi keném ne kenókó mbɔ mfo éti esəŋɔri newú. Chí éti beríndu Mandem ke yi agú éti bo mankem. ¹⁰ Mandem ke ághókó yéntiki enyiŋ ne yéntiki enyiŋ echi ntá yi. Ndu áyàn nyaka be beyá bho mámbón mbi bebhak bɔbhi ne mámbón keném, eri nyaka be yi mmu ánéne bho mbí wu ámfuét ndú esəŋɔri be ankwáy ndú yéntiki mbi mbɔ mmú ane áká bo mámbón nepém. ¹¹ Yesu mmu áká bo mambák pépép besí Mandem abhɔŋ chí amət ne bo abhen yi áká be mambák pépép. Éti yɔ, yi ábhíki bhɔŋ ntíanwóp ndu bebhiŋi bo be, “Bɔma.” ¹² Yi arem ntá Mandem be, “Chɔŋ ndem éti ye ntá bɔmaya mpok bɔbhe báchéme ndú nebhuet amət, nte besí bhap nchyé wɔ bakak.” ¹³ Apet arem be, “Chɔŋ nsíki nti ne Mandem.” Ne be, “Ghó mé né, ne bɔ abhen Mandem achye me.”

¹⁴ Těndu bɔ abhen yi areme nɔ éti yap báchí bakwáŋwan, mbɔŋ Yesu ayíbhíri nyaka arɔp nkwá. Aká nɔ bé ámfuét ndú newú anɔŋti betan ebhen mmú ane ábhónɔ betanɔ newú, nɔ chí Satan. ¹⁵ Enyu eya ke yi ákway nyaka beɛere bho ndú becháy newú. Báchí nyaka basem ndú becháy ebho ndú nepém enap nenkem. ¹⁶ Séríŋi be atwɔ nyaka bekwak chí bebharébhɔ Abraham, puyɛ boángel. ¹⁷ Abhɔŋ ye berɔp nyaka mbɔ bhesé bakwáŋwan ndu yéntiki mbi, bé ámbák mungo bachiákap ane ábhàre bariɛp ami besí Mandem ndu betik ebhi ne be ánkway bechye akap éti bebá bɔ mankem. ¹⁸ Těndu yímbɔŋ ánán ábhónɔ nyaka esəŋɔri ne mama, abhɔŋ mbi bekwak abhen mamɔ átwò ntá yap.

3

Yesu acha Moses

¹ Bɔma, be bho báchi nyáná, mmu ane achi amfay abhiŋi be be mámbak bɔbhi. Kaysi ye ka mmu ane Yesu achi. Yi ke Mandem átó mbɔ mungo bachiákap ane menyin ebhen sənókó, mbɔnyu séghàti bho kponɔɔɔŋ. ² Abhàre nyaka bariɛp ami besí Mandem mmu áyábhé yi be ambak mungo bachiákap ne munto nkúbhé mbɔnyu Moses nkwɔ achi nyaka mmu ane ábhàre bariɛp ndú betik ebhi amem ekere Mandem. ³ Yesu ke Mandem ásóré be abhɔŋ bebhɔŋ kenókó ancha Moses, nkúbhé mbɔ enyu mmu ane áte eket ábhɔŋ kenókó acha eket ene yi ate. ⁴ Mmu ke áte yéntiki eket, ke Mandem ke ághókó menyin menkem. ⁵ Moses achi nyaka mmú tetep ndu betik ebhi mbɔ mübetok amem ekere Mandem. Betik ebhi béte ndú menyin ebhen Mandem ábhónɔ nyaka beku bo mándíŋi ansempok. ⁶ Ke mbák chí Kristo, ákem eket Etayi ne nti nemət mbɔ Mýwi. Ne bese bɔ Mandem séchí bo eket eyi enkem mbák sénté kpiri ndu menyin ebhen sésíki nti ne sébháka nti are ne sédèp awɔ anti be chɔŋ sémbɔŋ bo.

Bɔ Mandem ne nneywɛmuet enen yi áchyè

⁷ Bábhəŋ ye beghok enyiŋ ene Efónó Bedyere árəm mbə enyu echí amem Ekátí Mandem be, “Echəŋ, mbák mǎngok Eyəŋ eyi, ⁸ bǎké gwət bati amem mbənyu bachĩmbi bhəka bǎgwóré nyaka bati yap ne Mandem mpok bǎghəp amem baso. Bátǎŋnti ne me ne, mamə me. ⁹ Mámó me amem baso enyu eyə, ne bǎghó menyiŋ ebhen nká néntí enap ndú mamié besa bepəy. ¹⁰ Eti yə nti nébé me ne mkpáká bobhə, ndem be, ‘Bati yap ápòkə bhə ebhi mpoknkem, ne bábhíkí riŋi mbi wa.’ ¹¹ Njiki ndú bebənti be, ‘Bápú kway bechwe ndú neywěmuet ena wáwák.’”

¹² Bǒma, sət ka mpok be ndú nkwə ywəka, yě mmu áké bhak ane ábhónó ebéptí nti, ne akeka bésíkí nti ne Mandem, enyu ené yi arə mbi Mandem mmu achí nepém. ¹³ Semtí nókó ka bati yěntíkí nywəp be bebú beke rwə mmú ywəka ántǎŋnti ne Mandem. Kə ka nə, yěntíkí mpok, ené nywəp néchák nébhuet enén bábhiŋi be, “Echəŋ.” ¹⁴ Sébhəŋ ákóré ndú enyiŋ ene Yesu Kristo áká nta yesə mbák séndók ambi bete kpirí ndú nesikínti enen sébhónó nyaka ne yi ndú nebhənet. Sébhəŋ bekwə nə te ndú ngwenti. ¹⁵ Bǎké ghəkəntik enyiŋ ene bǎrémé nyaka be, “Echəŋ, mbák mǎngok Eyəŋ eyi bǎké gwət bati amem mbə enyu bachĩmbi bhəka bátǎŋ nyaka nti ne Mandem.” ¹⁶ Bə agha bǎghókó nyaka Eyəŋ Mandem yě nə, bátǎŋ nti? Pú bo Moses abhen yi áfú nyaka etək Ijip ne bhə? ¹⁷ Bə agha bǎká nyaka Mandem ambe nti ndú mamié besa bepəy? Pú bo abhen bǎká bebú, ne bǎgú amem baso? ¹⁸ Ne mpok Mandem áyíkí arəm be, “Bápú kway bechwe ndú neywěmuet ena wáwák”, ntiki bho yi árémé nyaka nə eti yap? Pú bə abhen bápú ghok nyaka yi? ¹⁹ Séghə ye be bápú kway nyaka bechwe ndú neywěmuet Mandem mbənyune bábhíkí noko nyaka yi.

4

¹ Bariəp amen Mandem afyé tesáy be chəŋ bəbhi mǎnchwe ndú neywěmuet eni abhuet. Sébhəŋ ye besət mpok be yě mmu ywəka ake bhak ane bǎrem eti yi be abhíkí kway mmu ane achwe ndú neywěmuet enə. ² Séghok nkwo Mbok Ndíndí nkúbhé mbə enyu bo abhen tentep bǎghókó nyaka. Ke enyiŋ ene bə bǎghók éke kwak bhə mbənyune bati yap apu nyaka arə. ³ Ndiere besə bho sənókó ke séchwé ndú neywěmuet enə, puyé bə abhen bábhíkí noko. Ke Mandem árém nyaka eti yap be, “Njíkí ndú bebənti ebha be, ‘Bápú kway bechwe ndú neywěmuet ena wáwák.’” Mandem arəm nə yěndu ánəŋ ánəŋá nyaka beghoko nebhet neywěmuet enə ne yěntíkí enyiŋ ene yi atí bekwə te mpok ane yi ághókó mmik. ⁴ Séríŋi be echí enyu eyə mbənyune, ndú nebhuéréfu amem Ekátí Mandem, bǎrem eti nywəp enen nejwi tándrámət be, “Mandem anaŋə nəkə bekwə yěntíkí enyiŋ ene yi abhəŋ nyaka bekwə, aywe mmuet ndú nywəp enen nejwi tándrámət.” ⁵ Ndú nebhet achak amem ekátí eyi, Mandem apət arəm nyaka be, “Bə bápú kway bechwe ndú neywěmuet ena wáwák.” ⁶ Mbi ane bǎchwé ndú neywěmuet Mandem abhuet ye fúú. Ke bo abhen baghoko Mbok Ndíndí mpok eyə bábhíkí chwe arə eti netəŋánti enap. ⁷ Eti yə, Mandem afyé mpok achak ane bábhiŋi be, “Echəŋ”. Debhit ke áká séríŋi nə mbənyune Mandem afuet nyaka ntá yi tentep arəm menyiŋ ebhen mánəŋ bǎrémé be yi arəm be, “Echəŋ, mpok bǎghoko eyəŋ eyi, bǎké gwət nti.” *

⁸ Mbə bo abhen Jóshua ásóré achwe etək Kánán ne bhə bábhəŋ nyaka neywěmuet tetep, mbə Mandem abhíkí pəre rəm eti mpok neywěmuet achak.

* 4:7 Bégwət nti ndú ndón ane, chí ménísi bekwə enyiŋ ene Mandem árəm ndú Eyəŋ Eyí.

Mandem. Bächí mbə mǎmbə abhen bábħæet menyu chi nébħi. Bápú mbə bə abhen bákway menyie nenyié mbəŋ. ¹³ Mmu ane ányù chi ami, ábhíkí bhəŋ eka ndu berinjí enyinj ene echi chak besí Mandem mbənyune achi mmó. ¹⁴ Nenyié mbəŋ nechí chí ntá baseansi. Bó ke mánánj bǎghókósi mmæet ne bárijj ewupsi ene echi ndú enyinj ene erí ne ené ébhébhé.

6

¹ Séndó ye beyinjí nəkə chí ndiere menyinjí mbi éti Yesu Kristo, séndók ambi ndu bechak be sénséné ndú nejwímem enese. Sébhíkí pere bhəŋ besət mpok berem éti menyinj ebhen békémé neka enese mbə ebhen bérəm be mmu abhəŋ betiknsem ndú bebú ebħi, andə bekə bebéptí menyinj ebhen bétwə yi chí ne newú, ne be mmu abhəŋ beka ne Mandem. ² Ne be bábħəŋ besət mpok berem éti nejwiti, ne éti epij ményánja bħo amó anti, ne enyù mbúré Mandem ákə bawú mámpétnsem ndú nepém, ne éti netánj ane mbúré bátánj bo mámpət manyé yap ndəŋ amət ndak amay. ³ Sébhíkí bhəŋ bétinjí ndú menyinj ebħə. Chəŋ séndók chí ambi mbák échi enyinj ene Mandem áyanj. ⁴ Sébhəŋ berinjí be bápú kway bekə mmu ane arə mbi Mandem be ámpet antiknsem ndú bebú bhí. Nchí rem éti enyù mmu ane mánánj bákə amík ánéné yi, aghó akap ane Mandem áchyé bə bhí, ne Efónj Bedyere abhak ne yi nkwo. ⁵ Ndú nepém eni, anánj aghə nkwo berí ebhen béfù ndu Eyəŋ Mandem, aghó betanj ebhen bébhək chəŋ ndú neŋəkó mpok enen nétwə ansem. ⁶ Mbák mmu wu ántánj ntí ne Kristo, bápú kway bekə yi ampət antiknsem ndú bebú ebħi, təndu yi achi mbə mmu ane apət ágó Mmə Mandem ndú ekotákátí, anchye nəkə yi ntíanwəp besí bhə, ene eyə étwə yi chí ne ménémé.

⁷ Mandem áyet mmik ane ányù manyier amen ákwən arə, ankə nenyié néngó, nenchye mbwət ntá mmu ane ákwánjə yə. ⁸ Ke mbák mmik ágó chí bəmenək ne tákə nsense, nə yə abhíkí rí, ərəp chí mmik ane báchəŋti chəŋti, ne ndu ngwenti, mánsəŋ yə səŋ.

⁹ Abhen ekəŋ, yəndu méréŋ nə ne bħe, mbəŋ nti ne bħe bé bákə chí berítí menyinj ebhen békə ndəŋ amət ne nepeme ane Mandem apəme bħe. ¹⁰ Mandem achi chak mpoknkem ne apu kway beghəkəntik betik ebħeka ne ekəŋ ene bătónj yi ndú bákwak hati bənkwo ne bārəŋ ambi bekə nə. ¹¹ Ne séyanj be yəntiki mmu yweka ándók ambi betəŋ nkúbħé nti enə te ndú ngwenti, ne bápú nók chəŋ bebħəŋ menyinj ebhen bábħaka nti be chəŋ mǎmbəŋ. ¹² Mpú yanj mándə abħət ánkém be. Nchí yanj chí be mánkəŋə erinj ene bo abhen mánókó, ne bábħəŋ ekébhénti ne bǎghaka ndú nté ane bábħəŋ menyinj ebhen Mandem afyé bariəp bechye.

Bariəp Mandem apú kwén

¹³ Mpok Mandem afyé Abraham bariəp, ayiki ndú nnyén eni yímbəŋ, təndu yə mmu apu ane acha yi be yi ánkway beyiki ndu nnyén mmu wu. ¹⁴ Ayiki arəm be, “Mpú nók béyet wə, ne chəŋ nchyé wə beyá bebħárébhə.” ¹⁵ Abraham ánoŋ ye ne ekébhénti kpát abhəŋ menyinj ebhen Mandem afyé bariəp bechye yi.

¹⁶ Nkwəŋwanj əyiki chí ndú nnyén mmu ane acha yi, ne mpok bo bákəm epúítí, mánánj mányú nku, epúítí émay. ¹⁷ Enyinj eyə ke ékə Mandem áyiki nyaka ndu bétəŋ bo abhen bariəp ami achi ntá yanj kponorəŋ be bə báká enyinj ene yi ati bekə. ¹⁸ Mandem akə menyinj ebhen bepaj ndu béfyə bhese nti, bese bhə sébué sérónj ntá yi be yi ampeme bhese. Menyinj ebħə bepaj bepə wupsi mbənyune yí apú kway besense. Afyé bese nti be seke rə bebħaka nti

menyiy ebhen yi afyé bariep bechye bhesé. ¹⁹ Enyiy ené sebhaka nti are ékèmm bese eríri ndü nepém enese mbò enyü ndo ákèmm áchwí nebhuet amot kperem be nnyén néke pòkó wu. Nebhakánti enese ne Yesu nékú séfuét ekat séchwe te amem mókere kón, ndü nebhuet bediéré Mandem. ²⁰ Yesu anán ayámbi aron are ndü nti ayese mpok yi áróbhé chi münti bachiákap ane mpoknkem mbò enyü baramé nyaka éti Melkisedek.

7

Menyiy ebhen beyiyi Melkisedek nchiakap Mandem

¹ Melkisedek-ne achi nyaka mfò etók Salem ne nchiakap Mandem Acha. Abraham anu nyaka ne beyá bafó awáy bhò. Mpok yi áfú ebhñenu ápètnsem, Melkisedek atemeri yi, ayét yi. ² Abraham akóre menyiy menkem ebhen yi áfú ebhñenu ne bhò ndu baru byo, achye yi ndu amot. Nnyén Melkisedek enò néte ndü “Mfò ane ákà menyiy ebhen bechi chak.” Achi nkwo Mfò Salem, nò chi “Mfò ane áchye kpák.” * ³ Ekáti Mandem ébhíki rem yényiy éti etayi ne máyi ne nneréket ywi ne mpok ane bábhé yi. Ne nepém eni nébhíki bhòng ngwenti. Achi nchiakap Mandem ngwenti ti mbò Mmò Mandem.

⁴ Ghó ká enyü nném mmu yi achi nyaka! Yéndu Abraham achi nyaka chi mbi ane bo Israel, akóre menyiy ebhen yi áfú ebhñenu ne bhò ndü baru byo, achye yi ndu amot. ⁵ Mbók bebhárebhò Lévi bachi bachiákap Mandem. Ebhé Moses égháti bhò be mánsot ndü menyiy amot ndü ane byo ntá yéntiki mmu Israel, yéndo bò ne bo Israel mankem bachi bebhárebhò Abraham, nò chi bó nneréket amot. ⁶ Ké Melkisedek mmu ápú nyaka mbòng mmu nneréket Lévi asot nyaka enyü akap wu nò Abraham áchyé yi, ayét yi mmu Mandem afyé nyaka bariep ne yi. ⁷ Yéntiki mmu aríji be mmu ane áyet nti ke áchá mmu ane yi áyé. ⁸ Beyiyi bachiákap abhen bachi bebhárebhò Lévi, bó mankem abhen básot akap ane ndu-amot ntá bhò, bágù mbò yéntiki mmu achak. Ke béyiyi Melkisedek, mmu ásóré nyaka nkwo akap wu, Ekáti Mandem étòng bese be nepém eni nebhíki bhòng ngwenti. ⁹ Sékway mbòng bérem be Lévi mmu bebhárebhò bhi básot enyü akap wu ntá bhò, achyé nyaka enyü akap wu ntá Melkisedek téndu chi-mbi ywi Abraham áchyé nyaka wu ntá Melkisedek. ¹⁰ Echi enyuyò mbònyune bábhíki re bhe nyaka Lévi mpok Melkisedek atemeri Abraham. Yé nò, Lévi anán achi nyaka ndü manon Abraham.

¹¹ Mpok Mandem ákú bachiákap abhen bebhárebhò Lévi manchye bebhé ebhen békway ne nkwo bachiákap abhò, mbò betik ebhap békway nyaka beka be bo mámbák chak mbò enyü Mandem áyan, mbé nti apu ane nchiakap achak átwò ane achi mbò Melkisedek, ne abhak kekúri ne bachiákap abhen nneréket Aron. ¹² Mpok nneréket ane bachiákap áwupsí, ewupsí ebhak ndu ebhé nkwo. ¹³ Mmu ane baramé menyiy ebhen éti yi afu chí ndü nneréket ané achi kekúri ne ané yé mmu abhíki re fu are, ne ané ákà betiki Mandem mbò nchiakap. ¹⁴ Echi kponoron be Acha ywese Yesu afu nyaka ndü nneréket Júda, ne Moses ábhíki rem yényiy éti nneréket wu mpok yi árem enyiy éti bachiákap.

Yesu achi nchiakap Mandem mbò Melkisedek achi nyaka

¹⁵ Enyiy ene epet ékà sengò kponoron be ebhé éyibhiri, chi netwò ane nchiakap achak átwò mbò Melkisedek. ¹⁶ Achi nchiakap, puyé chi bekonjo ebhé ene érem éti nneréket ane nchiakap ábhónó befu are, ke chí bekonjo betan ebhen

* **7:2** Hibru: Mélek chi “Mfò”, tsedek chi “chak”, Salem chi “Kpák”.

nepém eni enen yé mmu apu kway bechəŋti. ¹⁷ Echi mbə enyū bārémé éti Kristo be, “Wə, ɔchí nchiakap Mandem ngwenti ti mbə Məlkisədek.” ¹⁸ Ndu beɔŋ ambi, bārə esí ebhé mbənyune ébhíki pəre bhəŋ nyaka betəŋ, ékepəre bhəŋ yənyin beka ne bhesə. ¹⁹ Nti achi be ebhé yə épú kway bekwak mmu ankway ndu yəntiki mbi besí Mandem. Néne, bətwə ne enyin echak ene echa bebhé. Yə ke sébhák nti aré ne éyā bhesə kekwoŋ ne Mandem.

²⁰ Enyin echak ene séghə éti nchiakap wu chi be Mandem anyu nyaka nku be Yesu ábhák nchiakap. Yə nchiakap achak apú, ane mányú nku éti yi. ²¹ Ntá Yesu ke yi áyíki mbə enyū Ekáti Mandem éghəti besí be, “Eta Mandem ayiki, ne apú kway beyibhiri nkaysi yi. Ayíki, arem be, ‘ɔchí nchiakap ngwenti ti.’” ²² Nku ane Mandem ányú éti Yesu enyuyə áŋəŋ be, mpok séghə Yesu, sérinji be yi achi sebhəŋ esen Mandem achye ndu beɔŋ be nku yə atée acha ane nsí.

²³ Ewupsi echak echi be, bachiákap abhen mbi baya nyaka ne ntí be báci nyaka bo abhen newú nékán bo báké rəŋ ambi ne betik ebhap. ²⁴ Ke mbák chi Yesu, yi áŋəŋ ambi beka betik ebhi mbə nchiakap mpoknkem, mbənyune yi apu gu wáwák. ²⁵ Ndu echi nə, yi ákway bepeme yəntiki mmu ane áfúéré ntá yi atwə ntá Mandem ndəŋ aməŋ ndak amay, təndu yi achi nepém mpoknkem ndu menikmæŋ éti yap.

²⁶ Enyū mūngo bachiákap wu ke ákwáy ye bekwak bese, mbənyune yi achi nyáná, abhíki bhəŋ békwené, abhíki bhəŋ bakwap, achi kekúri ne bə bebá, ne achi ndú nebhúéré kenókó amfay. ²⁷ Nti apu ane yi ábhəŋə bechye akap yəntiki nywəp mbə yəntiki mūngo bachiákap ane mbi. Yəntiki mmu wap áyambi nyaka anchye akap éti ebhi bebá, ke andək ye ambi beka nə éti bebá bo bachak. Yesu achye akap ndəŋ aməŋ ndak amáy, mpok yi achye mmæŋ be mango ndu ekotakáti. ²⁸ Ebhé Moses ékə nyaka bo abhen bekwéné bechi ne bhə mámbák bə bagho bachiákap, ke Mandem anyu nku akə Móywi mmu ákwáy ndú yəntiki mbi mpoknkem ámbák mūngo bachiákap.

8

Yesu ke achi mūngo bachiákap ane Nku Nkə

¹ Mbəŋ ntí-ndak ane sérəm chi be sebhəŋ enyū mūngo bachiákap ane áchókó ndú nebhúéré kenókó ne Mandem mmu ábhəŋə betəŋ menkem awu amfay. ² Mūngo bachiákap wu ákə betik ebhi amem etem ene echi nyáná, ené mbəŋ Mandem Acha áté, kebhak chi nkwanwan. ³ Báfye yəntiki mūngo bachiákap chi be anchye nəkə akap ne akabhénya ntá Mandem. Ndu echi nə, nchiakap ywese nkwo abhəŋ bébhəŋ enyin ene yi áchye ntá Mandem mbə akap. ⁴ Mbə yi achi chi fá amik, mbə apú bhak nchiakap wáwák, təndu bachiákap bachak báci fá amik abhen báchyə akap bekoŋə enyū ené ebhé Moses érəm. ⁵ Betik ebhap bechi mbə ndikandi ane ákə séndínji mbəŋ enyin ene éfakari amem etem ene amfay. Sérinji be echi nə mbənyune mpok Moses ábhəŋ nyaka bete etem akap, Mandem aghati yi be, “ɔbhəŋ beghə be əté etem eyə mbə enyu ntəŋə wə amfay njie.” ⁶ Ke néne, betik ebhen Kristo béchá ebhen bachiákap abhen Nku Nsí, nkúbhé mbə enyū nku ane ákə Yesu ate nenti Mandem ne bho áchá ane nsí, mbənyune akə ne nku ane ári áchá. ⁷ Mbə nku nsí yə ákway nyaka bekwak bo mambak chak besí Mandem, mbə ntí apu bebhəŋ nku achák. ⁸ Ke Mandem Acha aghə nyaka be békwené bechi ne bəbhi. Éti yə, arem be, “Mpok átwə ane nchí nyu nku achák ne bo Israel, ne bə Júda nkwo. ⁹ Nku ane apú bhak mbə ane nsí nyaka nyu ne bachiambi bhap mpok nsré bhə ne awə wa mféré

ετοκ Ijip. Bábhíkí ρῶη nyaka ambi bekᵘ menyin ebhen nku nsí áyan bᵔ manka. Eká Acha arem be, ‘Ndu échí nᵔ, mbíkí pere bhᵔj mpok ne bhᵔ. Mme Mandem Acha ke nchí rem.’ ¹⁰ Né chi nku ane mēnyú chᵔj ne bo Israel ndü manywᵔp ane átwᵔ. Mme Acha nchí rem be chᵔj mfyé bebhé ebha bᵔ antí, nsin bho amem bati yap. Chᵔj mbak Mandem awap, ne bᵔ mámbak bᵔbha. ¹¹ Yé mmu apu bhᵔj chᵔj betᵔj nti, ne yé chi nti manᵔ be, ‘Dihí Mandem’, mbᵔnyune bo mankem bárinj chᵔj me, bebho amuet ndéndeme bho beghaka amuet maném bho. ¹² Ne chᵔj ngᵔ bhᵔ ntinso, mfónórí bebú bhap nkepere tik bhᵔ wawak.” ¹³ Nerem ane Mandem árem éti Nku Nkᵔ áṭᵔj be ane mbi abhíkí pere bhᵔj betan ne enyin ene énanjá éfééré mpok, yᵔ kerepere bhᵔj betan, énememem.

9

Enyü báchyè nyaka Mandem Kenókó amem Etem

¹ Nku mbi ane Mandem ányú ne bo Israel abhᵔj nyaka bebhé ebhen bétᵔj enyü bo babhᵔjᵔ bechye Mandem kenókó, ne etem ebhak fá amik ene bᵔ báchyè yi kenókó aré. ² Etem eyᵔ ébhᵔj bᵔbeket bapay. Ane mbi abhak Nebhuet Bediere. Aré ke enyin ene epᵔkᵔ berᵔjᵔ mkpak echi nyaka, ne bret Mandem. * ³ Nden akóré nyaka móket ane mbi ne ane ansem. Bábhinj nyaka móket wu be Nebhuet ane achi Nyáná Achá. ⁴ Éfémé akap ene bághákó ne pú ebhak amem móket wu. Amfay éfémé eyᵔ ke básᵔj nyaka enyinjí eriep ene bábhinj be insens. Ekabhé Nku ébhak nkwo amem. Bákúti yᵔ enkem ne pú. Mᵔte ane mána achi amem abhak amem ekabhé yᵔ. Ntém Arᵔn enen néfémé beyé nébhák nkwo amem. Bégbáká batay apay ane Mandem ásinj nyaka bebhé are ke áchye ntá Moses bebhak nkwo amem ekuep eyᵔ. ⁵ Befónᵔ bepay ebhen bághókó mbo bᵔángel bebhak amfay ekubhe yᵔ. Bebhap ebhap ményábhe amfay nebhuet ane Mandem áfonjri nyaka bebú bho are. Ke sépú kway berem yéntiki enyin éti menyin ebhen néne.

⁶ Mánáná nókó bebhueere yéntiki enyin ndü ayi nebhuet, bachiákap báre ρῶj ndü móket ane mbi, mpok ne mpok, ndü bekᵘ ebhap betik. ⁷ Ke müngo bachiákap aywinti ke áchwé amem móket ane achi Nyáná Acha ndᵔj amᵔ ndü mmíé. Né abhᵔj nyaka bechwe aré chi ne manᵔj amen yi áchyé éti bebú bhi ne bebú ebhen bo bákú kerinj be chi bebú. ⁸ Éfónᵔ Bedyere áṣᵔt menyin ebhen betᵔj beṣe be mpoknkem ane móket ane mbi abhuet téé, mbi bechwe are apu bhak. ⁹ Ene chí erinj ene étᵔj bhese ndü mkpáká mmik ane echᵔj be akap ne akabhénya ane báchyé Mandem apu kway bekᵘ nti mmu nénkway ndü yéntiki mbi besí Mandem. ¹⁰ Besí menyin ebho menkem béyinj chi menyin menyie ne ebhen menyu, ne menyü menyin béchák ebhen bo básᵔt mánsᵔ mmuet be báke bhᵔj bakwap besí Mandem. Menyinj ebho béyinj chi bebhé éti mmuet ne mémay mpok Mandem átwᵔ ne enyu ekᵔ.

¹¹ Kristo atwᵔ mbᵔ müngo bachiákap ane ákú berítí menyin ebhen bétwᵔ mémfákárí. Achwe amem ekeré Mandem ene ékway ndü yéntiki mbi écha ebhen béchí nyaka fá amik. Puyé bo ke báté yᵔ, ne épú ndü mpáy menyin ebhen fá amik. ¹² Achwe ndü móket ane achi Nyáná Achá ndᵔj amᵔ, ndak ámáý. Puyé chi ne manᵔj mmén ne amen bᵔmpᵔj ké yí achwe aré ne mᵔ. Manᵔj mi yimbᵔj ké yí áchyé, ne ndü ákú nᵔ aku bhese aferé ndü kesemé bebú mpoknkem. ¹³ Ndü mpok ane áfuéré ansem, básᵔt nyaka chi manᵔj mmén ne amen nném mpᵔj ne batwᵔp amen móngᵔ mpᵔj ane básᵔjᵔ, mámyakati

* **9:2** Esé berᵔjᵔ mkpak: enyin bete berᵔjᵔ mkpak are.

amuet mmu ane apú pépép besí Mandem, be ambak ye pépép. ¹⁴ Mbák manon nnya ákway nyaka beka mmu ambak pépép, ná ne manon Kristo, yi mmu achye mmuet ane yenyin ébhiki nyóp ntá Mandem mbó akap ndú betan Efónó mmu achi mpoknkem? Manon ami abhón bébhón beyá betan ndu beka be batí yese ambak pépép, ne bé séképere ka menyin ebhen bétwò bhese ne newú. Aká nó bé séndóbhe tok chi Mandem mmu achi nepém.

¹⁵ Nechye ane yi áchyé mmuet mbó akap enyu eyo ke áká yi ate nenti Mandem ne nkwa ndú Nku Nkò ndu beka be bo abhen Mandem abhinj, mámbón berítí menyin ebhen yi afyé bariep bechye bhó, tñdu newú néféré bho ndú bebá ebhen Nku Nsí. ¹⁶ Ekáti newú-bésu echi mbó nku. Mbák séka enyin ene mmu ásinj arem enyú bábhónó bekore newú eni, bápú kway bekonjo yo kpaté émbak kpononon be yi ánanj ágú. ¹⁷ Ekáti newú mmu ébhon betan chi mpok yi ánanj ágú, tñdu épú bhon betan mpoknkem ane mmu ane ásinj ekáti yo achi nepém. Echi mbó nku. ¹⁸ Eti yo ké manon ábhónó nyaka beron amik ndu beka be esí nku embon betan. ¹⁹ Mpok Moses ánanjá ághátí bho bebhé Mandem menkem, asot ntábhénok hysop, anep babyok mmén amen achi chu are. Asot manon mómpwón ne amen mmén, achopti ne manyier. Asot ye ntábhénok hysop wu, atap amem manon má, amyakati ndú ekáti bebhé ne amuet bo mankem. ²⁰ Ndu áká nò, are rem be, “Manon amen ákem nku ane Mandem anyu ne bhe ne ághati bhe be mámbaré yo.” ²¹ Enyu émot ke Moses amyakati nyaka manon ndú etem ne ndú menyin menkem ebhen básot nyaka bechye Mandem kenókó ne bhó. ²² Dirí ká be bekónó bebhé Moses, babhón nyaka besot manon ndu beka beyá menyin mémbak pépép. Mbák manon abhiki ron amik, bápú fonjori bebá bho.

Kristo achye mmuet mbó akap ndu bépókó bebá bho

²³ Eti eyo ke bábhónó nyaka beka menyin ebhen bechi fá amik ebhen béchi ndikandi menyinjí mbon ebhen bechi amfay be mémbák pépép enyu eyo. Ke ndu beka menyinjí mfay mémbák pépép bábhón nyaka besot chi manon amen acha manon nnya. ²⁴ Kristo abhiki ron ndú ekeré Mandem ene bághókó ne amó, ené échí ndikandi ekerákap ene mbon awu amfay. Achwe chi amem mbon etem ené amfay ne achí are néne besí Mandem, eti yese. ²⁵ Ne abhiki ron amfay ndu bechye mmuet mbó akap ndon ne ndon mbó enyú mungo bachiákap áchwe nyaka ndú móket ane achi Nyánjá Acha yéntiki mmíé ne manon amen apu ami. ²⁶ Sayri sayri, mbó yi áron nyaka amfay ndon ne ndon ndu bechye akap, mbá yi abhón bebhón esonori te ndú ngwenti mmik. Ke abhési ndon amot ndak amáy ndú ngwenti mpok achye mmuet mbó akap ane ápókó bebá bo. ²⁷ Ne nkúbhé mbó enyú Mandem árémé be mmu abhón bégu ndon amot, ne ánanj ágú, andóbhe non chi manyé, ²⁸ enyu eyo ke echi ye be Kristo achyé nepém eni mbó akap ndon amot ndu bépókó bebá bo mankem, ne chon ampét antwó, puyé ndu beferé bebá, ke ndu bepeme bo abhen bachi ne amik ambi mánon yi.

10

¹ Béyinjí bebhé Moses, bechi mbó ndikandi berítí menyin ebhen bebhón bétwò, puyé mbon menyin ebhó. Enyu esí ene érem be mányché nókó akap ndon ne ndon yéntiki mmíé épú kway nyaka beka bo abhen bátwò ntá Mandem ndu bechye yi kenókó mánkway besí bhi ndú yéntiki mbi wáwák. ² Mbó akap wu áká bo mambak pépép besí Mandem mbá bábhuet bechye wu? Mbá batí bho

ápú pere tan bə ʔti bebá bhap. ³ Ke akap ane báchye yěntiki mmíé, áchí nyaka chi enyih ene ékà bo mántik bebá bhap. ⁴ Echi enyu eyə mbənyune manon mpəŋ ne manon mmén ápú kway beferé mmu bebá anti wáwák.

⁵ ʔti yə ke echi be mpok Kristo ábhóŋó nyaka bétwə fá amik, arem ntá Mandem be,

“ʔbháki pere yan be bo mánychyé akabhénya ne menyú akap áchák. Ke əghókó chí mmuet nkwa
ochyé me bé nchyé wə akap ne yə.

⁶ Akabhé nya beson bechye wə ápú chye wə manák.

Yé chí akap ane bo báchye be ampəkə bebá ebhap apu chye wə manák.”

⁷ Ndem ye be, “Eta Mandem, ghó mé ne.

Ntwə békə enyih ene wə óyən menká nkúbhé mbə enyú basinji ʔti ya amem ekáti eye.”

⁸ Kristo arem be,

“ʔpú yan, mánychyé wə akabhénya ne akabhé mbwət,

ne yé chí enyú akap achak,

ne akabhénya ene básəŋ ango

ne ʔpú bhəŋ manák

ne akap ʔti bebá.

Báchyé akap ané bekoŋo bebhé Moses.

Arem nə yěndu bo báchye nyaka akap

chi bekoŋo bebhé Moses.”

⁹ Kristo árém nókó nə, apet arem be, “Eta Mandem, ghó mé né. Ntwə békə enyih ene óyən menkə.” Kristo áttən ndü nerem ane yi árémé nə be Mandem aféré esí akap, afyé ane akə. ¹⁰ Ne ʔti Yesu Kristo ákú enyih ene Mandem áyən nyaka be yi ankə, achye mmuet yi mbə akap ndəŋ amət ndak amay, sérəp chí pépép besí Mandem.

¹¹ Ndü nku nsí, yěntiki nchiakap áte nyaka ndü betik, ndü nebhuet ane báchye akap aré yěntiki nywəp, ndu béchye nkúbhé akap ane apu kway bepəkə bebá bho wáwák. ¹² Ke Kristo achye mmuet yi mbə akap ʔti bebá bho ndəŋ amət ne akap wu ákwáy ndü mpoknkem. Akó ye amfay achəkə amem məkət ane achi Nyánjá, ebhé awónem Mandem. ¹³ Aré, ánoŋ Mandem ankə bəmpap abhi mámbák mbə enək ene yi ányanə bekak are. ¹⁴ Nó ke echi be Kristo asət akap amət akə bo abhen Mandem ákú mambák abhi mánkway ndü yěntiki mbi besí Mandem mpoknkem.

¹⁵ Ne Efónó Bedyere nkwo áttè ntísie be menyih ebhen bechi tetep. Ayámbi arem be, ¹⁶ Mandem Acha arem be, “Né chí nku nkə ane mbónó menyú ne bəbha mpok ane manywəp ayə áfueré. Chəŋ mfyé bebhé bha amem bati yap, nsih bho amem nkaysi yap.” ¹⁷ Apet arem be, “Mpú pere tik chəŋ bebá ebhap ne bebépti menyih ebhen bə bákə wáwák!” ¹⁸ Mánəŋ mámfónjóri bebá bho, ntí apu pere bhak ane bə báchye akap.

Séndók kekwoť ne Mandem

¹⁹ Bəma, těndu manon Yesu árónjə amik ʔti yese, sékway ye berem be sébhəŋ ngəngəŋ bechwe ndü nebhuet ane achi Nyánjá. ²⁰ Yesu ánánjá anene ekat, achye bhese mbi akə ane nepém bé sénkwáy béfuet aré sendək te amem. Ekət ene yi ánéné chí mmuet yi ane yi áchyé, ndu ágú ʔti yese. ²¹ Ne těndu sébhəŋə Nném Nchiakap ne yi ke ákémé ekeré Mandem, ²² séndók kekwoť ne Mandem ne bati ane tetep ne sėnsíki ntí enyu ene sepə pere makati yěnyih. Sénkə nə mbənyune Yesu anəŋ amyakati manon ami ndü bati yese ne áchí pépép, ne yə ápú pere tan bhese ndü yěnyih. Asó mmuet eyese nkwo ne manyíep amen abhiki bhəŋ

bakwap. ²³ Sénkém sayri nebhakánti enen sébhónó ndü menyin ebhen betwò ambi ebhen sérèm be sebhaka nti aré. Séké makati mbonyune Mandem mmu afyé bariep bechye bhese menyin ebhò ábhare bariep ami. ²⁴ Sémfyé nti béghò enyü sékway menyikisi bati ane bati bönkwo enyu ene bákway bebhön ekön ne bho ne mánkà nõkò berítí menyin. ²⁵ Séké feré nti ndu bechem ne bati mbo enyü mbók bo bábhónó epin beka. Enyin sébhónó beka chi be sémfyé nõkò bati nti, sayri sayri, néne, ené nywöp enen Yesu átwò nechi kekwat.

²⁶ Mbák sénchók batú, séndók ambi beka bebú, ené sénán sérinjí tetep ane Mandem, séndinjí bé yé akap achak apu ane ákway bekwati bebú ebhese. ²⁷ Mmu ane ákà nõ, abhíkí pere bhön yényin echak ene yi ánon, ebhíkí fuet chi menon ne becháy manyé ane átwò ambi ne ngó ané ádü gum gum gum ane ábhónó mémén bömpap Mandem. ²⁸ Yé agha ane ábyak nyaka ebhé Moses ne bo bati apay, yé bati arat, mánte ntísie be akà nõ tetep, báway yi kebhön ntínso ne yi. ²⁹ Ná ne mmu ane ábyak Mmò Mandem? Bákaysi be ntiki ntémsí ane ábébhé áchá ákway ne yi? Enyü mmu wu ášòt manon nku ane áká yi ambak pépép besí Mandem mbo enyin ene epú nyánjá, ne árem ebábú éti Efónó Bedyere mmu ákà beríndu Mandem mémbak ne böbhi. ³⁰ Sérinjí mmu ane árémé be, “Me ke nchí Nkeme kémbé.” Apet arem be, “Chön Acha ántán böbhi.” ³¹ Békwen amó Mandem mmu achi nepém chí enyin ene mmu ábhónó bécháy.

³² Tik ka manywöp ane áfúéré ansem, mpok bákú amík ánéné bhe. Mpok yò, báté kpirí ndü beyá besonóri ndü mánu ne bho. ³³ Mpok achi nyaka ane básòkati, manchye nõkò bhe nenyok besí bho. Mpok achak bare té ansem bö abhen báchye bho esonóri enyu yò. ³⁴ Bábhön nyaka ntínso ne bökenon. Ne mpok báfònó menyin ebheka, báka ne manák be mankà nõ, ndü bárinjí be bábhön menyin ebhen becha ebhò, ne be bö bébhak mpoknkem.

³⁵ Báké rò ye nesiki nti eneka. Nétwò ne beyá nsáy. ³⁶ Bábhön ye bete kpirí be mánkway bekonon nkaysi Mandem, mámbön menyin ebhen yí afyé bariep bechye be. ³⁷ Mandem arem be, “Mandú mpok, mmu ane ábhónó betwò, átwò, ne apú chañti mpok. ³⁸ Ke mmú wa ane achi chak ábhak chön nepém ndu ábhónó neka ne me. Ke mbák ánjá mmuet ansem, mpú bhön manák ne yi. ³⁹ Ke mbák chí bese, sépú bo abhen báyá mmuet ansem mangu manem. Séchí chí bo abhen sébhön neka ne Mandem, ne yi ápeme bhese.”

11

Bó abhen babhön neka ne Mandem

¹ Bebhön neka ne Mandem chi yi? Chí neka ane mmu áká be enyin ene yi abhaka nti be chön ambón ébhön béfákári, ne ménóko ne nti nenkem be menyin ebhen mmu apú ghó ne amík béchi tetep. ² Neka enen bo abhen te nyaka ke nékú nyaka Mandem arem be bö báku sayri.

³ Neka ke nékú sérinjí be Mandem asot chí eyonónyu eyi ke ághoko mmik. Eyò étòn be menyin ebhen séghò ne amík béfù chí ndü menyin ebhen mmu apu kway beghò ne amík.

⁴ Neka Abel ke nekú yi achye nyaka Mandem akap ané ákway achá ane Ken. Nesot ane Mandem ášóré akap Abel atón be aká be Abel achi chak besí bhi. Yéndo Abel ágú, neka eni nékú abhuet berem kepi ntá yese té echön.

⁵ Neka enen Enok ke nékú Mandem asore yi amfay ené yi abhíkí ghó newú. Ekú yé mmu keghó yi ndu Mandem anan asore nyaka yi. Ke Mandem ápéré sot Enok, ánán atón nyaka be abhön manák ne yi. ⁶ Bághò ye be mbák mmu abhíkí

bhōn neka ne Mandem, épú kway befakari be Mandem ambōn manák ne yi. Yé agha ane árōn kekwtōt ne Mandem abhōn ménōko be Mandem achi, ne be áchyé ákap yéntiki mmu ane áyàn yi ne nti eni nenkem.

⁷ Neka Nóa ke nékú be, mpok Mandem ásémú yi éti menyin ebhen yé mmu abhiki re ghó nyaka ne amík, anoko, aghoko erem áchwí, achwe amem ne efo eyi enkem, Mandem apeme bhō. Neká Nóa aká nō eghori ékwén amæt bō mmik ne. Mandem asot be Nóa achi chak ndu abhōn nyaka neka.

⁸ Neka Abraham ke nékú yi ákú enyin ene Mandem aghati yi. Mpok Mandem ábhini yi bé ámfá, ándók nebhwet ane Mandem afyé bariép bechye yi, arō etok eyi, are kō andok nōkō, kerini atú ané yi árōn. ⁹ Neka eni ke nékú yi achōkō atú ane Mandem afyé bariép bechye yi. Abhak aré, achōkō ndu bétém mbō be achi chi kenkō. Enyumot, móywi Aisek, ne ebháré móywi Jekóp, bo Mandem afyé nyaka bariép bechye bhō mmik yō nkwo, báchōkō ndu bétém ne yi Abraham. ¹⁰ Abraham achōkō nyáká ndu bétém mbōnyune abháká nyaka nti ndú etok ene ébhak mpoknkem ene Mandem ábhōnō nkaysi enyu ebhōnō bebhak, yimbōn ate yō.

¹¹ Neka enen Sará ngoré Abraham ke nékú yi ákway nyaka bépōkō menie, yéndu mamie yi ánán acha nyaka ané ngoré ane akway bepōkō menie. Ébhak enyu yō mbōnyune anókó nyaka be Mandem achi Mmú tetep, ne ábhāre bariép ami. ¹² Mpok yō, Abraham anán akók nyaka tontó, enyu ené yi apu pēre kway bebhōn bō. Yé nō, bebhárébhō bhi báyá kpát mbō mambé mfay ne mbō éšiep ene echí angokonyén enyu ene yé mmu apu kway bepay bhō.

¹³ Bōbhen mankem babhōn nyaka neka ne Mandem te ndiere newú. Ne yé mmu wap abhíki bhōn nyaka menyin ebhen Mandem afyé bariép bechye bhō. Bághō nyaka bhō ghō te nekō nesie, bábhōn beyá manák mándeme nōkō be báchi chi mankō abhen báfāere fuet fá amík. ¹⁴ Ne bo abhen bárēm enyu eyō bátōn kponorōn bé báyàn etok ene bō bábhini be eyap. ¹⁵ Mbō etok ene bō báfú aré ké bákāysi, mbú báyàn nyaka mbi bepetnsem aré. ¹⁶ Báyàn nyaka chi etok ene érí échá, nō chi ene echí amfay. Eti yō ké ntíanwóp apu ne Mandem be bō bábhini yi be Mandem awap. Sérini nō mbōnyune Mandem aghókó etok abhāre ntá yap.

¹⁷ Neka Abraham ke nékú be mpok Mandem áchyé yi nemō ndu aghati yi be ándók ánchyé móywi Aisek mbō akap, Abraham mmu Mandem afyé yi bariép, aka bechye njanā móywi mbō akap. ¹⁸ Aka beka nō yéndu Aisek ére ké Mandem afyé nyaka Abraham bariép éti yi be, “Aisek ke achi mmō ane ákū chōn ómbōn beyá bebhárébhō.”

¹⁹ Abraham anoko bé ye Aisek agū gu, Mandem ákway beka bawú mampetnsem ndú nepém. Sékway ye berem be Aisek achí nyaka chi mbō mmu ane ánán ágú ke Mandem aká yi afú ndú newú, apetnsem ntá etayi.

²⁰ Neka Aisek ke nékú yi áyére nyaka bōbhi Jekóp ne Isau, aghati bhō éti áfók ane átwō ansem.

²¹ Ne neka enen Jekóp ne Mandem ke nékú yi áyére bōmóywi Joséf bati apay mpok yi arōbhe kekwtōt begu, aghōkō mmæt ndú ntem eni, achye Mandem kenókó.

²² Neka enen Joséf ne Mandem ké nékú bé mpok yi arōbhe chi bégu, arem éti nefú ane bo Israel bábhōnō nyaka befu etok Ijip, ne aghati bhō be mpok bō báfú, mánsot beghep ebhi mandók ne bhō.

²³ Neka enen chi ne nno Moses ke nékú bábhésé yi anywóp ndú batan arat mpok bábhé yi, bé báké way yi. Báka nō ndú bághō be Moses ari acha, bō kechay bekwen ebhé Mfō Ijip.

²⁴ Neka Moses ne Mandem ke nékú be mpok yi ágó aghaka esakámu ake ka bo mámbíñi yi be mmḡ mḡmfḡ Ijip ane ngḡré. ²⁵ Arem be echi sayri bebḡḡḡ esḡḡari ne bo Mandem echa ményie nepém enen bebú ndu mómbiñi mpok. ²⁶ Aghḡ nyaka be éri mámbyak yi éti Mḡeme Mandem afyé nyaka bariep be áto echa yi bebḡḡḡ keném etḡk Ijip. Ebhak enyu eyḡ mbḡnyune yi áñḡñ nyaka chi akap ane átwḡ ambí.

²⁷ Neka Moses ne Mandem ke nékú yi arḡ etḡk Ijip kecháy bebḡnti Mfḡ Ijip. Aképnḡti, arḡk mbḡ be yi ághḡ nyaka Mandem mmḡ bo bápú ghḡ ne amík. ²⁸ Neka Moses ne Mandem ké nékú yi ághátí bo Israel be mámbáré Epá Nekiñi. Arem be bo mámyákátí manḡñ mḡmen amfay ndú bechíkí mfay ebhen babhínywḡp ayap, be ángel Mandem ane ábhḡñḡ nyaka beway yéntiki mómbi bo Ijip, ánán ángáká ndú eket ené mmu Israel, ankiñi, ketḡk yé mmḡ wap.

²⁹ Neka ke nékú bo Israel bákḡ bápé manyu ane bábhiñi be Manyu Chu mpok ákóré mbiñ epay, éḡp mbḡ be bákḡ chi ndú mmik ane nnyén nepú faet are. Ke mpok bo Ijip mámbḡ bekḡ enyumḡt, nnyén négbókḡ nepókḡ bhḡ mankem.

³⁰ Neka enén bo Israel ne Mandem ke nékú bákḡ bághábhéri etḡk Jeríko ndú manywḡp tándrámtḡ, nkok ané ákábhé etḡk, ámóko akwen. ³¹ Neka enen ngḡré-nekḡ ane aka nnyén be Ráhab ke nékú yi ásóré nyaka bḡ abhen bárḡñḡ ndu beghokoti kepi abhese amem eket eyi, yí kegú mpok amḡt ne bo abhen bápú ghḡk nyaka Mandem.

³² Mbák ndḡk ambí bérem éti bo abhen bábḡñḡ nyaka neka ne Mandem, ne menyin ebhen bo bákú, nchí rem ngaka fá? Mpok apu berem éti Gidiḡn, ne Bárak, ne Samsin, ne Jéfta, ne Debhít, ne Samuel ne baremé kepinti mankem bachak mankem nkwo. ³³ Neka enen bḡ bhḡ bábḡñḡ nyaka ne Mandem ke nékú mbḡk ayap mánú ne betḡk bechak básḡ awónem. Báchá k bákém etḡk enyu ene echi chak, ne bábḡñḡ menyin ebhen Mandem afyé nyaka bariep bechye bhḡ. Neka enén abhénéfú nékú manyú ané nkḡ áchók. ³⁴ Mbḡk yap mánéme ngó ane ádu gum gum gum, wu kesḡñ bhḡ. Mbḡk yap bábúe bḡ abhen báyanḡ nyaka beway bhḡ ne akparenja. Yéndu bábhi k bhḡñ nyaka betan, betan békḡ bo amuet. Mbḡk bábhá k betanḡi batemé nenu abhén mánú básḡ awónem amfay nkwo batemé nenu abhen betḡk bechak, ne bákú nkwo wu bábúe. ³⁵ Neka nékú mbḡk bagḡré bághḡ ndú bḡbhap abhen bágu bápérensēm ndú nepém.

Bádén mbḡk kpát bágu, yé nḡ, bo keka béfére ntí ne Mandem be mamfere bhḡ amó. Báká be éri tontḡ be bo mángú bé Mandem ankḡ bo mampetnsem ndú nepém enen néri necha. ³⁶ Bo básókḡti mbḡk yap, ne bádákati nsem eyap ne bekpa. Báfyé báchák ngem amó ne mamee bhḡ amem bekerékenḡñ. ³⁷ Bátémti mbḡk ne batay baway, bákḡpḡt abhénéfú mbiñ epay ne nsḡ. Báwáy báchák ne bo akparenja. Mbḡk yap béré kḡ ne nkwo bhémén amuet mbḡ eyap nden, ne babhak ndu kechep. Bo béré chye bhḡ nenyok ne besḡḡari menyu ne menyu. ³⁸ Bárḡbhe bóñḡbḡñ amem ebhi ne ndú mmik nje, mámbese nḡko amem bḡbasem ne amem babhok. Mmiki ne abhíkí kway nyaka nebhuet ane berítí bo mbḡ bhḡ bábhak are.

³⁹ Éti neka enap, Mandem arem be bḡbhḡ mankem bákú sayri. Yé nḡ, yé mmu wap amḡt ake bhḡñ menyin ebhen Mandem afyé bariep bechye bhḡ. ⁴⁰ Mandem abḡñ nyaka menyin ebhen berí béchá anti ntá yap, ne bo bechi ntá ye se nkwo. Ne echi be besé ne bhḡ séchem nebhuet amḡt ke besé mankem sénkwáy ndú yéntiki mbi besí Mandem.

12

Mandem anyure besé mbonyune achi Etayese

¹ Mbák chí bese, beyä batisie bakap bhese. Ndu echi nò, séndó ye yéntiki enyìn ene énwòp bhese, ne bebá ebhen bégwòt bese, sénjet ntiet ane sébhòjò béjet ne ekíkí. ² Ndu séjèt, séntép amík amæt Yesu. Yí ke ánéné mbi be sembòjò neka ne yi. Ne yíre ké neka enesé néjwi pòot mbò enyu nèbhòjò bebhak. Aká nyaka begu ndú ekotákátí, abyák ntíánwòp ane achi ndu enyù newú enò, mbonyune arinjí nyaka be manák achi ambi amèn Mandem abhàré ntá yi. Néné, achi ebhe awónem Mandem ndu enàkó kefò eyi.

³ Kaysí ka Yesu mmu bò bebú báre ká yi bebéptí menyìn, yé nò ate kpírí ndú menyìn ebhò menkem, be bati áké ném be amem, màmferé amò. ⁴ Ndú nenu enen mánù ne bebú, yé mmu yweka abhíkí re chyé ntí éti nenu enò. ⁵ Bǎghókóntík eyòj ene Mandem ághátí bhe mbò bóbhi ndu béfyé bhe ntí? Arém nyaka be

“Mówa, óké sòt mbò eráká ndak,
nenyure ane Acha anyüre wò,
ne óké rò ntí néném wò amem,
mpok yi áchyè wò ntémsí.

⁶ Dìnjí be Acha anyüre mmu ane yi akòjò,
ne átemsi yéntiki mmù ane yí ásóré be móywi.”

⁷ Kép yé ka ntí ndú esòjòri ene bǎghò. Chi mbi ane Mandem anyüre bhe. Eyò étòj be Mandem asot be mbò bóbhi. Ntiki mmò etayi apu nyure yi mbák ákú ebéptí enyìn? ⁸ Mbák Mandem apu nyure bhe mpok ane bákú ebéptí enyìn mbò enyù yi ákú ne bóbhi mankem, nò bápú bóbhi tetep. Nò nò báchi chi mbò bò-enòj. ⁹ Ne ndu béròj ambi, mpok botáyese abhen fá amík báchyè bhese ntemsi ndú bekwéné ebhen sékù, séchyè bhò kenókó, ná ne Etayese ane amfay? Sébhòj bechyé yi mmu ábhòjò befòjò ebhese kenókó encha, ne chòj sémbòj nepém.

¹⁰ Botayese mányüre nyaka bhese ndu mómbinjí mpok mbò enyù bó bǎghò be éri ntá yese. Mbák chí Mandem, nenyure ane yi anyüre bese achi ndu beku bhese berí mbonyune eyò ékwak bhese sembak nyáná mbò yímbòj. ¹¹ Yéntiki mpok ane mányüre mmu ébhak ntá yi mbò enyìn ene ebhíkí rí, puyé mbò ene erí. Ke ansem mpok, bo abhen bǎghókó enyìn ekò mpok ane mányüre bhò, bákú menyìn ebhen bechi chak besí Mandem, ne kpák ábhak amem bati yap.

Enyù bakojo Yesu babhòjò bebhak

¹² Tèndu bǎrinj enyu eyò, kú ka amò yweka ane áwèt ántán ndu beku betik. Tè ka sené be beka ebheka béké pere wet gbagbǎgbak. ¹³ Kò nókó ká ndú babhi ane achi chak. Bo abhen beka ebhap bébhíkí sene amík mánkòjò babhi yó, ne chòj manòk ayap ane ábhíkí tan, ántan.

¹⁴ Yéntiki mmu yweka ánú bebhak kpák ne bo mankem, anu bebhak nyáná besí Mandem, mbonyune mmu ane apu nyáná apú kway beghò Acha. ¹⁵ Ká ká yéntiki enyìn be yé mmu áké rò beríndu Mandem memfæt yi. Ká ka yéntiki enyìn be yé mmu áké nen mbò kéngò-bechi. Menyù bo bhò bátwò ne esòjòri mánchòjti bapém beyä bhò. ¹⁶ Ká ka yéntiki enyìn be yé mmu yweka ake chwe ndú barak epúsí ne be yé mmu áké bhák ane apu bhòj mpok ne Mandem, mbò Isau mmu átí kesénsí eki ntá manò ane mónkwen éti nchan nenyíé amòt. ¹⁷ Bǎbhòj berinjí be mpok ane yi ánán ákú nò, are yan be etayap ánjèt yi mmu achi nsensi, ke etayap anisi mbonyune ábhíkí bhòj nyaka mbi beyibhiri enyìn ene yi ákú yéndu mówu áyàn nyaka áfók ne babhese amík.

¹⁸ Tik ka nebhuet ane bâte are ndu beronj kekwoť ne Mandem. Bábhíkí te chi ndu nebhuet ane mmu akway betak ne awó mbó enyũ bo Israel bâte nyaka anere-nje Sináy, mángó nako ndũ ngó adũ amfay nje gum gum gum, bágghó ejuri ene égiri pyoo ndu échwé, mbanj kepere gho, ne mbuep atanjataj anu nako. ¹⁹ Ne bágghók etanjí eyonj mmba, ne bágghók Eyonj Mandem nkwo. Becháy békém bó, bábho menikmuet be Mandem ando berem kepí ne bho, ²⁰ mbonyune enyinj ene yi ághátí bhó chi enyinj ene echa betanj ebhap. Aghátí nyaka bhó be “Mbák mmu antak nje-ne, temtí ká yi ne batay mángwáy, yé chi nnya, temtí ká wáy mbák atak nje ne.”

²¹ Enyinj ene bó bágghó ébhak enyinj béchay tontó, kpát Moses yímbonj arem be, “Mmuet áwet me gbagbághak ne becháy.”

²² Ke mbák chí bhe, bätwó kekwoť ne nje Sion ne yo chi etak Mandem mmu achi nepém. Etak eyo chi Yerúsalem ane amfay. Ngémtay boángel Mandem báchí aré ndũ epá manák. ²³ Bätwó ndũ echeme bõmbi Mandem abhen yi áshíjí manyén ayap amem ekátí eyi amfay. Bätwó ntá Mandem mmu átàn bhó mankem. Bätwó báchem ne befónj bo abhen bayambi bätwó. Chí befónj bo abhen bachi chak, abhen Mandem ákú bákway ndũ yéntiki mbi besí bhi. ²⁴ Bätwó ntá Yesu mmu áté nenti Mandem ne bõ mmik ke Mandem anyú nku nkó ne bho. Bätwó ndũ manonj Yesu amen yi amyakati be amuet. * Manonj mi atée ndu enyinj ene érí echá ené manonj Abel atee ndu ntí ywi. †

²⁵ Sot ká mpok be báke byak mmũ ane ághátí bhe menyinj ebhen. Bo Israel báchók nyaka batú ntá mmu ane áyèp bhó batú fá amik. Mbák bó bápú kway nyaka bébue be báké chwe ndũ esonjori, nò chonj entanj mbonj encha be sémbúe mbák sébyák mmu ane achi amfay, ne áyèp bhese batú? ²⁶ Ndu mpok eyo, Mandem árem nyaka kepí, mmik anyikisi, ke néne afyé bariep be, “Chonj nkũ mmik anyikisi ndonj achak gbogbõgbok, ne puyé mmik yóyó, ke mfay nkwo.” ²⁷ Eyonj ene be, “Ndonj achak” étanj bhese kponjoronj be chonj Mandem amfere menyinj ebhen békway menyikisi, menyinj menkem ebhen yi ághókó, be ebhen bepú nyikisi méndop.

²⁸ Sénkáká ye Mandem mbonyune ákú be sémbák bo abhen yi achi Mfó wap, ne kefó eki képú eken mmu akway menyikisi. Ndu échí nò, sénchíe Mandem kenókó eken kéchyé yi manák, sénépti mmuet besí bhi, sémbónj becháy besí bhi, ²⁹ mbonyune Mandem ayese achí ngó ane ásonj yéntiki enyinj.

13

Manyé amen ngwenti

¹ Dók ká ambi bekonj bati ne ekonj ene bakonj Kristo.

² Báké nók besyepi mankó, sayri mbonyune mbok bhó básiepti nyaka mankó ne éfákári be básiepti boángel kerinj be chi boángel. ³ Kaysí nókó ka bo abhen batí bakwánwanj bácheme bhó esonjori, tëndu be nkwo bákway bebhonj esonjori bó bho. ⁴ Bo mankem bábhonj bekem nebhay ne kenókó. Yéntiki ngoré abhonj bebhak tetep ne nném, yí kekwen berwop, nném nkwo abhonj bebhak enyumot, mbonyune Mandem apú ro bétán mmu ane ákú epúsi ne nkwené berwop.

* **12:24** Sékway berem be, Nebhõnet 4.10: “Manonj Yesu amen yi ámyákátí be amuet” mbonyune Yesu agú nyaka be Mandem amfonjori bebá bhese, ke newú Abel nétwo nyaka chi ne ntémsí. † **12:24** Abel ádí nyaka be mfay ankeme kembe: Ke manonj Yesu ádí be mfay angó bhese ntínso.

⁵ Báké nyie ekon ne nkáp. Yéntiki mmu abhon bebhak manák ne enyih ene yi ábhónó mbonyune Mandem yimbón arem be, “Mpu kway beró wó, mpú kway beferé ntí ne wó.”

⁶ Ndu échí nò, sékwáy berem ne ntí nenkem be, “Mandem Acha achi nkwak wa, mpú chay yényih, mmu ákway beka me yi?”

⁷ Kaysi ka bóbati bheka, bó bho báhàti nyaka bhe Eyon Mandem. Kaysi ká beri ebhen béfú ndü nepém enap, mámbón neka ne Mandem mbo bho. ⁸ Yesu Kristo achí enyumot eyu, ne echon, ne mpoknem. ⁹ Mbak bho bátón menyih ebhen bechi beko ne kekúri. Báké ró ye menyih ebhen bó bátón mémpókó bhe mánguré ebhi. Eri be berindu Mandem ménka bati yese antan, puyé chí bebhé éti nenyié. Bebhé bho bépu kwak bo abhen bákóno bho.

¹⁰ Sébhon éfémé akap ene bachiákap abhen báké nyaka betik amem etem bábhíki bhon ngangan besot enyih are manyié.

¹¹ Múngo bachiákap áset nyaka manon nnya ane báwáy ndu bechye akap anchwe amem nebhet ane achí nyáná anchye akap be Mandem amfonori bebá bho. Ke mbák chi mbón nnya ene báwáy, báfu nyaka etok ne yo ke mánsón. Bápú són yó amem etok.

¹² Enyu yo nkwo ke échí nyaka ne Yesu. Aghó nyaka esonori, agu chi nefi, puyé amem etok. Aká nò be manon mi anká bo mámbák nyáná.

¹³ Sémfú yeka amem etok sendok sentemeri yi nefi, sémbon ntíanwóp ané yi ábhónó nyaka.

¹⁴ Séndók mbonyune sebhiki bhon etok ene ebhak mpoknem fá amik. Séyan chi etok ene ebhónó bétwo.

¹⁵ Ndü nnyén Yesu, sénchié nókó Mandem bakak mbo aywese akap. Akap wu chí nerem ane sérem ne manyu yese be yi ke achi Acha.

¹⁶ Báké ró beka beri, ne bekwak bati ne menyih ebhen bábhóno. Enyú akap wu ke Mandem ábhon manák ne wu.

¹⁷ Ghók nókó ka bóbati bheka, mámbón nesepmuet besí bhap, mbonyune bó ke báyihi bhe, mbo bo abhen bábhónó béghátí Mandem enyu bó bákémé bhe. Ghók nókó ká bho be mánká betik ebhap ne manák, ne be bó báké bhon kesóti.

¹⁸ Nik nókó ká mmuet éti yese. Sérinji be bati yese achi pépép, ne séyan bebhak chak ndü yéntiki enyih ene séká. ¹⁹ Nchí ghati bhe ne ntí ena nenkem be mánik nókó mmuet éti ya be Mandem ankwak me mpet ntwo ntá yeka mandú mpok.

Nenikimuet enen mmu ane ásinji ekáti ene

²⁰ Mandem mmu áká be bati ayese ambak amem kpák, ámbák ne bhe. Yi ke áká Acha yese Yesu Kristo áfú ndü newú, apetnsem ndü nepém. Yi, Yesu, chí Mbabheri báhónómén ngo, ane ábhabheri bo Mandem mankem. Echí enyu yo mbonyune manon emi aron nyaka amik ndu beka be nku ane Mandem ányú ne bo ánté mpoknem. ²¹ Mandem ányé bhe yéntiki erítí enyih, be mánkónó nókó menyih ebhen yi áyan mánká. Mandem anká Yesu Kristo ankwak be mánká nókó menyih ebhen béchye yi manák. Sénchié Yesu Kristo bakak mpoknem éti keném eki. Amen.

Beyónó ngwenti

²² Bóma, mpet nchí ghati bhe be mánsot eyon eya ene nsínji ndu béfyé bhe nti ne ekébhénti. Mbíki sinj eróri ekáti.

²³ Nchí yan mǎndin; be báféré mómáyese Tímoti ekerékenon. Mbák yi antwo ayak, chon ntwó ne yi ndu begho bhe.

²⁴ Kaká ká bōbati bheka mankem, ne bo Mandem báchák mankem. Bōnkwo abhen báfú Itali bátó bhe bakak. ²⁵ Berindu Mandem mémbak ne bhe mankem.

Ekáti Jems

1 Me Jems, mmöbetok Mandem ne Yesu Kristo Acha kë nchí síj ekáti ene. Nchí síj ntá yeká bõ Mandem, bë bho båtaka ndü betakó mmik menkem. Nchí tó be mankem bakak.

Mmü neka abhõj bété kpírí mpok esõjõri

2 Bõma, yëntiki enyü esõjõri ené étéméri mmu yweka ámbõj chi manák, **3** mbõnyune báriji be mbák mamõ ántwõ, mãndok nõkõ chi ambi betõj be bãbhõj neka ne Mandem tetep, eyõ ékõ mãnté kpírí ne Mandem tendü ngwénti éncha enyu esí. **4** Bãbhõj yé bété kpírí te ndü ngwenti be eyõ énkõ mãngõ mãnjwi poot, mmü yweka kebhak mbak beyiji bepiji bo Mandem. **5** Ke mbák mmü yweka achep kebon beiji enyü yi abhõjõ beku, ánikmuet ntá Mandem ne chõj Mandem anchye yi kebon. Ne báké ghakontik be Mandem aperé chye mmu enyij, áchye yi ne nti nemot, keyán beji mmu. **6** Ke mmu aperé nikmuet ntá Mandem, ánókó bé Mandem ághok yi. Aké makati wawak, mbõnyune mmu ane ánikmuet amakati nõkõ achí mbõ mpérényén ené échi amem manyu. Mpok ane mbéep áfok, áðep yó anten nõkõ ebhak ené wú árdõj. **7** Enyü mmu wu, mmu bati ápáy, áké kaysi be ákwáy menikmuet ntá Mandem ambõj enyij ene yi áyàn. **8** Nõ ke échí ne mmu bati ápáy mbõnyune apú te kákati ndü yényij ené yí aká.

Münkáp ándíj be áfúéré fuet

9 Mmu Mandem ane áchí nchébhe mmu, ámbõj manák bé Mandem akósí yí ndü aká yí ámbák mmu ywi. **10** Ke mbák chí münkáp ámbõj manák chí bé Mandem aséptí yí, aká yi ángó bé áchí nchébhe mmu besí Mandem. Nchí rem nõ mbõnyune bõ bakáp báfuæt mandú mpok mbõ bõchuchu ndu tákõ. Bãbhak sayri, ke mandú mpok mángu. **11** Agu mbõnyune mpok mmok áfú, átíe ne betan, ángu tákõ ansõjõ, bõchuchu mánkuri, berí bhap mémay menkem. Échí enyumot ne münkáp. Yé chí mpok ane yi áyàn nkáp, eyi ékwáy mémáy.

Enyü sébhõjõ béyiji mamõ

12 Eri echá ntá mmu ane apú rõ besíki nti ne Yesu Kristo ndü áté kpírí mpok bebhõjõrì bétwõ ntá yi. Eri ntá yi mbõnyune ánu kpát ansot awõnem, Mandem anchye yí akap ane yi afyé bariep béchyé bõ abhen bákõj yi, nõ chi, nepém enen nebhiki bhõj ngwenti. **13** Ne diñj ká be mmu ane nemõ nétwõ ntá yí, ne áyàn békõ bebú, áké rem bé “Mandem kë átó mé nemõ enen.” Yényij epú kway memõ Mandem énten yi ndü bebú. Ne yimbõj Mandem apú kwáy memõ yé mmu be ánkõ bebú. **14** Nkaysi mbúmbu ane áchí mmu anti ke áyà mmu ankwen ndü nta ane nemõ beku bebú. **15** Nkaysi beku bebú, ánán ye ángó, ánjwi mmu anti, átó yí ndü bebú, ne bebú ebho ménánjwí ndü nepém eni, nõ newú nétwõ.

16 Abhen ekõj, báké rõ yé mmu ándwõ bhé bé Mandem kë átó mmu nemõ. **17** Yëntiki akap ane árí ndü babhi ankem áfú chí amfay. Mandem mmu ághókõ berõjõ mfáy kë áchye yëntiki erítí akap, ne yí apú yibhiri enyu mbõ ndíkándi. Mmok ákõ amfay, besap ndíkándi méngupsi nõkõ. **18** Ndü nkaysi mbõj Mandem ke yi áyábhé besé bé sémbák bõbhi. Afuæt ndü eyõj eyi beku

besé bǒbhi. Ne eyon eyi échí tetep mpoknkem. Ayap besé be sémbák bǒbhi bé sémbák ambi ndú menyin menkem ebhén yí ághókó.

Mmü Mandem ághok Eyon Mandem ankojo yó

¹⁹ Abhen ekon, dinjí ká be yǎntiki mmü yweka abhon béwákári beta batú ndu béghok menyin, ke áké wakari berem kepi ne áké wakari bébenti. ²⁰ Bébenti nkwa béchet yí mbi be áké ka menyin ebhen Mandem áyan yí ánká. ²¹ Yǎntiki mmü yweka abhon yé beró bepó bepin menkem ne yǎntiki bebé ebhen béghánjá yí amuet. Septi ká mmuet ntá Mandem, mámfyé ntí ndú Eyon eyi ene yí ápi amem bati yeka. Eyon eyi ene ébhon betan bépéme bhe.

²² Dinjí ká be bábhon beka enyin ene Eyon Mandem éghati bhese. Mbák bághókó ghok, nǒ bǎrwǒ chí mmuet. ²³ Nǒ bǎrwǒ chí mmuet mbonyune mbák mmu ághok Eyon Mandem ke yí kebháka ka ndiere yó éghati yí, ábhák chí mbó mmu ane ásré mpok béyini mmuet ndu ékirísú angó besí ebhi mbó enyu béchí.

²⁴ Ke netik yí atákinsem ndú ékirísú, antin angokontik enyú yí achi. ²⁵ Ke mmu ane afyé ntí ndú Eyon Mandem, anka nǒko mbonyú éghati yí, yí keghokontik yó, éri ntá yí encha. Eyon Mandem chí ebhé Mandem. Éri ndú babhi ankem, ne ébhon betan béfere bese ndú bebá. ²⁶ Mbák mmu asot mmuet yí mbó mmu Mandem ke yí kekém néri eni, nǒ árwǒ chí mmuet ne yǎntiki enyin ené yí áká mbó mmu Mandem áchonjé chí mpok. ²⁷ Menyin ebhen mmu Mandem ábhónjǒ beka ebhen béri besí Mandem chí bé yí ánkwák bǒberá ne mánkwésé, ne ankém mmuet bé menyini mmik béké chonjé yí ménká yí ánjíbhíri ámbák mmü bebá. Mmü Mandem ane ábhónjǒ enyú epin eyo ke ábhak pépép besí Mandem.

2

Kérinjí-amik kebhi ki ri

¹ Bǒma, tǎndu bábhonǒ neka ne Yesu Kristo Acha ywese mmu ábhónjǒ kenókó kenkem, báké chye kenókó ntá bo abhen bághǒ bé báchi sayri, mámbyak abhen eyap épu. ² Sǎnsót bé bǒ bati apay bátwǒ ndú echeme eyeká. Amot ansobheri mmuet ne nden beyá nkáp ne menyin njwanjwan amuet, nchébhému nkwǒ antwǒ ne besí nden amuet. ³ Mbák mámfyé amik ntá ane áchí múnkáp mándem be, “Éta twǒ chókó fá”, ke ntá nchébhé mmu mándem chí be, “Tǎ awu. Mbák obhíki te awu, twǒ sebheri fá”. ⁴ Mbák mánkú nǒ, pú kéréjámik nǒ bǎton nénti eneká? Éri nǒ? Ne eyo étǒn bé nkaysi yeká abhíki ri.

⁵ Abhen ekon, tá ká batú mángók. Mandem ayap bo abhen báchi bachébhébo besí bǒ mmik bé mámbónjǒ neka ne Yesu, mámbonjǒ kefǒ besí Mandem. Aka nkwǒ bé bǒ mámbák bo abhen yí ábhák ne bhǒ mbó Mfǒ wap. Enyu yǒ ké yí afyé nyaka bariép beka ne bo abhen bákónjǒ yí. ⁶ Ke mbák chí bhe, báchye bachébhébo ntíanwǒp! Ntiki bo báchye bhe esonjǒri mánja nǒko bhe ndú báchá manyé? Pú bǒ bakábhe? ⁷ Pú bǒ bho ke bǎrǎm bebépti menyin ndu béchónjé erítí nnyén Etayeka mmu ábhónjǒ bhe?

⁸ Mbák tetétep bábhure nném ebhé Mandem Mfǒ ywese mbó enyu échí amem Ekáti Mandem be, “Konjǒ nti nkwa mbó mmuet eye”, nǒ báka sayri. ⁹ Ke mbák báchye kenókó ntá mbok bho, mámbyaka nǒko abhénéfú, nǒ báka bebá ndú bákwen ebhé Mandem ne eyo étǒn bé báchi bo abhen bǎpú bhure bebhé Mandem. ¹⁰ Bǎrinjǒ bé yǎ agha ane ábhure bebhé Mandem menkem ke ankwén bebhure ebhé émot, besí Mandem, áchí enyumót mbó mmu ane ákwéné bebhé menkem. ¹¹ Échí enyu eyo mbonyune Mandem mmu áréme be, “Óké kwen

berwəp". Nkúbhé yí ke áréme bé, "Ŋké wáy". Eyo étòn ye bé mbák óngwáy mmu, nó ókwēn ebhé Mandem yēndu óbhíkí kwén berwəp. ¹² Bábhəŋ yé bégho bé beyonjonyu ebheká ne menyin ebhén bákə, mánkə bhə mbə bo abhen bákəŋo ebhé Mandem ené ébhónj betan béfere besé ndü bebá. Ebhé eyo ké Mandem ásət betán besé ndü ewak manyé. ¹³ Bábhəŋ beka nó mbonyune bo abhen bápú bhón ntínso ne bati, Mandem átán bhə ewak manyé kébhón ntínso. Ke mmu ane ábhəŋ ntínso ne bati, Mandem átán yí ntínso ewak manyé.

Beriti betik ebhén betəŋ bé mmu abhəŋ neka ne Mandem

¹⁴ Bəma, mbák mmu árem bé yí abhəŋ neka ne Mandem ke yí kekə enyin ene Mandem áyən yí ánkə, eyo ékwək yí ná? Béréme chi ne nyu be yí abhəŋ neka ne Mandem, apú kwáy béréme yí wáwák ndü ewak ene Mandem átán bo. ¹⁵ Sénsót bé mmu yweká amət, yé ngoré, yé mbakanem, ane áchí nti mmu Mandem abhíkí bhəŋ nden ene yí afyé aməet ne nenyié enen yí ányie. ¹⁶ Ne mmü yweka amət ághó nókó yí, andək antik yí nefi andem be, "Ŋkə sayri, Mandem anjet wə ómbón beyá nden ne nenyié", ke yí kechye yí menyin ebhen yí áchébhé, nó akwak yí ndü ntíkí mbi? ¹⁷ Enyu yo ke échí ne neka. Mbák mmu árem be ábhəŋ neka ne Mandem, ke yí kekə enyin ene Mandem áyən yí ánká, nó nɛrem yí árem be abhəŋ neka ne Mandem achí chi ndéndem.

¹⁸ Ngufú mmu ákwáy békem epáítí be, "Akap Mandem áchyé mbək bhə chi neka enén bó bábhəŋ ne yí, ené akap ane bo báchák chi beka menyin ebhen Mandem áyən bo mánkə". Ke enyin ene mbónj béréme ntá enyü mmü wu chí be, "Ghatí mé enyin ene étòn be óbhəŋ neka ne Mandem mbák opú kə menyin ebhen Mandem áyən bo mánká?" Mbák chí mé, məkway bésót menyin ebhen məkə ntón wó bé nká ne Mandem tetep. ¹⁹ Ŋókó bé Mandem amət ke áchí, achák apú? Eri! Ke óké ghəkəntik bé yé chí befónj bebabebə ménókó nkwo bé Mandem amət ke áchí ne eyo échyé bhó becháy, mángwere nəkə gbagbágbak.

²⁰ Wə echinjí enyin ene, šyən mántón wó be mbák mmu anókó be Mandem achí ke yí kebháká kə menyin ebhen Mandem áyən bo mánká, nə nenoko yí anókó be Mandem achí, achí chí ndéndemé? ²¹ Ŋké ghəkəntik be Mandem arem nyaka be etayese Abraham achí chak besí bhi éti enyin ene yí áká. Nó chí ndü ásóré móywi Áisek arək bechye mbə akap ndü mpok ane Mandem aghati yí ánkə enyuyo. ²² Eyo étəŋ bé Abraham abhəŋ neka ne Mandem tetep, aka beka yəntiki enyin ene Mandem ághátí yí ánká. Enyin ene yí áká, ke étón bé yí aká ne Mandem tetep. ²³ Enyin ene ke básinjí amem Ekáti Mandem be, "Abraham anókó nyaka Mandem, ékú Mandem arem bé Abraham achí chak besí bhi, ne bo bərə bhinjí Abraham bé mməere Mandem". ²⁴ Bé babhəŋ bákway yé bégho bé beri ebhen mmu ákə ke békə Mandem ánsót yí mbə mmu ane áchí chak besí bhi. Púye chí nɛrem yí árem ne nyu bé áká ne Mandem. ²⁵ Nkúbhé enyu yo ke échí nyaka ne Ráhab, ngoré-neko. Enyin ene yí áká ké Mandem ághó, asət bé yí achí chak besí bhi. Nó chí, Ráhab asət baghokotí kepi abhen báfú Israel abhese amem eket eyí, achye bhó manié. Báfəet yé mbi áchák bápətnsem Israel kebhəŋ esəŋəri.

²⁶ Tēndu yí áká enyu yo ke Mandem ásót be yí achi chak besí bhi, dijí ká be, nkúbhé mbonyü mmu apu kway bebhak nepém mbák abhíkí pere bhəŋ éyú, nó ke echí be mbák mmu apú kə menyin ebhen Mandem áyən bo mánkə, nɛrem yí árem be abhəŋ neka ne Mandem ábhak chí ndéndem.

3

¹ Bõma, puyě be mankem kě babhõjõ bėbhak batõj Eyõj Mandem. Bãrĩjĩ bė ewak ene Mandem átãj bo, manyé ásdõj besé bhõ sėtõj Eyõj Mandem amuet encha bo báchák. ² Yěntiki mmu ákwén ndũ beyã babhi. Ke yě agha ane ábhĩkĩ bhõj bekwéné ndũ eyõjõnyu eyĩ, achĩ mmu ane ájwĩ poot ne ákwáy nkwo bekem mmuet ndũ yěntiki mbi. ³ Sėnsõt mpõjõndĩk. Mmu áset mómberĩjĩ senõj amfyé yó anyu ndu beka yõ angok yi, andak yěntiki ebhak ené yi áyãj yó ándók. ⁴ Ná ne áchwĩnyen nkwo? Yěndu aré chik, ne yě mbáep ané ádep wu ántãj ná, nsom achĩ anet áchwĩ babhát ane mbák mmu ánjã anjep, áchwĩ arãj chí ebhak ene yĩ áyãj wu andak. ⁵ Nėrĩ nkwa nechi mbõ nsom ane achĩ anet áchwĩ. Yěndu néchĩ nĩjĩ nĩjĩ, nępã beka berem menyĩj. Bė babhõj mánkãysĩ ndũ mónembé ngó akem ndũ eremé nchót ámbõ bėdu gum gum gum.

⁶ Nėrĩ nkwa néchĩ mbõ ngó. Eyõjõnyu ene mmu ékwáy bėtwõ ne yěntiki enyũ bebú fá amik. Bebú ebhen nėrĩ nėtwdõ ne bhõ bėchõnti nępém nkwaõjwan nenkem. Nėkã ngó ankem ané ásdõj nępém nkwaõjwan nenkem. Ne ngó wu áfũ chí ndũ nępĩngõ ané ápũ neme. ⁷ Nkwã ákwáy bėbhũere yěntiki enyũ nyãbhĩ, kenen, nnya ené esũ menie amik ne ene ányen, ankã yó ęngók yi, ne bo mánãj bákũ nõ. ⁸ Ke yě mmu ápũ kwáy bekem nėrĩ eni. Nėrĩ nėber nėchá. Néchĩ mbõ babhé amen mmu ányĩe angú. ⁹ Ne nėrĩ ke sébiti Mandem Etayese. Ne nkũbhé neri ke sėsõt berem bebėptĩ menyĩj ntã bo abhen Mandem ághókó, akã mãmbák mbõ yĩmbõj ndũ beyã babhi. ¹⁰ Bõma, ébhĩkĩ bhõj bėbhak enyu yõ! Nnyu amõt ámbiti Mandem, nkũbhé nnyu wu ámbik mmu eyak. ¹¹ Mbokõnyén amõt ápũ kwáy bechye erĩtĩ manyiep, ámpet áchye nõkõ manyiep amen áchĩ ngãj ngãj. ¹² Bõma, nnet nsúkũrũ ápũ kwáy mėnyũ bakwa ne nnet nsĩjĩ ápũ kwáy mėnyũ nsúkũrũ. Enyu yõ ke échĩ be nnyén ngãj ngãj nępũ kwáy bėchyé manyiep menyũ.

Nerĩjĩndak enén tetep nẹfũ chí ntã Mandem

¹³ Ná mbak yekã bãtõj mmuet bė bãrĩjĩ? Mbák bo báchĩ ndũ nkwo ywekã abhen bãbhõjõ kebonj, bãrĩjĩ enyĩj ené échĩ chak ne ené epũ chak, yěntiki mmu wap ámbõj erĩtĩ epĩj ne nesepĩmuet ndũ nępém eni. Epĩj eyõ ke ętõj bė mmu achĩ ndĩjĩndak tetep. ¹⁴ Ke mbák bãbhõj bati ane ájwĩ ne beyã mpabhamĩk ne epĩj ené yěntiki mmu ánu chí ndũ aywi ntĩ, báké pányu ndėndem be báchĩ barijĩndak mbõnyune eyõ ébhak chí nsé. ¹⁵ Enyũ nerĩjĩndak enõ nępũ fũ ntã Mandem, nẹfũ chí ntã bõ- mmik. Enyũ nerĩjĩndak enõ nẹfũ chí ntã bo abhen Efõjõ Mandem epũ ne bhõ ne nẹfũ chí ntã mfo befõjõ bebúbėbũ. ¹⁶ Echĩ enyu yõ mbõnyune yěntiki ebhak ené bo bãbhõj mpabhamĩk ne bati ne epĩj ené mmu ánu chí ndiere ndũ ayĩ mmuet, ebyok ébhák are, ne yěntiki ebėptĩ epĩj ébhák aré nkwo. ¹⁷ Ke nerĩjĩndak enen Mandem áchye nechĩ kekũrĩ. Enyĩjĩ mbi chí be nępũ fyẽ mmu bakwap anti. Menyĩj ebhen bėkõõõ chí be nerĩjĩndak enén Mandem áchye nẹkã mmu ámbák sayri ne bati, nẹkã mmu áké bhõj ntĩ gum gum, nẹkã mmu ámbõj epĩj beghõ bhõ ntĩnso, ne epĩj beka beri mpoknkem. Mmũ ane ábhõjõ nerĩjĩndak enén nẹfũ ntã Mandem, ábhák mmu tetep, ápũ kũ betábhã. ¹⁸ Chi bebhak sayri ne bati ke ákũ bo abhen bákũ kpák ambak nenti bhõ mámpĩ mbwõt, ne chõj mángõ mbwõt menyĩj ebhen bo bákũ ebhen bechi chak besĩ Mandem.

¹ Yi ékà be bho bãrem bé bãchí bõ Mandem mǎnù mǎntǎn nǎkò ne bati? Pú bebépti menyin ebhen bãfyè ngonjo aré ke békà mǎnu mpoknkem-ε? ² Bǎyǎn bebhǎn menyin ke bãpú bhǎn bó. Ékà bãyǎn béway bho. Ne bãfyè amík ndü menyin ebhen bo bãchák ke bãpú kwáy bebhǎn bó. Ékà bãtǎn ne bati, mǎnu nǎkò. Ntí ane bãpú bhǎn menyin ebhen chí bé bãpú níkmuet be Mandem ányché bhé bó. ³ Ne yé mǎnik chí mmuet bé Mandem ányché bhe enyin, bãpú bhǎn yó. Bãpú bhǎn yó mbǎnyune bãpú bhép ne nkaysi ndǎndí. Bǎbhép chí menyin ebhen bãfyè ngonjo aré. ⁴ Bè bho bãpú kǎ mbò enyu Mandem áyǎn! Bǎbhíkí riñi bé mmu ane ányíε ekǎn ne menyiní mmik chí mmu ane ákà mmuét yi mǔmpap Mandem-ε? Tetep, mmu ane ányíε ekǎn ne menyiní mmik, chí mmu ane ákà mmuét yi mǔmpap Mandem. ⁵ Bǎké kaysi bé enyin ene básiní amem Ekátí Mandem échí ndéndem, nó chí enyin ené básiní be, “Éfónó ené Mandem áchyé nkwa, éfyè amík ndü menyin bo bãchák échá.” ⁶ Ke Mandem áton bese beyǎ berindu, ne eyo échyé besé betan amfáy nkaysi béfyè amík ndü menyin bo bãchák. Échí mbǎnyü básiní amem Ekátí Mandem be, “Mandem apú kǎ ne mmu ane áyǎn mmuet, ke áyet mmu ane ásepti mmuet mbò be yi ápú yényin.”

⁷ Septi yé kǎ mmuet ntá Mandem. Bǎké chyε Satan mbi, ne chǎn eyo énkǎ yi ambúé andò bhe. ⁸ Kokosí nókó kǎ mmuet ne Mandem ne chǎn Mandem ankokosi mmuet ne bhe. Bè bakǎ bebú, feré kǎ amó ndü bebú. Bè bho bãchí ekak nefi ekak ánywǎp, feré kǎ bebú anti bé bati yeka ambak pépép. ⁹ Bǎké ghǎkǎntik bebú ebheka. Bák kǎ ndü basémé ne nedí kebho, babhese ansebhε nǎkò amík byaká byaká byaká. Dǎ kǎ neway-ámén eneká mǎmbák ndü basémé. Dǎ kǎ manǎk ameká mǎndǎp ndü kebho. ¹⁰ Sǎt kǎ mmuet mbò bé bãpú yényin besí Mandem, ne chǎn yi ankosi bhe.

Mmu áké rem ebúbú éti nti

¹¹ Bǎma, mmu áké rem ebúbú éti nti. Mbák mmu ándém ebúbú éti nti, mbák épú nó, ansǎt mmuet mbò ntanǎ manyé béré m be nti abep, nó árem ebúbú éti ebhé Mandem ne átan ebhé Mandem. Ke diñi kǎ be mbák mmu árem bé ebhé Mandem éber, nó yí ápú bhæere yó, ke ášǎt mmuet mbò ntanǎ manyé berem bé ebhé éber. ¹² Mandem aywintí ke ábhǎnjó betan béfyε bebhé, ne ndiere yi aywintí, ke ábhǎnjó betan ndu bétǎn bo. Mandem abhǎn betan bépémε mmu, ne yí ke árem bé mmu ángu, ángu. Ke mbák chí wó, ákǎysí bé ǎchí agha beku mmuet eyε ntanǎ manyé, ándem bé nti mmu Mandem abep.

Mmu áké pányu éti enyin ene yi áyǎn beku

¹³ Bè bho bãpá, mǎndeme nǎkò be, “Mbák épú echǎn nó mbúrú, chǎn séndák etak egho fú, sénchakó aré ndü mmíε nemǎt sénkò esié, sémbǎn beyǎ nkáp,” Ghók kǎ. ¹⁴ Bǎkwáy bériní enyin ené éfǎkari mbúrú ná? Bapém ayeka achi mbò mǎngo. Ǵghó mǎngo néne ke mandú mpok anemsi. ¹⁵ Enyin ene bǎbhǎnjó berem chí be, “Mbák chí nkaysi Mandem, chǎn ambæere besé nepém, anchyε besé betan sénkǎ enyin ené séyǎn beku.” ¹⁶ Ke bãpú kǎ enyu yó. Bǎpá chí nyu mǎnjon nǎkò mmuet. Neyonómuet eneka enǎ nenkem nébhiki ri. ¹⁷ Yé agha ane áriní erítí enyin ené yí ábhǎnjó beku, ke yí kekǎ yó, besí Mandem, akǎ bebú.

¹ Bě bō bakáp, tá ká batú mǎngók mǎncháp ěrí kebho, mǎmbak ndũ basémé ěti beyá besǝjori ebhen bétwō ambi ntá yeká. ² Bakáp ayeká áchǝntí, ne kengok anyie berítí nden eyeká. ³ Mfárékán anyie bakáp ayeká. Mfárékán ane anyíe nó wú, mpok Mandem átǝn bé, ké yi ásǝt mbō ntísie ndu béchyé bhe ntémsí. Ne mfárékán yō ke anyíe mmǝet eyeká mbō ngó anyíe enyinj. ⁴ Bo bákú bétik ndũ baki yeka, be kechye bakáp ayap. Ngway yeká akú bō bádí kebho bé Mandem ánkwák bhó, ne Mandem Acha betanj menkem ághok kebho ekap. ⁵ Mǎnyie nepém fá amik, mǎnkú nǝkǝ menyinj ebhen béchye bhe manjék. Mǎnyie, báchikiti bǎrǝp muri múrí mbō esené mpǝj ené bǎbhǝjǝ berǝj beyway. ⁶ Bō bakáp, báchyé besǝj ntá batanjǎ manyé ne bákú bachébhébhō mǎnkwen manyé, nǝ chi bo abhen bǎbhiki bhǝj betanj menu ne bhe mǎnchét bhe mbi.

Nenikímuet enen mmu Mandem ne ekébhénti

⁷ Bōma, kǝp ye ká nti ndũ mǎndǝj mpok ane Yesu Acha átwō. Yinj ká bakwanǎ baki. Bákǝpnti ménǝj manyiep nchyémie ne amen ákú nenyíe néngó. Ne bákǝpnti ménǝj mpok ane báfǝre nenyíe ebhi. ⁸ Bě nkwo, bǝj ká ekébhénti, mǎnte kpirí mbonyune mpok ane Yesu Acha ábhǝjǝ bétwō arǝp kekwat.

⁹ Bōma, mmu áké nywinti ámbinjǎ nnyén nti. Mmu ane ákú nó, ákwén manyé ewak Mandem átǝn bo. Dijn ká be Ntanǎ-manyé achi ambinywǝp téé, apu nekǝ nesie. ¹⁰ Bōma, báké ghǝkǝntik baremé kǝpinti Mandem, bo bǎrém nyaka menyinj ebhen Mandem afyé bō anti be mǎndem. Báchí berítí berinj ntá yesé. Bō bǎbhǝj nyaka beyá esǝjori, yě nó, mǎnkebhe nǝkǝ chí nti. ¹¹ Sérém bé ǝri ntá yap echa mbonyune báté nyaka kpirí. Bǎrijinj ndũ Job áté nyaka kpirí, ne ndũ ngwenti, Mandem akú esǝjori eyi émáy enkem, ěrí ye ntá yi echa. Tetep, Mandem abhǝj beyá ntínsǝ ne besé. ¹² Bōma, ndak ane chí ǝrémé ndak. Mbák ǝrem enyinj, óké yiki. Óké yiki ómbinjǎ nnyén Mandem mmu áchí amfay. Kéyiki ómbinjǎ mmik, ne óké yiki ndũ nnyén yǝnyinj échák. Mbák óká enyinj, dem be, “Ée”, ne “E” ámbák chí Ée. Mbák óbhíkí ká, dem be, “Cháo” ne “Cháo” ambak chí Cháo. Mbák óká enyinj émot, ónkú chí échák nǝ ókwén ebhé Mandem.

¹³ Mbák mmũ yweka achí ndũ esǝjori, ánik nókó mmǝet be Mandem ánkwák yí. Mbák mmu achí sayri, áké rǝ béchyé bakak ntá Mandem. ¹⁴ Mbák mmu yweka áme, ámbinjǎ bǝbati Nkwǝ Kristo. Ámbinjǎ bhō be mánikmǝet ěti yi, mǎngwati yi bawet amǝet ndũ nnyén Yesu Acha. ¹⁵ Ne mbák bápú makati be Mandem ághok nenikímǝet enap, mmũ neme átan. Mandem Acha ákú mmu neme antanj, amfǝjori yǝntiki bebú ebhen yi ákú. ¹⁶ Su nókó ye ká bebú ebheká ntá bati, mǎnik nǝkǝ mmǝet be Mandem ámbú bo abhen mǎmè. Nenikímǝet mmu ane áchí chak besí Mandem nébhǝj beyá betanj. ¹⁷ Yinj ká Elájja. Achí nyaka nti nkwa mbō bhesé. Anikmǝet ne nti eni nenkem bé manyiep áké kwen, ne yě nekǝj nébhíkí chí amik ndũ mamié arat ne ebhǝk. ¹⁸ Apet anik mmǝet. Mandem akú ye nebu nénéne, manyiep asep gbokórókórok achwe amik, mmik apǝp, abho bechye nenyíe. ¹⁹ Bōma, mbák mmu yweká aró mbi Mandem aném ebhi, achák ánjá yí ámpetnsem. ²⁰ Dijn ká be yě agha ane ákwáká mmu bebú wu be ántiknsem ndũ bebú ebhi ámpétnsem ntá Mandem, mmũ wu aféré yí ndũ newú, ne Mandem áfǝjori beyá bebú ebhi.

Εκάτι Píta ene mbi

¹ Με Píta, munto Yesu Kristo ke nchí síη εκάτι ene. Nchí síη ntá yeka bo Mandem, be bho báchi manko ne bátáká mbanη ne mbanη, mbak atú Póntos, bácháκ atú Galéshia, abhenefu atú Kapadóshiya, bácháκ atú Esia, ne abhenefu atú Bitinia. ² Mandem Etayese ayap be tesáy bekonο nkaysi ane yi ánánη ábhónó nyaka έti yeka. Efónó Bedyere ákú mámbák nyáná be mámbák bo abhen bághók Yesu Kristo ne be ansot manonη mi ánkα mámbák pépép. Mandem ántonη be beyá berindu, anchye be kpák tontó tonto.

Nepém nekα ne neka ne Yesu

³ Sénchíe bakak ntá Mandem Mmu achi Chi ntá Acha ywese Yesu Kristo! Έti beyá ntínso eni, achyé bhese nepém nekα ndu áká Yesu Kristo áfú ndú newú apetnsem ndú nepém. Eyo ékα sébhaka nti néne be chon sembonη nepém ne yi. ⁴ Séchi ne amík ambi sénonη áfók ane Mandem ábháré amfay ntá bóbbhi. Abháré wu ntá yeka. Afók wu apu may ne yényinη épú kwáy bechonηti wu ne ápú gú manyier. ⁵ Ndú bábhonη neka ne Mandem ábhábhერი bhe. Akà nα be ámpémé bhe ndú ngwenti mpok. Mandú mpok yi ákα be mándinηi ndú yi ápeme bho. ⁶ Báké rα ye bebhonη manák έti menyinη ebhen, yéndu néne, bákway bebhonη beyá besonηri ne mamο menyu ne menyu ndu mómbinηi mpok. ⁷ Mamο ane átwò chi beka bo mángó mbák bábhonη neka ne Mandem tetep. Yéndu pú áchonηti, báfyε yi ango mánson sayri mámfere bakwap ndu berinηi mbák chi pú tetep. Neka eneka ne Mandem necha pú. Bábhonη ye begho esonηri ndu beka bo mandinηi mbák neka eneka ne Mandem néchí tetep nkúbhé mbο enyu básonη pú ndu begho mbák chi pú tetep. Enyu eyo ke echi be mbák mánte kpírí ndú neka eneka ne Mandem, chonη eyo éntwò bhe ne bakak, ne keném, ne kenókó ndú nywop enen Yesu Kristo ápetnsem. ⁸ Bákonη yi yéndu bábhikí re ghο yi. Mánoko yi yéndu bápú ghο yi néne, ne bábhonη manák amen ábhíkí bhonη njenti ne amen mmu apú kwáy berem enyu mο achi. ⁹ Akap ane bábhónó έti neka eneká ne Yesu chi nepeme yí ápémé bhe.

¹⁰ Baremé kepinti abhen bárém nyaka έti berindu ebhen Mandem afyé bariep betonη bhe, býanη nyaka, mámbebhe noko ndu berinηi έti nepém nekα enen. ¹¹ Efónó Kristo ákα nyaka baremé kepinti mángátí bho be Kristo abhonη bebhonη beyá esonηri, ne ndú ngwenti, ambónη beyá kenókó. Bó manù nyaka berinηi mpok ane menyinη ebhen bébhónó befákári, ne mbónη mmu ane bébhónó befakari ne yi. ¹² Mandem akα bó mandinηi be bé ke bábhonη nsáy ndú betik ebhap, puyé bo babhonη. Nsáy yα afú ndú menyinη ebhen bo abhen bághati Mbok Ndindí bághátí bhe ndú betanη Efónó Bedyere mmu Mandem átó. Yé chi bóangel bábhonη nyaka ekwak berinηi menyinη ebhen tentep.

Epinη ene bakoηo Mandem bábhónó bebhonη

¹³ Ndu echi nα, tonηtí ká mmuet ndu beka betik Mandem, mámbonη nekémémmet, mámbaka nti sayri ndú berindu ebhen hétwò bhe ambi mpok Yesu Kristo ábhesi. ¹⁴ Téndu báchi bo abhen bághók Mandem, báké yibhiri mmuet mánkónó bepó berinη ebhen bábhónó nyaka mpok bábhuet amem ejuri. ¹⁵ Téndu Mandem mmu abhinηi bhe achi nyáná, be nkwo bábhonη bebhak nyáná ndú menyinη menkem ebhen bákú, ¹⁶ nkúbhé mbο enyú básinηi amem

Ekáti Mandem be, “Bábhōj bebhak nyáná, mbōnyu menchi nyáná.” ¹⁷ Ne tēndu bábhōj Mandem be Eta mpok mānikmæet ntá yi mmú átān yēntiki mmu bekojō menyij ebhen yi ákù ketōj kérijámík, bōj ká kenókó ne yi ndū ekakáneko eyeka fá amík mbō manko. ¹⁸ Bāriņi be Yesu Kristo aku bhe aféré ndū bepō bepīj ebhen básóré nyaka ntá bachĩmbi bhēka. Abhíkí ku bhe chí ne menyij ebhen béchōņti nkáp. ¹⁹ Aku bhe chi ne manoj mi ne mó acha nkáp tontó. Yí achi mbō mōnkwōmēn ane abhíkí kē nchōņtí ne yō kenyoj mmæet. ²⁰ Mandem ápéře ghoko mmík, anāņ ayap nyaka yi. Ke ndū manywōj ngwenti ane ke yi abhesi ēti eyeka. ²¹ Akē māmbōj neka ne Mandem mmu akē yi ápérénsēm ndū nepém ne akē yi ambōj beyā kenókó, bé neka eneka némbák chí ne Mandem ne bé māmbaka nti ne yi.

²² Néne, ené mānāņ baféré bebá anti ndū bākōjō tetep Mandem, bōj ká ekōj ené tetep ne bati. Kōj ka bati ne bati yeka ankem. ²³ Nepém nekō enen nebhiki fu chi ntá bachi ne manō abheka bo bapem ayap áfæere fæet. Mandem asōt chi Eyōj eyi ke áchye bhe nepém enen, ne nébhíkí bhōj ngwenti mbōnyune néfũ ndū Eyōj eyi ené échyē nepém, ne ébhíkí bhōj ngwenti. ²⁴ Echi mbō enyū Ekáti Mandem éghàti bhese be

“Nkwāņwaņ nkem achi mbō tákō,
berí bhí menkem mbō bōchuchu abhen tákō.
Tákō áwōsi,
bōchuchu mánkuri,

²⁵ ke Eyōj Acha ebhíkí bhōj ngwenti.”

Eyōj eyō chi Mbok Ndíndí ane bághátí nyaka bhe.

2

Mandem ayap be bé māmbák bōbhi

¹ Ndu Mandem achye nō bhe nepém enen nekō, feré ká barak abúabū ankem anti. Báké pere sēse, dō ká betábhá, dō ká mpabhamík, ne dō ká berem barak abúabū ēti bho ndu bechōņti manyén ayap. ² Bák ká mbō mōnkō mmu áņwaka menyū amí mpoknkem. Bōj ká ekwak nebhi enen mbōj, nō chí, Eyōj Mandem. Yó ékù be māņgo Mandem ápeme bhe. ³ Eri māmbōj ekwak enyū yō mbōnyune mānāņ bāriņi néne ndū nepém eneka enyū berinti ebhen Acha Yesu Kristo átōj bhese.

⁴ Twó ye ka ntá Acha. Yí achi mbō ntay enen nechí nepém, enén bō mmík bábyaka be nepu yēnyij, ke Mandem ayap nō nebhōj menwōj besí bhí. ⁵ Bé nkwō bāchi nepém. Bák ye ka mbō batay ane básōt bete eket ene Efōņó Mandem ábhák aré. Bāchi bo abhen yi ábhúré nyáná be māmbák nneréket ané bachiákap, ndu bechye mmæet eyeka nkem ntá yi enyū ené échyē Mandem maņák ēti Yesu Kristo. ⁶ Echi mbō enyū básíņi amem Ekáti Mandem be, “Ghó ká! Nchí bhære ntay enen nékem eket fá amem etak Sion, chí ntay enen njábhé ne néri necha. Mmu ane ánókó yi, bápú kē yi ámbōj ntíanwōj wawak.”

⁷ Bé abhen mānókó yi, ntá yeka yi ari acha ke ntá bo abhen babhiki noko yi basiņ be, “Nkúbhé ntay enen batéket bábyáká, nō ke néyibhirí nérōbhé ntay enen nékēm eket.” ⁸ Basiņ nkwō amem ekáti be, “Ntay enén nekū chōj bo mántem ekak mánkwen, nkúbhé nō ke nechí setarébhé esen sékū bo mánkwen.” Bátēm ekak aré mbōnyune bápú bhære Eyōj Mandem nkúbhé mbō enyū Mandem ati nyaka be émbák.

⁹ Ke mbák chi bhe, Mandem ayap bhe be mambak nneréket ane bachiákap ntá Mfo ywese. Báchi nyánjá besí Mandem. Ayap be be mambák bóbhi mángátí nókó bho betíkí maknkay ebhi, yi mmu áféré bhe ndü ejuri abhure amem eremé bediéré. ¹⁰ Mpok yo, bábhíkí rō ntinso Mandem nembak ne bhe ke néne, báro ntinso Mandem nembak ne bhe.

Séchi Basem Mandem

¹¹ Abhén ekōñ, báchi mankwō ne báfhēre fuet fá amík. Ndu echi nō, nnikmuet, feré ká amó ndü barak abúabú ane mmuet eyeka ékū máñwaka bekwā mbōnyune menyū menyīñ ebhō ménū ne befóñó ebheka. ¹² Kém ká erítí ekakáneko yeka nenti bo abhen babhíkí riñi Mandem be yé bárēm chi ebúbū éti yeka, mánán mángó berí ebhen bákū, mánychē kenókó ntá Mandem ndü nywōp enen yi átwō betañ bo.

¹³ Éti Acha Yesu, septí ká mmuet ntá yéntiki mūnti ywēka, ne yé chi mfo ngo mmu bo mankem bachi antene yi, ¹⁴ ne yé chi bōgóbhanō abhen yi átó be mántémsí nókó bo abhen bákū bebéptí menyīñ, mánkaka nōkō abhen bákū menyīñ ebhen bechi chak. ¹⁵ Mandem áyāñ be mánká nókó menyīñ ebhen bechi chak be manyu ánychók bechiñtí bho abhen babhíkí riñi yēnyīñ. ¹⁶ Bák ká mbō bo abhen bábhōñō ngāngāñ bebhak ndü mmuet ayap. Ke báké rem be éti bábhōñ ngāngāñ, bákway bekwā bebú. Bák ká mbō bó betok Mandem.

¹⁷ Chié nókó ka bo mankem kenókó.

Bōñ ká ekōñ ne bati bōnkwō,

Bōñ ká becháy Mandem,

chyé nókó ká mfo-ngo kenókó.

Nókó ká epīñ Yesu Kristo

¹⁸ Bō betok, bōñ ká neseptimuet besí bachi abheka ne kenókó kenkem. Báké bhak enyu eyō ndiere ne abhen berínti ne abhen bákēm be sayri. Bák ká enyu yo yé chi ne abhen báchí bebébebe. ¹⁹ Mmu ane ákepnti ndü esōñōri ene báchyē yi ndéndem ndu yi áriñi be Mandem achi ne yi, Mandem ábhōñ manák ne yi. ²⁰ Ke ntá mmu ane ákū ebéptí enyīñ, mbák mándén wō ónkepnti, nsáy ane óbhōñ ábhák be yi? Ke mbák ókū enyīñ ené echi chak ke ómbōñ esōñōri ne ónkepnti ndü esōñōri yo, Mandem ábhōñ manák ne wō. ²¹ Chi ndu esōñōri ne ekébhénti ke Mandem abhiñi bhe mbō enyū Yesu Kristo nkwo abhōñ nyaka esōñōri éti yeka, arō be eriñ be mánkónó nókó bayat yi. ²² Abhíkí kwā nyaka yé bebú, ne yé mmu yi abhiki rwō. ²³ Mpok básōkōti yi, abhíkí keme yé nsok. Mpok yi ághō esōñōri, abhíkí pa yé mmu. Arō barak ankem ntá Mandem mmu átāñ manyé enyu ene echi chak. ²⁴ Yimbōñ ápókó bebú ebhese menkem amuet ndü ekotákátí. Akū nō be séndō bebú ebhese sémbak chak. Befuet ebhén báfyé yi amuet bebú bhe. ²⁵ Báchí nyaka mbō báhōñōmén ané ánémé ebhi, ke néne bápētnsem ntá Mbabheri báhōñōmén, mmu achi Mbabheri bapém ayeka.

3

Enyu baghōré ne manem bábhōñó bebhak

¹ Bé baghōré nkwo bábhōñ beseptimuet ntá maném abheka. Mbák mánkū nō, bákway bekwā maném abheka abhen bábhíkí noko Eyōñ Mandem mánoko yé bábhíkí rem chí enyīñ ntá yap. ² Bákway menoko mpok báhōñ kenókó eken báchyē Mandem ne ndü báchí chak besí bhi. ³ Berí ebheka beke fú chí ndü mmuet besōbheri ne bati béghóko ne menyīñi pú ne ndu befye berítí nden.

4 Mémbak chí berí epin ebhen befù amem nti, ne bebhak kpák, ne neseptímæet mbonyune enyũ berí ebhò bepu gu manyier, ne ebhò ke Mandem ákòh tontó.

5 Baghoré abhen tesáy abhen bachi nyáná ne básíkí nti ne Mandem báhòk nyaka maném abhap ne enyu eyò, báre fyé berí amæet. 6 Sará abhòh nyaka enyu epin eyò, ambiñi nòkò nném éywi Abraham be acha. Ne báchi b̄ Sará néne, mbák bákòho erítí epin eyi kebhòh becháy.

7 Bè maném nkwo, mánkém nókò baghoré bheka sayri, mánchye nòkò bò kenókò mbò bo abhen bábhíkí bhòh betan mbò bhe. Bè ne bho bábhòh nepém enen Mandem achye òti beríndu ebhi. Kù nókò ká nò be yènyin eke chyet nenikímæet eneka.

Bo Mandem bábhòh esòhòri yèndu bakà chi berí

8 Ndũ ngwenti, bòh ká nkaysi amòt, mámbohò nòkò ntínso ne bati, mánkòh bati bònkwò, mámbohò berínti ne bati, ne mámbohò neseptímæet. 9 Yè mmu yweka áké kemé bebú amfáy bebú. Mbák mu asòk wò, óké sòk yi. Ke nikmæet be Mandem ankù yi berí. Mandem abhíhí wó chi be ómbak nò bé yi anjet wò.

10 Echi mbò enyũ Ekátí Mandem érèm be,

“Mmu ane áyàn bebhòh erítí nepém,
ne áyàn bebhak manák,
ánkém néri eni be áké rëm ebéptí enyin,
be eyòh ebábù éké fu yi anyu.

11 Mmũ wu abhòh betiknsem ndũ bebú, ándóbhe kù chi berí,
ánú bebhak kpák ne bho,
andòk ambi bekù nò.

12 Amík Mandem Acha áhí amæet bo abhen bachi chak,
ne yi ághòk yèntiki nenikímæet enap,
ke átiknsem ntá bo abhen bakà bebú.”

13 Mbák báyan tontó békù berí, agha ákway meni bhe? 14 Ne yè embak chi be bábhòh esòhòri òti báhí chak, eyeka éri encha. Báké chay yè mmu, ne bati áké sòhòri be amem. 15 Ke chye nòkò ka Kristo kenókò mbò Acha amem bati yeka. Tè ká mpoknkem beghati yè agha ane abhèp bhe ntí ane bábháká nti ne Yesu. Kù nókò ka nò ne erítí eyòhònyu, ne kenókò. 16 Buré ká bati yeka pépép, be mpok bo básòkòti bhe òti erítí ekakáneko eyeka mbò bakòhò Kristo, ntíanwóp ànkem bò. 17 Echi sayri beghò esòhòri òti ókù berí mbák nò ke Mandem áyàn, esha bebhòh esòhòri ne ntí be ókù bebéptí menyin. 18 Kristo nkwo aghò nyaka esòhòri, agú òti bebú bo mankem, ndòh amòt ndak ámá. Anaja betik ebhò, yi mmu achi chak, òti bo abhen bapu chak, bé ánsòt be se ntá Mandem. Baway yi, agú ndũ nkwoæet, ke ndũ Efòhò, Mandem akù yi apetnsem ndũ nepém. 19 Ne Yesu aròk ndũ Efòhò aghati Mbok Ndíndí ntá befòhò bo abhen bábhúéré ndũ etòkò bawú menòh manyé ane ngwenti mmik. 20 Nò chí, befòhò bo abhen bábhíkí noko nyaka Mandem mpok Nóa. Mandem ànòh nyaka ne ekébhénti be bò mángúpsí bati yap mpok Nóa ághòkò áchwí. Bãru bho bati anen abhen bachi amem áchwí ke bápém nyaka ndu áchwí ághòk amfányén. 21 Manyiebhé mò até ndũ nejwiti enen nepème bhe echòh. Nejwiti puyè chi enyin ené èfèrè bo bakwap amæet. Chi nku ane mmu ányu ne Mandem ne ntí enen pépép. Nejwiti nepème mmu òti neperénsem enen Yesu Kristo áperénsem ndũ nepém. 22 Mpok áperénsem ndũ nepém, ákò amfay, achòkò ndu ebhe awónem Mandem. Aré, bòàngel, befòhò, ne betanjí befòhò, ne menyù betanjí menkem béhí antene yi.

4

Néne, bapém ayeka ángúpsí ándóp ako

1 Tëndu Kristo ábhónó ye esəñəri fá amík, agú, bábhəñ begwət mməet ne enyú nkaysi ane yi ábhónó nyaka mbənyune yé agha ane ábhónó esəñəri mbo Kristo fá amík abhiki peré bhəñ enyih beka ne bebá. ² Eyə ekwa be te ndiere newú, báké peré ŋwaka beka bepó menyih ebhen bō mmik bábhəñ ekwak are. Bón ká ekwak chí békóno nkaysi Mandem. ³ Ndú mpok ane áfaéré ansem, bákə nyaka menyih ebhen bo abhen bápú bo Israel bákónó beka. Eyə ekway! Bächyè nyaka nepém eneka ndu bepó baraka epúsi, bábhəñ beyá ekwak ndu bebépti menyih, bábhák manyú mmém, mánkəñə nəkə bepá epusi ne bechemé manyú mmém, mánychyè nəkə kenókó ntá bəmandem nsé, ene ebhé Mandem epu ka nə. ⁴ Bo abhen bábhíki riñi Mandem bachi maknkay be néne, bápú peré chem mməet ne bhə ndú epó nepém eno. Eka bə bārém bebépti menyih éti yeka. ⁵ Ke mpok átwó ane bo bhə báté besí Mandem ndú manyé be mándem enyu bákú ndú nepém enap. Mandem até betanj bo abhen bachi pé ne bawú. ⁶ Éti yo ke bəghāti nyaka Mbok Ndíndí yé chí ntá bawú bé yəndu bágú mbə enyú yəntiki mmu, mánkway bebhak nepém ndu efónó mbo Mandem.

Bepih abhen bakono Yesu bábhónó bébhəñ ne bati

7 Ngwenti menyih menkem achi kekəwət. Báké bhak ye taka taka ndú nkaysi yeka. Bák ká pé amem bati ayeka be mánkway menikməet. ⁸ Enyih ene echa bechak menkem chí be mándək ambi bekəñ bati ne bati ayeka ankem təndu ekəñ ékúti beyá bebá. ⁹ Syepí nókó ká bati bōnkwo amem beket ebheka kebháč be bákə nə mánywinti nəkə. ¹⁰ Mandem áchyè bhe akap menyu ne menyu. Yəntiki mmu abhəñ bekwak nti ne aywi akap mbo erítí nkəbetik Mandem. ¹¹ Yé agha ane ághāti bhə Eyəñ Mandem, abhəñ beka nə mbo mmu ane árém nkúbhé enyih ené éfú ntá Mandem. Yé agha ane ákú betik Mandem, abhəñ beka bhó chí ne betanj ebhen Mandem áchyé yi. Ebhəñ bebhak nə, be ndu yəntiki enyih, bo mánychyè nókó Mandem kenókó éti Yesu Kristo. Mandem ke ábhónó kenókó kenkem ne betanj menkem béčí ebhi ngwenti tí. Amen.

Mmú ane abhəñ esəñəri éti yi akono Yesu ábhəñ áfək

12 Abhen ekəñ, báké bhak maknkay ndú berem besəñəri ebhen bétwə ntá yeka. Bétwə chí memə be mbák básiki nti ne Mandem tetep. Báké sət bhə mbo be menyih ebhen bo bábhíki re ghə ke befákari ne bhe. ¹³ Bón nókó ká chí manjak təndu bábhəñ esəñəri mbo Kristo ndú bächémé mməet ne yi, bé be nkwo máñwi ne manjak mpok yi átwə ne keném eki. ¹⁴ Eri ntá yeka echa mbák bō básəkəti bhe éti báchi bakono Kristo mbənyune eyə étəñ be Efónó betanj menkem, nə chí Efónó Mandem, achi ne bhe. ¹⁵ Ke yé mmu ywəka áké bhəñ esəñəri éti yi achi ngwayti bhə, yé chí éti yi achi ngəp, yé chí éti yi achi nkə bebépti menyih, ne éké bhak chí éti yi ákónó bechwe ndú baraka bo bachak. ¹⁶ Ke mbák mmu ábhəñ esəñəri éti yi achi mmu Kristo, ntíanwóp áké kem yi. Ankáká nókó kaka Mandem be yi aká nnyén be mmú Kristo. ¹⁷ Embák chí nó mbonyune mpok manyé akway, ne ábho chí ndú nneréket Mandem. Ne mbák ámbó ne bhese, chəñ émbak ná ne bo abhen bápú kono Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem? ¹⁸ Ne Ekáti Mandem érém be, “Mbák bo ábhen báčí chak bábhəñ beyá esəñəri ke mámpeme bhə, chəñ émbak ná ne bo abhen bábhíki riñi Mandem, ne bákə bebá?” ¹⁹ Bo abhen bábhəñ esəñəri mbənyune enyu eyə ke nkaysi Mandem achi, bábhəñ berón ambi békə beri, mándə bapem ayap ntá Mandem mmu aghoko bhə. Yi apú rə bebhəre bariəp ami.

5

Bōbati bābhōj bekem batī bōnkwō sayri

¹ Nchí ghati ye bōbati abhen bachi ndū nkwo ywēka menyīj ebhen bō bābhōjō békū. Mē nkwo nchí mūnti mbō bhe. Ngō nyaka enyu Kristo ághò esōjōri ne nchí ndū mpāy bō abhen Mandem ákà chōj māngō keném Kristo mpok yi átwō. ² Babherí nókó ká bōnkwō abhen Mandem afyé amó yeka mbō mmu ane ábhābheri nkwo bāghōjōmén. Ká nókó ká mbō bō abhen bābhōjō nti bekū enyīj ene Mandem áyān mankū. Eké bhak chi mbō be mányiere bhe nyire. Kū nókó ká nō ne nti nenkem kefyé ngojō ndū bebhōj nsáy. ³ Báké bhak mbō bafō amfáy bō abhen báfyé amó yeka. Bák ká chí berítí berīj ebhen bō bābhōjō ménjōkō. ⁴ Ne mpok Mbabheri bāghōjōmén ane ngo abhesi, chōj anchye bhe akap ané árí achá, akap ane apu yibhiri enyu.

⁵ Bē besakábho ne baghōsōj, bōj ká neseptímuet ntá bō batī bheka. Bōj ká neseptímuet ne batī. Neseptímuet némbák ntá yeka mbō nkú ane mmu afyé amuet. Ekáti Mandem éřem be, “Mandem apú chye mbi ntá mmu ane áyōjmuet, ke áđōj berīndu ntá bō abhen báseptimuet amík.”

⁶ Septí ye ka mmuet ntá Mandem mmu ábhōjō betaj menkem bé mpok yi ankway, yí ankosi bhe. ⁷ Dō ká besōjōri ebheka menkem ntá yi. Yí ke áyīj bhe.

⁸ Kém ká mmuet. Bák ká pē. Satan mūmpap ywēka ághāp, amkpe nōkō mbō nkū, ndu áyān mmu ane yi akem anyie. ⁹ Báké chye yi mbi. Tē ka kpírí ndū neka eneka. Bāřīj be batī bōnkwō mbanj nkem fá amík, bāghō nkúbhé menyū besōjōri ebhen bāghō. ¹⁰ Mānāj māngō esōjōri, ne épú bhak chōj ndu erōri mpok, chōj mbōj Mandem mmu ábhōjō berīndu menkem ankū mānte sené, enyīj kechep bhe, ambare bhe ndu nté ane mānāj bāchi nyaka are, anchye bhe betaj. Yi ke ábhīj be be māmboj ákóré ndū keném eken kebhi bōj ngwenti ndū bāchémé mmuet ne Kristo. ¹¹ Betaj menkem chi ebhi mpoknkem. Amen.

Ngwenti bakak

¹² Sáilas akwak me besīj ekáti ene. Nsot yí mbō nti manō ane mēkwáy besikinti ne yi. Ntí ane nsīj bhe mómbīj ekáti ene chi ndu béfyē bhe nti ne beghati bhe enyu Mandem áyēt bho. Tē ká kpírí aré. ¹³ Eka bōnkwō abhen bachi fá etok Bābilōn, bátō be bakak. Mandem ayap bō nkwo mbō bhe. Mōwa Mák nkwo áđō be bakak. ¹⁴ Kaká ká batī sayri ne ekōj ene Yesu.

Kpák ámbák ne be mankem abhen bāchémé mmuet ne Kristo.

Ekáti Píta ene njwi beBay

¹ Me Símun Píta, mübetok, ne münto Yesu Kristo ke nchí siñ ekáti ene. Nchí siñ ntá bo abhen mánoko Yesu Kristo mbò bhese. Yi mmu achi Mandem ywese ne Mpeme ywese ke akú besé mankem sébhòñ neka ne yi. Yi achi chak ndü menyin yi ákú.

² Mandem ántón be beríndu andək nəkó chi ambi, anchye be kpák ane ájwi amem bati yeka ndü báriñi yi ne Acha ywese Yesu Kristo.

Tòñ ká be Mandem ayap bhe

³ Yesu Kristo áchyé bhese betan bekú séndinji Mandem mmu ábhíñi bhese be sémbón keném ne yi, ne be sénkoño epin eyi ené eri echa. Ndu sériñi yi, áchye bhese yéntiki enyin ené échébhé bhese. Ne áchye bhese betan ebhi be sémbón nepém nekó ne epin ené bo Mandem bábhónó bebhòñ. ⁴ Béfuét ndü keném eki ne erítí epin eyi, Mandem áchye bhese menyin ebhen beri becha, ebhen yi afyé nyaka bariép bechye bhese. Akú no be mámbáé bepó menyin ebhen bo máñwaka bekú fá amík, mándòbhe bhòñ chí epin ene Mandem.

⁵ Ndu echi nó, nu ká mémáka epin ené eri echa ndü neka eneka ne Yesu, mánu nkwo berinji menyin. ⁶ Ndu mémáka ndü nerinji menyin bóñ ká nkwo nekemémuet. Ne mémáka ndü nekemémuet, té ká kpírí. Ne mémáka ndü nete kpírí, bóñ ká epin ené bo Mandem bábhòñó bebhòñ. ⁷ Ne mémáka ndü epin ené échyé Mandem manák, bóñ ká ekañ ne bati mbò bòneréket amot ne mánkòñ bó mankem. ⁸ Mbák mándók ambi bekú menyin ebhen ndon ne ndon, nerinji ane báriñi Acha ywese Yesu Kristo apú bhak ndéndem, ke beri béfù ndü yéntiki enyin ené bákú. ⁹ Ke yé agha ane menyin ebhen bepu ndü nepém eni achi nnémámík. Mbák épú nó, apú ghò menyin ebhen bechi nekó nesie, ne ághókóntik be Mandem asó bebú bhese aferé. ¹⁰ Bóma, fyé yé ka betan ndu bekú menyin ebhen bétòñ be Mandem abhíñi bhe ne ayap bhe tetep mbonyune mbák bákú no bápu kwen wawák. ¹¹ Ne Mandem apú ró ménéne mbinywop fúú, be máñchwe ndü kefo eken Acha ne Mpeme ywese Yesu Kristo. Kefo ekó kebhiiki bhòñ ngwenti.

Nti ane Píta asinji ekáti ene

¹² Mbòñ ye nkaysi betik bhe menyin ebhen menkem, mpoknkem, yéndu báriñi bhò ne báte kpírí ndü menyin tetep ebhen bátónó be. ¹³ Nkaysi be echi chak be ntík nókó bhe menyin ebhen ndu mbwét fá amík be báké bhure kenó, ¹⁴ téndu ndíní mbò enyú Acha ywese Yesu Kristo átón me be manywop aya fá amík ábhíki péré yá. ¹⁵ Ne mbòñ beghò be mpok nnán ndó mmik, mántik nókó menyin ebhen mpoknkem.

Enyu mmu ákwáy berinji be menyin ebhen bechi tetep

¹⁶ Menyin ebhen séghati nyaka bhe éti netwò Acha ywese Yesu Kristo ne betan ebhi bepú bakay. Besé babhòñ séghó kefo eki ne amík. ¹⁷ Mpok Mandem mmu achi Eta átónó keném eki ne betan ebhi, sebhak are ne Yesu. Séghók ndu Mandem mmu acha mankem árèm be, “Né chi Mówá. Nkòñ yi tontó. Achyé

me beyá kenóok.” ¹⁸ Besé babhōj séghók eyōj ené éfū amfay mbōnyune séchi nyaka ne yi amfay njie Mandem.

¹⁹ Əti yō, sériņi mbōj néne echa enyu esí bé menyij ebhen baremé kepinti bāremé nyaka béchi tetep. Fie yé ka ntí ndü beyōj ebhap, mbōnyune béchi mbō erōjō ene éghò amem ejuri. Dók ká ambi beghok beyōj ebhō krate mpok ane nywōp néyí. Ndü nywōp enō, nembe * enen beti néghò amem bati yeka. ²⁰ Enyij mbi ené bābhōjō berij chi be, menyij ebhen baremé kepinti bareme nyaka, ebhen bechi amem Ekáti Mandem, yé mmu apú kway besot kebon eki ánéné bhō ntá bho, ²¹ mbōnyune yé ndemekepinti amot abhiki rem nyaka menyij ebhen befu ndu nkaysi nkwanjwan. † Éfōjō Mandem ke áchwé nyaka bho anti, aká bó mándem menyij ebhen befu ntá Mandem.

2

Sot ka mpok ne batōj nse

¹ Baremé kepinti nsé báchi nyaka nenti bō Mandem. Nkúbhé enyu yō ke echi eχōj be batōj nsé bābhōj bebhesi nenti eneka mántōj nōko be baraká nsé əti Mandem ne bapu ené eyō étwō bhō chi ne ménémé. Bátōj ne mánisi be bābhíki riņi etayap mmu ákú bhō áféré ndü kesem. Ne ndu bákà nō, ngwenti yap ábép ancha. ² Chōj beyá bhō mánkōjō bepō barak epúsi yap ne eyō enkū bo bachak mándem bebépti menyij əti mbi ane tetep. ³ Ne chōj batōjō nse bhō mánsot beyōjō nse ndu berwō bhe be mányie menyij ebheka ne ngwáy yap. Mandem ánāj átāj bō te mpok ane afuere ansem ne erōp chi be mámbōj ntemsi yap.

⁴ Mandem abhíki rō nyaka bōāngel mándók ndéndem mpok báká bebá, ke amese bhō amem nepi, ndü nebhuet ane ágiri pyós, afe bō aré ne ngem be mámbák are te mpok manyé ankway. ⁵ Abhíki rō nkwo bo abhen bābhíki bhōj mpok ne yi, ndu mpok Nóa. Ató eghorí manyier éwáy bōbhō mankem. Apeme chí ndiere Nóa mmu ághāti bhō be mámbák chak besí Mandem. Ne apeme bo bachak bati tándrámot. ⁶ Bāriņi nkwo be Mandem anāj nyaka bo Sódóm ne Gomóra mpok yi átō ngo are. Asōj bhō krokotok, be eyō embák mbō erij ntá bo abhen bābhíki bhōj mpok ne yi. ⁷ Mpok yō, apémé Lot mmu achí chak, yi mmu bepō barak epúsi ane bō bebá bhō bákà, áchye nyaka yi esōjōri anti. ⁸ Achōko nyaka ne bebépti bōbhō, angō nōko bebépti barak ane bō bákú yéntiki nywōp ne angok nōko bepō menyij ebhen bō bārem. Bebepti menyij ebhō béchōjti nyaka nti eni amem tontó mbōnyune yimbōj achi nyaka mmu chak. ⁹ Menyij ebhen bétōj bhese be Mandem Acha arij ndu áfere bo abhen bákú menyij mbō enyū bo Mandem bābhōjō bekū, ne ndu átēmsi bo abhen bápú chak, be ntemsi yap ambak ne bhō te ndü nywōp enen manyé. ¹⁰ Arij nkwo bāraká ntianyōp ane mmuet eyap éjwaka be mánkū ne bo abhen bábyak befōjō ebhen bébhōjō betaj.

¹¹ Yēndu bōāngel bacha bhō ndü betaj bápú rem bebépti menyij. Bápú sōkoti bhō ne bápú rem ebhūə əti yap besí Eta Mandem. ¹² Ke batōjō nse bhō bārem menyij mbō enyū mmuet eyap étōj, mbō nyābhi ené bābhe chí be mankem mangway. Bābhōj béway bhō mbō nyābhi. ¹³ Bābhōj béchye bhō esōjōri mbōnyune bō bāchye bo bachak esōjōri. Bo abhen báyan menyie nepém, Manjāk amap chí bekū nō yé chí ne ngósi chuuu. Berij ebhap bétwō ne ntánwōp ntá yeka. Bāchōko ne bhe manyié menyie ke bákú chí bebépti menyij

* **1:19** Nembe enen beti chi Kristo. † **1:21** Mbok bo bákaysi be ené ebhōjō bebhak chí bé “Menyij baremé kepinti bāremé bébhíki fu chí ndü nkaysi nkwanjwan”.

ebhen béchye bə maŋák. ¹⁴ Ne bákà barak épusi ne amík, ne ekwak beka bebú epu may bə anti. Bárwə bo abhen bábhíkí noko Yesu. Bati yap achi chi bati bə ngwáy. Ntémsí Mandem anánj achi ne bhə. ¹⁵ Bárə mbi ane achi chak, máném ebhi. Bákà chi mbə Bálam, * Mmə Boas ákónj nyaka béka bebú be ámbónj nsáy-nkáp, ¹⁶ ke báji yi éti bebú ebhi. Ekə mpəŋə batu ane apu rem kepí arem kepí ntá yi ne eyəŋjə nkəwəŋwanj, akə yi andə ebhokori enyij ene yi ákà nyaka.

¹⁷ Batəŋj nse bhə báchi chi babhok manyiep ane manyiep apú nyáy are. Báchi mbə nebhanj enen mbéep apókə ne manyiep kefú are ánkwen. Mandem aghókó ebhak ene égiri pyəə abhəre ntá yap. ¹⁸ Bápənyu, mándeme nəko menyij ebhen bechi chi echijti. Mánù nkəwə berwə bo abhen báyanj befap mməet ne nkəwə bho abhen bekwéné bechi ne bhə. Mánù ménókóti bhə bé mánka nókó bepə barak épusi ane mməet eyap éŋwaka be bə mánka mbə enyú bə babhəŋ bákà. ¹⁹ Báfye bho bariep beka mánkáysi be chəŋj bə mámpəŋ ngəŋəŋ bekoŋə netəŋ enese, ené bə babhəŋ bachi basémé bebú. Yəntikí enyij ené ebhónj betəŋ amfay mmu, mmu wu ábhák chi nsem ntá enyij eyə. ²⁰ Mbák bo mándinj Yesu Kristo mmu áchi Acha ne Mpeme ywese, ne mámbəe menyinj mmik ebhen bégwət bho gwət, ke mámpet mándə menyij ebhə mengwət bhə ne betəŋ ndú nepém enap, nte ane bə bábhák aré ábep ancha ane bə bachi nyaka are mpok bábhíkí re rinj Yesu Kristo. ²¹ Eri nyaka mbəŋj be báké rinj enyú mmu abhak chak écha bə berinj, ke mámpet mánjibhiri mməet, mándə bebhé Mandem áchyé, kepepe koŋə bhə. ²² Enyij ené éfakari ne menyú bo bhə étəŋj be bakay ané árəm be, “Mmú ágwə enyij ampətnsem anyie yə”, ne be, “Báso akók ampətnsem anyóp mməet ndú batəp”, achi tetep.

3

Enyij Pita areme éti netwó Yesu

¹ Bəma, né chi ekáti ené ejwi bepay ndu bekáti ebhen nsinj bhe. Ndu bo bepay menkem, nchi tik be menyij ebhen mánánj bərinj, ndu bekwak mámbəŋ nkaysi ane achi chak. ² Nsij beka mántik nəko menyij ebhen baremé kepinti Mandem bərəmé ténep be bébhónj befakari, ne be mántik nkəwə menyij ebhen Acha mmu achi Mpeme ywese afəere ntá bənto aghati bhe be mánka nəko. ³ Enyinj mbi ene bábhónj berinj chi be mpok ane netwó Yesu Kristo áróbhé kekəwət, bo bátwə chəŋ abhen báway bhe éti menyij ebhen mánókó, mánka nəko chi bebépti menyij ebhen befú bə anti. ⁴ Chəŋ mámbəbhe nəko bhe be, “Yí afyé nyaka bariep be ápetnsem, atwə ké? Tesáy bətayese bágú, menyij bébhəét chi enyumót mbə mpok ane Mandem ághókó mmik.” ⁵ Bəghəkəntik bé Mandem aghókó mfay ténep chi ne eyəŋonyu eyi, akə mmik afú ndú manyiep amen achi nyaka mbənkem. Ne manyiep ke yi ásré ághókó mmik. ⁶ Ne nkúbhé manyiep ke Mandem áchónjti mmik. ⁷ Ne nkúbhé eyəŋonyu ke Mandem abhəre mfay ne mmik ane echəŋ menoŋ ngó ansəŋ mfay ne mmik, ke anaŋə bo abhen bapú mbə enyú bo Mandem bábhónj bébhak, ndú nywəp manyé.

⁸ Ke abhén ekəŋ, bábhíkí bhəŋ bəghəkəntik enyij ené émət! Ne Eta Mandem, nywəp nemət nechi mbə nká mamíé, ne nká mamíé achi mbə nywəp nemət. ⁹ Mbək bho bákaysi be Mandem áchónjti mpok tontó ndu bébhəere bariep ami.

* **2:15** Bálam abhəŋ nyaka beyá ekwak bebhəŋ akap ane mfə Bálak áyanj bechye yi, kpát aka beka bebú ntá bo Israel. Nəmba 11.22-24, 22.16.

Apú chəŋti mpok mbə enyu bó bákáysí. Akep chi nti ne bhe, ndu ápú yan be yě mmu angu anem. Ayàn chi be yěntiki mmu ántíknsēm ndü bebá bhi. ¹⁰ Ke nywəp enen Yesu Acha ápətnsem nétwə chəŋ mbə ngép. Mpok yə, chəŋ nebu néngwat wóóó ne eyəŋ etanataŋ, nénémsi. Yěntiki enyiy ené echi amfay énsayri amem ngó, enemsi. Ne mmik ansəŋə ne yěntiki enyiy ene echi aré.

¹¹ Təndu menyiy ebhen menkem bebhəŋə chəŋ besayri, ménemsi enyu eyə, ébhíki ri nə be yěntiki mmü yweka ámbáéré nepém eni pépép, ambak mbə enyü mmu Mandem ábhónó bebhaka? ¹² Ne ndü mánón ne nebhakánti nywəp enen Mandem átwə, kə nókó ká yěntiki enyiy be néntwə ayak. Ndü nywəp enə, ngó áśəŋ mmik nkem, ne besəŋó ngó ménkə yěntiki enyiy ene echi amfay énsayri. ¹³ Ke békoŋo bariəp Mandem, sənón mfay nkə ne mmik nko. Yěntiki mmu ane ábhakánti aré, ábhak chak besí Mandem.

¹⁴ Abhén ekəŋ, təndu mánón ye be menyiy ebhen memfakari, fyé ká betan ndu beka Mandem angə be báchi pépép, kebónə bekwéné, ne be besí Mandem kpák achi ne bhe. ¹⁵ Ne sət ká ekébhénti Acha mbə mbi ané yi áchyé bho be mándó yi ámpémé bhə. Echi nkúbhé mbə enyü mómayese Pöl mmu sékəŋ ásiní nyaka nkwə ntá yeka ne nerinđak enen Mandem achye yi. ¹⁶ Asin, andeme nəkə amem bekáti bhi menkem éti menyiy ebhen. Mbək menyiy bechi amem bekáti ébhen yi asiní ebhen bébəmuet bejwimem. Ne bo abhen bábhíki riní menyiy ebhə, ne bábhíki te kpírí, báylbhiri menyiy yi asiní, mángati nəkə bho chi menyiy bechak ebhen bepú ndón amət ne menyiy ébhen yi asiní. Ndu bákə nə, bábhiní chi ménémé amuet. ¹⁷ Abhen ekəŋ, təndu bāriní menyiy ebhen ambi ambi, sət ka mpok bé bekwéné bo abhen bápú bhəere bebhé béké pəkó bhe mándəp chi bo abhen bábhíki te kpírí. ¹⁸ Ke dók ká ambi bego ndü neriní ane bāriní Yesu Kristo mmu achi Acha ne Mpeme ywese, mándək ambi bəgo ndu bébhak enyuné berindu bhi bébhák ne bhe. Kenókó kémbak ne yi néné, ne mpoknkem.

Ekáti Jñn ene mbi

Nti ane Jñn dsíjji ekáti ene

¹ Ekáti ene éřem řti Eγon ene echi te mpok ane bábhákire ghoko mmik. Séghók řti yi, séghó yi ne amík, séyíjji yi, ne sétok yi ne amó. Eγon áchye Nepém. ² Nepém abhési nyaka ne ségho yi, ne sérém řti yi. Séghati bhe řti Nepém. Abhíkí bhon ngwenti ne achi nyaka ne Eta ke ábhesi ntá yesé. ³ Séghati bho řti mmú ane séghó, ne séghók menyij ebhen yi átónó, bé be nkwo mámbon nechemémuet ne bhese. Ne, sayri sayri, nechemémuet enese eno nechi ne Eta ne Móywi Yesu Kristo. ⁴ Nchi sij be menyij ebhen be manák amese anjwi poot.

Mandem achi Bediere

⁵ Mbok ane Móywi áchyé bhese be séngátí bhe achi be, “Mandem achi Bediere, ne ejuri epu ne yi wawak.” ⁶ Mbák sérém be sébhon nebharemuet ne Mandem, ke sénko nok amem ejuri, no sésé chi nsé, ne sepu kono tetep ane Mandem áká séríjji. ⁷ Ke mbák sékò ndú bediéré mbo enyu yimbón áchí Bediere sébhon nechemémuet ne bati. Ne manon Móywi Yesu anso bhese amferé ndú bebú menkem. ⁸ Mbák séndém be sepu bó bebú, nó sérwò chi mmuet ne tetep apú amem bati yesé. ⁹ Mbák sénsu bebú bhese ntá Mandem, áfonori bhese, ne amferé besé bebú anti, anká sémbak pépép besí bhi. Yí apú nók bebhare bariap ami, ne ndiere enyij ene echi chak ké yi áká. ¹⁰ Mbák séndém be sébhákire ku bebú wawák, nó sésót Mandem mbo nsense, ne nó Eγon eyi epú amem bati yesé.

2

Kristo até besí Eta řti yesé

¹ Bóbha, ntí ane mésij be menyij ebhen chi be ménkwák bhe baké ku bebú. Ke mbák mmu aká bebú, sébhon mmu amot ane até besí Etayese řti yesé ne ánikmuet be yi amfonori bhese. Mmũ wu chi Yesu Kristo mmu achi chak besí Mandem. ² Yí ke achí akap ané ápòko bebú bhese. Ne řti yi, Mandem áfonori bebú bhese, ne puyé ndiere bebú ebhese, ke bebú bo mankem.

³ Ne enyij ene ékú séndijji be serap chi bo abhen bárijji Mandem chi neká ane sékú menyij ebhen yi áyàn sénká. ⁴ Mmu ane árém be, “Ndíjji Mandem” ke yi kebháká ku menyij ebhen Mandem áyàn bo manká achí nsense ne tetep apu ne yi. ⁵ Ke yé agha ane ábhúere Eγon Mandem, ekon Mandem ejwi yi anti poot. Eγo ke ékú séndijji be sebhare mmuet ne yí. ⁶ Mmu ane árém bé abhat mmuet ne Mandem, abhon bebhare nepém eni mbo enyü Yesu áká nyaka.

Ebhé esí ene echi ekó

⁷ Abhen ekon, ebhé ene mésij ntá yeke néne epú ebhé ekó. Chí nkúbhé ebhé ene bárijji te mpok ane bábho bekonjo Yesu. Ebhé éré chí enyij ene mánan bághókó ne batú. ⁸ Yé no, nchi sij be řti ebhé ekó ene étón kponoron ndú nepém Yesu ne ndú nepém eneka, mbonyune ejuri éfaét, ne bediéré ebhen tetep ménán béghò.

⁹ Mmũ ane árém be, “Nchi kó amem bediéré” ke ampap nokó nti manó, abhaét amem ejuri. ¹⁰ Mmũ ane ákón bati, ákò amem bediéré. Ne yényij epú

bhak ndü nepém eni ene ékway bekü yi ankwen ndü bebá. ¹¹ Ke mmü ane ápábhé mómayi, achi amem ejuri ne ákò amem ejuri, kerinji ebhak ené yi áron mbonyune ejuri ene yi achi amem éká yi achi mbò nnémámík

Ebhiki ri menyie ekon ne mmik

¹² Bòbha, nchí sijn ntá yeka mbonyune Mandem afónjóri bebá ebheka éti Yesu Kristo. ¹³ Botá, nchí sijn ntá yeka mbonyune bárinji yi Mmu anánj achi nyaka te mpok bábhíkire ghoko mmik. Besak, nchí sijn ntá yeka mbonyune mánu ne mbúbmbu, kpaté básot awónem. ¹⁴ Bòbha, nchí sijn ntá yeka mbonyune bárap chi bo abhen bárinji Eta. Botá, nchí sijn ntá yeka mbonyune bárinji mmu ane anánj achi nyaka te mpok mmik ábhíkire bho. Besak, nchí sijn ntá yeka mbonyune bábhonj betan ne Eyonj Mandem échí amem bati ayeka, ne mánu ne mbúbmbu básot awónem

¹⁵ Báké nyie ekon ne mmik, ne yé chí menyinjí mmik. Ekonj Eta epu amem nti mmu ane ányie ekon ne mmik. ¹⁶ Menyinj ebhen bo báfyé ngonjo aré ndü béchyé bhò manák, ne menyinj ebhen amík ayese ákwèn are enkü sémbónj ekwak bebhøj bhò, ne beyá menyinj ebhen bekü bo abhen bábhónj bhò báyonmuet, bó menkem befú chi ndü mmik bebá-ne. Bépú fu ná Eta. ¹⁷ Ne mmiki ne áfuèrè faet ne menyinj ebhi ebhen bo mánwaka bebhøj. Ke mmu ane ákú menyinj ebhen Mandem áyàn bo mánkü, ábhak nepém mpoknkem.

Mümpap Kristo

¹⁸ Bòbha, mmik arap chi kekwoť memay. Báké ghokantik be séghati nyaka bhe be mümpap Kristo átwò. Yé chí néne, beyá bömpap abhen Kristo mánanj bátwò. Eyò ékü bese sérinji be mpok ane mmik ámay achi kekwoť. ¹⁹ Bömpap bhò báfú chi ndü nkwoť ywese. Ke bápú nyaka mbonj bò-bhese. Mbò báchí bónkwò ywese tetep, mbu bárap ne bhese. Ke bápú bhese be émbák kpononj be bápú ne bhese. ²⁰ Ke mbák chí bhe, bápú enyu eyò, mbonyune Mmü ane achi Nyánjá * anéné bhe amik, ne be mankem bárinji tetep Mandem. ²¹ Mpu sijn be be bábhíkí rinji tetep. Nchí sijn be chí ndü bárinji tetep ne bárinji be baraká nsé apu fu ndü tetep Mandem. ²² Sayri sayri, nsense chí agha? Chí mmu ane abhiki ka be Yesu chí Mpepe ane Mandem afyé nyaka bariap be áto. Enyü mmu wu ke achi mümpap Kristo. Abhíkí noko Eta ne Mmò. ²³ Mmü ane ábhíkí ka be Mmò achi Mpepe ane Mandem áto apú kway bebhak mmu Eta. Ke mmü ane árèm kpononj be Yesu achi Mmò Eta, abhøj nebhharémuet ne Eta. ²⁴ Dó ká menyinj ebhen bághókó te nebhónet mémbak amem bati yeka. Mbák mándó menyinj ebhen bághókó te nebhónet mémbák amem bati ayeka, bápú ró bebhak ndü nebhharémuet ne Mmò ne Eta. ²⁵ Ne enyinj ené Kristo yimbøj afyé bariap bechye bhese chí nepém enen nebhiki bhøj ngwentí?

²⁶ Nsijn be menyinj ebhen be ménkü mándinji bóbhò ná báyanj berwò bhe. ²⁷ Ke Kristo achyé bhe Efónj Bedyere Mmu achi ne bhe. Bábhíkí chep ye mmu ane ákway betonj bhe menyinj ebhen bechi tetep. Efónj Bedyere átonj bhe menyinj menkem ne yéntiki enyinj ene yi átonj bhe échí tetep. Nsé apu are. Nchí ghati ye bhe be, nkúbhé mbò enyü Efónj Bedyere átonj bhe, báké ró bebhak ndü nebhharémuet ne Mmò.

²⁸ Bòbha, báké ró bebhak ndü nebhharémuet ne Mmò, be mpok ane yi ápètnsem fá amik, mámbónj manák begho yi, kebhoj becháy ne ntíánwóp besí bhi mpok yi átwò. ²⁹ Bárinji be yi achi chak besí Mandem. Bábhøj ye berinj

* **2:20** Ane achi Nyánjá: Kristo.

be yěntiki mmu ane ákà menyìyì ebhen bechi chak besí Mandem achi mmó Mandem.

3

Erìy ene bō Mandem echi kekuri ne ene bō Satan

¹ Ghó ká ndu Etayese áre kōy bhese. Akōy bhese tontó kpát ábhíjì bhese be bōbhi, ne sechi bōbhi tetep. Ntí ane bō mmik babhiki riñi be sechi bō Mandem chi be bábhíki riñi Mandem. ² Abhen ekōy, séchi bō Mandem néne, yě nō, bábhíkire tōy bese enyu sébhak mburé mpok Kristo ápètnsem. Enyìyì ene sérìjì chi be mpok yi ábhèsi chōy sémbak mbō yi mbōnyune séghò enyu yi achi. ³ Ne yě agha ane ábhákánti be chōy émfakari enyu eyō, ábhàre nti eni pépép mbō Kristo.

⁴ Yěntiki mmu ane ákà bebá, chi mmu ane ápú bhàere bebhé Mandem, ne békà bebá chí bekwen bebhàere bebhé Mandem. ⁵ Bāriñi be Yesu atwó nyaka fá amik chí beferè bese ndú nepémé bebá, ne bebá bépú ne yí. ⁶ Yě mmu ane ábhat mmæt ne Kristo ke andək ambi bekà bebá ápú. Mmu ane ábhàét bekà bebá átōy be yi abhíki re ghō Yesu ne abhíki riñi yi wáwák.

⁷ Bōbha, báké rō yě mmu ándwó bhe. Mmu ane ákà menyìyì ebhen bechi chak achi chak mbō Yesu. ⁸ Mmu ane árōy ambi bekà bebá, chi mmu Satan, mbōnyune Satan abho bekà bebá te ndú nebhōnet. Ntí ane Mmō Mandem átwó fá amik chi bechōyti betik Satan.

⁹ Mmú ane áróbhé chi mmó Mandem, ápú pere kà bebá mbōnyune nepém Mandem nechi ne yí. Ne ápú kwáy berōy ambi bekà bebá mbōnyune Mandem ákú yi abhōy nebhe nekō. ¹⁰ Ghó enyìyì ene ékà séndìjì bo abhen bachi bō Mandem ne abhen bachi bō Satan nō. Yě agha ane ápú kà menyìyì ebhen bechi chak besí Mandem ápú mmó Mandem. Echi enyumót ne mmú ane abhiki kōy nti.

Bo Mandem babhōy bekōy bati

¹¹ Enyìyì ene bāghókó te nebhōnet chi be sébhōy bekōy bati. ¹² Séké bhak mbō Ken mmu achi nyaka mmó Satan, mbúbmbu, ékà awáy mómayi Abel. Awáy manō ndaká yí? Awáy manō mbōnyune menyìyì ebhen yi akà beber nyaka, ke ebhen manō bebhak chak besí Mandem. ¹³ Bōma, éké bhak ye enyìjì maknkay ntá yeka mbák bō mmik bápáp bhe. ¹⁴ Sérìjì be séfú ndú newú séchwe ndú nepém mbōnyune sékōy bati bōnkwō. Mmú ane ábhiki kōy nti múnkwō abhàét ndú newú. ¹⁵ Yěntiki mmu ane ápáp nti achí ngwayti bho. Ne bāriñi be nepém enen nebhiki bhōy ngwenti népú bhak ne ngwayti bho. ¹⁶ Enyìyì ene ékà séndìjì enyìyì ene bábhìjì be ekōy chi nechyè ane Yesu áchyè nepém eni éti yese. Ne bese nkwō sébhōy beka, yě chi newú, éti bati. ¹⁷ Mbák mmu abhōy menyìyì mmik ke aghó nókó mómayi angwót nti ne yí, ná ekōy Mandem ebhak yi antí? ¹⁸ Bōbha, séndo berem chi ne eyōyōnyu be sékōy bati. Séntōy tetep be sékōy bati ndú menyìyì ebhen sékà.

Ekōy ene sébhōy ne bati éfyè bhese nti besí Mandem

¹⁹ Ekōy ene sébhōy ne bati ke ékwák bhese babhōy séndìjì be séchi bō Mandem mmu achi tetep. Eyō éfyè bese nti ndú mpok ane sénikmæt ntá Mandem, ²⁰ Yě chí mpok ane bati yese átāy bhese be séchí bō bebá, sépú bhōy becháy besí Mandem mbōnyune nkaysi Mandem achá ane achi amem bati yese ne yímbōy aríjì yěntiki enyìyì. ²¹ Abhen ekōy, mbák bati yese ápú jì bhese sépú bhōy becháy besí Mandem mpok sénikmæt. ²² Ne áchyè bhese yěntiki

enyiñ ené sénikmæet be yi anchye bhese mbonyune sébhàre bebhé bhi ne sékà menyiñ ebhen béchyè yi manák. ²³ Ne ebhé eyi chi be sénókó Yesu Kristo mmu achi Móywi ne be sénkøj bati nkúbhé mbonyü yi aghati bhese be senkø. ²⁴ Bó mankem abhen bábhàre bebhé Mandem chí bõ abhén bábhøjó nebhharémæet ne yi, yí abhøj nebhharémæet ne bho. Ne enyiñ ene ètøj bhese be Mandem achi ne bhese chí Eføjó yi mmu yi achye bhese.

4

Enyü enyiñ ené éfù ntá Eføjó Mandem

¹ Abhen ekøj, báké noko yéntiki Eføjó, ke bábhøj bechak ené echi ansem enyiñ ene mmu árèm ndu beghø mbák chí Eføjó Mandem mbonyune, baremé kepinti nsé báya fá amík. ² Enyiñ ene ékø mándinjí mbák Eføjó Mandem achi ne mmu chí be yé agha ane árèm kponjoj be Yesu Kristo asot nyaka mmæet nkwañwan atwø fá amík, Eføjó Mandem achi ne yi. ³ Ne yéntiki mmu ane ápú rem kpojójó be Yesu atwø nyaka fá amík mbø nkwañwan, eføjó ene ébhak ne yi epu fu ntá Mandem. Enyu mmu wu ábhøj chí eføjó múmpap Kristo ane bághøk nyaka be átwø fá amík, ne anáj achi fá amík néne.

⁴ Ke bõbha, báchí bo Mandem, ne mánanj mánu ne baremé kepinti nsé básot awónem, mbonyune mmü ane achi ne bhe atanj achá ane achi fá amík. ⁵ Baremé kepinti nsé chí bõ mmík ane. Èti yo ké bõ bátøj menyiñ ebhen bechi chí nkaysi bõ mmík ne bõ mmík bághøk bho. ⁶ Ké séchí bo Mandem ne yéntiki mmu ane árinjí Mandem ághøk enyiñ ene sétøj. Mmu ane apu mmü Mandem apú ghok bhese. Enyu eyø ke sérinjí mbák Eføjó Mandem mmu ákø bo mándinjí tetep ane Mandem ke achi ne mmu, ne mbák eføjó ene érwø bho ke echi ne mmu.

Mandem akøj bese, ne sébhøj bekøj bati

⁷ Abhen ekøj, séndók ambi bekøj bati mbonyune ekøj éfù chi ntá Mandem. Ne mmu ane akøj bo achí mmó Mandem ne arinjí Mandem. ⁸ Mmu ane abhiki køj bo, abhíki rinjí Mandem mbonyune Mandem chi Mmü ekøj. ⁹ Mandem atøj ekøj ené yi ábhøjó ne bhese ndü átó Njanja Móywi fá amík be sémfúét ntá yi sémbøj nepém. ¹⁰ Séngø ekøj ene mbøj ndu échí. Puyé be sekøj Mandem, ke chí bé Mandem akøj bhese kpát átó Móywi mbø akap ane ápókø bebá bhese, be yi amfojori bhese. ¹¹ Abhen ekøj, tëndu Mandem akøj bhese tontó enyu ené, sébhøj bekøj bati nkwo. ¹² Yé mmu abhíki re ghø Mandem ne amík. Ke mbák sénkøj bati, Mandem ábhak ne bhese ne ekøj eyi enjwi bhese anti poot.

¹³ Ne enyiñ ene ékø séndinjí be séchí ne Mandem mpoknkem ne be yí achí ne bhese mpoknkem chí Eføjó yi ene yi achye bhese. ¹⁴ Séghø ne amík, ne sérèm be Èta ato Móywi Yesu fá amík mbø Mpeme yéntiki mmu. ¹⁵ Yé agha ane árèm kponjoj be Yesu chí Mmø Mandem, Mandem ábhøj nebhharémæet ne yi, ne yí ábhøj nebhharémæet ne Mandem. ¹⁶ Besé babhøj sérinjí ye ne sénókó be Mandem akøj bhese tontó.

Mandem chí Mmü ekøj, ne mmu ane ákøj bati ábhøj nebhharémæet ne Mandem ne Mandem ábhatmæet ne yí. ¹⁷ Enyu ené sékway berinjí be ekøj Mandem ejwi bese anti poot chí be nywøp Mandem átøj bo sepø bhøj becháy, mbonyune séchí mbø Móywi ndü nepém enesé fá amík. ¹⁸ Becháy bépú ndü ekøj. Ekøj ene éjwi poot éfère mmu becháy anti. Mmu ane becháy bechi yi anti ácháy chí ntamsi. Ne mmu ane ábhøjó becháy chí ane ekøj Mandem ebhíki jwi yi anti poot. ¹⁹ Sebhøj ekøj amem bati mbonyune Mandem ayambi akøj bese.

20 Mbák mmu árèm be akòḡ Mandem ke ampap nti nkwa, nò mmù wu achi nsense, mbonyune mbák mmu abhiki kòḡ nti nkwa ane yi ághò, ná yi ákway bekaḡ Mandem mmu yi apu gha ne amík? 21 Ne ebhé ene Mandem achye bhese echi be mmu ane akòḡ Mandem abhòḡ bekaḡ nti nkwa nkwo.

5

Mmu ane anoko be Yesu chi Kristo achi mmó Mandem

1 Yéntiki mmu ane ánókó be Yesu chi Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be àtò achi mmó Mandem. Ne yéntiki mmu ane ákòḡ chi ákòḡ móywi nkwo.

2 Sériḡi be sekaḡ bò Mandem tetep mbák sékaḡ Mandem ne mbák sébhueere bebhé bhi. 3 Bekaḡ Mandem chi bebhueere bebhé bhi. Ne bebhueere bebhé bhi puyé etantí enyiḡ, 4 mbonyune yéntiki mmu ane Mandem áchyé nepém neko ánu ne mmik ansòre nako chi awónem. Ne enyiḡ ene éká senu sénsot awónem chí ndu sébhòḡ neka be Yesu achí Kristo. 5 Agha átàḡ ancha mmik? Chi ndiere mmu ane ánókó be Yesu chí Mmò Mandem.

Mbòḡ Mandem achi ntisie ntá Yesu Kristo

6 Né chi Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be àtò. Atwó fá amík, bájwítí yi ne manyèp. Ètáré nókó manòḡ mi aròk amík. Ne Èfòḡó Bedyere achí ntisie be Yesu Kristo árèm chi tetep. 7 Ene étòḡ bé batísie abhen bárèm bé Yesu chi Kristo báchi bárát. 8 Batísye bho batí arát chi Èfòḡó Bedyere ne manyèp, ne manòḡ, ne bárèm chi enyiḡ émot. 9 Mbák bakwáḡwáḡ bárèm menyiḡ ebhen bó báriḡi sénoko bho. Sébhòḡ yé menoko enyiḡ ene Mandem árèm éti Móywi écha ene nkwa árèm mbonyune yi achi Mandem. Ne Mandem até ntisie éti Móywi. 10 Èchí ye be yé agha ane anoko Mmò Mandem, áriḡi amem nti eni be enyiḡ ene Mandem arème éti Móywi échí tetep. Bò abhen bábhíki noko bárèm be Mandem àsè chi nsé mbonyune bó bábhíki noko enyiḡ ene yi árèm éti Móywi. 11 Ne enyiḡ ene Mandem árèm éti Móywi chi be yí áchyé bhese nepém enen nebhiki bhòḡ ngwenti ne nepém eno néfù chi ntá Móywi. 12 Èchí ye be yé agha ane ábháre mmuet ne Mmò Mandem, ábhòḡ nepém enen nebhiki bhòḡ ngwenti. Ne mmu ane abhiki bhat mmuet ne Mmò Mandem abhiki bhòḡ nepém eno.

Beyòḡ ngwenti

13 Nsiḡ menyiḡ ebhen ntá yeka bo mánókó Mmò Mandem ndu beka mándiḡi be mánaḡ bábhòḡ nepém enen nebhiki bhòḡ ngwenti. 14 Ne mpok sénikmuet sépú makati mbonyune sériḡi be yéntiki mpok ane sénikmuet éti enyiḡ, áchye bhese yo mbák enyiḡ ene séyàḡ éko ndòḡ amòt ne nkaysi yi. 15 Ne mbák seriḡi be sénikmuet yi ángók bhese, sébhòḡ ye bériḡi be yi anáḡ áchyé bhese yéntiki enyiḡ ene sénikmuet be yi anchye bhese.

16 Mbák mmu yweka ángò nti mmù Mandem ndú ákà bebú ebhen bepu twò ne newú, ánikmuet ntá Mandem ne chòḡ Mandem anchye mmù wu nepém. Bebú bechi ebhen bétwò ne newú, ke mbíki rem be mmu ánikmuet éti mmu ane áká enyú bebú ebho. 17 Bekwéné menkem chi bebú. Ke bebú bechi ebhen bepu twò ne newú.

18 Sériḡi be mmu ane Mandem áchyé yi nepém neko apú pere kòḡ beka bebú mbonyune Mmò Mandem achi ne yi ne ákém yi enyu ene Satan apu kway beka yi yényiḡ. 19 Sériḡi be sechi bò Mandem ke bó mmik mankem báchí amo mbámba. 20 Sériḡi bé Mmò Mandem atwò anéné bati ayese amem be séndiḡi Mandem mmu achi tetep. Néne, sebhare mmuet ne Mandem mbò enyú sébháre

mmæet ne Mýywi Yesu Kristo. Yí aywĩntí kě áchí Mandem tetep ne yí kě áchyè
nepém enen nebhikí bhøj ngwenti. ²¹ Bǎbha, bǎké bhøj yěnyij beka ne bo
mandem nsé.

Ekáti Jñn ene ejwi beɓay

Jñn átò bakak ntá bo abhen yi ásiní ekáti ene

¹ Me Jñn münti bakoŋo Yesu amət kě nchí sinj ekáti ene. Nchí sinj ntá ye, wə máyese ane Mandem áyábhé ne ntá bǒbhe. Nkəŋ be tetep, ne puyé chi me awánti kě nkóŋ bhe. Yěntiki mmu áchák ane árinji tetep Mandem akəŋ be.

² Nkəŋ be mbənyune besé sériní tetep ane ábhák amem bati ayese ne abhak ne beše te ndü neŋəkómik enen nétwò. ³ Mandem Eta ne Yesu Kristo mántón besé berindu, mángó bhesé ntínso, ne mánychye bhese kpák ndu sékəŋo tetep Mandem ne ndü sébhòn ekəŋ ne bati.

Sénkónó tetep sénkəŋ bati

⁴ Mbəŋ nyaka beyá manák ndu betemeri mbək bǒbhe ne beghə be bó bákəŋo tetep Mandem nkúbhé mbə enyü Mandem Eta ághátí beše sénká. ⁵ Máyese, nchí níkmæet be sénkəŋ bati. Ene épú ebhé ekə. Méchyè wə chi nkúbhé ebhé ene sériní te mpok sebho bekoŋo Yesu. ⁶ Ne ekəŋ ene tetep chi bekw enyinj ene Mandem ághátí bhese senká. Ebhé Mandem éřem be sénkəŋ bati nkúbhé mbə enyü bághókó te nebhənet. ⁷ Nchí řem nə mbənyune bó abhen bárwò bati bachi yěntiki ebhak. Bábhíkí ka be Yesu Kristo atwə nyaka fá amik mbə nkwanwan. Enyü mmü wu achi mmu amət ndü mpáy bho abhen bárwò bho, ne achi múmpap Kristo. ⁸ Sət yeka mpok bé báké kw betik ndéndem, kebhoŋ nsáy ndü betik ebhə. Sət ká mpok enyü ene bábhəŋ nsáy yeka nkem.

⁹ Diní ká be yě agha ane ápú pere koŋo menyinj ebhen Kristo átónó, ke ámaka nkaysi achák aré, apú bhät mmæet ne Mandem. Ke mmu ane árəŋ ambi bekoŋo menyinj ebhen Kristo átónó, Eta ábhák ne yi, Mýywi nkwo ábhak ne yi. ¹⁰ Etəŋ ye be mbák mmu átww ntá yeka ane átəŋ menyinj ebhen bepu ndón amət ne ebhen Kristo átónó, yě mmu yweka áké syepti mmü wu amem eket eyi. Yě chí beka yi báké kaka. ¹¹ Nchí řem nə mbənyune yěntiki mmu ane ákaka enyü mmü wu áchəm mmæet ne yí ndü bebú ebhi.

Beyəŋó ngwenti

¹² Mbəŋ beyá menyinj bechak beghati bhe, ke mbíkí yan befye bhə menkem amem ekáti ene. Mbəŋ nkaysi bétwə beghə bhe be séndem kepí besí ne besí, bé manák amese anjwi pəot.

¹³ Bə mómayeka ane ngoré ane Mandem áyábhé bátò bhe bakak nkwo.

Εκάτι Jön ene εjwi berat

Jön átò bakak ntá mmu ane yi ásínji ekáti ene

¹ Με Jön münti bakonjo Yesu ke nchi síj ekáti ene. Gáyos, nchi síj ntá ye, wə mmu nkónjó tetep.

² Ane ekon, nchi nikmæet be óké me, ne be yéntiki enyij embak sayri ne wə nkúbhé mbə enyü nepém ene mbə mmu Mandem nchi sayri. ³ Mbõj beyá manák mpok ngókó enyij ene mbək bömayese ndü nnyén Yesu bátwó fá baghati bese. Bághátí bhesé be wə ochi mmü tetep ndü mbi Mandem nkúbhé mbə enyu, sayri sayri, ókónjó tetep. ⁴ Yi ékwáy bechye me manák éntcha beghok be bõbha bákõnjo tetep Mandem?

Eri bekwak bo abhen bátõj Eyõj Mandem

⁵ Ane ekon, ókà betik Mandem erírí ndü ókè m bõnkwə eriri, sayri sayri, abhen bachi mankə. ⁶ Bághátí Nkwə Kristo abhen fá éti ekon eye ne berítí menyij ebhen óká ntá yap. Mpok ane bə bárð beron ambi, chye bhə nekwa k enen nékwáy ndü betik Mandem ebhen bo bákə. ⁷ Bákò chi bekə betik Kristo. Éti yə bápú sət yé nekwa k ntá bo abhen bábhíkí rinji Mandem. ⁸ Besé babhõj sébhõj ye bechye menyü bo bhə nekwa k be sémbák bati bakə betik ne bhə ndu beghati bhə tetep Mandem.

Diyotrifis ne Demétriyos

⁹ Nsij barõj ekáti ntá nkwo Kristo abhen awu, ke Diyotrifis mmu ákõj bebhak münti, abhíkí fyé ntí ndü enyij ene mérèm. ¹⁰ Mpok ntwó awu chõj mbare ndak ane ne enyü yi áchõnti nnyén ena besí bõnkwə. Ebhíkí émay nə. Yimbõj apú ka besyepti batí bõnkwə ne ákàn te bo abhen báyan bekə nə, ne abók bhə be mándə Nkwə Kristo.

¹¹ Ane ekon, óké nõkò ebépti epin. Nõkò chí enyij ene erí. Mmü ane ákà berí chí mmu Mandem, ke mmu ane ákà bebú abhíkire ghə Mandem. ¹² Yéntiki mmu ndü eká Mandem årèm erírí éti Demétriyos. Yé chí nepém eni nétõj be akõj tetep Mandem ne achi erítí mmu. Bärinji be enyij ene mérèm echi tetep.

Beyõj ngwenti

¹³ Mbõj beyá menyij béghátí bhe, ke mbíkí yan besij bə menkem amem ekáti ene. ¹⁴ Nnókò be nchi twə chõj beghə bhe mandú mpok. Mpok yə, chõj séndem kepi besí ne besí.

¹⁵ Kpák Mandem ámbak ne bhe. Mamære bhe mankem ndü nkwo Mandem abhen fá bátò wə bakak. Kaká yéntiki mmæere wa ane achi ndü nkwo Mandem abhen awu.

Ekáti Jud

¹ Mε Júd κε nchí sinj ekáti ene. Nchí mübetok Yesu Kristo ne nchí manɔ Jems.

Nchí sinj ntá yeka bo abhen Mandem mmu achi Etayses abhíj. Yí akonj be ne áká be Yesu ámbák Mbabheri yweka. ² Mandem ángó bhe ntínso, ánychy bhe kpák ne ekonj eyi tontó tontó.

Batɔɔ́ nse

³ Abhen ekonj, ndu nchí yán tontó besinj be éti nepeme ane Mandem ápémé bhese mankem, ngó be mbonj besinj ngáti bhe be mánkém tetep ane Mbok Ndíndí be ambak mbɔ enyü báchyé yɔ ntá bo Mandem ndonj amot ndak ámay. ⁴ Nchí rem nɔ mbonyune mbok bo abhen bábhíki rinj Mandem mánóné bachwe ndü nkwo yeka. Bɔ manü beyibhiri Eyon Mandem éti beríndu ebhi ne bhese. Báku nɔ ndu bárém be Mandem áchyé bhese ngángan be senchwe ndü barak epúsi. Bábyak Yesu Kristo ené yi ke achi Eta ntá yese ne yi aywinti ke ábhónj bhese. Mánan basinj nyaka tentep be chonj Mandem antemsi menyü böbho.

⁵ Yénu báká bárinj menyinj ebhen menkem ndonj amot, nchí yán betik be be Eta Mandem aféré nyaka bo Israel amó bo Ijip ke bágháká nókó ambi, anan abhen babhíki noko. ⁶ Báké ghokontik be bóangel abhen babhíki ka bebhak ndü bechokɔ ebhen Mandem afyé bhɔ, asot nyaka bhɔ abhúré amem nepi enen négiri pyɔ ne ngem bekak, ne enyu eyɔ ke bábhak mpoknkem. Aré, mánonj te nywɔp negho enen Mandem átanj bhɔ. ⁷ Báké ghokontik nkwo etok Sódóm ne ené Gomóra ne betok béchák ebhen békókósi nyaka ne bhɔ. Bo betok ebhɔ báchyé nyaka mmuet ndü barak epúsi ne bepó baraká kebhuré áchák ane bakwánwanj babhíki bhonj beka. Bó nkwo bachi ndü esonjori amem ngó ane apu neme, ne eyɔ chí erinj ntá bo abhen bábhíki noko Mandem. ⁸ Yé nɔ, echí enyü yɔ ne böbhen nkwo. Bághò kenó amík antifú eken kékú bo mámbyak betanj ebhen Mandem ábhónj amfáy yap. Bekonjo kenó ekɔ bárém bebépti menyinj éti befónj ebhen bébhónj betanj amfay bhɔ, mánkú noko bepó barak epúsi. ⁹ Ke yé chí mpok Máikel münti bóangel ákém nyaka epúti ne Satan éti mmu wap ane ábhónj besot erene Moses, abhíki sot betanj ndü mmuet yi bé ándem ebépti enyinj ntá Satan. Arém nyaka chí be, “Mandem Acha ánji wó!” ¹⁰ Ke böbhen bárém bebépti menyinj éti yéntiki enyinj ene bó bábhíki jwimem. Báchi mbɔ nyábhi ené ébhíki bhónj kebonj, ne yéntiki enyinj ene ékó yó anti, éku ku. Ne menyinj ebhɔ ke béway bhɔ. ¹¹ Chonj émbep ntá yap échal! Bákónjo chí bayarékak Ken. Báku nkwo bebépti menyinj ndü bebhonj nsáy mbɔ Bálam áká nyaka. Bágu mbonyune bátánnti ne Mandem mbɔ enyü Kóra aka nyaka, agú. ¹² Mpok báchém menyie menyié-ekonj ne bati, bábhak mbɔ bakwap amen áchonjti menyié. Bátwó mánychokɔ menyie ne menyü, mánkaysi noko chí ndiere mmuet eyap. Bábhíki bhonj ntíanwɔp. Báchi mbɔ bekpókó nebhanj enen mbúep ápkɔ amfay ke yé manyiep kefú are ánkwén. Báchi mbɔ menok ebhen bépu nyu kepem yé chí ndü mpok ane menok menyü kepem. Báchi mbɔ menok ebhen bághémé ne bakanj ne bégú ndak ámay. ¹³ Bɔ báchi mbɔ betanjti mpérényen amem manyu ngo ené égbógho émbay noko gboo, gboo. Menyinj ntianywɔp ebhen bó bákú bechi mbɔ efen ené mpérényen égbogho émbay noko angokonyén. Báchi mbɔ mambé mfay ane ábónjobj. Mandem abhúré ebhak

ntá yap, ebhak ené égiri pyᵋᵋ. Aré ke bábhónó bébhak ngwenti ti. ¹⁴ Enák mmu achí nyaka ndü mkpák bachimbí bhese tándramᵋt bebho amuet Adam anán arem nyaka tembi éti böbhen be, “Acha átwᵋᵋ ne ngémtáy böángel Mandem. ¹⁵ Atwᵋᵋ bekpᵋt manyé bo mmik nkem, antemsi abhén bápú ka menyin mbᵋ bo Mandem éti bepepti menyin ebhen bö bárèm ebába éti yi.” ¹⁶ Böbhen chí bo enywínti ne bákᵋᵋ beji bati. Bákᵋᵋ chí bebépti menyin ebhen béfú bö anti. Báchí bö mpányu ne básᵋt sérwᵋrényu besᵋt náᵋᵋ menyin ntá bho.

Dók ká ambi bekoᵋᵋ tetep Mandem

¹⁷ Abhen ekᵋᵋ, ke mbák chí bhe, báke ghᵋkᵋntik menyin ebhen bönto Yesu Kristo Acha ywese bárémé tentep be bébhᵋᵋ béfákári. ¹⁸ Bárèm nyaka ntá yeka be, “Ndü manywᵋbhé ngwenti mmik, chᵋᵋ bö keyókó mámfú mánjᵋᵋ náᵋᵋ bhe. Ndü nepém enap, bö bákᵋᵋ chí bebépti menyin ebhen mmuet eyap étᵋ bö mánkᵋ.” ¹⁹ Bö ke bátwᵋᵋ ne ákóré nenti eneka. Menyinjí mmik ke bébhónó betan ndü nepém enap, puyé chí Efónó Mandem. ²⁰ Abhen ekᵋᵋ, ke mbák chí bhe, bábhᵋᵋ beka yéntiki enyin ndu bekwak bati, be mángó ndü menyin ebhen mánokó, ebhén béfú ntá mbᵋᵋᵋ Mandem. Mpok mánikmuet dᵋ ká Efónó Bedyere ankwak bhe. ²¹ Dók ká ambi bebhᵋere nepém eneka enyu ené étᵋᵋ be Mandem akᵋᵋ bhe, mándak ambi menoᵋ bé Acha ywese Yesu Kristo ányché bhe nepém enen nebhiki bhᵋᵋᵋ ngwenti éti ntínso eni.

²² Ghó ká ntínso ne bo abhen bachi ekak émᵋt nefi, ekak émᵋt anywᵋᵋ. ²³ Sye ka abhénéfú feré ndü ngó Satan, mámpeme bhᵋ. Ghó ká bachak ntínso, ke mánsᵋt mpok be bö báke chare bhe ne bebá bhap. Pap ka yé chí nden eyap ené mánó ne bepᵋ menyin ebhen mánwaka, mánkᵋ náᵋᵋ.

Bakak ámbak ne Mandem

²⁴ Sénchié ye bakak ntá Mandem. Yi ákway bekem be be báké kwén ansem. Chᵋᵋ yi anka báke nyᵋᵋ mmuet, antwᵋᵋ ne bhe besí bhi. Aré, bághó kenókó eki, mámbak manák mpoknkem. ²⁵ Sémbítí Mandem. Yi aywínti ke áchí Acha. Yi ke áfúéré ntá Yesu Kristo bepémé bese. Yi ke ábhónó kenókó, ne keném, ne betan, ne kefo kenkem, mpoknkem ane áfúéré ansem, ne néne, ngwenti ti. Amen.

Ekáti kenó Jón

Menyij ebhén bechi amem ekáti-ne

¹ Ekáti ene érem éti menyij ebhén bebhəŋə befakari mandú mpok. Mandem achyé nyaka Yesu Kristo menyij ebhə be yi antəŋ bə ntá bəbetək abhi. Yesu ató ye ángel akə mməbetok aywi Jón arinjə bhə. ² Jón até ntísie ndü Eyəŋ Mandem, ne ndü menyij ebhen Yesu Kristo áká yi arinjə. Asij yəntiki enyij ene yi ághə. ³ Eri echa ntá mmü-ne ápəy ne eyəŋ amfay beyəŋ ebhén-ne bérəm éti menyij ebhen bebhəŋə befakari. Eri echa ntá bo abhen bátá batú beghok ndü bápəy ekáti ene ne mámbəre menyij abhen básinjə amem ekáti ene mbənyune mpok ane menyij ebhen bebhəŋə befakari arəp chi kekwət.

Jón átó bakak ntá beka bənkwo Yesu tándramət

⁴ Mmə Jón nchi sij ekáti ene ntá beka bənkwo tándramət abhen báchí atú Esia. Mandem mmu achi néne, abhak tš nyaka, ne átwə ántəŋ be berindu, anchye bhe kpák. Befónó tándramət ebhen bechi besí enəkó kefə Mandem méntəŋ nkwo bhe berindu, ménchye be kpák. ⁵ Ne Yesu Kristo mmu achi ntísie Mandem ane tetep ántəŋ be berindu, anchye bhe kpák. Yi chí mmü mbi ane áfú ndü newú, ne Mfə bafš mmik. Akəŋ bhesé ne aféré bhesé ndü bebú ne manəŋ ami. ⁶ Akə bese sémbák bəbhi abhen yi achi Mfə wap. Akə bé sémbák bachiäkap ntá Etayi Mandem. Keném ne kefə chí eki mpoknkem. Amen. * ⁷ Ghok ka, yi átwə amem nebhan, ne chəŋ yəntiki mmu angə yi ne amík. Ne yəntiki mmu ane áyémé yi ne nekəŋ ághə chəŋ yi nkwo. Manerékeré bho ankem fá amík bádí chəŋ kebho éti yi. Ebhəŋ befakari enyu eyə. Amen. ⁸ Acha Mandem Betəŋ Menkem ärəm be, “Mə ke Nchi kə yəntiki enyij émbə bebhak ne Mə ke nchi kə yəntiki enyij entwə ndü Ngwenti.” † Yi achí néne, achí tš mpok mmik ábhíki re bho, ne átwə chəŋ.

Jón aghə Yesu Kristo ne amík

⁹ Mmə Jón məmáyeke, mə mmü amət ndü nkwo bakoŋə Yesu kš nchi sij ekáti ene. Nchi nsoŋ amət ne be ndü besəŋəri ebhen séghə, ne ndu Yesu achi Mfə ywese ne ndü sechi kpírí ndü ekébhénti eyese. Nchi mükənəŋ amem etək nentinyén ené bábhinjə be Pátməs ndu nchi ghati bo Eyəŋ Mandem ne nte ntísie ndü menyij ebhen Yesu áká bo bərinjə. ¹⁰ Ndü nywəbhé neywəmæet nemət, ené Efónó Bedyere achi ne mə, ngók eyəŋ etəŋətəŋ ndü éfú mə ansem. Ebhák mbo eyəŋə mmba. ¹¹ Ere rem be, “Sot ekáti sij yəntiki enyij ene óghə, ónto yə ntá bakwə bo Yesu tándramət awu etək Efesəs, ne etək Smína, ne etək Pégaməm, ne etək Tiatíra, ne etək Sádís, ne etək Filadélfia, ne etək Laodísia.”

¹² Njibhiri ye mmæet ndu béghə mmu ane eyəŋ eyi étwə ntá ya. Ngó menyij pú tándramət ebhen bəpəkwə bəronjə mkpak. ¹³ Ne néntí menyij erəŋə bhə, ngó mmüfú. Abhak mbo Mmu ane áfú ntá Mandem. Abhəŋ *éwet amæet ene éghaka yi te ndü memí-bekak. Agwət mgbat nkæet ane bəghókó ne pú ambeápak. ¹⁴ Emenénti yi ebhak pépépép mbo etəkəŋəŋ. Nti ywi ábhák

* **1:6** Amen ndu Kényan chi “Embák nə”. † **1:8** Ndü eyəŋ Grik chi Alfa ne Omega. Alfa chi enyinj mbi ndü basinj Grik. Omega ke achoko nnet ndü basinj Grik. Ghə nkwo 21.6 ne 22.13.

enyumot. Amík ayi ábhák mbə ngó ane ádu. ¹⁵ Bekak ebhi bebhak mbə *bróns ane básónjə ne etaŋtí ngó ndu béféré ménýíŋí ménkem aré. Eyəŋ eyi ébhak mbə ewaré tutunyén. ¹⁶ Akém mambe tándrámot ne awónem aywi. Akparenja nsem épáy ane áchap are fú yi anyu, ne besí bhi bere ghəə mbə mmok ane ngósí.

¹⁷ Mpok ngó yi, nkwén bekek ebhi nkáy mbə ngú. Ke yi anyəŋa awónem aywi me amuet arem be, “Ōké chay, Mmə ké nchí Ambi ne Ansem.” † ¹⁸ Mmə ké nchí mmu ane achi nepém. Ngú nyaka, ke ghó, nchí nepém mpoknkem. Ne mbəŋ betaŋ ndu beka bawú mambak nepém, ne mbəŋ efiŋí ndu ménéne etəkó bawú. ¹⁹ Síŋ ye yéntiki enyíŋ ene óghó, ebhén béchí, ne ebhen bébhónjə béfákari ansem mpok. ²⁰ Mbák chí enyíŋ bhésé bhésé ene eyíŋi mambe tándrámot ane óghó ndú awónem awa ne menyíŋ gol tándrámot ebhen bépəko berónjə, diŋí bé mambe tándrámot chí bəángel tándrámot abhen bábhəbheri beka bənkwo tándrámot. Ne menyíŋ ebhen bépəko berónjə tándrámot chí beká bənkwo tándrámot bhə.

2

Ekáti ene Yesu dtó ntá eka bənkwo ene etək Efesəs

¹ Yesu aghati Jón be, “Síŋ ekáti-ne tó ntá ángel ane ábhəbheri bənkwo abhen etək Efesəs. Síŋ, kə bó mándíŋí bé beyəŋ ebhen befú ntá mmu ane ákémé mambe tándrámot ndú awónem aywi, ne ákə néntí menyíŋ pú tándrámot ebhén bépəko berəŋə.”

² Yesu arək ambi béréem be, “Ndíŋí betik ebheka, ndíŋí nsóŋtí ane mánəp ndu betik, ne ndíŋí ndú bătə kpirí ndu ekébhénti. Ndíŋí be bápú chye mbi ntá bə babúbə. Ke mămə bo abhen bərəem be bachi bənto ene bápú, ne bəghə be bápú bə tetep. ³ Ndíŋí be bătə kpirí ne ekébhénti ne bákə besəŋəri ebhen bəghə éti ya kepəp beka nə. ⁴ Ke enyíŋ émot echi ne bhe ene mbíkí kəŋ. Ekəŋ ene mbi ene bəbhəŋ nyaka ne me epet epu. ⁵ Tik ye ka enyíŋ ene ékú bákwné ansem, mántik nsem ndú bebú ebheka mämpet mánkə nəkə berítí betik ebhen bákə nyaka. Mbák épú nə, chəŋ ntəwə ntá yeka mféré enyíŋ eyeka ene épəko berəŋə ndú nebhuət ane yə echi. ⁶ Ke nchí kaka bhe ndú enyíŋ émot. Bəpap menyíŋ ebhen bakonjə Níkolos bákə nkúbhé mbənyu mpábhé bhə.

⁷ “Mmú ane ábhónjə batú ángók enyíŋ ene Efónjə Mandem arəm ntá beka bo Kristo. Yéntiki mmu ane ánu ásré awónem, nchí chye yi mbi be anyie kepem ekén enək ene échyə nepém. Yó echí amem *nebhuət marják Mandem.”

Ekáti ene Yesu ató ntá bənkwo abhen etək Smáyna

⁸ Yesu arək ambi béghátí Jón be, “Síŋ ekáti ene tó ntá ángel ane ábhəbheri bənkwo abhen etək Smína. Síŋ kə bó mándíŋí bé beyəŋ ebhen befú ntá Mmú ane achi nebhnət ne ngwenti, yí mmú ágú nyaka ke apetnsem ndú nepém.”

⁹ Yesu arək ambi berem be, “Ndíŋí besəŋəri ne kechep ekeka. Ke ndú baraká Mandem bəbhəŋ beyá menyíŋ. Ndíŋí bebéptí menyíŋ ebhen bə bərəem éti yeka. Bəbhə chí bo abhen bərəem be bachi bo Israel ene bápú. Báchí chí nkwo Satan.

¹⁰ Báké chá y besəŋəri ebhen bétwə be ambi. Ghok ka, mfə befónjə bebúbəbə ákə chəŋ mámfye mbək ayeka ekerékenəŋ ndu məmə bhe. Ne chəŋ mambəŋ esəŋəri ndú manywəp byó. Ke bəŋ ka neka te ndú newú. Ne chəŋ mambəŋ

† 1:17 Me ke Nchí “Ambi ne Ansem”: Echi enyíŋ émot ne “Alfa ne Ōmega”.

nepém enen nebhíki bhøj ngwenti mbə nta kenókó mbənyune mānu básət awónem.

¹¹ “Mmu ane ábhónó batú, ángók enyij ene Efónó Mandem árəm ntá beka bönkwə. Mmu ane ánú ásóré awónem, newú enen nejwi apay népú tək yi.”

Ekáti ene Yesu átó ntá bönkwə abhen etək Pegamum

¹² Yesu arək ambi bégháti Jón be, “Sij ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbheri bönkwə abhen etək Pégaməm. Sij kə bó mándijí bé beyøj ebhen béfù ntá mmu ane ábhónó akparenja nsem epay ane ácháp.” ¹³ Yesu arək ambi berem be, “Ndíjí nebhuet ane báchi aré. Chí nebhuet ane enókó kefə Satan echí! Báte kpíri ne me ne bábhíki bhət besiki nti ne me yé chí ndú mpok ane báwáy Antipas mmu achi nyaka ntísie wa ane ágháti nyaka bə tetep Mandem ne nti nemət. Báwáy yi nenti eneka ndú nebhuet ane Satan áchəkwə. ¹⁴ Ke mpáy menyij bechi ne bhe ebhén mbíki kəñ. Mbək yeka bákəño menyij ebhen Balam átəñó. Balam átəñ nyaka Bálak enyú yí akway beka bo Israel mánkwén ndú bebá, ne be mányíe nenyíe enen bayere bachye mbə akap ntá bəmandem nsé, ne mánkə nəkə barak épusi. ¹⁵ Enyumət ke echí bé mbək yeka nkəwə báte kpíri ndú menyij ebhen bakəño Nikolaus bátəñ, * beka bə mankwen ndú nkúbhé bebá ebhen. ¹⁶ Ndu echí nə, tík ká nsem ndú bebá ebheka. Mbák épú nə, chəñ ntəwə ntá yeka mandú mpok, nsət akparenja nsem epay wu nə áfù me anyu ne ácháp, nnu ne bhə. ¹⁷ Mmú ane ábhónó batú ángók enyij ene Efónó Mandem árəm ntá beka bönkwə. Mmú ane ánú asət awónem, chəñ nchye yi nenyíe enen bábhijí be mána, enen bábhésé amfay. Ne chəñ nchye yí ntay nkəwə enen nechí pépép, enén básíjí nnyén nekə aré. Yé mmu abhíki rinjí nnyén nekə enə, ebhiki fuet chí mmu ane báchye yi nə.”

Ekáti ene Yesu átó ntá bönkwə abhen etək Tiatira

¹⁸ Yesu arək ambi beghati Jón be, “Sij ekáti ene ntá ángel ane ábhàbheri bönkwə abhen etək Tiatíra. Sij kə bó mándijí bé beyøj ebhen chí beyəñó Mmə Mandem mmú amík ayi ápə chuuu mbə nérí-ngó, bekak ebhi méngəwə nəkə ŋəwəñwəñwə mbə bróns ane básəñó ne etəñtí ngó báféré ményíjí aré.

¹⁹ “Ndíjí betik ebheka, ndijí ekəñ eyeka ne enyú básíki nti ne me. Ndíjí enyú bákəkwə bati ne ndú báté ne ekébhénti. Ne ndíjí bé betik ebhén bákə néné béchá ebhén mbi. ²⁰ Ke enyij echí ne bhe ené mbíki kəñ. Bé bəřə ngəré ane bábhijí be Jésebel ambak nenti eneká. Yí ábhíjí mməet eyi be ndemekepinti ne átəñ andwə nəkə bə betok abha be mánkə nəkə barak épusi ne be mányíe nəkə nenyíe enén báyeré bəchye mbə akap ntá mandem nsé. ²¹ Nchye yí mpok be ántiknsem ndú bebá ebhi, ke abhíki ka betiknsem ndú barak épúsi yi. ²² Ghók ká, chəñ ntəmsi yí ne neme, ne mbák bo abhen bákəwén berwəp ne yi bábhíki tiknsem ndú bebéptí barak ayi, chəñ nkə bó mámbəñ beyá esəñəri. ²³ Chəñ nsət newú nsak bo abhen bákəño menyij ebhen yi átəñ. Ne chəñ beká bönkwə mankem mándijí bé Mmə ké nchí chak nkaysi bo ne batí yap, ne chəñ ríkap yéñtikí mmu ayeka békəñó ebhi betik. ²⁴ Ke mbák chí be nkəwə achak amem etək Tiatíra abhen bábhíki te kákáti ndú menyij ebhén Jésebel átəñ, be bho bábhíki ghək menyij ebhen mbək bə bábhijí be barak Satan ane árə bhese, nchí ghati bhe be, mpú chye be yé ntu áchák. ²⁵ Ndiere enyij émət ke nchí ghati bhe. Tə ká

* **2:15** Echi mbə be nkəwə Nikolaus bátəñ nyaka nkúbhé menyú menyij ebhen Balam átəñó.

kpírí ndü menyij ebhen mánókó kpáte mëmpetnsem. ²⁶ Mmü ane ánú ásóré awónem, ne árõh ambi beká menyij ebhen ndeme te ndu ngwenti, chõh nchýé yi betan amfay bõ betókó mmik, ²⁷ nkubhe mbõ enyu Etaya áchyé me betan amfáy yap, chõh yí ankém kefõ amfay yap ne enókó kefõ ene baghoko ne ese awõ. Anchakõti bhõ mbõ enyu bádêp eté ntõp amik ênchõkõti. ²⁸ Chõh nchýé yi nembe enen neyinywõp ndu betõh be anu asõt awónem. ²⁹ Mmu ane ábhõjõ batú ángók enyij ené Efõjõ Mandem ághãti beka bõnkwõ.”

3

Ekãti ene Yesu atõ ntã eka bõnkwõ abhen etõk Sãdis

¹ Yesu arõk ambi beghati Jõn be, “Sij ekãti ene tõ ntã ángel ane ábhãbheri bõnkwõ abhen etõk Sãdis. Sij kã bõ mandij be beyõh ebhen befú ntã mmu ane ábhõjõ befõjõ Mandem tándramõt ne mambe tándramõt. ‘Ndij betik ebheka. Bãbhõh erítí nnyén besí bho be bãchí nepém, ené bãchi bawú. ² Neme kã mãmfýe betan be mandu betan ane árõbhé áké kpiki émay mãngú. Nchí rem nõ mbõnyune ngõ be betik ebheka bẽbhíkí jwi põt besí Mandem mmu métók. ³ Tik ye ka menyij ebhen bãghókõ ne bãkõjõ. Tik kã nsem ndü bebã ebheka, ne kõh kã menyij ebhen bãghókõ. Mbák bãbhíkí ñeme, chõh ntwõ ntã yeka mbõ ngép, ne bapú rijij mpok ane métwõ. ⁴ Ke mbõk bõ bãbhãet ndü nkwo ye ka awu etõk Sãdis abhen bãbhíkí nyõp nkú eyap ne bakwap. Chõh bõ mãnkõ ne me ne nden pẽpẽp amuet, mbõnyune bãkway bo abhen bãkõ ne me. ⁵ Mmu ane ánú asõt awónem báfyé yí ewet pẽpẽp amuet, ne mpú fere nnyén eni ndü ekãti nepém. Chõh ndem besí Etaya ne bõángel be yi achi mmu wa. ⁶ Mmu ane ábhõjõ batu ángók enyij ene Efõjõ Mandem ághãti beka bõnkwõ.’ ”

Ekãti ene Yesu atõ ntã bõnkwõ abhen etõk Filadelfia

⁷ Yesu arõk ambi beghati Jõn be, “Sij ekãti ene tõ ntã ángel ane ábhãbheri bõnkwõ abhen etõk Filadelfia. Sij kã bõ mandij be beyõh ebhen befú ntã mmü ane achi Nyãjá, mmü tetep, yí mmu ákéme efij Mfõ Debhit. Mpok yi ánéné yẽ mmu apu kway betyep, ne mpok yi atyebhe, yẽ mmu apú kwáy mënëne.”

⁸ Yesu arõk ambi berem be, “Ndij betik ebheka. Ghók kã, nnéné mbinywõp ndõ fúú ntã yeka ané yẽ mmu apú kway betyep. Ndij be bãbhõh chi mandú betan, Yẽ nõ, bãkõjõ eyõh eya ne bãbhíkí bue me. ⁹ Ke mbák chí bõnkwõ bakojo Satan abhen bãrẽm bẽ bãchí bo Israel ené bápú ke básé chi nsé, chõh nkã bõ mãntwõ mãntep mãnén besí ebhekã ne nkã bõ mãndij be nkõh be. ¹⁰ Mbák chí bhe, bãbhúré eyõh eya, bãrõk ambi bete kpírí ndü ekẽbhenti. Eti yo, chõh mbak ne bhe be bãké chwe ndü esõhõri ené étwõ memõ bo abhen bãchi fá amik mankem. ¹¹ Métwõ mandú mpok. Tẽ kã kpírí ndü menyij ebhen bãbhõjõ be yẽ mmu áké fõhõ nta kenókõ yeka ané átõh be mãnu bãsõt awónem. ¹² Mmu ane ánú asõt awónem, chõh nterp yi mbõ ekwap amem ekerákap Mandem Mmu mëtõk, yí kefú are wãwák. Ne chõh nsij nnyén Mandem ne nnyén etõk Mandem yi amuet. Etõk eyõ chi Yerúsalem ane nkõ ane áfú amfay ntã Mandem átwõ fá amik. Chõh nsij nnyén nekõ ena nkwo yi amuet. ¹³ Mmu ane ábhõjõ batú ángók enyij ene Efõjõ Mandem ághãti beka bõnkwõ.”

Ekãti ene Yesu atõ ntã bõnkwõ abhen etõk Laodisia

¹⁴ Yesu arõk ambi beghati Jõn be, “Sij ekãti ene tõ ntã ángel ane ábhãbheri bõnkwõ abhen etõk Laodisia. Sij kã bõ mandij be beyõh ebhen befú ntã mmu

ane bábhijí be ‘Amen.’ Yi achi mmü tetep ne Ntísie ane tetep. Mandem afuæt chi nta yi ke ághoko menyij menkem.” ¹⁵ Yesu aræk ambi berem be, “Ndíjí betik ebheka. Bächí mbó manyiep amen ásótí, són be keson, kwen be kekwen! Eri be mambák mbó manyiep bakwen, mbák épú nò, mbó manyiep bason. ¹⁶ Tëndu bachi mbó manyiep amen ásótí, kwen bé kekwen, són bé keson, chon mpá be mferé anyu wa. ¹⁷ Yéntiki mmu yweka ärèm be, ‘Nchí münkáp, mbónj beyá menyij. Mbíkí chep yényij.’ Ke be bábhíkí rijí be báchi ndü ekwet. Bächí bo abhen mmu ábhónj begho be ntinso, bachi bachébhébhó, bachi manemamák, bachi bebho bewó. ¹⁸ Nchí nie ye bhe be mantwò ntá ya mánkú pú ane básónj ango bafere ményij menkem aré bé mambák bð bakáp tetep. Twó ká ku nden pépép mämfyé amuæt bé mánkúti bebho bewó ebheka ebhen béchye bhe ntíanwóp. Twó ka, mánku babbé mämfyé amík be mánkwáy begho mban tetep.

¹⁹ “Nchí nyure bo abhen nkónj, nchyé bhó ntemsi. Fié ye ka betanj beku menyij ebhen bechi chak, mantik nsem ndü bebá ebheka. ²⁰ Ghók ká, nchí ambinywóp téé nchí dep. Mbák mmü aghok eyon eya ánéne mbinywóp chon nchwe anywóp, nnyié nenyié ne yi. ²¹ Mmu ane ánú ánsòt awónem, chon nchyé yí betanj be anchòko ne me ndü enókó kefo eya, nkúbhé mbó enyu membon nnu, nsot awónem, nchòko ne etayá ndü enókó kefo eyi. ²² Mmu ane ábhónj batú, ángók enyij ene Efónj Mandem ághati bákwo bo Kristo.”

4

Jón aghó enókó kefo Mfay

¹ Awu áfáéré nókó, nijij ngó mbinywóp ane achi fúú amfay. Ne mpæt ngók eyonj mbi ene nnán nyaka ngoko ndü éghati me menyij ne eyonj mbó ené mmbá. Ngók ndü yo érèm ntá ya be, “Twó wen amfay, ne chon ntonj wó menyij ebhen chon befakari.” ² Témte wu, Efónj Bedyere atwó abhak ne me. Ngó enókó kefo amfay. Mmü abhak aré chòko. ³ Mmuæt mmü wu are kat ηwaiηwajwanj mbó batay ane bábhijí be jáspa ne kanélian. * Mbanátamfon átée ághabheri enókó kefo eyo ánkot nòko mbó ntay émeral. ⁴ Menøk kefo esá nsem menwi békáp enókó kefo eyo. Bóbatí esa nsem anwi báchòko ndü menókó kefo. Yéntiki mmu wap abhak ne nkú pépép amuæt, ne ntá-kefo anti ane bághókó ne pú. ⁵ Mmyamyanj are fú ndü enókó kefo. Nebu nkwo nére remti, nefanj ansay nòko. Berónj tándramot bebhak ambi enókó kefo méndu nòko mbó *sesay. Berónj bhó chí befónj Mandem tándramot. ⁶ Enyij ébhák besí enókó kefo mbó manyu. Engo nòko mbó glas ane ánanari.

Menyij ménwí ebhen bechi nepém bétéé bekáp enókó kefo, enyu ene émot echi ambi, émot ansem, echák ebhé awónem, enéfú ebhe awógho. Menyij ebho bébhónj beyá amík ambi ne ansem. ⁷ Enyij ene ambi ebhak mbó nkü, ene ékòno ebhak mbó nném mpøn. Enyij ene éjwí bérát ebhónj besí mbó nkwanjwanj, ne ene ejwi menwi ebhak mbó ebhòko ene érè amfay. ⁸ Ndü menyij menwi ebhen bechi nepém, yéntiki émot ébhónj bebhap betándat. Yéntiki ebhap ébhák ne amík fúúú, ané amfay bebhap, ne ané amem bebhap. Báre kway nekwáy beti ne ngósi keywémuæt be, “Nyánjá, nyánjá, nyánjá chí Eta Mandem Betanj Menkem yi mmu achi nyaka, ne achi, ne átwò chonj!”

* 4:3 Jaspá abhøn nkwo mmuæt táko. Ne kanélian chi ntay chú. Yó ankem ághó tontó.

9 Ne yéntiki mpok ane menyiyi ebho bébìti ne béchye kenóko ne bakak ntá yi mmu achi chəkə ndü enəkó kefo, yi mmu achi nepém mpoknkem, ¹⁰ bōbati esa nsem manwi báré kwen besí mmu ane áchí ndü enəkó kefo mánychye nəkə yi mmu achi nepém mpoknkem kenóko, ne mánguebhe nəkə ntá-kefo eyap amík besí enəkó kefo mánkway nəkə be, ¹¹ “Acha ne Mandem mmu sétok, wə ke ókwáy mmu ane bo bábhóhó berem be betan ebhe beyá becha mánychye wə kenóko ne bakak ɛti betan ebhe, mbənyune wə ke óghókó menyiyi menkem ne chí békóhó nkaysi ye ke óghoko bhə ne bechi.”

5

Mónkwómén asət Ekáti Mandem anene

¹ Ngó nkwo ekáti nénép ndü awónem mmu ane achəkə ndu enəkó kefo. Basin abhak yéntiki ebhak amem ne ansem ekáti. Báfyé bébháné anyü ekáti ndü bepók tándramot, baghana. ² Ne ngó etanji ángel Mandem ndu árém ne eyon etanatan be, “Agha ákway beferé ébháné ené, anene ekáti ene?” ³ Yé mmu, yé chi ane achi amfay ne Mandem ne yé chi ane áchí amík ne yé chi ane achi etakó bawú kekway ménéne yó. Yé mmu kekway bepáy enyiyi ene básinjí amem. ⁴ Ndi beyá kebho mbənyune bábhíkí ghə yé mmu ane ákwáy ménéne ekáti nénép eyo, ne yé chi bepáy basin amen achi aré. ⁵ Münti amot ndu bōbati esa nsem manwi aghati me be, “Képepe di! Yiní mmú ane bábhijí be Nka Nneréket ane bo Yúdah, Nném ebhárémə Mfo Debhit. Anu asət awónem. Abhan ngangan ebhakari bébháné tándramot ánéne ekáti nenep.”

⁶ Mpok eyo, ngó Mónkwómén téé nenti enəkó kefo ne menyiyi menwi ebhen bechi nepém. Mónkwómén abhak ndü nkwo bōbati. Ebhak mbo be manan baway nyaka yi. Abhón babhan tándramot ne amík tándramot. Amík ayi tándramot chí befóhó Mandem tándramot ebhen bátó mbankem amik.

⁷ Arək ntá mmu ane áchí ndü enəkó kefo asət ekáti nénép eyo nó echi ndü awónem ayi. ⁸ Asóré nóko ekáti, menyiyi menwi ne bōbati esá nsem anwi, bákwen besí Mónkwómén. Yéntiki mmu wap akém nekij ne bekwap ebhen baghoko ne pí. Bekwobhe ebho béjwí ne insens. Insens wu atee ndü nenikimuet bo Mandem. ⁹ Menyiyi ebho ne bōbati bare kway nekway nekə be, “Wə ke ókwáy besət ekáti nénép ombakari bébháné mbənyune báwáy nyaka wə ne manon ame amen áróhó amík ke ókú bo ne mə be mámbák bo Mandem. Oku no ntá yéntiki manerékere bho, ne bō yéntiki eyonótok, ne bō yéntiki etok, ne yéntiki nkwo bho. ¹⁰ Oku bho be mándap chi bo abhen óchí mfo wap, ne bo abhen báchiakap ntá Mandem mmu bese sétok. Ne chon bó mámbak bafə ntá bo fá amík.”

¹¹ Njiní ye, ngó ndü ngémtáy boángel bate bakabhe enəkó kefo ne menyiyi ebhen bechi nepém, ne bōbati. Ngók beyon ebhap. ¹² Ngók ndü bo bákway ne eyon etanatan be

“Mónkwómén ane báwáy nyaka,
akway mmu ane bo bárém ɛti yi be,

yi ke ábhóhó betan menkem.

yi ke ábhóhó menyiyi menkem

yi ke ábhóhó nerinjindak nenkem

yi ke ábhóhó kefo kenkem.

yi ke bo babhəhə bechye kenóko, ne mámbiti

yi ke ábhóhó beyá menwop!”

13 Ne ngók ndú yěntiki enyiyi ene echi amfay, ne ebhen amik, ne ebhen etókó bawú, ne ebhen amem manyu, bə menkem bere kway be, “Sémbítí mmu ane achi ndu enókó kefo ne Mónkwómén. Sénchíe bə kenókó. Kefo kenkem kechi chí ntá yap. Bə ke babhəŋə betan mpoknkem!” 14 Menyiyi menwi ebhen bechi nepém berem be, “Amen!” Ne bəbati bákwen amik bare chye kenókó ntá mmu ane achi ndú enókó kefo ne ntá Mónkwómén.

6

Mónkwómén abho bébhakári bébháné ndú ekáti

1 Ngó ndú Mónkwómén áféré etabhé bebhané émot ndú betap tándramət ebhen ekáti nénép. Ngók ndú enyiyi émot ndu ebhen menwi ésay mbə nefan be, “Twó!” 2 Ngó mponəndík ane pépép ne mmú ane ákò yə. Mmu wu abhak ne nkəet awó. Báchyé yi nta kefo. Afa arək ndu bəpet menu besət awónem.

3 Mpok Mónkwómén áféré ébháné ené ejwi bəpay, ngók ndú enyiyi ene ejwi bəpay ndu ebhen menwi érəm be, “Twó!” 4 Mponəndík achák afú ye ndú nebhuət enókó kefo. Are pe chuuu. Báchyé mmu ane ákò yə betan ndu beferé krák amik be bə mámbó bəway bati. Ne báchyé yi erémé akparenja.

5 Mpok Mónkwómén anene ébháné ene ejwi berat, ngók ndú enyiyi ene ejwi berat érəm be, “Twó!” Njini ngó mponəndík pyə. Mmu ane ákò yə abhak ne *érúmé awó. 6 Ngók enyiyi mbə eyəŋ ndu éfú nénti menyiyi ebhen bechi nepém menwi. Eyəŋ eyə ere rem be, “Nkáp betik ebhen nywəp nemət ákway beku nkóbhé nchwi enwi. Ne nkúbhé nkáp wu ánkway béku chí nkóp enyú nchwi ane abhíkí tan esie byo ne epay. Ke báké chəŋti bawet ne mmem.”

7 Mpok Mónkwómén anene ébháné ene ejwi menwi, ngók ndu enyiyi ene ejwi menwi érəm be, “Twó!” 8 Ngó ye mponəndík ane achi bəmm ne nnyén mmú ane ákò yə nébhak be Newú, ne Etókó Bawú enkoŋo nəkó yi ansem. Báchyé Newú ne Etókó Bawú betan be mánsət nenu, ne nsay, ne eghorí neme, ne nnya mbəmbe ene fá mmik mángwáy bə abhen bachi ndú ebhókómik émot ndu bébhəkə mmik menkem menwi.

9 Mónkwómén anene ébháné ené ejwi betap, ngó anten éfémé akap Mandem befónə bə abhen baway nyaka. Bawáy bho mbənyune bágháti bho Eyəŋ Mandem ne nti nemət. 10 Ngók ndú befónə ebho bébik ne eyəŋ etanatan be, “Mandem Acha, wə mmu óchí nyánjá, əbhak tetep, chəŋ éntat ná ke óntan bə mmik abhen bawáy bhese, ónkeme kémbé?” 11 Báchyé ye yěntiki mmu wap éwet ene pépép ne bágháti bə be mandək ambi bəyweməet mandú kpate mpáy bati bakə betik ne batí bə nkwó abhen bə mmik babhəŋə bəway mbə bho ankway.

12 Mpok Mónkwómén ánéné etabhé serwə ene ejwi etandat, njini, ngó erémé nenyíkisi mmik. Mmok arəp pyə mbə nden nekweśé. Ntan arəp mbə manəŋ. 13 Mambe áre fú amfay ánkwentí nəkó amik mbə kepeménək eken kékwentí amik mpok mbéep atanatan afòk ne enem. 14 Nebu nénémsi mbə ekáti nenep ene bápét báféré. Yěntiki njie afa ndú nebhuət ane yə achi, ne yěntiki mmik ane achi nenti nnyén afa ndú nebhuət ane yə achi. 15 Bafə mmik ne maném bho, ne bəbati batemé nenu, ne bə bakáp, ne betanji bho, ne yěntiki mmu achák, yě chí abhen bachi basem, ne yě chí abhen bapu basem, bábúé bábhése amem bəbasem, * ketárabhé ndú njie egho. 16 Báre bhese aré mámbini nəkó njie ne yěntiki setárəbhé be, “Kwén ká kuti bese bé séke gho besí mmu ane achi chəkə

* 6:15 Basem: Chí mbok ané achi amik, sayri, sayri, ndú njie. Chí mbok ané áchí antené njie mbə móket. Mbák babhoko ayo áya, bábhinji bé “Basem”.

ndü enókó kefo ne be ntemsi Mónkwómén aké bhak ne bhese. ¹⁷ Ere mé nywop enen Mandem ne Mónkwómén bátòñ bebènti ebhap néghaka. Agha ákway bete?"

7

Báfýe bo Mandem berij amuet

¹ Awu áfúéré nókó, ngó bóangel manwi téé ndü amó-mmik anwi, mánehere náko babhúep anwi be ake fok antwə yé chi amik, ne yé chi ndü manyu, ne yé chi ndü menək. ² Ngó ye ángel achák ndü áfú atú ane mmok áfú anko náko amfay. Akém enyij ene básöt befye berij amuet bo Mandem mmu achi nepém. Ángel wu asáy abhiñi bóangel manwi abhen Mandem achye betañ be mánehəñti mmik ne bəmanyu. ³ Aghati bhə be, “Báké chəñti mmik, báké chəñti bəmanyu ne báké chəñti menək kpáte sémfyə erij Mandem aywese nefó yéntiki nkubetik aywi.” ⁴ Ngók ye ndü mmu ághati ne mpáy bafu abhen báfýe erij Mandem nefó yéntiki mmu wap. Bábhak nkwo bho besa tándramot nsem manwi abhen báfú ndü manéréket Israel byo ne apay ankem. ⁵ Ndü bə mankem, nka byo ne apay bafu ndü nneréket Júda, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Rúben, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Gad. ⁶ Nká byo ne epay bafu ndü nneréket Asha, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Náftali, nka byo ne epay ndü nneréket Manáse. ⁷ Nká byo ne epay bafu ndü nneréket Símon, nka byo ne epay ndü nneréket Lévi, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Isáka. ⁸ Nká byó ne epay bafu ndü nneréket Sébulon, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Joséf, ne nka byo ne epay bafu ndü nneréket Benjamin.

Jón aghə ngémtay bə ne nden pépép amuet

⁹ Awu áfúéré nókó, ngó ngémtay bo abhen yé mmu apu kway bepəy. Báfú ndü yéntiki etək ne ndü yéntiki nnerékeré bho. Báfú ndü yéntiki nkwo bho, ne ndü bə yéntiki eyonótək. Bábhak téé besí enókó kefo Mandem ne besí Mónkwómén, ne nden pépép amuet ne bewəaman amə. ¹⁰ Báré bik ne eyon etanjatañ be, “Mandem aywese mmu achi ndu enókó kefo ne Mónkwómén ke bápémé bhese!”

¹¹ Bəangel mankem batée bakap enókó kefo ne bəbati bhə ne menyij ebhen bechi nepém menwi bhə. Bákwen amik besí enókó kefo báre chyə Mandem kenókó, ¹² mandeme náko be, “Amen! Eri bə mándem mpoknkem be Mandem aywese ke ábhónó betañ. Achi ndinindak ne abhón kefo kenkem. Senchyé yi bakak, senchyé yi kenókó, sémbiti yi. Abhəñ beyá menwop!” Amen.

¹³ Münti amot arem ye ntá ya be, “Ntiki bho né ne bewet pépép amuet? Báfú fá?” ¹⁴ Ndem ntá yi be, “Eta, wə ke órñí.” Arem ntá ya be, “Chí bə abhen bafú ndü ereme esonəri, básə nkú eyap ndü manonj Mónkwómén ne bákə yó erəp pépép. ¹⁵ Eti yə ké bə báté besí enókó kefo Mandem ne báchyé yi kenókó amem eket eyi beti ne ngósí. Ne yí mmu achi ndü enókó kefo ábhák chəñ ekuti eyap. ¹⁶ Chəñ nsay apú pəre nu bhə, manyiep kəpəre kwak bhə, mmok kəpəre kway besəñ bə amuet, ne yényij echak kəpəre kway besəñ bə amuet, ¹⁷ mbənyune Mónkwómén mmu achi kekwoť ne enókó kefo ábhəbheri bhə. Arəñ ne bhə ndü babhokó nyén ane manyiep ami áchyé nepém. Ne chəñ Mandem antese bə babhese mankem amik.”

8

Mónkwómén aféré ébháné ene ejwi tándramot

1 Mpok Mónkwómén aféré ébháné ene ejwi tándrámt, mban akwen arəp nyímí nyímí nyímí amfay ndü ebhók neḡokó nywəp emət. 2 Ngó ye boáγγελ tándrámt abhen bachi besí Mandem. Báchyé bhə mbá tándrámt. 3 Angel achak atwə atee kekwt éfémé akap ne mənchan pú ane básəḡ insens amem awó. Báchyé bhə insens * be yi anchem ne nenikíməet bo Mandem mankem, amfay éfémé akap ene pú besí enókó kefó. 4 Móngo ane áfù ndü insens awó áγγελ are kó nebhəet Mandem áchí ne beyəḡó nenikíməet bo Mandem. 5 Angel wu asət mənchán pú wu, afyé ngo amem ane áfù ndü éfémé akap, amese amik. Nəbu nəbho bəremti, nefaj ansay nəkó tontó, miámian ankət nəkó, mmik anyikisi nəkó.

Mmbá

6 Boáγγελ abhen tándrámt bátəḡti ye mməet befe mmbá eyap tándrámt. 7 Angel ané mbi afe mmbá yi. Témté wu, amaná nəbu achem ne ngó ne manəḡ, bəre kwénti amik. Ebhókómik émt ndu berat éśəḡ. Ndü menək amət ndü baru arat áśəḡ, ne tákə nkem nkwo asəḡ. 8 Angel ané ajwi bapay afe ayi mmbá. Ne básət enyiy ene echi mbə njie ngo, ené édu mbə ngó, mámése amem manyu. Ebhókó manyu émt ndü berat éyibhíri erəp chi manəḡ manəḡ. 9 Ne ndu amət ndü barü nnya ene echi anyén arat éḡú enkem. Ne béyiyi bachwi ane áchí anyén, ndu amət ndü baru arat áchəḡ.

10 Angel ane ajwi bərát, afe ayi mmbá, ne eremé nembe néfú amfay, néngwə nəkə mbə sesay. Néfú nékwén amem ndü manyén amət ndu arát. Nékwén nkwo ndü bebhak ebhen manyier ányay amik. 11 Nnyén nembe enə chi Anen. Ndu amət ndü yéntiki barü nyén arat árəbhé nenenen. Ne beyá bo bagu éti manyiebhé mə mbənyune ənən nyaka tontó.

12 Angel ane ajwi manwi afe ayi mmbá ne ebhókó mmok émt ndu berat, erəp chi pyə. Ebhókó ntaḡ émt ndü berat erəp chi pyə. Ndü amət ndü barü mambe arat árəp chi pyə. Ebhókó nywəp émt ndü berat erəp chi pyə. Ebhak enyumət ne ebhókó beti émt. 13 Njijiy ye ngó ndü ebhəkó erə te amfay nəbu, émbiki nəkə ne eyəḡ etaḡataḡ be, “Chəḡ émbep encha! Chəḡ émbep encha! Chəḡ émbep encha ntá bo abhen bachi awu amik! Boáγγελ abhen bəróbhé bərát báfe eyap mmbá!”

9

1 Angel ane ajwi batay afe ayi mmbá. Ngó nembe ndu néfú amfay nékwéné amik. Báchyé nembe enə efijí ménéne nnyü nepi enen nebhiki bhəḡ ngwenti. 2 Anene nnyü nepi enə. Móngo are fú are tontó mbə móngo ane áfù ndü nepi enen ngó ádu are. Móngo wu akúti mmok, mbəḡ arəbhé giri giri pyə. 3 Ngémtay éfú ye ndu móngo wu, ejwi amik. Báchyé yə betəḡ betie bhə mbə ngá-nəghay. 4 Bágháti ngémtay eyə be eke chəḡti tákə, ne yé chí menək, ne yéntiki enyiy ene éḡó amik, ne be ényché esəḡəri chi ntá bo abhen eriy Mandem epu bhə nefó. 5 Bəró be yə ényok bəbhə ndü batəḡ atay, ke be báké chye ngémtay betəḡ beway yé mmu. Esəḡəri ené ngémtay ébhəḡó béchyé bo ebhak mbə bəbe ebhen mmu ábhəḡ mpok ngá-nəghay ánem yí. 6 Mpok yə, chəḡ bo mánjaḡ newú, ke bápú ghó nó. Mámbiyi newú, ke newú némbəe bhə.

7 Ngémtay eyə ebhak mbə mpəḡəndik ene batəḡti bəḡḡ ebhínenu ne yə. Yéntiki ngémtay abhəḡ enyiy anti mbə nta kefó ane bághókó ne pú. Besí ebhap bebhak mbə ebhen nkwaḡwan. 8 Emenénti yap ébhák mbə ene baghoré, ne

* 8:3 Insens: Enyiy ene éśəḡ enchyé nəkə erítí eriep.

ámén ayap abhak mbò ane nká. ⁹ Ngémtay ébhón enyìn ambeápak mbò ndé-nenu ane bághókó ne ese, ndu bekuti mbeápak neawat ene éfú ndü bebhap ebhap ebhak mbò beremti ebhen béfú ndu bekárik ebhen mpwónndik ené éron ebhínenu ntiét ntiét. ¹⁰ Baghó ayap are tie bho mbò ngá-neghay. Ne betan ebhen yò ébhónó beká bõ mangok bebe ndü batan atay bere fu ndü baghó yap. ¹¹ Mfò wap chí ángel ane ákémé nepi enén nebhíki bhón ngwenti. Nnyén eni ndü eyón bo Israel chí Abádón, ne ndü eyón Grik chí Apólión, nò chí “Nchónjí mēnyin.”

¹² Ereme esonjori ené mbi éfúét. Ghó ká, béchák bépáy bétwò.

¹³ Angel ane ájwí bátándát afe ayi mmbá. Ngók eyón ene éfú ndü bati éfémé akap pú besí Mandem. ¹⁴ Eyón eyó ére rem ntá ángel ane ájwi bátándát mmu ákémé mbá awò be, “Dõ boángel manwi abhen bágwóré awu nepak nyén-negho enén bábhini be Yúfretis mámfú mándók!” ¹⁵ Bákánári ye boángel manwi bhó bé mámfá mándók mángwáy mmu amot ndü yéntiki bo bati arat. Bábhure nyaka bõ aré menoñ neñókó nywop eno, ndü nkúbhé nywop eno, ndü ntan wu, ne ndü mmíé eno. ¹⁶ Ngó batemé nenu abhen bákò ne mpwónndik. Mmúfu aghati me mpáy yap. Bábhak bõ milión besa byó (200, 000, 000).

¹⁷ Ndü kenó amík antifu, ngó mpwónndik ne bõ abhen bákò yò. Báfyé ndé-nenu ené bághókó ne esé ndu bekuti mbeápak eyap. Ndé nenu eyó ebhak chuu mbò ngó, ébhák mbò nkwbhé nebu, ébhák nkwo mmuet sekak sekak. Bati mpwónndik abhak mbò bati nká. Ngó ne móngo ne *eriebhé sólfó, * éré fu mpwónndik eyó anyu. ¹⁸ Beghori ebhó berat, nò chí, ngó, ne móngo, ne eriebhé sólfó, béfú anyü mpwónndik béwáy mmu amot ndü yéntiki bõ bati arat. ¹⁹ Betan abhen mpwónndik eyó béfú nyaka chí ndü manyu yap ne ndü baghó yap. Baghó yap achi nyaka mbò nnyó. Abhón bati. Ne baghó yò ke yò énem nyaka bõ enchye nako bho esonjori.

²⁰ Bakwánwan abhen bebépti mēnyin ebhó bébhíki way, ketiknsem ndü mēnyin ebhen bõ bághókó ne amò. Bó keto bechye kenókó ntá befónó bebúbebu, ne ntá bõmandem nsé abhen bõ babhón bághókó ne pú, ne abhen bághókó ne silbha, ne abhen bághókó ne bróns, ne abhen bághókó ne batay, ne abhen bághókó ne menok, ne bõmandem nsé bhó bápú ghó mban, bápú ghok mban, ne bapu kò! ²¹ Bõbhó ketiknsem yé chí ndü neway bho awap ne yé chí ndü baraká njò ayap ne barak épusi ayap, ne yé chí ndü aghap awap.

10

Angel asot mókati nénp achak

¹ Awu áfúéré nókó, ngó etanjí ángel achak ndu áfú amfay ásèp amík. Nebhán nékáp yi. Mban táfon abhak amfáy ntí ywi. Besí ebhi méngò noko mbò mmok, ne bekak ebhi mbò bekwabhé ngó. ² Mókati nénp ane manéne abhak yi awò. Atee ekak awónem eyi ndü manyu, atee ené awóghò ebhi. ³ Abik ne eyón etanjatan ené échí mbò ené nká ane ábik. Abíki nókó, nefan asáy ndon tándrámot. ⁴ Nefan asay nako ndon tándrámot, nde yan besin enyìn ene nefan arémé. Ke ngók eyón ene éfú amfay ndu éghati me be, “Óké ká yé mmu ándíní enyìn ene nefan asáy ndon tándrámot arem. Késin yò.”

⁵ Angel ane ngó ndu atee ne ekak émot ndü manyu, ekak echak ebhi, asá awónem ywi amfay. ⁶ Ayiki ndü nnyén mmu ane achi nepém mpoknkem, mmu ane ághókó mfáy ne mmik ne yéntiki enyìn ene echi amfay ne ene echi amík, aghoko manyu ne yéntiki enyìn ene echi amem. Ayiki arem be, “Mpok

* 9:17 Solfó: Enyìn ene básot beghoko ekém ne yò.

bepet bechōnti apu! ⁷ Ke mpok ángel ane ajwi bōángel tándrámot áfè chōñ ayi mmbá, nkaysi Mandem ane áchí bhésé bhésé áfu kponorōñ, nkúbhé mbo enyū yi ághátí nyaka baremé kep̄inti bhi.”

⁸ Eyoñ ené éfú amfay, ené nnán ngókó epet eghati ye me be, “Dók sot mókati nénép ane achi fuu awō ángel ane achi téé ne ekak émot ndū manyu, ekak echak ebhi.”

⁹ Ndok ntá ángel wu, ngati yi be anchye me mókati nénép wu. Aghati me bé, “Sot yó nyié. Chōñ émbak wō anyu mbo bawéré betu, ke amem menyie éndobhe nenenén!” ¹⁰ Nsot ye mókati nénép wu awō ángel nyié. Éré nyiñti me anyu mbo bawéré betu. Ke nnyié nókó, éká menie ebha béróbhe nenenén. ¹¹ Bághátí ye me be, “Obhōñ bépét berem nkaysi Mandem ane áyinjí beyá bho, ne beyá betok, ne beyá beyōñótok, ne beyá bafō.”

11

Mandem ató baremé kep̄inti bati apay

¹ Awu áfúéré nókó, báchye me enókó njenti ne bághati me be, “Dók yenti ékerákap Mandem, ónjenti efeme-akap, ómpay bo abhen báchyè Mandem kenókó aré. ² Ke kényenti senta ékerákap. Dó nebhuet wu, mbonyune bárō yi ambak ntá bō abhen bábhíkí riñi Mandem. Ne chōñ bóbhō mánjati etok Mandem* ne betañ ndū batañ besa bepays nsem apay. ³ Chōñ nchyé betañ ntá batísie bha bapay, mámbak ne nden ákpa amuet, nto bho be mandok mangati bo ntó ena, ndū manywop (1, 260) nka amot ne besay byo ne arat.”

⁴ Batísye abhen bapay ke báchi téé besí Mandem mmū mmik nkem achi yi awō. Bó báchi menok olíf bepays ne menok ebhen bépoko berónō bepays. ⁵ Mbák bōmpap abhap báyan beká bho enyññ, ngó áfú bho anyu ámen bho. Enyu eyo ke báway ye agha ane áyan beká bho ebéptí enyññ. ⁶ Bō abhen bati apay bábhōñ betañ bekem manyep be ake kwen ndū manywop ankem ane bō bághátí bō menyññ ebhen Mandem afyé bho anti. Babhōñ betañ beká manyiep andop chi manōñ. Ne bábhōñ betañ bechye bō mmik menyū bebéptí menyññ menkem.

⁷ Mánánj mánánjá béghátí bō menyññ ebhen Mandem áyan bō mangati bho, nnya mbámbe ane áfu ndū nepi enen nebhiki bhōñ ngwenti áñū ne bho ansot awónem, angway bho. ⁸ Berene ebhap mémbak gæpti gæpti ndū nkongō egho ene bágó nyaka Acha wap ndū ekotákátí aré. Bábhñj yō ndū kémbúep be, “Sódom”, mbák épú nō, mambñj be, “Ijip.” ⁹ Chōñ bō mmik mankem, ne manéréket ankem, ne bō beyōñótok menkem, ne bō betok menkem mántwō mámpok berené bawú bho ndū manywop arat ne ebhok, keka mámbémé bho. ¹⁰ Chōñ bō mmik mámbōñ beyá manák, mánto bati akap ne mányie epa mbonyune baremé kep̄inti bho batí apay báchyè nyaka bho beyá esōñori. ¹¹ Ke éfúéré nókó manywop arat ne ebhok Mandem áká ýu eyi ene échye nepém échwé bho amuet. Bápntsem ndū nepém, báteté. Beyá becháy békem bo mankem abhen bághó bho. ¹² Baremé kep̄inti bho bati apay bághók ye eyōñ etañatan ene éfú amfay érem ntá yap be, “Twó ká wen amfay!” Baré rōñ amfay amem ekpokó nebhāñ, bōmpap abhap bate mámpoko nako bhó. ¹³ Nkúbhé mpok eyo, eremé nenyikisimik ékwén, ne eket émot ndū yéntiki beket byo amem nném etok, ébáy mmuet amik. Nká bho tándrámot bágu ndū nenyikisimik enō. Bécháy békém abhen bábhíkí gu. Baré chye kenókó ntá Mandem mmu achi amfay.

* 11:2 Etok Mandem: Chi Yerusalem.

¹⁴ Erem esəŋəri ené éjwí bépay éfuet. Ghó ká, ené ejwi berat étwò mandú mpok.

Angel ane ajwi bati tándrámtə afe aywi mmbá

¹⁵ Awu áfúéré nókó, ángel ane ajwí bati tándrámtə afe aywi mmbá. Ngók betanŋí beyəŋ amfay, méndemə nəkə be, “Mandem Acha aywese ke ábhónjə betan bekem mmik nkem néne mbə Mfo mpoknkem. Yi ke akəm mmik néne ne Mpe me yi afyé nyaka bariəp be átə.” ¹⁶ Bóbati esa nsem manwi abhen báchi chókó besí Mandem ndü menəkó kefo bákwnén amik báchye Mandem kenókó ¹⁷ mándemə nəkə be, “Mandem Betan Menkem, Acha, wə mmu óchí echan, əbhak nyaka, séchyə wə bakak ndu ósórə betan ebhe, ne wəmbəŋ onánjá óbhó bekem mmik mbə Mfo. ¹⁸ Bó abhen bábhiki riní wə bábè nyaka nti ne wə. Ke mpok akway ane ótən bho ebhe bebənti. Mpok akway ane ótən bo abhen bagú. Mpok akway ane ókap bə betok bhe, ónkap baremé kepinti ne bəbhə mankem, ónkap bo abhen báchyə wə kenókó, yě chi ndéndemə bho, yě chi manem bho, mpok akway ane onánja ne bo abhen báway bati fá amik.”

¹⁹ Mánéne ye ekerákap Mandem ené échí amfay. Ngó ekəbhé nku amem. Myamyan əre kot. Nebu nəre remti, nəfan ansay nəkə. Nenyikisí mmik nəgho nəkwén. Amanjá nebu əré kwenti tontó.

12

Jón aghó ngoré amət ne nnya mbámmbə

¹ Awu áfúéré nókó, ngó eremé eriní maknkay ene ébhésí amfay. Ebhak chí ngoré ane afyé mmok amuet mbə nkú. Ntan əbhák anten beka ebhi, ne nta kefo ane áchí yi anti abhónjə mambe byo ne apay. ² Asene ne menie, ambiki nəkə ndü anónsi ne beyá bebe.

³ Eriní maknkay echak ébhésí amfay. Ngó eremə nnya mbámmbə ane ape chuuu ne batí tándrámtə, ne babhan byo. Yəntiki nti ábhónjə aywi móna kefo.

⁴ Ngó ywi áyá ndü mambe amət ndü baru arat amése amik. Ate besí ngoré wu nə anónsi, anon nəkə menyie mmə ane yi anónsi bebhe.

⁵ Abhé mómbankanem ane ábhónjə bekem bə yəntiki etək mbə Mfo ne enókó kefo eyi ene bághókó ne ese awə. Báfəŋə mówu témté bārək ne yi ntá Mandem besí enókó kefo eyi. ⁶ Ngoré abue arək amem baso, nebhuet ane Mandem atonŋi ntá yi be máne yi are ndü manywəp nka amət ne.

⁷ Nenu nékwén amfay. Máykel ne bəángel abhen bachi anten yi báre nu ne nnya mbámmbə ne bəángel abhen bákónjə yi. ⁸ Ke Máykel ne abhi bəángel básət awónem amfay yap, bə kepere bhəŋ nebhuet amfay.

⁹ Básət ye etanŋi nnya mbámmbə ne bəángel abhen bachi anten yi báfemeri amik. Bábhiní nnyó ane te nyaka yə be Mfo befónjə bebábəbə, ne nnyén eni nechak be Satan, ndu yi achi mmu arwə bə mmik.

¹⁰ Awu áfúéré nókó, ngók eyəŋ etanatan amfay. Ere rem be, “Néne, Mandem aywese apémé bəbhi. Chəŋ ambak Mfo bəbhi, ankem bə ne betan ebhi. Néne, chəŋ Mpe me Mandem afyé nyaka bariəp be átə ambónjə betan amfay mmik nkem, mbənyune mánan basət mmu ane abhare nəkə bəmayese barak amuet besí Mandem beti ne ngósi, báfemeri fá amik. ¹¹ Befuet ndü manon Mónkwəmən ne ndü Mbok Ndíndí ane baghati bho, bəmayese mánu ne yi basət awónem. Báka nyaka bechyə nepém enap nkwo. ¹² Ndu echí nə, mfay, bəŋ ye manjak. Bə mankem abhen báchi amfay, bəŋ ká manjak! Ke mbák

chi mmik ne manyu, eyak echí ne bhe mbonyune Mfo befónó bebábēbē asep atwō ntá yeka ne beyā echók mbonyune yi arinjī be mpok ayi arəp chi kekwoŋ!”
 13 Mpok nnya mbámbu ághó be básot yi báfemeri amik, abho bekoŋo ngoré ane ábhé mómbakanem anet. 14 Ke báchyé ngoré wu bebhap bepāy ebhén nném ebhəkó be yi ándé, ámbúké nnya mbámbu andək amem baso, ndú nebhuet ane bábhónó mene yi ndú mamié arat ne ebhək ndú nebhuet ane nnya mbámbu apu kway beka yi yēnyinj. 15 Nnyó áré gboko manyier anyu amen achi mbō nnyén bé némpókó yi mbō eghori manyier. 16 Ke mmik akwak yi. Begháré befú aré menyu nnyén enen nefú anyū nnyó. 17 Nnya mbámbu ábé yé nti ne ngoré wu. Arək menu ne bōbhi ne bebharé bōbhi. Bōbhi bhō chi bo abhen bábhuere bebhé Mandem, ne bāte batisie ndú menyinj ebhen Yesu áká bo barijī. 18 Nnyó áte ye ndú ésiép, angəkó manyu ánoŋ nəkó aré.

13

Nnya mbámbu afú amem Manyu

1 Awu áfúéré nókó, ngó nnya mbámbu ndu áfú amem manyu. Abhónj bati tándramət ne babhanj byo ne bōntá-kefo byo ndu babhanj ayi. Yēntiki ntí ywi ábhónj nnyén enen nérēm ebábū éti Mandem. 2 Nnya yó abhak mbō mbé. Bayarékak ayi ábhak mbō ane nnya mbámbu ane bábhinj be béé. Nnyu yi ábhák mbō ane nkū. Nnya mbámbu achye nnya yó betanj ebhi ne enókó kefo eyi ne betanj ebhen yi ábhónj. 3 Ntí nnya yó ámət ábhónj erem ebhé efuēt ene étōŋ be báchye nyaka yó efuēt ene ekway beway yó ke efuēt ére égú. Bō mmik mankem bábhak maknkay, babho beghek chi nnya yó. 4 Bo béré chye nnya mbámbu kenókó mbonyune yó achyé betanj ebhi ntá nnya mbémbé yó. Bāre chye kenókó ntá nnya mbémbé mándeme nəkó be, “Agha áchi mbō nnya mbémbé ne? Agha ákway menu ne yó?”

5 Báchyé yó mbi bépanyu ne bérem ebábū éti Mandem. Báchyé yó mbi bebhōŋ betanj amfay bo ndú batanj besa bepāy nsem apay. 6 Abho bérēm bebepťi menyinj éti Mandem, ne éti nnyén Mandem ne éti nebhuet béchəkó Mandem ne éti bo abhen bachi amfay. 7 Ne báchye yó mbi be ánu ne bo Mandem ánsət awónem. Ne báchye yó betanj amfay yēntiki nneréket bho ankem fá amik, ne amfay bo Mandem, ne amfay bō yēntiki eyōŋtək ne amfay bō yēntiki etək. 8 Chōŋ bō mmik mankem manchye yó kenókó, nō chi bo abhen bábhiki sinj manyén ayap amem ekátŋ nepém te mpok mmik ábhíkí re bho. Ekáti yó chi ené Mónkwómén mmu báwáy nyaka.

9 Mmu ane ábhónj batú ángók! 10 Mmu ane Mandem áréme be mánkém yi, chōŋ mánkem. Mmu ane áwáy bho ne akparenja, chōŋ mángwáy yi ne akparenja. Ndu echi nō, bo Mandem babhōŋ bétée kpírí ne mándək nəkó chi ambi ndú neka enap ne Yesu.

11 Awu áfúéré nókó, ngó nnya mbámbu achák ndú áfú amik. Abhónj babhanj apay mbō Mónkwómén ne eyōŋ eyi ébhák mbō ene nnya. 12 Are ka menyinj ne betanj ebhen nnya ane mbi menkem besí bhi. Akū mmik ne bo abhen bachi are máchye nnya mbi mmú efuēt eyi égú kenókó. 13 Nnya ane ajwi epay yó áká beyā menyinjí maknkay. Are ka te bé ngó amfu amfay antwō amik bō mángo nəkó. 14 Afuēt ndú menyinjí maknkay ebhen báchyé yi mbi be ánkū besí nnya ane mbi arwō bō mmik. Aghati bhó bé mángókó ntíako ane bo básot manchye nəkó kenókó ntá nnya ane achi nepém yēndu mánánj báchyé nyaka yó efuēt ene ekway beway yó ne akparenja. 15 Mandem achye nnya ane ájwí epay mbi, yó akū éyu ene échyé nepém échwe amuēt ntíako ané nnya ane mbi. Ntí-ako wu

abho berem kepi. Aka be mángwáy bo abhen bábhíki chyé yó kenóko. ¹⁶ Nnya ane ájwí epay aka nkwo be mámfyé erij, yé ndü awónem, yé ndü nefó yéntiki mmu. Yí mánkü nò ntá ndéndeme bho ne maném bho, ne ntá bõ bakáp ne bachébhébhó, ne ntá bo abhen bápu basem ne abhen bachi basem. ¹⁷ Aka nò bé yé mmu áké bhõj mbi beku ne yé chi beti enyij kpáte erij ene nnya mbi embak yi amæet. Erij eyo chí nnyen nnya yó, mbák epu nò, mpáy ane áte ndü nnyén eni. ¹⁸ Mmü abhõj bébhõj nerinjíndak. Mmu ane ábhõjõ kebõj árijij enyij ene mpáy ane achi amæet nnya yó átõj. Mpáy yó chi mpáy bakwánwanj ne mpáy yó chí bõhundret batándat ne besa berat nsem betandat (666).

14

Bo abhen Mónkwómén ápémé bakwáy nekway

¹ Awu áfúéré nókó, ngó Mónkwómén téé amfáy njie Síon. Bõ nka besa tándrámot nsem nka enwi bábhak ne yi (144,000). Básiñ nnyén Mónkwómén ne enén Etayi ndü nefó yéntiki mmu wap. ² Ngók eyõj ene éfù amfay. Ebhak me batú mbo ewaré tutunyén ne mbõ nefaj ane ásáy ne mbõ eyõjõ bakij ane bõ bákwèt. ³ Bõbhõ nka besa tándrámot nsem nka enwi báre kway nekway nekó besí enákó kefo Mandem ne besí menyij menwi ebhen bechi nepém ne besí bõbati. Yé mmu keka beghok nekway nò ébhíki fæet chi bõ nka besa tándrámot nsem nka enwi abhen Mandem ápémé, aferé amik. ⁴ Bõbhõ ke bachi pépép besí Mandem mbõnyune babhíki nyõp mmæet ndü baraká kebhare ne baghõré. Bó ke bákõjõ Mónkwómén yéntiki ebhak ene yi áráñ. Bõbhõ ke Mandem ápeme ndü nkwo bõ mmik be mámbak ntá yi ne ntá Mónkwómén. ⁵ Bábhíkiरे sense wáwák mbõnyune bábhíki bhõj békwéné.

Jón aghõ bõngel barat

⁶ Awu áfúéré nókó, ngó ángel achak ndu árè te amfáy nebu. Are twó ne Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem ne achi tetep mpoknkem. Are twó ne yó ntá bõ mmik, nò chi, bõbetok menkem, ne bõ manéréket ankem, ne bõ beyõjõtök menkem. ⁷ Ángel arem ne eyõj etanjatanj be, “Cháy ká Mandem mándem be menwõp ebhi beya becha mbõnyune mpok ane yi átõj bo agháká. Chié ká yi kenóko! Yi ke ághókó mfay ne mmik, ne bõmanyu, ne babhok ané manyiep ányáy are.”

⁸ Ángel ane mbi áráñ nókó achak abhesi andeme nako be, “Erem etök Bábilon ékwen búp. Echõñtí bõ betákó mmik mankem ne bepõ barak epúsí yi. Echí mbo be échyé bhõ mmem batanjatanj mányu.”

⁹ Ángel ane ajwi barat áráñ nókó, achak abhesi andeme nako ne eyõj etanjatanj be, “Yé agha ane áchyé kenóko ntá nnya mbámmbü ane áfú amem manyu ne ntíako yi, ne anka be mámfyé erij eyi ndü yé chí nefó eni ne yé chí ndü awõ aywi, ¹⁰ chõj yi nkwo anyü mmém bebénti Mandem amen Mandem afyé ndu nkõp anjwi tép yi ke chõpti mõ ne manyiep ndu áyãj mántãj. Ne chõj yi wu ambõñ nném esõjõri amem ngó ane ádu ne *sólfõ, besí bõángel Mandem ne besí Mónkwómén. ¹¹ Mõngo ane áfú ndü ngó ane mmu wu achi amem apý may. Bo abhen báchyé nnya mbámmbü ne ntíako yi kenóko ne báka be mámfyé erij nnya yó bõ amæet bápú bhõj chõj neyweææet ndü esõjõri eyap beti ne ngósi.”

¹² Ndu echí nò, bé bo Mandem, bé bho bábhõre bebhé Mandem, bé bho bábhõjõ neka ne Yesu, té ka kpirí ne ekébhénti.

¹³ Ngók yé eyōñ ene éfú amfay éřem be, “Sín menyīñ ebhen amik: Bebho echōñ, eri echa ntá yěntiki mmu ane ágú ené yi ábháre mmæt ne Yesu Acha ne ntí nemot.” Éfōñó Bedyere ářem be, “Echi tetep, chōñ yi ambōñ neyweřmæt ndü betik ebhi mbōnyune nsáy betik ebhi ákoñoyi.”

Enyīñ ene ebhōñ befakari ne bō ndü ngwenti mmik

¹⁴ Awu áfúéré nókó, ngó ekpókó nebhan enen pépép ne mmü are chókó mbō Mmu ane áfú ntá Mandem. Nta kefo ane bághókó ne pú abhak yi anti, ne ngak ane ácháp abhak yi awō ndu bekpót mbwót. ¹⁵ Angel achak áfú amem ekerákap Mandem arem ne eyōñ etañatan ntá mmü ane achi chókó ndü ekpókó nebhan be, “Bo békpót mbwót ane anañ ape ne ngak ayē mbōnyune mpok beferē yō ndu betókó mmik aghaka.” ¹⁶ Mmü ane achi chókó ndü ekpókó nebhan áfoñ ye ngak ane achi yi awō ndü betókó mmik áféré mbwót nkem.

¹⁷ Awu áfúéré nókó, ángel achak áfú ndü ekerákap Mandem ene echi amfay. Yi nkwo abhōñ ngak ane ácháp ndü bekpót mbwót. ¹⁸ Angel achak áfú kékwót éfēné akap. Awü abhōñ betañ amfay ngó. Arem ntá ane akeme ngak bekpót mbwót ane ácháp ne eyōñ etañatan be, “Kpót kepem énok ekén bábhīñi be grep amik nyokoti mbōnyune kénánj képe.” ¹⁹ Angel wu áfoñ ye ngak ndü betókó mmik menkem, akpót kepeménok, anyokoti, ato amem neyaré grep. * Eyō enkem étōñ be Mandem anañ abēnti tontó. ²⁰ Báyát kepem ekó amem neyaré grep antí etók. Manōñ afú wu are. Manōñ mō ajwi amik mbō meta amot ne ebhok, ne aghoñ kpát besap ebhi beghaka mbō bōkilometa besa byo (200).

15

Jón aghó beghori ebhen ngwenti

¹ Ngó erem erīñ ne erīñi maknkay echak amfay. Ngó bōángel tándrámot, ne beghori tándrámot ebhen bechi beghori ebhen ngwenti mbōnyune bō ke betōñ bebēnti Mandem ebhen bétwō ndü ngwenti. ² Ngó erem enyīñi maknkay mbō manyu. Ebhak mbō amanjá nebu ne énkot nokó ñwanñwanñwan mbō glas ane ngó achi amem. Ngó bō abhen mánú ne nnya mbámba ne ntíako yi ne mpáy ane áté ndü nnyen nnya mbámba, mánu basot awónem. Bōbho bátée angókó manyu wu ne bakīñ ane Mandem áchyé bhō abhak bō amó. ³ Bátée angókó manyu wu mánkway nokó nekway Moses mmōbetok Mandem ne enen Mónkwómén be, “Acha, Mandem Betañ Menkem, menyīñ ebhen óká chi manem menyīñ ne menyīñi maknkay! Wō, Mfo betok menkem, menyīñ ebhen óká bébhak chi chak. Ne óchi tetep. ⁴ Acha, agha ábhíki bhōñ béchay wō? Agha ábhíki bhōñ bechye wō kenókó? Wō ke óchi nyánjá. Wō ké bō betok menkem bábhōñó bétwō besí ebhe manchye kenókó mbōnyune mankem mánanj bághó be menyīñ ebhen óká menkem bechi chak”.

⁵ Mánanjá nókó békway, ngó eket Mandem amem etem amfay. Ebhak fúú. ⁶ Bōángel tándrámot abhen bápókó beghori tándrámot amō báfú ndü ekeré Mandem eyō. Bábhák ne ndēñ pépép amæt, ne *nkæt ene pú ambeápak. ⁷ Enyīñ émot ene echi nepém ndü ebhen menwi échye bōángel bhō tándrámot bekwōp ebhen pú tándrámot. Bejwi ne bebēnti Mandem ane achi nepém mpoknkem. ⁸ Móngo ajwi amem ekeré Mandem eyō. Afú ndü keném ne betañ Mandem. Yé mmu kebhōñ mbi bechwe amem ekeré Mandem. Beghori tándrámot ebhen bōángel tándrámot bakeme amō bébhōñ nyaka befæt kpik.

* **14:19** Neyaré grep: Mbok ane báyát kepemé grep are be nnok yi ámfú, mánsot manku mmēm grep.

16

Jón agha bekwabhé bebënti Mandem

¹ Ngók ye eyon etanatan ené éfú ndü ekeré Mandem ndü éghati bóangel tándramot be, “Dók ká to bebënti Mandem ebhen bechi amem bekwabhé bebënti ebhi tándramot ndü mmik nkem.” ² Angel ane mbi arak apikiri eyí ekwabhé bebënti Mandem amik. Nkúbhé mpok yo befæet ebhen ménem tontó bété amæet bo abhen baka nyaka be mamfye bə erin ene nnya mbámbə amæet ne báchyé mandem nsé yi kenókó.

³ Angel ane ajwi bapay apikiri eyí ekwəp amem manyu. Manyu ayibhiri arəp mbə manon amən ngú, ne yéntiki enyinj ene echi nepém amem manyu égú.

⁴ Angel ane ájwí bارات apikiri eyi ekwabhé bebënti amem manyén agho ne bšmanyén ne ndü bebhak ebhen manyiep ányar are. Manyiep mankem arəp chi manon. ⁵ Ngók ndü ángel ane ábhónó betan amfay manyén árəm ntá Mandem be, “Wə óchí Nyáná. Wə óchí nene ne óchí nyaka! Óchí chak ndü ntəmsi ane óchyè. ⁶ Bo báku manon bo Mandem ne amen baremé kepinti Mandem arəp amik. Eti yo ke óchyé bhó manon mányu. Eyo ékway ne bho”. ⁷ Ngók ye eyon ene éfú ndü éfémé akap Mandem eyó éndeme noko be, “Acha, Mandem Betan Menkem, óchyé bho ntəmsi enyu ene echi sayri ne chak”.

⁸ Angel ane ájwí manwi apikiri eyí ekwəp ndü mmok. Báchyə mmok betan besəp bə mbə ngó. ⁹ Mmok áson bə mbə ngó, Yé nə bə ketiknsem ndü bebə bhəp. Bə kəka bechyə Mandem kenókó eti keném eki. Báre rem chi ebúbə eti Mandem mmu ábhónó betan amfay beghori ebho.

¹⁰ Angel ane ájwí batay apikiri eyi ekwəp ndü enokó kefə ene nnya mbámbə. Ejuri ékwén amæet bo abhen yi achi Mfo wap. Bə bábho meŋa bari yap ndü beyá esəpəri ene bə bachi are, ¹¹ ke bə ketiknsem ndü bebépti menyinj ebhen bə bákə. Mándeme noko chi ebúbə eti Mandem mmu achi amfay mbənyune befæet ebhap ne bebe békə nyaka bə bachi ndü beyá esəpəri.

¹² Angel ane ájwí batandat apikiri eyí ekwəp amem nyén negho enen bábhinj be Yufretis. Nnyén néwó nenkem bé bafə abhen báfú atú ane mmok áfú mambəp mbi bekinj. ¹³ Ngó befónó bebúbəbə berat. Bébhak mbə mánsán. Emot efu anyü nnya mbámbə, echak éfú anyü nnya mbémbé ne enéfú anyü ndemeképti nsé. ¹⁴ Befónó ebho chi befónó bebúbəbə. Békə menyinj maknəy ne bérók ntá bafə mmik mankem ndu beku bo manchem nebħæet amot be mánu ne Mandem Betan Menkem ndü nywəp enen yi átəp chəp bo.

¹⁵ Yesu Acha árəm be, “Ghó ká, métwə mbə ngép. Chəp éndi encha ntá mmü ane achi pé ne ákəm nden eyi sayri be áké kə ebhəwə, ntíanwəp ankem yi besí bho.”

¹⁶ Befónó bebúbəbə bho békə bafə mánchem ndü nebħæet wu nə bábhinj ndü eyon bo Israel be Amágedən.

¹⁷ Angel ane ájwí tándramot apikiri eyí ekwəp ndü mbéep. Eyon etanatan éfú ndü ekeré Mandem nebħæet ane yi achi ndü enokó kefə eyi be, “Ndak ámay!” ¹⁸ Mmyamyən are kət. Nefan are sáy, nebu néndemti noko. Ne erémé nenyikisimik nékwén. Te Mandem ághókó bə, enyü nenyikisimik enə nébhiki re fakari. Enə nétán necha. ¹⁹ Erem etək ékóre ndü bebək berat. Betək begho ne betək mmik bechak békwen. Mandem ake ghəkontik erem etək Bábilon ndü beku yo enyu mmém bebënti bhi. ²⁰ Betək ebhen bechi nenti nnyén ménémsi. Njie enkem nkwo enəmsi. ²¹ Amaná nebu áfú amfay ánkweni noko amik. Achíkiti enyu ené yéntiki nemot nébhak mbə bəkilo besa bepəp nsem byo ndü

menwop ebhi. Are kwenti bô amuet kpát babho berem ebábu eti Mandem eti esonri eyo.

17

Jón agho ngoré-neko amot ne nnya mbámbu

¹ Angel amot ndü abhen tándramot abhen bakeme bekwop tándramot atwo arem ntá ya be, “Twó, chon nton wo ntémsi ane Mandem áchye chon nta nném ngoré-neko, nò chi, erem etok ene echi kekwo ne beyá manyén agho. ² Bafó mmik báku epúsi ne yi, ne bô mmik mányú mmém ami kpát bákwen, báku epúsi ne yi.” ³ Angel Mandem wu apoko me ndü Efónj arak amem baso. Aré, ngó ngoré amot choko amfay nnya mbámbu ane ápe chuuu. Nnya mbámbu yo abhón bati tándramot ne babhan byo. Manyén ane básinjí abhak amuet nnya yo ne ábhák manyén ane árem ebábu eti Mandem. ⁴ Ngoré wu asobheri mmuet ne nden ene echi chuu, enyü nden ene bafó báfyé, ne menyin pí, ne menyin nkáp, ne menyin befyé emi ebhen bághókó ne bôbatay beyá nkáp abhen bábhinjí be pé. ⁵ Mánan nyaka basinj nnyén ndü nefó eni. Bô kerinjí ntí nnyén eno. Nnyén éneré nébhak be, “Nném etok Bábilon chí nnò baghoré-neko ne bepó menyin ndü mmik nkem.” ⁶ Ngó bé ngoré wu anán anyü nyaka manon bo Mandem abhen baway eti bakonjo Yesu ne nti nemot. Manon bo Mandem akém yi mbó mmém.

Mpok ngó ngoré wu mbak maknkay. ⁷ Ke ángel arem ntá ya be, “Ndaká yi ochí maknkay tontó? Chon ngati wo enyinj ene echi bhésé bhésé eti ngoré ne ne nnya mbámbu ane bati tándramot ane apoko yi ne babhan byo. ⁸ Nnya mbémbé ane óghó achi nyaka nepém, ke néne apet apú, ne abhon befu ndü nepi enen nebhiki bhon ngwenti, be andak ndü nebhuet ane babhón báway yo, ndak amay. Bo abhen babhiki sin manyén ayap te nebhómik, bágho chon yo mámbak maknkay bé achi nyaka ke néne apet apú ne chon ampetssem ndü nepém. ⁹ Eyo éyán ye be yéntiki mmü ámbón kebon. Bati tándramot ate ndü njie egho tándramot ene ngoré wu áchókó are. Njie eyo éte nkwo ndü bafó tándramot. ¹⁰ Bafó batay bágú. Amot achi nepém. Amot achi mfo néne. Mbák chí ane ajwi tándramot abhíki twó. Anán ántwó ábhák Mfo ndü mómbinjí mpok. ¹¹ Mbák chí nnya ane achi nyaka nepém ke apet apú, yó achi mfo ane ajwi mánen. Achi nyaka amot ndü abhen tándramot. Chon mángwáy yo ndak amay.

¹² “Babhaná nya yo byo ane ogho áte ndü bafó byo abhen bábhiki re chye bhó betan bekem kefo. Ke chon mánychye bhó ne nnya mbámbu betan mbó bafó ndü nejhókó nywop nemot. ¹³ Bafó bhó mankem bati byo báká eyon émot bechye betan ebhap ne kefo ekap ntá yi. ¹⁴ Chon bó ne nnya mbámbu mánte nenú ne Mónkwómén ne yi ansot awónem amfay yap mbonyune yi ke achi Acha Mfo ne Mfo bafó. Bakonjo bhi chí bo abhen Mandem ábhinjí, ayap, ne bákónjo yi ne nti nemot.” ¹⁵ Angel arem ntá ya be, “Manyén ane óghó ngoré-neko are chókó áte ndü ngémtáy bhó, ne manérékere bhó ankem, ne bô beyonótok menkem. ¹⁶ Chon nnya mbámbu ne babhan ayi byo ane ate ndü bafó byo mámpap ngoré-neko. Chon mánsot yéntiki enyinj ene yi ábhónj, manku yi andop ebho ewó. Chon mányie nyamwéét eyi ne mánsón yi ne ngó. ¹⁷ Chon bafó byo bhó mánkú nò mbonyune Mandem áku bó mámbón nkaysi amot ndu beku ene yi áyán bó mánkú. Chon mánkú ye beró betan ebhen bó babhón mbó bafó amó nnya mbámbu kpaté menyinj ebhen Mandem atí be mémfákári mémfakari.

18 Ngöré ane óghó chi nném etók ene mfo ywi ábhónó betan amfäy bafó betók mmik menkem.”

18

Mandem atemsi etók Babilon

1 Ngó ángel achak ndü áfú amfay ásèp amik. Abhón beyä betan ne bediéré ebhi bere ghó ndü mmik nkem. 2 Arəm ne eyon etanjatan be, “Erəm etók Babilon ékwen buúp!

Eröp chi bechoko befónó bebúbeba.

Eröp chi bechoko bebéptí befónó ne bepó kenen eken bo babhiki kon.

3 Babilon akwen mbonyune ákú bō betók menkem mányú mmém epúsi yi. Bafó mmik bákú nyaka nkwo epúsi ne yi. Bakósié mankem fá amik bákwen bō bakáp éti epúsi yi.”

4 Ngók ye eyon echak ene éfú amfay érəm be, “Bōbha, fú ká, mándó etók Babilon keka mámfye mmæt ndü bebú bo abhen bachi are. Fú ká, be ntemsi Mandem ane átwò ntá yi ake bhak ne bhe. 5 Fú ká mbonyune bebú bhap beghaka te amfay, ne Mandem ábhíki ghokontik bhó. 6 Kemé ká ntá bō etók Babilon yéntiki ebéptí enyih ene bō bákú ntá bo bachak. Chye ká bhó mmém amen bátáná ndon epay ndü nkóp ane bō báfyé mmém batanjatan amem báchyé bhe. 7 Ku ka bo Babilon mámbón esonori ne nedí kebho.

Nkúbhé mbó enyú bō bábhon nyaka manák,

mpok bápá be bachi manem bho ne,

mánkú noko baraká bebú.

Báchi mbó ngöré ane árəm ne mmæt yi be,

‘Nchí mfo ngöré. Mpu kénkwésé!

Mbíki bhon mmu ane ákway begu

méndi yi wawák!

8 “Tëndu Babilon ápányu enyu eyo, chon bebéptí menyih ebhen bétwò ntá yi méntwò menkem ndü nywop nemot. Menyih ebho chi eghorí neme, ne nsay ne basémé newú. Chon Mandem mmu ábhónó betan menkem antán yi. Chon mánsor yi ne ngó.

9 “Chon bafó mmik abhen mányíé epó nepém, mánkú noko barak epusi ne yi mándi, mámfye nekwesé eni mpok bághó móngo ane áfú anko noko amfäy ndü yi ásdon. 10 Chon erəm esonori ene yi achi aré énkú bō mámbón becháy be ékway befakari ne bhó enyu eyo, mánte nekó nesie, mándeme noko ne eyon etanjatan be,

‘Erəm etók Babilon, ébep ntá ye écha!

Ndü mandú mpok Mandem atemsi wó

ndak ye ámay!’

11 Chon bakósié fá amik mandi Babilon tontó mbonyune yé mmu apet apú ane ákú menyih ésyé bhap. 12 Bo etók eyo bákú nyaka batu pú, ne ane silbha, ne batú menyih besobheri mmæt ebhen békót nwanwanwan, ne menyih nwanwan béchák. Bákú nyaka beyä nden chu ene nkáp menyú ne menyú ene babhiji be silk nkwo. Bákú nyaka menok beyä nkáp ne ebhen bébhónó erítí eriep nkwo. Bákú nyaka nkwo menyih ebhen baghoko ne babhaná nsok, ne ebhen bághókó ne bróns, ne ebhen esé ne ebhen bághókó ne enyú ntay enen bábhiji be mábil.

13 Bōbhó bákú nyaka bawet amen erítí eriep mbó amen bábhiji be sínamon, ne insens ne mii ne frankinsens. Bákú nyaka beyé ebhen bébhónó erítí eriep ne békú nenyíé nemfæt anyu. Bō bákú nyaka mmém ne bawet ne fláwa nchwi,

ne enyu nchwi ane bábhñi be wit. Bákù nyaka nkwo mpøn ne bághónamén ne mpønóndik ne békárik ebhen mpønóndik éyà. Bóbhò bákù nyaka bakwájwanj nkwo mbo basem. ¹⁴ Chøn bakósié mándem ntá bóbhò be, ‘Berítí menyin ebhen ókón nyaka berøn menkem. Menyin menkem ebhen békù nyaka wò óndí besí bho béchønò ne keném eke kenkem keném. Ópú pere kway beghò bho wáwák. ¹⁵ Chøn becháy ménkem bakósié abhen bákwené nyaka bõ bakáp ndu bátí menyin ebhap ntá bo Bábilon. Chøn becháy ménkem bõ éti erem esønòri ene bõ Bábilon bachi aré, mánte nekò nesie mándi, ne basémé anti mandeme nòkò be, ¹⁶ Bõ etók Bábilon, éber ntá yeka echa! Bákù nyaka batu pú ne ane silbha ne batú menyin besòbheri mmæt ebhen békòt ñwanjwájwanj ne menyin mwanjwanj bechak. Bákù nyaka beyá nden chu ene eya nkáp ne echak menyu ne menyu.

¹⁷ Ndù mónenòkò nywòp amòt keném eken kenkem kérøn.’

“Bòbati baya bachwi ne bòbati baká betik amem áchwí, ne baká betik amem áchwí ne bakósié abhen bachi amem áchwí báté nekò nesie. ¹⁸ Ne mpok ane bághó mónico ane áfù ndù ngó ane ásøn etók Bábilon chøn mánde rem ne eyøn etanatan be, ‘Té mmik abhó, yé etók ebhíkire ghaka mbo nném etók ene.’ ¹⁹ Chøn mandí kebho mánto nòkò mfok anti betøn kebho eken kechi bho anti. Chøn mandí nòkò be, ‘Erem etók, éber ntá ye echa. Etók ene ke éká bóbhen babhønò bakáp. Ndù mónenòkò nywòp amòt, érøn enkem!

²⁰ “ ‘Mfay, bóñ manják. Bõ Mandem ne bõnto ne baremé kepinti, bóñ ká manják mbonyune Mandem achønñti Bábilon éti bebépti menyin ebhen yi áká bhe.’”

²¹ Angel ane ábhónò beyá betan asòt ye ereme ntay enen nechí mbo ntay bekak menyin amese amem manyu, arém be, “Enyu ené ke básòt chøn erem etók Bábilon mándep amik ne betan, bõ kepere kway beghò yò. ²² Ne yé mmu apú pere ghók chøn eyønò nekín ne beyønò bakwáy bakway, ne beyønò babhanj, ne beyønò mmba aré. Ndù etók eghe eyò yé mmá eka apet apu. Nðaká nchwi bekak amay ne batay békók nchwi apu pere chye eyøn. ²³ Yé erónò épú pere ghòw amem etók eyò. Manják amen ábhák mpok mmu abhay ngoré apú pere bhák aré. Chøn émfakari enyu eyò ne Bábilon mbonyune bakósié bhi abhen báchá báchák mankem bátwò nta bõ mmik mankem ne bapu. ²⁴ Mandem atémsi bo etók Bábilon mbonyune bó ke báwáy baremé kepinti ne bo Mandem bachak mankem. Manøn bõ mmik mankem abhen bõ baway achí bõ anti.”

19

¹ Angel ánáná nókò enyin ene yi árèm, ngók ewat mbo ene ngemtay-bõ amfay ndù bábhik be, “Haleluya! Yi ke ápémé bhese. Kenókò ne betan bechi amó Mandem. ² Achí mmu tetep ne áchyé ntémsi enyu ene echi sayri ne chak. Anáná achye ntémsi ntá nném ngoré-nekò ane áchønñti mmik nkem ne baraká kebhere yi. Akémé kémbé bõ betok abhi abhen ngoré wu áká baway.” ³ Ngémtay bóbho bápét babho bebik mándeme nòkò be, “Haleluya! Møngo ane áfù Bábilon ákò amfay mpoknkem.”

⁴ Bòbatí bho esá nsem manwi ne menyin menwi ebhen béchí nepém bákwené besí Mandem mmu achí chòkò ndù enókò kefo eyi mánychye nòkò yi kenókò be, “Amen. Haleluya.”

Jón aghò epá nebhay Mónkwømen

⁵ Ngók ye eyøn ene éfú ndù enókò kefo érèm be, “Bé bõbetok Mandem mankem ne be bho báchyé yi kenókò, maném bho ne ndéndeme bho, bití ká Mandem aywese.” ⁶ Ngók yé ewat ene ngémtáy bho ene echi mbo ewaré tutunyén ne mbo nefanj ane ásày. Bóbho báre bik be, “Haleluya! Mandem Acha Betan

Menkem aywese achi Mfó bð mankem. ⁷ Sɛnják, sɛnják tontó, sɛnchye yi kenókó mbɔnyune mpok nebhay Mónkwɔmen akway, ne ngɔré ywi anánj atónjti mmuet. ⁸ Mandem achyé ngɔré mbi befye nkú mwanmwan ane ábhíkí bhɔj bakwap.” Nden eyɔ éte ndü menyij ebhen béchi chak ebhen bo Mandem báku.

⁹ Angel wu arem ye ntá ya be, “Sij enyij ene amik. Eri echa ntá bo abhen manáká bhɔ ndü epá nebhay Mónkwɔmen.” Arem nkwo be, “Beyɔj ebhen bechi tetep. Befu ntá Mandem.”

¹⁰ Nkwén bekak ebhi ndü bechye yi kenókó, ke aghati me be, “Ɔké kɛ no wáwák! Me nkwo nchi chi nkabefik mbo wo. Nchi chí nti mmu ane nte kpiri ndü menyij ebhen Yesu áká bo bariji. Mandem ké óbhɔjɔ béchye kenókó.” Menyij ebhen Yesu áká bo bariji ke béchye baremé kepinti Mandem betan beghati bhɔ Eyɔj Mandem.

Jón aghó mmü ane ákò mpɔjɔndík ane pépép

¹¹ Ngó ye be mfay anéné. Ngó mpɔjɔndík ane pépép are. Mmü ane ákò yɔ aka nnyén be Mbɛere baryep ne Ane Tetep. Achyé bo ntemsi enyu ene echi chak. Ne enyu eyɔ ke yi ánú ne bðmpap abhi. ¹² Amik ayi ághð mbo nerí-ngo. Beyá ntá-kefɔ echi yi anti. Básij nnyén yi amuet enén yé mmu abhíkí riñi, ébhíkí fuet chi yimbɔj. ¹³ Ewet ene yi afyé ebhak ene bábáy amem manɔj ne nnyén enen bo bábhij yi nébhák be Eyɔj Mandem. ¹⁴ Bakwó batemé nenu abhen mfay báre kojo yi. Bábhak amfay mpɔjɔndík pépép ne nden pépép amuet ené ébhíkí bhɔj bakwap. ¹⁵ Akparenja ane ácháp are fú yi anyu. Akparenja wü ke yi ásat anu ne bð yéntiki etok ansot awónem. Chɔj yi ankém kefɔ amfáy yap ne mónókó kefɔ ane baghoko ne esé awó. Chɔj anjati bhɔ amik mbo báyat kerepé grep amem neyaré grep ndu betɔj be Mandem Betan Menkem abénti tontó. ¹⁶ Básij nnyén ndü nkú yi ne ndü ebhók anákak eyi ene nefi. Nébhák be, “Mfó bafɔ ne Acha Mfó.”

¹⁷ Ngó ye ángel tɛ amem mmok: Anak kenen kenkem ekén kéré amfay ne eyɔj etanjatan be, “Twó ká manchem manyié epá egho ene Mandem ánáká. ¹⁸ Twó ká mányie nyamwáét bafɔ ne nyamwáét bóbatí ne ane maném bhɔ ne nyamwáét batemé nenu ne nyamwáét mpɔjɔndík ne bo abhen bákò nyaka yɔ. Twó ká mányie nyamwáét bð mankem ené bo abhen bapu basem, ne ené bo abhen bachí basem, ené ndéndeme bhɔ ne ené maném bhɔ.” ¹⁹ Ngó yé nnya mbámmbɔ ne bafɔ mmik ne bakwó batemé nenu bhap ndu báchém nebhuét amot be manu ne mmu ane ákò mpɔjɔndík ne batemé nenu bhi. ²⁰ Bákém nnya mbámmbɔ yɔ ne ndemeképinti nsé mmu ákú nyaka menyijí maknkay besí nnya mbámmbɔ. Enyu yð ké yi árwo bhɔ, báká be mámfyé bhɔ eñj ené nnya mbámmbɔ amuet ne báchyé ntí ako yi kenókó. Bakem nekò nnya mbámmbɔ ne ndemeképinti nsé bágrép bhɔ, amik anti fúú, amem nepingo ane ádú ne sólfɔ. ²¹ Akparenja ane áfú anyú mmu ane achi ndü mpɔjɔndík ane pépép awáy bafɔ bhɔ ne bakwó batemé nenu bhap. Ne kenen ekò kenkem kényié berené bawú, kejwi.

20

Enyij ene ebhɔjɔ befakari ndü mamié nka amot (1000)

¹ Awu áfúéré nókó, ngó ángel ndü áfú amfay ásèp amik. Akém eñjí nepi enen nebhíkí bhɔj ngwenti. ² Akém nnyó ane te nyaka, yó ne achi mfó befɔjɔ bebúbébe ne bábhij be Satan agwót ne ngem. Abhak enyu yɔ ndü mamié

nka amot. ³ Agúép yi amem nepi enen nebhiki bhon ngwenti. Achók nyú nepi, aghanja, be Satan áké bhon mbi befú are andok ambi berwə bö mmik mankem. Ebhak be Satan abhon bebhak amem nepi kpaté mamié nka amot amfæet ke mandə yi ndu mambinji mpok.

⁴ Ngó ye menəkó kefo. Báchyé bo abhen bachəkə are betan ndu bebhak bafə. Ngó nkwo befónó bo abhen báway nyaka mbonnyune bághati bo tetep ane Yesu ákú bo mandinji, ne éti Eyon Mandem. Bo bábhíki chye nyaka yé nnya mbámbe yé mandem nsé yi kenókó. Ne bo keka mámfye eriní nnya mbémbe yé ndú bafó yap ne yé ndú amə yap. Bápétnsem ndú nepém bábhak bafə ne Kristo ndú mamié nká amot. ⁵ Bo bácháak mankem abhen bágú kepetnsem ndú nepém mpok eyə. Mamié nká amot abhón nyaka befæet kpik. Neperénsem ndú nepém enen bo Mandem nébhak ye neperénsem ndú nepém enen mbi. ⁶ Chon éndi encha ntá bo abhen Mandem akú mánjámbi mampetnsem ndú nepém. Báchi nyánjá ne newú enen nejwi apay népú kway betək bhə. Chon bo mámbak bachiákap Mandem ne Kristo. Chon bó mámbak bafə ne Kristo ndu mamié nka amot.

Jón aghó enyú ndaká Satan amay

⁷ Mamié nka amot yə áfáéré nókó, mándə Satan amfu ndú kenon eken bafye yi aré. ⁸ Yi amfú aré andok berwə bö betək menkem. Bábhini betəkó mmik ebho be Góg ne Mágog. Satan anchem ye bö betək ebhen mankem ndú nebhæet amot be mandək nenu ne Mandem. Bö betək ebho báya mbə ésiép ene echí angəkə manyu. ⁹ Bóbhə bárók mban enkem bákáp etək ene bo Mandem bachi are, no chi, etək ene Mandem akonjo. Ke ngó áfú amfay ndú nebu ásón bo kurukotok. ¹⁰ Básot mfo befónó bebá mmu árwə nyaka bo mámése amem nepingó ane ádu ne ekém sólfə. Mámése yi ndú nebhæet ane mámesé nnya mbámbe ne baremé kepinti nsé. Aré, bábhak ndú bebé ngó ane ásón bhə befi ne ngósi.

Jón aghó manyé ane ngwenti

¹¹ Awu áfáéré nókó, ngó erem enəkó kefo ene pépép ne mmu ane achi are chókó. Mfäy ne mmik mánémsi besí bhi. Bákepere kway begho mfay ne mmik. ¹² Ngó ye bawú, maném bho ne ndéndemé bho. Bábhak tē besí enəkó kefo. Mánéne bekáti. Mánéne ekáti echak nkwo, no chí ekáti nepém. Bátán bo abhen manaj bagu nyaka békónjo menyin ebhen yéntiki mmú wap áka, mbə enyu basinji amem bekáti. ¹³ Bo abhen bábu nyaka amem manyu barək nkwo be mántan bo. Báfú ndú newú ne etəkó bawú, bátán bo mankem bekonjo menyin ebhen bo bákú. ¹⁴ Mámése ye Newú ne Etəkó Bawú amem nepingó. Aré ké newú enen nejwi apay nechi. ¹⁵ Yé agha ane nnyén eni nepu amem ekáti nepém, básot yi báguép amem nepingó.

21

Jón aghó mmik nkə ne mfäy nkə

¹ Ngó ye mfäy nkə ne mmik nkə. Mfäy ane mbi ne mmik ane mbi mánanj máneksi nyaka. Manyu nkwo kepere bhák. ² Ngó Yerúsalem nkə, etək Mandem, ndu éfú amfay ntá yi étwə amik. Bághóko yə éri mbə ngosón ane basabhəri, achəkə anonj nəkə mmu ane ábhónó bebhay yi. ³ Ngók eyon etarjatan. Éfú ndú enəkó kefo endeme nəkə be, “Ghó ká, bechókó Mandem bechi nenti bóbbhi. Chon yi ambak ne bhó, ne bó mámbak bóbbhi. Ne chon mbon Mandem ambak ne bhə. ⁴ Chon antese bó babhese mankem amik, newú

keperε bhák. Nedī kebho ne bawú bédí keperε bhák, ne bo keperε ghok bebe mbonyune menyīñ besí bérōñ.”

⁵ Mmu anε achi chókō ndū enókó kefō arem be, “Ghó ka, mékū menyīñ menkem mémbák beko.” Arem nkwo ntá ya be, “Sīñ beyōñ ebhen amik mbonyune béchí tetep ne chí menyīñ ebhen mmu ábhónó ménoko.” ⁶ Aghati me be, “Ndak ámay! Mme ké nchí Alfa ne Omega, Mme ke nchí ká yéntiki enyīñ émbón nebhónet ne ngwenti. Ntá mmu anε manyīep ákwak, méchye manyīep ndéndem. Manyīep mó ányay ndū mbokó manyīep amen áchyé nepém. ⁷ Chōñ nkε enyu ene ntá mmu anε ánú asot awónem. Chōñ mbak Mandem aywi, yi ambak mówa. ⁸ Ke mbák chí yéntiki mmu anε ábhíkí bhón netañánti, ne yéntiki mmu anε átíknsēm ntá Yesu, ne mmu epúsi, ne yéntiki ngwayti bho, ne mmú epusi, ne yéntiki múnjo, ne bó babú, ne mmu anε áchyé kenókó ntá mandem achak, ne basénsi mankem. Bó mankem abhen bákū menyīñ ebhen, chōñ ntémsí yap ambak amem nepíngó anε ádu ne sólfo. Ntémsí yó, chí newú enen nejwi apay.”

Jón aghó Yerusalem nkó

⁹ Angel amot ndū abhen tándramot abhen bakeme bekwop ebhen bejwi ne beghori ebhen ngwenti tándramot atwó aghati me be, “Twó ntón wó ngoré anε Mónkwōmen ábhay.” ¹⁰ Angel apókō me ndū Efónó akó amfay erémé njie ngo. Atón me Yerusalem, etók Mandem, ndu éfú amfay ntá yi éšep amik. ¹¹ Etók ére ere ghó énkot nókō mbó ntay enen néghò enen bábhīñ; be Jáspa, ne éñajari nókō mbó glas. Bediéré bho bebhak bediéré Mandem. ¹² Etók ébhón ereme nkok anε akabhe yo. Nkók wu asap amfay. Abhón manyübhá byó ne apay. Yéntiki nyü-ebhá ábhón ángel anε ábhábhēri wu. Básīñ manyén manéréket Israel byo ne apay enyu ené yéntiki nyübhá ábhón eni nnyén. ¹³ Manyübhá abhak arat. Arát ábhak ebhé ene mmok áfu, arat ebhé mmok ánēm. Arát abhak ebhé mfay, arát anefu ábhak ebhé nten. ¹⁴ Nebhuéré mmik anε nkók áte amfay abhón batay byo ne apay. Básīñ byo ne apay ndū batay yo. Manyén yo abhak ané bōnto Mónkwōmen byo ne apay.

¹⁵ Angel anε arēm ne me akém enok beyenti menyīñ awó. Enok eyo ebhak ene pú. Ayenti etók ne enok eyo. Ayenti nkwo manyübha ne nkók. ¹⁶ Besabhé etók ne bechíkí etók bebhak nejye. Angel ayenti etók ne mónok eywi. Besabhé mfáy bebhak nejye ne besabhé etók ne bechíkí etók, nō chi bōkilometa nka epay ne hōndret enwi (2,400). ¹⁷ Angel ayenti nkók nkwo. Abhak bōmeta besa berat nsem batandat. Ayenti mbó enyü bakwāñwāñ báyēnti menyīñ. ¹⁸ Báté nkok ne batay ñajañ anε bábhīñ; be Jáspa. Mbōñ etók ebhak chi ne pú, éñajari nókō mbó glas. ¹⁹ Básót menyü batay ñajañ byo ne apay bāghóko nebhuérimik be andi amik. Enyü ntay nemot nébhák Jáspa, enen nejwi apay nébhák sáfaya, enen nejwi arat nébhák agate, ne enen nejwi anwi nébhák émeral. ²⁰ Enyü ntay enen nejwi atay nébhák óniks, enen néjwí atandat nébhak kanélian. Enén néjwí tándramot nébhák krisolayt, enen nejwi átan nébhak béril. Enén néjwí nēnenamot nébhák tópas, enen nejwi byo nébhak krisópras. Enén néjwí byo ne nemot nébhák jásint, enen nejwi byo ne apay nébhak ámetis. ²¹ Bāghóko manyübha byo ne apay ne batay beyá nkáp anε bábhīñ; be pél. Yéntiki nyübha abhak ntay pél nemot. Nkōngó abhak pú pú, añajari nókō mbó ékírísú.

²² Nke ghó ekerákap Mandem amem etók mbonyune ekerákap Mandem ene mánikmæt are chí Mandem Acha Betañ Menkem ne Mónkwōmen. ²³ Ntí apu bebhōñ mmok ne ntaj aré mbonyune bediéré Mandem béghò aré ne

Mónkwōmen achi eyí erōhō. ²⁴ Chōh bō mmik mankem mánkwō ndū bediéré etōk eyō. Chōh bafō mmik mánchwe amem ne kenókō ekap. ²⁵ Chōh manyūbha ambak fúú mpoknkem. Beti bēpú bhak are. ²⁶ Chōh bō mándok are ne berítí manyīn ne keném eken betakó mmik. ²⁷ Ke yě ébēptí enyīn épú chwe are. Bo abhen bákū barak abúabū ne basēnse bápu chwe aré. Bo abhen báchwe are chi bo abhen básījí manyén ayap amem ekáti nepém ene Mónkwōmen.

22

¹ Angel atōh ye nnyén negho enén manyiebhé nepém. Nére ŋajari mbo amañá nebu. Néfú ndū enókó kefo Mandem ne Mónkwōmen. ² Nére fuét néntí nkōngō etōk. Enok nepém ébhak angakōnyén ndū bebhe bēpáy. Ébhōh menyū kepeménok byo ne kepay, ne ényú kepem yéntiki ntañ ndū mmíé. Beyé bhi chi babhé amon ábú bō betok mankem. ³ Yě enyīn ye mmu ane Mandem árémé be eyak embak ne yi apu kway bechwe ndū etōk egbo eyō. Enókó kefo Mandem ne Mónkwōmen ke ébhak chōh aré. ⁴ Chōh mángō besí Mandem ne chōh nnyén eni nembak ndū bafó ayap. ⁵ Beti bēpú pere bhak chōh are. Nti apu bebhōh erōhō ne mmok mbōnyune bediéré Mandem béghō aré. Ne chōh bōbetok Mandem mámbak bafō mpoknkem.

Yesu arem be, “Métwò”

⁶ Angel wu aghati ye me be, “Menyīn ebhen bechi tetep ne chí menyīn ebhen mmu ábhōhō menoko. Mandem Acha mmu áchye Éfōhō yi ntá baremé kepinti ke átó ángel bé ántōh bōbetok abhi menyīn ebhen bebhōhō bēfákári mandú mpok.”

⁷ Yesu árém be, “Ghók ká, métwò mandú mpok! Eri echa ntá mmu ane ábhāre menyīn menkem ebhen bechi amem ekáti ene. Yó érém éti menyīn ebhen bebhōhō befakari.”

⁸ Mme Jōn, ke ngókó menyīn ebhen ne ngó bhó ne amík. Mpok ane ngókó ne ngó bho, nkwen bekek ángel ane átōh me bhō ndu béchye yi kenókó. ⁹ Ke yi aghati me be, “Kéchye me kenókó wáwák! Nchí chí mōbetok mbo wō ne bōmāye abhen bachi baremé kepinti, ne mbo bo abhen bábhāre menyīn ebhen básījí amem ekáti ene. Chié kenókó chi ntá Mandem.”

¹⁰ Angel wu aghati me enyīn be, “Kése ekáti nénép eyo ne ébháné be menyīn ebhen ósíjí amem mémbák bhésé bhésé.” ¹¹ Bakú bebú mándok ambi beku bebú ebhap, bepō bho mándok ambi bēbhak bepō bho. Bo abhen bachi chak besí Mandem mándok ambi beku menyīn ebhen bechi chak ne bo abhen bachi nyáná mándok ambi bebhak nyáná. ¹² Yesu arem ye be, “Ghók ká, métwò mandú mpok! Nchí twó ne akap be nkáp yéntiki mmu békōhō betik ebhén yi ákú.

¹³ “Me ke nchí Alfa ne Omega! Me ke nchí Ambi ne Ansem. Me ke nchí ndū Nebhōnet ne Ngwenti yéntiki enyīn.” *

¹⁴ Eri echa ntá bo abhen básó nden éyap be mánkwáy bēbhōh betañ befuet ndū manyūbha ane etōk eyō mánchwe amem manyíé kepem eken énokó nepém. ¹⁵ Mbák chí bo abhen bachi mbo mmú, ne bō babú, ne bō epúsí, ne bawáy bho, ne bo abhen bákōhō bōmandem nsé, ne bo abhen bekōhō nsé ne básēnse, bō mankem bábhak chi nefi.

¹⁶ Yesu arem be, “Mme Yesu nto ángel wa ntá yeka beka bōnkwo bha be ángátí bhe menyīn ebhen. Nchí nkanjánok ne ebhárémō Mfō Debhít, nchí nembé ŋajaj enen neyinywōp.”

* **22:13** “Nebhōnet” ne “Ngwenti” chí enyīn émot mbo “Alfa ne Omega”.

17 Εφόγό Mandem νε Ngwéré ane Mónkwōmen bárem ntá Yesu be, “Twó!”
 Bè bo bághòk enyìñ ene,
 Dem ka nkwó bé, “Twó!”
 Bè bo manyìep ákwák be, twó ká.
 Twó ká mányú
 manyìebhé nepém.

Βεγῶη ngwenti

18 Mme Jón, nchí semti yéntiki mmu ane ághòk beγῶη ebhen bechi amem ekáti ene ebhen bérèm éti menyìñ ebhen bébhóñó befakari. Mbák mmu amáká enyìñ ndú ebhen bechi amem ekáti ene, chῶη Mandem amaka yi ntemsi achak. Chῶη antemsi yi ne beghori ebhen ntáká amem ekáti-ne. 19 Ne mbák mmu áfééré enyìñ ndu ebhen bechi amem ekáti ene éti menyìñ ebhen bebῶη befakari, chῶη Mandem amferε aywi ákóré ndú enókó nepém ne ndú etókó Mandem.

20 Yesu mmu áká bo mandìñì menyìñ ebhen árèm be, “Nchí twó mandú mpok!”

Amen. Yesu Acha, twó!

21 Beríndu Yesu Acha mémbák ne bo Mandem mankem. Amen!